Bundel - PS-vergadering van 8 december 2025

Agenda bijlagen

- Besluitenlijst PS 08-12-2025 -vastgesteld en getekend-
- Notulen PS 08-12-2025 -vastgesteld en getekend-
- Agenda PS 08-12-2025
- Overzicht Spreektijden PS 08-12-2025
- Plattegrond Statenzaal

1 Opening en mededelingen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

3.a Beëdiging en installatie Statenlid.
Statenlid dhr. Van den Berg (JA21) heeft ontslag genomen. Hierdoor is een vacature in de Staten ontstaan. Benoemd is dhr. Hartog.

3.b Afscheid Statenlid.

3.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.
Voorgedragen wordt: dhr. De Graaf (GroenLinks).

4 Actualiteiten.
(Er is geen actualiteit ingediend.)

5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.

- 2025-11-03 en 10-11 Besluitenlijst PS -concept-
- 2025-11-03 Notulen PS -concept-
- 2025-11-10 Notulen PS-uitloop -concept-

6 Vaststelling voortgangslijst van moties.

- 2025-12-08 memo lijst moties PS
- 2025-12-08 memo lijst moties PS -getekend-
- 2025-12-08 Lijst moties voor PS

7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

7.a Kaderstelling Rechtmatigheid 2023-2026.
Voordracht 44-2025

- Brief aan PS over Kaderstelling Rechtmatigheid 2025
- Voordracht 44-2025 Kaderstelling Rechtmatigheid 2025
- Voordracht 44-2025 Kaderstelling Rechtmatigheid 2025 - Getekend PS-besluit nr 44_2025
- Beleidsnota rechtmatigheid 2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025)
- Advies cie Bestuur 24-11 Voordrachten 44 en 53 Beleidskader rechtmatigheid en normenkaders
- Beantwoording vragen Cie Bestuur 24-11 bij punt 7a en 7b

7.b Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026.
Voordracht 53-2025

- Brief aan PS over Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026
- Voordracht 53-2025 Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026
- Voordracht 53-2025 Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026.docx - Getekend PS-besluit nr 53_2025
- Normenkader Rechtmatigheid 2025
- (Voorlopige) Normenkader Rechtmatigheid 2026

7.c Dit punt wordt behandeld na punt 9 (9a).

7.d Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.
Voordracht 52-2025

- Brief aan PS over zienswijze Provinciale Staten op de concept begroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
- Voordracht 52-2025 Zienswijze begroting 2027 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV)
- Voordracht 52-2025 Zienswijze begroting 2027 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.docx - Getekend PS-besluit nr 52_2025
- Brief ontwerpbegroting OFGV 2027 raden en staten definitief getekend
- Ontwerpbegroting OFGV 2027

Advies cie Leefomgeving 24-11 Zienswijze PS op cpt-begroting 2027 Omgevingsdienst Flevoland en Gooi_Vechtstreek
Beantwoording vraag cie Leefomgeving 24-11 over Reserves OFGV

8 Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022.
Voordracht 48-2025
Brief aan PS over vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022
Voordracht 48-2025 Vaststelling 4e herziening Omgevingsverordening NH2022
Voordracht 48-2025 Vaststelling 4e herziening Omgevingsverordening NH2022 - Getekend PS-besluit nr 48_2025
Wijzigingsbesluit Vierde Herziening OV NH2022
Wijzigingsbesluit GS bijlagen vierde herziening Omgevingsverordening NH2022
Leidraad 'habitat voor weidevogels'
Nota van beantwoording vierde herziening OV NH2022 -geanonimiseerd-
Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening 4e herziening
Stand van zaken moties OV NH2022 - oktober 2025
Advies cie Ruimte 17-11 4e herziening Omgevingsverordening NH2022
Beantwoording vragen cie Ruimte 17 november Omgevingsverordening NH2022
M133-2025 AANGENOMEN CDA-VVD-BBB-JA21 motie Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen
M130-2025 VERWORPEN D66-PvdD Duidelijkheid over beoordelingscriterium brede welvaart
M131-2025 INGETROKKEN D66 Plan van aanpak broeikasreductie in veenweidegebied
M132-2025 INGETROKKEN 2025 CDA-VVD Compensatie bedrijfsfuncties

9 Laatste Begrotingswijziging 2025.
Voordracht 51-2025
Brief aan PS over Laatste begrotingswijziging 2025
Voordracht 51-2025 Laatste begrotingswijziging 2025
Voordracht 51-2025 Laatste begrotingswijziging 2025.docx - Getekend PS-besluit nr 51_2025
Laatste begrotingswijziging 2025
Advies cie Ruimte 17-11 Laatste Begrotingswijziging
Advies cie Landelijk Gebied 17-11 Laatste begrotingswijziging
Advies cie Bestuur 24-11 Laatste begrotingswijziging 2025
Advies cie Leefomgeving 24-11 Laatste Begrotingswijziging 2025
Beantwoording vraag cie Leefomgeving 24-11 over vertraging projecten Laatste Begrotingswijziging
Beantwoording vraag cie Bestuur 24-11 over het effect van minder externe inhuur op uitvoering motie 109-2025
A44-2025 INGETROKKEN Volt amendement Reserve Klimaatadaptatie
M134-2025 INGETROKKEN PvdD-SP-CU-D66 Ontwerp bijdrageregeling preventie faunaschade akkerbouwers
M135-2025 VERWORPEN Volt motie Beperken Faunaschade versnellen
M136-2025 INGETROKKEN BBB-JA21-VVD-CDA-FvD-PVV motie Winterrust ganzen
M137-2025 INGETROKKEN CDA-JA21 motie Overgangsregeling houtduivenschade

9.a (voorheen punt 7c) Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland.
Voordracht 47-2025
Fractie GroenLinks heeft een verzoek ingediend om dit agendapunt aan de bespreekpunten toe te voegen.
Brief aan PS over aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland
Voordracht 47-2025 Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening
Voordracht 47-2025 Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening - Getekend PS besluit 47-2025
Ontwerp aanwijzingsbesluit berichtenkanalen
Advies cie Bestuur 24-11 Ontwerp Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening
M138-2025 AANGENOMEN GL-Volt-PvdD-PvdA motie NH Monitoring Webformulieren

10 Vragenuur.
2025-12-08 Mondelinge vragen Volt inzake Taxatie faunaschade

11 2-minutendebat.
   2025-12-08 aanvr 2-min.debat D66 Programma Landelijk Gebied (PLG)
   M142-2025 AANGENOMEN Volt Drijvende Wetlands in Noord-Holland
   M139-2025 INGETROKKEN D66-Volt-PvdD motie PLG-duidelijkheid over waterpeil
   M140-2025 INGETROKKEN D66-Volt-PvdD motie PLG-duidelijkheid stikstofdoelen per gebied
   M141-2025 INGETROKKEN CU motie Duidelijkere doelen en geborgde paden
   M143-2025 INGETROKKEN Volt motie Uitwerken van provinciale verantwoordelijkheden
   M144-2025 INGETROKKEN SP motie Herstel en bescherm het Twiske
12 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.
   (indien aan de orde)
13 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.
14 Sluiting.

Provinciale Staten

Provincie Noord-Holland

Besluitenlijst PS

Datum vergadering : 8 december 2025
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier : mw. S. Neeskens

1. Opening en mededelingen.

Afwezig zijn mw. Bezaan (PVV), mw. Bouhlel (SP) en Statenlid Freeman (GroenLinks).
Later arriveren mw. Van Aesch (PvdD), dhr. Boer (VVD), mw. De Boer (PvdA), Statenlid Bwefar (GroenLinks), dhr. Roosendaal (VVD), mw. Sijbenga (BBB), dhr. Stulemeijer (VVD), dhr. Teeuwen (BBB) en gedeputeerde Beemsterboer.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Hamerstuk 7c inzake "Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland" wordt als bespreekpunt behandeld na punt 9 (9a).
- Er is geen actualiteit aangevraagd.
- PS heeft bij acclamatie ingestemd met het behandelen van het aangevraagde 2-minutendebat door dhr. Mülder (D66) inzake "Programma Landelijk Gebied". Het 2-minutendebat wordt behandeld bij punt 11.
- Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door mw. Schneemann (Volt) inzake "Taxatie faunaschade".

De agenda wordt vastgesteld.

3a. Beëdiging en installatie Statenlid.

Dhr. Van den Berg (JA21) heeft zijn Statenlidmaatschap opgezegd. Dhr. Hartog (JA21) is toegelaten tot Provinciale Staten en is beëdigd.

3b. Afscheid Statenlid.

Provinciale Staten hebben in de vergadering afscheid genomen van dhr. Van den Berg.

3c. Beëdiging en installatie duo-commissielid.

Duo-commissielid De Graaf (GroenLinks) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van Provinciale Staten Noord-Holland en is beëdigd.

4. Actualiteiten.

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

5. Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 3 en 10 november 2025 zijn ongewijzigd vastgesteld.

6. Voortgangslijst van moties.
De lijst moties wordt vastgesteld.

7. Hamerstukken.

7a. Voordracht 44-2025 "Kaderstelling Rechtmatigheid 2023-2026" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
1. De Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025) vast te stellen.

7b. Voordracht 53-2025 "Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
1. Het Normenkader Rechtmatigheid 2025 definitief vast te stellen.
2. Het Normenkader Rechtmatigheid 2026 voorlopig vast te stellen.

7c. Dit punt wordt behandeld als bespreekstuk na punt 9 (9a).

7d. Voordracht 52-2025 "Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek" is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
1. Dat gezien de taakstelling van de provincie ten aanzien van de beschikbare budgetten voor de Noord-Hollandse omgevingsdiensten, de OFGV vanaf het boekjaar 2027 een structurele bezuiniging dient te realiseren van € 5.800 op de uitvoering van de Noord-Hollandse taken die bij hen zijn belegd.

8. Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022.
Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Mw. Bezaan (PVV), mw. Bouhlel (SP) en Statenlid Freeman (GroenLinks) zijn afwezig.

Voordracht 48-2025 "Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022" is vastgesteld.
Voor 50 en tegen 2 stemmen. Tegen stemt de fractie FvD.

Provinciale Staten besluiten:

1. de Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 1) vast te stellen;
2. de wijziging van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 4) vast te stellen;
3. de Nota van Beantwoording Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 5) vast te stellen.

Er zijn 4 moties ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken, 1 is verworpen en 1 is aangenomen:

- **M133-2025 door fracties CDA, VVD, BBB en JA21 inzake "Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen" is aangenomen.**
  Voor 38 en tegen 14 stemmen. Tegen stemmen de fracties GroenLinks, PvdA en SP.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  in aanvulling op het Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) een voorstel voor compensatie bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB uit te werken. Vervolgens het voorstel met nut en noodzaak en voor- en nadelen voor te leggen aan PS in aanloop naar de eerstvolgende concept-herziening van de Omgevingsverordening NH2022.

- **M130-2025** door fracties D66 en PvdD inzake "Duidelijkheid over beoordelingscriterium brede welvaart" is verworpen. Voor 16 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, JA21, PVV, Volt en SP.
  - Stemverklaring fractie PvdA: stemt tegen motie 130 met de toezegging van GS om met een verdere duiding van het begrip 'brede welvaart' te komen.
  - Stemverklaring fractie ChristenUnie: stemt tegen motie 130; ondersteunt het idee achter deze motie, maar denkt dat de toezegging en de uitleg van de gedeputeerde dat de Datacenterstrategie al een wat betere invulling geeft en dat er een nadere uitwerking zal komen, voldoende is.
  - Stemverklaring fractie GroenLinks: stemt tegen motie 130 en sluit zich aan bij fractie ChristenUnie.
  - Stemverklaring fractie SP: stemt voor motie 130; leest namelijk dat de motie vraagt om te inventariseren wat marktpartijen willen en vindt dat PS dat moet zeggen; vindt dat een leidraad belangrijk is.

9. Laatste Begrotingswijziging 2025.

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Mw. Bezaan (PVV), mw. Bouhlel (SP) en Statenlid Freeman (GroenLinks) zijn afwezig.

Voordracht 51-2025 "Laatste begrotingswijziging 2025" is vastgesteld.
Voor 50 en tegen 2 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV.

Provinciale Staten besluiten:

1. de laatste begrotingswijziging 2025 met een begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen vast te stellen;
2. de bij deze laatste begrotingswijziging mutaties van de begroting 2025 vast te stellen;
3. de gewijzigde lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling vast te stellen.

Er is 1 amendement ingediend en ingetrokken.

Er zijn 4 moties ingediend, waarvan er 3 zijn ingetrokken en 1 is verworpen:

- **M135-2025** door fractie Volt inzake "Beperken Faunaschade versnellen" is verworpen. Voor 20 en tegen 32 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, JA21, PVV, Volt, FvD, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
    - Stemverklaring fractie VVD: stemt tegen motie 135; is voor het beperken van de faunaschade en om dat zo snel mogelijk te doen, maar heeft de gedeputeerde gehoord dat er alles aan wordt gedaan en hard wordt gewerkt om dit zo snel mogelijk te realiseren; geeft aan dat extra versnellen helaas niet haalbaar is.
    - Stemverklaring fractie PvdA: stemt tegen motie 135; vindt het goed dat er tot snelheid gemaand wordt, maar met de toezegging van een technische briefing denkt de fractie prima voort te kunnen.
    - Stemverklaring fractie D66: stemt voor motie 135; vindt het heel gênant dat er moet worden gemaand voor versnelling; wil vooral dat daar geen gebruik van wordt gemaakt, maar toch voor, omdat de fractie dit ook zeer belangrijk vindt.

9a/7c. Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland.

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Mw. Bezaan (PVV), mw. Bouhlel (SP) en Statenlid Freeman (GroenLinks) zijn afwezig.

Voordracht 47-2025 "Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland" is unaniem vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:
vast te stellen het Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland, voor zover dit besluit ziet op de dienstverlening van Provinciale Staten.

Er is 1motie ingediend en aangenomen:

- **M138-2025 door fracties GroenLinks, Volt, PvdD en PvdA inzake "Monitoring digitale communicatie en kanalen" is unaniem aangenomen.**
  Dictum:
  PS roept GS op:
  gedurende een jaar te monitoren of mensen die via sociale media/telefoon worden doorverwezen naar een webformulier, daar ook gebruik van gaan maken.

10. Vragenuur.

De mondelinge vragen ingediend door mw. Schneemann (Volt) inzake "Taxatie Faunaschade" zijn door gedeputeerde Beemsterboer beantwoord.

11. Twee-minutendebat.

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.
Mw. Bezaan (PVV), mw. Bouhlel (SP) en Statenlid Freeman (GroenLinks) zijn afwezig.

Het door dhr. Mülder (D66) aangevraagde 2-minutendebat inzake "Programma Landelijk Gebied" is behandeld.

Er zijn 6 moties ingediend, waarvan er 5 zijn ingetrokken en 1 is aangenomen:

- **M142-2025 door fractie Volt inzake "Drijvende Wetlands in Noord-Holland" is aangenomen.**
  Voor 28 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, BBB, JA21, PVV en FvD.
  Dictum:
  PS verzoekt het College van GS:
  - samen met waterschappen en natuurorganisaties te onderzoeken of de resultaten van deze proef toepasbaar zijn binnen Noord-Holland;
  - de Provinciale Staten hierover te informeren in Q2 van 2026.

12. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

13. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

De stemmingen met betrekking tot de punten 8, 9, 7c en 11 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

14. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 8 december 2025.

Vastgesteld op 2 februari 2026 te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	8 december 2025
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. S. Neeskens
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
mw. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), Statenlid D. Balucu (GL), dhr. M. Becker (BBB), mw. L.C.M. Berkvens (D66), dhr. J. Boer (VVD), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. G. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck (PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T. Wallaart (PvdA), Statenlid M. de Weerdt (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig: mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid W.J. Freeman (GL).

Agenda		Paginanummer:
1.	Opening en mededelingen.	(2)
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(2)
3.a	Beëdiging en installatie Statenlid.	(2)
3.b.	Afscheid Statenlid.	(3)
3.c	Beëdiging en installatie duo-commissielid.	(5)
4	Actualiteiten.	(5)
5	Vaststelling notulen en besluitenlijst.	(5)
6	Vaststelling voortgangslijst van moties.	(5)
7	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(5)
7.a	Kaderstelling Rechtmatigheid 2023-2026 (VD-44).	(5)
7.b	Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026 (VD-53).	(5)
7.c	Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland (VD-47).	(5)
7.d	Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (VD-52).	(6)
8	Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-48).	(6)
9	Laatste Begrotingswijziging 2025 (VD-51).	(33)
9.a	Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland (VD-47).	(59)
10	Vragenuur.	(63)
11	2-minutendebat.	(64)
12	Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(76)
13	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(76)
14	Sluiting.	(79)

Opening om 10.02 uur.

1 Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Goedemorgen allemaal, geachte aanwezigen, mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? Een hartelijk welkom aan alle Statenleden van de provincie Noord-Holland. Natuurlijk ook een bijzonder welkom aan onze ambtelijke ondersteuning, de leden van Gedeputeerde Staten - die nog gemankeerd zijn: de heer Beemsterboer zal later aanschuiven. Ook een welkom aan alle belangstellenden op de publieke tribune. Het is fijn dat u hier bent om ons te volgen vandaag. Sinterklaas heeft het land weer verlaten en dit is de laatste vergadering van het jaar 2025 van Provinciale Staten Noord-Holland.

Een bericht van verhindering vandaag ontvangen van mevrouw Bezaan van de PVV, Statenlid Freeman van GroenLinks en mevrouw Bouhlel van de SP. En later zullen aanhaken mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren en Statenlid Bwefar van GroenLinks.

Uiteraard zullen wij u ook voorzien van een lunch vandaag. Dat zal, denk ik, zo rond 12.30 uur gaan plaatsvinden. En we hebben vanavond een wat mooier kerstdiner. In principe plannen we dat vanaf 17.30 uur. Dan hoop ik dat we ook de vergadering hebben afgerond.

Zelf zal ik rond die tijd de vergadering moeten verlaten vanwege een privéafspraak. Mocht het zo zijn dat de vergadering nog niet is afgelopen, dan zal de vicevoorzitter, de heer Hollebeek, het voorzitterschap overnemen. Maar volgens mij hebben we er allemaal heel veel zin aan vandaag en gaan we kijken of we dat voor 17.30 uur kunnen afronden.

De heer Boer van de VVD arriveert volgens mij ook later, als ik het goed heb.

Mevrouw Neeskens naast mij gaat mij bij afwezigheid van de griffier - hij is op cursus - assisteren. We gaan het samen eigenlijk doen, moet ik zeggen. Dus heel fijn, Susanne, dat jij er bent.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 2. Dat is het regelen van de werkzaamheden, het vaststellen van de primus. Zoals u weet, mocht het tot een hoofdelijke stemming komen- Nou, eens even kijken. The winner is nummer twee. Dat is heer Wagelaar van de PvdA. Ja, het is toch mooi, de laatste vergadering, en u heeft prijs. We gaan later op de dag nog bepalen wat die prijs zal zijn.

Vaststellen van de agenda. De fractie GroenLinks heeft verzocht om agendastuk 7.c als bespreekstuk te willen opvoeren. Dat betekent dat die onthamerd wordt. Dat is voordracht 47. In het Presidium even rondgekeken en we hoeven er niet over te stemmen. Dus dat is onthamerd en zal behandeld worden na agendapunt 9.

Er is geen actualiteit aangekondigd.

Er is een mondelinge vraag ingediend door mevrouw Schneemann van Volt inzake de taxatie van de faunaschade. Dit komt bij het vragenuur aan de orde.

En de heer Mülder van D66 heeft een tweeminutendebat verzocht te houden. Die heeft hij ook ingediend. Het Presidium heeft daar positief op gereageerd. Volgens mij kunnen we ook bij acclamatie daar instemmen dat dat zal worden gevoerd. Dat gaan wij doen na het vragenuur bij agendapunt 11. Houdt u er rekening mee dat het tweeminutendebat van uw reguliere spreektijd af gaat. Anders heeft u straks tweeminutendebat en geen twee minuten meer.

Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

Wenst iemand over de agenda nog het woord? Zo niet, dan is de agenda vastgesteld.

3.a Beëdiging en installatie Statenlid.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 3.a en dat is de beëdiging en de installatie van een Statenlid. De heer Van den Berg - ik heb hem zojuist gezien - heeft conform de Kieswet ontslag ingediend en daardoor is een vacature ontstaan. Het Centraal Stembureau heeft de heer Hartog benoemd tot Statenlid. Overeenkomstig ons Reglement van Orde heb ik tot lid van de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven benoemd de heer De Moel van de PVV, mevrouw Ouderkerken van

de VVD en de heer Teeuwen van de BBB. Om de bevindingen te presenteren, geef ik de voorzitter van de commissie, mevrouw Ouderkerken, het woord.

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Voorzitter, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaard lid, de heer Hartog, aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het ingevolge artikel W7, tweede lid, Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezingen van leden van de Provinciale Staten van Noord-Holland van 8 december 2025 tot lid van de Provinciale Staten benoemd is verklaard de heer Hartog van de fractie JA21. Wij stellen u dan ook voor de heer Hartog als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten.

Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van het statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik ga ervan uit dat u hiermee instemt. Dan is unaniem door u besloten de heer Hartog als lid van Provinciale Staten toe te laten. Dan ontbind ik hier de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven, en uiteraard onder dankzegging voor de verrichte werkzaamheden.

Dan is nu aan de orde de beëindiging van de heer Hartog. Ik verzoek de heer Hartog naar voren te komen in het midden van de zaal, en uiteraard verzoek u allen te gaan staan, voor zover u daartoe in de gelegenheid bent.

Ja, meneer Hartog, het voelt een beetje als gisteren. Leuk om u weer terug te zien in deze prachtige zaal.

Provinciale Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van Provinciale Staten, en ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de eed in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u, als ik straks uw naam noem, onder het opsteken van uw voorste twee aaneengesloten vingers van uw rechterhand uit te spreken de woorden 'zo waarlijk helpe mij God almachtig'. Maar eerst zal ik natuurlijk de formule van de eed voorlezen.

Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer Hartog.

De heer **HARTOG** (JA21): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER**: Van harte gefeliciteerd. Welkom terug in onze familie, kan ik u zeggen. Ik wens u enorm veel succes toe met uw statenlidmaatschap. Ik ga u vast persoonlijk feliciteren en bloemen overhandigen. Ik zou willen vragen aan de Statenleden nog even geduld te hebben, want we gaan even afscheid nemen straks ook van de heer Van den Berg en ook nog een nieuw duo-commissielid benoemen. Maar allereerst ga ik u feliciteren.

[Applaus]

3.b Afscheid Statenlid.

De **VOORZITTER**: Zoals ik net al aankondigde, nemen we vandaag ook afscheid van de heer Van den Berg van de fractie JA21. Zijn opvolger is zojuist geïnstalleerd - en hij vindt zijn plekje al. Mag ik de heer Van den Berg verzoeken naar het midden van de zaal te komen?

Ja, geachte Statenleden, beste Daniël, ons coalitieakkoord heet 'Verbindend Vooruit!', maar als ik aan Daniël van den Berg denk, dan komt 'volle kracht vooruit' eerder in me op. Soms zelfs letterlijk.

Een mooi verhaal. Ik had het zelf eigenlijk niet eerder vernomen, maar dat is het verhaal van hoe jij naar het IPO-congres in Brussel ging. Daniël ging via Parijs. Het verhaal wil dat de treindeuren niet opengingen in Brussel, waardoor er voor hem niets anders op zat om door te rijden naar Parijs en vervolgens rechtsomkeert te maken, terug naar Brussel.

Maar als Statenlid was je altijd aanwezig. Luid en duidelijk. Bevlogen. Gedreven. En ook attent. Dat je volle kracht vooruit ging, wil niet zeggen dat je niet verbindend was. Sterker nog, je initieerde en ondertekende vele moties, waarvan 21 moties ook werden aangenomen. Van de motie 'Toekomstbestendig energienet' tot het verbieden van houtige biomassa. Zo maakte je van woorden ook daden. Dat hebben wij enorm met elkaar gewaardeerd.

Voordat je politicus werd, werkte je bij grensbewaking. En als Statenlid stond je juist bekend om het opzoeken van grenzen. Niet om ze te bewaken, maar om ze te verleggen. Het mag duidelijk zijn dat jij geen groot liefhebber bent van windmolens of zonneparken, maar ook in felle discussies bleef je altijd attent. Een hand voor iedereen, oprecht luisteren, ook naar anderen, en een glimlach die nooit ontbrak. Ik vind dat je gegroeid bent als spreker en politicus, als debater. Van grensbewaker tot woordvoerder. Van Statenlid hier tot nu fractievoorzitter. En nu dus naar Den Haag in de Tweede Kamer.

Je was niet alleen actief in de Statenzaal, maar ook daarbuiten. Bijvoorbeeld in de werkgroep Jongerenparticipatie, waar je jongeren een stem gaf en hen kennis liet maken ook met de provinciale politiek. Zeer gewaardeerd.

Daniël, in je ontslagbrief schrijf je dat je vertrouwen op God je leidt en vuur geeft. Nou, dat vuur van jou hebben we regelmatig zien branden in je doorzettingsvermogen, je betrokkenheid en je onvermoeibare inzet voor Noord-Holland.

We nemen nu afscheid van je met een klein vaarwel en een tot ziens. Want in tegenstelling tot de treindeur zal de deur van Noord-Holland voor jou altijd openstaan.

Voor jou een prachtig afscheidscadeau en natuurlijk ook straks felicitaties als ik ook het duo-commissielid heb benoemd. Maar wij wensen jou ontzettend veel succes in Den Haag en we gaan elkaar absoluut nog heel veel tegenkomen. Dank je wel.

[Applaus]

3.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.

De **VOORZITTER**: En dan ben ik aangekomen bij agendapunt 3.c. Dat is de beëdiging en installatie van een duo-commissielid. De fractievoorzitter van GroenLinks heeft aankomend duo-commissielid De Graaf voorgedragen. En uiteraard ook weer op basis van hetzelfde Reglement van Orde dient een commissielid dat geen lid van Provinciale Staten is, hier in deze vergadering in handen van de voorzitter de eed of de verklaring af te leggen. Dus ik wil het duo-commissielid verzoeken om naar voren te komen in het midden van de zaal. Ik wil u verzoeken om weer te gaan staan. Uiteraard voor zover u daar in de gelegenheid bent.

Meneer De Graaf, ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen, en ik verzoek u straks, als ik uw naam noem, uit te spreken, de woorden 'dat verklaar en beloof ik'. Maar ook nu zal ik eerst de formule van de verklaring en de belofte voorlezen.

Ik verklaar dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Commissielid De Graaf.

De heer **DE GRAAF** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Ik wens u heel veel succes met uw duo-lidmaatschap. Ik vraag de Statenleden nog één minuutje te wachten en dan ga ik u ook eerst feliciteren. Daarna schors ik de vergadering voor de felicitaties.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 10.17 uur tot 10.30 uur.

De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, mag ik u verzoeken weer te gaan zitten? De heer Van den Berg, veel succes, nogmaals, in Den Haag, en we gaan je missen.

Als alle Statenleden weer zijn gaan zitten, dan heropen ik de vergadering. In het kader van de mededelingen heeft gedeputeerde Rommel nog een mededeling.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, uw Staten hebben in november een motie aangenomen over hoogspanning bij A9-Zuid, het transformatiestation. Ik heb daar nieuws over. We waren al bezig met de keuze: de voorkeursvariant en de keuzevarianten. Vorige week hebben wij in het stuurgroepoverleg van de Houtrakpolder, waar Haarlemmermeer, Amsterdam, het Rijk en Rijnland in zitten, een voorkeur uitgesproken. De voorkeur is variant twee geworden. U krijgt daar volgende week een brief over. We hebben TenneT ook al geïnformeerd. Dat wil zeggen dat hiermee een versnelling plaats zal kunnen gaan vinden om het transformatorstation daar ook te gaan realiseren. Het is alleen wel zo dat het definitieve besluit nog wel afhankelijk is van een aantal onderzoeken. Dus we gaan ervanuit dat dit het gaat worden, maar het kan ook nog een andere variant worden als er kinken in de kabels komen. Maar in ieder geval heeft TenneT gezegd dat zij hiermee wel een aantal onderzoeken versneld kunnen gaan doen, waardoor de termijn waarin het opgeleverd zou kunnen worden, naar voren gehaald wordt. Het definitieve besluit is nu naar verwachting in het tweede kwartaal van volgend jaar. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: U krijgt daar dus nog een brief over.

4 Actualiteiten.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar agendapunt 4, Actualiteiten. Geen actualiteiten ingediend.

5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 5, vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 3 en 10 november jongstleden. Door de griffie zijn geen opmerkingen van u ontvangen. Verlangt iemand daar het woord over? Zo niet, dan zijn ze ongewijzigd vastgesteld.

De notulen en de besluitenlijsten van de vergaderingen van 3 en 10 november zijn ongewijzigd vastgesteld.

6 Vaststelling voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 6, dat is de voortgangslijst van de moties. Daar zijn ook door de griffie van uw zijde geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over deze lijst? Dan stel ik voor om vast te stellen.

De memo en lijst moties van 8 december 2023 zijn ongewijzigd vastgesteld.

7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
7.a Kaderstelling Rechtmatigheid 2023-2026 (VD-44).
7.b Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026 (VD-53) - onthamerd.
7.c Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland (VD-47).

7.d Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (VD-52).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de hamerstukken, agendapunt 7. Het Presidium adviseert in te stemmen met de volgende voordrachten en die als hamerstuk te gaan behandelen. Dat is de Kaderstelling Rechtmatigheid, agendapunt 7.a, voordracht 44. Agendapunt 7.b, voordracht 53. Dat is het Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026. 7.c is onthamerd. En dan hebben we 7.d, dat dat is de Zienswijze van Provinciale Staten op de Conceptbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, voordracht 52. Wenst iemand aantekening of een stemverklaring op de drie hamerstukken? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij de hamerstukken 7.a, 7.b en 7.d vastgesteld.

8 Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-48).

De **VOORZITTER**: Dan zijn wij bij agendapunt 8. Agendapunt 8 is de Vaststelling van de vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022, voordracht 48. Deze herziening heeft betrekking op verschillende onderwerpen, waaronder wonen in landelijk gebied, datacenters, peilbesluiten in veenpolderlandschappen. De voorgestelde wijzigingen hebben ter inzage gelegen en worden nu aan Provinciale Staten ter vaststelling aangeboden.

Tijdens de bespreking in de commissie Ruimte van 17 november jongstleden zijn een aantal kernpunten aan bod gekomen. Daar ging het vooral over de transformatie van agrarische percelen, de risico's, maatwerk en de rol van de provincie versus gemeenten. Er is gesproken over datacenters en de werking van het toetssysteem voor brede welvaart, veenweidebeleid, actieve CO_2-reductie, het afwachten van de resultaten van het zakkingsclausuleonderzoek - een bijzondere - en de bereikbaarheid van hulpdiensten bij recreatieparkwoningen.

Er is een toezegging gedaan door GS tijdens die commissiebehandeling, namelijk dat begin 2026 GS terug zullen komen bij Provinciale Staten met een voorstel over de uitvoering van de motie van de SP over het onderzoek naar starters, jongeren en zorgwoningen in vrijkomende agrarische bebouwing.

De sprekers die zich volgens mijn lijst voor dit punt hebben aangemeld, zijn Statenlid Korzelius van GroenLinks, de heer Van Gilse van de VVD, de heer Mantel van JA21, de heer Karar van de PvdA, mevrouw Berkvens van D66, mevrouw Den Boer van de BBB, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren, Statenlid de Weerdt van Volt, mevrouw Koning van het CDA, de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer De Moel van de PVV en de heer Klein van de ChristenUnie. Dan geef ik in eerste termijn het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

Eerste termijn Provinciale Staten
Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik wil mij beperken tot de drie beleidsrijke wijzigingen in deze verordening. Dat is op de eerste plaats het wonen in landelijk gebied. In de commissie van 17 november hebben we als GroenLinks al ingestemd met de transformatie van de voormalige agrarisch bedrijfsbebouwing, Die kunnen omgezet worden naar wonen van maximaal drie woningen. We hebben wel gevraagd dat de ultieme toets bij de gemeente ligt. Dat is ook bevestigd door de gedeputeerde.

Het tweede punt, voorzitter, waren de datacenters. Die wijziging in de verordening maakt het mogelijk dat nieuwe datacenters ook mogelijk buiten de huidige clustergebieden gerealiseerd zouden kunnen worden. Feitelijk hebben we dat al vastgesteld en mogelijk gemaakt bij de herziene datastrategie.

Wat we een lastig punt vinden, voorzitter, is dat de datacenters die buiten die clustergebieden gerealiseerd worden, moeten bijdragen aan een brede welvaart. We blijven dat een lastig te toetsen criterium vinden. We zijn erg benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde, ook op de motie van D66.

Dan over het peilbesluit, voorzitter, in de veenpoldergebieden. Deze wijziging heeft tot doel de broeikasgasuitstoot niet verder toe te laten nemen. De waterschappen moeten zorgen dat het

standstill-beginsel wordt bereikt. Liever hadden wij als GroenLinks gezien dat de instructie gericht was op het verminderen van de broeikasgasuitstoot. Want terecht stelden GS ook in de toelichting dat, om de klimaatdoelen te bereiken, extra stappen gezet moeten worden. We zijn dan ook blij met de toezegging van de gedeputeerde tijdens de commissievergadering van 17 november, dat ze serieus gesprekken gaat voeren met de grondeigenaren - en wellicht ook met de waterschappen - om de opgave die we als provincie hebben om 0,09 megaton aan broeikasgasreductie te realiseren.

Tenslotte, voorzitter, bij de bespreking van het maatwerk woningbouw in beschermd landschap zijn twee moties aangenomen. De eerste motie was van D66, waarin het dictum was dat, indien mogelijk, de aantasting van kernkwaliteiten zo veel mogelijk gecompenseerd zou moeten worden. De tweede motie was van GroenLinks, waarin GS verzocht werden bij de beoordeling van het maatwerk voor woningbouw in beschermd landschap ook de volgende kernkwaliteiten in ogenschouw te nemen: aardkundige waarden en cultuurhistorische waarden en de nabijheid van kastelen, landgoederen, molens en stolplinten. Nou, we hadden graag gezien dat deze twee dicta ook van toepassing zouden zijn waar het gaat om het bouwen van 25 woningen in beschermd landschap. We hebben alleen moeten constateren dat er voor een dergelijk amendement onvoldoende draagvlak is in deze Staten. Dat betekent dat wij dit amendement niet gaan indienen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Van Gilse van de VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Reeds twee keer eerder hebben we in de commissie Ruimte uitgebreid de inhoud van de vierde herziening besproken. We zien een beperkt aantal zienswijzen met ook weinig impact. Dus ik beperk mij even tot een paar punten.

Het eerste, voorzitter, zijn de transformatiemogelijkheden voor vrijkomende bebouwing naar wonen in landelijk gebied. Wij vinden dat heel belangrijk voor het bieden van een goed en economisch haalbare herbestemming bij bedrijfsbeëindiging en voor het tegengaan van verrommeling, verloedering en allerlei illegale activiteiten in het landelijk gebied. De doelstelling is het verwijderen van storende bebouwing, meer openheid, verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Hier staan we als VVD natuurlijk volledig achter. We kijken ook uit naar het voorstel dat begin '26 gaat komen over de pilots die kunnen worden opgezet voor andere woonvormen, zoals Knarrenhofjes.

Voorzitter, vanuit het bedrijfsleven zijn we geattendeerd op een paragraaf in de Omgevingsverordening van de provincie Zuid-Holland, waarmee verlies aan bedrijfsterreinen, bijvoorbeeld door de oprukkende woningbouw, moet worden gecompenseerd. De VVD vindt dit verstandig. We weten dat de transformatie naar een circulaire economie volgens diverse onderzoeksbureaus meer ruimte gaat vragen. Diverse bureaus noemen vijftien, twintig procent. Planbureau voor de Leefomgeving heeft het over een extra ruimte van ongeveer veertig procent die nodig kan zijn om ruimte te geven aan de transformatie naar een circulaire economie. Wij vinden het dus belangrijk dat we minimaal het huidige areaal aan bedrijfsruimte, zoals we dat in ons land kennen, behouden. Voorzitter, dus wij vinden dat eigenlijk een ondergrens die we zouden moeten respecteren. Dus het CDA kaartte dit onderwerp ook al aan in de commissievergadering naar aanleiding van bedrijfsverplaatsingen voor woningbouw, en GS antwoordde toen zelf nog geen actie te ondernemen totdat er een concrete aanleiding is. Wij willen graag zo'n aanleiding creëren. Dus het CDA zal hierover met een motie, die wij mede zullen ondersteunen, komen. Dus, nogmaals, wij vinden juist die ruimte voor de circulaire economie heel belangrijk, om in ieder geval te zeggen, en dat is vrij defensief: laten we in ieder geval het huidige areaal aan bedrijfsruimte behouden.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wilde graag even- Ter verduidelijking. Moet die compensatie altijd binnen Noord-Holland zijn, volgens de VVD?

De heer **VAN GILSE** (VVD): Het lastige is dat, als wij hier in de omgevingsverordening wat opnemen, het heel moeilijk is om te gaan regeren in andere provincies. Dus wat wij hier beslissen gaat over de provincie Noord-Holland. Ja.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, dan zie ik toch wel wat problemen met dit voorstel, omdat zeker bij de grensgemeenten juist ook wel realistische alternatieven daarbuiten zouden kunnen zijn en we onszelf heel erg vastzetten. Dus ik hoor graag ook hoe het college hier tegenaan kijkt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Meneer Van Gilse, gaat u verder.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, wat mevrouw Berkvens- Ik zou daar op zich niet tegen zijn. Dus als het college mogelijkheden ziet om dat flexibeler, ook met de omliggende provincies te regelen: prachtig. Maar ik vraag me af of het gewoon praktisch mogelijk is.

Dan, voorzitter, de VVD is blij met de extra ruimte die het college met de-

De **VOORZITTER**: Er is nog een interruptie van de heer Karar van de PvdA.

De heer **KARAR** (PvdA): Dank voor het woord, voorzitter. Ik snap de gedachte van de heer Van Gilse, maar tegelijkertijd hebben we ook te maken met een heel grote wooncrisis: de woningopgave, de realisatie van woningen voor alle Noord-Hollanders. Is de heer Van Gilse niet bang dat we onszelf met deze strenge voorwaarden ook een bepaalde flexibiliteit ontnemen, waardoor die woningbouwrealisatie moeilijker wordt?

De heer **VAN GILSE** (VVD): Nee, voorzitter. Ik denk niet dat we daarmee de woningbouw in de weg zitten. Want bedrijventerreinen kunnen wel degelijk meebewegen met ruimte voor woningbouw, als dat op sommige plekken nodig is. Wat wij vragen, is dat we dan zorgen dat er op andere plekken weer ruimte voor bedrijvigheid is. Want die groeiende bevolking is niet alleen wonen. Dat betekent ook de economie en ook werkgelegenheid. Daar moeten we ook voor waken. Dus dat evenwicht willen we met deze motie bewerkstelligen.

De heer **KARAR** (PvdA): Dat snap ik en ik snap ook de ambitie achter de gedachte. Tegelijkertijd zien we ook dat bedrijventerreinen steeds efficiënter worden, efficiënter worden ingedeeld. Dus dat je ook kan zeggen, nou, misschien als er slim wordt omgegaan met die ruimte, dat ze wel kunnen afnemen. Daarnaast, nogmaals, de ambitie begrijpen we, maar door het als strenge voorwaarde, randvoorwaarde, op te nemen in de omgevingsverordening zet je jezelf ook wel klem. Dat is misschien niet wat we nodig hebben nu in onze ambitie om iedere Noord-Hollander een passende woonvestiging te geven.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, ik denk niet dat we ons klem zetten. Het CDA zal straks het dictum voorlezen. Maar waar het om gaat is dat we inderdaad vragen om te compenseren, tenzij er heel zwaarwichtige redenen zijn. Dus er is natuurlijk altijd een ontsnappingsclausule. Maar wij vinden het belangrijk dat we het areaal wat we nu hebben aan bedrijventerreinen, behouden. De verwachting is dat we vijftien tot twintig procent extra ruimte nodig hebben. Dus dat betekent dat die verdichting en dat dubbel grondgebruik daar eigenlijk al in zit, want al dat meerdere moeten we op die manier oplossen. Dus het lijkt ons heel goed om te zeggen: laten we dan in ieder geval het huidige areaal behouden.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een aanvullende vraag, meneer Karar

De heer **KARAR** (PvdA): Concluderend dan. Hoe wij het lezen, zien we wel dat het onszelf wel klem zet. Daarom hebben we hier wel enige zorgen over.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Nou, om daar even op aan te haken. Ik We hoeven ons niet per se klem te zetten. Ik hoor de VVD heel duidelijk zeggen dat woningbouw én behoud van bedrijventerreinen belangrijk is, maar dat die circulaire economie en die energietransitie ook de ruimte vraagt die nodig is. Is de VVD misschien bereid om dan, als ze die eerste twee punten zo belangrijk vindt, toe te geven op dat laatste punt, om die ruimte voor die circulaire economie misschien wat minder ruimte te geven?

De heer **VAN GILSE** (VVD): Nee, voorzitter, wij vinden het heel belangrijk dat wij blijven innoveren, dat we die economie inderdaad op termijn circulair maken. U weet dat we wel altijd kijken naar haalbaarheid, betaalbaarheid. Maar het doel voor ogen, dat is wel wat we hebben.

De heer **DESSING** (FvD): Dat klinkt heel nobel, maar het kan puur praktisch gezien straks gewoon niet passen en dan moet er een keuze gemaakt worden. Dan vraag ik me toch af, als die bedrijventerreinen terecht zo belangrijk zijn en wij allemaal hier, denk ik, statenbreed vinden dat we die woningbouw een impuls moeten geven, dan zul je toch ergens een concessie moeten doen. En waar wil de VVD dan die concessie gaan doen?

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, met deze motie beogen wij een goed evenwicht. We zien dat er meer ruimte nodig is voor bedrijvigheid. Wij zeggen: ga natuurlijk zorgen dat je de ruimte efficiënter gebruikt. Dat meerdere moet je dan zo veel mogelijk proberen op minimaal datzelfde areaal te houden.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, ik concludeer dat er geen antwoord wordt gegeven op mijn vraag en dat uiteindelijk die pijnlijke keuze er toch een keer zal moeten komen. Maar dat is misschien voor een ander debat.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Van Gilse.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de VVD is blij met de extra ruimte die het college met de vorige herziening voor woningbouw aan de randen van bebouwing heeft gecreëerd. Met name voor dorpen en kernen blijkt dat 'een straatje erbij' een mooie kans is om de leefbaarheid te stimuleren. Nu we de positieve geluiden uit de praktijk horen, blijkt dat er ook nog praktische knelpunten zijn. Zo hoorden we dat gemeenten soms graag die 25 woningen binnen de bebouwde kom willen realiseren, door bijvoorbeeld bedrijfjes uit te plaatsen naar de rand van het dorp, en daarmee de overlast in de kern ook tegen te gaan. Een straatje erbij, bijvoorbeeld voor een bedrijventerrein, maar dan binnen de schaal van die 25 woningen. Dezelfde oplossing net anders, en met vaak een betere ruimtelijke ordening.

Voorzitter, er is dus behoefte aan net iets meer flexibiliteit. De VVD wil dus graag van GS weten: zou dit onder dezelfde criteria als voor die 25 woningen gelden en in dezelfde schaal in uw ogen een mogelijkheid zijn? En als de regeling hiervoor aangepast moet worden, bent u dan bereid naar wijzigingsvoorstellen te kijken? We horen graag de reactie van Gedeputeerde Staten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Mantel, JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Voorzitter, de fractie van JA21 constateert dat de wijzigingen in de omgevingsverordening vooral formeel van aard zijn, zoals ook in de commissie uitgebreid is besproken. Ik wil vandaag graag nog aandacht vragen voor één punt.

In de commissie ontstond wat ruis op de lijn over artikel 6.18 Bernard, de transformatie stedelijke functies naar wonen, landelijk gebied of ook het opdelen van de bebouwing naar meerdere woningen. De termen substantieel bebouwingsvrij, substantieel deel onverhard en substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit laten nog veel ruimte voor interpretatie. Enerzijds goed, want dat betekent dat er maatwerk geleverd kan worden. Anderzijds is het nou niet bepaald een helder kader waar de gemeente mee aan de slag kan. Ik zou graag van het college willen horen hoe met deze regel, met deze verruiming van deze regels, ook daadwerkelijk toegewerkt wordt naar 'als zoveel mogelijk gebruik maken van de regeling' in de gevallen dat het mogelijk is en dat de gemeenten ook op de hoogte worden gesteld van deze verruimingen en interpretaties, desnoods middels een brief. Graag een reactie van het college. Tot zover. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Karar, Partij van de Arbeid.

De heer **KARAR** (PvdA): Dank, voorzitter. Ook vanuit ons geen lange bijdrage. Alle beleidsrijke punten zijn reeds behandeld in voorgaande commissies. Dus enkel concluderend. Mooi dat we

kleine stappen zetten op het gebied van wonen in landelijk gebied en met betrekking tot de transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing, waarmee we gehoor geven aan vragen vanuit de provincie, maar waarbij we tegelijkertijd de kwaliteit van het landelijk gebied intact laten. Dus onder het motto 'alle beetjes helpen' zijn dit prima stappen. Daarnaast is het natuurlijk ook goed dat er stappen worden gezet met de peilbesluiten om de CO_2-uitstoot te beperken in ieder geval. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Berkvens, D66.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. In de omgevingsverordening worden een aantal aanpassingen gemaakt waar D66 zich in kan vinden. Ten eerste wordt er wat meer ruimte gegeven aan de transformatie van bedrijfsgebouwen naar woningen in het landelijk gebied als dat de omgevingskwaliteit ten goede komt. Ten tweede wordt er ook wat meer ruimte gegeven aan datacenters buiten de clusters, als daar goede redenen voor zijn. Dat is belangrijk, want we hebben datacenters wel degelijk nodig. Dus op zichzelf zien wij echt wel meerwaarde in dat die ook buiten de clusters kunnen. Maar een van de voorwaarden is dat het moet bijdragen aan brede welvaart. Nu zijn we, zoals u weet, groot voorstander van brede welvaart, maar ik twijfel heel erg of dit nou voldoende duidelijkheid verschaft aan gemeenten en aan bedrijven die hiermee aan de slag willen gaan. Daarom hebben we de volgende motie opgesteld met het dictum "om bij de gemeenten en marktpartijen te inventariseren of er behoefte bestaat aan een leidraad die nadere duiding geeft aan het criterium 'brede welvaart' bij datacenterontwikkelingen. En, indien die behoefte duidelijk aanwezig is, een dergelijke leidraad op te stellen en voor eind 2026 te publiceren."

Motie 130-8 december 2025
Duidelijkheid over beoordelingscriterium "brede welvaart"

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Datacenters kunnen worden toegestaan buiten de vastgestelde clusters indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, waaronder dat de datacenter ontwikkeling aantoonbaar moet bijdragen aan brede welvaart.*

Overwegende dat:

- *Brede welvaart een begrip is dat veel omvat en daardoor onduidelijkheid met zich mee kan brengen;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om bij gemeenten en marktpartijen te inventariseren of er behoefte bestaat aan een leidraad die nadere duiding geeft aan het criterium brede welvaart bij datacenter ontwikkelingen;*
- *En, indien die behoefte duidelijk aanwezig is, een dergelijke leidraad op te stellen en voor eind 2026 te publiceren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Laurien Berkvens (D66) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dan ook nog, ten derde, is de afspraak nu dat er bij nieuwe peilbesluiten rekening moet worden gehouden met broeikasgasuitstoot. Dat is absoluut een vooruitgang met de huidige situatie, maar bij lange na niet genoeg. Op zichzelf is het goed dat de gedeputeerde nu gesprekken aan het voeren is, maar we zijn al heel lang hierover aan het praten en aan het voorbereiden. Al jaren in feite. Ik maak me oprecht zorgen over het tempo wat er nu gevoerd wordt. De deadline van het behalen van de emissiereductie komt namelijk gewoon hartstikke snel dichtbij. Het lijkt erop dat we straks deze doelstelling in het rijtje kunnen gaan zetten van doelstellingen die we als provincie niet halen. Daarom de volgende motie, dictum: "Verzoeken het college van GS een plan van aanpak op te stellen waarin wordt uitgewerkt welke maatregelen nodig zijn om de broeikasgasreductie van 0,09 megaton in 2030 te halen. Daarbij expliciet de samenhang met andere gebiedsopgaven, zoals waterkwaliteit en biodiversiteit, mee te nemen en in het plan inzicht te geven in de benodigde middelen, inclusief de financiële consequenties. En dit plan uiterlijk in Q2 2026 aan Provinciale Staten toe te zenden."

Motie 131-8 december 2025
Plan van aanpak voor broeikasreductie in veenweidegebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:
- *Het veen in de veengebieden oxideert en stoot broeikasgassen uit met als gevolg dat de bodem daalt;*
- *De provincie Noord-Holland moet bijdragen uit de opgaven uit het nationale klimaatakkoord, en zich heeft gecommitteerd aan 0,09 Mton broeikasgasreductie uit de veenweidegebieden in 2030.*

Overwegende dat:
- *In de omgevingsverordening bij peilbesluiten nu een 'standstill' wordt afgesproken waarbij nieuwe peilbesluiten niet mogen leiden tot extra broeikasgassen;*
- *Deze maatregel wat tijd koopt, maar dat er meer nodig zal zijn in de veenweidegebieden om verdere bodemdaling en broeikasgasuitstoot tegen te gaan;*
- *De opgave van de veenweidegebieden ook samenhangt met andere opgaven waaronder waterkwaliteit en biodiversiteit;*
- *De provincie nog maar vier jaar heeft de doelstelling van 0,09 Mton te halen;*
- *Het college in gesprek is met gebiedseigenaren maar er nog geen duidelijkheid is over het verdere vervolg.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Een plan van aanpak op te stellen waarin wordt uitgewerkt w elke maatregelen nodig zijn om de broeikasgasreductie van 0,09 Mton in 2030 te halen;*
- *Daarbij expliciet de samenhang met andere gebiedsopgaven (zoals waterkwaliteit en biodiversiteit) mee te nemen;*
- *In het plan inzicht te geven in de benodigde middelen, inclusief financiële consequenties;*
- *Dit plan uiterlijk in Q2 2026 aan Provinciale Staten toe te zenden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Laurien Berkvens (D66).

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dan ook nog - mijn collega van GroenLinks refereerde er al even aan - die maatwerkafspraken, woningbouw, daar hebben we twee moties ingediend over het in ogenschouw nemen van aardkundige waarden en cultuurhistorische waarden, en dat de aantasting van kernwaarden zoveel mogelijk gecompenseerd dient te worden. Ik zie nog steeds niet helemaal waarom deze voorwaarden niet ook van toepassing zouden moeten zijn bij de kleine kernen en linten in beschermd landschap. Dus ik wil graag van GS weten wat er nou zo heel erg op tegen is om deze voorwaarden een-op-een door te vertalen naar dezelfde soort projecten, alleen dan in een kleiner gebied.

Dan tot slot, voorzitter, we hebben een moratorium op nieuwe geitenhouderijen in de omgevingsverordening. Uit de media is al duidelijk geworden dat, naast het RIVM, ook de Gezondheidsraad concludeert dat mensen in de omgeving van geitenhouderijen meer risico lopen op een longontsteking. Morgen komt het rapport zelf uit. Kan GS toezeggen om nog in Q1 van 2026 een brief te sturen over het moratorium, zodat we er dan snel over kunnen discussiëren? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft twee moties ingediend die onderdeel uitmaken van de beraadslagingen. Maar er is nog een interruptie van de heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Ik wachtte even tot het eind. Eén vraag aan D66 over de datacenters. Wij hebben die datacenterstrategie vastgesteld om ervoor te zorgen dat er geen wildgroei ontstaat in datacenters. Hoe rijmt dat met elkaar als u nu eigenlijk zegt: wij willen eigenlijk ook datacenters toestaan buiten die clustergebieden? En hoe houdt u daar dan een goed evenwicht in?

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dat is een goed punt. In principe is het adagium 'zoveel mogelijk binnen die clusters', want dat is de afspraak. Maar er kunnen goede redenen zijn om een keer onder strenge voorwaarden een datacenter buiten dat cluster toe te staan. Op zichzelf vind ik dat

GS best wel goede, strenge voorwaarden hebben opgesteld, waarin ze zeggen: alleen als er een heel grote meerwaarde is, gaan we kijken of we ook een datacenter buiten het cluster kunnen toestaan. Alleen, een van de voorwaarden van die brede welvaart vind ik heel sympathiek klinken, maar ik ben bang dat het gewoon geen houvast geeft aan zowel de projectontwikkelaars als de gemeenten wanneer zij wel of niet iets mogen toestaan. Vandaar de motie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Den Boer van de BBB.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, we willen graag beginnen met een aantal punten waar we heel blij van worden dat dit is aangepast in de omgevingsverordening. Met de uitbreiding van het wonen in het landelijk gebied door middel van drie huizen - dat is al een paar keer genoemd - zijn wij ook heel blij mee. Het straatje erbij, wat verduidelijkt wordt naar de gemeenten toe: prima stappen.

Wat bij ons een belangrijk punt is in onze zorg, is het veenweidegebied. De zakkingsclausule is voor BBB een essentieel onderdeel voor het omgaan met het waterpeil in het veenweidegebied. We maken ons zorgen dat wanneer dit niet goed is opgenomen in de Omgevingsverordening, dit een financieel risico gaat worden voor de provincie. Door de onduidelijkheid op de zienswijze van LTO en de beantwoording van de gedeputeerde in de commissie, wil BBB toch nog even twee vragen verifiëren. Is de zakkingsclausule voldoende opgenomen in de omgevingsverordening, dat er geen sprake kan zijn van een financieel risico bij planschade? En klopt het dus dat de gevolgen van een nieuw peilbesluit of de wijziging van een bestaand peilbesluit voor broeikasgasuitstoot niet is vereist wanneer er sprake is van een zakkingsclausule? Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Hollebeek van Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Er was een uitgebreide discussie in de commissie hierover - die ik zelf helaas vanaf de bank heb moeten volgen. Dus ik zal me in mijn bijdrage voornamelijk beperken tot de wijzigingen zoals voorgesteld door GS en de moties zoals ze zijn aangekondigd, en een aantal vragen die gesteld zijn. Dus voor de rest zal ik het er bij laten.

Als eerste het wonen in het landelijk gebied, het zogenaamde straatje erbij. Het is al gevallen. Daar hebben we het eigenlijk heel vaak over gehad. Dat is mooi. Een goede vraag trouwens van de VVD over het uitplaatsen van bedrijven om in de kern te mogen bouwen. Ik ben erg benieuwd naar het antwoord daarop, want dat is inderdaad iets wat tussen wal en schip dreigt te vallen. Wellicht zou dat in sommige situaties - ik zal niet zeggen in 'alle' - een oplossing kunnen zijn. Ja, wij blijven moeite hebben - en dat is toch wel iets wat misschien iets uitweidt - met dat beschermd landschap. We zijn altijd al van mening geweest, ook met het BPL, dat het eigenlijk nog steeds een grote vergaarbak is van landschappen die soms heel erg waardevol, maar soms ook, laat ik het netjes zeggen, minder waardevol zijn. Ik denk dat je met regelingen die - ik zocht even naar het woord - voor alles gelden, hier problemen mee krijgt. Het was, denk ik, toch slimmer geweest als het landelijk gebied in onze provincie verdeeld was in gebieden waar wellicht dingen mogelijk zijn, zoals het staatje erbij, en gebieden waar het niet bij mogelijk zou zijn, omdat je dan die hele categorie aan compensaties en 'wat als' misschien wat simpeler zou kunnen maken. Maar goed, daar hebben we al vaker voor gepleit. Dus daar zal ik het verder bij laten.

De tweede is de transformatie van de agrarische bedrijfsbebouwing. Ik vind het altijd mooi dat succes vele vaders kent. Veel mensen claimen dat vaak genoeg opgebracht t hebben. Ik wil wel in herinnering brengen, ere wie ere toekomt, dat mevrouw Van Andel van het CDA en de heer Klein van de ChristenUnie hier in de zaal, samen met mij hier ooit eens een keer het initiatief voor hebben genomen. Dus niet zozeer om mezelf, maar om die mensen in ieder geval even de veer te geven die ze verdienen, die anderen soms al dan niet bewust of onbewust naar zich toetrekken.

De datacenters, ja, die hebben we inderdaad al vastgesteld. Bij de datacenterstrategie.

Ik heb wel besloten om de motie van D66 over duidelijkheid over de brede welvaart mede in te willen dienen. We zien toch wellicht dat een begrip als brede welvaart ons dierbaar is, maar als je daar concreet op moet toetsen op dit moment, is dat zowel voor de gemeenten als voor

initiatiefnemers wellicht erg onduidelijk. Wat we vooral willen in een verordening, lijkt me, is de duidelijkheid.

Dan de peilbesluiten. Ja, wij hadden, net zoals GroenLinks, ook graag gezien dat daar wat meer vaart in was gezegd, maar we waren ook wel blij met de toezegging van de gedeputeerde. Dat mag ook gezegd worden. Dus we willen eigenlijk wat betreft de motie over de broeikasgasreductie van D66 even kijken wat het antwoord is, want ik juich het heel erg toe dat de gedeputeerde zegt in gesprek te gaan. Ik wil eigenlijk een beetje voelen of de gedeputeerde dit dan wellicht ziet als een steun in de rug, of dat zij denkt dat dit juist als obstructief kan worden gezien in de onderhandelingspositie die wellicht uit die gesprekken zal volgen.

Dan de moties zoals aangekondigd. De motie van CDA en VVD vind ik moeilijk. Ik vind het moeilijk om de voor- en nadelen hiervan af te wegen. Dus ik wrik daar een beetje mee. Ik wil dus ook hiervoor de beantwoording afwachten, maar ik sluit me wel aan bij de vraag van D66.

En ik zie dat er een interruptie aankomt van de heer Van Gilse.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, u zegt: ik vind dat moeilijk. De motie vraagt om een uitwerking door Gedeputeerde Staten. Is dat in ieder geval niet iets waarvan u zegt van, nou, ik wil in ieder geval eens kijken hoe GS ernaar kijkt en hoe ze dit zouden verwoorden?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, ik denk dat daar wel iets in mogelijk is, maar ik wil graag even de beantwoording afwachten waar de haakjes en oogjes zitten. Ik hoor meerdere fracties ook over 'vastzetten' spreken. Ik probeer daar nog even de vinger achter te krijgen. Dus ik ben in principe altijd positief tegenover initiatieven, maar ik vond deze gewoon moeilijk. Dat geef ik eerlijk toe.

Goed, dan verder de motie van Volt, natuurinclusief. Ja, daar zijn wij natuurlijk altijd voor. Ik had alleen wat onduidelijkheid wat er nou precies bedoeld wordt. Dus ik hoop misschien dat Volt daar nog eventjes op in kan gaan. Er wordt in de motie namelijk gesteld dat er duidelijke kaders op basis van vigerend beleid uitgewerkt zouden moeten worden of opgesteld worden. Volgens mij, maar het is al heel wat jaartjes geleden dat ik planologie studeerde, is het vigerende beleid de kaders. Dus ik ben van mening dat het wellicht beter was geweest om met een duidelijke handreiking op basis van dat beleid te komen. Ik denk dat de motie dan wat kansrijker was. Dan had ik hem wellicht mede in willen dienen. Maar ik sta vooralsnog positief hiertegenover.

Dan de moties die door GroenLinks werden genoemd, dat er onvoldoende draagvlak zou zijn. Ik was eigenlijk een beetje overvallen. Statenlid Korzelius was daar zo snel mee en zo snel weg, dat ik geen interruptie heb geplaatst. Maar ik heb geen amendement voorbij zien komen. Ik was daar toch wel een beetje van geschrokken, want dit was wellicht iets geweest waar we het wellicht met elkaar - maar misschien kunt u daar in tweede termijn op terugkomen - nog wel even over hadden kunnen hebben. Ik bespeur bij D66 ook iets positiefs. Dus ik zie eigenlijk helemaal niet waar dat gebrek aan draagvlak dan zo kortaf op gebaseerd zou moeten zijn. Goed. Ook daar zijn we dus benieuwd naar de vragen die mevrouw Berkvens heeft gesteld.

Dan wil ik het daarbij laten voor nu. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Onze fractie staat overwegend positief tegen de voorgestelde wijzigingen. We hebben een aantal zorgen, maar die zijn in de commissie toch merendeels weggenomen.

Allereerst hadden we over datacenters buiten clustergebieden zorgen over het maatschappelijk draagvlak. Maar Gedeputeerde Staten stelden ons gerust dat onder de Omgevingswet voldoende aandacht is voor inwonersparticipatie, en daarmee maatschappelijk draagvlak.

We zagen over de peilbesluiten dat die geen negatieve gevolgen met zich meebrengen op dit moment. Maar we voelen er, net als D66, wel voor om er snel stappen op te zetten om mogelijk een negatief effect in het vervolg te voorkomen.

Verder was in de commissie veel aandacht voor toetsbare en duidelijke ruimtelijke kaders, zoals bijvoorbeeld het leveren van een bijdrage aan brede welvaart. D66 heeft daar een motie voor opgesteld. We zien de reactie van Gedeputeerde Staten daar graag op tegemoet. We overwegen om mee te tekenen op de motie.

Verder heeft onze fractie vanuit de bril voor duidelijkheid gekeken naar de regels voor natuurinclusief bouwen. We zien en we waarderen enorm de inzet van Gedeputeerde Staten op natuurinclusief bouwen. Er zijn verschillende convenanten ondertekend. Veel beleid wat raakt aan natuurinclusief bouwen. Maar op dit moment zien wij versnippering van convenanten en beleid en zien we ook onduidelijke regels in de omgevingsverordening terug. Dus wij vragen ons gewoon af, en dat is een vraag aan Gedeputeerde Staten, van hé, is daar een risico voor projectontwikkelaars, voor gemeenten? En zijn Gedeputeerde Staten mogelijk bereid om daarover met hen in gesprek te treden?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel, Ja, ik heb er al even in mijn eigen bijdrage aan gerefereerd. Statenlid de Weerdt zegt inderdaad van, we willen duidelijke kaders hebben. Was het in dit geval wellicht dan niet handiger geweest om te zeggen van, we willen gewoon een duidelijke handreiking - zoals we vaker doen - op basis van ons beleid en op basis van al die convenanten. Dan zou je het toch klip en klaar maken? Dan kun je eventueel ook nog vragen of GS bereid zijn om dat eventueel in de toekomst in de nieuwe omgevingsverordening op te nemen.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Voor alle duidelijkheid, wij dienen nog geen motie of iets dergelijks in. Wij vragen nu aan Gedeputeerde Staten van, hé, zien jullie het risico ook voor projectontwikkelaars en voor gemeenten? En daar is de reactie op. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. In de commissie- Of nee, ik wil ook beginnen met dat wij als CDA natuurlijk ook heel blij zijn met dat straatje erbij. Dat wil ik toch ook wel even benoemd hebben. Inderdaad stond ons collega-Statenlid Wilma van Andel aan de basis hiervan met andere Statenleden. Voor de kleine kernen is dit natuurlijk ontzettend belangrijk, maar ook voor andere kernen. Dus wij zijn daar heel blij mee.

In de commissie hebben we verder ook al aangekondigd dat het CDA van mening is dat bij transformatie van bestaande bedrijventerreinen naar bijvoorbeeld woningbouw, in geval van zwaarwegend algemeen belang ook een compensatieregeling nodig is. Die compensatie is tweeledig. Het gaat om het behoud van voldoende ruimte voor bedrijvigheid en het gaat erom dat bij eventueel benodigde bedrijfsverplaatsing alternatieve locaties aangeboden kunnen worden. Naast het belang van voldoende woningen, moeten we als provinciale overheid namelijk ook kijken naar het belang van werkgelegenheid en industrie. Dit ook in het kader van weerbaarheid en een brede welvaart. Juist voor circulaire industrie is er veel ruimte nodig. Deze compensatieregeling is nodig voor gebieden buiten IPB omdat voor industrieterreinen van provinciaal belang al een daarbij behorende compensatieregeling is. Wij dienen daarom een motie in waarvan het dictum luidt: "verzoeken GS in aanvulling op het industrieterrein van Provinciaal Belang een regeling voor compensatie bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB, vergelijkbaar met de regeling in de Omgevingsverordening Zuid-Holland, uit te werken en op te nemen in de eerstvolgende conceptherziening van de omgevingsverordening. En daarbij vast te leggen dat een andere ruimtelijke ontwikkeling op een bedrijventerrein alleen kan wanneer er sprake is van zwaarwegend algemeen belang en er een goed, realistisch alternatief wordt geboden."

Motie 132-8 december 2025
Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Noord-Holland grote woningbouwplannen heeft, waarvan een deel gerealiseerd wordt door transformatie van bestaande bedrijventerreinen;*
- *Bedrijfsfuncties soms (deels) plaats moeten maken om deze plannen mogelijk te maken;*
- *De Omgevingsverordening Zuid-Holland een compensatieregel kent (Artikel 7.52 lid 71), waarin bedrijfsfuncties alleen kunnen worden getransformeerd bij een zwaarwegend algemeen belang, als er geen realistisch alternatief is en als compensatie van de toegedeelde functies van het bedrijventerrein is verzekerd;*
- *Noord-Holland het instrument van een Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) kent, maar deze niets regelt voor bedrijventerreinen en industriegebieden die niet als IPB zijn aangemerkt.*
- *Een compensatieregel een goede aanvulling op het Noord-Hollands instrumentarium is voor behoud van voldoende ruimte voor bedrijvigheid en tevens zorgt dat er bij eventueel benodigde bedrijfsverplaatsingen alternatieve locaties geboden kunnen worden.*

Overwegende dat:

- *Een goede ruimtelijke afweging van ons vraagt dat we naast het belang van woningen ook kijken naar het belang van werkgelegenheid en industrie;*
- *Naar verwachting voor de ontwikkeling van een circulaire economie eerder meer dan minder ruimte voor bedrijvigheid nodig zal zijn*
- *Transformatie van bedrijventerreinen naar een andere functie daarom alleen verantwoord is wanneer sprake is van een zwaar algemeen belang, én er een goed en realistisch alternatief wordt geboden;*
- *Een dergelijke compensatieregel helpt om economische functies te behouden en tegelijkertijd ruimte te geven aan zwaarwegende maatschappelijke opgaven;*
- *Een regeling zoals in Zuid-Holland een mooie aanvulling is op het IPB en bedrijven meer zekerheid geeft dat voldoende ruimte behouden blijft.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In aanvulling op het Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) een regeling voor compensatie bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB, vergelijkbaar met de regeling in de Omgevingsverordening Zuid-Holland (Artikel 7.52 lid 7), uit te werken en op te nemen in de eerstvolgende concept-herziening van de Omgevingsverordening NH2022;*
- *Daarbij vast te leggen dat een andere ruimtelijke ontwikkeling op een bedrijventerrein alleen kan wanneer sprake is van een zwaarwegend algemeen belang én er een goed, realistisch alternatief wordt geboden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Joost van Gilse (VVD).

Dan over veenweidegebieden.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ik zie allemaal mensen aan komen rennen. Ik zal even wachten.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Berkvens van D66 was net iets eerder

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel. Nee, daarnet kwam er bij de heer Van Gilse van de VVD heel even de vraag: wat zijn nou de voor- en nadelen? En daar werd eigenlijk gezegd van, ja, GS gaan het nog uitwerken. Maar als ik zo de motie hoor, dan wordt er eigenlijk al heel erg ingekaderd hoe deze regeling er precies uit moet zien. Zou het niet beter zijn om eerst aan GS te vragen wat precies hier de voor- en nadelen van zouden zijn? Wat de consequenties inderdaad zijn, bijvoorbeeld voor woningbouw, voordat we zouden stemmen om nu al zo'n regeling in te dienen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, wij vragen dus om een regeling die vergelijkbaar is met die in Zuid-Holland en dat ze dus dat verder gaan uitwerken. Natuurlijk komt het dan naar ons terug. Maar u zou dan willen dat we hieraan toevoegen dat we dan bij die uitwerking ook de voor- en nadelen horen?

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Als ik de motie zo kan lezen dat het GS verzoekt om te bekijken wat de voor- en nadelen zijn van zo'n regeling en dat die dan naar ons toe komt, dan zie ik het al heel

anders dan als het een motie is van, ga dit nu regelen op de manier zoals wij hem in deze motie hebben gezet. Want dan zet je het veel meer vast. Dus mijn vraag is eigenlijk misschien: kan ik hem meer lezen als een verzoek aan GS om dit uit te gaan werken en te kijken wat de voor- en nadelen zijn, zodat we er hier dan nog over kunnen spreken? Of zegt u, ik wil in de volgende omgevingsverordening precies zien wat ik nu in deze motie heb geschreven?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Daar kunnen wij zeker in meegaan, want zo is het ook bedoeld. Dus wij vragen om een uitwerking. Natuurlijk willen wij wel voor- en nadelen ook weten en willen wij wel zien waarom het dan precies zo moet. Je kan natuurlijk in zo'n motie niet helemaal strikt omschrijven hoe het precies zou moeten zijn. Daar wachten we inderdaad op de uitwerking van GS.

De heer **KARAR** (PvdA): Dank. Ja, maar het dictum van de motie is natuurlijk wel gebaseerd op een tekst die al in de omgevingsverordening van Zuid-Holland zit. Dus daarmee lijkt die best wel redelijk concreet al en gaat u in onze ogen dus een stap te ver. Want de gedachte achter de motie, daar kunt u GS vast aan uw zijde vinden. Maar bent u niet bang dat u hiermee de zaken klemzet?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dat is niet onze bedoeling, om zaken klem te zetten. Wij willen dus een artikel vergelijkbaar met Zuid-Holland, maar natuurlijk wel voor de Noord-Hollandse situatie en wel met de voor- en nadelen van Noord-Holland meegewogen.

De **VOORZITTER**: Mag ik even ook aan de overige Statenleden- Ik zie dat u nu allemaal de microfoon achter het spreekgestoelte aan laat. Maar op het moment dat ik iemand een interruptie laat plegen, wilt u hem dan even uit drukken? Want dan is het beter verstaanbaar en ik hoop dat het daardoor- Ik zag wel het beeld, maar ik weet niet of alle tekst goed wordt opgenomen. Gaat u verder, mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Dan over de veenweidegebieden. Bij de gevraagde verhoging van waterpeil en veenweidegebieden missen wij een stap in het beleid. Het belangrijkste doel van de peilverhoging is het reduceren van CO_2-emissie om de opwarming van de aarde tegen te gaan. Uit onderzoek blijkt echter dat verhoging van het waterpeil heel erg precisiewerk is, want als het veen te nat wordt en een soort moeras wordt, kan dat weer tot het ontstaan van moerasgassen in de vorm van methaan leiden. Methaan heeft een nog hoger broeikaseffect dan CO_2. Wij hebben in de commissie ook al gevraagd op welke wijze daar rekening mee wordt gehouden, maar wij krijgen steeds geen afdoende antwoord. Dat is een zorgelijke ontwikkeling. Door methaan warmt de aarde namelijk nog veel sneller op dan door CO_2. We lezen hier niets over. We willen zekerheid dat de peilverhogingen niet tot methaanuitstoot gaan leiden. Hoe kunnen GS ons garanderen dat door deze wijziging van de omgevingsverordening geen extra methaanuitstoot gaat ontstaan?

Dan over de definitie van 'agrarisch aanverwant bedrijf'. Die definitie is te beperkt. Er zijn 162 zogenaamde cumelabedrijven die hieronder vallen. Zij vrezen dat als de definitie niet wordt aangepast, zij kunnen vastlopen in het overleg met gemeenten. De definitie is nu vatbaar voor verschillende interpretaties. En sommige activiteiten van cumelabedrijven vallen niet onder de definitie, terwijl ze nu al gangbaar zijn voor die bedrijven. Dat kan tot problemen leiden. GS geven wel aan nog steeds in gesprek te zijn met Cumela, maar wij willen weten of GS bereid zijn de volledige lijst met activiteiten van cumelabedrijven over te nemen, en daarmee het artikel breder en duidelijker te maken. Is dat de intentie van GS voor de volgende omgevingsverordening? Dat horen wij graag.

Dan nog een punt over ontwikkelingen in het landelijk gebied in het algemeen. Heeft de gedeputeerde inmiddels kennisgenomen van het rapport 'Groeien en bloeien in de Tuin van Innovatie'? Wij hebben u dat onlangs toegezonden. Het is een zeer belangrijk rapport dat Rabo Research gemaakt heeft in samenwerking met het bedrijfsleven, onderwijs en overheid in Noord-Holland. Daarin wordt benadrukt dat weerbaarheid in onze provincie nodig is om te blijven groeien en bloeien. Weerbaarheid betekent dat de regio zich kan aanpassen aan veranderingen en schokken door te investeren in een sterke economie, een aantrekkelijk leefklimaat en een robuust ecosysteem. Dit is van belang voor al onze inwoners. Gedeputeerde, kunt u bekijken of u de kennis en denkrichtingen uit dat rapport kunt meenemen bij verdere planontwikkeling in

Noord-Holland? Kunt u overwegen deze denkrichtingen mee te nemen bij de volgende herziening van de omgevingsverordening? Dat horen wij ook graag.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Met de Omgevingswet werd ons eigenlijk eenvoud beloofd met meer ruimte voor lokaal maatwerk. Minder regels, meer vertrouwen in gemeenten en initiatiefnemers. Maar als wij van Forum voor Democratie kijken naar deze herziening van omgevingsverordening vandaag, dan moeten we constateren dat die belofte toch niet wordt ingelost, omdat we heel veel extra regels zien. In plaats van decentralisatie zien we meer provinciale sturing. In plaats van vertrouwen zien we eigenlijk meer juridische dichttimmering. Dan een aantal voorbeelden daarvan om dat te laten zien.

Het wordt met name pijnlijk zichtbaar bij de woningbouw, en in het bijzonder bij de vrijkomende agrarische bebouwing. Dan wordt er gesproken over dat dat alleen is toegestaan binnen strak omlijnde provinciale kaders. Maximaal drie woningen per erf. Waarom die drie woningen? Waarom, als er een groot perceel is wat heel geschikt zou zijn voor vijf of zes woningen, zou dat niet kunnen? Waarom zouden we die gemeenten niet de ruimte geven om in dat geval maatwerk te geven? Waarom moeten we daar als provincie zo nodig weer de sturende en klemmende hand in hebben? Dat vragen wij ons af. Dat vinden wij een slechte ontwikkeling. Zo verandert de Omgevingswet, die Is lokaal maatwerk mogelijk moest maken, eigenlijk in een vehikel voor centralisatie.

Ja, hetzelfde zien we toch ook bij de datacenters. Het provinciale beleid heet 'terughoudend'. Maar, ja, via uitzonderingsposities en verlengingen ontstaat er dan toch weer ruimte. Dat geeft aan de ene kant onduidelijkheid, maar aan de andere kant - alhoewel wij niet tegen datacenters zijn - maken wij ons wel enorm zorgen over de enorme extra claim die er op die manier op het toch al overbelaste net wordt gelegd. Dus dat vinden wij geen goede ontwikkeling. Daar moet meer duidelijkheid over komen.

Ja, en dan het veenweidegebied. Beste mensen, hou nou toch alsjeblieft op met deze klimaatwaanzin. Wat een ongelooflijk slecht idee is het om die CO_2-norm en om die peilnormen zo te gaan vastleggen in deze omgevingsverordening. Daar gaan we onszelf de strop mee om leggen. Er werd net al door het CDA gesproken over de vraag of methaangas bij te veel peilstijging dan wel niet een probleem is, omdat dat dan weer eventueel de temperatuur zou verhogen. Beste mensen, het heeft geen enkele zin. Laten we alsjeblieft de veenweiden, de veenweiden laten. En laten we alsjeblieft met dat perverse klimaatbeleid stoppen. Dus wij zijn absoluut tegen het vastleggen van die peilnormen in deze omgevingsverordening.

Voorzitter, Forum voor Democratie is niet tegen zorgen voor landschap of natuur, maar wel tegen beleid dat mensen reduceert tot uitvoerders van abstracte modellen. Deze herziening doet geen recht aan de beloftes van de Omgevingswet, helpt niet om de woningbouw echt vlot te trekken, creëert schijnhelderheid rondom datacenters en vergroot de onzekerheid voor boeren in het veenweidegebied. De provincie zou ruimte moeten geven en niet dicht moeten regelen. Dat is onze boodschap. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik ga het kort houden. Er is veel voorbijgekomen bij deze vierde herziening van de Omgevingsverordening. Die verordening moet gemeenten de ruimte geven om de woningbouw - daar wil ik me op concentreren - met name in het buitengebied te versnellen. Dit betreft de regeling voor de drie woningen - dat is door mijn voorganger al genoemd: de heer Dessing - bij vrijkomende agrarische bebouwing en ook de mogelijkheid voor maximaal 25 woningen bij dorpslinten. De fractie van 50PLUS steunt woningbouw - we hebben woningen heel hard nodig - maar maakt zich ook best wel - anders dan de fractie van Forum voor Democratie - zorgen over de ecologische gevolgen in ons buitengebied. We vragen ons af of hier wel sprake is van een echte win-winsituatie. We vrezen dat deze verruiming leidt tot verdere verstening ten koste van onze kwetsbare natuur, en in het bijzonder de weidevogels. We zijn dus voor het vastleggen van peilnormen. Daarom is het

cruciaal dat Gedeputeerde Staten de knelpunten erkennen en toezeggen dat deze negatieve effecten structureel en onafhankelijk gemonitord zullen worden. We verwachten dat al onze groene waarden en de levenskwaliteit in het buitengebied geborgd blijven.

Al de andere punten die voorbij zijn gekomen, die onderschrijf ik enigszins.

Op de moties, daar kom ik nog op terug bij de stemming. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer De Moel van de PVV.

De heer **DE MOEL** (PVV): De vierde herziening van de omgevingsverordening ligt vandaag voor ter besluitvorming. Namens de PVV-fractie willen wij enkele inhoudelijke kanttekeningen plaatsen bij onderdelen van dit voorstel. Het betreft een ontvankelijk document waarin, naast technische aanpassingen, ook beleidsmatige keuzes, met verstrekkende gevolgen voor ruimtelijke ruimtegebruik, landbouw, woningbouw en energie-infrastructuur zijn verwerkt. Wij vinden het van belang dat Provinciale Staten scherp blijven sturen op deze ruimtelijke ontwikkelingen.

Onze fractie heeft in bijzonder zorgen over het ruimtelijk beslag van datacenters. Wat betreft de datacenters constateren wij dat het clusterbeleid op papier blijft bestaan, maar dat er tegelijkertijd expliciet een mogelijkheid wordt geopend om solidaire datacenters buiten de bestaande clustergemeenten toe te staan. Dat zou slechts in uitzonderlijke gevallen kunnen: onder voorwaarden van een energienet-advies, duurzaamheid en een bijdrage aan een brede welvaart. Volgens de gedeputeerde moet dit gemeenten helpen bij een bredere maatschappelijke beoordeling van de plannen. Maar onze fractie ziet nog niet in hoe een datacenter met vooral grootschalig ruimte- en stroomverbruik substantieel zou kunnen bijdragen aan een brede welvaart. In onze ogen is dit vooral een vaag toetsingscriterium dat ruimte laat voor interpretatie. Wij vrezen bovendien dat deze uitzonderlijke route in de praktijk kan uitgroeien tot een tweede spoor naast het clusterbeleid.

Een recent voorbeeld onderstreept dit risico. In de Haarlemmermeer wordt inmiddels gebouwd aan een datacenter van 22 meter hoog, terwijl het bestemmingsplan maximaal elf meter toestaat. Via een uitzonderlijke gedoogconstructie mocht de bouw al starten nog vóór de vergunning definitief was. Onze fractie ziet in dit soort uitzonderingen een gevaar voor precedentwerking. Mede door dit soort voorbeelden vragen wij ons af in welke gevallen het college verwacht gebruik te maken van uitzonderingsmogelijkheden om solidaire datacenters buiten de clustergebieden toe te staan.

Wat ons in dit verband ernstig zorgen baart, is dat omwonenden van bestaande en geplande datacenters in toenemende mate het gevoel hebben buitenspel te staan. Dat werd recent opnieuw zichtbaar in de Haarlemmermeer, waar bewoners van Oude Meer al jaren tevergeefs aandacht vragen voor grootschalige bouwplannen pal naast hun woning. Ondanks tientallen zienswijzen en aanhoudende klachten over overlast en intimidatie, erkent de wethouder dat zij geen middelen heeft om iets te betekenen voor de inwoners die direct worden geraakt. Participatie blijkt een lege huls en burgers blijven zonder stem, zonder inspraak en zonder vertrouwen, achter. Dat is wat er gebeurt als ruimtelijk beleid wordt gedomineerd door abstracte beleidsdoelen als brede welvaart en duurzaamheid, terwijl de belangen van de inwoners onderaan bungelen.

Tot slot, voorzitter, wat ons betreft moet ruimtelijk beleid in de eerste plaats begrijpelijk en uitvoerbaar zijn. De ruimte in Noord-Holland is schaars. We kunnen het ons niet veroorloven om die te verdelen op basis van vage criteria en vrijblijvende ambities. De PVV zal deze herziening in de uitvoering kritisch blijven volgen. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank. Ik geef het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Wij kunnen ons vinden in de voorgestelde wijzigingen voor de omgevingsverordening. Ik zou mijn spreektijd hier dan graag willen gebruiken om kort te reageren om een aantal vragen te stellen over de motie is voorgesteld door het CDA en VVD over de compensatieregeling voor industrieterreinen. Wij begrijpen die wens, maar we maken ons wel zorgen over hoe dit zich verhoudt tot leegstand. We zien namelijk in Noord-Holland ook dat er verouderde bedrijventerreinen zijn waar leegstand is

en waar transformatie juist een positief effect kan hebben. We willen daarom aan de indieners, maar misschien ook aan GS, een reflectie vragen over: zou deze motie niet leiden tot een situatie waarin leegstand verschuift? Of dat juist herstructurering en verduurzaming wordt uitgesteld, omdat het veel makkelijker wordt om ergens anders weer nieuwe bedrijventerreinen te starten? Dus wij horen graag over het risico dat dit juist leidt tot een vertraging. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Als het goed is, heb ik alle aangemelde sprekers gehad in de eerste termijn. Dan geef ik het woord namens het college aan gedeputeerde Rommel. [...] Ach, technisch loopt er iets vast, geloof ik. We schorsen even vijf minuutjes.

Schorsing van 11.23 uur tot 11.34 uur.

De **VOORZITTER**: Geachte aanwezigen, ik heropen de vergadering. We waren bij agendapunt 8, de vaststelling van de vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. Aan het woord is als reactie op de eerste termijn gedeputeerde Rommel namens het college.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, ik begin even bij de vraag van de VVD, ook over het 'straatje erbij' voor bedrijventerreinen. Daarvan kan ik zeggen dat- Wij komen dat natuurlijk wel vaker tegen, dat gemeenten inderdaad zeggen: ja, we hebben een lelijk bedrijventerrein of we zouden dat graag aan de randen zien. Dus ik wil dat graag met de evaluatie wel meenemen, omdat we die geluiden horen. Maar het is niet echt heel eenvoudig om dat in regels te vatten. Dus we gaan evalueren wat we tegenkomen in die maatwerkafspraken ook. Dus daar zullen we ook naar kijken. Daar nemen we het in mee.

Dan JA21, u gaf aan 'geen helder kader voor gemeenten' en 'hoe moeten ze dat dan doen?'. We hebben heel veel nieuwe regels. Uw Staten heeft echt de afgelopen paar jaar ongelooflijk veel verruimingen aangebracht en heel veel nieuwe regels. Je ziet ook wel, gemeenten zitten best nog wel in een soort van een kramp van, ja, maar we hebben altijd plannen aangebracht en nu moeten we weer wat doen. Maar, ja, u heeft echt wel strakke regels en een proces verankerd waaraan voldaan moet worden. Wij zien ook wel, we hebben ook een tekst op de website over 'bouwen in landelijk gebied' en nieuwe regels voor de transformatie die er straks ook komen. Maar wat we ook gaan doen, volgend jaar in januari gaan we ook een webinar doen en daar gaan we alle gemeenten ook voor uitnodigen, zodat we ook de regels uit kunnen leggen. Dat zou ik daarin mee kunnen nemen. Dus ze staan, de gemeenten, dat zie je wel, er wel positief tegenover, maar het is wel met elkaar zoeken: hoe gaan we hiermee om? En ook, dat heeft u ook zelf aangegeven met betrekking tot maatwerk, daar gaan we ook met elkaar naar kijken: hoe gaat het lopen? En dan hoop ik dus ook volgend jaar - u krijgt daar ook nog een brief over, over het maatwerk - meer van te zien, zodat we dan ook kunnen kijken hoe dat gaat.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de heldere uitleg. Daar zijn we heel blij mee. Dat webinar wat gaat komen, is dat voor de collegeleden of ook voor de raadsleden?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is voor de collegeleden, wat ik zo begrijp.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer Dessing, Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Even aanhakend op het antwoord van de gedeputeerde. Het is inderdaad waar dat wij als Provinciale Staten toch die strakheid van die regels hebben aangescherpt. Ik heb daar in mijn betoog wat over gezegd. Ik ben eigenlijk benieuwd hoe Gedeputeerde Staten daarnaar kijken. Hoeveel ruimte vinden jullie eigenlijk dat we in die regie van de ruimte zouden moeten nemen? Of zouden inderdaad die gemeenten toch meer dat maatwerk moeten kunnen leveren? Hoe kijken GS daartegen aan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, zoals wij ernaar kijken, is dat maatwerk echt iets- Want daar heeft u de regels ook voor verruimd om in beschermd landschap wat meer te kunnen doen. Maar zoals

wij ernaar kijken, dat is gewoon echt maatwerk. Dat doen we ook samen met gemeenten. Daar zijn we dus ook mee aan het kijken met de gemeenten hoe we dat maatwerk invulling gaan geven. Wat ik u ook zeg, daar komen we volgend jaar ook nog mee terug waar we tegenaan lopen of wat allemaal hartstikke goed gaat.

De heer **DESSING** (FvD): Maar waarom dan toch - als ik in dit antwoord hoor dat die wens tot meer maatwerk en ruimte er is - zijn de touwtjes strakker aangetrokken in deze wijziging van de Omgevingsverordening? Want dat spreekt elkaar tegen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: De touwtjes zijn niet aangetrokken. Wij hebben een verruiming gemaakt, wat u ook zei, in het agrarisch gebied om daar wat toe te staan. Maar zoals u ook weet, het agrarisch gebied, als je kijkt waar een boerderij in een landschappelijke omgeving, daar wil je niet heel erg gaan verstenen, want je wilt ook dat beschermde landschap daar houden. Dus dat is wat anders dan het maatwerk. Dit is gewoon echt het aanpassen van agrarische bedrijven. Ik kom daar zo ook nog even op terug.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dat is precies wat ik bedoel, want waarom dan vastleggen dat het bijvoorbeeld maar drie huizen mogen zijn. Als een bepaald terrein heel goed zes huizen kan hebben binnen allerlei normale dingen, waarom dan toch die extra regels en die vernauwing? Waarom niet die decentralisatie die ook de Omgevingswet ons eigenlijk gewoon in die geest biedt met de nieuwe Omgevingswet?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij hebben voorbeelden gezien in het beschermde landschap of in het landschap, waarin dus gebruik is gemaakt van zes woningen of wel meer op een perceel. Dat is niet wat wij voor ogen hebben voor het mooie landschap wat wij in Noord-Holland hebben. Ik kan u voorbeelden geven. Dan kunt u daar een keer gaan kijken. Maar dat is echt niet wat de bedoeling is van ons mooie landschap.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: D66. Ik kom straks even terug op uw amendement. Of nee, sorry, ik zeg het helemaal verkeerd. Nee, u had geen amendement. Nee. D66, u had het over dat de motie die eerder is aangenomen voor het maatwerk, dus om meer rekening te houden met die landschappelijke cultuur. Hoe wij daarnaar kijken als je kijkt naar die 25 woningen. Maar die 25 woningen, dat is echt heel klein. Daar nemen we dus ook wel aan dat gemeenten daar wel naar kijken - maar wij gaan dat niet doen. Wij willen die 25 woningen. Dat is echt apart van het maatwerk. Maar wat daar wel in gedaan wordt, is dat er natuurlijk wordt gekeken dat water, biodiversiteit en groen daarin mee worden genomen. Maar om dan dus die aardkundige waarden en dergelijke, om dat daarin mee te nemen, dat is echt een ander traject.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. De gedeputeerde zegt 'de gemeenten gaan dat wel meenemen'. Maar dat is toch juist de bedoeling van het opnemen in die omgevingsvergunning, dat de gemeenten het moeten meenemen? Het zou dan alleen maar 'in ogenschouw nemen' zijn, als we het zouden kopiëren van de maatwerkafspraken. Dus dan geef je bij de gemeenten aan van, je moet het inderdaad meenemen wanneer je gaat kijken naar die 25 woningen. Volgens mij hoeven GS dat dan niet meer te doen. Waar ligt hier nu precies het knelpunt?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, ik zie daar geen knelpunten, hoor. Ik zie dat als een zachte vereiste dat we in het plan wat de gemeente maakt, zien dat dat daar in terechtkomt. U krijgt nog een handreiking. Daar heeft u ook in de motie om gevraagd. Voor gemeenten zullen we dat ook opnemen dat daaraan gedacht moet worden. Maar dat is niet iets - omdat dat gewoon kleine projecten zijn - om in de verordening mee te nemen.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank u wel, voorzitter. Begrijp ik nou goed dat dit inderdaad dus wel een plek gaat vinden in die handreiking richting gemeenten?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij gaan meenemen, als we de handreiking op gaan stellen, of we daar iets over moeten zeggen wat we erover gaan zeggen, maar het komt niet in de verordening.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dan ben ik natuurlijk ook nog benieuwd wanneer die handreiking wordt gemaakt en of die ook naar PS wordt gestuurd.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, die handreiking- Hou me er niet helemaal aan vast, maar volgens mij begin volgend jaar. En hij wordt zeker naar PS gestuurd, omdat het ook uw motie was waarin u daarnaar gevraagd heeft.

De heer **KARAR** (PvdA): Toch even kort inhakend op die handreiking, want die is al een paar keer- Fijn dat hij eraan komt. Het is, denk ik, een heel mooie stap ook vanuit GS. Maar we zien dat hij een paar keer is uitgesteld. Best af en toe. Dus misschien de aanmoediging ook om echt in het eerste kwartaal van volgend jaar daarmee naar PS te komen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank voor de aanmoediging. De planning is januari. Dus nog eerder dan het eerste kwartaal.

Dan, u vroeg ook, D66, over de geitenstop. Het rapport is nog niet officieel gepubliceerd, maar ik kan dus namens GS ook toezeggen dat, zo gauw dat gepubliceerd is - en we verwachten dus in Q1 - dat te kunnen analyseren en dan in een brief naar u toe te sturen. Ik ben zelf ook wel heel benieuwd.

Dan, ja, Volt. U vraagt naar het risico voor projectontwikkelaars en gemeenten in verband met natuurinclusief bouwen. Dat hebben we in de derde herziening meegenomen. Er wordt met natuurinclusief bouwen natuurlijk wel een bijdrage geleverd aan het behoud en de vergroting van de biodiversiteit. Uw Staten hebben daar ook herhaaldelijk om gevraagd. Het gaat dus niet alleen om de kwantiteit, maar ook om de kwaliteit. Wij hebben wel als definitie gebruikt dat er bewust met biodiversiteit rekening houdend gebouwd moet worden. Dat is dus in de buurt. Want dat is ook wat uw Staten wensten, dat er meer diverse planten en diersoorten kunnen leven daar. Dus, ja, dat is gewoon wat u als eis heeft gesteld bij het 'in het beschermd landschap iets realiseren wat daar voorheen niet mocht'.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ja, het kan zijn dat we langs elkaar heen spreken, want het is ons wel duidelijk wat precies de definitie van natuurinclusief bouwen is. Onze zorg zit hem erin dat er verschillende convenanten zijn en er verschillend beleid is, waar we ons afvragen van, hé, is dat niet verwarrend voor projectontwikkelaars en gemeenten? Kunt u daarop reflecteren?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Vooralsnog heb ik die verwarring niet gezien. Natuurlijk, als er wat gebeurt in het beschermd landschap, dan is het dat de gemeenten ook nog steeds ook met de provincie in gesprek gaan om te kijken wat ze daar kunnen en hoe ze dat moeten zien. Dus vooralsnog hebben wij wel, als u dat bedoelt, die gesprekken met de gemeenten om te duiden wat de bedoeling is in een bepaald gebied.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ja, zou u nog een keer de checkvraag kunnen doen in dat webinar of iets dergelijks?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als daar vragen over zijn bij de gemeenten, dan zal dat in dat webinar ongetwijfeld aan de orde komen, omdat daar natuurlijk ook die voorwaarde die u gesteld heeft, wat meegenomen zou kunnen worden, behandeld wordt.

Even kijken, hoor. Even kijken. Bij het CDA ben ik. U geeft een definitie bedrijfswoning agrariërs. Nou, de aanpassing die wij maken, die wij hier voorleggen, dat betreft het uitbreiden van de mogelijkheden van niet agrarische activiteiten bij agrarische bedrijven en het toestaan van nieuwe agrarische aanverwante bedrijven. Dus met de wijziging bieden we dus meer ruimte aan de bedrijven ten opzichte van de eerdere definitie. Het is dus aan de gemeenten uiteindelijk ook om te beoordelen of die initiatieven daarbinnen passen. We hebben dus bewust geen limitatieve lijst opgenomen.

U zegt ook, ja, 'Groeien en bloeien in de Tuin van Innovatie'-rapport. Ik heb dat rapport ook mogen ontvangen in Alkmaar bij het Miljoenenontbijt. Heel interessant. Ja, wij hebben aangegeven in de commissievergadering dat we dus het contact met de belangenorganisaties en brancheverenigingen natuurlijk gebruiken om te horen welke mogelijkheden ze hebben. Dus ieder rapport nemen we wel zo'n beetje mee als we kijken naar wat wij bij herzieningen of anderszins moeten gaan doen.

Dn Forum. Daar hebben we het eigenlijk net al over gehad.

Ja, de datacenters, de PVV. Ik weet niet of het helemaal een vraag was, maar de uitzondering voor de datacenters wordt altijd op verschillende criteria getoetst, waaronder dus ook de richtlijn voor de duurzame vestigingsvoorwaarden. Maar dat haalde u volgens mij al aan en was niet helemaal een vraag.

Ja, dan ga ik over naar de amendementen en de moties. Ik heb alleen maar drie moties. Dat is de motie over de brede welvaart. Ik moet heel even zoeken in mijn aantekeningen. Ik moet deze ontraden. We hebben - dan doe ik het even uit mijn hoofd. Ja. Ja, we hebben ook bij het opstellen van de datacenterstrategie heel veel consultaties gedaan en we hebben dus ook ontdekt dat het echt wel maatwerk is, als het over de brede welvaart gaat. Het is niet makkelijk om daar één definitie van te maken. Het is gewoon echt een hoge uitzondering met één echte maatwerkoplossing. Ja, daarbij geldt ook, wat je ziet is dat de gemeente zelf natuurlijk ook verantwoordelijk is voor hoe zo'n datacenter ingezet wordt. Wij hebben wel inzicht in hoe dat gaat met die datacenterontwikkelingen, want wij hebben daar ook veel contact over met de gemeenten.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Maar dat is nou precies het punt. Het is niet duidelijk wat brede welvaart inhoudt, want het bevat zoveel dat het geen duidelijke regel is. Ik ben bang dat, als je het op deze manier opneemt in de omgevingsverordening, niemand weet wat hij er precies mee moet. Dat is nou de hele reden om te kijken: is het duidelijk genoeg voor marktpartijen en voor gemeenten, of niet? Dus volgens mij kaart de gedeputeerde precies aan wat ook het probleem is. Het is zo breed gedefinieerd dat we het niet weten.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar dat probeerde ik nou juist aan te geven. Wij hebben overleggen met die gemeenten om daar - en dat is maatwerk - een definitie van te maken. Het zijn maar een paar gemeenten die dit ook raakt. Het is niet dat het alle 41 of 44 clustergemeenten zijn. Het zijn gewoon alle gemeenten. En daar hebben we gesprekken over als ze een datacenter willen realiseren. Dat zie je bijvoorbeeld ook wel bij Microsoft, het nieuwe wat nu gebouwd wordt. Ik weet niet of u het artikel ook heeft gelezen van de omgeving. Maar daar kijken we ook heel sterk naar die biodiversiteit, naar de natuur, naar de omgeving. Dat is weer heel anders dan dat je in de Haarlemmermeer een datacenter hebt. Het is heel breed. Met de gemeenten hebben we dus ook regelmatig het overleg over hoe we dit gaan interpreteren.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Maar dan geeft het toch geen enkele duiding? Hoe voorkomen we dan willekeur?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, het is geen willekeur. Het is een goed overleg met de gemeenten over hoe breed we dit kunnen omvatten. Dat is gewoon echt per gemeente verschillend. Het zijn maar een paar gemeenten waar dit kan.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, maar dan zie ik toch even een scenario voor me dat dit op een gegeven moment bij de rechter belandt, omdat een aantal bewoners zegt dat het niet voldoet voldoende aan de brede welvaart. Op welke manier kun je dat dan ooit gaan toetsen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Vooralsnog voorzie ik dat niet, omdat we dat goede gesprek met de gemeenten hebben. Als het gebeurt dat het bij de rechter komt, ja, dan hebben wij wel de motivering waarom wij die brede welvaart vinden omdat we dat ook in overleg met de gemeenten hebben gedaan.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, ik heb eigenlijk een verduidelijkende vraag aan de gedeputeerde. Dus ik begrijp nu eigenlijk dat het mogelijk is dat de definitie van brede welvaart waaraan wij toetsen per gemeente verschillend kan zijn. Klopt dat?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, omdat het gewoon- Want we hebben dus ook, wat ik al zeg, met al die gemeenten ook wel gesproken waar dit kan. Daar hebben we dus gekeken naar die consultatiesessies die we hebben gehad. We hebben daaruit opgemaakt dat het dus wel per gebied verschillend kan zijn. Een datacenter zoals dat plaatsvindt in het noorden van de provincie of een datacenter zoals dat plaatsvindt in de Haarlemmermeer, dat zijn verschillende gebieden. Dus die brede welvaart kan anders zijn en anders ervaren worden. In de Haarlemmermeer zijn bijvoorbeeld de datacenters heel sterk op een bedrijventerrein en in het noorden is het in het landelijk gebied en kan dat meer met omwonenden te maken hebben. Dus dat kan inderdaad. Het is maatwerk. Dat kan verschillen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer Mantel, JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Een vraag. Is het voor het college heel moeilijk om bijvoorbeeld te zeggen: die brede welvaart, daar maken we een lijstje van? Is dat economische groei? Is dat werkgelegenheid? Is dat natuur en biodiversiteit? Zodat je wel een begrip krijgt over brede welvaart.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik denk wel dat ik dat in die zin mee kan nemen om dat te bekijken. Het is op meerdere plekken dat we brede welvaart hebben. Dat wil ik best wel meenemen om erover na te denken of we daar meer duiding aan kunnen geven. Maar vooralsnog, om dat met al die gemeenten, die verschillende gemeenten, te gaan bevragen, dat is gewoon echt wel heel lastig als het alleen om de datacenters gaat. Maar ik wil het ook wel meenemen met de Regie op de Ruimte waar we praten over brede welvaart, of het mogelijk zou zijn om daar een soort van duiding aan te geven.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dan de compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen. Nou, ik heb het CDA ook horen zeggen dat u dit mee wil geven aan ons, aan GS, om te kijken in hoeverre we dat in kunnen passen. Ik snap wat u zegt. Wat andere provincies niet hebben- Wij zijn de enige provincie die Industrie van Provinciaal Belang heeft. Ik zie ook wel het belang om te kijken hoe we nog meer bedrijventerreinen kunnen gaan beschermen, of in ieder geval dat die compensatie er komt. Dus ik wil deze motie daarmee graag aan de Staten laten. Maar in ieder geval zal ik het ook zelf wel meenemen bij volgende wijzigingen, hoe hier ook mee om te gaan, omdat circulaire economie veel meer ruimte gaat vragen. Ja, dat zie ik ook wel. Uw Staten heeft ook gezegd om daar ook voortvarend mee door te gaan. Dus in dat kader wil ik hier ook wel naar kijken hoe we dat gaan doen.

Dan Volt, de duidelijke regels voor natuurinclusief bouwen. Dat is motie-

O, de vorige motie was - had ik dat gezegd? - M132.

En ik heb nu motie M133. Nee, die is niet ingediend. O, excuus, ik heb hem wel gekregen als zijnde ingediend.

Dank u, voorzitter. Dat waren mijn moties.

De **VOORZITTER**: Misschien dat u nog één vraag kunt beantwoorden van de ChristenUnie? Die over de leegstand van bedrijventerreinen. Die zie ik nog staan. Dat scheelt misschien ook weer een vraag in de tweede termijn. Die staat bij de ChristenUnie.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, inderdaad. Ik zie hem staan. Ja, er is nauwelijks sprake van leegstand op bedrijventerreinen. We voorzien juist dat we- Nou, een laag groeiscenario, dat we ongeveer

600 hectare tot 1100 hectare tekort gaan komen in 2040. Waar met name de leegstand-Aandacht voor gevraagd was in de media, dat was de logistiek. Maar dat is echt op bepaalde plekken logistiek en op bepaalde logistieke bedrijvigheid. Dus niet voor de bedrijventerreinen in het algemeen. Dank u, voorzitter. Heel alert.

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Gielen.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Een aantal van u heeft ook nog even gevraagd of iets opgemerkt over de peilbesluiten, waar we natuurlijk in deze wijziging een standstill voor invoeren. Misschien is het goed om nog even te beginnen bij wat we daar ook al in de commissie over hebben besproken. Zoals gezegd is dit dus een standstill en zeggen we eigenlijk: oké, we geven die waterschappen een nieuwe opdracht mee. De broeikasuitstoot mag niet meer toenemen en we gaan kijken hoe we nu zo meteen verder gaan. En we gaan ondertussen ook gesprekken voeren. Dat is misschien wel belangrijk om ook te zeggen. Het lijkt nu een beetje alsof dit de eerste keer is dat we hier wat mee doen, maar rondom het verminderen van die broeikasgasuitstoot in de veenweidegebieden gebeurt natuurlijk ook al een heleboel. Het is een doelstelling die voortkomt uit het Klimaatakkoord. Daar hebben wij ons aan gecommitteerd. Dat akkoord hebben we natuurlijk als Noord-Holland ook onderschreven. Met die opgaven zijn we dus ook rondom veenweide aan de slag, bijvoorbeeld vanuit de subsidieregeling die daar landelijk voor geldt, maar ook vanuit ons Veenweideloket, vanuit de Uitvoeringsregeling Klimaatslim Boeren op Veen. Dus er zijn ook echt wel een aantal zaken waar we hier mee bezig zijn. Deze stappen in de omgevingsverordening komen daar nu eigenlijk bij. Dus dat vind ik toch wel belangrijk om daar ook even mee te beginnen.

Dan waren er namelijk een aantal van u die eigenlijk zei van, moet het niet sneller? En een aantal van u die nog wat zorgen had bij: hoe we het dan nu doen, is dat wel genoeg? Dat geeft denk ik ook wel aan waarom het goed is dat we op dit moment zeggen: we beginnen hiermee. We gaan ook even inventariseren aan de hand van die regelingen zoals ze er zijn, wat de huidige stand van zaken is. Daarmee gaan we die gesprekken voeren. Volgens mij hebben we daar al wel ook in de commissie een goed gesprek over gevoerd. Dat het heel belangrijk is dat we die gesprekken met grondeigenaren, met waterschappen ook aangaan om te kijken hoe we er daar voor staan en wat er nog meer nodig is vanuit extra beleid vanuit de provincie. Ik heb toen ook al even gezegd dat ik in het tweede kwartaal graag bij u terugkom met een voortgang van hoe we er dan voor staan. Wat leverde het tot nu op? Want ik snap wel de behoefte om daar ook vanuit PS de vinger aan de pols te houden en te kijken hoe het daarmee gaat, met die voortgang. Dus dat lijkt me ook goed, dat we op die manier met elkaar daarover doorpraten. Het is natuurlijk ook iets, omdat het juist gaat over die vermindering van CO_2, waar we in de pKEV, in de voortgang daarvan, ook weer steeds terugkomen. Dus ik denk dat het op een aantal momenten, zeker ook hier, ook nog langskomt.

Dat brengt mij ook een beetje bij de motie die D66 heeft ingediend op dit punt. Want gezien die situatie waar we nu staan en waar we ook mee bezig gaan, moet ik deze motie helaas toch ontraden. Dat heeft er voornamelijk mee te maken dat u vraagt om beleid. Dat beleid moet eigenlijk voort gaan komen uit die gesprekken, maar het is ook echt iets wat zo meteen moet gaan landen in de omgevingsvisie. Het is best wel gebiedsgericht beleid. U noemt zelf ook al wel de samenhang met andere opgaven. Zo moeten we dat ook wel gaan bekijken. Dat betekent dat het hiervoor belangrijk is dat we natuurlijk heel goede participatie hebben, maar dat we ook een MER-procedure moeten doorlopen, omdat we echt, voordat we daar nieuw beleid op gaan invoeren in de omgevingsvisie, goed in zicht moeten hebben wat hier nou de juridische en financiële consequenties van zijn. Dat is best precair. Dus ik zou dat eigenlijk niet los willen trekken vanuit dat traject zoals we dat lopen met de omgevingsvisie, maar dat daar echt zijn plek geven.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik begrijp natuurlijk dat het inderdaad allemaal moet landen in de omgevingsvisie. Dus dit was juist ook een voorzet om daarheen te gaan. Waar ik me gewoon zorgen over maak, die doelstelling komt heel dichtbij. We hebben nog best wel kort- Het is nu nog maar vier jaar eigenlijk voordat die doelstelling al staat. Straks met Omgevingsvisie nog maar drie jaar. Hoe wil de gedeputeerde dit nu gaan halen met gesprekken die eigenlijk al jaren aan de gang zijn?

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dank. Ik snap de haast wel die D66 daarbij voelt. Ik bedoel, die doelstelling vanuit het Klimaatakkoord – en dat is deze, maar dat zijn er misschien nog wel een heleboel meer – waar we ook natuurlijk juist rondom ons eigen klimaatbeleid steeds over in gesprek zijn. Die komen dichtbij. Die zijn ook belangrijk. Daar staan we ook gewoon voor aan de lat en die willen we met elkaar halen. Ik denk juist, dit wat we nu doen in deze omgevingsverordening, is een hele cruciale, belangrijke stap om daar ook te gaan komen. Wat ik net ook al even aangaf, het is echt wel even een proces wat we moeten doorlopen. Ik zou daar niet nu doorheen willen, als het ware, met nog een los, extra plan van aanpak. Maar juist ook even nu starten met, oké, we nemen nu deze stap. Dat we zeggen van, oké, deze standstill voeren we in. Aan de hand daarvan gaan we ook weer gesprekken voeren, kijken wat er nu al gebeurt. Ik heb net ook al even gezegd: het is niet alsof er de afgelopen tijd op dit vlak niks gebeurd is. We hebben een aantal regelingen, zowel provinciaal als landelijk, waar mensen ook aanspraak op kunnen maken. Daarvan moeten we nu goed kijken welke opgaven er blijven en hoe die ook gaan halen. Die gesprekken die we gaan voeren met de waterschappen, met grondeigenaren, hebben wel als insteek: ja, dit doel ligt er, dat doel moeten we halen en hoe gaan we dat doen? Dus die gesprekken starten ook al vóór die omgevingsvisie. In het eerste kwartaal gaan we ook al van start met die gesprekken. Dus komende tijd zijn we al, wat mij betreft, erg aan de slag om die doelstelling te halen en doe ik dat zo veel mogelijk het liefst samen met de mensen in de gebieden. Het is ook in veel gebiedsprocessen die nog wel lopen, natuurlijk onderdeel van gesprek – waar die in de veenweidegebieden plaatsvinden. Dus op die manieren zijn we daar mee bezig. Voor aanvullend beleid zou ik zeggen: ja, dat moet wel echt dat hele traject rondom de omgevingsvisie doorlopen.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik verwacht dat u ook geld nodig gaat hebben. Gaat u die gesprekken dan ook voeren binnen het college om ervoor te zorgen dat wat er nu uit alle gesprekken komt met de grondeigenaren, dat u de financiële kaders rond krijgt?

Gedeputeerde **GIELEN**: Dat zou zomaar kunnen. We gaan nu eerst kijken waar we nu staan. Wat hebben de regelingen die er de afgelopen tijd zijn geweest, nu opgeleverd? Wat is de doelstelling van die 0,09 megaton die we als Noord-Holland vanuit het Klimaatakkoord moeten realiseren? Wat moeten we daar nu nog van realiseren? Wat komt er uit de gesprekken? In hoeverre kunnen waterschappen maatregelen nemen? In hoeverre kunnen wij ook maatregelen nemen? Ja, en die doelstelling, die hebben we met elkaar onderschreven. Dus daar blijven we ook gewoon voor staan als college.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dat vind ik natuurlijk fijn om te horen. Ik maak me oprecht wel zorgen dat ook deze doelstelling uiteindelijk in het rijtje onhaalbare doelstellingen gaat belanden als we te lang doorgaan met vooral spreken en weinig nog echt actie. Maar dan wil ik toch even weten: wanneer komt u dan bij ons terug? Dat we weten: liggen we op schema, of niet?

Gedeputeerde **GIELEN**: In het tweede kwartaal wil ik u graag even meenemen in de voortgang van wat de eerste gesprekken nu hebben opgeleverd. Dus dan kom ik er weer op terug. We komen er ook steeds bij de update van de pKEV op terug. Dus in die zin zit het ook in de cyclus. Maar ik heb in de commissie toegezegd om in het tweede kwartaal nog even met een brief te komen. Dus dat zullen we ook doen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **GIELEN**: Dank, voorzitter. Dan waren er ook nog vragen van de BBB over de zakkingsclausule. En, hoe zit dat nou precies? Is dat nu goed genoeg geborgd? De uitwerking daarvan vindt u terug in de toelichting op de instructieregel. Dus daarin hebben we wat meer duiding gegeven over die zakkingsclausule. U ziet hem niet direct in de instructieregel staan, omdat dat juridisch wat ingewikkeld is. Maar we houden daar rekening mee. Ook voornamelijk op verzoek van Hollands Noorderkwartier, moet ik daarbij zeggen. Dit is dus ook een eerste stap. Sowieso deze hele standstill en daarmee eigenlijk de zakkingsclausule des te meer, waardoor – u vroeg ook even naar planschade – dat eigenlijk niet aan de orde is. Want wat we nu doen, is zeggen dat de situatie niet mag verergeren, maar de situatie blijft dus gelijk aan zoals hij nu is. Dus ten opzichte van het huidige peilbesluit. Dus op dit moment is planschade daar eigenlijk geen onderdeel van en niet aan de orde. Dus ik hoop dat dat uw vraag op dat gebied beantwoordt.

Ik had ook nog een vraag van het CDA rondom methaan in de veenweidegebieden. Ook daarop gaan we in, in de toelichting op de verordening. We houden daar wel degelijk rekening mee. Inderdaad, een relevant punt hoe die methaanuitstoot zich weer verhoudt tot de CO_2-uitstoot. We koppelen dat aan de eerste twintig centimeter als het ware. Daarvan kijken we ook wat dat met de methaanuitstoot doet en dat nemen we mee. Dus dat is wel degelijk deel van de afweging.

Dan waren dat mijn vragen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de tweede termijn in dit debat. Het woord is aan- Mevrouw Koning, u heeft een ordevoorstel?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, graag een ordevoorstel. Wij willen een paar minuten schorsing.

De **VOORZITTER**: Vijf minuten? Tien?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Misschien. Tien moet genoeg zijn.

De **VOORZITTER**: Dan schors ik tot 12.15 uur.

Schorsing van 12.06 tot 12.14 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. In tweede termijn bij agendapunt 8 geef ik het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

Tweede termijn Provinciale Staten
Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik zal eerst de vraag van de heer Hollebeek - die ik nu even niet zie - beantwoorden. Nee, hij is er even niet goed. Dan begin ik even- Nee. De vraag van de heer Hollebeek was waarom er geen draagvlak was voor het amendement zoals ik dat aangekondigd heb in de commissie. Ja, als drie van de vier grootste fracties daar niet vóór zijn en ik tel daar ook de fracties bij op die tegen deze moties hebben gestemd, ja, dan hoef je geen hogere wiskunde te bedrijven om te constateren dat er onvoldoende draagvlak is voor een dergelijk amendement.

Voorzitter, op de tweede plaats graag dank aan de gedeputeerden voor hun beantwoording. Ik ben blij dat de gedeputeerde aangekondigd heeft dat de handreiking waaraan ze moeten voldoen, die gemaakt zou worden voor de gemeenten - het gaat om het bouwen van 25 woningen - in januari beschikbaar is.

Het andere punt, voorzitter, de peilbesluiten. Ik ben blij met de uitspraak van de gedeputeerde dat er op dit moment in ieder geval, zoals in de verordening staat, het standstill-beginsel gehanteerd zal worden. We hebben ook aangegeven dat wat ons betreft het peil verder omhoog zou kunnen. We zijn heel benieuwd, we zijn heel benieuwd hoe de gesprekken met de waterschappen en de grondeigenaren verlopen. We zijn blij met de toezegging dat we in het tweede kwartaal van volgend jaar geïnformeerd worden over de resultaten daarvan.

Dan nog even over de datacenters. Ik blijf moeite hebben met waar het gaat om het criterium waar het gaat om de brede welvaart, waar de gemeenten aan moeten voldoen. Ik vind dat toch een wat amorf begrip. Wat dat betreft vind ik dat dat nader gespecificeerd zou moeten worden. Ik begrijp dat de gedeputeerde daar ook een nadere duiding aan wil geven. Ze zegt wel dat het maatwerk is, maar het zou heel plezierig zijn als zij toch iets op papier zou willen zetten van waar gemeenten nu precies aan moeten voldoen voordat er sprake kan zijn van een datacenter buiten de cluster. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer van Gilse, VVD. Nee. De heer Mantel, JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Ik was het eigenlijk niet van plan, de tweede termijn, maar gezien de discussie over datacenters- Ik ben het eigenlijk ook volledig eens met

collega Korzelius van GroenLinks. Ook wij maken ons eigenlijk wel zorgen om de ruime interpretatie zoals die nu voorligt. Dus ook wij willen nogmaals de gedeputeerde vragen om bij ons terug te komen met een lijstje van waar dan aan getoetst kan worden. Wij zijn bang dat we anders toch wellicht een paddenstoelengroei aan datacenters terug gaan zien, terwijl wij nu juist om deze reden de datacenterstrategie hebben opgesteld. Graag daar een duidelijk antwoord op van de gedeputeerde.

Ik was in de eerste termijn de peilverhoging van het veenweidegebied vergeten, maar daar zijn wij tegen. Dat hoeft wat ons betreft echt niet.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Karar, Partij van de Arbeid.

De heer **KARAR** (PvdA): Ja, voorzitter. Kort over de Brede Basismonitor. Die is voor ons natuurlijk heel erg belangrijk. Maar we zijn het eens met het gevoel dat hier ook in de Staten leeft. Net in het debat in de interruptie met JA21, in de beantwoording daarop, hoorden we een lichte nuancering vanuit de kant van GS. We zouden het inderdaad ook fijn vinden als die naar ons terugkomt. Dus heel fijn als we die als toezegging zouden kunnen noteren.

Dan vervolgens nog even terug naar de motie van het CDA over de bedrijventerreinen. Ja, er zijn heel veel bedrijventerreinen. Circulaire bedrijventerreinen, die vragen meer oppervlakte. Tegelijkertijd zien we ook slimmer gebruik van bedrijventerreinen. We zien dat sommige bedrijvigheid afneemt. Dus er zijn heel veel ontwikkelingen op bezig. Daarom, onder andere, zouden we deze klemzetting, deze regel opnemen in de omgevingsverordening, ongewenst vinden. We denken echt dat we daarmee een stap in de verkeerde richting zetten, zeker op het gebied van een woningcrisis.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij gaan de motie zo meteen iets aanpassen, en er zit geen klem meer in. Dus als die er niet meer inzit, kunt u hem dan wel steunen?

De heer **KARAR** (PvdA): We bekijken natuurlijk alles, maar ik moet eerst even naar de motie kijken. Maar ik ben benieuwd wat er voorligt. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Berkvens, D66.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ten eerste, dank voor de toezegging op de geitenhouderij. We zien de brief daarover graag tegemoet, zodat we het erover kunnen hebben.

Maar ook ik maak me zorgen over die brede welvaart en hoe dit nou precies geïnterpreteerd gaat worden. En in hoeverre er duidelijkheid is voor gemeenten, voor ontwikkelaars en ook voor bewoners wanneer er nou wel of niet een datacenter kan worden geplaatst. Dus ik zou toch de gedeputeerden willen vragen om iets van een nadere duiding op schrift te stellen, om aan te geven wanneer wel en wanneer niet aan brede welvaart kan worden voldaan. Want het is zo algemeen dat er op een gegeven moment geen richting meer aan te geven is.

Dan nog even over de veenweidegebieden. Ik ben natuurlijk heel blij dat de gedeputeerde aan de slag is met de gesprekken. Ik hoor graag wat eruit is gekomen. Ik wil wel nog even de vraag stellen. Er staan allemaal mooie dingen in het coalitieakkoord over wat er op zou zijn gedaan. Op dit moment vraag ik me dus af hoeveel vooruitgang er nou op is gemaakt. Dus kan de gedeputeerde aangeven waar we dan nu staan? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Nog even terugkomend voornamelijk op de beantwoording van een aantal moties die nogal wat onduidelijkheid gaven. De heer Karar had het ook al even over de motie van het CDA en de VVD. Wij begrijpen natuurlijk dat er veel ruimte nodig is voor circulaire economie, maar het lijkt wel alsof dit nu geldt voor álle bedrijvigheid. Dat vinden wij best wel breed. Met name als er dan wordt gezegd dat je klem komt te zitten met

onder andere woningbouw. Dus ik ben gewoon ook heel erg benieuwd naar de aanpassing die gaat komen. Nogmaals, ik vond hem lastig.

De motie over de broeikasgasreductie. Ja, ik begrijp dat het in de omgevingsvisie moet landen en ik begrijp ook dat die gesprekken er op dit moment zijn, maar ik heb nog steeds nog niet gehoord dat dit dan een obstructief instrument zou zijn. Maar mevrouw Berkvens heeft net ook nog wat vragen gesteld aan de gedeputeerde. Dus ik wil daar niet tussendoor gaan fietsen. Maar ik ben wel benieuwd - ja, baat het niet, dan schaadt het niet - of deze motie dan wel of niet in de weg zit. Daar heb ik nog niet echt een duidelijk antwoord op gehoord.

Dan de brede welvaart. Ja, het is wordt misschien een beetje vervelend, drie achter elkaar. Het blijft toch een beetje onder de huid zitten. Niet omdat wij nou vinden dat die brede welvaart daar nou helemaal doorheen gedrapeerd moet worden. Dit is het niet. We maken ons gewoon ook een beetje zorgen om de positie van de provincie, want ik ben een beetje bang voor een gemeente- Laten we de 'gemeente B' noemen in dit geval. Die zegt: voor ons was gemeente A; en jullie gaan nu bij ons hieraan toetsen en dat hebben jullie bij gemeente A niet gedaan. Ik ben toch wel een beetje bezorgd dat als je daarmee richting een rechter gaat, dat het best wel eens wat lastige dingen op kan leveren. Dus ik ben wel blij met de toezegging over een lijstje, maar ik zou graag ook nog wel naar een toezegging- Dat is een raar woord. Maar het idee van GS horen dat men daar nog wel even goed over nadenkt, want het lijkt me toch wel een dingetje.

Nou, dat was het vooralsnog. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Den Boer, BBB. Ik had u zomaar overgeslagen. Excuses.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Beter laat dan nooit, zullen we maar zeggen, toch? Geen probleem.

Als eerste wil ik ook de gedeputeerde danken voor de antwoorden op de vragen. Ik wil ook eigenlijk wel even een compliment maken over het punt dat ze zegt dat ze oog heeft voor de processen die er al spelen in het veenweidegebied. Dus de gebiedsprocessen waar ze mee bezig zijn en dat ze daar ook actief mee aan de slag gaat om daar de opbrengsten boven water te halen. Ik vind dat een groot compliment voor de mensen die zich in het landelijk gebied dus nu al inzetten om doelstellingen te bereiken.

Ja, voorzitter, daarnaast kreeg ik heel even een klein beetje een soort déjà vu. Een aantal jaren geleden ben ik een jaartje coach geweest van het voetbalelftal van mijn zoon. Ik heb nul verstand van voetbal. Dus hoe ik daar nou weer terechtgekomen ben, weet ik soms ook niet. Maar ik kreeg heel even een déjà vu. Dat kwam een beetje doordat de Partij voor de Dieren en de ChristenUnie en het CDA al verruimingen hadden aangegeven op het stukje van het verruimen van het bouwen in het landelijk gebied. Hartstikke mooi, maar-

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, ik wil graag even iets corrigeren. Dat ging over vrijkomende agrarische bebouwing. Dat wordt nu geframed alsof ik heb gezegd dat het ging over het bouwen in het landelijk gebied. Dat is niet het geval.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Helemaal goed. Dan corrigeer ik gelijk mijn inbreng. Maar het grote compliment is eigenlijk dat wij wel als coalitie dit punt gescoord hebben, als spits voorin, dankzij voorzetten van rechts of linksbuiten van het CDA, van de Partij voor de Dieren of van de ChristenUnie - waar je links of rechts ook wil staan. Dat maakt het zo mooi dat wij dus als Staten met elkaar dit punt hebben gescoord. Dus hoe mooi kan je dat dan linken aan het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit!'? Dus complimenten voor ons allen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan Statenlid De Weerdt van Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Onze fractie hecht aan eenvoud, voorspelbaarheid en navolgbaarheid van beleid en regels. Zo ook in de omgevingsverordening. Dat is ook de reden waarom we doorvragen op het stukje natuurinclusief bouwen. Gelukkig heeft het antwoord van Gedeputeerde Staten ons wat gerustgesteld dat hier waarschijnlijk geen risico's liggen voor gemeenten, projectontwikkelaars. En mochten die er zijn, zijn ze altijd bereid om na te denken

over of er nog een coördinerende rol of een leidraad of een handreiking of iets dergelijks daarvoor nodig is.

Daarom hechten we ook veel waarde aan de eenvoud, voorspelbaarheid en navolgbaarheid op het gebied van brede welvaart. In alle eerlijkheid hangen wij er nu een beetje tussenin. Want enerzijds volgen we wel de argumenten van D66 en co over ja, hoe we willen voorkomen dat zaken op verschillende manieren getoetst worden bij gemeenten. Maar aan de andere kant volgen we ook wel de beantwoording van GS waar het gaat over dat er weinig datacenterplannen zijn, we hebben goed contact met de gemeenten: laten we hier nou in goed overleg op doorgaan.

Verder over de veenweidegebieden. Ook daar hinken we nu nog op twee benen. Want enerzijds volgen we daarbij ook gedeputeerde Gielen over: laten we het ordentelijke werkproces volgen om de integraliteit te bewaken. Anderzijds volgen we ook D66 om wat tempo te maken.

Tot slot over de motie van CDA en VVD. Kijk, voor ons kwam deze nogal uit de lucht vallen, om meteen met een instrument te komen. Ik heb begrepen dat u met een aangepaste motie komt. Daar kijken we naar uit. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Koning, CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, om maar te beginnen met de motie. We hebben gehoord hoe de gedeputeerde daarop reageerde en dat zij daar ook wel in mee kan gaan, en de verschillende partijen toch nog wel wat vragen hadden en wat meer onderzoek wilden. Niet meteen een motie die klem zou zetten, die echt een hele lijn zou uitstippelen waarbij we niet meer teruggekoppeld krijgen wat er nou precies gebeurt. Dus wij hebben de motie aangepast om aan alle verzoeken te voldoen. Het nieuwe dictum wordt nu: "In aanvulling op het Industrieterrein van Provinciaal Belang een voorstel voor compensatie bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB uit te werken en vervolgens het voorstel met nut en noodzaak en voor- en nadelen voor te leggen aan PS in aanloop naar de eerstvolgende conceptherziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022." Dat wordt het dictum. De tweede bullet die in het oude dictum stond, die verdwijnt ook. Dus er komt een nieuw dictum met maar één bullet.

Motie 132 'Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 133-8 december 2025
Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Noord-Holland grote woningbouwplannen heeft, waarvan een deel gerealiseerd wordt door transformatie van bestaande bedrijventerreinen;*
- *Bedrijfsfuncties soms (deels) plaats moeten maken om deze plannen mogelijk te maken;*
- *De Omgevingsverordening Zuid-Holland een compensatieregel kent (Artikel 7.52 lid 71), waarin bedrijfsfuncties alleen kunnen worden getransformeerd bij een zwaarwegend algemeen belang, als er geen realistisch alternatief is en als compensatie van de toegedeelde functies van het bedrijventerrein is verzekerd;*
- *Noord-Holland het instrument van een Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) kent, maar deze niets regelt voor bedrijventerreinen en industriegebieden die niet als IPB zijn aangemerkt.*
- *Een compensatieregel een goede aanvulling op het Noord-Hollands instrumentarium is voor behoud van voldoende ruimte voor bedrijvigheid en tevens zorgt dat er bij eventueel benodigde bedrijfsverplaatsingen alternatieve locaties geboden kunnen worden.*

Overwegende dat:

- *Een goede ruimtelijke afweging van ons vraagt dat we naast het belang van woningen ook kijken naar het belang van werkgelegenheid en industrie;*
- *Naar verwachting voor de ontwikkeling van een circulaire economie eerder meer dan minder ruimte voor bedrijvigheid nodig zal zijn*

- *Transformatie van bedrijventerreinen naar een andere functie daarom alleen verantwoord is wanneer sprake is van een zwaar algemeen belang, én er een goed en realistisch alternatief wordt geboden;*
- *Een dergelijke compensatieregel helpt om economische functies te behouden en tegelijkertijd ruimte te geven aan zwaarwegende maatschappelijke opgaven;*
- *Een regeling zoals in Zuid-Holland een mooie aanvulling is op het IPB en bedrijven meer zekerheid geeft dat voldoende ruimte behouden blijft.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In aanvulling op het Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) een voorstel voor compensatie bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB uit te werken. Vervolgens het voorstel met nut en noodzaak en voor- en nadelen voor te leggen aan PS in aanloop naar de eerstvolgende concept-herziening van de OmgevingsverordeningNH2022.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA), Joost van Gilse (VVD), Aletta den Boer (BBB) en Ivo Mantel (JA21).

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Verder willen we ook gedeputeerde Gielen bedanken voor haar toelichting dat toch die methaanuitstoot goed wordt meegenomen, want dat vinden wij belangrijk.

Dus dat was voor ons nu de tweede termijn.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat betekent dat u motie M132 heeft ingetrokken en er zal dus een nieuwe motie komen. Zoals ik het nu zie, zal dat M133 zijn. En die maakt dan onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank. Er moet me toch even iets van het hart. Zoals jullie vaker van mij gewend zijn, probeer ik hier af en toe op een wat prikkelende manier interrupties uit te lokken. Niet puur om het instrument, maar wat ik zo fijn vind aan deze Provinciale Staten is dat we de mogelijkheid hebben om met elkaar te discussiëren over fundamentele punten. En als er iets is wat fundamenteel is, dan is het een omgevingsverordening, wat namelijk gaat over het gebruik van de ruimte. Daarom dat ik op die manier die onderwerpen erin gooi. Dan had ik toch zo gehoopt dat met name de coalitiepartijen toch die handschoen zouden oppakken om nou met mij in discussie te gaan over hoe we aankijken tegen die klem van het gebruik van de ruimte. Hoe gaan we daarmee om? Wat is die Omgevingswet? Wat heeft dat ons gebracht? Hoe moeten we daar met de omgevingsverordening op reageren? Dat zijn nou de daadwerkelijke punten waar we het hier met elkaar in PS ook fundamenteel over zouden kunnen hebben. Dan doe ik niets af aan alle technocratische punten die er ook gemaakt moeten worden, en moties om bepaalde puntkomma's aan te passen. Dat is net zo belangrijk. Maar dit is wat me toch even van het hart moet. Ik zie dat er toch een handschoen wordt opgepakt.

De **VOORZITTER**: Het is u gelukt. Mevrouw Den Boer van BBB.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, volgens mij voeren we deze discussie ook in de commissie. Dus moeten we dan alles weer een keer bespreken hier?

De **VOORZITTER**: De heer Dessing. Wilt u, als u klaar bent, even uw microfoon uitzetten?

De heer **DESSING** (FvD): O ja. Ja, precies. Ik was zo er geconcentreerd op dat die handschoen eindelijk wordt opgepakt. Ja, dank. Dank, voorzitter. Natuurlijk is het zo dat in de commissies wordt gesproken. Maar volgens mij, als we de rolneming van een commissie ten opzichte van een PS bekijken, dan zou eigenlijk een commissie moeten gaan over de details en dan zouden de hoogover verhalen, de fundamentele discussie- Dat kan natuurlijk beide. Maar ik denk dat het zeker hier in PS thuishoort. Dat is eigenlijk mijn pleidooi. Omdat we hier met elkaar zitten. Niet alleen met de commissieleden van een specifieke commissie, maar omdat dit vaak ook

overkoepelend is, omdat het soms ook commissie overstijgend is. Daarom vind ik het zo belangrijk.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Kijk, als u ons uitdaagt- Hartstikke leuk natuurlijk dat u ons uitdaagt, maar het is nogal een grote vraag die u neerlegt: wat is nou de rol van de provincie in het ordenen van de ruimte. Hoeveel beleidsvrijheid is er voor een gemeente? Dat is nogal een grote vraag om eventjes zo op een maandagochtend neer te leggen. In mijn beleving is juist het feit dat we heel impliciet op kleine onderdeeltjes die discussie voortdurend blijven voeren. Bent u het daarmee eens? Kunt u daarop reflecteren?

De heer **DESSING** (FvD): Wat ik net al in mijn antwoord probeerde aan te geven, is dat die details en die aanpassingen natuurlijk ook belangrijk zijn. Maar de opmerking die ik nu van Volt hoor van, ja, dat is nogal een grote vraag om hier neer te leggen. Maar, hallo, dat is toch juist onze taak? Daarvoor zitten wij hier toch? Dit is een van de fundamentele onderwerpen waar het in de provincie gaat over hoe we die ruimte dan gebruiken. Dan moeten we daar met elkaar toch juist het fundamentele debat over voeren? En dan zou het toch juist in deze PS plaats moeten vinden? En het is toch niet 'zomaar een maandagavond, maandagmiddag of een maandagochtend'? Ik vind dat, ja, heel jammer. Hoor ik u nou echt zeggen dat we die discussie hier dus niet gaan voeren?

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerdt, wilt u de microfoon iets omhoog zetten? Ja. En goed in de microfoon, alstublieft.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Nee, dat hoort u me helemaal niet zeggen. Integendeel. Kijk, er zitten hier 55 Statenleden. U legt nu bij 55 verschillende perspectieven en 55 belevingswerelden zo'n grote vraag neer. Kijk, mijn pleidooi is eerder van, neem dan het initiatief om ordentelijk een vraagstuk uit te werken, met een discussienota te komen. Dan kunnen we het gesprek daarover voeren. Bent u daartoe bereid?

De heer **DESSING** (FvD): Als dat de handschoen is die we moeten oppakken, dan is dat misschien de weg. Ja, als een regulier, beschouwend betoog hier in PS niet voldoende is om die handschoen op te pakken, dan zullen we dat op een andere manier moeten doen. Maar mijn pleidooi is - en daarom wil ik het hier genoemd hebben, en misschien dat we daar met elkaar op een ander moment over kunnen nadenken - om toch meer die fundamentele discussies te voeren. Dat is het pleidooi wat ik hier wil houden.

De heer **KARAR** (PvdA): Ik kan me natuurlijk helemaal vinden in de oproep voor een zwaar ideologisch debat in deze Staten. Dat lijkt me enig. Op 8 september, geloof ik, hebben we in de commissie Ruimte een heel mooi debat gehad over de vernieuwing van de Omgevingsvisie. Hoe kijkt u daarop terug?

De heer **DESSING** (FvD): Ja, nogmaals, ik kijk daarop terug dat het heel goed is. Maar wat ik net ook al probeerde aan te geven: sommige fundamentele discussies horen wat mij betreft ook thuis- Niet alleen in de commissie, want in de commissie kun je op bepaalde punten uiteindelijk op een fundamentele discussie uitkomen, en dat is heel belangrijk. Maar soms zijn fundamentele discussies zo fundamenteel dat ze commissie overstijgend zijn. Dan is juist dat hoogover, beschouwende verhaal van toegevoegde waarde, juist in deze PS.

De heer **KARAR** (PvdA): Dan kom ik, denk ik, terug op onze visie dat het inderdaad mooi is om in een commissie zulke vraagstukken te behandelen, daar toch in detail op in te kunnen gaan, dan ook te horen hoe de ambtenarij ernaar kijkt, hoe andere partijen ernaar kijken, om vervolgens tot besluiten te komen in PS. Het een sluit het ander niet uit, maar ik kijk met genoegen uit naar het toekomstige voorstel van FvD voor dit ideologische debat.

De **VOORZITTER**: Meneer Dessing, u kunt verder gaan. Ik hoorde geen vraag. Gaat u verder.

De heer **DESSING** (FvD): Nee, dank u wel. Laat dat dan in ieder geval een oproep zijn in deze. Wie weet wat de toekomst ons in dit politiek-inhoudelijk debat technisch gezien gaat brengen. Dank voor uw aandacht.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Helm, 50PLUS. Nee. Dan heb ik de heer De Moel. Die is er niet meer. De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, gehoord de discussie sluiten wij toch wel aan bij het koor van mensen die graag wat meer duiding willen en wat meer richting over die brede welvaart, want dit is wel heel erg breed. Ik kan me voorstellen, zo gaande door het lijstje van brede welvaart-indicatoren, dat een enkele indicator, zoals bijvoorbeeld, noem eens wat, de kwaliteit van het zwemwater, niet echt een relevante is voor de datacenters.

Dan wil ik de initiatiefnemers van de motie bedanken voor hun aanpassingen. Het is nu een motie met een heel lang dictum geworden, maar de kern daarvan zullen wij ondersteunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik naar het college, een reactie op de tweede termijn. Gedeputeerde Rommel.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, ik begrijp echt wel uw zorgen over die brede welvaart. Daar heb ik ook wel gezegd dat ik dat meeneem ook bij de Regie op de Ruimte, hoe we daar op in kunnen spelen. Het is namelijk zo dat ook met die datacenters- Nogmaals, wat ik ook zei, het gaat om een aantal gemeenten. Daar hebben we heel goede gesprekken mee. Er wordt op verschillende criteria getoetst, waaronder de richtlijn Duurzame Vestigingsvoorwaarden en het positieve effect op het energiesysteem. U heeft zelf ook aangegeven- Dat staat ook in de datacenterstrategie. Er wordt bedoeld dat de brede welvaart bijdraagt aan maatschappelijke doelen, en in het bijzonder het voorkomen en verhelpen van netcongestie en het verduurzamen van de energievraag van de gebouwde omgeving. Dat heeft u zelf ook vastgesteld. Als provincie Noord-Holland - dat werd net in de eerste termijn ook genoemd - hebben we ook de Brede Basismonitor. Ik begrijp wel wat u ook zegt, meneer Klein, dat het niet aan de kwaliteit van het zwemwater moet liggen, aan toetsen. Dus kunnen we daar wat meer op duiden. Want het zijn 69 indicatoren en die zullen niet allemaal van toepassing zijn. Dat ben ik ook wel met u eens. Maar we hebben juist wel gezegd dat we daar wel aan toetsen. Ik heb ook aangegeven dat ik bij de Regie op de Ruimte zal kijken wat we met die brede welvaart kunnen doen, ook in het kader van de datacenters.

En ook naar D66 nog eventjes toe over die juridische duiding. U zei ook: hoe kunnen we toetsen of iets juridisch wel goed getoetst kan worden, hoe dat in een procedure gaat. Nou, daar is ook jurisprudentie over. Eigenlijk gaat het erom dat wij het voldoende concreet en objectief begrensbaar moeten maken. We spreken daarover met de gemeenten. Maar ook daar kom ik dan bij de Regie op de Ruimte bij u op terug hoe wij dat objectief en concreet gaan maken.

Dan wilde ik wel nog even één punt aanstippen. Ik had gezegd dat er een webinar komt. Ik heb even gecheckt van voor wie die dan is. In januari is die voor de ambtenaren. Na de verkiezingen willen we dat ook doen voor- Nou, even kijken of dat ook goed werkt, dat webinar, of we dat ook kunnen doen voor de nieuwe RO-bestuurders, dus de wethouders.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank u wel, voorzitter. Begrijp ik de gedeputeerde goed dat er dus, om het concreet en meetbaar te maken, inderdaad wel een nadere duiding gaat komen wat brede welvaart is bij de Regie op de Ruimte?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, wat ik gezegd heb, is dat we bij de Regie op de Ruimte gaan kijken hoe we voor die datacenters, die brede welvaart, voor u beter kunnen duiden. Ik weet nog niet in welke vorm en ik weet nog niet wat, want u heeft vandaag daar de oproep toe gedaan. En dat wil ik dan bij de Regie op de Ruimte mee gaan nemen. Ik weet dat zelf nu nog niet.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, nee, dank u wel.

De **VOORZITTER**: Aan het woord namens het college is gedeputeerde Gielen. Tweede termijn.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank. Rondom de peilbesluiten in ieder geval nog een vraag van D66. Daarbij eigenlijk ook aanvullend door de Partij voor de Dieren een opmerking in dezelfde trant, zou ik maar even willen zeggen. U vroeg van, ja, kan u dan iets zeggen over waar we dan nu staan aan de hand van al die maatregelen die genomen zijn? Ja, dat is dus eigenlijk precies wat we nu aan het bekijken zijn van die reductiedoelstelling van 0,09 megaton die we hebben vanuit het Klimaatakkoord: wat is er de afgelopen jaren vanuit de verschillende subsidieregelingen die er geweest zijn, nu gerealiseerd; en wat is eigenlijk de restopgave? Dus dat zijn we nu aan het inventariseren. Dat zal ik ook meenemen in de terugkoppeling die ik u al heb toegezegd. Omdat het natuurlijk ook belangrijk is om te kijken hoe groot die doelstelling nu nog is en welk aanvullend beleid er dan dus bij nodig is. Ik denk dat het ook goed is om te zeggen dat er dus afgelopen jaren echt al wel initiatieven geweest zijn en dat we ook moeten weten wat er dan nog extra nodig is. En dat is ook een beetje- Ook reagerend op de heer Hollebeek. Hij vroeg van, ja, ik snap u wel met dat proces, maar helpt dit dan juist niet? Ik zou zeggen: we moeten echt even in de volgordelijkheid van dingen nu zeggen 'we hebben nu deze standstill', waarmee we zeggen dat dat sowieso nodig is, want de opgave is nog niet gehaald. Dus die baseline - in goed Nederlands - als het ware, moeten we maar even daarbij gebruiken. Aan de hand daarvan kijken we: wat is de opgave nog; wat is er dan nog extra nodig; wat kunnen we daarin bereiken in de gesprekken met grondeigenaren; en wat voor extra beleid zou er nog nodig zijn vanuit de provincie in de omgevingsvisie? En daarvoor hebben we toch echt wel die planMER hard nodig om ook juist juridisch en financieel de consequenties zo meteen goed te kunnen borgen. Dus dat is waarom ik zou zeggen: laten we dat proces echt even volgen en niet nu nog een los plan van aanpak daartegenover stellen. Maar we zijn dus wel aan het kijken waar we nu staan en wat de opgave is. En wat zo meteen ook de opbrengst is van die eerste gesprekken. Dus om dat even goed van elkaar te scheiden, denk ik, laten we nu niet een plan van aanpak doen, maar wel even zo meteen bij u terugkomen met die terugkoppeling.

De **VOORZITTER**: Dank. Dat was de tweede termijn namens het college. Dan gaan we nu de beraadslaging over dit agendapunt afronden. Dan kunnen er dus geen nieuwe of aangepaste moties of amendementen meer worden ingediend. Ik kijk even rond of daar nog behoefte aan is. Nee. Dan sluit ik nu de beraadslaging over agendapunt 8.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Het is 12.45 uur. We schorsen tot 13.45 uur voor de lunch. Tot straks.

Schorsing van 12.42 uur tot 13.48 uur.

9 Laatste Begrotingswijziging 2025 (VD-51).

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering van 8 december 2025. We zijn aanbeland bij agendapunt 9. Dat is de Laatste Begrotingswijziging van het jaar 2025. Ook voor de luisteraars, in de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. En dit is de laatste bijstelling van de begroting van het jaar.

Tijdens de bespreking in alle commissies zijn een aantal kernpunten aan bod gekomen. Er zijn zorgen geuit over de onderbesteding in verschillende portefeuilles, de vertragingen en de lage deelname aan regelingen, er is meer inzicht gevraagd in die oorzaken van onderbesteding, uitgestelde intenties en meevallers uit het Provinciefonds, onder andere gezien het positieve saldo in relatie tot het eerder vastgestelde saldo in de kaderbrief en de Begroting 2025. Realistisch ramen, daar is vooral de nadruk op gelegd.

Er zijn ook toezeggingen gedaan door Gedeputeerde Staten. Er komt een extra overzicht van uitgestelde intenties met een nader onderzoek of dit overzicht kan worden gekoppeld aan beleidsdoelen. Bij de Kaderbrief 2027 wordt het benutten van beschikbare ruimte voor gezamenlijke ambities bezien. En er komt een schriftelijke toelichting per vertraagd project, inclusief oorzaken.

Ik heb een aantal aangemelde sprekers. Dat is Statenlid Korzelius van GroenLinks, mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw De Sain van de BBB, mevrouw Alberts van de SP, de

heer Heijnen van het CDA, de heer Van Tiggelen van de PVV, de heer Mülder van D66, mevrouw Van der Helm van 50PLUS en de heer Dekker van Forum voor Democratie. Dan geef ik als eerste het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

Eerste termijn Provinciale Staten

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. De Begroting 2025 hebben we in november vorig jaar vastgesteld en daar werd nog uitgegaan van een positief saldo van 14,5 miljoen. In de tweede wijziging van die begroting nam dat positieve saldo al behoorlijk toe met 27,9 miljoen. Als je dan kijkt, als rekening gehouden wordt met alle mutaties, dan stijgen we nu door, is de verwachting, naar een begrotingssaldo van 58,2 miljoen. Dat is een toename van de oorspronkelijke begroting van haast 44 miljoen. Natuurlijk, voorzitter, is een belangrijk deel van die stijging van het begrotingssaldo het gevolg van een hogere uitkering uit het Provinciefonds en een hogere opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. De totale baten stijgen dan van 644 naar 735 miljoen. Heel eerlijk? Er zijn natuurlijk ontwikkelingen die je niet van tevoren kan voorzien. Maar het begrotingssaldo, met name als het gaat om die uitkering uit het Provinciefonds en die verhoging van de opcenten, ja, dat is toch moeilijk in te schatten. We hebben toch te maken met een soort, hoe moet ik het zeggen, verrassingen van de Rijksoverheid.

Maar het begrotingssaldo wordt ook behoorlijk substantieel beïnvloed door de lagere lasten op onder meer infrastructuurprojecten, klimaat en gezonde leefomgeving. We betreuren dat ten zeerste, voorzitter, want de neerwaartse bijstelling, of liever gezegd de onderbesteding, is het gevolg van vertraging in de uitvoering, veroorzaakt door onder meer planningsoptimisme, onvoldoende capaciteit en procedurele vertragingen. Nogmaals, voorzitter, we zijn daar niet echt gelukkig mee.

Natuurlijk hebben we begrip voor het feit dat een begroting van enig jaar opgesteld wordt in de zomer van het jaar daaraan voorafgaand. Natuurlijk is niet alles te voorzien, maar toch vraagt onze fractie nadrukkelijk om bij het opstellen van de Begroting 2027 en latere jaren niet alleen te kijken naar het realiseren van gewenste beleidsdoelen, maar in de financiële ramingen nadrukkelijk rekening te houden met de beschikbare capaciteit van de organisatie en andere factoren die de besteding van de beschikbare budgetten nadelig kunnen beïnvloeden. Want met een te groot planningsoptimisme en onderbesteding worden middelen vastgelegd die onthouden worden aan ander wenselijk beleid of worden inkomsten verhoogd, terwijl dat achteraf wellicht niet nodig zou geweest zijn. Wij horen daarom graag van de gedeputeerde of zij bereid is zich in te spannen om in het komende jaar een wat meer realistische begroting aan ons voor te leggen, zodat we daar minder onderbestedingen hebben en meer vrede hebben met de uitvoering van het gewenste beleid, ook in financieel opzicht. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Haas, Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. In de Laatste Begrotingswijziging van 2025 is te lezen dat de faunaschade-uitkering in 2025 uitkomt op 42,6 miljoen euro op dit moment. In 2024, in verhouding, was dat 29 miljoen euro. Gedeputeerde Rommel sprak in de commissie Bestuur van 24 november ook haar verwachting uit dat dat misschien volgend jaar zelfs zal oplopen naar 70 miljoen euro. Veel geld. Negen procent van onze begroting als geheel. Veel fracties maken zich met ons hierover zorgen. Overigens komt dit sterk oplopende bedrag doordat steeds meer aanvragen voor een tegemoetkoming worden ingediend. Mensen weten steeds meer die weg te vinden.

Er zijn geen aanwijzingen dat de aantallen schadeveroorzakende dieren zijn toegenomen. In de groenteteelt gaat het om 68 procent meer aanvragen en bij grasland om 24 procent, om precies te zijn. Terwijl daar juist preventieve, niet-dodelijke maatregelen kunnen worden getroffen, zoals vliesdoek om ingezaaide en opkomende gewassen, broccoli en sla te beschermen tegen vraat van vogels. Zo nodig ook in combinatie met andere maatregelen. BIJ12 weet zo ondertussen wel welke maatregelen effectief zijn en welke niet. Dit vergt wel investeringen vooraf. Zo zijn de kosten van vliesdoek ongeveer 10.000 euro per hectare, maar deze doeken zijn ook nog eens een keer meerdere jaren te gebruiken. Een betere investering dan achteraf dus schade vergoeden en ook niet minder voedsel beschikbaar te hebben.

Het probleem is nu dat deze preventieve maatregelen nu niet kunnen worden vergoed door ons, terwijl gewasschade wel wordt vergoed, wat opmerkelijk genoemd kan worden tenminste. Want preventieve maatregelen kosten in de meeste gevallen veel minder geld dan het bedrag dat aan schade wordt vergoed uit onze eigen begroting. Maar het een is wel als verplichting voor de provincie in de wet opgenomen en het andere niet. Op BIJ12 is in het bronbestand Monitor Faunaschade te lezen dat in 2024 zelfs bedragen van ruim 4,9 miljoen euro aan een Noord-Hollandse bloemkoolteler werd uitbetaald, en 1,8 miljoen euro aan één broccoliteler. Een oplossing zou dus zijn om, in plaats van die enorme schadebedragen te financieren, allereerst te voorkomen dat de schade ontstaat door preventieve, niet-dodelijke maatregelen en deze te helpen financieren. En dan natuurlijk op zo'n wijze dat er geen sprake is van staatssteun, bijvoorbeeld door middel van een subsidie. De exacte uitwerking laten we graag aan GS. Een dekking kan logischerwijs uit het programma komen waar ook de schadevergoedingen worden begroot. Daarom dienen wij een motie in, samen met SP, ChristenUnie en D66, met als dictum: "We verzoeken het college van Gedeputeerde Staten zo snel mogelijk een juridisch houdbare financiële bijdrage te ontwerpen voor akkerbouwers om preventieve, niet-dodelijke maatregelen te kunnen treffen om faunaschade te voorkomen en daarnaast faunaschade conform wet- en regelgeving te blijven vergoeden. De dekking te halen uit het programma 5.2, Beheren van natuur, waaruit faunaschade wordt vergoed."

Motie 134-8 december 2025
Ontwerp een bijdrageregeling voor preventieve maatregelen tegen faunaschade voor akkerbouwers

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Faunaschade-uitkering in 2025 uitkomt op 42,6 miljoen euro, tegenover 29 miljoen euro in 2024;*
- *De provincie de verwachting heeft uitgesproken volgend jaar op een bedrag van 70 miljoen euro uit te komen.*

Overwegende dat:

- *Dit vooral komt doordat steeds meer aanvragen voor een tegemoetkoming worden ingediend, niet door toename van het aantal schadeveroorzakende dieren;*
- *Het in de groenteteelt gaat om 68 procent meer aanvragen en bij grasland om 24 procent;*
- *In de groenteteelt preventieve maatregelen kunnen worden getroffen, zoals vliesdoek om ingezaaide en opkomende gewassen te beschermen tegen vraat, zo nodig in combinatie met andere maatregelen;*
- *Dit investeringen vergt, zo zijn de kosten van vliesdoek ongeveer €10.000/hectare, maar deze is wel meerdere jaren te gebruiken1;*
- *Preventieve maatregelen nu niet worden vergoed, terwijl gewasschade wel wordt vergoed, wat opmerkelijk genoemd kan worden;*
- *Preventieve maatregelen mogelijk minder geld kosten dan de tot tonnen en zelfs miljoenen schadevergoeding die naar individuele telers gaat. Als voorbeeld 4,9 miljoen € schadevergoeding bloemkoolteelt naar 1 teler en 1,8 miljoen euro schadevergoeding broccoliteelt naar 1 teler;*
- *Preventie daarnaast ook als voordelen heeft dat minder dieren worden gedood en de opbrengst in voedselgewas groter is, omdat kwetsbare plantjes niet worden aangevreten en kunnen uitgroeien tot een bloemkool, broccoli, overige kool, sla et cetera.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zo snel mogelijk een juridisch houdbare financiële bijdrageregeling te ontwerpen voor akkerbouwers om preventieve niet-dodelijke maatregelen te kunnen treffen om faunaschade te voorkomen (en daarnaast faunaschade conform wet- en regelgeving te blijven vergoeden);*
- *De dekking te halen uit het programma 5.2 Beheren van natuur waaruit faunaschade wordt vergoed.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren), Remine Alberts-Oosterbaan (SP), Michel Klein (ChristenUnie) en Sijmen Mülder (D66).

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Andere provincies hebben een dergelijke subsidieregeling ook al ingesteld en daar wordt dankbaar gebruik van gemaakt, bijvoorbeeld in Limburg. Van deze enorme schadebedragen zijn preventieve, niet-dodelijke maatregelen te nemen om schade te voorkomen. Een subsidieregeling kan de toepassing stimuleren en kosten voor deze begroting laten dalen. Daar zou allereerst natuurlijk ook prioriteit voor moeten zijn en met hulp van BIJ12, waar veel kennis hiervoor ligt, en ook de Raad voor Dierenaangelegenheden met de escalatieladder en de Dierenbescherming zijn partijen die hiervoor in kennis in huis hebben. Een mooi voorbeeld om voedselverspilling te voorkomen, maar ook om mens-dier-relaties te versterken. Voedsel wordt niet meer van het veld gegeten en veel dieren worden niet meer gedood. En de populatie van in het wild levende dieren blijft op een gezond niveau, passend bij het ecosysteem. Win-win voor iedereen dus. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Uiterwijk, JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Dank u wel, voorzitter. We beginnen eigenlijk een beetje zo'n vastgelopen langspeelplaat te worden. Elke drie maanden staan we hier en dan roepen we 'onderbestedingen'. Eigenlijk kunnen we dat weer elke drie maanden blijven herhalen, want die onderbestedingen blijven en nemen meestal ook gedurende het jaar toe. We zien bij de eerste begrotingswijziging nog een kleine onderbesteding. Meestal loopt die richting de laatste begrotingswijziging wel fors op. Dat zien we ook dit jaar weer. Wat dat betreft kunnen we het pleidooi van Statenlid Korzelius wel steunen, om te kijken of we daar echt meer grip op kunnen krijgen. We hebben het natuurlijk al vaker gevraagd aan Gedeputeerde Staten, en het blijft gewoon heel moeilijk. Maar ook wij maken ons zorgen over deze structurele onderbesteding, ook gewoon op heel belangrijke kerntaken, zoals bijvoorbeeld mobiliteit. Er moet echt wat meer grip op komen en doorgepakt worden. Dus we hopen dat dat beter gaat worden.

Dan het tweede punt wat belangrijk is: de faunaschade. Het is er natuurlijk al veel over gegaan. Er zijn ook een aantal moties ingediend. Het loopt echt een beetje de klauwen uit. Dat is voor de provincie natuurlijk vooral financieel heel erg vervelend, maar voor al die agrariërs met die schade is dat natuurlijk ook enorm vervelend. Ja, en het is natuurlijk altijd beter om inderdaad dat preventief aan te pakken. Dan maakt het ons niet zo heel veel uit hoe we dat preventief doen, maar wij vinden wat dat betreft ook de suggestie van de Partij voor de Dieren wel interessant. Wij vragen ons wel een beetje af wat daar dan de financiële implicaties van zouden zijn. Ik kan me voorstellen dat je eerst een investering doet, dat het zich misschien na een aantal jaren terugbetaalt omdat je minder schade hebt, misschien ook niet. Dus ik vroeg me af of Gedeputeerde Staten daar misschien hun licht over kunnen schijnen wat daar de inschattingen van zijn.

Tot slot, ja, ik was daar ook al even in de commissie Bestuur over begonnen: de vele subsidies in de lijst van subsidies. Dat is ook wel logisch dat op zich de subsidies in de lijst van subsidies staan. Ja, dat zijn er wel veel en ook niet allemaal altijd - in onze optiek - even nuttig dan wel passend bij de kerntaken. Nu snap ik dat we dat niet bij de laatste begrotingswijziging gaan bespreken, maar ik zou zo graag eens een keertje richting de kaderbrief die lijst met subsidies ook eens doorakkeren: wat vinden wij als Provinciale Staten nu echt van belang; en waar zit de ruimte om daar misschien ook wat te gaan bezuinigen? En dan komen we op mijn andere hobby: bezuinigen. Dus dat maakt het weer een beetje compleet. Dus we hopen eigenlijk dat er een beetje draagvlak is binnen deze Staten - dat vraag ik eigenlijk ook - om richting de kaderbrief van volgend jaar eens een keertje die subsidielijst door te akkeren. Wat ons betreft is daar nog wel wat winst te behalen. Voor nu zullen we verder instemmen met deze laatste begrotingswijziging. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. De ChristenUnie heeft in de commissie al aangegeven dat we ons zorgen maken over de enorme verschuivingen in de begrotingen, wat we nu eigenlijk gedurende het jaar zien gebeuren. Dat is extra cru, omdat we aan het begin van het jaar allerlei bezuinigingen hebben doorgevoerd vanwege de verwachte tekorten - en nu zijn die er niet. Wij denken dat dit een reden is om te kijken hoe we dit geld kunnen gebruiken om extra inzet te doen op een aantal provinciale doelen. Dan denken wij

bijvoorbeeld aan de transitie naar een eerlijke en circulaire economie, het realiseren van onze CO_2-reductie ambitie of de versnelling van het PLG. De vraag aan GS is dus: kunt u toezeggen dat u bij de kaderbrief met voorstellen komt hoe wij het overgebleven geld kunnen besteden ten behoeve van onze inwoners?

En dan wil ik graag nog een ander punt aan de orde stellen. Het is een beetje een zijpad, maar wel een heel belangrijk onderwerp. In de begroting staat ergens dat voor de 'Uitvoeringsregeling regie transformatorstations en tracés' 456.000 euro minder wordt uitgegeven. Dat brengt mij bij onze rol rondom de nieuwe kV-verbinding, 380 kV-verbinding naar Noord-Holland Noord. We hebben daar twee weken geleden in de commissie Ruimte over gesproken. Dit maakt begrijpelijkerwijs heel veel los in onze provincie. De ChristenUnie heeft grote problemen met de beperkte rol en de beperkte tijd die wij als PS hebben gekregen. Pas twee weken geleden kregen wij de gelegenheid om met elkaar over het traject te spreken, maar er is geen ruimte meer om iets te doen met de input van de insprekers, anders dan de wijzigingen die de gedeputeerde heeft toegezegd tijdens de vergadering - waarvoor dank. Maar er zijn wat ons betreft nog een aantal technische vragen die we graag beantwoord willen zien, voordat we als provincie een goed advies kunnen geven over dit traject. Wij vinden het daarom jammer dat GS ons niet eerder bij de keuzes heeft betrokken, zodat we hier als PS eerder richting over aan hadden kunnen geven.

Die eerste vraag gaat over de mogelijkheid van het combineren van een 380 kV-verbinding met een 150 kV-verbinding in één mastenrij. Wij hebben wat onderzoek gedaan de afgelopen weken en daaruit blijkt dat bijvoorbeeld tussen Zwolle en Ens een 380 kV en een 110 kV-verbinding zijn gecombineerd in één mastenrij. In hoeverre is dat een optie voor onze eigen provincie? Dat zou natuurlijk heel veel uitmaken voor de impact die wij verwachten van deze verbinding.

Een tweede technische vraag die wij hebben, gaat over de noodzaak van een trafostation in de Wijkermeerpolder. Dit wordt gepresenteerd als een onvermijdelijkheid als die verbinding er komt. Maar dat vinden wij nogal moeilijk te begrijpen. Zou het bijvoorbeeld niet mogelijk zijn om dit trafostation te combineren met dat trafostation A9 Zuid, waar GS net een voorkeursvariant heeft gekozen? Waarbij je dat station misschien iets groter maakt en de bestaande verbinding aan de noordkant van het Noordzeekanaal laat oversteken naar de zuidkant, zodat je alsnog die aantakking kunt realiseren.

Ik realiseer me, dit zijn technische vragen, maar dit is wel heel belangrijk om advies te kunnen geven. Dus mijn vraag aan GS is: kunt u nu duidelijkheid geven over deze vragen? Zo nee, hoe kunnen wij dan duidelijkheid krijgen over deze vragen en dit nog meenemen in het advies dat wij aan het Rijk geven? Ofwel door het advies uit te stellen, ofwel door met een aanvullend advies te komen later. Wij horen het graag. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Ook vanuit ons aandacht voor de onderbesteding op bepaalde onderwerpen en eigenlijk ook dat er zo veel geschoven wordt tussen de posten. We zien dat het uiteindelijk allemaal maar naar één thema gaat: de faunaschade. Hoewel we niet blij zijn met het bedrag dat werd genoemd, waren we ergens wel opgelucht om te horen dat er nu eindelijk wordt erkend dat we volgend jaar met realistische getallen moeten rekenen. Want 70 miljoen, dat is bijna tien procent van onze totale begroting. Onze motie, die in november is aangenomen, moet inzichtelijk maken welke mogelijkheden er zijn om deze kosten te beperken. We vinden eigenlijk bij nader inzien dat het toch wel wat te lang gaat duren om dat pas met de Kaderbrief 2027 te bespreken. We willen dan vandaag een motie indienen om dit proces wat te versnellen, zodat we eigenlijk hopen te voorkomen dat volgend jaar weer alle onderbesteding naar faunaschade gaat. Het dictum van die motie is: "Vraagt GS om motie M117-2025 eerder uit te voeren en bij de eerste begrotingswijziging hier al op terug te komen".

Motie 135-8 december 2025
Beperken faunaschade versnellen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Tijdens de Statenvergadering van 3 november Motie 117-2025, "Grip op Faunaschade" is aangenomen;*
- *In deze motie is verzocht om*
  - *Inzichtelijk te maken welke mogelijkheden er zijn om de kostenpost faunaschade te beperken;*
  - *Een overzicht van de verschillende mogelijkheden met PS te delen, waarin effectiviteit en eventuele andere gevolgen van de mogelijke maatregelen wordt meegenomen;*
  - *Dit te rapporteren voor de bespreking van de kaderbrief 2027.*
- *Deze motie is gesteund door een groot deel van de Provinciale Staten.*

Overwegende dat:

- *Tijdens commissie Bestuur van 24 november 2025 bleek dat de faunaschade in 2026 waarschijnlijk oploopt tot een bedrag van 70 miljoen euro in Noord-Holland.*
- *Dit 9% is van de totale begroting van Noord-Holland in 2026.*
- *De Kaderbrief van 2027 te laat komt om bij te sturen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Motie 117-2025 eerder uit te voeren;*
- *Bij de Eerste Begrotingswijziging hier al op terug te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt).

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dan, voorzitter, de vrije val van de post klimaatadaptatie. De reserve hiervoor wordt opgeheven omdat het geld bedoeld was voor onderzoek. Dat hoeft niet meer gedaan te worden. Maar we vinden dat eigenlijk best wel zonde, want we hebben nog lang geen klimaatadaptieve provincie en we zien zelfs bij het PLG dat er geen geld is voor doelen rondom klimaatadaptatie. Daarom dienen we vandaag het volgende amendement in: "Besluit 1, de laatste begrotingswijziging 2025 met een begrotingsresultaat van 58,2 miljoen vast te stellen, met dien verstande dat het bedrag van 346.000 euro niet terug zal vloeien naar de algemene reserve, maar besteed wordt aan klimaatadaptatiemaatregelen in het PLG conform hoofddoel 3, een klimaatadaptief en gezond water- en bodemsysteem." Dank u wel.

Amendement 44-8 december 2025
Reserve Klimaatadaptatie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.

Constaterende dat:

- *Er hierdoor een bedrag van n €346.000 wordt overgeheveld naar de algemene reserve;*
- *De taken voor het toewerken naar een klimaatadaptieve provincie, nog niet voltooid zijn.*

Overwegende dat:

- *Bij de bespreking van het PLG bleek dat er voor veel doelen geen budget is;*
- *Er ook klimaatadaptatie-doelen niet kunnen worden gerealiseerd door het gebrek aan budget.*

Besluit:

Besluit 1: 'De laatste begrotingswijziging 2025 met een begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen vast te stellen;'

Te wijzigen in:

Besluit 1: 'De laatste begrotingswijziging 2025 met een begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen vast te stellen, met dien verstande dat het bedrag van €346.000 niet terug zal vloeien naar de algemene reserve, maar besteed wordt aan klimaatadaptiemaatregelen in het PLG conform hoofddoel 3 - Een klimaatadaptief en gezond water- en bodemsysteem.'
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft één motie en één amendement ingediend. Die maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Dat geldt overigens ook voor de motie die mevrouw Haas eerder al heeft ingediend.

Dan geef ik het woord aan mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. In de commissievergadering werd duidelijk dat er op een aantal punten brede overeenstemming bestond. Vrijwel alle partijen herkenden dat de begroting realistischer moet worden geraamd, omdat de verschillen tussen de planning en de uitvoering nu te groot zijn. Ook was er een brede erkenning dat de onderbesteding structureel is en aandacht vraagt. Daarnaast gaven veel fracties aan dat ze het belangrijk vinden dat GS scherper stuurt op de planning en de uitvoering, en tijdig inzicht geeft in de mogelijke vertraging en verschuivingen. Eigenlijk wat voorgaande collega's ook al gezegd hebben. Voorzitter, dit zijn precies de punten waar BBB al lange tijd voor pleit en met name voor een realistisch én uitvoerbaar beleid.

Daarnaast heeft zo'n beetje elke partij tijdens de Algemene Beschouwingen en net ook in de commissie iets gezegd over de torenhoge faunaschade. Is het einde al in zicht? Alle diervriendelijke middelen zijn geprobeerd en ingezet, maar helaas met onvoldoende resultaat. Immers, verjagen draagt niet bij aan populatiereductie. Zojuist hebben we ook mevrouw Schneemann van Volt gehoord. Wij zijn eigenlijk ook wel erg benieuwd naar het antwoord van GS in welk tijdsbestek de motie van Volt, die vorig jaar in november ingediend is, uitgevoerd zou kunnen worden. Wij horen dat heel graag.

We zitten niet in de luxe positie dat we alles rustig kunnen afwachten. Het is nu niet of-of, maar en-en. Daarom hebben wij de volgende motie ingediend, mede met JA21, VVD, CDA, Forum voor democratie en de PVV. Het dictum van de motie luidt: "Roepen GS op de pilot voor afschaffen van de winterrust conform coalitieakkoord vorm te geven in bijvoorbeeld de Beemster of in de Schermer, en in oktober 2026 te starten en PS uiterlijk maart 2026 te informeren over de opzet en de planning van deze pilot, en we gaan over tot de orde van de dag."

Motie 136-8 december 2025
Winterrust grauwe ganzen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.

- *Overwegende dat:*
- *Onze provincie geconfronteerd wordt met enorme (en sterk toenemende) faunaschades ten gevolge van uit de hand gelopen aantallen grauwe ganzen;*
- *De ganzenpopulatie snel binnen aanvaardbare grenzen moet worden gebracht om de schade aan natuur en landbouwgronden omlaag te brengen;*
- *De verjaagacties, schadebestrijding en ruivangsten op standganzen onvoldoende resultaat hebben gehad.*
- *De inzet is om deze populatie standganzen via het faunaplan gans de komende 3 jaar fors te reduceren;*
- *De populatie grauwe ganzen in de winter nog groter is dan in de zomer, terwijl het beleid zich alleen richt op de standganzen;*
- *Schade aan natuur, gewassen en gras ook in de winter optreedt door bijvoorbeeld verslemping van de grond, aanvreten en ontlasting van de vele ganzen;*
- *De populatie grauwe ganzen in de winter 200% van de gunstige referentie populatie is.*
- *Andere provincies verjagend afschot hebben van grauwe ganzen in de winter.*
- *Een periode van winterrust dus niet voor alle provincies geldt; als gevolg waarvan er migratie van grauwe ganzen tussen provincies kan plaatsvinden.*
- *In Noord-Holland zogenaamde ganzenrustgebieden zijn aangewezen waar de trekganzen zich gedurende de winterperiode kunnen verblijven; buiten de ganzenrustgebieden moet schadebestrijding mogelijk zijn.*
- *Ons coalitieakkoord besloten heeft tot afschaffing van de winterrust als proef.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De pilot voor het afschaffen van de winterrust conform het coalitieakkoord vorm te geven in bijvoorbeeld de Beemster en in de Schermer polder en te starten in oktober 2026.*
- *PS uiterlijk maart 2026 te informeren over de opzet en planning van deze pilot.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ingrid de Sain (BBB), Ivo Mantel (JA21), Laura Ouderkerken (VVD), Willemien Koning-Hoeve (CDA), Johan Dessing (Forum voor Democratie) en Daniël de Moel (PVV).

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Inderdaad, die pilot stond inderdaad in het coalitieakkoord. Ik vraag me ook wel af waarom dat zo lang duurt. Maar na die pilot hebben we het Faunabeheerplan Ganzen vastgesteld. Daar staat op pagina 35 dat binnen de kaders van de wet winterafschot niet is toegestaan. Hoe kan mevrouw De Sain dat rijmen met deze motie?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Nou, ik heb die pagina ook gelezen. Dank u wel voor die interessante vraag. Maar uiteindelijk staat dan ook op pagina 39 dat winterafschot om twee redenen niet toegestaan is, omdat de ganzenpopulatie in de winter meer uit standganzen bestaat dan uit trekganzen. Maar op pagina 41 staat dat in Nederland het aantal grauwe ganzen veruit de hoogste van alle ganzensoorten zijn. Voor de grauwe gans geldt dat zowel de trek- als de standvogelpopulatie ruim boven de internationaal afgesproken instandhoudingsdoelstelling ligt. Ik weet het juiste woord even niet. En daarom zeggen wij ook, pleiten wij voor deze pilot. Dan kun je dit als proef, naast het faunabeheerplan, uitvoeren om data te verzamelen over waar we het nu over hebben.

De heer **WALLAART** (PvdA): Maar, voorzitter, mag ik de motie dan zo opvatten dat BBB in ieder geval niet pleit voor een maatregel die in strijd is met de wet? Dat zou namelijk een hele geruststelling voor mijn fractie zijn.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Volgens mij houden wij ons hier allemaal aan de wet, maar het is goed dat u er voor de zekerheid nog even naar vraagt.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Sain, even voor de duidelijkheid. De plaatsvervangend griffier wijst me erop dat in het dictum onder het tweede streepje staat 'maart 2026'.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Er is een discussie over dictum. Ik pak hem er nog even bij voor de griffie. Twee tellen.

De **VOORZITTER**: Het tweede streepje ziet op het plan en niet op de uitkomsten van het plan. Dus volgens mij is juist wat er staat.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Is het duidelijk? Oké.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, SP. Mevrouw Schneemann van Volt. Interruptie.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb even wat vragen over de timing van deze motie. U geeft aan: we moeten zoveel mogelijk en-en-en gaan doen. Nu komt er dus als het goed is volgend jaar een plan, of tenminste een overzicht van alles wat we kunnen doen. Waarom dient u dan nu alvast deze motie in? Loopt dat niet een beetje op de zaken vooruit?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Nou, wij lopen eigenlijk niet vooruit op de zaken. Dat heb ik tijdens mijn inbreng ook geprobeerd te zeggen, dat het niet of-of is, maar en-en. Als we nu eerst alle cijfers weer moeten afwachten voordat we die inzichtelijk hebben en voordat we verder kunnen, dan zijn we weer bijna een jaar verder. Nou ja, die luxe kunnen we ons financieel gezien ook niet veroorloven, denk ik.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Daarom heb ik dus inderdaad net een motie ingediend om dat te versnellen, waardoor we hopelijk in Q1 volgend jaar al wel een eerste idee hebben wat we allemaal kunnen doen. Als het dus en-en is, kunnen we dat dan niet beter in het grote geheel van dingen zien? Dat zou voor mijn fractie in ieder geval logischer zijn.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Door die tweede interruptie is uw vraagstelling wat duidelijker geworden voor mij. Maar onze partij, onze fractie, vindt het wel zorgelijk hoe de aantallen erg toenemen. Dat is dus de overweging, naast de goede motie die jullie ingediend hebben om hier toch apart een pilot voor op te zetten, omdat die grauwe gans echt 82 tot 86 procent te veel aanwezig is.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was eigenlijk verrast, want ik hoorde nu BBB een opmerking maken over haast maken. Toen dacht ik: hè?

Maar goed, het terugkerend onderwerp is de enorme kostenpost faunaschade. Daar ga ik het heel kort over hebben. De SP is namelijk al een heel groot voorstander van het principe 'voorkomen is beter'. Wat de SP betreft, wordt er dus geïnvesteerd in preventieve maatregelen. Daarom zijn wij ook medeondertekenaar van de motie die daarom vraagt.

Verder sluit de SP zich aan bij de opmerkingen van de heer Klein van de ChristenUnie over de 380 kV, want dat is toch wel iets wat er naar mijn idee een beetje tussendoor geglipt is, zonder dat PS daar uitgebreid over heeft kunnen spreken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Heijnen van het CDA. Natuurlijk maakt ook de motie, ingediend door mevrouw De Sain, onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, veel over de laatste begrotingswijziging is al gezegd in de verschillende commissies. En die opnieuw forse onderbesteding is, hoewel ook wel weer verklaarbaar, een blijvend punt van aandacht, zeker nu we bij de kaderbrief een aantal pijnlijke bezuinigingen hebben doorgevoerd en ook de opcenten zijn verhoogd. Met deze onderbesteding van ruim 58 miljoen euro vraag je je toch af waarom we dat allemaal gedaan hebben. Het CDA vraagt dan ook aandacht voor financiële juistheid.

Voorzitter, tot slot. Ik heb een motie. Het is hier ook al vaak genoemd: de faunaschade. Het is inderdaad een belangrijke post in deze begrotingswijziging, deze opnieuw stijgende faunaschade dus, waarbij de verwachte lasten zijn opgelopen tot 42,6 miljoen euro. Iedereen - het is hier vandaag ook over gegaan - wil deze lasten omlaag brengen. Maar de wijze waarop verschilt. Daar maakt het CDA zich wel zorgen over. De provincie heeft jarenlang te weinig beheer toegestaan. Dat is gelukkig nu aan het veranderen, maar daardoor duurt het even voordat de faunastand weer op het juiste niveau is en de faunaschade dus ook gaat dalen. We moeten dus even geduld hebben en de stijgende faunakosten nu niet direct afwentelen op tuinders.

En, voorzitter, dit speelt heel concreet voor de houtduif. De stand is de afgelopen jaren gegroeid doordat er niet mocht worden ingegrepen, waardoor er nu sprake is van forse schade. Er is een oplossing nabij via een beheerplan, dat nu in het voorjaar van kracht wordt. De schade zal echter nog wel even blijven, omdat de houtduivenstand niet binnen een maand weer op de juiste stand is. Maar met het beheerplan is er per direct geen sprake meer van compensatie. Dat vinden wij oneerlijk, omdat tuinders buiten hun schuld om met die forse schades te maken kregen. Het CDA wil daarom een overgangsregeling van één jaar en een plafond van 5 miljoen euro. Wij zien daarvoor middelen beschikbaar binnen het budget voor faunaschade in de Begroting 2026. Ik heb daarom de volgende motie, samen met JA21: "Wij verzoeken GS bij programma 5, Natuur en landelijk gebied, het budget voor faunaschade zodanig vorm te geven, dat een overgangsregeling van één jaar voor houtduivenschade kan worden uitgevoerd. Voor de 5 miljoen euro benodigd voor deze overgangsregeling, ruimte vrij te maken binnen het bestaande budget voor faunaschade in de Begroting 2026. Deze overgangsregeling uiterlijk in de Eerste Begrotingswijziging 2026 voor te leggen aan PS, voorzien van een dekking binnen het beschikbare budget of, indien niet mogelijk, te dekken uit het te verwachten rekeningresultaat 2025, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 137-8 december 2025
Tijdelijke overgangsregeling houtduivenschade

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *De houtduif in 2023 na een uitspraak van de Raad van State van de landelijke vrijstellingslijst is gehaald, waardoor de houtduif nu veel schade aan landbouwgewassen toebrengt;*
- *Voor beheer van de houtduif in Noord-Holland eerst een nieuw faunabeheerplan nodig is;*

- *De verwachting is dat dit faunabeheerplan circa februari 2026 gereed is;*
- *Het afschot van houtduiven dan weer wordt toegestaan1;*
- *Daarmee de huidige schadecompensatie direct stopt;*
- *Vorig jaar de provincie Noord-Holland € 8,5 miljoen aan houtduivenschade toegekend heeft, en de verwachting is dat de schade dit jaar ruim € 10 miljoen wordt.*

Overwegende dat:

- *De populatie houtduiven groot is en waarschijnlijk niet direct zal afnemen zodra afschot weer wordt toegestaan;*
- *De houtduiven in 2026 nog steeds flinke schade kunnen toebrengen aan landbouwgewassen, doordat de populatie niet meteen is gereduceerd;*
- *Een tijdelijke overgangsregeling van één jaar nodig is om deze periode te overbruggen totdat bejaging echt effect heeft;*
- *Een overgangsregeling recht doet aan de schade die tuinders nog steeds zullen oplopen;*
- *Tuinders en hun jagers moeten aantonen dat zij preventieve maatregelen nemen en dat het beheer van houtduiven in 2026 bewijsbaar goed wordt opgestart, voordat zij voor de overgangsregeling in aanmerking kunnen komen;*
- *Voor de overgangsregeling een schade plafondbedrag van € 5 miljoen realistisch lijkt;*
- *In de begroting van 2026 is uitgegaan van schadevergoeding voor schade door houtduiven;*
- *Wanneer het faunabeheerplan ingaat deze schadevergoeding vervalt;*
- *De overgangsregeling gedekt kan worden door (een deel) van dit bedrag te gebruiken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij Programma 5 - Natuur en landelijk gebied het budget voor faunaschade zodanig vorm te geven, dat een overgangsregeling van één jaar voor houtduivenschade kan worden uitgevoerd;*
- *Voor de € 5 miljoen benodigd voor deze overgangsregeling ruimte vrij te maken binnen het bestaande budget voor faunaschade in de begroting 2026;*
- *Deze overgangsregeling uiterlijk in de eerste begrotingswijziging 2026 voor te leggen aan PS, voorzien van dekking binnen het beschikbare budget of (indien niet mogelijk) te dekken uit het te verwachten rekeningresultaat 2025.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Ivo Mantel (JA21) en Aletta den Boer (BBB).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dat is dan onze motie. Wij staan an sich ook positief tegenover de motie van de Partij voor de Dieren. Maar aan GS hebben wij nog wel twee vragen daarover. A, kan dat via een subsidieregeling of is daar echt een wetswijziging voor nodig? Landelijk dan. En 2, vragen wij ons ook wel af - misschien kan de gedeputeerde daar iets over zeggen - gaat dit ook helpen? Gaat dit ook praktisch werken, zo'n doek over de groente? Waait dat er niet af? Wanneer moet dat eraf? Tussen oogst en tussen wanneer dat doek eraf moet? En zien we daar dan niet nog steeds grote schade? Wij hebben die twijfels wel. Maar an sich dus positief over die ingediende motie.

Helemaal tot slot, voorzitter, ook wij ondersteunen het pleidooi van de ChristenUnie over de 380 kV. Die behandeling, ook met alle inspraak van wethouders en andere betrokkenen: het voelt wat kort om daar in slechts één commissievergadering over gesproken te hebben. Ook om alle alternatieven als partij goed te onderzoeken. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. En uw ingediende motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan de heer Van Tiggelen van de PVV.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter. Dank u wel. Bij de Laatste Begrotingswijziging van dit jaar constateren we wederom een patroon dat inmiddels hardnekkig lijkt te worden: een substantiële onderbesteding binnen meerdere programma's, met name bij bereikbaarheid, klimaat en leefomgeving, en economie. Projecten worden uitgesteld, middelen blijven ongebruikt op de plank liggen en de werkdruk stapelt zich op richting 2026. Gedeputeerde Staten erkennen dit in de toelichting, maar geven geen overtuigend inzicht in de structurele oplossingen. Daarbij blijft het risico bestaan dat deze begrotingswijziging niet de laatste correctie is van deze soort,

maar slechts de zoveelste symptoombestrijding van een te ambitieuze en te weinig realistische planning.

Wat verder opvalt is het groeiende aantal subsidies dat buiten de reguliere uitvoeringsregeling om, wordt toegekend. Gedeputeerde Staten vragen instemming voor een aangepaste lijst van dergelijke uitzonderingen. Echter, zonder een heldere beleidsmatige onderbouwing per geval. Dat roept fundamentele vragen op over transparantie, gelijke behandeling en effectiviteit. Wij willen van GS weten op basis van welke criteria bepaalde subsidies buiten de standaardprocedure worden geplaatst. En hoe wordt gewaarborgd dat deze middelen aantoonbaar bijdragen aan de provinciale doelen.

Tot slot, voorzitter, moeten we vaststellen dat het klimaat- en milieubeleid van deze provincie steeds vaker wordt afgerekend op intenties; niet op resultaten. Er is een groeiende tendens waarbij middelen, zoals CO_2-reductie of stikstofbeperking worden verheven tot doelen op zichzelf, zonder toetsing op daadwerkelijke effectiviteit voor de leefomgeving. Dat is problematisch. Zoals reeds vaker aangegeven is er van CO_2-reductie totaal geen sprake. Integendeel. Het stijgt gewoon door. Als wij ons hier druk maken om 0,09 megaton – ja, dat is negentigduizend ton – daar doet de natuur iets minder dan vier seconden over om diezelfde hoeveelheid uit te stoten. Dus waar hebben we het hier over?

De waarnemingen tonen dagelijks aan dat er van reductie geen sprake is. De huidige stijging is overigens meer dan welkom in de beleving van mensen met enige basale kennis van natuurkunde, biologie en geologie. Verdere stikstofreductie, naast de enorme afname die reeds heeft plaatsgevonden, kan onmogelijk plotseling wel waarneembare resultaten opleveren. Meer dan vijftig procent is al verdwenen. Is de natuur er beter van geworden? Nee. Ga je nog een klein stapje verder, dan heeft het opeens wel effect? Dat is gewoon niet logisch om dat te veronderstellen.

Bij het vorige agendapunt kwam ook nog even methaangas voorbij. Ja, de natuur produceert dat. Flora en fauna produceren dat. Niet alleen koeien, hoor, maar ook gewoon mensen. Ja, zit er überhaupt CH4, methaangas, in de atmosfeer? Nou, nee. Tussen de 1,7 en de 1,9 parts per million. Minder dan één molecuul per vijfhonderdduizend. Methaangas wordt op natuurlijke wijze afgebroken, en pittig snel ook nog. In tegenstelling tot bijvoorbeeld zwavelhexafluoride, wat we in die windturbines laten vrijkomen. Die hebben tweeëneenhalf duizend jaar nodig om afgebroken te worden. Het is namelijk geen natuurlijk chemisch product.

Geld verspillen aan oplossingen die niet werken ter bestrijding van problemen die niet bestaan: ja, daar zitten wij mee. Wij vinden dat gewoon niet goed. Dat kunnen we onze inwoners niet aandoen. Die hebben het al moeilijk genoeg om rond te komen. Beleidsinstrumenten zijn geen geloofsartikelen. Ze moeten meetbaar bijdragen aan concrete, maatschappelijk relevante doelen. Zonder die toetsing lopen we het risico dat we wel de economie, ecologie en voedselvoorziening opofferen, maar geen leefomgeving redden.

De meest wenselijke begrotingswijziging zou het schrappen van beleid en uitgaven aan zaken die aantoonbaar niets opleveren, zijn. Waarom doen we dat niet? Dat zou de terugkeer inluiden van het gezonde verstand in de politieke besluitvorming. Voorlopig ziet het daar helaas niet naar uit.

Voorzitter, het doorschuiven van budgetten is niet zonder gevolgen. In de toelichting bij deze begrotingswijziging waarschuwen GS zelf voor een ophoping van werkdruk en uitvoeringsdruk in 2026. Die waarschuwing verdient meer dan een voetnoot. We willen van het college weten of er nu al een realistisch inschatting is gemaakt van de uitvoeringscapaciteit in 2026, gegeven de stapeling van taken en vertragingen. Zonder proactief inzicht en aanpassingen dreigt volgend jaar opnieuw een jaar van afstel in plaats van uitvoering te worden.

Tot zover mijn zoveelste maidenspeech, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder, D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ga hier nog maar eens overheen.

Ja, ik was eigenlijk niet van plan om heel veel tijd aan deze begrotingswijziging te besteden. Dat zou namelijk vooral een herhaling van zetten worden. Opnieuw twee terugkerende punten: faunaschade en onderbesteding. Ik kan het bijna niet meer horen.

Faunaschade blijft een groot gat in onze begroting slaan. Ook D66 worstelt daarmee. Waar wij ook mee worstelen, is het gebrek aan aandacht voor preventie en ook de niet-dodelijke preventie. Daarom ook dank aan Partij voor de Dieren. Die heeft geprobeerd dit punt te adresseren in hun motie. Ik denk dat dit een goede stap kan zijn. Het is belangrijk dat we serieus kijken naar hoe we zowel die schade als dat dierenleed kunnen voorkomen.

Maar dan de onderbestedingen. Daar hebben volgens mij al mijn voorgangers het al een keer over gehad. In de inleiding van het debat werd bovendien aangekondigd door de commissaris dat er ook een diepgaander onderzoek zou komen naar uitgestelde intenties. Nu moet ik eerlijk zeggen dat ik er helaas niet was bij de desbetreffende commissievergadering Bestuur. Dus ik mocht het debat teruglezen. Dat is ook altijd leuk om een keertje te doen. Daarmee viel mij toch één uitspraak van gedeputeerde Rommel op. Die licht ik er graag nog even uit. In het debat over onderbesteding stelde ze dat haar rol als financieel gedeputeerde zich beperkt tot het schetsen van een integraal financieel beeld, en dat de andere gedeputeerden allen zelf verantwoordelijk zijn voor de onderbouwing van hun uitgestelde intenties. Daar was ik een beetje door geschokt. En ik ben het daar namelijk ook helemaal niet mee eens. Ik zou toch willen dat de gedeputeerde, de hoeder van de schatkist, toch nog één keer op die uitspraak wil reflecteren. Tot zover mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik geloof dat elke inspreker of elke fractie hier iets heeft gezegd over deze laatste begrotingswijziging en het positief saldo van ruim 58 miljoen. Dit is geen reden tot felicitaties, als ik het zo hoor, en wat ik ook vind, maar tot fundamentele zelfreflectie. Ik hoop ook dat de gedeputeerde dat zo gaat uitleggen. Zoals we weten, wijst dit grote bedrag op een structureel probleem, het woord is ook al gezegd: planningsoptimisme. Dit is het derde jaar op rij dat we hier spreken over een begroting die sterk afwijkt van de werkelijkheid. Dat schaadt niet alleen het vertrouwen in de financiële discipline, maar roept ook de vraag op of eerder genomen zware besluiten - het is al gezegd: de verhoging van de opcenten - wel noodzakelijk waren. Er zijn ook tal van andere voorbeelden te noemen waar we het geld aan hadden kunnen uitgeven. De financiële onderbesteding is helaas een direct gevolg van een gebrek aan uitvoeringskracht. We zien een voordelige bijstelling van 2,5 miljoen bij ruimte en wonen, veroorzaakt door vertraging bij het verlenen van subsidies voor woningbouwversnelling. De lage lasten wijzen op een tekort aan capaciteit, wat volgens ons helaas samenhangt met de enorme woningnood die wij in onze provincie hebben. We vragen het college daarom met klem - en echt met klem - om onmiddellijk te starten met de inventarisatie van knelpunten in de vergunningverlening, zoals gevraagd in de door ons mede ingediende motie over versnelling van vergunningverlening voor woningbouw. Er kan geen sprake meer zijn van vrijblijvendheid als het gaat om het tijdspad.

Dan de bestemming van de vrijgevallen middelen. Het college kiest ervoor het vrijgevallen bedrag van 10,2 miljoen euro uitgestelde intentie- De heer Mülder zei het al. Dat is ook een doorn in het oog van 50PLUS. En dan kiest het college ervoor niet direct in te zetten. Dit zien wij als het opbouwen van een appeltje voor de dorst - en daar is het niet voor bedoeld - zonder mandaat. 50PLUS is daar fel op tegen. We stellen voor dit geld te gebruiken waar het direct onze inwoners dient voor de verbetering van bijvoorbeeld levensloopbestendige woningen en de bereikbaarheid voor ouderen. Maar uiteraard heeft iedere fractie zijn eigen invulling. Dit is een concrete en nuttige besteding die niet kan wachten tot de volgende begroting.

Tot slot moet de controle op de uitvoering veel beter, gedeputeerde. We hebben al gepleit - en dat zal bij de kaderbrief zijn - dat er echt duidelijk moet worden aangegeven wat er nu aan subsidies wel haalbaar is aan het eind van volgend jaar, en welke niet? Zodat we beter kunnen sturen vanuit de provincie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Dekker van Forum voor Democratie.

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Nou, vandaag bespreken we dan de Laatste Begrotingswijziging 2025. Formeel een technisch stuk, maar de uitkomst is allesbehalve technisch. Ik moet zeggen, er wordt veel geklaagd over dat overschot van € 58 miljoen. Maar stel je nou eens voor dat het een tekort was van 50 miljoen euro, dan waren we toch wat minder ontspannen. Dus in die zin is het prettig dat er prudent begroot wordt. Wij zien het niet als een meevaller, maar als een structureel uitvoeringsprobleem. Het geld is er. Althans, het is georganiseerd met leningen, maar het is er voor de bestedingen wel. De plannen zijn er. Maar wat ontbreekt, is resultaat. In bijna alle programma's zien we dezelfde patronen. Woningbouw vertraagd, infrastructuurprojecten doorgeschoven, klimaat- en natuurmiddelen niet besteed, gebiedsprocessen die vastlopen. Ondertussen blijft de provincie wel heffen, reserveren en beloven. Dit is geen incident. Dit is structureel planningsoptimisme. Dat ondermijnt het budgetrecht van deze Staten.

Voorzitter, precies hierover spreekt ook het door FvD geïnitieerde Berenschot-rapport 'Naar een nieuwe balans'. Dit rapport constateert dat provincies zich hebben ontwikkeld tot organisaties met een breed pakket aan beleidsambities, vaak op terreinen waar veel beleidsvrijheid bestaat, maar er tegelijkertijd grote problemen zijn met uitvoering, capaciteit en focus. Berenschot pleit daarom voor een scherpe heroriëntatie: focus op kerntaken, maak keuzes en beperk ambities tot wat daadwerkelijk uitvoerbaar is.

Voorzitter, de laatste begrotingswijziging bevestigt precies deze analyse. Neem woningbouw en bereikbaarheid: kerntaken waar inwoners direct last van hebben. Juist daar blijven middelen liggen door trage procedures, complexe subsidieregelingen en gebrek aan voortgang. Of kijk naar klimaat en energie. Doelen blijven onverkort staan, terwijl subsidies niet worden aangevraagd, projecten vastlopen door netcongestie en externe afhankelijkheden, en geld structureel op de plank blijft liggen.

Voorzitter, als beleid structureel niet uitvoerbaar blijkt, moet de conclusie niet zijn 'we doen het volgend jaar nog ambitieuzer', maar we stellen grenzen aan onze ambities. In het landelijk gebied zien we bovendien een pijnlijke dubbelheid. Boeren ervaren toenemende regeldruk en onzekerheid, terwijl provinciale middelen voor natuur en gebiedsprocessen onvoldoende tot concrete resultaten leiden. Ondertussen lopen de kosten voor faunaschade verder op. Bijna elke spreker had het er al over. Wat Forum voor Democratie betreft, starten we op dat laatste punt zo snel mogelijk met afschot. Liefst het hele jaar door, voor zover het natuurlijk wettelijk toegestaan is. Onnodig daarbij te vermelden dat we ons verheugen op verse ganzenbout bij het diner hier in het provinciehuis.

Tot slot, voorzitter, de transparantie. Al deze wijzigingen, honderden mutaties, worden samengevoegd tot ondoorgrondelijke tabellen. Bestuurlijke complexiteit wint het hier van democratische controle. Dat is geen detail. Dat raakt de kern van onze rol als Staten.v

Voorzitter, FvD roept het college daarom op om realistisch te ramen en te plannen; kerntaken voorrang te geven boven vrijblijvende ambities; beleid dat structureel niet uitvoerbaar is te heroverwegen; het geld dat overblijft, terug te geven aan de burger in de vorm van verlaging van de opcenten. Want geld op de plank is geen succes. En ambities zonder uitvoering zijn geen beleid. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Wallaart van Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel. Onderuitputting, faunaschade: er is al veel over gezegd. Maar je zou je afvragen: zijn we eigenlijk wel een beetje in control met onze begroting? Maar ik wil eigenlijk beginnen met een woord van hoop, want volgens mij hebben we een hoop om naar uit te kijken. Aan de ene kant hebben we voor natuur nu een realisatiestrategie NNN en een oorlogskas van 200 miljoen euro. Dus daarmee kan onze kakelverse gedeputeerde mevrouw Gielen daadkrachtig aan de slag. Voor de faunaschade gaan we het komende jaar het beheer intensiveren en zien we natuurlijk met veel vertrouwen de reactie op motie M117 van mevrouw Schneemann van Volt over alle maatregelen, met vertrouwen tegemoet.

Voorzitter, bij zoveel uitdagingen op de begroting is het van belang dat we heel streng zijn op dit soort begrotingswijzigingen. Vandaar dat wij in de commissie - in twee commissies zelfs, mag ik

zeggen - een groot punt hebben gemaakt over de uitgestelde intentie van 730.000 euro op stikstof. Volgens mijn fractie is dat helemaal geen uitgestelde intentie, maar een slimme truc om - mevrouw Van der Helm zei het al - een appeltje voor de dorst mee te nemen naar het volgend jaar. Ik wil voorkomen dat we de hele discussie uit beide commissies weer overdoen, maar een van de voorwaarden van UI, zoals we die afkorten, - zie de Financiële Verordening, artikel 2.4 lid 6.b - is dat er nog geen verplichtingen zijn aangegaan als gevolg van factoren van buitenaf. Wat staat er in die laatste begrotingswijziging? De activiteiten zijn uitgevoerd, maar gedekt uit beschikbare formatie en met SPUK-middelen van het Rijk. Verplichtingen zijn dus aangegaan. De dekking kwam van elders. En dat mag dus niet als ik artikel 2.4 lid 6.b goed begrijp. GS erkennen dat eigenlijk ook wel, want in de beantwoording op technische vragen van onze fractie zijn ze er ook zonneklaar over. Ik citeer: "UI's mogen alleen worden ingezet bij doelgebonden middelen waarvan de uitvoering aantoonbaar is vertraagd. De activiteit, het doel en het bedrag moeten concreet en controleerbaar zijn. Algemene ruimte creëren via UI's is niet toegestaan". En ergens anders staat: "Wanneer een activiteit in 2025 al is uitgevoerd, kan deze niet als UI worden aangemerkt". Voorzitter, ik ga er dus eigenlijk wel een beetje van uit dat GS in deze zaal erkennen dat hier eigenlijk geen sprake is van uitgestelde intentie.

Maar waarom maken wij daar als PvdA nou zo'n punt van? Nou, laat ik beginnen met zeggen: wij maken daar geen punt van, omdat we twijfels hebben over het belang van de stikstofaanpak of de inzet van GS op dat vlak, en dan met name de inzet van gedeputeerde Beemsterboer en diens staf. Terecht besparen we ons kosten noch moeite voor de PAS-melders. Een rijksverantwoordelijkheid weliswaar, maar wij staan als fractie achter deze provinciale kop op landelijk beleid. Drie dingen vinden wij eigenlijk ongemakkelijk.

De eerste is dat er zoveel potjes en pannetjes voor stikstof zijn zo langzamerhand, dat ik het spoor een beetje bijster ben. Ik kom tot ruim 4 miljoen aan middelen waarvan wij echt in het duister tasten wat ermee gaat gebeuren. Kunnen GS eens wat meer duidelijkheid geven over die stikstofplannen?

Ten tweede, we zijn extra scherp, omdat we rond stikstof, juist vanwege die rijksverantwoordelijkheid, mogen verwachten dat er de komende tijd best wel vaak geld vanuit het Rijk gaat komen om activiteiten te dekken. Als het dan iedere keer zo gaat, dan zijn we, ja, echt zicht op een deel van onze begroting aan het kwijtraken.

Ten derde, omdat ik het gemak waarmee dit gaat, eigenlijk in schril contrast vind staan met de moeite die het kost om dekking te vinden voor bepaalde maatregelen, beleid, waarvoor hier in PS veel draagvlak is. Sterker nog, waar moties voor aangenomen zijn. De fractie van Forum zei het al: we hebben hier budgetrecht als Provinciale Staten. Dat moeten we serieus nemen. En dat moeten Gedeputeerde Staten ook serieus nemen. Daarom vragen we GS om hier even heel duidelijk uitleg over te geven. Anders overwegen wij een amendement in de tweede termijn om de UI niet goed te keuren. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was als het goed is de laatste spreker vanuit Provinciale Staten. Dan gaan wij over- Toch even schorsen. Tien minuten? Dan schors ik de vergadering tot 14.50 uur. Dat is twaalf minuten. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 14.37 uur tot 14.54 uur.

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? We zijn aanbeland in de eerste termijn, beantwoording GS, bij agendapunt 9. Dat is de Laatste Begrotingswijziging van het jaar 2025. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Nou, ik vervang ook deels de heer Beemsterboer. Dat is over de faunaschade. Dus die doe ik later even. Maar ik loop eerst even de financiële zaken door.

Zowel GroenLinks als JA21 vroegen ook van- Bereid om in te spannen voor een meer realistische begroting. Dat heb ik ook al een aantal keren aangegeven. Daar zijn we ook echt hard mee bezig. Maar, ja, we hebben ook wel gezien in de afgelopen jaren, ook met wat er bij het kabinet

gebeurt: geld wat er niet komt, wel komt. We doen daar echt wel ook onze moeite voor. Maar ik moet wel zeggen, door verschillende ontwikkelingen zullen er altijd afwijkingen blijven bestaan. Ook namelijk als SPUK's later in het jaar worden uitbetaald, wat je nog niet gelijk in kunt zetten. Ik heb wel in de commissievergadering ook gezegd dat wij dat uitgebreider zullen onderbouwen, zodat u precies weet wat dan echt de onderbesteding is en wat dat eigenlijk niet is.

Even kijken, hoor. Dus ik moet nog even een ander stuk zien. Ogenblikje.

Ja, en daar kom ik ook nog eventjes bij de vraag van JA21 over de subsidies in de lijst. Ik denk dat het goed is- U heeft dat ook aan de Staten zelf gevraagd, want het zijn vaak ook wel politieke afwegingen die daar gemaakt worden. Dus de keuze welke subsidies u in wilt zetten, voor welk beleid, dat is ook een afweging die u maakt. Het is wel zo, de Raad van State heeft in juli van dit jaar een uitspraak gedaan om aan te geven hoe overheden om moeten gaan met begrotingssubsidies. Daar zijn we dus nu ook al hard mee aan het werk, omdat we goed moeten motiveren en aangeven, nog extra, waarom die subsidies er zijn. Dat geeft u ook de gelegenheid om te kunnen beoordelen of u die subsidies nog steeds noodzakelijk vindt. Maar dat blijft altijd een politieke afweging.

Dan bij de ChristenUnie. Ja, u gaf ook aan - dat had u ook in de commissie al wel aangegeven - of GS ook aan kunnen geven of we nog andere ambities kunnen doen. Dat heb ik ook gezegd dat we daarnaar zullen kijken. Dat is bij de kaderbrief dat we gaan kijken of daar nog mogelijkheden zijn. Maar ik wil wel natuurlijk de winstwaarschuwing geven dat we ook moeten kijken, dat we een meerjarig goed perspectief hebben. Maar ik kom daar dus bij de kaderbrief op terug. Het is wel zo - en dat weet u ook als geen ander - toen wij de kaderbrief dit jaar behandelden, toen stonden we er echt niet zo goed voor. Dus ik wil dat ook wel meegeven, maar dat weet u ook allemaal. We hebben daar toch dat geld van die weeffouten eruit gehaald. Zo zijn er nog een aantal meevallers. Zoals uw Staten ook net zeiden: ja, ik heb het liever op deze manier dan nog dan dat we nog meer geld tekort komen.

Dan ga ik naar de motie.

Ja, de BBB, u zei ook het realistischer ramen. Maar u zegt ook: ja, wanneer kan die motie van Volt dan uitgevoerd worden? Wij kunnen hierop terugkomen tijdens de technische briefing van februari, maart 2026. We hebben daar een voorstel voor gedaan. We kunnen het in februari doen, maar we moeten ook even met de griffie afstemmen wanneer dat kan.

Dan. Even kijken, hoor. Dan heb ik nu al een stukje faunaschade gedaan. Dat zit op de faunaschade.

Ja, de PVV. U vroeg ook naar het patroon van onderbesteding. Die vraag heb ik net al beantwoord, over die begrotingssubsidies.

Dan het doorschuiven van de budgetten en ophoging van de werkdruk, een realistische inschatting voor uitvoering in 2026. Ja, dan moet ik u even teleurstellen, want daar is helaas op dit moment nog niet een inschatting voor te geven.

Dan D66. U vroeg een reflectie over wat ik heb gezegd in de commissie Bestuur. Wat ik daar heb gezegd, is dat de gedeputeerden per portefeuille zelf verantwoordelijk zijn voor het onderbouwen van die uitgestelde intentie. Er is toen ook gezegd van, ja, maar de Staten kunnen dat dan uiteindelijk beoordelen. Er is toen gezegd: maar u bent de schatkistbewaarder. Dat is ook zo. Ik heb ook gezegd in die commissie dat ik daar extra op in zal zetten. Dat heb ik ook gedaan. Dus ook in de organisatie, maar ook bij mijn medegedeputeerden, om daar even goed die vinger op te houden. Ook omdat wij als GS in die extra onderbouwing, die u ook gevraagd heeft, duidelijk willen aangeven waarom dingen gaan zoals ze gaan.

Dan, ja, dan kan ik terug naar de faunaschade, want daar was ook wel heel wat over te doen. Ik had een inschatting gemaakt. Er werd ook aangegeven: de oplopende faunaschade, ja, daar zijn we allemaal van geschrokken. U ook. Het loopt de spuigaten uit. Ik had al een inschatting gemaakt van wat het zou kunnen worden. Er worden natuurlijk ook maatregelen genomen. Dat

heeft de heer Beemsterboer ook al met u besproken en daar heeft hij ook middelen voor vrijgemaakt.

Ja, er wordt ook gevraagd, ja, die preventie, dat is veel belangrijker. Maar geloof mij, daar is al heel veel op ingezet. Daar wordt al heel veel op ingezet. Daar zijn al heel veel maatregelen die gebruikt worden. Maar dat is gewoon onvoldoende om de schade te laten krimpen. Preventie is al verplicht, maar dat is niet voldoende. Er zijn eisen, ook bij BIJ12 - die worden ook op de website gezet - waaraan voldaan moet worden. Maar het leidt er gewoon toch nog toe, zoals bij de houtduiven ook, dat er nog steeds meer dan 12 miljoen schade is. Extra subsidiëren, daar verwachten wij niet dat dat nou de oplossing zal bieden.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel. De maatregelen die BIJ12 noemt, daar is een hele preventiekit voor, wat normaal gesproken wordt toegepast door de agrarische telers. Dat zijn de meest goedkope maatregelen die het minst effectief zijn. Zij moeten, om die schadevergoeding uitgekeerd te krijgen, gebruik maken van twee middelen. Uiteraard kiezen ze dan de goedkoopste. Een subsidieregeling kan juist stimuleren om wat duurdere maatregelen in te zetten die juist meer effectief zijn. Bent u bereid om daarnaar te kijken?

Gedeputeerde **ROMMEL**: De heer Beemsterboer heeft daar ook met de FBE, maar ook met het team, wel echt heel sterk gekeken naar wat we allemaal niet in kunnen zetten. Want we hebben echt gezegd: we moeten nu alles wat mogelijk is, doen. En een subsidie, u weet zelf, wij hebben niet de middelen daarvoor vrij. Maar de mensen zelf, de eigenaar, de grondeigenaren, kunnen die preventieve middelen zelf ook inzetten.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dat doen ze dus blijkbaar niet voldoende. Bent u bereid om een stimuleringsregeling daarvoor in te zetten?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, maar dat zeg ik, daar hebben we ook geen middelen voor. Maar de grondeigenaren- Voordat je bij BIJ12 komt, wordt er ook gevraagd of je je tot het uiterste ingezet hebt. Dus dat wordt ook gecontroleerd.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Haas. O, mevrouw Rommel, gaat u verder. O, mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik denk dat het goed is om hier even twee dingen uit elkaar te halen. Natuurlijk de juridische verplichtingen voor preventie en alle aanvullende preventiemaatregelen. Ik denk dat mevrouw Haas daar ook op doelt in haar motie, vooral op de aanvullende preventiemaatregelen, zodat we uiteindelijk structureel die faunaschade omlaag gaan krijgen. Ziet u daar dan in dat we daar een subsidieregeling voor kunnen ontwikkelen? Dus echt het stimuleren.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik kom daar zo bij de moties ook nog wel op terug. Voor de houtduif - maar daar kom ik zo bij moties ook op terug - heeft de heer Beemsterboer al middelen vrijgemaakt om daar maatregelen te treffen. Maar voor die preventie, dat is echt iets wat bij de grondeigenaren ligt. Daar hebben wij de middelen ook niet voor.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): We moeten wel volgend jaar middelen van ongeveer 70 miljoen vrijmaken om die faunaschade te betalen. Kunnen we dan niet een stukje daarvan gebruiken om die andere preventiemaatregelen te stimuleren?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het college heeft al 5 miljoen vrijgemaakt om te zorgen dat die faunaschade omlaag gaat. Ik zou zeggen: laten we eerst kijken wat daar de effecten van zijn.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan het CDA. Daar kom ik zo dan nog even op terug bij de moties.

Ja, dan ga ik naar de moties. Gedeputeerde Gielen gaat zo ook nog wat vragen van de heer Beemsterboer beantwoorden. Dus als u denkt 'ik heb nog niet alles beantwoord gekregen', maar we hebben het even verdeeld samen.

De eerste motie. Motie M134. Even kijken, hoor. Er was een bijdrageregeling voor preventieve maatregelen tegen faunaschade. Verzoeken om een bijdrage en dergelijke. Dat is van de Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie. Wij gaan deze ontraden omdat de boeren nu al een tegemoetkoming ontvangen als ze voldoende preventieve maatregelen hebben toegepast. Daar hadden we net het debat ook al over. Dus dat wordt al op grote schaal toegepast. Vanuit het veld zelf horen we ook niet de wens dat hier extra ondersteuning vanuit de provincie voor nodig is. Het effect van preventieve maatregelen is op zichzelf onvoldoende. Dus er moet ook meer gedaan worden.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel. Beseffen GS wel dat dat soort geluiden niet klinken uit het veld, omdat zij per definitie gewoon een schadevergoeding uitgekeerd krijgen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, ik heb ook wel gekeken ook in het veld, maar het is niet zo dat de mensen die die schade hebben, het nu fijn vinden om schade te hebben. Dus er worden wel degelijk preventieve maatregelen genomen.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Kunt u een voorbeeld noemen van een van de maatregelen die zoal getroffen worden dan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, een voorbeeld is met die knalkanonnen, of hoe dat ook heet. Maar die heel veel lawaai maken. Dat is een voorbeeld om ze te verjagen. Of met lasers om ze te verjagen. Of met geluid van bijvoorbeeld vogels die die ganzen en die duiven bedreigen.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, er zijn nog veel meer maatregelen te treffen die meestal kostbaarder zijn en waar dus waarschijnlijk niet voor gekozen wordt, omdat die kostbaarder zijn en de schadevergoeding wel uitgekeerd wordt. Dus wij zijn nog steeds van mening dat het nodig is om andere maatregelen te stimuleren. Wij kunnen dat vanuit ons budget gewoon doen, waarbij we ook nog eens een keer onze kosten voor schadevergoeding naar beneden halen. Ik snap niet waarom GS daar niet toe bereid zijn om dat te onderzoeken. Heeft u een mogelijkheid om daar een pilot op te zetten of iets dergelijks?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, ik heb daar geen mogelijkheid toe. Maar zoals u zegt, er zijn veel meer zaken. Maar met alle respect, ik heb daar niet echt verstand van, want dat is ook heel technisch wat er allemaal mogelijk is en wat er gedaan wordt. Dat weet ik gewoon niet. Maar we hebben er wel in de afgelopen jaren alles aan gedaan om te proberen om die schade te voorkomen. Maar het is gewoon dat er te veel van die dieren zijn. Dus we moeten ze echt beheren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Bent u bereid vanuit GS om met een overzicht te komen van wat er dan allemaal wel niet aangedaan is, want wij hebben daar toch echt een ander beeld bij.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Uw vraag is om te zeggen wat er allemaal al niet aan gedaan is. Dat vind ik een heel brede vraag. Dus daar kan ik niets op toezeggen. Ik kan wel meegeven of we iets kunnen doen. Maar 'alles wat er is gedaan', dat is onmogelijk.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, voorzitter, de gedeputeerde geeft aan dat er alles is gebeurd. Om het debat toch goed te kunnen voeren, zijn wij toch wel erg benieuwd wat het dan is. Zeker als u onze motie daarom afwijst.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Mag ik het zo interpreteren dat er aangegeven wordt welke preventieve maatregelen er zijn? Is dat wat u zoekt?

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ik denk dat het beter is om met elkaar te gaan bekijken welke maatregelen, die effectief zijn op het naar beneden halen van onze vergoedingen, er gestimuleerd zouden kunnen worden.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, ik denk dat de heer Beemsterboer, die portefeuillehouder op dit dossier is, enorm zijn tanden hier in heeft gezet, ook met alle mensen. Dus ik denk dat daar goed naar gekeken is. Maar als u daar informatievoorziening in mist, dan ga ik dat checken, want dat kan ik niet zelf zeggen omdat dit niet mijn portefeuille is.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ziet u dan de mogelijkheid om deze motie aan de Staten te laten, als u daar zelf verder geen inzicht in heeft?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, want ik heb gezegd dat er wel van alles gedaan wordt door de grondeigenaar. Maar uw vraag is: kunt u dan aangeven wat er allemaal voor preventieve maatregelen zijn? En dat is niet waar de motie over gaat.

De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, dank u. Ik moet zeggen dat ik het wat lastig debatteren vind als er wordt verwezen naar een collega van GS, die er heel veel van af zou weten en die er niet is. Maar hier moeten we het mee doen. Ik vond uw beeldspraak opvallend. U zei 'geluiden uit het veld'. Ik denk dat u bedoelde 'het erf', want 'uit het veld' zijn de ganzen. Ik denk dat we inderdaad wel moeten streven naar dat 'ik vind het ook een probleem'. Laten we in ieder geval zeggen, dat beheerplan wil je als laatste redmiddel. Ik denk dat de Partij voor de Dieren dat in ieder geval hier niet kon zeggen, maar in ieder geval voor D66 is het punt dat wij dat zo zien. Maar kunt u mij dan beloven of kunt u mij toezeggen dat u eigenlijk, want dat zegt u net, dat we alle preventieve maatregelen nemen voordat we overgaan op een beheerplan? Of op beheer, zoals u het noemt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, dat beheerplan en dergelijke, dat is al geregeld en toegezegd en er zijn middelen voor. Wat ik u wil voorstellen, en dat lijkt me wel heel goed, in februari of maart - en we hopen op februari - heeft u ook een technische briefing. Het lijkt me goed om dat daar dan ook te bespreken en daar ook te bevragen.

Ik moet daarnaast ook nog zeggen dat met alles wat wij doen, daarbij natuurlijk ook altijd heel goed gekeken moet worden naar mogelijkheden van staatssteun.

Dan ga ik naar de volgende. De beperking van faunaschade versnellen, van Volt. Waar dat kan, doen we dat ook. Ik kan wel zeggen dat we u daar ook weer bij die technische briefing, die er straks komt, daar ook in mee kunnen nemen. Maar ja, een overzicht geven, ja, dat brengt de faunaschade niet naar voren. Maar wij zijn dit ook aan het versnellen. Het lijkt me goed om u bij de technische briefing ook mee te nemen in wat daar de resultaten van zijn.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel. Ja, het overzicht, dat is de motie die al aangenomen is. Die vraagt eigenlijk om pas bij de Kaderbrief 2027 tot uitvoering te komen. Vandaar de vraag of dat eerder kan. Ik ben blij te horen dat dat in februari, maart kan. Nou bespreken we volgens mij altijd half februari de eerste begrotingswijziging. Dat zou misschien het perfecte moment zijn waarop alles kan samenvallen. Ziet u dat ook zo?

Gedeputeerde **ROMMEL**: De vraag is of ik zie dat alles kan samenvallen?

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann, een verduidelijking.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Sorry. Nou, vooral qua timing. Dus dat het qua timing kan samenvallen met dat we dat overzicht dus half februari hebben in dus die technische briefing of die technische sessie, en dat we dan ook ongeveer in die tijd de eerste begrotingswijziging bespreken, die we dan natuurlijk begin maart vaststellen. Dan kunnen we misschien daar al de eerste slag slaan om het te realiseren.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Of dat allemaal samenvalt, dat valt te bezien. Maar als het zo is, zoals u het schetst, dan valt het inderdaad samen. Maar dat kan ik zo niet als een toezegging doen. Maar ik begrijp dat u dat mooi zou vinden.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Ik heb toch nog een beetje een worsteling over uw antwoord over preventie. U suggereert eigenlijk: ja, alles wat er aan preventie gedaan wordt, dat wordt al gedaan. Dus er is geen toegevoegde waarde. Tegelijkertijd, de motie beoogt juist om te zorgen dat de provincie actief gaat zorgen dat er meer preventie mogelijk is. Dus is het dan mogelijk dat u een soort overzicht geeft van wat nu aanvullende preventiemaatregelen zouden kunnen zijn waar nog wellicht ruimte voor is? Want het lijkt me zo onwaarschijnlijk dat die er niet zijn.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wat ik daarvan kan zeggen, laten we dat meenemen naar de technische briefing in februari, maart. Dan kunt u het daar ook over hebben.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dus u zegt bij deze toe dat u in die technische briefing ook zorgt dat die informatie aan ons gepresenteerd wordt: welke preventiemaatregelen nemen nu en welke andere zijn er nog die wellicht nu voor een boer niet kostendekkend zijn, maar die wel toegevoegde waarde zouden kunnen hebben?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voor zover wij dat kunnen overzien, kan dat bij de technische briefing meegenomen worden.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Oké, dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dit is ook een motie, M136, de winterrust en de grauwe ganzen. U zei ook al van, ja, wat jammer dat dat niet al heeft plaatsgevonden. We willen dat natuurlijk ook wel heel goed doen; ook op basis van de duiding van cijfers, met name op de schade die door de winterrust ook ontstaat. We willen eigenlijk vragen of u deze motie zou willen aanhouden, want er wordt dus nu onderzoek gedaan naar die schade, maar ook wat er in andere provincies wordt gedaan. Ook hiermee wordt u bij de technische briefing straks in februari of maart meegenomen. Dus we zouden u willen vragen om deze dan aan te houden totdat we daar meer over weten. Maar de heer Beemsterboer is er wel druk mee bezig om dit voor elkaar te krijgen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dat betekent 'ontraden', toch?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Aanhouden.

De **VOORZITTER**: Ja, technisch gesproken is 'aanhouden', 'intrekken' hetzelfde.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voor het geval het niet aangehouden wordt, voor uw duidelijkheid, dan zouden we hem ontraden.

M137, de tijdelijke overgangsregeling voor de houtduivenschade. Dit gaat over de begroting voor 2026. Er is niet echt een dekking voor. Dus het geld is er niet voor. U heeft een brief - maar misschien heeft u die niet gezien - ontvangen. Op 1 december is die bij de ingekomen stukkenlijst terechtgekomen. Dat gaat over het besluit aanpassing beleidsregels faunaschade. Daarin is er ruimte geboden om maatregelen te gaan treffen voor de houtduiven, om het een zachte landing te geven, voor 1 miljoen. Dus daarmee ontraden wij deze motie, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan- O, de heer Wallaart. U stond daar verdekt opgesteld.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ik kom nog even terug op de uitgestelde intentie. Gedeputeerde Rommel begon net over de reflectie waar D66 naar vroeg. Dus toen ging ik even op het puntje van mijn stoel zitten, maar ik heb het nog niet gehoord.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Misschien mag ik even helpen, voorzitter.

De heer **WALLAART** (PvdA): Is die uitgestelde intentie voor stikstof nu een uitgestelde intentie, of niet?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Deze vraag wordt beantwoord door mijn collega die de heer Beemsterboer op de andere dossiers vervangt.

De **VOORZITTER**: U moet nog even wachten, meneer Wallaart. Het antwoord komt zo.

Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Gielen, die ook namens het college zal reageren in de eerste termijn.

Gedeputeerde **GIELEN**: Maar laat ik even beginnen inderdaad met die uitgestelde intentie. U had daar best een aantal vragen over. Misschien is het goed om te zeggen dat de wijze waarop de argumentatie nu eigenlijk geland is in deze laatste begrotingswijziging inderdaad wat ongelukkig omschreven is. Dat kunnen we denk ik wel vaststellen. Tegelijkertijd, zoals wij het bedoeld hebben in het college - en in die zin, denk ik, dat wat er staat misschien niet helemaal zo is overgekomen - wat in ieder geval wel de intentie daarbij ook was, past wel goed binnen de kaders, zoals een uitgestelde intentie bedoeld is in ons financieel kader. Ik zal u daar wat op toelichten, want ik kan me voorstellen dat dat wel goed is. Zoals het er nu staat, hebben we eigenlijk ten onrechte gesuggereerd dat de doelen, waarvoor deze middelen beschikbaar waren, al bereikt zouden zijn. Dat is gewoon in de verste verte niet het geval. Rondom de stikstofaanpak is er natuurlijk nog van alles in ontwikkeling en hebben we ook bij de kaderbrief in 2023, toen we deze middelen eigenlijk aan uw Staten vroegen, gezegd dat deze ten behoeve van de uitwerking van de aanpak stikstofopgave, extra capaciteit en actualisatie van de Natura 2000-beheerplannen zou komen. Aan in ieder geval die aanpak stikstofopgave zijn we natuurlijk nog hard aan het werk en komen we ook in de loop van volgend jaar bij u terug met de programmatische aanpak geborgd stikstof- en natuurherstel, waarbij we daar ook nog concreet in zullen worden en waarvan u in de PLG, waarin we vandaag de tachtig procent-versie ook verder met elkaar bespreken, of de niet definitieve versie - ik weet niet of die 'tachtig procent' heet - en in januari daar de definitieve versie ook hier weer terug hebben komen. Dus die intentie waar die middelen toen voor aangevraagd zijn, die is er nog steeds. Dus het feit dat die doelen al bereikt zouden zijn, dat klopt niet helemaal. Die doelen zijn er nog steeds. We werken daar nog steeds aan. We begrijpen wel dat het wel handig zou zijn als we daar in het vervolg ook wat duidelijker over zijn. Mijn collega, gedeputeerde Rommel, heeft ook al toegezegd om een overzicht met eigenlijk alle uitgestelde intenties aan u te sturen. Eigenlijk inclusief een plan waar we ze nu nog aan gaan besteden en hoe dit aansluit op onze beleidsdoelen. Eigenlijk zou u mijn beantwoording hier als een soort vooruitlopend antwoord op dat document moeten zien, want daar gaan we breder in op al die uitgestelde intenties.

Wat daarbij misschien nog goed is om aan toe te voegen, is dat we inderdaad voor een aantal van deze intenties ook middelen van het Rijk gekregen hebben om een deel van die opgaven te dekken. Tegelijkertijd zagen we eigenlijk al aan de voorkant dat de middelen zoals we ze gereserveerd hebben, of die u gereserveerd heeft in de Kaderbrief 2023, niet voldoende zouden zijn voor dit hele verhaal, omdat de ontwikkelingen op het domein van stikstof best wel grillig zijn, best wel ingewikkeld zijn en het ook heel lastig aan de voorkant te zeggen is hoeveel middelen daar vanuit het Rijk onze kant op komen. We hebben nu gelukkig een stuk vanuit de SPUK kunnen dekken, maar eigenlijk waren die middelen sowieso al niet voldoende voor dat hele doel. Dus blijft dat doel wel staan en is het hele doel nu niet gerealiseerd. En past het daarmee dus binnen de kaders van onze uitgestelde intentie.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank aan gedeputeerde Gielen voor deze heel duidelijke beantwoording. Interessant ook dat ik hier met de gedeputeerde Natuur een discussie over de financiële techniek sta te voeren. Maar ik doe het toch maar even. U heeft het terecht over doelen. Maar onder uitgestelde intenties moeten ook de activiteiten controleerbaar zijn. En-en, niet of-of. Daar zien we hier inderdaad dat er sprake is van activiteiten die wel degelijk verricht zijn, maar elders gedekt. Was het dan niet beter geweest - ik wil er niet een enorm nummer van maken, voor zover ik dat niet al gedaan heb - om dit gewoon dan vrij te laten vallen in de algemene reserve en vervolgens in de begroting van 2026 of ergens bij de kaderbrief een voorstel te doen voor nieuw beleid, compleet met dekking. Dat was toch veel netter geweest? Zeg ik ook tegen de VVD achter mij, die altijd strak op begrotingsdiscipline is.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank u, voorzitter. Laat ik dan de heer Wallaart een plezier doen en gelijk met zijn vraag beginnen. Dan hebben we die maar gehad. Ik heb een aantal vragen nog gehad, in ieder geval van dus de heer Wallaart, rondom de portefeuille stikstof. Dus die neem ik inderdaad ook even mee bij afwezigheid van de heer Beemsterboer. Verder zijn er nog vragen rondom regioadvies gesteld en een motie van Volt over klimaatadaptatie. Dus daar kom ik dan zo meteen even op.

Ja, dank. Dus ik hoop dat deze toelichting in ieder geval even wat helpt in waarom we daar niet voor hebben gekozen. Het was misschien ook een optie geweest, maar geen noodzakelijke optie. Het past op dit moment wel binnen die kaders, in ons financieel kader, waar u ook al aan refereerde, zoals we dat inderdaad wel hebben staan, van een uitgestelde intentie. Ik had het al even over de doelen, maar ook eigenlijk de activiteiten van het maken van die aanpak van de stikstof plus de extra capaciteit die daarbij komt kijken, dat is nog steeds een lopende zaak. Er waren factoren van buitenaf waar wij geen provinciale beïnvloeding op kunnen uitoefenen. Namelijk die SPUK, waardoor we wel extra middelen daarvoor hadden, maar dat ook nog steeds nodig hadden om die extra capaciteit mee te dekken. Het is nu een eenmalige doorschuif, en het is niet meer dan we begroot hadden. Daarmee past die wel binnen ons kader van uitgestelde intentie. Dus dat maakt dat je misschien ook een andere weg had kunnen kiezen, maar dat wij daar vanuit het college nu geen noodzaak toe gevoeld hebben. Wat ik wel met u eens ben, is dat we dat echt wel even wat duidelijker hadden kunnen verwoorden. En dat we in het overzicht, zoals het breed op de uitgestelde intenties door gedeputeerde Rommel is toegezegd, ook echt wel even inderdaad wat specifiek op dat activiteitsniveau in den brede zullen ingaan. Dat zal dan nog steeds niet de hele programmatische aanpak zijn, want dan hadden we u die al wel toegestuurd. Maar dat geeft hopelijk ook daar wat context bij. Oké, dank u wel.

Dan ga ik even naar de andere vragen kijken. Dan begin ik even bij de ChristenUnie, waar toch opeens het Regioadvies ook bij dit agendapunt nog even om de hoek kwam kijken. We hebben daar natuurlijk in de commissie Leefomgeving een vrij uitvoerig debat over gevoerd. Toen heb ik ook gezegd - wat u nu eigenlijk ook zegt, dat ongemak dat het nu niet mogelijk is om in PS, gezien de timing, daar nog bijvoorbeeld via moties kleur aan mee te geven - dat ik dat ook wat ongemakkelijk vind en dat ik dat wel met u deel. Tegelijkertijd, gezien de deadline die het Rijk daar ook bij heeft gesteld en de urgentie van de opgave, hoop ik dat we op die manier daar wel recht aan hebben gedaan, in combinatie met alle brieven die we de afgelopen maanden van gemeenten nog ontvangen hebben op dit onderwerp en we in het definitieve advies, dat gemeenten ook is doen toekomen, op 3 december, met aan hun de vraag eigenlijk of het college van B&W nu ook instemt en 'kunnen we uw gemeente toevoegen aan de lijst van ondertekenaars', is dit uiteindelijk wel de meest werkbare oplossing geweest.

U had ook nog wat technische vragen onder andere rondom het bundelen van 380 met 150 kV, als ik het goed heb, en het bundelen in één mastenrij. Het combineren en het bundelen van 380 met 150 kV is ook wel uitgangspunt in het Regioadvies. Wat we ook hebben gezegd, is eigenlijk waar we de bestaande 150 kV volgen met de nieuwe 380 kV, om juist ook de bestaande 150 kV ondergronds te brengen, zodat er nog maar één mastenrij overblijft. Waarmee wel die mastenrij wat hoger is natuurlijk, maar wel op dezelfde plek blijft en je de dubbele mastenrij zoveel mogelijk voorkomt. Dat is ook een van de basisprincipes van het advies. Dat hebben we dus ook naar aanleiding van de commissie nog extra benadrukt, dat het ondergronds brengen van die 150 kV niet alleen op de plek waar de nieuwe 380 zo meteen komt, van belang is, maar dat we ons in het kader van compensatie ook goed zouden kunnen voorstellen dat ook op andere plekken in de provincie het ondergronds brengen van 150 kV wel wenselijk zou zijn.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel voor uw toelichting. Even in aanvulling op de heer Klein. We hebben ook het artikel in de krant kunnen lezen van Waterschap Hollands Noorderkwartier, dat zij niet blij zijn met deze tracés. Heeft dat nog invloed op het proces wat u zojuist noemt?

Gedeputeerde **GIELEN**: Ik kan daar antwoord op geven. Tegelijkertijd kijk ik ook even naar het agendapunt en zou ik nu niet al te inhoudelijk in het Regioadvies willen belanden, want dat is niet wat we hier bespreken. Maar Hollands Noorderkwartier heeft ons inderdaad ook een brief gestuurd. Dus u heeft het in de krant gelezen, maar we hebben in die zin ook een brief van hen gekregen. Ze zijn natuurlijk gewoon in het hele proces rondom het Regioadvies betrokken geweest. Ja, zij zijn niet gelukkig met de keuze nu voor de locatie rondom Agriport. Dat heeft er

voornamelijk mee te maken dat het vanuit waterveiligheidsperspectief of waterperspectief vrij ingewikkeld is, omdat je daar met de dijkversterking zit. Tegelijkertijd hebben we ook gezien dat, als je integraal kijkt naar wat het zou doen als je die plek niet zou kiezen, maar bijvoorbeeld een andere locatie zou kiezen, je weer met heel andere vraagstukken te maken krijgt. Dus in de integraliteit van die opgave hebben we gezegd: het advies is toch Agriport. Daarin meenemende dat die dijkversterking van groot belang is. Daarin ook meenemende dat de cruciale onderdelen ook verhoogd worden, waarbij TenneT ook zelf al een kader aanhoudt.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder voordat het al te technisch wordt.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, excuus. Ik ga door. Ja, je kan in zo'n maand opeens uren praten over zo'n regio.

De **VOORZITTER**: Dat snap ik, maar laten we het houden bij deze-

Gedeputeerde **GIELEN**: Ik ga door.

De **VOORZITTER**: Nee, want anders hebben we straks nog een begrotingswijziging nodig. En dit was echt de laatste.

Gedeputeerde **GIELEN**: De ChristenUnie had nog één technische vraag over het station Wijkermeer en het station A9-Zuid. Ik ga er heel kort over zijn. Beide stations zijn nodig. Die zijn niet uitwisselbaar. Dus dat is goed om dat er nog heel even over gezegd te hebben.

Dan kom ik nu, even kijken, bij het amendement van Volt rondom de klimaatadaptatie. Waarvoor dank. We hebben in de commissie ook al even gesproken over die reserve en hoe dat er nu uitziet. Ik snap op zich wel dat u zegt dat die opgaves rondom klimaatadaptatie blijven staan. En dat is natuurlijk ook zo. Tegelijkertijd, waar deze reserve voor bedoeld is, dat onderzoekstuks en beleidsstuks, daar is hij nu niet volledig in uitgeput. Dan is het wel zo dat binnen onze financiële kaders, zonder duidelijk bestedingsplan en zonder externe factor die ervoor gezorgd heeft dat deze onderbesteding nu ontstaan is, wij geen mogelijkheden hebben om hier nu een uitgestelde intentie van te maken. En het dus binnen onze financiële regels past om het vrij te laten vallen naar de algemene reserve. Dus ik moet dit amendement ontraden.

E dan heb ik, denk ik, alles gehad, voorzitter. Dank.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. We gaan naar de tweede termijn. Statenlid Korzelius van GroenLinks.

Tweede termijn Provinciale Staten

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Dank aan de gedeputeerde waar het gaat om toch de ernst van de onderbestedingen. Dat wordt statenbreed gedeeld. Ik begrijp dat het ook een zorg is van Gedeputeerde Staten. Dank ook voor de toezegging dat beter onderbouwd gaat worden waar precies de afwijkingen in zitten. Nogmaals, een aantal zaken zijn gewoon niet te voorzien. De begroting wordt eigenlijk een halfjaar voordat die in werking treedt, opgesteld. En zeker de inkomsten van de kant van de Rijksoverheid stelt ons steeds voor verrassingen. Waar het ons om gaat, is in ieder geval om de uitgaven goed te monitoren, duidelijk te maken datgene wat niet alleen ook wenselijk is, maar ook datgene wat realiseerbaar is.

Dan even over de motie van BBB over de winterrust. Inderdaad, het opschorten van de winterrust is een pilot die in het coalitieprogramma staat. Dus wat dat betreft heeft u helemaal gelijk. Alleen, ja, u heeft nadrukkelijk gezegd van, nou, ik ga nog eens kijken of het niet in strijd is met de wet. Voor zover ons bekend is het in ieder geval niet in overeenstemming met artikel 9 van de Vogelrichtlijn. Maar wat minstens zo belangrijk is, is dat in een faunabeheerplan, dat vastgesteld is door de Staten, heel nadrukkelijk staat dat een winterafschot niet nodig is, omdat bij de pilot in Texel gebleken is dat de ganzen in de winter geen substantiële schade aanrichten.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik ben het deels met u eens, maar volgens mij is er verwarring ontstaan in hoe u het leest en hoe mijn fractie dat leest. Er is te weinig data waar we het op kunnen baseren. Dat is waarom ze nu zeggen dat er te weinig winterschade is.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Ik baseer mij even op de rapportage die we gehad hebben over de evaluatie in Texel. De conclusie in het faunabeheerplan was ook dat ze niet substantieel schade aanrichten en dat het veel effectiever is om de ganzen in het voorjaar, in de zomer te bestrijden bij de ruiafschot. Dat is volgens ons veel effectiever dan het opschorten van de winterrust. Maar ik begrijp dat geadviseerd is de motie aan te houden. Dus ik ben benieuwd wat de reactie is, de reactie van BBB, maar vooralsnog zijn wij niet enthousiast over deze motie.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Haas, Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel. Wat ons betreft laten we de winterrust lekker met rust uiteraard.

Verder betreuren we wel de weinig proactieve houding van GS op ons voorstel. Daar waar ruimte is voor oplossingen wordt er weer vooruit geschoven. Een bekend patroon. Terwijl andere provincies wel degelijk en met succes een subsidieregeling voor preventie van faunaschade hebben opgesteld, lijkt Noord-Holland toch liever te betalen voor aangevreten bloemkolen in plaats van ons voedsel actief te beschermen. Dat vinden we erg jammer. We denken nog na over onze motie.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik was niet zo snel met lopen. Wat u zegt in die motie klinkt best wel sympathiek. Maar er zitten ook nadelen aan. Want als je dat vliesdoek gaat gebruiken ter bescherming, is er ook vijf procent minder ontwikkeling van de producten. Dus dat moet dan in de schade meegenomen worden. Het is niet zo dat het helemaal niet gebruikt wordt. Alleen, het is heel erg arbeidsintensief. Het wordt wel op sommige plekken toegepast in Noord-Holland.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank voor de toelichting. De vliesdoeken waren slechts een voorbeeld. Er is een hele tool aan preventiemaatregelen mogelijk.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Uiterwijk, JA21? Nee. De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank aan GS voor de beantwoording over de preventie. Wij zien uit naar die maatregelen om dan het gesprek erover aan te gaan, want wij denken dat het inderdaad van toegevoegde waarde is.

Rondom de 380 kV-leiding, dank voor het uitzoeken van de technische vragen. Het blijft natuurlijk wel heel erg ingewikkeld dat wij het in zo'n late fase eigenlijk moeten doen met uw antwoord. U zei: ze zijn beide nodig. Een iets meer inhoudelijk gesprek daarover en een iets meer inhoudelijke onderbouwing, dat zou toch wel heel fijn zijn geweest. Dus wat ons betreft verdient dit traject geen schoonheidsprijs. Dat zijn deels externe factoren, maar ik denk ook dat GS ons gewoon eerder had kunnen betrekken bij dit hele proces. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, voorzitter, ook ik wil het nog even kort over de faunaschade en de preventieve maatregelen hebben. Onze motie vroeg om inzichtelijk te maken welke mogelijkheden er zijn om de kostenpost faunaschade te beperken. We gaan er eigenlijk vanuit dat daar ook gewoon preventieve maatregelen bij zitten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw De Sain, BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. We zijn het er denk ik allemaal over eens dat we te veel schade hebben en te veel ganzen hebben, dat we het liefst preventief willen voorkomen, dat dat niet altijd zou gaan. Gedeputeerde Rommel heeft ons allemaal keurig netjes te woord gestaan, waarvoor de complimenten. Ja, helaas moet ik onze motie aanhouden. Dus bij

deze trek ik hem in. Ik wil even aan alle mede indieners vragen of dat ze die bij de volgende ronde weer van harte willen steunen. Zover bedankt, voorzitter.

Motie 136 'Winterrust grauwe ganzen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft de motie ingetrokken. Dan moet ik altijd even kijken naar het nummer. [...] Motie M136 is ingetrokken.

Dan geef ik het woord aan mevrouw Alberts. Nee. De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ik heb nog even overwogen om motie M136 over de winterrust dan maar zelf in te dienen. Het was netjes geweest om even te overleggen of die inderdaad aangehouden had kunnen worden. Maar goed, ik begrijp de situatie wel. Het is wat het is. Die motie is aangehouden.

Voorzitter, ik wilde even naar de andere motie, M137, over die houtduivenschade. Want de gedeputeerde verwijst naar een brief, 1 december. Die hadden wij inderdaad nog niet gelezen, maar bij deze wel.

Dag, gedeputeerde Beemsterboer.

In die brief zegt zij dat er 1 miljoen wordt vrijgemaakt, of we gaan zoeken naar 1 miljoen. Dat klopt wel. Alleen die 1 miljoen is voor een pilot om de samenwerking tussen agrariërs en jagers verder te verbeteren en voor monitoring. Maar die 1 miljoen is totaal niet bedoeld voor compensatie. Dus ik zie eigenlijk de link niet tussen die brief van 1 december en onze motie die vraagt om een aanvullende compensatie in die overgangsregeling. Graag nog een antwoord daarop van de gedeputeerde. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Tiggelen.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. In de eerste termijn hebben we het kort gehad over intenties. Intenties zijn: wat wil je bereiken, wat is je doel en wat is je middel? De gedeputeerde had het over intenties qua stikstofuitstoot. Ja, minder uitstoot is een middel. Maar wat wil je bereiken? En hoe ga je dat meten? Wanneer heeft de nulmeting plaatsgevonden? En aan de hand van welke criteria ga je dan de nieuwe toestand vergelijken? Zo die er is. En dat is gewoon iets dat ik nog even in deze tweede termijn wil benadrukken. Je moet doel en middel niet met elkaar verwarren. De heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid heeft daar al eens terecht op gewezen. Daar had de man helemaal gelijk in. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Mülder, D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ook van mij nog heel eventjes. In ieder geval het punt waar ik mee afsloot, daar wil ik toch voor danken. De gedeputeerde heeft mij in ieder geval kunnen verzekeren dat ze er strenger op gaat toezien. Dat hoop ik ook terug te zien. We gaan eigenlijk een soort van een laatste begrotingsjaar in. Ik hoop toch dat we in ieder geval kunnen zeggen: er is verbetering op de uitgestelde intenties. Met deze belofte ga ik ervan uit dat ik niet over een jaar moet zeggen: goh, u zou toch beterschap beloven?

En als we het hebben over die ganzenschade, daar hoop ik dan ook verbetering op te zien. Als alle moties die zijn voorgesteld dus blijkbaar in ieder geval niet nodig zijn, dan betekent het dat we de net gearriveerde heer Beemsterboer volledig kunnen vertrouwen dat we in ieder geval een daling gaan zien aan het einde van dit jaar.

Voor de rest wilde ik nog eenmaal zeggen dat het makkelijkst vergadert als de mensen die er het meest van af weten, ook hier staan. Ik denk dat dat een goede is.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Hoorde ik u goed zeggen 'einde dit jaar'?

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ach, ik zit ook al bijna in mijn winterrust. Ik bedoel-

De **VOORZITTER**: Pas dan maar op.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik bedoel eigenlijk dat ik hoop dat we over een jaar toch kunnen zeggen dat de faunaschadepost minder is dan dat hij nu is. Ik weet dat ik daar veel mee vraag.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dan hebben we hem duidelijk.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb ook de toezegging van de gedeputeerde gehoord over de uitgestelde intenties. Dus dat gaan we een beetje in de gaten houden.

Dan wil ik nog over de moties, die niet ingetrokken zijn, zeggen dat we die van D66 over het plan van aanpak voor broeikasgasreductie in veenweidegebied kunnen ondersteunen, als die nog zo wordt ingebracht.

Van Volt gaan we ook de motie 'Beperken faunaschade versnellen'- Want er lag al een motie, toch? Dus laten we gelijk zorgen dat de gedeputeerde bij de les blijft.

Dan de motie die toch wel een beetje lastig ligt: 'Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen'. Daar had ik wel even een momentje dat ik dacht van, ja, als je transformatie-

De heer **MÜLDER** (D66): Kort even een vraag. Dit zijn moties die of nog moeten worden ingediend of zijn ingediend bij de voorgaande punten. We zitten nu bij de begrotingswijziging. Dus dat zijn wat andere moties geweest.

De **VOORZITTER**: Het zal de winterrust zijn. Mevrouw Van der Helm.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nee, ik heb één motie. Die gaat inderdaad over het veenweidegebied. Die was bij de Omgevingsverordening, maar die andere was inderdaad gewoon bij de Laatste Begrotingswijziging. Daar zijn we toch?

De **VOORZITTER**: Zeker.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja. Dus het kan. Ik heb er eentje gemist, maar scherp. U was nog niet in de winterrust, meneer Mülder.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ik was gebleven bij die over de omgevings- O nee, dit is de omgevingsverordening. Dus die gaan we ook overslaan. Nou, dat was het, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Dekker van Forum. Nee. De heer Wallaart, Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel. Dank aan GS voor de duidelijke beantwoording. Ik vond het een mooi debat. We hebben gedebatteerd met de gedeputeerde Natuur over de financiële verordening van de provincie Noord-Holland, artikel 2.4, lid 6.b. Dat deed ze hartstikke goed. Dus wat dat betreft, moeten we volgens mij vaststellen dat het inderdaad niet helemaal netjes is opgeschreven zoals het er staat. Maar ik denk dat, als we nu zouden gaan rommelen met die 730.000 euro uitgestelde intentie, we dan het risico lopen dat we weer een kink in de kabel gaan brengen in het belangrijke stikstofbeleid, dat wel degelijk belangrijk en urgent is. Dus kiezen we ervoor om daar geen amendement op in te dienen, en accepteren we op dit moment de verklaring van GS daarover. We gaan ervan uit dat de discussie

die we hier gevoerd hebben ook een beetje de algemene prudentheid hoe om te gaan met zo'n begroting en met de regels weer kracht bijzet. Dus in zoverre denk ik een productief debat.

Verder ben ik ook blij dat BBB haar motie over winterrust aanhoudt. Ik kon me best voorstellen dat er een motie werd ingediend om GS een beetje tot tempo te manen in deze, ook gezien de grote urgentie die er is. Aan de andere kant denk ik dat die boodschap best wel duidelijk overgekomen is en dat we straks kunnen uitzien naar een voorstel dat juridisch nagelhard geborgd is, zodat we met de uitvoering van ook dit belangrijke punt uit het coalitieakkoord voortgang kunnen boeken. Dus dank voor die opstelling. Daar wilde ik het bij laten, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de laatste spreker vanuit Provinciale Staten. Dan kijk ik naar Gedeputeerde Staten, waar ondertussen de heer Beemsterboer is geland. Ik denk, eerlijk gezegd, ik kijk even naar gedeputeerde Rommel: volgens mij zijn er voor u geen vragen. Dat betekent dat de heer Beemsterboer zijn vragen kan beantwoorden in tweede termijn.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb op de terugweg vanaf Den Haag naar hier een aantal dingen van het debat mee kunnen kijken. Dus ik vond het in ieder geval prettig om te merken dat ik hier en daar gemist werd, ondanks dat ik dat niet aan de beantwoording van collega's kon aflezen.

Even kijken. Het CDA had gevraagd naar die brief van 1 december. Kijk, hier zit de afweging uiteindelijk gewoon, als je terug gaat naar de situatie van vóór 2023, toen was er natuurlijk ook schade van de houtduiven. Dat werd niet vergoed, want er was de mogelijkheid om de gewassen te beschermen via afschot. We hebben nu weer de mogelijkheid om de gewassen te beschermen via afschot. We hebben daar op initiatief vanuit de sector die aangeeft 'die aantallen zijn misschien onvoldoende', hebben we afgesproken dat als we tussentijds kunnen motiveren dat de aantallen inderdaad onvoldoende blijken te zijn, ook aan de hand van tellingen - tellingen van het aantal duiven dus - dan gaan we met elkaar in overleg of de aantallen naar boven bijgesteld kunnen worden. We hebben ook aangegeven: we willen jullie zo goed mogelijk in staat stellen om het beheer ook echt vorm te geven en het beschermen van jullie gewassen ook echt vorm te geven. Daar is die miljoen euro voor. Daarnaast was dan de vraag: kan je dan een soort afbouwpad doen? Dat staat natuurlijk ook in de motie. Daarvan hebben we aangegeven: in principe willen we gewoon weer terug naar die situatie van vóór 2023. We hebben natuurlijk ook niet het budget om door te blijven betalen als daar niet een strikte noodzaak voor is, omdat we al boven het begrotingsgetal uit gaan. Dus vandaar dat we er nu vooral op gefocust hebben dat we hen zo goed mogelijk in de gelegenheid willen stellen om dat beheer weer vorm te geven, zoals het altijd gebeurde voordat het plan onderuitging. En nu zonder dekking niet kunnen zeggen: we gaan toch nog een afbouwpad inzetten. Dat was de relatie tussen die brief en de compensatie.

Dan richting D66. Die daling eind 2026, dat verwachten we wel.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen van het CDA en dat gaat denk ik over het voorgaande.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ja, inderdaad gaat het om die zachte landing, om dat afbouwpad. Ik snap op zich uw antwoord. Fijn ook de toelichting op die brief. Is er nou ergens nog een mogelijkheid dat in dat overleg met die jagers en die tuinders, als dat beheer niet lukt zoals het zou moeten en dergelijke, dat daar dan toch nog een opening zit voor zo'n afbouwpad? Met andere woorden, kunnen wij hier op een ander moment nog eens bij u op terugkomen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, u kunt natuurlijk altijd overal op terugkomen, maar of dat zin heeft, is de vraag. Ja, of dat succesvol- Kijk, in de basis geldt - en dat is ook hoe we dat houtduivenplan nu in hebben gestoken - als er volledige mogelijkheid is om het gewas te beschermen, dan wil het niet zeggen dat schade uitblijft. Dus er is altijd een risico aan ondernemen. Dan ligt die verantwoordelijkheid ook bij de ondernemer zelf. Waarbij de spanning in het gesprek er een beetje over gaat dat ondernemers zeggen: de populatie houtduif is sterk toegenomen naar onze beleving. Dat zien ze natuurlijk ook in hun landerijen. Maar de cijfers van zovelen zeggen: de houtduifpopulatie is eigenlijk vrijwel gelijk gebleven. Daarmee is volgens ons

de maatregel die we nu nemen om direct weer terug te gaan naar de situatie van vóór 2023, verantwoord, ook in de richting van die ondernemers die vóór 2023 natuurlijk ook al schade hebben gehad. Dat zij dat vervelend vinden, dat kan ik me heel goed voorstellen. Die twee extra maatregelen dus en de tussentijdse evaluatie om te kunnen toetsen of zij in hun gevoel gelijk hebben dat de populatie groter is, maar dat wij dat nu nog niet zien in de cijfers, dat nemen we mee. En die extra inzet om hen in de gelegenheid te stellen om extra afspraken met jagers te maken, om preventieve maatregelen te nemen, om dat hele pakket ook goed vorm te geven, dat leek ons de meest eerlijke oplossing nu. Ook het meest eerlijk voor de belastingbetaler, want wij moeten natuurlijk ook gewoon met onze financiële situatie rekening houden. Dus ik verwacht daar niet heel veel extra ruimte meer, omdat volgens mij het beleid gewoon goed in elkaar zit.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, nog een kleine vervolgvraag. Als ik het dan goed begrijp, dan is er dus wat twijfel of zijn er verschillende visies of die houtduivenstand inderdaad fors gestegen is of niet. Dat is natuurlijk ook de reden dat wij om dat afbouwpad vragen. Als je gaat beheren, ben je niet een-twee-drie weer terug op die oude houtduivenstand, áls die gestegen is. Dus, ja, wellicht is, als daar dan duidelijkheid over is, nog eens te kijken naar dit punt.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, kijk, wij moeten echt wel uitgaan van de tellingen van Sovon. Daar baseren we al dit soort faunabeheerplannen op. Dat er in het veld een andere beleving is, kan allerlei redenen hebben. Dus als daar echt heel andere getallen uit komen, dan zal ik daar in eerste instantie met de sector het gesprek over moeten voeren. Maar vooralsnog kan ik er niet van uitgaan dat de formele cijfers die we aangeleverd hebben, niet kloppen. Dus ik verwacht dat niet. Dat is het antwoord.

D66, gaan we eind 2026 een daling zien? Wat mijn verwachting is? Kijk, de houtduivenschade, dat is al 10 miljoen van de faunaschade. Die daling - daar hebben we het net over gehad, die is ingeboekt - afhankelijk van jullie besluitvorming. Ja, daar ging ik bijna. De extra inzet in het Faunabeheerplan Ganzen om al die schadeposten natuurlijk naar beneden te brengen - dus de schade aan de landbouw, de schade aan de natuur, het risico voor de vliegveiligheid - en ook om er uiteindelijk voor te zorgen dat je naar een stabiel laag niveau gaat - zodat je minder dieren hoeft te doden, is waar je eigenlijk zo snel mogelijk wilt komen. Want niemand vindt het fijn om op dat stabiel hoge niveau te zitten. Daar zetten we nu vol op in. Het komende jaar verwacht ik dat je dat in de populatiegetallen wel gaat zien, maar in de schadegetallen nog niet direct, want er zit een bepaalde vervangings- Er is een soort territorium waar die vogels zich begeven. Dus je zult niet direct de schadecijfers sterk omlaag zien gaan. Als die populatie de komende drie jaar doorzet, dus als we gewoon doen wat we hebben afgesproken, dan is de verwachting wel dat we na 2028 2028 op een stabiel laag niveau zitten. En dat we dan dus ook de dodelijke maatregelen weer flink kunnen terugbrengen en eigenlijk dat het dan gewoon een succesvol plan is geweest. Dus mijn verwachting is dat je het eerste jaar in de populatie meer ziet dan in de financiën. Tweede jaar ga je echt die financiën ook wel naar beneden zien gaan. Dat is exact hetzelfde patroon als wat we ook op Texel in de pilot hebben gezien.

Dank. Lang antwoord. Excuus, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit was tweede termijn van het college. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt. Als ik het afrond, kunnen ook hier geen moties of gewijzigde moties meer worden ingediend.

Ik geef het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Met het antwoord van gedeputeerde Beemsterboer zojuist willen we motie M137 aanhouden c.q. intrekken. Mocht nou inderdaad blijken dat het beheer te weinig effect heeft of te weinig snel effect heeft, zullen wij bij de eerste begrotingswijziging hier weer op terugkomen.

Motie 137 'Tijdelijke overgangsregeling houtduivenschade' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank. Motie M137 is aangehouden, ingetrokken. Anderen nog die behoefte hebben om iets- Nee? Zo niet, dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 9 nu afgerond en stemming aan het eind van deze vergadering.

De discussie wordt gesloten.

9.a Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland (VD-47).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu naar agendapunt 7.c (9.a), het ont hamerde stuk. Dat is het Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening van de provincie Noord-Holland. De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer geeft iedereen het recht in Nederland om berichten die onderdeel uitmaken van een procedure over een besluit, klachten of andere krachtens, zoals dat mooi heet, wettelijk voorgeschreven berichten elektronisch naar het bestuursorgaan te sturen. Oftewel, dat wij dus elektronisch bereikbaar zijn. In het aanwijzingsbesluit daartoe worden de kanalen die burgers en bedrijven daarvoor moeten gebruiken, aangewezen. In de meeste gevallen gaat het om een formulier op de website dat speciaal voor de desbetreffende dienst is gemaakt. Het aanwijzingsbesluit ziet op elektronische kanalen voor de dienstverlening van alle bestuursorganen van de provincie.

Tijdens de bespreking van dit stuk in de commissie Bestuur, dat was op 24 november, zijn de volgende kernpunten aan bod gekomen. Het belang van behoud papieren communicatie voor minder digitaal vaardig, is benadrukt. En er is aandacht gevraagd voor digitale toegankelijkheid, begrijpelijke webformulieren en duidelijke vindbaarheid.

Een aantal sprekers hebben zich gemeld. Dat is Statenlid Van Wijnen van GroenLinks, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren - en zij zal vanaf haar plek, begrijpelijk, haar bijdrage leveren - en mevrouw Van der Helm van 50PLUS. Maar dan geef ik als eerste het woord aan Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

Eerste termijn Provinciale Staten
Statenlid **VAN WIJNEN** (GroenLinks): Ja, een heel ander onderwerp weer. Het is altijd een inhoudelijke rollercoaster, zo'n Statenvergadering. Dit was natuurlijk eigenlijk een hamerstuk, omdat we met dit besluit voldoen aan de wet. Het is altijd mooi als we in een bepaald opzicht aan de wet voldoen. Ja, *no pun intended*. Maar goed, ik zat nu op dat onderwerp. Dan ga je je er toch een beetje in verdiepen en over lezen en dan kom je nieuwe woorden tegen. Ik heb iets geleerd over webcare en communicatie in het algemeen. Dat is eigenlijk sowieso de helft van ons werk: communicatie. Dus ik dacht, misschien moeten we het daar ook eens wat vaker over hebben.

Maar goed, om daar een voorschotje op te nemen. In de cie (commissie) hadden we het er eigenlijk over dat je mensen niet van het ene digitale medium naar het andere zou moeten willen sturen. In sommige opzichten is dat onvermijdelijk. Je kan mensen niet op sociale media naar hun adres vragen of hun telefoonnummer. Dat is dan weer onfatsoenlijk. Maar als we dat dan toch op deze manier moeten gaan doen, dan is het misschien ook goed om vinger aan de pols te houden en kijken of we doen wat we willen doen. Vandaar toch deze onthamering en een motie, die ik indien samen met Volt, de Partij voor de Dieren en Partij van de Arbeid. Ik ga er een beetje van uit dat jullie hem allemaal gelezen hebben. Ik zal niet de hele motie oplezen. Ik beperk mij tot het dictum, namelijk "dat we gedurende een jaar gaan monitoren of mensen die via sociale media of telefoon worden doorverwezen naar een webformulier, daar ook gebruik van gaan maken". Dat was hem.

Motie 138-8 december 2025
Monitoring digitale communicatie en kanalen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:
- *Noord-Holland in het kader van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer digitale kanalen heeft aangewezen voor formele communicatie met bewoners.*
- *Noord-Holland ook via diverse sociale media en telefoon met bewoners communiceert.*

- *Het kan gebeuren dat mensen via sociale media of telefoon met zaken komen die alleen via de route van een webformulier in behandeling genomen kunnen worden, bv als er adresgegevens nodig zijn.*
- *Er in principe ondersteuning is voor mensen die dat ingewikkeld vinden.*

Van mening dat:

- *Mensen zo laagdrempelig mogelijk met de provincie moeten kunnen communiceren*
- *Het belangrijk is om voor onszelf zeker te weten dat mensen niet afhaken als ze van het ene naar het andere (digitale) medium worden doorverwezen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Gedurende een jaar te monitoren of mensen die via sociale media/telefoon worden doorverwezen naar een webformulier, daar ook gebruik van gaan maken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Tessa van Wijnen (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt), Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren) en Fatima Oulad Hadj (PvdA).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Schneemann van Volt.

Ja. De motie. Uw motie maakt deel uit van de beraadslagingen. Daar werd ik net nog even- Terecht.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u, voorzitter. Volt was best wel tevreden met de aanwijzing van de digitale kanalen, maar we zien ook dat er nog veel mogelijkheden blijven liggen. We moeten meegaan met onze tijd en niet alleen de papieren mogelijkheden blijven behouden, maar juist de digitale mogelijkheden uitbreiden en makkelijker maken. Want om digitale inclusie te verbeteren, is het nodig om de portefeuille Digitale Zaken integraal op te pakken, en niet verdeeld per onderwerp of afdeling. We zouden dan ook graag nog een keer naar de hele digitale serviceverlening kijken, om het daar uitgebreider over te hebben. Dit van zowel burger naar overheid - zoals in dit geval - maar ook over de informatievoorziening naar de burger toe. Hoe zien GS dit? En kunnen GS misschien toezeggen dat zo'n gesprek gefaciliteerd kan worden?

Om een eerste stap te zetten, dienen we vandaag de motie van GroenLinks mede in. Want we moeten onderzoeken of we onze inwoners niet verliezen als we ze blijven doorverwijzen en ze daarmee dus onvoldoende helpen om hun verzoek goed in te voeren. Een toegankelijke provincie is immers niet alleen op papier toegankelijk, maar voor iedereen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van Aesch, vanaf uw werkplek. Partij voor de Dieren.

Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Het meeste is al gezegd. Zoals eerder genoemd, kan onze fractie instemmen met het aanwijzingsbesluit omdat de papieren communicatie mogelijk blijft. Maar we zouden wel graag geborgd willen zien dat dat schriftelijk recht op papieren communicatie ook een duidelijke plaats krijgt op de website, bijvoorbeeld boven de vouw. Het Aanwijzingsbesluit digitale kanalen mist volgens ons een duidelijke routing, maar daar had mijn collega het net al over. Dat is laagdrempelig op te lossen door vier knoppen toe te voegen: eentje voor vergunningen naar het Omgevingsloket; eentje voor klachten, bezwaar en melding waardoor rechtsbescherming wordt geborgd; eentje voor subsidies; en eentje voor algemene vragen. We zijn dus mede-indieners. Nogmaals het verzoek om in ieder geval de toegankelijkheidseisen, de formulieren, zo snel mogelijk op te pakken, want toegankelijkheid is geen luxe, maar het is een democratisch fundament. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Dit aanwijzingsbesluit is voor 50PLUS geen hamerstuk, omdat het gaat om een cruciale kwestie over de toegankelijkheid van de provinciale dienstverlening. Ik heb er even op gekauwd: zal ik wel of niet een motie indienen? Maar toen kwam er een mooie motie langs van GroenLinks. Dus dan gaan we dat niet anders doen, of enigszins aanpassen.

We hebben ook in de commissie Bestuur duidelijk gevraagd wat het college gaat doen om kwetsbare groepen, zoals - ik zeg het al - ouderen, visueel beperkten, extra te ondersteunen in deze digitaliseringsslag. Hoewel de toezegging van de gedeputeerde- Dat ik die waardeer is duidelijk. Maar dat in het project digitale toegankelijkheid, die in voorbereiding is, er toch zaken als papieren communicatie gelukkig essentieel blijven, vragen we het college met klem om ook deze groepen die ik net genoemd heb, te prioriteren. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: U, meneer Beemsterboer, mag namens het college opstaan. Ik zag u net al in de startblokken.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ik had er al zin in.

De **VOORZITTER**: Ja, namens GS.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Een momentje alstublieft. [...] Dat kan alsnog. Komt u naar voren. Dan wacht de heer Beemsterboer nog even. Aan het woord is de heer Mülder namens D66.

De heer **MÜLDER** (D66): We hebben ook erg lang over de heer Beemsterboer moeten wachten vandaag. Dus dat komt goed uit.

Nee, want dit punt, dat het is onthamerd, dat is eigenlijk wel een goede. Wij zaten hier met onze fractie ook nog wat over te dubben. Wij staan niet op de motie. Dat is eigenlijk omdat we het een beetje zonde vinden dat er zo'n motie zou moeten worden ingediend. Want eigenlijk, toen mij werd verteld hoe dit nou eigenlijk allemaal in elkaar zat en dat er dus inderdaad een webformulier moet worden ingevuld als u telefonisch contact opneemt, dan zou u toch bij uw telefoonmaatschappij, dan wel uw verzekeraar, toch zeggen: wat vervelend dat dit allemaal zo moet werken. Ik zou u flink scheldend aan de telefoon zien. En wat jammer voor dat beperkte contact dat wij met de inwoner hebben, dat wij het niet kunnen regelen en dat het dan slechts beperkt moet blijven tot een vrij, nou, niet vergaande motie dat we alleen maar in kaart gaan brengen hoe dit een jaar lang loopt. Ik vind eigenlijk dat het een jaar lang te lang duurt dat wij dit niet op orde hebben. Dat vind ik zonde. We zullen hem zeker steunen. Maar het is toch wel jammer dat dit zo werkt.

De **VOORZITTER**: Nu wacht ik even tien seconden, want voor hetzelfde geld staat er nog iemand op. Nee, dat gaat niet gebeuren. Reactie in de eerste termijn van Gedeputeerde Staten, de heer Beemsterboer.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank. Dat dit stuk onthamerd is, want digitale dienstverlening in algemene zin is natuurlijk voor ons heel belangrijk, is een oproep van de Staten om de dienstverlening te blijven verbeteren. Dat is altijd heel erg goed. We hebben ook ontzettend goede mensen op communicatie en op onze dienstverlenende teams zitten. Dus die vinden het ook prettig als dit onderwerp dan op de agenda komt, dat we daar ook over hebben.

Ik denk dat de motie- We hebben hier in de commissievergadering best wel lang bij stilgestaan. Als je een formeel proces of een formele procedure in wilt bij de overheid, dan moet dat helaas via formulieren. Dus als je een formele klacht wilt indienen bij de provincie, moet je daar adresgegevens, moet je netjes op al je rechten worden gewezen. Dan moet dat via het klachtenformulier. Dat willen we natuurlijk allemaal heel netjes faciliteren voor mensen. Maar dan komt er, als je dat via social media vraagt, een moment dat we zeggen: nu moet u toch helaas een formeel klachtenformulier invullen. Zo zijn er meerdere formulieren die het formele proces gewoon ingaan. Ik denk dat het heel goed is dat de motie vraagt, als dat dan voorkomt, dan ook na te gaan of we daardoor drempels inbouwen waardoor mensen toch afhaken van het gebruik van die formulieren. Ik werd er wel door de afdeling communicatie op gewezen dat de meeste dingen gewoon via social media beantwoord worden. Pas als het echt formeel wordt, dan komt het naar zo'n formulier. Dus dat gebeurt niet of soms maar enkele keren per jaar. Dus die motie

zal ik aan de Staten laten. Maar ik wil u wel meegeven dat het waarschijnlijk zo is dat er maar een heel beperkte steekproef is in een periode van een jaar.

Ik denk dat het ook goed is dat Volt, en ook 50PLUS trouwens, wijzen op die digitale inclusie. Er werd door 50PLUS ook aangegeven dat het project digitale toegankelijkheid daar specifiek op ingaat. Dat gaat ook over ouderen, ook over visueel beperkten en over alle andere doelgroepen die we daarin kunnen bedenken. Wij willen natuurlijk als overheid voor iedereen op een gelijkwaardige manier benaderbaar zijn.

Volt riep daar op tot een technische briefing. Ik denk dat de mensen die hiermee bezig zijn en die passie voor hun vak hebben, daar ook blij van worden als dat kan. Ik zou wel willen vragen om dat even via het Presidium of via de normale kanalen te organiseren. Wat u daar precies in verwacht, daar moeten we dan ook zo goed mogelijk op in kunnen spelen. Maar ik denk dat het op enthousiasme kan rekenen. Van mij in elk geval wel.

Partij voor de Dieren en ook 50PLUS vroegen naar of papieren communicatie blijft. Ja, dat blijft. Dat kan ik herhalen vanuit de commissievergadering.

Die vier knoppen die dan op de website toegevoegd zouden kunnen worden, dat vind ik heel technisch worden. Dus ik neem aan dat iedereen- Nee, ik weet zeker dat iedereen die hiermee bezig is, meegeluisterd heeft. Als die vier knoppen op een praktische manier de dienstverlening beter maken, dat ze daar voor zichzelf aantekeningen van- Ja, ik zie geknik.

De **VOORZITTER**: Nee, dat is een interruptie van mevrouw Van Aesch van Partij voor de Dieren.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, nee, dat was een andere knik.

De **VOORZITTER**: Maar ik ga u toch even onderbreken, want anders loopt misschien de vraag van mevrouw Van Aesch te er weg van waar u mee bezig bent. Mevrouw Van Aesch.

Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Ja, ik was hem al bijna weer kwijt. Ik vraag me af of de gedeputeerde met dit digitaliseringsproject ook de doelgroep zelf meeneemt. Dus of u tijdens dit project bijvoorbeeld drie keer in het jaar twintig mensen vraagt 'oké, dien een klacht in' en dat u dan kijkt waar mensen tegenaan lopen bij het invullen van webformulieren. Maar ook dus mensen met een visuele beperking, mensen die misschien digitaal niet vaardig zijn. Doet u dat ook?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, er zijn twee trajecten natuurlijk. We zijn met het project digitale toegankelijkheid bezig, wat over het wegnemen van belemmeringen voor mensen met een beperking gaat. Dat staat los van het vraagstuk nu. Dit gaat gewoon om de wettelijke plicht om de elektronische kanalen te publiceren en op deze manier te benutten. Met dit voorstel - Statenlid Van Wijnen gaf het al aan - houden we ons gewoon aan de wet. Ja, het voelt als een logische oproep om te kijken of we met een soort peer reviewgroepen kunnen kijken of de dienstverlening nog verder kan worden verbeterd. Of dat in relatie staat tot de ingrepen die we daarop kunnen doen, dat kan ik nu echt niet beoordelen. Dus we zijn nu niet voornemens dat te doen. Als er aanleiding zou zijn om dat te doen, eigenlijk net als bij die vier knoppen, dan lijkt het me goed dat de mensen daar kennis van hebben genomen om dat te kunnen overwegen. Ik vind het eigenlijk heel mooi dat de Staten ook mee willen denken over hoe we op technisch niveau onze dienstverlening nog verder kunnen verbeteren, maar ik zou dat wel zo veel mogelijk nu aan de specialisten willen laten daarmee. Het is goed dat die tips worden meegenomen, volgens mij, en waar nodig toegepast. Ik kan dat nu niet beoordelen hier achter het katheder.

Richting D66. Dat wil ik even aangeven, we hebben natuurlijk in de commissie best wel een uitgebreid gesprek gehad over waarom dat allemaal via die formele formulieren moet in de unieke gevallen dat het echt een formeel proces ingaat. Dus daar verwijs ik naar de beantwoording in de commissie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat zie ik niet. Dan ga ik de beraadslagingen afronden over het agendapunt 7.c (9.a). Is er iemand die nog een motie of iets dergelijks wil aanpassen? Nee. Dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 7.c (9.a) afgerond.

De discussie wordt gesloten.

10 Vragenuur.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij het vragenuur terechtgekomen. Agendapunt 10. Daarna krijgen we pas het tweeminutendebat. Er mogen geen interrupties en geen moties worden ingediend tijdens het vragenuur. Mevrouw Schneemann heeft mondelinge vragen ingediend over de taxatie faunaschade. Zoals u weet, de eerste termijn voor Provinciale Staten drie minuten en voor GS ook. Dan is er nog een tweede termijn voor Provinciale Staten van één minuut, voor mevrouw Schneemann en voor GS ook één minuut. Eventueel kunnen dan bij die tweede termijn aanvullende vragenstellers één minuut krijgen. Dus ik geef nu het woord aan mevrouw Schneemann voor het stellen van de vragen.

Mondelinge vragen inzake Taxatie faunaschade, ingediend door Volt.
Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Voorzitter, weer over de faunaschade. We hadden bedacht als fractie om hier geen prioriteit van te maken. Dus dat zult u merken.

De post voor faunaschade blijft in onze provincie natuurlijk heel hard stijgen. Wat Volt betreft is er dus alles aan gelegen om de kosten en de schade zo veel mogelijk en zo snel mogelijk te beperken. Onze verbazing was wel geschetst toen we lazen dat er kosteloze taxaties worden aangeboden voor soorten waarvoor geen tegemoetkoming wordt verleend. Daarom hebben we de volgende vragen. 1, waarom vinden GS het noodzakelijk om een totaaloverzicht van alle faunaschade te hebben, terwijl die schade geen provinciale verantwoordelijkheid is? 2, wat beogen GS te doen met de inzichten in de taxaties na twee jaar? En 3, hoe worden de kosten van deze extra kosteloze taxaties gedekt? Heeft BIJ12 hier al extra middelen voor nodig? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Beemsterboer voor het beantwoorden van de vragen.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank. Ik kan me de vragen goed voorstellen. Misschien om het een beetje in te kleuren. Stel nou dat we in 2022 actuele data hadden van de houtduivenpopulatie en de schade die door houtduiven wordt toegebracht, dan hadden we direct na het wegvallen van het plan, dat gebaseerd was op de rijksvrijstelling, een eigen plan kunnen maken. Dan hadden we in totaal iets meer dan 10 miljoen aan gemeenschapsgeld kunnen uitsparen, omdat we dan op basis van actuele data die we gewoon inzichtelijk hebben, direct kunnen handelen. Je wilt dat ook om redenen van, ja, diervriendelijkheid. Omdat je wilt voorkomen dat je dieren doodt, wil je eigenlijk zo min mogelijk populaties eerst laten groeien, voordat je in staat bent om daar populatiebeheer op te doen, omdat je dan maar een klein beetje naar beneden hoeft met je populatiebeheer. Dat betekent gewoon minder dieren doodmaken. Dat vinden wij allemaal beter.

Dan even het antwoord op de vragen. Daar hangt het dus mee samen, dat we het noodzakelijk vinden om dat overzicht te hebben. Dus het overzicht van die schade is noodzakelijk om vergunningverlening ten behoeve van schadebestrijding goed te kunnen blijven onderbouwen. Als schadebestrijding eenmaal mogelijk is en er geen tegemoetkoming wordt betaald, moet voorkomen worden dat er ook niet meer wordt getaxeerd. Dus zonder- Dat is duidelijk, denk ik. Anders worden er geen nieuwe schadedata meer verzameld en is het niet mogelijk om te zien wat de eventuele effectiviteit van de bestrijding is geweest, en of er in de toekomst nog steeds schade is en vergunningverlening dus nog steeds nodig is. In het verleden zijn we tegen dit probleem aangelopen toen we de landelijke vrijstelling- Nou, het voorbeeld dat ik net aangaf, staat hier ook netjes op papier.

Dan, wat beogen GS te doen met de inzichten van de taxatie na twee jaar? Op basis van de resultaten zullen we analyseren hoeveel data we hebben verzameld, en of dat genoeg gegevens zijn om er statistisch en juridisch robuuste conclusies aan te kunnen koppelen over schadeveroorzakende diersoorten. Deze data kan de faunabeheereenheid in de toekomst gebruiken om nieuwe faunabeheerplannen te schrijven als dat nodig is. Ook kunnen we bekijken wat de effectiviteit van de kosteloze taxaties is geweest en hoeveel boeren er gebruik van maken. Als er veel gebruik van wordt gemaakt en we veel meer data binnenkrijgen dan nodig is, dan

kunnen we het bijvoorbeeld afbouwen. Als er te weinig gebruik van wordt gemaakt, kunnen we de optie verder promoten. Een robuuste dataverzameling mogelijk maken blijft het uitgangspunt.

Dan de derde vraag: hoe worden de kosten-

De **VOORZITTER**: U bent al door uw tijd heen. Dus wilt u het snel afronden?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Oké. De taxatiekosten worden meegenomen in de openeinderegeling van BIJ12, waar reguliere taxatiekosten en tegemoetkoming in de schade ook in vallen.

Nou, dat dekt de lading wel, denk ik. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Schneemann om in tweede termijn- Geen aanvullende vragen. Zijn er nog vragen uit de Staten over dit punt? Nee. Dan gaan we door naar het volgende agendapunt.

11 2-minutendebat.

2-minutendebat inzake Programma Landelijk Gebied (PLG), aangevraagd door D66.
De **VOORZITTER**: Dat is het tweeminutendebat. Ik heb goed nieuws voor u, want volgens mij hebben alle partijen die zich hebben aangemeld voor het tweeminutendebat ook nog minstens twee minuten. Dus dat is heel erg mooi.

Het is maximaal twee minuten van uw reguliere spreektijd per partij, maar die heeft u dus nog. GS hebben vijf minuten spreektijd. De spreektijd loopt ook door bij interrupties. Dus houdt u daar rekening mee. Maar bij beantwoording van interrupties zal die worden stilgezet. Bij het voorlezen uiteraard van het dictum. Er zullen ook, als het goed is, een aantal moties worden ingediend. Slechts één termijn zullen wij hebben bij het tweeminutendebat.

Nu aan de orde is agendapunt 11, het tweeminutendebat aangevraagd door de heer Mülder van D66 inzake het Programma Landelijk Gebied.

Een aantal sprekers hebben zich aangemeld. Dat is de heer Klein - komt u maar vast, hoor - van de ChristenUnie, mevrouw Ouderkerken van de VVD, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Alberts van de SP, de heer Vendrig van de BBB, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid, Statenlid Bwefar van GroenLinks en mevrouw Koning van het CDA. Dat klopt? Ja. Niemand vergeten? Mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren kan ik er ook bij zetten. Dan geef ik nu het woord aan de heer Mülder van D66.

Eerste termijn Provinciale Staten
De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, dank u wel. Ik heb dit tweeminutendebat aangevraagd, omdat ik eigenlijk een beetje teleurgesteld ben. We hebben hier een Programma Landelijk Gebied voor ons. Het zou eigenlijk een A-stuk zijn, maar door het ontbreken van de Voedselvisie hebben we besloten om het over het jaar heen te tillen. Dus we hadden nog kans om wat tips mee te geven, omdat dit document nog wat weinig heeft. Het is allemaal zeer hoog over en eigenlijk nergens kaders of concrete doelen. In het verleden hadden we het PPLG waarbij die richting er nog wel leek te zijn. Nu lijkt het alsof we zeggen: we gaan ooit iets besluiten. In de tussentijd heb ik ook nog - want ik had natuurlijk wat moties ingediend - contact gehad met verschillende bestuurders hier. Die zeiden: ja, het is toch niet helemaal de bedoeling dat we hier de doelen in gaan zetten? Het PLG zal meer moeten worden gezien als een stuk waarin staat wat er eigenlijk allemaal speelt en welke processen er lopen.

Maar ik vind dat wij als provincie een stip op de horizon moeten zetten, bijvoorbeeld op het gebied van stikstof. Ja, er zijn reductiemaatregelen overall genomen, maar ik denk ook dat we eerlijk moeten zijn in onze gebiedsprocessen en een stip moeten zetten. Ook al hebben we nog geen geld, we moeten duidelijk zijn naar de agrariërs en alle andere stakeholders om te laten zien waar wij naartoe willen. Hetzelfde geldt voor het waterpeil. Ook het waterschap kwam nog op de lijn. Ik snap dat er draagvlak moet komen en dus geld, maar ik vind wel dat we neer mogen zetten welke kant wij op willen.

Eén motie vindt u niet terug, want daar heb ik goed contact over gehad met mevrouw Rommel. Ik was inderdaad op de hoogte dat er inderdaad al wel wat hiervoor gebeurde, en de rol van Stivas hierin. Toch zou ik haar graag nog een keertje willen vragen om ook eventjes te duiden wat er op dit punt allemaal met ruimtelijke instrumenten gebeurt om aan deze opgaves in het landelijk gebied te voldoen.

Mij rest nog alleen de moties, waarvan ik weet hoe ze worden beantwoord. "Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten voor alle veenweidegebieden in Noord-Holland gebiedsgerichte waterdoelen voor 2030 en 2040 vast te leggen, waarbij wordt uitgegaan van een streefpeil tussen de twintig en veertig centimeter onder maaiveld in lijn met water en bodem sturend. Per gebied een uitgewerkte strategie op te stellen met de benodigde hydrologische maatregelen zoals peilbeheer, waterconservering en het verhogen van zomerpeilen. Deze strategie op te nemen in de eerstvolgende actualisatie van het PLG in uiterlijk Q2 2026, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 139-8 december 2025
Noord-Holland is duidelijk over de toekomst van het waterpeil

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Waterpeilverhoging in veenweidegebieden essentieel is om bodemdaling, CO_2-uitstoot en verzilting tegen te gaan;*
- *Het PLG Noord-Holland deze opgave slechts globaal benoemt en geen gebiedsgerichte peildoelen bevat;*
- *De provincie Utrecht in haar ontwerp-UPLG per landschap concrete wateropgaven en maatregelen uitwerkt, inclusief gewenste grondwaterstanden, hydrologische maatregelen en peilbeheer, waarmee gebiedsprocessen duidelijke richting krijgen.*

Overwegende dat:

- *De provincie Noord-Holland zonder uitgewerkte peildoelen achterblijft in het behalen van KRW-doelen en veenweideopgaven;*
- *Agrarische ondernemers behoefte hebben aan helder perspectief op de toekomstige waterhuishouding;*
- *Andere provincies, zoals Utrecht, laten zien dat gebiedsgerichte waterpeilsturing uitvoerbaar en effectief is;*
- *Het Rijk in Water en Bodem Sturend aangeeft dat het gewenste waterpeil in veengebieden idealiter tussen -20 en -40 cm onder maaiveld ligt om verdere bodemdaling en oxidatie te beperken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Voor alle veenweidegebieden in Noord-Holland gebiedsgerichte waterpeildoelen voor 2030 en 2040 vast te leggen, waarbij wordt uitgegaan van een streefpeil tussen -20 en -40 cm onder maaiveld, in lijn met Water en Bodem Sturend;*
- *Per gebied een uitgewerkte strategie op te stellen met de benodigde hydrologische maatregelen, zoals peilbeheer, waterconservering en het verhogen van zomerpeilen;*
- *Deze strategie op te nemen in de eerstvolgende actualisatie van het PLG en uiterlijk in Q2 2026 aan Provinciale Staten voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Julia Schneemann (Volt) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

De heer **MÜLDER** (D66): De volgende is: "Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten voor alle Natura 2000-gebieden en veenweide in Noord-Holland concrete stikstofreductiedoelen per gebied op te stellen naar voorbeeld van de gebiedsgerichte aanpak van bijvoorbeeld Utrecht en Gelderland. Per gebied een maatregelenpakket te formuleren, zoals emissienormen per bedrijfstype, vergroeningsmaatregelen en extensivering, dat realisatie van deze doelen uiterlijk in 2035 haalbaar maakt. Deze gebiedsgerichte stikstofdoelen te verwerken in een aangescherpte stikstofparagraaf van het PLG en uiterlijk Q1 aan de Provinciale Staten voor te leggen, en gaan over tot de orde van de dag." Ja, dat was hem.

Motie 140-8 december 2025
Noord Holland geeft duidelijkheid over stikstof voor de specifieke gebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Het huidige PLG Noord-Holland werkt met generieke stikstofdoelen zonder gebiedsgerichte differentiatie;*
- *De provincie Utrecht in haar Ontwerp-UPLG wél gebiedsgerichte emissiesturing toepast, waaronder:*
  - *250-meterzones rondom stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden,*
  - *Een maatwerkaanpak voor stalemissies,*
  - *Per gebied afgestemde provinciale emissienormen;*
- *De provincie Gelderland eveneens werkt met gebiedsgerichte emissiedoelen en -reductiepaden, waardoor gebiedsprocessen meer duidelijkheid en uitvoerbaarheid krijgen;*
- *Utrecht en Gelderland hierdoor sneller zicht hebben op natuurherstel en vergunningsruimte dan Noord-Holland.*

Overwegende dat:

- *De stikstofdruk sterk verschilt per gebied en gebiedsgerichte reductie daarom logischer en effectiever is;*
- *Agrariërs en gebiedsprocessen behoefte hebben aan helderheid over toekomstige emissiedoelen;*
- *De provincie Noord-Holland door het ontbreken van gebiedssturing risico loopt achter te raken op natuurdoelen, vergunningverlening en KRW-verplichtingen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Voor alle Natura 2000-invloedsgebieden en veenweiden in Noord-Holland concrete stikstofreductiedoelen per gebied op te stellen, naar voorbeeld van de gebiedsgerichte aanpak in Utrecht en Gelderland;*
- *Per gebied een maatregelenpakket te formuleren (zoals emissienormen per bedrijfstype, vergroeningsmaatregelen en extensivering) dat realisatie van deze doelen uiterlijk in 2035 haalbaar maakt;*
- *Deze gebiedsgerichte stikstofdoelen te verwerken in de aangescherpte stikstofparagraaf van het PLG en uiterlijk in Q1 2026 aan Provinciale Staten voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Julia Schneemann (Volt) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Ja, uw tijd zit erop. Ik zal in ieder geval even aangeven bij de volgende spreker wat uw tijd is, want hier naast mij word ik geassisteerd. Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie. De klok gaat lopen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Ja, we hebben in de commissie inderdaad het eerste gesprek gehad over het concept PLG en ik heb daar aangegeven dat wij ons op zich kunnen vinden in de uitgangspunten voor de prioriteiten, maar ook hebben we onze zorgen geuit over het gebrek aan concrete maatregelen. Ook een inspreker in die vergadering namens de tbo's gaf hetzelfde aan. Nu wil het geval dat in de tussentijd het Utrechtse college haar versie van het PLG heeft gepresenteerd. Hoewel het niet mijn gewoonte is om de stukken van andere Staten te lezen, heb ik daar deze afgelopen week toch wat tijd voor genomen. Ik moet zeggen dat dat ons PLG toch wel in een heel ander daglicht stelt. Het Utrechtse plan geeft veel duidelijker richting aan het realiseren van de doelen in landelijk gebied, zoals bijvoorbeeld die rondom natuurherstel en een toekomstperspectief voor de landbouwsector. Ook heeft Utrecht een heel duidelijk escalatieplan opgenomen voor als de doelen niet gehaald dreigen te worden. Daarmee is ons plan toch heel erg vaag. Terwijl er een enorme urgentie is vanwege het stikstofslot, vanwege de noodzaak en de behoefte die we hebben om PAS-melders te legaliseren, omdat we de vergunningverlening weer op gang willen brengen. Ook maatschappelijke organisaties en belangenorganisaties vragen om daadkracht. Wij denken dat GS echt nog wel een paar stappen vooruit kan zetten in de komende weken als ze aan het PLG werken. Daarom hebben we een motie, waarvan ik u het dictum zal voorlezen. De motie zegt: "Wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om in het PLG concrete doelen en keuzes op te nemen die duidelijk maken hoe de provincie alle ambities in het landelijk gebied wil realiseren.

2, daarbij afdwingbare afspraken te maken over hoe en wanneer die doelen bereikt gaan worden. En 3, daarvoor, als het nodig is, in overleg te treden met haar Utrechtse collega's." Dank u wel.

Motie 141-8 december 2025
Duidelijkere doelen en geborgde paden in het PLG

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Het PLG moet bijdragen aan het realiseren van de doelen in het Landelijk gebied;*
- *Natuurherstel en het een toekomstperspectief voor de landbouwsector belangrijke doelen zijn;*
- *Er vanwege het "stikstofslot" grote urgentie is om stappen vooruit te zetten, zodat het onder andere mogelijk wordt om PAS-melders te legaliseren en de vergunningsverlening weer op gang te brengen;*
- *Maatschappelijke en belangenorganisaties vragen om duidelijkheid en daadkracht,*

Overwegende dat:

- *De concept versie van het PLG dat besproken is in de commissie Landelijk Gebied vooral een prioriteitenlijst is, maar nog niet voldoende helder maakt welke keuzes de provincie maakt om de doelen in het landelijke gebied te realiseren;*
- *Daarmee onvoldoende zicht is op het opstarten van de vergunningsverlening;*
- *De provincie Utrecht recent haar concept UPLG heeft gepresenteerd met daarin een aantal duidelijke doelen en afspraken om die te realiseren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het PLG concrete doelen en keuzes op te nemen die duidelijk maken hoe de provincie alle ambities in het landelijk gebied wil realiseren;*
- *Daarbij afdwingbare afspraken te maken over hoe en wanneer die doelen bereikt gaan worden;*
- *Daarvoor - zo nodig - in overleg te treden met haar Utrechtse collega's.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Ouderkerken van de VVD.

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Dank u wel, voorzitter. De VVD wil vandaag een duidelijk signaal afgeven. Het landelijk gebied heeft behoefte aan uitvoerbare keuzes, niet aan nieuwe ambities of aanvullende doelstellingen, terwijl het PLG niet eens is vastgesteld. Laat onverlet dat door wat meneer Klein net zei, ik me wel laat verleiden en charmeren: beter goed gejat dan slecht bedacht. Maar we hoeven het landelijk gebied niet opnieuw uit te vinden. Met praktische maatregelen, beter waterbeheer, gerichter natuurherstelopgaven en ondersteuning van ondernemers bij innovatie kunnen we nu effect zien. Daarom zijn wij wel terughoudend met het toevoegen van nieuwe doelen, zolang niet is aangetoond dat de voorgestelde maatregelen überhaupt uitvoerbaar zijn. Een toekomstbestendig landelijk gebied bestaat alleen mét een sterke agrarische sector. Elke maatregel moet daarom worden getoetst op de vraag: helpt dit de ondernemer vooruit? Voorstellen over extra emissiedoelen of verplichte inzet van grondinstrumenten vinden wij op dit moment te ingrijpend en onvoldoende onderbouwd. Niet alles kan tegelijkertijd. Maar de VVD verwacht wel dat GS helder rapporteren over wat nou uitvoerbaar is, wat vertraging oploopt en welke keuzes dat van ons vraagt. Eigenlijk ook wat de heer Klein net benoemde. Zonder die duidelijkheid kunnen we geen verantwoord besluit nemen over het definitieve PLG.

Voorzitter, de VVD steunt de koers, maar alleen als we scherp blijven op realisme, uitvoerbaarheid en ruimte voor ondernemers. Geen dromen voor 2040, maar concreet resultaat. Het liefst in 2026. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Ook voor Volt is het, net als voor D66, eigenlijk gewoon niet duidelijk wat dit voor stuk is. Er zitten geen plannen in, er is geen

creativiteit en er is geen enkel commitment. Terwijl er genoeg voorbeelden zijn van andere provincies en ook voorbeelden die weinig geld kosten. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van floating wetlands, kleine drijvende eilandjes, heel innovatief, die in waterrijke gebieden ronddrijven en zowel de waterkwaliteit als de biodiversiteit bevorderen. In Portugal worden ze al succesvol toegepast en ook in Brabant en Drenthe gaan ze onderzoeken of deze van toepassing kunnen zijn. Wij willen dat ook. Daarom dienen we de motie in met het dictum: "Verzoekt het college om samen met waterschappen en natuurorganisaties te onderzoeken of de resultaten van deze proef toepasbaar zijn binnen Noord-Holland en PS hierover te informeren in Q2 van 2026, en gaan over tot de orde van de dag".

Motie 142-8 december 2025
Drijvende Wetlands in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *De waterkwaliteit en biodiversiteit in Noord-Holland verbeterd moet worden;*
- *Een proef in Portugal met floating treatment wetlands liet zien dat zowel de waterkwaliteit verbeterde als de biodiversiteit toenam, in een wateropvang gevoed door onder andere regenwater en landbouw afvalwater (Pereira & Calheiros, 2024);*
- *De drijvende planteneilanden leefruimte bieden voor insecten, amfibieën, vissen en vogels, en daarmee een directe bijdrage leveren aan de biodiversiteit én aan de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (Lane et al., 2016; Calheiros et al., 2025).*

Overwegende dat:

- *Initiatieven zoals drijvende wetlands kunnen bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit;*
- *Het toepassen van drijvende wetlands kan helpen bij het behalen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water;*
- *Hiermee twee belangrijke vraagstukken, waterkwaliteit en biodiversiteit, elkaar kunnen versterken;*
- *De positieve resultaten uit Portugal laten zien dat dit type innovatie ook binnen Noord-Holland kansrijk kan zijn.*
- *Ook andere provincies, zoals Noord-Brabant, Drenthe en Groningen deze innovatie onderzoeken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Samen met waterschappen en natuurorganisaties te onderzoeken of de resultaten van deze proef toepasbaar zijn binnen Noord-Holland;*
- *De Provinciale Staten hierover te informeren in Q2 van 2026.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt).

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dan, voorzitter, we vinden ook dat er te makkelijk wordt omgegaan met onze verantwoordelijkheden. Want zelfs voor de donkerblauwe doelen, die volledig in handen van de provincie liggen, is geen enkele uitvoeringsmaatregel. Daarom dienen we een motie in met het dictum: "Vraag GS om in ieder geval voor de doelstellingen waar de provincie hoofdverantwoordelijk voor is - de donkerblauwe doelen - met een helder uitvoeringsplan te komen, bij eventuele financiële bottlenecks inzichtelijk te maken welk bedrag nog ontbreekt en dit te verwerken in de eerstvolgende versie van het PLG".

Motie 143-8 december 2025
Uitwerken van provinciale verantwoordelijkheden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Het PLG zegt prioriteiten te stellen omdat niet alle doelstellingen tegelijk uitgewerkt kunnen worden.*
- *Hierbij wordt uitgegaan van twee aspecten: provinciaal eigenaarschap en de urgentie.*
- *Bij de 'donkerblauw' aangemerkte doelen de provincie hoofdverantwoordelijkheid draagt.*

Overwegende dat:

- *Er bij veel van de 'donkerblauwe' doelen nog geen uitwerking is, ook als de urgentie wel hoog is.*
- *Dit gaat om de doelen 1.2, 3.2, 4.2, 5.3, 6.1, 6.2, 7.2.*
- *Voor doelstelling 1.1, NNN-realisatie, wel een helder uitvoeringsplan beschikbaar is*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In ieder geval voor de doelstellingen waar de provincie hoofdverantwoordelijk is, de 'donkerblauwe' doelen, met een helder uitvoeringsplan te komen.*
- *Bij eventuele financiële bottlenecks inzichtelijk te maken welk bedrag nog ontbreekt.*
- *Dit te verwerken in de eerstvolgende versie van het PLG.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt).

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dan, voorzitter, we maken ons ook zorgen om de toekomst. Stel dat er nu een kabinet komt waar wel geld beschikbaar is, dan moeten we daar als provincie klaar voor zijn. Daarom is ons dringende verzoek aan GS: kunnen we scenario's gaan uitwerken zodat we geen geld mislopen op het moment dat dat beschikbaar is? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Naast u heeft D66 twee moties ingediend, de ChristenUnie één motie en u heeft twee moties ingediend. Al die moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. We hebben natuurlijk wel gesproken over het PLG en we hebben het agendapunt wat die dag daarna kwam, het NNN, uitgebreid besproken, maar eigenlijk nog niet echt concreet gemaakt. Ik heb erop gewezen dat er altijd heel duidelijk moet worden gekeken of het de ecologie is die voorgaat, dan wel de economie. We hebben nu al een paar keer gehoord dat het toch misschien wel de doorslag richting de economie geeft. Daarom wil ik een warm pleidooi houden voor het natuur NNN-gebied het Twiske. Dat is een terugkerend verhaal. Dat is niet de eerste keer dat we het erover hebben gehad als SP. En ik wil hier nu de volgende motie indienen. Dat is "het Twiske te behandelen als volwaardig natuurgebied binnen het NNN, met natuurherstel als eerste prioriteit." Dan het tweede onderdeel van de motie om "samen met Landschap Noord-Holland en de gemeenten een plan op te stellen dat voldoet aan de Europese natuurverplichtingen en Provinciale Staten daar vóór het zomerreces over te informeren over de te nemen maatregelen, en gaan over tot de orde van de dag".

Motie 144-8 december 2025
Herstel en Bescherming van de Natuur in het Twiske

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025.
Constaterende dat:

- *Het Twiske een van de vijf focusgebieden is binnen de Realisatiestrategie NNN 2025;*
- *De natuur in het Twiske volgens deze strategie hersteld móét worden;*
- *Europa van Nederland – en dus van de Provincie – verlangt dat natuurgebieden daadwerkelijk worden beschermd en verbeterd;*
- *Recreatie Noord-Holland NV en Recreatie Twiske Waterland juist steeds meer recreatie toestaan;*
- *Landschap Noord-Holland heeft aangegeven bereid te zijn het Twiske te beheren, mits de Provincie haar koers wijzigt naar échte natuurbescherming.*

Overwegende dat:

- *Het Twiske primair een natuurgebied is, waar recreatie slechts kan plaatsvinden zolang het geen schade toebrengt;*
- *De huidige koers richting méér commerciële recreatie haaks staat op de wettelijke verplichting tot natuurherstel.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het Twiske te behandelen als volwaardig natuurgebied binnen het NNN, met natuurherstel als eerste prioriteit;*

- *Samen met Landschap Noord-Holland en gemeenten een plan op te stellen dat voldoet aan de Europese natuurverplichtingen;*
- *De Provinciale Staten voor het zomerreces te informeren over de te nemen maatregelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts-Oosterbaan (SP).

De **VOORZITTER**: Ook uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik geef het woord aan de heer Vendrig van de BBB.

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, dank, voorzitter. BBB maakt zich zorgen over het bereiken van het uiteindelijke doel van het PLG. Het uiteindelijke doel van het PLG plus NNN-realisatie, namelijk natuurherstel. In de commissie kwam het ook al ter sprake dat een subsidie, bijvoorbeeld als SNL, niet altijd terechtkomt bij de daadwerkelijke uitvoerder van natuurbeheer. Onze vraag is daarom: hoe kunnen GS ervoor zorgen dat deze subsidie zo effectief mogelijk wordt ingezet, zodat er en een stimulans vanuit gaat en een bepaalde wederkerigheid in zit? Dus als provincie verstrekken we een subsidie, maar daar verwachten we wel iets voor terug. Als we niet terugkrijgen wat we afgesproken hebben, wat kunnen we er dan aan doen? Behalve een gesprek voeren met de subsidieverkrijger. Dus graag een reflectie van de gedeputeerde.

Dan nog de Sociaaleconomische Impactanalyse. Die wordt niet meer apart opgesteld voor maatregelen uit het PLG. BBB vindt het wel noodzakelijk gevolgen in beeld te brengen alvorens te besluiten over maatregelen. Hierover spreken we graag nog in de volgende commissie als het PLG op de agenda staat. Nog wel een vraag aan de gedeputeerde. Wij horen graag of GS het met ons eens zijn dat we moeten voorkomen dat er maatregelen worden vastgesteld waarvan we achteraf moeten constateren dat deze ongewenst waren in sociaal en economisch opzicht. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Dit tweeminutendebat is nu noodzakelijk gebleken, omdat de Voedselvisie er niet in verwerkt was. We mochten het aanvullen, denk ik, met nog andere dingen die er gemist werden. Dit PLG zal de integrale aanpak van alle opgaven moeten bevatten, maar het bevat te weinig concrete maatregelen voor bijvoorbeeld natuurherstel. Het biedt ook onvoldoende handvatten, zoals zonering, om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. Zonder die uitwerking is het moeilijk te bepalen of het PLG juridisch gezien wel stand houdt als toetsingskader. We hebben al eerder aangegeven, ik heb al eerder aangegeven, dat ik ernstige twijfels heb of de ambitie en de realiteit in dit programma wel op elkaar aansluiten. Daarom, voorzitter, is mijn vraag aan Gedeputeerde Staten welke concrete extra maatregelen, anders dan die wij aanreiken, zoals de Voedselvisie, zullen GS toevoegen aan het definitieve PLG om de integraliteit te versterken en te garanderen dat het document wél toereikend is om onze wettelijke verplichtingen voor natuurherstel en stikstofdoelen te halen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid. Nee. Statenlid Bwefar van GroenLinks.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank, voorzitter. Even kort over het Programma Landelijk Gebied. Zoals die voorligt is er een duidelijke prioritering voor natuurherstel en meer biodiversiteit. Daar kunnen wij als GroenLinks natuurlijk alleen maar voor zijn.

Er is een trits moties ingediend, die zeer interessant klinken. Ik wil even beginnen bij dat floating wetlands-programma van Volt en onderzoeken of het hier in Noord-Holland ook zou klinken, dat is een idee waar wij achter kunnen staan. Dat klinkt heel interessant. En inderdaad vooral het onderzoeken of het kan, dat is echt waar wij achter staan.

D66 heeft twee moties ingediend. Daar zien we wel kansen in. We zijn wel in afwachting van GS of ze ook daadwerkelijk kunnen. Dat vragen wij ons af.

De SP-motie vond ik een slimme, want eigenlijk NNN, maar valt onder het PLG. Dus logisch hier. Het klinkt als een verstandig idee. We zijn ook benieuwd wat de GS hier zegt, omdat we niet zeker weten of het past in het realisatieplan NNN zoals dat nu voorligt. Kunnen GS dit meenemen in de beantwoording?

En de ChristenUnie-motie vraagt om concrete doelen en keuzes. Zij vragen daarbij om afdwingbare afspraken. Wij zijn benieuwd hoe GS naar de uitvoerbaarheid hiervan kijken. Dat was hem.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het PLG gaan we in januari of februari bespreken. Wij vinden het eigenlijk heel vreemd dat D66 er nu een tweeminutendebat van maakt, want als de moties van D66 en andere partijen worden aangenomen, gaat dat waarschijnlijk tot vertraging leiden van het op de agenda zetten en uitvoeren van het PLG. Is dat nou echt wat D66 wil? En als je dan toch aanpassingen wil, kun je dan niet beter wachten tot het nieuwe kabinet met nieuwe richtlijnen komt en meteen ook de nieuwe richtlijnen gaat implementeren?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dit is natuurlijk gewoon onzin, want er is geen enkele motie die zegt: het moet in de januari-versie worden meegenomen. Dus we kunnen in januari gewoon met een versie instemmen en tegelijkertijd geven we aan GS wat opdrachten mee.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Mülder, maar ik weet niet of u nog spreektijd heeft. [...] Ja, u bent aangesproken, maar toch- Iedere interruptie telt mee bij een tweeminutendebat. Dus dan moet u wel heel snel zijn, want ik zie nog geen tijd.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Nee, het enige wat ik heb gezegd, is dat ik graag niet tegen een PLG wil hoeven te stemmen waarvan ik niet heb kunnen zeggen: goh, dit had u beter kunnen doen.

De **VOORZITTER**: En nu bent u door uw tijd heen. Mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel, Maar dan concludeer ik toch dat u aanpassingen wilt zien in de eerstkomende versie van het PLG die we gaan bespreken. Dan concludeer ik toch dat dat waarschijnlijk tot vertraging gaat leiden, maar dat horen we vast van GS.

Even kijken. Dan is mijn oplossing: kom dan gewoon met amendementen als het straks voorligt. Volgens mij gaan we dan sneller.

Wat het CDA bijvoorbeeld wil, is ook zo'n SEIA-onderzoek, een Sociaaleconomische impactanalyse. We hebben daar in november ook al om gevraagd. Maar we gaan daar nu geen motie voor indienen. We kijken gewoon of dat erin zit als het op de agenda staat. Dan kunnen we altijd nog een amendement indienen. We hopen natuurlijk wel dat GS er iets mee gaan doen, wat we allemaal in de commissies al gezegd hebben. Dus dat was onze inbreng.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. Onlangs noemde Esther Ouwehand in de Tweede Kamer het ministerie van minister Wiersma het ministerie van Achteruitgang. Het zou ook een prima titel van de huidige coalitieperiode van deze provincie zijn: de periode van achteruitgang, of tenminste van stilstand - in ieder geval voor het landelijk gebied. Het standstill-principe van het waterpeilbesluit van vanochtend wordt wel erg ver doorgevoerd. Ik vraag me af hoe de ondertekenaars van het coalitieakkoord met de titel 'Verbindend Vooruit!' hiernaar kijken. Wat is er nu wezenlijk gebeurd in het landelijk gebied? Wat gaat er nog gebeuren in het landelijk gebied? Hoewel de oppositie er herhaaldelijk voorstellen heeft gedaan voor meer inzicht, keuzes, maatregelen, is er nauwelijks iets van overgenomen. Goede beleidskaders zijn genegeerd, zoals de Voedselvisie of de Bossenstrategie. De biodiversiteit, kwaliteit natuur holt achteruit. Dus we steunen en ondertekenen de moties van D66 op alle fronten mee. Een proactieve houding van de provinciale organisatie is zeer wenselijk, zelfs noodzakelijk. Daar roepen ook alle partners in de

gebiedsprocessen toe op. Inhoudelijk zullen we nu de behandeling van het PLG in de commissie in januari verder afwachten, inclusief de inzichten die de evaluatie van de Voedselvisie met zich meebrengen. De externe adviesbureaus hebben duidelijk gemaakt dat deze Voedselvisie, maar ook de Bossenstrategie cruciaal zijn voor ons landelijk gebied en natuurherstel. Daar zullen we in januari ook graag passende maatregelen voor terug zien in het PLG.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ja, u mag wel interrumperen als u nog tijd heeft. Dan mag u mevrouw Haas interrumperen. O ja, ja, u heeft een andere woordvoerder. Ja. Mevrouw Haas, wilt u nog even terugkomen? Het woord is aan- Mag ik even verzoeken om iets rustiger te zijn in de zaal? De borrel is straks. Mevrouw De Sain, gaat uw gang. Interruptie.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Heel kort. Wat heeft de Voedselstrategie te maken met de biodiversiteit en allemaal dat soort dingen? Dat is toch gewoon een keuzevrijheid wat men eet?

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, we zouden graag zien dat er inderdaad keuzes gemaakt worden voor het landelijk gebied op basis van alle andere maatregelen die je kunt nemen rondom landbouw, die in de Voedselvisie weer worden genoemd, ten behoeve van natuur en de manier waarop men landbouw bedrijft.

De **VOORZITTER**: Oké, dank u wel. Dit waren de insprekers in het tweeminutendebat. Dan is het nu aan de heer Beemsterboer om in vijf minuten zeven moties van commentaar te voorzien. Dus misschien dat u ervoor kunt kiezen om in ieder geval de moties te becommentariëren en te kijken welke vragen u eventueel nog binnen de vijf minuten kunt beantwoorden, want dat zal denk ik het meest bevredigend zijn voor de Staten. Als er dan vragen blijven liggen, dan is dat zo. Maar ik geef u nu het woord en de klok gaat lopen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank, voorzitter. Ja, de meeste moties zullen beantwoord worden door collega Gielen. Er zijn een paar algemene opmerkingen en twee moties waar ik even op in zou willen gaan. In eerste instantie, het Programma Landelijk Gebied is nu inderdaad naar de volgende vergadering getild. Dat betekent dat we morgen in GS een besluit moeten nemen over het Programma Landelijk Gebied. Dat ligt dus klaar. Dus alles wat daar nu nog aan gewijzigd zou moeten worden, dat is vrijwel onmogelijk zonder opnieuw uitstel van het Programma Landelijk Gebied. Dan heb ik eerlijk gezegd liever straks gewoon in januari het gesprek met u over het Programma Landelijk Gebied, maar uiteindelijk is dat natuurlijk aan u.

De ChristenUnie heeft een motie ingediend over die concrete doelen en keuzes. Die zou ik vanwege de uitvoerbaarheid richting morgen willen ontraden, omdat we veel van de concrete doelen en keuzes ook al opgenomen hebben in de Korte Termijn Agenda. Dus waar het gaat om wat de VVD ook vroeg, concrete resultaten voor 2021, daar hebben we al over besloten met elkaar.

Ongeveer een vergelijkbaar antwoord kan ik geven in de richting van Volt over die maatregelen voor de provinciale doelen. Die zouden we ook willen ontraden. Veel staat inderdaad in de Korte Termijn Agenda, maar er zijn ook andere programma's waarin we dit soort beleid hebben vastgelegd. Ten aanzien van de Vogel- en Habitatrichtlijn voor natuurherstel staat bijvoorbeeld veel in het programma Natuurherstel en in onze Natura 2000-plannen. Bodem en grondwater staan veel in de regionale waterprogramma's en in het Regionaal Water- en Bodemprogramma 2027. Zo zijn er nog een heel aantal programma's waar we natuurlijk wel gewoon aan werken. Denk aan de Korte Termijn Agenda, de NNN Realisatiestrategie, de stikstofaanpak waar we aan werken. Dus het is niet zo dat, omdat het ook in het programma Landelijk Gebied is benoemd, dat direct alles verzameld moet worden waar we mee aan de slag zijn, om verder te gaan.

Ik zou verder het woord aan collega Gielen willen laten.

De **VOORZITTER**: Heel goed. Het tweede deel is aan gedeputeerde Gielen.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dank. Een aantal moties, te beginnen bij motie M139 van D66 over het waterpeil. Nou, eigenlijk een beantwoording in dezelfde trant, zoals we die

discussie net ook al even hadden rondom de omgevingsverordening. We ontraden deze motie, omdat beleid hieromtrent echt plaats zal moeten gaan vinden in het kader van de omgevingsvisie, vanwege ook de MER-procedure en het belang van participatie. Dus ik wil deze motie ontraden.

Dan kijk ik naar de tweede motie, motie M140, ook van D66, duidelijkheid voor stikstofdoelen per gebied. Ja, in die zin zijn wij al met een deel van die motie, denk ik, bezig en mee aan de slag. We hebben voor de zomer een convenant met de landbouwsector getekend, waarin we aan de slag gaan met gebiedspecifieke, geborgde emissiereductie. Dus in die zin is het al beleid. Ook in lijn met Utrecht en Gelderland, waar u ook aan refereert in uw motie. We raken daarmee dus niet achterop. Met de landbouwovereenkomst hebben we ook afgesproken dat we beogen om uiterlijk eind 2020 een programmatische aanpak vast te stellen. Dus het eerste kwartaal, waar u aan refereert, is in die zin te vroeg.

Dan motie M142 van Volt over de wetlands. Ja, best interessant. Het was een idee wat nog niet bekend was bij onze organisatie. Ik zie dat de motie inderdaad inmiddels vraagt naar of dit ook toepasbaar is. Met die aanpassing kan ik deze motie aan de Staten laten. Als u dat interessant vindt dat wij dat onderzoeken, kunnen we dat doen. Mocht dat nou een heel positief onderzoek zijn, dan kunnen we wel direct kijken naar de toepasbaarheid. Maar ik zou eerst eens willen kijken of het überhaupt haalbaar is.

Dan had ik nog een motie van de SP over het Twiske. Namelijk, om het te behandelen als volwaardig natuurgebied. Nou, we ontraden deze motie, want er bestaat al een beheerplan voor het Twiske. Het onderhouden als volwaardig natuurgebied binnen de Natura 2000-richtlijnen is daarmee ook al onderdeel van beleid. In dat plan zijn instandhoudingsdoelen, maar ook maatregelen die nodig zijn om die doelen te halen, uitgewerkt. Daar komt een heel aantal zaken dus ook al in terug. Het recreatieschap Twiske-Waterland heeft ook in haar ambitiedocument gezocht naar een balans tussen recreatie en natuurdoelen. Daar geldt natuurlijk altijd bij dat de Natura 2000-borging ook gaat om toetsing dat het wel binnen die doelen past. Dus in die zin hebben we dat al geborgd en ontraad ik deze motie.

Ik had een vraag van de BBB over beheer van natuur en hoe eigenlijk die rol van de beheerder terugkomt binnen de kostprijssystematiek. Ik zou voorstellen om daar schriftelijk even bij u op terug te komen.

Mevrouw Rommel had nog één vraag. Dus zij komt ook even.

De **VOORZITTER**: Dat wordt een heel snelle, mevrouw Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, over Stivas en kavelruil. Sinds '62 hebben wij Stivas opgericht voor de agrarische structuurversterking. Daar werken wij nog steeds mee. Het is nu sinds 2007 zelfstandig. Ik zie dat ik geen tijd heb. We hebben daar al heel veel kavelruilen mee gedaan en ze kunnen ook voor andere partijen ingezet worden. Dan noem ik maar heel even kort nog Starmeer, Horstermeerpolder, Wieringermeer. Er zijn heel goede voorbeelden van. U kunt verder ook allemaal kijken naar de site van Stivas.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee zijn wij aan het einde gekomen van- [...] Ja, u heeft nog tien seconden. U heeft een vraag voor-

De heer **VENDRIG** (BBB): GS. Ik had nog een onbeantwoorde vraag.

De **VOORZITTER**: Maar zij hebben geen tijd meer.

De heer **VENDRIG** (BBB): Ik nog wel.

De **VOORZITTER**: Ja, dan kunt u de vraag stellen en dan kunnen ze hem schriftelijk beantwoorden.

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, de vraag was of GS het met ons eens zijn dat we moeten voorkomen dat we straks maatregelen nemen waarvan we achteraf moeten constateren dat die ongewenste impact hebben op sociaaleconomisch gebied.

De **VOORZITTER**: Oké, nou die vraag zullen we als GS meenemen en daar later bij u op terugkomen.

Dan gaan we nu het tweeminutendebat afronden en er kunnen- Ach, de heer Klein. Want ik wilde zeggen: er kunnen nog moties worden aangepast, nieuwe moties worden ingediend. Maar als ik hem heb afgesloten, niet meer. De heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik zou graag even kort willen schorsen.

De **VOORZITTER**: Dat kan. U zegt 'kort'. Dan doen we dat tot 16.50 uur. Ik schors de vergadering tot 16.50 uur.

Schorsing van 16.42 uur tot 16.54 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. De heer Klein van de ChristenUnie had volgens mij deze schorsing aangevraagd. Of was dat de heer Mülder? Nee, dat was de heer Klein. De heer Mülder heeft even met mij overlegd. Ik heb begrepen dat het verzoek is dat zowel D66 als de ChristenUnie-

De heer **MÜLDER** (D66): En Volt.

De **VOORZITTER**: -en Volt nog heel even het woord kunnen krijgen om iets te kunnen zeggen over de moties die zijn ingediend. Ik ga dat als uw voorzitter toekennen. Dus ik geef als eerste, denk ik, het woord aan de heer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Fijn dat we ook even het woord mogen. Het is een wat nieuw instrument, het tweeminutendebat. Wij merken dat de vergadering eigenlijk ook wel wat meer concretisering wil in dat PLG, maar we zijn eigenlijk een beetje gevangen door de planning. Als we nu iets aangenomen krijgen, kan het helaas niet meegenomen worden en zal het PLG weer worden uitgesteld. Dat vinden we jammer. Ook jammer omdat we dit wel in de commissie hadden aangekondigd, toen niet zijn gecorrigeerd dat dat niet zou lukken. In het belang van het PLG zeggen wij: wij trekken onze moties dan nu terug. We hopen dat met alle mensen die ook graag wat meer concrete plannen zouden willen zien, concrete doelen zouden willen zien, toch in het nieuwe jaar het PLG gaan proberen te verbeteren.

Motie 139 'Noord-Holland is duidelijk over de toekomst van het waterpeil' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 140 'Noord Holland geeft duidelijkheid over stikstof voor de specifieke gebieden' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dus dat betekent dat uw motie M139 en motie M140 intrekt.

Dan geef ik nu het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Ja, ook voor ons geldt dat wij voelen dat er toch wel breed gehoor in de Staten gevonden werd voor onze motie om te kijken naar die Utrechtse aanpak, wat we daarvan kunnen leren om het concreter te maken en het proces beter te borgen. Ik had bijna zelfs een grotere liberale partij als mede-indiener. Maar gegeven het feit dat we zien dat het niet realistisch dat er tussen nu en morgenochtend veel gaat veranderen, zullen wij nu de motie aanhouden. Maar we willen wel aan GS vragen: houdt u er rekening mee dat dit het gevoelen is wat breed in de Staten leeft en dat dit waarschijnlijk bij het debat in januari op de een of andere manier terug gaat komen. Wellicht kunt u daar ook wat voorbereidende stappen op zetten in de voorbereiding van het debat. Dank u wel.

Motie 141 'Duidelijkere doelen en geborgde paden in het PLG' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Motie M141 is aangehouden.

Dan geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, voorzitter, ik sluit me daar grotendeels bij aan. Dat is ook waarom ik motie M143 zal intrekken. Motie M142 over de wetlands wil ik wel graag in stemming brengen.

Motie 143 'Uitwerken van provinciale verantwoordelijkheden' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat waren de opmerkingen vanuit de Staten. Mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, ik begreep uit de beantwoording van de gedeputeerde dat zij echt de redenering van onze motie niet begreep. Dat betekent dus dat we langer moeten praten dan tijdens het tweeminutendebat. Ik trek nu de motie in, want dan kunnen we terugkomen en met een grotere overtuigingskracht de gedeputeerde zover krijgen dat ze zegt: ja, hier ga ik in mee. Bij deze is die dus ingetrokken.

Motie 144 'Herstel en Bescherming van de Natuur in het Twiske' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dat is dus motie M144.

Dat gezegd hebbende, kijk ik nog één keer rond of er nog behoefte is om iets over de moties- Nee, er is niets meer over te zeggen. Dan rond ik nu de beraadslagingen over het onderwerp van het tweeminutendebat af. De stemming zal straks aan het eind van de vergadering plaatsvinden.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**:

12 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 12, moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Die zijn er niet vandaag. Dus dat kunnen we overslag.

Dan zijn we eigenlijk bij de stemmingen. Dan kijk ik even of er behoefte is aan een schorsing voor de stemmingen. De heer Mülder? Ja. Zullen wij een kwartier schorsen? Is dat genoeg? Dat denk ik wel, hè? Dan schors ik nu tot 17.15 uur.

Schorsing van 16.59 uur tot 17.18 uur.

13 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.

De **VOORZITTER**: Geachte Staten, u bent allang weer terug in de Statenzaal. We gaan voor de laatste keer dit jaar de gebundelde stemming van alle moties en amendementen en voordrachten doen, samen met u. Dat is agendapunt 13.

Er zijn 52 Statenleden aanwezig. Dus er kunnen 52 stemmen worden uitgebracht.

Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-48)
Als eerste gaan wij in stemming brengen de moties die zijn ingediend bij agendapunt 8. Dat was voordracht 48, Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. Als eerste motie die ik in stemming ga brengen, is motie M130, ingediend door D66 en Partij voor de

Dieren: Duidelijkheid over beoordelingscriterium "brede welvaart". Is er iemand die hoofdelijke stemming, aantekening, stemklaring- Ja, de heer Karar, Partij van de Arbeid.

De heer **KARAR** (PvdA): Met de toezegging van GS om met een verdere duiding van het begrip 'brede welvaart' te komen, kunnen we tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij ondersteunen het idee achter deze motie, maar we denken dat de toezegging en de uitleg van de gedeputeerde, dat de Datacenterstrategie al een wat betere invulling geeft en dat er een nadere uitwerking zal komen, voldoende is. Dus wij zullen niet vóór deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Korzelius, GroenLinks.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): GroenLinks sluit zich graag daarbij aan.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, mevrouw Alberts staat iets anders in de wedstrijd. Die las namelijk dat de motie vraagt om te inventariseren wat marktpartijen willen. Toen dacht ik: nou, volgens mij moeten we zeggen wíj willen. Wij vinden dat een leidraad belangrijk is. Daarom zullen wij dus vóór deze motie gaan stemmen.

De **VOORZITTER**: Graag korte stemverklaringen, als dat kan.

Dan ga ik nu motie M130 in stemming brengen. De stemming is geopend. Nogmaals, er kunnen 52 geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

Motie 130 'Duidelijkheid over beoordelingscriterium "brede welvaart"', ingediend door D66 en Partij voor de Dieren.
Motie 130 is met 16 stemmen voor en 36 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, JA21, PVV, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik motie M131 in stemming, ingediend door D66, met als titel 'Plan van aanpak voor broeikasreductie in veenweidegebied'. Iemand hoofdelijk, aantekening of stemverklaring? De heer Klein. Ah, mevrouw Berkvens.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank u wel. Vanwege de toezegging van de gedeputeerde dat ze volgend jaar terug zal komen met hoe ze omgaat met de veenweidegebieden, denk ik dat ik deze motie nu kan terugtrekken. Dus dat zal ik bij deze doen.

Motie 131 'Plan van aanpak voor broeikasreductie in veenweidegebied' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Motie M131 is ingetrokken.

M132 was al ingetrokken.

Dan komen we bij motie M133, ingediend door het CDA, VVD, BBB en JA21, 'Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen'. Wie hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening? De stemming is geopend voor motie M133.

Motie 133 'Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen', ingediend door CDA, VVD en BBB.
Motie 133 is met 38 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: GroenLinks. PvdA en SP.

De **VOORZITTER**: Dan gaan naar, uiteindelijk, de voordracht zelf. Dat is voordracht 48, 'Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022'. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring, aantekening? De stemming is geopend voor voordracht 48.

Voordracht Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-48).
Voordracht 48 is met 50 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: Forum voor Democratie.

Laatste Begrotingswijziging 2025 (VD-51)
De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 9, dat is voordracht 51, de Laatste Begrotingswijziging van 2025. Het eerste wat ik in stemming wil brengen, is amendement 44, ingediend door Volt, 'Reserve Klimaatadaptatie'. Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, ik wil deze graag intrekken.

Amendement 44 'Reserve Klimaatadaptatie ' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Zo snel gaat de stemming.

Dan gaan we naar de eerste motie. Dat is motie M134, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en D66, 'Ontwerp een bijdrageregeling voor preventieve maatregelen tegen faunaschade voor akkerbouwers'. Partij voor de Dieren, mevrouw Haas.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel. In afwachting van de technische briefing en hoe GS daar preventieve maatregelen in naar voren gaat brengen, zullen we deze motie, voorlopig, intrekken.

Motie 134 'Ontwerp een bijdrageregeling voor preventieve maatregelen tegen faunaschade voor akkerbouwers' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Ingetrokken motie M134.

M135, ingediend door Volt, 'Beperken Faunaschade versnellen'. Ik kijk nog even naar mevrouw Schneemann, of zij- Nee, deze houdt u. Is er wel iemand die hoofdelijke stemming wil, stemverklaring of aantekening? Ja, mevrouw Ouderkerken van de VVD.

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Ja, ik wil dus een stemverklaring doen, voorzitter. Dat heeft u door. De VVD is vóór het beperken van de faunaschade, om dat zo snel mogelijk te doen, maar heeft de gedeputeerde gehoord dat er alles aan wordt gedaan en hard wordt gewerkt om dit zo snel mogelijk te realiseren. Daarom is extra versnellen helaas niet haalbaar. Daarom zullen we tégen stemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Wallaart van de PvdA.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, eigenlijk een vergelijkbare stemverklaring. Wij vinden het goed dat er tot snelheid gemaand wordt, maar met de toezegging van een technische briefing denken we dat we prima voort kunnen. Dus wij stemmen tegen.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder, D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, wij vinden het heel gênant dat er moet worden gemaand voor versnelling. We willen vooral dat daar geen gebruik van wordt gemaakt, maar we zullen toch vóórstemmen, omdat wij dit ook zeer belangrijk vinden.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik de stemming voor motie M135.

Motie 135 'Beperken Faunaschade versnellen', ingediend door Volt.
Motie 135 is met 20 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, JA21, PVV, Volt, Forum voor Democratie, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie M136 is ingetrokken.

M137 is ingetrokken.

Dan breng ik nu in stemming voordracht 41. Dat is de Laatste Begrotingswijziging van 2025. Iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring? Aantekening? De stemming is geopend voor voordracht 51.

Voordracht Laatste Begrotingswijziging 2025 (VD-51).
Voordracht 51 is met 50 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland (VD-47).
De **VOORZITTER**: Dan breng ik in stemming agendapunt 7.c, het onthamerde agendapunt. Voordracht 47, Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland. Motie M138, ingediend door GroenLinks, Volt, Partij voor de Dieren en- Nee, de BBB is dat, volgens mij. Ja, Partij voor de Dieren en PvdA. Excuses. Motie M138, 'Monitoring digitale communicatie en kanalen'. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening? Nee? Dan open ik nu de stemming voor motie M138.

Motie 138 'Monitoring digitale communicatie en kanalen', ingediend door GroenLinks, Volt, Partij voor de Dieren en PvdA.
Motie 138 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Unaniem. Motie M138 unaniem aangenomen. Nou, dat is toch een mooie afsluiter.

Dan breng ik nu voordracht 47 zelf in stemming: het 'Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland'. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring, aantekening? Zo niet, de stemming voor voordracht 47 is geopend.

Voordracht Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland (VD-47).
Voordracht 47 is met algemene stemmen aangenomen.

2-minutendebat.
De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij de laatste stemming. Dat was het tweeminutendebat. Er zijn een aantal moties ingetrokken: motie M139 is ingetrokken; M140 is ingetrokken; M141 is ingetrokken. De eerste die we in stemming gaan brengen bij het tweeminutendebat, is motie M142, ingediend door Volt, 'Drijvende Wetlands in Noord-Holland'. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie M142.

De heer Hartog. Ja, nu wel. Ja, u moet het knopje indrukken. Ja. Maar de stemming is gesloten.

Motie 142 'Drijvende Wetlands in Noord-Holland', ingediend door Volt.
Motie 142 is met 28 stemmen voor en 24 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Graag nog heel even uw aandacht, alstublieft. Motie M143 is ingetrokken. Motie M144 is ook ingetrokken. Dat betekent dat wij alle stemmingen van vandaag hebben afgerond.

14 Sluiting.

De **VOORZITTER**: De eerstvolgende Statenvergadering, geachte Statenleden, zal plaatsvinden in het nieuwe jaar op 2 februari. Dan zie ik u natuurlijk graag weer terug.

Er staat een kerstdiner voor u klaar in de Johan Remkeszaal. Uiteraard ook een keer met een prachtig dessert - om in de feeststemming te komen, zoals dat heet.

Ik wil, voordat ik u laat gaan, toch ontzettend bedanken, de griffie, die het afgelopen jaar, denk ik, hard gewerkt heeft. En natuurlijk Susanne, bedankt voor het vervangen vandaag.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Nu u toch lekker op dreef bent, ik zou toch ook zo'n applaus willen voor onze ambtenaren, want die hebben ook keihard gewerkt.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: En misschien een klein applausje voor Gedeputeerde Staten voor het werk dat ze hebben gedaan.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Maar ik wil ú bedanken, want- Ik wil u bedanken. Nee, dat meen ik uit de grond van mijn hart: ik vind u een fijne Staten. We hebben toch weer een mooi politiek jaar achter de rug. Ik wens u heel fijne feestdagen toe, een gelukkig nieuwjaar.

We zien elkaar weer terug op 2 februari. Dank u wel. De vergadering is gesloten.

Sluiting om 17.29 uur.

Vastgesteld op 2 februari 2026 te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Agenda vergadering Provinciale Staten

Datum	8 december 2025
Tijd	aanvang 10:00 uur
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Toelichting	Live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

1 **Opening en mededelingen.**

2 **Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**

3a **Beëdiging en installatie Statenlid.**
Statenlid dhr. Van den Berg (JA21) heeft ontslag genomen. Hierdoor is een vacature in de Staten ontstaan en wordt ingevuld.

3b **Afscheid Statenlid.**

3c **Beëdiging en installatie duo-commissielid.**
Voorgedragen wordt: dhr. De Graaf (GroenLinks).

4 **Actualiteiten.**
(er is geen actualiteit ingediend)

5 **Vaststelling notulen en besluitenlijst.**

6 **Vaststelling voortgangslijst van moties.**

7 **Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.**

7a **Kaderstelling Rechtmatigheid 2023-2026.**
Voordracht 44-2025

7b **Normenkader Rechtmatigheid 2025-2026.**
Voordracht 53-2025

7c **Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland.**
Voordracht 47-2025
Fractie GroenLinks dient een verzoek in om dit agendapunt aan de bespreekpunten toe te voegen.

7d **Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.**
Voordracht 52-2025

Provincie Noord-Holland

8 **Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022**
Voordracht 48-2025

9 **Laatste Begrotingswijziging 2025.**
Voordracht 51-2025

10 **Vragenuur.**

11 **2-minutendebat.**

12 **Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**
(indien aan de orde)

13 **Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.**

14 **Sluiting.**

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 8 december 2025.

De spreektijdverdeling voor deze vergadering wordt gebaseerd op een vergaderduur van 5 uur.

Spreektijden per fractie:

Fractie	Spreektijd PS
VVD	19 min.
BBB	18 min.
GroenLinks	17 min.
PvdA	17 min.
D66	14 min.
PvdD	14 min.
JA21	13 min.
PVV	13 min.
Volt	12 min.
CDA	12 min.
FvD	12 min.
SP	12 min.
50PLUS	11 min.
ChristenUnie	11 min.
Totaal PS	195 min.
GS	65 min.
Technische tijd	40 min.
Totaal	300 min.

Vlekkenplan Vergaderzaal
PS Noord-Holland

PNH250679

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Besluitenlijst PS -concept-

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering	:	3 en 10 november 2025
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Vicevoorzitter	:	dhr. B.G.P. de Wit
Griffier	:	dhr. R.J.C. van der Laan

1. Opening en mededelingen.

- Op 3 november zijn afwezig: mw. Bezaan (PVV) en dhr. Tiggelaar (PVV).
  Later arriveren: mw. Berkvens (D66), mw. De Boer (PvdA), Statenlid Freeman (GroenLinks), mw. Haas (PvdD), mw. Ten Ham (PvdA), mw. Oulad Hadj (PvdA), mw. Sijbenga (BBB) en Statenlid Van Wijnen (GroenLinks).
- Op 10 november zijn afwezig: dhr. Boer (VVD), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD), Statenlid Freeman (GroenLinks), mw. Poot (VVD) en dhr. Roosendaal (VVD).
  Later arriveert: dhr. Valk (BBB).
- Met ingang van 3 november 2025 is Statenlid Van der Waart fractievoorzitter voor GroenLinks.
- Met ingang van 10 november 2025 is dhr. Mantel fractievoorzitter voor JA21.

1a. In memoriam: oud-Statenlid.

PS staat stil bij het overlijden van oud-Statenlid dhr. Butter.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Er is zijn geen actualiteiten aangevraagd en geen mondelinge vragen ingediend.
- PS heeft bij acclamatie ingestemd met het behandelen van het aangevraagde 2-minutendebat door mw. Haas (PvdD) inzake “Hazenjacht in de polder”. Het 2-minutendebat wordt behandeld op 10 november bij punt 16.
- Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

De agenda wordt vastgesteld.

3. Beëdiging en installatie Statenlid.

Statenlid Gielen (GroenLinks) heeft het Statenlidmaatschap opgezegd en wordt vandaag opgevolgd. Statenlid Bulucu (GroenLinks) is toegelaten tot Provinciale Staten en is beëdigd.

3a. Beëdiging en installatie duo-commissielid.

Mw. Terra (PvdA) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van de Provincie Noord-Holland en is beëdigd.

4. Benoeming en beëdiging gedeputeerde.

Totaal aanwezig bij de schriftelijke stemming: 46 leden.
Afwezig zijn mw. Berkvens (D66), mw. Bezaan (PVV), mw. De Boer (PvdA), Statenlid Freeman (GroenLinks), mw. Haas (PvdD), mw. Oulad Hadj (PvdA), mw. Sijbenga (BBB), dhr. Tiggelaar (PVV) en Statenlid Van Wijnen (GroenLinks).

De fractievoorzitter van GroenLinks draagt kandidaat-gedeputeerde Gielen mondeling voor. PS heeft schriftelijke gestemd over de benoeming met 44 voor en 2 tegen.
Anouk Gielen aanvaardt de benoeming als gedeputeerde en is beëdigd.

5. Actualiteiten.
Er zijn geen actualiteiten ingediend.

6. Vaststelling notulen en besluitenlijst.
De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 29 september 2025 zijn ongewijzigd vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.
De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.

8a. Voordracht 42-2025 "Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2026" is als hamerstuk vastgesteld.
Provinciale Staten besluiten:
1. De Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2026 vast te stellen.

8b. Voordracht 43-2025 "Legesverordening Noord-Holland 2026" is als hamerstuk vastgesteld.
Provinciale Staten besluiten:
1. De Legesverordening Noord- Holland 2026 vast te stellen.
2. De tarieventabel 2026 bij behorende de legesverordening Noord- Holland 2026 vast te stellen.

8c. Voordracht 45-2025 "Herziene concept jaarrekening 2024 Plassenschap Loosdrecht e.o." is als hamerstuk vastgesteld.
Provinciale Staten besluiten:
1. In te stemmen met de herziene concept jaarrekening 2024 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. en de voorgestelde bestemming van het positief saldo.

8d. Voordracht 41-2025 "Advies aanwijzing regionale publieke omroep 2026-2030" is als hamerstuk vastgesteld.
Provinciale Staten besluiten:
1. Te constateren dat Stichting RTV NH voldoet aan de eisen zoals gesteld in artikel 2.61, tweede lid, van de Mediawet 2008.
2. De Mediaraad van de Stichting RTV NH, als programmabepalend orgaan, representatief te verklaren voor de belangrijkste in de provincie Noord-Holland voorkomende maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen.
3. Het Commissariaat voor de Media ingevolge van artikel 2.61, derde lid, van de Mediawet 2008 te adviseren de Stichting RTV NH aan te wijzen als regionale publieke media-instelling voor Noord-Holland voor de periode 1 januari 2026 tot en met 31 december 2030.

9. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur iMPI 2026-2033.
Voordracht 46-2025
Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.
Mw. Bezaan (PVV) en dhr. Tiggelaar (PVV) zijn afwezig.

Voordracht 46-2025 "Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur iMPI 2026-2033" is vastgesteld.
Voor 52 stemmen en tegen 1 stem. Tegen stemt de fractie PVV.

Provinciale Staten besluiten:

1. in te stemmen met de opname van de volgende investeringsmaatregelen in de studiefase:
   a. 09D01-02 - Vervanging Burgemeester Visserbrug - val en onderdelen;
   b. 25E16-02 - Vervanging remmingwerken Willemsluizen en renovatie sluisdeuren;
   c. K01-01 - Vervanging 0,0 km - 4,0 km Vaarwegvak 14;
   d. N203-19 Herinrichting N203 Krommenie;
   e. N242-31 - Verplaatsen bushaltepaar naar fiets-/voetbrug (t.h.v. station Heerhugowaard);
   f. N510-09 - Wateroverlast op de N510, hmp 10,0-10,4
   g. VRI-01 - Vervanging VRI's deel 2, fase 1;
   h. VRI-02 - Vervanging VRI's deel 2, fase 2;

2. de volgende investeringsmaatregelen te promoveren naar de planfase:
   a. K07/K-08 – Vervanging 0,0/0,0 km – 2,2/7,0 km – Vaarwegvak 21;
   b. K18a-02 - Vervanging 7,8 km - 0 km - Vaarwegvak 16;
   c. K18b-02 - Vervanging - 14,6 km - 7,8 km - Vaarwegvak 17;
   d. K20m-a-01 - Vervanging - 16 km - 24,8 km - Vaarwegvak 10;
   e. K20m-b-01 - Vervanging - 24,8 km - 32 km - Vaarwegvak 11;
   f. K20n-06 – Vervanging Kooysluis – onderdelen;
   g. N248b-05 - Vervanging Waardbrug;

3. de volgende investeringsmaatregelen te promoveren naar de realisatiefase:
   a. 19B08-01 - Vervanging Huygenbrug A - remming- en geleidewerken;
   b. 19B09-01 - Vervanging Huygenbrug B - remming- en geleidewerken en damwanden;
   c. N242Ld-02 - Vervanging en verbreding Huygenfietsbrug;
   d. N245-15 - Realisatie bushaltepaar t.h.v. de aansluiting Muggenburg-Zuid (werken derden);

4. de volgende investeringsmaatregelen te schrappen:
   a. N203-01 - Verbinding A8/A9;
   b. N248-17 - Verkeersveiligheid kruispunt N248-Waardpolderhoofdweg (LT-maatregelen);
   c. N508-05 - Reconstructie kruispunt N508-Herenweg;
   d. N510-08 - Aanleg bronbemaling;
   e. N201a-03 - Vervanging - 20,71 km - 23,5 km - Rehabilitatie;
   f. N232b-07 - Vervanging - 23,33 km - 25,52 km - Rehabilitatie;
   g. N242a-06 - Vervanging - 45,6 km - 46,92 km - Rehabilitatie;
   h. N248b-06 - Vervanging - 21,55 km - 22,2 km - Ongelijkmatige zetting;
   i. N513a-06 - Vervanging - 21,44 km - 22,8 km - Rehabilitatie;
   j. N519a-02 - Vervanging - 0,05 km - 1,95 km – Rehabilitatie;
   k. VRI-geb1-02 - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's in gebied 1, deel 2;
   l. VRI-geb2-03 - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's in gebied 2, deel 2;
   m. VRI-geb3-02 - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's in gebied 3, deel 2;
   n. VRI-geb4-02 - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's in gebied 4, deel 2;
   o. VRI-geb5-03 - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's in gebied 5, deel 2;
   p. VRI-geb6-02 - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's in gebied 6, deel 2;
   q. VRI-geb7-02 - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's in gebied 7, deel 2.

5. de volgende kredietbesluiten te behandelen bij de Begroting 2026:

a. alg-42 Busbaan Wijckermolen	€ - 940.000
b. alg-52 Kleinschalige infrastructurele maatregelen in VRA-gebied	€ 50.000
c. alg-54 Vervanging dynamische reizigersinformatiesystemen (DRIS)	€ 1.500.000
d. 14D35-90 Vervanging Stolperbasculebrug	€ 500.000
e. 19D03A-90 Vervanging Bruggen Krommenie	€ 500.000
f. 24BB-95 Centrale afstandsbediening (CAB) – 2e gedeelte fase 1	€ -1.165.100
g. MRL-07 Machinerichtlijn – 2e gedeelte fase 1 CAB	€ -1.884.900
h. N197-04 Busbaan Wijckerpoort	€ - 5.260.000
i. N242Ld-02 Vervanging en verbreding Huygenfietsbrug, inclusief 19B-08-01 en 19B-09-01 Vervanging damwanden, remming- en geleidewerken Huygenbrug A en B	€ 5.000.000
j. N245-15 Realisatie bushaltepaar ter hoogte van aansluiting Muggenburg-Zuid (werken derden)	€ 650.000
k. Intrekken krediet N510-08 Bronbemaling N510, hmp 10,0-10,4	€ -600.000

6. jaarlijks een bedrag van € 750.000 uit de beschikbare ruimte in de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen in te zetten voor de dekking van studiekosten en deze toe te voegen aan het budget studiekosten iMPI;

7. jaarlijks een bedrag van € 200.000 uit de beschikbare ruimte in de stelpost Vervangingsinvesteringen in te zetten voor de dekking van studiekosten en deze toe te voegen aan het budget studiekosten iMPI.

- Stemverklaring fractie SP: stemt voor voordracht 46 met uitzondering van afslag A9 Heiloo.
- Stemverklaringen fracties PvdD en ChristenUnie: sluiten zich aan bij fractie SP.

Er zijn 2 amendementen ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 1 is verworpen:

- **A39-2025** door fractie SP inzake “Schrappen afslag A9 bij Heiloo uit het iMPI” is verworpen. Voor 8 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

Er zijn 3 moties ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken en 1 is aangenomen:

- **M105-2025 door fractie 50PLUS inzake “Versnelling van de realisatie van Toegankelijke OV-haltes” is aangenomen.**
  Voor 44 en tegen 9 stemmen. Tegen stemt de fractie VVD.
  Dictum:
  PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
  - om in de eerstvolgende actualisatie van het iMPI een gedetailleerde versnellingsstrategie op te nemen voor de realisatie van toegankelijke OV-haltes binnen het provinciale areaal;
  - Provinciale Staten voor de zomer van 2026 te informeren over het bijbehorende financiële en organisatorische plan van aanpak en, indien nodig, hierover een krediet- of begrotingswijziging voor te leggen.

10. Begroting 2026.
Voordracht 40-2025
Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.
Mw. Bezaan (PVV) en dhr. Tiggelaar (PVV) zijn afwezig.

Voordracht 40-2025 "Begroting 2026" is geamendeerd vastgesteld.
Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A40-2025):

1. De begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen;
met dien verstande dat de tekst op pagina 58 onder 6.1 luidend:

- "6.1 Waar het nodig is voor de bescherming van de natuurgebieden of de verbreding van de landbouw, stimuleert de provincie recreatieve toegankelijkheid van natuurgebieden. Dit doen we onder meer door informatievoorziening over bestemmingen en routes, agrotoerisme en boerenlandpaden.";
wordt gewijzigd door toevoeging van een zin voor bovengenoemde tekst:
- "6.1 Uitgangspunt is dat natuurgebieden zoveel als mogelijk toegankelijk blijven voor recreatie, zoals wandelen en fietsen. Ook waar het nodig is voor de bescherming van de natuurgebieden of de verbreding van de landbouw, stimuleert de provincie recreatieve toegankelijkheid van natuurgebieden. Dit doen we onder meer door informatievoorziening over bestemmingen en routes, agrotoerisme en boerenlandpaden.".

2. Ter uitvoering van het iMPI 2026-2033 de volgende krediet in te trekken:

a.	krediet N510-08 Bronbemaling N510 (in te trekken)	€ - 600.000

Ter uitvoering van het iMPI 2026-2033 de volgende krediet te verlagen:

b.	24BB-95 Centrale afstandsbediening (CAB) – 2e gedeelte fase 1 (krediet verlaging)	€ -1.165.100
c.	MRL-07 Machinerichtlijn – 2e gedeelte fase 1 CAB (krediet verlaging)	€ -1.884.900
d.	alg-42 Busbaan Wijckermolen (krediet verlaging)	€- 940.000
e.	N197-04 Busbaan Wijckerpoort (krediet verlaging)	€- 5.260.000

Ter uitvoering van het iMPI 2026-2033 de volgende krediet te verhogen:

f.	alg-54 Vervanging dynamische reizigersinformatiesystemen (DRIS)	€ 1.500.000
g.	14D35-90 Vervanging Stolperbasculebrug	€ 500.000
h.	19D03A-90 Vervanging Bruggen Krommenie	€ 500.000
i.	alg-52 Kleinschalige infrastructurele maatregelen in VRA-gebied	€ 50.000
j.	N242Ld-02 Vervanging en verbreding Huygenfietsbrug, incl 19B-08-01 en 19B-09-01 Vervanging damwanden, remming- en geleidewerken Huygenbrug A en B	€ 5.000.000
k.	N245-15 Realisatie bushaltepaar ter hoogte van aansluiting Muggenburg-Zuid	€ 650.000

3. ARTIKEL I
De Verordening op de heffing van Opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, vastgesteld bij besluit van 10 november 2008, Provinciaal blad, 2008, 127, wordt als volgt gewijzigd:

A
Artikel 1 komt te luiden:

Artikel 1
Ten behoeve van de provincie Noord-Holland worden jaarlijks 82,1 opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting geheven.

B
Bijlage 1 bij de verordening wordt vervangen door bijlage 1 bij dit besluit.

ARTIKEL II
Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 2026.

4. Bij een positief rekeningresultaat in 2025 en 2026 eerst de algemene reserve aan te vullen.

Er zijn 4 amendementen ingediend, waarvan er 3 zijn verworpen en 1 is aangenomen:

- **A40-2025 door fracties VVD, BBB, CDA en JA21inzake "Natuurgebieden zoveel als mogelijk toegankelijk voor recreatie" is aangenomen.**
  Voor 38 en tegen 15 stemmen. Tegen stemmen de fracties GroenLinks, D66 en PvdD.
  Het aangenomen amendement is verwerkt in het besluit van PS.
    - Stemverklaring fractie D66: stemt tegen amendement A40; heeft moeite met het amendement en vindt het overbodig omdat het al staand beleid is; geeft aan dat binnen de natuurwaarden het gewoon een recreatiedoeleinde kan hebben.

- **A41-2025** door fracties CDA, ChristenUnie en D66 inzake "Algemene reserve norm-NNN" is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, JA21, PVV, CDA, FvD, 50PLUS en ChristenUnie.
- **A42-2025** door fracties CDA, D66 en ChristenUnie inzake "Terugdraaien bezuinigingen op toerisme" is verworpen. Voor 18 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, JA21, Volt, CDA, ChristenUnie en 2 leden van BBB stemmen voor *(dhr. Becker en dhr. Nijkamp).*
- **A43-2025** door fractie CDA inzake "Opcenten niet hoger dan nodig" is verworpen. Voor 10 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, CDA, FvD en SP.

Er zijn 22 moties ingediend, waarvan er 8 zijn ingetrokken, 6 zijn verworpen en 8 zijn aangenomen:

- **M107-2025 door fracties D66, CDA, PvdD, ChristenUnie en Volt inzake "Steun aan lokale bestuurders bij opvang asielzoekers" is aangenomen.**
  Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
  Dictum:
  PS roept Gedeputeerde Staten op om:
    - pal te staan voor het demonstratierecht, maar evenzeer voor een respectvolle omgangsvorm in het maatschappelijk debat en respect voor de lokale democratie;

- hun waardering en steun uitspreken voor alle Noord-Hollandse gemeentebesturen en bestuurders die, soms onder grote druk, werken aan een menswaardige en eerlijke opvang van asielzoekers;
- gemeenten en gemeentebestuurders ook in daden bij te staan wanneer zij hun verplichtingen uitvoeren in het kader van de spreidingswet;
- zich uit te spreken wanneer landelijke politici of opiniemakers de lokale democratie in Noord-Holland misbruiken voor eigen profilering of de legitimiteit van lokale besluiten in twijfel trekken;
- het belang te onderstrepen van een goede uitvoering van de Spreidingswet en van samenwerking tussen rijk, provincie en gemeenten om de opvang van asielzoekers structureel en humaan te organiseren.

  - Stemverklaring fractie JA21: stemt tegen motie M107; zal altijd staan voor de veiligheid van de lokale bestuurders en spreekt zich ook heel duidelijk uit tegen iedereen die in een demonstratie daarin over de grens gaat; de laatste bullet gaat over het steunen van de Spreidingwet en dat doet de fractie pertinent niet en stemt daarom niet voor deze motie.
  - Stemverklaring fractie PVV: stemt tegen motie M107; verwerpt elke vorm van intimidatie en geweld, staat pal achter het demonstratierecht binnen de wet en vindt dat de bestuurders veilig naar hun werk moeten kunnen; geeft aan dat de laatste bullet van de motie de Spreidingwet aanraadt en aanjaagt en stemt daarom tegen.
  - Stemverklaring fractie BBB: stemt voor motie M107 en refereert naar de woordvoering van de fractie in de tweede termijn.
  - Stemverklaring fractie VVD: stemt voor motie M107; vindt dat de bestuurders steun verdienen wanneer het demonstratierecht, waar de fractie pal voor staat, ontaardt in ongeregeldheden; echter niet alleen bij ongeregeldheden rondom asielzoekerscentra, maar ook bij ontregelende acties van partijen als Extinction Rebellion en Animal Liberation Front; met deze algemene lezing steunt de fractie de motie.

- **M109-2025 door fracties D66, BBB, CDA, GroenLinks, Volt en 50PLUS inzake "Versnellen van vergunningverlening woningbouw" is aangenomen.**
  Voor 49 en tegen 4 stemmen. Tegen stemt de fractie PvdD.
  Dictum:
  PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:
  - te inventariseren in hoeverre vertraging bij vergunningverlening bij de Omgevingsdiensten een knelpunt vormt voor woningbouwprojecten;
  - hierbij ook de oorzaken en mogelijke oplossingsrichtingen in beeld te brengen, samen met de betrokken Omgevingsdiensten en vertegenwoordigers van de bouw- en ontwikkelingssector;
  - hierover uiterlijk in het derde kwartaal van 2026 aan Provinciale Staten te rapporteren, inclusief concrete voorstellen om de vergunningverlening efficiënter te organiseren.

- **M112-2025 door fracties VVD, BBB, PvdA, CDA en JA21inzake "Tijdslijn en wijze van financiering van 2 belangrijke infrastructuurprojecten voor woningbouw inzichtelijk maken" is aangenomen.**
  Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en SP.

Dictum:
PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
- door middel van een tijdslijn duidelijk in beeld te brengen welke stappen in de tijd genomen moeten worden om beide projecten tot realisatie te brengen;
- om inzichtelijk te maken wat de infraprojecten afrit A9 bij Heiloo en onderdoorgang N247 bij Broek in Waterland op basis van het huidige prijspeil kosten;
- om tevens inzichtelijk te maken op welke wijze beide projecten gefinancierd kunnen worden uit de provinciale middelen en bijdragen van andere bestuurlijke partners;
- Provinciale Staten deze informatie uiterlijk 1 februari 2026 te doen toekomen.

  - Stemverklaring fractie ChristenUnie: stemt voor motie M112; heeft eerder aangegeven de afslag Heiloo niet te willen, maar vindt de tunnel in Broek in Waterland wel belangrijk; stemt voor met dien verstande dat het wat de fractie betreft alleen om het tweede deel gaat: de tunnel in de N247.
  - Stemverklaring fractie PvdD: stemt tegen motie M112; viel ook over deze package deal en zit er hetzelfde in als de ChristenUnie; vindt echter een vijftig procentscore te weinig en stemt daarom tegen.

- **M113-2025 door fracties VVD, GroenLinks, BBB, CDA, PvdA, Volt, ChristenUnie en PvdD inzake "Snel duidelijkheid over locatie 380 Kv-hoogspanningsstation A9 Zuid voor ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven" is aangenomen.**
  Voor 48 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en 1 lid van PvdD stemt tegen *(mw. Haas).*
  Dictum:
  PS spreekt uit:
  - het voor een efficiënt proces en duidelijkheid naar de betrokken partijen wenselijk is dat Gedeputeerde Staten zo snel als mogelijk een voorkeur uitspreken voor een van de locaties van het 380 kV-hoogspanningsstation A9 Zuid;
  - hiervoor 'zoeklocatie 2' zuidelijk van het Groene Schip en ten noorden van Golfclub Houtrak het meest voor de hand lijkt te liggen, in combinatie met het 150 kV-station net oostelijk hiervan in Westpoort.

    - Stemverklaring fractie D66: stemt voor motie M113; heeft GS gevraagd of er iemand voor het hoofd gestoten wordt door alvast een voorschot te nemen met deze motie waar de fractie positief tegenover staat; daar is niet op geantwoord en stemt daarom voor.

- **M114-2025 door fracties Volt, ChristenUnie en PvdD inzake "Verklein achterstand CO2 reductie" is aangenomen.**
  Voor 27 en tegen 26 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, BBB, JA21, PVV, CDA, FvD en 50PLUS.
  Dictum:
  PS vraagt Gedeputeerde Staten om:
  - in de begroting 2026 rekening te houden met extra inzet op intensivering van controle en handhaving op het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven;
  - hierbij een voorstel te doen voor de benodigde middelen en hiervoor een dekkingsvoorstel te doen bij de eerste begrotingswijziging 2026.

- Stemverklaring fractie VVD: stemt tegen motie M114; staat achter het besparingsakkoord, maar vindt het urgenter om de netcongestie aan te pakken en daarover gesprekken met bedrijven te voeren en mist dit in het voorstel.

- **M117-2025 door fracties Volt, GroenLinks, SP, VVD en D66 inzake "Grip op faunaschade" is aangenomen.**
  Voor 46 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, CDA en FvD.
  Dictum:
  PS vraagt Gedeputeerde Staten om:
  - inzichtelijk te maken welke mogelijkheden er zijn om de kostenpost faunaschade te beperken;
  - een overzicht van de verschillende mogelijkheden met PS te delen, waarin effectiviteit en eventuele andere gevolgen van de mogelijke maatregelen wordt meegenomen;
  - dit te rapporteren voor de bespreking van de kaderbrief 2027.

    - Stemverklaring fractie CDA: stemt tegen motie M117; wil heel graag grip krijgen op faunaschade; het gaat de fractie om meer dan alleen de kostenpost, om het daadwerkelijk verlagen van de faunaschade en stemt daarom tegen.

- **M118-2025 door fracties PvdA, Volt, GroenLinks, BBB en VVD inzake "Aan de slag met de structurele meevaller voor een mooier Noord-Holland" is aangenomen.**
  Voor 39 en tegen 14 stemmen. Tegen stemmen de fracties D66, JA21, PVV, FvD, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
  Dictum:
  PS roept het college op om:
  - uiterlijk bij de Kaderbrief 2027 te komen met een bestedingsvoorstel voor de structurele meevaller(s) uit het provinciefonds; daarbij binnen de financiële kaders te blijven;
  - prioriteit te geven aan voor Noord-Holland belangrijke doelen, waarvoor de (rijks)financiering onvoldoende was; daarbij aandacht te besteden aan het coalitieakkoord en andere door Provinciale of Gedeputeerde Staten geformuleerde beleidsprioriteiten;
  - en hierbij vooraf Provinciale Staten te betrekken.

- **M126-2025 door fracties PvdD en GroenLinks inzake "Dierenwelzijn in de Begroting" is aangenomen.**
  Voor 28 en tegen 25 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, BBB, JA21, PVV, CDA en FvD.
  Dictum:
  PS verzoekt het college:
  met ingang van de Begroting 2027 een aantal doelen voor dierenwelzijn, passend bij het coalitieakkoord, op te nemen met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan.

- **M108-2025** door fracties D66, ChristenUnie, Volt en CDA inzake "Voortgang provinciale doelen" is verworpen. Voor 15 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, CDA, SP en ChristenUnie.

- **M116-2025** door fractie Volt, ChristenUnie, PvdD en 50PLUS inzake “Versnellen van de circulaire economie” is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
- **M122-2025** door fracties ChristenUnie, Volt en PvdD inzake “Bezuiniging op klimaat ongedaan maken” is verworpen. Voor 13 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en ChristenUnie.
- **M123-2025** door fracties ChristenUnie, Volt en PvdD inzake “Geld beschikbaar maken voor aanjagen circulaire economie” is verworpen. Voor 13 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP en ChristenUnie.
- **M124-2025** door fracties ChristenUnie en PvdD inzake “Stimuleren biobased bouwen” is verworpen. Voor 9 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, Volt, SP en ChristenUnie.
- **M125-2025** door fracties D66 en PvdD inzake “Zienswijze Nota Ruimte via Provinciale Staten” is verworpen. Voor 17 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, CDA, FvD, SP en ChristenUnie.

11. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.
Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

12. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten van 3 november 2025.
De stemmingen met betrekking tot de punten 9 en 10 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

13. Schorsing.
De voorzitter schorst de vergadering naar 10 november 2025.

14. Heropening en mededelingen.
De voorzitter heropent de vergadering van 3 november 2025.

15. Vragenuur.
Er zijn geen mondelinge vragen voor het Vragenuur ingediend.

16. 2-minutendebat.
Totaal aanwezig bij stemming: 49 leden.
Dhr. Boer (VVD), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD), Statenlid Freeman (GroenLinks), mw. Poot (VVD) en dhr. Roosendaal (VVD) zijn afwezig.

De door mw. Haas (PvdD) aangevraagde 2-minutendebat inzake “Hazenjacht in de polder” is behandeld.

Er zijn 2 moties ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen:

- **M128-2025** door fractie PvdD inzake “Roep minister op hazenjacht te sluiten in Noord-Holland” is verworpen. Voor 14 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie. *Dhr. Van den Berg (JA21) was niet bij deze stemming aanwezig.*
    - Stemverklaring fractie PvdA: stemt tegen motie M128 met de toezegging van de gedeputeerde dat hij met de minister gaat praten.

- **M129-2025** door fractie PvdD inzake “Stop jacht haas op eigen gronden” is verworpen. Voor 14 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
    - Stemverklaring fractie D66: stemmen voor motie M129 vanuit de overweging dat de stand van de haas in Noord-Holland door de faunabeheereenheid als zeer ongunstig wordt beoordeeld; wat de fractie betreft wordt dit verbod heroverwogen op het moment dat de hazenpopulatie het weer toelaat.
    - Stemverklaring fractie PvdA: stemt tegen motie M129; ziet de terugkoppeling van de gedeputeerde na het overleg met de minister met spanning tegemoet; geeft aan dat op dat moment er beter overzicht op de situatie is en stemt daarom op dit moment tegen.

17. Gebundelde stemming van alle moties.

De stemming met betrekking tot het 2-minutendebat is bij punt 16 uitgewerkt.

18. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergaderingen van 3 en 10 november 2025.

Vastgesteld op …… te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Notulen – concept –

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	3 november 2025
Voorzitter	:	Dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	Dhr. B.G.P. de Wit
Griffier	:	Dhr. R.J.C. van der Laan
Contactpersoon griffie	:	Mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
mw. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), Statenlid D. Balucu (GL), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. L.C.M. Berkvens (D66), dhr. J. Boer (VVD), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid W.J. Freeman (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck (PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T. Wallaart (PvdA), Statenlid M. de Weerdt (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig: mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. R. van Tiggelen (PVV),

Agenda		Paginanummer:
1.	Opening en mededelingen.	(2)
1.a	In memoriam: overlijden oud-Statenlid de heer Butter.	(2)
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(2)
3.	Beëdiging en installatie Statenlid.	(3)
3.a	Beëdiging en installatie duo-commissielid.	(4)
4.	Benoeming en beëdiging gedeputeerde.	(4)
5.	Actualiteiten.	(7)
6.	Vaststelling notulen en besluitenlijst.	(7)
7.	Vaststelling voortgangslijst van moties.	(7)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(7)
8.a	Verordening grondwateronttrekkingsheffing (VD-42).	(7)
8.b	Legesverordening Noord-Holland 2026 (VD-43).	(7)
8.c	Herziene concept Jaarrekening 2024 Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD-45).	(7)
8.d	Advies aanwijzing regionale publieke omroep 2026-2030 (VD-48).	(7)
9.	Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur iMPI 2026-2033 (VD-46).	(7)
10.	Begroting 2026 (VD-40).	(29)
11.	Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(140)
12.	Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.	(140)
13.	Schorsing naar 10 november 2025.	(146)

Opening om 10.10 uur.

1. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, mag ik u verzoeken, om plaats te nemen in de bankjes? Geachte aanwezigen, excuses, maar we zijn nog een beetje met de administratie bezig van alle leden van uw Staten die wat later binnen komen, maar als het goed heb ik nu een totaaloverzicht. Ik heet u van harte welkom en ik open de vergadering. Welkom natuurlijk aan u, Statenleden, Gedeputeerde Staten hier rechts van mij. Maar ook een hartelijk welkom aan de belangstellenden die deze vergadering via de website of live hier links op de publieke tribune gaan volgen. En een bijzonder hartelijk welkom aan de familie en vrienden van nu nog Statenlid Gielen en straks hopelijk gedeputeerde Gielen.

Bericht van verhindering van mevrouw Bezaan en de heer Van Tiggelen van de PVV. Een aantal Statenleden zullen later deelnemen aan de vergadering, zoals mevrouw Sijbenga van de BBB, mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, de heer Freeman van de Partij van de Arbeid, mevrouw Berkvens van D66, mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid, mevrouw Oulad Hadj van de Partij van de Arbeid en Statenlid Van Wijnen van GroenLinks. De heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, ik vraag hier even om mij heen, maar het geluid is in deze hoek gewoon slecht. Veel slechter dan normaal. Wij kunnen u eigenlijk nauwelijks verstaan.

De **VOORZITTER**: Even nog een test: is dit beter? […] Aha. Ik moet dichter bij de microfoon spreken. Oké.

En mevrouw Ten Ham komt ook later, begrijp ik. Ben ik nog iemand vergeten? Dus dat betekent uiteindelijk-

Wij mogen feliciteren Statenlid Van der Waart. Zij is met ingang van heden fractievoorzitter van GroenLinks geworden. Van harte gefeliciteerd.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Een voorzichtige felicitatie ook aan de Statenleden Van den Berg en de heer Dekker, die beiden als het goed is- Volgens mij formeel pas vrijdag zal de Kiesraad in de openbare vergadering de uitslagen bekendmaken. Morgen volgens mij de laatste bekendmaking van de tellingen. Maar we mogen ze toch wel voorzichtig feliciteren met hun plek in de Tweede Kamer.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Korte huishoudelijke mededelingen. Wij zullen gaan lunchen tussen 12.30 uur en 13.30 uur en het diner staat gepland om 18.00 uur. En einde dag, einde vergadering vandaag zullen wij schorsen en zullen wij volgende week verdergaan met de vergadering. We gaan nog wel stemmen over de stukken die we vandaag ter bespreking hebben, onder andere het iMPI en de begroting.

1.a In memoriam: overlijden oud-Statenlid de heer Butter.

De **VOORZITTER**: Voordat wij verder gaan, zou ik u willen verzoeken te gaan staan omdat ik kort een in memoriam wil uitspreken in verband met het overlijden van de heer Butter.

Geachte Statenleden, van 2003 tot 2011 diende de heer Butter, Dick Butter, als Statenlid de belangen van Noord-Holland. Hij was een bevlogen politicus die zich eerst als Statenlid en later als wethouder inzette voor de publieke zaak. Hij was ook zeer nauw betrokken bij de fusie van de gemeente Beemster met de gemeente Purmerend. Maar onder andere presenteerde hij ook een huisvestingsplan voor scholen dat goed aansloot op de veranderende behoeften van ouders en leerlingen. Ik nodig u uit om als teken van respect één minuut stilte in acht te nemen in het kader van het overlijden van de heer Dick Butter.

Dank u wel.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 2, de regeling van de werkzaamheden. Dat is het vaststellen van de primus. Het is op grond van ons Reglement van Orde. Mocht het tot een hoofdelijke stemming

komen, dan zal de stemming aanvangen – dat is altijd weer een verrassing – bij nummer veertig, meneer Karar. Mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan zullen we bij u gaan aanvangen.

Dan kom ik bij de vaststelling van de agenda. Na publicatie van de agenda is toegevoegd de installatie van een nieuw duo-commissielid als agendapunt 3.a. Er zijn verder geen actualiteiten en mondelinge vragen aangekondigd. Mevrouw Haas heeft een verzoek tot het houden van een tweeminutendebat ingediend inzake de hazenjacht in de polder. Daar hebben wij eigenlijk helemaal niet bij stilgestaan in het Presidium. Dus ik kijk even naar uw Staten of u het nodig vindt om daarover te stemmen of dat u bij acclamatie kunt instemmen met dit tweeminutendebat. Ja, dank u wel. Dan zal dat op 10 november bij agendapunt 16 worden behandeld.

Er zijn naar mijn weten geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

Wenst iemand nog over deze agenda het woord? Dan is de agenda hierbij vastgesteld en gaan we over naar agendapunt 3.

De agenda is aldus vastgesteld.

3. Beëdiging en installatie Statenlid.

De **VOORZITTER**: Dat is de beëdiging en de installatie van een Statenlid. Statenlid Gielen van GroenLinks heeft conform de Kieswet ontslag ingediend in verband met de voordracht tot gedeputeerde. Daardoor is uiteraard in de fractie van GroenLinks een vacature ontstaan en het Centraal Stembureau heeft hiervoor Banu Bulucu benoemd tot Statenlid. Ik heb conform ons reglement een commissie van onderzoek van de geloofsbrieven benoemd met als voorzitter mevrouw Jansen van D66, de heer Karar van de Partij van de Arbeid en de heer Valk van de BBB. Ik geef graag de voorzitter van de commissie, mevrouw Jansen, het woord.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Voorzitter, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaard lid Banu Balucu aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het ingevolge artikel W 7, tweede lid, van de Kieswet, aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van leden van Provinciale Staten van Noord-Holland van 3 november 2025 tot lid van Provinciale Staten benoemd is verklaard Banu Balucu, fractie GroenLinks. Wij stellen u dan ook voor Banu Balucu als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten. Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van het Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Jansen. Ik ga ervan uit dat u daarmee instemt. Dan is unaniem door u besloten om Banu Bulucu toe als lid van de Provinciale Staten toe te staan. Ik ontbind de commissie van onderzoek van de geloofsbrieven en dank natuurlijk de leden voor haar verrichte werkzaamheden.

En dan is nu aan de orde de beëdiging van het nieuwe Statenlid. Ik wil Statenlid Balucu verzoeken naar voren te komen in de zaal. Welkom! Het is overweldigend. Iedereen gaat voor u staan. Statenlid Balucu. “Ik verzoek u allen te gaan staan”, staat in mijn tekst.

Provinciale Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van Provinciale Staten en ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de verklaring en de belofte in mijn handen af te leggen. En ik verzoek u, als ik straks uw naam noem, uit te spreken de woorden ‘dat verklaar en beloof ik’. Maar ik ga eerst de formule voorlezen van de verklaring en de belofte.

Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik

getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Statenlid Balucu.

Statenlid **BALUCU** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Ik wens u ontzettend veel succes met uw Statenlidmaatschap.

Statenlid **BALUCU** (GroenLinks): Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ik ga u nu alvast persoonlijk feliciteren. Ik ga u ook bloemen overhandigen. Maar ik vraag alle Statenleden nog even geduld te hebben en te wachten met hun felicitaties. Als alle installaties zijn afgerond, zal ik kort de vergadering schorsen om alle afscheidnemenden en toetredenden te feliciteren.

[Applaus]

3.a Beëdiging en installatie duo-commissielid.

De **VOORZITTER**: Dan ben ik bij agendapunt 3.a, de beëdiging en installatie van een duo-commissielid. De fractie van de PvdA heeft mevrouw Terra als duo-commissielid voorgedragen. Ook een duo-commissielid legt in mijn handen de verklaring of belofte af. Ik verzoek mevrouw Terra naar voren te komen in het midden van de zaal. En u staat al.

Mevrouw Terra, ik ga u thans ook de gelegenheid geven om de verklaring en de belofte af te leggen in mijn handen. Ik verzoek u straks, als ik uw naam uitspreek, dat te doen met de woorden ‘dat verklaar en beloof ik’. Maar ook nu zal ik eerst de formule van de verklaring en de belofte voorlezen.

Ik verklaar dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. En ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Mevrouw Terra.

Mevrouw **TERRA** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Dan feliciteer ik u ook graag persoonlijk. Er zijn natuurlijk ook bloemen. En na afronding van het volgende agendapunt mag u allen de toegetreden commissieleden, Statenleden en gedeputeerde feliciteren. Maar nu eerst de persoonlijke felicitaties aan mevrouw Terra.

[Applaus]

4. Benoeming en beëdiging gedeputeerde.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 4. Dat is de benoeming en de beëdiging van gedeputeerde. Aan de orde is nu de mondelinge voordracht van de kandidaat-gedeputeerde. Nee, u kunt even gaan zitten, want we gaan zo schriftelijk stemmen. Zo snel gaat dat ook niet. Ik geef nu graag eerst het woord aan de fractievoorzitter van GroenLinks, Statenlid Van der Waart.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Vandaag hebben we een mooi moment: de fractie van GroenLinks draagt Anouk Gielen voor als gedeputeerde. Met het vertrek van mevrouw Kocken om burgemeester te worden in De Ronde Venen, waarmee een toekomstwens in vervulling ging, ontstond een vacature. Ik ben heel blij dat we zo'n enorm goede kandidaat kunnen voordragen als gedeputeerde.

Maar eerst wil ik graag Rosan Kocken bedanken voor haar werk. Zij is vanuit de fractie gedeputeerde geworden in 2022, waarbij ze zich eerst richtte op de portefeuille Financiën en de

laatste 2,5 jaar vooral op de portefeuilles – even kijken, hoor – Natuur en Water, en Klimaat en Energie. Ook portefeuilles die voor GroenLinks, en zeker ook voor haarzelf, enorm van belang zijn en waar ze met ziel en zaligheid aan werkte. Rosan, je bent een kanjer en je hebt onze provincie weer een klein beetje mooier gemaakt. Dank je wel!

Dat deed je samen met anderen, zeker ook met Anouk Gielen. Jullie gezamenlijke inzet en invloed was groot bij de totstandkoming van het akkoord met onze coalitiepartners: Verbindend Vooruit!. Anouk Gielen is wat ons betreft de gedroomde opvolger als gedeputeerde. U kent mevrouw Gielen als onze inspirerende GroenLinks-fractievoorzitter die zich altijd ingezet heeft voor een groen en sociaal Noord-Holland. Wij zijn heel blij dat Anouk met al haar ervaring, bevlogenheid, haar energie en optimisme zal blijven inzetten voor onze mooie provincie – nu vanuit de stoeltjes van GS. We hebben heel veel vertrouwen in haar als gedeputeerde met haar kracht om te verbinden, te inspireren en zaken voor elkaar te krijgen. Wij wensen haar heel veel succes als gedeputeerde Gielen en heel veel mooie successen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Van der Waart, voor deze mondelinge voordracht. De stemming over deze mondelinge voordracht dient schriftelijk te gebeuren. Ik stel dus voor, conform ook weer ons Reglement van Orde, de volgende leden tot stemopnemers te benoemen. Dat is mevrouw Schneemann van Volt, de heer Van den Berg van JA21, de heer Kanik van D66 en de heer De Wit van de VVD. Kan daarmee worden ingestemd? Ja, u was daar niet van tevoren over geïnformeerd?

Ja, dan gaan we nu over tot de schriftelijke stemming. De stembrieven worden uitgedeeld door de bodes. Op de stembriefjes staat de kandidaat vermeldt. Dat is kandidaat-gedeputeerde Gielen. U kunt vervolgens uw stem uitbrengen door het vakje 'voor' of 'tegen' aan te kruisen. Als u heeft gestemd, vouwt u het briefje dicht en levert u deze ook weer in bij de bodes. Na de stemming zal geschorst worden en dan zullen de stemopnemers alle stemmen kunnen tellen en dan kunnen we u de uitslag mededelen, waarna de definitieve besluitvorming kan worden afgerond. De bodes zullen nu de stembriefjes uitdelen. Er zijn hoeveel leden aanwezig? […] Er zijn 46 Statenleden aanwezig. U kunt dus het stembriefje invullen, dichtvouwen en weer inleveren bij de bode.

[De stembrieven worden uitgedeeld.]

De **VOORZITTER**: Hebben alle Statenleden een stembrief? Er kunnen dus 46 stemmen worden uitgebracht en de stemcommissie zal straks als eerste het aantal briefjes tellen en dan vervolgens voor en tegen even kijken. Als ik het goed heb, heeft iedereen nu een stembiljet. Is er iemand die nog geen stembiljet heeft? Nee, dan adviseer ik u om nu te stemmen en de briefjes dicht te vouwen en dan komen de bodes de stembriefjes weer ophalen. Dat zullen er 46 zijn.

Alle briefjes zijn ingeleverd. Dan verzoek ik de stemopnemers samen met de briefjes en de griffier even naar de GS-zaal te gaan en de stemmen te gaan tellen. Dan schors ik voor tien minuten de vergadering.

Schorsing van 10.30 uur tot 10.38 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en het woord is aan de voorzitter van de commissie voor de uitslag, de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, een betere afsluiting kan je jezelf niet wensen. Maar, voorzitter, de uitslag van de schriftelijke stemming voor kandidaat Gielen, die benoemd wordt tot lid van het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. Er zijn 46 geldige stemmen uitgebracht, waarvan 44 voor en twee tegen. Er zijn nul ongeldige stemmen uitgebracht. Aangezien mevrouw Gielen de volstrekte meerderheid van de stemmen op zich heeft verenigd, wordt Anouk Gielen benoemd tot gedeputeerde van Noord-Holland. Van harte gefeliciteerd.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Nou dat was alvast een mooi applaus, maar ik ga het zo nog even officieel vragen of de benoeming wordt aangenomen. Ik vraag mevrouw Gielen om naar het midden van de zaal te komen. U staat er al. Ik ga even staan.

Dan stel ik de volgende vraag: mevrouw Gielen, neemt u uw benoeming aan?

Statenlid **GIELEN** (GroenLinks): Ja.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot uw beëdiging.

Aan de orde nu is de beëdiging van gedeputeerde Gielen. Provinciale Staten hebben zojuist besloten u als lid van Gedeputeerde Staten te benoemen. Ik ga u thans in de gelegenheid stellen om in mijn handen de verklaring en belofte af te leggen. Ik verzoek u ook straks, als ik uw naam uitspreek, dat te doen met de woorden 'dat verklaar en beloof ik'. Uiteraard ga ik nu eerst de formule van de verklaring en belofte voorlezen.

Ik verklaar dat ik, om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. En ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerden naar eer en geweten zal vervullen. Gedeputeerde Gielen.

Statenlid **GIELEN** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Van harte gefeliciteerd met uw benoeming. Ik hoop natuurlijk ook op een heel fijne en vruchtbare samenwerking, samen in Gedeputeerde Staten. Ik vraag de Statenleden nog even te wachten, zodat ik de bloemen kan overhandigen. Komt er ook een mooi fotomoment. En daarna gaan we even schorsen. Maar daarvoor zal ik graag nog even het woord willen richten aan de afscheid nemende gedeputeerde mevrouw Kocken. Maar allereerst natuurlijk de felicitaties aan gedeputeerde Gielen.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Aan mijn ogen mankeert misschien wat, aan mijn oren nog helemaal niets. Ja, want er staat nu iemand in het vak K bij ons die daar natuurlijk eigenlijk niet meer hoort te staan. Dus ik ga u verzoeken om het vak te verlaten. Dat voelt natuurlijk best zwaar. Ik weet dat dat ook zwaar voelt voor de collega's. Begin oktober- Ja, gaat u daar maar staan, voorgedragen burgemeester. We gaan natuurlijk formeel afscheid nemen van Rosan Kocken volgende week. Dat doen we in de Johan Remkeszaal met elkaar en natuurlijk met een aantal genodigden, want dat past ook zo, als je afscheid neemt van een collega, oud-collega, Statenlid en natuurlijk een collega die ook bij ons in het college heeft gezeten.

Begin oktober kwam het bericht dat je werd voorgedragen als burgemeester van De Ronde Venen. We hebben je natuurlijk allemaal gefeliciteerd. Maar nu, als voorzitter van Provinciale Staten, wil ik dat nog een keer formeel doen. Van harte, Rosan. Het is je gegund. Je maakt als een gewaardeerd gedeputeerde van de provincie Noord-Holland de overstap naar burgemeester in deze buurprovincie, Utrecht. Dat klinkt ver, maar dat is het niet. Het is net voorbij Amsterdam, het is lekker groen, en volgens mij past jou dat ook wel.

Na zeven jaar Statenlid voor GroenLinks, waarbij je ook voorzitter van de Agendacommissie was, hing je op enig moment je strafpleiterstoga aan de wilgen en volgde je gedeputeerde Zita Pels op in Noord-Holland. Sinds deze Statenperiode als portefeuillehouder van Klimaat, Energie, Natuur en Landschap, Water, Bodem en klimaatadaptatie. Volgens mij een rol die je met verve vervulde. Namens de Staten wil ik je hier ontzettend voor bedanken.

Terugblikkend op de debatten van de Staten met jou in dit mooie provinciehuis kan ik zeggen dat ze wel eens pittig waren. Waarbij je niet schroomde om met een vleugje humor – u herkent het waarschijnlijk allemaal wel – iets meer tijd te nemen 'omdat u zoveel vragen stelt'. Aan de andere kant wist je soms toch ook lastige materie in een rap tempo te duiden. En soms rondde je dat af met "ja, het is wat het is, hè". "Hier moet u het mee doen." "Iets anders kan ik er niet van maken."

Rosan, ik ga je natuurlijk volgende week ook nog toespreken. We gaan je missen. We wensen je heel veel plezier en succes toe in het mooie ambt van burgemeester. Ik heb voor jou natuurlijk ook een bloemetje. We maken daar een foto van en daarna schors ik de vergadering om alle nieuwe leden en de afscheid nemende gedeputeerde te feliciteren.

[Applaus]

Ik schors de vergadering voor tien minuten.

Schorsing van 10.44 uur tot 11.05 uur.

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken wederom plaats te nemen in de bankjes? Dan heropen ik de vergadering.

5. Actualiteiten.

De **VOORZITTER**: We zijn aanbeland bij agendapunt 5, Actualiteiten. Die zijn niet ingediend.

6. Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 6. Dat is de vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 29 september. Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de notulen of de besluitenlijst nog het woord? Zo nee, nee, dan zijn ze ongewijzigd vastgesteld.

De notulen en de besluitenlijst van 29 september 2025 zijn ongewijzigd vastgesteld.

7. Vaststelling voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 7, de voortgangslijst van de moties. Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over de lijst moties? Zo niet, dan stel ik ook voor deze vast te stellen.

De voortgangslijst van moties van 3 november 2025 is ongewijzigd vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
8.a Verordening grondwateronttrekkingsheffing (VD-42).
8.b Legesverordening Noord-Holland 2026 (VD-43).
8.c Herziene concept Jaarrekening 2024 Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD-45).
8.d Advies aanwijzing regionale publieke omroep 2026-2030 (VD-48).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 8. Dat zijn de hamerstukken. En het Presidium adviseert om in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten. Dat is agendapunt 8.a, de Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2026, voordracht 42; agendapunt 8.b, de Legesverordening Noord-Holland 2026, voordracht. 43; agendapunt 8.c, dat is de herziene concept Jaarrekening 2024 Plassenschap Loosdrecht en omgeving, voordracht 45; en agendapunt 8.d, dat is het Advies aanwijzing regionale publieke omroep 2026-2030, voordracht 41. Wenst iemand aantekening of een stemverklaring? Zo niet, dan zijn de besluiten behorend bij de hamerstukken 8.a tot en met 8.d vastgesteld.

9. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur iMPI 2026-2033 (VD-46).

De **VOORZITTER**: En dan komen wij nu bij agendapunt 9. Dat is het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2026-2033, voordracht 46. Het iMPI, zoals dat heet, geeft inzicht in geprogrammeerde vervangings- en verbeterings- en uitbreidingsprojecten van de provincie. De ‘provinciale infrastructuur’ moet ik zeggen. Maar ook de financiering die erbij hoort. Tijdens de commissie Ruimte van 6 oktober, tijdens de bespreking, zijn een aantal kernpunten aan bod gekomen. Er is gesproken over de zorgen over het verbeteren van de bereikbaarheid, met name over de A8/A9, het schrappen ook van de investeringsmaatregelen. Daarbij is aangegeven dat een Oost-Westverbinding cruciaal is. Er loopt ook nog een onderzoek

naar de herinrichting van de N203. Er is ook gesproken over de doorfietsroutes. Men vond dat die te weinig aan bod kwamen in het iMPI. En er is extra aandacht gevraagd voor openbare veiligheid bij fietspaden en bushokjes. Gedeputeerde Staten hebben daarbij aangeboden om de commissie bij te praten over de diverse projecten.

De sprekers die zich op mijn lijstje voor dit punt hebben aangemeld zijn mevrouw Koning van het CDA, mevrouw Bouhlel van de SP, de heer Kanik van D66, mevrouw Den Boer van de BBB, de heer De Moel van de PVV, Statenlid Korzelius van GroenLinks, de heer Klein van de ChristenUnie, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren, de heer Boer van de VVD, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Dessing van Forum voor Democratie, de heer Van den Berg van JA21 en de heer Karar van de Partij van de Arbeid. En dan geef ik in eerste termijn het woord aan mevrouw Koning van het CDA.

Eerste termijn Provinciale Staten

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Er is één traject dat direct de toon zet voor het iMPI en dat is natuurlijk het schrappen van de verbinding A8/A9. Hoe groot zal de teleurstelling zijn voor de inwoners van Krommenie en Assendelft dat er na al die jaren nog steeds geen oplossing in zicht is? Al sinds 2007 wordt er serieus onderzoek gedaan naar deze verbinding en toen al werd de noodzaak erkend. Maar wat zien de inwoners al achttien jaar? Niets. Achttien jaar van verwachtingen, beloften en uitstel. Daar zullen GS toch zelf ook buikpijn van krijgen? Er moet zo spoedig mogelijk een oplossing komen. En juist met dat in gedachten hadden wij verwacht dat GS voortvarend aan de slag zouden gaan met het alternatief: de herinrichting van de N203 in Krommenie. Maar het lijkt toch weer lang te duren. Het CDA vindt dat GS meer prioriteit aan de herinrichting van de N203 moeten geven. De inwoners van Krommenie en omgeving hebben recht op duidelijkheid, perspectief en een provincie die haar beloftes nakomt. Daarom roepen wij GS op om dit project de hoogste prioriteit te geven. Wij vragen de gedeputeerde of hij kan toezeggen dat hij voor het zomerreces van 2026 met een plan naar PS komt en of het project daarna ook prioriteit kan behouden in de uitvoering? Kan de gedeputeerde dat toezeggen?

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. De afslag A9 bij Heiloo is een voorbeeld van beleid waarbij miljoenen gemeenschapsgeld verdwijnen in project dat niemand echt nodig heeft, behalve projectontwikkelaars die hun villawijk bereikbaar willen maken. De kosten zijn verdrievoudigd, de stikstofproblemen zijn niet opgelost en de gewone inwoners van Heiloo zien geen enkel voordeel. Ondertussen moet de gemeente en provincie steeds dieper in de buidel tasten, terwijl het openbaar vervoer krimpt en betaalbare woningen uitblijven.

De heer **BOER** (VVD): Ja, voorzitter, ik ben net wakker. Ik heb wel vier koppen koffie op. Goedemorgen. Maar hoe komt u er nou bij dat we alleen maar wegen bouwen naar villawijken. U weet dondersgoed dat we hier met z'n allen keihard werken om woningen te realiseren voor alle inwoners. En dat zijn niet alleen villawijken. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Waar ik op doel in dit geval: deze aansluiting gaat aangelegd worden om Zandzoom bereikbaar te maken. En dat is wel degelijk een villawijk.

De heer **BOER** (VVD): U weet dondersgoed dat er nog ook een andere woonwijk daar gerealiseerd gaat worden. En u weet ook dondersgoed dat het noodzakelijk is om een bedrijventerrein daar goed bereikbaar te maken. En u weet ook dondersgoed dat het nodig is om de doorstroming op de Ring Alkmaar te realiseren. Daar is het zelfs randvoorwaardelijk voor. Dus ik ben het niet met u eens.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): U mag het niet met mij eens zijn, maar bent u bekend met dat weggetje naar de Boekelermeer, het industrieterrein, die nu afgesloten is om deze aansluiting er maar doorheen te drukken?

De **VOORZITTER**: U lokt nog een interruptie uit van de heer Boer van de VVD.

De heer **BOER** (VVD): Ja. Nee, ik ben er zelf persoonlijk nog nooit geweest.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ik zou er eens een kijkje gaan nemen.

De **VOORZITTER**: Nee, even via de voorzitter. En als u een interruptie heeft, graag een vraag aan mevrouw Bouhlel. En dan kunnen we verder met het debat.

De heer **BOER** (VVD): Ik was in de veronderstelling dat ze mij een vraag stelde, dus daar gaf ik antwoord op.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. De Raad van State heeft al meerdere keren een streep gezet door de plannen. Zolang de provincie geen beleid heeft om aan de additionaliteitsvereisten te voldoen, kan er überhaupt geen natuurvergunning worden verleend. Toch blijft dit project in het iMPI staan, alsof het vanzelf ooit goed komt. Dat is niet realistisch. Dat is wensdenken met andermans geld. De SP vindt dat Noord-Holland moet kiezen voor wat echt belangrijk is: betaalbare woningen, veilig fietsen, goed openbaar vervoer en het behoud van onze natuur. Geen prestigeprojecten die alleen maar meer asfalt, stikstof en tekorten opleveren. Publieke middelen zijn bedoeld voor publieke doelen. Niet voor asfalt voor de happy few. Daarom dienen we een motie in waarin we vragen de afslag A9 bij Heiloo te schrappen uit het iMPI en het geld dat dan vrijkomt, of nu gereserveerd is en dan dus niet meer gebruikt hoeft te worden, te gebruiken voor onderhoud en te investeren in goed openbaar vervoer en bushaltes. Het dictum van de motie is: "Verzoekt Gedeputeerde Staten het project Afslag A9 Heiloo te schrappen uit het iMPI 2026-2033 en de vrijvallende middelen in te zetten voor goed openbaar vervoer dat overal komt en behoud/onderhoud van bushaltes, en gaat over tot de orde van de dag." Dank u wel.

Motie 103-3 november 2025
Schrap afslag-A9 bij Heiloo uit het iMPI

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *De kosten voor de aanleg van de aansluiting A9 bij Heiloo sinds 2014 zijn opgelopen van circa € 27,8 miljoen naar ruim € 75 miljoen exclusief BTW;*
- *De gemeente Heiloo en de provincie Noord-Holland meerdere malen extra kredieten hebben moeten verstrekken om het project financieel sluitend te houden;*
- *De Raad van State zowel het bestemmingsplan A9-afslag Heiloo (2019) als het bestemmingsplan Zandzoom (2021) heeft vernietigd wegens stikstof- en verkeersproblemen;*
- *Nog steeds geen natuurvergunning kan worden verleend omdat niet wordt voldaan aan het additionaliteitsvereiste uit recente jurisprudentie (Rendac-, Greenpeace- en Delversduin-uitspraken);*
- *De gemeente Heiloo zelf in haar brief van 17 september 2025 aangeeft dat uitvoering van de woningbouw afhankelijk is van provinciaal beleid dat nog ontbreekt;*
- *Het project Afslag A9 Heiloo in het iMPI 2026–2033 nog steeds is opgenomen met een voorlopig budget van ruim € 45 miljoen.*

Overwegende dat:

- *Het project geen bijdrage levert aan de betaalbaarheid van woningbouw, maar juist vooral bedoeld is voor de ontsluiting van een villawijk;*
- *De aangevraagde SPUK-WOKT-subsidie feitelijk wordt gebruikt voor het dichten van oude financiële gaten, in strijd met het doel van de regeling (woningbouw op korte termijn);*
- *De aanleg van de afslag negatieve effecten heeft op natuur, klimaat en leefomgeving, met name op het kwetsbare Noord-Hollands Duinreservaat (Natura 2000);*
- *De beschikbare provinciale middelen beter besteed kunnen worden aan onderhoud van bestaande infrastructuur, openbaar vervoer, fietsroutes en betaalbare woningbouw.*

Spreekt uit dat:

- *Het niet langer verantwoord is om publieke middelen in te zetten voor de aanleg van de A9-afslag bij Heiloo, gezien de financiële, juridische en ecologische risico's.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het project Afslag A9 Heiloo te schrappen uit het iMPI 2026-2033;*
- *De vrijvallende middelen in te zetten voor goed openbaar vervoer dat overal komt en behoud/onderhoud van bushaltes.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De **VOORZITTER**: De motie is terug te vinden in iBabs en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik geef het woord aan de heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, dit jaar wordt de discussie over het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur weer gedomineerd door hetzelfde onderwerp, maar dat er voor de eerste keer niet in staat 'de verbinding A8/A9'. Aan het begin van deze collegeperiode hebben wij er met een motie al voor gepleit dat we ermee moesten stoppen omdat het geen oplossing is voor de problemen van doorstroming op de weg, bereikbaarheid van de regio en de overlast die het veroorzaakt in Krommenie en Assendelft. Helaas heeft het in dit eindeloze dossier nog twee jaar geduurd voordat de coalitiepartijen dat ook gepresenteerd hebben gekregen en het college haar conclusie heeft getrokken. Ik ben er overigens nog niet helemaal zeker van dat de A8/A9 echt voorgoed afgeschreven is gezien het gesputter van de VVD in de BBB in de commissie Ruimte. Maar goed, de A8/A9 is nu eindelijk uit het iMPI.

Voorzitter, u kunt zich afvragen of wij dat bij D66 als een overwinning zien. En het antwoord is 'ja', maar wel een soort overwinning waarvan koning Pyrrhus er ook een aantal van had vele eeuwen geleden. Want is er nu een robuuste oplossing voor een Oost-Westverbinding van onze provincie? En zijn de inwoners van Krommenie en Assendelft ermee opgeschoten dat de A8/A9 geen oplossing blijkt voor hun problemen?

Ik blijf nog even in het oude Griekse denken, want dit is een retorische vraag. Want, voorzitter, de broodnodige verbinding tussen het oostelijke en westelijke deel van onze provincie is niet dichterbij en de situatie in Krommenie en Assendelft is er niet mee verbeterd. En sterker nog, er ligt geen andere hapklare oplossing voor een Oost-Westverbinding. En dit college gaat weer een periode in van onzekerheid voor onze inwoners door weer een variantenstudie op te starten voor de herinrichting van de N203 in Krommenie. Daar zijn in het verleden al vele varianten voor onderzocht en er is er niet één goed genoeg bevonden om de problemen daar op te lossen. Onze fractie vraagt zich af of we niet weer naar een onmogelijkheid aan het zoeken zijn die er eigenlijk niet is.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ben even in verwarring door dit betoog van D66. Want aan de ene kant hoor ik D66 hartstochtelijk pleiten en vieren dat dan die beruchte A8/A9-aansluiting uit het iMPI is gehaald, maar aan de andere kant: ach en wee dat we geen goede Oost-Westverbinding hebben. Is D66 het niet met ons eens dat juist die verbinding A8/A9 eigenlijk de oplossing is voor de Oost-Westverbinding en dat het helemaal niet verstandig is om die dan uit het iMPI te halen?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, de heer Dessing heeft, net zoals wij, een heel uitgebreide presentatie gehad dat die weg meer problemen veroorzaakt dan die oplost. Dus hoe graag ik het ook zou willen dat het oostelijke deel en het westelijke deel van de provincie goed verbonden zijn, die oplossing is niet die weg.

De heer **DESSING** (FvD): Daar kunnen we met elkaar van mening over verschillen. Maar wat ziet D66 dan wel als oplossing? Want D66 wil wel een goede Oost-Westverbinding, toch?

De heer **KANIK** (D66): Daar kom ik op, verder in mijn betoog. Dus als u even afwacht. En als u het dan nog niet goed genoeg vindt, dan zie ik u vast terug.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **KANIK** (D66): Even kijken. Waar was ik? O ja. Onze fractie vraagt zich dus af of we niet weer naar een mogelijkheid aan het zoeken zijn die er eigenlijk niet is. Want, voorzitter, moeten we niet concluderen dat de oplossing voor de problemen die het verkeer in Krommenie, Assendelft en de omringende regio veroorzaken, niet in Krommenie, Assendelft of Haarlem ligt,

maar in Den Haag. Want wat D66 betreft zetten we een stevige lobby op met gemeenten richting Den Haag dat het zo niet langer kan. De problemen zijn te groot om alleen met een aangepaste provinciale weg op te lossen. We hebben investeringen nodig in ov en wegen, en doorfietsroutes nodig om onze provincie bereikbaar en leefbaar te houden. Maar daar komen we op terug bij de begroting met een motie.

Voorzitter, dan wil ik als laatste nog twee zaken benoemen die voor ons erg belangrijk zijn. Ten eerste de doorfietsroutes. In de discussie in de commissie was daar wat verwarring over omdat wij dachten te zien dat er weinig in werd geïnvesteerd. Maar de gedeputeerde zei dat er ook veel verborgen zit in de wegenprojecten.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ik heb beloofd dat ik even zou terugkomen als ik niet tevreden was met het antwoord. Nou, bij deze. Ja, ik hoor inderdaad. D66 zeggen: ja, we moeten naar Den Haag, we moeten ov gaan doen. Ov, dat snappen we allemaal. Maar in dezelfde bijzin werd ook gezegd dat we moeten investeren in wegen. Maar welke wegen dan? Want dat was exact mijn vraag. Want als de A8/A9-verbinding geen oplossing is en de N203 is ook geen oplossing, wat is dan volgens D66 wegentechnisch voor de auto de oplossing voor het probleem van de Oost-Westverbinding?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, wij verschillen van mening over wat precies de oplossing is. Kijk, wegen zijn bij ons de derde oplossing. Onze eerste, de focus, is het ov en fiets. Dat is het verschil tussen Forum voor Democratie en D66. De Forum voor Democratie wil alles oplossen met wegen, met auto's. En wij zeggen juist: probeer ervoor te zorgen dat mensen minder de auto hoeven te pakken. Dan wordt het ook rustiger en dan kan je vervolgens gerichte investeringen doen waar het nog wel nodig is.

De heer **DESSING** (FvD): Maar, dan toch afrondend, dan concludeer ik dat D66 de investering in wegen eigenlijk niet nodig vindt en dat het wordt ingezet op alleen ov en fietsroutes, want dat is eigenlijk de enigste oplossing die dan overblijft.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, de focus moet liggen op het ov en de fiets. Dat wil niet zeggen dat je helemaal stopt met wegen. Maar in dit college en met deze partijen is het de hele tijd geweest: wegen is nummer één en de rest komt ernaast. En wij willen het juist omdraaien.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **KANIK** (D66): Oké. Dan gaan we- Even kijken. Ja, de twee zaken. Ja, de doorfietsroutes waar wat verwarring over was, omdat wij dachten te zien dat er te weinig werd geïnvesteerd in fietsroutes. Maar de gedeputeerde zei dat er ook veel verborgen zat in wegenprojecten. We houden de gedeputeerde aan de toezegging dat het de volgende keer duidelijker in het iMPI staat wat precies bij de doorfietsroutes hoort. Onderzoek heeft uitgewezen dat als inwoners makkelijker en snel op de fiets ergens kunnen komen, dan de auto vaker laten staan. En dat is weer goed voor onze klimaatdoelen en doorstroming op de weg.

Dan, voorzitter, het laatste punt: de militaire bereikbaarheid van onze provincie, waar we in de commissie ook aandacht voor hebben gevraagd. Onze fractie vraagt zich af wanneer de onderzoeksresultaten van dat bredere rijksonderzoek bekend worden. En hoe Gedeputeerde Staten is aangehaakt en daar invulling aan gaat geven als daar de resultaten bekend van worden. Want, voorzitter, helaas komt de dreiging van vijandige landen steeds dichterbij onze provincie. Wij moeten daarop voorbereid zijn. Het eerder aangekondigde initiatiefvoorstel hierover hebben we nog steeds in voorbereiding. Dus daar komen we op terug. Tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Den Boer van de BBB.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Het zal de meeste aanwezigen niet verbazen: vandaag ben ik samen – met best veel van jullie – in de auto gestapt en naar de Dreef gereden. Voor mij zou het zeker ook wel een optie kunnen zijn om met het ov te gaan, maar aangezien we eigenlijk nooit weten hoelang deze vergaderingen duren, kies ik ervoor om met de

auto te gaan. Keuzevrijheid. Dat is een van de redenen waarom ik zo blij ben om in Nederland te kunnen wonen. Echter, de keuze tussen ov en auto is niet voor iedereen in Noord-Holland mogelijk. Er zijn bepaalde gebieden, wat de gedeputeerde ook al aangaf, waarbij de inwoners altijd afhankelijk zullen blijven van de auto. BBB bemerkt dat er mooie projecten in het iMPI staan, maar dat er wel meer prioriteit gelegd moet worden in de projecten voor vervoer met de auto, met als voorbeeld de afrit A9 Heiloo en de onderdoorgang Broek in Waterland. Dit maakt dat wij mede de motie van de VVD bij de begroting indienen.

Verder gaan wij, zoals in de commissievergadering al gezegd, met pijn in ons hart akkoord met het iMPI zoals die nu voorligt. Dit door de toezegging van de gedeputeerde oog te blijven houden voor een goede Oost-Westverbinding en de stappen die genomen worden naar het Rijk toe om ervoor te zorgen dat Noord-Holland niet over tien tot vijftien jaar volledig vast zal komen te staan. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer De Moel van de PVV.

De heer **DE MOEL** (PVV): Dank u, voorzitter. Bereikbaarheidsproblemen in de regio Krommenie-Assendelft zijn urgent en structureel. Inwoners en ondernemers ervaren dagelijks hinder van de verkeersdrukte en het gebrek aan doorstroming. Dit speelt al jaren; en raakt niet alleen de leefbaarheid, maar ook de veiligheid en de economische vitaliteit in dit gebied. In het coalitieakkoord is afgesproken dat aan de overlast een einde moet komen. Dat vereist keuzes die niet vooruitgeschoven kunnen worden. De verbinding A8/A9 is in dit licht meer dan afzonderlijk een infrastructuurproject. Het is een strategische opgave met directe koppeling naar woningbouw, mobiliteit en economie. Zolang dit project in het iMPI staat, blijft het formeel een prioriteit van de provincie. Het iMPI is immers niet alleen een investeringslijst, maar ook een prioriterend en agenderend instrument richting de MIRT.

De gedeputeerde gaf in de commissie aan dat het weinig zin heeft om een project zonder actieve planvorming in het iMPI te behouden. Wij begrijpen de redenering, maar zijn het er niet mee eens. Juist in deze fase is bestuurlijke zichtbaarheid van het project essentieel om de plek aan tafel te behouden bij een nieuw kabinet. Schrappen uit het iMPI betekent het tegenovergestelde signaal: dat de provincie het dossier afsluit. Daarmee wordt het risico reëel dat het Rijk het project definitief loslaat. Dat is niet in het belang van Noord-Holland. Het in de studiefase opnemen van de N203.19 waarderen wij als een stap richting leefbaarheidsverbetering, maar het is geen volwaardig alternatief voor de oorspronkelijke opgave van de A8/A9. De impact van de verbinding overstijgt enkele tracés en knelpunten. Zonder een structurele oplossing voor bereikbaarheid blijven problemen bestaan. Leefbaarheid en bereikbaarheid moeten hand in hand gaan. Wie wil bouwen, moet ook ontsluiten. Zolang de koppeling ontbreekt, schuiven we het probleem voor ons uit in plaats van dat we het oplossen.

Om die reden dienen wij een amendement in om het project de N203.01, oftewel de verbinding tussen de A8/A9, in het iMPI te behouden. Niet om morgen te starten met uitvoeren, maar om bestuurlijke ruimte te behouden voor heroverweging. Het vasthouden aan de prioriteit is noodzakelijk om zicht te houden op financiering en besluitvorming en regie. Wij vragen de gedeputeerde om dit signaal serieus te nemen. Ons standpunt over de voordracht bepalen wij mede op basis van zijn reactie op dit punt. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u. U heeft het amendement. Wilt u even het dictum voorlezen van het amendement?

De heer **DE MOEL** (PVV): Even kijken. “In de vergadering bijeen op 3 november 2025, de behandeling van de voordracht 46-2025, Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2026-2033, constaterende en overwegende hetgeen in het amendement is opgenomen, besluiten het besluitpunt de volgende investeringsmaatregelen te schrappen, te wijzigen in: de volgende investeringsmaatregelen te schrappen met dien verstande dat de investeringsmaatregelen de N203.01 verbinding A8/A9 niet wordt geschrapt, maar in het programma van het iMPI behouden blijven. Dit amendement is mede ingediend door JA21, en gaan over tot de orde van de dag.”

Amendement 38-3 november 2025
Behoud N203-01 (A8/A9)

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Besluit:
Het besluitpunt
"4. De volgende investeringsmaatregelen te schrappen:"

Te wijzigen in:

"4. De volgende investeringsmaatregelen te schrappen, met dien verstande dat de investeringsmaatregel N203-01 – Verbinding A8/A9 niet wordt geschrapt, maar in het programma en iMPI behouden blijft."

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting
Met dit amendement wordt voorkomen dat N203-01 als te schrappen maatregel wordt vastgesteld en wordt tevens de motiverende passage in de Voordracht verwijderd. Hierdoor zijn Voordracht en Ontwerpbesluit onderling consistent en blijft de beleidsoptie voor een verbinding A8/A9 beschikbaar voor nadere politieke en feitelijke weging in een later stadium. N203-19 (Herinrichting N203 Krommenie) blijft elders volgens de programmering opgenomen en wordt door dit amendement niet geraakt.

Ondertekening: Daniël de Moel (PVV) en Daniël van den Berg (JA21).

De **VOORZITTER**: Dit amendement maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen. In interruptie, de heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, de PVV heeft ook het onderzoek gezien dat die A8/A9 zorgt voor overlast van andere mensen in Krommenie-Assendelft en dat zorgt voor meer files. Dus ik vraag me af: welke oplossingen ziet u, anders dan wij, voor deze weg?

De heer **DE MOEL** (PVV): Dat is niet aan mij om daar een oplossing voor te bedenken, maar wij willen gewoon dat het open blijft staan en dat we er daarna, in de toekomst, iets mee kunnen doen. Dat is alles.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, en wat voor signaal geeft u af aan Krommenie-Assendelft en de regio als wij dit maar eindeloos door blijven trekken terwijl het geen oplossing is voor de regio?

De heer **DE MOEL** (PVV): Ik heb net uw inbreng gehoord en ik denk dat wij daar inderdaad van verschillen. Maar wij vinden het heel belangrijk dat wij ons blijven inzetten voor de bewoners van Krommenie en Assendelft.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan geef ik het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Eerst even wat de A8/A9 betreft. Ik verkeer eerlijk gezegd in de veronderstelling dat na de presentatie van het onderzoeksrapport van Royal HaskoningDHV op 16 juni dit jaar er een einde zou komen aan de ruim vijftigjarige discussie over het doortrekken van de A8 naar de A9. Immers, het doortrekken gaat niet alleen ten koste van cultureel erfgoed, maar biedt ook verkeerskundig geen oplossing. En hij is ook nog onbetaalbaar. Nu zijn er fracties die denken dat, wanneer je het maar op het iMPI laat staan, het er toch nog een keer van komt. Maar dat lijkt me eerlijk gezegd gespeend van iedere realiteitszin.

Maar, voorzitter, de uitkomst van het onderzoeksrapport geeft wel aan dat met grote voortvarendheid de herinrichting van de N203 ter hoogte van Krommenie en Assendelft moet worden opgepakt. Immers, de leefbaarheid staat daar al jaren ernstig onder druk. Nu stellen GS voor om de reservering in het iMPI te laten vervallen en het project over te hevelen naar de studiefase. En de vraag is of het niet schrappen van de investeringsmaatregelen voor de N203 niet leidt tot een spoedige realisering. Dus als je het daar laat staan. Dus dat is mijn vraag aan de

gedeputeerde: is het wel verstandig om het nu al over te hevelen en het geld daarvoor niet te reserveren?

Dan twee andere zaken, voorzitter. De N244. Ik heb onlangs een werkbezoek gebracht aan Alkmaar en wijde omstreken. Daar is mij nadrukkelijk gevraagd om mij in te zetten voor het agrarisch verkeer op de N244. Dit omdat het verkeer, agrarisch verkeer, nogal behoorlijk wat overlast veroorzaakt in woonkernen, onder meer in de Beemster. Nou maak ik met enige regelmaat gebruik van deze weg. Die weg wordt intensief gebruikt van en naar Alkmaar. Mijn indruk is dat het agrarisch verkeer op die weg zou kunnen leiden tot een verminderde doorstroming en ook tot onveilige situaties. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of mijn veronderstelling juist is dat agrarisch verkeer op de N244 niet wenselijk is.

Tenslotte, voorzitter, we hebben al meerdere keren aandacht gevraagd voor de ruim vierhonderd bomen langs de N241 in Schagen.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik ben heel benieuwd. U heeft het over de N244 met het landbouwverkeer. Wat zouden de alternatieven zijn voor het landbouwverkeer en groot verkeer daar?

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik werd gewezen op de problematiek van de woonkernen onder het iMPI in de Beemster. Maar als ik kijk naar de weg, dan denk ik dat het heel onverstandig is om het agrarische verkeer toe te passen. Ik ben het met u eens: je zou wel moeten kijken van, wat zijn dan de oplossingen? Die heb ik niet voorhanden, zeg ik er heel eerlijk bij.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, als er geen oplossing is, dan is er toch geen oplossing? Dan moet het verkeer daar toch blijven rijden? Dan is dat toch gewoon- Dan is dat toch zo?

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): In mijn perceptie vrees ik dat dat inderdaad een situatie is die gehandhaafd wordt. Maar ik ben erg benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op dat punt.

Voorzitter, tenslotte nog even iets over de bomen langs de N241 ter hoogte van Schagen. Het voornemen was om al deze bomen te kappen en nieuwe aan te planten voor een bedrag van haast negen ton. Toegezegd is dat er een hernieuwd onderzoek zou plaatsvinden naar de staat van de bomen, waar ze zich bevinden, en of het echt nodig is om alle bomen te kappen. Ik vraag aan de gedeputeerde: is het juist dat het onderzoek inmiddels is afgerond – zodat het spoedig geagendeerd kan worden voor de behandeling in de commissie Ruimte? Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Dank ook aan GS voor het voorstellen van het iMPI. Het is altijd goed om jaarlijks weer te besluiten over de infrastructuurprojecten waar we als provincie aan werken. De ChristenUnie is blij dat de gestrekte verbinding A8/A9 nu van tafel is, want het is nu echt duidelijk dat de problemen die het creëert groter zijn dan wat het oplost. En daar waren wij al heel lang bang voor.

Tegelijkertijd, het is al eerder genoemd, de problemen met de leefbaarheid in Assendelft en Krommenie zijn nog niet voorbij. Dus daar moeten we echt met elkaar aan de slag. Wij horen graag van GS hoe ze dat gaan aanpakken. En wat ik graag mee wil geven: de ChristenUnie denkt nog steeds dat een langzame rondweg rondom Assendelft – zeg maar de oude variant zeven – nog steeds een goede oplossing zou zijn om te verkennen. Want als je daar een verbinding doet, die een deel van het verkeer uit het centrum van Krommenie haalt, zou dat dan toch niet een oplossing zijn die er ook niet voor zorgt dat de A9 weer helemaal vastloopt?

Ook willen we GS graag oproepen om op korte termijn meer duidelijkheid te geven over de planning en de financiering van de ondertunneling van de N247 in Broek in Waterland. Ik begrijp dat de VVD daar met een motie op komt en dat deel van die motie ondersteunen wij dan ook.

Wij zijn ook tevreden met de investering in de fietsprojecten en met name de doorfietsroutes. Wij danken GS voor de toezegging om te proberen iets meer inzicht te geven in de voortgang van onze ambities.

En tenslotte, wij ondersteunen het amendement van de SP om de afslag A9 bij Heiloo uit het iMPI te halen. Gezien de grote problemen met de realisatie, de lange tijd dat we dit al proberen en het maar niet lukt, de extra stikstofuitstoot en de beperkte toegevoegde waarde, denken wij dat wij onze geld en tijd beter op andere projecten in kunnen zetten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Boer van de VVD.

De heer **BOER** (VVD): Goedemorgen. Gelukkig. Gelukkig kunnen alle inwoners merken dat we in deze coalitieperiode voldoende investeren in het goed onderhouden van de provinciale wegen, fietspaden, busbanen, enzovoort. Daar zijn we als VVD trots op dat we dat op orde hebben.

Buitengewoon teleurgesteld zijn we dat het project Verbinding A8/A9 op dit moment geen doorgang kan vinden en dus in de ijskast gezet wordt. We hadden graag geïnvesteerd in de noodzakelijke Oost-Westverbinding.

Dat brengt mij bij investeren in nieuwe infrastructuur.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ja, het is toch een memorabel moment hier dat we de VVD horen uitspreken dat ze het weliswaar teleurstellend vinden, maar dat ze toch gaan instemmen met het feit dat we die A8/A9 uit het iMPI halen. En ik hoor ook de heer Boer zeggen dat het eigenlijk, ja, een politieke keuze is: maar ja, we kunnen nou eenmaal niet investeren. Is de heer Boer het met ons eens dat je eigenlijk wel degelijk, zeker als coalitiepartij, die keuze had gehad om er in die onderhandelingen dusdanig voor te zorgen dat die voor jullie, en voor ons, zo belangrijke A8/A9-verbinding in dat iMPI zou blijven staan? Waarom is daar niet harder voor geknokt?

De heer **BOER** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, gelukkig heb ik mijn spreektekst voor me, dus weet ik heel duidelijk wat ik heb gezegd. Ik heb in ieder geval gezegd dat we buitengewoon teleurgesteld zijn. Dus dat is iets anders dan 'zomaar teleurgesteld'. Kijk, in de behandeling van de commissie hebben we uiteraard gesproken over het behouden van de A8/A9 in het iMPI. En zoals de gedeputeerde ons heeft uitgelegd – en terecht, naar wat wij vinden – is dat in het iMPI alleen projecten staan waar op dit moment aan gewerkt wordt. Dus dan is het inderdaad niet logisch om die verbinding daar in te laten staan. Maar dat wil niet zeggen dat wij ons niet blijven inzetten voor een verbinding A8/A9. Daar kunt u zeker op rekenen. En u weet zelf ook, ik denk dat u ook een ijskast heeft, dat als u daar dingen in zet, dat u ze er ook weer uit gaat halen. En dat gaan wij doen als het moment daar is.

De heer **DESSING** (FvD): Ik begrijp dat de redenering van de VVD in dit verband. Maar dan toch. Als je iets in de ijskast zet, dan ga je ook zorgen dat het budget wat daarvoor gereserveerd is, beschikbaar komt voor andere budgetten. Dus het risico dat het in die ijskast blijft of zelfs wordt weggegooid, dat is toch veel groter? Dan kun je toch veel beter- Als dit een van de stokpaardjes is, als dit het paradepaardje is van de VVD in de provincie, dan zet je toch alles op alles om, of er nou wel of niet- Want er wordt al vijftig jaar over gesproken en hij staat al heel lang in het iMPI. Dan is het toch niet meer dan logisch om dat in het iMPI te laten staan? Het is toch geen signaal aan de inwoners van Noord-Holland en de inwoners van Krommenie om dit uit het iMPI te halen? Dat kan toch niet waar zijn?

De heer **BOER** (VVD): Nou, de VVD heeft meerdere paradepaardjes. Daar zal ik zo meteen naar verwijzen. En ik geef hier een heel duidelijk signaal, en ook de gedeputeerde zegt dat: een Oost-Westverbinding is noodzakelijk in deze provincie. Dat is het signaal wat de VVD hier afgeeft. Daar blijven wij ons continue voor inzetten voor het realiseren van die Oost-Westverbinding. En hopelijk met een nieuw kabinet met andere regels qua stikstof en misschien andere inzichten qua werelderfgoedstatus kunnen we die weg wel gaan realiseren. En ik en mijn partij blijven zich daarvoor inzetten. Dat is het signaal dat wij geven naar de inwoners van deze provincie. Wij blijven ons inzetten voor de Oost-Westverbinding. Daar is niet per se voor noodzakelijk dat die in het iMPI blijft staan.

De heer **DESSING** (FvD): Heel kort. Is dat dan volgens de VVD die A8/A9-verbinding of geven jullie dat op voor een ander alternatief? Of is die A8/A9-verbinding nog steeds voor jullie de prioriteit?

De heer **BOER** (VVD): Wij blijven ons inzetten voor een verbinding A8/A9.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, een van de zaken die ook niet geregeld wordt door die A8/A9-verbinding is doorstroming. Ik hoor de VVD altijd zeggen: doorstroming is belangrijk, doorstroming. Waarom blijft u dan nog steeds dit in de ijskast houden, terwijl u weet dat die A8/A9-verbinding voor extra files gaat zorgen?

De heer **BOER** (VVD): Kijk, ik persoonlijk geloof niet dat er een magische weg is in deze provincie die alles oplost. Dat doe je bij stukjes en beetjes. Het realiseren van die A8/A9 is een stukje daarvan. En zoals ik zo meteen ga voorlezen of ga betogen: er zijn nog ook andere verbindingen en andere wegen die we moeten gaan realiseren. Daar hebben we het Rijk bij nodig. Als we daar ook stappen kunnen zetten, kan zo een A8/A9-verbinding wel degelijk zorgen voor een betere doorstroming. Dus vandaar dat we die gewoon laten staan.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, dan trekt u wel van heel wat experts hun conclusies in twijfel. Het is best wel een bijzondere uitspraak van de VVD, volgens mij. Of niet?

De heer **BOER** (VVD): Nou, dat is helemaal niet zo. En dat heeft de gedeputeerde ook gezegd. Het is een momentopname. Op dit moment is er daarnaar gekeken. Als de wereld er anders uitziet, als er andere regels zijn qua stikstof, qua doorstroming op andere wegen, dan is het realiseren van een A8/A9 wellicht, denk ik, een heel goede zaak. Dus, nee, wij houden hem in de ijskast. Het is een prioriteit voor ons en wij blijven ons inzetten voor het realiseren van een Oost-Westverbinding.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Boer.

De heer **BOER** (VVD): Voorzitter, en dat brengt mij bij het investeren in nieuwe infrastructuur. Voor de VVD is het overduidelijk dat we ook flink moeten investeren in verbetering van het ontsluiten van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen en dat we moeten investeren in de verkeersdoorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid in Noord-Holland. Ik noem dan de investeringen in onder andere de Multimodale Ring Alkmaar, de Ravelijnbrug, de N203 tussen Uitgeest en Limmen, maar in het bijzonder ook het realiseren van de nieuwe afslag op de A9 bij Heiloo en de onderdoorgang bij de N247. Want vergis u niet, het realiseren van de afslag bij Heiloo is randvoorwaardelijk voor de doorstroming op de Ring Alkmaar, maar ook voor het realiseren van de woningbouwprojecten daar. Dat zijn niet alleen villawijken, zoals de SP beweert. En het is ook nog eens noodzakelijk voor het realiseren van een goede bereikbaarheid van de bedrijventerreinen daar.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, ik vraag me af, Heiloo heeft de afslag A9 al uit haar begroting gehaald. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

De heer **BOER** (VVD): Nou, laat ik u vertellen dat ik uitstekende contacten heb in Heiloo en dat dit echt klinkklare onzin is en dat iedereen zich daar in Heiloo ontzettend inzet voor het realiseren van die afslag. Men wil niks niets liever dan dat.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dan zou ik de vergadering van 6 oktober even terugkijken. Daarin zegt de wethouder zelfs dat het de komende vier jaar niet realiseerbaar is.

De heer **BOER** (VVD): Ik ga hier geen spelletje doen ‘wie heeft dat gezegd en wie heeft dat gezegd?’. Ik zeg u, ik heb uitstekende contacten in Heiloo. Dat verhaal, wat nu wordt gezegd, klopt gewoon niet. Men is druk bezig met het realiseren van die afslag A9 daar. En terecht.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Boer.

De heer **BOER** (VVD): Voorzitter, ik had het net over de randvoorwaardelijkheid van de afslag A9 en ik ga nu verder met de onderdoorgang van de N247. Want fijn dat de tekst in het iMPI op aandringen van de VVD nu is gecorrigeerd. Maar teksten aanpassen is natuurlijk niet voldoende. We moeten in dit derde jaar van deze coalitie een flinke stap vooruit zetten bij deze projecten. En we willen niet alleen mooie woorden: dat we er druk mee bezig zijn en er overleg is. Maar we willen ook concrete stappen en daden. We willen getekende bestuursakkoorden. Daar willen we de gedeputeerde graag bij ondersteunen. Zoals de gedeputeerde zelf ook elke keer hier zegt: als we niets doen, weten we één ding zeker: dan eindigen we hier met een verkeersinfarct in Noord-Holland en staan we allemaal stil. Een mobiliteitscrisis. Dus actie en stappen vooruit. Dit was een soortement trailer, want het echte werk komt strakjes van mijn collega de heer Terwal, want hij zal er tijdens de Algemene Beschouwingen op terug gaan komen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Een 'teaser' zou u bijna kunnen zeggen.

Dan geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Naar aanleiding van de commissievergadering viel het ons op dat er wel heel veel projecten continu vertragen en dat eigenlijk niet helemaal duidelijk is wat er dan steeds vertraagt. Dus we hadden eigenlijk een heel simpele vraag aan de gedeputeerde: kan er bij het volgende iMPI bij de projecten die vertraagd zijn een sterretje of een dikgedrukte titel zijn, zodat duidelijk wordt wat vertraagd is. Dat hoeft allemaal niet heel ingewikkeld, hoor.

We vragen blijvende aandacht voor de doorfietsroutes. We zijn blij dat daar ook genoeg geld voor is. En we blijven aandacht vragen voor de alternatieve mobiliteit, naast asfalt en meer auto's. Dus volgens het STOMP-principe. We vertrouwen erop dat de gedeputeerde zich hier voldoende op blijft inzetten. En we zijn blij dat de A8/A9 nu echt voorbij is. We hopen dat we met de vrijgekomen tijd, financiën en nieuwe inzichten ons gaan inzetten voor nieuwe mobiliteit en een echte oplossing voor de Oost-Westverbinding in plaats van alleen maar meer asfalt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dessing, Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Even aanhakend op het vorige betoog: wij zijn absoluut niet blij, zoals u zult begrijpen, met het schrappen van de verbinding A8/A9 uit het iMPI. Los van de feiten die ik al genoemd heb: dit is een project wat al heel erg lang loopt. We zijn heel erg bezig om alternatieven te vinden om die Oost-Westverbinding alsnog te realiseren. Maar eigenlijk, voor de lange termijn, is de verbinding A8/A9 met alle aansluitingen daaromheen en alle problemen die het eventueel op de A7 of de A9 gaat opleveren, de enige constructieve oplossing voor de bereikbaarheid van onze inwoners van Noord-Holland. Onze inwoners van Noord-Holland, die we wel straks met de begroting vragen om indirect tweehonderd miljoen af te tikken voor een Groen Groeifonds, waarbij de politieke keuze ook gemaakt had kúnnen worden – en wat ons betreft had móeten worden – om te vechten voor die aansluiting A8/A9. Als we tweehonderd miljoen in deze provincie weten vrij te maken, dan kunnen we voor die grofweg één miljard die nodig is voor de A8/A9 met steun van het Rijk – en als we richting het Rijk zouden gaan om écht te pleiten om de bereikbaarheid van Noord-Holland op te lossen – dan zou dat een politieke keuze geweest kunnen zijn die deze coalitie ook had kunnen nemen. En dat neem ik deze coalitie kwalijk.

Want we gaan wel straks die tweehonderd miljoen, die we nodig hebben voor alles wat we in het iMPI alsnog willen doen, lenen van de bank. We gaan dus eigenlijk aan de inwoners van Noord-Holland vragen: wilt u nog straks een keer de portemonnee trekken? We gaan de portemonnee trekken voor het Groenfonds. We gaan de portemonnee trekken voor het iMPI. En we gaan ook nog de portemonnee trekken om gemiddeld 11 euro per maand voor de wegenbelasting voor de inwoners van het Holland te verhogen. Dat vinden wij onacceptabel.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. U suggereert dat wij tweehonderd miljoen hadden moeten investeren in de verbinding A8/A9. Dan nog hopen dat het Rijk achthonderd miljoen zou investeren – prijspeil nu; dus dat zou misschien nog wel wat meer worden – om dan een oplossing te creëren die erger is dan de kwaal. Want dat is wat uit het onderzoek is gekomen. Zou dat nou een verstandige besteding zijn van deze miljard?

De heer **DESSING** (FvD): Wij vinden nog steeds dat dit een verstandige besteding is, omdat je ook meerjarig kunt kijken hoe je- Als je in één jaar, als je in één begrotingsjaar van deze coalitie, al tweehonderd miljoen weet te vinden, dan kunnen we met elkaar en dan moeten we met elkaar de politieke discussie openhouden om in ieder geval ervoor te zorgen dat die verbinding niet uit het iMPI verdwijnt. Dan is dat een politieke keuze die we, ook met het oog op de toekomst als inderdaad de stikstofregels anders kunnen zijn- Want die kans is heel groot aanwezig dat dat de komende jaren gaat gebeuren. Dus dan vervalt dat argument ook. En dan is er een oplossing om de bereikbaarheid en de mobiliteit van Noord-Holland, ook in het verband van de automobiliteit, op orde te houden voor de langere termijn. Want wij kijken graag hoogover naar de langere termijn.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, nu doet u net alsof er stikstofregels de enige beperkende factor waren. Maar het probleem was juist dat uit alle scenario's komt dat uiteindelijk de bereikbaarheid er ook niet mee gediend is, omdat er op andere plekken meer files ontstaan. Negeert u dat nu?

De heer **DESSING** (FvD): Dan heeft u niet geluisterd, voorzitter, naar mijn pleidooi, want ik heb aangegeven dat de problemen die daardoor ontstaan, zoals filevorming op de A7 of de A9, een bijkomend probleem is wat we ook in het iMPI moeten gaan beschouwen en moeten gaan oplossen. En als je voor de langere termijn kijkt naar de bereikbaarheid van Noord Holland en voor de economie van Noord-Holland, dan is dat absoluut noodzakelijk. En dan mag het niet zo zijn dat we nu maar zeggen van, nou ja, het gaat toch niks worden, we halen het maar uit het iMPI, we zetten het in de ijskast. En de kans dat het daardoor gaat verdwijnen, is heel groot. Dat is niet onze politieke keuze. Dat is niet wat wij als Forum voor Democratie de burgers van Noord-Holland willen voorhouden.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, staat u mij dan toe om te concluderen dat we er dan met die miljard zeker nog niet zijn.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Dat is een conclusie die ik geheel aan de ChristenUnie laat. En daar denkt inmiddels, ook na de afgelopen verkiezingen, de bevolking van ook Noord-Holland heel anders over, want het aantal zetels wat Forum voor Democratie in de Tweede Kamer heeft gehaald, is een signaal dat de burgers van Noord-Holland vinden dat het anders kan en anders moet.

De heer **KANIK** (D66): Dan is het signaal dat D66 heeft gekregen nog vele malen groter. Dank u wel.

De heer **DESSING** (FvD): Ik feliciteer D66 van harte met hun verkiezingsresultaat. Maar laten we daarna-

De **VOORZITTER**: Via de voorzitter, meneer Dessing. Gaat u verder.

De heer **DESSING** (FvD): Ik feliciteer D66 van harte met hun verkiezingsresultaat. Maar laten we daar dan in de nieuwe verhoudingen straks, misschien in een andere coalitie, daar, ja, een discussie over voeren. Maar dat is precies mijn punt. Laten we het tot die tijd alsjeblieft in het iMPI houden, want dat is waar we allemaal voor knokken. En dat is waar de bevolking van Noord-Holland recht op heeft. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van den Berg van JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Het lijkt vandaag wel alsof we hier feest kunnen vieren. Als ik de andere partijen zo hoor, zijn er velen blij dat we de A8/A9 eindelijk kunnen schrappen. Dat is een foute keuze, want we hebben het hier vandaag voorzitter over het iMPI. JA21 vindt het een bijzonder onverstandige beslissing om de A8/A9 nu definitief te schrappen. We hebben namelijk een grote opgave in onze provincie. Ten eerste, het werd net al genoemd, die Oost-Westverbinding in onze provincie, die is ontzettend belangrijk. Die is belangrijk voor onze leefbaarheid, die is belangrijk voor onze woningbouw en zeker ook voor

onze economie. En wat ik jammer vind, is dat er eigenlijk een valse tegenstelling wordt opgeworpen hier. Ik hoor D66 praten over het ov, anderen natuurlijk over de automobiliteit. Maar ik denk dat we hier een kans laten liggen. Dat het eigenlijk natuurlijk gaat om allebei de zaken. Beiden moeten elkaar versterken. Het is gewoon een feit: als we naar 2050 kijken en naar de bevolkingsprognoses, voorzitter, dan groeit onze provincie naar zo'n 3,4 miljoen inwoners. Dat is vierhonderdduizend inwoners erbij. Dus kortom, we hebben niet de luxe om opties uit te sluiten. Het moet een combinatie zijn van beide.

Ik had het net al even over die woningbouw. Dan vind ik het ook goed dat de VVD kijkt naar hoe wij op de lange termijn ook de woningbouwprojecten goed kunnen ontsluiten. En die motie zullen wij dan ook mede indienen.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik kan nog wel een beetje meegaan met de heer Van den Berg over dat we niet opties moeten uitsluiten die een positief resultaat hebben op ons verkeer. Alleen, dit is een maatregel die juist voor meer files zorgt waardoor Noord-Holland minder bereikbaar wordt. JA21 moet het ook met ons eens zijn dat we toch naar andere opties moeten gaan kijken?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik ben het er niet mee eens. Beter zelfs, ik vind dat kortzichtig, want het kan inderdaad wel zo zijn – dat werd net ook genoemd – dat het ene project inderdaad weer leidt tot verlichting in het ene gebied, maar weer tot een verzwaring in het andere gebied. Kortom, je moet het dus integraal bekijken. Ik zal het zo meteen ook hebben over de A7 van Amsterdam naar Groningen. Je moet in ieder geval werken aan een betere bereikbaarheid. Daar hebben we die A8 onder andere voor nodig. Zeker ook nog provinciale wegen, maar zeker ook het ov. En doen we dat niet, dan staat die leefbaarheid, de economie en die woningbouw onder druk.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik heb in mijn bijdrage ook gezegd dat die discussie over de aansluiting van de A8/A9 al vijftig jaar duurt. Bij het Streekplan Amsterdam Noordzeekanaalgebied, wat deze Staten in 1982 hebben vastgesteld, is die al geschrapt. Ik vond het belang van het studierapport wat nu in juni gepresenteerd is, belangrijk, om dat je zag: het biedt geen oplossing en je moet toch kijken naar die N203. Mijn vraag aan u: wat vindt u dat er moet gebeuren met de N203? Want de leefbaarheid van Assendelft en van Krommenie staat al jaren onder druk. Daar moet iets aan gebeuren. Hoe kijkt u daartegenaan?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Allereerst wil ik constateren dat het mij vreemd lijkt als we vijftig jaar geleden met het idee kwamen en constateren dat het nodig was en dat het nu, vijftig jaar later, met veel meer inwoners en verkeersbewegingen in een keer geen oplossing zou zijn. Dus daar neem ik afstand van. En over die N203, ja, u weet, net als de rest, dat JA21 keihard heeft gestreden voor die leefbaarheid in Krommenie. Dus er zal inderdaad een oplossing voor kunnen komen. Voor mijn part via Assendelft of een andere ontsluiting of meerdere opties die zijn geschetst door de gedeputeerde. Maar het blijft natuurlijk wel een feit dat het niet een permanente oplossing is. Als we zo meteen vijftigduizend vervoersbewegingen per dag door Krommenie hebben, ja, dan leidt dat tot problemen. Dus kortom, daarom gaan wij voor die uitbreiding van.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Maar dan begrijp ik dat u zegt van, we moeten toch maatregelen treffen voor de N203, zodat de leefbaarheid in Assendelft en Krommenie op een hoger plan komt. Klopt dat?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dat zeggen wij zeker. Ja, absoluut. Daar vinden wij elkaar helemaal in. Kortom, wij kunnen de situatie niet laten zoals die nu is. Dat is onhoudbaar voor de inwoners daar, maar ook, nogmaals, voor onze economie en onze woningbouw.

Goed, ik vervolg mijn betoog, voorzitter. Ook de gedeputeerde zei het, los van die bevolkingsprognose, dat we in 2040, werd gezegd, een mobiliteitscrisis zullen hebben. Als we nu niet aan de slag gaan, dan heeft dat echt een enorme impact voor onze provincie en dat moeten wij niet laten gebeuren.

Dan zou ik het nog willen hebben over de commissievergadering, want ik heb daar ook de gedeputeerde gevraagd van, wilt u in ieder geval uw uiterste best doen om ook in Den Haag op de deur te blijven bonken? Want we hebben niet alleen de financiering nodig vanuit de provincie of de politieke wil – dat is natuurlijk wel belangrijk; en dan kijk ik een paar mensen even aan – maar ook op landelijk niveau hebben we natuurlijk wel uitdagingen op het gebied van stikstof, zeker ook op het gebied van financiering, maar ook aandacht voor geluidsoverlast. Ik denk dat de gedeputeerde daar uitstekend de steun heeft van deze Staten om ook te blijven pleiten in Den Haag dat we daar ook aan die drie punten iets gaan doen. Want als we de politieke wil zouden hebben hier, maar we lossen deze drie punten ook niet op, ja, dan komen we er alsnog niet, voorzitter.

En dan over die A7. Ja, het werd net al even genoemd. Inderdaad, wij zien ook dat, wanneer wij de A8/A9 wel zullen bouwen, dat er op andere plekken problemen zullen ontstaan. Daarom ook bij deze nogmaals weer een oproep: laten we dus ook wel integraal kijken naar wat er bijvoorbeeld nodig is van de A7. Die loopt van Amsterdam via Hoorn naar Groningen. Als we die niet uitbreiden, dan zullen we inderdaad met een probleem blijven zitten. Maar ook op de andere provinciale wegen zullen we, vind ik, een integraal plan moeten hebben hoe wij op de lange termijn die woningbouw gaan stimuleren en faciliteren en ook zeker onze economie niet vergeten.

Daarbij toch even een gedachtespinsel. Ik zit dan toch met die instandhoudings- en renovatieopgave waar ons land tegenaan kijkt. We hebben tot 2050- Of nee, tot 2100 hebben we 260 miljard euro nodig om onze huidige infrastructuur, de kunstwerken, vaarwegen, in stand te houden en te renoveren. Ik wil toch even hier alvast even opgooien van, laten we nou ook kijken naar, als we niet alleen kijken naar de aanleg van de A8/A9 en alle andere wegen die we willen bouwen, om ook zeker gewoon op de lange termijn te blijven nadenken hoe we deze infrastructuur ook in stand houden, zodat we op de lange termijn niet weer tegen problemen aanlopen.

Nou, dan kom ik weer terug. Ja, vandaag vieren we feest? Nou, volgens mij niet. Ik vind het nog steeds erg treurig dat deze coalitie er ook voor heeft gekozen om de A8/A9 niet door te zetten. En JA21, die zal er in ieder geval voor blijven strijden, zowel in de provincie, alsook in de Tweede Kamer, dat die er wel gaat komen. Ik weet zeker dat we op een dag zullen staan bij de opening van deze weg en dan vieren wij feest. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Karar van de Partij van de Arbeid.

De heer **KARAR** (PvdA): Dank voor het woord, voorzitter. Er is al veel gezegd. We hebben het ook al besproken in de commissie over die verbinding van de A8/A9. We zijn heel blij dat er degelijk onderzoek is uitgevoerd naar deze optie om te onderzoeken welke mogelijkheden dit biedt voor de verbetering van de leefbaarheid en voor de verbetering van de verbinding in dat gebied. En we zijn heel blij dat er ook een degelijk en secuur onderzoek is uitgevoerd. We zien ook dat het nu conclusies biedt. Er zijn drie redenen waarom dit plan dus niet van de grond lijkt te komen of gaat komen.

Dat is namelijk ten eerste, het lost geen problemen op. Het creëert, zoals al vaker gezegd vandaag, meer problemen dan het oplost. Er is een grote crisis op het gebied van bereikbaarheid, maar de verbinding van de A8/A9 lost het probleem niet op. Ten tweede doet het de natuur schade aan, onherstelbare schade, die we niet meer terug gaan krijgen. En ten derde, het is echt onbetaalbaar. We hebben het nu telkens over een bedrag van 1 miljard. Dat is niet geïndexeerd. Dus tegen de tijd dat we echt met het project zouden moeten beginnen, kun je nog enkele honderden miljoenen erbij optellen. Dus het is totaal onbetaalbaar en niet rendabel, en geen enkele mogelijkheid.

Als dit de conclusies zijn die het eindrapport ons biedt, dan denk ik dat wij als Staten, als politiek, als bestuur, daar ook helder en transparant over moeten zijn. Dus daarom zijn we ook tegen het houden van het project in het iMPI, omdat je daarmee valse verwachtingen wekt. Mensen gaan er dan vanuit: misschien is het nog een mogelijkheid, misschien gaat het nog gebeuren. Wij zien nu alle conclusies voor ons liggen, en dat is helaas niet de werkelijkheid.

Wel voelen we de noodzaak van de mensen die dit project ondersteunen, die dit project aanhangen. We zijn het niet eens met deze mogelijkheid, maar we voelen de noodzaak, want we zien ook dat er echt iets moet gebeuren. Er zijn meerdere wegen om aan die bereikbaarheidscrisis in Noord-Holland te gaan werken. We hebben het iMPI voor ons liggen. Daarom doet de provincie haar uiterste best om die bereikbaarheid te verdedigen. We zijn ook in de commissie al in gesprek gegaan met GS. GS geven aan: we zijn in gesprek bij het Rijk, we proberen daar zo goed mogelijk aan te geven dat we hier met een mobiliteitscrisis te maken hebben en dat die nog alleen maar gaat toenemen. Dus, meneer Van den Berg riep net op dat meneer Olthof vooral op de deur in Den Haag moet bonken. Mijn vraag aan de heer Van den Berg zou zijn: doet u open wanneer u daar zit? Misschien is die vraag oprecht, omdat we het er tijdens de commissie ook over hebben gehad. We hebben straks enkele mensen uit de Staten die in Den Haag aan de slag gaan. We hopen van harte dat u ook deze boodschap zult meenemen: dat wij ons inzetten voor een Noord-Holland dat op een duurzame en betaalbare wijze toegankelijk is voor iedereen. En dat vertrouw ik u van harte toe. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur, die gaat tot 2033. Dat leest voor 50PLUS als 'nieuwe ronde, nieuwe kansen'. Ik spreek dan ook de waardering uit voor de gepresenteerde plannen en de inspanningen om de infrastructuur op peil te houden in Noord-Holland. Toch vragen we de gedeputeerde om twee zaken met maximale urgentie op te pakken.

Ten eerste de toegankelijkheid van het ov. Plannen om haltes toegankelijk te maken voor senioren en gehandicapten lopen door tot 2035. Op een vraag van ons in de commissievergadering is dat toegelicht. Dit is een kwestie van vervoersrechtvaardigheid die om snellere uitvoering vraagt en daarom zullen we een motie indienen 'Versnelling van de realisatie van toegankelijke ov-haltes. Wilt u het dictum gelijk weten?

De **VOORZITTER**: Ja.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): "Verzoekt Gedeputeerde Staten om in de eerstvolgende actualisatie van het iMPI een gedetailleerde versnellingsstrategie op te nemen voor de realisatie van toegankelijke ov-haltes binnen het provinciale areaal. Deze strategie te richten op de volledige afronding voor 2030 en in de zomer van 2026 PS te informeren over het bijbehorende financiële en organisatorische plan van aanpak."

Motie 104-3 november 2025
Versnelling van de realisatie van toegankelijke ov-haltes

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *De plannen voor het toegankelijk maken van ov-haltes voor senioren en gehandicapten zich nog in de studiefase bevinden, met een uitvoeringstermijn die zich uitstrekt tot 2035.*
- *De provincie Noord-Holland in het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) verantwoordelijk is voor het beheer van het eigen areaal en daarmee een directe regierol heeft bij de aanpak van provinciale bushaltes.*
- *Dit een essentiële kwestie van sociale inclusiviteit en vervoersrechtvaardigheid betreft, waarbij de huidige termijn van tien jaar onaanvaardbaar lang is.*

Overwegende dat:

- *Het garanderen van onafhankelijke mobiliteit voor alle inwoners, inclusief senioren en mensen met een beperking, een primaire maatschappelijke taak is van de provincie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in de eerstvolgende actualisatie van het iMPI een gedetailleerde versnellingsstrategie op te nemen voor de realisatie van toegankelijke ov-haltes binnen het provinciale areaal.*
- *Om deze strategie te richten op de volledige afronding van de toegankelijkheidsmaatregelen vóór 2030.*

- *Provinciale Staten voor de zomer van 2026 te informeren over het bijbehorende financiële en organisatorische plan van aanpak en, indien nodig, hierover een krediet- of begrotingswijziging voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan het de bereikbaarheid van de regio. Hoewel wij begrip hebben voor de actuele belemmeringen voor het schrappen van de A8/A9, willen we toch aandacht vragen voor de bereikbaarheid, regionaal, op dit vraagstuk. We benadrukken dat een Oost-Westverbinding op de lange termijn noodzakelijk blijft. We willen dan ook van de gedeputeerde weten hoe hij dat wil inzetten en ons misschien alvast meenemen in zijn gedachtegang. We roepen het college op, met steun van de Staten, de financiële impasse en de stikstofproblematiek krachtig aan te kaarten bij het Rijk – het is ook al bij andere collega's aan bod gekomen – om zo de broodnodige, structurele oplossingen die zaken vertragen, voor te zijn. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Eén motie ingediend en die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Olthof namens het college van Gedeputeerde Staten.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Dank ook voor alle bijdragen. Ik moet ook constateren dat we wel een heel goede commissievergadering hebben gehad, want het debat wat we daar hebben gehad, heeft er ook daadwerkelijk toe geleid dat ik hier ook wel andere geluiden hoor. En daar ben ik blij om, want daar is ook een commissievergadering voor om daar ook te proberen elkaar met argumenten te overtuigen om standpunten aan te passen.

Ik ga niet alle partijen allemaal langs, maar ik wil er eigenlijk twee belangrijke punten uit halen en dan kom ik daarna nog wel op een aantal andere punten.

Laat ik beginnen met die A8/A9. In het coalitieakkoord zijn we heel duidelijk geweest. De A8/A9 heeft een hoge prioriteit. We hebben ook met elkaar afgesproken, en daar zijn we ook bestuurder voor, om duidelijkheid te geven en een eerlijk besluit te nemen. En niet iets wat vijftig jaar op de lijst staat vanzelfsprekend mee door te gaan, en nog eens vijftig jaar op de lijst. We hebben met elkaar gezegd: er moet een oplossing komen, en we gaan in deze periode die duidelijkheid geven, want dat is waar de inwoners recht op hebben. En niet vijftig jaar aan het lijntje houden en vijftig jaar op lijstjes laten staan zonder dat er zicht is op een daadwerkelijke realisatie. Laat ik ook duidelijk wezen. Dat is dat deze coalitie en dit college het ontzettend belangrijk vindt dat er een goede bereikbaarheid gaat komen en met name aan de noordkant van Amsterdam. Als we kijken naar de bereikbaarheid, die staat zwaar onder druk. Dat is ook de constatering die we hebben naar aanleiding van het verkeerskundig onderzoek dat we hebben mogen doen, dat de bereikbaarheid zwaar onder druk staat en als er niks gebeurt in 2040, we echt een groot probleem hebben. Maar dat is een probleem dat we niet alleen als Noord-Holland kunnen oplossen. Uiteindelijk is het investeren in de A9, in de A7/A8 randvoorwaardelijk om te zorgen dat Noord-Holland bereikbaar blijft. En dat doen we niet alleen met infra, met asfalt, dat doen we ook met goed ov, dat doen we ook met goede fietsverbindingen en op alle verschillende manieren die noodzakelijk zijn.

Als we naar het iMPI kijken, dan is het iMPI geen wensenlijstje. Het iMPI is geen prioriteitenlijstje. Het iMPI is uiteindelijk een overzicht met projecten waar we mee aan de slag gaan. Dat is studiefase, planfase, realisatiefase. We hebben met elkaar het iNHi vastgesteld als het gaat over prioritering. Daar staat deze nog steeds op. Dan gaat het niet over de A8/A9-verbinding, maar dat gaat wel over de problemen op het gebied van leefbaarheid en bereikbaarheid in die regio. Ik zal ook beloven, doe u een toezegging, dat we in het iMPI in elk geval die bereikbaarheid en een goede Oost-Westverbinding ook blijven benoemen.

Maar dat is iets anders dan op een lijstje laten staan waar we met elkaar hebben geconstateerd dat de verdere uitwerking hiervan op dit moment geen zin heeft. En ik vind het niet fair naar bewoners om het op een lijst te laten staan en daarmee suggereren alsof die oplossing er dan is. Dat is niet de werkelijkheid. Er moet een oplossing komen. Maar niet dat een aantal partijen zeggen 'ik wil hem op het lijstje houden', want daar is het iMPI niet voor. Het iMPI is een heel ander instrument. Dus laat ik daar duidelijk over zijn: dat lijkt ons niet verstandig. Sterker nog, ik ga het ten zeerste afraden, want dat is een valse belofte doen aan de inwoners. Daarmee overigens niet zeggend dat uiteindelijk die bereikbaarheid en een goede Oost-Westverbinding nog steeds nadrukkelijk aan de orde is. Dat zal ik niet alleen hier bepleiten, maar dat bepleit ik ook in de regio, dat bepleit ik ook in Den Haag. Want uiteindelijk kunnen we alleen samen tot een oplossing gaan komen. Dus de motie van de PVV, die raad ik ook ten zeerste af, want dat is een valse werkelijkheid creëren die niet eerlijk is. Want uiteindelijk ging de A8/A9 – en dat wil ik ook duidelijk aangeven – in essentie niet over het geld. Het beeld wat u schetst alsof het alleen een financieel probleem is, dat is absoluut niet waar. We hebben met elkaar moeten constateren dat na vijftig jaar- En hadden we in de afgelopen vijftig jaar het besluit misschien moeten nemen. Maar na vijftig jaar we veertigduizend woningen gaan bouwen in Noord-Holland Noord, dat de A9 en de A7/A8 compleet vastlopen, dat we eigenlijk op inhoud op het gebied van bereikbaarheid, op het gebied van leefbaarheid, de huidige studie en de huidige ambities op die A8/A9 uiteindelijk geen oplossing bieden. Want als u zegt dat u een vertegenwoordiger bent van de inwoners van Noord-Holland, dan ga ik er ook vanuit dat u vertegenwoordiger bent van de bewoners van de Broekpolder, van de inwoners van Koog aan de Zaan en op andere plekken van Kreekrijk, een nieuwe woonwijk van Saendelft, waar uiteindelijk door deze investering de leefbaarheid daar onder druk komt te staan. En dat hebben we met elkaar met dit onderzoek willen aantonen. Daarbij zeg ik nog steeds dat wij uiteindelijk staan voor een goede bereikbaarheid en een goede leefbaarheid. Die combinatie moeten we in het oog houden. Dat is de integrale afweging die we met elkaar maken. Dus iMPI: lijkt me niet verstandig.

We pakken wel door op de variant N203. Is dat de ultieme oplossing? Nee. Maar uiteindelijk is het wel een belangrijke variantenstudie die kan bijdragen aan die leefbaarheid en een betere doorstroming. En die variantenstudie, daar zijn we, en die pak ik absoluut met prioriteit op. Dat kan ik ook toezeggen. Absoluut. En op dit moment, en ik ben wat voorzichtig, want die variantenstudie is best ingewikkeld. U doet even van, nou, we studeren even wat op een variant en we komen even binnen een paar weken, een paar maanden, met een oplossing. Dat vraagt echt wel wat. Want als we echt alle varianten mee willen nemen, hebben we nu een plan van aanpak klaarliggen. Het schetsontwerp verwacht ik, nou, voor de zomer klaar te hebben, met de verschillende varianten, en daar na de zomer ook een stap in te kunnen zetten om een voorkeursvariant met elkaar vast te stellen. Wat ik u wel toezeg, gelet op de urgentie, dat ik u de komende tijd ook regelmatig meeneem in de verschillende stappen. Dus waar we misschien in het verleden pas bij de voorkeursalternatief bij u terugkomen, zeg ik u toe ook voor de zomer in ieder geval die verschillende varianten met u te delen, zodat u ook zicht hebt op de voortgang die er in zit en de urgentie die we eraan geven. Dus laat ik dat toezeggen. Die urgentie is er. Voor de zomer niet een definitief besluit, maar ik zeg u wel toe voor de zomer in ieder geval met de verschillende varianten, in ieder geval de stand van zaken op dat moment, met u te delen. En dan is het aan u om in ieder geval daarover verder te willen praten. Dit is volgens mij genoeg gezegd over de A8/A9.

Aan de A9 Heiloo. Of je nou in een villa woont, in een sociale huurwoning woont of, nou ja, in een weet ik wat, uiteindelijk heeft iedereen recht op leefbaarheid en bereikbaarheid. Uiteindelijk moet ik wel constateren dat ook de woningbouwopgave in Heiloo, Castricum en in Alkmaar gebaat zijn bij een goede ontsluiting van de A9 Heiloo. Want uiteindelijk is het niet alleen voor Heiloo, maar het is ook voor de hele multimodale ring belangrijk dat er een extra ontsluiting gaat komen. Want ook daar, als we niks doen, loopt het vast. Het is niet zo dat de investering van de agenda van Heiloo is verdwenen, want de wethouder heeft gezegd dat het vier jaar kan duren omdat we met procedures zitten: bestemmingsplanprocedures, met ontwerpen, met van alles en nog wat. Ik heb geen enkel signaal dat er vanuit Heiloo gezegd wordt: we stoppen ermee. En zeker geen signaal dat het geld weg is. Dus ik herken die vier jaar, maar dat is veel meer in procedures en niet omdat ze zeggen 'we stoppen ermee'. Dit heeft vooral met alle vergunningen en alle trajecten die we met elkaar moeten doorlopen.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik suggereerde '6 oktober', maar dat moest '3 oktober' zijn. Ik heb de begroting van Heiloo er even bij gepakt. Dan staat op bladzijde 82: "De A9 wordt doorgeschoven naar latere jaren." Van uitstel komt afstel.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, volgens mij zijn de laatste woorden een toevoeging van mevrouw Bouhlel zelf en is het niet gezegd dat er vanuit de Raad van Heiloo is gezegd 'van uitstel komt afstel'. Dat is een interpretatie – en die herken ik helemaal niet. Dat is uiteindelijk begrotingstechnisch, gelet op het ravijnjaar en alles wat er op een gemeente afkomt, hebben we gezegd van, dat hoeven we nu vandaag niet te beslissen, want het geld zal pas over een jaar of vier, vijf beschikbaar moeten zijn, omdat we dan pas die investering gaan doen. Er geldt bij ons hetzelfde. Bij de provincie gaan we uiteindelijk pas iets activeren op de balans als een programma of een project gerealiseerd is. Dan ziet het ook pas terug in de begroting. Dat zal hier ook aan de orde zijn geweest. Maar er is op dit moment geen enkel signaal vanuit Heiloo om er nu mee te stoppen, laat ik daar duidelijk over zijn. Sterker nog, vanuit de hele regio is dat signaal er niet. Ook in dat opzicht, deze motie ontraad ik ook. Ontraden wij ook – niet ik alleen, maar het gehele college ontraadt. Ik moet wel zorgvuldig blijven. Voorzitter, dat is volgens mij dat.

Dan ga ik een aantal andere losse punten delen.

De stevige inzet? Ja, ik was ook wat verbaasd – en dan deel ik wel wat Forum zei – de bijdrage van D66. Aan de ene kant blij zijn dat de A8/A9 niet doorgaat en vervolgens wel roepen: er moet een Oost-Westverbinding komen. En volgens mij is dat precies het standpunt wat we als college hebben. Ja, de huidige variant A8/A9 kan niet, maar er moet wel een Oost-Westverbinding komen. En ja, dan kijk ik echt naar de huidige verkiezingsuitslag van de afgelopen week. Dan ga ik er van uit dat D66 een groot pleitbezorger is, waar wij als alle provincies, met Noord-Holland voorop, pleiten om structureel meer geld beschikbaar te stellen voor I&W, omdat uiteindelijk het beheer en onderhoud, het investeren in ov en het investeren in mobiliteit in het algemeen en het investeren in infra belangrijk zijn om Noord-Holland, Nederland, bereikbaar te houden. En bereikbaarheid is een absolute voorwaarde voor mensen om mee te kunnen doen in de samenleving. Dus ik ben blij dat D66 dat onderschrijft en er ook voor gaat pleiten in Den Haag.

De **VOORZITTER**: Dat gaan we nu horen van de heer Kanik, een interruptie.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, daar kunnen we als D66 van harte bij aansluiten, bij die oproep. We hopen ook dat het college dan ook onze motie voor de lobby richting Den Haag vanuit de provincie hartelijk omarmd.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Volgens mij kwam die motie nog bij de begroting. Dus die heb ik nog niet gezien. Dus daar ga ik nog niks over zeggen. Ik wil toch wel reageren. U zegt van, bij dit college, bij deze coalitie, de wegen staan op nummer één. Nee, bij deze coalitie staat een bereikbaar Noord-Holland op nummer één. En u heeft ook het Perspectief Mobiliteit gezien. Daar gaat het niet alleen over infrastructuur. We omarmen ook het STOMP-principe. En laat ik daar ook duidelijk over zijn, dat STOMP-principe gaat over inderdaad stappen, trappen, ov, deelmobiliteit en privé-autogebruik. Alle drie belangrijk. En ik heb ook eerder gezegd dat in sommige gebieden de auto belangrijker is dan het ov en noodzakelijk is om mee te kunnen doen. Dus met andere woorden, ik werp in ieder geval uw opmerking van 'het gaat alleen over wegenwerk of andere'- We vinden ze allemaal belangrijk en ze zijn allemaal ontzettend belangrijk.

Dan gaan we naar de militaire bereikbaarheid. Er loopt op dit moment ook een onderzoek naar de weerbaarheid en de veerkracht van Noord-Holland-Noord. Dat onderzoek loopt ook nog. En de provincies – en dan even breed een vertegenwoordiging vanuit het IPO – worden ook betrokken als het gaat over de militaire weerbaarheid. Wat daarover gedeeld gaat worden, dat durf ik nog niet te zeggen, want u zult ook begrijpen dat er de nodige gevoeligheid aan vast zit. Maar we zijn er zeker als provincies bij aangehaakt. Dat mag duidelijk zijn.

Dan volgens mij- Even kijken of ik dan de meeste wel heb gehad. Herinrichting, geld reserveren. O, nog wel even inderdaad GroenLinks. Laat ik duidelijk zijn dat het schrappen van de A8/A9 er niet toe leidt dat we de kapitaallasten, in ieder geval de stelpost kapitaallasten, verlagen. Wij hebben met elkaar een stelpost kapitaallasten en daar worden investeringen uit gefinancierd. Als een project uit het iMPI verdwijnt, wil dat niet zeggen dat we de stelpost kapitaallasten aanpassen. Dus met andere woorden: de stelpost kapitaallasten blijft gewoon beschikbaar en zal ook beschikbaar zijn voor andere projecten die uiteindelijk bijdragen aan de bereikbaarheid van Noord-Holland.

Dan het agrarisch verkeer. U weet dat we beleid hebben, omdat agrarisch verkeer en het snelheidsverschil tot onveilige situaties kan leiden. Hebben we ook gezegd: het is niet onze voorkeur dat agrarisch verkeer op onze provinciale wegen rijdt. Soms ontkom je er niet aan. Dus soms is het toegestaan. Maar ik weet ook dat het agrarisch verkeer op de provinciale wegen niet kan leiden tot gevaarlijke situaties in de bebouwde kom van bepaalde dorpen. Ik ben zelf een paar keer in Opperdoes geweest. In relatie tot de N239 en de N240 zijn we wel bezig met een onderzoek om te kijken op welke manier je het wel toe zou kunnen staan, en wanneer wel en wanneer niet? Dus daar kom ik nog bij u op terug. Zuid-Holland heeft er ook beleid op gemaakt. Dus wij kijken wat we daarmee kunnen doen.

Even kijken. Dan de bomen op de N241. Volgens mij heeft u op 16 oktober al een brief van ons ontvangen – met een 'mea culpa' van mijn kant. Maar goed, we gaan het daar vast nog over hebben. Maar u heeft als het goed is de terugkoppeling gekregen. En ik denk dat u daar- Nou ja, ik weet eigenlijk niet of u er blij mee bent of niet, maar we gaan meer bomen terug planten en laten meer bomen ook staan. Dus laat ik daar duidelijk over zijn.

Dan de variant zeven nog. Ja, ik denk dat op dit moment de variant zeven, als het gaat over de leefbaarheid op het gebied van geluid, op het gebied van fijnstof, die variant zeven ook op dit moment geen oplossing is. Dat kwam ook uit die onderzoeken naar voren toen. Ik heb zelf altijd gehoopt dat dat een oplossing zou kunnen zijn. Dan moet ik gewoon eerlijk wezen, daar was ik ook teleurgesteld in: het is niet de oplossing. Dus het lijkt me niet verstandig om die nu op te gaan pakken.

Even kijken. Beheer en onderhoud heb ik het volgens mij over gehad. Wat de VVD ook aangeeft, investeren in beheer en onderhoud. We zien wat er gebeurd is. Als we beheer en onderhoud uitstellen, leidt het uiteindelijk op langere termijn tot grote problemen. We zien nu, naast de geplande opgaven, dat met name de uitval van bruggen, van allerlei andere belangrijke infra-assets, gewoon tot groot oponthoud, grote problemen, leidt. Dus ja, daar moeten we ook op langere termijn in blijven investeren.

Even kijken, dan ga ik verder. Dat hebben we gehad.

De duidelijkheid over vertragingen. Ik kan dat toezeggen op datgene waar we ook duidelijke deadlines hebben. U zult begrijpen dat in studiefases, in planfases, het soms langer duurt dan we gehoopt hadden. Maar waar we echt harde deadlines hebben afgesproken, dan zal ik kijken of we daar in het iMPI duidelijkheid over kunnen geven waarom dat vertraagd is.

Ja, de vergelijking met NNN vond ik geen ver van tevoren, want het zijn totaal verschillende eenheden en volgens mij belangrijk om in beiden te blijven investeren. En als het hier gaat over die bereikbaarheid, dan gaat het over bereikbaarheid, maar ook in relatie tot leefbaarheid. En dan gaat het niet alleen over geld, want dat vind ik te plat en dat doet geen recht aan beide zaken.

Even kijken. De oproep om in Den Haag op de deur te bonken. Nou, ik loop de deur plat in Den Haag. Dus die staat op zich wel open. We hebben ook een goede samenwerking met Den Haag. We moeten ook constateren dat er gewoon structureel te weinig geld naar bereikbaarheid gaat. Hier doe ik nog een keer een oproep aan Den Haag: zorg dat er structureel meer geld naar I&W gaat, zodat we kunnen blijven investeren in een bereikbaar en leefbaar Nederland – want dat is de eerste belangrijke stap. En dan kunnen we weer met onze projecten komen. Want ook een N247- Ik begrijp ook dat er een motie gaat komen. Die zal straks terugkomen. Maar die N247, dat gaat over bereikbaarheid. Het is begonnen als leefbaarheid, maar beide zijn ontzettend belangrijk voor Noord-Holland.

In stand houden. Nou, volgens mij heb ik het daarover gehad.

Over de bereikbaarheidscrisis van de Partij van de Arbeid heb ik het gehad.

Toegankelijkheid ov. Ik kan niet zeggen dat het voor 2030 allemaal is opgelost. Ik wil u in ieder geval in 2026 informeren over nou, hoe kunnen we versnellen of wat is de stand van zaken, wat is het tijdspad? Want u moet zich voorstellen, dat gaat over de grote investeringen om het ov toegankelijk te maken. Maar we hebben eisen gesteld. Het kan ook zijn dat er, nou ja, ruimtelijk wat dingen moeten gebeuren die nog niet optimaal zijn. Dus dat kan van hele grote ingrepen zijn tot

hele kleine ingrepen. Daarom is die 2030 om alles gerealiseerd te hebben, niet opportuun. Ook niet nodig, want uiteindelijk kan het best zijn dat we niet alles gerealiseerd hebben, maar het ov wel goed toegankelijk is. Dus ik kan u toezeggen om in 2026 daar een terugkoppeling op te geven en u mee te nemen in het traject en waar we eventueel zouden kunnen versnellen. Maar om deze motie- Ik heb hem nog niet gezien, moet ik ook heel eerlijk zeggen. Maar op dit moment lijkt die me wat lastig uitvoerbaar, want er staat een harde deadline om het vóór 2030 afgerond te hebben.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik ben natuurlijk blij met de toezegging, maar het is een gedeeltelijke toezegging, want we vragen inderdaad om in de zomer van 2026 toch met wat meer financiële informatie en organisatorische- Een soort plan van aanpak te komen. Dus we willen echt versnellen. En is dat mogelijk?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nee, maar ik wil u de toezegging doen om u in die zomer van 2026 daarover te informeren. Dus inderdaad over de financiële middelen en uiteindelijk het plan van aanpak en op welke manier versneld kan worden. Dan kan ik u ook wat meer inzicht geven in hoe groot die opgave is en wat voor soort opgave dat is, wat voor verschillende investeringen dat zijn. Dus die toezegging doe ik u.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nou, ik ga nadenken over de toezegging en de motie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Meneer Olthof, gaat u verder.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, voorzitter, volgens mij heb ik het gehad. Er lagen drie moties van 50PLUS, PVV en van SP voor. Beide moties heb ik ontraden.

De heer **BOER** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik noemde mijn bijdrage een soortement 'trailer'. En de voorzitter zei: nee, dat is een teaser. Maar ik vroeg me af of u onze trailer/teaser interessant vond en of u uitkijkt naar de volledige film van de heer Terwal.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, ik vond het een interessante teaser. Ik ben wel heel erg benieuwd hoe die film- Wat voor soort film het gaat worden. Gaat het een horrorfilm worden of toch een leuke komedie? [...] Hangt van het tijdstip af. Ja, ja.

De **VOORZITTER**: Ik ben blij dat ik de regisseur ben. Mevrouw Van der Helm.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik hoor net een toezegging en dan wordt de motie ontraden. Dus ik ben ook een beetje verward. Want als u een toezegging doet, dan bent u het voor een groot deel met die motie eens. Dus nu ga ik er echt over nadenken of ik die motie wel in stemming ga brengen. Dank u wel.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, volgens mij is het duidelijk dat ik heb gezegd dat deze motie, wat ik gehoord heb, niet- Althans, die ga ik niet toezeggen omdat er een harde deadline in staat dat het voor 2030 gerealiseerd moet zijn en dat ik op een aantal onderdelen een toezegging heb gedaan. Dus volgens mij, het feit dat je een toezegging doet, wil niet zeggen dat je akkoord bent met een motie, want dan had ik hem graag aan de Staten gelaten. Dus de motie in deze vorm raad ik af, maar ik doe u wel een toezegging.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de heer Olthof namens GS in eerste termijn.

Gaan we naar de tweede termijn. Ik ga even kijken of daar behoefte aan is. Mevrouw Koning van het CDA. Mevrouw Bouhlel? Het woord is aan mevrouw Bouhlel van de SP, tweede termijn.

Tweede termijn Provinciale Staten

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil toch nog eventjes wat zeggen. Wij vinden het gewoon niet realistisch om voor nu de afslag A9 Heiloo in het iMPI te laten. We weten nu dat die voorlopig niet realiseerbaar is. De ChristenUnie heeft dat net al in de eerste termijn heel goed verwoord. Het geld wat er nu voor gereserveerd staat, kunnen we ook heel goed op andere plekken gebruiken. En daarom wil ik toch de motie in stemming brengen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De Heer Kanik, behoefte aan een tweede termijn? Mevrouw Den Boer? De heer De Moel? Ook niet. Statenlid Korzelius? Ook niet. De heer Klein? De heer Boer? Mevrouw Schneemann? De heer Dessing? De heer Van den Berg? De heer Karar? Mevrouw Van der Helm? Ja.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik dank de gedeputeerden voor de beantwoording. Even terugkomend op onze motie. Nou, ik heb de toezegging goed gehoord, maar toch wil ik aangeven dat we de actualisatie in de eerstvolgende iMPI overeind willen houden. En misschien doet de tweede bullet een beetje pijn. Dus die zal ik eruit halen. Namelijk "strategie te richten op volledige afronding voor 2030". Ik ga hem toch indienen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: U zegt: ik ga er iets uit halen. U heeft net een motie ingediend. Dat betekent dat u deze motie intrekt en een nieuwe motie gaat indienen.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dat bedoel ik te zeggen. Dank u wel voor de-

Motie 104 'Versnelling van de realisatie van toegankelijke ov-haltes' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Maar dan is het goed dat u het dictum van de nieuwe motie nog even voorleest, zodat de Staten ook precies weten wat u straks als motie gaat indienen. En die moet u dan ook weer versturen via iBabs en via de mail.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Die gaat, op het moment dat ik hem uitspreek, denk ik, ingediend worden. Het dictum is: "Verzoekt Gedeputeerde Staten om in de eerstvolgende actualisatie van het iMPI een gedetailleerde versnellingsstrategie op te nemen voor de realisatie van toegankelijke ov-haltes binnen het provinciale areaal. En dan Provinciale Staten voor de zomer van 2026 te informeren over het bijbehorende financiële en organisatorische plan van aanpak en indien nodig hierover een krediet of begrotingswijziging voor te leggen.

Motie 105-3 november 2025
Versnelling van de realisatie van toegankelijke ov-haltes

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *De plannen voor het toegankelijk maken van ov-haltes voor senioren en gehandicapten zich nog in de studiefase bevinden, met een uitvoeringstermijn die zich uitstrekt tot 2035.*
- *De provincie Noord-Holland in het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) verantwoordelijk is voor het beheer van het eigen areaal en daarmee een directe regierol heeft bij de aanpak van provinciale bushaltes.*
- *Dit een essentiële kwestie van sociale inclusiviteit en vervoersrechtvaardigheid betreft, waarbij de huidige termijn van tien jaar onaanvaardbaar lang is.*

Overwegende dat:

- *Het garanderen van onafhankelijke mobiliteit voor alle inwoners, inclusief senioren en mensen met een beperking, een primaire maatschappelijke taak is van de provincie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in de eerstvolgende actualisatie van het iMPI een gedetailleerde versnellingsstrategie op te nemen voor de realisatie van toegankelijke ov-haltes binnen het provinciale areaal.*
- *Provinciale Staten voor de zomer van 2026 te informeren over het bijbehorende financiële en organisatorische plan van aanpak en, indien nodig, hierover een krediet- of begrotingswijziging voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee is dus motie M104 komen te vervallen en zal er een nieuwe motie door 50PLUS worden ingediend.

Ik heb verder geen vragen meer gehoord, anders dan dat ik nog de gelegenheid wil geven aan de gedeputeerde om te reageren op de nieuw ingediende motie.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, met de flexibiliteit van mevrouw Van der Helm zal ik deze motie aan de Staten laten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over het iMPI. Ik kijk even rond of er nog behoefte is om moties of amendementen te wijzigen bij dit punt. Zo niet, dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 9 nu afgerond. De stemming zal later plaatsvinden, vanavond aan het eind van dit deel van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we precies aanbeland op 12.30 uur. Dat hadden we afgesproken om te gaan lunchen. Dan schors ik nu de vergadering tot 13.30 uur. Dank u wel.

Schorsing van 12.30 uur tot 13.37 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Voordat wij verdergaan met agendapunt 10, de begroting van 2026, kom ik nog even terug op de vorige beraadslaging, namelijk over het iMPI. Daar is door de SP een motie ingediend, maar bij nadere bestudering tijdens de pauze zijn we erachter komen dat dit toch echt een amendement moet zijn, omdat er gevraagd wordt zinnen te schrappen. Ja, als u dat bij motie doet, dan kan het zo maar zijn dat die motie wordt aangenomen, maar dat het college bijvoorbeeld die motie naast zich neerlegt, en dan staat het er nog steeds in. Dat is natuurlijk anders met een amendement. Dat betekent met uw welnemen dat wij motie M103 terugtrekken en dat de motie wordt omgevormd, is omgevormd tot een amendement. En dat zal, als mijn administratie klopt, dan amendement A39 worden. En daarmee hebben we precies bereikt wat de bedoeling was van de tekst. Kunt u daarmee instemmen? Ja, dank u wel. Fijn dat u daar zo aan meewerkt. En dank aan de griffie om dat nog even goed te bestuderen en na te kijken.

Motie 103 'Schrap afslag-A9 bij Heiloo uit het iMPI' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Amendement 39-3 november 2025
Schrap afslag-A9 bij Heiloo uit het iMPI

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Besluit:
Conform het voorgestelde besluit te besluiten, met dien verstande dat:

1. *Het project Afslag A9 Heiloo wordt geschrapt uit het IMPI 2026–2033;*
2. *De vrijvallende middelen worden ingezet voor:*
   - *Goed openbaar vervoer dat overal komt;*
   - *Behoud en onderhoud van bushaltes.*

Toelichting:

- *De kosten voor de aanleg van de aansluiting A9 bij Heiloo zijn sinds 2014 gestegen van circa € 27,8 miljoen naar ruim € 75 miljoen exclusief btw;*
- *Gemeente Heiloo en de provincie hebben herhaaldelijk extra kredieten moeten verstrekken om het project financieel sluitend te houden;*
- *De Raad van State heeft zowel het bestemmingsplan A9-afslag Heiloo (2019) als Zandzoom (2021) vernietigd vanwege stikstof- en verkeersproblemen;*
- *Er kan nog steeds geen natuurvergunning worden verleend vanwege het niet voldoen aan het additionaliteitsvereiste uit recente jurisprudentie (Rendac-, Greenpeace- en Delversduin-uitspraken);*

- *De gemeente Heiloo geeft in haar brief van 17 september 2025 aan dat woningbouw afhankelijk is van provinciaal beleid dat nog ontbreekt;*
- *Het project is nog steeds opgenomen in het IMPI met een voorlopig budget van ruim € 45 miljoen;*
- *Het project draagt niet bij aan betaalbare woningbouw, maar is vooral bedoeld voor ontsluiting van een villawijk;*
- *De aangevraagde SPUK-WOKT-subsidie wordt feitelijk gebruikt om oude financiële gaten te dichten, wat in strijd is met het doel van de regeling (woningbouw op korte termijn);*
- *De aanleg van de afslag heeft negatieve effecten op natuur, klimaat en leefomgeving, met name op het kwetsbare Noord-Hollands Duinreservaat (Natura 2000);*
- *Provinciale middelen kunnen beter worden besteed aan onderhoud van bestaande infrastructuur, openbaar vervoer, fietsroutes en betaalbare woningbouw.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Heidi Bouhlel-Lascaris (SP).

10. Begroting 2026 (VD-40).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we toch aangekomen bij agendapunt 10. Een noviteit vandaag. In het Presidium is het voorstel neergelegd – en het Presidium heeft daar positief over geoordeeld – om de spreekvolgorde iets aan te passen. Zoals u weet, deden we dat in het verleden: de grootste oppositiepartij om uiteindelijk bij de coalitie uit te komen. Dat is nu veranderd door het woord eerst te geven aan twee oppositiepartijen, dan afgewisseld met de grootste coalitiepartij. En zo gaan we naar beneden. Dus dat betekent, als het goed is, dat alle fractievoorzitters ook zijn geïnformeerd en we daarmee wat meer levendigheid en afwisseling in het debat zullen aanbrengen. Met dank aan het Presidium en aan D66 die dat heeft ingebracht, maar uiteindelijk is het door het hele Presidium overgenomen. Dat betekent dus dat de spreeklijst afwijkt van hetgeen we de jaren daarvoor hebben gedaan en zullen we dus beginnen met de grootste oppositiepartij en daarna de grootste coalitiepartij, et cetera.

Aan de orde de begroting. In de begroting leggen wij vast wat de provincie wil bereiken, wat we gaan doen en hoeveel dit mag kosten. Dat laatste is zeker niet onbelangrijk.

Uiteraard is de begroting ook in de verschillende commissies aan de orde gekomen en er zijn een groot aantal kernpunten aan bod gekomen. Ik neem ze even met u door. Er was een uitgebreide discussie over het financieel beleid, met name over de reservering van tweehonderd miljoen voor het Natuurnetwerk Nederland, het NNN, en het tijdelijk onder de norm zakken van de algemene reserve. Dat is de 25 procentnorm. Er zijn door een aantal fracties principiële kanttekeningen geplaatst bij de omvang van de uitgaven voor natuur en klimaat en bij het huidige stikstofbeleid. Andere fracties steunden juist de inzet weer voor natuurherstel, maar vroegen om realistische planning, inzicht in voortgang en transparantie over de uitvoering. Er is gesproken over de structurele meevaller van twintig miljoen aan het Provinciefonds en de vraag hoe deze ruimte moet worden benut voor nieuwe ambities, voor het terugdraaien van eerdere bezuinigingen of voor versterking van de reserve. Verschillende fracties van u spraken zorgen uit over de oplopende schuldquote richting 2029 en vroegen ook om scenario's of maatregelen om dit verder te beperken. En gedeputeerde heeft daarbij verwezen naar een startnotitie toekomstbestendige financiële kaders die momenteel wordt voorbereid. Verder was er aandacht voor de thema's onderbesteding, faunaschade, circulaire economie, regie op toerisme en de Europese lobbycapaciteit. Er is brede waardering voor het provinciale commitment aan het Klimaatakkoord, maar er zijn zorgen over het ontbreken van aanvullende maatregelen, vooral uit het Klimaatfonds, waardoor reductiedoelen 2030 mogelijk niet worden gehaald. Er zijn klachten geuit over de trage uitvoering van het energiebesparingsakkoord, lage naleving door bedrijven en het ontbreken van extra budget voor handhaving en versnelling. En sommige fracties vinden dat de begroting te weinig focus legt op adaptatie, dat CO_2-doelen en budgetten niet in lijn zijn en dat de provincie te afhankelijk is van rijksbeleid.

Er zijn ook een aantal toezeggingen gedaan door Gedeputeerde Staten tijdens die commissiebehandelingen. De cijfers over de stikstofreductie worden toegestuurd aan PS. Over de voortgang van het ganzenschadeprogramma zal GS schriftelijk rapporteren aan PS in het

najaar/winter 2026. De Startnotitie Planning Regionaal Waterprogramma zal in Q1 naar de commissie gaan en het conceptprogramma volgt medio 2026. En er wordt onderzocht hoe de voortgang en besteding van fietsprojecten inzichtelijker gemaakt kunnen worden.

Dan de sprekers die zich bij mij hebben gemeld, en dan in de nieuwe volgorde. Dat is van D66 – de heer Mülder, Partij voor de Dieren – de heer Tollebeek, VVD – de heer Terwal, JA21 – mevrouw Uiterwijk, bij de PVV geen inbreng, BBB – mevrouw De Sain, van Volt – mevrouw Schneemann, CDA – de heer Heijnen, GroenLinks – Statenlid Van der Waart, Forum voor Democratie – de heer Dessing, de SP – mevrouw Alberts, Partij van de Arbeid –de heer Wagelaar, 50PLUS – mevrouw Van der Helm en de ChristenUnie – de heer Klein. Dan geef ik nu als eerste bij de bespreking van de begroting voor 2026 het woord aan de heer Mülder van D66.

Eerste termijn Provinciale Staten
De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter. Toen ik vorige week mijn bijdrage schreef, had ik ook nog niet kunnen verwachten dat wij als D66 voor het eerst in de geschiedenis bij de Tweede Kamerverkiezingen de grootste werden. We zijn natuurlijk ontzettend blij dat een op de vijf Nederlanders D66 landelijk in ieder geval het vertrouwen heeft gegeven om aan de slag te gaan met alle opgaves die we hebben. Ik hoop dat wij, en ook de hier de partijen, maar natuurlijk ook landelijk, de partijen samen het vertrouwen om kunnen zetten in actie en de uitdagingen ook in deze provincie kunnen worden opgelost. Daarvoor is duidelijkheid en landelijk beleid nodig, Dat hebben we regelmatig hier gemerkt. Beleid uit Den Haag is van groot belang voor Noord-Holland en voor de opgaves waar wij voor staan. Daarom wil ik vandaag ook een helder signaal afgeven, zowel vanuit GS, maar ook een keer vanuit PS richting Den Haag. We horen te vaak dat er helaas nog geen duidelijkheid is of beleid is geschrapt, Maar juist die duidelijkheid hebben wij nodig om die puzzel te kunnen leggen in onze provincie. En daarom dienen wij de volgende motie in. En ik moet zeggen, hij is enigszins aan wat onderhandelingen onderhevig geweest, maar ik hoop dat ik hem nu zo goed heb. “Wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten richting de formerende partijen in Den Haag een krachtig signaal af te geven dat Noord-Holland zo snel mogelijk duidelijk landelijk beleid wil op de volgende punten. Het versnellen van de vergunningverlening mogelijk maken gekoppeld aan geborgde stikstofreductie met toekomstperspectief voor boeren en geborgd natuurherstel. 2, forse investeringen in de infrastructuur, waaronder bijvoorbeeld het doortrekken van de Noord-Zuidlijn en de aanleg van de multimodale ring rondom Alkmaar. En 3, de structurele financiering voor natuurversterking en recreatief beheer. Dit signaal actief te delen via de provinciale netwerken met het IPO en andere relevante overlegstructuren. Maar roepen tevens ook Provinciale Staten op om via eigen landelijke politieke kanalen en partijstructuur deze drie prioriteiten van Noord-Holland actief onder de aandacht te brengen bij de formerende partijen, gezamenlijk het Noord-Hollandse geluid richting Den Haag te versterken, zodat de provincie haar opgaven kan realiseren en een toekomstgericht beleid kan gaan voeren, en gaan over tot de orde van de dag.”

Motie 106-3 november 2025
Noord-Holland vraagt om een realistisch en toekomstgericht Regeerakkoord

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:
- *De kabinetsformatie in Den Haag bepalend zal zijn voor het beleid waarmee provincies hun opgaven kunnen uitvoeren;*
- *Het beleid van het huidige (demissionaire) kabinet op cruciale dossiers zoals stikstof, infrastructuur en natuur niet heeft kunnen leveren wat Noord-Holland nodig heeft.*

Overwegende dat:
- *De provincie Noord-Holland behoefte heeft aan een realistisch perspectief voor de landbouw, waarbij stikstofdoelen haalbaar zijn en boeren toekomst houden, in plaats van rekenkundige aanpassingen zonder structurele oplossingen;*
- *De provincie alleen haar woningbouwambities kan realiseren met forse investeringen in infrastructuur, waaronder het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol én het aanleggen van de multimodale ring in Noord-Holland Noord, zodat woningbouwprojecten in de hele provincie beter worden ontsloten;*
- *De druk op natuur en recreatie groeit door bevolkingsgroei, wat vraagt om extra middelen om natuur te versterken en recreatie duurzaam te beheren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Snel vergunningverlening mogelijk te maken, gekoppeld aan geborgde stikstofreductie met toekomstperspectief voor boeren en geborgd natuurherstel;*
- *Dit signaal actief te delen via de provinciale netwerken, het IPO en andere relevante overlegstructuren.*

Roepen tevens Provinciale Staten op om:

- *Via eigen landelijke politieke kanalen en partijstructuren, deze drie prioriteiten van Noord-Holland actief onder de aandacht te brengen bij de formerende partijen;*
- *Gezamenlijk het Noord-Hollandse geluid richting Den Haag te versterken, zodat de provincie haar opgaven realistisch en toekomstgericht kan uitvoeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66) en Michel Klein (ChristenUnie).

De heer **MÜLDER** (D66): Maar, voorzitter, er is een vraag.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank. Even een informatieve vraag. Heldere motie. U noemde specifiek twee infrastructuurprojecten: de multimodale ring bij Alkmaar en ik meende de onderdoorgang in de N247 bij Broek in Waterland. Maar dat neemt dus niet weg dat andere projecten die in het iMPI genoemd staan, worden uitgesloten van enige lobbyactiviteit vanuit GS en PS richting overheid en Kamer.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee voorbeelden uitgelicht, maar ik denk dat we weten dat we een iMPI hebben – waar we vandaag ook over zullen beslissen – waar allemaal projecten in staan die we nodig hebben om de woningbouw vlot te gaan trekken. In principe denk ik dat we voor het hele iMPI moeten lobbyen. Ik heb deze twee specifieke punten genoemd, maar dat betekent niet dat we niet ook voor andere punten iets moeten doen. Maar daarom staat er ook 'zoals'. Dus ik denk, ik hoop, dat u daarmee tevreden bent dat we deze twee punten noemen, maar dat eigenlijk alle iMPI-projecten nodig zijn voor onze opgaves.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank. Dan neem ik dit mee in de beraadslagingen in de fractie over deze motie. Dank.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Een ander punt. Het is eigenlijk een punt wat ik ook nog ver hiervoor al besprak met collega's en daarop eventjes een ander iets wat niet per sé bij de begroting zou moeten plaatsvinden, maar wel een signaal wat we graag willen geven. De afgelopen maand hebben we allemaal beelden gezien van gemeenten die moed en verantwoordelijkheid hebben genomen om de opvang van asielzoekers te regelen of in ieder geval hun aandeel daarin te regelen. Maar tegelijkertijd zagen we ook hoe verzet uitliep in intimidatie van bestuurders en intimidatie van democratisch gekozen volksvertegenwoordigers. Op sommige plekken liep het zelfs uit op rellen. D66 staat pal voor het demonstratierecht, maar we willen vandaag ook met een aantal andere partijen nadrukkelijk onze steun uitspreken, zoals de commissaris ook al heeft gedaan, voor alle bestuurders die te maken hebben met deze intimidatie. Daarom dien ik vandaag samen met het CDA, met de ChristenUnie, Volt en Partij voor de Dieren – en ik hoop nog vele anderen die dit ook zullen onderschrijven- "Roepen Gedeputeerde Staten op om pal te staan voor het demonstratierecht, maar evenzeer voor de respectvolle omgang in een maatschappelijk debat en respect voor de lokale democratie. Hun waardering en steun uit te spreken voor alle Noord-Hollandse gemeenten, besturen en bestuurders die soms onder zeer grote druk werken aan menswaardige en eerlijke opvang voor asielzoekers en gemeenten en gemeentebestuurders ook in daden bij te staan wanneer zij hun verplichtingen uitvoeren in het kader van de Spreidingwet. Zich uit te spreken wanneer landelijke politici of opiniemakers de lokale democratie in Noord-Holland misbruiken voor eigen profilering of legitimiteit door lokale besluiten in twijfel te trekken en het belang te onderstrepen van een goede uitvoering van de Spreidingwet en van samenwerking tussen Rijk, provincie en gemeenten om de opvang van asielzoekers structureel en humaan te organiseren, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 107-3 november 2025

Steun aan lokale bestuurders bij opvang asielzoekers

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *Spanningen rond de komst van opvanglocaties voor asielzoekers in steeds meer gemeenten leiden tot onrust, intimidatie en bedreigingen richting lokale bestuurders en ambtenaren;*
- *De Commissaris van de Koning hierover een krachtig signaal heeft afgegeven, waarin hij oproept tot respect en redelijkheid in het publieke debat en steun vraagt voor lokale bestuurders die uitvoering geven aan humaan en noodzakelijk asielbeleid.*

Overwegende dat:

- *Het recht om te demonstreren een grondrecht is dat in een democratische samenleving gekoesterd moet worden;*
- *Dit recht echter nooit mag ontaarden in intimidatie, bedreiging of geweld tegen bestuurders, ambtenaren of inwoners;*
- *Bestuurders die zich inzetten voor de opvang van vluchtelingen handelen vanuit verantwoordelijkheid en menselijkheid, en daarvoor steun verdienen in plaats van tegenwerking;*
- *Het vraagstuk van de opvang van asielzoekers een landelijk probleem is dat vraagt om samenwerking tussen alle bestuurslagen;*
- *De uitvoering van de Spreidingswet van groot belang blijft om te komen tot een eerlijke en werkbare verdeling van opvangplekken over het land;*
- *Sommige landelijke politici en opiniemakers met hun uitspraken of aanwezigheid bij demonstraties het vuur verder opstoken en zo de legitimiteit van het lokale bestuur ondermijnen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Pal te staan voor het demonstratierecht, maar evenzeer voor een respectvolle omgangsvorm in het maatschappelijk debat en respect voor de lokale democratie;*
- *Hun waardering en steun uitspreken voor alle Noord-Hollandse gemeentebesturen en bestuurders die, soms onder grote druk, werken aan een menswaardige en eerlijke opvang van asielzoekers;*
- *Gemeenten en gemeentebestuurders ook in daden bij te staan wanneer zij hun verplichtingen uitvoeren in het kader van de spreidingswet;*
- *Zich uit te spreken wanneer landelijke politici of opiniemakers de lokale democratie in Noord-Holland misbruiken voor eigen profilering of de legitimiteit van lokale besluiten in twijfel trekken;*
- *Het belang te onderstrepen van een goede uitvoering van de Spreidingswet en van samenwerking tussen rijk, provincie en gemeenten om de opvang van asielzoekers structureel en humaan te organiseren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Dennis Heijnen (CDA), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie) en Julia Schneemann (Volt).

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik zit met aandacht uw motie te lezen. Bij bullet één waar u GS vraagt voor het demonstratierecht en respectvolle omgangsvormen, bedoelt u dan ook dat in de demonstraties de demonstranten zich ook aan wet- en regelgeving moeten houden en respectvolle omgangsnormen moeten houden?

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik kan niet anders zeggen dan dat ik vind dat we voor het demonstratierecht moeten staan, zoals die wordt uitgelegd, maar we weten ook prima waar de grens ligt. In ieder geval in deze gevallen dat de intimidatie die in sommige gemeentes is geweest rondom de asielopvang, dat daar wel een grens overschreden is – en dat we daarvoor moeten staan.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel voor de toelichting.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. We gaan over naar de Algemene Beschouwingen. Want dit is uw laatste begroting, college. De laatste keer dat eigenlijk het college een begroting maakt met beleid. Hierna zullen wij natuurlijk langzaam richting maart 2027 gaan, waar we weer gaan kiezen voor een nieuwe samenstelling van deze Staten. Maar dit is dan eigenlijk uw laatste daadwerkelijke begroting met beleid. En dan is voor ons nu eigenlijk de vraag: wat gaan we ophalen, wat heeft u bereikt, wat gaat u nog bereiken? En als we dan eerlijk moeten zijn, dan moeten wij als D66 constateren: niet heel veel.

Hij begon al te staan voordat ik het had uitgesproken. Dat is flauw.

De **VOORZITTER**: En degene die ging staan, is de heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Dank, voorzitter. U kent mijn snelheid. Nee, ik zat nog even te kauwen op uw opmerking van “dit is uw laatste begroting”. Maar als ik het mis heb, dan laat ik me graag bijvallen door PvdA, GroenLinks of BBB, mijn coalitiepartners. Maar ik zie hier coalitiepartners die tot op het bot gemotiveerd zijn om gewoon alle prachtige zaken waar we mee bezig zijn, gewoon tot de verkiezingsdag uit te rollen. Dus dit is zeker niet de laatste beleidsrijke begroting. Maakt u uw borst maar nat voor de begroting voor het jaar 2027. Dank u wel.

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, daar ben ik absoluut heel erg blij om, want volgens mij heeft u vele dingen beloofd in een coalitieakkoord, waar we het nu over gaan hebben. Er is nog behoorlijk wat op te lossen in die laatste begroting. Daar gaan we het nu over hebben.

Een kleine greep uit wat er is beloofd in het coalitieakkoord, maar waarvan we toch moeten zeggen van, goh, hoe gaat dat nou eigenlijk? De realisatie van het NNN is behoorlijk op de lange baan geschoven. Natuurlijk zijn we blij dat de coalitie na enig aandringen toch wel wat geld heeft weten vrij te maken. Maar we moeten toch in ieder geval constateren dat de geschatte tijd behoorlijk is overschreden.

En daar wil ook iemand op reageren.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Het college heeft er nu dan voor gezorgd dat er echt een mooie pot ligt waarmee het snel aan de gang kan. Dan verbaast het mij dat, als u zegt dat u ‘het NNN snel afmaken’ belangrijk vindt, dat u onder die motie van het CDA staat waarmee juist die investering in het NNN weer vooruitgeschoven wordt.

De heer **MÜLDER** (D66): Help u mij even. Welke bedoelt u?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dat is om nu niet alvast die hele tweehonderd miljoen vrij te maken, maar dat nu tot 178 miljoen te doen en de laatste 22 miljoen pas later daaraan toe te voegen.

De heer **MÜLDER** (D66): O ja, volgens mij is dit een discussie die we vorige keer eigenlijk ook al hebben gehad bij de kaderbrief. Ik ben heel blij dat u wilt investeren in NNN. Ik vind het jammer dat u dat eigenlijk bij de – destijds – coalitieonderhandelingen nog niet had geregeld, dat u daarna met stoom en kokend water alle zeilen moet bijzetten om daar daadwerkelijk geld voor te regelen. Daarvoor bent u en al uw coalitiepartners bereid om daar al het prudent begrotingsbeleid even voor aan de kant te zetten. Wij zeggen, nou, doe dat nou nog even niet, doen we het eventjes op een prudente manier. Volgens mij bent u alvast – want daar heeft u ook zelf weer wat moties voor ingediend – met allemaal gouden bergen die u in de toekomst voor u ziet, bezig om die op een manier te gaan besteden. Maar laten we nu op dit moment de begroting gewoon behandelen. Laten we inderdaad zeggen- Want ik denk niet dat als het op dit moment aankomt op die- U krijgt niet die tweehonderd miljoen binnen een maand uitgegeven en ik denk ook niet eens binnen een jaar. Dus ik denk dat als we die motie steunen, dat niks echt in de weg zou hoeven zitten.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder. Sorry. De heer Wagelaar.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Het college maakt hier volgens mij een heel zuivere afweging om nu tijdelijk onder één regel te zakken, terwijl de weerstandscapaciteit nog vijftien keer zo hoog blijft

als hij is. En toch kiest u ervoor om die investering, die zo nodig is voor de opgaven, uit te stellen. Kan ik daar dan uit concluderen dat D66 uiteindelijk toch dat boekhoudkundige regeltje veel belangrijker vindt dan om echt natuurherstel in Noord-Holland voor elkaar krijgen?

De heer **MÜLDER** (D66): Nee.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **MÜLDER** (D66): U brengt mij helemaal van mijn à propos, want we hadden het natuurlijk nog over het natuurnetwerk. Maar er zijn ook andere punten, want ook de KRW-doelen- Ja, daar hebben we volgens mij ook al aan het begin over gezegd: gaat dat nou lukken om die KRW-doelen te halen? Nou, volgens mij helemaal niet. En ik weet niet eens wanneer we eigenlijk weten wanneer we die KRW-doelen gaan halen.

Ook op stikstof. De stikstofuitstoot blijft onverminderd hoog en is nauwelijks teruggedrongen. We hadden ambities op de circulaire economie, maar ook werd er laatst tussen neus en lippen door even verteld dat ook onze ambities daar helemaal niet worden bereikt. Dat gaat ook niet via een brief. Dat krijgen we dan te horen tijdens vergaderingen. Na zeer lang aandringen komt er dan toch iets naar voren. En dat steekt ons, want wees nou eerlijk over wat we doen.

En niet alleen de circulaire economie, ook de RES. En van de RES hadden we toch ook wel verwacht, bijvoorbeeld van een coalitiepartij als GroenLinks, dat dat zou worden bereikt. Maar ook daarin hebben wij net vernomen dat de RES niet zal worden gehaald.

Het gaat niet alleen om de leuke groene doelen waarvan we hoopten dat GroenLinks de partij was die dat in het college zou weten te regelen. Ook bijvoorbeeld om opgaves die we eigenlijk allemaal zouden onderschrijven. Onze woningbouwopgave, ja, ik weet niet hoe het de laatste keer nou werd opgeschreven, maar het klonk nou niet alsof we aan het einde van deze periode kunnen zeggen: we hebben alles gehaald. Ik ben bang dat we het wederom niet zullen halen. Er zullen vast mensen in deze zaal dat beter weten, maar volgens mij hebben wij nog nooit onze opgaves op het gebied van woningbouw gehaald in deze provincie. Dat vind ik toch echt schrijnend. En dat kunnen we- Moeten we niet- Iedereen kunnen we- Laten we het zo zeggen: daar is iedereen voor verantwoordelijk.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, volgens mij gaat de heer Mülder hier iets te kort door de bocht, maar volgens mij revancheerde u zich net door te zeggen van, nou ja, de provincie is hier niet alleen verantwoordelijk voor. Dat zijn natuurlijk ook gemeenten. Dat zijn natuurlijk ook bouwpartijen. We weten hoe moeilijk het al is met alle stikstofregels. Maar ik wil u er wel aan helpen herinneren – en ik hoop dat u dat met me eens bent, dat is meteen mijn vraag – dat dit college het beleid zo heeft veranderd dat er meer mogelijk is. Dat er naast binnenstedelijk bouwen ook mogelijkheden zijn in het buitengebied. En je ziet nu ook de eerste projecten van de grond komen. Ik noem even een Lange Weeren, 1160 woningen. Ik noem even Wormerland, 160 woningen. Ik noem even Stompetoren-West, 350 woningen. Zo kan ik nog wel even doorgaan. Maar ik hoop dat u dat ook erkent.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik zal zeker- Nog beter: bij dit punt was ik eigenlijk volgens mij net aan het erkennen dat het ook niet een probleem is wat alleen van dit college is. Dat is inderdaad ook een college wat landelijk zit. Daarom vraag ik ook uw steun voor de motie die ik heb ingediend om een signaal naar het Rijk te sturen, dat ik denk dat dat hiervoor zeker belangrijk is. En ik zeg ook, dit is een groter probleem, vooral op het gebied van de woningbouwopgave. Eigenlijk door te erkennen 'we hebben hem nog nooit hier gehaald', wil ik eigenlijk zeggen: dit is dus een breder probleem. Maar het zijn wel beloftes, keer op keer, die we hebben gemaakt in een collegeakkoord, waarvan we eigenlijk er nu wel achter komen: dat halen we niet. En ik vind het vooral heel jammer dat we- Volgens mij mogen we daar heel duidelijk over communiceren, en dat gebeurt nu wat ons betreft, D66, te weinig.

Stuk voor stuk zijn dit wel dus opgaves die D66 juist belangrijk vindt voor de vooruitgang van deze provincie. Zeker dus met de deelname van een aantal partijen hier. En ook bijvoorbeeld met de BBB, die deelneemt aan dit college, die af en toe lijnrecht tegenover ons leek te staan en ons zeker ook nog weleens de kaart leek te spelen alsof wij niet niets ophadden met de hele

agrarische sector, vragen wij ons toch ook wel af: wat is er nou daadwerkelijk in dit college gebeurd voor die boeren die zo in onzekerheid zitten? Wat hebben we kunnen doen op het gebied van de PAS-melders? Ja, we hebben een heel mooie pilot draaien, waarvan we toch ook eigenlijk niet weten wat daar nou eigenlijk uit kan gaan komen.

Ik ga ervan uit dat dat een reactie oproept.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nou ja, dan word ik natuurlijk uitgedaagd. Dat van die persmails, ik denk dat wij ons als provincie zijnde maximaal ingezet hebben en dat er meerdere factoren aan de hand zijn waardoor het niet gelukt is. Maar dat kunt u toch niet ontkennen?

De heer **MÜLDER** (D66): Er zijn altijd goede redenen waarom iets niet lukt. Mijn constatering is alleen: wat zijn er veel van uw doelen niet gelukt in dit college. Ik zie ook niet echt een soort van stip op de horizon wanneer dat wel gaat lukken. Ja, daar zal vast landelijk beleid achter zitten, maar ik vind ons dan ook niet echt heel duidelijk geweest in dat wij echt in de steek zijn gelaten. Want als u zoveel opgaves heeft die u niet heeft weten te regelen en het zou allemaal extern beleid zijn, dat is niet de teneur die ik heb gemerkt van het college als beantwoording op de vele malen keren dat we hebben gevraagd: hoe gaat het hier nou mee?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Gelukkig staan wij voor meerdere doeleinden. En die PAS-melders, dat is zeker een uitdaging waar wij absoluut niet voor weglopen. Maar daarnaast hebben we wel het straatje erbij, het maatwerk wonen, een duidelijker beleid op de faunaschade – en zo kan ik nog even doorgaan. Dus stilzitten, dat is niet aan ons besteed.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, in deze begroting zien wij ook niet het geweldige perspectief om al deze opgaves op te lossen. Zeker moet ik een compliment geven dat u wel man en macht inzet om een aantal opgaves wel te gaan regelen, maar ook redelijk laat en ook niet wetende wanneer we dit daadwerkelijk gaan oplossen. Ik hoor het college dus de hele tijd al zeggen – maar u verdedigt ze ook: het ligt aan Den Haag. Maar u heeft altijd wel veel beleidsvrijheid gehad. De vraag is: heeft u er alles aan gedaan? We willen hiervoor daarom ook graag een motie indienen, omdat we zien dat er zo veel opgaves zijn waarvan wij eigenlijk bijna niet meer weten waar we nou eigenlijk staan als provincie. Het is moeilijk om beleid te maken als je niet weet waar je staat als provincie. Dus daarom dienen wij de volgende motie in: "Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten alle opgaven uit het coalitieakkoord in kaart te brengen met per opgave de huidige stand van zaken, of de oorspronkelijke termijn nog haalbaar is, en zo niet, een nieuwe realistische datum voor de realisatie aan te geven. Deze inventarisatie uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 te delen met Provinciale Staten in de vorm van een overzichtelijk verslag of een soort dashboard. PS spreken uit dat heldere communicatie over voortgang en realisme de samenwerking tussen Provinciale Staten en het college versterkt en bijdraagt aan een beter bestuur van deze provincie."

Motie 108-3 november 2025
Realisme en transparantie over provinciale opgaven

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *In het coalitieakkoord ambitieuze doelstellingen zijn vastgelegd op het gebied van o.a. woningbouw, natuur (NNN), stikstofreductie en PAS-legalisatie, CO_2-reductie, waterkwaliteit (KRW), de Regionale Energiestrategieën (RES'en) en circulaire economie;*
- *Provinciale Staten regelmatig signalen ontvangen dat de uitvoering van deze opgaven vertraging oploopt of doelen niet binnen de gestelde termijn worden gehaald;*
- *Het voor Provinciale Staten moeilijk is om goed te sturen en controleren zolang niet helder is waar de provincie precies staat in de realisatie van deze doelen.*

Overwegende dat:

- *Transparantie en realisme essentieel zijn voor goed bestuur van de provincie;*

- *Het soms begrijpelijk is dat door externe factoren niet alle doelen binnen de oorspronkelijke termijnen haalbaar blijken, maar dat hierover tijdige en duidelijke communicatie richting Provinciale Staten noodzakelijk is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Alle opgaven uit het coalitieakkoord in kaart te brengen, met per opgave:*
  - *De huidige stand van zaken,*
  - *Of de oorspronkelijke termijn nog haalbaar is, en*
  - *Zo niet, een nieuwe realistische datum voor realisatie aan te geven;*
- *Deze inventarisatie uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 te delen met Provinciale Staten in de vorm van een overzichtelijk verslag of dashboard.*

Provinciale Staten spreken uit:

- *Dat heldere communicatie over voortgang en realisme de samenwerking tussen Provinciale Staten en het college versterkt en bijdraagt aan beter bestuur.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Michel Klein (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt) en Dennis Heijnen (CDA).

De heer **MÜLDER** (D66): Dan de financiële kant, want ook van de VVD hadden wij in dit college verwachtingen. Als de opgaves allemaal niet worden gehaald, hoe kan het dan dat het allemaal duurder blijkt te zijn? Het kost hier letterlijk meer geld om minder te bereiken. Voorzitter, wij rekenen op de VVD voor het bewaken van onze financiën, om ervoor te zorgen dat de rekening niet zal worden doorgeschoven naar de volgende periodes – en daarmee andere generaties. We hebben daar lang over gesproken en afspraken gemaakt, maar bij de eerste begroting wordt die afspraak eigenlijk alweer overschreden doordat u bij uw eigen signaalwaarden al in de knoop komt. Voor D66 maakt dit het buitengewoon lastig, want de investeringen in natuur zijn – de heer Wagelaar noemde het net al – hard nodig, de investeringen in natuur. Ze helpen bij het oplossen van de stikstofproblematiek, zoals de VVD al redelijk vaak heeft gezegd. Maar als u kunt uitleggen wat u met dat geld gaat doen, hoe kunnen wij u dan vertrouwen dat we kunnen instemmen met deze begroting? Daarom zal D66 opnieuw een motie indienen – die ik nog niet heb ingediend, maar dat komt later. Daar kom ik misschien op terug in mijn tweede termijn.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik probeer deze alinea nog een beetje te herconstrueren, want het ging van de hak op de tak. Maar ik begrijp dat u zegt van, een paar financiële kengetallen gaan richting het niveau 'alert', om het zo te zeggen. Nou, dat ben ik met u eens. In 2029 zie je dat onder andere de solvabiliteitsratio, maar ook de kapitaallastenratio en ook de netto schuldquote in het vakje 'alert' komen. Maar u bent het dan toch ook met mij eens dat 2029 pas over vier jaar is, dat we dan – en dan hoop ik ook D66 aan mijn zijde te vinden, misschien in een volgend college, om daar maar even op vooruit te lopen – kijken hoe we het schip zo kunnen keren dat inderdaad die financiële kengetallen niet in het vakje 'alert' komen. Vind ik u daar aan mijn zijde?

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik denk dat inderdaad- Ik snap dat u even in verwarring was, want zoals u merkte: dat was ik zelf ook. Nee, het punt wat ik probeerde te maken was het volgende. Wij hebben eigenlijk best wel een hele discussie gehad over de kengetallen voor het aangaan van vreemd vermogen. Daar hebben wij duidelijke afspraken over gemaakt. Maar eigenlijk bij de eerste begroting komen we eigenlijk al in de knoop. Dan snap ik dat we heel blij zijn met dat geld voor natuurinvesteringen. Maar ik mis eigenlijk ook een daadwerkelijk plan van hoe dat wordt besteed. Daarvan zeg ik toch dat voor mij best lastig is om te zeggen: buig nou mee met de regels.

Overigens, deze vraag loopt van mijn tijd af. Dus ik wou even zeggen dat dat volgens mij niet de bedoeling is hier.

Maar ik wou zeggen dat ik het moeilijk vind om te buigen op kengetallen die we eerder afspreken, met een cheque van tweehonderd miljoen waarvan u zegt: ja, maar die gaat naar natuur. Dat vind ik op zich leuk, maar ik wil eigenlijk meer duidelijkheid: wat gaan we daar nou mee doen? Nou vind ik het inderdaad ontzettend interessant dat er- Daar komt volgens mij een voorstel voor van GroenLinks, de gedeputeerde – nou, we hebben een nieuwe gedeputeerde, heb

ik zelfs vernomen – over het bestedingsvoorstel, hoe wij daadwerkelijk dat NNN gaan halen. Maar dan denk ik eigenlijk: dat is een verkeerde volgorde. Volgens mij moeten wij nu een begroting goedkeuren waar tweehonderd miljoen zonder daadwerkelijk plan ligt wat wij hebben besproken hier.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, dank u wel. Ja, meneer Mülder, u gaf zelf het antwoord eigenlijk al, want er ligt een plan, er komt een realisatiestrategie die u in de eerstvolgende commissie gaat bespreken. U zegt: het is de verkeerde volgorde. In dit geval is er natuurlijk toch gezegd van, we moeten geld hebben alvorens we dat uit kunnen geven. Dus ik begrijp uw punt niet helemaal.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan heb ik een wedervraag voor GroenLinks. Begrijpt u waarom wij het iMPI eerder behandelen dan de begroting?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, dat begrijp ik.

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, dat zou ik met meerdere investeringen zo willen zien. Als je tweehonderd miljoen vrijmaakt voor een investering, dan wil ik graag weten: waar gaan we dat aan besteden?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, dan verwijs ik u toch naar uw eigen antwoord: die stukken liggen er en die gaat u binnenkort behandelen.

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, dan in ieder geval niet de schoonheidsprijs voor de volgorde.

Even kijken. Waar waren we gebleven? Ik had ook nog even geprobeerd eigenlijk voor de PvdA een punt te bedenken waar ik u enorm op kon afvallen, of u dat niet heeft gehaald. Maar u heeft eigenlijk uw belangrijkste collegelid erin gekregen en dat was volgens mij wat uw belangrijkste doel was. Dus daarvoor goed. U heeft uw punten volgens mij binnengehaald. Voor de rest moeten we het volgens mij nog een keertje hebben over wat we nou eigenlijk voor dat landelijk gebied en de voorzieningen gingen doen, want daar hebben we toch ook eigenlijk weinig op gezien.

Maar, als laatste wil ik toch nog één motie indienen. Mag ik iets over zeggen.

O, ik dacht dat u ging staan. Sorry.

Als laatste wil ik nog één motie indienen en die was eigenlijk een soort van toevallig bij ons terecht gekomen. Ik heb een aantal gesprekken gevoerd met ontwikkelaars en bouwers en daar kwamen wat interessante punten in naar voren over waar ze nu tegenaan lopen in deze provincie. Ik vind het nog steeds jammer om te merken dat, als het gaat om harde plancapaciteit, ontwikkelaars nog steeds tegen bepaalde hindernissen aanlopen. Eigenlijk werd expliciet ook genoemd dat het steeds lastiger wordt om processen bij de OD glad te trekken. Daarom hebben wij een motie – die mede wordt ingediend door een aantal partijen; ik heb volgens mij hier helaas niet opgeschreven wie dat allemaal waren, maar het was een hele hoop – om daar toch een keer een soort van beeld van te krijgen. “Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten te investeren in hoeverre vertraging bij vergunningverlening bij de Omgevingsdienst een knelpunt vormt voor onze woningbouwprojecten. Hierbij ook de oorzaak en de mogelijke oplossingsrichtingen in beeld te brengen, samen met de betrokken omgevingsdiensten en vertegenwoordigers van de bouw- en ontwikkelingssector. Hierover uiterlijk in het derde kwartaal van 2026 aan Provinciale Staten te rapporteren, inclusief concrete voorstellingen om die vergunningverlening efficiënter te organiseren.” We hopen- Dank u wel. We hopen daarbij dat dit kan helpen om die heel grote opgave, waarvan ik denk dat we kunnen zeggen dat die misschien wel in onze provincie het allergrootste is, nog wat beter te kunnen oplossen. En gaan over tot de orde van de dag.”

Motie 109-3 november 2025
Versnellen van vergunningverlening voor woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *Bouwers en projectontwikkelaars signaleren dat de vergunningverleningsprocessen bij de Omgevingsdiensten in sommige gevallen zeer lang duren en leiden tot flinke vertragingen;*
- *Hierdoor woningbouwprojecten die al vergevorderd zijn in de planvorming onnodig vertraging oplopen;*
- *Dit leidt tot verlies aan capaciteit, hogere kosten en een vertraagde aanpak van het woningtekort.*

Overwegende dat:

- *Het van groot belang is dat projecten met een hoge slagingskans ook daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd;*
- *Waarschijnlijk efficiëntieverbetering mogelijk is zonder concessies te doen aan de kwaliteit van ruimtelijke, milieu- en duurzaamheidsnormen;*
- *Samenwerking tussen de provincie, Omgevingsdiensten en de bouwsector kan bijdragen aan snellere en slimmere processen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te inventariseren in hoeverre vertraging bij vergunningverlening bij de Omgevingsdiensten een knelpunt vormt voor woningbouwprojecten;*
- *Hierbij ook de oorzaken en mogelijke oplossingsrichtingen in beeld te brengen, samen met de betrokken Omgevingsdiensten en vertegenwoordigers van de bouw- en ontwikkelingssector;*
- *Hierover uiterlijk in het derde kwartaal van 2026 aan Provinciale Staten te rapporteren, inclusief concrete voorstellen om de vergunningverlening efficiënter te organiseren;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Rob Nijkamp (BBB), Dennis Heijnen (CDA), Nicole van der Waart (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt) en Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

De heer **MÜLDER** (D66): Dit tot zover mijn bijdrage in eerste termijn. Maar ik weet dat de VVD misschien nog wat wil vragen.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, D66 is vorige week landelijk heel groot geworden met een optimistisch, positief verhaal over wat er allemaal wél kan, en met eigen voorstellen. Waarom kiest D66 er dan hier in de provincie voor om alleen maar zo negatief en pessimistisch te reageren op waar het college mee bezig is, zonder daarbij iets van een visie te formuleren op waar D66 zelf heen wil met deze provincie?

De heer **MÜLDER** (D66): Volgens mij begon ik met een motie over wat wij in het regeerakkoord zouden willen hebben. Ik ga ervan uit dat daar dus blijkbaar iets in staat, wat we volgens mij als PS breed kunnen onderschrijven, dat we ook inderdaad op alle punten in de steek zijn gelaten door Den Haag. Dat we daar een duidelijk signaal moeten geven van, goh, we willen daar verder mee. Ik heb zelfs één concreet voorstel aan het einde nog bijgevoegd om te zeggen, goh, daar gaan we iets mee doen. Maar, ja, ik heb wel inderdaad dat ik zeg: ik zit in de oppositie, ik heb niet de ambtelijke ondersteuning om dit allemaal op te pakken. Ik had inderdaad verwacht dat het college een aantal van deze dingen, die ik ook hier noem- Dat dat al was gebeurd. Ja. Dat mag ik volgens mij vragen.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Daarmee heeft u een soort selectief verhaal opgebouwd over wat er dan niet is gebeurd. Maar u kunt toch ook niet ontkennen dat er dingen wel zijn gedaan door het college, zeker op punten waar het Rijk achterbleef: met de korte termijn agenda PPLG, met een mooie pot voor de woningbouw, met extra geld voor de NNN, de ambitieuze aanpak voor de leefomgeving. Dat zijn toch allemaal stappen die het college heeft gezet de afgelopen jaren? Dat kunt u toch niet ontkennen?

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dat geef ik toe. Het enige- Ik denk dat er op woningbouw best wel goede stappen zijn gezet, hoewel we ook wel moeten gaan zien van, goh, wat levert dat nou uiteindelijk op? Want het is een vrij moeilijk probleem. Alleen maar geld reserveren, dat is het niet. Dat is eigenlijk ook mijn kritiek wat ik heb op dat NNN. Ik ben heel blij dat u tweehonderd miljoen heeft gevonden. Althans, u heeft een gedeelte van die tweehonderd miljoen gevonden. De rest, daar moeten we het nog over hebben. Daar gaat deze begroting over. Maar ik snap het

wel. Het grappige is dat, als we het hebben over deze opgaves_ En dat is misschien het allerbelangrijkste punt wat ik wou maken met deze bijdrage. Ik snap het dat u het misschien wat cynisch vindt, maar ik wil ook wel zeggen: goh, het is ook wel dat ik wel even wil aangeven, het is allemaal best wel moeilijk. En op het moment dat wij proberen aan te geven of proberen bij te sturen op een aantal van dit soort onderwerpen, dan is het allemaal- Wordt een beetje de bal afgehouden. Dan wordt er gezegd van, goh, ja, waarschijnlijk gaan we het nog wel halen, waarschijnlijk gaat het niet- Maar wees nou duidelijk. En geeft u ook aan waar dat probleem zit, dan kan ik oordelen van, goh, het probleem zit niet bij u. Maar als de opgave niet wordt gehaald, dan mag ik naar het college kijken. Dan mag ik kijken naar de coalitiepartijen om te zeggen, goh, u zei dat u dit ging halen, u heeft het niet gehaald of het is verder uitgesteld: hoe komt dat?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, ik ben blij dat ik u in ieder geval nu hoor erkennen dat er toch wel wat dingen gedaan zijn door het college en dat externe factoren echt wel een rol hebben gespeeld. Wellicht had het dan een gebalanceerder verhaal kunnen zijn, maar dat gaat u vast doen bij de volgende mooie beleidsrijke begroting in 2027. Daar kunnen we vast op rekenen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan ga ik u nog een compliment geven. Ik zie wel progressie in de begrotingen. Die heb ik hier niet opgeschreven, maar die krijgt u nu van mij. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft vier moties ingediend en die maken alle vier onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik geef het woord aan de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren, onder dankzegging van een heerlijk stukje zeep.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Fijn dat u niet zegt dat u er schoon genoeg van heeft, voorzitter.

Voorzitter, u heeft hem misschien al gezien, en de andere leden in en om de zaal ook: de olifant. De olifant in de kamer. Normaal gesproken is dat iets of iemand dat al dan niet bewust of onbewust genegeerd wordt. Ik zal niet meteen zeggen dat het bewust is, want u kent mij: Ik probeer altijd mensen het voordeel van de twijfel te geven. Maar het is wel opvallend dat de dieren er wederom bekaaid vanaf komen. Mijn partij is sinds 2007 continu vertegenwoordigd geweest in deze Staten. Het valt toch elke keer weer op dat het nog steeds nodig is dat wij hier zijn.

Voorbeeld. We hebben vorige keer bij de richtingen en ambities richting de nieuwe omgevingsvisie een motie aangenomen, waarin we ook daar hebben opgeroepen om onze niet-menselijke medebewoners – ik zeg het nog maar eens een keertje – ook in ieder geval enigszins in gedachten te houden bij het opstellen van zo'n nieuwe omgevingsvisie. Maar we zien het ook in de begroting, en eigenlijk zien we het in al ons beleid. De dieren komen er – en ik heb het al eerder gezegd – bekaaid vanaf. Miljoenen dieren, gehouden en vrij, worden geraakt door de besluiten die wij hier nemen met elkaar. Daar kunnen wij een positief verschil maken. Bijvoorbeeld bij infrastructuur. Daar doen we veel dingen rondom bermbeheer en faunapassages. Gaat goed. In de landbouw kunnen wij dingen doen met dierenwelzijn. In ons ruimtelijk beleid, ik heb het al genoemd, richting de omgevingsvisie kunnen wij ook wat meer rekening houden met ruimte voor hen. Als we het over recreatie hebben, kunnen wij met het zoneren van intensieve en extensieve recreatie ook een positief verschil maken, net als bij natuurbeheer. Het mooiste voorbeeld vind ik altijd nog het natuurinclusief bouwen en wonen, waarbij de natuur in onze dagelijkse leefomgeving zich weet te manifesteren.

Deze dingen gaan hier in de provincie soms goed, soms minder. Soms, laten we eerlijk zijn, gebeurt het ook helemaal niet. Dat is niet uit kwade wil. Dat komt omdat er toch niet echt een overkoepelend idee lijkt. De dieren lijken, eerlijk gezegd, vaak afhankelijk van toeval of willekeur, of een enkele keer dat iemand, zoals ik hier, een lans voor ze breekt. Daarom heb ik een motie ingediend, en dat doe ik samen met de fractie van GroenLinks, met het volgende dictum: “Roepen GS op om met ingang van de Begroting 2027 doelen voor dierenwelzijn op te nemen met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan, en gaan over tot de orde van de dag”. Waarbij ik u in gedachten nog maar eens meegeef dat er in het coalitieakkoord verwoord is dat er doelen voor dierenwelzijn worden ontwikkeld. Dus ik geef eigenlijk de gedeputeerde hier een klein zetje mee in de rug. Niets nieuws onder de zon.

Motie 110-3 november 2025

Dierenwelzijn in Begroting

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *In Noord-Holland 1.231.740 dieren in de veehouderij gehouden worden (kippen, koeien, schapen, geiten en varkens);*
- *Er daarnaast een ontelbaar aantal dieren in het wild of in beheerde natuur leven;*
- *Het Rijk veehouderijen duurzamer wil maken door onder andere te zorgen voor 'ruimte voor het natuurlijke gedrag van koeien, varkens en kippen en zorg voor hun specifieke behoeften'.*

Overwegende dat:

- *Het coalitieakkoord doelen verwoord voor de portefeuille dierenwelzijn;*
- *Dieren en hun rechten, de borging van hun veilige en gezonde leefomgeving en recht op een dierwaardig bestaan nergens terugkomen in de Begroting 2026;*
- *Onduidelijk is wat de gevolgen van bestaand of nieuw beleid in Noord-Holland is en wat wordt gedaan om het leven van dieren in Noord-Holland te beschermen of verbeteren;*
- *Vele dieren in onze provincie leven en provinciaal beleid hun levens in grote mate beïnvloedt (denk aan infrastructurele projecten, natuur, mobiliteit, landbouw, etc.);*
- *Dieren, dierenwelzijn, dierwaardigheid en diergezondheid onderdeel vormen van een duurzame bedrijfsvoering van agrarische ondernemingen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Met ingang van de Begroting 2027 doelen voor dierenwelzijn op te nemen met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Nicole van der Waart (GroenLinks).

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Een ander voorbeeld – ja, laten we hem toch maar weer eens noemen – is toch de ondersteuning van de wildopvangcentra. Ik heb het in de commissie uitgebreid benoemd. Dus dat zal ik nu niet uitentreuren doen. Maar het is natuurlijk wel heel vreemd dat wij hier een motie aannemen, waarbij we, ja, iets toezeggen aan een externe partij en dan vervolgens met een andere motie die deur weer dicht doen. Dat vind ik op zich al lastig als je dat doet binnen je eigen organisatie. Maar de wildopvangcentra hebben wij heel erg blij gemaakt en vervolgens zeggen we na-na-na-na-na-na, we hebben de spelregels veranderd, jullie vissen achter het net. Dus daarom een tweede motie, en die dien ik samen met de fracties van D66, GroenLinks en 50PLUS in, waarvan het dictum luidt: "Verzoeken GS incidenteel 400.000 euro beschikbaar te stellen voor de wildopvangcentra, en gaan over tot de orde van de dag". Met alle respect, dit is hetgeen wat wij eigenlijk vorig jaar ook al met elkaar hebben afgesproken.

Motie 111-3 november 2025
Steun voor wildopvang 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *In 2022 PS een motie heeft aangenomen waarin is opgeroepen om in samenwerking met gemeenten te onderzoeken op welke wijze de provincie de wildopvangcentra[i] structureel financieel kan ondersteunen;*
- *In 2023 Provincie Noord-Holland uniforme protocollen heeft ontwikkeld die de wildopvangcentra van de provincie helpt verder te professionaliseren als onderdeel van de uitvoering van de motie;*
- *Tot op heden de wildopvangcentra geen financiële ondersteuning van de provincie hebben ontvangen om de protocollen te kunnen opvoeren;*
- *De wildopvangcentra zorgen voor in het wild levende dieren, wat een provinciale verantwoordelijkheid betreft aldus de Raad voor Dierenaangelegenheden.*

Overwegende dat:

- *Uit inspraakreacties van diverse wildopvangcentra en Stichting Wildopvang.nl is gebleken dat zij graag professionaliseren en aan de richtlijnen daartoe willen voldoen, maar er geen middelen voor hebben;*

- *Het aantal in het wild levende dieren dat noodhulp nodig heeft, flink is toegenomen de laatste jaren;*
- *Er sinds de aangenomen motie in 2022 onvoldoende financiële steun is geweest;*
- *Hiervoor een incidentele bijdrage in 2025 nodig was, maar is uitgebleven, ondanks een aangenomen motie1 in 2024 bij de Begroting 2025 hiervoor.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Incidenteel € 400.000 beschikbaar te stellen voor de wildopvangcentra;*
- *En hiervoor dekking te vinden in het begrotingsresultaat 2025 bij vaststelling Jaarrekening 2025;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Krista Jansen (D66), Ruchama Bwefar (GroenLinks) en Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ben het met de heer Hollebeek eens dat we de wildopvangcentra gewoon te lang laten wachten. We hebben destijds de motie van u niet gesteund omdat er geen financiële dekking bij zat. Ik hoor dat u nu wel met een financiële dekking komt. Maar waar moet het geld vandaan komen? Zou dit bijvoorbeeld, als we nou heel even proberen te pinpointen op één begrotingspost, niet uit de begrotingsposten groen kunnen komen? Want wildopvangcentra lijken me niet uit de infrastructuur of uit woningbouw te moeten komen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik wil niet direct op de stoel van de gedeputeerden gaan zitten, maar er is natuurlijk wel elk jaar een bedrag over: een begrotingsresultaat of overschot. Ik zou me best kunnen voorstellen dat we eenmalig – en vooral omdat het al eerder is toegezegd richting een externe partij – dit bedrag daarvoor zouden kunnen gebruiken. Maar nogmaals, ik wil dat ook bij gedeputeerde neerleggen, want ik vind het niet netjes- Ik geef een richting, maar ik ga niet op zijn stoel zitten. Dat wil ik absoluut niet doen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nu we het toch over de gedeputeerde hebben… Sorry, meneer Beemsterboer, het is niet persoonlijk. We hebben een gedeputeerde Dierenwelzijn, maar we hebben niet echt doelen geformuleerd. Nogmaals, daar wil ik de gedeputeerde mee helpen. Want ook de Raad voor Dieraangelegenheden zegt: dierenwelzijn moet een onderdeel van integraal beleid zijn. Als wij geen doelen hebben, dan wordt het voor een gedeputeerde ook lastig. De gedeputeerde zou eigenlijk bij beleidsontwikkeling, een gedeputeerde Dierenwelzijn, moeten kunnen zeggen, met die doelen in de hand: ja, en die dieren dan? Hoe zijn hun belangen hier geborgd? Kijk, we kunnen namelijk iemand wel een portefeuille geven, maar als daar geen doelen aan hangen, kunnen we net zo goed een portefeuille astrofysica, oosterse filosofie, steunzolen of de Keukenkampioendivisie delen.

Een mooi voorbeeld zou bijvoorbeeld zijn: de dieren een plek geven in de gebiedsprocessen. Dan echt niet alleen in de veehouderij, want BBB kent mij: het is echt niet zo dat ik – om in de terminologie te blijven – op één paard wed, want het landelijk gebied is meer dan een productielandschap.

Ik herinner me een uitspraak ooit hier dat iedere euro van het PLG naar het agrarisch erf moet gaan. Ja, dan zeg ik: fijn dat daar een groot deel heengaat, maar er zijn meer mensen die wonen, werken en recreëren in het landelijk gebied. Net als in het stedelijk gebied overigens, hoor, is er diversiteit. En we komen nu eenmaal, hoe je het wendt of keert, 27 procent ruimte te kort. Dus laten we gebieden niet te eenzijdig bekijken. Daarom zijn wij ook voorstander van een begrip als 'basiskwaliteit natuur'. Want wij vinden dat niet alleen de terreinbeherende organisaties en de agrarische sector verantwoordelijk zijn voor meer natuur, maar wij zien echt kansen in onze woonwijken, langs onze infrastructuur, op onze bedrijventerreinen, om in ieder geval een stapeling van functies te hebben en ook nog eens bij te dragen aan een groene, schone, veilige en gezonde leef-, werk- en recreëeromgeving.

Hoe verhoudt zich dat ruimtegebrek wat wij hebben, tot de ambitie van soms eindeloze, lijkt het wel, economische groei? Ik krijg soms de indruk van een piramidespel waarin vestigingsklimaat gevolgd wordt door behoefte aan meer arbeidspotentieel, waardoor er meer mensen moeten komen, waarmee de woningnood weer nog nijpender wordt, meer gebouwd moet worden, meer recreatiebehoefte, meer mobiliteit. Ja, ook wij hechten aan welvaart – laten we daar gewoon eerlijk over zijn. Maar daarnaast hechten wij ook aan het welzijn en het welbevinden van ons allen. Soms denken wij- En dat gaat de laatste tijd iets beter met de focus op een gezonde leefomgeving, maar welzijn is wat ons betreft nog net iets meer.

Als we dan kijken naar die economie of die economische groei, wat voor economie willen we dan faciliteren? En als we daar keuzes in maken, blijven we dan hangen in 'welles-nietes', wat makkelijk is in de politiek: we gaan die kant op of we gaan die kant op. Of gaan we dan ook echt scenario's ontwikkelen voor die economische toekomst? Nou, bekende voorbeelden zijn bijvoorbeeld Schiphol. Daar gaat het heel vaak over: we moeten groeien of we moeten krimpen. Maar waarom – misschien vanuit de BRS; ik kijk even naar de andere kant – zouden we niet iets als de Randstedelijke Rekenkamer een keer een opdracht kunnen geven voor het ontwikkelen van bepaalde scenario's en zeggen we: oké, hoeveel vluchten zijn er nou nodig voor de connectiviteit – de 'duurzame bereikbaarheid' heet het in de begroting – van bijvoorbeeld de MRA of van de Randstad of van Nederland? Dan heb je keuzes en dan kun je volgens mij met elkaar over dat soort dingen een constructief gesprek voeren.

Neem nou bijvoorbeeld ook Tata Steel. We zijn nu allemaal heel erg bezig met die maatwerkafspraken. Ook daar is de discussie vaak: faciliteren we Tata in al hun wensen of zetten wij een dikke streep? En dat zijn twee scenario's, maar het zijn wel twee scenario's die allebei aan het uiteinde liggen. Kunnen we bijvoorbeeld ook eens kijken naar een kleinere staalfabriek die werkt met halffabricaten? Nou, ik ga niet te veel op de details in. Het gaat mij erom dat we, als we met elkaar constructief over dit soort zaken willen spreken en over de economie en het Noord-Holland van de toekomst, dat we misschien meer gebruik moeten maken van dit soort scenario's.

Over bedrijven gesproken: help hen ook met de verduurzamingsopgave. Want de ambitie daaromtrent, die moet echt de komende tijd gestalte krijgen. De discussie rondom de pKEV, die staat me nog een beetje bij. Dan vraag ik me toch ook wel af: is er geld, zijn er middelen, om alles wat wij met elkaar de komende tijd willen doen, om daar ook iets mee te kunnen doen? En verduurzaming helpt echt niet alleen bij het verminderen van de CO_2-uitstoot – waar niet iedereen in dit huis in gelooft of even blij mee is – maar het is ook noodzakelijk voor die andere grote ambitie van dit college, die ik zojuist al noemde: de veelbesproken gezonde leefomgeving, waar ondertussen door dit college al wat stappen in zijn gezet, maar waar we de komende jaren nog meer moeten doen.

Dit zijn eigenlijk nog de ambities waarvan nog niet geheel duidelijk is of we wel aan onze ambities kunnen gaan voldoen. Maar er zijn er ook, laten we eerlijk zijn, waarvan we weten dat het niet goed gaat. De heer Mülder noemde al even de KRW. We hebben NNN wat nog steeds achterloopt in de realisatie. Circulaire economie noemde de heer Mülder ook al. Biodiversiteit. Landelijk lijkt het een beetje te stabiliseren, maar in Noord-Holland gaat het volgens de Basismonitor achteruit. Nu we het toch over de Basismonitor hebben: dat zou nou een mooie plek zijn om dat dierenwelzijn onderdeel van te laten zijn.

Voorzitter, u merkt, ik kan heel veel dingen noemen en ik kan ze ook vrij eenvoudig aan elkaar koppelen. Voorheen deden we dat met een hele stapel moties. Dat zal ik u deze keer besparen. Ik heb er twee ingediend en die lijken me erg constructief. Dus ik hoop op steun van u allen.

Ik kan ze vrij eenvoudig aan elkaar koppelen, zoals ik zei, maar in de kern ligt er natuurlijk één strategische vraag en dat is: kiezen we voor een schone, gezonde en veilige toekomst voor al onze inwoners of blijven we doen wat we altijd al deden? Omarmen we het verleden of gaan we aan de slag met de toekomst? Kiezen we bijvoorbeeld voor een toekomstbestendig voedselsysteem dat bijdraagt aan die doelen voor biodiversiteit, waterkwaliteit, klimaat, stikstofreductie en dierenwelzijn – laten we daar eens bij terugkomen. Want, voorzitter, het is makkelijk om op te komen voor een mondige achterban, maar het is moeilijker, dat blijkt wel de afgelopen achttien jaar, om op te komen voor hen wiens stem anders niet of nauwelijks gehoord wordt. Ik heb het al gezegd, sinds 2007 doet de Partij voor de Dieren dat in dit huis. Aan mijn

verhaal merkt u dat we helaas voorlopig nog niet klaar zijn. Diepgroene, compassievolle aanjagers blijken en blijven nodig te zijn in dit huis. Ik kijk ook even naar D66 nu, want ik vond het een mooi verhaal van de heer Mülder. We hebben natuurlijk in de vorige periode gezien dat er een portefeuillehouder Dierenwelzijn was die die ook wat stappen heeft gezet. Weliswaar af en toe achter de broek gezeten door onze fractie. Maar goed, 'in goede samenwerking' zeg ik dan altijd maar. Mocht de tendens van de huidige verkiezingsuitslag zich voortzetten in de Provinciale Statenverkiezingen volgend jaar, dan heb ik mijn hoop toch een beetje op de heer Mülder en zijn partij gevestigd om in ieder geval met ons daar wat stapjes in te maken. Dan kijk ik natuurlijk niet alleen naar D66, maar ook naar andere partijen die pretenderen op te komen voor kwetsbare waarden, kwetsbare groepen en kwetsbare individuen.

En om iedereen daaraan te herinneren, heeft iedereen van ons zo'n zeepje gekregen, een schoon zeepje, in de vorm van een dier met daaraan een quote. Die zijn best verschillend. Dus ga ze dus lekker vergelijken tijdens de schorsing, met een kopje koffie. Voor het college en de fractievoorzitters van de coalitiepartijen hebben wij een iets grotere tevoorschijn getoverd. Dat is een haas. Dat is om tweeërlei redenen. Ten eerste omdat zij een grotere verantwoordelijkheid hebben om de rol van de haas in de marathon voor ons op te nemen. Dus de grootte en de haas in de marathon. En, gedeputeerde Beemsterboer, ik kan u geruststellen: er zitten geen microplastics in. Ik heb het even geverifieerd. Dank u allemaal wel. Ik zal in de tweede termijn reageren op de moties die ingediend worden.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, veel dank voor het zeepje en voor het mooie constructieve verhaal over het belang van dieren. Iets wat natuurlijk ook heel belangrijk is voor dieren, is die afronding van het Natuurnetwerk Nederland, omdat dieren er zoveel baat bij hebben als er meer natuurverbindingen zijn. In deze begroting wordt daarvoor veel geld vrijgemaakt. Kunnen we daarom op de steun van de Partij voor de Dieren rekenen voor deze begroting?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, ik neem aan dat de heer Wagelaar doelt op het feit dat enkele partijen er moeite mee hebben dat er tijdelijk onder de 25 procent wordt gedoken?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Onder andere, ja.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan kan ik de heer Wagelaar geruststellen: wij zullen daar achter het college staan.

De **VOORZITTER**: Dank. U heeft twee moties ingediend en die maken onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan de heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, een jaar geleden bij de Algemene Politieke Beschouwingen van 2024 stond ik hier ook en memoreerde ik het aantreden van het kabinet Schoof in juli van dat jaar, waarbij ik de hoop uitsprak dat er meer duidelijkheid zou komen over een aantal belangrijke opgaven waar we in ons land en in onze provincie voor staan. Hoe anders is het gelopen. Nu, een jaar later, zijn we getuige geweest van een stuurloos kabinet dat niet toekwam aan regeren en binnen een jaar het voortijdig einde zag, met als resultaat dat we afgelopen woensdag naar de stembus mochten. Zonder vanaf deze plek een hele beschouwing te willen houden over de verkiezingsuitslag en wenselijke coalities – ik wens in dat kader de onderhandelaars veel wijsheid toe – spreek ik ook nu de hoop uit dat we ditmaal een stabiel kabinet krijgen. Een kabinet dat zich een betrouwbare partner toont naar de provincies en samen met ons daadkracht toont, doorpakt en voldoende financiële middelen ter beschikking stelt voor onder meer het versnellen van de woningbouw, het verbeteren van de bereikbaarheid, het verminderen van de netcongestie en het oplossen van het stikstofprobleem.

Waar het ook aan stabiliteit ontbreekt, is de wereld om ons heen. Agressor Rusland laat de oorlog in Oekraïne voortduren en stelt zich steeds agressiever op richting de NAVO-lidstaten, waaronder Nederland. Nu Rusland en niet voor terugdeinst om diep in Europa vitale infrastructuur te ontregelen, is het van belang ook in onze provincie waakzaam te zijn en samen met het Rijk en de veiligheidsdiensten alert te reageren op mogelijk ontregelende acties rondom onze energie- en ICT-infrastructuur, Schiphol en de Amsterdamse haven.

Van Oost-Europa naar het Midden-Oosten. Daar lijkt met een broos bestand eindelijk een einde te komen aan een twee jaar durend menselijk leed aan beide zijden in het Israëlisch-Palestijnse conflict. Hopelijk is dit bestand een eerste voorzichtige stap naar vreedzaam naast elkaar leven en kan ook de veel te gepolariseerde discussie hier in Nederland en onze provincie op een toon gevoerd wordt dat getuigt van meer begrip voor en verdraagzaamheid naar elkaar.

Voorzitter, van de nationale en geopolitieke ontwikkelingen dan toch naar onze eigen provincie, waar ik begin met de Brede Basismonitor Noord-Holland. Complimenten aan eenieder die aan deze monitor bijdraagt. Het geeft elk jaar weer een duidelijk beeld hoe de provincie scoort op de belangrijkste thema's in de huidige situatie en in de afgelopen vijf jaar. Vooral die trendmatige ontwikkeling is interessant om te volgen. Zo scoren de thema's milieu en klimaat beiden licht positief, wat aangeeft dat we best de goede kant op gaan – in tegenstelling tot wat sommige doemdenkers ons willen doen geloven. Helaas, maar ook niet onverwacht, kleuren bij het thema ruimte en wonen, de onderdelen woningtekort en betaalbaarheid wonen diep rood – wat een negatieve trend betekent.

Voor de VVD was meer ruimte voor woningbouw hét speerpunt in de campagne bij de vorige Statenverkiezingen. Deze cijfers zijn een bevestiging voor ons dat we hier met alle creativiteit en energie op blijven doorpakken in de resterende anderhalf jaar van deze Statenperiode. Vandaar ook even mijn interruptie op de heer Mülder: we zijn nog niet klaar. Beleidsrijk blijft het tot aan de dag voor de verkiezingen.

Een compliment van mijn fractie gaat daarbij uit naar Gedeputeerde Staten, die voortvarend aan de slag is gegaan om de in het coalitieakkoord afgesproken ruimte voor woningbouw ook daadwerkelijk in nieuw beleid om te zetten. Hiermee is het, naast binnenstedelijk bouwen, nu ook mogelijk om in landelijk gebied met de wijziging van de omgevingsverordening een straatje erbij en, met het waterwerkbeleid, een hele woonwijk erbij te bouwen. Als sluitstuk is het recent ook mogelijk geworden om agrarische of andere bedrijfsbebouwing te transformeren tot enkele huizen. De VVD heeft zich sterk gemaakt voor deze drie beleidswijzigingen. Op basis van de geluiden die wij terugkrijgen vanuit de gemeenten en de bouwwereld geeft het ook in de dagelijkse praktijk meer ruimte om de woningnood in de provincie tegen te gaan. Ook zijn gemeenten blij met de ondersteuning die hen vanuit het Investeringskader versnellen woningbouw geboden wordt om plannen van de grond te krijgen. Dit alles zorgt ervoor – en daar doen we het uiteindelijk voor – dat onze inwoners weer perspectief krijgen op een eigen woning die betaalbaar is en aan hun wensen voldoet.

Bij de behandeling van de Kaderbrief 2026 in juni van dit jaar heb ik Gedeputeerde Staten al geprezen voor het groene licht voor 160 woningen in Wormerland, 1160 woningen in de Lange Weeren bij Edam-Volendam, 350 woningen bij Stompetoren-West. Maar de VVD blijft er scherp op letten dat ook andere kansrijke projecten deze Statenperiode de eindstreep halen. We noemen in dit kader Schagen Oost, Hoogkarspel Zuid en Entree Landsmeer Oost als voorbeelden. We gaan ervan uit dat de provincie, gelet op de schrijnende woningnood, haar welwillende houding naar gemeenten en projectontwikkelaars doorzet en creatief meedenkt over wat wél kan – toch een beetje geïnspireerd door de verkiezingscampagne van D66 – in plaats van te blijven hangen in details van waarom vooral iets niet kan. Graag een reactie van de gedeputeerde.

Dan even inzoomend op specifiek-

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Ik vind het heel goed wat u zegt. U weet dat wij hier soms kritisch in staan, maar wij hebben voor veel van deze projecten ook meegestemd. Nou wil ik wel zeggen dat u zich misschien wat rijk rekent, omdat u veel projecten heeft toegevoegd, maar, zoals ik eerder al zei met mijn motie, merk je dat heel veel van die projecten- Die keuren wij goed. We geven er toestemming voor. Maar voordat er daadwerkelijk wordt gebouwd, gaat er nog veel water onder de brug door. Hoe gaan we dat aanpakken? Want uiteindelijk wil ik ook dat er deze periode daadwerkelijk woningen worden toegevoegd. Ik zie dat daar nog steeds problemen liggen. Heeft u daar ook nog ideeën over? In plaats van dat u toch nog maar blijft toevoegen aan

locaties, we ook daadwerkelijk zorgen dat locaties worden ontwikkeld. Want daar vind ik nog te weinig de focus op liggen.

De heer **TERWAL** (VVD): Tijdens de interruptie die ik net even met u had toen u hier stond, heb ik inderdaad ook al aangegeven dat natuurlijk voor het bouwen van meer woningen, de provincie daar een partner bij is. Maar dat zijn natuurlijk ook gemeenten. Het zijn natuurlijk waterschappen. Het is natuurlijk ook de bouwwereld. En het is natuurlijk ook de landelijke overheid. Dat maakt dat de motie die u heeft ingediend om ook een oproep te doen richting de Rijksoverheid, om daar ook meer capaciteit, meer middelen, vrij te maken, dat – ik zal die nog met de fractie bespreken – die zeker in ieder geval op mijn sympathie kan rekenen. Maar het begint allereerst door het beleid in de provincie te veranderen. We hebben te vaak als VVD-fractie teruggekregen vanuit het werkveld, wederom die gemeenten en de bouwwereld, dat de provincie Noord-Holland te restrictief was in het toestaan van projecten in het landelijk gebied. Nou, dat hebben we nu veranderd met deze coalitie. Dus ik heb altijd aangegeven, daar waar de provincie vaart kan maken, moet de provincie dat doen. Maar ja, we zijn wel afhankelijk ook van andere partijen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Ja, ik denk, dat punt heeft u gemaakt. We hebben inderdaad best wel in een periode best wel wat locaties toegevoegd. Ik hoop dat u nu, net als ik, vindt dat we de focus kunnen gaan leggen op: hoe gaan we die gebieden dan zo snel mogelijk ontwikkelen zonder meteen weer te gaan kijken hoe we nieuwe gebieden er makkelijk nog weer even bij gaan krijgen?

De heer **TERWAL** (VVD): Ik ben het geheel met de heer Mülder eens dat we inderdaad niet alleen plancapaciteit moeten toevoegen, maar dat we uiteindelijk ook moeten zorgen dat vooral die harde plancapaciteit ook tot wasdom komt. Daar heb je inderdaad al die partners voor nodig. Daar heb je ook bij de gemeenten, en daar stokt het vaak, voldoende ambtenaren bij nodig. Dat was ook de reden waarom ik in mijn inbreng noemde dat ik heel blij ben met die 76 miljoen die wij als coalitie hebben vrijgemaakt voor het Programma Versnellen Woningbouw, waardoor we ook uiteindelijk met een flexibele schil kunnen komen, waardoor gemeenten ook ambtenaren vanuit de provincie kunnen – ja, hoe moet ik het zeggen – inhuren om in die projecten ook weer de vaart te brengen. Maar ik ben blij om te zien dat dat voor de heer Mülder van D66 ook een belangrijk punt is, zodat we hier ook verder samen in kunnen optrekken.

Voorzitter, dan continueer ik mijn bijdrage. O, ik zie nog een interruptie.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel, voorzitter. U noemt de 76 miljoen die vrij is gemaakt voor woningbouw. Tegelijkertijd blijkt eigenlijk uit alle schriftelijke vragen dat het doel voor de woningbouw alleen nog in theorie haalbaar is. Hoe doelmatig vindt u dat dat geld wordt uitgegeven? Want het is best veel geld, 76 miljoen.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, tuurlijk. Kijk, we hebben ons als ambitie gesteld dat we, ik meen, tot 2040 230.000 woningen willen realiseren. Is dat haalbaar? Ik zal heel eerlijk met u zijn: ik acht de kans klein. Maar ik vind dan niet dat je dan maar een ambitie moet loslaten. Je moet die ambitie als punt op de horizon zetten. Daar heb je uiteindelijk ook financiële middelen voor nodig. Die hebben we vrijgemaakt. U vraagt mij: wordt dat nu voldoende ingezet? Ik wil niet zo kinderachtig zijn om deze vraag door te spelen aan GS, maar ik hoop wel dat ze mij corrigeren als ik het meen goed te hebben, dat ik kan zeggen dat volgens mij een derde, 25 miljoen, al is uitgegeven; een derde, 25 miljoen, al beklemd is, zoals dat heet. Dus die gaat al naar gemeenten toe. En die andere 25 miljoen, ja, we hebben nog anderhalf jaar. Als je vijftig miljoen in tweeëneenhalf jaar uitgeeft, komt die 25 miljoen in dat laatste anderhalf jaar ook wel op.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Volgens mij is het ook niet het doel om maar geld uit te geven om het geld uit te geven. Mijn zorg zit er vooral in dat we die 184.000 woningen voor 2030 dus waarschijnlijk niet gaan halen, dat we nu heel veel geld uitgeven en dat we er gewoon eigenlijk niets mee opschieten.

De heer **TERWAL** (VVD): Nee, maar dat ben ik niet met u eens, mevrouw Schneemann van Volt. We hebben juist dat geld vrijgemaakt om ook ambtelijke capaciteit in te kunnen zetten bij gemeenten. We hebben ook geld vrijgemaakt om uiteindelijk te investeren in duurzame

bereikbaarheid van die nieuwe woningbouwlocaties. Ik zou hem eigenlijk om willen draaien. Kijk, u zegt: met dat geld bereiken we het doel niet. Ik kan u wel zeggen: zonder dat geld bereik je de ambitie al helemaal niet. Dus, tuurlijk, soms zullen we sneller moeten willen en zal er meer geld tegenaan moeten. Maar ik denk, met dit bedrag hebben we al een behoorlijke slag in de wapenkamer kunnen maken om in ieder geval die ambitie weer ietsje dichterbij te brengen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Dan even inzoomend op specifiek Noord-Holland Noord. Mijn fractie heeft gelezen dat er bij het proces om tot een actualisatie van de omgevingsvisie te komen, een aantal kritische kanttekeningen zijn geplaatst door de gemeenten uit de Noordkop en de regio Alkmaar en tevens door het georganiseerd bedrijfsleven van Noord-Holland Noord. Hun kritiek spitst zich namelijk met name toe op het feit dat de te maken keuzes gebaseerd worden op verouderde cijfers uit de Omgevingsvisie 2018, toen Noord-Holland Noord nog als een krimpregio werd beschouwd. Klopt dit, vraag ik aan de gedeputeerde. Als dit zo is, ziet de VVD graag dat hierover op korte termijn een overleg plaatsvindt tussen de gedeputeerde en genoemde partijen, want voor mijn fractie, en daar zijn we heel serieus in, staat als een paal boven water dat Noord-Holland Noord gewoon een groeiregio is, waarbij de provincie ingezet moet worden om meer woningbouw mogelijk te maken, om meer economische activiteiten mogelijk te maken, om de netcongestie op te lossen en ook te zorgen voor een betere bereikbaarheid. De VVD-fractie zal hierover ook met een initiatiefnota komen.

Voorzitter, meer woningen erbij is broodnodig. Maar wat als je daar- Ik stop even, voorzitter, want ik zie-

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen met een interruptie.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Wat u net zegt over Noord-Holland-Noord, dat is mij natuurlijk uit het hart gegrepen. Ik ben dat zeer met u eens. Maar zou u in die initiatiefnota niet ook eens die toch weleens kunstmatige grens in onze provincie wat binnen de MRA valt en wat daarbuiten valt, willen meenemen? Want volgens mij zit daar een grote kern van het probleem dat Noord-Holland Noord toch vaak niet als volwaardig wordt meegenomen. Ziet u dat ook?

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, we hadden destijds met de nieuwe fractie één hele duidelijke doelstelling: we gaan vaker de provincie in. Dat hebben we meteen gedaan door fractievergaderingen te beleggen op het stadhuis in Den Helder met alle Noordkopgemeenten, we zijn naar Alkmaar geweest met alle regiogemeenten uit Alkmaar, we zijn in West-Friesland geweest. Daar horen we inderdaad heel vaak het gevoel: we hangen er maar een beetje bij. Ik moet heel eerlijk zeggen – en ik kijk naar Gedeputeerde Staten – dat, in tegenstelling tot het vorige college, ook best wel aandacht was voor Noord-Holland en nog meer aandacht voor Noord-Holland Noord is. Als ik kijk naar infrastructuur, als ik kijk naar oplossingen bedenken voor netcongestie, als ik kijk naar woningbouwprojecten. Ik heb er nog wel een aantal genoemd waarvan ik hoop dat die nu ook het groene licht gaan zien. Schagen Oost en Hoogkarspel Zuid noemde ik al. Maar ik ben het met u eens, er mag wat meer energie op gezet worden. Over grenzen tussen MRA, ik vrees wel dat het heel lastig is, want het ligt natuurlijk allemaal vastgelegd in documenten. Maar ik zou u alleen maar willen uitnodigen. We gaan als fractie de initiatiefnota schrijven. Sluit aan.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, inderdaad, om misverstanden te voorkomen: bij de initiatiefnota. Maar u mag ook aansluiten bij de partij. Maar u doet het tegenwoordig zo goed in de peilingen dat ik me kan voorstellen dat u toch lekker bij uw eigen partij blijft.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen komt met een verduidelijking.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik wilde u helpen, voorzitter, om dan niet weer te gaan antwoorden op een vraag van deze kant, want dat vindt u nooit zo leuk, maar ik sluit graag aan bij uw initiatiefnota. Over de aandacht voor Noord-Holland Noord heeft u een goed punt. Wij kwamen

daar al jaren overigens – niet alleen sinds deze periode, zeg ik dan maar even. Maar ik ga niet bij de VVD. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Meneer Terwal, gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik continueer met de infrastructuur. Want, voorzitter, meer woningen erbij is broodnodig. Maar wat als je dagelijks met de auto of de bus in de file staat om van je nieuwe huis naar werk te reizen of andersom? Dan is dat een aanzienlijke aantasting van het woongenot en dat is dan ook de reden dat de VVD voortdurend aandacht blijft vragen voor een goede doorstroming en daarmee bereikbaarheid in Noord-Holland. Het is vandaag de derde keer bij deze politieke beschouwingen dat wij Gedeputeerde Staten dan ook tot spoed manen om uiteindelijk de in het coalitieakkoord genoemde infrastructuurprojecten ook echt verder te brengen. Geduld is een schone zaak, maar het begint wel op te raken. Temeer nu de golfbaanvariant voor een robuuste verbinding tussen de A8 en A9 voorlopig – ik zeg 'voorlopig' – uit het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur, het iMPI wordt gehaald, omdat nu eerst aan een haalbaardere variant gewerkt gaat worden door te kijken naar een verdiepte ligging van de huidige N203. Laat duidelijk zijn dat voor de VVD de plannen voor de golfbaanvariant niet in de prullenbak liggen, maar in de ijskast. De heer Boer uit mijn fractie heeft er ook al aan gerefereerd tijdens de behandeling van het iMPI. Inderdaad, hij ligt in de ijskast, klaar om ontdooit te worden zodra financiering en stikstofruimte er gunstiger voor staan.

Met het op de pauzeknop zetten van één van de infraprojecten uit het coalitieakkoord, vragen we Gedeputeerde Staten om nú de ambtelijke capaciteit en financiële middelen te prioriteren en in te zetten op twee andere in het coalitieakkoord genoemde projecten. Het betreffen hier de afrit A9 bij Heiloo – ik denk dat ik hier mevrouw Bouhlel van de SP geen plezier mee doe – en de onderdoorgang N247 bij Broek in Waterland, omdat juist deze projecten belangrijk zijn voor de ontsluiting van twee toekomstige woningbouwprojecten, te weten Zandzoom en het al eerder genoemde Lange Weeren. Daarom dient de VVD de volgende motie in met als dictum: "Verzoeken Gedeputeerde Staten door middel van een tijdslijn duidelijk in beeld te brengen welke stappen in de tijd genomen moeten worden om beide projecten tot realisatie te brengen. Om inzichtelijk te maken wat de infraprojecten afrit A9 bij Heiloo en onderdoorgang N247 bij Broek in Waterland op basis van het huidige prijspeil kosten. Om tevens inzichtelijk te maken op welke wijze beide projecten gefinancierd kunnen worden uit de provinciale middelen en bijdragen van andere bestuurlijke partners. Tot slot, Provinciale Staten deze informatie uiterlijk 1 februari 2026 te doen toekomen." Voorzitter, deze motie is mede ondertekend door BBB, PvdA, CDA en JA21, waarvoor dank.

Motie 112-3 november 2025
Tijdslijn en wijze van financiering van twee belangrijke infrastructuurprojecten voor woningbouw inzichtelijk maken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland als doel heeft om tot 2040 230.000 nieuwe woningen bij te bouwen om zo de woningnood in onze provincie tegen te gaan;*
- *Al deze nieuwe woningen een toenemende mobiliteit met zich meebrengen wat zorgt voor extra drukte en congestie op de wegen in Noord-Holland met nadelige gevolgen voor de doorstroming en daarmee bereikbaarheid in onze provincie;*
- *Er daarom voortvarend geïnvesteerd moet worden in een aantal grote infrastructuurprojecten.*

Overwegende dat:

- *Specifiek de woningbouwprojecten Zandzoom bij Heiloo en Lange Weeren bij Volendam afhankelijk zijn van een goede ontsluiting via de weg voor zowel automobiliteit als openbaar vervoer;*
- *Voor de ontsluiting van deze woningbouwprojecten de afrit A9 bij Heiloo respectievelijk de onderdoorgang N247 bij Broek in Waterland noodzakelijk zijn.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Door middel van een tijdslijn duidelijk in beeld te brengen welke stappen in de tijd genomen moeten worden om beide projecten tot realisatie te brengen;*
- *Om inzichtelijk te maken wat de infraprojecten afrit A9 bij Heiloo en onderdoorgang N247 bij Broek in Waterland op basis van het huidige prijspeil kosten;*
- *Om tevens inzichtelijk te maken op welke wijze beide projecten gefinancierd kunnen worden uit de provinciale middelen en bijdragen van andere bestuurlijke partners;*
- *Provinciale Staten deze informatie uiterlijk 1 februari 2026 te doen toekomen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Jeroen Boer (VVD), Aletta den Boer (BBB), Amar Karar (PvdA), Dennis Heijnen (CDA) en Daniël van den Berg (JA21).

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, dan een kort woord over de economie, wat voor een ondernemerspartij als de VVD altijd een belangrijk thema is. Voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een florerende economie is het noodzakelijk dat er voldoende bedrijventerreinen zijn. Nu we in de eerder genoemde Brede Basismonitor zien dat het leegstandspercentage afneemt, en daarmee de krapte op de vastgoedmarkt voor bedrijventerreinen toeneemt, vragen wij Gedeputeerde Staten wat de provincie eraan doet om in samenwerking met gemeenten en het bedrijfsleven te zorgen voor revitalisering van bestaande terreinen en voor voldoende plancapaciteit voor nieuwe terreinen.

Ja, en dan een zin in de begroting op pagina negen, die bij mij nogal de wenkbrauwen deed fronsen en waar ik een opmerking over wil maken. Hier staat, en ik quote: "We zetten ons in voor een economie die bijdraagt aan het tegengaan van klimaatverandering en aan een gezonde leefomgeving". Voorzitter, allemaal heel nobele doelen, maar moet een economie niet eerst en vooral bijdragen aan onze welvaart en ons verdienvermogen? Zonder de belastingen die door bedrijven en ondernemers en alle mensen die daar werken, worden opgebracht, heeft de overheid geen middelen waarmee zij maatregelen kan bekostigen voor een beter klimaat en een schonere leefomgeving. Graag een reflectie daarop van de gedeputeerde.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Een interessante vraag. Maar zou een economie niet vooral moeten bijdragen aan het welzijn van iedereen, inclusief natuurlijk welvaart? Is uw definitie dan niet te smal. Daar graag een reflectie op.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, die kunt u krijgen, meneer Klein. Natuurlijk moeten we bedrijven uitdagen om het beste te doen voor klimaat en om het beste te doen voor hun leefomgeving. Ik denk dat we dat ook onder andere met onze omgevingsdiensten doen door ook bij bedrijven te benadrukken dat ze aan energiebesparing moeten doen, ook hun productieprocessen zo moeten inrichten dat ze dat volgens de best practices doen. Maar om nu te stellen dat ze- Het staat hier een beetje in splendid isolation. Economie zal moeten bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering en aan een gezonde leefomgeving. Ik geef alleen maar aan, wil je klimaatverandering tegengaan en wil je een gezonde leefomgeving bereiken, dan zijn daar maatregelen voor nodig. Die maatregelen kosten geld. Dat geld moet uit de belastingmiddelen gehaald worden. Ja, en daar heb je wel een solide en robuuste economie voor nodig. Maar het een sluit het ander niet uit. U benadrukt één kant van de medaille, ik benadruk de andere kant. Uiteindelijk gaat het om verdienvermogen en inderdaad ook bijdragen aan een stukje welzijn. Maar het stond mij hier net iets te eenzijdig.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dat snap ik en ik voel ook mee, die eenzijdigheid. Maar ik vind het wel een interessante discussie, want ik denk dat het een het ander niet uitsluit. We moeten inderdaad naar een economie die functioneert binnen de grenzen van de aarde – dat is nou eenmaal wat ons gegeven is – en tegelijkertijd bijdraagt aan de bloei van de samenleving. Dat betekent ook dat er dingen geproduceerd moeten worden, maar wel op zo'n manier dat we er niet aan de andere kant de pijn en de prijs voor betalen.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Bent u dat met ons eens?

De **VOORZITTER**: Sorry, ja, er kwam toch nog een vraag. De heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Dat ben ik met u eens.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u. Ik schrok ook even van deze vraag, vooral omdat u- U begon heel mooi met de Brede Basismonitor. Toen dacht ik, goh, de PvdA- De VVD gaat hier erg goed mee en die ziet opeens de waardering ook van die brede welvaart die we achterstaan. En ook dat u als op dit moment nog de post groene groei in het kabinet doet. Waarvan ik toch zeg, goh, snapt u wel welke kant- Kijk, ik moet zeggen dat ik misschien zelfs u nog kan volgen dat het wat moeilijk is geformuleerd. Maar bent u het niet echt met ons eens dat we wel moeten kijken naar, als we dat verdienvermogen willen bereiken, dat we dat niet doen met iets 'grijs', maar dat we proberen te kijken naar hoe we die groene economie gewoon hier kunnen hebben? En dat dat die groei is die we graag willen hebben voor die economie, ook in Noord-Holland?

De heer **TERWAL** (VVD): Ik ben het met u eens dat we de economie zo moeten vormgeven dat het uiteindelijk ook het beste doet voor deze planeet en voor een gezonde leefomgeving. Waar ik het- Nou, ik heb u dat niet eens horen zeggen, maar ik hoop wel dat ik u aan mijn zijde vind dat we de bedrijven die u nog kwalificeert als 'grijs', wel de tijd en de ruimte, en soms ook gewoon de financiële middelen, geven om wel die doorvertaling, die doorstap, te maken naar een groene economie. Grijze bedrijven die gewoon zeggen 'ho, jongens, ik ga daar niet aan meedoen', ja, daarvan hebben we ook in het coalitieakkoord aangegeven, daar zal op termijn geen ruimte meer voor zijn in Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder? Nee? Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik hoorde een heel interessant verhaal over dat als bedrijven groen moeten produceren, rekening houden met de omgeving, enzovoort, enzovoort, dat daar investeringen voor nodig zijn en dat dat uit belastingen komt. Toen dacht ik: gaat nou de heer Terwal pleiten voor verhoging van de vennootschapsbelasting? Want dat is namelijk een heel interessante om die belastingpot mee te vullen.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik kan hier een hele verhandeling gaan houden over de vennootschapsbelasting. Maar één ding weet ik wel: daar gaan wij als provincie niet over. Maar ik zou u wel willen meegeven dat je natuurlijk hoopt dat bedrijven die vergroeningsslag voornamelijk uit eigen middelen kunnen betalen – want hoe meer ze het uit eigen middelen kunnen betalen, hoe minder het uit de belastingpot hoeft te komen. Maar daar waar het uit de belastingpot moet komen, kan ik me eerder voorstellen dat we niet naar de stok kijken, maar eerder naar de wortel, door dat ook bijvoorbeeld met subsidies te doen. Ik vind Tata Steel daar een mooi voorbeeld van.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, natuurlijk, dat is- Er werd net achter mij gefluisterd 'daar gaan we niet over, want het is rijksbeleid'. Maar we hebben hier net een hele serie moties voorbij horen komen om te pleiten dat het Rijk bepaalde stappen gaat ondernemen. Gaat u dan ook mee pleiten om te zeggen van, nou, als het dan toch gaat om investeringen, laten we dan ook aan die belastingknop draaien?

De heer **TERWAL** (VVD): Daarop is het antwoord: nee.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dan hebben we nog een laatste. Want als je dan toch aanklopt bij het Rijk, bijvoorbeeld bij Tata Steel, bent u dan ook bereid om in te zetten op dat je medezeggenschap krijgt? Want zomaar belastinggeld geven voor de winsten van een bedrijf of een verandering van een bedrijf, dat zou u toch ook te snel moeten gaan? Vindt u dat?

De heer **TERWAL** (VVD): Nou, dan moet ik even voor de geest halen hoe we bewoners zeggenschap kunnen krijgen in het hele proces van Tata Steel. Kijk, in the end hebben we natuurlijk allemaal zeggenschap, want de overheid doet dingen uit onze naam. En uiteindelijk, als

ons dat niet zint, dan rekenen we de overheid daar natuurlijk op af bij de verkiezingen, zoals we afgelopen woensdag hebben gezien. Maar om, nou ja, iets van een burgercomité op te richten? Nee, daar zie ik niet direct heil in.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou ja, het is een suggestie, maar het zou natuurlijk ook gewoon van de werknemers van het bedrijf kunnen komen.

De heer **TERWAL** (VVD): Daar wil ik dan nog wel op reageren. Ik denk dat het altijd goed is dat, als je als bedrijf bepaalde grote transities doormaakt, je daar altijd je ondernemingsraad en ook de vakbonden erbij betrekt.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik moest me even herpakken om van vennootschapsbelasting en vakbonden nu bij het volgende blokje aan te komen.

Ja, voorzitter, voor alle drie de onderwerpen die ik tot nu toe in mijn bijdrage heb besproken – dus meer woningen, uitbreiding van de infrastructuur, maar ook een robuuste economie – heb je voldoende elektriciteit nodig. En hier bereiken de VVD steeds zorgwekkender berichten. De lijst met Noord-Hollandse bedrijven en ondernemers die geen netaansluiting of netverzwaring kunnen krijgen, wordt alsmaar langer. Als provincie zijn we in grote mate afhankelijk van het Rijk en netbeheerders om te zorgen voor de netuitbreiding van ons elektriciteitsnetwerk. Maar waar we zelf onze processen kunnen versnellen, moeten we dit doen. Het is echt vijf over twaalf.

Een van deze processen is het zoeken naar een locatie voor een 380 kV-hoogspanningsstation in de buurt van de Amsterdamse haven, zodat de bedrijven daar zich kunnen blijven ontwikkelen en, niet onbelangrijk – ik kijk vooral ook even naar GroenLinks, maar ook naar Partij voor de Dieren – ook kunnen verduurzamen. Overigens vindt de VVD dat uiteraard ook belangrijk. Inmiddels is het aantal zoeklocaties teruggebracht van zes naar twee varianten en lijkt de voorkeur van de meeste betrokken partijen uit te gaan naar, zoals dat dan in de presentatie die TenneT heeft gegeven- Zoeklocatie twee. En is het in onze ogen wenselijk dat we ons richting Gedeputeerde Staten uitspreken om snel duidelijkheid te bieden, zodat we snelheid kunnen maken in het oplossen van de netcongestie in de haven van Amsterdam. De VVD dient daarom de volgende motie in met als dictum: “Spreekt uit het voor een efficiënt proces en duidelijkheid naar de betrokken partijen wenselijk is dat Gedeputeerde Staten zo snel als mogelijk een voorkeur uitspreken voor één van de locaties van het 380 kV-hoogspanningsstation A9 Zuid. Hiervoor zoeklocatie twee zuidelijk van het Groene Schip en ten noorden van golfclub Houtrak het meest voor de hand lijkt – lijkt – te liggen in combinatie met het 150 kV-station net oostelijk hiervan in Westpoort.” Deze motie is mede ondertekend door GroenLinks, BBB, CDA, PvdA, Volt, ChristenUnie en Partij voor de Dieren, waarvoor veel dank.

Motie 113-3 november 2025
Snel duidelijkheid over locatie 380 kV-hoogspanningsstation A9 Zuid voor ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *Het elektriciteitsnet in het Amsterdamse havengebied overvol is tot zeker 2033 en bedrijven zich hierdoor niet kunnen ontwikkelen of verduurzamen;*
- *Uit onderzoek is gebleken dat de vraag naar elektrisch vermogen in Amsterdam tot 2050 zal groeien tot wel vijf keer de huidige vraag.*

Overwegende dat:

- *De provincie het orgaan is dat over de locatie van het nieuwe 380 kV-hoogspanningsstation A9 Zuid beslist dat de netcongestie in het Amsterdamse havengebied moet oplossen;*
- *Een aantal mogelijke locaties in de Houtrakpolder zijn geïnventariseerd en ter keuze voorliggen;*

- *De locatie in de strook ten zuiden van het Groene Schip en ten noorden van Golfclub Houtrak tegen Westpoort aan hiervoor bij de meeste betrokken partijen draagvlak lijkt te hebben;*
- *Deze locatie zowel de reservering voor een havenbekken als alle andere opties voor toekomstig ruimtegebruik zoals waterberging, natuur en recreatie zo veel mogelijk in stand laat.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Gedeputeerde Staten zo snel als mogelijk een voorkeur uitspreken voor een van de locaties van het 380 kV-hoogspanningsstation A9 Zuid;*
- *Hiervoor 'zoeklocatie 2' zuidelijk van het Groene Schip en ten noorden van Golfclub Houtrak het meest voor de hand lijkt te liggen, in combinatie met het 150 kV-station net oostelijk hiervan in Westpoort.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Joost van Gilse (VVD), Peter Korzelius (GroenLinks), Aletta den Boer (BBB), Dennis Heijnen (CDA), Gery de Boer (PvdA), Julia Schneemann (Volt), Michel Klein (ChristenUnie) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, om nog even bij locatiekeuzes te blijven, valt het de VVD op dat er soms bestuurlijke conflicten ontstaan tussen gemeenten over de locatie van een asielzoekerscentrum. We zien steeds vaker dat asielzoekerscentra nabij een gemeentegrens worden gezet, waardoor inwoners en ondernemers in de naburige gemeenten zich zorgen maken over de overlast die dit kan veroorzaken. Als meest sprekende voorbeeld kunnen we het plan van de gemeente Amstelveen noemen, die op de grens met de gemeente Uithoorn een asielzoekerscentrum wil plaatsen. Graag hoort mijn fractie van de commissaris of en hoe hij als voorzitter van de Provinciale Regietafel Asiel een bemiddelende rol kan spelen bij dit soort conflicten. En of er geen provinciaal afwegingskader bij de locatiekeuze van asielzoekerscentra nabij gemeentegrenzen voorhanden is?

Voorzitter, dan ben ik aangekomen bij het onderdeel gezonde leefomgeving. Een gezonde leefomgeving is van belang voor onze inwoners en het is goed dat we omgevingsdiensten hebben die vergunningen verstrekken, hier toezicht op houden en handhavend optreden wanneer vergunningsvoorschriften niet nageleefd worden. We mogen echter wel van de omgevingsdiensten verwachten dat ze dit werk op de meest efficiënte en effectieve wijze doen. Gezien de jaarlijks drastisch toenemende kosten, die niet alleen een steeds groter beslag leggen op de provinciale begroting, maar ook op de begrotingen van de Noord-Hollandse gemeenten, moet er nog een flinke slag gemaakt worden om tot een robuuste en kosteneffectieve uitvoering van de VTH-taken te komen. De VVD is dan ook benieuwd wanneer we de verkenning van de heer Hoes naar hoe de samenwerking tussen de omgevingsdiensten structureel kan worden versterkt en de reactie van Gedeputeerde Staten daarop kunnen verwachten.

Een andere begrotingspost die volledig uit de hand is gelopen, is de faunaschade. Van 29 miljoen euro in 2024 naar 42 miljoen dit jaar. 42 miljoen euro. Voor onze fractie is dit echt onverteerbaar – en ik heb hier echt een uitroepteken staan. Dus ik had het ook nog wat harder kunnen uitspreken. Daarom een aantal vragen voor de gedeputeerde. 1, kunt u de Staten een overzicht doen toekomen welke beperkende provinciale regels er nu nog gelden voor boeren en jagers voor het bejagen van ganzen en houtduiven als grootste veroorzakers van schade aan gewassen? 2, kunt u dit overzicht vergezeld laten gaan met een duidelijk plan en tijdsplanning hoe deze beperkingen opgeheven kunnen worden? Ik zie dat de gedeputeerde driftig mee schrijft. Dus ik neem wat tijd. 3, uit welke begrotingspost vindt u dat de explosief stijgende faunaschade betaald moet worden? En tot slot, voorzitter, 4, welke consequenties verbindt u eraan voor de faunabeheereenheid als volgend jaar, ondanks de extra miljoenen die door de Staten zijn vrijgemaakt voor aanvullend beheer, de ganzenpopulatie, en daarmee de faunaschade, niet is teruggebracht. Voorzitter, laat duidelijk zijn: dit kan echt zo niet langer.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, het laatste stukje van het verhaal van de heer Terwal maakte me iets blijer. Ik vraag me af, de VVD maakt zich terecht zorgen om de grote bedragen die uitgekeerd moeten worden. Maar ik hoor toch wel weer een pleidooi om toch op dezelfde manier maar weer door te gaan met het bejagen. Wordt het nou niet eens een keertje

tijd om te erkennen dat deze manier toch niet zo goed lijkt te werken en dat we echt op zoek moeten gaan naar alternatieve manieren om die faunaschade tegen te gaan?

De heer **TERWAL** (VVD): Nou ja, voorzitter, dat de huidige manier niet goed werkt, dat is zeker. Dan ga je kijken: hoe kan het wel beter werken? Nou, dan willen wij eerst gewoon de informatie hebben. Hebben we nog beperkende maatregelen voor boeren en jagers? Als die er zijn, en dat hoor ik straks van de gedeputeerde, dan moeten we die gewoon afschaffen. Als die er niet zijn, dus dat er helemaal geen beperkende maatregelen meer voor jagers en boeren zijn, dan kan je je afvragen: functioneert die faunabeheereenheid wel? Nogmaals, ik wil daar niet op vooruitlopen. Die mensen kunnen zich niet verdedigen. Dus ik hoor graag via de gedeputeerde wat daar nog mogelijk is aan uiteindelijk efficiëntie en vooral effectiviteit. Als vervolgens die faunabeheereenheid helemaal goed lijkt te functioneren, ja, dan wil ik inderdaad wel nadenken over wat we anders kunnen doen om die faunaschade terug te dringen, want dit kan zo niet.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, ik sta hier niet om mensen aan te vallen, noch te verdedigen. Maar ik vraag me af, moeten we tot in den treure uitgaan van de manier waarover misschien nu toch twijfel rijst of het wel werkt en dan te kijken tot het echt, echt, echt tot het gaatje is gegaan en misschien dat toch niet? Of is het misschien tijd om ondertussen, voordat we helemaal dat spoor uitwerken, toch eens een keertje te gaan kijken naar alternatieven?

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dan stel ik een vraag terug aan de heer Hollebeek. Wat bedoelt u met alternatieve maatregelen of alternatieve bejagingsmethoden? Ik volg u even niet helemaal.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, bijvoorbeeld een manier als nestbeheer. In ieder geval, er zijn een heleboel diervriendelijke opties en die zijn volgens mij wellicht een keer het proberen waard. Dan zou ik zeggen van, het hoeft niet in plaats van. U wilt doorgaan met onderzoeken, kijken, maar volgens mij is er ook een spoor naast mogelijk. Laten we dan eens een keer een pilot of zo ergens gaan doen.

De heer **TERWAL** (VVD): Kijk, voorzitter, het is niet een kwestie van of-of, het is een kwestie van en-en. De heer Hollebeek is het met mij eens: die faunaschade loopt gruwelijk de klauwen uit. Dit is gewoon niet meer te- Nou ja, dit is gewoon niet meer op te brengen voor onze provincie. We hebben een begroting van in totaal – wat is het – 650 miljoen. Nou, we dreigen door te stijgen naar zestig miljoen. Dat is straks tien procent van de begroting. Dus alle maatregelen waarmee we die ganzenpopulatie en ook de houtduifpopulatie – maar dat lijkt wat ingewikkelder te liggen – terug kunnen brengen, zijn mij lief. Nou moet ik wel zeggen, en ik weet dat ik me daar op glad ijs begeef, maar volgens mij hadden we ook een te grote populatie van de herten bij de waterleidingduinen. Daar werd ook altijd door Partij voor de Dieren maatregelen ingebracht als – hoe moet ik het zeggen – een soort anticonceptiemiddelen. Ik wil niet zeggen dat er bij die herten spiraaltje werd gezet. Maar dat heeft totaal niet de gewenste effecten opgeleverd. Uiteindelijk heeft er toch afschot plaatsgevonden. Hoe vervelend wij dit als VVD ook vinden, maar volgens mij kan je maar beter één keer goed ingrijpen om uiteindelijk naar een stabiel populatiebeheer te kunnen gaan, dan elk jaar maar weer te weinig te doen, waardoor je elke keer uiteindelijk in the end meer moet afschieten. Volgens mij moet je één keer de grote klap willen en durven maken.

De **VOORZITTER**: De heer Hollebeek, een aanvullende vraag.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Een laatste vraag. Is het nou verstandiger om op één wijze in te zetten of is het verstandig om meerdere opties tegen het licht te houden?

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, heel kort. Die vraag had ik beantwoord, want ik zei: het is niet een kwestie van of-of, maar en-en.

De **VOORZITTER**: Ik hoorde ook geen nieuwe vraag.

De heer **TERWAL** (VVD): Als de heer Hollebeek goede maatregelen heeft: breng ze berde. Misschien kunnen ze dat in het-

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ik ben het natuurlijk geheel eens met het pleidooi van de heer Terwal. Overigens niet alleen vanwege de financiële impact voor ons, maar vooral omdat geen enkele agrariër op zijn grasland of op zijn akkers schade wil. Dus uiteindelijk is dat het grootste doel. Maar is het nou realistisch om nu te vragen komend jaar al grote resultaten te zien? Want bent u het niet met mij eens dat de provincie eigenlijk jarenlang veel te weinig heeft toegestaan en dat wij pas nu met een plan komen en dat de gedeputeerde zelf heeft aangegeven: het gaat toch echt wel drie jaar duren voordat wij dit weer onder controle hebben. Dus ik vraag u eigenlijk: vindt u het niet wat onrealistisch om nu binnen een jaar al resultaten te eisen? En zou het niet beter zijn wat meer geduld op te brengen op dit punt?

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik ben het met de heer Heijnen eens dat de provincie inderdaad in het verleden de jagers en de boeren te weinig mogelijkheden heeft gegeven om inderdaad die ganzenpopulatie en ook die houtduifpopulatie goed aan te kunnen pakken. Ik zie echt dat daar in ieder geval goede stappen in worden gezet. Maar ik zie ook aan de andere kant een schade wat straks naar de zestig miljoen dreigt te stijgen. Ja, we hebben het over prudent financieel beheer. Daar past dit in onze ogen ook bij, dat je hier nu echt vol op inzet. Ja, dan moet je alles het jaar rond schieten, het afschaffen van de winterrust, maakt me niet uit. Je moet alles aangrijpen, ook de maatregelen van de heer Hollebeek, om uiteindelijk tot een acceptabel niveau te komen. Ja, we zijn ongeduldig, maar ik mag toch hopen dat we volgend jaar wel iets van een kentering zien en dat het in ieder geval niet nog verder stijgt. Zeker ook dat we het aanvullend beheer van één miljoen per jaar hebben verhoogd naar vier miljoen per jaar. Ja, daar mag ik toch wel van verwachten dat we daar enig effect van zien.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank. Ik ben het met u eens dat we alle middelen moeten inzetten. Inderdaad, we zijn ook ongeduldig, want we moeten dit keren. Maar ik vraag u wel – want u stak hem een beetje in van, ik wil per se volgend jaar resultaat zien, want anders loopt het uit de klauwen – kijk nu even rustig naar zaken als eigen risico en dergelijke. Ga daar niet volgend jaar al naar kijken. Want de gedeputeerde heeft- En ik vrees dat dat komt doordat we als provincie jarenlang te weinig mogelijkheden hebben gegeven. Dit gaat gewoon drie jaar duren voordat we echt weer op een acceptabel niveau zitten.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, een heel korte reactie daarop. Ik heb niet gezegd dat wij, dat hoort u mij ook niet zeggen, naar het eigen risico kijken. Het is heel simpel. Er loopt nu een hoger beroepszaak en die wachten we gewoon af wat daar uit komt? De beroepszaak die de boeren hebben aangespannen toen het eigen risico van vijf naar twintig procent ging. Dus dat zullen we eerst gewoon ordentelijk moeten afwachten. Dan zien we uiteindelijk verder hoe we daarop gaan acteren.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ik hoor de VVD hier vooral spreken over afschot ook als oplossing. U heeft zelf in ieder geval duidelijk toegelicht dat als je gaat afschieten dat de populatie vrij snel weer terug stijgt naar het oude niveau, dat je ook dan nadrukkelijk moet kijken naar inrichtingsmaatregelen. Is de VVD ook bereid om daarover te spreken?

De heer **TERWAL** (VVD): Daar zijn we zeker bereid om over te spreken. Dus, ja, elk voorstel wat uit uw hoek of een andere hoek komt, zijn we altijd bereid om daar goed naar te kijken.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, voordat ik op die financiën kom, nog een klein uitstapje naar recreatie. Met de toenemende verdichting, en daarmee het afnemende groen in de Noord-Hollandse steden, is het van groot belang dat mensen voldoende ruimte om zich heen hebben om te kunnen recreëren en zo te kunnen ontspannen. Waar kan dat beter dan in de natuur? De

VVD zou dan ook graag zien dat natuurgebieden zoveel als mogelijk – en dan kijk ik expliciet richting GroenLinks – dus niet wanneer het de natuur verstoort, laat dat duidelijk zijn, toegankelijk blijven voor recreatie, zoals wandelen en fietsen. We dienen dan ook het volgende amendement in waarin "wij de Staten vragen te besluiten in de Begroting 2026 de tekst op pagina 58 onder 6.1 luidend – ik vond het sowieso al een wat rare tekst – 'waar het nodig is voor de bescherming van de natuurgebieden of de verbreding van de landbouw, stimuleert de provincie recreatieve toegankelijkheid van natuurgebieden. Dit doen we onder meer door informatievoorziening over bestemmingen en routes, agrotoerisme en boerenlandpaden'. Dat willen we dus wijzigen door toevoeging van één zin voor bovengenoemde tekst, namelijk: 'Uitgangspunt is dat natuurgebieden zoveel als mogelijk – als mogelijk – toegankelijk blijven voor recreatie, zoals wandelen en fietsen." Voorzitter, wilt u dat ik dan ook nog de rest van de tekst dan weer voorlees? Oké. "Ook waar het nodig is voor de bescherming van de natuurgebieden of de verbreding van de landbouw, stimuleert de provincie recreatieve toegankelijkheid van natuurgebieden. Dit doen we onder meer door informatievoorziening over bestemmingen en routes, agrotoerisme en boerenlandpaden." Die tekst blijft dus hetzelfde.

Amendement 40-3 november 2025
Natuurgebieden zoveel als mogelijk toegankelijk voor recreatie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Besluit:
In de Begroting 2026 de tekst op pagina 58 onder 6.1 luidend:

- *'6.1 Waar het nodig is voor de bescherming van de natuurgebieden of de verbreding van de landbouw, stimuleert de provincie recreatieve toegankelijkheid van natuurgebieden. Dit doen we onder meer door informatievoorziening over bestemmingen en routes, agrotoerisme en boerenlandpaden.'*

Te wijzigen door toevoeging van een zin voor bovengenoemde tekst:

- *'6.1 Uitgangspunt is dat natuurgebieden zoveel als mogelijk toegankelijk blijven voor recreatie, zoals wandelen en fietsen. Ook waar het nodig is voor de bescherming van de natuurgebieden of de verbreding van de landbouw, stimuleert de provincie recreatieve toegankelijkheid van natuurgebieden. Dit doen we onder meer door informatievoorziening over bestemmingen en routes, agrotoerisme en boerenlandpaden.'*

Met als toelichting:
Uitgangspunt zou moeten zijn dat de Noord-Hollandse natuurgebieden zoveel als mogelijk toegankelijk blijven voor recreatieve doeleinden, zoals wandelen en fietsen, zodat inwoners van onze provincie kunnen (blijven) genieten van al het natuurschoon dat Noord-Holland te bieden heeft.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Gerda Bakker (VVD), Dorien Sijbenga (BBB), Dennis Heijnen (CDA) en Ivo Mantel (JA21).

De **VOORZITTER**: Kijk, en nu krijgt u gelijk interrupties van de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, want ik ben het met u eens dat de tekst niet heel duidelijk was, maar ik vind de nieuwe tekst nou ook nog niet uitblinken in duidelijkheid. Is er nou ruimte in uw amendement voor situaties waarin we natuurgebieden hebben waarin recreatie echt niet mogelijk is vanwege de natuurwaarden? Want ik ben het op zich eens met uw insteek om zoveel mogelijk onze natuurgebieden ook voor recreatie open te stellen, maar ik kan me toch ook voorstellen dat er soms een grens is.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, absoluut, meneer Klein. Als er natuurgebieden zijn waarvan je zegt van, als daar al één iemand doorheen wandelt, verstoort het bijvoorbeeld het broedseizoen van de grutto, dan moet je dat niet doen uiteraard. Wat wij met name met dit amendement beogen, is dat we zeggen van, joh, we steken best wel veel tijd, energie, zaligheid en ook kosten – ik noem

maar even de NNN-realisatie – in natuur, dan is het ook goed dat je uiteindelijk onze inwoners van Noord-Holland daarvan laat genieten. Dan krijg je namelijk ook meer gedragenheid voor al die maatregelen en voor die te maken kosten. Maar waar u zegt van, ja, het zou de natuur verstoren, moet je dat niet willen, nee.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, nou, daar ben ik blij mee, want het is voor ons wel belangrijk of we wel of niet uw amendement steunen. Ik hoor graag nog straks van gedeputeerden of zij ook die interpretatie daaraan geven die u ook geeft. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, en dit amendement wat mede ingediend door BBB, CDA en JA21, waarvoor wederom dank.

Dan tot slot de financiën. Laat ik beginnen met een groot compliment te geven aan de gedeputeerde en haar ambtelijke organisatie dat zij met veel geduld en doorzettingsvermogen uiteindelijk de zogenoemde weeffout in de jeugdzorggelden hebben weten te herstellen, waardoor de provincie structureel enkele miljoenen per jaar extra uit het Provinciefonds krijgt. Complimenten daarvoor.

Dan naar de financiële kengetallen, die naar de mening van de VVD een goed beeld geven van de betaalbaarheid van investeringen, de schuldenlast en de financiële veerkracht van de provincie. Een beeld dat wel wat somberder wordt als we naar het jaar 2029 kijken, wanneer in dat jaar de signaalwaarde van zowel de netto schuldquote als de kapitaallastenratio van ‘gezond’ naar ‘alert’ gaan. Ook de solvabiliteitsratio krijgt in dat jaar het etiket ‘alert’. Ik had het er al even over in, volgens mij, een interruptietje met de heer Mülder. Waakzaamheid is dan ook geboden. Gedeputeerde Staten vindt de VVD aan haar zijde wanneer, naast al eerder doorgevoerde bezuinigingen bij de afgelopen kaderbrief, opnieuw kritisch gekeken wordt naar de taak van de provincie en de daarbij behorende kosten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan heeft u twee moties en één amendement ingediend. En er is nog een interruptie door de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **TERWAL** (VVD): Een nabrander.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb even gewacht tot het einde van de speech van de heer Terwal, want ik was even benieuwd of hij nog een reflectie zou gaan geven op iets wat onze fractie heel erg bezighoudt en waar ik toch de VVD eigenlijk in het verleden altijd van ken, van goed rentmeesterschap en met name goed financieel rentmeesterschap. Er wordt even gerefereerd aan die kengetallen en ‘ach, in 2029, ja, dan duiken we eronder, maar dat zien we dan wel weer’, als ik het even vrij vertaal. Maar is de heer Terwal niet toch wat meer bezorgd over die kengetallen? En hoe reflecteert hij op het feit, in combinatie met dat deze begroting eigenlijk al volgend jaar in die rode cijfers duikt, hoe kijkt u dan aan tegen het feit dat we die tweehonderd miljoen in dat Groene Groeifonds gaan stoppen? En het feit dat we met de toekomstige bestedingen die we in het iMPI moeten doen, waar weliswaar geld voor is gereserveerd, maar wat met name niet voldoende is, ook met onze beide wensen voor A8/A9, noem het maar op, hoe kijkt de heer Terwal daartegenaan? En misschien dat ik er nog eentje aan toevoeg. Dan maak ik het even helemaal breder en compleet. Die 85 miljoen die deze coalitie eigenlijk structureel te veel uitgeeft, dat zijn toch kengetallen die een financieel prudente partij eigenlijk niet zouden moeten passen?

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, de Partij voor de Dieren heeft hier een olifant in de hoek gezet. Nou, dit was dan de olifant in de kamer, volgens de heer Dessing dan. Kijk, tuurlijk, we staan voor een prudent financieel beleid. Maar we zijn ook een provincie die ambities heeft. Een ambitie op woningbouw, een ambitie op mobiliteit, op netcongestie. Allemaal ambities, die u ook onderschrijft, en die volgens u soms niet ver genoeg gaan of niet snel genoeg gaan. Ja, en die ambities kosten geld. U kent ons ook als een partij die, als iets geld kost, altijd kijkt hoe dat binnen het financieel kader kan. Daarom hebben wij ook een flinke poging gedaan om in ieder geval tot bezuinigingen te komen bij de voorlaatste, of in ieder geval bij de vorige kaderbrief. Dat is voor een groot deel gelukt. Daar hebben we inderdaad een aantal bezuinigingen door kunnen

voeren. Maar feit blijft dat ook die ambities als een huis staan. Daar willen we uiteindelijk wel op acteren door er ook geld voor vrij te maken. Dat uiteindelijk die Nuon-gelden nu op zijn, waardoor we vreemd vermogen moeten aantrekken, dat is een feit. Dat maakt ook dat die netto schuldquote omhoog gaat. Dat is ook de reden waarom ook mensen uit mijn fractie, waaronder mevrouw Poot, er heel hard op gedrukt hebben om met goede financiële kengetallen te komen, zodat we eigenlijk een soort dashboard hebben, zodat je ziet: is het gezond, is het alert of is het risicovol? En zodra het in 'alert' komt – en dat noemde ik net – ja, dan zal je de bakens moeten verzetten en dan zal je ook dieper in je eigen vlees moeten snijden. Dat was ook mijn laatste zin waar ik deze bijdrage mee afsloot.

De heer **DESSING** (FvD): Oké, dat zijn heel mooie politieke woorden om te verbloemen dat dit eigenlijk, deze olifant in de kamer, toch een meloen is die de VVD moet slikken in het feit dat we dit Groene Groeifonds gaan doen. Maar misschien kan de heer Terwal daar anders over denken. Maar toch even het feit, die kengetallen en het feit dat het er inderdaad uit lijkt te zien dat we toch in die rode getallen gaan duiken, dan moet de VVD toch toegeven dat je naar dat ambitieniveau, waar de heer Terwal het over had, toch ook moet kijken? Wij zijn het zeker niet eens met alle ambitieniveaus. Want dan zou je ook naar effectiviteit van investeringen moeten kunnen kijken. Bijvoorbeeld op het gebied van klimaat en bijvoorbeeld op het gebied van stikstof. Hoe kijkt de heer Terwal naar het ambitieniveau? En als we dan toch zouden moeten snijden in ons eigen vlees, om in ieder geval te zorgen dat we geld reserveren voor de moeilijke tijden die eraan komen.

De heer **TERWAL** (VVD): Daar kan ik twee dingen op zeggen. Natuurlijk zijn er zaken die wij als provincie doen wat van ons wel een tandje minder zou mogen. U kunt raden welke onderwerpen dat zijn. Dus we zouden inderdaad ook best wel weer eens een keer hier in de Staten die kerntakendiscussie willen voeren. Hoewel ik meteen de winstwaarschuwing geef dat kerntaken door iedereen anders wordt uitgelegd. Voor de ene is cultuur een kerntaak en is infrastructuur dat niet – hoewel ik me dat niet kan voorstellen. Voor de ander is infrastructuur een kerntaak en is, ik noem maar wat, de aanleg van natuur niet. Maar, meneer Dessing, het is wel zo, we zitten in een coalitie. Dus, ja, de VVD heeft wensen. U weet hoe een coalitie werkt. Als de wensen van de VVD worden ingewilligd, ja, dan worden ook wensen van andere partijen ingewilligd. Dat heeft een kostenplaatje. Maar ik moet wel zeggen, als we uiteindelijk richting 2029 in de alertheidsfase duiken, om het maar zo te noemen, ja, dan zal de tering naar de nering gezet moeten worden. Dat was ook de reden dat ik u – en dat weet u – door dik en dun heb gesteund om uiteindelijk tot een rapport van Berenschot te komen – wat een prachtig overzicht geeft van alle taken die de provincie nu op zich neemt en waar je eventueel van zou kunnen zeggen: dat hoeft niet of dat mag wat minder. Ik moet heel eerlijk zijn, dat rapport kwam vlak voor de behandeling van de kaderbrief uit. Dat maakte dat we in ieder geval nog niet een proces konden inrichten om, nou ja, laat ik het zo zeggen, nu al met voorstellen te kunnen komen hoe dat in die kaderbrief kon landen. Maar u kunt ons eraan houden dat we bij de volgende-

Voorzitter, er zit iemand plastic door te scheuren of te rotzooien, maar het is heel storend. Nu is het opgehouden.

In ieder geval, bij de volgende kaderbrief zullen wij zeker dat rapport van Berenschot gebruiken om te kijken wat er in de provincie minder kan, en inderdaad, daarmee ook de kosten omlaag te brengen. Want ik ben het met u eens, er zal nog wel een tandje dieper in het eigen vlees gesneden moeten worden.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een aanvullende vraag? Kort graag.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, ik ben heel blij met dit antwoord, want het is inderdaad wat deze provincie nodig heeft. Laten we in de nieuwe constellatie na de verkiezingen van de provincie kijken of we elkaar daarin kunnen blijven vinden. Dus dank daarvoor.

De **VOORZITTER**: Meneer Terwal, u was volgens mij klaar. U had al afgesloten.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja.

De **VOORZITTER**: Ik wilde aangeven dat u twee moties en één amendement heeft ingediend. En er komt nog een interruptie van de heer Wagelaar.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Toch nog even, want de heer Terwal verwijst naar het rapport van Berenschot voor de taken die de provincie op zich zou moeten nemen. Volgens mij is er een ander document waar dat veel helderder in staat welke taken nu bij de provincie Noord-Holland passen, namelijk het coalitieakkoord Verbindend Vooruit! dat geldig is tot 2027. Dus ik neem aan dat u de fundamentele kerntakendiscussie pas eventueel bij de volgende onderhandelingsronde over een nieuwe coalitie gaat voeren?

De heer **TERWAL** (VVD): Het antwoord daarop is: nee. Wij staan voor onze afspraken in het coalitieakkoord, maar u mag van de VVD verwachten dat we altijd kritisch zullen kijken. En ik verwacht dat eigenlijk van elk van de 55 Statenleden hier, dat we altijd kritisch kijken: wat doen we als provincie, wat levert het op en wat kost het ons? Zo is de hele begrotingssystematiek ingericht. En als wij zien dat bepaalde zaken minder goed werken of dat we dat effectiever kunnen doen- Ik heb een aantal voorbeelden gegeven. Ik noem de omgevingsdiensten, ik noem het faunabeheer. Ja, dan zullen wij zeker kijken waar geld te halen valt. Nou ja, ik heb met uw fractie bij de kaderbrief mogen onderhandelen. Een heel mooi voorbeeld vond ik, ook gesteund door de heer Olthof, dat we zeiden: ja, we reserveren elk jaar een bepaald bedrag voor de gladheidsbestrijding en daar staat de knop zo afgesteld dat we in dat jaar altijd uitgaan van de meest strenge winter. Nou, gezien het veranderende klimaat, waar wij als VVD altijd in geloven – in tegenstelling tot sommige andere partijen, ik noem het maar even – zie je dat je uiteindelijk niet zo ruim hoeft te begroten en hebben we daar toch een behoorlijk bedrag weg kunnen halen. Zo zullen we wederom elk jaar met een stofkammetje door de begroting gaan. Niks meer, niks minder. Dank, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank.

Gelet op het gekraak en de behoeften van allerlei mensen gaan we even pauzeren tot 15.30 uur. Ik wil u wel verzoeken, als u nou die zakjes meeneemt – want het is mij eerder opgevallen – maakt u ze open daar waar u het haalt, want het is inderdaad erg storend. Het geluid van de zaal is hier heel goed hoorbaar. Dus maak ze open waar u ze uit het bakje haalt. Ik schors tot 15.30 uur.

Schorsing van 15.18 uur tot 15.34 uur.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, geachte aanwezigen, ik heropen de vergadering. Wij waren bij agendapunt 10. Dat is de begroting voor het jaar 2026. We zijn aanbeland bij de bijdrage vanuit JA21, mevrouw Uiterwijk. Ik geef het woord aan mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil allereerst de ambtelijke organisatie bedanken voor de transparante begroting en ook de beantwoording van de vele technische vragen die zijn ingediend. Daarvoor dank.

Ja, voorzitter, wij zien wederom een begroting voor ons liggen die vóór onttrekking aan de reserves 77 miljoen negatief is. Dat zien we eigenlijk ook zo doorgaan tot en met 2029. Dus we leren er ook nog niet echt van. Voor dit jaar alleen al halen we weer 82,6 miljoen uit de reserves. Dat zorgt ervoor dat de reserves van 914 miljoen nu teruglopen naar 861 miljoen volgend jaar en naar 754 miljoen in het al eerder befaamd genoemde 2029, wat een beetje over vier jaar is. Dus na ons de zondvloed. Maar goed, toch wel belangrijk om in de gaten te houden dat het echt wel fors de verkeerde kant op gaat.

Ja, voorzitter, dan kunt u misschien denken van, doen we er niks aan sturing? Maar ja, zeker, dat doen we wel. Dat doen we natuurlijk vooral aan de inkomstenkant met wederom een opcentenverhoging en we doen dat ook met financieel-technische trucjes.

Om te beginnen zien we dat we de incidentele bijdrage aan derden over een langere periode gaan spreiden. Dat houdt eigenlijk in dat we de rekening gewoon op die kartonnen toekomststoel daar, waar iedereen hier zo enorm blij mee is, leggen. En dat we de volgende generatie, de generatie van na 2029 – dus dat is nog verder weg – daarmee opzadelen. We zien ook dat

bijvoorbeeld, wat we eerder hebben gedaan, een twee procent autonome groei aan opcenten, die hadden we voor het gemak maar even opgenomen in de begroting, die hebben we nu weer moeten bijstellen naar 0,9 procent. Want ja, voorzitter, ook deze trucjes, die lijken niet altijd even goed te werken. Ze zijn misschien leuk om het financieel dekkend te maken, het zal misschien allemaal mogen volgens de financiële regels, maar de schoonheidsprijs verdient het niet.

Wat wij vooral zien is een provincie die worstelt na jarenlange luxe, een luxepositie die we hebben gehad met de Nuon-gelden, om weer een soort van realistisch beleid te gaan voeren. Eigenlijk een beetje een miljonair die failliet is en nu moet denken van, joh, hoe kan ik mijn levensstijl voortzetten, hoe kan ik daar anderen voor laten betalen en vooral niks doen aan de uitgavenkant – want daar zien wij echt nog te weinig gebeuren.

Dan, voorzitter, de al eerder genoemde befaamde reserve Groen: tweehonderd miljoen voor NNN. Ja, het is nogal een klap geld wat je even uitgeeft. En nou 37,8 miljoen in deze begroting. Daarmee komt de algemene reserve onder de 25 procentnorm.

Ik heb een interruptie.

De **VOORZITTER**: Zeker. Van de heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik hoop toch wel dat mevrouw Uiterwijk van JA21 wel enigszins haar woorden wil terugnemen over dat er helemaal niets bezuinigd is, want dat laat ik mij niet aanleunen. We hebben bij het kaderbriefproces ik meen iets van 18 miljoen euro bezuinigd. Nou, dat is geen fooi als je kijkt naar de totale grootte van de begroting. Dus ik hoop dat u daar een beetje milder in kunt zijn.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Een bezuiniging van 18 miljoen en dan daarna nog 82 miljoen meer uitgeven dan er binnenkomt. Dus als we dat allemaal in verhouding zetten… Dat is dus ook al inclusief een opcentenverhoging. Dan blijft die bezuiniging in ons opzicht nog wat achter. Ik was eigenlijk juist zo blij dat u dat net zelf ook al aanhaalde. Dat u zei van, ja, dat Berenschotrapport, dat kwam wat laat, dat konden we niet meer in die kaderbrief fietsen; dus laten we dat nou volgend jaar in die hele inhoudelijke begroting die we volgend jaar krijgen, vooral wel gaan bekijken en gaan kijken waar we ons nou kunnen richten op die kerntaken en kunnen bezuinigen. Dus u hebt heel hoge verwachtingen bij mij geschept en ik hoop ook dat u die waarmaakt, want ik zou het heel jammer vinden als ik hier volgend jaar bij de kaderbrief sta en zeg: ik ben zo teleurgesteld in de VVD, die had me allemaal bezuinigingen beloofd, maar het is niet gelukt. Nou.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik heb dat thuis ook wel eens, dat ik bepaalde verwachtingen wek, dat ik inderdaad nog voor twaalf uur thuis ben en dan… Ja, dat lukt ook niet altijd. Nee, maar u vindt mij aan uw zijde. Alleen, ja, u weet ook, u zit in de oppositie, ik zit in de coalitie. Dus ik heb ook gewoon te maken – ik werd er al heel duidelijk op geïnterrumpeerd door de heer Wagelaar van de PvdA – met een coalitieakkoord. Maar inderdaad, daar waar we de dingen efficiënter kunnen doen, effectiever, pak ik graag deze handschoen op.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Na zo'n positief betoog wil ik dan weer niet negatief doen, maar dat lukt me dan vaak weer niet. Maar, ja, voorzitter, kijk, u moet zich houden aan het coalitieakkoord. Maar dat geldt natuurlijk ook voor uw partners. U had beloofd, we gaan de opcenten niet verder verhogen. Wat gebeurt er? Een verdere opcentenverhoging. Nou, daar heeft u een verlies geleden. Daar heeft PvdA-GroenLinks best wel eventjes een leuke set weten binnen te halen. Dus ik ben nu toch benieuwd hoe u de opcentenverhoging gaat compenseren door te bezuinigen. Ik snap dat u of GroenLinks-PvdA gaat teleurstellen, of JA21. Dat u dan waarschijnlijk denkt: we doen de oppositie maar. Maar goed, ik zou het toch wel zo'n mooi gebaar vinden als u ons volgend jaar daarin tegemoet komt.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Toch nog even over die bezuinigingen. U verwijst steeds naar dat rapport van Berenschot, maar daaruit blijkt ook dat de provincie Noord-Holland op zoveel terreinen echt onderaan bungelt als het gaat om de uitgaven. Noord-Holland heeft al ongeveer

het meest beperkte kerntakenpakket dat er is in Nederland. Waar zou u nou nog verder op willen bezuinigen, dat echt impact heeft?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik moet eerlijk zeggen, ik had een heel prachtig uitgewerkt lijstje vorige keer. Die heb ik dit keer niet mee. Die kan ik niet helemaal gaan opnoemen. Maar in de kern zit dat bij onze partij vooral op zaken als groen, cultuur, erfgoed, stikstof. Ik heb trouwens nog een paar leuke, maar die komen later in mijn betoog. Daar kom ik zo nog op terug. Die houd ik nog even achter. Die zijn te leuk. Het zijn heel concrete.

Nee, voorzitter, wat we-

Ja, nee, ik wil niet al mijn spoilers al weggeven. Dat doet u misschien. Dat doe ik niet.

Nee, ja, voorzitter, nee, wij denken dat er wel degelijk nog een hele bezuinigingstrits te halen is door juist te gaan focussen op die kerntaken. Kijk, wat wij dus wel kerntaken vinden, is bijvoorbeeld een stukje infrastructuur. Dat is een stukje het versnellen van woningbouw wat daarin zit. Dat is een stukje toezicht op gemeenten. Dat is dat alle omgevingsdiensten kunnen draaien. Dat zijn allemaal kerntaken. Maar ik denk dat wij in die schil daaromheen – en dan zeg ik helemaal niet dat wij de budgetten naar nul gaan brengen – weleens kritisch kunnen kijken naar wat wij doen in het brede kader en waar we daar nog wat vanaf kunnen halen.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, ik vind dat zo interessant dat u hier infrastructuur noemt, want u maakt zich heel erg druk om die kengetallen richting 2029. Als je kijkt wat de factor is die echt de meeste invloed heeft op bijvoorbeeld de netto schuldquote, dan zijn dat investeringen in infrastructuur. Wilt u die dan op pauze zetten? Wilt u dat minder doen? Hoe gaan die twee dingen samen in uw verhaal?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, u zit een beetje in de A is B-redenering, maar het is vaak toch A plus B is C. Nee, wij willen dus investeren in die infrastructuur en we willen ook de financiën op orde houden. Dat houdt in dat je elders moet bezuinigen. Dat is dan vaak helaas wel in de taakvelden die voor uw partij wel enorm van belang zijn. Ja.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Toch nog een laatste poging, voorzitter. U moet toch ook inzien dat de taakvelden die u noemt, die dan voor ons zogenaamd van belang zijn, dat dat toch zulke kleine dingen zijn in vergelijking met de andere grote potten die op de begroting staan?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, u noemt tweehonderd miljoen niks. Ik noem dat heel veel geld.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ik had inderdaad een beetje een vraag in aansluiting daarop, want u heeft er duidelijk over nagedacht. U zegt van, ik zie wel besparingsopties. Heeft u enig idee hoeveel in percentage of miljoenen u dan zou kunnen besparen?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik was daar toen bij de kaderbrief mee gekomen. Ik geloof dat ik op een hele ambitieuze 68 miljoen kwam. Die was, moet ik zeggen, wel wat aan de ambitieuze kant. Dus ik zou er nog ongeveer twintig à dertig procent vanaf willen trekken om een beetje bandbreedte te houden. Maar ik zou daar serieus wel heel graag het gesprek over aan willen gaan. Ik denk dat de kaderbrief volgend jaar daar ook echt wel de zeer geschikte plek voor is.

De **VOORZITTER**: U krijgt nog een interruptie van mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nou ben ik goed in rekenen. U wil 68 miljoen besparen, maar al voor tweehonderd miljoen bij NNN. Dus dan moet u me zeggen waar u het verschil laat.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat NNN doen we gelukkig één keer. Dus dat is een incidentele besparing. Voor die 68 miljoen hadden we het over een structurele

besparing. Maar ja, dat zeg ik, incidenteel extra besparen zijn we ook niet tegen, hoor, Vinden we ook hartstikke leuk. Dus wat dat betreft, bedankt voor de suggestie.

Voorzitter, ik was gebleven bij de reserve die onder die 25 procentnorm komt. Ja, en dat vinden we toch wel zorgelijk. Want eigenlijk stellen wij als Provinciale Staten zo'n norm in. Zo'n norm is er juist om ons scherp te houden. Die is om die willekeur te voorkomen in de financiën. Daar zouden wij ons dus altijd aan moeten houden. Ik voel me daar zelf ook verplicht toe. Dus als wij een heel mooi wegenproject willen en daarmee komen wij onder die 25 procentnorm, dan zou ik zeggen, ja, prachtig project, maar dat gaat niet, want we hebben die normen met elkaar afgesproken. En nu zien we dat de coalitie daar toch wel voor kiest – ik zeg 'de coalitie', dat is natuurlijk niet helemaal waar; het college stelt het voor – om daar onder te gaan zitten. Dat vinden wij wel risicovol. Dan wordt er gezegd: we gokken op een aanvulling met een positief begrotingsresultaat. Nou ja, ik vind gokken in de politiek, en zeker op financiën, gewoon geen verstandige stap en ook geen goed voorbeeld naar onze inwoners toe trouwens. Dus ik zou zeggen: doe het niet, maak even die pas op de plaats. Het is niet zo dat u per 1 januari al dat NNN al gerealiseerd heeft. Daar zit best wel een bepaalde doorloop in. Dus hou je daar in ieder geval eventjes netjes aan dat financiële kader.

Nou ja, dat gezegd hebbende, zien we ook inderdaad de kapitaallastenratio naar twaalf procent gaan. Dat is ook 'alertheid'. Dat legt druk op structurele begrotingsruimte. En we zien ook de solvabiliteit dalen, waardoor we meer afhankelijk worden van leningen. Ja, en voorzitter, al deze alerts, die zien we nu in die begroting. Eigenlijk wat er dan gebeurt, is dat we er een soort van uitgaan van, het is pas ver weg, we kunnen er nog het een en ander aan doen. Maar ja, deze zijn juist ingebouwd om niet weg te klikken bij het kruisje, maar om financieel andere keuzes te maken.

Voorzitter, dan de uitgavenkant. Daar moeten we natuurlijk ook allemaal naar kijken. Zijn alle ambities die de provincie heeft nou echt nodig? En is het ook allemaal een taak van de provincie? Ja, voorzitter, dan kijken wij bijvoorbeeld, moeten wij een deelfietssysteem invoeren in de Gooi en Vechtstreek? Is dat nou onderdeel van onze kerntaken? Ja, ik vraag het me af. Moeten wij investeren in een netwerk van groen kapitaal? En hebben wij nou echt aquapunctuurpunten nodig? Kunnen we daar niet zonder? Ik moet u zeggen, voorzitter, ik wist niet wat het was. Dus ik ging dat Googelen. Google wist ook niet wat het was. Moeten wij tweeëneenhalve ton investeren in iets wat Google niet eens kent? Ja, ik denk dus van niet. Ik denk dus dat dat niet echt nodig is. Daartegenover staat dan bijvoorbeeld weer een bezuiniging op toerisme van zes ton, waar in ieder geval de noordelijke gemeenten heel erg van balen. Kijk, en wat ik ervan begreep, zijn die aquapunctuurpunten- Want ik heb het maar technisch uitgevraagd toen Google het niet wist. Dat zijn dus een soort- Ja, ik moet het ook even opzoeken, hoor. Dat blijft niet in één keer bij je hangen. Dat zijn punten waarbij we dus water en land en cultuurerfgoed bij elkaar gaan brengen. Nou, ik weet nog steeds niet wat het is. Het kost wel tweeëneenhalve ton. Dan denk ik van, ja, is dat nou echt nodig? En dat zijn die kleine besparingen die je zo even uit zo'n begroting kan pikken.

Dan op de inhoud. Want, ja, voorzitter, we doen heus wel goede dingen bij de provincie. Maar we zien ook dat er soms iets te veel doorgeslagen wordt in dat we vooral willen belemmeren. De toekomstbestendige economie – de heer Terwal refereerde er net ook al even aan – is vooral, ja, gericht op duurzaamheid, klimaat en dat soort zaken. Wat ons betreft zou niet alles in die kaders moeten worden ingekaderd. We lezen kringlooplandbouw, ketenaanpak biobased bouwen, circulaire grondstoffenstrategie. Kijk, op zich allemaal een heel nobel streven, hoor. Dat zal allemaal helemaal van deze tijd zijn. Kijk, ik ben natuurlijk een beetje ouderwets, maar dat is vast helemaal modern. Maar ik zou dan wel denken, voorzitter, kunnen we niet een klein beetje meer zorgen dat die economie in Noord-Holland kan floreren binnen de wettelijke kaders die we met elkaar hebben? Daar zijn de omgevingsdiensten voor. Maar stimuleer ze daarin ook. Want juist de grootste innovatie komt bij die bedrijven zelf vandaan. Wij kunnen wel van alles bedenken, maar waarschijnlijk als wij zo innovatief waren geweest als overheid, als de bedrijven, hadden we zelf wel een bedrijf gehad. Dus ik zou denken: laat het vooral ook aan het bedrijfsleven over, die steeds vaker met innovatieve oplossingen komt waar je nog versteld van staat. Bijvoorbeeld huizen die ze gewoon in een fabriek in elkaar zetten, zo neer kunnen zetten. Geen stikstofprobleem meer. Dat is een van de vele voorbeelden waarvan ik denk van, ja, de economie, daar moet je ruimte aan geven, dat floreert.

Dan nog de forse toename van de faunaschade. De fractie Volt dient daar een motie over in. Die vraagt daar een soort overzicht van te krijgen van, wat voor maatregelen kunnen er nou? Nou, ik heb het idee dat we al meermaals aan het college hebben gevraagd van, wat kan er nou aan gedaan worden? Alleen, daar krijgen we telkens niet echt een heel duidelijk, inhoudelijk antwoord op. Behalve dat ik er echt in geloof dat het college ook heel erg zijn best doet. Alleen misschien is de oplossing niet zo voor de hand liggend of in ieder geval niet erg concreet. Dus ja, ik wil graag van het college ook horen of de motie van Volt – daarom hebben we hem ook niet mede ingediend – nu van toegevoegde waarde is of dat we vooral weer iets gaan onderzoeken wat uiteindelijk een onderzoek blijft, want dat heeft niet zoveel nut. Dan moeten we en faunaschade betalen en een onderzoek. Dus daar horen we graag nog even een reactie op.

Wat ons ook opvalt, is dat de kostendekkendheid van de leges bij milieubelastende activiteiten nog steeds achterblijft. Die is nu 15,4 procent. Ik denk dat we daar wel iets van beleid op zouden kunnen maken.

Ja, voorzitter, dit alles samenvattend zien we een begroting voor ons die ons financieel wel de nodige zorgen baart, zeker richting het jaar 2029. Dat lijkt natuurlijk heel ver weg, zeker als je rekent in regeerperiodes. Maar voordat je het weet, is het zover en zit de volgende coalitie en de Noord-Hollander van de toekomst, zeg ik bijna, met deze problemen. Dus wij hopen dat wij na deze begroting richting de kaderbrief echt een goed constructief gesprek met elkaar kunnen vinden om volgend jaar wel een begroting op te leveren die voldoet aan onze kaders, onze alerts oplost en ook niet zoveel geld meer onttrekt uit de reserves als dat nu daarvoor gepland staat. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ja, het is de eerste keer dat ik vandaag spreek. Dus ik wil als eerste eigenlijk toch nog wel even D66, CDA, 50PLUS en Forum voor Democratie en JA21 feliciteren met hun behaalde winst bij de landelijke verkiezingen. Natuurlijk succes voor Rosan Kocken met haar nieuwe baan. Namens onze fractie allemaal van harte gefeliciteerd.

Bij de bespreking in de commissie is uitvoerig gesproken over de Kaderbrief 2026. Goed en constructief. De baten en de lasten worden in structureel evenwicht gebracht. Het doorlichten van de verschillende reserves heeft tot een herschikking van het geld geleid En daarbij is bovendien als uitgangspunt gesteld dat incidenteel geld voor incidentele uitgaven, en structureel geld voor structurele uitgaven, bestemd wordt. Ook in de voorliggende begroting is dat het uitgangspunt, tot tevredenheid van de BBB-fractie.

Om de ambities waar te maken moeten we op korte termijn onder de 25 procentnorm zitten. Onze fractie benadrukt dat alle meevallers die zich nu gaan voordoen, eerst worden gebruikt om deze norm weer te herstellen.

Nou, gelukkig hebben we ook goed nieuws in de septembercirculaire en dat na veel aandringen de weeffout in de verdeling van de gelden over de provincie hersteld is. Daarvoor maken we gedeputeerde mevrouw Rommel complimenten.

De BBB fractie geeft ook nog een compliment aan GS voor Dorpswerk Noord-Holland: extra inzet vanuit de financiële middelen om de kernen vitaal te houden. Vanuit de achterban en vanuit de organisatie van Dorpswerk komen goede geluiden over deze positieve houding en inzet van gedeputeerde Olthof.

Vaarwegen en mobiliteit. Met het Actieplan Kernnet Vaarwegen van afgelopen voorjaar besteden wij bijzondere aandacht aan de binnenvaart. Vaarwegen móeten beschikbaar blijven om vervoer over water mogelijk te houden En als voorbeeld de Amstel en de Weespertrekvaart, waarbij de schepen vracht meenemen die anders met vijftien vrachtwagens vervoerd moeten worden.

Daarnaast de mobiliteit over de weg. Hoe gaan we woningbouw goed ontsluiten? En natuurlijk doorgebouwd worden om de woningnood te bestrijden. Maar hopelijk zorgen we er zo veel mogelijk voor dat het verkeer niet verder vastloopt.

De ruimte in Noord-Holland, die is ook vaker ter sprake geweest de afgelopen jaren. En met de behandeling van het ruimtelijk voorstel, dan is de rode draad hierin dat Noord-Holland eigenlijk 27 procent te klein is voor alle gewenste activiteiten, zoals wonen, mobiliteit, energie, recreatie, natuur en landbouw. Er is dus vaker slim gebruik van de ruimte nodig, waarbij functies kunnen combineren. Dat zou kunnen zijn door zonnepanelen op daken te leggen, maar ook gebruik van natuur voor dagrecreatie. Daarom dient de BBB mede het amendement van de VVD in voor recreatietoegankelijkheid in de natuur.

Waar BBB zich zorgen om maakt, is dat de landbouw de grondhonger moet oplossen voor de andere sectoren en daarom eigenlijk als enige sector krimpt. Dat, terwijl de voedselvraag blijft en zal toenemen. Wat doet dat met onze voedselzekerheid en de voedselprijzen? BBB pleit daarom voor oplossingen die de agrarische sector ondersteunen. Hiervoor zul je activiteiten moeten gaan combineren, zoals bijvoorbeeld recreatie en natuur, maar ook natuur en landbouw. Met elkaar moeten we tot een overeenstemming komen. Gebruik de aanwezige kennis van de agrarische sector, luister naar de mensen die dagelijks werken in en met de natuur en ook het effect van maatregelen kunnen inschatten. Een koppelkans is agrarisch natuurbeheer in de NNN-gebieden en dit goed te borgen: met zo min mogelijk kosten zo'n groot mogelijk resultaat bereiken.

Ja, de faunaschade. Er is hier vandaag al het een en ander over gezegd en wij zeggen er ook nog iets over. Want, ja, hij is natuurlijk fors toegenomen. De tegemoetkoming van deze schade kost natuurlijk ontzettend veel belastinggeld. Dat weegt naast de schade aan landbouw, natuurgebied en het risico voor de vliegveiligheid, zwaar. De BBB-fractie ziet dat er voortvarend door GS wordt gewerkt aan het terugdringen van de schade. Komend jaar start met deze begroting de driejarige inzet om de ganzenschade zeer fors terug te dringen. De komende drie jaar flink inzet met extra middelen voor populatiereductie. Daarnaast moeten we ons wel realiseren dat beheren van diersoorten zeer nodig blijft om plagen, alle gans of houtduif, te kunnen voorkomen. Immers, we willen niet dat er een nieuwe plaag ontstaat wat veel schade zou lijden. Verder horen wij graag van GS of er meer acties ingezet kunnen worden om de populatie naar beneden te krijgen.

Voorzitter, het probleem is niet alleen in Noord-Holland. De volgende vraag aan GS is: kan er in IPO-verband meer druk uitgeoefend worden zodat alle provincies hun verantwoordelijkheid pakken? Dat is beter voor alle natuur, biodiversiteit en beter voor onze portemonnee.

Voorzitter, de fractie van BBB is trots op de stappen die worden gezet voor de versnelling van de woningbouw. Het ‘straatje erbij’ wordt zeer gewaardeerd door de gemeenten. Deze positieve geluiden met complimenten voor GS horen wij regelmatig. Wij realiseren ons dat het voor veel mensen niet snel genoeg gaat. Wij vragen daarom ook aandacht voor die mensen die nog steeds geen huis hebben. Kan de provincie in gesprek gaan met de gemeenten om ook de economisch daklozen beter te helpen?

Daarnaast zouden we haast maken met het maatwerk wonen. BBB vraagt zich af wanneer PS voorstellen kan krijgen voor zoals Stompetoren of Soppediep. Immers, we zouden snel doorpakken.

Wat betreft Tata Steel is BBB verheugd dat er een deadline is opgenomen in de Joint Letter of Intent, zodat we volgend jaar om deze tijd meer weten hoe de toekomst er in de IJmond uit gaat zien? De toekomst van Tata Steel heeft een grote invloed op de IJmond, en eigenlijk op de hele provincie. BBB hechten veel waarde aan om Tata Steel te behouden voor de economie en de werkgelegenheid, maar er moet schoner en duurzamer geproduceerd worden.

Daarnaast hebben we de bollenteelt nog. Die is al eeuwenlang onlosmakelijk verbonden met Noord-Holland. Al rond de jaren 1630, 1637, kleurde de tulpenmanie onze geschiedenis. Een periode die de wereld liet zien hoe diep de bloembol in onze cultuur geworteld is. Niet voor niets beschermt de provincie het bollenconcentratiegebied al sinds het Streekplan Noord-Holland van 1998 in de ruimtelijke zin. De titel Cultureel erfgoed zou voor deze oude traditie dan ook niet misstaan. De sector werkt er alle dagen hard aan om te verduurzamen en verder te verbeteren. BBB is daarom verheugd dat onze provincie de regiocertificering financieel ondersteunt. Wel vraagt BBB zich af of het wel duidelijk is als Noord-Holland met de regioaanpak een andere benaming voor de regiocertificering gebruikt ten opzichte van Zuid-Holland.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Ja, u had een mooi verhaal over het bollenareaal wat dan inderdaad bij de provincie Noord-Holland zou passen. Ik denk dat we allemaal kunnen zeggen dat inderdaad, bollenteelt vinden we prachtig, maar wel op een bepaalde manier. Daar hebben we recentelijk nog een motie over aangenomen. Maar ik wil toch ook even waken voordat er geschiedkundig bepaalde landbouw op een bepaald areaal zou moeten plaatsvinden. Ik kom zelf uit een gebied rondom Utrecht waar de tabaksindustrie vrij groot was. Daar ben ik toch ook blij dat we dat niet meer doen in Nederland. We moeten toch ook wel kijken van, goh, we moeten wel kijken: is er een toekomstperspectief? En niet meer nostalgisch vasthouden aan bepaalde vormen van landbouw als dat niet meer past bij de Nederlandse economie? Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel voor deze interessante vraag. Wat ik zojuist noemde, is dat dus voor de aanwijzing van het naturagebied, dat gebied al was aangewezen als bollenconcentratiegebied. Daarnaast moet de sector zeker verbeteren en verduurzamen, dat ben ik helemaal met u eens. Alleen, Keulen en Aken zijn ook niet op één dag gebouwd. De sector moet daar wel de kans voor krijgen om te kunnen verduurzamen en uitstoot te verminderen en minder middelen te gebruiken.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik hoor dus inderdaad dat u niet coûte que coûte wil vasthouden aan dat bollen hier altijd op elke manier – inderdaad, bijvoorbeeld in dat areaal – ruimte zou moeten krijgen, maar dat we hier gewoon met een toekomstgerichte blik naar moeten kijken.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wij zijn heel blij met de regiocertificering die wij hier in Noord-Holland doen, waarbij wij de bollensector helpen aan een goed toekomstperspectief. Daarnaast moet de bollensector zich inzetten om verder te verduurzamen. Dus ik denk dat we nog een beetje uit elkaar zitten, maar dat we wel nader tot elkaar kunnen komen in de toekomst.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Even kijken. Dus mijn laatste vraag was of het wel zinnig is dat Noord-Holland met de regioaanpak een andere benaming gebruikt voor de regiocertificering van Zuid-Holland. Graag hoor ik dat even van GS hoe die daartegenaan kijken. Want wij zijn bang dat dit voor verwarring veroorzaakt.

Met deze regiocertificering zetten we wel een belangrijke stap richting de duurzame toekomst van de sector. Samen met andere partijen wil BBB zich blijven inzetten om het gebruik van de middelen fors terug te dringen. Een ambitie waar we het gelukkig allemaal over eens zijn. De praktijk laat al zien – wat we op onze laatste twee werkbezoeken ook gehoord hebben op die praktiserende bedrijven – dat er al zeventig tot tachtig procent reductie is en met de behaalde innovaties nog verdere reducties behaald kunnen worden. Nou, daar zijn wij als BBB best trots op dat de sector zich zo inzet om te verduurzamen.

Tot slot, voorzitter, nog een leuke quote ter inspiratie. Niet van mijzelf – eerlijk geleend van het internet. “Een bloem denkt er niet aan om naast een ander te concurreren. Hij bloeit gewoon.”

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. We zijn ruim over de helft van onze periode en het is tijd om de balans op te maken. Waar deze coalitie begon met veel ambities, moeten we nu concluderen dat veel doelen helaas uit zicht raken. Dat is geen goed nieuws voor de toekomst. Of om rapper Sef en zangeres Froukje te quoten: “Goed nieuws, we gaan. Heb jij het al gehoord? Oeps, te laat. De toekomst gaat niet door.” De koers van de provincie is, wat Volt betreft, op de meeste punten best wel goed, maar we hebben nu toch wel vragen over de doelmatigheid van het beleid en hoe het geld wordt uitgegeven. Dat geeft Volt zorgen voor de lange termijn. Als we kijken naar de signaalwaardes voor de langere termijn, dan lijken die op het eerste oog best wel goed, hoewel de schuldquote in 2029 voor ons veel te hoog is. Maar als we een laag dieper gaan kijken, dan zien we eigenlijk dat de signaalwaardes kunstmatig laag worden gehouden, of goed worden gehouden. Want na deze coalitieperiode wordt namelijk op alle begrotingsthema's bezuinigd.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik probeer het even te begrijpen, voorzitter, als ik mevrouw Sneeuwman zo hoor. U zegt enerzijds van, de provincie ziet haar ambities uit zicht raken. Dus eigenlijk, we moeten versnellen. Nou, versnellen kost volgens mij altijd geld. Anderzijds bent u kritisch dat u zegt van, ja, maar ik zie wel de schuldquote oplopen. Hoe rijmt u die twee zaken met elkaar?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Nou ja, dat is dus precies het punt, dat we ons afvragen: waar is de doelmatigheid van het geld? Zoals we net al zeiden, er wordt heel veel geld in wonen gestopt, de doelen worden waarschijnlijk niet gehaald. Maar na 2028 is er nog maar drie miljoen per jaar voor het versnellen van de woningbouw. Dus dan hebben we daarna ook geen geld meer om nog verder te versnellen. Dus we vragen ons eigenlijk af: is dit wel- Ja, de koers is op zich goed, maar wordt het wel echt doelmatig uitgegeven?

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, misschien een beetje ongebruikelijk, maar dan zou ik ook absoluut de heer Beemsterboer willen vragen om inzichtelijk te maken- Daar ben ik dan ook wel benieuwd naar. Ik weet namelijk dat het wel doelmatig besteed wordt, maar mevrouw Schneemann niet. Dat u even de Staten meeneemt om aan te geven hoe die 76 – volgens mij was het 79 miljoen – doelmatig besteed is. Ik geloof er wel in, maar waarschijnlijk heeft u daar nog, nou ja, een aanmoediging bij nodig.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Schneemann.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ik zie de toelichting graag tegemoet.

Als we inderdaad komen bij het puntje wonen, dan gingen deze coalitie en dit college ambitieus van start. Er wordt veel geld uitgetrokken, maar nu blijkt dat dat doel dus alleen nog maar theoretisch gehaald kan worden. Daarnaast vinden we ook dat er te veel vrijblijvendheid zit in het toekomstbestendig bouwen. Dit vinden we zeker riskant gezien de reserve klimaatadaptatie ook nog eens leeg is binnenkort. Vanaf 2028 halveert het budget voor wonen. Er is geen geld meer om te blijven versnellen. Dat vinden wij zorgelijk.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. U noemt in uw inbreng dat de doelstelling niet gehaald kan worden. Maar we zijn er toch altijd duidelijk over geweest dat die doelen zeker belangrijk zijn. Wij staan daar ook voor als BBB. Maar het moet niet vertragend werken en ook niet kostenverhogend zijn. Dus daar zou best de afweging in kunnen zitten, toch?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Nou ja, en dat vinden wij dus zorgelijk. Want en de doelstelling voor het aantal te realiseren woningen wordt niet gehaald en wij vinden te veel vrijblijvendheid zitten in de toekomstbestendigheid. Dus je hebt allebei niet.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nou ja, verschil van mening mag natuurlijk. Maar als je dan zegt 'joh, wij vinden de klimaateisen zo belangrijk dat die huizen onbetaalbaar worden', dan heeft het toch ook geen zin? Het moet toch in balans zijn?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Het moet zeker in balans zijn, maar nu zit er wel heel veel vrijblijvendheid in toekomstbestendig bouwen. Dat is een keus. Maar de reserve klimaatadaptatie raakt ook leeg. We zien dat de gevolgen van klimaatverandering steeds heftiger worden. Dus het lijkt ons ook verstandig om daar dan wel nog een potje voor te hebben. Maar, ja, die reserve is ook leeg.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Geld is natuurlijk altijd de bepalende factor in dit soort dingen. Maar, ja, betaalbare huizen zijn ook belangrijk. Dus.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dat ben ik helemaal met u eens.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik blijf toch even terugkomen op het punt dat mevrouw Schneemann van Volt zegt dat de ambities van de provincie hoog zijn, maar dat er toch te weinig huizen worden gebouwd. Maar ik kan me zo voorstellen dat nu op dit moment, of hier een paar dagen voor of een paar dagen na, de fractievoorzitter van Volt ook hier bij het spreekgestoelte

staat in het Provinciehuis Utrecht en in het Provinciehuis Groningen en in de provincie Limburg. Ik kan nu al zeggen, in alle twaalf de provincies zijn de ambities hoger dan het aantal huizen dat wordt gebouwd. Daar is Noord-Holland niet de enige in. Denkt u niet, is mijn vraag, dat er misschien, als alle provincies de gestelde woningbouwambitie niet halen, externe factoren meespelen, zoals een stikstofcrisis, achterblijvende financiering vanuit het Rijk, netcongestie?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Zeker. Ik ben de laatste die dat zal ontkennen. Er zijn heel veel factoren die daarover gaan. Tegelijkertijd gaat er wel heel veel geld naar toe en zien we dus dat dat geld niet zijn doel behaald. Daarin vragen we dus: wordt het doelmatig uitgegeven?

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dan ga ik naar klimaat en een circulaire provincie. We wilden toewerken naar een klimaatneutrale en circulaire provincie. Dat was ook een ambitieus doel van deze coalitie. Maar helaas zien we ook hier dat de doelen eigenlijk wel helder zijn, maar dat ze compleet uit zicht zijn. Want eerder bleek al dat we de doelstelling voor de circulaire economie in 2030 niet gaan halen. Dat geldt ook eigenlijk voor de pKEV, want die is nog steeds niet uitgewerkt. Er is dus voor volgend jaar ook geen geld voor beschikbaar. Wel gaf de gedeputeerde tijdens de commissie aan dat er nog meer gehandhaafd kan worden op de energiebesparingsdoelen voor bedrijventerreinen. Daarom dienen we een motie in, samen met ChristenUnie en Partij voor de Dieren, met het dictum: “Vragen GS om in de Begroting 2026 rekening te houden met extra inzet op intensivering van controle en handhaving op het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven en hierbij een voorstel te doen voor de benodigde middelen en hiervoor een dekkingsvoorstel te doen bij de Eerste Begrotingswijziging 2026”.

Motie 114-3 november 2025
Verklein achterstand CO_2-reductie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *De klimaatbegroting 2026 laat zien dat de doelstelling om de CO_2-uitstoot in Noord-Holland met 55% te reduceren niet gehaald gaat worden;*
- *Noord-Hollandse industrie en bedrijven, vanwege diverse trends en ontwikkelingen, niet op koers liggen en er een aanvullende reductie opgave van 3,5 Mton CO_2 nodig is voor 2030;*
- *Het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven, afgesloten in 2022, verlengd is tot eind 2026 en vervolgens geëvalueerd wordt;*
- *De Begroting 2026 laat zien dat er in 2026 en komende jaren steeds minder geld voorzien is voor bijdragen aan de energietransitie.*

Overwegende dat:

- *Het college in de commissie leefomgeving van 13-10-2025 erkend heeft dat uitvoering van energiebesparing bij bedrijven achterblijft, alsmede de controle en handhaving hierop;*
- *De provincie deze verantwoordelijkheid nu vooral bij de gemeenten neerlegt, maar dat dit tot nu toe niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd;*
- *De pKEV laat zien dat het transitiepad industrie met 3,5Mton meer dan 70% van de resterende opgave heeft voor 2030 qua CO_2-reductie in Noord-Holland;*
- *Energiebesparing niet enkel helpt met het reduceren van de CO_2-uitstoot, maar ook een belangrijke factor is bij het reduceren van netcongestie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de Begroting 2026 rekening te houden met extra inzet op intensivering van controle en handhaving op het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven;*
- *Hierbij een voorstel te doen voor de benodigde middelen en hiervoor een dekkingsvoorstel te doen bij de eerste begrotingswijziging 2026.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt), Michel Klein (ChristenUnie) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Uw motie over de controlerende taak voor de energiebesparing, die wordt toch elk jaar al uitgevoerd door de omgevingsdiensten. Bedrijven krijgen toch elk jaar al een bezoek waar ze gecontroleerd worden? Wat wilt u dan nog meer doen?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Nou ja, we volgen eigenlijk het advies van de gedeputeerde op, die zei dat er meer, dat er intensiever gecontroleerd kan worden om die energiebesparing te versnellen. Dus, ja, wij volgen eigenlijk vooral op wat de gedeputeerde ons aanraadde.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Zou u dan in de overweging dan wel mee willen nemen dat het wel haalbaar moet blijven? Want controleren om te controleren is natuurlijk niet de functie op zich.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ik ben helemaal eens dat controleren om te controleren geen doel op zich moet zijn. Volgens mij hebben we wel doelen gesteld, waarvan we ook hebben gezegd: dat moet haalbaar zijn. Als we daar nu opeens van teruggaan komen, hebben we volgens mij een heel andere discussie.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dan de transitie naar een klimaatneutrale en circulaire economie. Daar zien we ook gelukkig veel kansen. Zo heeft de Europese Commissie het Sociaal Klimaatfonds opnieuw aangekondigd, waarbij burgers en kleine bedrijven beschermd kunnen worden tegen stijgende energie- en brandstofprijzen en ervoor te zorgen dat de energietransitie rechtvaardig verloopt. We zouden het zonde vinden als we hier als provincie geen gebruik van maken. Dus daarom dienen we een motie in met het dictum: “Vragen GS om zich in te zetten dat Noord-Holland een coördinerende en ondersteunende rol heeft bij de uitvoering van het Sociaal Klimaatfonds in afstemming met andere betrokkenen, zoals gemeenten, tijdig deel te nemen in alle nationale en decentrale overlegstructuren betreffende het Sociaal Klimaatfonds om invloed uit te oefenen op het verdeel- en prioriteringskader en hierover terug te rapporteren aan PS”.

Motie 115-3 november 2025
Europees Sociaal Klimaatfonds

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:
- *De Europese Commissie richtlijnen heeft opgesteld voor het Sociaal Klimaatfonds, dat nationale, decentrale en lokale overheden betrekt bij de uitvoering van sociale compensatie bij de energietransitie;*
- *Gemeenten en provincies volgens de richtlijnen een actieve rol kunnen krijgen, bijvoorbeeld bij de uitvoering, het aanleveren van data, monitoring en communicatie.*

Overwegende dat:
- *Provinciale betrokkenheid, indien tijdig, cruciaal is om medezeggenschap te hebben bij prioritering, selectie en regionaal maatwerk;*
- *Decentrale betrokkenheid essentieel is om er voor te zorgen dat de steunmaatregelen terecht komen waar deze het hardste nodig zijn, zoals wijken met energiearmoede;*
- *Voor succesvolle uitvoering betrouwbare data op regionaal en lokaal niveau nodig zijn, en dat capaciteitstekorten in kleinere gemeenten een obstakel kunnen vormen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Zich in te zetten om dat Noord-Holland een coördinerende en ondersteunende rol heeft bij de uitvoering van het Sociaal Klimaatfonds, in afstemming met andere betrokkenen zoals gemeenten;*
- *Tijdig deel te nemen in alle nationale en decentrale overlegstructuren betreffende het Sociaal Klimaatfonds, om invloed uit te oefenen op het verdeel- en prioriteringskader;*
- *Hierover terug te rapporteren aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt).

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Daarnaast heeft de Europese Commissie afgelopen week haar kernprioriteiten voor 2026 bekend gemaakt. Om naar een sterk, autonoom en duurzaam Europa

toe te werken, wordt er meer ingezet op de transitie naar circulaire economie. Ook dit is een kans die we, wat Volt betreft, niet mogen missen. En daarom dienen we een motie in, samen met ChristenUnie, Partij voor de Dieren en 50PLUS, met het dictum: “Vragen GS om actief aansluiting te zoeken bij Europese initiatieven zoals de Circular Economy Act, zodat Noord-Holland optimaal profiteert van wetgeving, subsidies, innovatieprogramma's en samenwerking en hierover PS te blijven informeren over de te kiezen acties en strategie”.

Motie 116-3 november 2025
Versnellen van de circulaire economie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland de ambitie heeft om in 2050 de economie volledig circulair te laten draaien;*
- *De Europese Circular Economy Act een van de kern prioriteiten is van de Europese Commissie, om duurzame welvaart en concurrentiekracht van de Europese Unie versneld te realiseren.*

Overwegende dat:

- *Noord-Holland achter loopt op de doelstelling om volledig circulair te worden;*
- *Er voor Noord-Holland veel kansen liggen in de transitie naar de circulaire economie, mits er actief beleid wordt gevoerd;*
- *Het wenselijk is dat de provincie proactief werkt met gemeenten, regionale ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke partners, om een versnelling van de circulaire economie mogelijk te maken, en tijdig aansluiting te vinden op het nationale en Europese beleid.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Actief aansluiting te zoeken bij Europese initiatieven zoals de Circular Economy Act, zodat Noord-Holland optimaal profiteert van wetgeving, subsidies, innovatieprogramma’s en samenwerking;*
- *Hiervoor PS te blijven informeren over de te kiezen acties en strategie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt), Michel Klein (ChristenUnie), Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren) en Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

De heer **MÜLDER** (D66): Nou hoor ik mevrouw Schneemann eigenlijk, ja, op zich een prachtige motie voorstellen, maar het doet mij ook wel een soort van- Laat ik het zo zeggen, ik had een beetje het idee, een déjà vu-moment, want ik heb het idee dat er eigenlijk bijna elke vergadering een motie wordt ingediend over onze ambities en de ambities die er zijn in Europa en om aansluiting te zoeken tussen dat Europese beleid en ons eigen beleid. Nou ben ik daar op zich dus nooit echt tegen, maar u heeft net zelf de mond vol gehad over efficiëntie. Kunnen we niet volgende keer een motie van u verwachten, waarin u zegt dat naar alle beleidsthema's die ook raken aan Europese beleidsprogramma's, voor eens en voor altijd op zoek gaan? Want daar hebben we volgens mij ook gewoon mensen voor rondlopen binnen de provincie. Dat we voor eens en voor altijd inderdaad proberen ook op dat Europese beleid de connectie te vinden, zonder dat we elke vergadering daadwerkelijk weer over een nieuw programma van Europa en van onze provincie zouden moeten gaan stemmen. Want, ja, ik merk toch dat ik een soort van denk: ja, wat is dit? Dit moeten we toch eigenlijk gewoon standaard doen.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, als er bij D66 wat Europa-moeheid ontstaat, dan denk ik dat wij ons werk goed aan het doen zijn. Maar dat is zeker een goed idee. Tegelijkertijd hebben ook de ambtenaren in bijvoorbeeld de BOT-overleggen aangegeven dat ze graag meer sturing per thema willen. Dit is denk ik een voorbeeld daarvan.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik moet toch zeggen dat ik het idee heb dat hier weinig sturing in staat, maar eigenlijk meer trappen voor open doel zijn op het gebied van Europa. Ik denk niet dat wij beiden vinden dat hier daadwerkelijk onze droom voor iets meer Europees beleid echt daadwerkelijk mee geholpen is. Dus de vraag om te proberen het wat efficiënter aan te pakken.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann, gaat u verder.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja. Naast dat we veel doelen dus niet gaan halen, zien we eigenlijk ook heel veel grote financiële risico's voor de provincie de komende jaren. Eén ding daarvan is natuurlijk de faunaschade waar we nu een beheerplan voor de ganzen hebben, maar voor de houtduif kunnen we die schade echt nog lang niet beheren. Het is dan ook, wat Volt betreft, een illusie om te denken dat het Ganzenbeheerplan er de komende jaren voor gaat zorgen dat de faunaschade drastisch omlaag gaat. We willen dat we gaan kijken naar alle mogelijkheden om de faunaschade voor de provincie omlaag te krijgen. Daarom dienen we een motie in, samen met GroenLinks, SP, VVD en D66, met de dictum: "Vragen GS om inzichtelijk te maken welke mogelijkheden er zijn om de kostenpost faunaschade te beperken, een overzicht van de verschillende mogelijkheden met PS te delen, waarin effectiviteit en eventuele andere gevolgen van de mogelijke maatregelen worden meegenomen, dit te rapporteren voor de bespreking van de Kaderbrief 2027, en gaan over tot de orde van de dag".

Motie 117-3 november 2025
Grip op faunaschade

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:
- *De post faunaschade in 2026 stijgt naar 6% van de gehele begroting van de provincie*
- *Noord-Holland;*
- *De financiële positie van de provincie onder druk staat.*

Overwegende dat:
- *Noord-Holland bijzonder veel uitgeeft aan faunaschade (€41 miljoen in 2026 van een totaal van €118 miljoen door alle provincies bij elkaar opgeteld);*
- *De verschillende provincies op andere manieren omgaan met faunaschade;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Inzichtelijk te maken welke mogelijkheden er zijn om de kostenpost faunaschade te beperken;*
- *Een overzicht van de verschillende mogelijkheden met PS te delen, waarin effectiviteit en eventuele andere gevolgen van de mogelijke maatregelen wordt meegenomen;*
- *Dit te rapporteren voor de bespreking van de kaderbrief 2027.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt), Ruchama Bwefar (GroenLinks), Heidi Bouhlel-Lascaris (SP), Klaas-Jeroen Terwal (VVD) en Sijmen Mülder (D66).

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Een ander financieel risico: de Kaderrichtlijn Water. Hoewel de gedeputeerde tijdens de commissie aangaf dat niet bekend is hoe hoog een eventuele boete kan zijn, blijkt dat landelijk eigenlijk allang bekend te zijn: een bedrag boven de vijf miljoen euro met een dwangsom van 350.000 euro per dag. Hoewel dit bedrag niet helemaal voor rekening van Noord-Holland gaat komen, kan het wel enorm oplopen voor Noord-Holland. Daarnaast mag de rechter misschien ook maatregelen gaan afdwingen, en is dat volgens mij ook iets wat we niet gaan willen. Zo wordt een natuurdoel, dat ooit is neergezet opdat we een gezonde waterkwaliteit hebben, nu opeens een megagroot risico.

Dan, voorzitter, als we toe willen werken naar een beter Noord-Holland, dan mogen we toegankelijkheid niet vergeten. Daarom is het belangrijk dat we het VN-verdrag inzake de rechten van de mens met een handicap serieus gaan nemen. Ik ben dan ook trots dat mijn fractie, samen met GroenLinks en PvdA, de komende periode een initiatiefvoorstel gaat indienen om te zorgen voor vertaling naar Nederlandse Gebarentaal van onze PS-vergaderingen, of een samenvatting daarvan, en het verbeteren van het aanvragen van een tolk NGT voor insprekers, inclusief een dekkingsvoorstel.

Concluderend. Hoewel de provincie op veel vlakken de goede kant op gaat, zien we risico's voor de toekomst. We gaan veel doelen niet halen. Na deze periode is onze financiële wendbaarheid volkomen verdwenen. Tel daar de oplopende faunaschade bij en we zien een heel grote uitdaging voor de toekomstige generatie. Het toekomstscenario zal waarschijnlijk niet zo donker zijn als

Froukje en Sef schetsen, maar we moeten toch echt kritisch blijven kijken naar hoe we ervoor zorgen dat de toekomstige generatie ook kan blijven werken aan een mooi, gezond en innovatief Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft vier moties ingediend en die maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan- O, aan de heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, toch nog een nabrander. Ik vind het toch vervelend om mevrouw Schneemann van Volt te horen zeggen dat die 79 miljoen, wat in het Programma Versnellen Woningbouw zat, niet ondoelmatig besteed wordt. Nou, dan heeft u, meende ik, zich er net iets te makkelijk vanaf gemaakt door aan de heer Beemsterboer te vragen, aan gedeputeerde Beemsterboer: geef maar wat voorbeelden. Maar laat ik nu zelf- Want ik heb even gezocht naar wat voorbeelden. Laat ik die zelf nu aanhalen. Twee. En dan leg ik u de vraag voor: vindt u dat nou ondoelmatig of doelmatig? Eén daarvan is dat er 4,4 miljoen euro, als ik goed geïnformeerd bent, naar de HOV-verbinding, de hoogwaardig openbaarvervoersverbinding, gegaan van de Bollenstreek naar Schiphol, waardoor uiteindelijk Nieuw-Vennep West ontsloten wordt. Vierduizend woningen worden daarmee ontsloten. Dan is mijn vraag: vindt u dat doelmatig of ondoelmatig? En de tweede waar u het antwoord op mag geven. Er is 1,16 miljoen euro vrijgemaakt voor een fietstunnel bij Volendam. Dat was onder andere dat het voor het plan Lange Weeren met 1160 woningen randvoorwaardelijk was dat dat goed ontsloot zou worden met fiets en openbaar vervoer. Nu komt er een fietstunnel zodat het goed ontsloten is met de fiets, zodat die woningen gebouwd kunnen worden. Dan is mijn vraag ook daar aan u: wat is daar ondoelmatig aan? Die twee projecten.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Nou, als ik het zo hoor, is deze vijf miljoen best goed besteed geweest.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, deze coalitie is inmiddels ruim over de helft van de periode. Na een periode van zaaien, zou dan nu een periode van oogsten moeten aanbreken. Een goed moment om te kijken: wat is er dan gezaaid en wat kan er worden geoogst? Voorzitter, dat valt nog niet mee, want er is eigenlijk niet zo heel veel te oogsten.

De woningbouw is nauwelijks aangetrokken. De PAS-melders zijn nog niet gelegaliseerd. De provincie heeft nauwelijks stappen gezet in de oplossing van het stikstofprobleem. Er is nog geen visie op ruimte. Bedrijven zitten in onzekerheid over mogelijke opkoop of verplaatsing. Er is nauwelijks asfalt aangelegd. De netcongestie is nog onverminderd hoog. Voorzieningen staan nog steeds overal onder druk. En er is nauwelijks meer natuur gerealiseerd of versterkt. Voorzitter, op dat laatste gaat het college ervoor zorgen dat de afspraken over het geborgd natuurherstel, die in het convenant zijn opgenomen over de stikstofreductie en natuurherstel, ook daadwerkelijk snel gerealiseerd zullen worden.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, ik heb dat toch een beetje afgekeken. Ik weet niet wie dat van de coalitie was, maar op een gegeven moment werd de heer Mülder toch een beetje verweten van, joh, nou horen we een heer Jetten zo positief in de landelijke politiek: het kan wél. Daar steekt dit wat schril bij af. Ja, dan kan ik bij u zeggen van, ja, nou hebben we een heer Bontenbal, die juist het positieve benadrukt, en dan bent u zo negatief. Ik vind dat het ook gewoon inhoudelijk niet klopt. U weet ook, in de vorige collegeperiode heb ik u ook al in de oppositionele rol continu gehoord van, ja, er mag niks in Noord-Holland qua woningbouw. Nou, daar kan ik u voor een groot deel gelijk in geven. Nu is het beleid veranderd. Een straatje erbij is mogelijk. Een maatwerktraject is mogelijk voor meer woningbouw. Agrarische bebouwing, ook voor uw achterban, is mogelijk om dat te transformeren naar enkele woningen. Dan kunt u er nu niet te makkelijk vanaf maken door te zeggen ‘er is helemaal niks gebeurd’, zeker gezien de woningbouwprojecten die nu over de eindstreep zijn getrokken. Dat bent u toch wel met mij eens, meneer Heijnen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nou, de heer Terwal komt sowieso wel heel erg vroeg naar de interruptiemicrofoon gelopen, want er is nog een langere speech te gaan. Er zit ook nog wel een complimentje in, meneer Terwal. Een kleintje. Maakt u zich niet al te druk. En, voorzitter, inderdaad, er is ook voor een positieve toon- Maar ik vind wel echt dat, als je nu kijkt naar wat de coalitie heeft geleverd, het echt niet de oogst is die we eigenlijk hadden mogen verwachten.

Want, voorzitter, iedere keer als we GS vragen naar de voortgang, zien we toch dat GS de bal wel veel voor zich uitschuiven. Het is tijd om verder te zaaien, zeggen ze. Het oogsten komt later. Voorzitter, dat nu al ruim twee jaar lang. En, voorzitter, is dat nu de schuld van GS of van deze coalitie? Nou, natuurlijk niet voor de volle honderd procent, dat wil ik u wel geven, want het kabinet is ook met weinig gekomen. Dat gaat hopelijk met deze verkiezingsuitslag veranderen. Financieel zit het tegen en sommige problemen zijn inderdaad groter dan Noord-Holland. Maar toch.

Neem nu die woningbouw. Hier komt het, meneer Terwal. Opletten. Ja, er zijn beperkte versoepelingen in het bijzonder landschap mogelijk. En ja, er is ook maatwerk mogelijk, waardoor een aantal projecten nu eindelijk door kunnen gaan. Daarvoor complimenten. Maar, het blijft wat ons betreft allemaal wel wat weinig. Voor het behoud van leefbaarheid in kernen zijn er 25 woningen in het bijzonder landschap lang niet altijd genoeg. Daarnaast blijven we ons verzetten tegen de focus op binnenstedelijk bouwen. Juist onze steden, die last krijgen van hittestress, hebben meer water af te voeren. Groen in de stad is nodig en eindeloos verdichten kan niet. Wat ons betreft moet het provinciaal beleid nog verder worden versoepeld en moeten we ook zorgen voor goede bereikbaarheid. De motie van de VVD op dat punt dienen we dan ook mede in.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel. Ja, u ageert tegen de focus op binnenstedelijke ontwikkeling. U zegt ‘eindeloos verdichten kan niet’, dat ben ik met u eens. Maar we kunnen daar nog heel grote stappen in zetten, ook juist met de vergroening die daarbij hoort. Bent u dat niet met me eens?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Zeker. Ik zie dus ook dat dat gebeurt op veel plekken. Ik zie ook dat er rondom stations – Amsterdam, Haarlem, maar ook rond Alkmaar en Hoorn – fantastische trajecten gebeuren. Dus ik ageer wellicht ook – dat is dan mijn rol ook vandaag als oppositie – om een beetje te over-ageren. Maar ik heb wel een provincie gezien die heel lang alleen maar op binnenstedelijk bouwen heeft gefocust. Mijn argument is eigenlijk tweeërlei. Pas nou op met die steden, want die hebben die parken, die hebben dat groen, ook nodig. Ook volkstuintjes die soms moeten verdwijnen voor woningbouw. Daar ben ik niet altijd voorstander van. En zorg nu voor die leefbaarheid van die kernen, waardoor je soms ook wat zal moeten uitwaaieren. Dat mag wat mij betreft dus meer in balans. Daarom ageer ik nu wat tegen binnenstedelijk bouwen in de hoop elkaar in het midden te kunnen vinden.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Nou, ik denk dat we daar een aardig end in komen, hoor. Maar ik vroeg me nog even af. U zegt ‘uitwaaieren voor de vitaliteit’. Wat is er mis met binnendorpse ontwikkeling?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Waar dat kan, kan dat. Er zijn echter ook kernen, bijvoorbeeld in de gemeente Bergen, Egmond-Binnen en dergelijke, waar dat gewoon niet zou kunnen of je het dorpse karakter dusdanig gaat aantasten dat je echt iets lelijks aan het bouwen bent. Dat is mijn betoog voor dat bijzonder landschap: kijk nu niet te strikt naar 25, soms zul je toch wat moeten uitwaaieren. Dan hebben we het niet over een straatje erbij, maar wellicht over een wijkje erbij.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik verbaas mij een beetje dat u zegt: we moeten die regels nog verder verruimen. We hebben de regels volgens mij op vier of vijf punten verruimd. We hebben afgesproken dat we zouden kijken wat het gaat opleveren. Ik vind het toch wel van zorgvuldig bestuur getuigen dat we zeggen: laten we nu even kijken of dit inderdaad gaat brengen wat we willen, en dat we dan pas verder gaan kijken. Maar misschien heeft u het antwoord al gegeven, want u zei ‘ik ageer soms een beetje over als oppositiepartij’, maar dan wil ik dat graag toch even van u horen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nou, ja en nee, omdat ik echt nog steeds wel – dat speelt met name in de gemeente Bergen, de gemeente Schagen – plekken zie, waarvan ik nu eigenlijk al zie dat 25 woningen niet voldoende is. Dus ja. Maar goed, ik zeg het niet- Want dat wordt ook gezegd, dat je al het groen maar moet opgeven. Helemaal niet. Maar ik zou toch nog meer willen kijken: wat hebben die kernen nu daadwerkelijk nodig? Ik hoor nog steeds verhalen van, ja, dan kan je niet, wellicht, in de eigen kern wonen, ga maar drie kernen verderop wonen of ga maar in Alkmaar of in Schagen stad wonen. Daar wil ik echt van af. Iedere kern heeft zijn eigen woningbouwbeleid nodig. Daarvoor kan het ook zijn dat je meer dan 25 woningen moet bouwen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik ondersteun helemaal dat we moeten kijken: hoe kunnen we die kernen leefbaar houden? Maar ik denk wel dat we moeten oppassen door nu op voorhand al te suggereren dat die regels nog verder moeten worden opgeruimd. We hebben ook de maatwerkmogelijkheden. Laten we daar nu eerst mee aan de slag gaan en dan kijken wat het oplevert.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Ik schrok er een beetje van. Ik denk dat zelfs D66 redelijk meegaand is geweest in het oprekken van de regels. Maar wat u nu eigenlijk verkondigt, is echt het helemaal schrappen van de ladder van duurzame verstedelijking. Dat vind ik toch echt wel raar. Volgens mij hebben we allemaal gezegd dat er naar de hittestress – die zien wij ook allemaal op ons afkomen –goed gekeken moet worden. Volgens mij zijn er op verdichting ook nog echt wel mogelijkheden om op sommige plekken toch ook te kijken naar een iets hogere bouw. Maar wat ik vooral ook wil zeggen, en dat is hetgeen wat mij enigszins stoort. Als u het hebt over echt het uitwaaieren, het bijbouwen- Ik ken u als een bondgenoot als het gaat om efficiëntie en financiën. Maar als u het heeft over die uitwaaiering, snapt u dan ook dat u ook meer verkeer krijgt, dat het echt veel hogere investeringen gaat vragen in onze infrastructuur? Als je dichter bij elkaar gaat bouwen, dat je daardoor kan zorgen dat die infrastructuur beter kan worden benut, en efficiënter. Snapt u de gevolgen van het voorstel wat u nu net doet, voor bijvoorbeeld onze eigen financiën en de vraag die wij moeten stellen aan het Rijk omtrent investeringen in de infrastructuur?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ja, het verbaast me dan weer dat D66 hiermee komt, want die tien nieuwe steden, die worden ook niet binnenstedelijk neergezet. Maar waar het natuurlijk om gaat, is dat ik me echt zorgen maak om de leefbaarheid in een aantal van onze kernen. Daar zijn 25 woningen, nadat ze jarenlang op slot hebben gezeten dankzij de provincie, echt niet genoeg. Als dat betekent dat daar ook infrastructuur bij moet komen om die kernen, om die school, open te houden, om die supermarkt open te houden, om die leefbaarheid daar te organiseren: ja, dat betekent ook dat dat een investering is die we moeten doen. Zeg ik daarmee dat we alles buitenstedelijk moeten gaan bouwen? Natuurlijk helemaal niet. Dat weet u ook. Het leeuwendeel van onze woningbouwopgave zal nog steeds binnenstedelijk georganiseerd moeten worden, zal ook verdicht moeten worden rondom ov-knooppunten. Wij hebben dat beleid altijd gesteund. Maar ik zeg wel, we moeten echt ook kijken naar wat ze in het landelijk gebied nodig hebben qua woningbouw. Daar zal het soms moeten gebeuren dat wij wat van onze strikte regels moeten afwijken.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik ben blij om te horen dat ik een afzwakking krijg van de uitspraak die er net werd gedaan. Ik denk dat u, als u ons woonprogramma leest, dat u kunt zien dat als allerbelangrijkste randvoorwaarde wordt genoemd dat er goed wordt gekeken naar de infrastructuur. Dus lees hem vooral. Daar wordt u blij van.

De **VOORZITTER**: Meneer Heijnen, gaat u verder.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik dacht ook wel dat wij eruit zouden komen samen.

Maar misschien iets anders, voorzitter, en dat is wel directer en schrijnender: de PAS-melders en hun voortdurende onzekerheid. Al sinds mei 2024, bijna anderhalf jaar, loopt er een pilot op Texel op die PAS-melders daar te legaliseren. Dat wordt steeds als mogelijke oplossing genoemd. Maar als alles meezit, kunnen we PAS-melders pas eind dit jaar een aanvraag doen. Daarna moet nog worden gekeken hoe de pilot over de hele provincie kan worden uitgebreid en kan worden verankerd in beleid. Hoe kijkt de gedeputeerde hier nu zelf naar? Want eerder is al aan de gedeputeerde gevraagd of het nu verstandig is alleen maar in te zetten op deze pilot op Texel of

dat er meerdere paden bewandeld hadden moeten worden. Was dat niet verstandiger geweest? Soms moet je zaaien op meerdere akkers om te kijken op welke akker de oogst het best kan zijn.

Voorzitter, ook de voorzieningen staan nog steeds onder druk. U weet dat dat een van de speerpunten van het CDA is. Ik zie hier een actieve gedeputeerde – let op, meneer Terwal: weer een compliment – die echt aan het zaaien is, maar nog niet voldoende kan oogsten. Het kost tijd om de gemeenten mee te nemen en de provinciale taak om voorzieningen, cultuur en leefbaarheid beter te borgen. Ik hoop echt van harte dat we daar in deze coalitieperiode nog iets van de oogst kunnen zien, of dat de akker in ieder geval in volle bloei staat als de volgende coalitieperiode aanbreekt. Mocht het zover komen: de inzet van het CDA is helder.

Voorzitter, ook qua ruimte en qua economie maken we ons zorgen. Het is goed dat de provincie het Noordzeekanaalgebied de status van industrieterrein van provinciaal belang heeft gegeven. Maar bedrijven ervaren nog steeds grote onzekerheid. Twee weken geleden was ik nog op werkbezoek in de Amsterdamse haven en dit was de boodschap. Bedrijven kunnen niet investeren omdat ze niet weten waar ze aan toe zijn. Of er wordt te makkelijk gedacht aan verplaatsing van bedrijven. Ja, voorzitter, bedrijven kunnen wel verplaatsen, maar dan vaak definitief naar het buitenland. Laten we dat toch alstublieft voorkomen.

U verwacht het misschien niet, voorzitter, maar het CDA is ook kritisch op de voortgang van het provinciaal klimaatbeleid. We hebben voor het eerst een prachtige klimaatbegroting gekregen. Dat is overall best een goed stuk. Maar ik vraag mij wel af: hadden wij hier nu zo veel energie in moeten steken? Kunnen we niet overgaan tot concrete acties binnen de beperkte mogelijkheden die de provincie heeft? Want we moeten bereiken dat die energietransitie zorgt voor de groene groei van de economie. Met andere partijen noemden we eerder in de commissie al drie prioriteiten: het waterstofnetwerk, ook nodig voor de verduurzaming van Tata Steel; aanpak van het volle stroomnet; en meer initiatieven voor een CO_2-vrije energieproductie. Daar komt, wat het CDA, betreft klimaatadaptatie nog bij. Want, voorzitter, als we niets doen aan klimaatverandering, is van zaaien en oogsten in een heel deel van Noord-Holland straks überhaupt geen sprake meer.

Voorzitter, er is één onderwerp waar beleidsmatig bijna wel geoogst leek te worden. Nadat onder andere het CDA vorig jaar tegen de begroting stemde, omdat de financiële degelijkheid ons zorgen baarde, is er het afgelopen jaar keihard gewerkt. Er ligt nu een mooi instrumentarium met kengetallen en signaalwaarden. Voorzitter, bijna een prachtige oogst. Maar helaas ging het op het laatste moment toch nog mis. In de blinde ambitie van dit college om tweehonderd miljoen voor het NNN te reserveren is even vergeten dat de Staten hechten aan een prudent financieel beleid. Na vaststelling van de kaderbrief moest er nog 97,8 miljoen gevonden worden door de bestemmingsreserves door te lichten. GS geven aan dat er uit die exercitie 73,6 miljoen is gevonden, maar dat er daarom maar voor 24,2 miljoen ingeteerd moet worden op de algemene reserve. Alsof het niets is, vertelt GS in hun begroting dat daardoor de algemene reserve tijdelijk onder de door ons gestelde norm van 25 procent komt te liggen. Voorzitter, ik heb daar niet op geïnterrumpeerd, omdat ik van de Staten nog wel verwacht dat ze daar misschien anders tegenaan kijken. Maar ik schrik er eigenlijk best van dat de gedeputeerde Financiën dat signaal, wat vorig jaar onder andere door ons is gegeven, naast zich neerlegt en zo makkelijk marchandeert met de normen die door PS worden gesteld in de financiële verordening. Maar niet getreurd, voorzitter, want het is nog te repareren. Het kan namelijk wel degelijk, en fatsoenlijk, met eenzelfde uitkomst, maar dan wel volgens de regels. U krijgt die tweehonderd miljoen, maar dan volgens de regels. We hebben daarom samen met de ChristenUnie en D66 het volgende amendement. “Amendeert de Begroting 2026 door het besluitpunt de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2027 tot 2029 vast te stellen, te wijzigen in: de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen, met dien verstande dat de toevoeging aan de reserve groen voor de realisatie van het Natuurnetwerk gefaseerd wordt uitgevoerd. In 2026 wordt 73,3 miljoen toegevoegd aan de reserve groen. Het resterende bedrag van 24,2 miljoen wordt pas toegevoegd zodra daar financiële ruimte voor is en de algemene reserve blijft voldoen aan de norm van 25 procent van de structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie, en gaan over tot de orde van de dag.” Ik reken er echt op dat een gedeputeerde Financiën, die haar werk zeer serieus neemt, dit kan steunen.

Amendement 41-3 november 2025

Gefaseerde reservering NNN uit Reserve Groen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *In de Begroting 2026 een bedrag van in totaal € 200 miljoen wordt toegevoegd aan de reserve Groen ten behoeve van de realisatie van het NNN, bestaande uit € 97,8 miljoen in de Begroting 2026 en € 102,2 miljoen in de tweede begrotingswijziging 2025;*
- *De toevoeging van € 97,8 miljoen is opgebouwd uit € 73,6 miljoen van de doorlichting bestemmingsreserves en € 24,2 miljoen van een onttrekking uit de algemene reserve;*
- *Deze reservering ertoe leidt dat de algemene reserve onder de provinciale norm van 25% komt te liggen;*
- *De Financiële Verordening Provincie Noord-Holland 2025 bepaalt dat de algemene reserve minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie moet zijn om eventuele onverwachte financiële risico's op te vangen.*

Overwegende dat:

- *Het geen prudent financieel beleid is om de norm van 25% te overschrijden;*
- *In de recent vastgestelde signaleringswaarden is bepaald dat het niveau 'meest risicovol' wordt bereikt zodra de algemene reserve onder de norm van 25% zakt;*
- *De provincie aangeeft dat de algemene reserve slechts tijdelijk onder de norm zakt omdat een voordelig rekeningresultaat 2025 verwacht wordt;*
- *Een voordelig rekeningresultaat 2025 nog niet zeker is en er altijd onverwachte tegenvallers kunnen optreden;*
- *De uitgaven voor NNN realisatie niet in de eerste helft van 2026 € 200 miljoen bedragen, en een gefaseerde storting in de reserve groen de uitvoering niet belemmert;*
- *Het daarom verstandiger is om bij de Begroting 2026 € 175,8 miljoen te reserveren voor het NNN, en het resterende bedrag pas toe te voegen zodra daar daadwerkelijk financiële ruimte voor is.*

Besluit:
Amendeert de Begroting 2026 door:

- *Het besluitpunt: "De Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen"*

Te wijzigen in:

- *"De Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen, met dien verstande dat de toevoeging aan de reserve Groen voor de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) wordt gefaseerd uitgevoerd:*
  - *In 2026 wordt € 73,6 miljoen toegevoegd aan de reserve Groen;*
  - *Het resterende bedrag van € 24,2 miljoen wordt pas toegevoegd zodra daar financiële ruimte voor is en de algemene reserve blijft voldoen aan de norm van 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie."*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Michel Klein (ChristenUnie) en Sijmen Mülder (D66).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik blijf nog even bij dit thema, want de financiële situatie verbaast ons sowieso. Bij de kaderbrief werd nog een donderpreek gegeven. "De provincie loopt tegen haar grenzen op", werd gezegd. Door GS werden een zwaar scenario geschetst, waarbij hard ingegrepen moest worden. Er werd aan twee knoppen gedraaid: er moest worden bezuinigd en de opcenten moesten omhoog. Voorzitter, dat doet allebei pijn. Maar wat blijkt nu, voorzitter? Er is door GS een te zwart scenario geschetst. Komend jaar is namelijk nog zo'n 5,2 miljoen euro over. Voorzitter, het CDA had eigenlijk verwacht dat GS daar zelf op hadden ingespeeld. Maar helaas, voorzitter, geen actie van GS. Daarom zal het CDA opnieuw helpen, want wij willen graag wat van die pijn verlichten. Wij hebben daarom één voorstel om een bezuiniging terug te draaien, een geplande voorgenomen bezuiniging terug te draaien, moet ik zeggen, en een voorstel om die opcenten minder hard te laten stijgen dan strikt noodzakelijk.

Allereerst, voorzitter, die pijnlijke bezuiniging op toerisme. Want al bij de aankondiging in de kaderbrief werd er gelijk fors geprotesteerd. Vrij uniek, maar er klommen maar liefst 29 Noord-Hollandse wethouders in de pen om een brandbrief te schrijven in het Noord-Hollands Dagblad.

Door het schrappen van het budget lopen diverse strategische ontwikkelingen direct gevaar, zo lieten ze weten. Strategische ontwikkelingen over het spreiden van bezoekers over Noord-Holland, bescherming van kwetsbare natuur en het versterken van de economie van minder bekende regio's. Voorzitter, het CDA doet nu opnieuw een poging deze voorgenomen bezuiniging terug te draaien en heeft daarom, samen met D66 en de ChristenUnie, het volgende amendement: “Amendeert de Begroting 2026 door beslispunt één, de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2027 tot 2029 vast te stellen, te wijzigen in besluit één, de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2027 tot 2029 vast te stellen, met dien verstande dat de bezuiniging van zeshonderdduizend euro op toerisme wordt geschrapt, en gaan over tot de orde van de dag”.

Amendement 42-3 november 2025
Terugdraaien bezuinigingen op toerisme

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *In de Kaderbrief 2026 is besloten tot een aantal pijnlijke bezuinigingen, waaronder €600.000 op toerisme;*
- *De gevolgen van deze bezuiniging in de Kaderbrief 2026 zijn omschreven als “Beperkte middelen raken onder andere de spreiding van bezoekers, de bescherming van kwetsbare natuurgebieden en bereikbaarheid. Gevolgen zijn beheersbaar, met oog voor regionale verschillen.”*
- *De Begroting 2026 een positief rekeningresultaat kent van € 5,2 miljoen, waarmee deze bezuiniging kan worden opgevangen, zonder dat andere ambities in gevaar komen.*

Overwegende dat:

- *Een betere spreiding van toeristen kan bijdragen aan het ontlasten van toeristische hotspots en kwetsbare natuur;*
- *Tegelijkertijd minder bekende en minder kapitaalkrachtige regio's in Noord-Holland economisch kan versterken;*
- *De toerismesector en gemeenten hebben aangegeven grote behoefte hebben aan de provincie als regisseur om toerisme te spreiden en balans te houden tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en duurzaamheid en daarmee ongelukkig zijn met de ingeboekte bezuiniging.*

Besluit:
Amendeert de Begroting 2026 door:

- *Besluitpunt 1: “De Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen”*

Te wijzigen in:

- *Besluitpunt 1: “De Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen met dien verstande dat de bezuiniging van 600.000 euro op toerisme wordt geschrapt.”*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mülder (D66) en Michel Klein (ChristenUnie).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, en dan een ander punt – en daarbij geen complimenten aan de heer Terwal – is de onnodige verhoging van de opcenten voor geld dat we niet nodig hebben. Voorzitter, het CDA wil die opcenten daarom minder laten verhogen, naar 81,1 in plaats van 82,1. Dat scheelt de Noord-Hollander 4,5 miljoen euro aan belasting. Voorzitter, dat is ook financieel verstandig, want de verlaging van het belastingtarief geeft ruimte aan verdere verhoging in de toekomst mochten we dat geld wel nodig hebben, om de provinciale doelen te halen. Daarnaast vind ik het vrij principieel dat we geen geld ophalen bij onze inwoners waar we het niet nodig hebben of waarvoor we geen doelen hebben. Daarom heb ik het volgende amendement: “Amendeert de Begroting 2026 door de voorgestelde besluitpunten besluitpunt één, de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2027 tot 2029 vast te stellen en besluitpunt drie, artikel één, ten behoeve van de provincie Noord-Holland wordt jaarlijks 82,1 opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting geheven, te wijzigen in: besluitpunt één, de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen, met dien verstande dat de opcenten worden verhoogd van 81,1 in plaats van 82,1. En besluitpunt drie, artikel één, ten behoeve van

de provincie Noord-Holland wordt jaarlijks 81,1 opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting geheven, en gaat over tot de orde van de dag".

Amendement 43-3 november 2025
Opcenten niet hoger dan nodig

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *Bij de Kaderbrief 2026 is besloten de opcenten te verhogen van 77,4 naar 82,1;*
- *De jaarlijkse extra inkomsten van deze verhoging € 18,16 miljoen bedragen;*
- *De reden van de verhoging van de opcenten in de Kaderbrief 2026 wordt omschreven als "Om onze ambities toch waar te kunnen maken binnen een meerjarig sluitende begroting zetten we in op een mix van realistisch ramen, het versoberen van een aantal uitgaven, het verhogen van de opcenten en het strikt inzetten van reserves voor incidentele uitgaven."*
- *De Begroting 2026 een positief rekeningresultaat kent van € 5,2 miljoen, waardoor de verhoging van de opcenten hoger uitvalt dan strikt noodzakelijk.*

Overwegende dat:

- *De verhoging van de opcenten (deels) kan worden teruggedraaid, zonder dat andere ambities in gevaar komen;*
- *Een verlaging van de opcenten met 1 procentpunt €4,53 miljoen aan belastingdruk op de Noord-Hollanders scheelt.*

Besluit:
Amendeert de Begroting 2026 door:

De voorgestelde besluitpunten:

- *Besluitpunt 1: "de Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen";*
- *Besluitpunt 3: "artikel 1 ten behoeve van de provincie Noord-Holland worden jaarlijks 82,1 opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting geheven".*

Te wijzigen in:

- *Besluitpunt 1: "de Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 vast te stellen met dien verstande dat de opcenten worden verhoogd naar 81,1 in plaats van 82,1."*
- *Besluitpunt 3: "artikel 1 ten behoeve van de provincie Noord-Holland worden jaarlijks 81,1 opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting geheven".*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA).

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u wel. Ik hoor meneer – ik moet even nadenken – van het CDA- Dank je wel, meneer Heijnen. Ik ben een beetje moe. Verkiezingstijd, hè? De opcenten hadden niet verhoogd hoeven te worden van u en die zijn dan verhoogd met, pak hem beet, geloof ik 4,7 procent. Nu wilt u een procentje- Ja, als u zo tegen bent, waarom komt u niet met een motie om het helemaal terug te draaien?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Omdat ik helemaal niet tegen een verhoging van opcenten ben. Ik ben alleen wel tegen een verhoging van opcenten die werd gepresenteerd in een pakket in de kaderbrief bezuinigingen, verhogen van belasting, anders komen we niet op nul uit. Nu blijkt een paar maanden later dat we 5,2 miljoen euro over hebben. Onze begroting is positief uit. Nou, dan zeg ik: schrap een van die bezuinigingen, zes ton; en ga nu niet, als we geen doelen hebben voor dat geld of geen reden hebben om dat geld op te halen, ga dat dan dus ook niet doen. Dus ik verlaag de geplande verhoging eigenlijk iets om te voorkomen dat wij nutteloos, ja, geld ophalen.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, 4,7 procent. Als u echt de mensen tegemoet wil komen, dan had u ze daar misschien met de helft tegemoet kunnen komen. U doet het met een procent. U wil uw punt maken, dat snap ik wel. Maar voor de mensen die het echt raakt, mensen die een minimuminkomen hebben, afhankelijk zijn van een auto, is het natuurlijk gewoon een doekje voor het bloeden. Bent u het met mij eens?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat ben ik zeer niet met u eens. Want als u dat vindt, dan verwacht ik overigens van u een amendement met een forse verlaging van de opcenten. Ik doe dit omdat ik op deze manier geen pijn doe aan de plannen van GS in de begroting. Het is namelijk geld wat over is. Daarom zeg ik, als wij niet komen tot doelen, geen doel hebben om dat uit te geven, dan moet je ook de belastingen niet verhogen. Maar ik ben niet ten principale tegen belastingverhoging. Ik begrijp dat iedere belastingverhoging pijn doet.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Als ik iets vind, kom ik inderdaad met een motie, amendement. Dat doe ik niet vaak, maar ik kom. En als ik kom, kom ik goed. Dus als u vindt dat die verhoging van de opcenten de mensen te veel raakt, dan moet u met een góed voorstel komen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik denk dat wij het zeer niet met elkaar eens zijn.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, ik heb wat moeite om deze financiële paragraaf van de heer Heinen te rijmen met de rest van zijn verhaal. In het eerste deel van zijn betoog had hij het er eigenlijk alleen maar over dat we meer moeten doen, dat de ambities omhoog moeten, en vervolgens bij de financiële paragraaf gaat het er eigenlijk over dat we het op heel veel fronten zuiniger zouden moeten doen met onze uitgaven en ook minder inkomsten moeten ophalen. Dat valt toch niet met elkaar te rijmen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nou, zeker wel. Want als u heeft geluisterd naar mijn punten waar ik vind dat er meer gedaan moet worden, dan ligt dat niet per se aan dat geld. Dat ligt aan regels die de provincie heeft. Dat ligt aan PAS-melders, oplossingen bereiken. Ik heb helemaal niet het gevoel, als wij daar nou meer geld tegenaan gooien, dat het zichzelf dan oplost. Dat is misschien een beetje een Partij van de Arbeid-gedachte, maar zo werkt het natuurlijk niet altijd. Dus geld is niet altijd de oplossing. Hier zien we echt: er is geld over. Geef dat dan terug aan onze inwoners. Mocht u, want u zit in de coalitie, volgend jaar zeggen ‘ik heb dat geld toch weer nodig’, dan komt u opnieuw met een voorstel om de opcenten nog wat te verhogen. Dan zullen wij daar, als dat goede plannen zijn, ook weer voor zijn.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, dan toch misschien iets principiëler. Als PvdA delen wij met het CDA het verlangen dat we een ambitieuze provincie hebben die verder kijkt dan echt alleen de keiharde kerntaken. Daar hoort dan toch ook bij dat je bereid bent om te kijken wat je nodig hebt qua inkomsten? Bent u daartoe bereid?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, maar dan verbaast mij deze vraag wel. Want als u zegt ‘ik ben super-ambitieus’, dan gaat u toch niet akkoord met een begroting waar nog 5,2 miljoen op de plank blijft liggen? Dan zegt u toch in het coalitieoverleg: potverdorie, ik wil meer, en er is nog 5,2 miljoen over; kom nou met een plan. Dat heeft u niet gedaan, want u zegt- We gaan u nog horen, maar ik ga er zo maar van uit dat u positief gaat zijn over dit stuk. Dus dan zeg ik: u heeft ook nu geen invulling voor die 5,2 miljoen, geef het dan terug aan onze inwoners.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, voorzitter, ik heb het nog even opgezocht. Voor een Toyota Yaris nemen de kosten met 10,81 euro per jaar toe. Is dit hele verhaal niet een beetje overdreven?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Er rijden ook mensen in een andere auto dan een Toyota Yaris. Maar daar gaat het niet om. Ik ga ook niet in die villa's van mevrouw Bouhlel zitten. Het gaat mij niet zozeer om dit absolute bedrag. A, kan het wel degelijk zijn, zo is het ook, dat het tien euro bij de provinciale opcenten is, het is een paar euro bij het kabelbedrijf, het is een paar euro in de gemeentelijke belastingen, et cetera, et cetera. Dus dat stapelt. Maar daarnaast, ik heb gezegd, ik ben niet principieel tegen een belastingverhoging of een opcentenverhoging. Ik ben wel principieel tegen geld ophalen bij burgers wat wij vervolgens niet gaan uitgeven.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, die mensen die in een zwaardere auto dan een Toyota Yaris rijden, die kunnen het misschien ook wel leien om twee euro meer te betalen.

De **VOORZITTER**: Meneer Heijnen, gaat u verder.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, daar ga ik maar niet op reageren.

Ik ben bij mijn einde aangekomen. Ik heb in mijn bijdrage veel gesproken over zaaien en oogsten en dan vooral gericht op het beleid van de provincie. Maar als we even uitzoomen, zien we dat zaaien en oogsten ook een veel diepere betekenis kan hebben. Een wederkerigheid in het leven: wie goed doet, wie goed ontmoet.

Voorzitter, ik eindig daarom graag met een gedicht van de Nederlandse dichter Martin Gijzemijter.

"Wat je zaait, zul je oogsten.
Wat je uitstraalt, trek je aan.
Wat je geeft, zul je ontvangen.
Wat je gelooft, krijg je gedaan."

Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze mooie woorden. U heeft drie amendementen ingediend en die maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ik geef het woord aan Statenlid van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Het is bijzonder hier te mogen staan op deze lange herfstvergadering. Kijk naar buiten en zie de bladeren liggen in de Haarlemmerhout. Zie de natte straten, de herfst die zorgt voor de nieuwe generatie, die schoon schip maakt voor de nieuwe cyclus – met de stille belofte dat het nieuwe ontstaat als het oude wordt losgelaten.

Maar soms voelt die herfst vooral heel guur. En guur was het de afgelopen tijd ook in het politiek bestel. Het kabinet heeft ons flink in de kou laten staan, zonder beschutting voor alles wat kwetsbaar is. De zon zou zogenaamd weer gaan schijnen anderhalf jaar geleden, maar het werd guur in ons land en stilstand trad in.

Stilstand is achteruitgang. Dat zien we landelijk waar nu via rechtszaken dwalingen hersteld moeten worden. Waar we ook in Noord-Holland mee te maken hebben. Bijvoorbeeld bij het intrekken van het Transitiefonds, de uitvoering van het PPLG of bij de aanpak van de overmatige stikstofdepositie. Of bijvoorbeeld op het gebied van klimaat, waar de belofte van het Klimaatfonds werd stilgezet en geld uit dit fonds voor een groot deel naar een reservering voor kernenergie ging en als fossiele subsidie naar grote vervuilers.

Wij zien nu kansen om sneller vooruit te komen met een nieuw kabinet. Ik wil op deze plek dan ook de partijen feliciteren die gewonnen hebben, die flinke winst boekten in de Tweede Kamerverkiezingen. In het bijzonder natuurlijk ook CDA en D66. Wij roepen D66 ook op om de verkiezingsbelofte waar te maken. Ook D66 zegt: vooruit met het klimaat. Hier vinden wij elkaar. De uitkomst was voor GroenLinks-Partij van de Arbeid minder gunstig dan verwacht, maar we zien dat de groene steun landelijk is gestegen. We roepen op om de afspraken met een nieuw kabinet na te komen. Wij denken dan vooral aan een stabiel middenkabinet, met de meesten van u en aan samenwerken met de provincies en haar partners en aan de slag te gaan met de grote uitdagingen van deze tijd.

Voorzitter, tweeëneenhalf jaar geleden stapten wij in de coalitie om verder te bouwen op de nieuwe koers die de provincie in 2019 is ingeslagen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Nou, het was een duidelijke oproep. Dank u wel. Ik neem de felicitaties graag in ontvangst. Ik denk niet dat die echt per se voor mij zijn, maar als partij neem ik ze graag in ontvangst. Maar uw oproep was duidelijk. Ik denk dat we elkaar daar kunnen vinden. Misschien dat u wilt overwegen om ook dan de motie te steunen waarvan wij proberen

daar ook een beetje geluid aan te geven door te zeggen: goh, kabinet, ga even aan de slag met deze drie belangrijke opgaves. Wilt u dat steunen?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ik ga het overwegen. Ik zag wel dat u net weer een andere selectie had gemaakt dan wij. Dus wij gaan daar over nadenken.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): In de afgelopen tijd stelden we de Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied vast, het Programma Natuurnetwerk 2025 met de focusgebieden. Ik kom er straks nog op terug. We herijkten de Regionale Energiestrategieën, spraken over de Provinciale Klimaat- en Energieverkenning 2025. In de afgelopen tijd werkten we in kleine stapjes verder aan de ontwikkeling van Noord-Holland, bij onze 36 grootschalige woningbouwlocaties, zoals ook bij de ov-knooppunten. Als we het dan over wonen hebben, dan hebben we het ook over een gezonde leefomgeving, waarbij de omgevingsdiensten toezicht houden op de schone lucht, water en bodem. GroenLinks zette zich met de VVD en anderen in om de OD's te helpen met deze belangrijke taak en te kijken naar een meer efficiënte bedrijfsvoering van de OD's, lerende organisaties, zodat ze ook hier beter kunnen zorgen voor de uitvoering van het energiebesparingsakkoord, en ook voor het verscherpt toezicht op Tata. Zo zijn er nog meer stappen gezet. Met deze stappen, hoewel soms klein, komen we wel vooruit. Hier wil ik GS, en ook toch nog mevrouw Kocken, bedanken voor haar inzet. Ik ben ervan overtuigd dat gedeputeerde Gielen ook keihard aan het werk zal gaan op de flinke opgaven die voorliggen, om in de komende anderhalf jaar nog een paar grote stappen te zetten. Want we moeten grotere stappen gaan zetten op natuur, op klimaat en op waterkwaliteit.

Flinke stappen, zoals nu ook de tweehonderd miljoen voor natuur. Met deze reservering kunnen we het NNN uitbreiden en inrichten. GroenLinks is heel blij dat we, ondanks de tegenwind uit Den Haag, nu echt aan de slag kunnen voor een biodivers Noord-Holland. Zoals het PBL schetst in de woensdag verschenen Landbouw- en Natuurverkenning kunnen we de balans met de natuur herstellen. Met deze tweehonderd miljoen kunnen we werken aan de realisatie van het NNN, startend met de vijf focusgebieden. Maar we kunnen ook inspelen op de kansen die zich voordoen voor het NNN buiten die gebieden. Zo dragen we bij aan de vergroting van de leefgebieden en aan de biodiversiteit.

Of denk aan de stappen die we zetten op klimaat met de Klimaatbegroting – een instrument om de regie te pakken op klimaat. Dat is broodnodig. Elke keer dat we hier staan, zijn we dichterbij het jaar 2030, wanneer we 55 procent reductie moeten hebben gerealiseerd. Elke keer dat we hier staan, is het meer urgent als we kijken naar de wereld om ons heen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ga ook u een compliment maken, want het is gewoon ontzettend knap dat u in deze coalitie tweehonderd miljoen voor dat NNN heeft weten los te peuteren. Dus dat is netjes. Maar u zegt hier: ja, ik verwacht nu wat. Ik vraag me dan eigenlijk af, nog anderhalf jaar in deze coalitie: wanneer bent u nou tevreden over het NNN-resultaat?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ik ben tevreden als we echt grote stappen hebben gezet. Als we echt zien dat er wat gebeurt als we met die focusgebieden een heel eind op streek zijn. Dat we starten met die herinrichting. Dat we zien dat het verschil maakt dat de natuurwaarden verbeteren. Maar als we ook daarbuiten echt die stappen al kunnen zetten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): U kent mij als de man van de cijfers. Het is, vind ik, een mooi, kwalitatief verhaal. Maar nu ook even boter bij de vis. Waar hebben we het over? Hoeveel NNN is er ingericht? Hoeveel NNN is er gerealiseerd? Is er aangekocht? Wanneer gaat u nu ronkende campagnespotjes maken over anderhalf jaar, dat u zegt: dat is dankzij GroenLinks?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik was al een beetje bang toen de heer Heijnen zei: ik ben een man van de cijfers. Dacht ik, o, waar gaat hij dan naar vragen? Ik moet u dat antwoord schuldig blijven. Mijn antwoord is: zoveel mogelijk. Met deze tweehonderd miljoen hebben we in ieder geval veel meer mogelijk gemaakt om dat in de komende tijd te doen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ook met die nieuwe Klimaatbegroting, want daar had ik het nu over, kan straks echt gestuurd worden en kunnen maatregelen uit de pKEV tot uitvoering komen. Dat hadden we graag vandaag al gezien in de begroting, maar we moeten nog even wachten. Maar de basis staat om in deze periode nog die grotere stappen te gaan zetten.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, nog heel even op het antwoord wat u gaf op de heer Heijnen. U geeft aan 'zoveel mogelijk'. Maar wat is dan precies het doel? Ja, gewoon hectares, geld uitgeven. Als we teruggaan naar onze eerste Statenvergadering, toen spraken we met elkaar af dat het uiterlijk in 2029 helemaal gerealiseerd moest worden. Dat vonden we toen eigenlijk al uitstel. Maar wat is dan nu acceptabel voor u?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Als dat zou lukken, dan zou ik echt dolgelukkig zijn. Dat is niet meer reëel. Dat zien we ook. Dus ik blijf bij 'zoveel mogelijk'. Op 2035 ligt de lat om die focusgebieden helemaal ingericht te hebben en eigenlijk ook de rest van het NNN. Als daar zicht op is, dan ben ik tevreden.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Oké, dus als we in 2035 de focusgebieden behaald hebben, dan is het voor u geslaagd?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Wat mij betreft mag er nog wel een stapje meer bij.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, ik hoor Statenlid Van der Waart zeggen over klimaat: ik had het liever nu gezien, maar het moet de komende tijd gaan gebeuren. Zou Statenlid Van der Waart mij daar een beetje in kunnen geruststellen? Want we hebben niet zo heel lang meer te gaan in deze periode en ik zou toch wel graag horen waarop dan, nou, in ieder geval die positieve blik gebaseerd is, want ik begin me een beetje zorgen te maken. Vandaar.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, daarbij heeft u het over de Klimaatbegroting en de klimaatdoelstellingen. U vindt mij aan uw zijde. Ik maak me daar ook zorgen over. Dat is natuurlijk ook de reden dat we dat in de afgelopen commissievergaderingen Leefomgeving ook meermaals aangekaart hebben. Waarmee we nu wel de toezegging hebben dat daar echt bij de volgende kaderbrief dus wat ligt, waarbij op alle portefeuilles die maatregelen duidelijk worden. Dus dat is eigenlijk de manier waarop ik u dan gerust wil stellen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nog één vraag. Statenlid Van der Waart geeft ook terecht de maatregelen uit de pKEV aan. Daar heb ik ook in mijn bijdrage iets over gezegd. Gaat u er dus van uit dat we, om die maatregelen uit te kunnen voeren, bij de komende kaderbrief genoeg middelen vrijmaken dan?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Daar kom ik zo nog op terug.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Maar ik ga nu eerst naar het onderwerp, de volgende belangrijke stap die we moeten maken. We hebben nog echt een hele grote stap te maken. Dat is om te werken aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Want laten we hier ook reëel zijn: ook wij kunnen niet verwachten dat het behalen van de doelen van de KRW nog haalbaar is. Dat is pijnlijk. We zien dat GS zich inzet op alle vlakken waar zij kan. Onze zorg om het gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest is groot. Wij kijken daarom ook uit naar de resultaten van het onderzoek van GS naar de mogelijke effecten van beperking van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Die zorgen delen wij, denk ik, voor de Kaderrichtlijn Water. Maar u noemt specifiek de bestrijdingsmiddelen en de kunstmest. Maakt u zich dan geen zorgen over de tienvoud hogere concentratie in het water van medicijnresten?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Nou, daar maak ik me ook wel zorgen over, maar onze inzet is vooral nu om te kijken van, hoe kunnen we dit nu verbeteren? En daarbij zijn de gewasbestrijdingsmiddelen wel een heel belangrijke factor voor ons.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik snap wat u zegt, maar ik vind wel dat we het in het totaalplaatje moeten zien. En waar we kunnen verbeteren of waar we kunnen reduceren, en of het dan gewasbeschermingsmiddelen zijn of medicijnresten: dan zou je ze wel alle twee moeten aanpakken.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, ik denk dat wij ons vooral moeten richten op de middelen die we hebben. We zien dat we er bij de Kaderrichtlijn Water heel veel partners nodig hebben om dat te realiseren. Laten wij kijken vanuit onze eigen rol hoe we hier nou echt mee aan de slag kunnen gaan om ook daar die grote stappen op te zetten. Voor ons zit dat voor een belangrijk deel in die gewasbeschermingsmiddelen.

Voorzitter, ik ga door. Nee, toch niet.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen van het CDA komt eerst nog met een interruptie.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, want ik ga toch weer even terug naar het NNN, want u denkt: ik heb dat mooie afgewimpeld. Ja, toch schrik ik er wel een beetje van, want u heeft tweehonderd miljoen. Echt een hoop geld. Dan zegt u: ja, in 2035, die focusgebieden. Nu hebben we dat nu even opgezocht, want ik weet dat ook niet uit mijn hoofd. Maar dat is slechts 1700 hectare. Dat is dus 42 procent van de totale opgave. Nou weet u hoe wij over het NNN denken, Maar, ja, dat is toch eigenlijk nauwelijks een ambitie te noemen? Vindt u dat ook niet?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): U weet denk ik ook dat die tweehonderd miljoen nog niet voldoende is. Dus dit is een eerste stap. Wij werken er hard aan. U weet waarschijnlijk ook dat het tijd nodig heeft om natuur tot ontwikkeling te laten komen. Dus die tweehonderd miljoen, die wordt nu ingezet voor de aankoop van de gronden en voor de herinrichting. Dat betekent dat het gewoon een kwestie van een lange adem is. Het is niet zo dat we morgen al die grond aan kunnen kopen. Hiermee zetten we belangrijke stappen, maar we zijn nog lang niet klaar.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Begrijpt u dat ik dat toch wel lastig vind? Want het is ontzettend veel geld. Dat is natuurlijk de vraag die wij en anderen ook hebben: wat is nou precies het plan? 2035 is nog tien jaar voor ons uit. Een deel van de opgave, wat, wanneer en waar dan? Roept u dan niet met ons op om toch met een veel gedetailleerder plan te komen over dat NNN? Zodat we ook weten- In uw interruptie kreeg u eerder ook waar nu precies die tweehonderd miljoen aan uitgegeven wordt? Want dat blijf ik gewoon een ontzettend lastig punt vinden.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ik denk dat u best gelijk heeft, hoor, omdat u als man van de cijfers wellicht wat meer grip wil op ‘hoe ziet dat er nu precies uit?’. Het is natuurlijk ook wel zo dat die tweehonderd miljoen, die moet ook klaar zijn om de kansen die zich voordoen, te kunnen grijpen. Daarom is het ook lastig om nu te zeggen: we gaan eerst dat gebied doen en dan dat gebied. We focussen nu op die focusgebieden, maar het is natuurlijk veel breder, de opgave die we hebben. Daarbij zeg ik: zoveel mogelijk, zo snel mogelijk. Dat zal niet kunnen volstaan met tweehonderd miljoen naar verwachting.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik wou toch nog heel eventjes wederom mijn verbazing uitspreken dat het dan weer blijkbaar ‘alle kansen’ zijn: we moeten alle kansen kunnen pakken, maar we gaan wel focussen. In mijn wereld bestaat dat niet alle twee. Gaan we nou focussen met die tweehonderd miljoen? Of gaan we alle kansen pakken in het NNN? Of ga je blijkbaar alle kansen pakken in die focusgebieden? Dat deze vragen bestaan, laat alleen maar zien dat het dus totaal onduidelijk is wat we met die tweehonderd miljoen gaan doen. Dus kom alstublieft met wat duidelijkheid daarover.

De **VOORZITTER**: Statenlid Van der Waart.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ja, u moet misschien iets- U drukt nu- Kijk, als de microfoon ingedrukt is, dan raakt het systeem in de war. Dus als u elke keer de microfoon uitdrukt en de voorzitter geeft u het woord- Want anders blijft de camera continue op u staan en hij moet wisselen. Gaat uw gang.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel voor deze toelichting. Ik sta hier voor het eerst in dit verband in ieder geval. Nu ben ik wel even van mijn à propos. Maar u vroeg om duidelijkheid over de tweehonderd miljoen. Ik denk, die duidelijkheid, die zal gaan ontstaan. Ik heb het ook al in mijn interruptie aan u benoemt. Of u noemde het zelf al. Er komt een realisatiestrategie aan. Ik denk dat het en-en is. Volgens mij is het grapje vaker gemaakt. Maar het gaat natuurlijk over de focusgebieden. Daar gaan we kansen creëren. En daarbuiten willen we kansen pakken. Dus in die zin doen we het wel allebei.

Goed. Ik ga door.

Voorzitter, het college presenteerde in het voorjaar in een moeilijke tijd een ambitieuze kaderbrief. We zien de verwerking nu in de begroting. GroenLinks is blij met de impuls van de tweehonderd miljoen in de reserve Groen. Blij met het uitkammen van de bestemmingsreserves, dat dat voor een deel mogelijk maakte, net als de aanpassing van de opcenten. Voor het op gang brengen van de vergunningverlening is er meer nodig dan het afmaken van het NNN. De motie van D66 voor het versnellen van de woningbouw dienen we daarom ook mede in.

Daarvoor moet natuurlijk ook voor die woningbouw, en voor andere zaken, het energienet op orde zijn. De Randstedelijke Rekenkamer geeft aan dat in Noord-Holland hard gewerkt wordt met de partners aan de netcongestie. Maar het is wel een probleem waar we nog meer dan tien jaar last van zullen hebben. Voor een extra zetje in de rug dienen we graag de VVD-motie over de locatie van het 380 kV-station mee in.

U ziet dan ook nog een flinke post voor de faunaschade, wat ten koste gaat van de andere bestedingsmogelijkheden En daarom dienen we ook graag de motie van Volt mee in om te onderzoeken op welke manieren we hiermee omgaan.

Naar de begroting kijkend, valt dan ook op dat het belangrijke thema dierenwelzijn ontbreekt. Daarom doen we ook mee met de motie van de Partij voor de Dieren op dit thema.

Er is nog steeds bezuinigd en we voldoen niet aan alle financiële normen, maar GroenLinks is heel blij dat nu de kengetallen in samenhang bekeken worden. Waarbij we ook in deze herfst zien dat er ook meevallers zijn. Daarom tekenen we mee met de motie die de PvdA zo dadelijk in zal dienen, die GS verzoekt om zo spoedig met een bestedingsvoorstel te komen voor de structurele meevallers uit het Provinciefonds. GroenLinks denkt hierbij bijvoorbeeld aan het werken aan de eiwittransitie waarmee we op duurzame wijze voorzien in ons voedsel, aan het herstellen van het ingroeipad klimaat, waarmee we meer maatregelen uit de pKEV mogelijk gaan maken, aan de inzet op circulaire economie om vijftig procent minder primaire grondstoffen te gebruiken in 2030. Of aan structurele, of eigenlijk moet ik zeggen, én aan structurele capaciteit bij het natuurteam om de reserves nog doelmatiger te kunnen besteden. Dit zijn voorbeelden om de stappen die we zetten, te vergroten en om sneller vooruit te komen.

Hier in Noord-Holland werken we samen aan de toekomst. Dat kost vaak moeite en dat gaat zeker niet snel genoeg. Maar we zetten wel degelijk de kleine stapjes vooruit en soms ook de grotere. Hier, in de herfst van een periode, bouwen we aan de volgende seizoenen, aan de volgende generatie. We vragen Den Haag: doe dat ook, kom in beweging, werk samen aan de toekomst. Ik kan u zelfs een motto tippen voor een regeerakkoord: samen vooruit.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel. U noemde eventjes de eiwittransitie. Dat deed bij mij een belletje rinkelen, omdat we volgens mij al maanden wachten op de evaluatie van de Voedselvisie. Ik zag vorige week dat die weer is uitgesteld. Hoe duidt u dat? En kunt u misschien daar wat meer over vertellen? Of hoort daar ook een oproep bij aan GS om daar eens mee op te schieten?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ik denk dat ik deze vraag het beste door kan leiden naar GS. Ik zie daar al iemand 'nee' schudden. Het lijkt me goed dat GS daar op reageren. Volgens mij is dat ook al gebeurd in de commissie, maar bij deze dan nogmaals.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, ik was inderdaad benieuwd wat ú ervan vindt, want van GS krijgen we elke maand hetzelfde antwoord: dat het nog even duurt. Hoe ziet u het?

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Wij willen daar natuurlijk graag stappen in maken. Dus in die zin worden we daar niet vrolijk van. Maar de details ken ik zelf niet.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel. Voorzitter, afrondend. Wij gaan door, net als de mensen op de VN-klimaatconferentie volgende week bij de COP30 in Brazilië. GroenLinks gaat door, net als de 45.000 mensen die vorige week de klimaatmarsen in de herfstbuien liepen. Zij hebben genoeg van de onverschilligheid als het gaat om onze toekomst. Wij gaan door, net als de 250.000 mensen die de rode lijn trokken op een mooie herfstdag een maand geleden. Mensen verheffen hun stem en ook de inwoners van Noord-Holland roepen ons, de politiek, op om in beweging te komen. GroenLinks blijft in beweging. Wij gaan door, ook met de Partij van de Arbeid. We zien in elke generatie mensen die opstaan, die volhouden. Mensen die bij tegenwind alleen maar harder gaan trappen. Noord-Holland gaat door. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Een lange middag en waarschijnlijk een lange avond voor de boeg om te praten over een begroting die eigenlijk al is beklonken, want deze coalitie heeft natuurlijk allang bepaald wat ze gaan doen. Elke wijziging, elke in ieder geval serieuze wijziging die door de oppositie wordt opgebracht, heeft weinig kans van slagen. Ik zeg dat niet om te willen doemdenken, maar gewoon om realistisch te zijn en toch wat tijd met elkaar hier te besparen.

Want als ik het samenvat en als ik kijk naar hoe we dat in de commissie Financiën eigenlijk ook inhoudelijk hebben besproken, dan blijft deze coalitie inderdaad structureel te veel geld uitgeven. Dan hebben we potjes gevonden om toch nog ergens wat geld voor te kunnen gebruiken. Dan gaan we die potjes gewoon gebruiken voor het creëren van tekentafelnatuur. Dan gaan we voor de eigenlijke uitgaven die in de komende jaren voor ons liggen op het gebied van de mobiliteit en bereikbaarheid – waar we het ook vanochtend over hebben gehad – geld vervolgens voor lenen. Het resultaat is ook dat we genoegen nemen met het feit dat we eigenlijk onder allerlei quota duiken en dat we, als we zo doorgaan, over vier jaar een Griekse staatsschuld gaan creëren in deze provincie. Ja, dat vinden wij echt onverantwoord beleid. Dan lijkt deze begroting zoals die nu voorligt, met een positief plusje hier en daar, dan best nog wel gunstig, maar als je even iets verder kijkt, dan biedt dat heel veel zorgen. Het feit dat zelfs dat kleine plusje vervolgens gebruikt wordt van, nou ja, laten we daar dan nog wat gezellige klimaatdingetjes van gaan doen of een eiwittransitie of andere dingen: nee, dat vinden wij echt onverantwoord. Maar bovendien, dat geld, die potjes die we hebben, dat komt uiteindelijk van de belastingbetaler. Dus we gaan de burger, het geld dat we van de burger hebben gekregen, op deze manier, naar de mening van onze fractie, onverantwoord gebruiken. Vervolgens gaan we de tekorten die we creëren, nog een keer vragen aan de burger omdat we de opcenten gaan verhogen. Dus nog een keer een belastingschijf erop. En dan zal het misschien maar elf euro in de maand zijn, maar de stapeling van belasting die de burger ook in Noord-Holland keer op keer voor zijn kiezen krijgt, is op een gegeven moment genoeg. Wij vinden dat onverantwoord.

Dan gaan we straks dat geld lenen om inderdaad de ambities in het iMPI te kunnen waarmaken. Maar het geld, dat komt natuurlijk van de banken, maar het komt ook ergens vandaan. Dat komt uiteindelijk ook bij de burger te liggen. Wij vinden dit geen goede beweging. En uiteraard, zoals u zult begrijpen, zien wij deze begroting van Noord-Holland compleet anders. Want als je al geld hebt om over te houden, als er al financiële meevallers zijn, dan zou dat gebruikt moeten worden om je financiële reserves aan te vullen, om te kijken naar latere tijden waarin we het moeilijk

gaan krijgen, want dat zien we nu al aankomen. Dus laten we daar alsjeblieft op acteren. Dat lijkt ons niet meer dan normaal.

Als je gaat kijken naar de uitgaven: ja, er is wel bezuinigd, maar dat is natuurlijk marginaal. Ik denk dat het heel goed is geweest in het interruptiedebatje wat ik had met de VVD – dus nogmaals dank daarvoor – dat we het even over het rapport Berenschot gehad hebben en over de opties die er zijn om, als het écht moeilijk gaat worden, om dan eerlijk te kunnen kijken naar onze uitgaven, want dat is waar we toch uiteindelijk de komende jaren naar toe zullen moeten: om de begroting voor de langere termijn gezond te houden, maar om ook de burger van Noord-Holland recht te geven waar die recht op heeft.

Dat is een bereikbare provincie. Dat is niet een provincie waar we mos op bushokjes willen, maar het is gewoon een provincie waar we gewoon overal bushokjes willen. Laten we dat nu gewoon realistisch gaan aanpakken.

Natuurlijk, er zijn politieke verschillen, er zijn politieke verschillen van inzicht. Maar laten we met elkaar toch kijken dat we het op een realistische manier doen waar de burger van Noord-Holland uiteindelijk profijt van heeft. Dat is zoals wij naar deze begroting kijken. Als het aan ons zou liggen, zouden we bovendien gaan stoppen met klimaatbureaucratie uiteindelijk en willen we de middelen uiteindelijk gaan besteden aan infrastructuur en aan het stimuleren van de economie. Wij zouden kiezen voor een realistisch stikstofbeleid, zodat we de woningbouw weer van het slot af kunnen halen omdat er helemaal geen stikstofprobleem bestaat. Dan zouden we de boeren weer de vrijheid geven om gewoon te kunnen boeren. Dan bestaan er in onze beeld geen PAS-melders. En dan gaat dat wat dat betreft allemaal vanzelf weer draaien.

Laten we dus ons geld gaan inzetten op de kerntaken, op de wegen, op het ov, op de veiligheid en op de basiseconomie. Dat is wat ik de burger van Noord-Holland van harte toewens.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, beseft de heer Dessing van Forum voor Democratie dat er ook nog een wereld rondom Noord-Holland heen is? Want natuurlijk, ik zou ook willen dat er geen stikstofprobleem was. Natuurlijk, ik zou ook willen dat we de KRW-doelstellingen allemaal wat milder waren. Maar we zitten nou eenmaal in het schuitje dat het land op een stikstofslot zit. We hebben de rechterlijke uitspraken meegemaakt, met name de uitspraken van de Raad van State in de Greenpeace-zaak, in de Rendac-zaak. Dat kunnen we toch niet naast ons neerleggen? Dus je zal toch wat moeten doen om de stikstofuitstoot ook in de provincie Noord-Holland omlaag te brengen? Dus dan zal je toch ook maatregelen moeten bekostigen die tot reductie van stikstofuitstoot leiden en anderzijds ook tot natuurherstel?

De heer **DESSING** (FvD): Wij kijken daar op een heel andere manier naar. Wij zien dat de natuur in prima staat is en dat het stikstofproblemen een door onszelf gecreëerd probleem is. Wij zijn druk bezig geweest om dat in Den Haag aan te kaarten. We hebben dat inmiddels ook heel erg goed blootgelegd. Mijn collega Thierry Baudet en Lidewij de Vos hebben daar bovendien een boek over geschreven. Dat heb ik jullie allemaal een jaar of vier geleden ook aangeboden. Dus er zijn heel andere oplossingen om te kijken naar dit zogenaamde probleem dat, wat ons betreft, geen probleem is. Als er echt een financiële crisis aan zit te komen, ook in de provincie Noord-Holland, dan is het veel beter om structureel te kijken naar zaken waar je geld aan uitgeeft die geen effect hebben, dan dat je gaat kijken van, nou ja, we moeten dit nou eenmaal doen van de EU of er ligt nu eenmaal een rechterlijke uitspraak. Nee. Laten we kijken dat we dit probleem nu eindelijk structureel van tafel kunnen halen. En dat kan.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, toch nog één poging. Kijk, meneer Dessing, ik waardeer uw inspanningen in Den Haag om inderdaad meer ruimte te krijgen in dat hele stikstofdossier. Maar we staan gewoon voor voldongen feiten. Die rechterlijke uitspraken liggen er. Daar hebben we als provincie Noord-Holland mee te maken. Dan zegt u vervolgens, en dat deel ik met u, woningbouw vindt u belangrijk. Dat vindt u volgens mij ook een kerntaak van de provincie. Net zoals het zorgen voor goede bereikbaarheid. Als je vervolgens huizen wil aanleggen, je wil wegen aanleggen, dan zal je stikstofruimte daarvoor moeten hebben. Dan zal je vervolgens uiteindelijk daar ook maatregelen op moeten treffen waardoor die stikstofruimte ontstaat. Ik vind het ook niet leuk, maar het is wel een feit. Dus daar heb je je dan toch naar te verhouden?

De heer **DESSING** (FvD): Het is een gecreëerd feit, nogmaals, waar we zelf in die fuik zijn gezwommen. Dat is wat ik probeer aan te geven hier, dat we dit ook dus op die manier van tafel kunnen halen. We kunnen naar de EU gaan en we kunnen zeggen dat- Wat ons betreft is die natuur in prima staat. Als het gaat om de Habitatrichtlijn, dan is dat niet alleen een feit dat dat door stikstof wordt opgelost. We kunnen gaan kijken naar de daadwerkelijke staat van de natuur en dan zijn er helemaal geen KDW's nodig. Als we die KDW's van tafel hebben, dan zal die bouw weer vlottrekken. Dan kunnen we ons geld dus besteden aan het bouwen van woningen inderdaad, en aan een goede bereikbaarheid van Noord-Holland. Dat is wat ik de burger van Noord-Holland zo ten diepste toewens. Dus laten we nou ook als provincie dat signaal afgeven. Laten we met de landelijke politiek en richting Europa ook proberen om dat op die manier voor elkaar te krijgen.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, ik beloof u, dit is de laatste keer. Ik probeer het nog een derde keer. De condities, zoals die nu vanuit Europa zijn, zoals die nu vanuit het Rijk zijn, die condities, dat bent u met me eens, zullen niet snel veranderen. Dan zul je je daar toch als provincie Noord-Holland toe moeten verhouden? Of zegt u van, ik wacht eerst even met woningbouw, met het aanleggen van wegen, totdat die condities veranderen? Dan kunt u lang wachten. Dan komt er vervolgens niks van de grond. Wij kiezen juist een andere route. Dat we zeggen, oké, gelet op deze condities kan je maar beter, nou ja, met de golf meezwemmen en zorgen dat je maatregelen treft om de stikstofuitstoot omlaag te brengen en tot maatregelen te komen voor natuurherstel, waardoor je uiteindelijk weer wat woningbouwprojecten en wat infrastructuurprojecten kan lostrekken. Dus waar kiest u nou voor? Wachten en maar hopen dat er ergens op rijks0 en Europees niveau iets gebeurt waardoor u uiteindelijk verder kunt? Of zegt u van, nou, gelet op de condities, ik pak nu toch door, ook al kost het soms, nou ja, wat centen?

De heer **DESSING** (FvD): Onze keuze zou zijn om zo snel mogelijk naar de EU te gaan om dit probleem van tafel te krijgen. Dat is onze keuze. Dan gaan we gewoon bouwen en dan zien we daarna wel verder. Mocht daar een boete van de EU aan te pas komen, dan betalen we die gewoon. Klaar. Dat is veel goedkoper dan al het geld dat we er nu aan besteden. Het klinkt misschien simpel, maar dat is zoals je er ook naar zou kunnen kijken. Ik gun- Ja, ik zou zo graag ook een keer willen dat we daar ook op die manier naar zouden kunnen kijken. Natuurlijk, het is een wetgeving. We hebben onszelf vastgemaakt aan die wetgeving. Ja, dan gaat de rechter die wetgeving toetsen en die gaat ons daarop controleren. Maar dat is wat we dus zo snel mogelijk moeten gaan terugdraaien. Dat is de ambitie van Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een andere vraag? Want anders gaat u de vierde keer dezelfde vraag stellen en dan kan ik het antwoord zelfs geven.

De heer **TERWAL** (VVD): Nou, nee, ik ga het niet opnieuw vragen. Maar ik wil wel even reageren op de heer Dessing die zegt: nou ja, God, dan krijgen we maar een boete uit Europa. Ik kan u zeggen, als u een inbreukprocedure van de Europese Unie aan uw broek krijgt, die zijn niet mals. Die bedragen zijn ook niet mals. Dat u zegt: ik regel het wel in Europa. Ik waardeer zeer mijn vrienden van de BBB, maar daar werd op landelijk niveau gezegd: dat regelen we wel even in Europa. Overigens ook met steun van mijn eigen partij, de VVD. Dat lukte ook niet. Dus voordat daar wat geregeld wordt, ben je wel wat jaren verder – en staat ondertussen Noord-Holland op slot.

De **VOORZITTER**: Meneer Dessing, gaat u verder.

De heer **DESSING** (FvD): Wij kijken daar structureel anders naar. Laten we kijken of staatssecretaris mevrouw Vos straks misschien daar op een andere manier in Brussel een oplossing voor gaat vinden, maar wij hebben daar het volste vertrouwen in. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: We gaan naar mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik had het daarnet al even in persoon gedaan, maar ik wil ook nog hier nog voor de notulen beginnen met de felicitaties voor mevrouw Kocken die het burgemeestersambt van De Ronde Venen mag gaan uitoefenen. Maar ik feliciteer ook mevrouw Gielen die het stokje om gedeputeerde te zijn hier in Noord-Holland van

mevrouw Kocken overneemt. Ik feliciteer de partijen die het deze verkiezingen tot een goed resultaat hebben gebracht.

Maar, voorzitter, ik ga u eerlijk zeggen dat ik nogal heb zitten worstelen wat ik met deze Algemene Beschouwingen nou aan de orde wilde laten komen. Dat komt ook door die uitslag van de verkiezingen, net als door de campagne drie weken daaraan voorafgaand. Mijn voorlopige conclusie is dat Nederland, en in ons geval Noord-Holland, er geen spat op vooruit zal gaan. Ik zal daarom een aantal campagnethema's met u langslopen. Want waar ging het allemaal om? Migratie, stikstof, wonen, de NAVO-norm en af en toe kwamen er wat kleine onderwerpen voorbij. En O ja, het land moest van het slot af.

Maar laten we nou eens beginnen met migratie. Nog steeds werd de trom van de asielmigratie genoemd en in sommige bijdragen was het alleen maar zondebokpolitiek. Maar geen handen in eigen boezem over de bezuinigingen op de asielketen, waardoor duidelijk had kunnen worden dat het asielprobleem een opvangprobleem is. En ook geen fatsoenlijk woord over arbeidsmigratie. De waanzin, de waanzin, dat 75 procent van de agrarische productie wordt geëxporteerd en er één miljoen arbeidsmigranten worden geïmporteerd. Kolder. Arbeidsmigranten, die bovendien nog onder zeer vaak zeer erbarmelijke omstandigheden moeten werken en wonen en waar sociale zekerheid ver voor te zoeken valt. Het gaat niet veranderen.

Dan stikstof. Niks over het terugdringen van de uitstoot, door wie dan ook. Wel de norm aanpassen. Goh, wat waren we blij. Het was nu één mol. Voorzitter, dat is toch van de gekke? Dat is een probleem wegredeneren. Je wil het niet aanpakken, maar je doet een rekenkundige truc – en dan hoppatee, het is weg. Dat is de categorie van die drie aapjes: horen, zien en zwijgen.

Ook het heikele punt wonen. Geen woord.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Klopt. Ik wil het graag nog hebben met u over die één mol. U zegt dat het een rekenkundig trucje is, maar het is toch aangetoond, wetenschappelijk, door meerdere personen dat het niet aantoonbaar is dat het invloed heeft op de natuur? Dus dan zou je toch die één mol kunnen invoeren en daarnaast goed naar de staat van instandhouding van de natuur kijken om problemen op te lossen?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dit bedoel ik. Dit bedoel ik nou. Want wat is de oorzaak van het probleem? We weten het. Dat is de veestapel. We weten het. Dat is de grote industrie. We weten het. En we weten waar het allemaal vandaan komt. Dan is het inderdaad een andere berekening, namelijk iets minder streng. Wat denk je? We kunnen gewoon doortuffen. Dat is namelijk het effect wat ervan komt. Ik heb al de stukken gelezen, wat het met de veestapel gaat doen. Helemaal niks.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Het is niet alleen stikstof wat drukt op de natuur. Het zijn meerdere factoren. Maar als je iets als wetgeving in Nederland overeind houdt en je kan niet met honderd procent of meer dan vijftig procent zekerheid zeggen dat datgene daar wel of niet de veroorzaker van is, dan kan je dat toch niet in stand houden? Dat heeft toch niks met trucjes te maken?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dit wordt een herhaling van zetten. U ontkent dus dat wij in feite met een groot probleem zitten, want anders ga je niet de norm aanpakken, maar dan ga je de oorzaak aanpakken. Dat had u moeten doen.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Een laatste toelichting daarop. Al halen we de hele veestapel hier weg uit Noord-Holland, dan nog gaan we die depositiewaarden niet halen. Dus wat is dan het probleem? De normering. En het is niet alleen stikstof, maar het is het daadwerkelijk monitoren van de daadwerkelijke staat van instandhouding van de natuur.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, gaat u verder.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou ja, ik had natuurlijk ook nog andere oorzaken genoemd en nu blijft het alleen even bij de veestapel hangen. Maar er zijn er natuurlijk nog meer.

Die heb ik ook gezegd. Dat had u ook kunnen horen. Maar ook daar, als je de boel niet had aangepast, had je toch iets aan de oorzaken moeten doen.

Wonen. Geen woord, echt geen woord, over de negatieve invloed van particuliere buitenlandse investeerders. Geen woord van het wel hebben over het bezit van tweede woningen. Geen woord over de rol van grondspeculatie. Kortom, geen woord over het effect van het toelaten van het marktmechanisme in de volkshuisvesting. Mensen die als gevolg van de woningmarkteffecten op een camping in een caravan wonen en die dan vervolgens van het terrein verjagen om op dat terrein dure vakantiewoningen te bouwen. Wel een straatje erbij, wat alleen maar heel dure woningen oplevert voor rijke mensen die toch al geen woningnood kenden.

Hett vierde probleem dat ik noemde, was die NAVO0norm. U zult zich afvragen waarom ik dit onderwerp in deze Algemene Beschouwingen verwerk. Voorzitter, ook deze provincie zal hier veel van gaan merken. Overwegend indirect, maar het zal onze bewoners treffen, want het geld wat aan oorlogsmachinerie wordt uitgegeven, zal worden gehaald in onderwijs, in zorg, in cultuur. Juist bij die terreinen waardoor ons land zo mooi geworden is. Alleen de vraag stellen of de besteding van dat geld wel allemaal zo nodig is, omdat het steeds niet duidelijk is wat ermee gekocht gaat worden en het automatisch elk jaar gewoon weer op de begroting komt te staan, dat werd al verdacht gemaakt. Wanneer je in dit land, of je nu in een gemeente of in de provincie of op rijksniveau, een subsidieaanvraag voor, laten we zeggen bibliotheekwerk of onderhoud van de natuur, dan is altijd de wedervraag of duidelijk kan worden gemaakt waar al dat geld nou eigenlijk aan besteed wordt en of er gepreciseerd kan worden tot op de komma nauwkeurig, zodat er gekeken kan worden of de volgende keer het subsidiebedrag omlaag kan. Maar die vraag stellen bij de NAVO-norm – als je dat zegt: wat gaat u ervan kopen en hebben we het allemaal nodig – geeft als reactie dat je dan Poetin-vriend bent. Ronduit walgelijk.

Het hele verhaal over Europa dat zich onafhankelijk van de Verenigde Staten moet gaan ontwikkelen, zal ook in deze provincie landen. Oefenterreinen voor dat leger, vliegroutes voor de luchtmacht, uitbreiding van Damen Shipyards – ik heb er al eens naar gevraagd. De SP vraagt zich serieus af wat dit zal doen met bijvoorbeeld het onderhoud van het spoorwegennet.

Voorzitter, Nederland, althans een deel daarvan, haalt opgelucht adem over het zetelverlies van de PVV. Maar de vraag is of er nu daadwerkelijk veranderingen tot stand zullen komen. Wanneer het nieuwe kabinet niets zal doen aan het inperken van arbeidsmigratie, bijvoorbeeld door werkvergunningen in te stellen, wanneer het niets doet aan het terugdringen van veestapel of al die andere vervuilers, of geld uittrekt voor het investeren in volkshuisvesting, zal dit land nog steeds niet van het slot komen. Omdat de uitdrukking ‘als je doet wat je deed, dan krijg je wat je had’ dan nog steeds van toepassing is. Mijn SP zal zich altijd keihard blijven inzetten voor de daadwerkelijke verbeteringen, de dingen die ons land vooruit brengen. En ze zal zich ook verzetten tegen de dingen die die stilstand in stand houden, zelfs, zelfs, nu we kleiner uit deze verkiezingsstrijd naar voren zijn gekomen. Ik zeg altijd maar: beter een kleine die steigert, dan een grote die weigert. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De laatste sloeg op de begroting, neem ik aan. Dank u wel.

De heer Wagelaar, Partij van de Arbeid. Even centraal weer. Geachte Statenleden, even weer centraal. Het woord is aan de heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, dan moet je als twaalfde spreker weer de aandacht erbij krijgen. Daarom heb ik vandaag een onderzoek meegenomen. Dat is niet per se een recent of urgent onderzoek. Integendeel, zou ik bijna zeggen. Het is namelijk de afstudeerscriptie van mijn vader die ik laatst tegenkwam toen ik zijn huis aan het opruimen was na zijn overlijden. Die scriptie heb ik vandaag meegenomen, omdat ik eigenlijk geraakt was door hoe actueel die boodschap nog steeds is. Ook al schreef hij die scriptie in 1988 naar aanleiding van de kabinetten Lubbers, waarbij vooral de uitkeringsgerechtigden flink geraakt werden. Daarom schreef hij over de vraag of het nou reëel was dat die uitkeringsgerechtigden samen in actie zouden komen of dat het door hun sociale en economische positie lastig zou zijn om die groep te verenigen. Zijn antwoord op die vraag was eigenlijk dubbel. Enerzijds benadrukte hij hoe lastig het is om collectieve verandering te realiseren, omdat mensen nou eenmaal moeilijk over hun eigenbelang heen stappen. Maar anderzijds was hij ook hoopvol, want als er iets van een

voortrekker zou zijn die die verandering zou gaan aanjagen door mensen bij elkaar te brengen en echt keuzes te maken, dan kan het ook ineens heel hard gaan. Zo'n voortrekker, dat kan een persoon zijn, of een organisatie, maar ook een overheid.

Voorzitter, dat doet ons heel erg denken aan wat de provincie Noord-Holland op dit punt nodig heeft: een provincie de noodzakelijke veranderingen gaat realiseren door echt keuzes te maken. We zien dat het op allerlei punten piept en kraakt. We komen woningen tekort. De natuur is in slechte staat. De vervoersarmoede neemt toe. Onze planeet dreigt onleefbaar te worden. Al deze problemen hebben eigenlijk één ding gemeen en dat is dat de verandering die nodig is, veel te traag op gang lijkt te komen. Daarom hebben we ook een duidelijke oproep aan het college voor de laatste anderhalf jaar: gooi nog eens even lekker de beuk erin om zoveel mogelijk resultaat te bereiken in deze periode. Het college heeft de afgelopen tweeëneenhalf jaar natuurlijk hard gewerkt al aan allerlei dingen en is lekker bezig, maar wij denken echt dat er nog kansen liggen om de laatste anderhalf jaar zo ver mogelijk *verbindend vooruit* te komen. Dat zien we ook heel duidelijk bij de drie speerpunten uit ons verkiezingsprogramma: duurzaamheid, bestaanszekerheid en leefbaarheid. Die lopen we graag even met u langs.

Allereerst duurzaamheid. We zien dat we de toekomst van onze planeet op het spel zetten doordat de omschakeling naar duurzame energie veel te traag gaat. Dat komt natuurlijk voor een groot deel door die factoren die buiten onze invloed liggen, maar ook bij onze Regionale Energiestrategieën is het spannend of we het einddoel gaan halen. We hebben er begrip voor dat dit een proces is dat we zoveel mogelijk van onderop inrichten, maar tegelijkertijd moedigen we het college wel aan om hier zoveel mogelijk druk op te zetten in de komende anderhalf jaar. Vorig hebben we daar nog een mooie motie van D66 op aangenomen en we denken echt dat we moeten gaan kijken hoe we zoveel mogelijk zonne-energie en windmolens kunnen gaan realiseren en welke rol we daar als provincie bij kunnen spelen.

Hetzelfde geldt ook voor de aanleg van het Natuurnetwerk Nederland.

Maar ik denk dat er eerst nog een interruptie komt over het klimaat.

De **VOORZITTER**: U neemt de woorden uit mijn mond. De heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, eigenlijk een vraag, meneer de voorzitter. De heer Wagelaar zegt dat we moeten gaan kijken welke rol de provincie zou kunnen gaan spelen. Maar ik neem toch wel aan dat de Partij van de Arbeid daar zelf wel een idee over heeft. Zo ja, dan zou ik die eigenlijk graag horen.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, ik denk dat dat tweeledig is. Enerzijds hebben we natuurlijk een rol door als provincie eigen initiatieven te ontwikkelen, zoals bijvoorbeeld in de klimaataanpak, de provinciale Klimaat- en Energieverkenning, waarbij we nu echt toewerken naar, nou ja, nieuwe stappen om het klimaat te realiseren. Maar we hebben natuurlijk ook gewoon een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om die Regionale Energiestrategieën. Natuurlijk hebben we dat proces de afgelopen jaren vooral van onderop ingericht. Terecht. Maar zoals we vorig jaar als Staten ook hebben uitgesproken, denk ik ook dat het tijd wordt om te kijken naar welke andere instrumenten je daar eventueel kan inzetten om te zorgen dat die gemeenten echt tot de realisatie van zonne-energie en windmolens komen. Dus we zien eigenlijk een beetje twee parallelle sporen lopen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dank u wel. Dan was ik aangekomen bij dat Natuurnetwerk Nederland. Ook zoiets waarbij we denken dat we echt lekker hard aan de slag kunnen gaan in de laatste anderhalf jaar, aangezien we met deze begroting echt een heel mooie en noodzakelijke pot van tweehonderd miljoen euro hebben geregeld. We hadden het natuurlijk al bij de kaderbrief aangekondigd, maar we zijn echt blij dat het college erin geslaagd is om dit binnen deze begroting nu ook te laten landen. Nu gaat het er op aankomen om met dat geld in de aankomende tijd echt de verandering te realiseren. Wat ons betreft is daarbij de tijd van potten koffie drinken ook hier wel een beetje voorbij. We moedigen echt het college aan om flink aan de slag te gaan in die gebiedsprocessen, zodat we zoveel mogelijk hectares kunnen gaan realiseren

in de aankomende periode en alles wat daarna komt. Dat we daar vast de lijnen voor uit kunnen zetten. Dat is belangrijk voor de natuur, wat natuurlijk op zichzelf al waarde heeft, maar ook zeker voor de ondernemers, de woningbouw en al het andere wat op dit moment in een stikstofklem zit.

Onze tweede prioriteit erbij- Maar eerst volgens mij hier nog weer een interruptie op.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, dank. Allereerst gecondoleerd met uw vader. Mooi om dat rapport hier ook te horen. Ik was bijna bang dat ik de kabinetten Lubbers nog moest gaan verdedigen hier, maar dat viel gelukkig mee. Ik heb eigenlijk dezelfde vraag aan u als ik had aan Statenlid Van der Waart, want u heeft een hoop geld voor het NNN voor elkaar gekregen. Maar, ja, wanneer bent u nu eigenlijk tevreden als u over anderhalf jaar de deur achter deze coalitie dichttrekt?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Een paar jaar terug is berekend: hoeveel geld heb je nodig om dat hele Natuurnetwerk Nederland? Dat was 525 miljoen. Nou ja, dat is niet gelukt om dat rond te krijgen in deze periode. Nu hebben we tweehonderd miljoen en hebben we gewoon een aantal gebieden geïdentificeerd, die focusgebieden, waarbij je ziet dat de opgave gewoon het alle urgentie is omdat dat mooie natuur is die ook nog stikstofimpact heeft, waar stikstof een grote rol speelt. Zo denk ik echt, als je in die vijf gebieden nu een eerste, grote slag kan slaan en echt kan zorgen dat je dat in de komende jaren kan gaan realiseren, dan vinden we dat echt een mooi resultaat. Dan hebben we echt de natuur een stukje verder gebracht dan die al was. En alles wat daar nog bij komt kijken, wat we verder nog regelen buiten die focusgebieden, bij die kansen die verder nog voorbij komen, daar hebben we nu ook een mooie pot voor klaarstaan, zodat je kunt toeslaan wanneer het nodig is. Als we die twee dingen voor elkaar krijgen, dan denk ik dat we echt trots kunnen zijn op deze coalitie.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, dan hebben we net opgezocht, die vijf gebieden, zo ruim 1600 hectare, hoeveel is daarvan aangekocht? Wat is ingericht? Wat is- U heeft een zak met geld, maar wat is het plan? Wanneer kunnen we wat verwachten?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, dat is mooi dat we hier weer het traditionele CDA zien met een sterk maakbaarheidsdenken, waarbij we geloven als overheid dat we de ontwikkelingen volledig in de hand hebben. Maar u weet ook dat dat waarschijnlijk niet zo realistisch zal zijn, want we hebben te maken met zoveel partijen, zoveel factoren. Dus ik durf daar nu geen hard getal op te zetten. Maar we hopen wel dat we met de aankomende realisatiestrategie en nog een duidelijkere programmering gewoon meer grip krijgen op wat we precies kunnen gaan doen. We denken dat het met deze pot in ieder geval een hele hoop zal zijn.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, het is mooi dat we hier een traditioneel Partij van de Arbeid zien met ‘we gooien er gewoon een hoop geld tegenaan en dan zal het zichzelf wel oplossen’. Ik vrees dat dat niet zo werkt, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Meneer Wagelaar, gaat u verder.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ik denk ook niet dat het zo werkt, maar ik denk dat je zonder geld al helemaal nergens komt. Dus ik denk dat we heel blij mogen zijn dat we nu gewoon een grote pot hebben. Er ligt een mooie strategie. Daar gaan we het binnenkort allemaal met elkaar over hebben. Dan hebben we er alle vertrouwen in dat zeker ook deze nieuwe fantastische gedeputeerde een hele hoop hectares gaat realiseren.

Dan was ik als tweede aangekomen bij het tweede speerpunt uit ons verkiezingsprogramma, namelijk bestaanszekerheid. Dan gaat het allereerst natuurlijk om het bouwen van voldoende betaalbare woningen. Maar eigenlijk alle partijen hebben het er vandaag al over gehad en we zijn eigenlijk wel benieuwd hoe de gedeputeerde terugkijkt naar de eerste tweeëneenhalf jaar actie op dit terrein en welke lessen daaruit te leren zijn voor de aankomende anderhalf jaar, zodat we echt toe kunnen gaan werken naar die 180.000 woningen die we extra nodig hebben.

Als het gaat om bestaanszekerheid, hebben we ook aandacht voor de positie van de agrariërs, omdat die naar dit kabinet Schoof eigenlijk geen stap dichterbij een zekere toekomst zijn gekomen. Wij vinden dit ook een groep die echt duidelijkheid en zekerheid verdient. Daarom

vragen we dezelfde gedeputeerde hoe hij in Noord-Holland toe wil gaan werken naar een duidelijk en realistisch toekomstperspectief voor de landbouw in onze provincie. Dat is heel belangrijk, denken wij, voor die groep boeren, maar ook belangrijk voor allerlei andere opgaven zoals het stikstofprobleem.

En dan ons derde en laatste speerpunt: leefbaarheid. Daar gaat het ons allereerst om de toenemende vervoersarmoede, omdat niet mobiel zijn mensen echt in de kern van hun bestaan raakt. Je kunt dan immers niet deelnemen aan het maatschappelijk bestaan. We zijn daarom blij dat de gedeputeerde druk is met de mobiliteit van de toekomst, omdat dat ook zo'n onderwerp is waar je een provincie echt nodig hebt die verandering en een zetje geeft omdat het anders niet gebeurt.

Dan nog wat meer specifiek de vraag hoe het gaat met de mogelijke kortingsregeling voor minima in het openbaar vervoer, waar het over ging bij het tarievenkader. We zijn heel benieuwd hoe het daarmee gaat. Zit daar al schot in? En is daar bijvoorbeeld nog een extra bijdrage van de provincie voor nodig om dat echt voor elkaar te krijgen?

En een ander stokpaardje van ons op het gebied van leefbaarheid, dat zijn die voorzieningen. We zijn echt heel blij dat de provincie hier een nieuwe rol heeft gepakt, zodat gemeenten er niet alleen voor staan als voorzieningen dreigen te verdwijnen. We moedigen de gedeputeerde aan om daar het laatste anderhalf jaar echt nog werk van te maken, zodat we trots terug kunnen kijken op een nieuwe rol die de provincie heeft opgepakt en waarmee we de gemeenten en inwoners echt kunnen ondersteunen.

Zoals u hoort, voorzitter, hebben wij als PvdA grote ambities. Daarom zijn we blij dat er in de laatste septembercirculaire eindelijk meer duidelijkheid is gekomen over de financiële toekomst van Noord-Holland. Gelukkig blijkt die financiële positie ook nog best wel florissant te zijn, zeker ook dankzij het harde werk van dit college om de weeffout in het Provinciefonds te herstellen. Dat is echt fantastisch nieuws voor al onze inwoners, omdat het betekent dat we gewoon weer hele mooie dingen kunnen gaan doen voor hun provincie. Tegelijkertijd vinden wij uiteraard ook dat je dat geld niet te snel te ondoordacht moet uit gaan geven. Maar we vinden wel dat we daar echt samen mee aan de slag moeten gaan de komende maanden, zodat we in deze coalitieperiode hier nog mooie resultaten mee kunnen bereiken. Daarom hebben wij een motie met het volgende dictum: “Roepen het college op om uiterlijk bij de Kaderbrief 2027 te komen met een bestedingsvoorstel voor de structurele meevallers uit het Provinciefonds. Daarbij binnen de financiële kaders te blijven. Prioriteit te geven aan voor Noord-Holland belangrijke doelen waarvoor de – tussen haakjes – (rijks)financiering onvoldoende was. Daarbij aandacht te besteden aan het coalitieakkoord en andere door provinciale of Gedeputeerde Staten geformuleerde beleidsprioriteiten. Hierbij vooraf Provinciale Staten te betrekken.” Die motie wordt mede ingediend door Volt, GroenLinks, BBB en VVD.

Motie 118-3 november 2025
Aan de slag met de structurele meevaller voor een mooier Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *Het college verwacht de algemene reserve bij de jaarrekening 2025 weer op voldoende niveau te krijgen met de meevallers over 2025;*
- *Er vanaf 2026 een structurele meevaller van ongeveer €20 miljoen in de Septembercirculaire van het provinciefonds staat;2*
- *Deze meevaller de komende jaren mogelijk nog oploopt;*
- *De realisatie van verschillende doelen achterblijft, zoals mobiliteit, woningbouw, klimaat, natuur en landelijk gebied.*

Overwegende dat:

- *Dit een kans biedt om extra aan de slag te gaan met een aantal opgaven die van belang zijn voor de provincie Noord-Holland;*
- *Het tegelijkertijd altijd belangrijk blijft om prudent met de financiën om te gaan en geen overhaaste beslissingen te nemen.*

Roepen Gedeputeerde Staten op:

- *Uiterlijk bij de kaderbrief 2027 te komen met een bestedingsvoorstel voor de structurele meevaller(s) uit het Provinciefonds;*
- *Daarbij binnen de financiële kaders te blijven;*
- *Prioriteit te geven aan voor Noord-Holland belangrijke doelen, waarvoor de (rijks)financiering onvoldoende was;*
- *Daarbij aandacht te besteden aan het coalitieakkoord en andere door Provinciale of Gedeputeerde Staten geformuleerde beleidsprioriteiten;*
- *En hierbij vooraf Provinciale Staten te betrekken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Tim Wagelaar (PvdA), Julia Schneemann (Volt), Peter Korzelius (GroenLinks), Ingrid De Sain (BBB) en Klaas-Jeroen Terwal (VVD).

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik verbaas me een beetje dat u weinig richting meegeeft. Zou het niet aardig zijn dat wij als Staten met elkaar kunnen gaan bedenken waar we dit geld aan willen besteden, in plaats van dat u nu een soort, ja, ingewikkelde, geblindeerde opdracht geeft aan GS met alleen maar wat kaders?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, daar hebben we inderdaad over getwijfeld, maar we denken toch, omdat we ook nog niet zeker weten hoeveel geld er nou precies overblijft en omdat we denken, nou ja, dat is best wel een complexe vraag, waarbij je wilt dat eigenlijk alle politieke kleuren misschien wat van zichzelf terugzien- Dus daar hebben we nu juist gekozen om daar even iets langer de tijd voor te nemen richting de kaderbrief, waarbij we uiteraard wel ideeën hebben over waar onze voorkeur naar uitgaat. Daar kom ik zo op. Maar we vinden nu gewoon het belangrijkste dat we even een ordentelijk proces inrichten waarbij we dat allemaal mee kunnen nemen. Vandaar ook dat het laatste punt van het dictum nadrukkelijk ook is “hierbij vooraf Provinciale Staten te betrekken”, want wij hebben uiteindelijk het budgetrecht. Dus we denken zeker dat we daarover mee moeten praten. Maar we vonden het nu een beetje te snel en te vroeg, aangezien pas twee weken geleden dit bericht binnenkwam.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, het ging me niet zozeer om de timing, maar vooral inderdaad om de inhoud. Dus het lijkt me ook heel belangrijk dat Provinciale Staten daarbij betrokken worden. Ik zou dan ook willen suggereren – over uw hoofd heen – aan GS, dat als uw motie wordt aangenomen en wordt uitgevoerd, dat er in ieder geval een soort keuzepalet komt, zodat we met elkaar kunnen kijken: waar willen we nou onze investeringen of ons geld aan besteden?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dat lijkt me best een logische suggestie inderdaad. Moeten we even kijken hoe dit college misschien dat voor zich ziet, dat proces. Maar inderdaad, iets van vooraf de Staten betrekken, vinden we belangrijk. Nou ja, daar vindt u ons in.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou ja, dan een beetje aanhakend ook op uw vraag. Deze motie hebben we dus bewust breed geformuleerd, omdat we nu vooral het proces willen gaan inrichten. Maar uiteraard hebben wij als PvdA ook zelf best wel ideeën over hoe we dat geld het liefst zouden besteden, namelijk aan dingen waar de provincie echt verschil kan maken voor haar inwoners. Denk bijvoorbeeld aan die openbaar vervoerregeling voor minima waar we het net over hadden, de verduurzaming van sportaccommodaties. Ook zo'n mooi project van de provincie waar we echt veel resultaten hebben geboekt, maar waar nu geen financiering meer voor is. Of misschien nog een extra bijdrage op het vlak van cultuur en andere voorzieningen, omdat we zien dat onze provincie daar zo onderaan bungelt.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ik worstel een beetje met die motie, want ik vind het eigenlijk best- U probeert even grip te pakken op geld wat over is. Maar het leest ook een beetje als, ja, geld zoekt doel. Dat vind ik dan toch altijd een beetje een aparte manier van benadering. Of klopt mijn analyse niet?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nee, nou ja, tot op zekere hoogte. Het is extra geld wat nu van het Rijk is gekomen. Dat is publiek geld met belastingcenten opgehaald. Nu is het aan ons om te

besteden. Het is dus de vrije ruimte van de provincies om dat uit te gaan geven. Dus op zich lijkt ons dat hartstikke mooi. Zoals u in uw eigen bijdrage al zei: de uitdagingen zijn groot genoeg. Het is niet zozeer dat we op bestedingen tekort zitten, maar nu denken we toch eerder op geld. Maar ja, het is wel een vraag hoe we dat zorgvuldig gaan doen. Zo moet u onze motie eigenlijk ook lezen. Dat geld komt eraan – laten we daar zorgvuldig mee omgaan en kijken waar we het meeste verschil kunnen gaan maken. Volgens mij sluit dat dus niet per se uit wat u nu zegt.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Kunt u dan toch- Want ik vind hem ook op deze manier- Ja, ik heb wel ideeën. Ik heb ook wat gezegd over het terugdraaien van een voorgenomen bezuiniging op voorzieningen. Ik bedoel, ik kan dat geld wel uitgeven. Maar ik vind het toch een beetje op zoek naar: wat moeten we hier nu mee? Dus ik zoek eigenlijk een beetje, wat stelt u nu precies voor met deze motie? Komen GS met een idee? Gaan wij een werkgroepje starten in de Staten? Wat gaan we doen?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou ja, volgens mij staat het er vrij helder. Het college moet uiteindelijk met een bestedingsvoorstel komen en daar vooraf Provinciale Staten bij betrekken. Ik zou me goed kunnen voorstellen dat het gaat met een aantal benen op tafel-overleggen, misschien een vergadering een keertje in de commissie. Maar, ja, op die manier de Staten vooraf te betrekken. Ja, ik kan het volgens mij niet helderder maken dan wat er staat.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik wil toch even zeggen, ik vraag me af waarom wij af zouden moeten wijken van wat we normaal gesproken bij de kaderbrief doen. Er komen inderdaad misschien wat structurele meevallers aan het licht. U neemt alvast een soort van voorschot, maar u geeft zelf al aan dat dat misschien- We weten eigenlijk niet hoeveel het is. Nou, laten we dat misschien eerst even afwachten. Volgens mij hebben we regels afgesproken dat we dat in principe laten terugkeren in de begroting. Maar als wij dan op dat moment bij de kaderbrief zouden beslissen dat wij vinden dat er ergens anders nog geld aan kan worden besteed, dan kunnen we dat op dat moment als Staten dan bepalen. Dat lijkt mij een goed begrotingsbeleid. Ik snap gewoon niet heel goed waarom met deze motie, waarvan we niet weten hoeveel geld het is en waar het aan wordt besteed, dat we nu alvast tegen GS zeggen: jongens, doen jullie daar maar wat mee. Hoeveel het dan ook is. Ik snap niet waarom ik zou moeten afwijken van normaal begrotingsbeleid. Kunt u mij uitleggen wat uw reden daarvoor is?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, omdat ik denk dat dit ook een vrij unieke situatie is die we hier nu hebben. Er zit altijd iets timing-technisch lastig in die circulaires. Die komen zo tegelijk met onze begroting. Hij grijpt nu al in op het jaar 2026. Al over een paar maanden begint dat geld binnen te stromen. Maar ja, we vonden het ook wat vlug en snel om nu bij deze begroting al aanpassingen door te voeren, als we het bericht twee weken geleden hebben gekregen. Maar wat we wel denken, is dat we daar niet al te lang mee moeten wachten. We willen daar ook een beetje als Staten denk ik richting in meegeven, omdat het dus een keertje gaat om echt een aanzienlijk bedrag, wat ook nog eens structureel van aard is. Het is niet geld dat je zomaar kunt laten terugvloeien naar de algemene reserves. Dus volgens mij is het een heel logisch en voorzichtig proces wat wij hier voorstellen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik heb toch nog één ding, dat ik dat ik het heel apart vind dat u aan de ene kant zegt: goh, ik weet niet hoeveel het is. We weten ook helemaal niet wat er verder voor de rest dit halfjaar gaat gebeuren. Misschien hebben we enorme tegenvallers tegelijkertijd op andere dossiers. Dat zou kunnen. Maar u zegt aan de ene kant ‘het is een uitzonderlijke situatie’ en aan de andere kant zegt u: ja, we weten eigenlijk nog helemaal niet wat de situatie is. Dat kan niet beiden bestaan. Kunt u mij uitleggen waarom u daar inconsequent in bent?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, ik zou eigenlijk eerder D66 inconsistentie willen verwijten, want vanochtend hebben we- Als ik dan twee positieve boodschappen uit uw bijdrage probeer te destilleren, dan was het enerzijds: we hopen dat het Rijk met duidelijkheid komt. En anderzijds hopen we bij een proactieve houding van het college om aan de slag te gaan met de uitdagingen. Volgens mij doet deze motie precies dat. Er is eindelijk duidelijkheid gekomen vanuit het Rijk over welke uitkeringen we vanuit het Provinciefonds voor de aankomende jaren mogen verwachten. Nu roepen wij het college op: ga daarmee voortvarend aan de slag om te zorgen dat je Noord-Holland er echt mooier mee kunt maken. Volgens mij is dat precies in lijn met waar u vanochtend toe heeft opgeroepen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik neem de opmerking mee. Ik zou willen zeggen, volgens mij is het ook nog niet helemaal rond. We zijn er als IPO uit, maar volgens mij heeft Binnenlandse Zaken hier nog helemaal geen akkoord op gegeven. Dat is ook een beetje moeilijk in deze situatie. Maar, ja, ik ben heel blij dat u er iets mee gaat doen, maar ik weet niet met wát u íets gaat doen, want u zegt niks met deze motie. Die zegt dat we geld gaan besteden aan iets en we weten nog niet hoeveel het is en we weten niet waar naartoe. Ja, daar kan ik niet in meegaan.

De **VOORZITTER**: Meneer Wagelaar, gaat u verder.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Allereerst, wat u net zei, dat klopt niet. Het staat gewoon in de septembercirculaire van Binnenlandse Zaken, die ook vastgesteld is bij de laatste begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer. Dus in die zin, dat geld, dat komt eraan. Het is de vraag hoeveel er overblijft. Maar goed, ik kan nu met u meegaan dat het gek was geweest als we nu met een motie waren gekomen waarbij we hadden gezegd 'besteed zoveel ton daaraan, besteed zoveel miljoen daaraan', want daarvoor hebben we nog onvoldoende zicht op wat er gebeurt. Maar volgens mij dienen we daarop een heel prudente en ordentelijke motie in om met elkaar het proces af te spreken hoe we dat geld gaan besteden en daarbij ook binnen de financiële kaders te blijven – dat staat er nadrukkelijk. Dus volgens mij doen we juist precies wat u wil daarin.

Dan ga ik verder met mijn verhaal. Dan wilde ik er nog de opmerking aan toevoegen dat het inderdaad belangrijk is dat er daadwerkelijk geld overblijft. Daarom vinden wij die faunaschade ook wel echt een groot punt van zorg en moeten we daar echt in het aankomende jaar mee aan de slag.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik blijf toch een beetje worstelen met wat u nou precies beoogt. Want wat u volgens mij vraagt in deze motie, is wat GS standaard al doen. Ze kijken een beetje naar het coalitieakkoord. Ze kijken een beetje naar de actualiteit, naar het beschikbare geld. Dan komt er een voorstel over hoe we het beschikbare geld gaan besteden voor de taken die we hebben. Dat noemen we namelijk de kaderbrief. Wat gaat er nu anders gebeuren dan?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, ten eerste ligt er nu een uitspraak van de Staten dat het belangrijk is. Dus het college zal het daadwerkelijk echt moeten doen. Er staat nog het puntje in om hierbij vooral Provinciale Staten te betrekken. Dat is ook niet iets wat volgens mij per se de gebruikelijke gang van zaken is. En we proberen gewoon met deze manier een beetje zekerheid te krijgen over wat we gaan doen met het geld. Het bericht kwam binnen nadat de begroting was vastgesteld. Er lag een memo van het college wel daarover, maar wij dachten: dat verdient nog wel een extra zetje in de goede richting in. Dat proberen we te doen met deze motie door een procesvoorstel te doen met daarbij iets van richting.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, ik ben heel benieuwd hoe dit uit gaat pakken. Kijk, als het gaat om het betrekken van Provinciale Staten, dan vindt u ons aan uw zijde. Dat vinden wij heel erg belangrijk. Ik hoop al heel lang dat Provinciale Staten veel serieuzer genomen worden bij het richting kiezen voor de begroting door bijvoorbeeld keuzemenuopties in te voeren. Als dit de uitkomst is van deze motie, dan zou dat een prachtig resultaat zijn. Ik ga even kijken hoe GS reageren en dan bepaal ik hoe ik daarop zal reageren in de stemmingen.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Bij het horen van deze motie bekruipt me toch even de vraag die ik net ook al had bij de Partij van de Arbeid. Namelijk, het feit, als er een klein voordeel is, wat is er tegen om een voordeel niet meteen uit te geven als je weet dat er slechtere tijden aan zitten te komen? Is dat niet toch een beetje prudent beleid, waar ook de Partij van de Arbeid eigenlijk naar zou moeten kijken?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Daar wil ik wel twee dingen over zeggen. Ten eerste is dat volgens mij precies wat we doen door niet direct de lopende begroting aan te passen, maar te komen met een voorstel om dat bij de kaderbrief te doen. Ten tweede, ik zou het ook heel raar vinden als er nu dus geld vanuit het Rijk komt, dat geld is bij de burgers opgehaald – het is belastinggeld – met de belofte: daar gaan we mooie dingen voor doen die de publieke zaak dienen. Het zou toch

ook heel gek zijn om dat geld dat nu dan naar Noord-Holland toe komt met de septembercirculaire, dat vrij besteedbaar geld is, om dat op de plank te laten liggen, terwijl we zien dat de uitdagingen zo groot zijn? Dat zou toch veel raarder zijn?

De heer **DESSING** (FvD): Maar, voorzitter, met alle respect, volgens mij is dat kortetermijndenken. Want de Partij van de Arbeid weet heel goed dat er met name bij het komende iMPI enorm grote uitdagingen liggen. Dan is misschien dit jaar wel gedekt, maar volgend jaar niet. Dus dan kun je toch heel goed zeggen: dat geld van de bevolking is niet om te verjubelen, maar het is juist om bijvoorbeeld de toekomst van de bereikbaarheid van de Noord-Hollanders te garanderen?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Daarbij verschillen Forum en de Partij van de Arbeid denk ik fundamenteel. De Partij voor de Dieren had het vandaag over de olifant in de kamer. Volgens mij is Forum de struisvogel in deze kamer, want u doet alsof je alle uitdagingen maar kan blijven uitstellen. Wat volgens mij kortetermijndenken is, is door nu niet aan de slag te gaan met het klimaat, door niet aan de slag te gaan met natuur, door niet aan de slag te gaan met de mobiliteit van de toekomst. Dat zijn allemaal dingen waar je op de lange termijn resultaat nodig hebt om te zorgen dat onze provincie een beetje leefbaar blijft.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, ik zie hier toch maar één struisvogel tegenover mij staan, hoor. Dan kijk ik niet in de spiegel. Even met alle recht, we gaan naar Griekse begrotingsschulden toe. Dat is toch je hoofd in het zand steken?

De **VOORZITTER**: De heer Wagelaar. En ik wil u verzoeken, als u nog een aanvullende vraag heeft, om hem dan te stellen, want volgens mij pingpongt deze bal. Ik geloof niet dat u gaat overtuigen hier.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ten eerste vind ik het echt een karikatuur dat u nu schetst van de financiële positie. We zien dat alle kengetallen de komende jaren nog gewoon in het groen staan. Het is helemaal niet gek om als overheid geld te lenen. Dat doen bijna alle gemeenten, alle decentrale overheden. Daar hebben wij geen enkel probleem mee. We zien gewoon de ruimte die er is in de begroting. Bij de aankomende eerste begrotingswijziging vullen we die 25 procentnorm aan. Daarna voldoen we gewoon keurig aan alle financiële normen. En het geld dat daarna nog overblijft, vinden wij echt dat we de verantwoordelijkheid hebben richting onze inwoners om dat geld ook daadwerkelijk goed te gaan besteden aan alle opgaven die er liggen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou voorzitter, dan samenvattend, wij zien echt dus in de toekomst een belangrijke rol voor de provincie, omdat alle transities vragen om een voortrekker die verandering durft door te zetten, ook daar waar het pijn doet. Of het nou gaat om woningbouw, landbouw, de energietransitie, openbaar vervoer of voorzieningen, de tijd van pappen en nathouden is wel voorbij. Daarom zijn we blij dat hier een goed college zit dat echt aan de slag is met die uitdagingen. We moedigen ze aan om daar in de aankomende anderhalf jaar mee door te gaan. Daarbij hopen we uiteraard dat dit college gesteund wordt door een nieuw kabinet met een kneitergroene agenda.

Als ik dan nog mag afsluiten met een persoonlijke boodschap, voorzitter? Ik begon dit verhaal niet alleen met de scriptie van mijn vader vanwege de boodschap die dat stuk bevat, maar ook omdat ik me sinds zijn overlijden vorig jaar steeds meer ben gaan beseffen hoe hij me politiek geïnspireerd heeft. Dat dat besef zo laat kwam, dat is omdat hij niet politiek actief was in de traditionele zin van het woord. Hij schuwde een beetje de confrontatie, was niet heel uitgesproken. Ik kan me nog herinneren dat we het er vaak over hadden hoe verschrikkelijk het hem leek om hier te staan, bijvoorbeeld voor zo'n zaal. Maar hij wist wel duidelijk waar hij voor wou gaan. Namelijk, door middel van sport en bewegen mensen gezonder en gelukkiger te krijgen. Juist door daarbij niet altijd de tegenstelling op te zoeken, maar te kijken naar wat partijen bond, wist hij daar heel veel verandering in te realiseren. Dat inspireert mij. Want ik denk dat we als politiek, nu de uitdagingen zo groot zijn, voor een keuze staan. We kunnen of elkaar de hersens gaan inslaan en de tegenstellingen zo groot mogelijk maken – iets wat we de afgelopen jaren in Den Haag hebben gezien – of we stappen over onze schaduw heen en proberen samen te kijken waar we belangen delen en kunnen samenwerken. Als PvdA en

GroenLinks geven we hierbij denk ik, zeker landelijk, het goede voorbeeld door over onze schaduw heen te stappen. We hopen dat we dat de aankomende jaren meer gaan zien, hier bijvoorbeeld ook in de provincie met de nieuwe politiek, waarbij we verschillen proberen te overbruggen, zodat we samen kunnen zorgen dat we Noord-Holland écht mooier achterlaten dan we het aantroffen. Daar zien wij naar uit. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze mooie persoonlijke boodschap.

U heeft één motie ingediend en die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

We hebben nog twee sprekers. Ik wil iedereen verzoeken om nog heel even de aandacht erbij te houden, ook bij de laatste twee sprekers. Dan zullen we ruim de tijd nemen om de dinerpauze te hebben. En dan wil ik u verzoeken of u tijdens het diner de leden van GS een beetje wil laten voorgaan, omdat ik die ook wil verzoeken om daarna nog even apart te gaan en de moties door te nemen.

Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, wat een mooi, persoonlijk verhaal, meneer Wagelaar.

Vanaf afgelopen woensdagavond loop ik met een grote glimlach rond. Ik hoop dat u dat ook opgemerkt hebt. Het is voor 50PLUS natuurlijk weer een periode van nieuwe kansen. Duidelijkheid vanuit het Rijk is belangrijk voor onze begroting. Met de verkiezingen van afgelopen woensdag komt een eind aan een demissionair kabinet en komt hopelijk ook een eind aan onzekerheid van rijksbeleid als de formatie van een nieuw kabinet niet te lang op zich laat wachten. Uiteraard feliciteer ik natuurlijk de winnaars van deze verkiezingen: onze collega's van D66, het CDA, JA21 en Forum voor Democratie. Ik heb ook compassie voor collega's die landelijk hun zetels zagen slinken. Ook felicitaties, nogmaals, aan gedeputeerde Gielen. Veel plezier toegewenst in deze nieuwe rol.

Dan de Begroting 2026. Duidelijkheid in de financiën is belangrijk om onze controlerende taak uit te oefenen. Daar hoort bij dat we inzicht hebben in waar de provincie haar geld aan uitgeeft. In veel programma's is hier een gedetailleerd overzicht met onder andere kengetallen opgenomen. 50PLUS bedankt het college en ambtenaren voor de toelichting op de Begroting 2026 en de doorlichting van de reserves.

Ik ben wederom teleurgesteld in de onderbesteding, die bijna constant is en de bijna altijd positieve correcties vanuit de septembercirculaire. Dat kan beter. Ik wijs al langer op de structurele onderbesteding en vindt dat de begroting hierop moet worden bijgesteld. Halfjaarlijks. Dat gaat geloof ik gebeuren in 2026. Elke euro aan investeringen met publiek geld moet volgens onze fractie meetbaar bijdragen aan het welzijn van onze inwoners. Daarom dien ik de motie in ‘Monitoring structurele onderbesteding’ om beter inzicht te krijgen in de komende begrotingen. Dan moet ik het dictum gelijk erbij lezen?

De **VOORZITTER**: Ja.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): “Verzoeken Gedeputeerde Staten in kaart te brengen bij welke programma's en budgetten sprake is van structurele onderbesteding. Hierbij aan te geven hoe vrijvallende middelen kunnen worden ingezet voor concrete investeringen in welzijn en levenskwaliteit, en gaan over tot de orde van de dag.”

Motie 119-3 november 2025
Monitoring structurele onderbesteding

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Overwegende dat:

- *50PLUS tijdens de begrotingsbehandeling heeft gewezen op structurele onderbesteding;*
- *Middelen mogelijk onnodig worden opgevoerd als de onderbesteding inderdaad structureel is;*
- *Een realistischer begroting nodig is, waarbij middelen niet onnodig worden opgevoerd;*
- *Elke euro aan publieke investering meetbaar moet bijdragen aan welzijn en levenskwaliteit.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In kaart te brengen bij welke programma's en budgetten sprake is van structurele onderbesteding;*
- *Hierbij aan te geven hoe vrijvallende middelen kunnen worden ingezet voor concrete investeringen in welzijn en levenskwaliteit.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ik wil benadrukken dat het provinciaal beleid niet alleen financieel gezond moet zijn, maar vooral sociaal sterk. Dan heb ik grote zorgen, met name op het woonbeleid in onze provincie. Collega's hebben daar ook al op gewezen. Ja, er zijn factoren die drukken op de ambitie om woningen te realiseren. Maar als we doelen stellen, moeten we ze ook halen. Iedere Noord-Hollander, jong en oud, moet de kans krijgen om prettig te wonen in zijn of haar buurt. En die moeten ook zorg en openbaar vervoer voorhanden hebben. Ik ga de discussie die tussen VVD, Volt en, ik geloof, de BBB, die gevoerd is over het geld dat al uitgegeven is, niet opnieuw aanstippen. Maar ik ben ook benieuwd waar het vele geld naartoe is gegaan. Maar die paar miljoen om de HOV verbinding en fietsverbinding tot stand te brengen, dat is niet het grote geld wat is uitgegeven. Dat hoor ik graag van de gedeputeerde.

De provincie toont onvoldoende urgentie bij het doorpakken van het woningtekort. In het bijzonder worden er te weinig levensloopbestendige woningen gebouwd. Daarom dien ik ook een motie in. Die gaat over versnelling bouw levensloopbestendige woningen. Dan moet ik even het dictum erbij zoeken. Die heb ik. “Verzoeken Gedeputeerde Staten in overleg met gemeenten concrete doelstellingen te formuleren voor de bouw van levensloopbestendige woningen bij het woonbeleid, nadrukkelijk aandacht te besteden aan de diversiteit van doelgroepen en specifiek de positie van ouderen. De Staten jaarlijks te informeren over de voortgang van de realisatie van levensloopbestendige woningen, en gaat over tot de orde van de dag.”

Motie 120-3 november 2025
Versnelling bouw levensloopbestendige woningen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Overwegende dat:

- *De provincie onvoldoende urgentie toont bij het woonbeleid, ondanks de erkenning van het woningtekort;*
- *Er te weinig levensloopbestendige woningen worden gebouwd;*
- *Iedere Noord-Hollander, jong én oud, de kans moet krijgen om prettig te wonen, in de buurt van zorg, winkels en openbaar vervoer;*
- *De leefomgeving beter moet worden afgestemd op de diversiteit aan doelgroepen;*
- *Ouderen recht hebben op een veilige, toegankelijke en betaalbare leefomgeving.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In overleg met gemeenten concrete doelstellingen te formuleren voor de bouw van levensloopbestendige woningen;*
- *Bij het woonbeleid nadrukkelijk aandacht te besteden aan de diversiteit aan doelgroepen en specifiek de positie van ouderen;*
- *De Staten jaarlijks te informeren over de voortgang van de realisatie van levensloopbestendige woningen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan is het binnenstedelijk of een straatje daarbij aan de orde geweest. Dat is niet de manier natuurlijk om dit op te lossen. Dat moet veel grootschaliger en ambitieuzer. Ik hoor dat heel graag.

Voorzieningen zijn aan de orde geweest.

Over de opcenten, daar heb ik een heel klein debatje gehad met collega van het CDA, meneer Heijnen. Wij waren ook niet voor de opcenten, maar als een besluit in meerderheid hier in de Staten is genomen om per 1 januari 2026 deze opcenten te verhogen, dan vind ik dat bij elke meevaller daar natuurlijk niet per partij een greep in de kas wordt gedaan. Dat was mijn reactie die zo scherp op u was.

Dan zijn er ook door collega's wat moties ingediend. Van D66, vertraging vergunningverlening, die dienen we mede in. We hebben de motie van Volt over het versnellen van circulaire economie. Daar staan we achter. Dus daar zijn we ook mede-indiener. En van Partij voor de Dieren- Dank u wel voor het zeepje. Ik had een zeehondje. Daar gaan we ook- De wildopvang, daar is al heel lang- In 2022, een motie ingediend. Protocollen in 2023. Een aanvullende motie. Ik vind, als je dat in meerderheid als Staten met elkaar overeenkomt, dan moet je dat ook realiseren. Ik roep de Staten dan op om de genoemde moties te steunen, zodat deze begroting daadwerkelijk ten goede komt aan die beleidsterreinen die nodig zijn om grote stappen te zetten in onze woningnood, het versnellen van circulaire economie, alsmede het versnellen van de bouw van levensloopbestendige woningen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft twee moties ingediend die onderdeel uitmaken van de beraadslagingen.

En dan gaan we naar de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Meneer de voorzitter, collega's, hoe ziet onze provincie er over een aantal jaren uit? Over die vraag denken we na in aanloop naar de omgevingsvisie. Maar ook de ChristenUnie-fractie heeft bij die vraag stilgestaan. Denkend aan Noord-Holland, nou, dan zie je geen brede rivieren, want de Eem, de Vecht en zelfs de Amstel zijn toch maar bescheiden stroompjes. Ook zie je geen oneindig laagland, want we hebben 27 procent Noord-Holland te kort, is ons ingeprent. Maar er is één woord uit het overbekende gedicht van Hendrik Marsman wat wel van toepassing is op onze provincie. Dat is het woord 'traag'. Want we hebben in de afgelopen jaren vaak moeten horen dat we onze doelstellingen niet halen. Een kleine bloemlezing. Het energiebesparingsakkoord bedrijven. Wat is er beter dan energie te besparen door bestaande regels te handhaven, zou je zeggen? De provincie heeft in 2022 afgesproken om de naleving van regels bij zo'n vijftienduizend bedrijven te stimuleren. Maar de conclusies van de tussenevaluatie zijn dramatisch: de resultaten blijven fors achter op de planning en het is onzeker of de achterstanden worden ingehaald. Of kijk naar de opwekking van duurzame energie. Volgens de Klimaatbegroting hebben we nog slechts een fractie gerealiseerd van die opgave. Van de beloofde 6,7 terawattuur is nog steeds drie-en-een-halve terawattuur nodig. En het is vrijwel ondenkbaar dat we dat gaan halen. Er is flink werk aan de winkel voor onze nieuwe gedeputeerde. Ik zie één heel klein voordeeltje: als een trein zo langzaam rijdt, is het niet zo moeilijk om op een rijdende trein te springen. Maar neem als ander voorbeeld de realisatie van het doorfietsroutes. We hebben een prachtige voortgangsrapportage over 2024 ontvangen. Verreweg de meeste trajecten zijn rood – er gebeurt niets – of geeloranje – er wordt gestudeerd. Slechts heel kleine stukjes staan op groen. Het eindbeeld in 2040, dat is prachtig. Maar o, dat duurt nog zo lang. Of denk aan de transitie naar een circulaire economie. In de vorige PS-vergadering hoorden we plotseling dat de vijftig procent circulaire economie als provinciale doelstelling is vervallen. Dan laat ik in deze opsomming een van onze grootste opgaven, de transitie van het landelijk gebied, inclusief stikstof, waterkwaliteit en legalisatie van PAS-melders, nog buiten beschouwing. Want ik snap heel goed dat we daarvoor afhankelijk zijn van het Rijk en die heeft de afgelopen twee jaar geen stap vooruit gezet.

Maar ik zie wel een patroon. We stellen ambitieuze doelen. Er komen mooie rapporten. En vervolgens constateert GS dat het allemaal niet lukt. Dan worden de doelen bijgesteld. Noord-Holland beweegt traag.

Maar ik wil graag terugkomen op ons beeld van Noord-Holland. Denkend aan Noord-Holland ziet de ChristenUnie, een provincie waar inwoners gelukkig zijn, omdat ze een plek hebben om te wonen in een warme gemeenschap met andere mensen om hen heen. Waar iedereen kan bijdragen aan de samenleving door te werken of er voor anderen te zijn. Waar de natuur floreert. Waar boeren zorgen voor voedsel en het land zonder dat dit ten koste gaat van de natuur en er ook nog een goede boterham mee kunnen verdienen. Een provincie waar bedrijven dingen doen die de samenleving ten goede komen, met minimale effecten op het milieu of klimaat. Waar producten worden gemaakt die duurzaam zijn, waar geen uitbuiting voor nodig is en zo min mogelijk schaarse middelen. We zien een provincie waar de gezondheid van inwoners niet bedreigd wordt door giftige uitstoot of bestrijdingsmiddelen. Een provincie waar geen fossiele energie nodig is, maar waar we leven van schone, hernieuwbare energie. Kortom, een provincie waar mensen tot bloei komen.

Met dat beeld in ons achterhoofd hebben wij naar de begroting gekeken. Dan moeten we zeggen: we zijn best tevreden met een aantal keuzes.

Ten eerste de investeringen in openbaar vervoer. Het komend jaar is er extra geld ter compensatie voor de terugloop van reizigersaantallen. Maar we maken ons wel zorgen over de toekomst, want we zien dat in 2027 zo'n vijf miljoen minder is begroot. We willen daarom een motie indienen, mede namens de Partij voor de Dieren, met het volgende dictum: “We verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om te zorgen dat er ook in 2027 voldoende geld voor het ov beschikbaar is, zodat het busvervoer in de provincie minimaal op peil blijft. Het tweede punt van het dictum, PS hierover te informeren met de kaderbrief in juni 2026.”

Motie 121-3 november 2025
Voldoende geld voor Openbaar Vervoer in 2027

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:
- *Er voor 2026 fors extra geld wordt geïnvesteerd in het ov;*
- *Er in de meerjarenraming voor 2028 en verder vergelijkbare bedragen worden gereserveerd;*
- *In 2027 zo’n 5 miljoen euro minder wordt gereserveerd.*

Overwegende dat:
- *Het verzorgen van OV een belangrijke en zichtbare taak van de provincie is;*
- *Tijdelijke inkrimping van de dienstregeling vaak langdurige gevolgen heeft omdat mensen dan voor een ander vervoersmiddel kiezen;*
- *Het ov onder druk staat en zeker in het landelijke gebied versterking kan gebruiken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Te zorgen dat er ook in 2027 voldoende geld voor het ov beschikbaar is zodat het busvervoer in de provincie minimaal op peil blijft;*
- *PS hierover te informeren met de Kaderbrief in juni 2026.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): We zijn ook tevreden met de inzet voor woningbouw. Het is goed dat we investeren in ov-knooppunten, zodat we woningen kunnen bouwen die goed met het ov bereikbaar zijn en dat we bijdragen aan leefbare kernen door kleine woningbouwprojecten te stimuleren. Wat ons betreft – richting het CDA – doen we dat het liefst binnen de bestaande dorpsgrenzen en binnen de bestaande regels. We zijn ook content met de investeringen in fietsinfrastructuur en de subsidieregeling voor verkeersveiligheid en doorfietsroutes tot meer dan zeventien miljoen. Tenslotte vinden we het geld voor de realisatie van het Nationaal Natuurnetwerk positief. Hiermee maken we eindelijk werk van onze belofte om een netwerk van aaneengesloten natuurgebieden te creëren. Daarmee geven we de natuur ruimte om echt te herstellen.

Wat we echter niet kunnen accepteren, is dat GS, om deze reservering te maken, onze eigen norm over de omvang van de algemene reserve negeert. Wij vinden dat niet passen bij

verantwoord financieel beleid. Daarom zijn we mede-indiener van het amendement van het CDA waarin we GS vragen om zich aan onze begrotingsregels te houden.

Maar er zijn ook een aantal dingen waar we minder tevreden zijn. GS willen nog steeds een aantal bezuinigingen doorvoeren die in de kaderbrief zijn aangekondigd. Maar uit de begroting blijkt dat de financiële noodzaak daarvoor niet meer aanwezig is. We houden in het komend jaar immers zo'n vijf miljoen over en in de jaren erna minimaal vijftien miljoen. Daarmee hoeven we een aantal pijnlijke keuzes uit de kaderbrief helemaal niet meer te maken. Wij hebben daarom een aantal voorstellen. Ten eerste het amendement dat we mede met het CDA indienen om de bezuiniging op het toerisme terug te draaien. Maar ten tweede willen we ook een oproep indienen om de bezuinigingen op klimaat ongedaan te maken. Er is grote behoefte aan extra inzet. Zie de vertraging in de RES en het achterblijven van de CO_2-reductie, maar kijk ook bijvoorbeeld naar de cluster Energiestrategie en Noordzeekanaalgebied die vorig jaar is gepubliceerd. Daaruit blijkt bedrijven hebben meer hulp nodig bij verduurzaming, bijvoorbeeld door het financieren van de onrendabele top, maar ook door het realiseren van het waterstofnetwerk, het CO_2-netwerk. Het geld dat in het coalitieakkoord was afgesproken, is meer dan nodig. Daarom hebben wij een motie, mede namens Volt en Partij voor de Dieren, met het volgende dictum: "We verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om de bezuiniging op klimaat ongedaan te maken, de gevolgen hiervan te verwerken in de eerste begrotingswijziging en de Kaderbrief 2027 en de extra gelden te gebruiken voor het zetten van extra stappen in de verschillende transitiepaden". Let wel, dit is geen nieuw geld, dit is gewoon wat de coalitie heeft afgesproken in het coalitieakkoord.

Motie 122-3 november 2025
Bezuiniging op klimaat ongedaan maken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:
- *In de Kaderbrief 2026 het ingroeipad voor de klimaatuitgaven is geschrapt;*
- *Dit leidt tot bij elkaar 7 miljoen bezuinigingen op klimaat;*
- *De klimaatbegroting laat zien dat er forse extra stappen gezet moeten worden op vrijwel alle transitiepaden;*
- *De begroting voor 2026 en verder een minder ongunstig beeld laat zien dan verwacht.*

Overwegende dat:
- *De doelen voor de klimaatopgave van de provincie ongewijzigd zijn;*
- *Het vrijwel altijd goedkoper is om nu maatregelen te nemen dan pas later.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *De bezuiniging op klimaat ongedaan te maken;*
- *De gevolgen hiervan te verwerken in de eerste begrotingswijziging en de Kaderbrief 2027*
- *De extra gelden te gebruiken voor het zetten van extra stappen in de verschillende transitiepaden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ten derde. In de kaderbrief is voorgesteld om te bezuinigen op de circulaire ambassadeur, de ketenaanjagers en de werkambassadeur. De gedeputeerde heeft uitgelegd dat de invulling nu van de uitvoeringsagenda zo is aangepast dat deze niet meer nodig zijn. Maar het neemt niet weg dat er nog steeds extra geld nodig is om die circulaire transitie te bewerkstelligen. Ook moeten wij als provincie blijven zorgen voor een goede aansluiting van de beroepsopleidingen op de vraag van het bedrijfsleven. Want juist voor die transitie, die grote opgaven, hebben wij behoefte aan die gouden handjes. Daarom dienen we, samen met Volt en de Partij voor de Dieren, de volgende motie in met het dictum: "We verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om voor de komende jaren vijfhonderdduizend euro per jaar ter beschikking te stellen voor het intensiever stimuleren van een transitie naar een circulaire economie, daarbij ook te zorgen voor een goede aansluiting van een praktijkopleiding in de provincie op deze behoefte – het stimuleren van de gouden handjes – en dit te verwerken in de eerste begrotingswijziging en de Kaderbrief 2027".

Motie 123-3 november 2025
Geld beschikbaar maken voor aanjagen circulaire economie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:
- *In de Kaderbrief 2026 de financiering voor de ketenaanjagers, werkambassadeur en de circulair ambassadeur is geschrapt;*
- *De transitie naar een circulaire economie volgens GS vertraging oploopt;*
- *De begroting voor 2026 en verder een minder ongunstig beeld laat zien dan verwacht.*

Overwegende dat:
- *De gedeputeerde heeft laten weten dat de invulling van de Uitvoeringsagenda Circulaire en Duurzame Economie zodanig wordt aangepast dat de ketenaanjagers en ambassadeurs niet meer nodig zijn;*
- *Het wel noodzakelijk is om extra inzet te plegen om de circulaire transitie te bewerkstelligen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Voor de komende jaren 500.000 euro per jaar ter beschikking te stellen voor het intensiever stimuleren van de transitie naar een circulaire economie;*
- *Daarbij ook te zorgen voor een goede aansluiting van de praktijkopleidingen in de provincie op deze behoefte (stimuleren van de "gouden handjes");*
- *Dit te verwerken in de eerste begrotingswijziging en de Kaderbrief 2027.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Tenslotte, de ChristenUnie wil graag meer actie van de provincie op het onderwerp biobased bouwen. Dit is ook één van de ambities uit het coalitieakkoord en ook onderdeel van de Uitvoeringsagenda Economie. Er zijn zulke mooie voorbeelden van agrarische ondernemers die gewassen verbouwen ten behoeve van biobased materialen, die dan vervolgens gebruikt worden in regionale bouwprojecten. Maar helaas, onze provincie doet zo weinig, stelt maar heel beperkt geld beschikbaar. Zo blijven kansen voor onze ondernemers onbenut. Wij dienen daarom opnieuw een motie in, samen met de Partij voor de Dieren, met het volgende dictum: "Wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om voor de komende drie jaren jaarlijks vijfhonderdduizend euro ter beschikking te stellen voor het stimuleren van initiatieven, waarbij agrariërs hun bijdrage leveren aan de productie van biobased bouwmaterialen en dit te verwerken in de eerste begrotingswijziging en de kaderbrief van 2027".

Motie 124-3 november 2025
Stimuleren biobased bouwen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:
- *In het coalitieakkoord het stimuleren van biobased bouwen één van de ambities is voor het versnellen van de transitie naar een circulaire economie;*
- *In de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 het opschalen van biobased bouwen en de ontwikkeling van biobased bouwmaterialen is genoemd als belangrijk punt.*

Overwegende dat:
- *Er goede voorbeelden in het land van projecten waar agrarische ondernemers gewassen verbouwen die gebruikt kunnen worden voor de productie van biobased materialen, waarbij de materialen gebruikt kunnen worden in regionale bouwprojecten*
- *De provincie zelf maar beperkt geld ter beschikking stelt voor dit doel en alleen een bijdrage levert via de nationale aanpak Biobased Bouwen;*
- *Er op deze manier kansen voor ondernemers in onze provincie onbenut blijven.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Voor de komende drie jaren jaarlijks 500.000 euro ter beschikking te stellen voor het stimuleren van initiatieven waarbij agrariërs een bijdrage leveren aan de productie van biobased bouwmaterialen;*
- *Dit te verwerken in de Eerste Begrotingswijziging en de Kaderbrief 2027.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Als die biobased productie zo geniaal is en zo fantastisch is voor de industrie, dan wordt dat toch vanuit de markt gestimuleerd en hebben we daar toch geen subsidie voor nodig?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel voor deze opmerking. Natuurlijk, als dit op een gegeven moment schaal krijgt, dan gaat dit lopen en is er geen subsidie meer voor nodig. Maar we zijn nu in de fase waarin nog gepionierd wordt, waar ondernemers individueel veel meer kosten moeten maken om dat te realiseren, omdat die verwerkingsindustrie er nog niet is. Wij zijn op bezoek geweest bij bijvoorbeeld een bedrijf dat gebruik maakt van lisdodden voor isolatie. Die hebben zelf de machines in elkaar moeten knutselen om daar op een gegeven moment isolatiemateriaal van te maken. Dat kost nu eenmaal geld. Het zijn fantastische producten. Maar in deze aanloopfase denk ik juist dat wij als provincie dit kunnen stimuleren door nu extra geld ter beschikking te stellen. Het is niet bedoeld dat alle boeren zich om laten zetten naar een heel andere manier van productie, maar wel om de kansen die er zijn, te kunnen gaan realiseren. Dat kan niet zonder extra geld.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nog één aanvulling. Zoals u het zegt, snap ik dat, maar dan nog blijf ik van mening dat het meer vanuit de markt gestimuleerd moet worden. Maar we moeten er wel voor oppassen dat het niet de voedseltransitie in de weg zit.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel, meneer de voorzitter. Dat ben ik helemaal met u eens. Ik zie ook, wat ik net al heel kort probeerde aan te geven, dat dit echt een toekomstbeeld is waarbij sommige agrariërs kunnen zeggen: hè, daar zie ik een kans. Misschien niet voor je hele bedrijf, maar wel voor een deel van het land waar je denkt: hè, daar zou ik misschien ook wat anders mee kunnen doen om op die manier een bijdrage te leveren aan bijvoorbeeld stikstofreductie. Maar het is zeker niet iets wat de hele voedselproductie zou moeten vervangen. Absoluut niet. Dank u wel dat u dat als toelichting vraagt.

Nou. Dat waren dan onze bijsturingen op de begroting via moties. Ik schetste u eerder in dit betoog ons ideaalbeeld van Noord-Holland. U weet dat wij ons bij de ChristenUnie willen laten inspireren door ons geloof. Dat geloof geeft natuurlijk nou niet direct antwoord op politieke dilemma's of vragen. Het toekomstbeeld is daarom vooral ook ons beeld. Maar het geloof geeft wel richting. Voordat ik daar op doorga, wil ik even ruimte geven voor een volgende interruptie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Wat aardig. De heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. En excuses aan de heer Klein dat ik hem nu net in dit verhaal onderbreek, want ik wilde eigenlijk nog even op het vorige terugkomen, over de markt die zijn werk doet – de interruptie van mevrouw De Sain. Meneer Klein, bent u ook mee geweest op het laatste werkbezoek over circulaire economie in het Westelijk Havengebied?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan kan de heer Klein zich vast het bedrijf Renewi herinneren?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik herinner het mij helder, zowel ruik ik het, als zie ik het weer voor me in mijn gedachten.

De **VOORZITTER**: Ik blijf er wel tussen zitten. De heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik wacht netjes hoor, voorzitter. Ja, zou de heer Klein me dan ook kunnen vertellen of dat bedrijf zonder subsidie of startup-mogelijkheden zo'n succes had kunnen worden?

De **VOORZITTER**: Nou, u kunt bijna slagen voor het examen als u dit antwoord ook weet op deze vraag. De heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, ik moet eerlijk zeggen, ik weet niet precies hoe dat is gerealiseerd. Dus misschien kunt u mij een hint geven?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, het is een florerend bedrijf wat helemaal los is gegaan, maar wat dit nooit had kunnen bereiken zonder een zetje in de rug in het begin.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, dank u wel voor het verklappen van het antwoord. Ik denk wel dat het een heel goed voorbeeld is waarom soms initiatief nodig is. Ik denk trouwens ook dat dit bedrijf ook wel een voorbeeld is van dat we nog best wat vervolgstappen moeten zetten met die circulaire economie. Want het voedsel wat we niet verkopen in de supermarkt, om dat nou om te zetten in biogas, is misschien niet de beste manier om met het geproduceerde voedsel, kostbare voedsel, om te gaan.

Goed, meneer de voorzitter, ik was aan het afsluiten. Ik zei, het geloof geeft ons wel richting. Ik wilde daarom graag de drieduizend jaar oude woorden van koning Salomo herhalen. Die stond namelijk bekend om zijn enorme wijsheid. Ik denk dat wij die wijsheid als PS en GS ook goed kunnen gebruiken voor de uitdagingen waar we voor staan. Salomo vraagt in dat gebed om hulp om een goed bestuurder te zijn. Hij schrijft: “God, help de koning om een goede leider te zijn, net zo rechtvaardig als u. Help hem om een eerlijke rechter te zijn, een goede leider van uw trouwe volk. Help hem om goed te zijn voor arme mensen, voor mensen zonder macht.” Nou, ik denk als we ons door deze woorden van wijsheid laten leiden, dan geloof ik dat we op de goede weg zijn. Dank u wel en eet smakelijk.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein, voor die mooie woorden. U heeft vier moties ingediend. Die maken ook onderdeel uit van deze beraadslagingen.

Het is nu bijna 18.15 uur. Ik schors tot 19.15 uur. Ik wil u verzoeken om de GS-leden even voorrang te verlenen, inclusief mijzelf en de directie, zodat wij op tijd ook onze voorbereidingen klaar hebben. Ik schors de vergadering tot 19.15 uur.

Schorsing van 18.12 uur tot 19.17 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Voor de kijkers of luisteraars die nu ingeschakeld zijn, wij zijn aanbeland bij agendapunt 10. Dat is de begroting van 2026. Daar hebben wij de eerste termijn vanuit Provinciale Staten net voor de dinerpauze afgerond. We zijn nu aanbeland bij de beantwoording in eerste termijn door Gedeputeerde Staten. Als eerste ga ik het woord geven aan gedeputeerde Rommel.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ik begin eerst even met, het is sowieso altijd fijn om de Algemene Beschouwingen te hebben en om uw bijdrage daarin te horen. Ik kijk er altijd wel naar uit.

Er zijn wel een paar vragen ook gesteld. Niet zo heel veel. Een aantal moties en amendementen. Maar ik wil daar even op ingaan.

De VVD. Ja, het ging over wat kan in plaats van wat niet kan? Dat gaat over het maatwerk. Nou, ik kan u zeggen, wij zijn best wel heel erg intensief bezig met de gemeenten die om maatwerk vragen. Nou, u weet zelf ook, bij Stompetoren- Schagen Oost is wel iets anders, maar daar hebben we wel een goed overleg mee in lijn met de maatwerkuitgangspunten. Ik ga daar deze week ook naar toe. Verschillende andere gemeenten hebben daar ook het overleg over om juist ook te kijken- Nou ja, we moeten ook wel oefenen van, hoe werken die beginselen die we

opgeschreven hebben en hoe kijken we daarin mee en hoe denken we daarin mee? Dus dat is best wel, nou ja, wat u denk ik ook vraagt, van meekijken, van wat kan wel, en meedenken in wat kan en daarin ook, ja, wat, nou ja, creatief in te zijn met de beelden die we hebben. We hebben goede mensen daarop zitten. Dus ik heb daar alle vertrouwen in. Binnenkort hoop ik u daar ook in mee te nemen.

Dan zegt u ook- Ja, dat vond ik wel een beetje een lastige: kritische geluiden uit Noord-Holland Noord. Ik moet u eerlijk zeggen, ik vind dat echt heel vervelend worden ondertussen. Als u kijkt hoeveel inzet wij vanuit GS in Noord-Holland Noord plegen, dat we met elkaar innig samenwerken, dat er nu gezegd wordt, ja, de cijfers waarmee gewerkt wordt, kloppen niet. Nee, er is gewoon door een onderzoeksbureau een beschrijving gemaakt. En ja, daar stond krimp in. Daarvan hebben we gezegd: dat moet veranderd worden, want wij zien helemaal geen krimp. Ik heb hem er dan ook toch maar even bijgehaald. Als u nagaat wat wij gedaan hebben bij het ruimtelijke arrangement. Daarin hebben we expliciet aandacht gevraagd bij het thema overig. Ik bedoel, Noord-Holland, de MRA of zo, wordt daar niet zo sterk genoemd als hier. Dat we daarin hebben gezegd: Rijk, wij willen heel graag dat u meekijkt en meedoet met Noord-Holland Noord, want wij zien dat daar gewoon een hele opgave ligt, een nationale opgave voor Noord-Holland Noord. Niet alles past. Maar wij willen heel graag dat het Rijk met ons meedoet, ook met Noord-Holland Noord, in het ontwikkelingsperspectief, om daar mee te gaan kijken. Nou, als u dan nog steeds zegt- Dat doen we juist omdat we daar een groei zien, omdat we daar heel veel opgaven zien. Ook met Defensie daarbij, met het maritiem cluster, wat we allemaal aan het doen zijn. Ook dat we aangeven, de woningbouw in de Noord-Holland Noord-corridor, hebben we ook aangegeven. Alkmaar, Dijk en Waard, Hoorn en Enkhuizen. Daar hebben we een oproep voor gedaan. En dan vind ik het toch nu wel een beetje heel vervelend worden, en als college dan ook, als dat echt zo narrig blijft dat Noord-Holland Noord blijft zeggen dat de provincie niet meewerkt en daar, nou, negatief over is. Dat vind ik heel vervelend. Maar goed, ik spreek ze donderdag. Dan heb ik een overleg.

De **VOORZITTER**: Heeft u het allemaal verwerkt? Dan geef ik nu het woord aan de heer Terwal van de VVD. Interruptie.

De heer **TERWAL** (VVD): Nou, voorzitter, dan hoop ik maar dat de mensen uit de gemeente Noordkop, regio Alkmaar, niet naar deze Statenvergadering kijken. Nee, ik begrijp u ook wel, dat u zegt van, we doen een hoop voor Noord-Holland Noord. Dat heb ik ook in mijn bijdrage aangegeven, dat we zien dat dit college zich veel meer ook inzet voor de verdere ontwikkeling van Noord-Holland Noord. Ik ben heel blij om te horen dat u dus donderdag al het gesprek met de gemeenten uit de Noordkop en ook uit de regio Alkmaar hebt, en misschien ook wel met het georganiseerde bedrijfsleven uit Noord-Holland Noord. Ik denk ook dat het heel goed is om ook dit op tafel te leggen. Maar, ja, we zijn een kleine provincie. Het zou fijn zijn als we op dit punt met elkaar door één deur kunnen. En om in ieder geval – en dat vraag ik aan u – ook in dat gesprek donderdag heel duidelijk ter tafel te brengen dat Noord-Holland Noord door de provincie niet meer wordt gezien als krimpregio, zoals dat bij de Omgevingsvisie 2018 nog wel het geval was, maar heel duidelijk uitspreken: Noord-Holland Noord is gewoon een waardevol onderdeel van deze provincie, is een groeiregio, met ook een hoop opgaven, net zoals we die Noord-Holland Zuid kennen. Maar dat we ook Noord-Holland Noord behandelen als een regio die best weleens de problemen die we hier in de MRA met elkaar kennen, daar kunnen opvangen. Daar is nog ruimte voor woningbouw, daar is nog ruimte voor economische activiteit. Dat zou heel fijn zijn.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, nee, maar dat is nou juist wat wij ook iedere keer benoemen. Dus ook dat we het als een witte vlek gezien hebben. We hebben zelfs een bijeenkomst gehad met de DG vanuit Den Haag van –hoe heet het – ruimte om dit te bespreken. Daar zat iedereen ook gewoon bij. Dat wij aangegeven hebben: wij zien het helemaal niet als een krimpregio, zelfs niet eens als een status quo-regio. Daar moet gewoon echt wat gebeuren. Nou, en dat zal ik donderdag ook weer herhalen en dan hoop ik dat ik hierover verder niet meer in de krant ga lezen dat wij als provincie niks voor deze regio doen.

Ja, en dan had ik nog, ja, de revitalisering van de bedrijventerreinen. Nou, u weet zelf ook, de regelingen die we daarvoor hebben om die bedrijventerreinen te revitaliseren. Wij vinden het ook wel heel belangrijk. Dat zullen we natuurlijk bij de Regie op de Ruimte ook gaan bekijken. Dat

moeten dan regionale afspraken worden. Dat vindt ook al plaats, dat we gaan kijken van, nou, waar kunnen die bedrijventerreinen nog en waar moeten we ze dan ook in de Regie op de Ruimte, straks in onze omgevingsverordening, ook moeten gaan claimen? Ja, dat gebeurt dus in de MRA en in Noord-Holland Noord.

Ja, u vraagt ook nog een reflectie over de economische positie van Noord-Holland die we willen behouden. Dat hebben wij ook gehoord. U heeft zelf ook de brief gezien die wij als GS geschreven hebben aan het Rijk over de industrie. We hebben gewoon de bedrijven nodig en de economie nodig. Ja, economie en duurzaamheid, die horen ook bij elkaar. Daar hebben we ook de bedrijven nodig die in Noord-Holland zijn. Nou, binnenkort gaan we ook praten over het toekomstbeeld van de economie. Daar kijk ik ook erg naar uit om met u te delen en u met mij te delen hoe u die economie ziet.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, blij met dit antwoord. Wat ik nog wel aan de gedeputeerde wil vragen. Zij heeft destijds best wel een zwaar instrument ingezet bij het Cornelis Douwesterrein waar Damen zit – het zogenaamde industrieterrein van provinciaal belang. Ik zou dat ook altijd in uw instrumentenkoffer blijven meenemen. Mocht een gemeente in Noord-Holland heel duidelijk blijk geven dat het aantal bedrijventerreinen daar flink omlaag gaat, om dan ook – ik weet, het is een zwaar middel – dat eventueel ook gewoon weer in te zetten, want het is heel belangrijk dat er voldoende bedrijventerreinen zijn en dat die ook gewoon voldoende geëquipeerd zijn om juist ook die transitie door te maken. Want juist de transitie van die, ik noem het maar even, grijze economie naar groene economie, daar heb je gewoon schuifruimte nodig. Dat gaat in die eerste jaren nog heel veel ruimtebeslag leggen op al die havengebonden terreinen en ook industrieterreinen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, ik ben het helemaal met u eens. Dat ziet u ook goed. Ik denk ook dat we daar heel goed naar moeten gaan kijken als we die regie op de ruimte nemen. Dat we dus ook die industrie van provinciaal belang of misschien bedrijventerreinen van provinciaal belang, dat instrument meer in gaan zetten – ook daar dus waar het nog niet op ligt of waar we denken dat het niet nodig is. Ja, we zullen daar gewoon meer op in moeten zetten. Dat wil ik aan u voorstellen, wij als GS.

Dan heb ik zo'n beetje de vragen – ik wil nog even kijken. Nou, die heb ik allemaal wel zo'n beetje behandeld. Dan ga ik over naar de moties en amendementen.

Ja. Ik begin met amendement nummer A41. Die is van het CDA, ChristenUnie en D66. Daar ga ik even op aangeven: ik behandel hem omdat- Gedeputeerde Gielen zal daar straks ook inhoudelijk nog wel even iets over zeggen. Maar ik behandel hem ook even omdat er, nou, toch wel naar de manier waarop het gedekt wordt, wordt gevraagd. Dus dat wil ik aangeven. Ik heb dat ook in de commissie al aangegeven. Er werd ook gezegd, tweehonderd miljoen is nu nodig, dat dat zichtbaar is om de realisatiestrategie NNN voor elkaar te krijgen. Het heeft geen schoonheidsprijs. En het is ook echt geen standaard. Dat wil ik het niet hebben. Maar we hebben wel gekeken ook naar de ambities die u als Staten heeft. Ja, en we willen die algemene reserve zo snel ook binnen de normen krijgen. Maar dit was echt de uitkomst. Anders hadden we- Nou ja, of u had ambities moeten voorstellen die u zou laten lopen, dat u zegt: nou, doe die reserve maar even niet. We hebben echt optimaal gekeken wat we konden. Naar de bestemmingsreserves hebben we gekeken en ook naar het rekeningenresultaat. Maar we hebben dit zo moeten besluiten. Ook zicht hebbende op dat we denken, nou, het is maar tijdelijk dat we toch die 25 procentnorm gaan halen. U gaat ook in december, het einde van dit jaar, nog praten over hoe om te gaan ook met de financiële kaders. Dus de startnotitie die u gaat doen. Nou ja, daar kunnen we dan ook nog wel meer meenemen hoe we hier verder mee omgaan. De omzetten zijn verhoogd. Het Provinciefonds, de gelden daaruit, is verhoogd. Dus, ja, die bandbreedte is ook hoger. Maar we zien wel- Daar wilde ik dan zo nog even op doorgaan nadat u geïnterrumpeerd hebt.

De **VOORZITTER**: Interruptie van de heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik verbaas mij toch wel erg over het antwoord. U heeft vorig jaar, en dat was niet leuk, maar van een aantal serieuze oppositiepartijen een tegenstem gekregen omdat ze zich zorgen maakten over hoe er over de kengetallen en de financiële normen werd

omgegaan. Heeft u dat nu niet laten meewegen in uw oordeel: ach, we kunnen nu toch wel weer eens die norm overschrijden?

Gedeputeerde **ROMMEL**: In de commissie heb ik ook aangegeven dat dat voor mij best wel natuurlijk ook heel zwaar weegt: de statuten en de afspraken die er gemaakt zijn. Ik heb ook gezien, en daarom staan we hier nu ook, dat wij- Nou, toen we de kaderbrief vaststelden, waar we best wel ook behoorlijke besluiten moesten nemen omdat het er niet goed voorstond. Daarna hebben we, juist ook doordat Noord-Holland en Zuid-Holland met Zuid-Holland samen, heel hard geknokt bij het IPO om de weeffout ook voor elkaar te krijgen. Dus ik zie gewoon dat daar nu lucht komt in die begroting. Daarmee hebben we dus gezegd: nou, dan kunnen we dus dit nu ook wel op deze manier aan u voorstellen. Niet de schoonheidsprijs, zeg ik nogmaals, maar het is niet over één nacht ijs gegaan. We hebben daar echt een stevig gesprek ook over gehad, en ook gelet op de ambities die u als Staten ook heeft. Ja, wat wilde u dan? De reserve energie afboeken of- Nee, wij hebben hiervoor gekozen, omdat we er zicht op hadden dat die algemene reserve zo snel mogelijk ook weer binnen de norm gehaald kan worden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, ik wil heel graag een gedeputeerde Financiën die daar heel erg strak op zit, en ik vind het gewoon heel moeilijk in deze serie om dat gevoel te krijgen. Maar laat me dan even een vervolgvraag stellen. U zegt: er is aangegeven 'er is nú tweehonderd miljoen nodig'. Ik kan mij dat lastig voorstellen, als je 175 miljoen krijgt en wellicht dan in ergens start Q2 het overige geld, waarom dat dan een probleem zou opleveren. Dan hoop ik eigenlijk dat u mij dat als gedeputeerde Financiën ook precies kunt uitleggen, want u heeft blijkbaar een uitzondering gemaakt omdat u al overtuigd bent.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, de gedeputeerde die over de NNN gaat, heeft heel duidelijk gezegd, en ook vanuit de ambtenaren: wij hebben zicht op die tweehonderd miljoen absoluut nodig, anders kunnen wij niet de plannen maken die wij hebben en moeten maken voor de realisatie van het NNN. Nou, u kunt daar straks gedeputeerde Gielen nog over vragen, over het vervolg. Maar dat is wat ons gezegd werd. Dat kon niet een splitsing zijn. Om aan de slag te kunnen gaan, is dat geld nodig. Wij doen dat, omdat wij ook vinden dat, als je kijkt naar, nou ja, de vergunningen die stil liggen, we moeten aan die natuur werken, daar moet een plan voor komen, en daar is tweehonderd miljoen- Er is zelfs meer voor nodig. Maar daar is dus tweehonderd miljoen voor nodig. Maar daar is wel het zicht op die tweehonderd miljoen voor nodig.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar dat zicht is er, want het komt daarna. Ik wil toch eigenlijk van ú weten, als gedeputeerde Financiën, want het is uw financiële verordening die hier overschreden wordt: waarom is er dan op deze manier nu dat zicht op die tweehonderd miljoen nodig? Waarom moet het op deze manier, die niet de schoonheidsprijs verdient, ten opzichte van de manier die uiteindelijk ook die tweehonderd miljoen krijgt en die wel volgens de regels gaat? En dan wil ik niet het antwoord: de gedeputeerde NNN wilde dat zo graag. Want u heeft waarschijnlijk doorgevraagd, hoop ik. Wat heeft u doorgevraagd? En wat was het antwoord?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wat wij daarin doorgevraagd hebben: is die tweehonderd miljoen nu nodig, of kunnen we dat nu deels toezeggen en straks de rest? En daarop werd geantwoord, en dat werd ook vanuit de ambtenaren gezegd: nee, om die plannen te maken die de Staten nodig hebben, is dit geld gewoon in het totale bedrag nu nodig. Daar moet nu het zicht op zijn.

De **VOORZITTER**: Meneer Heijnen, heeft u nog een aanvullende vraag?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Een laatste vraag. Wat waren daarvoor dan de argumenten?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, dat het al moeilijk genoeg is om het NNN te realiseren en dat je dus ook je- Kijk, het was natuurlijk ook zo dat wij net het coalitieakkoord rond hadden, dat het kabinet viel, dat er geen zicht meer was op al die PPLG-gelden. Wij hebben toen ook gezegd: wij willen die doelen halen. Die NNN-doelen die in het coalitieprogramma staan, die willen wij daar halen. Die willen wij halen. Daar werd gezegd: wij moeten gewoon nu, anders gaan we kansen mislopen. Wij hebben dat geld. Dat zicht op dat geld hebben we nu nodig om de plannen te maken voor de realisatie van het NNN en, nou ja, het programma daarbij. Anders kunnen we niet aan de slag.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik blijf het ook heel moeilijk te begrijpen vinden waarom dan het zicht op het geld er niet is als afgesproken is dat er een storting van tweehonderd miljoen gedaan kan worden, sterker nog, dat er inmiddels al 104 miljoen in die reserve zit, dat we er nu nog zeventig bij zouden plussen, en dat we dan met elkaar afspreken dat we het laatste stukje volgend jaar aanvullen. Dan is er toch net zo goed zicht op? En dan kunt u wel zorgen voor een prudent begrotingsbeleid. Nu komt er een voorstel, waarbij we weer een beetje om onze eigen regels heen manoeuvreren. Dat is gewoon niet netjes.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, zoals ik al aangaf, ik vond het ook een lastig besluit wat wij samen met GS moesten nemen. Alleen, als dan wordt gezegd dat die NNN-realisatie afhangt van dat nu dit bedrag in de reserve moet komen om een programma en de realisatiestrategie te kunnen maken, ja, dan- Daar heb ik me door laten overtuigen, wetende dat we ook, nou ja, dus die extra middelen kregen vanuit het Provinciefonds, wetende ook dat die weeffout gerepareerd zou worden en dat je daarmee dus nu wel een voorschot kon doen. Dat het weerstandsvermogen intact blijft, wetende ook dat er meer middelen komen vanuit de opcenten, wetende dat er meer geld komt uit het Provinciefonds. Ja, eens, maar nooit meer, maar wel wat we nu willen voorstellen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Maar 'wetende dat het geld er komt', is een toezegging of een besluit van PS: dat we, zodra de ruimte daar is in de extra financiën, we die extra storting zullen doen. Dat is toch bijna net zoveel en net zo duidelijk en geeft net zoveel ruimte voor de gedeputeerde Groen om met de realisatie van het NNN aan de gang te gaan? Ik snap niet wat nou het verschil is tussen het besluiten dat we het volgend jaar gaan storten of het nu gaan besluiten in de mogelijkheden die de gedeputeerde heeft, uw collega-gedeputeerde, om hieraan te gaan werken.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Aan GS werd voorgesteld ook dat die tweehonderd miljoen in de reserve moet zitten, zodat dan de ambtenaren een realisatiestrategie konden uitwerken met een programma waar u naar gevraagd heeft.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dan de laatste opmerking die ik hierover wil maken. We hebben dit in de commissie natuurlijk ook al besproken. Toen hebben we ongeveer hetzelfde debat gevoerd. Toen zei u tegen ons: nou, als de Staten het anders willen, dan hoor ik het wel. Nu hoort u van de Staten dat we het anders willen. Als u zo die argumenten hoort, denkt u dan niet: het is eigenlijk wel een goed idee van de Staten; ik ga nog eens even in GS bediscussiëren of we dat toch niet wat netter kunnen regelen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb het voldoende bediscussieerd in GS en wat er voorligt, zijn de afspraken die, nou ja, GS dan aan u voorstellen. U komt hier met een amendement. Daarvan zeggen wij als GS, wij hebben daar goed over nagedacht. Het heeft niet de schoonheidsprijs. Eens, maar nooit weer. Maar wij gaan deze motie wel, dit amendement, dan wel ontraden.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Nou, ik denk dat het duidelijk is dat er veel mensen hier een beetje moeite hebben met de manier waarop dit gaat. Dat wist u zelf ook. U heeft mij vroegtijdig naar u toe geroepen om te vertellen dat het toch niet echt met veel schoonheid ging. Maar gelukkig gaf u mij een argument om er toch wel voor te kunnen gaan, want er zou dus inderdaad die meevaller komen in het Provinciefonds, waardoor onze weerstandsnormen uiteindelijk wel allemaal goed zouden komen. Maar hoe kan het dan zijn dat u in deze vergadering zegt 'gaat u rustig slapen, dit komt goed, er komt structureel geld bij', maar ondertussen staat de hele coalitie onder een motie om een hypotheek te nemen op datzelfde bedrag, om dat alvast eventjes bij GS neer te leggen om daar met een leuk bestedingsvoorstel te laten komen? U kunt niet twee keer met dezelfde soort van pleister deze wond proberen te helen. Ik ga ervan uit dat u daar dan negatief over bent, over die motie.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, ik kom straks even terug op die andere motie. Nou, goed, daar wordt naar mijn idee geen voorschot genomen. Maar waar het om gaat, is, wat ik u ook zei, we hebben die meevallers. We gaan dat daar ook voor inzetten. Ik weet ook inderdaad nog niet wat er straks overblijft. Misschien krijgen we nog wel meer meevallers. Ik mag het hopen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, nog even het antwoord dat u gaf op de heer Klein. Want u zegt: ja, het is eens, maar nooit weer. Maar welke garantie heb ik daarop? Want het staat al in de financiële verordening. Dus heel veel meer garantie dan dat kunnen we eigenlijk niet krijgen. Waarom doet u het niet nog een keer volgend jaar of het jaar daarop?

Gedeputeerde **ROMMEL**: ja, daarvoor moet u op mijn blauwe ogen af gaan dan.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank, voorzitter. Even kijken, hoor. Amendement nummer A42, terugdraaien bezuiniging op toerisme. Ja, daar moet ik van zeggen, daar zit niet echt een, nou ja, dekking in. Kijk, er is geen sprake van zeshonderdduizend euro eenmalig. Het is zeshonderdduizend euro structureel. Ik zou dat ook meenemen als ik u was – maar nu ga ik deze wel ontraden – om later te kijken, als er geld over is, of u daar draagvlak voor kan vinden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik bestrijd dat er geen dekking bij zit, want er is komend jaar 5,2 miljoen over en meerjarig zelfs nog meer, ieder jaar. We hebben het nu alleen voor komend jaar willen fixen. Dat was ons oorspronkelijke voorbeeld ook: laat die gemeenten nou niet zomaar in de kou staan. Dus ik bestrijd wel uw argumentatie die u gebruikt. Ik denk niet dat het oordeel daardoor verandert, maar ik wil dat toch even opgemerkt hebben.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Nou, let er wel op. In ieder geval geef ik dan ook maar even mee dat u praat over zeshonderdduizend euro structureel en niet incidenteel. Nou ja, goed, laten we daar op een later moment verder naar kijken.

Dan A43, de opcenten niet hoger dan nodig. Nou, nogmaals, zoals we gezegd hebben, we hebben een heel gesprek gehad over, nou, het hele totaalpakket van wat er moet gebeuren en welke middelen we daarvoor inzetten. Ik heb net ook al genoemd waar we naar gekeken hebben. Het is gewoon dus een hele set van doelen en middelen. Voor mij staat nu wel voor dat we wel eerst die algemene reserve willen volmaken. De faunaschade is ook al genoemd. Ik zou dit nu niet willen adviseren. Dus daarmee zegt GS ook van, dit amendement gaan we ontraden.

Dan kom ik bij motie M108. Even zien hoor. O ja. Ja, ik vond deze wel op zich sympathiek en ik begrijp het ook, maar wij kijken wel liever- Die oproep heeft u ook al meerdere malen vanuit de Staten breed gedaan. Van, kijk ook vooruit. Wij hebben al een jaarverslag, wat we aan u voorleggen. Dus wij vinden het toch wel belangrijker om vooruit te gaan kijken en, nou ja, die afspraken en alles wat er gerealiseerd is, dat kunt u vinden in de verslagen die we regelmatig ook maken. Dus ik ga deze ook namens GS ontraden.

Dan komen we bij motie M113. Ja, daar hoeven GS niet veel over te zeggen. Ik wil er wel even een haakje van maken. Een paar weken geleden heb ik overleg gehad weer over het hoogspanningsstation A9 Zuid en dat we daar in december nog wel meer stappen in verwachten. Dus daar ga ik u daarna ook, na 4 december, ook meer informeren, maar dit is een spreekt uit-motie. Dus daar hebben wij als GS niets over te zeggen.

Dan, versnellen van de circulaire economie.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik had nog één vraag bij deze motie, want er is wel een bepaald proces afgesproken, bestuurlijk. Ik kan gewoon niet heel erg goed- Ondanks dat wij best sympathiek tegenover deze motie staan, heb ik niet helemaal het overzicht wat het gevolg is van als ik vóór deze motie stem. Zouden er aan het einde mensen boos op ons kunnen zijn? Om het maar heel duidelijk te maken.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als u keuzes maakt, dan kunnen er altijd mensen boos worden.

De heer **MÜLDER** (D66): U weet wie.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, laat ik aangeven, wij zijn met een bestuurlijk overleg bezig. Wat deze motie voor u dan zegt, om uit te leggen, spreekt u uit dat het, nou ja, het wenselijk is dat we snel een voorkeur uitspreken. Nou, Gedeputeerde Staten gaan uiteindelijk over een projectbesluit. Dat werd nu halverwege 2026voorzien. Als dat zou gebeuren, dan zou dat betekenen dat ook de oplevering van het hoogspanningsstation later plaats zou vinden. Hier wordt gevraagd van, nou, ga kijken of je al eerder een voorkeur kan uitspreken, zo lees ik dit, en te kijken naar een zoeklocatie. Nou ja, we hebben u al eerder geïnformeerd over de zoeklocaties, maar er staat hier 'die het meest voor de hand lijkt te liggen'. Daar zou u als Staten dan zeggen: wij spreken ons uit dat dat zoeklocatie twee is. Ik kan dat dus niet zeggen. Er worden nog allerlei onderzoeken gedaan. Maar u spreekt zich daarover dan uit. Als u zegt 'ja, ik weet niet wat voor een locatie dat is', dan vind ik het heel lastig. Maar ja, u spreekt zich uit van, kijk naar wat het meest voor de hand ligt. Ik weet niet of er mensen boos zullen- Welke mensen er boos zullen worden. Misschien-

De heer **MÜLDER** (D66): Meneer de voorzitter, dan wordt het enigszins lastig, want inderdaad gaat het hier over een proces. Er is blijkbaar overleg, waarschijnlijk met andere stakeholders, andere gemeenten. Ik hoop toch wel dat u mij wel heel duidelijk kan vertellen, als ik vóór deze motie stem, waar ik op dit moment sympathiek tegenover sta, dat u mij wel kan behoeden voor, goh, weet dat dit het gevolg kan zijn. Of dat u inderdaad, als u zegt 'goh, dit gaat voor dat bestuurlijk overleg, is dit wel een klap', dat u mij daar wel even van op de hoogte stelt, want ik zit daar niet bij.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ga hier niet zeggen of u wel of niet vóór moet stemmen, want het is een spreekt uit-motie. Wij zijn zelf als bestuurders bezig in een heel traject om onderzoeken te doen naar zes locaties. Daarvan hebben we wel gezegd: nou, er zijn er misschien twee die wat beter gaan dan de rest, maar dat moeten we nog even onderzoeken. 4 december, dan hebben we een bestuurlijk overleg waarin we dus verder misschien duidelijker worden, of niet. Daar kan ik u echt niet bij helpen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: De versnelling van de circulaire economie. Nou, het is wel heel toevallig ook dat- Deze motie is overbodig. Ik heb net ook vandaag al het lobbyfiche gehad. Dus wij zijn hier ook al mee bezig. Dus ik moet deze dan ontraden. Maar, nou, wel leuk, en goed ook, dat u hierover begint, want dit is wel een heel interessante, die Economy Act, om daar ook via die weg daar wat aan te doen.

Dan motie M118. Nou, we hadden het er net al heel even kort over. Ja, op zich kan ik zeggen van, ja, deze kunnen we aan de Staten laten. Maar wel dat wij- Ja, de ontwikkelingen die ook nog komen, wat we dan nog niet kunnen voorzien- Ik gaf het net ook al even aan. We weten nog niet hoe het er allemaal uit komt te zien, wat er nog, ik hoop allemaal voordelig, op ons afkomt. De algemene reserve op orde krijgen, dat vindt GS wel heel belangrijk. We houden ons wel aan de P&C-cyclus. Als ik dan bij de laatste zin "en hierbij vooraf Provinciale Staten te betrekken", wat ik zei: ja, we houden ons wel aan de P&C-cyclus. Als ik dan deze zin zo mag lezen dat we in de geest van deze motie met een voorstel, of eigenlijk een procesvoorstel, kunnen komen richting de kaderbrief, ja, dan kan ik deze dus in die zin aan de Staten laten. Maar die laatste zin, ja, dat vond ik eigenlijk nog het meest lastig om dat te interpreteren.

Dan motie M119, de structurele onderbesteding, van 50PLUS. Ja, het in kaart brengen bij welke programma's en budgetten sprake is van structurele onderbesteding, dat doen we al. Dus wat dat aangaat, is dit overbodig. Maar een bestemming geven, zoals u aangeeft bij punt twee "vrijvallende middelen kunnen worden ingezet voor concrete investeringen in welzijn en levenskwaliteit", nou, daar gaan we niet over. Daar kunnen GS dus ook geen positief punt voor geven. Dus daarmee ontraden we deze motie.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, ik dacht dat u over deze bullet zou vallen. Dus die hebben we ingetrokken. Er komt een andere motie waarbij die bullet weggaat en ook bij de conclusie. Ja?

De **VOORZITTER**: Dan moet u straks in uw tweede termijn deze motie intrekken en een nieuwe motie indienen.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Doe ik.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Dan kom ik bij motie M123. Ja, het geld voor het aanjagen van de circulaire economie. Ik zie daar geen dekking bij. Maar ik wil daar nog wel iets bij zeggen. Ik heb ook in de commissie al aangegeven: wij zijn dus wel bezig met een coördinerende verbinder en die gaat de circulaire economie wel verder brengen. Nou, u zei van, ja, u verraste ons daarmee, in de vorige Statenvergadering. Ik wilde het daar toen- Want we gaan het er nog met elkaar over hebben. Maar ook het Rijk heeft inmiddels 2030 losgelaten. In een volgende vergadering –ik weet niet precies welke – gaan we het hebben over de circulaire economie, en wat dan wel? Want het is best wel- Nou ja, je leert ook heel veel over de circulaire economie gaandeweg. Ik vind dat we best wel veel doen in Europa, veel voor elkaar krijgen en ook wel, ja, in Noord-Holland zelf wel. Alleen, ja, die vijftig procent, dat gingen we niet halen. Maar we doen echt wel mooie dingen en daar wil ik het graag met u over hebben.

De gouden handjes, daar zijn we ook wel mee bezig. Ook met het manifest waar we mee bezig zijn. Ook bij de Regio Deals. Ik heb veel overleggen. Dat gaat de goede kant op. Ook met verschillende onderwijsinstellingen. Dus daarmee is deze motie overbodig.

Dan heb ik ze allemaal gehad, voorzitter.

[…] O, dat was M123.

De **VOORZITTER**: U krijgt nog een interruptie van de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, u zegt: er staat geen dekking bij. Maar impliciet is de dekking natuurlijk het overschot van de vijf miljoen die we dit jaar hebben en de vijftien miljoen in de komende jaren. Zo heb ik het ook in mijn betoog ingeleid. Ten tweede, als dit nou zo mooi aansluit bij de dingen die jullie al doen, dan zou u dit toch juist moeten omarmen en zeggen: nou, wat fijn, er is een voorstel uit de Staten om voor het mooie werk wat ik doe, nog wat extra geld ter beschikking te stellen. U ziet zelf ook dat er mooie dingen gedaan kunnen worden en dat we niet hard genoeg gaan. Waarom zegt u dan niet gewoon: het is aan de Staten? En dan kijken we welke 55 leden hier voorstemmen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, ik kijk puur vanuit mijn financiële portefeuille, dat er geen dekking is. Ik zou dit eerder bij de kaderbrief inbrengen dan nu.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dat vind ik echt een heel naar verwijt, want bij de kaderbrief heeft u zelf voorgesteld om geld te schrappen op dit thema. Nu zien wij dat er helemaal geen financiële noodzaak is. Dus wij zeggen: eigenlijk schrap dat geld nou niet, maar besteed het alsnog. U heeft mij overtuigd dat de oorspronkelijke besteding net wat anders moet dan hoe hij nu besteed zou kunnen gaan worden. Maar om nu te zeggen dat er geen dekking bij is, is natuurlijk heel erg raar.

Gedeputeerde **ROMMEL**: De coördinerende verbinder, daar gaan we mee aan de slag. Dat zal ik u ook laten zien. Dat gaat zowel internationaal als nationaal. Wij hebben met elkaar doelen en middelen vastgesteld, waar we een heel pakket hebben gemaakt. Ja, ik zou graag de komende tijd even dus ook die rust erin zien om te kijken wat er daadwerkelijk aan middelen komen en die dan ook als eerste inzetten om de algemene reserve weer op orde te krijgen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik heb toch eigenlijk behoefte dat u nu ook gaat reageren als gedeputeerde Circulaire Economie. Zou u dan niet juist blij willen zijn, moeten zijn, met deze motie? Want u geeft nu aan: ja, vanuit financiële redenen zie ik dat niet zitten; ik heb behoefte aan een beetje rust. Terwijl u als gedeputeerde Circulaire Economie denk ik heel blij moet zijn.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als gedeputeerde Circulaire Economie zie ik dat we vooralsnog uit de middelen die we hebben dit kunnen gaan regelen. Ik zou eerder met u in gesprek gaan over wat we ook toegezegd hebben over: hoe gaat dat nou met die circulaire economie? En daarin bespreken wat er dan nog voor nodig is en welke richting we op gaan.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Betekent dat dan dat u na dat gesprek met ons wellicht wel met een voorstel of een verzoek aan de Staten komt om extra geld ter beschikking te stellen? Want ik vind het zo ingewikkeld. We zien dat dit gewoon enorm traag loopt. Dan doen wij een voorstel om extra geld te doen en dan houdt u dat af van, nou ja, dat hebben we eigenlijk niet nodig.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als gedeputeerde Circulaire Economie zou ik eerst dat gesprek met u in de commissie aangaan over wat we wel kunnen doen en wat we willen doen met de circulaire economie, en wat we al doen. Je ziet daar ook wel verschuivingen in van hoe je je richt op de circulaire economie en wat dat dan inhoudt.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een aanvullende vraag, meneer Klein?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, een beetje wel. Want met alle respect, dan houdt dat eigenlijk in dat u ons gaat uitleggen wat u allemaal doet. Maar waarom grijpt u dan niet een kans aan om extra geld te besteden op een dossier waarop we achterlopen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb met u afgesproken dat wij in de commissie gaan bespreken van, waar komen we dan wanneer wel en wat is daarvoor nodig? Dus niet alleen maar vertellen wat we doen, maar wel wat we geleerd hebben en wat er nodig kan zijn.

De **VOORZITTER**: Dank, mevrouw Rommel. Volgens mij was dat uw laatste bijdrage in de eerste termijn. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Beemsterboer voor zijn bijdrage in de eerste termijn ten aanzien van de Begroting 2026. De heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Er zijn mij heel veel leuke vragen gesteld eigenlijk. Dus daar mag ik op antwoorden.

In eerste instantie ten aanzien van de VVD. Die gaf terecht aan dat er vanuit die budgetten versnellen woningbouw en ov-knooppunten eigenlijk al heel veel budget beschikbaar is gesteld. U gaf aan een derde is uitgegeven, een derde is bestemd en we hebben nog anderhalf jaar voor de voor de laatste derde. Het is zelfs iets meer. Er is zo'n veertig miljoen inmiddels uitgegeven. De grootste delen van alle drie de budgetten zijn inmiddels ofwel uitgegeven of bestemd. Het ziet er dus naar uit dat het eigenlijk loopt zoals het moet lopen. We stellen een groot bedrag beschikbaar, 76,4 miljoen, en dat duurt ongeveer een jaar voordat we dat beschikbaar hebben gesteld na het starten van deze coalitie. Vervolgens hebben we drie jaar om dat uit te voeren. En nadat we minder dan twee jaar onderweg zijn, hebben we ruim twee derde besteed en daar flink wat woningbouw mee aangejaagd. Straks in antwoord op Volt zal ik aangeven- Misschien dreun ik het hele lijstje wel op wat we daarmee gedaan hebben, want volgens mij is dat heel goed besteed geld geweest.

U vroeg ook wanneer die brief van Onno Hoes komt. Ik heb natuurlijk aangegeven, nadat u eerst gevraagd had om dat in het eerste kwartaal te doen, dat dat misschien al in november van dit jaar zou kunnen. Inmiddels kan ik u aangeven dat dat ook in november van dit jaar zal komen. Dus de laatste puntjes worden nu op de i gezet. Dan is de verwachting dat u eerst een brief krijgt en dan de reactie van ons als provincie en de vier omgevingsdiensten. Hoogstwaarschijnlijk een gezamenlijke reactie volgt dan ergens in het eerste kwartaal.

U wilt uw blijdschap daarover uitspreken, begrijp ik?

De heer **TERWAL** (VVD): Deels, voorzitter. Blijdschap over dat de brief inderdaad, althans het advies van verkenner Hoes, nog in november dit jaar komt. Maar waar ik me een beetje zorgen over maak, u zegt: als GS komen we met een reactie. Dat is fijn. Maar samen met de omgevingsdiensten. Dan heb ik toch idee dat er weer een beetje gemiddeld gaat worden, een beetje water bij de wijn. Want waar het ons juist om te doen is, is dat er een keer kritisch naar de

vier omgevingsdiensten in onze provincie wordt gekeken. Wij menen namelijk – en dat was een discussienota, een goede discussienota van GroenLinks en VVD – dat je juist tot een kosteneffectieve aanpak kan komen door inderdaad in te zetten op meer samenwerking. Nou, ik kan me zo voorstellen dat dat in het advies staat. Maar bent u met me eens dat je ook verder moet kijken om toch te kijken of je al een voorzichtige beweging richting een fusietraject kan gaan?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Ik vind het gewoon heel knap-

De **VOORZITTER**: Even via de voorzitter. De heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ik zei 'voorzitter', toch? Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ik geef u eerst het woord.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ik vind het gewoon heel knap dat de VVD toch al vooruit kan lopen op een rapport dat er nog niet ligt en een reactie die nog opgesteld moet worden. Maar in grote lijnen geeft u natuurlijk terecht aan dat er ook gekeken is naar intensievere vormen van samenwerking, want dat is ook een opdracht richting de heer Hoes geweest. Ik zou echt adviseren om even dat rapport, maar ook de gezamenlijke reactie, af te wachten, want ik denk dat u de omgevingsdiensten te kort doet als u de verwachting heeft dat daar niet de urgentie gevoeld wordt voor robuustere omgevingsdiensten en ook echt wel gekeken wordt naar wat daar op het gebied van intensievere samenwerking nodig is. Ik zou die reactie even afwachten.

Dan vroeg u mij naar de faunaschade. Er zijn een aantal anderen die ook naar de faunaschade gevraagd hebben. We proberen al die vragen even gezamenlijk te beantwoorden, en ook aan de hand van de vier punten die de VVD hierover inbracht.

De ganzenpopulatie is inderdaad lange tijd gestegen en is nu stabiel door het beleid wat we gevoerd hebben de afgelopen periode. Maar hij is wel stabiel veel te hoog. Dat zorgt ervoor dat er veel schade is aan de landbouwgewassen. Veel schade is aan de natuur. Rietkragen die bijvoorbeeld weg gegeten worden waardoor bepaalde rietvogels er niet kunnen gedijen. De schade is dus aan het dierenwelzijn en ook een toegenomen risico rond Schiphol. Daarom hebben we het nieuwe Faunabeheerplan Ganzen vastgesteld, waarbij we de komende drie jaar volop gaan inzetten om ervoor te zorgen dat de ganzenpopulatie naar beneden gaat, naar een stabiel laag niveau, zodat er ook minder afschot nodig is om het op een stabiel laag niveau te houden. Want dat wil je nu natuurlijk uiteindelijk: met zo min mogelijk dode dieren uiteindelijk toch een stabiele populatie in stand houden. Dat is ook onze volle verwachting dat we dat zullen halen. Vanaf 1 februari gaat dat beleid ook effectief in. Sinds twee weken heeft de faunabeheereenheid nu ook de zekerheid dat de middelen ook echt ter beschikking zullen komen. Dus die zijn ook volop bezig nu om daar afspraken over aan te gaan en te zorgen dat in alle wildbeheereenheden dit beleid ook volop ingezet kan gaan worden. Dat is de grootste moot van onze faunaschade.

Maar daarnaast, zegt u terecht: de houtduivenschade is ook fors toegenomen. Wij hadden tot – niet tot en met – maar tot 2023 een vrijstelling voor houtduiven op basis van de landelijke vrijstelling. Die is afgeschaft. Daarna is de schade van één miljoen naar acht miljoen naar misschien wel twaalf miljoen dit jaar toegenomen. Dus dat is fors. Inmiddels ligt er een faunabeheerplan voor de houtduiven van de faunabeheereenheid klaar, waarmee ook weer afschot mogelijk gemaakt wordt, aan verjaging ondersteunend afschot, waar dus eigenlijk de agrarische sector en zeker de groenteteelt op dit moment op zit te wachten. Wij zijn op dit moment in overleg met elkaar of dat ook afdoende is om ervoor te zorgen dat je kunt zeggen: nu is er ook weer voldoende mogelijkheid om te beheren en zijn wij daar dus niet meer schadeplichtig of in ieder geval niet meer geheel schadeplichtig. Dus voor houtduiven verwacht ik ook komend jaar resultaat.

Dan de vier vragen van de VVD. Het overzicht van de beperkende regels, daar ligt ook nog een aangenomen motie van de Staten voor – die natuurlijk beantwoord wordt. Ons signaal is altijd dat alle mogelijkheden die ingezet kunnen worden, zowel in het ganzenbeheer als in het houtduivenbeheer, op dit moment ook ingezet worden of zullen worden. Maar mocht u daar

andere signalen over krijgen, dan horen wij dat natuurlijk graag. Dat zijn dan wel alle mogelijkheden die wettelijk gezien ook mogelijk zijn, zoals in het faunabeheerplan bijvoorbeeld ook is toegelicht.

Dan vraagt u een duidelijk plan voor het opheffen van belemmeringen. Nou, een van de zaken waar ik dan op in kan gaan- Want veel dingen zijn dus nu wettelijk niet mogelijk. In principe, alles wat wettelijk wel mogelijk is, doen wij. Maar voor bijvoorbeeld de winterrust voor de ganzen – zeker voor de grauwe gans is de winterpopulatie ook erg groot – zijn we ook in internationaal verband aan het kijken wat we daaraan kunnen bewegen. Maar hebben we ook met de agrariërs in de Beemster een pilot in voorbereiding voor de winterrust, om ook gewoon de resultaten te zien van faunabeheer in de winterperiode, zodat we daar ook weer beleid op kunnen maken. Dat is onderdeel van het budget wat extra beschikbaar is gemaakt voor het Faunabeheerplan Gans.

Dan vroeg u over welke begrotingsposten het gaat. Het is nu gewoon een algemene sluitpost. Dus dat gaat vanuit de algemene middelen. Maar ik heb er echt vertrouwen in dat zowel het ganzenplan gaat leiden tot een lagere populatie, als het houtduivenplan gaat leiden tot afdoende mogelijkheden voor beheer. Dus ik zou het heel graag op de landbouwbegroting willen hebben en dan bevriezen op 45 miljoen. Dat betekent dat ik daar heel veel geld overhoud voor landbouw bouw de komende jaren. Nee, maar laten we het gewoon blijven dekken zoals we nu doen. Het is nu een open-einderegeling.

Dan vroeg u naar de consequenties voor de faunabeheereenheid als de populatie niet daalt. We hebben gewoon de harde afspraak en de garantie gekregen – mondeling dan wel – dat de faunabeheereenheid met het Faunabeheerplan Gans de ganzenaanpak ook echt kan en zal uitvoeren. Daar houd ik ze natuurlijk ook aan. Daar houden ze zichzelf trouwens ook aan. Als dat niet gebeurt, kan je niet in juridische zin of in financiële zin echt consequenties hebben. Maar wij monitoren natuurlijk met hen wel intensief of alle stappen doorlopen worden voor 1 februari, om ervoor te zorgen dat het ook meteen van start kan. En tussentijds of het afdoende is, of dat daar nog bijsturing op wat voor manier dan ook mogelijk is. De eerste geluiden trouwens, over de eerste stappen, zoals die koelingen die nu al genomen zijn, zijn best wel positief.

Het was een lang antwoord over faunabeheer, maar er waren ook veel vragen over.

Voorzitter, dan met betrekking tot-

De **VOORZITTER**: Interruptie, mevrouw De Sain, BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel voor de beantwoording. Ik had nog een vraag gesteld of u bij het IPO nog iets kon doen voor de- Of ben ik weer te ongeduldig?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, ik vind van wel dat mevrouw De Sain wat te ongeduldig was hier. Nee, ik was van plan om daar nu op in te gaan. Dus u heeft gelijk, hoor. Ik rondde het faunabeheer af. Maar in principe hebben we het Faunabeheerplan Gans natuurlijk met vijf provincies ingezet. In sommige provincies zijn er qua ganzenbeleid helemaal geen problemen. Er wordt ook vanuit het IPO overleg gevoerd met ministerie over faunabeheer in algemene zin, ook over de middelen voor faunabeheer – want we krijgen natuurlijk gewoon veel en veel te weinig. We krijgen één miljoen van het Rijk. Nou, inmiddels weet u hoe hoog de schade is. Dus daar is in IPO-verband ook regelmatig het gesprek over. Waarbij het soms lastig is dat in sommige provincies, nou, wel wolven zijn, in andere provincies zijn er veel ganzen. Dus het verschilt gewoon.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, dus als ik het goed begrijp. U zegt eigenlijk: de beperkingen op het beheer van de ganzenpopulatie slash houtduifpopulatie, voor zover wij dat in provinciale handen hebben, die zijn er niet meer. Er zijn nog wel wettelijke beperkingen, zoals de winterrust. Maar u zegt net tegen mevrouw De Sain, terecht, van, ja, we trekken in IPO-verband op richting het ministerie om ook middelen daarvoor te krijgen. Maar dan kunt u dus ook gezamenlijk in IPO-verband optrekken naar het ministerie om die laatste wettelijke beperkende maatregelen, zoals

de winterrust, en daarvoor te lobbyen om die er ook af te halen. Want ik neem aan dat andere provincies hier ook last van hebben.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dat is een interessante, maar wel lastige vraag. Want heel veel van die wettelijke beperkingen gaan natuurlijk ook gewoon over de gunstige staat van instandhouding. Dus waar onze winterrust veel mee samenhangt, is dat er internationale afspraken zijn over de trekvogelpopulatie. Ganzen zijn over het algemeen trekvogels. De enige trekvogelpopulatie die boven de gunstige staat van instandhouding in Noord-Holland zit, is die van de grauwe gans. Dus de Kolgans en brandgans vallen dan bijvoorbeeld alweer af. Daar zou je dus eerst ook in internationaal verband – dat noemde ik net ook al even in mijn eerste antwoord – afspraken over moeten maken voor je die trekvogelpopulatie ook onderdeel van je beleid kunt maken. Dus het is niet per se zo dat, als je vriendelijk naar de staatssecretaris lacht, dat hij dan de regels aanpast, want het moet ook echt ecologisch wel kloppen.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, en voorzitter, nog in antwoord op een andere vraag van mij. Ik zou u toch als suggestie willen meegeven om in ieder geval de explosief toegenomen kosten, om inderdaad te kijken- We beschouwen als VVD-fractie de gans toch echt als vallend onder de portefeuille- In ieder geval althans onder de begrotingspost Groen. Ja, wellicht kunt u overwegen om het daar dan ook voor een deel vandaan te halen.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dat was volgens mij een politieke opmerking waar volgens mij het politieke debat prima over plaats kan vinden.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor u zeggen dat de schade op dit moment stabiel hoog is. Terwijl we de afgelopen jaren eigenlijk vooral hebben gezien dat het alleen maar toeneemt. Dus dat we elke keer onderbegroten op basis van de faunaschade. Waar baseert u het op dat het plafond nu bereikt is?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, fijn dat u die vraag stelt, voorzitter. Ik heb aangegeven dat de populatie van de ganzen stabiel hoog is. Dus die neemt niet verder toe. Maar de schade neemt wel toe, want de prijs van gewassen is gewoon enorm toegenomen de afgelopen periode, door schaarste grond, nou, hoge voedselprijzen hangen natuurlijk ook samen met al het beleid wat de agrarische sector moet uitvoeren waar ook gewoon een prijs voor komt. Ik denk dat u het in de supermarkt ook beleefd heeft dat de groenten duurder zijn geworden. Nou, dat merken wij ook in onze schadevergoedingen. Dus de populatie is stabiel hoog – de schade is stijgende vanwege deze omstandigheden.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Oké, dus even voor de duidelijkheid: we hebben het schadeplafond nog niet bereikt en daar moeten we even kijken wat we eraan gaan doen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter-

De **VOORZITTER**: Meneer Beemsterboer, als u wil indrukken op het moment dat ik u naam noem, want anders raakt de camera in de war en dan kan die de beelden niet vormen. Ik zou het jammer vinden als de kijkers uw gezicht niet kunnen zien als u spreekt, en dat gun ik ze niet. De heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel, voorzitter. Ook voor het compliment. Ik raak bijna de draad van m'n verhaal kwijt. Kunt u even een hint geven wat u ook alweer vroeg?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dat we dus nog niet het plafond qua kosten hebben bereikt.

De **VOORZITTER**: Dan komt nu de heer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, ja, en daarbij zei mevrouw Schneemann ook: en dan gaan we nog even kijken wat we daaraan gaan doen, Maar dat is zeker niet het geval. We zijn dus op onze grootste twee kostenposten- Ons Faunabeheerplan Gans zit echt goed in elkaar. Brengen we binnen drie jaar de populatie naar beneden. Daar hebben we een pilot voor gedraaid in Texel, dat een derde van de populatie ook daadwerkelijk met dat gecoördineerde beheer

aangepakt kan worden. Daar heeft u in plaats van één miljoen, wat u altijd gedaan heeft, nu vier miljoen per jaar voor beschikbaar gesteld. Dus daar kunnen we echt wel even wat gaan doen. Ik heb er vertrouwen in dat we dat gaan redden. En het houtduivenplan hebben we, in tegenstelling tot 'er mocht niks' nu een Faunabeheerplan Houtduif ter inzage liggen van de faunabeheereenheid, waarbij er weer afschot van 16.500 houtduiven per jaar mogelijk is. Dat is vergelijkbaar met de jaren vóór 2023. En dat is nu alleen op kwetsbare gewassen gefocust. Dus daar is bescherming van kwetsbare gewassen heel kansrijk.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u, voorzitter. Naar het bollenareaal en het bollenconcentratie gebied werd door BBB nog gevraagd. Die regioaanpak, regiocertificering, dat is mij om het even. Volgens mij komt bij de sector vandaan wat voor titel daaraan gehangen wordt. Als zij zich willen aansluiten bij Zuid-Holland of hun eigen titel daaraan willen hangen- Als het maar werkt.

En u vroeg nog naar de inzet voor economisch daklozen. Vooral omdat ik het leuk vind om het daar even over te hebben. Het zijn ongeveer dertigduizend mensen in onze provincie die dus geen dak boven hun hoofd hebben. Die bij vrienden en kennissen slapen. Die ergens in de auto moeten blijven slapen. Wij geven dat regelmatig aandacht. Ik zoek ze op samen met mensen uit onze ambtelijke organisatie om het gesprek mee te voeren, omdat het gewoon belangrijk is dat het verhaal van deze mensen zichtbaar is. Dus dat blijven we zeker ook doen. We zijn er ook over in gesprek met gemeenten.

Dan vroeg Volt naar die 76,4 miljoen voor wonen. Daarvan heb ik net al aangegeven: dat loopt eigenlijk heel erg goed om die middelen nu in te zetten. Maar u zegt: het lijkt erop dat de ambitie te hoog is – dus kunt u maar beter stoppen met het uitgeven van die middelen. Ik zou eerder zeggen: als de ambitie zo hoog is dat er misschien nog meer resultaten geboekt kunnen worden, dan kunt u ook overwegen om mij meer middelen te geven. Nou, dat gaat nu even te ver voor deze vergadering, denk ik. Maar ik zou in ieder geval vol willen houden dat we deze middelen goed en intensief blijven besteden. Ik dreun graag, net als de heer Terwal van de VVD zojuist twee projecten noemde, ongeveer de andere vijftien projecten op. En ik ben ervan overtuigd dat ik u dan voor alle zeventien projecten met enthousiasme zie reageren op alle inzet die we daar voor de woningbouw gepleegd hebben.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Nou, volgens mij heb ik helemaal niet gezegd dat de ambitie te hoog is en dat we misschien het geld anders moeten gaan verdelen. Ik heb wel teleurstelling geuit over de doelmatigheid van de besteding. Dat er gewoon zo'n groot bedrag ligt en dat we het doel alleen in theorie gaan halen. Ik zie de voorstellen graag tegemoet. Dus dan kunnen we daar goed over oordelen.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dat woord 'doelmatigheid', daar viel ik inderdaad over. Kijk, de provincie Noord-Holland – en dat hebben we ook van het begin af aan aangegeven – is niet de enige partij in de woningbouw. En 76,4 miljoen is weliswaar een onwijs groot bedrag, maar staat niet in verhouding tot de vele miljarden die nodig zijn voor onze woningbouw. Dat hebben we van het begin af aan aangegeven. Dat wil niet zeggen dat deze middelen niet doelmatig besteed zijn, want bij al deze middelen zijn infrastructurele projecten opgelost of financiële problemen met name rondom het sociale deel opgelost, waardoor die projecten wel door kunnen gaan en er dus woningen gerealiseerd zijn die anders niet gerealiseerd zouden zijn. Dat is volgens mij het belangrijkste doel van deze budgetten.

Dan – even kijken, hoor – vroeg het CDA gaf aan: iedere kern heeft woningbouw nodig. Ik denk dat dat ook logisch is inderdaad. Daar zetten de meeste gemeenten op in. Er is ook echt al heel veel mogelijk. Woningbouw binnenstedelijk is in alle kernen mogelijk. In het landelijk gebied is heel veel mogelijk. In het beschermd landschap is natuurlijk heel veel niet mogelijk, bewust, want dat hebben de Staten willen beschermen. Maar daar is dat 25 woningenbeleid voor gemaakt, voor de wat kleinere kernen. Er zijn een aantal maatwerkprojecten waar collega Rommel ook mee bezig is. Dus op zich gaat dat volgens mij best de goede kant op en krijg ik daar ook positieve signalen over als ik de wethouders Wonen bijvoorbeeld spreek.

Dan ten aanzien van de PAS-melders werd ik toch ook even in verleiding gebracht om te reageren. U vroeg naar die pilot op Texel: dat loopt te lang. Dat loopt ook erg lang. Dat was, nou, zoals ik eerder heb aangegeven, in december zo ongeveer afgerond. Maar ja, toen hadden we die rechterlijke uitspraak dat dat hele salderen eruit moest. Inmiddels heb ik aangegeven dat we wachten dat we dit jaar tot een afronding van de pilot gaan komen. Ik heb positieve signalen over die afronding nog steeds. Maar u zei ook: had u nou niet beter op meerdere paarden kunnen wedden? En dat hebben we natuurlijk ook gedaan. Daar heb ik u ook over geïnformeerd. Dus we hebben ook de zaakbegeleiders die voor PAS-melders aan de slag zijn en bijvoorbeeld bij handhavingstrajecten tegen PAS-melders passende beoordelingen kunnen inzetten, juridische bijstand kunnen inzetten, zelfs emotionele bijstand in kunnen zetten. Allemaal middelen die het Rijk daar ook voor beschikbaar stelt. We hebben een stikstofbank voor PAS-melders opgericht, die ook vanwege dat salderen natuurlijk heel erg belemmerd is. We hebben een aanpak stikstofreductie en natuurherstel waarmee we verwachten dat we dat kunnen verwerken in de omgevingsverordening. Dan, als dat allemaal lukt, zouden we – zoals we nu verwachten – vanaf 1 januari 2027 onze eigen geborgde stikstofreductie en geborgd natuurherstel hebben, waardoor we in principe de vergunningverlening vanaf 1 januari 2027 weer mogelijk kunnen maken. Er moet nog wel heel veel gebeuren, want we hebben daar tot nu toe alleen die afspraken met de melkveehouderij liggen. Maar we hebben in ieder geval de richting waarmee we dat vorm kunnen geven. Dus er is meer gebeurd dan alleen Texel, maar dat wist u volgens mij ook.

Dan de Partij van de Arbeid. Hoe ik terugkijk op de afgelopen tweeëneenhalf jaar wonen? Ik denk niet dat GS voldoende spreektijd hebben daarvoor, maar ik ben heel enthousiast over de beweging die we in onze organisatie teweeg hebben kunnen brengen en ook in het veld teweeg hebben kunnen brengen, dat Noord-Holland echt gezien wordt als aanjager van de woningbouw. Daar hebben we die middelen, maar ook onze bouwambassadeur en ons team Versnellen Woningbouw voor in kunnen zetten. We zijn nu ook bezig om te kijken hoe we meer ambtelijke ondersteuning – een kwartiermaker is hier laatst voorgesteld in de commissievergadering – hoe we gemeentelijke organisaties kunnen helpen die ambtelijke tekorten hebben, om toch alle projecten door te kunnen zetten. Daar krijg ik ook gewoon positieve geluiden over.

Dan vroeg u nog hoe we toewerken naar het toekomstperspectief voor de landbouw. Nou, in eerste instantie is dat stikstofslot natuurlijk heel erg belangrijk – ook voor de landbouw, voor de woningbouw, eigenlijk voor onze hele economie. Daarnaast zijn we met onze greenports bezig, zetten we in op kringlooplandbouw, hebben we intensief onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van mest en mestverwaarding, ook voor verduurzaming van ons energievraagstuk, voor CO_2-uitstoot, voor stikstofuitstoot, hebben we daar ook in ruimtelijke zin meer mogelijkheden voor geboden. Zijn we veel bezig met innovatiemogelijkheden rondom de agrarische sector. Bijvoorbeeld in het Fieldlab Groene Hart, waar ook veel geld beschikbaar is gekomen vanuit het Rijk voor innovaties en het testen van innovaties. Dus in dat opzicht denk ik dat er voor de agrarische sector heel veel sporen op dit moment de goede richting op lopen. Had altijd sneller gemoeten en stikstof is gewoon echt vervelend, zeker na die uitspraak van december, maar ik heb wel het idee dat we daar op het goede spoor zitten.

Dan had ik nog- O, daar is een motie over ingediend. Ja, dan heb ik nog een hele lijst moties. Ga ik proberen snel te doen, voorzitter.

Even kijken. Motie M106. Die wil ik ontraden. Dat gaat over dat realistisch en toekomstgericht regeerakkoord. Veel doen we al en veel is ook in lijn met de inzet die we bijvoorbeeld binnen het IPO-verband hebben. Maar een aantal dingen, zoals die verwijzing naar die rekenkundige aanpassingen, zijn echt wel weer in strijd met de brede aanpak die we in IPO-verband hebben afgesproken, dat het zowel over geborgde stikstofreductie als geborgd natuurherstel als herstel van die ondergrens op basis van die wetenschappelijke inzichten gaat. Dus ik moet hem helaas nu nog ontraden.

Dan M109, versnelling van de vergunningverlening voor de woningbouw. Wil ik aan de Staten laten. Dit past heel erg in de aanpak van ons versnellingsteam woningbouw.

Dan nummer M110, wil ik in de huidige vorm ontraden, vanwege de brede definitie van doelen. Daar is in het coalitieakkoord, volgens mij, juist wat specifiek specifiekere tekst over opgenomen.

Ik kan eventueel wel de toezegging doen dat we de goede plek zoeken in de begroting of de Brede Basismonitor om dit te verwerken.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik denk dat ik begrijp waar de gedeputeerde op doelt. Over doelen gesproken. Het is een brede definitie inderdaad. Als we het nou beperken tot een aantal doelen en die dan passend bij het coalitieakkoord ook in het dictum noemen- Want het staat wel in de overweging, namelijk. Het coalitieakkoord verwoordt die doelen namelijk.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, als u hem op die manier wijzigt, dan verwacht ik hem aan de Staten te kunnen laten.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan zal ik in de tweede termijn een andere motie indienen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Beemsterboer.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u, voorzitter. Dan heb ik motie M111. Die moet ik ook op dit moment ontraden. Het gaat over de wildopvang. Er is nu geen dekking voor. Er is wel de wens om te kijken wat we met de onderbesteding zouden kunnen doen, maar dat zouden we pas weten bij het rekeningenresultaat en dan zouden we kunnen kijken of we het in het budget van het rekeningenresultaat kunnen verwerken. Dus dat is op het moment van de jaarrekening.

Dan motie M117. Dat gaat over grip op faunaschade. Is aan de Staten. We doen al echt veel op dit gebied, maar het gaat om heel grote bedragen. Dus het lijkt me heel goed dat u om inzicht vraagt en dat ik dat gewoon hoor te geven.

Dan motie M120 van 50PLUS, gaat over die levensloopbestendige woningen. Die zou ik, in mijn ogen, willen ontraden omdat die overbodig is. Echt heel veel, eigenlijk alle drie de punten, doen we al. We zijn in gesprek met gemeenten. In de actieagenda wordt al verwezen naar levensloopbestendige woningen. We monitoren het ook al. Dus het is eigenlijk extra werk voor de mensen die hiermee bezig zijn. Vandaar dat we het ontraden, omdat ik eigenlijk zou zeggen: we doen dit al.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb het er nadrukkelijk in gezet, omdat ik het ook wel gelezen heb dat we het doen, maar omdat ik toch wel mee wil geven om er wat meer aan te doen – als u goed naar de motie kijkt.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, daar zou ik dan wel even op in willen gaan. Want, kijk, het overleg met gemeenten over concrete doelstellingen: in de basis zijn er landelijk gezien concrete doelstellingen voor levensloopbestendige woningbouw. De meeste gemeenten hebben dat ook en daar spreken we bij de versnellingstafels met elkaar over. Over het wonen voor senioren, senioren sec wonen, hebben we sowieso gesprekken binnen die versnellingstafels. Dan de tweede bullet is dat woonbeleid waar we het- Daar verwees Ik net naar, dat we het hebben opgenomen. En of het in de Monitor Plancapaciteit kan: ik moet dat even voor de zekerheid checken. Er wordt gewoon bijgehouden hoeveel levensloopbestendige woningen er gepland worden. Dus in de basis gebeurt dat ook. Als dat niet- Ja.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): De derde bullet moeten we terug kunnen vinden? Ik heb hem niet teruggevonden. In welk document zegt u?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u, voorzitter. Ja, het gaat om de Monitor Plancapaciteit waar de gemeenten invullen: dit zijn onze plannen en dit verwachten we te doen. Zoveel sociale woningen, zoveel- De Monitor Plancapaciteit.

De **VOORZITTER**: Mag ik even de rest van de Staten verzoeken iets rustiger aan te doen? U bent erg goed te horen hier en ik wil me graag concentreren op het debat. Mevrouw Van der Helm.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Wanneer hebben wij die – hoe noemde u het – capaciteit ontvangen of gaan het ontvangen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, die ontvangt u continu. Het staat op plancapaciteit.nl en wordt daar ook regelmatig bijgehouden door de gemeenten.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Meneer Beemsterboer, gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank, voorzitter. De laatste die ik heb, is M124, het stimuleren van biobased bouwen. Die zouden we willen ontraden. Strijdig met het beleid dat we op dit moment hebben. We zijn enorm bezig met het aanjagen van de vraag. We hebben een Convenant Houtbouw, waar ook circulaire bouw in zit, een Convenant Biobased ook. We hebben pas nog een congres rondom dit thema georganiseerd. Maar ook vanwege dat Nederland toch een relatief klein land is met relatief kleine agrarische oppervlaktes, waar hoge grondprijzen zijn en ook hoge arbeidskosten, wil je dit soort grote productie van een lisdodde en andere vezelgewassen eigenlijk het liefst in landen in oostelijk Europa hebben, zoals de meeste van die grote productiegewassen zitten. Dus houtproductie en vezelgewassenproductie op heel dure grond met subsidie doen, lijkt niet heel logisch als je ook een vrachtauto hout uit Oost-Europa voor een lagere prijs kunt halen om hier woningen te bouwen. Dat is de overweging geweest waarom we gezegd hebben: laten we de middelen die we hebben en de energie die we hebben nu vooral aan de vraagkant zetten. Vandaar ontraden.

Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Nee, in een keer bent u heel snel klaar. Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Gielen. Voor gedeputeerden geldt helaas geen maidenspeech. Dus u kunt interrupties verwachten.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, was het maar zo.

De **VOORZITTER**: Ik weet niet of ze dat durven bij de eerste keer natuurlijk.

Gedeputeerde **GIELEN**: Nee, dat moet je altijd nog maar even bezien. Goed, dank u wel.

Gedeputeerde Rommel had al even aangekondigd dat ik ook nog iets zou zeggen over het NNN. Want het is natuurlijk in het debat al veel gegaan over de tweehonderd miljoen vandaag en waarom die nou ook nu nodig is. Dat is dus eigenlijk, zoals ook al wel benoemd is, omdat we zo snel mogelijk en zo effectief mogelijk ook aan de slag willen om tot die realisatie over te gaan. Iets anders wat we in het debat volgens mij veel gehoord hebben, is, wanneer is het nou een keertje af? Kan het niet sneller? Waarom duurt het lang? En die tweehonderd miljoen die we nu in deze begroting dus ter beschikking stellen, is ook echt nodig om te kunnen zeggen, oké, dan hebben we dat budget. Dan kunnen we ook voor die waarde eigenlijk van dat bedrag aan de slag, die plannen maken en die uitvoering opstarten. Ja, en, nou ja, ik ben misschien net begonnen, maar ik heb natuurlijk ook een beetje haast. Dus liever vandaag dan morgen. Dus ik ben heel blij dat we dat nu op deze manier kunnen doen. Hoe die besteding er precies uitziet, dat is volgens mij ook iets wat we zo meteen in de realisatiestrategie, die in de komende commissie Landelijk Gebied op de agenda staat, met elkaar bespreken. Dus ik hoop dan ook inhoudelijker het gesprek met u te voeren over, hoe ziet de besteding er dan uit? Hoe gaat die realisatie vorm krijgen? En hoe doen we dat komende tijd?

En dan zie ik mevrouw Schneemann opstaan. Dus dan wacht ik even.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, ik dacht, ik twijfelde even of ik moest gaan. Maar uw opvolger, Statenlid Van der Waart, benoemde net dat het een mooi ambitieniveau zou zijn om in 2035 klaar te zijn met de focusgebieden. Is dat ook uw ambitieniveau of denkt u dat het wel wat sneller kan?

Gedeputeerde **GIELEN**: Nou, eigenlijk is de ambitie daarin van het college. Zoals we eigenlijk net ook al zeiden van, laten we nou zo snel mogelijk en ook effectief dat geld inzetten. Dus hoe sneller, hoe beter, zou ik zeggen. Maar we moeten het wel op een manier doen dat we dat

effectief doen. Daarom hebben we ook gezegd van, we hebben de focusgebieden en tegelijkertijd willen we ook budget overhouden om, waar buiten die focusgebieden zich kansen voordoen, die kansen ook te pakken. Volgens mij is dat een heel mooie strategie om én in die gebieden die het belangrijkst zijn – vandaar die focus – én waar de kans zich voordoet, in te zetten. Hoe snel dat gaat, zou ik heel mooi vinden.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dus het kan misschien wel een tandje sneller?

Gedeputeerde **GIELEN**: Zo snel als mogelijk, hoort u mij zeggen.

De **VOORZITTER**: U krijgt een interruptie van de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik durf bijna niet, zoals u dat zei, maar ik ga het u nog wel even vragen. U heeft gezegd: we komen terug met dat NNN-plan. Maar het is toch voor vandaag en misschien dat u toch dat antwoord kunt geven. Waarom is het nou sneller als je die tweehonderd miljoen, en daarom een beetje de financiële normen overschrijdt, ten opzichte van het voorstel wat wij doen? Dat u die tweehonderd miljoen ook krijgt, dat u waarschijnlijk ergens eind Q1- U heeft nu 175 en ergens in het begin van 2026 krijgt u die overige 25. Wat maakt dat nou dat het daardoor minder snel of minder effectief is?

De **VOORZITTER**: Mevrouw Gielen, ook u wil ik verzoeken om even te wachten tot ik uw naam genoemd heb. Dan het knopje indrukken. Dan ben ik ook nog eens een keer in beeld, want anders ben ik namelijk nooit in beeld. Ik geef het woord aan mevrouw Gielen.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ik zal mijn best doen.

Ja, ik snap die vraag van het CDA heel goed. Maar waar het eigenlijk om gaat, is dat die tweehonderd miljoen ook echt beschikbaar moet zijn om de processen in de verschillende gebieden op te starten. Dus het zijn natuurlijk processen die lopen in allerlei verschillende gebieden en die over allerlei verschillende stukken grond gaan. Wil je nou dat proces, wat ook best wel even duurt – want dat is natuurlijk wel zo – voordat dat voltooid is, ook echt kunnen starten, dan moet je wel kunnen aantonen dat die middelen niet alleen maar ergens in de lucht hangen, om het zo maar te zeggen, maar dat die ook echt beschikbaar zijn. Om ook in de loop van het proces, bijvoorbeeld als je op een gegeven moment elkaar bij een rechter treft, wel aan kan tonen: die middelen hebben we ook echt en die kunnen we nu ook echt inzetten om van start te kunnen gaan. Daarom hebben we gekozen nu om te zeggen, nou, ze moeten echt nu beschikbaar zijn, omdat dat voor die snelheid uitmaakt in hoe snel je die verschillende processen op kunt starten.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank. Daar wou ik graag nog heel even op ingaan. Want u zegt, het budget heb ik nodig voor twee delen. 1, dat is die inzet op die focusgebieden, maar ook die kansen die je wil pakken op het moment dat zo'n kans zich voordoet. Dat betekent dat een gedeelte van dat bedrag dus niet meteen nodig is. Die is alleen maar nodig als de kans zich voordoet. Dus stel dat we het doen op de manier zoals we het hebben voorgesteld en er komt toch een kans die zich voordoet, die u eigenlijk zou willen benutten vanuit dat bedrag, omdat u zei 'ja, ik heb daar tweehonderd miljoen', dan zou u die gewoon aan ons nog kunnen vragen om die op stel en sprong alsnog beschikbaar te stellen, mocht het zich voordoen. Dus ik snap hem eigenlijk niet helemaal. U kunt gewoon altijd, als een kans zich voordoet, altijd naar de Staten toe.

Gedeputeerde **GIELEN**: Die redenatie, die volg ik eigenlijk niet helemaal. We stellen nu een budget beschikbaar om die processen op te starten binnen de focusgebieden. Daarnaast heb je dan nog steeds budget nodig inderdaad om zo snel mogelijk kansen te pakken die zich voordoen. Volgens mij zouden we daarvan ook moeten zeggen: als die kans zich voordoet, laten we hem dan ook grijpen. Als wij nu zeggen, we maken een kleiner deel beschikbaar van die tweehonderd miljoen, dan zou je eigenlijk dat kansenbudget ook weer van dat budget af moeten gaan halen. Dus volgens mij blijft het verhaal dan staan: die tweehonderd miljoen nu beschikbaar zorgt dat we eerder met een groter aandeel van de processen van start kunnen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Gielen.

Gedeputeerde **GIELEN**: Dank u, voorzitter. Dan kom ik bij een amendement. Amendement A40, moet ik er dan natuurlijk bij zeggen. Van de VVD onder andere. Met als titel Natuurgebieden zoveel als mogelijk toegankelijk voor recreatie. Ja, dat lijkt mij op zich een prima amendement. Sluit aan bij het huidige beleid, waarbij bezoekers, waar dat kan, welkom zijn. Ik hoorde in de toelichting eigenlijk ook al zeggen dat het echt gaat inderdaad om plekken waar het mogelijk is en geen schade aanricht. Dat is ook wat er eigenlijk bedoeld is in de oorspronkelijke tekst. Dus als u dat op deze manier helderder vindt, dan lijkt me dat prima. Kan ik dat aan de Staten laten.

Dan hebben we motie M114 van Volt, ChristenUnie en de Partij voor de Dieren, met als titel Verklein achterstand CO_2-reductie. Ook deze motie kan ik aan de Staten laten. We zetten al in op versnelling en verlenging van het energiebesparingskantoor. Akkoord. Misschien ook een kantoor. Weet ik eigenlijk niet. We zijn op dit moment aan het evalueren van, hoe gaat dat nou en is er extra inzet nodig? En ik zou eigenlijk zeggen van, nou ja, aan de hand van de uitkomst van die evaluatie kijken we toch al naar extra maatregelen, mocht dat nodig zijn. Dan zullen we daar ook met een voorstel bij u komen. Dus deze motie is in lijn daarmee en kunnen we aan de Staten laten.

Dan motie M115, ook van Volt, het Europees Sociaal Klimaatfonds. Ja, we delen wel uw wens om tijdig bij de uitvoering van dat Europees Klimaatfonds betrokken te zijn. Daar lopen ook al gesprekken over, hebben ook al gesprekken over gelopen. Is het college ook bij betrokken geweest. Dus dat belang van dat fonds, dat delen we. Toch, de motie moet ik ontraden, omdat de coördinerende rol die u hier eigenlijk vraagt, een beetje veel van het goede is. Dat zou betekenen dat we nog allerlei nieuwe structuren moeten opstarten, terwijl eigenlijk dit iets is wat we in de huidige overleggen, waar we al deel van zijn – bijvoorbeeld binnen het Huis van Nederlandse Provincies, binnen IPO, maar ook binnen VNG – goed aan zouden kunnen kaarten. Dus dat is iets wat we zouden kunnen doen. Maar die coördinerende rol, die gaat dan voor nu te ver.

Dan heb ik nog motie M122 van de ChristenUnie, Volt en Partij voor de Dieren: Bezuiniging op klimaat ongedaan maken. Ja, die motie moet ik op dit moment ook ontraden. We stellen deze bezuiniging eigenlijk voor nu in deze begroting. Het klopt dat er nu met de septembercirculaire ook wel weer licht in zit. Maar als het gaat specifiek om dat klimaatbudget hebben we voor komend jaar vanuit de rijksmiddelen nog voldoende budget om die doorzettingen gewoon plaats te laten vinden en kunnen we dus ook zeggen van, nou, laten we nou die vraag over extra middelen meenemen richting komend jaar in de P&C-cyclus richting de kaderbrief om te kijken van, met alle ambities die er liggen, wat is er dan nodig in klimaat en in andere gevallen en wat doen we daar. En niet nu daar al van zeggen: deze bezuiniging draaien we terug.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Verwacht u dan met een voorstel te komen om extra middelen te vragen aan de Staten?

Gedeputeerde **GIELEN**: Nou, dat weet ik nu nog niet. Dat kan ik nu ook nog niet zeggen. We hebben vandaag ook onder andere de Klimaatbegroting besproken. Daarin zeggen we ook van, het is een eerste sturingsmogelijkheid, waarin we gaan kijken wat er nu nodig is. Dat instrument van die Klimaatbegroting zijn we ook nog op andere vlakken verder aan het ontwikkelen. Daarin zou mijn verwachting zijn dat we daar komend jaar richting de kaderbrief ook mee teruggekomen van, zijn extra maatregelen nodig? Welk CO_2-effect heeft dat dan ook? En is het voorstel om daar extra budget bij te stellen. Dus dat zou ik dan ook willen doen aan de hand van die Klimaatbegroting.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **GIELEN**: Nou, voorzitter, dat was het eigenlijk qua moties. Dus dan dank ik u wel.

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Olthof. U mag.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Ik ben heel voorzichtig. Dank u wel, voorzitter. Volgens mij kan ik het redelijk kort houden.

Twee opmerkingen, één over de voorzieningen. Daar begon het CDA ook over. Daar hebben we vaker met elkaar over gesproken. Er worden echt op dit moment heel veel gesprekken gevoerd. Ik moet zeggen dat het echt met heel veel enthousiasme ook in de regio wordt ontvangen. Dus dat lijkt echt wel in goede aarde te vallen. Of het nou wel of geen kerntaak is, er is een heel duidelijke behoefte aan een provincie die in ieder geval daar een actieve rol pakt. Hoe groot die is, daarover zijn we in gesprek. Dat is best wel even lastig, maar dat gaat de goede kant op. Dus daar hoop ik ook zo snel mogelijk weer op terug te komen met wat concrete richtingbepalingen.

Dan de Partij van de Arbeid over het gratis ov. We hebben in ieder geval in het tarievenkader voor het openbaar vervoer opgenomen dat we gaan kijken: wat kunnen we met gemeenten doen? Er leek even een manier te zijn- En daarom ben ik ook in Brussel geweest om onder andere met DG Climate te praten, over het Social Climate Fund heb ik daarover gesproken ook, omdat er ook vanuit Den Haag een beweging was om uiteindelijk middelen vrij te spelen voor het Social Climate Fund om in ieder geval tegemoet te komen aan de mensen die in de bijstand zitten om daar in ieder geval gratis ov voor te regelen. Dat is het niet geworden. Dat heeft niets met de provincies te maken. Dat heeft niets met ons te maken. Maar er zijn wel andere omstandigheden geweest waarom uiteindelijk dat afgeketst is. Dat geld wordt wel ergens anders ingezet, maar niet voor het ov. In lijn met wat we hebben afgesproken bij de afspraken rondom de tarieven, zijn we nu ook in gesprek met de gemeenten hoe we dit verder vorm zouden kunnen gaan geven. Want ik ben wat dat betreft voor een groot deel afhankelijk van die gemeenten, omdat daar ook in principe het eigendom ligt van die gegevens. Dus die medewerking is ontzettend belangrijk. Als ik daar wat meer over weet, dan kom ik uiteraard bij u daarop terug.

Dan heb ik twee moties. Dat is de motie M112, volgens mij breed ingediend, en dat gaat onder andere over u verder te informeren over de financiën en het proces rondom de A9 Heiloo en rondom de N247. Die motie kan ik aan de Staten laten. Ik wil er wel bij opmerken dat dit uiteraard niet de enige twee projecten zijn. Ik begrijp de behoefte en de prioriteiten, of in ieder geval de urgentie, bij de Staten. Maar er zijn nog een heleboel- En dan noem ik inderdaad de eerdergenoemde Ravelijnbrug, de ring rondom Alkmaar, de N242. Zo zijn er een heleboel trajecten waar we volop mee bezig zijn. Onder andere de Oost-Westverbinding en de A9 Heiloo. Of, A9 en de – nee, sorry, ik moet het goed zeggen – en de A7, A8. Dus er zijn een heleboel projecten waar we bezig zijn, maar ik zal deze hier specifiek, naar aanleiding van deze motie, aan de Staten laten en zal ik daar ook invulling aan geven als deze wordt aangenomen.

Dan motie M121 van de ChristenUnie. Ik begrijp heel goed het punt. Er is misschien ook wat verwarring over als je naar de financiële paragraaf kijkt. Toch is deze overbodig, omdat namelijk het budget voor 2026 voortvloeit uit de Bikker-gelden die pas medio 2025 beschikbaar kwamen, niet volledig benut kunnen worden en daarom zijn doorgeschoven naar 2026. Dus daar zie je dus een verhoging voor het budget 2026. 2027 is het normale budget eigenlijk. En in 2028 gaan we naar de nieuwe concessie toe en hebben we uiteindelijk ook extra middelen hiervoor beschikbaar gesteld, omdat vanaf dat moment OCW, het ministerie, uiteindelijk met een herverdeling gaat komen van de ov-studentenkaart. Die middelen hebben wij al structureel toegevoegd aan de Begroting 2028. Dus als je naar het beeld kijkt, lijkt het alsof er een dip zit in 2027. Dat is niet het geval. Dus wat dat betreft is dit ook niet het gevolg van een minder beschikbaar ov. Dat blijft gewoon doorgaan. Dit is echt een financiële techniek.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank voor deze toelichting. Dat helpt al heel erg. Maar ik snap hem nog niet helemaal. Want als de Bikker-gelden komend jaar beschikbaar zijn, maar in 2026 niet, dan hebben we toch alsnog een probleem?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Nee, ze zijn in 2026 ook beschikbaar, alleen voor 2025, de middelen die daar beschikbaar voor waren, die zijn niet volledig benut in 2025 en die schuiven voor een deel door naar 2026. Die Bikker-gelden worden in principe niet ingezet voor een stukje compensatie van de financiën voor het tarief. Daar was het een onderdeel van. Maar dat leidt niet tot meer of minder lijnen. Dus met andere woorden, het ov-aanbod blijft hetzelfde.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Oké, dat is een heldere toelichting. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Meneer Olthof, gaat u verder.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dus eigenlijk als laatste: motie M112 aan de Staten; motie M121 overbodig en ontraad ik dus ook.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik heb zelf een vraag van de VVD gekregen, en een motie. Dus ik wilde vragen aan onze tweede vicevoorzitter, de heer De Wit, of hij even twee minuten genegen zou zijn om mij twee minuten te willen vervangen. Dan geef ik even kort het voorzitterschap over aan de heer De Wit.

Voorzitter: de heer De Wit.

De **VOORZITTER**: Ja, en als het meezit en aardig gaat maken we er wellicht drie minuten van. Ik zie daar de fans zitten. Goed, het woord is aan de commissaris voor de beantwoording.

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Dank u wel, meneer de voorzitter. Dan moet ik zelf natuurlijk ook heel erg oppassen met dat knopje.

De VVD heeft vragen gesteld over de asielzoekerscentra en met name de casus Amstelveen-Uithoorn. Overigens hebben we nog zo'n casus aan de hand gehad bij Hollands Kroon en Den Helder, zoals u dat weet. In eerste instantie ligt daar de verantwoordelijkheid, zoals u weet. Ik heb een coördinerende rol vanuit de Spreidingwet. Dat betekent dat ik geen instrumenten heb. We hebben wel wat financiën gekregen om de regionale teams die we hebben- Iedere veiligheidsregio heeft een eigen regioteam. En het ligt eigenlijk voor de hand dat dit soort problemen op regionaal niveau worden opgelost. Er is namelijk ook een mogelijkheid binnen die Spreidingswet om als regio een aanbod te doen. Dat betekent dat het in eerste instantie daar moet worden opgelost. Ik heb wel getracht, en ik heb dat ook gedaan, bemiddeld in beide casussen. Het heeft ons er wel toe gebracht om een lichte evaluatie te doen van de Spreidingswet. Die loopt op dit moment. Ik verwacht dat die eind van het jaar komt. Dan kijken wij met alle gemeenten waar we dat- Omdat natuurlijk vanaf volgend jaar 1 februari een tweede ronde gaat lopen in die Spreidingswet en dan willen we de lessen die we geleerd hebben, daarin meenemen. Dus wij proberen daar zo goed mogelijk bij te ondersteunen als provincie. Maar ik vind dat in eerste instantie die verantwoordelijkheid ook bij die gemeenten ligt om het af te stemmen. Daar waar nodig, heb ik zowel bij Hollands Kroon, Den Helder als bij Uithoorn en Amstelveen, wel bemiddeld, maar ze moeten daar wel met elkaar uit komen. Het zijn ook zijn ook gemeenten die in dezelfde regio zitten. Ik zou er dus geen voorstander van zijn om op dit moment al met een provinciaal afwegingskader te gaan komen, want ik vind dat die verantwoordelijkheid echt bij die gemeenten zelf ligt en bij die subregio's om daar een oplossing voor te vinden. Als wij hier dat met andere instrumenten, daar waar we eigenlijk in deze wet op dit moment geen directe verantwoordelijkheid hebben- Want het is namelijk een verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf, waarbij ik wel als commissaris als rijksorgaan een rol heb. Ik zou het daar voorlopig bij laten. Die evaluatie zal er wel voor zorgen dat wij daar aan de provinciale regietafel, waar we dit soort zaken natuurlijk ook bespreken met elkaar, goed naar kijken en de lessons learned van het verleden meenemen naar de toekomst.

Dan de motie.

De **VOORZITTER**: Ja, gaan we toch even pauzeren voor een vraag van de heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Dank, voorzitter. Wat ik van de commissaris graag zou willen weten. Want natuurlijk, zo'n bemiddelende rol is de prijzen in beide gevallen. En inderdaad, het moet ook niet topdown zijn dat de provincie de gemeenten wel vertelt wat er moet gebeuren. Maar ik kan me wel zo voorstellen dat er iets van een handreiking komt vanuit de provincie. Dat zou bijvoorbeeld onder andere uit die evaluatie van die Spreidingwet kunnen komen. Ik trek een beetje de parallel met, we hebben hier ooit een motie aangenomen, onder andere uit de koker van de VVD, waarin we hebben gezegd: kom met een afwegingskader wat betreft de plaats van windmolens als die op de gemeentegrens worden gezet. Daar zaten we een beetje als fractie aan te denken: om iets van een handreiking te geven aan die gemeenten van joh, als je nou een asielzoekerscentrum op je gemeentegrens plaatst, hou dan rekening mee met X, Y en Z.

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Nee, natuurlijk, dat is ook wat wij doen aan die provinciale regietafel. Wij hebben vanuit die tafel ook gelden gekregen vanuit het Rijk en die hebben wij onder andere aan die vijf regio's toebedeeld, zodat ze ook coördinatoren in dienst kunnen nemen die dat met elkaar afstemmen. Maar het is en blijft, wat mij betreft, in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Wat daar nog bij komt kijken, is dat ik hoop dat we naar de toekomst toe juist ook binnen die deelregio's de samenwerking stimuleren. Want niet iedere gemeente kan alles. Dan is het heel goed als je met elkaar samen een pakket maakt en daarbinnen de opvang regelt. Dat zou kunnen zijn dat de ene gemeente iets meer van het één en de andere gemeente iets meer van het andere gaat doen. Op het moment dat wij hier als provincie- Dus wij stimuleren juist die afstemming. En al die vragen, precies wat u zegt, dat moet daar gebeuren. Maar ik denk dat wij op dit moment daar als provincie geen rol in hebben en dat we dat ook niet zouden moeten willen. Want het zijn twee gevallen waar dit nu tot een escalatie- Althans, escalatie. Waarbij twee gemeenten even tegenover elkaar stonden, terwijl we eigenlijk al heel ver op weg zijn. Dus het is wat mij betreft ook veel te vroeg om te zeggen: we moeten een generale regel gaan maken voor al die gevallen. Want eigenlijk in 95 procent van de gevallen is het gewoon heel erg goed gegaan. Dus dit zijn twee uitzonderingen, die we overigens wel in de evaluatie hebben meegenomen als casus om te kijken: hoe kunnen we dat naar de toekomst toe voorkomen?

De **VOORZITTER**: En daarmee is de vraag beantwoord en is het woord aan mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nou, dank u wel, voorzitter. De evaluatie van de Spreidingwet, krijgen wij daar nog een terugkoppeling van of blijft dat alleen bij u, bij de regietafel?

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Dan doe ik het bijna zelf ook. Dat deed ik expres voor mijn leden van GS.

Het is een lichte evaluatie die wij doen aan de provinciale regietafel. Het is weliswaar een rijksorgaan-verantwoordelijkheid, maar zoals ik in het verleden ook heb gedaan, daar heb ik helemaal geen bezwaar tegen om u mee te nemen in dit soort processen. Want uiteindelijk snap ik heel goed dat, als u in de krant leest dat twee gemeenten het met elkaar niet helemaal eens zijn over de plaatsing bijvoorbeeld van een asielzoekerscentrum, dat u natuurlijk hier daar ook vragen over stelt. Dus dat in dat proces neem ik u mee. Maar ik denk eerlijk gezegd, het belangrijkste uit die evaluatie wat mij betreft: wat zijn de do's en wat zijn de dont's om gemeenten zo goed mogelijk te assisteren en te ondersteunen vanuit mijn rol als commissaris en voorzitter van de provinciale regietafel en zijn er wellicht ook nog vraagstukken die wij terug moeten leggen bij Den Haag om te zorgen dat gemeenten zich beter gesteund voelen? Maar ik zal u daar in een commissievergadering over bijpraten wat de uitkomsten zijn van deze evaluatie.

De **VOORZITTER**: Dat roept toch nog een vraag op. Gaat uw gang.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor die toezegging. Onze fractie blijft graag op de hoogte daarvan.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte, zou ik zeggen. Dan denk ik dat dat ook uw inbreng was op de gestelde vragen. […] U heeft nog een motie. Dan gaan we nu naar het advies over de motie.

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Dat is motie M107. Er is weliswaar- Roept Gedeputeerde Staten op om pal te staan voor het demonstratierecht. Ik zie dit als een ondersteuningsmotie. Onlangs heb ik een brief gestuurd naar het kabinet, omdat ik, nou ja, bijna ieder weekend wel door een door de kroon benoemde functionaris, een burgemeester dus, wordt gebeld over het feit dat het of uit de hand loopt of dat er fysieke bedreigingen zijn. Of je nou voor of tegen een Spreidingwet bent, daar gaat het mij niet eens om. Als functionarissen in onze provincie de wet uitvoeren, dan vind ik dat, ja, wij als overheid achter die functionarissen moeten staan. Dus ik ben blij met die steun. Ik sta ook positief ten opzichte van deze motie. Ja, ik vind ook dat het mijn taak is als commissaris om dat ook bespreekbaar te maken, omdat ik het niet normaal gedrag vind. Ik heb u eerder gezegd: ik vind dat niet-normaal gedrag het verdient tegengesproken te worden – wat wel normaal is. Ik ben dus blij met deze steun.

De **VOORZITTER**: Dank voor die advisering. Daarmee sluiten we ook de volledige bijdrage van u in die rol af en switchen wij weer van plek.

Voorzitter: commissaris van de Koning Van Dijk.

De **VOORZITTER**: Met veel dank aan Statenlid De Wit voor deze vervanging.

Dit was het einde van de eerste termijn. Ik kijk heel even of er nu behoefte is aan een korte schorsing of dat u gelijk door kunt gaan met de tweede termijn. Een korte schorsing? Tien minuten, is dat een- Kwartier. Dan schors ik de vergadering tot 21.00 uur.

Schorsing van 20.44 uur tot 21.06 uur.

De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, de vijf minuten zijn om. Ik ga nu toch echt de vergadering heropenen. Geachte aanwezigen, beste Statenleden, mag ik u verzoeken plaats te nemen? Mag ik anders de leden die nu in het midden van de arena staan, verzoeken naar een andere plek te gaan? Nogmaals, ik heb de vergadering weer heropend.

We zijn in de tweede termijn van de Begroting 2026. De eerste reactie vanuit het college in eerste termijn is gegeven. Wij gaan naar een tweede termijn. Ik hoop dat u allen goed heeft mee kunnen nadenken, zodat, als er nog wijzigingen of wat dan ook zijn aan amendementen of moties, dat u die nu kunt meegeven. De heer Mülder van D66 is er klaar voor.

Tweede termijn Provinciale Staten
De heer **MÜLDER** (D66): Om een beetje tempo te maken, liep ik er al naar toe.

Dank u wel, voorzitter. Ik had nog in ieder geval een motie die u van mij tegoed had, die ik graag nog had willen indienen. Sommigen hadden hem al gezien. We hadden ook nog een mooie procesmotie die we eigenlijk als motie Vreemd hadden willen doen. Iemand anders herinnerde mij eraan dat ik altijd enorm erop ben dat als er een motie Vreemd is, maar er is ook een begrotingsbehandeling, dan is het heel raar om die dan niet hier te doen.

We hadden namelijk nog een motie die wij met de Partij voor de Dieren samen indienen, waarvan het dictum luidt: “Verzoeken het college om een conceptversie van de zienswijze van de provincie Noord-Holland op de Nota Ruimte naar Provinciale Staten te sturen, die geagendeerd kan worden op een passende commissievergadering voor de deadline van 15 december 2025. Hierbij is het niet uitgesloten dat het een nazending wordt, en gaan over tot de orde van de dag.” Er staat hier nog een fout in, zie ik net. Het gaat goed. Maar dat is de motie die ik bij deze nog heb ingediend.

Motie 125-3 november 2025
Zienswijze op Nota Ruimte via Provinciale Staten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:
- *Er tot en met 15 december 2025 zienswijzen kunnen worden ingediend op de Nota Ruimte van het Rijk;*

Overwegende dat:
- *De Nota Ruimte veel impact heeft op de toekomstige ruimtelijke ordening en de Omgevingsvisie van Noord-Holland;*
- *Het gezien de strakke planning lastig zal zijn om een definitieve versie van de zienswijze van Noord-Holland aan Provinciale Staten voor te leggen voor de deadline van het Rijk;*
- *Het van belang is dat Provinciale Staten betrokken zijn, en wensen en bedenkingen kunnen meegeven.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Een conceptversie van de zienswijze van de provincie Noord-Holland op de Nota Ruimte naar Provinciale Staten te sturen die geagendeerd kan worden op een passende commissievergadering vóór de deadline van 15 december 2025. Hierbij is het niet uitgesloten dat het een nazending wordt.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Laurien Berkvens (D66) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

De heer **MÜLDER** (D66): Maar ik wil dan ook nog iets zeggen over het debat van daarnet, want ik moet zeggen dat ik- Ja, het is niet gebruikelijk om twee keer tegen een begroting te gaan stemmen. En dat was ik niet van plan. U maakt het mij wel behoorlijk lastig, want ik vind het heel moeilijk. Ik kan nog wel begrijpen dat die tweehonderd miljoen die zo hard nodig is, dat er in de toekomst een mooi bedrag aan zit te komen waardoor er eenmalig misschien een uitzondering kan worden gemaakt. Nou, misschien dat een fractie als D66 die dit belangrijk vindt, dan nog over haar hart kan strijken. Maar het is toch wel heel raar dat u ook met andere moties vanuit de coalitiepartijen, die dan in ieder geval aan de Staten worden gelaten, er wel weer een soort van zoveelste hypotheek genomen wordt op dat bedrag wat er in de toekomst zou komen. En dat vind ik raar. Vooral vind ik dat raar omdat er ook best wel is geschrapt in bepaalde moties die zijn aangenomen. We hebben het bijvoorbeeld gehad over de wildopvang. We hebben het gehad over toerisme, die wij ook met het CDA hebben ingediend. Het is eigenlijk heel raar dat er bij deze begroting en kaderbrief een soort van het mes in is gezet; en daar zou dan geen ruimte voor zijn. We vinden dit gewoon echt heel lastig, dat deze regels aan de laars worden gelapt. Het blijkt dus niet echt een uitzondering te zijn, want ook bij die andere moties die worden ingediend, hebben wij het idee dat er echt niet prudent wordt omgegaan met ons begrotingsbeleid. We zitten daar echt mee in ons maag. We hopen dat daar nog een soort van iets op komt, maar wij vinden dit echt heel lastig. Daar wil ik het graag nu bij laten – maar niet voordat ik de vraag van de PvdA hierover heb beantwoord.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, wellicht kan ik de heer Mülder nog wat geruststellen. Bij onze motie gaat het nadrukkelijk over die meevaller vanaf 2026, terwijl het college verwacht dat met de meevallers over 2025 – dus incidenteel geld wat er nu komt – al die algemene reserve op orde komt. In ieder geval, dat hoeft elkaar niet te bijten. Hopelijk stelt u dat iets gerust.

De heer **MÜLDER** (D66): Dat doet voor mij en mijn fractie niet af aan de reden dat er dus de hele tijd een soort van op geld wat we nog niet hebben in deze begroting wordt gevraagd om even een uitzondering te maken. En ik vind dat lastig. Ik vind dat echt moeilijk.

De **VOORZITTER**: U heeft één motie ingediend. En die motie-

De heer **MÜLDER** (D66): Ik heb ook nog een vraag gekregen.

De **VOORZITTER**: Ja, maar ik wilde even zeggen dat die motie onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen. En dan geef ik aan Statenlid Van der Waart het woord.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, ik zit nog even te denken, want ik begrijp dat u zegt: ik vind het lastig. Anderzijds hebben we natuurlijk bij de kaderbrief nadrukkelijk die inzet getoond op het NNN. Daar was u volgens mij heel enthousiast over. We zien nu de effecten. We zien nu ook dat er een meevaller is. Daar zijn ook moties voor ingediend. Wat ik me afvraag, wat vindt u nou belangrijker: de cijfertjes die dan even misschien anders zijn dan u ze ziet of de investeringen op natuur?

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, dat is best een interessante vraag, want wat ik daar lastig aan vind is, we hebben hier een momentopname. Zo'n begroting is een momentopname. We krijgen met z'n allen bepaalde cijfers waar we over oordelen. Dat moet kloppend zijn en daarom gaan we verder. We hebben ook regels afgesproken over hoe zo'n begroting eruit moet zien. Dan wordt er door u als coalitie alvast een voorschot genomen op al die meevallers die gaan komen. Dat voelt toch niet goed om dat hier al te moeten doen of te mogen doen.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, ik zie het ook niet als een voorschot op de meevallers die gaan komen. Er is nu een motie die voorligt om de opdracht aan GS te geven om te kijken wat er met die meevallers die straks zullen komen, hoe die ingevuld kunnen worden. Maar dat is volgens mij een andere discussie dan het NNN-verhaal.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, maar voor mij is het een optelsom van regels die we met elkaar hebben afgesproken en die u lijkt te breken hiervoor. En vooral ook in combinatie met bijvoorbeeld aangenomen moties, nog echt net voor de kaderbrief, die meteen worden geschrapt op het moment- Om zo'n begroting kloppend te krijgen, maar u vraagt al meteen of GS een nieuw voorstel wil doen voor de meevallers die er komen. Ik denk dat we dan bijvoorbeeld eerder iets zouden moeten doen met de moties die u heeft geschrapt, die we democratisch hier hebben gekozen, dat we die zouden gaan instellen.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, ik denk dat die motie waar we het net over hadden, dat die ook wel wat breder is dan alleen 'GS moeten het gaan doen'. Daar laat ik het eventjes bij. Dank u wel.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, hij is inderdaad heel breed. Dus ik weet ook echt niet waar ik voor zou stemmen. Daar kan ik sowieso niet in meegaan.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nogmaals, u heeft één motie ingediend en die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer Hollebeek, Partij voor de Dieren, in tweede termijn.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, voorzitter, dank u wel. Eventjes tijd om de boel een beetje bij elkaar te vegen, want wat aanpassingen hier en daar en nog wat reacties op moties.

Even beginnen bij motie M111 over de wildopvang. Er was inderdaad wat verwarring omdat ik het dictum niet geheel uit had gesproken, over de dekking uit het begrotingsresultaat. Dat was ook de verwarring in het kleine debatje met de heer Terwal. Maar ik kan u verder troosten dat het niet echt ter zake doet, want de toezegging van de gedeputeerde om, als het rekeningenresultaat beschikbaar is, met een voorstel te komen, die willen wij omarmen. Daarom gaan wij deze motie, motie M111, dus aanhouden in afwachting van de jaarrekening.

Motie 111 'Steun voor wildopvang 2026' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan hebben we nog de motie M110. Ja, inderdaad, die heb ik aangepast zoals toegezegd. Is ondertussen ook verstuurd. We hadden in de overweging al gezegd dat het gekoppeld werd aan de doelen uit het coalitieakkoord. Nou, op verzoek van gedeputeerde Beemsterboer iets meer duidelijkheid in het dictum. Deze motie dien ik bij deze in. Ik ga hier het dictum voorlezen. "Verzoeken het college met ingang van de Begroting 2027 een aantal doelen voor dierenwelzijn, passend bij het coalitieakkoord, op te nemen met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan, en gaan over tot de orde van de dag." En ook deze motie, die dus de vervanger is van motie M110, is ook ingediend door de fractie van GroenLinks.

Motie 110 'Dierenwelzijn in Begroting' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 126-3 november 2025
Dierenwelzijn in Begroting

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Constaterende dat:

- *In Noord-Holland 1.231.740 dieren in de veehouderij gehouden worden (kippen, koeien, schapen, geiten en varkens);*
- *Er daarnaast een ontelbaar aantal dieren in het wild of in beheerde natuur leven;*
- *Het Rijk veehouderijen duurzamer wil maken door onder andere te zorgen voor 'ruimte voor het natuurlijke gedrag van koeien, varkens en kippen en zorg voor hun specifieke behoeften'.*

Overwegende dat:

- *Het coalitieakkoord doelen verwoord voor de portefeuille dierenwelzijn;*
- *Dieren en hun rechten, de borging van hun veilige en gezonde leefomgeving en recht op een dierwaardig bestaan nergens terugkomen in de Begroting 2026;*
- *Onduidelijk is wat de gevolgen van bestaand of nieuw beleid in Noord-Holland is en wat wordt gedaan om het leven van dieren in Noord-Holland te beschermen of verbeteren;*
- *Vele dieren in onze provincie leven en provinciaal beleid hun levens in grote mate beïnvloedt (denk aan infrastructurele projecten, natuur, mobiliteit, landbouw, etc.);*
- *Dieren, dierenwelzijn, dierwaardigheid en diergezondheid onderdeel vormen van een duurzame bedrijfsvoering van agrarische ondernemingen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Met ingang van de Begroting 2027 een aantal doelen voor dierenwelzijn, passend bij het coalitieakkoord, op te nemen met een bijbehorende toelichting over het behalen hiervan.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Nicole van der Waart (GroenLinks).

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan even over een aantal andere. Dit kan weg. Mooi. Motie M107 van D66, die we mede indienen, over de steun aan de lokale bestuurders bij opvang asielzoekers. Ik ga niet alle moties opnoemen, dus weest u niet bang dat dit uren gaat duren. Maar die wil ik er wel even uitlichten, want wij vinden de steun aan onze lokale bestuurders, ook bij de opvang van asielzoekers, maar sowieso gezien het huidige politieke klimaat, heel belangrijk. Ik ondersteun ook de oproep, en ik ben ook blij met de houding van de Commissaris van de Koning, dat we echt voor onze bestuurders moeten gaan staan. Dus deze motie dienen wij echt van harte mede in. Die wil ik dan ook even expliciet noemen.

Ik wilde ook expliciet de motie van de VVD noemen over het 380 kV-station. We hebben die mede ingediend. We hadden nog wel daar iets onduidelijkheid in gevonden. En mijn collega portefeuillehouder Klimaat en Energie heeft mij op het hart gedrukt om daarbij wel te stellen dat wij expliciet voor de opties zijn waarbij de overige noodzakelijke functies van de Houtrakpolder bespaard blijven. Dus die moest ik u even mededelen.

Dan even over de faunaschade. Is veel over gezegd. Mevrouw Schneemann kijk ik even naar. Motie M117. Wij zijn vóór, hoor. Wij willen ook graag inzichtelijk hebben welke preventieve maatregelen er genomen kunnen worden. Daarbij willen we wel eventjes zeggen dat andere provincies hier natuurlijk ook reeds mee bezig zijn en dat we dan ook wel hopen dat we, als dit omarmd wordt, ook van die kennis gebruik maken, zodat we niet zelf het wiel hoeven uit te vinden. Nou ja, het lijkt me logisch.

Voor de rest is het volgens mij duidelijk.

De nieuwe motie van D66 over de zienswijze op de Nota Ruimte, die willen we graag mede indienen, omdat we ook in het verleden al hebben uitgesproken dat we als PS in onze ruimtelijk ordeningsbeleid een actievere rol willen spelen. Dus ja, dan zou het ook niet eerlijk zijn om daar de heer Mülder niet bij te vallen.

Dan nog eventjes over de eerste termijn. Daar ging het over de duurzame, sociale en gezonde ambities. Dat was zowaar een mooie bijdrage van zowel GroenLinks als de Partij van de Arbeid. Dank daarvoor. Statenlid Van der Waart noemde ook even de eiwittransitie. Dat vond ik mooi. Maar daarbij wil ik wel even noemen dat wij inderdaad nog steeds zitten te wachten op de behandeling van de Voedselvisie. Er is nu inderdaad een brief gekomen waarin weer uitstel wordt aangekondigd. Daarbij wil ik toch wel even herinneren aan de afspraak die we eigenlijk min of meer vorige keer hebben gemaakt, dat bij zo'n uitstel dan een reden wordt gegeven en eventueel dan ook daarbij een nieuw behandelvoorstel. En het zou natuurlijk wel volgens die afspraak handig zijn als dat er voor de commissievergadering op 17 november is, zodat we niet weer in dezelfde discussie gaan verzanden als vorige maand.

Dan ging het inderdaad ook nog even over de ambities over het klimaat, de pKEV, NNN. Nou, daar zijn we blij mee. NNN, daar ligt nu een programma. Dus steun voor GS. Daarom zullen wij ook geen moties steunen die over de 25 procent gaan, want we vinden dat deze overschrijding

hier gerechtvaardigd is. Dus wij gaan niet mee in moties of amendementen over die tweehonderd miljoen, dat die niet rechtmatig zou zijn.

Ik noemde Statenlid Van der Waart al. Collega Wagelaar, die deed dat natuurlijk ook: een paar mooie voorbeelden genoemd. Hij zei daarbij ook dat de tijd van pappen en nat houden voorbij is, wat hem betreft. Nou, dat vinden we natuurlijk hartstikke mooi. Dus wij willen als fractie beide collega's steunen daarin. Wij zullen hen dus daar zoveel mogelijk in bijvallen waar dat kan. En mocht het nodig zijn, dan zullen wij natuurlijk ook niet schromen om hen aan het jasje of het vestje te trekken om het groene geweten van deze Staten te blijven, omdat – de heer Klein zei het al op zijn Marsmansiaans: soms gaan dingen, nou ja, niet zo snel als we zouden willen. Ik zal het woord niet in de mond nemen.

Tenslotte sprak de heer Wagelaar – ik blijf even bij u – over het overbruggen van verschillen. Ik meende daar wel iets te horen van, oké, we moeten waakzaam zijn. Dat vind ik ook. Ik zie in Den Haag een heleboel dingen die hier nog niet plaatsvinden. En ik vind ook inderdaad dat we er met elkaar voor moeten waken dat we die kant opgaan. Daarbij wil ik wel zeggen dat ik over het algemeen vind dat wij hier in de Staten toch proberen met elkaar constructief tot elkaar te komen. En dat lukt niet altijd. Het hoeft niet ook altijd, want anders zouden we geen verschillende partijen met verschillende ideeën zijn. Maar ik denk toch dat we een voorbeeld geven en moeten blijven geven, daar ben ik het mee eens, om in ieder geval te zorgen dat wij hier laten zien dat wij die verantwoordelijkheid kunnen en willen dragen om met respect met elkaar om te gaan. En dus, ja, wat ik wil zeggen, wat ik al in mijn eerste termijn heb gezegd: de stem van de dieren horen: ja. Maar boe-geroep, daar doen we niet aan mee. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Even voor de duidelijkheid: u heeft motie M110 ingetrokken. Daar komt een nieuwe motie voor. U heeft M111 ingetrokken. Dus er is één nieuwe motie die onderdeel gaat uitmaken van onze beraadslagingen. Dank u wel.

De heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik ben een beetje jaloers op de heer Hollebeek, die zo'n prachtig instrumentje- Ik zou willen dat ik ook zo'n dingetje had, dat je iets van een optrekkende auto hoort of zo. Maar goed. Wellicht dat die verkrijgbaar zijn.

Ja, voorzitter, ik heb eigenlijk een heel korte tweede termijn. Ik zou drie punten willen aanstippen. Even de woningbouw, de infrastructuur en vervolgens toch nog even de faunaschade.

Wat betreft de woningbouw, zeer blij met het antwoord van de gedeputeerde, dat ze zegt: ja, we blijven er op toezien dat de provincie een welwillende houding inneemt ten overstaan van al die gemeenten en projectontwikkelaars die met kansrijke projecten komen. Want, zoals gezegd, als VVD zijn we de campagne ingegaan met een aantal speerpunten, maar het belangrijkste speerpunt was vooral: we moeten proberen die wooncrisis, die woningnood, in onze provincie op te lossen. En nee, dat gaat niet van vandaag op morgen, zeg ik ook richting Volt, maar alle beetjes helpen – zoals ze dat zo mooi zeggen. Daar zijn we goed mee op weg. Maar we hopen inderdaad dat we ook nog een aantal projecten die ik nog heb genoemd, over de eindstreep trekken, zodat – en daar doen we het uiteindelijk voor, dat is het punt op de horizon – mensen, onze inwoners in Noord-Holland, gewoon een betaalbare woning kunnen krijgen die bij hun wensen past. Dat is ook de reden overigens – ik ga ook niet alle moties langs – dat we motie M109 van D66, die oproept tot het versnellen van de vergunningverlening van de woningbouw, steunen.

Dan de infrastructuur, tweede punt. Heel erg blij met de steun van gedeputeerde Olthof voor onze motie om inderdaad duidelijk in kaart te brengen wat nou de tijdslijn is in stappen, maar ook wat nou nodig is vanuit de provinciale begroting en natuurlijk de bijdrage van de bestuurlijke partners, om die N247, die onderdoorgang, verder te helpen. En ook de afrit A9 bij Heiloo. Daar kom ik toch weer bij het aloude onderwerp waar we ons voor inzetten als VVD: de woningbouw. Juist deze twee infrastructuurprojecten maken het mogelijk dat woningbouw daar ook van de grond kan komen. Dus dank voor steun van deze motie.

Dan de faunaschade als derde en laatste punt, voorzitter. Dank voor de antwoorden op onze vragen, zeg ik richting gedeputeerde Beemsterboer. Nou moet mij wel van het hart, ja, wij zijn best wel kritisch over de faunabeheereenheid. We kunnen twee kanten op redeneren. In ieder geval de resultaten die wij graag zouden willen zien op het terugbrengen van ganzenpopulatie en ook de huidige populatie – hoewel ik meteen zeg dat het daar wat lastiger ligt – en daarmee ook het omlaag brengen van de schade, is jaar op jaar op jaar niet gelukt. Zoals gezegd, we kunnen twee kanten op redeneren: óf de faunabeheereenheid heeft vanuit ons gewoon niet voldoende middelen gekregen en er waren ook nog te veel beperkingen. Nou, laten we dat even als uitgangspunt gebruiken. Maar nu we zien dat uiteindelijk, zoals u net zei, in uw beantwoording zei, dat er bijna geen beperkingen zijn, althans niet vanuit de provincie – en we hopen dat u de laatste wettelijke beperkingen, zoals de winterrust, uiteindelijk met uw collega's op LNV op kan lossen – en we nu ook zien dat er naar onze mening voldoende middelen zijn – het aanvullend beheer is van één naar structureel vier miljoen gegaan – verwachten we nu echt wel resultaat van die faunabeheereenheid. Als dat achterblijft – en dat is, nou ja, geen dreigement – maar dan moeten we echt nog wel eens een keer het gesprek met elkaar aangaan over het functioneren van de faunabeheereenheid. Want ik durf u wel te zeggen, in het bedrijfsleven is het wel zo, als een bedrijfsonderdeel jaar na jaar na jaar niet presteert, er op een gegeven moment ook wel wordt gekeken, nou ja, hoe daar gereorganiseerd kan worden. Voor zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Van JA21, mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. We hebben veel al gezegd in de eerste termijn. Er is ook een aardig debat losgebarsten in de Staten daarna, wat wel inzichten heeft gegeven. Wat wij wel jammer vinden, is dat die 25 procentnorm voor de algemene reserve toch overschreden blijft. Onze collega van het CDA had eigenlijk een heel mooie reddingsboei gegooid richting het college van Gedeputeerde Staten van, richt het nou op een andere manier in dat die gelden voor NNN wel beschikbaar komen, maar ietsje later, zodat we ons ook houden aan onze eigen financiële verordening. Nou, dat kon helaas bij Gedeputeerde Staten niet op draagvlak rekenen. Dat vinden wij wel zorgelijk, want die financiële kaders zijn er niet voor niks. Als je daar één keer overheen gaat of doorheen zakt, zoals nu, dan is dat wel een precedent wat je schept ook voor andere momenten. Ik denk dat wij als Staten met het budgetrecht heel scherp moeten zijn, dat we onze eigen financiële kaders bewaken. Dat gebeurt op dit moment wat ons betreft onvoldoende. Dus dat vinden we wel een enigszins treurige gang van zaken. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben met veel interesse zitten luisteren naar de beantwoording van GS.

Wat betreft de faunaschade hebben we natuurlijk een uitgebreid antwoord gehad. Ik heb er eigenlijk nog één vraag aan overgehouden. Omdat Nederland eigenlijk het foerageergebied is voor de ganzen voor Noordwest Europa, is er eventueel nog een financiële mogelijkheid om vanuit Europa te krijgen voor de faunaschade?

Daarnaast hadden wij nog de vraag gesteld wanneer PS voorstellen kan krijgen voor Stompetoren-West en Soppediep. Volgens mij heb ik daar geen antwoord op gehoord.

Daarnaast gaan ook wij niet op alle moties en amendementen in, maar de motie M106 van D66, Steun aan lokale bestuurders bij opvang asielzoekers, nou ja, daar kan eigenlijk niemand tegen zijn, want respect en veiligheid, dat verdient iedereen, en zeker ook de bestuurders in Nederland. Maar wel de oproep dat alle demonstranten zich moeten houden aan wet- en regelgeving en niet alleen de demonstranten inzake asiel. Ondanks dat BBB tegen de Spreidingswet heeft gestemd, kunnen we deze motie wel steunen, want veiligheid gaat voor alles.

Dat was hem, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Het valt me op dat wij eigenlijk, net als andere partijen, echt best wel wat zorgen, positieve punten, maar ook teleurstellingen of andere opmerkingen, uitspreken over de financiële positie van de provincie en dat er eigenlijk alleen op wordt ingegaan als er een heel specifieke vraag wordt gesteld of er een motie wordt ingediend. Ik denk dat we allemaal proberen om een beetje te voorkomen dat we maar gewoon heel veel vragen en moties indienen om het indienen. Maar het zou ook leuk zijn als er gewoon een soort algemene reflectie vanuit GS kan komen op onze input. Dus dat is misschien voor volgend jaar leuk.

Goed om te horen dat we meer te horen krijgen over het geld voor de woningbouw. Daar gaan we het gesprek zeker verder over voeren.

Wat betreft de Europese fondsen zijn we blij om te horen dat er al gesprekken zijn in Brussel.

De motie over de Circular Economy Act: goed om te horen dat die in lijn is met onze inzet. We zien de motie dan ook echt als een versterking van het beleid en als een aanmoediging voor het doorvoeren. Dus we vinden het eerlijk gezegd een beetje raar dat hij dan ontraden wordt omdat hij overbodig zou zijn. We gaan hem ook gewoon indienen.

Voor het Sociaal Klimaatfonds lijkt het ons prima als we daar de bestaande structuren voor gebruiken, maar het zou wel mooi zijn als we een soort actieve rol kunnen nemen. Dus bijvoorbeeld dat we gemeenten hierop wijzen in de gesprekken die er zijn, zodat het wat algemener bekend wordt. Dat hoeft helemaal niet heel ingewikkeld te zijn. Kan de gedeputeerde daarop reflecteren? Want dan zijn we misschien al blij met een toezegging en kunnen we de motie intrekken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Voorzitter, twee moties, en dan nog even over die financiering van het NNN.

Ik wou iets zeggen over die motie faunaschade, die grip op faunaschade in motie M117. Ja, daar zijn we wel voor, behalve dat daar staat welke mogelijkheden er zijn om de kostenpost faunaschade te beperken. Dan vind ik eigenlijk de kostenpost in die zin niet eens het grootste probleem. Het gaat mij gewoon om faunaschade in algemene zin. Ik zou dus niet willen dat er aan dat eigen risico gemorreld wordt, want we moeten de boeren gewoon de kans geven, of de faunabeheereenheid, om die faunaschade echt te beperken. Dus wellicht kan de gedeputeerde nog iets over zeggen over hoe hij dat punt leest. Daar hangt het voor ons van af of we dan vóór of tegen kunnen stemmen.

Motie M118 van de Partij van de Arbeid met een heel lijstje met ‘roepen wij op’. Wij vonden eigenlijk, wij dachten: ja, die eerste vier doen we al, maar die vijfde, vooraf Provinciale Staten betrekken, dat is hartstikke mooi. Gedeputeerde zei: nou, die eerste vier doen we al en die vijfde zie ik niet zo zitten. Maar als hij blijft staan zoals die er is, zullen wij gewoon vóórstemmen.

Voorzitter, en dan, want dan kom ik wel op een zwaar punt. Ik zei in mijn bijdrage, de vorige periode, vorig jaar, hebben wij tegen de begroting gestemd, want wij vonden dat er opeens te veel schulden aangegaan werden, dat de financiële kengetallen allemaal niet op orde waren. Dat weegt voor ons zwaar. Ook nu hebben wij gevraagd en geconstateerd dat er een norm wordt overschreden en hebben wij, nou ja, daar eigenlijk heel erg veel moeite mee, ook omdat het volgens ons niet nodig is. We hebben een alternatief aangeboden. Voorzitter, en ja, ik vind gewoon dat de wijze waarop dat antwoord is gegeven en de toelichting, ook na vier keer doorvragen in de commissie en hier ‘waarom is die tweehonderd miljoen per se nu nodig, waarom kan dat niet op een andere manier’, en de antwoorden komen niet heel veel verder dan: het is nu nodig, dat is nodig voor snelheid en efficiency. Voorzitter, ik wil echt meer antwoord. Ik heb het er met meerdere partijen over gehad. Dat heeft ertoe geleid dat een zestal partijen namens mij, naast het CDA, ook de ChristenUnie, D66, Forum voor Democratie, JA21 en 50PLUS een Motie van Treurnis in voorbereiding hebben. En dat vind ik wel ingewikkeld, want dat wil ik eigenlijk helemaal niet. Dus ik wil eigenlijk hierbij GS nog een kans geven om ons nu echt uit te leggen waarom die tweehonderd miljoen coûte que coûte op 1 januari 2026 nodig is, waarom het

niet volgens de nette manier kan, waarop je op 1 januari 175 miljoen nodig hebt en dan in de paar maanden daarna, als we dat geld binnenkrijgen, het aanvult via de Eerste Begrotingswijziging, waarmee wij gewoon voldoen aan onze regels zoals we die in de Staten hebben gesteld. Ik hoop echt van ganser harte dat GS hier met een heel goed antwoord komen, want ik wil eigenlijk die Motie van Treurnis, die wij in voorbereiding hebben, maar die ik nog even in mijn binnenzak hou, niet indien.

De heer **TERWAL** (VVD): Dank, voorzitter. Laat ik een poging wagen om in ieder geval iets van het antwoord te construeren. Kijk, ik begrijp uw irritatie. Volgens mij heeft de gedeputeerde ook heel duidelijk gezegd: eens, maar nooit weer. Dat is overigens ook een boodschap aan ons als vier coalitiepartijen. Maar u zegt heel duidelijk: die norm is door de Staten gesteld. Maar toen we hierover spraken, zaten er wel vier coalitiepartijen aan tafel die een meerderheid in de Staten vormen die, nou ja, ook dit construct zo in elkaar hebben gezet – wat inderdaad geen schoonheidsprijs verdient en waarvan we volgens mij ook alle vier al hebben aangegeven: één keer, maar nooit weer. Dus ik hoop dat dat u ook voldoende vertrouwen geeft dat het ook bij deze ene keer blijft en dat een Motie van Treurnis in dit geval ook achterwege kan blijven.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, wat ik hier lastig aan vind, is dat dit in mijn optiek niet een geïsoleerd voorval is. Ik refereerde aan de begroting vorig jaar. Drie partijen – D66, ChristenUnie, CDA – die normaal altijd voor begrotingen stemmen, want u kent ons als constructief op dat vlak, zeiden: ho, maar dit gaat niet goed als het gaat om kengetallen en financiële normen. En binnen een jaar – en ik merk echt dat ik daar slecht tegen kan – gebeurt het gewoon weer en krijgen wij geen afdoende argumentatie, terwijl we er keer op keer op keer om hebben gevraagd. En dan kunt u denken: ja, goh, die Staten, die stemmen wel mee of wat kan het schelen? Wij zijn toch met z'n vieren de coalitiepartijen? Nee, zo gaan we hier niet met elkaar om. Drie zeer serieuze partijen hebben gezegd: hier hebben wij moeite mee. Dan kan je het doen, maar dan leg je het op zijn minst tot vier cijfers achter de komma uit. En ik hoop echt dat GS dat nog gaan doen vanavond, zodat die motie niet nodig is. Want ik ga niet weer tegen de begroting stemmen, want dat vind ik echt heel erg: wij moeten gewoon doorgaan met heel veel goed werk – u zocht naar complimenten deze middag, die zijn er ook heel veel – met wat de provincie doet.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja. Dank u wel. Ja, het CDA zegt net: ik vind het echt heel erg om tegen de begroting te stemmen. Ik vind dit ook wel heel erg ver gaan om nu met een Motie van Treurnis te gaan dreigen. Volgens mij is er een goede uitleg geweest en is ook het eerste stuk komende, – wat is het – deze maand in de commissie. Dus denk ik van, ja, dat is juist om die snelheid erin te houden. Dus ik begrijp niet zo goed dat dit allemaal zo hoog oploopt. Maar goed, ik ben benieuwd hoe dit dadelijk verder gaat. Ik vind het in ieder geval heel ver gaan.

Ik wil ook dan nog wel verder zeggen, als we het hebben over die financiën, er is natuurlijk nu ook afgesproken om die kengetallen met elkaar in samenhang te bekijken. Dat is juist van belang in dit verhaal. Dat is ook de reden dat wij dus voor de meeste financiële moties zoals ze ingediend zijn, niet voor zullen zijn. Hoewel we best begrijpen dat het dus in een aantal gevallen heel begrijpelijk is dat hier een geluid aan wordt gegeven. Dus daarom staan we hier ook. Daarom hebben we het de hele dag over deze begroting. Dat is een belangrijk ding. Daarbij hebben we het ook over onze eigen ambities en onze eigen afspraken. Dus dit is allemaal best begrijpelijk, maar ik vind dat het nu best wat ver gaat.

Even kijken. De motie, de financiële motie M118, steunen we natuurlijk wel. Die hebben we mee ingediend, en ook de andere moties die we mee indienden, zijn al genoemd.

Motie M110 is aangepast – daar zijn we blij mee – zodat we zien dat dierenwelzijn ook echt een plek krijgt in de begroting, aansluitend op de coalitieafspraken.

En ook wel blij met de toezegging van gedeputeerde Beemsterboer op de inmiddels aangehouden motie M111 van de Partij voor de Dieren voor de wildopvang, zodat we straks alsnog de dertien Noord-Hollandse wildopvangcentra eindelijk blij kunnen maken bij de jaarrekening.

Motie M107 kan ook op onze volledige steun rekenen.

En wij zijn ook van motie M112 van de VVD over de infrastructuur.

Ik heb ze niet allemaal behandeld, maar toch een flink aantal zo. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dessing, Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik zal het kort houden. Net al genoemd door het CDA, wij steunen inderdaad dit voorstel wat bij het CDA in de binnenzak zit en wat misschien, hopelijk, niet uit de zak moet. Maar wat ik wel tekenend vind, is dat inderdaad zowel Gedeputeerde Staten geen krimp geeft en geen voldoende uitleg geeft, maar dat ik toch ook net GroenLinks hoor zeggen van, ach, ja, nee, we horen jullie, het is eens maar nooit weer, het gaat toch wel wat ver. Het is structureel. We hebben vorig jaar al gezegd, we hebben vorig jaar ook tegen de begroting gestemd. We hebben gewaarschuwd voor wat er aan zat te komen. Ik heb genoemd dat we, als we zo doorgaan, naar Griekse staatsschulden gaan. Ik hoor nog steeds hier heel veel Statenleden zeggen dat we eigenlijk geld over hebben wat we, niet alleen voor dit jaar, maar voor volgend jaar, gewoon moeten gaan verjubelen. Ik vind dat een heel gevaarlijke ontwikkeling. Ik vind dat we daar met zijn allen gewoon heel scherp op moeten zijn. Dus daarom de steun om goed te kijken naar dat dat, als we met elkaar die afspraken hebben gemaakt over hoe we de financiën regelen, toch het minimum is waar we, ook niet met 'eens, maar nooit weer', zeker niet onder moeten gaan. Dus dat is onze boodschap. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Geen behoefte aan een tweede termijn.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, ik wil nog op drie zaken wat zeggen: over onze eigen motie, over die tweehonderd miljoen en nog over twee andere moties.

Allereerst nog even over onze eigen motie drie zaken ter verduidelijking. Ten eerste, dit gaat ons natuurlijk over die structurele meevaller die nieuw is gekomen met de afgelopen septembercirculaire. Dus het gaat niet over het incidentele geld dat nodig is om die algemene reserve weer aan te vullen. Daar staat ook gewoon een helder besluitpunt in de voordracht, dat dat datgene is wat we eerst aanvullen. Volgens ons is dat gewoon voldoende geborgd daarin. Dus daar zijn we niet op uit om dat incidentele geld over 2025 nu te komen.

Ten tweede staat het in het coalitieakkoord genoemd, maar er staat ook nadrukkelijk 'andere door de Provinciale of Gedeputeerde Staten geformuleerde prioriteiten'. Dat is echt niet de bedoeling dat dat per se een feestje is om het coalitieakkoord nog een zwieper te geven, maar ook echt om samen te kijken wat we daarmee kunnen doen.

En tot slot, het is ook echt niet bedoeld als een voorschot nemen op het geld wat nog eventueel wel of niet gaat komen. We hebben juist met deze motie geprobeerd om een beetje zorgvuldigheid in te bouwen in het proces. Dus niet om meteen al bij deze begrotingsbehandeling, twee weken nadat die circulaire uitkwam, aan die begroting te gaan spijkeren met allerlei ingrijpende moties, maar juist een zorgvuldig proces af te spreken richting de aanstaande kaderbrief. Dus we hopen juist dat deze motie de zorgvuldigheid bij de financiële besluitvorming dient. Dus dat over onze eigen motie.

Dan wat betreft die tweehonderd miljoen. Wij geloven uiteindelijk, dat je als Staten budgetrecht hebt, betekent dat je moet kunnen beslissen over politieke vragen en de waarden die daarbij komen kijken. En hierbij ligt denk ik de vraag voor: hoeveel risico ben je bereid te nemen om bepaalde dingen voor elkaar te krijgen die haast hebben? En om over het risico te spreken: we denken echt dat dat nu beperkt is, omdat we gewoon zien dat we over een jaar bij de jaarrekening alweer kunnen rekenen op echt een mooi overschot waarmee je die reserve zo snel kunt aanvullen. En daarbij, waar het eigenlijk vandaag nog weinig over is gegaan, dat we nog zo'n andere norm hebben voor de weerstandscapaciteit waarmee je juist inhoudelijk kunt bekijken:

zijn er nou echt risico's die we als provincie al dan niet kunnen dekken? En ook met deze reservering staat die gewoon nog rond de veertien, vijftien, wat vijftien keer zo veel is ongeveer dan wat je nodig hebt. Hij moet rond de één zijn. Maar we zijn dus blijkbaar nog steeds in staat om de mogelijke risico's die zich in een jaar voor kunnen doen, veertien keer te dekken. Dus enerzijds denken we echt dat het risico op dit moment beperkt is. En anderzijds denken we ook echt dat die noodzaak er wel is om snel met het NNN aan de slag te gaan, want het is gewoon een hete aardappel die we gewoon al heel lang voor ons uitschuiven, waar we vanaf het begin van deze coalitieperiode al naar op zoek zijn: hoe gaan we dat nou goed voor elkaar krijgen? En we hopen echt zeker dat progressieve partijen die die natuur ook belangrijk vinden, bereid zijn om pragmatisch hiernaar te kijken, zodat we echt het geld op dit moment vrij kunnen maken. Dus, nou ja, enerzijds denken we 'het risico is beperkt', en anderzijds is de noodzaak heel groot. En dan vinden we dat je als Provinciale Staten ook in de positie moet kunnen zijn om zo'n afweging te maken met de begroting. En zoals de heer Terwal dan zegt: als je daarover beslist in die begroting, dan is zoiets volgens ons in ieder geval ook gewoon rechtmatig. Dus dat daarover.

En dan nog over de twee moties waar we nog iets zeggen. Allereerst over motie M109 van D66 over het versnellen van de vergunningverlening van de woningbouw. Dat vinden we een hartstikke mooi voorstel. Daar hebben we zelf ook vaak over gehad. Recent nog, bijvoorbeeld in de commissie Ruimte, met het idee van een wasstraat waarbij je snel in een korte tijd veel van je vergunning in één keer kan laten doorlichten. Daar wilden we hier nog even de aandacht op vestigen, op dat idee.

En dan wou ik vandaag afsluiten met inderdaad ook steun uitspreken van die motie M107 voor de steun van de lokale bestuurders. Dat vinden we echt een belangrijk signaal, omdat je ziet dat er zoveel lokale bestuurders op dit moment onder druk worden gezet.

En dan als laatste opmerking vandaag ook inderdaad vanuit ons grote waardering voor de steun van de commissaris laatst aan de minister-president en de minister van Asiel en Immigratie, dat de landelijke politiek zich daar wat terughoudender zou moeten opstellen om te zorgen dat de lokale bestuurders gewoon goed en veilig hun werk kunnen doen. We zijn heel blij dat de commissaris dat toen ter hand heeft genomen. Dat waarderen we. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Even kijken. Ik wil het college van gedeputeerden bedanken voor de beantwoording op de moties die ik had ingediend.

Ik heb motie M119 ingetrokken en een nieuwe motie ingediend, waarbij de vierde bullet is komen te vervallen. Ik zal even goed zeggen over welke motie ik het heb. Dat gaat over de structurele onderbesteding. Er staat bij de overweging: "elke euro aan publieke investering moet meetbaar bijdragen aan welzijn en levenskwaliteit". Die komt te vervallen. En daarbij "verzoekt gedeputeerden, tweede bullet, hierbij aan te geven hoe vrijvallende middelen kunnen worden ingezet voor concrete investeringen". Hij is ingediend, de nieuwe motie. Dus motie M119 is komen te vervallen.

Motie 119 'Monitoring structurele onderbesteding' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 127-3 november 2025
Monitoring structurele onderbesteding

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 november 2025.
Overwegende dat:

- *50PLUS tijdens de begrotingsbehandeling heeft gewezen op structurele onderbesteding;*
- *Middelen mogelijk onnodig worden opgevoerd als de onderbesteding inderdaad structureel is;*
- *Een realistischer begroting nodig is, waarbij middelen niet onnodig worden opgevoerd;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Hierbij aan te geven hoe vrijvallende middelen kunnen worden ingezet voor concrete investeringen in welzijn en levenskwaliteit.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan wil ik benadrukken dat provinciaal beleid niet alleen financieel gezond moet zijn, maar vooral sociaal sterk. Ik was optimistisch toen ik begon aan mijn bijdrage, maar ik ben enigszins treurig gestemd door de beantwoording en de manier waarop toch alle partijen proberen bij te dragen aan de begroting voor volgend jaar. En dat toch elke keer in de bijdrage die je doet – en dan ga ik het naar mezelf toe halen – heel zalvend door gedeputeerden wordt gezegd: dat doen we al, enzovoorts, enzovoorts. Waarbij ik natuurlijk wel moet aantekenen dat mijn motie Versnelling bouw levensloopbestendige woningen, daar kreeg ik wel een goed antwoord van gedeputeerde Beemsterboer. Dat wist ik niet. Dat ga ik monitoren. Dus dan zal ik die motie intrekken. Dat is motie – even kijken – M120. Maar we gaan het wel goed monitoren, want bijvoorbeeld in Amsterdam en Alkmaar komen die type woningen, de nul trede woningen, niet voor.

Motie 120 'Versnelling bouw levensloopbestendige woningen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Verder over de vergunningverlening, de motie van D66. Ja, daar blijven we achter staan.

De motie van Partij voor de Dieren over de wildopvang, die is aangehouden, als ik het goed heb.

En de steun aan de lokale bestuurders, die motie gaan we ook mede indienen als het nog mogelijk is, en anders steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft motie M119 en M120 ingetrokken en één nieuwe motie ingediend en die maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank daarvoor.

Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, we willen GS bedanken voor hun reactie op onze voorstellen in de eerste termijn. Motie M121 'Voldoende geld voor ov' willen we intrekken, omdat GS helder hebben aangegeven dat de dip in de lasten geen negatief effect heeft op het busvervoer.

Motie 121 'Voldoende geld voor Openbaar Vervoer in 2027' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): De motie over extra geld voor circulaire economie handhaven we. Gezien de vertraging die er is, denken wij dat extra budget nuttig en nodig is.

En ook de motie over extra geld voor het klimaat zullen we handhaven. Het is fijn om te weten dat, mocht deze motie het onverhoopt niet halen, we dan bij de kaderbrief alsnog vanuit GS voorstellen zullen krijgen over eventuele extra maatregelen.

Dan over het stimuleren van biobased bouwen. Ik dank de gedeputeerde voor zijn inhoudelijke uitleg. Dat waardeerde ik. En ik snap ook zijn punt dat grootschalige houtbouw in Nederland niet gerealiseerd kan worden. Maar desalniettemin weet ik van heel mooie voorbeelden, bijvoorbeeld in Groningen, waarbij een soort wisselteelt plaatsvindt en waar onderdeel van die wisselteelt juist is dat je met biobased bouwmaterialen aan de slag gaat. Dus ik denk dat het inderdaad bij ons niet grootschalig zal zijn, maar dat juist die pilots heel mooie dingen kunnen opleveren. Dus wellicht kunt u op basis daarvan uw advies nog aanpassen.

En dan tenslotte heb ik nog wat- Nee, niet tenslotte. Ik heb ook nog een vraag aan GS over motie M118. Dat is dus die motie over 'aan de slag met structurele middelen'. Hoe denken GS, wanneer

deze motie wordt aangenomen, de Staten te betrekken? Zal dat inderdaad zijn in de vorm van een aantal keuzes die de Staten worden voorgelegd?

Dan nu wel tenslotte, over het amendement rondom de 25 procentnorm. Ja, wij zijn toch heel erg teleurgesteld dat GS niet mee willen gaan in ons voorstel om het laatste stukje van die tweehonderd miljoen pas volgend jaar te reserveren, maar het wel alvast vast te leggen dat we dat gaan doen. Want het gaat hier over zorgvuldig financieel beleid. De reactie van de coalitiepartijen 'ja, het is eens, maar nooit meer', ja, die gaat volgens mij voorbij aan de kern. We hebben regels om te voorkomen dat je ad hoc beslissingen moet maken. En wij vinden het heel erg ingewikkeld dat er geen overtuigende inhoudelijke uitleg is waarom die alternatieve oplossing die wij aandragen, niet mogelijk is. Dus wij hopen dat GS zo na de tweede termijn met ofwel een aangepast advies over dat amendement komen, ofwel met een betere toelichting. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Dat was de reactie van de Staten in tweede termijn. We gaan dus nu over naar de tweede termijn van het college en ik stel voor dat we even vijftien minuten schorsen zodat het college zich kan voorbereiden op de beantwoording in tweede termijn. Dus wij gaan verder om 22.05 uur. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 21.49 uur tot 22.12 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn aangekomen bij de tweede termijn, waarbij we een reactie krijgen van Gedeputeerde Staten op nog openstaande vragen of aanvullingen. Ik geef als eerste het woord aan de heer Beemsterboer om te reageren in tweede termijn. Graag stilte in de zaal. Het woord is aan de heer Beemsterboer.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Er zijn mij nog een aantal vragen gesteld waar ik nog even op wil reageren. In eerste instantie had de VVD gevraagd naar die faunaschadekant. De hele redeneerlijn was: we kunnen er best wel op vertrouwen dat de faunabeheereenheid deze middelen en die ruimte in het Faunabeheerplan Gans nodig had om ook echt te gaan presteren de komende jaren. En als ze die garantie geven, dan vertrouwen we dat best, maar dan moet er ook echt wel gepresteerd worden. Nou, dat is ook de zin waarin wij de gesprekken met elkaar voeren, en ik heb het volle vertrouwen dat ze dat ook zullen uitvoeren op die manier. En, zoals ik in mijn eerste reactie aangaf, houden we daar ook met regelmaat vinger aan de pols.

BBB vroeg nog naar de faunaschade ook. De vraag was eigenlijk: kunnen we niet Europese middelen krijgen voor dat faunabeheer, omdat Nederland ook voor een deel de populatie voor de rest van Europa heeft. Dat heb ik even nagevraagd, maar dat lijkt gewoon niet reëel, omdat er geen budgetten voor beschikbaar staan binnen Europa op dit moment.

Even kijken, hoor. Het CDA vroeg ook naar die grip op faunaschade. Ik gaf eigenlijk in de richting van Volt aan: ja, het gaat natuurlijk niet alleen om de kosten. Dus het is niet alleen de kosten van faunaschade, maar het is ook gewoon de schade die het oploopt en menselijk leed en alles wat daarmee samenhangt. Ik denk dat het meer een vraag richting Volt was, maar ik kan er wel begrip voor hebben dat het breder is dan alleen financieel. Maar goed, de motie is niet van mij.

En dan biobased bouwmaterialen, vroeg de ChristenUnie nog over. Er zijn ook echt wel mooie pilots. De overweging in ons beleid is tot nu toe geweest: als die pilots afhankelijk zijn van subsidie en je weet dat als het opschaalt, dat het uiteindelijk naar het buitenland zou gaan, is het dan nog eerlijk om te zeggen: ga maar een bedrijf starten met subsidie en tegen de tijd dat de subsidie ervan af is, ja, dan stop je gewoon en ga je iets anders doen. Dat is voor ons gewoon ook geen duurzaam bedrijfsmodel. Dus is het verstandiger om aan de vraagkant te stimuleren. Dus als er innovatieve ideeën zijn, dan kunnen ze in de vraagkant ook echt wel uit. Maar om in de aanbodkant dan met overheidsgeld te kijken 'wie kan er allemaal leuke dingen bedenken', ja, daar zit volgens ons gewoon niet de kans dat deze markt tot ontwikkeling komt. Dat is de afweging waarom we hebben gezegd: we focussen ons op de vraagkant.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik zou toch willen nuanceren dat onze motie alleen over de aanbodkant gaat. Het gaat juist om pilots waarbij je vraag en aanbod, wat niet goed gematcht is, op elkaar afstemt. Dus ik snap ook weer uw overweging. Maar ik vind het zo jammer, omdat ik denk: we hebben hier volgens mij echt een mooie rol als middenbestuur, waarin we nieuwe ketens kunnen verkennen door eens een paar pilots te realiseren.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, en dat doen we natuurlijk ook. Dus met de woningbouwkolom, ons Convenant Houtbouw, daar worden echt wel leuke getallen inmiddels, zeker in de MRA, gerealiseerd. Dat is echt groot aan de biobased-kant. En daar zitten ook biobased isolatiematerialen. Daar zijn we steeds meer echt wel mooie dingen- Ook circulaire materialen trouwens. Mooie dingen aan het doen. En je merkt dat, als die vraag eenmaal komt, dan vinden ze ook de innovatieve producten. Dan vindt die markt elkaar wel. Dus daar lijkt mij een rol minder nuttig dan het nog verder aanzwengelen van die vraagkant. En dat is waar we volledig op focussen nu in ons beleid. En daar hebben we eigenlijk nu met ons beleid en de middelen die we hebben, hebben we nu voldoende dus. Geld is altijd leuk natuurlijk, maar dit zou niet de meest logische besteding zijn, volgens mij, op dit moment. Maar dat is aan uw Staten, want u heeft budgetrecht. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel. De heer Beemsterboer heeft nog een nabrander.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, sorry, voorzitter, collega Rommel wees me er terecht op dat de aangepaste motie van de Partij van de Dieren natuurlijk nog binnen is gekomen. Zoals ik net op basis van het voorgelezen dictum, en dat is ook de motie geworden, heb geconstateerd, kunnen we hem hiermee aan de Staten laten en zoeken we nog netjes een plekje in de begroting of in de Brede Basismonitor – sorry, ik zocht even het woord – om dat te laten landen. Want het heeft geen directe financiële component. Dus we moeten gewoon even kijken: waar krijgen we het goed in de tekst, zodat het zijn plek vindt in de begroting. Maar dan kan ik het aan de Staten laten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is nu aan gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Nou, volgens mij had ik nog één vraag openstaan. Dat was van de BBB. Zij vroeg over Soppediep en Stompetoren, maar ik dacht dat ik dat al mee had genomen in de beantwoording van de vraag van de VVD, waarvan ik zei, we hebben dus diverse maatwerkaanvragen waar we heel nauw samenwerken, ook ambtelijk gezien, maar waar we ook meedenken en ikzelf ook gesproken heb met wethouders om te kijken van, wat is hier mogelijk en wat is precies de vraag. En daar heb ik ook gezegd, nou, zo gauw ik wat concreets weet, dan komen we daar ook bij u op terug om u daarin mee te nemen.

Dan heb ik nog motie M127 van 50PLUS. Ja, nou, zoals ik al zei, en dat heeft u dus niet veranderd, van het in kaart brengen van die structurele onderbesteding. Dat doen we ook al. Dus daarmee is die overbodig. En ja, als u echt bedoelt, zoals hier staat, dat u concrete en specifieke investeringsvoorstellen wilt hebben, dan is het af te raden. Want bij de onderbesteding, die nemen we ook altijd tegelijk met de kaderbrief mee als we de begrotingsruimte geïnventariseerd wordt, om daar met voorstellen te komen. Dus bij deze ontraad ik dan deze motie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gedeputeerde Gielen heeft ook nog een vraag openstaan, geloof ik.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ik had nog één vraag van Volt over motie M115, het Europees Sociaal Klimaatfonds, en of daar nog wat meer reflectie over kan komen over het mogelijk nemen van een actieve rol. Nou, dat zouden we zeker kunnen doen. Zoals ik net eigenlijk ook al aangaf, zijn we ook al een aantal werkgroepen actief rondom lobby activiteiten richting Europa, maar ook onder andere richting het HNP, in het IPO en de VNG. Uw specifieke vraag was: kunt u nou ook gemeenten erop wijzen dat dit fonds bestaat en wat ze daarmee kunnen doen. Nou, dat kunnen wij best wel doen. Dat zullen we dan doen via het Servicepunt Duurzame Energie, want daarin liggen die contacten op dit punt toch al met de gemeenten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En als laatste gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil graag even terugkomen op het punt van het CDA en in ieder geval het ongenoegen over de tweehonderd miljoen en hoe dit gefinancierd wordt. We hebben besloten dat ik die bijdrage lever, omdat ik vooral inzicht wil geven hoe dat proces gegaan is. En aangezien collega Gielen hier vandaag pas geïnstalleerd is, is het niet fair om haar het verhaal te laten vertellen.

Laat ik in de eerste plaats beginnen dat we volledig begrip hebben voor het standpunt, de reactie, van de Staten. Dat ik ook wel geschrokken ben van de emotie die erachter zit. Omdat ik ook wil begrijpen hoe het zit en hoe we vorig jaar natuurlijk ook best wel een vervelende begrotingsbehandeling hebben gehad en we dat op geen enkele wijze nog een keer zouden willen. Het is ook dus op geen enkele wijze de bedoeling geweest om juist op dit moment, met deze begroting, op de een of andere manier powerplay te spelen en denken van nou, dit komt er wel even doorheen. Nee, daar is uiteindelijk, wat ons betreft, ook de relatie met de Staten te belangrijk voor. En dat we juist ook met elkaar dit soort belangrijke besluiten moeten nemen. We staan voor grote opgaven. Dat kunnen we alleen met elkaar doen. En het moet geen situatie 'coalitie tegen oppositie' worden. Dus laat ik daarmee beginnen.

Ik wil ook schetsen in wat voor context deze afweging gemaakt is. We zaten middenin de gebiedsprocessen. We hebben verwachtingen gewekt bij hun omgeving. En vervolgens krijg je, in ieder geval vanuit landelijk, de mededeling dat we de middelen die we nodig hebben om daar een grote investering te doen als het gaat over het NNN, niet kunnen doen. Dus dat was de eerste grote tegenvaller. De andere grote tegenvaller was dat we, ook gelet op de financiële situatie waar we als provincie in kwamen met uiteindelijk toch de constatering dat er niet veel middelen beschikbaar waren, dat uiteindelijk ook de oorspronkelijke ambitie in deze coalitieperiode om het NNN af te maken, daar vijfhonderd miljoen voor nodig was en dat dat gewoon niet in zicht was. Dus dat we ook de ambitie op dat moment moesten bijstellen. Een belangrijke ambitie, omdat het wel de inzet was ook van deze coalitie om het NNN af te maken. Dus dat maakte uiteindelijk dat er een groot ambitie lag, dat we die hebben moeten bijstellen, dat de middelen vanuit het Rijk niet meer beschikbaar waren en ook vanuit de Staten meermaals het gesprek was geweest: hoe gaan we nu uiteindelijk dat NNN afmaken? En ik begrijp best wel dat het in de politieke discussie aan de orde was, maar daarmee voelden we wel de druk bij ons en ook bij onze achterban om daarmee aan de slag te gaan.

En vervolgens hebben we ook gesproken van, oké, hoe kunnen we dan toch met die tweehonderd miljoen- Of in ieder geval, hoe kunnen we aan de slag gaan binnen die focusgebieden en hoe kunnen we de kansen die voorbijkomen, gaan benutten? En wat is daarvoor nodig? En ik zal u heel eerlijk zeggen, de eerste focus was niet op: hoe kunnen we daar de algemene reserve voor gebruiken? Maar we kregen wel vanuit het advies, zowel juridisch als ambtelijk, juridisch, kregen we in ieder geval mee dat, als wij inrichtingsplannen zouden realiseren, dat er bij de start van die inrichtingsplannen, in ieder geval binnen die focusgebieden, laat ik daar duidelijk over zijn, financiële middelen beschikbaar moesten zijn. Dus op het moment dat je met die inrichtingsplannen aan de slag gaat, moet het geld beschikbaar zijn. Dat op het moment dat je in gesprek gaat met mensen over het verwerven van gronden, dat je ook moreel verplicht bent dat die middelen wel beschikbaar moesten zijn. En dat we snel aan de slag wilden gaan. Maar ook juridisch. Dat op het moment dat we uiteindelijk toch in een juridische situatie terecht zouden komen, we moesten kunnen aantonen dat er niet zicht op financiën was, maar dat het geld daadwerkelijk beschikbaar was. In die context hebben we met elkaar gezegd: oké, hoe kunnen we dit dan toch mogelijk maken? Ons realiserend dat we twee uur onderweg waren en dat we een belangrijke opgave in onze ambitie niet konden realiseren op dat moment.

Er lagen volgens ons twee mogelijkheden. De inzet van een reserve. We hadden natuurlijk meerdere servers. Maar vergeet niet dat wij juist – wij in ieder geval – toen het financiële perspectief hadden waarin we grote bezuinigingen moesten realiseren, uiteindelijk die reserves allemaal doorgelicht hadden en dat we daar eigenlijk de onderbesteding of de structurele middelen die niet nodig waren, al uitgehaald hadden. We hadden al die algemene reserve, of die reserves, al geschoond. Dus met andere woorden, als we daarmee aan de slag zouden gaan, dan zou dat uiteindelijk ten koste gaan van andere ambities die we zouden hebben. In ieder geval

zouden die reserves af gaan nemen. Een andere was inderdaad, ja, de algemene reserve als reserve om nog aan te spreken.

Of de keuze: oké, we gaan weer vertragen. We kiezen er uiteindelijk voor om het toch nog vooruit te schuiven tot we uiteindelijk dat geld via de jaarrekening of uiteindelijk, op wat voor manier dan ook, bij elkaar gespaard zouden hebben. Of we zouden onze ambities van vijfhonderd miljoen, tweehonderd miljoen, nog verder terugbrengen, en dat die daarmee uiteindelijk – ja, hij werd net al gesteld: wanneer bent u tevreden; wanneer heeft u uw ambitie gerealiseerd – nog verder uit zicht zouden komen.

In die afweging hebben we, omdat de reserves al allemaal geschoond waren, we die ambitie en de druk voelden, ook naar de omgeving om daarmee echt aan de slag te gaan- En niet alleen de omgeving. Maar realiseer u ook dat uiteindelijk het realiseren van het NNN ook een belangrijke bijdrage levert om uiteindelijk Nederland van het slot te krijgen. Want die druk lag er ook nog: dat we zo snel mogelijk met de natuur aan de slag moesten gaan. Dus dat voelde mee. En daarom hebben we uiteindelijk gekozen om tijdelijk inderdaad onder die norm te komen. En we realiseerden ons dat het geen schoonheidsprijs verdiende. Maar we wisten op dat moment wel, toen we deze keuze maakten, dat er bij de eerstvolgende jaarrekening – en misschien al eerder, maar uiterlijk bij de jaarrekening – zicht zou zijn op dat we uiteindelijk dit gat weer gedicht konden hebben. Dus dat bij de eerstvolgende jaarrekening de reserve weer aan de norm zou voldoen. En dat is in ieder geval wel het speelveld geweest, waarin we in ieder geval die afweging gemaakt hebben. Een grote druk, met grote ambities die we met elkaar hadden, waar we ook concessies in hebben moeten doen, en uiteindelijk de afweging om voor een korte periode inderdaad die norm even te overschrijden. En ons realiserend, laat ik daar duidelijk over zijn, dat dat geen schoonheidsprijs verdient. Daar moet ik ook eerlijk in wezen. Maar uiteindelijk is dat wel – en dat is ook besturen – om die afweging te maken en dat aan u voor te leggen.

En dat we er niet in geslaagd zijn om dit verhaal eerder bij u duidelijk te maken, dat kunnen wij ons aantrekken. Daar zijn we niet in geslaagd. Maar ik hoop dat er met dit verhaal enig beeld is en begrip is voor de context waarin we deze afweging gemaakt hebben. En nogmaals, we begrijpen heel goed de irritatie, de frustratie, de emotie, bij de staten. Maar het is zeker niet bedoeld om u niet serieus te nemen. Maar ik hoop wel dat we in ieder geval hiermee door kunnen gaan. Met dit verhaal heb ik geprobeerd om in ieder geval de context duidelijk te schetsen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Interruptie van de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank voor de zorgvuldigheid van het antwoord – laat ik daarmee beginnen in ieder geval. Maar ik hoor wel een uitleg die gaat over ambitie, en over een dusdanig grote ambitie, die zo zwaar woog dat die zelfs zwaar genoeg was om de spelregels, die wij als Provinciale Staten mee hebben gegeven aan Gedeputeerde Staten, te overschrijden. Maar is de zwaarte van dat ambitieniveau, als je kijkt naar waar het voor bedoeld was, terwijl er al wel 175 miljoen euro van die tweehonderd miljoen beschikbaar was – even afgerond – en die 25 miljoen misschien op een later moment had gekund- Ik kan me niet voorstellen, als eerste, dat die 25 miljoen een paar maanden later juridisch gezien een probleem zou zijn. En ten tweede, als het nou zou gaan om, ik noem maar even wat, een ingestorte tunnel die gewoon gerepareerd moet worden, zodat de druk echt enorm groot is, dan hebben we met elkaar een crisis. Dan zeggen we: natuurlijk gaan we dan tijdelijk over het budget heen. Maar die twee elementen, hoe wegen Gedeputeerde Staten dat?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik denk dat de heer Dessing een terechte vraag stelt. En, ja, die afweging hadden we kunnen maken. Maar ik heb ook proberen te schetsen dat het niet alleen ambitie was. Dat het uiteindelijk ook wel een situatie was waar we in gebiedsprocessen zaten, dat projecten waren opgestart, dat inderdaad ook die realisatie van het NNN een bijdrage levert om uiteindelijk Nederland van het slot te krijgen. Ja, was het niet alleen de ambitie. Sterker nog, het was al een fors bijgestelde ambitie van vijfhonderd miljoen naar tweehonderd miljoen. En ja – u had de vraag – die afweging is ook geweest: kun je nog verder terug gaan naar 175, 150 miljoen? Moet je die stap zetten? Je had ook kunnen zeggen: we gaan het nog een halfjaar verder uitstellen. Maar vergeet ook niet dat in deze Staten ook met elkaar veelvoudig het debat is geweest over wanneer we uiteindelijk nu daadwerkelijk recht zouden doen aan het coalitieakkoord en dat we

dat NNN zouden realiseren. En ik heb geprobeerd aan te geven dat we in die context hebben gezocht naar die tweehonderd miljoen en dat we dan uiteindelijk een overschrijding hebben – of in ieder geval dat we niet aan die norm voldoen – voor een periode van de begroting en jaarrekening, een halfjaar, om die in ieder geval te overbruggen. Ja, dan komen we iets onder die norm terecht. Dat ben ik helemaal met u eens. Die afweging hebben we gemaakt. En uiteraard, elke andere afweging is ook een bestuurlijke keuze. Alleen wij hebben in die context met al die verschillende elementen deze afweging gemaakt. En het is niet zo dat we dat achter uw rug doen, want hij ligt hier voor en we vragen daar aan de Staten in dit opzicht ook toestemming voor om hiermee akkoord te gaan. Het was mooi geweest als we u daar eerder van hadden kunnen overtuigen, niet op dit tijdstip nog dit gesprek zouden hebben. Maar ik hoop dat u daar begrip voor heeft waarom we die afweging hebben gemaakt. En dat het niet over één nacht ijs is geweest, maar dat het wel een best wel een ingewikkelde context is geweest waarin we deze afweging hebben gemaakt. Maar ja, u heeft een terecht punt: we hadden ook andere keuzes kunnen maken en die hebben we niet gemaakt. Maar ik heb u wel geprobeerd uit te leggen waarom we die andere keuzes niet hebben gemaakt.

De heer **DESSING** (FvD): Ik begrijp de uitleg in zekere zin – los van mijn politieke keuze over wat ik überhaupt vind van die 175 miljoen. Maar even los daarvan, toch hoor ik nog niet de uitleg waarom het per se tweehonderd miljoen moet zijn. En waarom 175 miljoen- Weliswaar had dat dan even pijn gedaan binnen de coalitie en misschien binnen Gedeputeerde Staten, maar dan waren we wel binnen de spelregels gebleven en dan hadden we hier nu niet ‘s avonds laat nog met elkaar gezeten.

Gedeputeerde **OLTHOF**: U gaat binnenkort ook de realisatiestrategie bespreken met collega Gielen. Binnen die focusgebieden is wel in beeld gebracht: wat heb je in ieder geval nodig om die focusgebieden te realiseren en nog een budget beschikbaar te hebben dat als zich morgen- En ik kan u ook zeggen: die kansen doen zich voor. Ja, vandaag, elk moment, komen er mogelijkheden voorbij om daar in te stappen. Om in ieder geval die kansen en om aan de slag te gaan met die focusgebieden nu te benutten en niet nog verder een halfjaar uit te gaan stellen. Dus het is niet een willekeurig ‘we doen even tweehonderd miljoen’. Ja, natuurlijk hebben we daar wel naar gekeken: wat is er haalbaar? Maar uiteindelijk heeft het ook daadwerkelijk te maken met een stukje realisatie: waar willen we mee aan de slag? Dat zijn die focusgebieden – en dat is ook door collega Gielen aangegeven – maar ook die kansen die zich vandaag nog voordoen, om daar in te kunnen stappen. Dat is de afweging geweest.

De heer **DESSING** (FvD): Heel kort. Maar dan hoop ik toch dat we straks, als we terugkijken en er blijkt maar bijvoorbeeld honderd miljoen uitgegeven te kunnen zijn, dat we dan met elkaar zeggen van, wacht eens eventjes, zo zwaar was het toch allemaal niet.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Deze begrijp ik heel erg goed. Dit is ook wel het gesprek dat wij hebben gehad. Het kan niet zo zijn dat we, als wij over een halfjaar of over een jaar terugkijken, dan tot de conclusie moeten komen dat we het met honderd miljoen ook hadden gered. Want dan heb ik hier wel wat uit te leggen aan u.

De **VOORZITTER**: Dat was uw bijdrage. Dank aan de heer Olthof. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen. […] U hebt nog een motie. O, voordat ik zover ben en het ordevoorstel van de heer Heijnen aanhoor, geef ik nog even gelegenheid aan gedeputeerde Rommel om nog één motie toe te lichten.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Sorry, voorzitter, maar deze was mij even ontschoten, maar ik werd er op geattendeerd. Dat is motie M125 over de zienswijze op de Nota Ruimte via Provinciale Staten. Deze moet ik ontraden, want in de reactie op de Nota Ruimte wordt ook gekeken naar het ruimtelijk voorstel en de richtingen en ambities die u als Staten heeft vastgesteld. Dat vormt de basis voor GS. Maar dat neemt natuurlijk niet weg dat het u als PS vrijstaan om de reactie ook in de commissie op de agenda te zetten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

De heer Heijnen, u heeft een procesvoorstel. Ordevoorstel.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, het lijkt mij verstandig even te schorsen, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Tien minuutjes? We schorsen tot 22.45 uur.

Schorsing van 22.34 uur tot 22.45 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik wil mijn best doen om nog enigszins haast te maken, maar als u daar niet aan meewerkt, kan ik er ook niks aan doen als u straks de bus mist.

Er was een ordevoorstel gedaan door de heer Heijnen. Dus hem geef ik als eerste het woord.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Namens de fracties van het CDA, ChristenUnie, D66, Forum voor Democratie, JA21en 50PLUS doe ik het verzoek tot een derde termijn.

De **VOORZITTER**: U doet het verzoek. Het is een ordevoorstel. U weet, die wordt terstond in stemming gebracht. Is er iemand tegen op de derde termijn? Nee, dan hebben we hierbij ingestemd.

Dan ga ik gewoon het rijtje af. De heer Mülder, D66.

Derde termijn Provinciale Staten

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, dit keer zonder papier of laptop. Dit kan ik wel uit mijn hoofd.

Ik ben op zich blij met dat wij in ieder geval effect hebben gezien. We hebben aangekondigd dat wij ongenoegen hebben over hoe dit gaat. Wij zien gelukkig dat GS dit nu eindelijk serieus lijken te nemen. Ik vind het jammer dat onze stem vorige keer tegen de begroting blijkbaar niet voldoende was, dat we hier nu weer eigenlijk tot laat zitten en over een onderwerp spreken waar we het eigenlijk niet over hadden moeten hebben, wat D66 betreft.

Ik moet zeggen dat het antwoord, of in ieder geval de stijl van GS hier net bij de uitleg, al iets beter was en ik me iets serieuzer voelde genomen dan ik mij eigenlijk bij de rest van deze begrotingsbehandeling voelde.

Toch moet ik wel zeggen dat ik eigenlijk heel weinig nieuwe antwoorden heb gehoord. Er zijn voor mij nog steeds bepaalde dingen niet duidelijk. Er is nog steeds voor mij niet duidelijk waarom we focusgebieden hebben en kansen moeten pakken. Dan zouden er dus twee gedeeltes van het geld zijn en hoeft niet het hele bedrag aanwezig te zijn op het moment dat we dat geldbedrag moeten hebben.

Ik vind ook wel een soort van dat GS ook weinig het boetekleed aantrekken. Die realisatiestrategie hadden we volgens mij al veel langer willen behandelen hier. We hebben blaren op onze tong om te vragen of we het een keer over die NNN-realisatie konden hebben. Ik had dat willen hebben vóórdat we deze begroting gingen behandelen, want dan was die onduidelijkheid er niet geweest. Het is er voor ons allemaal niet per se heel veel makkelijker op geworden.

Ik vind het ook een brevet van onvermogen dat een andere gedeputeerde hier het woord moet gaan voeren. Ik had graag gezien dat mevrouw Rommel hier het woord daarover had gevoerd, zoals we dat vaker doen. Maar ik hoop dat zij in het vervolg dezelfde toon in ieder geval kan aanslaan als dat wij nu kregen van GS, want dat kan in ieder geval helpen.

De **VOORZITTER**: Even voor de uitleg. De heer Olthof is de formele vervanger van voorheen mevrouw Kocken en nu van mevrouw Gielen. Volgens mij is er wel uitleg geweest dat mevrouw Gielen niet bij de vergaderingen van GS is geweest en dat de totstandkoming van een en ander, dat dat is uitgelegd. Dat wil ik toch nog wel even benadrukken en gezegd hebben.

Dan geef ik nu het woord aan de heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik heb geen behoefte, voorzitter.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Geen behoefte, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. In de tweede termijn heeft de oppositie in groten getale denk ik wel een duidelijk signaal afgegeven over de stand van zaken rond de financiën – en dan met name het overtreden van de financiële spelregels die we met elkaar hebben afgesproken. We merken inderdaad dat niet de gedeputeerde Financiën of de gedeputeerde NNN de beantwoording deed, maar de mediator, de heer Olthof. Ik moet zeggen dat hij een mooi verhaal bracht richting de Staten. De toon was goed. Alleen, echt heel veel nieuwe antwoorden hebben we daarin niet gehoord.

Ja, wat ook blijft staan, is dat wij het schadelijk vinden dat de financiële spelregels die we met elkaar hebben afgesproken, niet worden nagekomen. En nu is het voor NNN, maar volgend jaar kan dat zijn voor infrastructuur en dat jaar daarna voor weer iets anders. Want als we eenmaal door die bodem heen zakken, door die ondergrens, dan schep je een precedent dat die spelregels die we met elkaar hebben afgesproken, niet zo belangrijk zijn. Ik denk juist dat wij als Provinciale Staten met elkaar zouden moeten staan voor die financiële spelregels. Dus ik kijk nu dan ook niet zozeer meer naar Gedeputeerde Staten, wel naar mijn collega's in Provinciale Staten. Wij hebben gezamenlijk die financiële verordening afgesproken. Daar hebben wij deze afspraken met elkaar gemaakt, dat wij voor een prudent financieel beleid dit als ondergrens hanteren. Ja, bent u bereid om daarvan af te wijken en daar doorheen te zakken vanwege een ambitie uit het coalitieakkoord: ja of nee? Dat is de vraag die vanavond op tafel ligt. En ik ben bang dat het antwoord ‘ja’ is, en dat betreuren wij. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann van Volt? Nee. De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Dank ook aan GS voor de beantwoording.

Voorzitter, mij is duidelijk geworden dat hier sprake is geweest – en dat zei de heer Olthof eigenlijk in meer of mindere mate – van een politieke keus. Men wil gewoon coûte que coûte met die tweehonderd miljoen aan de slag. En ja, die 175, dat had ook best wel gekund, zei hij eigenlijk. Maar, ja, dan hadden we de ambities toch moeten verlagen. Voorzitter, dat was absoluut niet mijn keus geweest. Mijn keus was geweest om ons aan de financiële spelregels te houden. Mevrouw Uiterwijk zei dat heel netjes. Die zijn belangrijk. Die hebben we als het tegenvalt. Het is wel eens gebeurd in het verleden dat gronden opeens op aanschrijven van de accountant een forse afschrijving moesten kennen. Daarvoor is die buffer. Dat is niet om mee te marchanderen.

Voorzitter, voor mij is de vraag- Eigenlijk gold het voor twee dingen: 1, inhoud, en 2, voel ik me nou serieus genomen?

Op inhoud: ik ben het niet eens met GS. Maar op dat andere voel ik mij door de stijl en de wijze van beantwoording door gedeputeerde Olthof wel serieus genomen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Van der Waart? Nee. De heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Het feit dat wij hier als zes oppositiepartijen van diverse politieke spectra in deze derde termijn het woord nemen, dat geeft wel aan dat we het hier niet per se hebben over de politieke keuze van die realisatie van die NNN-gebieden – want daar denken wij als Forum totaal anders over – maar het gaat over het proces en het gaat over de spelregels, de financiële spelregels, die we met elkaar hebben afgesproken. Het feit dat ik geen antwoord krijg op het feit dat het toch niet met 175 miljoen had gekund, blijft voor mij een heel heet hangijzer. Ik vind dat we daarmee een enorm groot risico nemen met onze financiën als we als PS toestemmen. Daarom heb ik in het interruptiedebat met de heer Olthof

toch flink proberen door te vragen. En nee, ik ben nog zeker niet tevreden met dat antwoord. Inhoudelijk gezien heb ik geen goed antwoord gekregen. Ja, in de bewoordingen is er zorgvuldiger naar gekeken, maar het precedent dat dit gaat scheppen als we hier mee instemmen, is inderdaad heel erg gevaarlijk voor de toekomst. Want er gaan tegenvallers op ons pad komen. Dan kan het niet zo zijn dat we dan denken van, o jee, hadden we dit maar niet gedaan. Er waren inderdaad andere politieke keuzes om dit te doen. We hadden het op een andere manier kunnen financieren. We hadden ons ambitieniveau kunnen bijstellen. Daar is allemaal niet voor gekozen. Dat vinden wij onverantwoord beleid. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts? De heer Wagelaar? Mevrouw Van der Helm. Van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, ook dank van mij aan de heer Olthof namens GS, om ons toch enigszins mee te nemen in de manier waarop dit tot stand is gekomen, het bedrag. Mijn motie 'Monitoring structurele onderbesteding' verdient ook geen schoonheidsprijs. Het kon op geen enkel punt. Maar ik had het gevoel, als het college weg kan komen met een aantal zaken, dan kan ik dat waarschijnlijk ook. U begrijpt, ik ga deze motie intrekken. Maar het geeft aan dat, als wij hier spelregels afspreken, vooral over financiën, dat niet alleen PS maar ook GS zich daaraan te houden hebben. Ik ben niet gerustgesteld, maar zal met andere partijen nog steeds proberen dit te bewaken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Helm, mag ik nog even een verduidelijkende vraag stellen? Trekt u nu een motie in?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): De motie onderbesteding, M127. Dank u.

Motie 127 'Monitoring structurele onderbesteding' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Ja, die is ingetrokken. Motie M127 is ingetrokken.

Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, we willen GS danken voor de wat omvangrijkere en ook invoelendere uitleg over waarom deze keuze is gemaakt. Daarmee voelt het wellicht iets minder gemakzuchtig – dat was het gevoel wat bij mij toch vooral heerste na de eerdere besprekingen in de commissies en ook de discussie vanavond. Ik heb ook het idee dat ik iets nieuws heb geleerd. Namelijk, dat zicht op financiering nog niet voldoende was, maar dat het geld daadwerkelijk gereserveerd moet zijn. Tegelijkertijd snap ik ook nog niet het hele verhaal. Het gaat om de focusgebieden waar we het geld voor nodig hebben, maar we hebben toch van die tweehonderd miljoen niet alles nodig voor de focusgebieden? Dus ik zou nog steeds zeggen: zou je dan met 175 miljoen niet al een heel eind kunnen komen? En inderdaad die vaart maken. Wat ons betreft zou het goed zijn geweest als de kern van de afweging eerder duidelijk was. Ofwel, we kiezen nu om flink vaart te maken met 175 miljoen, ofwel we gaan extreme vaart maken en we houden ons niet aan de norm. Dan hadden we die afweging goed kunnen maken. Wij hebben als zes partijen die een motie in voorbereiding hadden, afgesproken dat ik als laatste zou aangeven dat wij besloten hebben die motie niet in te dienen. Dat is niet omdat we kunnen leven met de keuze die gemaakt wordt, maar omdat we nu iets meer invoelen, voeling krijgen van GS, over hoe onze bezwaren gewogen worden.

Ons amendement waarin we aangeven dat er een andere oplossing is, die blijft uiteraard gewoon in stand. Dus ik zou de Staten dan ook op willen roepen om vóór amendement A41 te stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk nog even naar het college of er nog behoefte is, maar ik heb geen nieuwe vragen gehoord. Dus dan ga ik de beraadslagingen over dit agendapunt afronden. Als ik heb afgerond, dan kunnen daar geen aangepaste of nieuwe moties en amendementen meer worden ingediend. Dus ik kijk even rond of er nog behoefte is om een gewijzigde motie of amendement bij één van de genoemde punten in te dienen of te wijzigen. Ik zie dat dat niet het geval is. Dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 10 nu afgerond en dan gaan we-

De discussie wordt gesloten.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Voorzitter, ik had nog een vraagje, want ik zit nu in iBabs te kijken, maar volgens mij heeft mijn buurvrouw motie M120 ingetrokken en vraag ik me af of motie M121 wel ingetrokken is. Er staat namelijk in iBabs van wel, maar volgens mij moet dat andersom zijn.

De **VOORZITTER**: Ik kan u melden dat allebei de moties zijn ingetrokken. Maar maakt u zich geen zorgen: straks bij de stemming zal ik dat nog allemaal herhalen. En mocht er dan ergens iets niet goed zijn, dan zal zeker een van de Statenleden aan de bel trekken.

11. Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 11. Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

12. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.

De **VOORZITTER**: Dus dat betekent dat wij nu over kunnen gaan tot de gebundelde stemming van alle amendementen en moties die zijn ingediend bij de voordrachten die wij vanavond met elkaar hebben besproken.

Even nog centraal alstublieft. Dan kunt u straks daarna nog snel een drankje gaan halen in de Johan Remkeszaal, want dat staat zeker voor u klaar.

Geen moties Vreemd.

Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur iMPI 2026-2033 (VD-46).

De **VOORZITTER**: Dus we gaan allereerst over agendapunt 9 stemmen. Dat is voordracht 46, het Integraal Meerjarenplan Infrastructuur, het iMPI. Daar zijn allereerst amendementen ingediend. Ik begin met in stemming brengen amendement A38, ingediend door de Partij voor de Vrijheid, JA21. Dat gaat over behoud N203, A8/A9. Is er iemand die daar hoofdelijke stemming, aantekening? De heer De Moel.

De heer **DE MOEL** (PVV): Sorry, voorzitter, als het goed is, is die ingetrokken.

De **VOORZITTER**: Bij deze. Dat gaat lekker.

Amendement 38 'Behoud N203-01 (A8/A9)' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar amendement A39, ingediend door de SP: Schrappen afslag A9 bij Heiloo uit het iMPI. Iemand hoofdelijke stemming? Aantekening? Zo niet, dan kunnen wij gaan stemmen. Wij hebben 53 aanwezige Statenleden. 53 stemmen zijn binnen.

Amendement 39 'Schrap afslag-A9 bij Heiloo uit het iMPI', ingediend door SP.
Amendement 39 is met 8 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie M103 is ingetrokken. Motie M104 is ingetrokken. Dan krijgen we motie M105, ingediend door 50PLUS. Dat is de realisatie van toegankelijke ov-haltes. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor motie M105. De stemming is gesloten.

Motie 105 'Versnelling van de realisatie van toegankelijke ov-haltes', ingediend door 50PLUS.
Motie 105 is met 44 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: VVD.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming het iMPI.

Dames en heren, met alle respect, ik weet dat het laat is. Het is 23.00 uur. Dus ik wilde graag doorgaan.

Ik breng nu in stemming agendapunt 9. Dat is voordracht 46, het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Ja, ik begin bij mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, een stemverklaring, voorzitter. Wij zullen vóór de voordracht stemmen, maar met uitzondering van afslag A9 Heiloo.

De **VOORZITTER**: De heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, wij sluiten ons volledig aan bij de opmerking van de SP.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Ja, dat is de heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Wij sluiten ons daar ook bij aan.

De **VOORZITTER**: Dan open ik nu de stemming voor voordracht 46, iMPI. Stemming is gesloten.

Voordracht Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur iMPI 2026-2033 (VD-46).
Voordracht 46 is met 52 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

Begroting 2026 (VD-40).

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu naar voordracht 10. Sorry, agendapunt 10. Dat is voordracht 40, de Begroting 2026. Er zijn een aantal amendementen ingediend. Als eerste breng ik in stemming amendement A40, ingediend door de VVD, BBB, CDA en JA21. Gaat over natuurgebieden zoveel mogelijk toegankelijk voor recreatie. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Ja. De heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, even een stemverklaring. Wat ons betreft is dit een overbodige motie, want het is al staand beleid. Recreatie kan nu al. Binnen de natuurwaarden kan het gewoon een recreatiedoeleinde hebben. We hebben wat moeite met deze motie. Dus we zullen niet vóórstemmen. Amendement. Sorry. Ja, dank u. Dank je.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor amendement A40. Stemming is gesloten.

Amendement 40 ‘Natuurgebieden zoveel als mogelijk toegankelijk voor recreatie’, ingediend door VVD, BBB, CDA en JA21.
Amendement 40 is met 38 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: GroenLinks, D66 en Partij voor de Dieren.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar amendement A41, ingediend door het CDA, ChristenUnie, D66: Gefaseerde reservering NNN uit Reserve Groen. Iemand stemverklaring, hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik de stemming voor amendement A41. Stemming is gesloten.

Amendement 41 ‘Gefaseerde reservering NNN uit Reserve Groen’, ingediend door CDA, ChristenUnie en D66.
Amendement 41 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Stemming over amendement A42, ingediend door het CDA, D66, ChristenUnie; Terugdraaien bezuinigingen op toerisme. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Open ik de stemming voor amendement A42. De stemming is geopend. Stemming is gesloten.

Amendement 42 ‘Terugdraaien bezuinigingen op toerisme’, ingediend door CDA, D66, ChristenUnie.
Amendement 42 is met 18 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: BBB, D66, Partij voor de Dieren, JA21, Volt, CDA en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar amendement A43, ingediend door het CDA: Opcenten niet hoger dan nodig. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Dan open ik de stemming voor amendement A43. Stemming is gesloten.

Amendement 43 ‘Opcenten niet hoger dan nodig’, ingediend door CDA.
Amendement 43 is met 10 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en SP.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar de moties. Let goed op: als het goed is, denk ik- Alle moties die zijn ingetrokken, zal ik ook even noemen.

Motie M106, ingediend door D66, ChristenUnie: Noord-Holland vraagt om een realistisch en toekomstgericht regeerakkoord. Iemand een stemverklaring? Ja, de heer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik wil na de verklaring van gedeputeerde deze motie graag intrekken.

Motie 106 ‘Noord-Holland vraagt om een realistisch en toekomstgericht Regeerakkoord’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: De motie is ingetrokken.

Motie M107, ingediend door D66, CDA, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Volt: Steun aan lokale bestuurders bij opvang asielzoekers. Iemand stemverklaring? Ja, mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, Wij zullen altijd staan voor de veiligheid van onze lokale bestuurders en spreken ons ook heel duidelijk uit tegen iedereen die in een demonstratie daarin over de grens gaat. Maar de laatste bullet gaat over het steunen van de Spreidingwet. Dat doet onze fractie pertinent niet. Daarom kunnen we niet vóór deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: De heer De Moel.

De heer **DE MOEL** (PVV): Wij verwerpen elke vorm van intimidatie en geweld. Wij staan pal achter het demonstratierecht binnen de wet. Bestuurders moeten veilig naar hun werk kunnen. Toch stemmen we tegen deze motie omdat de laatste bullet de Spreidingwet aanraadt en aanjaagt.

De **VOORZITTER**: Ik zag mevrouw De Sain.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik wil voor de stemverklaring graag refereren aan mijn inbreng in tweede termijn.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Wanneer het demonstratierecht, waar de VVD pal voor staat, ontaardt in ongeregeldheden verdienen onze lokale bestuurders onze steun. Maar niet alleen bij ongeregeldheden rondom asielzoekerscentra, maar ook bij ontregelende acties van partijen als Extinction Rebellion en Animal Liberation Front. Met deze algemene lezing kunnen wij de motie steunen.

De **VOORZITTER**: Even kijken, zag ik nog meer handen? Dat niet. Dan open ik nu de stemming voor motie M107.

Motie 107 ‘Steun aan lokale bestuurders bij opvang asielzoekers’, ingediend door D66, CDA, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Volt.

Motie 107 is met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Gaan we de motie M108, ingediend door D66, ChristenUnie, Volt en CDA: Voortgang provinciale doelen. Iemand hoofdelijk stemming? Stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor motie M108. De stemming is gesloten.

Motie 108 'Realisme en transparantie over provinciale opgaven', ingediend door D66 en ChristenUnie.
Motie 108 is met 15 stemmen voor en 38 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, CDA, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie M109, ingediend door D66, BBB, CDA, GroenLinks, Volt en 50PLUS: Versnellen van woningbouwvergunning- Sorry. Versnellen van woning- Vergunningverlening voor woningbouw. Ik ben toch niet zo'n goede veilingmeester als ik dacht. Wie wil hoofdelijke stemming of stemverklaring? Open ik nu de stemming voor motie M109.

Motie 109 'Versnellen van vergunningverlening voor woningbouw', ingediend door D66, BBB, CDA, GroenLinks, Volt en 50PLUS.
Motie 109 is met 49 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: Partij voor de Dieren.

De **VOORZITTER**: M110 is ingetrokken. M111 ook.

Kom ik nu bij motie M112, ingediend door de VVD, BBB, PvdA, CDA en JA21: Tijdslijn en wijze van financiering van twee belangrijke infrastructuurprojecten voor woningbouw inzichtelijk maken. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, het tweede: een stemverklaring. Wij hebben eerder aangegeven dat we de afslag Heiloo niet willen, maar we vinden de tunnel in Broek in Waterland wel belangrijk. Dus wij zullen vóórstemmen. Met dien verstande dat het wat ons betreft alleen om het tweede deel gaat: de tunnel in de N247. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, wij vielen ook over deze package deal en we zitten er hetzelfde in als de ChristenUnie. Toch vinden wij een vijftig procentscore te weinig. Dus wij zullen tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie M112.

Motie 112 'Tijdslijn en wijze van financiering van twee belangrijke infrastructuurprojecten voor woningbouw inzichtelijk maken', ingediend door VVD, BBB, PvdA, CDA en JA21.
Motie 112 is met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: M113, VVD, GroenLinks BBB, CDA, PvdA, ChristenUnie en Partij voor de Dieren. Gaat over snel duidelijkheid over het 380 kV-hoogspanningsstation voor de A9 Zuid-ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven. Iemand stemverklaring? De heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. We hebben GS gevraagd of we iemand voor het hoofd zouden stoten door alvast een voorschot te nemen met deze motie, waar wij positief tegenover staan. Daar is niets op geantwoord. Dus daarom gaan we vóórstemmen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders? Nee. Dan open ik nu de stemming voor motie M113.

Motie 113 'Snel duidelijkheid over locatie 380 kV-hoogspanningsstation A9 Zuid voor ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven', ingediend door VVD, GroenLinks, BBB, CDA, PvdA, Volt, ChristenUnie en Partij voor de Dieren.

Motie 113 is met 48 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21 en PVV.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M114, Volt, ChristenUnie en Partij voor de Dieren: Verklein achterstand CO_2-reductie. Iemand hoofdelijk stemming? Stemverklaring? Ja, dat is heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, waarvoor dank, voorzitter. Hoewel de VVD achter het besparingsakkoord staat, vinden wij het urgenter om de netcongestie aan te pakken en daarover met bedrijven gesprekken te voeren. Dat missen wij in dit voorstel. Derhalve zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? De stemming is geopend voor motie M114.

Motie 114 'Verklein achterstand CO_2-reductie', ingediend door Volt, ChristenUnie en Partij voor de Dieren.
Motie 114 is met 27 stemmen voor en 26 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M115, ingediend door Volt: Europees Sociaal Klimaatfonds. Mevrouw Schneemann.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, deze wil ik graag intrekken na de toezegging van de gedeputeerde.

Motie 115 'Europees Sociaal Klimaatfonds' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Is al gebeurd.

Motie M116, ingediend door Volt, ChristenUnie, Partij voor de Dieren en 50: Versnellen van de circulaire economie. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Open ik de stemming voor motie M116. We zijn er al.

Motie 116 'Versnellen van de circulaire economie', ingediend door Volt, ChristenUnie, Partij voor de Dieren en 50PLUS.
Motie 116 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie M117, ingediend door Volt, GroenLinks, SP, VVD en D66; Grip op faunaschade. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Ja, dat is de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ook het CDA wil heel graag grip krijgen op faunaschade, maar het gaat ons om meer dan alleen de kostenpost, maar om het daadwerkelijk verlagen van de faunaschade. En daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? De stemming is geopend voor motie M117. Stemming is gesloten. 45- 46 stemmen voor. Dat was net op het randje, hè? Ja, dit wordt nu een spelletje tussen de vingervlugheid van de griffier en van uw Staten.

Motie 117 'Grip op faunaschade', ingediend door Volt, GroenLinks, SP, VVD en D66.
Motie 117 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M118, ingediend door de PvdA, Volt, GroenLinks, BBB en VVD: Aan de slag met de structurele meevaller voor een mooier Nederland. Motie M118. Iemand stemverklaring? Hoofdelijke stemming? De stemming is geopend voor motie M118.

Motie 118 ‘Aan de slag met de structurele meevaller voor een mooier Noord-Holland’, ingediend door PvdA, Volt, GroenLinks, BBB en VVD.
Motie 118 is met 39 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66, JA21, PVV, Forum voor Democratie, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie M119 is ingetrokken. Motie M120 is ingetrokken. Motie M121 is ingetrokken.

Kom ik bij motie M122, ingediend door de ChristenUnie, Volt en de Partij voor de Dieren: Bezuiniging op klimaat ongedaan maken. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor motie M122.

Motie 122 ‘Bezuiniging op klimaat ongedaan maken’, ingediend door ChristenUnie, Volt en Partij voor de Dieren.
Motie 122 is met 13 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie M123, ChristenUnie, Volt, Partij voor de Dieren: Geld beschikbaar maken voor aanjagen circulaire economie. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring? Dan open ik de stemming voor motie M123.

Motie 123 ‘Geld beschikbaar maken voor aanjagen circulaire economie’, ingediend door ChristenUnie, Volt en Partij voor de Dieren.
Motie 123 is met 13 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie M124, ingediend door de ChristenUnie en Partij voor de Dieren: Stimuleren biobased bouwen. Motie M124. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring? De stemming is geopend voor motie M124.

Motie 124 ‘Stimuleren biobased bouwen’, ingediend door ChristenUnie en Partij voor de Dieren.
Motie 124 is met 9 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie 125, D66 en Partij voor de Dieren: Zienswijze op de Nota Ruimte via Provinciale Staten. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? De stemming is geopend voor motie M125.

Motie 125 ‘Zienswijze op Nota Ruimte via Provinciale Staten’, ingediend door D66 en Partij voor de Dieren.
Motie 125 is met 17 stemmen voor en 36 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, CDA, Forum voor Democratie, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M126, ingediend de Partij voor de Dieren, GroenLinks: Dierenwelzijn in de begroting. Iemand stemverklaring? Hoofdelijke stemming? De stemming is geopend voor motie M126. Stemming is gesloten.

Motie 126 ‘Dierenwelzijn in Begroting’, ingediend door Partij voor de Dieren en GroenLinks.
Motie 126 is met 28 stemmen voor en 25 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, JA21, PVV, CDA en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Motie M127 is ingetrokken.

En dan zijn we nu bij de stemming van voordracht 40, de Begroting 2026. Is er iemand hoofdelijke stemming? Iemand stemverklaring? Open ik nu de stemming voor de Begroting 2026. Stemming is gesloten.

Voordracht Begroting 2026 (VD-40).

Voordracht 40 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in het amendement A40 aangebrachte wijzigingen, met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV, JA21 en Forum voor Democratie.

13. Schorsing naar 10 november 2025.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, het was een lange dag. Ik wil u bedanken voor dit deel van de vergadering en voor het goede debat wat we met elkaar hebben gevoerd. Ik schors nu de Statenvergadering.

Wij gaan verder op 10 november. Er staat op dit moment gepland 13.00 uur, maar u krijgt nog nader bericht uit de griffie of dat wellicht iets later zou kunnen starten. Wij zouden naar 14.00 uur kunnen gaan, maar wij gaan u daar nog nader over informeren.

Er staat voor u nog een drankje klaar in de Johan Remkeszaal.

Ik zie u graag terug. Ik schors de vergadering tot volgende week maandag 10 november.

Schorsing om 23.19 uur.

Vastgesteld op …….. te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

Statengriffier,

Notulen – concept –

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	10 november 2025
Voorzitter	:	Dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	Dhr. R.J.C. van der Laan
Contactpersoon griffie	:	Mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
mw. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), Statenlid D. Balucu (GL), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck (PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T. Wallaart (PvdA), Statenlid M. de Weerdt (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig: dhr. J. Boer (VVD), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid W.J. Freeman (GL), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD).

Agenda		Paginanummer:
14.	Heropening vergadering en mededelingen.	(2)
15.	Vragenuur.	(2)
16.	2-minutendebat.	(2)
17.	Gebundelde stemming van alle motie(s).	(13)
18.	Sluiting Provinciale Statenvergaderingen van 3 en 10 november 2025.	(14)

Opening om 14.05 uur.

14. Heropening vergadering en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Goedemiddag, en ook een bijzonder hartelijk welkom aan alle belangstellenden die deze vergadering volgen. En natuurlijk links van mij, rechts van u, de gasten van de Staten die vandaag een rondleiding hebben gehad in dit gebouw, kennis hebben genomen van de mooie geschiedenis en ook kennis hebben kunnen maken met een paar Statenleden van ons. Heel hartelijk welkom en fijn dat u hier bent. U gaat vast genieten van een mooie vergadermiddag hier in het prachtige provinciehuis.

Ik heropen de vergadering die begonnen is op 3 november.

Ik heb een aantal mensen die wat later komen. Statenlid Freeman van GroenLinks, de heer Roosendaal van de VVD en de heer Valk van de BBB. En afwezig zijn vandaag de heer Boer van de VVD, mevrouw Poot van de VVD, de heer Dessing en de heer Dekker van Forum voor Democratie. Dus er zullen een paar leden wat later komen.

Ik kan u mededelen dat de heer Van den Berg van JA21 kenbaar heeft gemaakt dat hij vandaag, vanochtend, het fractievoorzitterschap heeft overgedragen aan de heer Mantel. Wij weten natuurlijk dat de heer Van den Berg zal toetreden tot de Tweede Kamerfractie van JA21. Volgens mij, aankomende woensdag is de beëdiging. Als alles volgens planning loopt, nemen we afscheid van u op de volgende Statenvergadering op 8 december. Wellicht dat we dan alles ook al klaar hebben om een nieuw Statenlid te kunnen installeren. Maar vanaf deze plek natuurlijk onze felicitaties aan de heer Mantel met zijn fractievoorzitterschap.

[Tafelgeroffel]

15. Vragenuur.

De **VOORZITTER**: Ja, en dan, hoe snel kan het gaan? Dan ben ik al bij agendapunt 15. Kijkers en luisteraars zullen zeggen: dat gaat snel in die Staten van Noord-Holland. Maar dit is een heropening van een eerder gestarte vergadering.

Er zijn geen mondelinge vragen aangemeld bij de griffie.

16. 2-minutendebat.

De **VOORZITTER**: Dus dan kom ik bij agendapunt 16 en dat is het tweeminutendebat. Het tweeminutendebat is aangekondigd naar aanleiding van een onderwerp op de B-agenda tijdens een commissievergadering. Dat kan aangevraagd worden door een fractie. Dat lid moet dan natuurlijk ook aanwezig geweest zijn bij die commissievergadering. Er is maximaal twee minuten spreektijd van uw reguliere spreektijd beschikbaar. Gedeputeerde Staten krijgt vijf minuten. Het loopt ook door bij interrupties en het wordt stilgezet bij de beantwoording van interrupties – bij het voorlezen bijvoorbeeld van het dictum van een motie.

Aan de orde is nu het aangevraagde tweeminutendebat door mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren inzake de hazenjacht in de polder. Er zijn een aantal sprekers die zich ook aangemeld hebben volgens mijn lijstje. Dat is natuurlijk de indiener. Dat is mevrouw Haas zelf van de Partij voor de Dieren, maar ook Statenlid Bwefar van GroenLinks, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Sijbenga van de BBB, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, mevrouw Bouhlel van de SP, mevrouw Jansen van D66, mevrouw Koning van het CDA, de heer Wallaart van de PvdA en mevrouw Ouderkerken van de VVD. Maar ik geef nu natuurlijk eerst het woord aan mevrouw Haas, de indiener van het tweeminutendebat.

Eerste termijn Provinciale Staten
Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. Dank u wel, voorzitter. Stelt u zich eens voor, een haas, kwetsbaar en stil in het hoge gras. Doodsbang. Niet voor roofdieren, want die hebben we al afgeschoten, maar voor de mens, voor de jager die hem ziet als trofee, als traditie.

Maar de haas is geen traditie. Het is onderdeel van een kwetsbaar ecosysteem dat ook al onder druk staat. Hun populatie daalt. Het leefgebied krimpt. En toch wordt ze nog steeds bejaagd. Niet uit noodzaak, maar uit gewoonte. De jachttraditie toont ons hoe gemakkelijk we hun leven ondergeschikt maken aan plezier, aan sport, aan gemak. Die cijfers zijn schrijnend. Elk jaar worden er in slechts drie maanden tijd rond de twaalfduizend hazen afgeschoten, alleen al in

onze provincie. Zonder restricties. Twaalfduizend. Terwijl de haas sinds 2020 op de Rode Lijst staat.

De Omgevingswet is hier helder: de jacht mag alleen worden geopend als de staat van instandhouding gunstig is. Maar die is dat niet, voorzitter. Niet voor de haas. En toch wordt er gejaagd. Onafhankelijk van populatiecijfers, onafhankelijk van de ecologische realiteit. We hebben dit eerder gezien bij de bever, de patrijs: vrij bejaagbare soorten. Bijna uitgestorven. Het was te laat. Daarom is er maar één conclusie mogelijk: we moeten alles op alles zetten om de jacht op de haas te beëindigen.

Er zijn twee zaken waar we in het kader van het jachtrecht op de vrij bejaagbare soorten, waaronder de haas, invloed kunnen uitoefenen als Provinciale Staten. In twee moties samengevat, waarvan ik de dicta achter elkaar zal noemen.

De eerste: Roep de minister op hazenjacht te sluiten in Noord-Holland. Dictum: "Verzoeken GS om deze maand nog de minister op te roepen tot het onmiddellijk sluiten van het jachtseizoen op hazen in Noord-Holland, teneinde het herstel van de populatie in Nederland een kans te geven. En daar een evaluatie van te doen voordat het FBP Wildsoorten in 2029 wordt verlengd, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 128-10 november 2025
Roep minister op hazenjacht te sluiten in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 november 2025.
Constaterende dat:

- *De wet bepaalt dat de jacht niet wordt geopend op soorten waarvan de 'staat van instandhouding' in het geding is (Wnb 3.22, nu Omgevingswet). De staat van instandhouding van konijn, haas, fazant, houtduif en wilde eend is ongunstig of zelfs zeer ongunstig tot slecht. Dat betekent dat de jacht volgens de wet niet geopend mag worden1;*
- *De staat van instandhouding van de haas in Noord-Holland volgens het Faunabeheerplan Wildsoorten landelijk zeer ongunstig is;*
- *De haas sinds 2021 op de Rode Lijst staat;*
- *Per 15 oktober het jachtseizoen voor de haas in Noord-Holland zonder beperkingen is opengesteld;*
- *Vanuit natuurbeschermingsoogpunt ook door de Dierenbescherming wordt gesteld dat het sluiten van de jacht op haas zeer wenselijk is wegens de terugloop van de populatie;*
- *In drie provincies de jacht op de haas, net als op konijn, al door de minister gesloten is.*

Overwegende dat:

- *Niet duidelijk is welke gevolgen de jacht op haas voor de populatie heeft en het jachtseizoen om dezelfde reden niet voor konijn is geopend;*
- *Een soort die op de Rode Lijst staat elke mogelijke ondersteuning voor herstel van de populatie zou moeten krijgen, waartoe bejagen niet hoort;*
- *De jacht op haas geen enkel ecologisch doel betreft, maar puur het plezier en consumeren betreft;*
- *De drijfjacht op hazen extreem veel dierenleed veroorzaakt;*
- *Inwoners van het landelijk gebied willen kunnen genieten van de rust en natuur in hun leefomgeving en plezierjacht daar niet bij hoort.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om deze maand nog de minister op te roepen tot het onmiddellijk sluiten van het jachtseizoen op haas in Noord-Holland, ten einde het herstel van de populatie in Nederland een kans te geven en daar een evaluatie van te doen voordat het FBP Wildsoorten 2024-2029 wordt verlengd.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Tweede motie: Stop jacht haas op eigen gronden. "Verzoeken GS om op de kortst mogelijke termijn de jacht op hazen niet meer toe te staan op eigen provinciale

gronden, met behoud van de mogelijkheid om het jachtrecht wel te verhuren. En te toetsen of de schade door hazen groter wordt als er twee jaar niet gejaagd is."

Motie 129-10 november 2025
Stop jacht haas op eigen gronden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 november 2025.
Constaterende dat:

- *De staat van instandhouding van de haas en wilde eend in Noord-Holland volgens het Faunabeheerplan Wildsoorten zeer ongunstig is;*
- *De haas sinds 2021 op de Rode Lijst staat en de populatie van de overige wildsoorten, met name wilde eend, een significante afname laat zien;*
- *Per 15 oktober het jachtseizoen voor de wildsoorten haas, wilde eend, houtduif en fazant in Noord-Holland zonder beperkingen is opengesteld;*
- *Het overgrote deel van de Nederlandse bevolking (92 procent) de jacht op vrij bejaagbare soorten niet juist acht indien dit geen faunabeheer of schadebestrijding betreft, blijkens een onderzoek uitgevoerd door Blauw Research;*

Overwegende dat:

- *Jagen op dieren zonder ecologisch doel de natuurlijke voedselketens en kwetsbare natuur verstoort;*
- *Jacht op 'vrij bejaagbare soorten' niets met faunabeheer of schadebestrijding te maken heeft;*
- *Jacht op in het wild levende dieren veel leed veroorzaakt en dat op ethische bezwaren stuit;*
- *Jachtrecht verpachten niet noodzakelijk is voor een provincie, juist ook niet ten behoeve van schadebestrijding (wat mogelijk blijft);*
- *Ook provincie Utrecht in haar beleid heeft opgenomen dat jachtrecht op provinciale gronden niet in pachtovereenkomsten verhuurd wordt;*
- *Elk dier telt om de natuur en biodiversiteit in ons land overeind te houden en jagen is hier niet mee te verenigen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Op de kortst mogelijke termijn de jacht op hazen niet meer toe te staan op eigen provinciale gronden, met behoud van de mogelijkheid het jachtrecht wel te verhuren;*
- *En te toetsen of de schade door hazen groter wordt als er twee jaar niet gejaagd is.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Voorzitter, een belangrijk onderscheid die de wet maakt, maken we ook in deze moties. Dat is het onderscheid tussen populatiebeheer en schadebestrijding: verschillende regimes. Vandaag richten we ons op de jacht en het jachtrecht. De juridische mogelijkheden zijn er, ook voor de jachtgronden. Stop met de haas op eigen grond wanneer deze geen enkel doel heeft. Laat de hazen rennen. Niet voor zijn leven, maar omdat ze leeft. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Precies binnen de tijd. U heeft twee moties ingediend. Die maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan Statenlid Bwefar van GroenLinks.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, GroenLinks vindt dat de afschot van dieren alleen moet worden toegestaan als dit noodzakelijk is. De jacht op hazen en drie andere soorten, voor wie de wet jacht toestaat in de laatste drie maanden van het jaar, vallen daar niet onder. En zeker ook niet omdat minimaal twee van de vier soorten waarop gejaagd mag worden, op de Rode Lijst staan. De haas is er daar één van. Dat betekent dus dat de populaties al onder druk staan. Echter, en tot onze grote spijt, moeten wij ook vaststellen dat wij op dit moment geen mogelijkheid zien om de jacht te stoppen, tenzij GS toch met een mogelijkheid komt. Het enige wat wij nu nog kunnen doen, is jullie verzekeren dat wij ons zullen blijven uitspreken en ons zullen blijven inzetten om ervoor te zorgen dat de jacht in de toekomst niet

meer zal worden toegestaan. Wij roepen GS op dit ook te doen. Om het jachtrecht van grondeigenaren niet de boventoon te laten voeren en verder te kijken dan eventuele toekomstige faunaschade. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Jaarlijks worden in ongeveer drie maanden zo'n twaalfduizend hazen in onze provincie gedood. De jacht is ingrijpend en roept maatschappelijke weerstand op. En tegelijkertijd is de zorg voor een goede wildstand in onze provincie een belangrijke taak en vereist dat soms ook ingrijpen. De ChristenUnie ziet het als onze opdracht om goed voor de schepping te zorgen. Wij vinden dat daarom de staat en de ontwikkeling van de natuur leidend moet zijn in onze keuzes over het wildbeheer. Dat betekent voor ons dat de staat van instandhouding en de effecten van de wildstand op het ecosysteem, de schade en de overlast, bepalend moeten zijn. In het geval van de hazen in Noord-Holland is de staat van instandhouding ongunstig, ondanks dat de daling van het aantal hazen gelukkig tot stand lijkt te zijn gebracht. Maar wij denken dat het goed zou zijn om de jacht niet toe te staan zolang de staat van instandhouding niet gunstig is. Wij ondersteunen daarom de moties van de Partij voor de Dieren. Wat de ChristenUnie betreft wordt de jacht verder beperkt en gekoppeld aan de noodzaak voor populatiebeheer en schadebestrijding. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Sijbenga van de BBB.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Dank u wel, voorzitter. BBB begrijpt heel goed dat de jacht op zichzelf soms sterke emoties kan oproepen bij mensen. Maar de jacht is noodzakelijk voor natuurbeheer, schadebeperking en populatiebeheer. Het helpt de wildstand in balans te houden, beperkt schade aan landbouw en infrastructuur en kan ook bijdragen aan de biodiversiteit. Mocht er toch tot afschot moeten worden overgegaan, dan is het beter dat het dan ook in de voedselketen belandt. De besluiten die genomen moeten worden om te jagen, zijn op basis van objectieve criteria, feiten en cijfers, die gevalideerd worden door het Centraal Bureau voor de Statistiek. BBB kan dan ook niet instemmen met het aangevraagde verbod.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Is mijn collega-Statenlid zich ervan bewust dat jacht iets anders is dan faunabeheer? De wet maakt daar onderscheid tussen. Dus jacht gaat om deze vier soorten. Faunabeheer betekent: het in stand houden van een soort. Daar gaat het hier niet om.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Ja, ik begrijp wat u zegt. Daar heeft u ook inderdaad een punt. Het gaat er bij mij gewoon om: faunabeheer is wel het beheer van het aantal hazen op een bepaalde vierkante hectare om te zorgen dat het geen overlast wordt. Dus dan is er toch een stukje faunabeheer bij.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. In dit geval gaat het echt om de jacht. Dus niet of er sprake is van faunabeheer, want het toestaan van de jacht op de haas heeft niets te maken met faunabeheer. Het gaat echt puur om het recht dat de grondeigenaren hebben om te mogen jagen op deze dieren. En faunabeheer gaat om het in stand houden van een populatie en ze overlast te laten bezorgen. Op dit moment is de hazenpopulatie juist in gevaar. Dus dan zou je moeten zeggen: we gaan niet meer schieten als je faunabeheer zou toepassen.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Dat laatst bestrijd ik. Als u de trendcijfers van november 2024 heeft gezien, is er een duidelijke stijgende lijn met de hazen. Er zijn tweehonderd hazen momenteel in heel Nederland, wat inhoudt: zeventien tot twintig hazen op een hectare. Dus de populatie neemt toe. En er zijn geen cijfers van dit jaar bekend, want dit zijn de laatste, erkende cijfers. Dat is 1. En ik kan het een niet los zien van het andere.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Het is toch juist goed dat van een populatie die onder druk staat, de aantallen toenemen? Op dit moment is het nog niet voldoende. Het neemt toe. Dat is een goed teken. Dat betekent dat de soort weer aan het herstellen is. Maar het is nog steeds een soort die op de Rode Lijst staat en dus bedreigd wordt.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Ja, de Rode Lijst was eigenlijk niet voor algemeen wild bestemd. Er is alleen een overweging gemaakt om het op de Rode Lijst te zetten, omdat destijds ook de populatie te laag was. En wat ik u wil zeggen: het is een stijgende lijn. En ik neem zonder meer aan dat de minister ook gaat kijken: mocht het gevaar lopen, dan wordt er vanzelf een verbod op gedaan. En daar gaan wij als PS niet over.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Sijbenga.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): BBB kan dan ook niet instemmen met het aangevraagde verbod op populatiebeheer van de hazenjacht. Wij willen uitgaan van de expertise en noodzakelijkheden van het beheer van de jacht om de populatie niet uit de hand te laten lopen en om schade aan landbouwgewassen en natuur te voorkomen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb kennisgenomen van het verzoek van dit tweeminutendebat over de hazenjacht in de polder en begrijp de intentie van de voorgestelde moties. Namelijk, de vraag aan de minister om het jachtseizoen, vooral op de haas, te sluiten en te stoppen met wat nu plezierjacht wordt genoemd. We zijn natuurlijk voor het belang van een evenwichtig beheer van het landelijk gebied, laten we dat voorop stellen. En besluitvorming over het jachtbeleid moet altijd gebaseerd zijn op relevante en actuele data over de populatiestand van de haas. Voordat wij overgaan tot een provinciebrede sluiting of verboden, moeten we zeker weten wat de gevolgen zijn voor de balans in de polders. Maar dan, als we weten dat de haas sinds 2021 op de Rode Lijst staat en de populatie van de overige wildsoorten, met name wilde eend, enzovoorts, afneemt, dan kunnen we niet anders dan met onze collega van Partij voor de Dieren meegaan en voor deze moties te stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. We hebben in de commissie natuurlijk al best een debatje gevoerd hierover. Nou heb ik vorige week nog met mevrouw Sijbenga gezeten en toen dacht ik: we hebben een doorbraak. Want ik heb toen gezegd: jagen hoeft helemaal niet. Je kan, als er te veel zou zijn, de hazen ook vangen en ze in provincies uitzetten waar ze een tekort hebben. Dat gezegd hebbende, hoor ik mevrouw Sijbenga net een aantal noemen van tweehonderd hazen. Als je dan de recente cijfers op gaat zoeken: die zijn er niet. Terwijl de jagersvereniging aangeeft dat er twee keer zo veel aan populatie is dan nodig is. Dus ik vraag me dan af waar mevrouw Sijbenga de cijfers vandaan haalt.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Ja, u heeft mij niet “tweehonderd hazen” horen zeggen. Tweehonderdduizend hazen.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): U zei echt ‘tweehonderd’.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Bij deze dan.

De **VOORZITTER**: Kort even voor de verslaglegging: mevrouw Sijbenga aan het woord.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Ik heb inderdaad met u in de wandelgangen erover gesproken en ik heb ook tegen u gezegd: dat zou iets heel goed zijn, dat als er ergens te veel hazen zijn, dat je die mee zou kunnen nemen naar gebieden waar te kort hazen zijn. Dat was ik met u eens. Daar is ook niks mis mee, toch? Of wel?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dat klopt. Het is dan alleen jammer dat u het nu dan niet in uw bijdrage benoemt.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een vervolgvraag, mevrouw Sijbenga?

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Nee, voorzitter, ik laat het hierbij.

De **VOORZITTER**: Interruptie-

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Hazen vangen, dat klinkt hartstikke nobel, maar wie gaat dat doen? En hoe gaan we dat betalen?

De **VOORZITTER**: Excuses, dat was mevrouw Ouderkerken van de VVD. En ik geef het woord aan mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ja, daar komt het bekende zinnetje van de VVD weer aan: hoe gaan we dat betalen? Daar komen ze altijd mee aan, behalve als ze zelf moties, et cetera, indienen. Maar goed, dat gezegd hebbende-

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Voorzitter, dat slaat echt nergens op.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Volgens mij ben ik nog aan het woord.

De **VOORZITTER**: Even stop. Even stop. Via de voorzitter graag. Dus u was nog aan het beantwoorden en dan geef ik straks weer het woord aan mevrouw Ouderkerken. Gaat u verder, mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, nu ben ik eventjes het eerste deel van uw vraag kwijt. Dus als u die nog eventjes zou willen zeggen, graag.

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag was- Nou ja, jammer dat u zo snel ontstemd bent. In ieder geval, mijn vraag was: hoe gaan we die hazen vangen? En hoe gaan we dat betalen?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Nou, op het betaalstukje heb ik al antwoord gegeven. En wat dat betreft, het vangen van de hazen. De jagers, die doen ze nu in een hoekje drijven, waardoor ze dus makkelijker afgeschoten kunnen worden. Dan kan je ze ook vangen.

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Als u uw antwoord geeft over hoe we dat gaan betalen in de vorm dat ‘de VVD moties ook zonder financiële dekking indient’, dan vind ik dat geen antwoord. Zou u nog een keer kunnen herhalen hoe we dat moeten gaan betalen en waarvan dan?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Als wij daar de opdracht toe geven en een motie daarvoor aannemen, dan wordt daar gewoon een potje voor gezocht.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Nou, ik denk dat ik het hierbij laat, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Jansen van D66.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank u wel, voorzitter, en dank aan Partij voor de Dieren voor het agenderen van dit agendapunt over de jacht op de haas. D66 is van mening dat er geen plezierjacht is in Nederland. Er is wel benuttingsjacht en dit bevatte jacht op de vrij bejaagbare soorten: wilde eend, haas, fazant en houtduif. De regels met betrekking tot deze jacht zijn vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de jachthouder heeft volgens de wet een eigen verantwoordelijkheid voor de instandhouding van een goede wildstand en tegelijkertijd ook voor het voorkomen van schade door de wildsoorten. Wij zijn van mening dat de jacht toegestaan kan worden wanneer het bijdraagt aan deze voorwaarde. Dus aan instandhouding en bescherming van flora en fauna. In het voorliggende geval van de haas wordt de populatie niet in stand gehouden. Voor de toekomst vragen we GS dan ook of zij er op toe kunnen zien dat jachthouders optimaal in staat zijn hun verantwoordelijkheid te nemen. En of GS wil onderzoeken welke beleidsregelingen ertoe kunnen bijdragen dat we deze situatie in de toekomst kunnen voorkomen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, in plaats van 'er in de toekomst op toezien', zou het dan niet beter zijn om gewoon de minister op te roepen, gezien de staat van instandhouding, om de jacht te sluiten? Zoals ook in Utrecht wordt gedaan, waar de situatie heel vergelijkbaar is.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Jazeker, voorzitter, dat is het vervolg van mijn betoog, waarin ik daar ook zeker die conclusie trek.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Daar ben ik blij mee.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Jansen.

Mevrouw **JANSEN** (D66): In 2020 is er reeds een Tweede Kamermotie aangenomen die opriep om het konijn en de haas van de wildlijst te halen. Echter, de regering heeft besloten wel het konijn, maar niet de haas van deze lijst te halen. Inmiddels staat de haas momenteel op de Rode Lijst en hun populatiestand in Noord-Holland wordt door de faunabeheereenheid beoordeeld als zeer ongunstig. Een zorgelijke situatie die maakt dat we de hazenpopulatie moeten beschermen. En daarom steunt D66 de oproep van Partij voor de Dieren aan het kabinet om de jacht op de haas tijdelijk te stoppen. Dus voor zolang dat nodig is, gezien de hazenpopulatie. Wanneer de stand van de populatie van de vrij bejaagbare diersoorten het toelaat, ziet D66 echter geen reden om jacht op pachtgronden van de provincie te verbieden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het debat spitst zich toe op twee moties van de Partij voor de Dieren, waarbij ook veel emotie komt kijken. De overwegingen in de moties deelt het CDA niet. Een aantal overwegingen zijn daarbij gebaseerd op een onjuiste voorstelling van zaken. En daarbij moet een jager ook altijd veertig hectare aaneengesloten jachtgebied hebben. En als jachtrecht op provinciale gronden niet meer wordt toegestaan, krijg je gaten in die aaneengesloten gebieden. Dat is zeer onwenselijk. Verder kunnen wij als provincie de jacht op hazen in zijn algemeenheid niet sluiten. Dat is de bevoegdheid van de minister en die willen wij daar graag laten.

Het aantal hazen is sinds 1950 afgenomen, maar de populatie in Noord-Holland is op dit moment gewoon goed en de laatste jaren ook weer stijgend. Ik heb daarover vorige week ook nog contact gehad met de FBE. De schade door hazen is tot nu toe beperkt.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik heb dezelfde cijfers als u gezien. Inderdaad is de daling tot staan gebracht. Laten we hopen dat dit tot een structurele stijging leidt en dat het niet alleen een stijging is doordat in de coronatijd minder geschoten kon worden. Maar bent u het ook met ons eens dat het aantal hazen nog steeds op het niveau van minder dan zeventig procent van wat we in 2000 hadden?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Die cijfers in dat rapport zijn heel moeilijk te lezen en lijken heel erg alarmerend. Maar ik heb contact gehad met de FBE en het aantal hazen in Noord-Holland is gewoon goed.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Mijn vraag is: lezen wij dezelfde grafiek en ziet u daarin ook dat minder dan zeventig procent van het aantal hazen in 2000 nu nog aanwezig is?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Nou, die grafiek heb ik niet gezien. Ik heb wel andere bronnen geraadpleegd, maar die grafiek heb ik niet in mijn hoofd zitten.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank u wel, voorzitter. Als u zegt dat de stand van de populatie van de haas gewoon goed is, hoe verklaart u dan de positie op de Rode Lijst?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ik heb het over de situatie in Noord-Holland. In andere provincies is het anders.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dus in Noord-Holland zou het een heel andere situatie zijn dan in de rest van Nederland?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja. Daarom heeft de minister hier ook de jacht nog niet stilgezet en in andere provincies wel.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ik heb wel een beetje het gevoel in herhaling te vallen, maar de faunabeheereenheid geeft iets heel anders aan, namelijk dat de populatie zeer ongunstig is.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, daar heb ik ook naar gevraagd. Daarbij vergelijken ze dus de stand van 1950 met nu. Dan kan je zeggen dat het ongunstig is. Dat komt ook dat het leefgebied heel erg verkleind is. Maar als je gewoon sec kijkt naar hoeveel hazen er nu zijn in Noord-Holland, is het gewoon goed.

De **VOORZITTER**: Dat is uw laatste vraag. Dan zit uw tijd erop. Mevrouw Jansen.

Mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, de schade door hazen is tot nu toe beperkt, maar dat komt doordat door de uitoefening van de jacht de schade beperkt wordt gehouden. We hebben gezien bij de houtduiven dat stopzetten van de jacht tot enorme schade gaat leiden. Vele miljoenen schade in Noord-Holland. Dat willen wij niet herhaald zien.

De **VOORZITTER**: Meneer Klein, uw spreektijd is op. Maar die passen, die gunde ik u toch. Sommigen van u hebben een stappenteller. En het is maar een korte vergadering vandaag.

Mevrouw Koning, gaat u verder.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Kortom, de huidige jacht op hazen heeft zeker wel nut. De jacht wordt nauwkeurig gemonitord en bijgehouden door tellingen. Stopzetten van de jacht vindt het CDA op dit moment geen goed idee. De houtduif is daarvan een treffend voorbeeld van hoe het niet moet. Het CDA zal dus tegen de moties van de Partij voor de Dieren stemmen.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Wallaart, Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, schiet mij maar lek. Ik begrijp er helemaal niks meer van. De haas, zeer zorgwekkende staat van instandhouding. Rode Lijst. We hebben een zorgplicht voor de natuur. Kerntaak van de provincie. En toch mag hij geschoten worden, zelfs op terreinen waar we over gaan. En dat komt natuurlijk – en dat is hier al veel besproken – omdat de haas op die wildlijst staat, en soms zijn die wetten gewoon ronduit tegenstrijdig. Laat ik in ieder geval zeggen: wij als PvdA zouden het liefst ook een einde maken aan de jacht en de wildlijst. Niet omdat we tegen jagers zijn, want volgens mij doen die mensen over het algemeen best netjes hun werk. Ook niet omdat we sentimenteel zijn, want we zijn niet voor het doden van dieren, maar we zien wel in dat er soms, in het kader van schadebestrijding en populatiebeheer, dieren gedood moeten worden. Kan niet anders. Maar dan wel als ultieme remedie. En voor de haas zouden dezelfde regels moeten gelden als voor de gans of het damhert. Kortom, terug naar de moties. De PvdD, de Partij voor de Dieren, pleit voor het sluiten van de jacht op hazen op onze eigen provinciale gronden. Ik heb maar één vraag voor de gedeputeerde en dat is: waarom niet? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Ouderkerken van de VVD.

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Vandaag praten we over iets wat in Noord-Holland leeft. Niet alleen in de natuur, maar soms ook op ons bord: de hazenjacht. Bij de VVD houden we van natuur, maar ook van een goed stuk wild op zijn tijd. Een goed beheerde hazenpopulatie betekent immers dat we met kerst een perfect bereidde hazenrug naast de gans op tafel kunnen zien. Volgens de faunabeheereenheid is de hazen stand in Noord-Holland stabiel of zelfs licht stijgend. De voorjaarstellingen, de monitoring van het Netwerk Ecologische Monitoring en de nieuwe warmtetellingen bevestigden dat. Zo werden er voor Corona jaarlijks

twaalfduizend tot dertienduizend hazen geschoten. In 2023 werden dat er 11.901. Nog steeds een gezond niveau. De VVD is tegen het stoppen van de drijfjacht zonder feitelijke onderbouwing. Drijfjacht is een erkend instrument binnen het vastgesteld en door PS goedgekeurde faunabeheerplan en draagt bij aan duurzaam populatiebeheer. Zonder actief beheer riskeren we overpopulatie en ziektes zoals hazenpest en schade aan landbouw. In de agrarische gebieden veroorzaken hazen namelijk aanzienlijke schade aan ingezaaid en blijvend grasland. We moeten voorkomen dat we dezelfde kant op gaan als bij de ganzenproblematiek: te veel dieren, te veel schade en uiteindelijk meer dierenleed. De haas staat op de landelijke Rode Lijst, maar dat komt vooral omdat er jarenlang nooit goed is geteld. Jagers hebben wel structureel geteld, maar hun data werd niet serieus genomen. Inmiddels controleert CBS deze cijfers en blijkt dat de jagersdata vaak consistenter zijn.

De **VOORZITTER**: Wilt u afronden? Uw tijd zit erop.

Mevrouw **OUDERKERKEN** (VVD): Ja. De situatie is in Noord is in Noord-Holland helder, voorzitter. En ik kom nu niet verder in mijn tekst. Excuus. Daarom ziet de VVD geen reden om de jacht te stoppen of om de jachtrechten in te trekken. We steunen wel extra toezicht, een meldpunt en een evaluatie. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Het woord- […] Ah, mevrouw Bouhlel.

Ik geef het woord aan de heer Beemsterboer voor beantwoording namens het college.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Wij hebben in het college natuurlijk begrip voor het gesprek wat hier in de Staten plaatsvindt, want er is niemand die het fijn vindt om dieren te doden. En toch hebben we in het kader van het faunabeheer regelmatig gesprekken met elkaar die daarover gaan.

Misschien is het goed om vooraf aan te geven dat, zoals een aantal van u ook al aangeeft, de jacht, het vrijgeven van de jacht, wordt gedaan door het Rijk. De minister geeft de jacht vrij. En dat is niet aan de provincie en dat laten we ook graag bij het Rijk.

Wij hebben-

Mevrouw Bouhlel, vraagt u iets? […] Oké. […]

De **VOORZITTER**: Ik zou even willen verzoeken om vanuit de zaal wat rust te bewaren. En als u een ordevoorstel wilt doen, mevrouw Bouhlel, dan mag dat. Maar in dit geval is de heer Beemsterboer namens GS aan het woord.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank. Faunaschade en het beheer van fauna is natuurlijk best een kwetsbaar dossier. We hebben dat bij de ganzen meegemaakt. We merken dat op dit moment bij de houtduiven, waar populaties zeer sterk zijn toegenomen. Met name bij de ganzen is de populatie natuurlijk zeer sterk toegenomen en we naar een situatie gaan waarbij er veel dieren gedood worden elk jaar om de populatie op een stabiel zeer hoog niveau te hebben. Niemand vindt het fijn dat we heel veel ganzen per jaar willen doden. En wat we met elkaar, volgens mij, willen voorkomen, is dat er nieuwe diersoorten zijn die zo sterk in omvang groeien dat we daar uiteindelijk ook niet veel anders kunnen dan intensief te beheren om de populatie weer onder controle te brengen.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Voorzitter, ik hoor nu eigenlijk hetzelfde verhaal als wat collega Sijbenga deed: dat ze de jacht en faunabeheer een soort van samen op één lijn zetten. Maar het zijn twee verschillende dingen. Het is een potentieel gevaar dat er misschien eventueel schade zou komen. Dat weten we nog niet. We hebben nog geen pilot gedaan of wat dan ook. Kunt u daar verder op ingaan?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, ik was nog bezig en ik zou er echt toe komen, hoor. Wat het college in elk geval zou willen voorkomen, is dat er nieuwe soorten zijn waarbij we

intensief moeten ingrijpen in een populatie om uiteindelijk weer tot een stabiel niveau te komen. De schade in Noord-Holland in 2024, de getaxeerde schade van hazen, was 280.000 euro. Dat is niet uitgekeerd natuurlijk, omdat er mogelijkheden zijn om te beheren. En over het algemeen wordt wel gesteld dat er meer taxatiebereidheid is onder agrariërs op het moment dat er ook een vergoeding tegenover staat. Die 280.000 was in de jaren daarvoor trouwens substantieel minder. Dus dat verschilt ook sterk per jaar. Die schade is ontstaan ondanks dat er zo'n twaalf- tot dertienduizend hazen per jaar gedood worden in de provincie via de jacht. En de populatie is de afgelopen periode ook niet naar beneden gegaan. Sinds 2015 heeft volgens verschillende tellingen – ik noem de telling van Sovon en het Netwerk Ecologische Monitoring en de voorjaarstellingen – de populatie van de haas, ondanks het afschot, zich gunstig ontwikkeld. Er is dus nu geen directe reden om in te grijpen en zeker geen directe reden om hierbij in te grijpen in de verantwoordelijkheid die eigenlijk bij het Rijk ligt.

Dat leidt ook tot de volgende adviezen op de moties. Ten aanzien van de motie om het jachtseizoen te sluiten, of in ieder geval de minister daartoe op te roepen, kan ik aangeven dat we die ontraden. Met name in verband met de onvoorziene gevolgen voor de faunaschade is het nu niet aan te raden om zonder nadere informatie en overleg met het ministerie over de beweegredenen om de jacht voor Noord-Holland open te stellen, het verzoek te doen tot sluiting van de jacht.

En dan de motie met betrekking tot het stoppen van de jacht op eigen gronden. Ook die zouden we willen ontraden. Die wil ik graag toelichten. In de praktijk gaat het jachtrecht en de toestemming voor schadebestrijding en populatiebeheer vaak hand in hand. Het losknippen van het jachtrecht en toestemming voor schadebestrijding kan juridisch wel, maar betekent waarschijnlijk ook dat de inzet voor schadebestrijding en populatiebeheer minder efficiënt wordt. Het kan leiden tot extra faunaschade. Daarnaast kan het stoppen van jachthuur van provinciale gronden ervoor zorgen dat de oppervlakte van de jachtvelden, waar provinciale gronden onderdeel van zijn, niet langer groot genoeg zijn. En ook dat kan vanwege de samenhang tussen jacht, schadebestrijding en populatiebeheer leiden tot een situatie dat jagers niet langer schadebestrijding willen of kunnen uitvoeren op onze gronden, wat weer kan leiden tot extra faunaschade.

Vandaar de adviezen dat we deze beide moties ontraden. Dank u wel.

De heer **WALLAART** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Waar baseert u op dat die schade gaat oplopen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, ik heb dat vooral gekwalificeerd als een risico. Dus de populatie stijgt sinds 2015, ondanks dat er twaalf- tot dertienduizend dieren gedood worden elk jaar, wat, nogmaals, niemand fijn vindt, maar wat wel de huidige situatie is. Dus als die twaalf- tot dertienduizend dieren niet gedood worden, dan suggereert dat dat de populatie waarschijnlijk meer zal stijgen. Maar dat weten we niet. En er is geen dekking om hier mee te experimenteren.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, ik heb hier de cijfers voor me van de schadeclaims van de provincies Limburg en Groningen. Twee provincies waar de jacht op de haas inderdaad gesloten is. Daar zien we in 2023 in Limburg, 33.000, in 2024, 2.800. In Groningen 2023, 63.000, en 2024, 636. Dus de schadeclaims dalen in de provincies waar de jacht gesloten is. Hoe verklaart de gedeputeerde dat?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, het enige wat ik daarvan kan zeggen, is dat die overweging om de jacht te sluiten natuurlijk bij het ministerie ligt. En kennelijk blijkt uit de cijfers, is daar een zorgvuldige overweging gemaakt die tot deze resultaten heeft geleid. Dus nogmaals, een van de redenen dat we hier niet in willen treden, is dat het een bevoegdheid van het ministerie is die we daar ook graag laten.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, maar je ziet wel dat die schade dus niet toeneemt in de provincies waarop kennelijk niet meer geschoten mag worden op hazen. Dus vraag ik weer aan de- We moeten hier wel de risico's een beetje goed proberen te wegen met elkaar. En dan vraag ik nogmaals: waarop baseert u dan dat die schade gaat toenemen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dan geef ik nogmaals hetzelfde antwoord. Daar zit een onzekerheid in. Voor die onzekerheid hebben wij geen dekking en zouden we ook niet willen opzoeken. Ook omdat, als het wel waar is dat de populatie intensief verandert doordat wij een andere afweging maken dan het Rijk in zijn bevoegdheid, we niet weten of die populatie opeens zeer sterk toe gaat nemen, waardoor we weer intensiever in zouden moeten grijpen. Dus we weten het niet. En we zien in de cijfers geen aanleiding om het risico naar ons toe te trekken, waar de bevoegdheid bij het Rijk ligt.

De **VOORZITTER**: De heer Wallaart. Ja, ik weet niet of u nog tijd heeft? Nee, uw tijd is op. Helaas. En voor Statenlid Bwefar geldt dat ook. Er is geen spreektijd meer.

Dat waren de laatste vragen, denk ik.

Statenlid Bwefar, u heeft geen spreektijd meer.

Mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Nou, u zegt dat het bij het ministerie ligt. O, ik dacht dat ik nog heel weinig spreektijd had, maar ik kan voor iedereen vragen stellen, joh. Kom maar op.

Als Utrecht er nou zelf om gevraagd heeft, waarom kunnen wij dat dan niet doen?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, u kunt er zeker om vragen, maar ik ontraad dat, omdat wij risico's zien die we dan naar ons toe zouden willen halen waar we geen dekking tegenover zien. Overigens kan ik misschien nog even ingaan op uw suggestie dat het vangen en uitzetten van hazen. Daar ben ik nog niet op ingegaan. Wat misschien een optie zou zijn. Dat wordt ook met klem ontraden, omdat dat eventueel verspreiding van dierziekten kan bevorderen. Dus zouden we niet suggereren.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ik krijg net nog wat ingefluisterd. Ik heb vernomen dat u het advies baseert op oude moties. Hoe kijkt u nu aan tegen deze nieuwe moties?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, nou moet ik gauw even de tekst van de nieuwe motie- Kijk, ik heb aangegeven inderdaad – en ik besefte dat terwijl ik het antwoord aan het geven was – dat de oorspronkelijke motie ging over het geheel stoppen van de jacht op eigen gronden en in de nieuwe motie gaat het over het stoppen van de hazenjacht op eigen gronden. Dat is natuurlijk minder beperkend dan het geheel stoppen van de jacht, maar nog steeds beperkend. Dus het advies blijft: ontraden.

De **VOORZITTER**: Dat was de bijdrage vanuit het college door gedeputeerde Beemsterboer. Dan gaan we de beraadslagingen afronden. Als ik het heb afgerond, kunnen er geen aangepaste moties of moties meer worden ingediend.

Ik zie een vinger omhoog van Statenlid van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, dank u wel. Onze fractie zou even een schorsing van tien minuten willen aanvragen.

De **VOORZITTER**: Nou, daar hebben we vandaag ruim de tijd voor. Dus ik zou zeggen, ik schors de vergadering voor tien minuten.

Schorsing van 14.43 uur tot 15.06 uur.

De **VOORZITTER**: Beste Statenleden, mag ik u verzoeken plaats te nemen? Ik heb het verzoek gekregen van gedeputeerde Beemsterboer om naar aanleiding van de schorsing enige uitleg, nadere uitleg, te geven over een paar onduidelijkheden die waren ontstaan. Er is nog spreektijd voor GS. Dus ik sta toe dat de heer Beemsterboer nog een stukje nader toelicht, maar dat moet hij natuurlijk wel binnen zijn spreektijd doen.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank, voorzitter. Ik kan toezeggen dat ik in gesprek ga met de minister – of dat zal in dit geval de staatssecretaris zijn – over de vraag waarom in een aantal provincies wel en in een aantal provincies niet de jacht op de haas is geopend. Dat kan ik dan ook terugkoppelen. In die terugkoppeling zullen we er ook bij stilstaan wat de overwegingen van GS zijn geweest ten aanzien van het advies vandaag over de positie op onze eigen gronden. Dat krijgt u op papier.

De **VOORZITTER**: Dan zijn nu de beraadslagingen gesloten. Is er nog behoefte – die vraag heb ik net gesteld – om al dan niet een gewijzigde motie in te dienen? Zo niet, dan zijn de beraadslagingen over het onderwerp van het tweeminutendebat nu afgerond.

De discussie wordt gesloten.

17. Gebundelde stemming van alle motie(s).

De **VOORZITTER**: En kom ik bij agendapunt 16 en dat is de gebundelde stemming van de moties die zijn ingediend. In dit geval zijn dat twee moties: motie M128 en motie M129, beide ingediend door de Partij voor de Dieren.

Dan gaan we als eerste in stemming brengen motie M128. De titel is: Roep minister op hazenjacht te sluiten in Noord-Holland. Is er iemand die hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring- Ja. Mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, de heer Van den Berg is even weg. Dus hij kan niet meestemmen.

De **VOORZITTER**: Ja, dat is dan jammer. Anderen nog? De heer Wallaart, Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, een korte stemverklaring. Met de toezegging van de gedeputeerde dat hij met de minister gaat praten, kunnen wij tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Even kijken, hoeveel Statenleden zijn er nu? 48 Statenleden aanwezig. Dan open ik de stemming van motie M128. 48 stemmen zijn uitgebracht.

Motie 128 'Roep minister op hazenjacht te sluiten in Noord-Holland', ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 128 is met 14 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu weer met 49 Statenleden aanwezig als ik in stemming breng motie M129, ook ingediend door de Partij voor de Dieren. Titel is: Jacht haas op eigen gronden. Stop jacht haas op eigen gronden. Is er iemand die hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring- Ja, mevrouw Jansen van D66.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank, voorzitter. Graag een stemverklaring. Wij stemmen vóór deze motie vanuit de overweging dat de stand van de Haas in Noord-Holland door de faunabeheereenheid als zeer ongunstig wordt beoordeeld. Wat ons betreft wordt dit verbod heroverwogen op het moment dat de hazenpopulatie het weer toelaat. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Wallaart, Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, wij zien de terugkoppeling van de gedeputeerde na het overleg met de minister met spanning tegemoet. Op dat moment kunnen we beter overzien hoe de situatie is. Op dit moment stemmen we tegen de motie.

De **VOORZITTER**: Nog meer een stemverklaring? Andere fracties? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie M129. Er kunnen dus nu 49 stemmen worden uitgebracht. 49 stemmen zijn uitgebracht.

Motie 129 ‘Stop jacht haas op eigen gronden’, ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 129 is met 14 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan komen wij aan het eind van dit tweeminutendebat en de stemmingen.

18. Sluiting Provinciale Statenvergaderingen van 3 en 10 november 2025.

De **VOORZITTER**: Dan ben ik bij agendapunt 18. Dat is de sluiting. De eerstvolgende Statenvergadering zal plaatsvinden op 8 december. Dan zie ik u graag weer terug. Ik hoop u natuurlijk ook straks om 16.00 uur te zien bij het afscheid van voormalig gedeputeerde Rosan Kocken.

Ik bedank iedereen en ook de ambtenaren voor uw aanwezigheid. Denkt u nog even aan het meenemen van uw kopje, glas, zodat dat scheelt bij het opruimen. Dank u wel. De vergadering is gesloten.

Sluiting om 15.10 uur.

Vastgesteld op …….. te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

Statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Telefoonnummer 0235143001
statengriffie@noord-holland.nl

Bijlage: overzicht openstaande moties

Betreft: lijst moties PS 8 december 2025.

27 november 2025

Inleiding:
Als bijlage treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties met daarop nieuwe afdoeningsvoorstellen.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel is.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen van de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M37-2022	07-03-2022	Verkenning bouwteam, kostentafel en risicotafel als standaardprocedure bij grote infrastructurele projecten. (VVD, CDA, PvdA, D66, JA21)	Er is in november een nieuwe actualisatie vanuit GS en commissie Ruimte bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Ruimte van 20-11-2025 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M7-2022	31-01-2022	Innovatieve mogelijkheden ter beperking van overlast. (JA21, Liberaal N-H, 50PLUS/PvdO, VVD)	Er is in november een nieuwe actualisatie vanuit commissie Ruimte bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Ruimte van 20-11-2025 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 8 december 2025.

Haarlem,
Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Telefoonnummer 0235143001
statengriffie@noord-holland.nl

Bijlage: overzicht openstaande moties

Betreft: lijst moties PS 8 december 2025.

27 november 2025

Inleiding:
Als bijlage treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties met daarop nieuwe afdoeningsvoorstellen.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel is.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen van de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M37-2022	07-03-2022	Verkenning bouwteam, kostentafel en risicotafel als standaardprocedure bij grote infrastructurele projecten. (VVD, CDA, PvdA, D66, JA21)	Er is in november een nieuwe actualisatie vanuit GS en commissie Ruimte bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Ruimte van 20-11-2025 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M7-2022	31-01-2022	Innovatieve mogelijkheden ter beperking van overlast. (JA21, Liberaal N-H, 50PLUS/PvdO, VVD)	Er is in november een nieuwe actualisatie vanuit commissie Ruimte bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie Ruimte van 20-11-2025 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 8 december 2025.

Haarlem, 8 december 2025
Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter

statengriffier,

Microsoft-gegevensbescherming

Dit document maakt gebruik van versleuteling mogelijk gemaakt met Microsoft Information Protection. U ziet deze pagina omdat u niet bent gemachtigd om de inhoud ervan weer te geven of omdat u een niet-ondersteunde PDF-viewer gebruikt.

Als u dit document wilt openen, gebruikt u een PDF-viewer die ondersteuning biedt voor Azure Rights Management of neemt u contact op met de eigenaar van het document om u machtigingen te verlenen.

Meer informatie over PDF-documenten die worden beveiligd met Microsoft Information Protection.

Microsoft respecteert uw privacy. Microsoft Corporation, One Microsoft Way, Redmond, WA 98052

Lees onze privacyverklaring.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. Riel
AD/CC

Telefoonnummer +31235145736
Jolanda.Riel@noord-holland.nl

Verzenddatum
11 SEP. 2025

Kenmerk
2436145/2436146

Uw kenmerk

Betreft: Kaderstelling Rechtmatigheid 2025

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de kaderstelling rechtmatigheid 2025.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Voordracht

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2025 | 44

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 9 september 2025

Onderwerp: Kaderstelling Rechtmatigheid 2025

Kenmerk: 2436145/2436146

Bijlagen:

1. Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025)
2. Brief Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten

1. Inleiding

Met ingang van het begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten (GS) verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken en leggen zij hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten (PS) over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van het getrouwheidsoordeel van de accountant.

Voor het uitvoeren van de rechtmatigheidscontrole 2025 is gewijzigde kaderstelling vanuit PS nodig. De kaderstelling voor de accountant vond voorheen plaats via onder andere de commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) en commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De gewijzigde kaderstelling betreft het volgende document:

Beleidsnota Rechtmatigheid
Kaderstelling vanuit PS kan direct opgenomen worden in de financiële verordening of middels een separate beleidsnota Rechtmatigheid. Binnen de provincie is er voor een separate beleidsnota gekozen welke op 11 december 2023 door PS is vastgesteld. Op 16 december 2024 is de beleidsnota een eerste maal gewijzigd (met ingang van 1 januari 2024) omdat was geconstateerd dat er nog onvoldoende kaderstelling was geformuleerd ten aanzien van lagere lasten en/of hogere en/of lagere baten.

De beleidsnota dient nu opnieuw te worden gewijzigd omdat landelijke wet- en regelgeving is aangepast met ingang van 1 januari 2025.

Inhoud voorgestelde wijziging met ingang van 1 januari 2025
Met ingang van boekjaar 2025 is wettelijk bepaald dat PS de verantwoordingsgrens ten hoogste op ***2%*** vaststellen op basis van de lasten ***exclusief*** toevoeging aan de reservemutaties. Dit was voorheen ten hoogste ***3%*** van de lasten ***inclusief*** toevoeging aan de reservemutaties. ***Fouten en onduidelijkheden mogen niet langer apart worden beschouwd*** maar dienen bij elkaar te worden opgeteld. Voor de externe accountant is met ingang van boekjaar 2025 wettelijk bepaald dat de goedkeuringstolerantie ***2%*** bedraagt. Dit was voorheen ***1%.***

Het hanteren van verschillende normen wordt om redenen van eenduidigheid niet wenselijk geacht. Ook de nieuwe regelgeving dat fouten en onduidelijkheden niet meer apart mogen worden beschouwd maar bij elkaar dienen te worden opgeteld is relevant in deze. In afstemming met de externe accountant stellen wij daarom voor de rechtmatigheidsgrens gelijk te trekken met die van de externe accountant, zijnde 2% van de lasten.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Het vaststellen van dit kaderstellende document stelt het college van Gedeputeerde Staten in staat om de rechtmatigheidscontrole uit te voeren en verantwoording hierover af te leggen bij de jaarstukken 2025 en 2026.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De voorgelegde kaderstelling heeft geen financiële of personele consequenties en kan binnen bestaande middelen uitgevoerd worden.

4. Proces en procedure

Het kaderstellende document wordt ter informatie gedeeld met Publiek Belang Accountants, de controlerend accountant van de provincie Noord-Holland.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 44-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 9 september 2025;

gelet op artikel 216 en 217 van de provinciewet,

besluiten:

1. De Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025) vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

2025 | 44

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 9 september 2025

Onderwerp: Kaderstelling Rechtmatigheid 2025

Kenmerk: 2436145/2436146

Bijlagen:

1. Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025)
2. Brief Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten

1. Inleiding

Met ingang van het begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten (GS) verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken en leggen zij hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten (PS) over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van het getrouwheidsoordeel van de accountant.

Voor het uitvoeren van de rechtmatigheidscontrole 2025 is gewijzigde kaderstelling vanuit PS nodig. De kaderstelling voor de accountant vond voorheen plaats via onder andere de commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) en commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De gewijzigde kaderstelling betreft het volgende document:

Beleidsnota Rechtmatigheid
Kaderstelling vanuit PS kan direct opgenomen worden in de financiële verordening of middels een separate beleidsnota Rechtmatigheid. Binnen de provincie is er voor een separate beleidsnota gekozen welke op 11 december 2023 door PS is vastgesteld. Op 16 december 2024 is de beleidsnota een eerste maal gewijzigd (met ingang van 1 januari 2024) omdat was geconstateerd dat er nog onvoldoende kaderstelling was geformuleerd ten aanzien van lagere lasten en/of hogere en/of lagere baten.

De beleidsnota dient nu opnieuw te worden gewijzigd omdat landelijke wet- en regelgeving is aangepast met ingang van 1 januari 2025.

Inhoud voorgestelde wijziging met ingang van 1 januari 2025
Met ingang van boekjaar 2025 is wettelijk bepaald dat PS de verantwoordingsgrens ten hoogste op ***2%*** vaststellen op basis van de lasten ***exclusief*** toevoeging aan de reservemutaties. Dit was voorheen ten hoogste ***3%*** van de lasten ***inclusief*** toevoeging aan de reservemutaties. ***Fouten en onduidelijkheden mogen niet langer apart worden beschouwd*** maar dienen bij elkaar te worden opgeteld. Voor de externe accountant is met ingang van boekjaar 2025 wettelijk bepaald dat de goedkeuringstolerantie ***2%*** bedraagt. Dit was voorheen ***1%***.

Het hanteren van verschillende normen wordt om redenen van eenduidigheid niet wenselijk geacht. Ook de nieuwe regelgeving dat fouten en onduidelijkheden niet meer apart mogen worden beschouwd maar bij elkaar dienen te worden opgeteld is relevant in deze. In afstemming met de externe accountant stellen wij daarom voor de rechtmatigheidsgrens gelijk te trekken met die van de externe accountant, zijnde 2% van de lasten.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Het vaststellen van dit kaderstellende document stelt het college van Gedeputeerde Staten in staat om de rechtmatigheidscontrole uit te voeren en verantwoording hierover af te leggen bij de jaarstukken 2025 en 2026.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De voorgelegde kaderstelling heeft geen financiële of personele consequenties en kan binnen bestaande middelen uitgevoerd worden.

4. Proces en procedure

Het kaderstellende document wordt ter informatie gedeeld met Publiek Belang Accountants, de controlerend accountant van de provincie Noord-Holland.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 44-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 9 september 2025;

gelet op artikel 216 en 217 van de provinciewet,

besluiten:

1. De Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025) vast te stellen.

Haarlem, 8 december 2025

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Beleidsnota Rechtmatigheid

2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025)

Inhoud

1. Begrippenlijst 3
2. Inleiding 5
   2.1 Wettelijke basis rechtmatigheidsverantwoording 5
   2.2 Rechtmatigheidsverantwoording - oude versus nieuwe situatie 5
   2.3 Doel beleidsnota en wijzigingen sinds 2023 6
   2.4 Verantwoordingscriteria rechtmatigheid 6
   2.5 Verantwoording 6
   2.6 Leeswijzer 7
3. Overzicht artikelen 8
4. Algemene kaders 10
   4.1 Verantwoordingsgrens 10
   4.2 Rapportagegrens 11
5. Begrotingscriterium 12
   5.1 Begrotingscriterium 12
   5.2 Kaders voor begrotingsrechtmatigheid 12
6. Voorwaardencriterium 13
   6.1 Voorwaardencriterium 13
   6.2 Normenkader rechtmatigheid 13
7. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O) 14
   7.1 Misbruik en oneigenlijk gebruik 14
   7.2 Regels voor M&O 14
8. Bijlage Modelverantwoording 15

1. Begrippenlijst

Begrip	Definitie
Aanvaardbaarheidscriterium	Dat sprake is van redelijke kosten. Uitgaven moeten passen bij wat de provincie doet, en er moet een redelijke tegenprestatie zijn.
Adresseringscriterium	Dat het geld bij de juiste ontvanger terechtkomt.
Afwijkingen	Financiële beheershandelingen die niet rechtmatig zijn (fouten) en financiële beheershandelingen, waarbij voor het college van GS een onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid.
Begrotingscriterium	Dat de uitgaven binnen de goedgekeurde begroting passen.
Calculatiecriterium	Dat de bedragen in de jaarrekening juist zijn berekend. De bedragen moeten kloppen.
Commissie BBV	Deze commissie heeft als taak zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Commissie BADO	De commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO) bestaat uit deskundigen die onder meer werkzaam zijn bij gemeenten, provincies, de VNG, de beroepsorganisatie van accountants (NBA), accountantskantoren/diensten en het Rijk. De commissie BADO stelt het oplossen van problemen voorop.
Financiële rechtmatigheid	Rechtmatigheid (dus voldoen aan wet- en regelgeving) bij financiële beheershandelingen door de provincie.
Fouten	Rechtmatigheidsfouten treden op bij financiële beheershandelingen, waarbij de in het normenkader beschreven wet- en regelgeving niet is nageleefd.
Fraude	Opzettelijke handelingen door personen binnen de provincie waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen.
Getrouwheid	Of de informatie in de jaarrekening juist en toereikend/volledig is. En of deze informatie bij de burgers geen ander beeld oproept, dan overeenkomt met de feiten.
Interne beheersmaatregel	Een interne beheersmaatregel richt zich op het verminderen, verwijderen, of vermijden van een ongewenste gebeurtenis, of met andere woorden: op het beheersen van een risico.
Leveringscriterium	Is de prestatie geleverd. De afgesproken dienst of goederen moeten geleverd zijn, zoals op de factuur vermeld.

Begrip	Definitie
M&O criterium	Misbruik en Oneigenlijk gebruik. Dat de provincie voorkomt dat mensen en organisaties misbruik maken van regelingen, zoals subsidies of uitkeringen.
Normenkader Rechtmatigheid	Dit kader bestaat uit alle relevante (interne en externe) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien, zoals de Aanbestedingswet, de begroting en provinciale verordeningen.
Onduidelijkheden	Indien het college van GS bij de jaarrekening niet kan aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet.
Rapportagegrens	De grens waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen indien de verantwoordingsgrens wordt overschreden.
Rechtmatigheid	Rechtmatigheid betekent dat alles wat de provincie doet, volgens de wet- en regelgeving gebeurt. Dit geldt voor allerlei activiteiten van de provincie, zoals aanbestedingen, arbeidsomstandigheden, subsidieverstrekking en informatieverstrekking.
Rechtmatigheidsverantwoording	De rechtmatigheidsverantwoording is de schriftelijke verklaring die het college van GS afgeeft bij de jaarrekening en verklaart in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar.
Valuteringscriterium	Zijn betalingen op tijd gebeurd. Betalingen en verplichtingen moeten op het juiste moment gebeuren.
Verantwoordingsgrens	De verantwoordingsgrens is een door de provincie vastgesteld percentage, waarboven het college van GS de afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording.
Volledigheidscriterium	Dat de provincie alle inkomsten verantwoordt.
Voorwaardencriterium	Dat de provincie zich aan alle wet- en regelgeving dient te houden bij financiële beheershandelingen, zoals bij aanbestedingen.

2. Inleiding

2.1 Wettelijke basis rechtmatigheidsverantwoording

Op 28 september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers aangenomen. Met deze wet is er een wijziging doorgevoerd in de provinciewet waardoor de accountant geen separaat oordeel meer afgeeft over de financiële rechtmatigheid. Met ingang van het begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten (GS) verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken en leggen hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten (PS) over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. GS zijn en blijven ook vanaf 2023 verantwoordelijk voor de rechtmatigheid binnen de organisatie, maar zijn nu tevens verantwoordelijk voor het afleggen van verantwoording hierover.

2.2 Rechtmatigheidsverantwoording - oude versus nieuwe situatie

De rechtmatigheidsverantwoording is bedoeld om de kaderstellende en controlerende rol van PS te versterken. Daarnaast is beoogd dat er een kwaliteitsimpuls plaatsvindt voor interne processen en beheersing en dat er meer vooruitgekeken wordt, omdat GS ook beheersmaatregelen moeten formuleren (“fouten in toekomst voorkomen”).
In tabel 1 en 2 zijn de belangrijkste wijzigingen weergegeven qua verplichtingen en verantwoordelijkheden van GS, PS en de accountant.

Oude situatie	Vanaf 2023
1 · Normenkader vaststellen door GS · Accountant toetst aan normenkader	1 · Normenkader vaststellen door PS · GS toetsen aan normenkader
2 · Accountant rapporteert over getrouw beeld en rechtmatigheid · Rechtmatigheidsfouten en onzekerheden zijn medebepalend voor de strekking van de controleverklaring	2 · GS rapporteren over rechtmatigheidsfouten en evt. onduidelijkheden · Accountant betrekt de rechtmatigheids-verantwoording bij het oordeel over de getrouwheid
3 · Provinciale Staten spreken met accountant over bevindingen rechtmatigheid	3 · Provinciale Staten spreken met GS over bevindingen rechtmatigheid

Tabel 1: Belangrijkste wijzigingen in verantwoordelijkheden

Oude situatie	Vanaf 2023
1. Gesprek vooral tussen PS en accountant. **Indirect** verantwoording door GS over rechtmatigheid;	1. Gesprek vooral tussen PS en GS. **Direct** verantwoording door GS over rechtmatigheid;
2. Accountant toetst financiële beheershandelingen zelf aan het normenkader;	2. GS staan aan de lat voor oordeel over rechtmatigheid, maar de accountant geeft wel aan dat de verantwoording juist en volledig is;
3. Oordeel over de rechtmatigheid is mede van invloed op de strekking van de controleverklaring;	3. Wanneer sprake is van rechtmatigheidsfout maar niet van getrouwheidsfout, dan is deze fout niet van invloed op de strekking van de controleverklaring;
4. Vooral achteruit kijken.	4. Ook vooruit kijken.

Tabel 2: Belangrijkste gevolgen

2.3 Doel beleidsnota en wijzigingen sinds 2023

De beleidsnota Rechtmatigheid is het beleidskader van PS waardoor GS in staat worden gesteld om een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. De in dit document geformuleerde kaders zijn artikelsgewijs opgenomen. De beleidsnota is initieel op 11 december 2023 door PS vastgesteld. Deze kaderstelling is per boekjaar 2023 gehanteerd.

Eerste wijziging

Op 16 december 2024 is een aanvulling in de beleidsnota (eerste wijziging met ingang van 1 januari 2024) vastgesteld door PS. Gebleken was dat nog onvoldoende kaderstelling was geformuleerd ten aanzien van lagere lasten en/of hogere baten. Om deze reden is artikel 3 Begrotingsrechtmatigheid uitgebreid met lid 6. Deze kaderstelling is per boekjaar 2024 gehanteerd.

Tweede wijziging

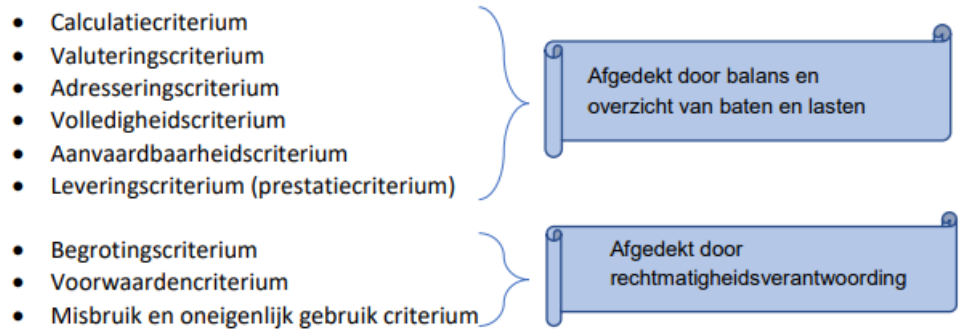
Per boekjaar 2025 is opnieuw aanleiding om de kaderstelling te wijzigen (tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025). In april 2025 is een aanpassing gepubliceerd van het BADO en het BBV. De aanpassingen betreffen:

- Met ingang van boekjaar 2025 is de externe accountant wettelijk verplicht om een goedkeuringstolerantie van 2% te hanteren (was 0-3%).
- Met ingang van boekjaar 2025 is wettelijk bepaald dat de verantwoordingsgrens voor de provincie ten hoogste 2% is (was 0-3%).
- Met ingang van boekjaar 2025 is wettelijk bepaald dat voor fouten en onduidelijkheden één en hetzelfde percentage dient te worden gehanteerd, en dat fouten en onduidelijkheden bij elkaar dienen te worden opgeteld. Dit geldt zowel voor de provincie als de externe accountant.
- Met ingang van boekjaar 2025 is wettelijk bepaald dat de omvangsbasis voor de goedkeuringstolerantie van de accountant en de verantwoordingsgrens van de provincie bestaan uit de lasten van de provincie per boekjaar en niet meer de lasten plus toevoegingen aan de reserves.

Om deze reden is bij artikel 1 Verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording door het college van GS onderscheid gemaakt in het artikel dat voor boekjaren 2023 en 2024 is gehanteerd en het artikel dat per boekjaar 2025 geldt.

2.4 Verantwoordingscriteria rechtmatigheid

In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording. In het onderstaande schema is dit in beeld gebracht.

2.5 Verantwoording

Verantwoording vindt in de jaarstukken plaats aan de hand van het door de Commissie BBV verplicht voorgeschreven model. Tekstuele aanpassingen zijn alleen op de aangegeven plaatsen toegestaan. Zie Bijlage 1.

2.6 Leeswijzer

Nadat in hoofdstuk 3 een overzicht van alle in dit document opgenomen artikelen is gegeven, wordt in hoofdstuk 4 stilgestaan bij de algemene kaderstelling ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording.

Daarna wordt in de hoofdstukken 5 tot en met 7 achtereenvolgens ingegaan op de kaderstelling ten behoeve van de verantwoording over het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

3. Overzicht artikelen

Artikel 1 Verantwoordingsgrens - geldend tot en met boekjaar 2024

In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteren Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS) over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van de provincie, inclusief de toevoegingen aan de reserves.

Artikel 1 Verantwoordingsgrens - geldend met ingang van boekjaar 2025

In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteren Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS) over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van de provincie.

Artikel 2 Rapportagegrens

In de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan € 400.000 nader toegelicht.

Artikel 3 Begrotingsrechtmatigheid

1. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door PS geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen.
2. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door PS is geautoriseerd, zoals opgenomen in artikel 2.4 van de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2024.
3. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
4. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
    a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
    b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
    c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
5. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van PS, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.
6. Bij onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten meer dan € 250.000 dan begroot, is het uitgangspunt dat als de begroting niet tijdig is aangepast, dit als formeel onrechtmatig wordt beschouwd. Deze worden als rechtmatig aangemerkt als deze zijn toegelicht in de tussentijdse rapportage en/of de programmarekening. Deze afwijkingen van de begroting worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Artikel 4 Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Artikel 5 Normenkader

GS bieden PS jaarlijks uiterlijk op 31 december voorafgaand aan het jaar ter vaststelling een normenkader rechtmatigheid aan. Dit kader bestaat uit alle relevante (interne) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.

Artikel 6 Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

1. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en provinciale eigendommen bij financiële beheershandelingen.
2. GS zorgen voor en leggen vast de regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen en eigendommen.

4. Algemene kaders

4.1 Verantwoordingsgrens

De verantwoordingsgrens is een door PS vastgesteld percentage[1], waarboven GS de afwijkingen moeten opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. Onder afwijkingen worden verstaan fouten (het niet naleven van wet- en regelgeving) en posten waarvan bij GS onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid. De term onduidelijkheid doelt op de situatie dat deskundigen en adviseurs (bijvoorbeeld juristen), als gevolg van de complexiteit, van mening verschillen over de rechtmatigheid van een financiële beheershandeling.

Het is aan PS om de verantwoordingsgrens vast te stellen waarbij met betrekking tot boekjaren 2023 en 2024 wettelijk is bepaald dat dit tussen de 0% en 3% ligt. Met ingang van boekjaar 2025 is wettelijk bepaald dat dit ten hoogste 2% is. Hierbij dienen de volgende overwegingen in acht te worden genomen:

Informatiepositie van PS	Bij een laag percentage worden eerder afwijkingen zichtbaar voor PS dan bij een hoog percentage.
Kosten van de verantwoording	De provinciale organisatie moet kosten maken om afwijkingen op te sporen en vast te leggen. Als de verantwoordingsgrens op een laag niveau wordt vastgesteld, komen ook afwijkingen in beeld, waar relatief geringe bedragen mee zijn gemoeid. Ook zal de provinciale organisatie meer afwijkingen moeten opsporen, vastleggen en rapporteren. De (verbijzonderde) interne controle wordt intensiever en duurder.
Eenduidigheid van normen en communicatie	Binnen de provincie worden mogelijk al normen (percentages) gehanteerd voor goedkeuringstoleranties. Willen PS verschillende normen hanteren, dan moeten zij uitleggen waarom iets bijvoorbeeld bezien door de bril van rechtmatigheid wel akkoord is en door de bril van materialiteit niet.

De externe accountant controleerde tot en met 2022 zowel op de aspecten rechtmatigheid als getrouwheid met een goedkeuringstolerantie van 1%. De accountant maakte hierbij gebruik van de uitgevoerde (verbijzonderde) interne controles van de provincie die eveneens met het percentage van 1% werden uitgevoerd. Met ingang van boekjaar 2025 is de externe accountant wettelijk verplicht om een goedkeuringstolerantie van 2% te hanteren.

Tot en met boekjaar 2024 geldt voor zowel fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk hetzelfde percentage. Fouten en onduidelijkheden worden niet bij elkaar opgeteld. Met ingang van boekjaar 2025 is wettelijk bepaald dat voor fouten en onduidelijkheden één en hetzelfde percentage dient te worden gehanteerd, en dat fouten en onduidelijkheden bij elkaar dienen te worden opgeteld. Dit geldt zowel voor de provincie als voor de externe accountant.

[1] Tot en met boekjaar 2024 over de totale lasten van een boekjaar inclusief de toevoegingen aan reserves. Met ingang van boekjaar 2025 over de totale lasten exclusief de toevoegingen aan de reserves.

Artikel 1 Verantwoordingsgrens - geldend tot en met boekjaar 2024
In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteren Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten van de provincie, inclusief de toevoegingen aan de reserves.

Artikel 1 Verantwoordingsgrens - geldend met ingang van boekjaar 2025
In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteren Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS) over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van de provincie.

4.2 Rapportagegrens

Alle rechtmatigheidsafwijkingen boven de verantwoordingsgrens worden in de rechtmatigheidsverantwoording kort en bondig benoemd. In de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag worden de speerpunten van de bedrijfsvoering toegelicht. GS geven in deze paragraaf een toelichting op afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen voor zover deze de rapportagegrens overschrijden en welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

De rapportagegrens heeft geen invloed op de diepgang van de werkzaamheden maar alleen op de diepgang van rapporteren van de bevindingen. Voor het bepalen van de rapportagegrens kunnen dezelfde afwegingen genomen worden als onder 4.1 vermeld waarbij het vooral van belang is dat alleen die bevindingen opgenomen worden die ertoe doen.

Voor de rapportagegrens tot en met 2022 hadden PS als maatstaf gesteld dat de externe accountant elke fout of onzekerheid vanaf € 400.000 rapporteert. Met vaststelling van de Beleidsnota rechtmatigheid 2023-2026 hebben PS bepaald dat deze rapportagegrens van € 400.000 ook per 2023 van toepassing blijft voor de rechtmatigheidsbevindingen van GS. De accountant sluit aan bij deze rapportagegrens van € 400.000 voor wat betreft de rapportage van de getrouwheidsbevindingen. Dit neemt de accountant op in zijn jaarlijkse Controleplan voor de jaarrekeningcontrole die PS vaststellen.

Artikel 2 Rapportagegrens
In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan € 400.000 nader toegelicht.

5. Begrotingscriterium

5.1 Begrotingscriterium

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop PS de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd hebben. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door PS zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn. Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de, ook na de laatste begrotingswijziging, geraamde bedragen dan kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid) aangezien deze lasten buiten het budgetrecht van PS tot stand zijn gekomen.

5.2 Kaders voor begrotingsrechtmatigheid

Tot en met controle van boekjaar 2022 werden de kaders ten behoeve van begrotingsrechtmatigheid afgegeven door de commissie BBV. Deze kaders zijn opgenomen in Bijlage 2.
In de nieuwe situatie betrekken GS alle afwijkingen ten opzichte van de begroting (exploitatie en investeringen) bij de fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording, omdat het uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is[2]. Het kan hier ook gaan om begrotingsonrechtmatigheden waarbij GS binnen het door PS uitgezette beleid is gebleven.

Artikel 3 Begrotingsrechtmatigheid

1. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door PS geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
2. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door PS is geautoriseerd, zoals opgenomen in artikel 2.4 van de financiële verordening 2024.
3. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
4. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
    a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
    b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
    c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
5. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van PS, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.
6. Bij onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten meer dan € 250.000 dan begroot, is het uitgangspunt dat als de begroting niet tijdig is aangepast, dit als formeel onrechtmatig wordt beschouwd. Deze worden als rechtmatig aangemerkt als deze zijn toegelicht in de tussentijdse rapportage en/of de programmarekening. Deze afwijkingen van de begroting worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

[2] Conform Kadernota rechtmatigheid, commissie BBV, jaarlijks in oktober geüpdatet

6. Voorwaardencriterium

6.1 Voorwaardencriterium

GS stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) geeft voor eigen provinciale kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, omgang met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole.

De commissie BBV stelt dan ook dat voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening niet worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld het verstrekken van subsidies dat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Artikel 4 Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

6.2 Normenkader rechtmatigheid

Het normenkader rechtmatigheid betreft de inventarisatie van de voor de rechtmatigheidsverantwoording relevante regelgeving van andere overheden en van de provincie zelf (zoals bedoel in 5.1). Daarbij gaat het om de bepalingen waar voor de provincie financiële consequenties uit kunnen voortkomen (financiële beheershandelingen).

Het normenkader dient de interne controle. Het verdient daarom aanbeveling om een normenkader voor het lopende jaar, uiterlijk 31 december voorafgaand aan dat jaar vast te stellen. Indien er gedurende het boekjaar aanpassingen benodigd zijn als gevolg van gewijzigde regelgeving, dan wordt een aangepast normenkader voor het einde van het jaar ter vaststelling aangeboden aan de Staten.

Operationalisering van het normenkader vindt plaats in een toetsingskader of in de gehanteerde checklisten van de (verbijzonderde) interne controles. Hierin worden de uit relevante artikelen van de in het normenkader opgenomen wet- en regelgeving opgenomen en getoetst.

Artikel 5 Normenkader
Gedeputeerde Staten bieden Provinciale Staten jaarlijks uiterlijk op 31 december voorafgaand aan het jaar ter vaststelling een normenkader rechtmatigheid aan. Dit kader bestaat uit alle relevante (interne) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.

7. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O)

7.1 Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het gaat er bij het Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen. Dat de vigerende wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is.

Onder misbruik wordt verstaan:
Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude[3] om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan:
Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan. De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving.

Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik niet.

7.2 Regels voor M&O

Wanneer sprake is van misbruik van overheidsgelden moeten deze gelden wettelijk door de provincie worden teruggevorderd. Als in de jaarrekening geen terugvordering is verantwoord, is sprake van een fout betreffende het getrouwe beeld in de jaarrekening die dus niet wordt opgenomen in de rechtmatigheids-verantwoording. Wanneer misbruik van overheidsgelden is geconstateerd en een terugvordering (met eventueel een boete) is opgelegd, blijft staan dat misbruik van overheidsgelden heeft plaatsgevonden. Indien geen sprake is van toepassing van het M&O instrumentarium (zoals terugvordering met eventueel een boete) en indien de omvang van dit misbruik samen met andere financiële rechtmatigheidsfouten de verantwoordingsgrens heeft overschreden, moet dit misbruik van overheidsgelden worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording[4].

Het gaat er bij het M&O criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen. Binnen de provincie is M&O beleid onderdeel van het Fraudebeleid dat 23 november 2021 door GS is vastgesteld. Gedeputeerde Staten dienen een uitspraak te doen in hoeverre het M&O beleid ook feitelijk wordt nageleefd en of de getroffen maatregelen werken.

De basis daarvoor ligt in belangrijke mate bij de uitkomsten van de intern al uitgevoerde controles en evaluaties. Wanneer GS concluderen dat het M&O beleid niet is nageleefd, vermelden zij dit in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag. Daadwerkelijke afwijkingen voor zover deze niet het getrouwheidsaspect raken, worden betrokken bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

Artikel 6 Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium
1. Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en provinciale eigendommen bij financiële beheershandelingen.
2. Gedeputeerde Staten zorgen voor en leggen vast de regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen en eigendommen.

[3] Binnen de provincie wordt het woord fraude gebruikt voor interne fraude en misbruik voor fraude door externe partijen.

[4] Met betrekking tot boekjaar 2023 dient ook misbruik van overheidsgelden te worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording indien wel M&O instrumentarium is toegepast.

8. Bijlage Modelverantwoording

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door provinciale Staten op <datum> vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt <percentage> % (per 2025 maximaal 2) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € <bedrag>. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid <jaartal> van de Commissie BBV van oktober <jaartal>.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € <bedrag> bedraagt. Dit is lager/hoger dan de daarvoor gestelde grens van € <bedrag>. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € <bedrag> acceptabel op basis van door Provinciale Staten vastgestelde afspraken.

Optioneel opnemen overzicht paragraaf 4.2.2

De geconstateerde afwijkingen betreffen[5]:

-

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

[5] De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door Provinciale Staten gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen Provinciale Staten en het college kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **8-12-2025**
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering **24-11-2025**

1 december 2025

Onderwerp: Advies Voordrachten beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 en Normenkader 2026

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de *Voordrachten beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 en Normenkader 2026* als **hamerstukken** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 8 december 2025.

Kernpunten uit de bespreking:

- de verlaging van de verantwoordingsgrens van 3% naar 2%, conform de landelijke wetswijziging voor de goedkeuringstolerantie van de accountant.
- er was aandacht voor het risico dat kleine afwijkingen minder zichtbaar worden
- portefeuillehouder benadrukte dat de wijziging geen invloed heeft op de controle-intensiteit, enkel op de wijze van rapporteren.

- schriftelijk wordt teruggekomen op 2 vragen namelijk van

over tussentijdse rapportage i.v.m. het belang dat PS niet pas achteraf geïnformeerd wordt over afwijkingen/onrechtmatigheden en van

over het schrappen van de Uitvoeringsrichtlijn leningen en garantstellingen uit het Treasury - normenkader.

Toezeggingen gedeputeerden: geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Beantwoording vragen Cie Bestuur bij punt 7a en 7b

Uit het verslag van 24 november jl.

De heer Bonekamp (Volt) komt terug op de eerdere toelichting van de commissaris over het schrappen van de Uitvoeringsrichtlijn leningen en garantstellingen uit het normenkader. Hij geeft aan dat het hem nog niet helemaal duidelijk is waarom juist deze richtlijn niet meer in het normenkader thuishoort, terwijl er volgens hem ook andere vormen van interne regelgeving in datzelfde kader zijn opgenomen.

Commissaris van de Koning Van Dijk reageert daarop met de mededeling dat hij zich baseert op de informatie die hij hierover heeft gekregen. Hij geeft aan dat hem is verteld dat uitvoeringsrichtlijnen niet thuishoren in het normenkader dat is bedoeld voor formele wet- en regelgeving. Meer inhoudelijke toelichting kan hij op dat moment niet geven, maar hij zegt toe dat ook deze vraag zorgvuldig wordt uitgezocht en alsnog beantwoord zal worden.

ANTWOORD

In het Normenkader Rechtmatigheid worden kaderwet- en regelgeving opgenomen die door PS zijn vastgesteld (of door andere overheden), betrekking hebbend op financiële beheershandelingen. De provincie volgt hiermee het advies dat de ‘commissie voor het Besluit begroting en verantwoording’ (commissie BBV) sinds jaren geeft. Dit advies houdt het volgende in: door PS gedelegeerde bevoegdheden aan het college dienen niet opgenomen te worden in het normenkader rechtmatigheid. In het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2025 was dit advies nog niet volledig doorgevoerd. De ‘Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen’ en de ‘Beleidsregel tegemoetkoming schade Noord-Holland’ zijn twee regelingen die in dit Normenkader Rechtmatigheid, gezien hun aard en het advies van commissie BBV, niet thuishoren. Om die reden komt dit te vervallen in het normenkader.

Uit het verslag

De heer Van der Heijden (D66) vraagt wat precies wordt bedoeld met een tussentijdse rapportage. Hij wil weten of dit inderdaad uitsluitend een begrotingswijziging betreft, zoals mevrouw Uiterwijk suggereerde, of dat het ook om bijvoorbeeld een projectrapportage met een afwijking kan gaan.

Commissaris van de Koning Van Dijk erkent dat dit een technische vraag is en geeft aan dat hij hierop niet direct een exact antwoord kan geven. Volgens hem hoeft het niet per se om een formele begrotingswijziging te gaan. Afwijkingen kunnen ook binnen de scope van een project vallen en tussentijds worden gemeld via andere rapportages. Voor een nadere toelichting verwijst hij naar de collega van Financiën, omdat dit binnen de reguliere planning- en controlcyclus valt.

Mevrouw Uiterwijk (JA21) stelt dat als begrotingsrechtmatigheid alleen wordt beoordeeld op basis van tussentijdse rapportages, afwijkingen die pas in de jaarstukken naar voren komen automatisch als onrechtmatig zouden gelden. Dat zou volgens haar een belangrijk aandachtspunt zijn voor het college.

Commissaris van de Koning Van Dijk neemt deze opmerking serieus en belooft dit punt nader te laten uitzoeken en komt er later schriftelijk op terug.

ANTWOORD

De aanleiding voor de vraag is artikel 3 lid 4 sub C. Hierin staat het volgende: Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties. (Sub A) Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren. (Sub B) Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling (Sub C) De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Dit artikel ziet specifiek toe op het criterium “begrotingsrechtmatigheid” en stelt dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd, maar in bepaalde situaties als acceptabel wordt aangemerkt. Sub c benoemt dat dit aan de orde is indien de overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, waarmee de tussentijdse begrotingswijzigingen worden bedoeld en ook de actualisaties van het Integraal Meerjaren Programma Infrastructuur (IMPI) die wij PS tweemaal per jaar voorleggen.

Een mogelijke overschrijding van lasten/investeringskredieten die niet is opgenomen in één van deze tussentijdse rapportages, bijvoorbeeld pas bij de jaarstukken zelf, wordt hiermee in de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening als onrechtmatig (en niet-acceptabel) aangemerkt.

Voor onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten, meer dan € 250.000 dan begroot, geldt artikel 3 lid 6 in de Beleidsnota Rechtmatigheid. Dit artikel bepaalt dat het uitgangspunt is dat als de begroting niet tijdig is aangepast, dit als formeel onrechtmatig wordt beschouwd. Deze worden als rechtmatig aangemerkt als deze zijn toegelicht in één van de tussentijdse rapportages (waarmee de tussentijdse begrotingswijzigingen en het IMPI bedoeld worden) en/of de programmarekening. Deze afwijkingen van de begroting worden dus niet als onrechtmatigheid opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening.

Naast “begrotingsrechtmatigheid” bestaan nog twee rechtmatigheidscriteria (“voorwaardencriterium” en “misbruikcriterium”). Mocht de totale onrechtmatigheid vanuit deze drie criteria tezamen aanleiding geven om tussentijds te rapporteren, omdat deze boven de verantwoordingsgrens uitkomt, of dat deze situatie dreigt, dan infomeren wij PS tussentijds. Dit is nieuw binnen PNH. Wij zoeken nog naar een vorm waarin wij PS in die gevallen compact kunnen informeren.

De heer **Bonekamp** (Volt) komt terug op de eerdere toelichting van de commissaris over het schrappen van de Uitvoeringsrichtlijn leningen en garantstellingen uit het normenkader. Hij geeft aan dat het hem nog niet helemaal duidelijk is waarom juist deze richtlijn niet meer in het normenkader thuishoort, terwijl er volgens hem ook andere vormen van interne regelgeving in datzelfde kader zijn opgenomen.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** reageert daarop met de mededeling dat hij zich baseert op de informatie die hij hierover heeft gekregen. Hij geeft aan dat hem is verteld dat uitvoeringsrichtlijnen niet thuishoren in het normenkader dat is bedoeld voor formele wet- en

regelgeving. Meer inhoudelijke toelichting kan hij op dat moment niet geven, maar hij zegt toe dat ook deze vraag zorgvuldig wordt uitgezocht en alsnog beantwoord zal worden.
In het Normenkader Rechtmatigheid worden kaderwet- en regelgeving opgenomen die door PS zijn vastgesteld (of door andere overheden), betrekking hebbend op financiële beheershandelingen. De provincie volgt hiermee het advies dat de 'commissie voor het Besluit begroting en verantwoording' (commissie BBV) sinds jaren geeft. Dit advies houdt het volgende in: door PS gedelegeerde bevoegdheden aan het college dienen niet opgenomen te worden in het normenkader rechtmatigheid. In het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2025 was dit advies nog niet volledig doorgevoerd. De 'Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen' en de 'Beleidsregel tegemoetkoming schade Noord-Holland' zijn twee regelingen die in dit Normenkader Rechtmatigheid, gezien hun aard en het advies van commissie BBV, niet thuishoren. Om die reden komt dit te vervallen in het normenkader.

2

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt wat precies wordt bedoeld met een tussentijdse rapportage. Hij wil weten of dit inderdaad uitsluitend een begrotingswijziging betreft, zoals mevrouw Uiterwijk suggereerde, of dat het ook om bijvoorbeeld een projectrapportage met een afwijking kan gaan.
Commissaris van de Koning **Van Dijk** erkent dat dit een technische vraag is en geeft aan dat hij hierop niet direct een exact antwoord kan geven. Volgens hem hoeft het niet per se om een formele begrotingswijziging te gaan. Afwijkingen kunnen ook binnen de scope van een project vallen en tussentijds worden gemeld via andere rapportages. Voor een nadere toelichting verwijst hij naar de collega van Financiën, omdat dit binnen de reguliere planning- en controlcyclus valt.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) stelt dat als begrotingsrechtmatigheid alleen wordt beoordeeld op basis van tussentijdse rapportages, afwijkingen die pas in de jaarstukken naar voren komen automatisch als onrechtmatig zouden gelden. Dat zou volgens haar een belangrijk aandachtspunt zijn voor het college.
Commissaris van de Koning **Van Dijk** neemt deze opmerking serieus en belooft dit punt nader te laten uitzoeken en komt er later schriftelijk op terug.

- De aanleiding voor de vraag is artikel 3 lid 4 sub C. Hierin staat het volgende: Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties. (Sub A) Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren. (Sub B) Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling (Sub C) De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
- Dit artikel ziet specifiek toe op het criterium "begrotingsrechtmatigheid" en stelt dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd, maar in bepaalde situaties als acceptabel wordt aangemerkt. Sub c benoemt dat dit aan de orde is indien de **overschrijding** is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een **tussentijdse rapportage**, waarmee de **tussentijdse begrotingswijzigingen** worden bedoeld en ook de **actualisaties van het Integraal Meerjaren Programma Infrastructuur** (IMPI) die wij PS tweemaal per jaar voorleggen.
- Een mogelijke overschrijding van lasten/investeringskredieten die niet is opgenomen in één van deze tussentijdse rapportages, bijvoorbeeld pas bij de jaarstukken zelf, wordt hiermee in de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening als onrechtmatig (en niet-acceptabel) aangemerkt.
- Voor onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten, meer dan € 250.000 dan begroot, geldt artikel 3 lid 6 in de Beleidsnota Rechtmatigheid. Dit artikel bepaalt dat het uitgangspunt is dat als de begroting niet tijdig is aangepast, dit

als formeel onrechtmatig wordt beschouwd. Deze worden als rechtmatig aangemerkt als deze zijn toegelicht in één van de tussentijdse rapportages (waarmee de tussentijdse begrotingswijzigingen en het IMPI bedoeld worden) en/of de programmarekening. Deze afwijkingen van de begroting worden dus niet als onrechtmatigheid opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening.

- Naast “begrotingsrechtmatigheid” bestaan nog twee rechtmatigheidscriteria (“voorwaardencriterium” en “misbruikcriterium”). Mocht de totale onrechtmatigheid vanuit deze drie criteria tezamen aanleiding geven om tussentijds te rapporteren, omdat deze boven de verantwoordingsgrens uitkomt, of dat deze situatie dreigt, dan infomeren wij PS tussentijds. Dit is nieuw binnen PNH. Wij zoeken nog naar een vorm waarin wij PS in die gevallen compact kunnen informeren.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Riel

AD/CC

Telefoonnummer +31235145736

Jolanda.Riel@noord-holland.nl

Verzenddatum

04 NOV. 2025

Kenmerk

2443168/2456759

Uw kenmerk

Betreft: Normenkader Rechtmatigheid 2025/2026

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het normenkader rechtmatigheid 2025/2026.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

J.C.J. Beemsterboer

3 bijlage(n)

- Voordracht
- Normenkader Rechtmatigheid 2025
- (Voorlopige) Normenkader Rechtmatigheid 2026

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2025 | 53

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 oktober 2025

Onderwerp: Normenkader Rechtmatigheid 2025/2026

Kenmerk: 2443168/2443174

Bijlagen:

1. Definitief Normenkader Rechtmatigheid 2025
2. Voorlopig Normenkader Rechtmatigheid 2026
3. Brief Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten

1. Inleiding

Met ingang van het begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten (GS) verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken en leggen zij hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten (PS) over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van de jaarstukken en het getrouwheidsoordeel van de accountant.

Voor het uitvoeren van de rechtmatigheidscontrole 2025 is gewijzigde kaderstelling vanuit PS nodig. De kaderstelling voor de accountant vond voorheen plaats via onder andere de commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) en commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De gewijzigde kaderstelling betreft het definitieve Normenkader Rechtmatigheid 2025 en het voorlopige Normenkader Rechtmatigheid 2026.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Het vaststellen van deze kaderstellende documenten stelt het college van Gedeputeerde Staten in staat om de rechtmatigheidscontrole uit te voeren en verantwoording hierover af te leggen bij de jaarstukken 2025 en 2026.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De voorgelegde kaderstelling heeft geen financiële of personele consequenties en kan binnen bestaande middelen uitgevoerd worden.

4. Proces en procedure

De Normenkaders Rechtmatigheid 2025 en 2026 worden ter informatie gedeeld met Publiek Belang Accountants, de controlerend accountant van de provincie Noord-Holland.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 53-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 oktober 2025;

gelet op artikel 216 en 217 van de provinciewet,

besluiten:

1. Het Normenkader Rechtmatigheid 2025 definitief vast te stellen.
2. Het Normenkader Rechtmatigheid 2026 voorlopig vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

2025 | 53

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 oktober 2025

Onderwerp: Normenkader Rechtmatigheid 2025/2026

Kenmerk: 2443168/2443174

Bijlagen:

1. Definitief Normenkader Rechtmatigheid 2025
2. Voorlopig Normenkader Rechtmatigheid 2026
3. Brief Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten

1. Inleiding

Met ingang van het begrotingsjaar 2023 zijn Gedeputeerde Staten (GS) verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken en leggen zij hiermee verantwoording af aan Provinciale Staten (PS) over in hoeverre er rechtmatig is gehandeld in een boekjaar. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van de jaarstukken en het getrouwheidsoordeel van de accountant.

Voor het uitvoeren van de rechtmatigheidscontrole 2025 is gewijzigde kaderstelling vanuit PS nodig. De kaderstelling voor de accountant vond voorheen plaats via onder andere de commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) en commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De gewijzigde kaderstelling betreft het definitieve Normenkader Rechtmatigheid 2025 en het voorlopige Normenkader Rechtmatigheid 2026.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Het vaststellen van deze kaderstellende documenten stelt het college van Gedeputeerde Staten in staat om de rechtmatigheidscontrole uit te voeren en verantwoording hierover af te leggen bij de jaarstukken 2025 en 2026.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De voorgelegde kaderstelling heeft geen financiële of personele consequenties en kan binnen bestaande middelen uitgevoerd worden.

4. Proces en procedure

De Normenkaders Rechtmatigheid 2025 en 2026 worden ter informatie gedeeld met Publiek Belang Accountants, de controlerend accountant van de provincie Noord-Holland.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 53-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 oktober 2025;

gelet op artikel 216 en 217 van de provinciewet,

besluiten:

1. Het Normenkader Rechtmatigheid 2025 definitief vast te stellen.
2. Het Normenkader Rechtmatigheid 2026 voorlopig vast te stellen.

Haarlem, 8 december 2025

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Normenkader rechtmatigheid 2025

Provincie Noord-Holland

Haarlem, 8 oktober 2025

Inleiding

Dit document bevat het definitieve normenkader rechtmatigheid (hierna: normenkader) voor de uitvoering van de financiële rechtmatigheidscontrole binnen de provincie Noord-Holland over 2025.

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole betreft de inventarisatie van de voor de rechtmatigheidsverantwoording 2025 relevante externe regelgeving en de interne regelgeving van de provincie Noord-Holland. Het normenkader is ingedeeld naar de voor deze controle belangrijkste processen zoals die zijn geïdentificeerd binnen de provincie.

Bij het opstellen van het normenkader zijn de randvoorwaarden voor de financiële beheershandelingen zoals gesteld in de Kadernota Rechtmatigheid 2025[1] toegepast. Collegebesluiten vallen niet onder de rechtmatigheidsverantwoording, tenzij de verantwoording hiervan verplicht is op basis van hogere regelgeving of statenbesluiten c.q. verordeningen. De Commissie BBV adviseert de door de staten gedelegeerde bevoegdheden aan het college niet op te nemen in het normenkader rechtmatigheid.

Conform de beleidsnota Rechtmatigheid dient het normenkader de interne controle. Om deze reden dient Gedeputeerde Staten uiterlijk 31 december voorafgaand aan het te controleren jaar, een normenkader ter vaststelling aan Provinciale staten aan te bieden.
Indien er gedurende het controlejaar aanpassingen benodigd zijn als gevolg van gewijzigde regelgeving, dan wordt een aangepast normenkader voor het einde van dat jaar opnieuw ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten.

Ten opzichte van het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2025 is een aantal externe regelingen afgevoerd gezien deze zijn komen te vervallen. Regelingen (extern, of intern door PS vastgesteld) die in eerdere normenkaders zijn opgenomen en niet meer geldend zijn in 2025 maar nog wel tot een beheershandelingen leiden in 2025, worden geacht deel uit te maken van het normenkader rechtmatigheid 2025. Twee interne regelingen die collegebesluiten betreffen (niet door PS vastgesteld) zijn ook komen te vervallen. Het volledige overzicht van vervallen/toegevoegde regelingen is in tabelvorm opgenomen in de bijlage. Verder zijn er geen wijzigingen.

Het normenkader wordt ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden en vormt hiermee een basis voor de door Gedeputeerde Staten af te geven rechtmatigheidsverantwoording.

[1] Kadernota rechtmatigheid 2025 · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)

Inhoudsopgave

Per proces wordt in dit normenkader de relevante externe en interne wet- en regelgeving aangegeven.

Inleiding 2
1. Algemeen 4
2. Subsidieverlening 4
3. Inkoop en aanbesteden 4
4. Overige crediteuren 4
5. Belastingen en leges 5
6. Overige debiteuren 5
7. Salaris en beloning 5
8. Planning & Control 5
9. Treasury 6
Bijlage: Overzicht wijzigingen ten opzichte van het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2025 7

1. Algemeen

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Provinciewet	

2. Subsidieverlening

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene wet bestuursrecht • Europees verdrag inzake bescherming van het archeologisch erfgoed • Regeling duurzaam veilig • Woningwet • Wet personenvervoer 2000 • Rijks- en Europese subsidieregelingen • Erfgoedwet en Omgevingswet	• Algemene subsidieverordening Noord-Holland 2011 • Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland

3. Inkoop en aanbesteden

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Europese Richtlijn 2014/23/EU, 2014/24/EU • (Herziene) Aanbestedingswet 2012 • Aanbestedingsreglement Werken 2016 • Gids Proportionaliteit • UAV GC 2025 • UAV 2012 (voor Werken) • Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties • Wet personenvervoer 2000 • Besluit personenvervoer 2000	

4. Overige crediteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet gemeenschappelijke regelingen • EU regelgeving rondom Staatssteun	

5. Belastingen en leges

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet op het BTW compensatiefonds • Wet op de omzetbelasting 1968 • Algemene wet inzake rijksbelastingen • Wet op de motorrijtuigenbelasting (MRB) • Waterwet • Wet op de vennootschapsbelasting 1969 • Wet op de dividendbelasting 1965 • Wet op belastingen van rechtsverkeer (daaronder valt de overdrachtsbelasting) • Wet maatregelen woningmarkt 2014 II (o.a. verhuurdersheffing) • Omgevingswet	• Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van motorrijtuigenbelasting • Omgevingsverordening NH2022 • Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland • Verordening Grondwateronttrekkingsheffing • Verordening op de heffing en invordering van leges Noord-Holland

6. Overige debiteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Invorderingswet 1990 • Wet markt en overheid • Mededingingswet • Besluit markt en overheid	

7. Salaris en beloning

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) • Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers • Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers • CAO Provinciale Sector • Kieswet • Wet arbeid en zorg (Wazo) • Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) • Wet op de loonbelasting 1964 • Wet normering topinkomens (WNT) • Ziektewet • Wet werk en inkomsten naar arbeidsvermogen (WIA) • Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) • Werkloosheidswet • Zorgverzekeringswet • Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie sociale volksverzekeringen (WVA) • Pensioenwet • Burgerlijk Wetboek • Ambtenarenwet	• Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Provincie Noord-Holland 2019 • Leidraad bij reorganisaties (de personeelsregeling hoofdstuk 6.1) • Reis- en verblijfskosten (de personeelsregeling hoofdstuk 3) • Uitvoeringsregeling IKB (personeelsregeling hoofdstuk 4) • Sportbijdrage (de personeelsregeling hoofdstuk 5.3) • Overgangsregeling Talent Budget (de personeelsregeling hoofdstuk 6.3) • Rechtspositie van een stagiair • Verordening op de vergoeding voor diverse adviescommissies detailhandel Noord-Holland

8. Planning & Control

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) • Burgerlijk Wetboek • Financiële verhoudingswet • Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden • Single information Single audit (SiSa)	• Controleverordening provincie Noord-Holland • Nota reserves • Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen • Kadernota verbonden partijen • Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen • Financiële verordening provincie Noord-Holland

9. Treasury

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet financiering decentrale overheden • Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) • Regeling schatkistbankieren decentrale overheden	• Financieringsstatuut provincie Noord-Holland

Bijlage: Overzicht wijzigingen ten opzichte van het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2025

Externe en interne regelingen (laatste door PS bekrachtigd), die in eerdere normenkaders zijn opgenomen en niet meer geldend zijn in 2025 (waaronder de regelingen als hieronder opgenomen bij vervallen/afgevoerd), maar nog wel tot een beheershandeling leiden in 2025, worden geacht deel uit te maken van het normenkader rechtmatigheid 2025.

Toegevoegd:

Extern	*Intern*
2. Subsidieverlening • Erfgoedwet en Omgevingswet (is de opvolger van Monumentenwet 1988)	

Vervallen/afgevoerd:

Extern	*Intern*
2. Subsidieverlening • Besluit ruimtelijke ordening (is vervallen per 1-1-2024) • Monumentenwet 1988 (is vervangen door: Erfgoedwet en Omgevingswet) • Besluit infrastructuurfonds (is vervallen per 1-1-2022) • Besluit financiële bepalingen bodemsanering (is vervallen per 1-1-2025) **5. Belastingen en leges** • Ontgrondingenwet (is opgegaan in de Omgevingswet per 1-1-2024)	**9. Treasury** • Uitvoeringsrichtlijn leningen en garantstellingen (is een collegebesluit, niet door PS bekrachtigd) **4. Overige crediteuren** • Beleidsregel tegemoetkoming schade Noord-Holland (is een collegebesluit, niet door PS bekrachtigd)

(Voorlopige) Normenkader rechtmatigheid 2026

Provincie Noord-Holland

Haarlem, 8 oktober 2025

Inleiding

Dit document bevat het voorlopige normenkader rechtmatigheid (hierna: normenkader) voor de uitvoering van de financiële rechtmatigheidscontrole binnen de provincie Noord-Holland over 2026.

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole betreft de inventarisatie van de voor de rechtmatigheidsverantwoording 2026 relevante externe regelgeving en de interne regelgeving van de provincie Noord-Holland. Het normenkader is ingedeeld naar de voor deze controle belangrijkste processen zoals die zijn geïdentificeerd binnen de provincie.

Bij het opstellen van het normenkader zijn de randvoorwaarden voor de financiële beheershandelingen zoals gesteld in de Kadernota Rechtmatigheid 2025[1] toegepast. Collegebesluiten vallen niet onder de rechtmatigheidsverantwoording, tenzij de verantwoording hiervan verplicht is op basis van hogere regelgeving of statenbesluiten c.q. verordeningen. De Commissie BBV adviseert de door de staten gedelegeerde bevoegdheden aan het college niet op te nemen in het normenkader rechtmatigheid.

Conform de beleidsnota Rechtmatigheid dient het normenkader de interne controle. Om deze reden dient Gedeputeerde Staten uiterlijk 31 december voorafgaand aan het te controleren jaar, een normenkader ter vaststelling aan Provinciale staten aan te bieden.
Indien er gedurende het controlejaar aanpassingen benodigd zijn als gevolg van gewijzigde regelgeving, dan wordt een aangepast normenkader voor het einde van dat jaar opnieuw ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten.

Ten opzichte van het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2025 is een aantal externe regelingen afgevoerd gezien deze zijn komen te vervallen. Regelingen (extern, of intern door PS vastgesteld) die in eerdere normenkaders zijn opgenomen en niet meer geldend zijn in 2026 maar nog wel tot een beheershandelingen leiden in 2026, worden geacht deel uit te maken van het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2026. Twee interne regelingen die collegebesluiten betreffen (niet door PS vastgesteld) zijn ook komen te vervallen. Het volledige overzicht van vervallen/toegevoegde regelingen is in tabelvorm opgenomen in de bijlage. Verder zijn er geen wijzigingen.

Het normenkader wordt ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden en vormt hiermee een basis voor de door Gedeputeerde Staten af te geven rechtmatigheidsverantwoording.

[1] Kadernota rechtmatigheid 2025 · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)

Inhoudsopgave

Per proces wordt in dit normenkader de relevante externe en interne wet- en regelgeving aangegeven.

Inleiding 2
1. Algemeen 4
2. Subsidieverlening 4
3. Inkoop en aanbesteden 4
4. Overige crediteuren 4
5. Belastingen en leges 5
6. Overige debiteuren 5
7. Salaris en beloning 5
8. Planning & Control 5
9. Treasury 6
Bijlage: Overzicht wijzigingen ten opzichte van het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2025 7

1. Algemeen

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Provinciewet	

2. Subsidieverlening

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene wet bestuursrecht • Europees verdrag inzake bescherming van het archeologisch erfgoed • Regeling duurzaam veilig • Woningwet • Wet personenvervoer 2000 • Rijks- en Europese subsidieregelingen • Erfgoedwet en Omgevingswet	• Algemene subsidieverordening Noord-Holland 2011 • Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland

3. Inkoop en aanbesteden

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Europese Richtlijn 2014/23/EU, 2014/24/EU • (Herziene) Aanbestedingswet 2012 • Aanbestedingsreglement Werken 2016 • Gids Proportionaliteit • UAV GC 2025 • UAV 2012 (voor Werken) • Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties • Wet personenvervoer 2000 • Besluit personenvervoer 2000	

4. Overige crediteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet gemeenschappelijke regelingen • EU regelgeving rondom Staatssteun	

5. Belastingen en leges

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet op het BTW compensatiefonds • Wet op de omzetbelasting 1968 • Algemene wet inzake rijksbelastingen • Wet op de motorrijtuigenbelasting (MRB) • Waterwet • Wet op de vennootschapsbelasting 1969 • Wet op de dividendbelasting 1965 • Wet op belastingen van rechtsverkeer (daaronder valt de overdrachtsbelasting) • Wet maatregelen woningmarkt 2014 II (o.a. verhuurdersheffing) • Omgevingswet	• Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van motorrijtuigenbelasting • Omgevingsverordening NH2022 • Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland • Verordening Grondwateronttrekkingsheffing • Verordening op de heffing en invordering van leges Noord-Holland

6. Overige debiteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Invorderingswet 1990 • Wet markt en overheid • Mededingingswet • Besluit markt en overheid	

7. Salaris en beloning

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) • Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers • Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers • CAO Provinciale Sector • Kieswet • Wet arbeid en zorg (Wazo) • Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) • Wet op de loonbelasting 1964 • Wet normering topinkomens (WNT) • Ziektewet • Wet werk en inkomsten naar arbeidsvermogen (WIA) • Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) • Werkloosheidswet • Zorgverzekeringswet • Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie sociale volksverzekeringen (WVA) • Pensioenwet • Burgerlijk Wetboek • Ambtenarenwet	• Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Provincie Noord-Holland 2019 • Leidraad bij reorganisaties (de personeelsregeling hoofdstuk 6.1) • Reis- en verblijfskosten (de personeelsregeling hoofdstuk 3) • Uitvoeringsregeling IKB (personeelsregeling hoofdstuk 4) • Sportbijdrage (de personeelsregeling hoofdstuk 5.3) • Overgangsregeling Talent Budget (de personeelsregeling hoofdstuk 6.3) • Rechtspositie van een stagiair • Verordening op de vergoeding voor diverse adviescommissies detailhandel Noord-Holland

8. Planning & Control

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) • Burgerlijk Wetboek • Financiële verhoudingswet • Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden • Single information Single audit (SiSa)	• Controleverordening provincie Noord-Holland • Nota reserves • Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen • Kadernota verbonden partijen • Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen • Financiële verordening provincie Noord-Holland

9. Treasury

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet financiering decentrale overheden • Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) • Regeling schatkistbankieren decentrale overheden	• Financieringsstatuut provincie Noord-Holland

Bijlage: Overzicht wijzigingen ten opzichte van het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2025

Externe en interne regelingen (laatste door PS bekrachtigd), die in eerdere normenkaders zijn opgenomen en niet meer geldend zijn in 2026 (waaronder de regelingen als hieronder opgenomen bij vervallen/afgevoerd), maar nog wel tot een beheershandeling leiden in 2026, worden geacht deel uit te maken van het voorlopige normenkader rechtmatigheid 2026.

Toegevoegd:

Extern	*Intern*
2. Subsidieverlening • Erfgoedwet en Omgevingswet (is de opvolger van Monumentenwet 1988)	

Vervallen/afgevoerd:

Extern	*Intern*
2. Subsidieverlening • Besluit ruimtelijke ordening (is vervallen per 1-1-2024) • Monumentenwet 1988 (is vervangen door: Erfgoedwet en Omgevingswet) • Besluit infrastructuurfonds (is vervallen per 1-1-2022) • Besluit financiële bepalingen bodemsanering (is vervallen per 1-1-2025) **5. Belastingen en leges** • Ontgrondingenwet (is opgegaan in de Omgevingswet per 1-1-2024)	**9. Treasury** • Uitvoeringsrichtlijn leningen en garantstellingen (is een collegebesluit, niet door PS bekrachtigd) **4. Overige crediteuren** • Beleidsregel tegemoetkoming schade Noord-Holland (is een collegebesluit, niet door PS bekrachtigd)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.W. Vos
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum
30 OKT. 2025

Kenmerk
2443540/2447106

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze Provinciale Staten op de concept begroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze van Provinciale Staten op de conceptbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)
1. Voordracht
2. Aanbiedingsbrief OFGV
3. Conceptbegroting 2027

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2025 | 52

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 oktober 2025

Onderwerp: Zienswijze PS op de conceptbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Kenmerk: 2443540/2244709

Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief OFGV
2. Conceptbegroting 2027

1. Inleiding

Op 8 oktober 2025 is door het dagelijks bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) de ontwerpbegroting 2027 ter zienswijze aan Provinciale Staten (PS) verstuurd.

PS hebben in de gemeenschappelijke regeling OFGV een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het DB van OFGV. Op grond van Artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 23 van de gemeenschappelijke regeling OFGV, worden de gemeenteraden en PS van de deelnemende gemeenten en provincies in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken op de ontwerpbegroting 2027. De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het algemeen bestuur (AB) van OFGV aan.

Normaal gesproken wordt de conceptbegroting van de OFGV in het voorjaar naar de raden en Staten van de deelnemers toegestuurd voor een zienswijze. Vanwege de door het ministerie van I&W gestelde deadline voor voldoen aan de robuustheidseisen IBP-VTH op 1 april 2026, heeft de OFGV de vaststelling van de begroting naar voren gehaald. Daarmee kan de OFGV tijdig aantonen, dat de dienst aan de gestelde eisen voldoet/robuust is. Vandaar dat de nu lopende zienswijze procedure afwijkt van de normale gang van zaken. In het voorjaar volgen zoals uw Staten gewend zijn de zienswijze procedures voor de begrotingen van de 3 andere omgevingsdiensten waaraan de provincie deelneemt.

De deelnemers hebben tot 5 januari 2026 om hun zienswijze bekend te maken aan het DB van de OFGV.

2. Conceptbegroting 2027

Uit de conceptbegroting 2027 blijkt dat de bijdrage voor de uitvoering van de taken van de provincie Noord-Holland uitkomen op € 306.210. Hierin zijn twee stijgingen van € 13.225 (indexering, 4,56%) en € 3.289 (toevoeging collectieve taak beleidsadvies in het kader van de robuustheid) opgenomen. De indexering is conform de door het AB vastgestelde regels. Daarnaast betaalt de provincie jaarlijks productiekosten aan de OFGV die komen voor 2027 uit op € 9.374. De totale bijdrage komt uit op € 315.584

Om te voldoen aan de in het Interbestuurlijk programma omgevingsdienst omschreven criteria voor robuuste omgevingsdiensten, voegt de OFGV in totaal drie basistaken toe aan het takenpakket:

- Beleidsadvies Omgevingstafels en Omgevingsplannen;
- Omgevingsveiligheid;
- Toezicht op energiebesparing.

De provincie betaalt alleen mee aan de taak beleidsadvies omgevingstafels en omgevingsplannen. De taak omgevingsveiligheid is een gemeentelijke taak. Energiebesparing voor bedrijven zit voor de provincie bij de ODNZKG en ODIJ.

Binnen de provincie geldt vanaf 2027 een taakstelling van € 1.000.000 op het totale budget voor de omgevingsdiensten structureel, met als pijl datum het boekjaar 2026. Dat betekent ook dat er naar rato voor de OFGV minder budget beschikbaar is vanaf 2027. Dit komt uit op een bedrag van € 5.800 dat de OFGV dient te bezuinigen op de (bodem)taken die de provincie bij hen heeft belegd. Wij willen de OFGV dan ook verzoeken om te komen met een voorstel hoe zij deze bezuinigingsopgave willen gaan realiseren.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 oktober 2025;

gelet op artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

besluiten:

1. Met betrekking tot de voorgestelde begroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) onderstaande zienswijze vast te stellen:

   Dat gezien de taakstelling van de provincie ten aanzien van de beschikbare budgetten voor de Noord-Hollandse omgevingsdiensten, de OFGV vanaf het boekjaar 2027 een structurele bezuiniging dient te realiseren van € 5.800 op de uitvoering van de Noord-Hollandse taken die bij hen zijn belegd.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

2025 | 52

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 oktober 2025

Onderwerp: Zienswijze PS op de conceptbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Kenmerk: 2443540/2244709

Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief OFGV
2. Conceptbegroting 2027

1. Inleiding

Op 8 oktober 2025 is door het dagelijks bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) de ontwerpbegroting 2027 ter zienswijze aan Provinciale Staten (PS) verstuurd.

PS hebben in de gemeenschappelijke regeling OFGV een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het DB van OFGV. Op grond van Artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 23 van de gemeenschappelijke regeling OFGV, worden de gemeenteraden en PS van de deelnemende gemeenten en provincies in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken op de ontwerpbegroting 2027. De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het algemeen bestuur (AB) van OFGV aan.

Normaal gesproken wordt de conceptbegroting van de OFGV in het voorjaar naar de raden en Staten van de deelnemers toegestuurd voor een zienswijze. Vanwege de door het ministerie van I&W gestelde deadline voor voldoen aan de robuustheidseisen IBP-VTH op 1 april 2026, heeft de OFGV de vaststelling van de begroting naar voren gehaald. Daarmee kan de OFGV tijdig aantonen, dat de dienst aan de gestelde eisen voldoet/robuust is. Vandaar dat de nu lopende zienswijze procedure afwijkt van de normale gang van zaken. In het voorjaar volgen zoals uw Staten gewend zijn de zienswijze procedures voor de begrotingen van de 3 andere omgevingsdiensten waaraan de provincie deelneemt.

De deelnemers hebben tot 5 januari 2025 om hun zienswijze bekend te maken aan het DB van de OFGV.

2. Conceptbegroting 2027

Uit de conceptbegroting 2027 blijkt dat de bijdrage voor de uitvoering van de taken van de provincie Noord-Holland uitkomen op € 306.210. Hierin zijn twee stijgingen van € 13.225 (indexering, 4,56%) en € 3.289 (toevoeging collectieve taak beleidsadvies in het kader van de robuustheid) opgenomen. De indexering is conform de door het AB vastgestelde regels. Daarnaast betaalt de provincie jaarlijks productiekosten aan de OFGV die komen voor 2027 uit op € 9.374. De totale bijdrage komt uit op € 315.584

Om te voldoen aan de in het Interbestuurlijk programma omgevingsdienst omschreven criteria voor robuuste omgevingsdiensten, voegt de OFGV in totaal drie basistaken toe aan het takenpakket:

- Beleidsadvies Omgevingstafels en Omgevingsplannen;
- Omgevingsveiligheid;
- Toezicht op energiebesparing.

De provincie betaalt alleen mee aan de taak beleidsadvies omgevingstafels en omgevingsplannen. De taak omgevingsveiligheid is een gemeentelijke taak. Energiebesparing voor bedrijven zit voor de provincie bij de ODNZKG en ODIJ.

Binnen de provincie geldt vanaf 2027 een taakstelling van € 1.000.000 op het totale budget voor de omgevingsdiensten structureel, met als pijl datum het boekjaar 2026. Dat betekent ook dat er naar rato voor de OFGV minder budget beschikbaar is vanaf 2027. Dit komt uit op een bedrag van € 5.800 dat de OFGV dient te bezuinigen op de (bodem)taken die de provincie bij hen heeft belegd. Wij willen de OFGV dan ook verzoeken om te komen met een voorstel hoe zij deze bezuinigingsopgave willen gaan realiseren.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 52-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 oktober 2025;

gelet op artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

besluiten:

1. Dat gezien de taakstelling van de provincie ten aanzien van de beschikbare budgetten voor de Noord-Hollandse omgevingsdiensten, de OFGV vanaf het boekjaar 2027 een structurele bezuiniging dient te realiseren van € 5.800 op de uitvoering van de Noord-Hollandse taken die bij hen zijn belegd.

Haarlem, 8 december 2025

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Verzendlijst gemeenteraad en Provinciale Staten

Verzenddatum	**Bijlagen**	**Kenmerk**
8 oktober 2025	1	2025 OFGV ivw07

Onderwerp:
Ontwerpbegroting 2027 OFGV

Geachte heer, mevrouw,

Op grond van artikel 28, lid 3 en 4, van de Gemeenschappelijke Regeling vragen wij u met deze brief om uw zienswijze op de ontwerpbegroting 2027.

U ontvangt de ontwerpbegroting 2027 eerder dan u van ons gewend bent. Hierover bent u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd.
U heeft tot uiterlijk 5 januari 2026 de gelegenheid uw zienswijze aan ons kenbaar te maken. Dit is de uiterste datum om te zorgen dat de begroting inclusief zienswijzen tijdig wordt geagendeerd ter vaststelling in de vergadering van het Algemeen Bestuur in februari 2026. De zienswijzetermijn is in overeenstemming met artikel 35 van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen. Hierin is gesteld dat de zienswijzetermijn minimaal 12 weken is.

De zienswijze kunt u richten aan Het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, postbus 2341, 8203 AH LELYSTAD. U kunt deze ook digitaal indienen via info@ofgv.nl.

Ontwerpbegroting 2027
Bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2027, welke is bijgesloten, is uitgegaan van de kadernota 2026. Deze kadernota is reeds in uw bezit.

Op 1 april 2026 wil de OFGV voldoen aan de landelijke robuustheidscriteria voor omgevingsdiensten. Onderdeel daarvan is het uitvoeren van alle basistaken. Het Algemeen Bestuur besloot op 28 juni 2024 tot een temporisering van de inbreng van collectieve basistaken. Per 1-1-2027 zijn dat de basistaken energiebesparing bij bedrijven, advies omgevingsplannen en omgevingsveiligheid. De sobere en doelmatige uitvoering van deze drie taken is, overeenkomstig het kader 2026, in de ontwerpbegroting 2027 verwerkt. In februari 2026 worden de plannen voor de taakuitvoering aan het Algemeen Bestuur voorgelegd.

In de begroting 2027 is rekening gehouden met de volgende verdeelsleutels voor de drie taken:

- Beleidsadvies omgevingstafels en omgevingsplannen. De deelnemersbijdrage voor deze taak is gebaseerd op het stempercentage van de deelnemers.
- Omgevingsveiligheid. De verhouding van storting in het gemeentefonds voor omgevingsveiligheid vormt de grondslag voor de deelnemersbijdrage.
- Toezicht op energiebesparing. Voor deze toezichtstaak vormt het stempercentage de basis voor de bijdragen van de deelnemende gemeenten.

In het proces van de herijking van de financieringssystematiek wordt voor alle taken van de OFGV zowel de uitvoering als de kostenverdeling over de deelnemers bijgesteld. Dit wordt verwerkt in de begroting 2028.

Eenzelfde brief is gezonden aan de gemeenteraden van alle twaalf deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten van de twee deelnemende provincies. De colleges van deze 14 partijen ontvangen een afschrift van deze brief.

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur van de
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

A.Y. Sprong
Voorzitter Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Bijlage:

- Ontwerpbegroting 2027

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Begroting 2027

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Colofon

Auteur:	**Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek** Botter 14-15 Postbus 2341 8203 AH LELYSTAD T. 088-6333 000 E. info@ofgv.nl W. www.ofgv.nl

Opdracht:	Begroting OFGV 2027
Versie:	Concept voor Dagelijks Bestuur
Datum:	6 oktober 2025

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Inhoudsopgave

Voorwoord 4
Inleiding 5
A. Beleidsbegroting 2027 6
A.1. Programmaplan Milieu en Leefomgeving 6
A.1.1. Wat willen we bereiken? 6
A.1.2. Wat gaan we daarvoor doen? 6
A.1.3. Wat mag het kosten? 7
A.2. Paragrafen 8
A.2.1. Lokale heffingen 8
A.2.2. Weerstandsvermogen 8
A.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen 14
A.2.4. Financiering 14
A.2.5. Bedrijfsvoering 15
A.2.6. Verbonden partijen 16
A.2.7. Grondbeleid 17
A.2.8 Rechtmatigheid 17
A.2.9 Openbaarheid Woo 17
B. Financiële begroting 2027 18
B.1. Overzicht van baten en lasten en de toelichting 18
B.1.1. Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2030 18
B.1.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten 19
B.1.3. Algemene dekkingsmiddelen 20
B.1.4. Kosten van overhead 20
B.1.5. Stelposten, vennootschapsbelasting en onvoorzien 21
B.1.6. Incidentele baten en lasten 21
B.2. Financiële positie en toelichting 21
B.2.1. Uitgangspunten en ontwikkelingen ten opzichte van 2026 21
B.2.2. Geprognosticeerde eindbalans 21
B.2.3. Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen 21
B.2.4. Investeringen in vaste activa 21
B.2.5. Financiering 22
B.2.6. Reserves en voorzieningen 22
B.2.7. EMU-saldo 23

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Voorwoord

Voor u ligt de begroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), opgesteld aan de hand van de kaders die het Algemeen Bestuur van de OFGV op 6 februari 2025 meegaf. De financiële begroting is voor het eerst opgesteld volgens de IV3-voorschriften, dit is een verplichting bij een omzet groter dan € 20 mln.

Deze begroting ligt eerder ter besluitvorming voor dan in andere jaren. Het Algemeen Bestuur heeft tot deze vervroeging besloten zodat binnen de huidige bestuursperiode een besluit genomen kan worden over de laatste set wettelijke basistaken die vanaf 2027 structureel ingebracht worden. Hiermee bieden we OFGV-deelnemers tijdig inzicht in de structurele taken en bijbehorende financiële gevolgen. Dit stelt de deelnemers in staat om deze lasten tijdig mee te nemen in de eigen begrotingsvoorbereidingen voor 2027. Bovendien worden hierdoor nieuwe raden na de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 niet belast met ingrijpende en complexe besluiten.

Tegelijkertijd stelt het naar voren halen van het begrotingsproces de OFGV in staat om tijdig te voldoen aan de laatste landelijke robuustheidstoets die het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat op 1 april 2026 uitvoert. Hierbij wordt definitief beoordeeld of de omgevingsdiensten voldoen aan de robuustheidseisen die voortkomen uit het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP-VTH).

Op basis van bestuursvoorstellen voor het sober en doelmatig uitvoeren van de laatste set collectieve basistaken met ingang van 1 januari 2027 voert OFGV deze taken vanaf 2027 structureel voor de deelnemers uit. Dit betreffen de taken Beleidsadvies omgevingstafels en omgevingsplannen, Toezicht energiebesparing, Omgevingsveiligheid. Deze nieuwe taken zijn zowel beleidsmatig als financieel in de begroting 2027 verwerkt.

Als robuuste Omgevingsdienst voert OFGV in 2027 alle taken uit die de deelnemers van een Omgevingsdienst mogen verwachten. De dienst kan daarmee zonder een fusie aan te gaan met een andere dienst zelfstandig verder en houdt daarmee het gewenste niveau van dienstverlening vast. Ongetwijfeld komen er nieuwe ontwikkelingen en uitdagende milieuvraagstukken op de OFGV af. Als robuuste dienst met ruimte voor innovatie en ontwikkeling verwachten we die ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden. De steeds sterker wordende samenwerking op landelijk niveau, via de Vereniging Omgevingsdienst NL met alle Omgevingsdiensten van Nederland gaat daaraan bijdragen, zowel in efficiency als in effectiviteit. Het OFGV-bestuur legt met deze begroting de basis neer om met de instrumenten vergunningverlening, toezicht, handhaving en steeds meer met (beleids)advies de fysieke leefomgeving te beschermen en waar nodig te verbeteren.

Lelystad, februari 2026

de Voorzitter de Secretaris

Inleiding

De begroting 2027 van de OFGV sluit aan bij de kaders inclusief indexering vóór wijzigingen die het Algemeen Bestuur (AB) heeft vastgesteld.

Leeswijzer

Deze programmabegroting bevat de volgende onderdelen:

Hoofdstuk A1: Het programmaplan
Dit hoofdstuk geeft antwoord op de vragen: wat willen we bereiken, hoe gaan we dat realiseren, welke kosten zijn daaraan verbonden en welke risico's lopen we?

Hoofdstuk A2: De paragrafen
In de paragrafen wordt behandeld hoe het weerstandsvermogen is opgebouwd, welke financieringsrisico's de OFGV loopt en wat de uitdagingen in de bedrijfsvoering zijn. De paragraaf risico's en weerstandsvermogen bevat ook de wettelijk verplichte kengetallen over solvabiliteit en liquiditeit.

Hoofdstuk B1: Baten en lasten
Dit hoofdstuk bevat de begroting en meerjarenraming, inclusief een toelichting op de verschillende begrotingsposten. De wijzigingen ten opzichte van 2026 zijn per begrotingspost weergegeven.

Hoofdstuk B2: Financiële positie
In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan balansposities (activa en reserves) en aan terugkerende verplichtingen voor het personeel. Inclusief een geprognosticeerde eindbalans van de activa en passiva.

Proces

De conceptversie van de programmabegroting 2027 wordt op 6 oktober 2025 door het Dagelijks Bestuur (DB) vastgesteld. Vervolgens wordt deze aangeboden aan de raden en Staten van de 14 deelnemende partijen. Zij kunnen tot 5 januari 2026 zienswijzen indienen. In het DB van januari 2026 worden de binnengekomen (concept)zienswijzen en de mogelijke wijzigingen van de begroting besproken.

De begroting 2027 wordt vervolgens, inclusief (concept)zienswijzen en een reactie van het DB, ter vaststelling voorgelegd aan het AB. In haar vergadering van februari 2026 besluit het AB over de begroting 2027.

A. Beleidsbegroting 2027

A.1. Programmaplan Milieu en Leefomgeving

A.1.1. Wat willen we bereiken?

De algemene doelstelling van de OFGV is het behouden dan wel verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving (veiligheid, gezondheid, leefbaarheid en duurzaamheid) in Flevoland en de regio Gooi en Vechtstreek.

De doelstellingen afkomstig uit de Regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2027 zijn:

- Bevorderen van de naleving van wet- en regelgeving en vergunningvoorschriften door bedrijven in het werkgebied.
- Verbeteren van de bodemkwaliteit en voorkomen van de aanwezigheid van schadelijke stoffen in de bodem en het grondwater door toe te zien op bodembedreigende activiteiten en het toepassen van bodem beschermende maatregelen.
- Bevorderen van omgevingsveiligheid en minimaliseren van risico's voor mens, milieu en infrastructuur.
- Beperken van geluidsoverschrijdingen en overmatige hinder.
- Verminderen van het energiegebruik en stimuleren van alternatieve energiebronnen in de regio.
- Voorbereiden op en bijdragen aan een circulaire economie in 2050.
- Tegengaan van ondermijning en milieucriminaliteit door verbeterde detectie, preventie en handhaving.
- Voorkomen of beperken van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in de leefomgeving.
- Voorkomen van gezondheidsrisico’s als gevolg van asbest door het beperken van asbestvezels in de lucht, bodem en water.
- Bijdragen aan een betere luchtkwaliteit en verminderen van geuroverlast.

A.1.2. Wat gaan we daarvoor doen?

De algemene activiteiten van de OFGV betreffen regulering van, toezicht en handhaving op en advisering en voorlichting over milieubelastende activiteiten in samenwerking met partneroverheden.

- Zorgdragen voor actuele en goed handhaafbare vergunningen waarin specifieke eisen worden gesteld ter bescherming van de fysieke leefomgeving.
- Beoordelen van meldingen, rapportages en onderzoeken.
- Uitvoeren van effectieve risicogerichte en informatiegestuurde inspecties en interventies.
- Handhaven op overtredingen.
- Afhandelen van klachten binnen de gestelde termijnen.
- Verstrekken van specialistische en juridische adviezen.
- Informeren van bedrijven over wet- en regelgeving.
- Vertegenwoordigen van de OFGV en de deelnemers in bezwaar- en beroepsprocedures.

De aanvullende activiteiten afkomstig uit de Regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2027 zijn:

- Beoordelen van bodem- en grondwateronderzoeken om de aanwezigheid en concentratie van schadelijke stoffen te identificeren en te monitoren.

- Identificeren van en passend reageren op niet-gemelde activiteiten die de bodem- of grondwaterkwaliteit kunnen bedreigen, zoals grondverzet, lozingen en aanleg van ondergrondse systemen.
- Het invullen en actueel houden van het Register Externe Veiligheid.
- Het uitvoeren van geluidcontroles en geluidmetingen.
- Het informeren van bedrijven en instellingen over de voordelen en mogelijkheden van energiebesparing en duurzame energieopwekking.
- Het verzamelen van energiegebruiksgegevens van bedrijven en instellingen in de regio teneinde inzicht te krijgen in het aantal bedrijven dat moet voldoen aan de informatieverplichting, de energiebesparingsplicht en de onderzoekplicht.
- Het gebruiken van data-analyses om regionale trends en patronen in het energiegebruik te identificeren.
- Het informeren van bedrijven over circulaire mogelijkheden waaronder het beperken van het gebruik van grondstoffen en het stimuleren van het hergebruik van afvalstoffen.
- Het meedenken over aanpassingen in afvalstoffenwetgeving, het Circulair Materialen Plan, het inzetten van het VTH-instrumentarium ten behoeve van circulaire economie en einde-afvalstatus oordelen.
- Het inzichtelijk maken van de omvang van het dreigingsbeeld en type milieucriminaliteit.
- Het ontwikkelen van indicatoren die het zicht op Zeer Zorgwekkende Stoffen in grondstofstromen en bij bedrijven vergroot.
- Het uitvoeren van projecten en vrije veldcontroles om illegale asbestsaneringen op te sporen.

A.1.3. Wat mag het kosten?

De specificatie van de baten en lasten staat in hoofdstuk B van deze begroting.
Het totaaloverzicht van de lasten en baten 2027 is als volgt:

Overzicht baten en lasten 2027	Baten	Lasten	Saldo
Programma Milieu en Leefomgeving	21.926.635	15.572.206	6.354.429
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	-	7.292.677	-7.292.677
Vennootschapsbelasting	-	-	-
Onvoorzien	-	61.752	-61.752
Saldo van baten en lasten	**21.926.635**	**22.926.635**	**-**
Mutatie reserves	1.000.000	-	
Resultaat	**22.926.635**	**22.926.635**	**-**

	Realisatie	Begroting na 1e BW	Begroting excl. Index	Index	Toevoeging taken	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
	2024	2026	2027	2027	2027	2027	2028	2029	2030
Totaal baten	€ 19.654.626	€ 20.040.008	€ 19.983.731	€ 895.583	€ 1.047.321	€ 21.926.635	€ 22.756.224	€ 23.678.024	€ 24.639.162
Totaal directe lasten	€ 13.559.461	€ 13.799.843	€ 13.630.631	€ 522.327	€ 798.582	€ 15.572.205	€ 15.304.176	€ 15.952.441	€ 16.629.600
Totaal overhead	€ 6.486.797	€ 6.484.742	€ 7.292.677	€ 371.927	€ 248.739	€ 7.292.677	€ 7.588.937	€ 7.861.021	€ 8.143.515
Totaal onvoorzien	€ -	€ 60.423	€ 60.423	€ 1.329		€ 61.752	€ 63.111	€ 64.562	€ 66.047
Saldo van baten en lasten	**€ -391.632**	**€ -305.000**	**€ -1.000.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -1.000.000**	**€ -200.000**	**€ -200.000**	**€ -200.000**
Onttrekking reserves	€ 536.001	€ 305.000	€ 1.000.000	€ -		€ 1.000.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Resultaat	**€ 144.369**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

A.2. Paragrafen

A.2.1. Lokale heffingen

De OFGV is niet bevoegd om lokale belastingen op te leggen. Deze bevoegdheid ligt bij de gemeenten en provincies. De OFGV legt wel leges op voor vergunningen namens de provincie Flevoland. Het legestarief wordt bepaald door Provinciale Staten van Flevoland.

A.2.2. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen enerzijds, en de capaciteit van middelen en mogelijkheden (weerstandscapaciteit) die de organisatie heeft om niet begrote kosten op te vangen anderzijds. Het beleid over het weerstandsvermogen is door het AB vastgesteld middels de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Het beleid bevat het risicoprofiel van de OFGV, het doel en de hoogte van de Algemene Reserve en overig weerstandsvermogen en de methode voor het kwantificeren van risico's.

Risicobeleid

Risicoprofiel

Het risicoprofiel bestaat uit de hoeveelheid risico's die een organisatie kan of wenst te accepteren. In de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement is vastgelegd dat de OFGV een variabele ratio (norm) tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit hanteert met een bandbreedte van 0,8 tot 1,2. Het hanteren van een variabele ratio leidt tot minder schommelingen in de mutaties van de reserves. De gekwantificeerde risico's mogen samen niet hoger zijn dan de beschikbare middelen in de weerstandscapaciteit. Bij de daling van een feitelijk ratio onder 0,8 wordt tijdig gekeken naar mogelijkheden om weer richting de bandbreedte te komen.

Weerstandsvermogen

Tot de weerstandscapaciteit worden de volgende bestanddelen gerekend:

Bestanddeel	Incidentele Weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemene Reserve	X	
Bestemmingsreserves (voor zover niet bestemd)	X	
Onvoorzien		X
Begrotingsruimte		X
Stille reserves	X	
Kostenreductie (bezuinigingen)	X	

De Algemene Reserve is bedoeld als buffer om fluctuaties in de exploitatie en onverwachte tegenvallers in de toekomst op te kunnen vangen. Het rekeningresultaat wordt met de Algemene Reserve verrekend. Wanneer de maximale hoogte van 5% van het begrotingstotaal wordt overschreden, wordt in het voorstel tot resultaatbestemming een voorstel gedaan tot bestemming van dat meerdere.

Bestemmingsreserves en voorzieningen worden gebruikt om substantiële risico's respectievelijk voorziene uitgaven die verstorend werken op het begrotingsevenwicht te dekken. Een bestemmingsreserve of voorziening heeft een concreet doel. Het gaat om bestedingen voor niet-reguliere taken. Het instellen van een bestemmingsreserve of voorziening gaat gepaard met spelregels over het bestedingsdoel, de verwachte looptijd en een boven- en ondergrens van de hoogte van de reserve of voorziening.
De begrotingspost "onvoorzien" is bedoeld om onvoorziene uitgaven op het gebied van

bedrijfsvoering te dekken. Samen met ruimte in de begroting zijn dit structurele (jaarlijks terugkomende) onderdelen van de weerstandscapaciteit.

Soorten risico's
De OFGV onderscheidt operationele, tactische en strategische risico's. Operationele risico's zijn risico's in de financiële bedrijfsvoering die binnen de AO/IC van beheersmaatregelen zijn voorzien. Tactische risico's zijn risico's in de operationele processen zoals imagoschade, informatiebeveiliging en aansprakelijkheid. Beheersmaatregelen hiervoor zijn onder andere het uitvoeren van integriteitsbeleid, informatiebeveiligingsbeleid en het afsluiten van verzekeringen. Kenmerkend aan strategische risico's is dat er sprake is van niet of nauwelijks beïnvloedbare (externe) risico's. De OFGV verstaat onder strategische risico's onder meer:
a. Exploitatieverlies door kostenstijging;
b. Exploitatieverlies door opbrengstendaling;
c. Schaalnadeel door taakverandering;
d. Productiviteitsverlies door ziekteverzuim;
e. Productiviteitsverlies door inefficiëntie.

Risicokwantificatie
De risico's met een ingeschatte waarde van € 50.000 en hoger zijn benoemd en opgenomen in een risicoregister. Kleinere risico's vormen een onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Per risico worden de beheersmaatregelen geformuleerd en uitgevoerd. Het doel hiervan is de risico's en de impact van deze risico's (welk bedrag is er mee gemoeid) te verkleinen. De vermenigvuldiging van de wegingsfactoren voor kans en impact levert de kwantificatie van het risico op. Dit is het benodigd weerstandsvermogen voor het risico. De tabel op de volgende pagina bevat het totaaloverzicht van alle risico's met hun wegingsfactoren voor kans en impact. De tabel bevat de optelsom van de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit 2027

Aanwezige weerstandscapaciteit	**2027**
Vrije weerstandscapaciteit	
Algemene Reserve	€ 839.372
Onvoorzien	€ 61.752
Totaal vrije weerstandscapaciteit	**€ 901.124**
Niet vrije weerstandscapaciteit	
Bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling	-€ 454.377
Bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR OFGV	€ 0
Totaal niet vrije weerstandscapaciteit	**-€ 454.377**

De vrij beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt in 2027 € 901.124. De benodigde weerstandscapaciteit komt uit op € 925.000. De verhouding tussen de vrije en benodigde weerstandscapaciteit is 0,97 en valt binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,2 conform de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement van de OFGV.

Tabel risico's en benodigd weerstandsvermogen

In de begroting zijn de belangrijkste (financiële) risico's voor de OFGV vermeld. In deze begroting is het model voor risicobeoordeling en -kwantificering aanbevolen door het Ministerie van BZK gehanteerd in overeenstemming met de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Bij het opstellen van elk planning & control document worden de risico's beoordeeld. Op de volgende pagina's is de stand van zaken weergegeven.

	Omschrijving risico	Effect	Beheersmaatregel	Financieel	Klasse Impact	Wegingsfactor Impact	Klasse Frequentie	Wegingsfactor Frequentie	Benodigde weerstands-capaciteit
1	Indexering	Exploitatieverlies kosten	Kostenbesparing inkoop Vacatures niet of later invullen	€ 434.533	4	€ 625.000	1	0,10	€ 62.500
2	Implementatiekosten VTH systemen		Rekeningresultaat 2024 hiervoor aanwenden	€ 454.377	4	€ 625.000	3	0,50	€ 312.500
3	Datagericht werken		Programma van eisen aanbesteding VTH systemen	€ 200.000	3	€ 175.000	2	0,20	€ 35.000
4	Functiewaardering		Structurele ophoging van het salarisbudget	€ 350.000	4	€ 625.000	0	0,00	€ 0
5	Ontwikkelingen op arbeidsmarkt		Arbeidsmarktcommunicatie Werving en selectie	€ 100.000	2	€ 75.000	2	0,20	€ 15.000
6	Overige opbrengsten	Exploitatieverlies opbrengsten	Inzicht uitvoering takenpakket Wet- en regelgeving volgen	€ 420.991	4	€ 625.000	1	0,10	€ 62.500
7	Eisen aan de taakuitvoering	Productiviteitsverlies	Uniforme uitvoering in PDC Uniforme U&H strategie	€ 0	0	€ 0	0	0,00	€ 0
8	Ziekteverzuim		Verzuimbeleid Flexibele schil	€ 352.868	4	€ 625.000	2	0,20	€ 125.000
9	Financiering nieuwe ontwikkelingen na 2026	Exploitatieverlies opbrengsten	Sobere en doelmatige taakuitvoering en opstarten nieuwe taken uit het Innovatiebudget	€ 300.000	4	€ 625.000	3	0,50	€ 312.500
	Totaal benodigde weerstandscapaciteit								**€ 925.000**

Klasse/ Impact	Financieel	Wegingsfactor
1	< 50.000	€ 25.000
2	50.001 – 100.000	€ 75.000
3	100.001 – 250.000	€ 175.000
4	250.001 – 1.000.000	€ 625.000
5	> 1.000.000	€ 1.000.000

Klasse/ Frequentie	Kans	Wegingsfactor
1	1 keer per 10 jaar of minder	0,10
2	1 keer per 5-10 jaar	0,20
3	1 keer per 2-5 jaar	0,50
4	1 keer per 1-2 jaar	0,75
5	1 keer per jaar of meer	1,00

Classificatie	Weerstandsvermogen	Beoordeling
A	>2	Uitstekend
B	1,4>x<2,0	Ruim voldoende
C	1,0>x<1,4	Voldoende
D	0,8>x<1,0	Matig
E	0,6>x<0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

1. Indexering
In de Gemeenschappelijke Regeling heeft het AB afspraken gemaakt rondom de indexering van de OFGV-begroting. Volgens de Gemeenschappelijke Regeling wordt jaarlijks bij het vaststellen van de begroting voor 80% van de begroting een indexering toegepast gebaseerd op de Loonvoet sector overheid en voor 20% van de begroting een indexering gebaseerd op de Prijs overheidsconsumptie, netto materieel uit de "Septembercirculaire gemeentefonds" van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Desondanks blijft de OFGV, als gemeenschappelijke regeling, financieel afhankelijk van de deelnemende partijen en beperkt in het mogen aanhouden van reserves. Dat maakt de organisatie extra kwetsbaar als de werkelijke kostenstijging hoger uitvalt dan in de begroting voorzien en loopt de OFGV risico.

Begroting 2027
De OFGV heeft het risico van een te lage indexering voor 2027 berekend als 2% van de lasten, dat is een bedrag van €435.000. De kans dat de indexering van de budgetten in 2026 en 2027 onvoldoende is om de kosten te dekken blijft aanwezig, maar de kans is ten opzichte van de begroting 2026 verlaagd. De indexering die bij de begroting 2026 is doorgevoerd op de budgetten lijkt vooralsnog toereikend te zijn voor de stijging van de kosten. Het risico blijft wel aanwezig op het ICT-budget omdat de OFGV met leveranciers een maximale indexering had afgesproken op de lopende contracten, maar die contracten lopen af. Het vermoeden is dat de leveranciers hun kostenstijging zullen doorberekenen in de nieuwe aanbesteding.

2. Implementatie VTH-systemen
In 2026 vindt de aanbesteding plaats voor de VTH-systemen. De implementatiekosten van de nieuwe systemen in 2027 worden geschat op € 800.000. Idealiter worden deze incidentele kosten uit incidentele middelen, zoals een positief rekeningresultaat, betaald. In deze begroting is een onttrekking aan de bestemmingsreserve "Innovatie en Ontwikkeling" voorzien die zonder extra toevoegingen niet toereikend is.

Begroting 2027
De OFGV zal voorstellen het rekeningresultaat 2024 aan de bestemmingsreserve toe te voegen. Hiermee resteert in 2027 nog een tekort van € 346.000 voor de implementatiekosten. De OFGV verwacht dat eventuele rekeningresultaten in 2025 en/of 2026 voldoende zullen zijn om het tekort te dekken. Het AB besluit over de bestemming van rekeningresultaten. Daarom is de kans op het risico gemiddeld.

3. Datagericht werken
Er is een toenemende vraag naar informatie over de effecten van de werkzaamheden van de OFGV en het beleid van de deelnemers. Daarnaast biedt het gebruik van data over bijvoorbeeld milieubelastende activiteiten en het combineren van die data met gegevens over vastgoed, bedrijven en topografie de mogelijkheid voor effectievere en efficiëntere taakuitvoering. Dat vraagt om meer specialisatie en differentiatie in de gebruikte informatiesystemen en meer aandacht voor afspraken over dataverzameling, datakwaliteit en datamodellering. Tegelijkertijd dient de data beschermd te worden volgens de Baseline Informatiebeveiliging Overheden. Het risico bestaat dat het beschikbare budget niet toereikend is voor deze kwaliteitsverbetering.

Begroting 2027
De OFGV heeft het risico berekend op € 200.000 voor het inrichten van een eigen datawarehouse en het upgraden van beveiligingscertificaten. De eisen en wensen over datakwaliteit en het combineren daarvan met andere databases worden verwerkt in het programma van eisen van de aanbestedingen VTH-systemen. Daarom is de kans op het risico ten opzichte van de begroting 2026 ongewijzigd.

4. Functiewaardering
Sinds de start van de OFGV in 2013 hebben er veranderingen plaatsgevonden in de werkzaamheden van medewerkers terwijl die niet (volledig) zijn verwerkt in de

functieomschrijvingen. In 2025 onderzoekt de OFGV of de werkzaamheden nog aansluiten bij de functiewaardering volgens het functieboek HR21. Het risico bestaat dat als gevolg van herwaardering of een herijking van de functie-uitoefening een aantal functies hoger ingeschaald zullen worden.

Begroting 2027
De herwaardering van functies is uitgevoerd conform het functieboek HR21, en eventuele aanpassingen in de inschaling zijn inmiddels doorgevoerd of zijn financieel verwerkt. Daarmee is het onzekerheidsaspect weggenomen.
De impact op de loonkosten is bekend en gedekt, waardoor er geen sprake meer is van een financieel risico.

5. Ontwikkelingen op arbeidsmarkt
Als gevolg van de aantrekkende economie is het voor de specialistische functies uiterst moeilijk personeel te werven. Ook het behouden van het huidige personeel bij de huidige arbeidsmarkt vraagt meer aandacht en inzet dan voorheen. De groeiende krapte op de arbeidsmarkt heeft als reëel gevolg dat voor specialistische functies een hogere inschaling nodig is. Ook kan dit tot gevolg hebben dat de OFGV meer recruitment-kosten maakt en dat op sommige functies langer externe inhuur nodig is om de taken uit te voeren voordat deze ingevuld kunnen worden met vast personeel.

Begroting 2027
De genoemde risico's blijven aanwezig maar de kans op de risico is verlaagd omdat de OFGV het nu goed lukt om mensen te vinden en te binden. Het gaat veel beter zowel op het vinden en behouden van personeel als op de 'concurrentiestrijd' ingezet door hogere waardering van functies of arbeidsmarkttoelages.

6. Overige opbrengsten
De begroting van de OFGV bevat de post overige opbrengsten, die jaarlijks door de OFGV wordt ingevuld met het behalen van de overige inkomsten. Deze opbrengsten worden gegenereerd door meer taken voor de deelnemers uit te voeren en door het organiseren van opleidingen voor andere overheden. Het risico is dat de OFGV deze extra opbrengsten niet kan behalen.

Begroting 2027
Het begrote bedrag voor de overige opbrengsten bedraagt in 2027 € 421.000. Ondanks het vertrek van de ODNL Academie, waardoor de OFGV geen opbrengsten meer zal genereren door het organiseren van opleidingen, verwacht de OFGV ook in 2027 voldoende extra inkomsten te genereren door het uitvoeren van meerwerkopdrachten voor de deelnemende partijen. Daarom is de kans op het risico laag.

7. Eisen aan de taakuitvoering
De begroting is gebaseerd op een uniforme VTH-procesgang. Afwijkende situaties per deelnemer (zoals het niet digitaal aanleveren van dossiers of het stellen van afwijkende eisen) zetten de efficiencydoelstellingen onder druk.

Begroting 2027
In de Producten- en Dienstencatalogus (PDC) zijn standaardproducten en -diensten aangeboden die voor alle deelnemers gelijk zijn. Afwijkende eisen zijn toegestaan, maar worden apart geprijsd. Door het vaststellen van de Regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2027 gaat de OFGV uit van uniforme taakuitvoering voor de deelnemers. Daarom is het risico op nihil gezet.

8. Ziekteverzuim
In de begroting is een budget opgenomen van 1% van de salarissom voor inhuur ter vervanging van langdurig zieken. In geval van een hoger ziekteverzuim is er sprake van productiviteitsverlies.

Begroting 2027
Het ziekteverzuim is gedaald van 6% naar 3%. Daarom is het risicobedrag bepaald op 3% van de salarissom minus het beschikbare inhuurbudget en bedraagt € 353.000. De OFGV blijft aandacht besteden aan verzuimpreventie door middel van gesprekken, trainingen, het verstrekken van informatie over gezondheid en vitaliteit en het focussen op wat de medewerker nog wél kan bij ziekte. Dit alles om het risico zo veel mogelijk te beperken en laag houden.

9. Financiering nieuwe ontwikkelingen na 2026
Het zogeheten ravijnjaar 2026 vormt een aanzienlijk risico voor de financiering van nieuwe ontwikkelingen binnen de OFGV. Door verwachte forse bezuinigingen op het gemeentefonds dreigen veel decentrale overheden geconfronteerd te worden met structurele financiële tekorten. Dit kan ertoe leiden dat zij terughoudender worden in het aangaan van nieuwe verplichtingen of investeringen, waaronder projecten of samenwerkingstrajecten met de OFGV. Als gevolg hiervan ontstaat het risico dat noodzakelijke innovaties of uitbreidingen binnen de organisatie stagneren of zelfs volledig stilvallen.

Begroting 2027
De OFGV heeft het risico berekend op € 300.000, gebaseerd op de verwachte gederfde inkomsten en de mogelijk onderbenutting van personele capaciteit. Het ravijnjaar kan deels worden opgevangen door sobere en doelmatige taakuitvoering en opstarten nieuwe taken uit het innovatiebudget. Hiermee kan de OFGV tijdelijk eigen investeringen of innovaties blijven bekostigen, ook wanneer externe financiering (tijdelijk) uitblijft. Daarom is de kans op het risico gemiddeld.

Kengetallen
De paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing bevat vijf financiële kengetallen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen geeft deze paragraaf bestuurders inzicht in de financiële positie van de OFGV. De indicatoren zijn te grofmazig om een volwaardige uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een organisatie.

	Indicatoren OFGV			
Kengetallen	**Realisatie 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
Netto schuld quote	2%	2,0%	4,2%	8,3%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle leningen	2%	2,0%	4,2%	8,3%
Solvabiliteitsratio	43%	28%	23%	8%
Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt
Structurele exploitatieruimte	1,0%	-2%	-2%	-2%
Belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt

Netto schuld quote en netto schuld quote gecorrigeerd voor alle leningen
De netto schuld quote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de OFGV ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Het eigen vermogen van de OFGV en met name de bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling neemt sterk af in 2027, daarom is deze indicator verhoogd ten opzichte van 2026.

De tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de OFGV heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug). Op beide indicatoren scoort de OFGV goed. Dit omdat de OFGV geen leningen heeft en dus ook geen rente en aflossingen betaalt.

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Dit geeft inzicht in de mate waarin de OFGV in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De OFGV scoort op begrotingsbasis 8% op deze indicator. Volgens de VNG-norm is 50% een gezonde indicator, dat wil zeggen dat de helft van de balans uit eigen middelen bestaat. De OFGV scoort lager omdat de OFGV conform het door het AB vastgestelde risicobeleid beperkt is in het aanhouden van reserves. Dit heeft direct invloed op het percentage. Het eigen vermogen van de OFGV en met name de bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling neemt sterk af in 2027, daarom is deze indicator verlaagd ten opzichte van 2026.

Grondexploitatie
Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze indicator is niet van toepassing omdat de OFGV geen grondposities heeft.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de partnerbijdragen. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten en kapitaallasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is. Dit laat zien in hoeverre de OFGV in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. Volgens de VNG-norm is 0,6% een gezonde indicator, dat wil zeggen dat er structureel 'geld over' is op de begroting. De OFGV scoort nihil omdat de bijdragen van de deelnemende partijen en die uit overige opbrengsten gelijk zijn aan de structurele uitgaven.

Belastingcapaciteit
Het financiële kengetal 'belastingcapaciteit' geeft aan hoe belastingtarieven zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. Deze indicator is niet van toepassing omdat de OFGV geen belastingen heft.

A.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bevat op grond van het BBV in ieder geval de volgende kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen.
Voor de OFGV is geen van deze onderdelen van toepassing. Het gebouw waarin de OFGV is gevestigd wordt gehuurd. Voor de activa van de OFGV en de steunpunten groene handhaving is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld.

A.2.4. Financiering

Gegeven de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) is elke overheid of Gemeenschappelijke Regeling (GR) verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente-risiconorm, de verwachte toe-

en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury.

De randvoorwaarden waarbinnen de treasury zich kan en mag bewegen zijn geformuleerd in het treasurystatuut. Uiteraard valt dit binnen het wettelijke kader zoals gesteld door de Wet FIDO. Het treasurystatuut is aangepast naar het wettelijk verplichte schatkistbankieren: overtollige middelen tot € 500.000 worden aangehouden in rekening-courant bij de BNG, het meerdere wordt aangehouden bij de schatkist.

Rentevisie
Tijdens het opstellen van deze conceptbegroting heeft de OFGV geen leningen lopen en worden geen leningen voorzien.

Koers -en valutarisico
Koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De OFGV bezit geen derivaten, daardoor is er geen sprake van koersrisico. Valutarisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de waarde van de vreemde valutastromen, uitgedrukt in eigen valuta, afwijkt van wat er verwacht werd op het beslissingsmoment. De OFGV bezit geen vreemde valuta, daardoor is er geen sprake van valutarisico.

Renterisico's
Renterisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van het vreemd vermogen hoger en/of de renteopbrengsten van activa lager zijn dan geraamd. De Wet FIDO hanteert voor de beheersing van het renterisico de kasgeldlimiet en de rente risiconorm. De wet normeert via percentages het maximale risico dat een gemeenschappelijke regeling mag lopen op de vaste (de rente risiconorm) en de vlottende schuld (de kasgeldlimiet).

Rente-risiconorm
Aangezien de OFGV geen langlopende schulden heeft, is er geen sprake van een mogelijk risico. Uit de liquiditeitenplanning blijkt dat de OFGV het hele jaar een positief banksaldo heeft.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is het bedrag dat een overheid mag financieren met kortlopende geldleningen. De toegestane kasgeldlimiet 2027 betreft het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage 8,2% * het begrotingstotaal ad € 21,9 mln = € 1,8 mln. Aangezien de OFGV geen kortlopende schulden heeft, wordt de norm niet overschreden.

Financieringssystematiek
Deze begroting is opgesteld met de bijdrage van de deelnemers berekend op basis van de Kostenverdeelsystematiek (KVS). De KVS geldt voor de partnerbijdragen in de jaren 2024-2027.

A.2.5. Bedrijfsvoering

Met behulp van een enquête onder de medewerkers evalueert de OFGV het gebruik van de kantoor- en vergaderruimtes. Hieruit moet blijken of de inrichting van het pand voldoet aan alle wensen over werken, ontmoeten en verbinden. Als er aanpassingen nodig zijn, dan worden die in 2026 uitgevoerd. Indien de uitvoering van de eventuele aanpassingen doorloopt in 2027 of aanvullende maatregelen nodig blijken, wordt hiervoor ruimte

gereserveerd in 2027.

In 2027 wordt ingezet op het verbeteren van de website, met als doel de begrijpelijkheid en toegankelijkheid te vergroten voor partners, inwoners en bedrijven. Daarnaast speelt de website een belangrijke rol in de profilering van de OFGV, onder meer in het kader van werving en selectie. Afhankelijk van de uitkomsten van een voorafgaande analyse wordt gekozen voor een doorontwikkeling van de huidige site of de realisatie van een volledig nieuwe website.

De OFGV blijft in 2027 gericht op verdere doorontwikkeling van systemen. Deze inzet is gericht op het vergoten van de efficiëntie en het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening. Door het inzetten van gerichte technologische oplossingen kunnen routinematige werkzaamheden worden geautomatiseerd, waardoor medewerkers meer tijd en aandacht kunnen besteden aan inhoudelijke en complexe taken.

De OFGV wil de kwaliteit van de uitvoering borgen in de werkprocessen, in systemen en in het handelen van medewerkers. Daartoe is de visie op kwaliteit en de visie op kwaliteitsmanagement vastgesteld. In 2027 voert de OFGV evaluaties op de werkprocessen uit met als doel de doelmatigheid en doeltreffendheid van de VTH-taken te vergroten.

De financieringssystematiek is samen met de deelnemers geëvalueerd en doorontwikkeld. Hierbij zijn de aanbevelingen voor de landelijke financieringssystematiek van omgevingsdiensten betrokken. In 2027 besluit het bestuur over de wijzigingen in de financiering voor de periode 2028-2030.

Voor de werving en selectie van medewerkers is het van belang dat de OFGV zichtbaar is voor potentiële nieuwe medewerkers. Ook in 2027 ligt de nadruk op het uitvoeren van activiteiten uit het strategisch wervings- en mediaplan en arbeidscommunicatie. Daarnaast blijft de OFGV inzetten op het opleiden van nieuwe medewerkers via een traineeprogramma en het stimuleren van doorstroming binnen de organisatie. Ook pakt de OFGV acties op die bijdragen aan het boeien en binden van medewerkers.

In 2027 vindt de implementatie plaats van het (nieuwe) VTHA-systeem. Dit systeem is gericht op data gedreven werken ter ondersteuning van een effectievere en efficiëntere taakuitvoering. In 2027 zijn wij actief bezig met verbetering en optimalisering van het (nieuwe) VTHA-systeem en het verhogen van de datakwaliteit, om de kwaliteit en efficiëntie van de uitvoering van de VTHA taken te verhogen. Daarnaast wordt het datawarehouse geoptimaliseerd, om outcome gericht, data gedreven en technisch vooruitstrevend te werken.

De ICT-infrastructuur moet plaats onafhankelijk werken optimaal ondersteunen en voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid. De architectuur van Informatievoorziening en ICT wordt verder ingericht volgens geldende overheidsnormen en professionele standaards.

A.2.6. Verbonden partijen

De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdemeren en Zeewolde, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland.
De OFGV heeft zelf geen verbonden partijen.

A.2.7. Grondbeleid

Het grondbeleid omvat het instrumentarium dat een gemeente of provincie ter beschikking heeft om de vastgestelde ruimtelijke en deels ook economische doelstellingen te realiseren. De OFGV is niet bevoegd om een (eigen) grondbeleid op te stellen.

A.2.8 Rechtmatigheid

De OFGV heeft zijn bedrijfsvoering processen op het gebied van financiën, inkoop en HRM beschreven in een Administratieve Organisatie volgens de 6-w methode: wat is de processtap, wie voert die uit, waarom wordt dat gedaan, waarmee wordt de stap uitgevoerd, wanneer wordt de stap uitgevoerd en waartoe leidt dat? In de processen zijn beheersmaatregelen opgenomen om mogelijke risico's te ondervangen. Elk jaar worden deze processen geëvalueerd en worden de Administratieve Organisatie en het Interne Controle Plan geüpdatet. De interne controle ondersteunt de rechtmatigheidsverantwoording door het Dagelijks Bestuur.
Jaarlijks legt de OFGV een frauderisicoanalyse aan het Algemeen Bestuur voor.

A.2.9 Openbaarheid Woo

In de Woo staan 17 informatiecategorieën die de overheid uit zichzelf openbaar moet maken (actieve openbaarmaking, zoals vergaderstukken AB en organisatiegegevens en op termijn ook juridische besluiten) en die de overheid openbaar maakt als iemand erom vraagt (passieve openbaarmaking, Woo-verzoeken). De OFGV maakt de eerste vijf informatiecategorieën actief openbaar en volgt de wetgeving voor de toekomstige twaalf categorieën.

Onder de Omgevingswet heeft de OFGV geen mandaat om zelfstandig Woo-verzoeken te beantwoorden. De OFGV verzamelt wel alle documentatie en levert deze aan bij het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag draagt zorg voor de passieve openbaarmaking van de documentatie. De prognose voor 2027 (gebaseerd op het gemiddelde van de jaren 2022-2023-2024) is het behandelen van 24 Woo-verzoeken. De Woo-verzoeken worden voornamelijk ingediend door omwonenden die klachten hebben over specifieke bedrijven. Zij vragen dan alle informatie op over het bedrijf, zoals de vigerende vergunningen, verslagen van uitgevoerde controles, handhavingszaken, klachten en overige correspondentie.

B. Financiële begroting 2027

B.1. Overzicht van baten en lasten en de toelichting

B.1.1. Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2030

BEGROTING PER TAAKVELD		Realisatie	Begroting na 1e BW	Begroting excl. index	Index	Wijziging taken	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
		2024	2026	2027	2027	2027	2027	2028	2029	2030
BATEN										
	Bijdragen deelnemers	€ 15.990.055	€ 19.314.756	€ 19.381.120	€ 877.203	€ 1.047.321	€ 21.305.643	€ 22.119.053	€ 23.022.870	€ 23.965.254
	Overige baten	€ 3.664.571	€ 725.251	€ 602.611	€ 18.380	€ -	€ 620.991	€ 637.170	€ 655.154	€ 673.908
TOTAAL BATEN		**€ 19.654.626**	**€ 20.040.008**	**€ 19.983.731**	**€ 895.583**	**€ 1.047.321**	**€ 21.926.635**	**€ 22.756.224**	**€ 23.678.024**	**€ 24.639.162**
LASTEN										
7.4	**Milieubeheer**	**€ 14.573.326**	**€ 15.122.124**	**€ 15.872.872**	**€ 675.789**	**€ 798.582**	**€ 17.347.243**	**€ 17.176.709**	**€ 17.871.608**	**€ 18.596.398**
	Personeelskosten	€ 9.869.667	€ 12.704.273	€ 12.647.470	€ 618.693	€ 798.582	€ 14.064.746	€ 14.515.018	€ 15.145.497	€ 15.804.240
	Inhuur	€ 2.506.191	€ 128.585	€ 128.855	€ 6.572		€ 135.426	€ 145.549	€ 152.099	€ 158.943
	Materieel	€ 2.197.469	€ 2.289.266	€ 3.096.547	€ 50.524		€ 3.147.071	€ 2.516.142	€ 2.574.013	€ 2.633.215
0.4	**Overhead**	**€ 5.472.931**	**€ 5.162.460**	**€ 5.050.436**	**€ 218.465**	**€ 248.739**	**€ 5.517.639**	**€ 5.716.405**	**€ 5.941.854**	**€ 6.176.717**
	Personeelskosten	€ 2.889.974	€ 3.746.992	€ 3.632.563	€ 185.261	€ 157.098	€ 3.974.922	€ 4.193.131	€ 4.381.822	€ 4.579.004
	Inhuur	€ 1.348.499	€ 69.187	€ 69.333	€ 3.536		€ 72.868	€ 78.315	€ 81.839	€ 85.522
	Materieel	€ 1.234.458	€ 1.346.281	€ 1.348.540	€ 29.668	€ 91.641	€ 1.469.849	€ 1.444.958	€ 1.478.192	€ 1.512.191
0.8	**Overige lasten**	**€ -**	**€ 60.423**	**€ 60.423**	**€ 1.329**	**€ -**	**€ 61.752**	**€ 63.111**	**€ 64.562**	**€ 66.047**
	Onvoorzien	€ -	€ 60.423	€ 60.423	€ 1.329		€ 61.752	€ 63.111	€ 64.562	€ 66.047
TOTAAL LASTEN		**€ 20.046.258**	**€ 20.345.008**	**€ 20.983.731**	**€ 895.583**	**€ 1.047.321**	**€ 22.926.635**	**€ 22.956.224**	**€ 23.878.024**	**€ 24.839.162**
SALDO VOOR MUTATIES RESERVES		**€ -391.632**	**€ -305.000**	**€ -1.000.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -1.000.000**	**€ -200.000**	**€ -200.000**	**€ -200.000**
0.9	**Vennootschapsbelasting**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
0.10	**Mutaties reserves**	**€ 536.001**	**€ 305.000**	**€ 1.000.000**	**€ -**	**€ -**	**€ 1.000.000**	**€ 200.000**	**€ 200.000**	**€ 200.000**
	Storting	€ -								
	Onttrekking	€ 536.001	€ 305.000	€ 1.000.000	€ -	€ -	€ 1.000.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Saldo na mutaties reserves		**€ 144.369**	**€ 0**	**€ 0**	**€ -**	**€ -**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

Bij het opstellen van de begroting 2027 is onder meer uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Deze begroting is opgesteld met de bijdragen van de deelnemers doorberekend op basis van de Kostenverdeelsystematiek 2024-2027 (KVS) verhoogd met de jaarlijkse indexatie.

- Het begrotingstotaal in 2027 wordt geïndexeerd in overeenstemming met de vigerende Gemeenschappelijke Regeling. Salarissen en kosten van inhuur (ongeveer 80% van het begrotingstotaal) worden verhoogd met de Loonvoet sector overheid en de overige kosten (circa 20% van het begrotingstotaal) met de prijs overheidsconsumptie, netto materieel uit de "Septembercirculaire gemeentefonds" van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze prijsindexen in de septembercirculaire gemeentefonds bedragen 5,1% respectievelijk 2,2% voor 2027. Het gewogen indexcijfer is 4,56%.

- De basis voor de begroting 2027 is de begroting 2026 na 1e begrotingswijziging. Dit is de vastgestelde begroting door het Algemeen Bestuur met een verlaging van de onttrekking aan de bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling.

- In 2027 komen er drie basistaken bij, namelijk Beleidsadvies omgevingstafels en omgevingsplannen, Omgevingsveiligheid en Toezicht op energiebesparing.
    - Beleidsadvies omgevingstafels en omgevingsplannen. De deelnemersbijdrage voor deze taak is gebaseerd op het stempercentage van de deelnemers.
    - Omgevingsveiligheid. De verhouding van storting in het gemeentefonds voor omgevingsveiligheid vormt de grondslag voor de deelnemersbijdrage.
    - Toezicht op energiebesparing. Voor deze toezichtstaak vormt het stempercentage zonder provincies de basis voor de bijdragen van de deelnemende gemeenten.

B.1.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Baten

Bijdragen deelnemers
Het begrote bedrag bestaat uit de reguliere bijdragen van deelnemers van € 21,0 mln en de bijdragen voor directe productiekosten van € 0,3 mln.

De bijdragen van de deelnemende partijen aan de begroting van 2027 zijn berekend op basis van de KVS, de indexering 2027 en de structurele wijziging van het takenpakket.

BIJDRAGEN DEELNEMERS		Begroting excl. index	Index	Toevoeging taak omgevings-veiligheid	Toevoeging taak beleidsadvies	Toevoeging taak energiebesparing	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
Nummer	Post	2027	2027	2027	2027	2027	2027	2028	2029	2030
1.1	Almere	€ 2.400.607	€ 109.594	€ 33.353	€ 27.031	€ 125.398	€ 2.695.983	€ 2.799.593	€ 2.914.758	€ 3.034.857
1.2	Lelystad	€ 1.742.810	€ 79.564	€ 19.242	€ 19.551	€ 90.699	€ 1.951.867	€ 2.026.879	€ 2.110.257	€ 2.197.208
1.3	Zeewolde	€ 863.906	€ 39.439	€ 3.848	€ 9.806	€ 45.489	€ 962.488	€ 999.478	€ 1.040.592	€ 1.083.469
1.4	Flevoland	€ 5.412.772	€ 247.106	€ -	€ 61.368	€ -	€ 5.721.246	€ 5.941.120	€ 6.185.517	€ 6.440.383
1.5	Urk	€ 443.233	€ 20.235	€ 5.131	€ 5.024	€ 23.306	€ 496.929	€ 516.027	€ 537.254	€ 559.391
1.6	Dronten	€ 1.419.794	€ 64.817	€ 14.111	€ 16.118	€ 74.773	€ 1.589.613	€ 1.650.703	€ 1.718.607	€ 1.789.420
1.7	Noordoostpolder	€ 2.054.053	€ 93.773	€ 15.394	€ 23.322	€ 108.189	€ 2.294.730	€ 2.382.920	€ 2.480.944	€ 2.583.168
1.8	Noord Holland	€ 289.696	€ 13.225	€ -	€ 3.289	€ -	€ 306.210	€ 317.978	€ 331.059	€ 344.700
1.9	Gooise Meren	€ 1.239.645	€ 56.593	€ 14.111	€ 14.068	€ 65.262	€ 1.389.680	€ 1.443.087	€ 1.502.450	€ 1.564.357
1.10	Hilversum	€ 1.380.484	€ 63.022	€ 15.394	€ 15.818	€ 73.379	€ 1.548.098	€ 1.607.593	€ 1.673.723	€ 1.742.687
1.12	Huizen	€ 510.309	€ 23.297	€ 5.131	€ 5.801	€ 26.910	€ 571.448	€ 593.410	€ 617.821	€ 643.277
1.13	Widemeren	€ 826.484	€ 37.731	€ 1.283	€ 9.378	€ 43.503	€ 918.379	€ 953.673	€ 992.904	€ 1.033.815
1.14	Blaricum	€ 208.166	€ 9.503	€ -	€ 2.347	€ 10.890	€ 230.907	€ 239.781	€ 249.645	€ 259.931
1.15	Laren	€ 268.147	€ 12.242	€ 2.566	€ 3.021	€ 14.013	€ 299.988	€ 311.517	€ 324.332	€ 337.695
Subtotaal		€ 19.060.106	€ 870.140	€ 129.565	€ 215.942	€ 701.813	€ 20.977.567	€ 21.783.759	€ 22.679.864	€ 23.614.358

Het stemrechtpercentage wordt conform artikel 7 lid 1 van de Gemeenschappelijke Regeling OFGV bepaald naar rato van de totale financiële bijdrage per deelnemer van het voorgaande kalenderjaar. De verdeling van de stemmen in 2027 wordt bepaald aan de hand van de jaarcijfers over 2026.

De bijdragen voor de directe productiekosten zijn als volgt:

	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN PROVINCIE FLEVOLAND		
Lasten	Vaartuigen	€	97.429
	Buitengebied	€	104.828
	Extern advies VTH	€	86.441
	Zwemwater	€	89.927
	Grondwater	€	83.040
	Subtotaal	**€**	**461.665**
Baten	Legesopbrengsten	€	158.719
	Totaal Provincie Flevoland	**€**	**302.945**
	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN GEMEENTE ALMERE		
	Geluidsmeter	€	1.442
	Totaal Gemeente Almere	**€**	**1.442**
	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN GEMEENTE GOOISE MEREN		
	Algemeen uitbesteed werk	€	13.919
	Totaal Gemeente Gooise Meren	**€**	**13.919**
	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN PROVINCIE NOORD-HOLLAND		
	Advertentie-, onderzoek en kadasterkosten	€	9.374
	Totaal Provincie Noord-Holland	**€**	**9.374**

Overige baten
De overige baten betreffen subsidies, inkomsten uit het uitvoeren van meerwerkopdrachten en detacheringsopbrengsten.

Lasten

Personeelskosten
De personeelskosten betreffen salarissen van vast personeel. Deze zijn verdeeld over de taakvelden milieubeheer en bedrijfsvoering in overeenstemming met de salarisprognose. Randvoorwaardelijke taken zoals accountmanagement zijn toegerekend aan milieubeheer.

Inhuur
De beschikbare inhuurbudgetten zijn verdeeld over de taakvelden milieubeheer en bedrijfsvoering in overeenstemming met de besteding in 2025.

Materieel
De materiële kosten zoals opleidingskosten, algemene personeelskosten, huisvesting en informatiemanagement zijn verdeeld over de taakvelden milieubeheer en bedrijfsvoering volgens de IV3-voorschriften en het besluit begroting en verantwoording. In 2027 zijn de materiële kosten voor milieubeheer eenmalig € 0,8 mln hoger vanwege de implementatiekosten van de aanbesteding van VTHA-systemen.

Reserves
Voor 2027 zijn twee onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling geraamd. Dit betreft de implementatiekosten van VTHA-systemen van € 0,8 mln en de onttrekking voor innovatieprojecten van € 0,2 mln.

B.1.3. Algemene dekkingsmiddelen
De OFGV ontvangt geen algemene dekkingsmiddelen.

B.1.4. Kosten van overhead
De personele overhead mag maximaal 24% bedragen. De OFGV blijft hier onder.

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Percentage personele overhead	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Personele lasten overhead personeel	2.889.974	3.314.655	3.746.992	3.974.922	4.193.131	4.381.822	4.579.004
Personele lasten direct personeel	9.869.667	11.223.305	12.704.273	14.064.746	14.515.018	15.145.497	15.804.240
% personele overhead	**22,6%**	**22,8%**	**22,8%**	**22,0%**	**22,4%**	**22,4%**	**22,5%**

B.1.5. Stelposten, vennootschapsbelasting en onvoorzien

De OFGV heeft geen stelposten in de begroting 2027. Het bedrag voor onvoorzien bedraagt € 62.000. De OFGV hoeft geen vennootschapsbelasting te betalen, omdat resultaten behaald worden als gevolg van de wettelijke taak of zonder winstopslag.

B.1.6. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten betreffen posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden en dus een tijdelijk karakter hebben. De begroting 2027 is incidenteel verhoogd met de implementatiekosten van VTHA-systemen ad € 800.000 en de kosten voor innovatieprojecten ad € 200.000. Deze worden incidenteel onttrokken aan de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling.

B.2. Financiële positie en toelichting

B.2.1. Uitgangspunten en ontwikkelingen ten opzichte van 2026

De wijzigingen in de begroting van 2027 ten opzichte van de meerjarenschijf 2027 in de begroting 2026 hebben betrekking op de structurele taakuitbreidingen en de indexering. Daarnaast wordt de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling aangewend voor de implementatiekosten van VTHA-systemen.

B.2.2. Geprognosticeerde eindbalans

De balansprognose tot en met 2029 is als volgt:

Balans	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Materiële vaste activa	1.823.637	1.403.497	1.403.497	1.403.497	1.403.497	1.403.497	1.403.497
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Vlottende activa	4.653.329	5.148.789	4.693.789	3.693.789	3.693.789	3.693.789	3.693.789
Balanstotaal activa	**6.476.966**	**6.552.286**	**6.097.286**	**5.097.286**	**5.097.286**	**5.097.286**	**5.097.286**
Algemene reserve	839.372	839.372	839.372	839.372	839.372	839.372	839.372
Bestemmingsreserves	144.368	1.000.623	545.623	-454.377	-454.377	-454.377	-454.377
Voorzieningen	180.704	180.704	180.704	180.704	180.704	180.704	180.704
Vlottende passiva	5.312.523	4.531.588	4.531.588	4.531.588	4.531.588	4.531.588	4.531.588
Balanstotaal passiva	**6.476.966**	**6.552.286**	**6.097.286**	**5.097.286**	**5.097.286**	**5.097.286**	**5.097.286**

Voor de raming van de vaste activa en vlottende passiva is gebruikgemaakt van het gemiddelde van de jaarrekeningcijfers van de drie voorafgaande jaren. Het eigen vermogen is gebaseerd op bekende reservemutaties en een nihil rekeningresultaat. De vergelijkende cijfers over 2025 betreffen schattingen.

B.2.3. Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen

De formatie bedraagt begin 2025 175 fte. Ruimte in het salarisbudget wordt ingezet voor de flexibele schil en samenwerking op de bedrijfsvoering.

B.2.4. Investeringen in vaste activa

De OFGV heeft geen investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Investering	Afschrijvingstermijn	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verbouwing pand	10 jaar - 2033						
Meubilair	10 jaar - 2033	€ 60.132					
ICT hardware (computers, laptops, tablets)	3 jaar	€ 41.775	€ 224.640	€ 89.250	€ 44.593	€ 240.029	€ 95.458
Telefoons	2 jaar	€ -	€ 111.000	€ -	€ 115.938	€ -	€ 121.332
Handhavingsschepen	30 jaar - 2045						
Totaal investeringen		**€ 101.907**	**€ 335.640**	**€ 89.250**	**€ 160.531**	**€ 240.029**	**€ 216.790**

De OFGV vervangt de activa pas op het moment dat het nodig is. Dit betekent dat de activa langer mee kan gaan dan de afschrijvingstermijn en soms juist eerder worden aangeschaft als dat voordelen oplevert. De niet uitgegeven kredieten schuiven door naar latere jaren.

Op basis van de afschrijvingstermijn worden in 2027 investeringen gedaan in ICT-hardware zoals laptops en tablets.

De afschrijvingstermijnen stemmen overeen met de termijnen in de Financiële Verordening. Alle kosten als gevolg van de afschrijving op genoemde investeringen zijn structureel in de begroting verankerd.

B.2.5. Financiering

De begroting van de OFGV wordt grotendeels gedekt uit de bijdragen van de deelnemers. De OFGV stuurt voorafgaand aan elk kwartaal een voorschotnota van 25% van deze bijdrage aan de deelnemer. Daarom heeft de OFGV geen leningen nodig voor haar reguliere taakuitvoering. De OFGV neemt deel aan het wettelijk verplichte schatkistbankieren: overtollige middelen tot € 500.000 worden aangehouden in rekening-courant bij de BNG, het meerdere wordt aangehouden in de schatkist.

B.2.6. Reserves en voorzieningen

Algemene Reserve

De omvang van de algemene reserve bedraagt begin 2025 € 839.000. In 2026 zijn geen onttrekkingen aan de reserve voorzien. Dus de omvang van de algemene reserve bedraagt begin 2027 € 839.000.
Eventuele rekeningresultaten worden in eerste instantie afgewikkeld met de algemene reserve. Die heeft een ondergrens van € 0 en een bovengrens van 5% van de omzet. Het maximum van de algemene reserve van deze begroting is € 1,1 mln. Gezien het benodigde weerstandsvermogen is de algemene reserve toereikend en hoeft deze niet verhoogd te worden tot het maximum.

Innovatiereserve

De bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling wordt gevoed vanuit rekeningresultaten van boekjaren waarin meer inkomsten zijn ontvangen dan de taakstelling. Met betrekking tot de bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling heeft het AB in februari 2020 de spelregels van de bestemmingsreserve bepaald: de reserve wordt aangevuld vanuit het overschot op de overige inkomsten. Hierbij wordt een plafond van maximaal € 300.000 voor onbestemde middelen gehanteerd met als peildatum 31 december om te monitoren of dat plafond al dan niet wordt overschreden. Als op 31 december blijkt dat daarmee het plafond voor onbestemde middelen van € 300.000 wordt overschreden, dan wordt het meerdere alsnog direct uitbetaald aan de deelnemers.

Het saldo van de innovatiereserve betreft het saldo in de jaarrekening 2024 minus de geraamde onttrekkingen in 2025, 2026 en 2027. Op dit moment is er een tekort in de innovatiereserve maar deze is gebaseerd op alle verwachte onttrekkingen in 2025, 2026 en 2027. Het Dagelijks Bestuur gaat ervan uit dat er geen extra bijdrage van de deelnemers wordt gevraagd. Het Dagelijks Bestuur vertrouwt erop dat door een effectieve en doelmatige uitvoering van de agenda het tekort niet zal ontstaan. Eventueel is de algemene reserve de risico buffer. In de begroting 2027 bedraagt het saldo van de innovatiereserve daarmee € -454.000.

Reserves	Saldo 31-12-2023	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Saldo 31-12-2024	Toevoeging 2025	Onttrekking 2025	Saldo 31-12-2025	Toevoeging 2026	Onttrekking 2026	Saldo 31-12-2026	Toevoeging 2027	Onttrekking 2027	Saldo 31-12-2027
Algemene Reserve	€ 839.372			€ 839.372			€ 839.372			€ 839.372			€ 839.372
Bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling	€ 1.003.129	€ 1.330.635	€ 536.001	€ 1.797.763	€ 144.368	€ 941.508	€ 1.000.623	€ 0	€ 455.000	€ 545.623	€ 0	€ 1.000.000	-€ 454.377
Bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR OFGV	€ 160.756		€ 160.756	€ 0			€ 0			€ 0			€ 0
Totaal reserves	**€ 2.003.257**	**€ 1.330.635**	**€ 696.757**	**€ 2.637.135**	**€ 144.368**	**€ 941.508**	**€ 1.839.995**	**€ 0**	**€ 455.000**	**€ 1.384.995**	**€ 0**	**€ 1.000.000**	**€ 384.995**

Voorzieningen

De OFGV heeft een voorziening voor verlofsparen. Het is onbekend hoeveel medewerkers in de loop van 2025, 2026 en 2027 kiezen voor verlofsparen. De waarde van de voorziening is gelijk aan de waarde in de jaarrekening 2024 en bedraagt € 180.000.

B.2.7. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven. Conform het Europese stabiliteits- en groeipact is de macronorm voor lidstaat Nederland een maximaal EMU-saldo van -0,5% van het bruto binnenlands product. Decentrale overheden moeten inzicht geven in de berekening van hun aandeel in dit EMU-saldo. Alle gemeenten, provincies en waterschappen moeten deze informatie aanleveren bij het CBS. Bij gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats wanneer deze een exploitatie van € 20 mln of meer hebben. In 2027 overschrijdt de exploitatie van de OFGV de grens van € 20 miljoen. Dat betekent dat de OFGV wél binnen de steekproef van het CBS kan vallen, aangezien de grens is vastgesteld op een exploitatieomvang van € 20 miljoen of meer. In de tabel hieronder wordt de berekening van het EMU-saldo weergegeven.

	Realisatie	Begroting na 1e BW	Begroting excl. Index	Index		Begroting incl. index	Meerjarenraming		
Berekening EMU saldo	**2024**	**2026**	**2027**	**2027**		**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Exploitatiesaldo	€ 144.369	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
+ afschrijvingen	€ 231.843	€ 293.460	€ 293.460	€ 6.456	€ -	€ 299.916	€ 306.514	€ 313.564	€ 320.776
+ dotatie voorziening	€ 23.271	€ -	€ -			€ -	€ -	€ -	€ -
- investering activa	€ 66.464	€ 335.640	€ 89.250			€ 89.250	€ 160.531	€ 240.029	€ 216.790
+ bijdragen andere overheden	€ -	€ -	€ -			€ -	€ -	€ -	€ -
+ desinvestering activa	€ -	€ -	€ -			€ -	€ -	€ -	€ -
- aankoop grond	€ -	€ -	€ -			€ -	€ -	€ -	€ -
+ baten bouwexploitatie	€ -	€ -	€ -			€ -	€ -	€ -	€ -
- onttrekking voorziening	€ -	€ -	€ -			€ -	€ -	€ -	€ -
- onttrekking reserve	€ 536.001	€ 305.000	€ 1.000.000	€ -	€ -	€ 1.000.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
- boekwinst aandelen	€ -	€ -	€ -			€ -	€ -	€ -	€ -
EMU saldo	**€ -202.982**	**€ -347.179**	**€ -795.790**	**€ 6.456**		**€ -789.334**	**€ -54.016**	**€ -126.465**	**€ -96.013**

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31235144628
boheemenm@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **8-12-2025**
Commissie Leefomgeving
Datum commissievergadering **24-11-2025**

4 december 2025

Onderwerp: Advies Voordracht 52-2025 Zienswijze Provinciale Staten op de conceptbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Leefomgeving adviseert Voordracht 52-2025 Zienswijze Provinciale Staten op de conceptbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek als hamerstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 8 december 2025.

Kernpunten uit de bespreking:

- Er zijn zorgen over de snel dalende solvabiliteit van de omgevingsdienst en de vraag rijst of het beperkte reservebeleid past bij de eisen voor financiële robuustheid.
- Sommige fracties vinden een bezuiniging van 5800 euro acceptabel, anderen vinden bezuinigen onverstandig gezien de lage solvabiliteit en druk op de organisatie.

De gedeputeerde legt uit dat de lage solvabiliteit hoort bij het beperkte reservebeleid van omgevingsdiensten, omdat hun aandeelhouders in geval van financiële problemen moeten bijspringen.

Toezeggingen gedeputeerde:
Er volgt een schriftelijke beantwoording op de vraag of een deel van de risico's die in het provinciale weerstandsvermogen moet worden opgevangen in de begroting is meegenomen.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Leefomgeving

T.K. van Wijnen
commissievoorzitter

Beantwoording vraag SP over reserves OFGV (ag.p. 4a)

Commissie Leefomgeving 24-11-2025
Zienswijze Provinciale Staten op de conceptbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Vraag:
Er zijn dus afspraken over het aanhouden van reserves. Daar voldoen ze nu aan. Maar die reserves zijn wel heel beperkt. Hoe houden wij hier in onze begroting rekening mee als er bv tekorten onstaan (bv instorten dak werd genoemd)?

Antwoord:
De beperking van de reserves valt relatief mee. Het aanhouden van genoeg reserves om het totale weerstandsvermogen te kunnen dekken heeft als resultaat dat de omgevingsdiensten veel “stilstaande” maatschappelijke middelen in kas hebben. Middelen die daardoor niet besteedbaar zouden zijn. De praktijk wijst uit dat het aanhouden van grote reserves niet nodig is. Daarom is ook besloten slechts een deel van het weerstandsvermogen aan te houden.
Mocht er ooit wel een tekort ontstaan dan zijn de deelnemers daar naar rato voor verantwoordelijk. Gezien de risico’s die in de P&C documenten van de omgevingsdiensten worden genoemd zijn die bedragen voor de deelnemers niet hoog. Waardoor een reservering m.b.t. ons eigen weerstandsvermogen niet nodig is volgens de door uw Staten vastgestelde spelregels.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.E.A.A.M. Ooms
BEL/RSO

Telefoonnummer +31235144823
marissa.ooms@noord-holland.nl

Verzenddatum

16 OKT. 2025

Kenmerk
2400698/2441659

Uw kenmerk

Betreft: Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de vierde herziening van de Omgevingsverordening NH2022.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

6 bijlage(n)

- Statenvoordracht
- Wijzigingsbesluit PS Vierde Herziening Omgevingsverordening NH2022
- Wijzigingsbesluit GS bijlagen Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022
- Leidraad Habitat voor Weidevogels
- Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022
- Nota van Beantwoording Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2025 | 48

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 14 oktober 2025

Onderwerp: Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

Kenmerk: 2400698/2439120

Bijlagen (5):

1. Wijzigingsbesluit PS Vierde Herziening Omgevingsverordening NH2022
2. Wijzigingsbesluit GS bijlagen Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022
3. Leidraad Habitat voor Weidevogels
4. Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022
5. Nota van Beantwoording Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

1. Inleiding

Uw Staten worden in deze voordracht gevraagd om de vierde herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022) vast te stellen. Het ontwerp van deze vierde herziening is ter informatie aangeboden aan Provinciale Staten (PS) (brief met kenmerk 2400698/2400705). Het ontwerp is besproken met de Statencommissie Ruimte op 16 juni 2025 en heeft van 28 mei t/m 8 juli 2025 (6 weken) voor eenieder ter inzage gelegen. Gedeputeerde Staten (GS) hebben de vierde herziening van de OV NH2022 op 14 oktober 2025 in eindconcept vastgesteld. Het eindconcept wordt op 17 november geagendeerd in de commissie Ruimte.

Sinds 2022 wordt de OV NH2022 één keer per jaar herzien. De jaarlijkse herziening is gericht op inwerkingtreden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Zo houdt de provincie de Omgevingsverordening actueel door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces.[1] De herziening die nu ter vaststelling voorligt, is de vierde actualisatie van de OV NH2022 die PS op 23 mei 2022 hebben vastgesteld.

Na vaststelling door PS in december treedt de vierde herziening in werking op 1 januari 2026.

Leeswijzer stukken

De volgende stukken zijn ter besluitvorming:

- Wijzigingsbesluit PS Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

[1]

- Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022
- Nota van Beantwoording Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

De volgende stukken zijn ter informatie:
- Wijzigingsbesluit GS bijlagen Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022
- Leidraad Habitat voor Weidevogels
- Overzicht stand van zaken moties

2. Wijzigingen vierde herziening

De OV NH2022 vertaalt provinciaal beleid in regelgeving. De vierde herziening van de OV NH2022 bestaat uit wijzigingen in de artikelen, toelichtingen, werkingsgebieden en/of bijlagen in relatie tot de volgende onderwerpen:

- Wonen in landelijk gebied (beleidsrijk)
- Transformatie agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie (beleidsrijk)
- Datacenters (beleidsrijk)
- Peilbesluiten in veenpolderlandschappen (beleidsrijk)
- Open bodemenergiesystemen (beleidsarm)
- Bodemsaneringen (beleidsarm)
- Vaarwegen (beleidsarm)
- Provinciale wegen (beleidsarm)
- Faunabeheer (beleidsarm)
- Ontheffingen (beleidsarm)
- Stedelijke functie (beleidsarm)
- Agrarische bedrijven (beleidsarm)
- Natuurnetwerk Nederland (beleidsarm)
- Weidevogels (beleidsarm)
- Functiewijzigingen in bestaande bebouwing (beleidsarm)
- Projectbesluiten (beleidsarm)

Het betreft de volgende soorten wijzigingen:
- Wijzigingen die nieuw beleid of aanscherpingen en verduidelijkingen van bestaand beleid in de OV NH2022 verankeren;
- Wijzigingen die onderdelen van het coalitieakkoord ‘Verbindend vooruit!’ in de OV NH2022 verankeren;
- Technische, tekstuele of redactionele wijzigingen en correcties.

Het Wijzigingsbesluit Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 1) laat zien wat er naar aanleiding van deze herziening wordt aangepast in de regels. Paragraaf 2.1 van de Nota van Beantwoording (bijlage 5) bevat een overzicht van de wijzigingen (was/wordt tabel). Paragraaf 2.2 van de Nota van Beantwoording (bijlage 5) bevat per onderwerp een toelichting op de wijzigingen. Er zijn een aantal wijzigingen in het Delegatiebesluit die voortvloeien uit de wijziging van de regels van de OV NH2022. Deze zijn opgenomen in het Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 4).

3. Toelichting op de beleidsrijke wijzigingen

De beleidsrijke wijzingen betreffen de volgende onderwerpen: wonen in landelijk gebied, transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie, datacenters en peilbesluiten in veenpolderlandschappen. Hieronder treft u een korte toelichting op de wijzigingen op deze onderwerpen. Voor een uitgebreidere toelichting op alle wijzigingen verwijzen wij u naar bijlage 5, paragraaf 2.2.

Wonen in landelijk gebied

Deze wijziging van artikel 6.18b OV NH2022 betreft de transformatie van voormalige (agrarische) bedrijfsbebouwing naar wonen in het landelijk gebied. Hiermee worden ondernemers gestimuleerd om leegstaande of leegkomende bedrijfsbebouwing op te ruimen in ruil voor de realisatie van maximaal 3 woningen. De wijziging betreft het vervangen van de sloopeis van 1000m2 door kwalitatieve voorwaarden over de inrichting van het perceel. Het beoogde effect van de wijziging is dat de omgevingskwaliteit van het landelijk gebied verbetert, doordat er meer leegstaande of leegkomende bedrijfsbebouwing kan worden opgeruimd. Door in de instructieregels van de Omgevingsverordening meer ruimte te bieden voor de transformatie van bedrijfsbebouwing naar wonen, komen er meer percelen in aanmerking en geven we gemeenten meer ruimte om zelf te bepalen wat een wenselijke ontwikkeling is.

Transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie

De wijziging van artikel 6.19a OV NH2022 betreft het mogelijk maken van nieuwe bebouwing bij de transformatie van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing naar kleinschalige vormen van huisvesting, werken, recreatie, horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij en zorgactiviteiten. Dit kon al plaatsvinden binnen de bestaande bebouwing en dat blijft zo. Toegevoegd wordt dat nu ook de bestaande bebouwing mag worden gesloopt en maximaal 500 m2 mag worden teruggebouwd. Hierdoor wordt het bijvoorbeeld mogelijk dat glas buiten glastuinbouwconcentratiegebied gesloopt wordt en er een nieuwe functie voor in de plaats kan komen. Zo wordt onder andere tegemoetgekomen aan het verzoek van de gemeente Aalsmeer om hiervoor ruimte te maken in de verordening.

Datacenters

Deze wijziging in artikel 6.32a en 6.32b OV NH2022 en de bijbehorende toelichting betreft het mogelijk maken van nieuwe solitaire datacenters buiten de huidige clustergebieden (gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon), onder strenge voorwaarden. De wijziging geeft uitvoering aan de herijkte Datacenterstrategie NH 2025-2027, die op 3 februari 2025 door PS is vastgesteld.

In de herziene Datacenterstrategie wil de provincie in uitzonderlijke gevallen kunnen besluiten om van de clusterbepaling af te wijken en solitaire vestiging van datacenters buiten de drie clustergemeenten toe te staan. Dit betreft geen nieuwe hyperscale-datacenters, want die zijn sowieso niet toegestaan, zoals aangegeven in het coalitieakkoord ‘Verbindend vooruit’. Wij maken dit mogelijk door de werkingsgebieden ‘Datacenter toegestaan’ en ‘Datacenter uitgesloten’ op verzoek aan te passen, zoals beschreven in de aangepaste toelichting van artikel 6.32b. Afwijken van de clusterbepaling doet de provincie dan onder voorwaarden dat de desbetreffende datacenterontwikkeling voldoet aan a) de gemeentelijke ruimtelijke en strategische doelstellingen en ambities, b) een positieve impact op het energiesysteem, waarover wordt geadviseerd door de netbeheerder, voor een periode van minimaal 15 jaar, c) aantoonbaar bijdraagt aan een brede welvaart (zie Brede Basismonitor Noord-Holland) en d) voldoet aan de ‘Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland’.

Door het stellen van scherpe voorwaarden wordt verwacht dat dit niet leidt tot ongebreidelde groei buiten de clusters.

Peilbesluiten in veenpolderlandschappen

Deze wijziging betreft het opnemen van een nieuwe instructieregel in artikel 6.91a voor de waterschappen, ten behoeve van het verminderen van broeikasuitstoot in de veenpolderlandschappen. Broeikasgasuitstoot als gevolg van veenoxidatie kan onder andere worden verminderd door de drooglegging te verkleinen. Door hierop te anticiperen en de drooglegginsnorm aan te passen blijft het watersysteem in de toekomst beheersbaar, veilig en gezond.

Met artikel 6.91a in de Omgevingsverordening krijgen waterschappen de taak rekening te houden met broeikasgasuitstoot. Dit is nieuw, omdat het een maatschappelijke opgave betreft die de provincie kan opleggen. De instructieregel zorgt voor een ‘stand still’, zodat de uitstoot niet verder toeneemt. Om de Klimaatdoelen te halen, zijn in de toekomst extra stappen nodig. Daarover zal later het gesprek worden voortgezet. Er zal gekeken worden hoe eventuele maatregelen bijdragen, hoe ze worden vormgegeven, per wanneer invoering reëel is en welke flankerende maatregelen gewenst zijn.

4. Ambtshalve wijzigingen

Deze herziening bevat, in aanvulling op de wijzigingen die ter inzage zijn gelegd, ook een aantal ambtshalve wijzigingen. Alle ambtshalve wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.1, categorie C en nader toegelicht in paragraaf 2.2 van de Nota van Beantwoording (bijlage 5). Het betreft de toevoeging van een procedurele bepaling voor toezicht en het doorvoeren van tekstuele correcties en verduidelijkingen. Daarnaast is er één inhoudelijke verduidelijking van de regels die wij hieronder nader toelichten.

Verduidelijking ‘kern’ en ‘dorpslint’

Sinds de derde herziening van de OV NH2022 (die in werking is getreden per 1 januari 2025) krijgen wij veel vragen en casuïstiek van gemeenten over de toepassing van de instructieregel 6.18a over bouwen aan een kern of dorpslint. Wij willen de regel en de beoogde toepassing daarvan daarom verduidelijken, zonder dat deze inhoudelijk wijzigt ten opzichte van de oorspronkelijk beoogde werking.

Wat betreft de dorpslinten gaan veel vragen over ‘wanneer er sprake is van een dorpslint’ en wanneer bouw je ‘aan een lint’. Door de toevoeging van het woord ‘langgerekt’ in de begripsbepaling wordt duidelijker dat een lint gaat over een lange aaneenschakeling van bebouwing.

In de regel zijn enkele woorden toegevoegd om te verduidelijken dat woningbouw kan plaatsvinden ‘in het verlengde van’ het lint. In de toelichting is verduidelijkt hoe woningbouw kan aansluiten op de huidige vorm en opbouw van het lint.

Uit de casuïstiek en vragen van gemeenten blijkt dat het gewenst is om de ligging van nieuwe woningbouw ten opzichte van de bestaande kern te verduidelijken. In plaats van ‘aan een kern’ stellen wij voor om de tekst in de regel te wijzigen naar ‘aansluitend op een kern’.

In de toelichting op de regel wordt verduidelijkt hoe gemeenten kunnen beoordelen of nieuwe woningbouw aansluit op de bestaande kern.

5. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Het doel van deze Statenvoordracht is om de wijzigingen van de vierde herziening op te nemen in de Omgevingsverordening NH2022.

6. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

In de Nieuwsbrief Omgevingsverordening, die naar diverse externe contacten zoals gemeenten en organisaties wordt verspreid, is aandacht besteed aan het maken van deze vierde herziening van de OV NH2022. De terinzagelegging is aangekondigd via de diverse kanalen van de provincie. Als er sprake is van grote wijzigingen worden die ook afzonderlijk bij belanghebbenden onder de aandacht gebracht en waar mogelijk wordt tijdens het proces afgestemd. Er is ook via diverse kanalen een herinnering uitgegaan tijdens de terinzagelegging. Voor de toelichting op participatie en afstemming verwijzen wij naar hoofdstuk 2.2 in de Nota van Beantwoording (bijlage 5).

7. Proces en procedure

Op 20 mei 2025 hebben GS de vierde herziening van de OV NH2022 in ontwerp vastgesteld. Het ontwerp is ter informatie aangeboden aan PS en besproken in de Statencommissie Ruimte van 16 juni 2025 (brief aan PS met kenmerk 2400698/2439120). De terinzagelegging vond plaats van 28 mei t/m 8 juli 2025 (6 weken).

Op basis van de ingediende zienswijzen is een Nota van Beantwoording (bijlage 5) opgesteld. GS hebben deze, samen met de wijzigingen van de OV NH2022, op 14 oktober 2025 als eindconcept vastgesteld en leggen deze nu ter vaststelling aan uw Staten voor.

Na vaststelling door uw Staten treedt de vierde herziening van de OV NH2022 in werking op 1 januari 2026.

Deze vierde herziening bevat voor de onderwerpen beschermd landschap en regionale afspraken bij woningbouwontwikkelingen wijzigingen in de bijlagen die verband houden met de wijziging van de artikelen. PS hebben de bevoegdheid tot het wijzigen van de bijlagen gedelegeerd aan GS. GS hebben derhalve de wijzigingen in de bijlagen op 14 oktober jl. vastgesteld (zie het wijzigingsbesluit in bijlage 2). Deze wijzigingen treden zo snel mogelijk na 1 januari in werking. De wijzigingen in de bijlagen kunnen vanwege technische redenen niet tegelijkertijd in werking treden met de overige wijzigingen van de vierde herziening.

8. Uitkomsten van de terinzagelegging

Er zijn 22 zienswijzen ingediend. De meeste zienswijzen hebben betrekking op de onderwerpen wonen in landelijk gebied, transformatie agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie, datacenters en peilbesluiten in veenpolderlandschappen. De Nota van Beantwoording (paragraaf 3, bijlage 5) bevat de beantwoording van de zienswijzen.

Naar aanleiding van de zienswijzen is een aantal kleine wijzigingen en verduidelijkingen aangebracht ten opzichte van het ontwerp van de vierde herziening, zoals beschreven in de was/wordt tabel in de Nota van Beantwoording (bijlage 5, paragraaf 2.1, categorie B). Hieronder gaan wij per onderwerp kort in op de belangrijkste wijzigingen.

<u>Wonen in landelijk gebied & transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie</u>

Aan de hand van de zienswijzen hebben wij de nummering en verwijzingen in artikel 6.18b en 6.19a gecorrigeerd. Artikel 6.19a lid 7 is aangepast om voldoende ruimte te bieden aan de toepassing van een (inter)gemeentelijk vereveningsfonds. Daarnaast hebben wij een verduidelijking opgenomen door het woord ‘maximaal’ toe te voegen aan 6.18b lid 2, 6.19a lid 4 en lid 5. Verder passen wij de toelichting op artikel 6.18b en artikel 6.19a aan om ook de omgevingsvergunning voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteit toe te staan als instrument bij de voorwaarde dat herbouw onmogelijk wordt gemaakt.

<u>Datacenters</u>

Naar aanleiding van de zienswijzen is in Artikel 6.32b Datacenter ‘uitgesloten lid 2 (uitzonderingspositie gemeente Diemen)’ opnieuw toegevoegd. Hiermee herstellen wij een omissie. Er is voor de ontwikkeling op het Vattenfall terrein nog geen ontwerpbesluit ter inzage gelegd en daarmee bestaat de uitzonderingspositie voor de gemeente Diemen nog. Aangaande het verlengen van de termijn heeft de provincie, na overleg met de gemeente Diemen, besloten om de termijn met één jaar te verlenen tot 31 december 2027. De bedrijven en de gemeente Diemen, die betrokken zijn bij dit project, voorzien een efficiënter en succesvoller proces als zij nog gebruik kunnen maken van de uitzonderingspositie. Daarnaast is in de toelichting van artikel 6.32b (Datacenter uitgesloten) voorwaarde d aangepast, omdat juridisch niet voldaan kan worden aan een Richtlijn.

<u>Peilbesluiten in veenpolderlandschappen</u>

Naar aanleiding van de zienswijzen is een tweede lid toegevoegd aan artikel 6.91a, met de strekking dat het eerste lid niet van toepassing is op peilgebieden die voor minder dan 10% van de oppervlakte veengrond bevatten. Daarnaast is het werkingsgebied ‘veenpolderlandschap’ toegevoegd aan artikel 6.42 lid 1 sub j.

9. Leidraad Habitat voor Weidevogels

Om bij een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling aantasting op de kernkwaliteit 'habitat voor weidevogels' te voorkomen, is de Leidraad Habitat voor Weidevogels ontwikkeld (zie bijlage 3). Met behulp van deze Leidraad kunnen gemeenten beoordelen of hun voorgenomen ontwikkeling het leefgebied voor weidevogels, en daarmee de kernkwaliteit, aantast. De verwijzing naar de Leidraad wordt met deze herziening opgenomen in de toelichting op sub-paragraaf 6.2.5.2.

Op basis van signalen van gemeenten blijkt dat er ruimte is voor verbetering van de Leidraad. Wij zijn daarom voornemens om, op basis van de eerste ervaringen, de Leidraad op korte termijn te verduidelijken, om de werkbaarheid voor gemeenten te vergroten. Hiervoor volgt een apart GS besluit.

10. Evaluatie Omgevingsverordening

In de zomer zijn wij gestart met de evaluatie van de OV NH2022. Met deze evaluatie onderzoeken wij de werkbaarheid, integraliteit en effectiviteit van de verordening voor het realiseren van onze provinciale beleidsdoelen. Het eindrapport van de evaluatie is naar verwachting in het voorjaar van 2026 beschikbaar.

Met deze evaluatie geven wij handen en voeten aan de beleidscyclus zoals die wordt gehanteerd onder de Omgevingswet. Het is wenselijk om nu, bijna 5 jaar na de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening, te evalueren of de regels effectief zijn voor het behalen van onze beleidsdoelen en of de verordening voldoende werkbaar en integraal is.

De wenselijkheid van een evaluatie is ook actueel vanwege de herijking van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening kennen een sterke samenhang (regels volgen uit beleid). Om de aansluiting tussen beleid en regels te borgen, wordt deze evaluatie uitgevoerd gelijktijdig met het proces van de herijking van de Omgevingsvisie. Door de evaluatie nu uit te voeren, hebben wij de tijd om, parallel aan het proces van de Omgevingsvisie, eventuele grote veranderingen in de OV NH2022 tijdig voor te bereiden. Grote aanpassingen zouden kunnen worden verwerkt in de herzieningsprocedure van 2027, met inwerkingtreding per 1 januari 2028. De aanpassing van de regels volgt daarmee een jaar na de (voorziene) vaststelling van de Omgevingsvisie.

11. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 48-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 14 oktober 2025;

gelet op
- de Omgevingswet (artikelen 2.6, 2.8, 2.12, eerste lid, 2.13, eerste lid, 2.18, eerste lid en tweede lid, 20.1, derde lid, 2.42, tweede lid, 2.44, vijfde lid, 4.1, eerste lid, 4.2, tweede lid, 8.1, derde lid, 16.15, tweede lid, 16.55, derde lid);

- de Wet luchtvaart (artikel 8.43),

besluiten:

1. De Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 1) vast te stellen;

2. De wijziging van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 4) vast te stellen;

3. De Nota van Beantwoording Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 5) vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

2025 | 48

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 14 oktober 2025

Onderwerp: Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

Kenmerk: 2400698/2439120

Bijlagen (5):

1. Wijzigingsbesluit PS Vierde Herziening Omgevingsverordening NH2022
2. Wijzigingsbesluit GS bijlagen Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022
3. Leidraad Habitat voor Weidevogels
4. Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022
5. Nota van Beantwoording Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

1. Inleiding

Uw Staten worden in deze voordracht gevraagd om de vierde herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022) vast te stellen. Het ontwerp van deze vierde herziening is ter informatie aangeboden aan Provinciale Staten (PS) (brief met kenmerk 2400698/2400705). Het ontwerp is besproken met de Statencommissie Ruimte op 16 juni 2025 en heeft van 28 mei t/m 8 juli 2025 (6 weken) voor eenieder ter inzage gelegen. Gedeputeerde Staten (GS) hebben de vierde herziening van de OV NH2022 op 14 oktober 2025 in eindconcept vastgesteld. Het eindconcept wordt op 17 november geagendeerd in de commissie Ruimte.

Sinds 2022 wordt de OV NH2022 één keer per jaar herzien. De jaarlijkse herziening is gericht op inwerkingtreden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Zo houdt de provincie de Omgevingsverordening actueel door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces.[1] De herziening die nu ter vaststelling voorligt, is de vierde actualisatie van de OV NH2022 die PS op 23 mei 2022 hebben vastgesteld.

Na vaststelling door PS in december treedt de vierde herziening in werking op 1 januari 2026.

Leeswijzer stukken

De volgende stukken zijn ter besluitvorming:

- Wijzigingsbesluit PS Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

1

- Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022
- Nota van Beantwoording Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

De volgende stukken zijn ter informatie:
- Wijzigingsbesluit GS bijlagen Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022
- Leidraad Habitat voor Weidevogels
- Overzicht stand van zaken moties

2. Wijzigingen vierde herziening

De OV NH2022 vertaalt provinciaal beleid in regelgeving. De vierde herziening van de OV NH2022 bestaat uit wijzigingen in de artikelen, toelichtingen, werkingsgebieden en/of bijlagen in relatie tot de volgende onderwerpen:

- Wonen in landelijk gebied (beleidsrijk)
- Transformatie agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie (beleidsrijk)
- Datacenters (beleidsrijk)
- Peilbesluiten in veenpolderlandschappen (beleidsrijk)
- Open bodemenergiesystemen (beleidsarm)
- Bodemsaneringen (beleidsarm)
- Vaarwegen (beleidsarm)
- Provinciale wegen (beleidsarm)
- Faunabeheer (beleidsarm)
- Ontheffingen (beleidsarm)
- Stedelijke functie (beleidsarm)
- Agrarische bedrijven (beleidsarm)
- Natuurnetwerk Nederland (beleidsarm)
- Weidevogels (beleidsarm)
- Functiewijzigingen in bestaande bebouwing (beleidsarm)
- Projectbesluiten (beleidsarm)

Het betreft de volgende soorten wijzigingen:
- Wijzigingen die nieuw beleid of aanscherpingen en verduidelijkingen van bestaand beleid in de OV NH2022 verankeren;
- Wijzigingen die onderdelen van het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' in de OV NH2022 verankeren;
- Technische, tekstuele of redactionele wijzigingen en correcties.

Het Wijzigingsbesluit Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 1) laat zien wat er naar aanleiding van deze herziening wordt aangepast in de regels. Paragraaf 2.1 van de Nota van Beantwoording (bijlage 5) bevat een overzicht van de wijzigingen (was/wordt tabel). Paragraaf 2.2 van de Nota van Beantwoording (bijlage 5) bevat per onderwerp een toelichting op de wijzigingen. Er zijn een aantal wijzigingen in het Delegatiebesluit die voortvloeien uit de wijziging van de regels van de OV NH2022. Deze zijn opgenomen in het Wijzigingsbesluit Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 4).

3. Toelichting op de beleidsrijke wijzigingen

De beleidsrijke wijzingen betreffen de volgende onderwerpen: wonen in landelijk gebied, transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie, datacenters en peilbesluiten in veenpolderlandschappen. Hieronder treft u een korte toelichting op de wijzigingen op deze onderwerpen. Voor een uitgebreidere toelichting op alle wijzigingen verwijzen wij u naar bijlage 5, paragraaf 2.2.

Wonen in landelijk gebied

Deze wijziging van artikel 6.18b OV NH2022 betreft de transformatie van voormalige (agrarische) bedrijfsbebouwing naar wonen in het landelijk gebied. Hiermee worden ondernemers gestimuleerd om leegstaande of leegkomende bedrijfsbebouwing op te ruimen in ruil voor de realisatie van maximaal 3 woningen. De wijziging betreft het vervangen van de sloopeis van 1000m2 door kwalitatieve voorwaarden over de inrichting van het perceel. Het beoogde effect van de wijziging is dat de omgevingskwaliteit van het landelijk gebied verbetert, doordat er meer leegstaande of leegkomende bedrijfsbebouwing kan worden opgeruimd. Door in de instructieregels van de Omgevingsverordening meer ruimte te bieden voor de transformatie van bedrijfsbebouwing naar wonen, komen er meer percelen in aanmerking en geven we gemeenten meer ruimte om zelf te bepalen wat een wenselijke ontwikkeling is.

Transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie

De wijziging van artikel 6.19a OV NH2022 betreft het mogelijk maken van nieuwe bebouwing bij de transformatie van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing naar kleinschalige vormen van huisvesting, werken, recreatie, horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij en zorgactiviteiten. Dit kon al plaatsvinden binnen de bestaande bebouwing en dat blijft zo. Toegevoegd wordt dat nu ook de bestaande bebouwing mag worden gesloopt en maximaal 500 m2 mag worden teruggebouwd. Hierdoor wordt het bijvoorbeeld mogelijk dat glas buiten glastuinbouwconcentratiegebied gesloopt wordt en er een nieuwe functie voor in de plaats kan komen. Zo wordt onder andere tegemoetgekomen aan het verzoek van de gemeente Aalsmeer om hiervoor ruimte te maken in de verordening.

Datacenters

Deze wijziging in artikel 6.32a en 6.32b OV NH2022 en de bijbehorende toelichting betreft het mogelijk maken van nieuwe solitaire datacenters buiten de huidige clustergebieden (gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon), onder strenge voorwaarden. De wijziging geeft uitvoering aan de herijkte Datacenterstrategie NH 2025-2027, die op 3 februari 2025 door PS is vastgesteld.

In de herziene Datacenterstrategie wil de provincie in uitzonderlijke gevallen kunnen besluiten om van de clusterbepaling af te wijken en solitaire vestiging van datacenters buiten de drie clustergemeenten toe te staan. Dit betreft geen nieuwe hyperscale-datacenters, want die zijn sowieso niet toegestaan, zoals aangegeven in het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit'. Wij maken dit mogelijk door de werkingsgebieden 'Datacenter toegestaan' en 'Datacenter uitgesloten' op verzoek aan te passen, zoals beschreven in de aangepaste toelichting van artikel 6.32b. Afwijken van de clusterbepaling doet de provincie dan onder voorwaarden dat de desbetreffende datacenterontwikkeling voldoet aan a) de gemeentelijke ruimtelijke en strategische doelstellingen en ambities, b) een positieve impact op het energiesysteem, waarover wordt geadviseerd door de netbeheerder, voor een periode van minimaal 15 jaar, c) aantoonbaar bijdraagt aan een brede welvaart (zie Brede Basismonitor Noord-Holland) en d) voldoet aan de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland'.

Door het stellen van scherpe voorwaarden wordt verwacht dat dit niet leidt tot ongebreidelde groei buiten de clusters.

Peilbesluiten in veenpolderlandschappen

Deze wijziging betreft het opnemen van een nieuwe instructieregel in artikel 6.91a voor de waterschappen, ten behoeve van het verminderen van broeikasuitstoot in de veenpolderlandschappen. Broeikasgasuitstoot als gevolg van veenoxidatie kan onder andere worden verminderd door de drooglegging te verkleinen. Door hierop te anticiperen en de drooglegginsnorm aan te passen blijft het watersysteem in de toekomst beheersbaar, veilig en gezond.

Met artikel 6.91a in de Omgevingsverordening krijgen waterschappen de taak rekening te houden met broeikasgasuitstoot. Dit is nieuw, omdat het een maatschappelijke opgave betreft die de provincie kan opleggen. De instructieregel zorgt voor een 'stand still', zodat de uitstoot niet verder toeneemt. Om de Klimaatdoelen te halen, zijn in de toekomst extra stappen nodig. Daarover zal later het gesprek worden voortgezet. Er zal gekeken worden hoe eventuele maatregelen bijdragen, hoe ze worden vormgegeven, per wanneer invoering reëel is en welke flankerende maatregelen gewenst zijn.

4. Ambtshalve wijzigingen

Deze herziening bevat, in aanvulling op de wijzigingen die ter inzage zijn gelegd, ook een aantal ambtshalve wijzigingen. Alle ambtshalve wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.1, categorie C en nader toegelicht in paragraaf 2.2 van de Nota van Beantwoording (bijlage 5). Het betreft de toevoeging van een procedurele bepaling voor toezicht en het doorvoeren van tekstuele correcties en verduidelijkingen. Daarnaast is er één inhoudelijke verduidelijking van de regels die wij hieronder nader toelichten.

Verduidelijking 'kern' en 'dorpslint'

Sinds de derde herziening van de OV NH2022 (die in werking is getreden per 1 januari 2025) krijgen wij veel vragen en casuïstiek van gemeenten over de toepassing van de instructieregel 6.18a over bouwen aan een kern of dorpslint. Wij willen de regel en de beoogde toepassing daarvan daarom verduidelijken, zonder dat deze inhoudelijk wijzigt ten opzichte van de oorspronkelijk beoogde werking.

Wat betreft de dorpslinten gaan veel vragen over 'wanneer er sprake is van een dorpslint' en wanneer bouw je 'aan een lint'. Door de toevoeging van het woord 'langgerekt' in de begripsbepaling wordt duidelijker dat een lint gaat over een lange aaneenschakeling van bebouwing.

In de regel zijn enkele woorden toegevoegd om te verduidelijken dat woningbouw kan plaatsvinden 'in het verlengde van' het lint. In de toelichting is verduidelijkt hoe woningbouw kan aansluiten op de huidige vorm en opbouw van het lint.

Uit de casuïstiek en vragen van gemeenten blijkt dat het gewenst is om de ligging van nieuwe woningbouw ten opzichte van de bestaande kern te verduidelijken. In plaats van 'aan een kern' stellen wij voor om de tekst in de regel te wijzigen naar 'aansluitend op een kern'.

In de toelichting op de regel wordt verduidelijkt hoe gemeenten kunnen beoordelen of nieuwe woningbouw aansluit op de bestaande kern.

5. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Het doel van deze Statenvoordracht is om de wijzigingen van de vierde herziening op te nemen in de Omgevingsverordening NH2022.

6. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

In de Nieuwsbrief Omgevingsverordening, die naar diverse externe contacten zoals gemeenten en organisaties wordt verspreid, is aandacht besteed aan het maken van deze vierde herziening van de OV NH2022. De terinzagelegging is aangekondigd via de diverse kanalen van de provincie. Als er sprake is van grote wijzigingen worden die ook afzonderlijk bij belanghebbenden onder de aandacht gebracht en waar mogelijk wordt tijdens het proces afgestemd. Er is ook via diverse kanalen een herinnering uitgegaan tijdens de terinzagelegging. Voor de toelichting op participatie en afstemming verwijzen wij naar hoofdstuk 2.2 in de Nota van Beantwoording (bijlage 5).

7. Proces en procedure

Op 20 mei 2025 hebben GS de vierde herziening van de OV NH2022 in ontwerp vastgesteld. Het ontwerp is ter informatie aangeboden aan PS en besproken in de Statencommissie Ruimte van 16 juni 2025 (brief aan PS met kenmerk 2400698/2439120). De terinzagelegging vond plaats van 28 mei t/m 8 juli 2025 (6 weken).

Op basis van de ingediende zienswijzen is een Nota van Beantwoording (bijlage 5) opgesteld. GS hebben deze, samen met de wijzigingen van de OV NH2022, op 14 oktober 2025 als eindconcept vastgesteld en leggen deze nu ter vaststelling aan uw Staten voor.

Na vaststelling door uw Staten treedt de vierde herziening van de OV NH2022 in werking op 1 januari 2026.

Deze vierde herziening bevat voor de onderwerpen beschermd landschap en regionale afspraken bij woningbouwontwikkelingen wijzigingen in de bijlagen die verband houden met de wijziging van de artikelen. PS hebben de bevoegdheid tot het wijzigen van de bijlagen gedelegeerd aan GS. GS hebben derhalve de wijzigingen in de bijlagen op 14 oktober jl. vastgesteld (zie het wijzigingsbesluit in bijlage 2). Deze wijzigingen treden zo snel mogelijk na 1 januari in werking. De wijzigingen in de bijlagen kunnen vanwege technische redenen niet tegelijkertijd in werking treden met de overige wijzigingen van de vierde herziening.

8. Uitkomsten van de terinzagelegging

Er zijn 22 zienswijzen ingediend. De meeste zienswijzen hebben betrekking op de onderwerpen wonen in landelijk gebied, transformatie agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie, datacenters en peilbesluiten in veenpolderlandschappen. De Nota van Beantwoording (paragraaf 3, bijlage 5) bevat de beantwoording van de zienswijzen.

Naar aanleiding van de zienswijzen is een aantal kleine wijzigingen en verduidelijkingen aangebracht ten opzichte van het ontwerp van de vierde herziening, zoals beschreven in de was/wordt tabel in de Nota van Beantwoording (bijlage 5, paragraaf 2.1, categorie B). Hieronder gaan wij per onderwerp kort in op de belangrijkste wijzigingen.

Wonen in landelijk gebied & transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie

Aan de hand van de zienswijzen hebben wij de nummering en verwijzingen in artikel 6.18b en 6.19a gecorrigeerd. Artikel 6.19a lid 7 is aangepast om voldoende ruimte te bieden aan de toepassing van een (inter)gemeentelijk vereveningsfonds. Daarnaast hebben wij een verduidelijking opgenomen door het woord 'maximaal' toe te voegen aan 6.18b lid 2, 6.19a lid 4 en lid 5. Verder passen wij de toelichting op artikel 6.18b en artikel 6.19a aan om ook de omgevingsvergunning voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteit toe te staan als instrument bij de voorwaarde dat herbouw onmogelijk wordt gemaakt.

Datacenters

Naar aanleiding van de zienswijzen is in Artikel 6.32b Datacenter 'uitgesloten lid 2 (uitzonderingspositie gemeente Diemen)' opnieuw toegevoegd. Hiermee herstellen wij een omissie. Er is voor de ontwikkeling op het Vattenfall terrein nog geen ontwerpbesluit ter inzage gelegd en daarmee bestaat de uitzonderingspositie voor de gemeente Diemen nog. Aangaande het verlengen van de termijn heeft de provincie, na overleg met de gemeente Diemen, besloten om de termijn met één jaar te verlenen tot 31 december 2027. De bedrijven en de gemeente Diemen, die betrokken zijn bij dit project, voorzien een efficiënter en succesvoller proces als zij nog gebruik kunnen maken van de uitzonderingspositie. Daarnaast is in de toelichting van artikel 6.32b (Datacenter uitgesloten) voorwaarde d aangepast, omdat juridisch niet voldaan kan worden aan een Richtlijn.

Peilbesluiten in veenpolderlandschappen

Naar aanleiding van de zienswijzen is een tweede lid toegevoegd aan artikel 6.91a, met de strekking dat het eerste lid niet van toepassing is op peilgebieden die voor minder dan 10% van de oppervlakte veengrond bevatten. Daarnaast is het werkingsgebied 'veenpolderlandschap' toegevoegd aan artikel 6.42 lid 1 sub j.

9. Leidraad Habitat voor Weidevogels

Om bij een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling aantasting op de kernkwaliteit 'habitat voor weidevogels' te voorkomen, is de Leidraad Habitat voor Weidevogels ontwikkeld (zie bijlage 3). Met behulp van deze Leidraad kunnen gemeenten beoordelen of hun voorgenomen ontwikkeling het leefgebied voor weidevogels, en daarmee de kernkwaliteit, aantast. De verwijzing naar de Leidraad wordt met deze herziening opgenomen in de toelichting op sub-paragraaf 6.2.5.2.

Op basis van signalen van gemeenten blijkt dat er ruimte is voor verbetering van de Leidraad. Wij zijn daarom voornemens om, op basis van de eerste ervaringen, de Leidraad op korte termijn te verduidelijken, om de werkbaarheid voor gemeenten te vergroten. Hiervoor volgt een apart GS besluit.

10. Evaluatie Omgevingsverordening

In de zomer zijn wij gestart met de evaluatie van de OV NH2022. Met deze evaluatie onderzoeken wij de werkbaarheid, integraliteit en effectiviteit van de verordening voor het realiseren van onze provinciale beleidsdoelen. Het eindrapport van de evaluatie is naar verwachting in het voorjaar van 2026 beschikbaar.

Met deze evaluatie geven wij handen en voeten aan de beleidscyclus zoals die wordt gehanteerd onder de Omgevingswet. Het is wenselijk om nu, bijna 5 jaar na de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening, te evalueren of de regels effectief zijn voor het behalen van onze beleidsdoelen en of de verordening voldoende werkbaar en integraal is.

De wenselijkheid van een evaluatie is ook actueel vanwege de herijking van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening kennen een sterke samenhang (regels volgen uit beleid). Om de aansluiting tussen beleid en regels te borgen, wordt deze evaluatie uitgevoerd gelijktijdig met het proces van de herijking van de Omgevingsvisie. Door de evaluatie nu uit te voeren, hebben wij de tijd om, parallel aan het proces van de Omgevingsvisie, eventuele grote veranderingen in de OV NH2022 tijdig voor te bereiden. Grote aanpassingen zouden kunnen worden verwerkt in de herzieningsprocedure van 2027, met inwerkingtreding per 1 januari 2028. De aanpassing van de regels volgt daarmee een jaar na de (voorziene) vaststelling van de Omgevingsvisie.

11. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

2025 | 48

Besluit

Nr. 48-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 14 oktober 2025;

gelet op
- de Omgevingswet (artikelen 2.6, 2.8, 2.12, eerste lid, 2.13, eerste lid, 2.18, eerste lid en tweede lid, 20.1, derde lid, 2.42, tweede lid, 2.44, vijfde lid, 4.1, eerste lid, 4.2, tweede lid, 8.1, derde lid, 16.15, tweede lid, 16.55, derde lid);

- de Wet luchtvaart (artikel 8.43),

besluiten:

1. De Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 1) vast te stellen;

2. De wijziging van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 4) vast te stellen;

3. De Nota van Beantwoording Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022 (bijlage 5) vast te stellen.

Haarlem, 8 december 2025

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

PROVINCIAAL BLAD

Officiële uitgave van de provincie Noord-Holland

Omgevingsverordening NH2022 Vierde Herziening

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 14-10 2025 met kenmerk 2400698/2439120

Gelet op de artikelen 2.6, 2.12, eerste lid, 2.13, eerste lid, 2.18, eerste lid en tweede lid, 2.22, 4.1, eerste lid, 5.19, eerste lid, en 16.15 van de Omgevingswet.

Besluiten:

Artikel I

De Omgevingsverordening NH2022 wordt als volgt gewijzigd,

zoals is aangegeven in Bijlage A.

Artikel II

Aan bijlage 2 wordt een nieuw werkingsgebied toegevoegd: Veenpolderlandschappen: https://identifier.overheid.nl/join/id/regdata/pv27/2025/gio7bdd3b3d-25ee-4264-9cde-895c896b2619/nld@2025-05-27;941

Artikel III

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 2026.

Haarlem, 8 december 2025,
Provinciale Staten van Noord-Holland

Concept

Dit document bevat verschilmarkering t.o.v. eerdere regelingtekst.

Tekst en afbeeldingen die worden toegevoegd zijn onderstreept en groen gemarkeerd, of van een groen kader voorzien.

Tekst en afbeeldingen die worden verwijderd zijn doorgestreept en rood gemarkeerd, of van een rood kader voorzien.

Concept

Bijlage A

A

Na artikel 2.3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 2.4 Toedeling vaarwegbeheer

1. Gedeputeerde Staten zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer PNH

2. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarweg-beheer - beheer HHNK.

3. Het dagelijks bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer AGV.

4. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Rijnland.

5. Burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de vaarweg is gelegen, zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer gemeente.

6. Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

B

Artikel 2.4 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

~~**Artikel 2.4 Toedeling vaarwegbeheer**~~

~~1. Gedeputeerde Staten zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer PNH~~

~~2. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarweg-beheer - beheer HHNK.~~

~~3. Het dagelijks bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer AGV~~

~~4. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Rijnland.~~

~~5. Burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de vaarweg is gelegen, zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer gemeente.~~

~~6. Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Recreactieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.~~

[Vervallen]

C

Artikel 2.5 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 2.5 Toedeling nautisch beheer

1. Gedeputeerde Staten zijn aangewezen als nautisch beheerder voor:
   a. de vaarwegen waarvoor Gedeputeerde Staten op grond van Artikel 2.4, eerste lid, zijn belast met het vaarwegbeheer; en
   b. de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - PNH.

2. Burgemeester en wethouders die op grond van Artikel 2.4, vijfde lid zijn belast met het vaarwegbeheer van een vaarweg zijn aangewezen als nautisch beheerder voor de betreffende scheepvaartweg.

3. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is aangewezen als nautisch beheerder voor:
   a. de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - HHNK; en
   b. alle voor het openbaar scheepvaartverkeer openstaande scheepvaartwegen waarvoor op grond van Artikel 2.4 geen vaarwegbeheerder is aangewezen en die op grond van Artikel 2.1 in beheer zijn bij het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

4. Het dagelijks bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is aangewezen als nautisch beheerder voor:
   a. de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - AGV; en
   b. alle voor het openbaar scheepvaartverkeer openstaande scheepvaartwegen waarvoor op grond van Artikel 2.4 geen vaarwegbeheerder is aangewezen en die in waterstaatkundig beheer zijn bij het waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

5. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland is aangewezen als nautisch beheerder voor:
   a. de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - Rijnland; en
   b. alle voor het openbaar scheepvaartverkeer openstaande scheepvaartwegen waarvoor op grond van Artikel 2.4 geen vaarwegbeheerder is aangewezen en die in waterstaatkundig beheer zijn bij het hoogheemraadschap van Rijnland.

6. In afwijking van het derde lid zijn burgemeester en wethouders van Zaanstad aangewezen als nautisch beheerder voor de scheepvaartwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - Zaanstad.

7. In afwijking van het vierde lid zijn burgemeester en wethouders van Aalsmeer aangewezen als nautisch beheerder voor de scheepvaartwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - Aalsmeer.

8. In afwijking van het derde lid zijn burgemeester en wethouders van Castricum aangewezen als nautisch beheerder voor de scheepvaartwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - Castricum.

9. In afwijking van het derde lid zijn burgemeester en wethouders van Uitgeest aangewezen als nautisch beheerder voor de scheepvaartwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - Uitgeest.

10. In afwijking van het vierde lid zijn burgemeester en wethouders van Wijdemeren aangewezen als nautisch beheerder voor de scheepvaartwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - Wijdemeren.

Concept

11. In afwijking van het eerste lid zijn burgemeester en wethouders van Amsterdam aangewezen als nautisch beheerder voor de scheepvaartwegen aangeduid als werkingsgebied Nautisch beheer - Amsterdam .

D

Artikel 2.9 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 2.9 Eisen aan de faunabeheereenheid

Aanvullend op de eisen gesteld in artikel 6.1 van het Omgevingsbesluit voldoet de faunabeheereenheid aan de volgende eisen:

a. bij of krachtens de statuten van de faunabeheereenheid worden de rechten en plichten opgenomen die de bij de faunabeheereenheid aangesloten jachthouders hebben met betrekking tot de uitoefening van de aan de faunabeheereenheid toekomende bevoegdheden, onderscheidenlijk de aan de faunabeheereenheid toegestane handelingen;
b. de binnen het werkgebied van de faunabeheereenheid gelegen gronden waarop de in de faunabeheereenheid samenwerkende jachthouders gerechtigd zijn tot de jacht:
    1. hebben een gezamenlijke oppervlakte van ten minste 7.500 hectare;
    2. vormen ten minste 75% van de totale oppervlakte van het werkgebied van de faunabeheereenheid; en
    3. zijn zo veel mogelijk aaneengesloten. ~~het werkgebied van een faunabeheereenheid strekt zich niet uit tot het gebied waarover zich de zorg van een andere faunabeheereenheid uitstrekt.~~
c. het werkgebied van een faunabeheereenheid strekt zich niet uit tot het gebied waarover zich de zorg van een andere faunabeheereenheid uitstrekt.

E

Artikel 2.11 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 2.11 Samenstelling faunabeheereenheid

1. In het bestuur van de faunabeheereenheid zijn ten minste vertegenwoordigd:
    a. agrariërs;
    b. particuliere grondeigenaren;
    c. verenigingen van jagers; ~~en~~
    d. minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, werkzaam binnen het werkgebied van de betreffende faunabeheereenheid; en
    e. een deskundige op het gebied van dierenwelzijn en diergedrag.

2. De in het eerste lid, onder d, bedoelde maatschappelijke organisaties hebben gezamenlijk minimaal twee zetels in het bestuur van de faunabeheereenheid.

3. De voorzitter van de faunabeheereenheid is niet als bestuurslid of werknemer verbonden aan de in het eerste lid genoemde partijen.

F

Artikel 2.12 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 2.12 Toepassingsbereik

~~Het werkgebied van een wildbeheereenheid heeft een oppervlakte van tenminste 7.500 hectare.~~
Deze paragraaf bevat regels aan wildbeheereenheden, als bedoeld in artikel 8.2, vijfde lid, van de Omgevingswet.

G

Artikel 2.13 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Concept

Artikel 2.13 Minimale oppervlakte wildbeheereenheden

Het werkgebied van een wildbeheereenheid heeft een oppervlakte van ~~tenminste~~ ten minste 7.500 hectare.

H

Artikel 2.15 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 2.15 Begrenzing werkgebied wildbeheereenheden

1. De begrenzing van het werkgebied van een wildbeheereenheid wordt door de betreffende wildbeheereenheid vastgesteld en aangegeven op een kaart.

2. Het werkgebied van een wildbeheereenheid strekt zich niet uit tot een gebied waarover zich de zorg van een andere wildbeheereenheid uitstrekt.

3. Een wildbeheereenheid kan, in afstemming met andere betrokken wildbeheereenheden, de begrenzingen van haar werkgebied wijzigen.

4. De betrokken wildbeheereenheden informeren Gedeputeerde Staten schriftelijk indien sprake is van het wijzigen van een begrenzing zoals bedoeld in het derde lid.

5. Door tussenkomst van Gedeputeerde Staten van de provincie of provincies waarin het desbetreffende gebied is gelegen, wordt de begrenzing van het werkgebied van een wildbeheereenheid bekendgemaakt in het provinciaal blad.

I

Artikel 4.1 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.1 Gegevens en bescheiden

1. Bij de aanvraag om een omgevingsvergunning of een maatwerkvoorschrift of het doen van een melding en het voldoen aan een informatieplicht zoals bedoeld in dit hoofdstuk, worden de gegevens en bescheiden verstrekt zoals opgenomen in Bijlage 10 Gegevens en bescheiden .

2. In het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen ten aanzien van de te verstrekken gegevens en bescheiden zoals bedoeld in het eerste lid en deze opnemen in Bijlage 10 Gegevens en bescheiden .

J

Paragraaf 4.2.1 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Paragraaf 4.2.1 Natura 2000-activiteiten

Artikel 4.3 Toepassingsbereik

Deze paragraaf bevat de aanwijzing van gevallen als bedoeld in artikel ~~11.18~~ 11.19 van het Besluit activiteiten leefomgeving, waarvoor geen omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit is vereist.

Artikel 4.4 Aanwijzing vergunningsvrije gevallen

Als gevallen als bedoeld in artikel ~~11.18~~ 11.19 van het Besluit activiteiten leefomgeving binnen de werkingsgebieden natura2000 en Natura2000-bufferzone worden aangewezen de activiteiten en categorieën van activiteiten die genoemd zijn in Bijlage 4, tenzij aan deze activiteiten beperkingen zijn gesteld in een door Gedeputeerde Staten vastgesteld beheerplan Natura 2000.

K

Concept

Artikel 4.7 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.7 Vergunningsvrije nestbehandeling vogels

Het verbod in artikel 11.37, eerste lid, onder b en c van het Besluit activiteiten leefomgeving geldt niet voor het rapen, opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten en eieren van de in bijlage 5a aangewezen soorten als wordt voldaan aan de volgende criteria:

a. de activiteiten worden uitgevoerd op gronden van de grondgebruiker dan wel op de bij hem in gebruik zijnde gronden of opstallen; en
b. de activiteiten vinden plaats met het oog op het voorkomen van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, of in het omringende gebied dan wel het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen als bedoeld in artikel 11.44, tweede lid, onder c, onder 1° van het Besluit activiteiten leefomgeving.

L

Artikel 4.8 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.8 Vergunningsvrije directe schadebestrijding

1. Het verbod van artikel 11.37, eerste lid, en artikel 11.54, eerste lid, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving geldt niet voor het opzettelijk doden van de in bijlage 5b aangewezen soorten als wordt voldaan aan de volgende criteria:
   a. de activiteiten vinden plaats met het oog op:
      1. het voorkomen van in het lopende of ~~daarop volgende~~ daaropvolgende jaar dreigende schade op de gronden van de grondgebruiker dan wel op de bij hem in gebruik zijnde gronden of opstallen;
      2. het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen als bedoeld in artikel 11.44, tweede lid, onder c, onder 1° van het Besluit activiteiten leefomgeving of artikel 11.52, tweede lid, onder c, onder 2° van het Besluit activiteiten leefomgeving.
   b. de activiteiten worden uitsluitend uitgevoerd op gronden waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende gronden of wateren.

2. De in bijlage 5b aangewezen soorten worden alleen gedood ter ondersteuning van verjaging.

3. De activiteiten, bedoeld in het eerste lid, worden uitsluitend uitgevoerd ter voorkoming van de, per soort in bijlage 5b benoemde, schades.

4. De activiteiten bedoeld in het eerste lid worden uitsluitend uitgevoerd in de, per soort in bijlage 5b benoemde, periode.

5. De activiteiten bedoeld in het eerste lid worden, voor zover het kwetsbare gewassen betreft, uitsluitend uitgevoerd in aanvulling op het in werking hebben van tenminste twee preventieve maatregelen.

6. Het eerste lid is niet van toepassing in door Gedeputeerde Staten aangewezen werkingsgebied foerageergebieden in de perioden zoals beschreven in Artikel 4.8, zevende lid.

7. Voor het werkingsgebied Foerageergebieden geldt:
   a. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 april voor de grauwe gans en de kolgans;
   b. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 mei voor de brandgans;
   c. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 juni voor de rotgans.

8. Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van:
   a. het geweer;
   b. honden, niet zijnde lange honden; en
   c. slag-, snij of steekwapens voor het doden van in nood verkerende, gewonde dieren wanneer het geweer om redenen van veiligheid niet kan worden gebruikt.

9. Het verbod als bedoeld in artikel 11.83, eerste lid, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving geldt niet als de activiteiten worden uitgevoerd vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang.

Concept

M

Artikel 4.10 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.10 Vergunningsvrije ruimtelijke inrichting of bestendig beheer

Artikel 11.54, eerste lid, onderdeel a en b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, geldt niet voor het vangen en vernielen of beschadigen van de vaste voortplantings- of rustplaatsen van de soorten, genoemd in bijlage 5c bij deze verordening, als de activiteit nodig is:

a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het ~~daarop volgende~~ daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied; of
b. het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, drinkwaterleidingen en infiltratiekanalen ten behoeve van drinkwaterproductie, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.

N

Artikel 4.38 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.38 Toepassingsbereik

~~Deze afdeling gaat over activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden.~~
Deze afdeling gaat over activiteiten in Grondwaterbeschermingsgebieden en Waterwingebieden.

O

Artikel 4.52 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.52 Beoordelingsregels omgevingsvergunning

1. De omgevingsvergunning ~~als~~ , bedoeld in het eerste lid van de artikelen Artikel 4.45 tot en met Artikel 4.51 kan worden verleend, indien:
   a. er sprake is van een groot openbaar belang;
   b. er geen reële alternatieven zijn; en
   c. er sprake is van een verwaarloosbaar bodemrisico.

2. Het bevoegd gezag stelt het drinkwaterbedrijf in de gelegenheid advies uit te brengen naar aanleiding van de aanvraag om omgevingsvergunning bedoeld in het eerste lid.

P

Paragraaf 4.4.3 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Paragraaf 4.4.3 Waterwingebieden

Artikel 4.54 Toepassingsbereik

Deze paragraaf gaat over activiteiten in ~~waterwingebieden~~ het werkingsgebied waterwingebied .

Artikel 4.55 Verboden activiteiten

1. Het is verboden om in ~~het werkingsgebied~~ een waterwingebied de volgende activiteiten te verrichten:
   a. een milieubelastende activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving;
   b. het toepassen of aanwezig hebben van een voor de bodem schadelijke of potentieel schadelijke stof;
   c. het op of in de bodem oprichten van een constructie of werk van welke aard dan ook als daarmee verspreiding of lozing van een schadelijke of potentieel schadelijke stof in de bodem kan optreden of aantasting van de beschermende werking van bodemlagen ontstaat of kan ontstaan; en

Concept

Concept

d. het tot stand brengen van werken of het verrichten van handelingen waardoor direct of indirect warmte of koude aan de bodem wordt onttrokken of toegevoegd.

2. Het in het eerste lid gestelde verbod geldt niet voor:
   a. het op of in de bodem toepassen van bouwstoffen indien daarmee geen verspreiding of lozing van een schadelijke of potentieel schadelijke stof in de bodem kan optreden of aantasting van de beschermende werking van bodemlagen ontstaat of kan ontstaan;
   b. het graven in de bodem als bedoeld in artikel 3.48d en artikel 3.48f van het Besluit activiteiten leefomgeving indien daarmee geen verspreiding of lozing van een schadelijke of potentieel schadelijke stof in de bodem kan optreden of aantasting van de beschermende werking van bodemlagen ontstaat of kan ontstaan. Artikel 4.46, tweede lid, aanhef en onder a, geldt voor deze activiteit onverkort;
   c. het hebben of gebruiken van geringe hoeveelheden van hetgeen is bedoeld in het eerste lid, onder b anders dan gewasbeschermingsmiddelen of biociden, bij woningen en andere gebouwen, die dienen of hebben gediend voor normaal gebruik ter plaatse of afkomstig zijn van normaal gebruik van die woningen of gebouwen, mits de stof wordt bewaard in een deugdelijke verpakking en afdoende is beschermd tegen invloeden van weersomstandigheden;
   d. het op of in de bodem toepassen van grond of baggerspecie indien de kwaliteit minimaal zo goed is als de kwaliteit van de ontvangende (water)bodem;
   e. de eigenaar of exploitant van een drinkwaterbedrijf, indien de betreffende activiteit of gedraging noodzakelijk is voor de openbare drinkwatervoorziening.

3. Het is verboden de activiteiten, bedoeld in het tweede lid, onder a, b en d~~,~~ te verrichten, zonder dit ten minste negen weken voor het begin ervan te melden.

Q

Artikel 4.58 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.58 Aanwijzing vergunningsvrije gevallen

1. In het werkingsgebied ~~ontgrondingen~~ Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in afwijking van artikel 16.7, onder a, onder 2°, van het Besluit activiteiten leefomgeving, niet voor de activiteiten, bedoeld in artikel 16.7, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving, als niet meer dan 10.000 m^3 wordt ontgraven.

2. In het werkingsgebied ~~ontgrondingen~~ Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in aanvulling op artikel 16.7, onder g, onder 2°, van het Besluit activiteiten leefomgeving, niet voor zover het gaat om het aanleggen, veranderen of verwijderen van een haven, industrieterrein, bouwterrein, sportterrein, park of plantsoen.

3. In het werkingsgebied Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in aanvulling op artikel 3.48h van het Besluit activiteiten leefomgeving, als sprake is van de saneringsaanpak verwijderen van de verontreiniging door de grond te ontgraven als bedoeld in artikel 4.1242 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

R

Artikel 4.60 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.60 Oogmerk

De regels in deze afdeling zijn gesteld met het oog op:
a. de bescherming van het milieu tegen mogelijk nadelige gevolgen;
b. de goede uitvoering van de zorg voor een gesloten ~~stortplaatsen~~ stortplaats als bedoeld in artikel 8.49, eerste lid, van de Wet milieubeheer, waaronder:
   1. de bereikbaarheid van benodigde voorzieningen te garanderen;
   2. te voorkomen dat de werking van de voorzieningen nadelig wordt beïnvloed; en

3. te voorkomen dat de uitvoering van de nazorg anderszins wordt belemmerd.

S

Artikel 4.62 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.62 Omgevingsvergunningplichtige activiteiten - stortplaatsen

1. Het is verboden om in het werkingsgebied stortplaatsen Wet milieubeheer zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
   a. ~~werken~~ een werk te maken, te wijzigen of te behouden;
   b. zich te ontdoen van stoffen, mengsels of voorwerpen; of
   c. andere dan de onder a of b bedoelde activiteiten te verrichten als die activiteiten de uitvoering van de maatregelen, bedoeld in artikel 8.49, eerste lid, van de Wet Milieubeheer, kunnen belemmeren of de nazorgvoorzieningen kunnen beschadigen.

2. Onder activiteiten bedoeld in het eerste lid, onder a, worden in ieder geval begrepen:
   a. bouwactiviteiten voor werken en kunstwerken; en
   b. het maken, wijzigen of behouden van civieltechnische werken, waaronder grondverzet, boringen, en aanbrengen van grondkerende constructies.

3. Onder activiteiten bedoeld in het eerste lid, onder b, worden in ieder geval begrepen:
   a. het plaatsen van een container; en
   b. het deponeren van een partij grond.

4. Onder activiteiten bedoeld in het eerste lid, onder c, worden in ieder geval begrepen:
   a. het verrichten van milieubelastende activiteiten dan wel de wijziging daarvan;
   b. grondbewerkingen dieper dan 30 centimeter of waterbodembewerkingen;
   c. het onttrekken of inbrengen van grondwater of het anderszins wijzigen van de grondwaterstand;
   d. het betreden met voertuigen; en
   e. het ankeren van schepen.

5. Het verbod geldt niet voor het treffen van maatregelen als bedoeld in artikel 8.49, eerste lid, van de Wet milieubeheer.

6. Bij de aanvraag worden de algemene en specifieke gegevens en bescheiden verstrekt, zoals opgenomen in Bijlage 10.

T

Artikel 4.63 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.63 Omgevingsvergunningplichtige activiteiten - beschermingszone stortplaatsen

1. Het is verboden in ~~het werkingsgebied~~ een beschermingszone stortplaatsen Wet milieubeheer zonder omgevingsvergunning activiteiten te verrichten als die activiteiten de uitvoering en werking van de maatregelen, bedoeld in artikel 8.49, eerste lid, van de Wet milieubeheer, kunnen belemmeren of de nazorgvoorzieningen kunnen beschadigen.

2. Onder de activiteiten bedoeld in het eerste lid worden in ieder geval begrepen: onttrekken of inbrengen van grondwater of het anderszins wijzigen van de grondwaterstand welke enig effect kan hebben op de belangen zoals genoemd in Artikel 4.60.

3. Bij de aanvraag worden de algemene en specifieke gegevens en bescheiden verstrekt, zoals opgenomen in Bijlage 10.

U

Artikel 4.67 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Concept

Artikel 4.67 Uitsluitend recht Afvalzorg Bodemservice B.V.

1. Afvalzorg Bodemservice B.V. geniet een uitsluitend recht als bedoeld in artikel 2.24, onderdeel a, van de Aanbestedingswet 2012 met betrekking tot de uitvoering van nazorgmaatregelen ter zake van op of na 1 september 1996 gesloten stortplaatsen.

2. Na afgifte van een verklaring van Gedeputeerde Staten tot sluiting van een stortplaats als bedoeld in de ~~wet~~ wet milieubeheer wordt de provincie verantwoordelijk voor de uitvoering van de nazorgmaatregelen van deze stortplaats. Deze nazorgmaatregelen worden onder voorwaarden opgedragen aan Afvalzorg Bodemservice B.V.

3. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op de baggerstortplaats Amerikahaven te Amsterdam.

V

Artikel 4.73 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.73 Toepassingsbereik

1. Deze afdeling gaat over activiteiten in het ~~beperkingengebied aangeduid als~~ werkingsgebied Vaarwegbeheer - rechtstreeks werkende regel waarvan het vaarwegbeheer door Gedeputeerde Staten wordt uitgevoerd.

2. Deze afdeling is niet van toepassing op activiteiten door of in opdracht van Gedeputeerde Staten.

W

Artikel 4.76 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.76 Specifieke zorgplicht

1. Degene die een ~~beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een~~ activiteit als bedoeld in Artikel 4.73, eerste lid ~~vaarweg~~ verricht en redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in Artikel 4.74, is verplicht:
   a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. De zorgplicht houdt in ieder geval in dat:
   a. geen stoffen of voorwerpen in het ~~beperkingengebied~~ werkingsgebied worden gebracht die schade toebrengen aan de vaarweg of het veilig en doelmatig gebruik van de vaarweg benadelen;
   b. alle passende maatregelen worden genomen om hinder voor het scheepvaartverkeer te voorkomen; en
   c. houtgewas, bomen of takken van bomen worden geplaatst of onderhouden zodat deze geen hinder voor het scheepvaartverkeer of op de instandhouding, bruikbaarheid en bescherming van de vaarwegen kunnen veroorzaken.

X

Artikel 4.77 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.77 Omgevingsvergunningplichtige activiteiten

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning ~~voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een vaarweg~~ de volgende activiteiten te verrichten ~~in het beperkingengebied met betrekking tot die vaarweg~~:

Concept

a. een andere vaarweg op ~~deze vaarwegen~~ een vaarweg aan te sluiten;
b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, de diepte te wijzigen of op andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen; of
c. een werk boven, op, in, over, onder of langs een vaarweg te maken, te behouden, te veranderen of te verwijderen.

2. Het verbod bedoeld in het eerste lid, onder c, geldt niet voor het maken, behouden, veranderen of verwijderen van:
   a. een verkeersbord;
   b. gemeentelijk straatmeubilair;
   c. losstaand tuinmeubilair; of
   d. andere werken, niet bedoeld als afmeervoorziening, van geringe omvang en makkelijk verplaatsbaar langs een vaarweg.

~~2~~ 3. Het is verboden zonder omgevingsvergunning ~~een beperkingengebiedactiviteit te verrichten met betrekking tot een vaarweg door op,~~ in, over, onder of langs een vaarweg vaste stoffen of voorwerpen te storten, te plaatsen of neer te leggen of deze te laten staan of liggen.

Y

Artikel 4.81 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.81 Voorschriften omgevingsvergunning

Aan de omgevingsvergunning wordt in elk geval het voorschrift verbonden dat de vergunninghouder:
a. verplicht is ~~de vergunde activiteiten~~ hetgeen vergund wordt te onderhouden; en
b. bij het onderhoud de aanwijzingen van Gedeputeerde Staten opvolgt.

Z

Artikel 4.82 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.82 Maatwerkvoorschriften

1. Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de Omgevingswet kan aan een omgevingsvergunning ~~als bedoeld in deze afdeling~~ worden verbonden.

2. Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk kan worden verbonden.

3. ~~Op~~ Bij het stellen van een maatwerkvoorschrift ~~is~~ wordt de beoordelingsregel van Artikel 4.80 ~~van overeenkomstige toepassing~~ in acht genomen.

AA

Artikel 4.83 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.83 Informatieplicht ongewoon voorval

1. Gedeputeerde Staten worden onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

2. Zodra gegevens en bescheiden over het ongewoon voorval ~~als bedoeld in het eerste lid~~ bekend zijn, worden deze verstrekt aan Gedeputeerde Staten.

BB

Artikel 4.85 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Concept

Artikel 4.85 Toepassingsbereik

1. Deze afdeling gaat over activiteiten met betrekking tot wegen in beheer van de provincie in het ~~beperkingengebied aangeduid als~~ werkingsgebied Beperkingengebied provinciale wegen .

2. Deze afdeling geldt niet voor activiteiten door of namens de wegbeheerder in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van een weg of de regeling van het verkeer over die weg.

CC

Artikel 4.90 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.90 Beoordelingsregels omgevingsvergunning

1. De omgevingsvergunning wordt in ieder geval geweigerd als:
   a. verlening van de omgevingsvergunning in strijd is met het veilig en doelmatig gebruik van provinciale infrastructuur overeenkomstig de functie daarvan voor het openbaar verkeer;
   b. verlening van de omgevingsvergunning in strijd is met het belang van de bescherming van de provinciale infrastructuur, met inbegrip van wegbeheer en wegonderhoud; of
   c. de aanvraag betrekking heeft op een nieuwe uitweg op een provinciale weg.

2. In afwijking van het eerste lid, onder c, kan de omgevingsvergunning worden verleend, als:
   a. de uitweg ontsluit op een gebiedsontsluitingsweg of een erftoegangsweg;
   b. er geen andere uitwegmogelijkheid beschikbaar is dan wel er sprake is van een groot openbaar belang waarbij er geen reële alternatieven beschikbaar zijn en de uitweg aantoonbaar zo verkeersveilig mogelijk is;
   c. verlening van de omgevingsvergunning niet in strijd is met de belangen, bedoeld in Artikel 4.86; en
   d. de aanvraag betrekking heeft op de eerste uitweg van het perceel of een tweede uitweg, als deze bijdraagt aan een verbetering van de verkeersveiligheid. Een perceel wordt in dit verband gezien als een samenhangend geheel van stukken grond. Bij beoordeling van de aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt dan ook gekeken naar het gebruik van het perceel als samenhangend geheel, waarbij dit perceel kan bestaan uit meerdere kadastrale percelen.

DD

Artikel 4.100 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

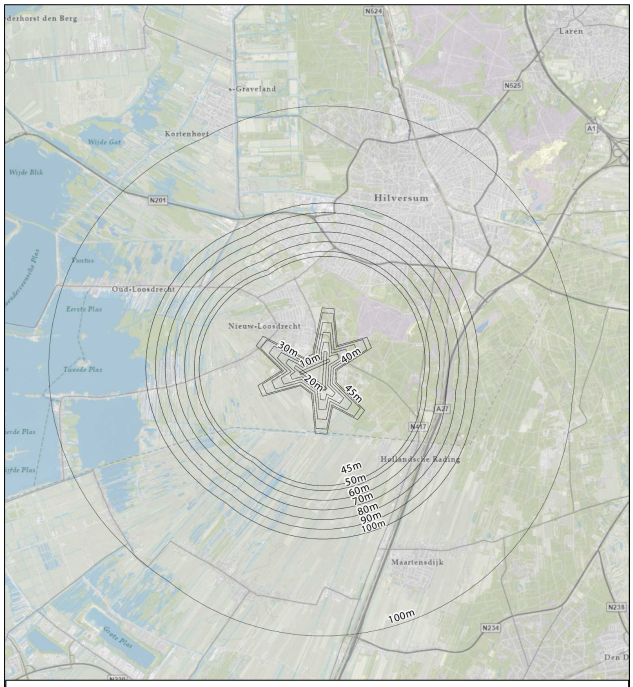
Artikel 4.100 Beperkingengebieden Luchthaven Hilversum

Als beperkingengebieden als bedoeld in artikel 8.47 van de Wet luchtvaart gelden voor het werkingsgebied luchthavengebied luchthaven Hilversum:
a. de 10^{-5} plaatsgebonden risicocontouren als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder a, van het Besluit burgerluchthavens, ter plaatse van het werkingsgebied 10-5 risicocontour luchthaven Hilversum;
b. de 10^{-6} plaatsgebonden risicocontouren als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder a, van het Besluit burgerluchthavens, ter plaatse van het werkingsgebied 10-6 risicocontour luchthaven Hilversum;
c. de geluidscontour van 48 dB(A) L_{den} als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder b, van het Besluit burgerluchthavens, ter plaatse van het werkingsgebied 48 dB(A) Geluidscontour luchthaven Hilversum;
d. de geluidscontour van 56 dB(A) L_{den} als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder c, van het Besluit burgerluchthavens, ter plaatse van het werkingsgebied 56 dB(A) Geluidscontour luchthaven Hilversum;
e. de veiligheidsgebieden, als bedoeld in artikel 13 van het Besluit burgerluchthavens, ter plaatse van het werkingsgebied ~~veiligheidsgebieden~~ Veiligheidsgebieden luchthaven Hilversum; en

Concept

Concept

f. een gebied met hoogtebeperkingen in verband met de vliegveiligheid, als bedoeld in artikel 14 van het Besluit burgerluchthavens, ter plaatse van het werkingsgebied hoogtebeperkingen luchthaven Hilversum.

Hoogtebeperkingen luchthaven Hilversum

EE

Artikel 4.113 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.113 Aanwijzing vergunningsvrije open bodemenergiesystemen

1. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit voor een open bodemenergiesysteem als bedoeld in artikel 3.19 van het Besluit activiteiten leefomgeving is buiten ~~interferentiegebieden~~ door gemeenten in omgevingsplan of interferentieverordening aangewezen gebieden niet vereist voor bodemenergiesystemen met een pompcapaciteit die niet meer bedraagt dan tien kubieke meter per uur.

2. In door gemeenten in een omgevingsplan of interferentieverordening aangewezen gebieden, dient bij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit voor een open bodemenergiesysteem als bedoeld in artikel 3.19 van het Besluit activiteiten leefomgeving en het beoordelen daarvan rekening te worden gehouden met het op deze gebieden van toepassing zijnde bodemenergiebeleid en de bijbehorende beleidsregels.

FF

Artikel 5.2 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 5.2 Omgevingswaarde veiligheid regionale waterkeringen

1. Ter plaatse van de in de tabel opgenomen werkingsgebieden geldt als omgevingswaarde veiligheid, aangegeven als de gemiddelde overschrijdingskans per jaar, de in de tabel vastgelegde waarde.

werkingsgebied	Omgevingswaarde veiligheid

~~Regionale~~ Regionale waterkering klasse I ~~waterkering klasse I~~	1/10 jaar
~~Regionale~~ Regionale waterkering klasse II ~~waterkering klasse II~~	1/30 jaar
~~Regionale~~ Regionale waterkering klasse III ~~waterkering klasse III~~	1/100 jaar
~~Regionale~~ Regionale waterkering klasse IV ~~waterkering klasse IV~~	1/300 jaar
~~Regionale~~ Regionale waterkering klasse V ~~waterkering klasse V~~	1/1000 jaar
~~Regionale~~ Regionale waterkering klasse VI ~~waterkering klasse VI~~	1/4000 jaar

2. De omgevingswaarde veiligheid is een resultaatverplichting.

3. Gedeputeerde Staten hebben op grond van artikel 5.2 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 nadere regels gesteld in Artikel 7.1B Omgevingswaarde veiligheid regionale waterkeringen van bijlage 11 over het vastgestelde tijdstip waarop de verschillende regionale waterkeringen moeten voldoen aan de veiligheidsnorm, bedoeld in het eerste lid.

4. Het waterschapsbestuur kan Gedeputeerde Staten gemotiveerd verzoeken tot wijziging van het tijdstip bedoeld in het derde lid voor een regionale waterkering, indien:
   a. het voldoen aan de omgevingswaarde op het desbetreffende tijdstip onevenredig kostbaar is;
   b. door omstandigheden buiten de invloedssfeer van het waterschapsbestuur de resultaten van de beoordeling van de veiligheid van de regionale waterkering zo wijzigen dat op het desbetreffende tijdstip niet wordt of kan worden voldaan aan de omgevingswaarde; of
   c. ondanks de verrichte handelingen daartoe niet op het desbetreffende tijdstip is of kan worden voldaan aan de omgevingswaarde door de doorlooptijd van het treffen van maatregelen om te voldoen aan de omgevingswaarde.

GG

Artikel 6.2 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.2 Toepassingsbereik

~~[Gereserveerd]~~
Deze paragraaf gaat over faunabeheerplannen van een faunabeheereenheid.

HH

Artikel 6.13 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.13 Regionale afspraken nieuwe stedelijke functies

1. Een omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in nieuwe stedelijke functies als de ontwikkeling in overeenstemming is met de binnen de regio daarover gemaakte schriftelijke afspraken.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op:
   a. ontwikkelingen met de functie wonen tot en met 25 woningen, voor zover gelegen buiten het werkingsgebied ~~landelijk~~ Landelijk gebied;

Concept

b. nieuwe stedelijke functies, niet zijnde wonen, met een bebouwd oppervlak van minder dan 500 m².

3. Gedeputeerde Staten hebben op grond van Artikel 6.1 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 nadere regels gesteld in afdeling 5 van bijlage 11.

II

Artikel 6.18a wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.18a Woningbouw in of aan een kern of dorpslint

Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het uitsluitend voorzien in een woningbouwontwikkeling als het gaat om een locatie die is gelegen in of ~~aan~~ aansluitend op een kern dan wel in of ~~aan~~ in het verlengde van een dorpslint.

JJ

Na artikel 6.18a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 6.18b Transformatie stedelijke functies naar wonen in Landelijk gebied

1. In afwijking van Artikel 6.13, eerste lid en Artikel 6.18a kan een omgevingsplan dat betrekking heeft op het werkingsgebied Landelijk gebied voorzien in maximaal twee reguliere woningen op een locatie waar sprake is van rechtmatig aanwezige bebouwing voor een andere stedelijke voorziening, als:
   a. op de locatie ten minste één bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is;
   b. sprake is van volledige beëindiging van het bedrijf;
   c. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt, met uitzondering van:
      1. de bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen,
      2. karakteristieke of beeldbepalende bebouwing
   d. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel bebouwingsvrij is en blijft;
   e. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel vrij is en blijft van verharding;
   f. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie, en;
   g. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperkt.

2. In afwijking van het eerste lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van maximaal drie reguliere woningen, als:
   a. de te slopen bedrijfsbebouwing als bedoeld in onderdeel c van het eerste lid ten minste 1.000 m² bedraagt, en;
   b. wordt voldaan aan de onderdelen a. tot en met g. van het eerste lid.

3. In aanvulling op het eerste en tweede lid kan een omgevingsplan voorzien in het toestaan van meerdere reguliere woningen, indien deze worden gerealiseerd in een bestaande karakteristieke boerderij en geen afbreuk wordt gedaan aan het oorspronkelijke karakter van de bebouwing.

4. In Artikel 6.1a van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten nadere regels kunnen stellen over de voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in het eerste en tweede lid.

KK

Artikel 6.18b wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Concept

Concept

~~**Artikel 6.18b Transformatie stedelijke functies naar wonen in Landelijk gebied**~~

~~In afwijking van Artikel 6.13, eerste lid en Artikel 6.18a kan een omgevingsplan dat betrekking heeft op het werkingsgebied Landelijk gebied voorzien in maximaal twee burgerwoningen op een locatie waar sprake is van rechtmatig aanwezige bebouwing voor een andere stedelijke voorziening, als:~~

~~a. op de locatie ten minste één bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is;~~
~~b. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omringende agrarische bedrijven niet beperkt;~~
~~c. sprake is van volledige beëindiging van de bestaande stedelijke voorziening;~~
~~d. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt; en~~
~~e. voor een tweede burgerwoning meer dan 1.000m² grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt.~~

[Vervallen]

LL

Artikel 6.19a wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.19a Voormalige agrarische bouwpercelen

1. ~~1.~~ Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het, in afwijking van ~~artikel~~ Artikel 6.13, eerste lid ~~6.13~~ en Artikel 6.14a , ~~eerste lid,~~ voorzien in de mogelijkheid dat de rechtmatig aanwezige bebouwing op een voormalig agrarisch bouwperceel, inclusief de agrarische bedrijfswoning(en) en uitgezonderd kassen, wordt gebruikt voor kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, ~~gebruiksgerichte paardenhouderij~~ horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij of zorgactiviteiten, indien:
   a. sprake is van volledige beëindiging van het agrarisch bedrijf;
   b. deze activiteiten de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende ~~agrarische~~ Agrarische bedrijven ~~bedrijven~~ niet beperken;
   c. er geen buitenopslag buiten het bouwperceel plaatsvindt;
   d. deze activiteiten aantoonbaar geen onevenredige verkeersaantrekkende werking hebben en er sprake is van een acceptabele verkeerssituatie;
   e. benodigde parkeerplaatsen op het eigen bouwperceel worden gerealiseerd;
   f. in geval van bijzondere huisvesting uitsluitend sprake is van afhankelijke woonruimten of woningen als onderdeel van zorgactiviteiten; en
   g. in geval van verblijfsrecreatie permanente bewoning wordt verboden.

2. ~~In aanvulling op het eerste lid kan bij een gebruiksgerichte paardenhouderij worden voorzien in een paardenbak, indien deze wordt gerealiseerd binnen het voormalige agrarisch bouwperceel.~~
   In afwijking van Artikel 6.13, eerste lid, en Artikel 6.14a, kan een omgevingsplan dat van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied, op een voormalige agrarisch bouwperceel voorzien in nieuwe bebouwing ter vervanging van de rechtmatig aanwezige bebouwing, inclusief de agrarische bedrijfswoning, voor kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij of zorgactiviteiten, als:
   a. wordt voldaan aan de voorwaarden als genoemd in het eerste lid onder a. tot en met g.;
   b. alle bedrijfsbebouwing wordt gesloopt, met uitzondering van de bedrijfswoning;
   c. na herinrichting van het perceel de oppervlakte van de nieuwe bebouwing:
      1. niet groter is dan de oppervlakte van de rechtmatig aanwezige bebouwing; en
      2. niet groter is dan 500 m², exclusief de oppervlakte van een eventueel aanwezige bedrijfswoning.
   d. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie.

3. ~~Het omgevingsplan kan, in afwijking van artikel 6.18a, voorzien in het toestaan van een burgerwoning, indien:~~
   ~~a. sprake is van een rechtmatig aanwezige agrarische bedrijfswoning;~~
   ~~b. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperkt;~~
   ~~c. sprake is van volledige beëindiging van het agrarisch bedrijf; en~~
   ~~d. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt.~~

Concept

In aanvulling op het eerste en tweede lid kan bij een gebruiksgerichte paardenhouderij worden voorzien in een paardenbak, indien deze wordt gerealiseerd binnen het voormalige agrarisch bouwperceel.

4. ~~In aanvulling op het derde lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van een tweede burgerwoning, indien meer dan 1.000 m² grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt.~~
Het omgevingsplan kan, in afwijking van Artikel 6.18a voorzien in maximaal twee reguliere woningen, als:
a. op het voormalig agrarisch bouwperceel ten minste één agrarische bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is;
b. sprake is van volledige beëindiging van het agrarisch bedrijf;
c. de overige bedrijfsbebouwing op het voormalig agrarisch bouwperceel wordt gesloopt, met uitzondering van:
   1. de bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen,
   2. karakteristieke of beeldbepalende bebouwing;
d. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel bebouwingsvrij is en blijft;
e. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel vrij is en blijft van verharding;
f. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie; en
g. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperkt.

5. ~~In aanvulling op het derde lid kan een omgevingsplan voorzien in het toestaan van meerdere burgerwoningen, indien deze worden gerealiseerd in een bestaande karakteristieke boerderij en geen afbreuk wordt gedaan aan het oorspronkelijke karakter van de bebouwing.~~
In afwijking van het vierde lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van maximaal drie reguliere woningen, als:
a. de te slopen bedrijfsbebouwing als bedoeld in onderdeel c van het vierde lid ten minste 1.000 m² bedraagt, en;
b. wordt voldaan aan de onderdelen a. tot en met g. van het vierde lid.

6. ~~In aanvulling op het vierde lid kan het omgevingsplan voorzien in een derde burgerwoning indien in de motivering wordt onderbouwd dat deze derde burgerwoning noodzakelijk is om een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie mogelijk te maken.~~
In aanvulling op het vierde en vijfde lid kan een omgevingsplan voorzien in het toestaan van meerdere reguliere woningen, indien deze worden gerealiseerd in een bestaande karakteristieke boerderij en geen afbreuk wordt gedaan aan het oorspronkelijke karakter van de bebouwing.

7. Afwijking van het in het vierde lid genoemde aantal ~~of~~ woningen en de voorwaarden onder sub d, e en f, en het in het vijfde lid genoemde aantal woningen en genoemde oppervlakte te slopen bedrijfsbebouwing is mogelijk, ~~indien~~ als toepassing wordt gegeven aan een gemeentelijk of intergemeentelijk vereveningsfonds.

8. In ~~Artikel~~ artikel 6.2 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten nadere regels kunnen stellen over de aard en omvang van de activiteiten bedoeld in het eerste lid ~~genoemde activiteiten~~ en ~~over~~ de ~~toepassing van~~ voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in het ~~zesde~~ vierde en vijfde lid.

MM

Artikel 6.26 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.26 Tijdelijke regel transformatie recreatieparken

1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Noord-Holland Noord - Landelijk gebied kan het voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een stedelijke voorziening, indien:
   a. het betreffende omgevingsplan wordt vastgesteld voor 1 januari 2027;

Concept

b. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat voortzetting van het recreatief gebruik onvoldoende economisch draagvlak heeft;
c. de fysieke uitstraling van de locatie op de omgeving naar aard en omvang gelijkwaardig blijft, waarbij het toegestane bebouwde oppervlak in ieder geval niet mag toenemen; en
d. sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

2. Bij toepassing van het eerste lid kan worden afgeweken van Artikel ~~6.18b~~ 6.18a en Artikel 6.18b .

3. Het omgevingsplan kan voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een tijdelijke stedelijke voorziening, indien:
a. het betreffende omgevingsplan wordt vastgesteld voor 1 januari 2027;
b. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat voortzetting van het recreatief gebruik onvoldoende economisch draagvlak heeft;
c. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat de realisatie van de tijdelijke stedelijke voorziening noodzakelijk is voor de economische uitvoerbaarheid van de omzetting naar een niet-stedelijke voorziening;
d. het een tijdelijke stedelijke voorziening betreft met een instandhoudingstermijn van ten hoogste 10 jaar;
e. het omgevingsplan borgt dat het recreatiepark na deze termijn wordt omgezet in een niet-stedelijke voorziening; en
f. sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

4. ~~Het omgevingsplan kan voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een tijdelijke stedelijke voorziening, indien:~~
~~het betreffende omgevingsplan wordt vastgesteld voor 1 januari 2027;in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat voortzetting van het recreatief gebruik onvoldoende economisch draagvlak heeft;in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat de realisatie van de tijdelijke stedelijke voorziening noodzakelijk is voor de economische uitvoerbaarheid van de omzetting naar een niet-stedelijke voorziening;het een tijdelijke stedelijke voorziening betreft met een instandhoudingstermijn van ten hoogste 10 jaar;het omgevingsplan borgt dat het recreatiepark na deze termijn wordt omgezet in een niet-stedelijke voorziening; ensprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.~~
Bij toepassing van het derde lid kan worden afgeweken van Artikel 6.13, Artikel 6.18a, Artikel 6.18b en Artikel 6.59a, eerste lid.

5. In Artikel 6.4 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de toepassing van dit artikel.

NN

Artikel 6.32 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.32 Toepassingsbereik Datacenters

Deze subparagraaf gaat over datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m^2 ~~en~~ of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.

OO

Artikel 6.32a wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.32a Datacenter ~~clustering~~ toegestaan

1. Een omgevingsplan kan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied Datacenter clustering toegestaan voorzien in een nieuw datacenter met een bruto-vloeroppervlak van meer dan 2.000 m^2 ~~en~~ ^{2} of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA of in de uitbreiding van een bestaand datacenter tot een bruto-vloeroppervlak van meer dan 2.000 m^2 ^{2} en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA als:

~~a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en~~

~~b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld.~~

a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en
b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld.

2. Het omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in een nieuw datacenter of in een uitbreiding van een bestaand datacenter als daar voorwaarden aan verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en gericht zijn op:
   a. De impact op de directe en wijdere omgeving waarbij het bouwvolume en de inrichting van de ruimte om het gebouw worden betrokken;
   b. Multifunctioneel ruimtegebruik;
   c. Borging van het stedenbouwkundig plan en of het beeldkwaliteitsplan;
   d. Energievoorwaarden gericht op maximale energiebesparing, energievoorziening, duurzaam inkopen van stroom, opwekken van duurzame energie, duurzame back-up energiesystemen, gebruik van energie-efficiënte koeling en afkoppelmogelijkheden voor het gebruik van restwarmte; en
   e. Watervoorwaarden gericht op beperking van de hoeveelheid voor koelwater benodigd (drink)water, het gebruik van oppervlaktewater, hemelwater en zo mogelijk van bronnen als hergebruik effluent ten behoeve van koeling, het waar mogelijk vermijden van het onttrekken van grondwater, het bij voorkeur gebruiken van ondergronds opgeslagen hemelwater en het rekening houden met het niet gegarandeerd zijn van waterbeschikbaarheid (in droge zomers).

PP

Artikel 6.32b wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.32b Datacenter uitgesloten

~~1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied datacenters uitgesloten, voorziet het niet in nieuwe datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m² en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.~~

~~2. Het eerste lid is niet van toepassing op de projecten in de gemeenten Diemen en Haarlem welke staan vermeld in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 indien hiervoor uiterlijk op 31 december 2026 een ontwerpbesluit ter inzage is gelegd.~~

1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Datacenters uitgesloten, voorziet het niet in nieuwe datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m² of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op het project in de gemeente Diemen op het Vattenfallterrein indien hiervoor uiterlijk op 31 december 2027 een ontwerpbesluit ter inzage is gelegd.

QQ

Artikel 6.42 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.42 Agrarische bedrijven

1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied agrarische bedrijven kan het voorzien in agrarische bedrijven, waarbij geldt dat:
   a. nieuwe glastuinbouwbedrijven niet zijn toegestaan;
   b. nieuwe zaadveredelingsbedrijven niet zijn toegestaan;
   c. bebouwing wordt geconcentreerd in een bouwperceel, waarbij de omvang van het bouwperceel ten hoogste 2 hectare bedraagt;
   d. bij het toestaan van een nieuw bouwperceel wordt gemotiveerd waarom niet op bestaande bouwpercelen in de behoefte kan worden voorzien, waarbij ingegaan wordt op de mogelijkheden tot hergebruik van bouwpercelen die niet meer voor agrarische activiteiten worden benut en op het combineren van agrarische activiteiten op bestaande bouwpercelen;
   e. in afwijking van onderdeel c een omvang van het bouwperceel van meer dan 2 hectare is toegestaan, indien de uitbreiding noodzakelijk is voor het agrarisch productieproces en het geen glastuinbouwbedrijf betreft;
   f. in afwijking van onderdeel c een omvang van het bouwperceel voor een glastuinbouwbedrijf van meer dan 2 hectare is toegestaan, indien het bedrijf grenst aan bestaand stedelijk

Concept

gebied, niet grenst aan andere glastuinbouwbedrijven, sprake is van grondgebonden teelt en sprake is van aantoonbare duurzame synergie met aangrenzende stedelijke functies;
g. per volwaardig agrarisch bedrijf ten hoogste één bedrijfswoning kan worden toegestaan;
h. in afwijking van onderdeel g een extra bedrijfswoning kan worden toegestaan, indien dit noodzakelijk is voor het toezicht op de bedrijfsvoering;
i. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;
   1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel; en
   2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft;
j. indien het agrarisch bedrijf is gelegen in ~~veenpolderlandschap~~ het werkingsgebied veenpolderlandschappen, het omgevingsplan een verbod bevat op het scheuren van grasland.

2. Niet-agrarische bedrijfsactiviteiten zijn als onderdeel van een agrarisch bedrijf toegestaan, waarbij geldt dat:
   a. uitsluitend kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, gebruiksgerichte paardenhouderij, detailhandel en zorgactiviteiten zijn toegestaan; ~~en~~
   b. voor activiteiten die betrekking hebben op het bewerken, verwerken, vergisten van mest of andere agrarische producten geldt dat deze als nevenactiviteit zijn toegestaan als deze ten dienste staan van of verband houden met de agrarische activiteiten van het agrarisch bedrijf; en
   ~~b~~ c. de omvang past binnen de op basis van het eerste lid bepaalde omvang van het bouwperceel.

3. Agrarisch aanverwante bedrijven zijn als zelfstandig bedrijf toegestaan~~, indien~~:
   a. indien het een uitbreiding van een bestaand agrarisch aanverwant bedrijf betreft;
   b. indien het een verplaatsing van een bestaand agrarisch aanverwant bedrijf betreft en gemotiveerd wordt waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in de regio in de verplaatsing kan worden voorzien en waarom hergebruik van percelen die niet meer voor de agrarische functie worden benut niet mogelijk is; ~~en~~
   c. indien de omvang van een bouwperceel na toepassing van onderdeel a of onderdeel b ten hoogste 2 hectare bedraagt~~.~~ ; en
   d. op een vrijkomend agrarisch bouwperceel.

RR

Artikel 6.47 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied

Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied glastuinbouwconcentratiegebied kan het voorzien in glastuinbouwbedrijven, waarbij geldt dat:
a. er geen maximum omvang van het bouwperceel geldt.
b. de bebouwing op het bouwperceel, met uitzondering van de bedrijfswoning bedoeld onder d, voor ten minste 85% bestaat uit kassen.
c. in afwijking van onderdeel b kan het daar genoemde percentage worden verlaagd tot 70% indien dit noodzakelijk is voor bedrijfsfuncties gericht op zaadveredeling, plantveredeling of scholing of onderzoek ten behoeve van de glastuinbouw.
d. per volwaardig glastuinbouwbedrijf ten hoogste één bedrijfswoning wordt toegestaan.
e. nieuwe burgerwoningen, waaronder de omzetting van bedrijfswoningen naar burgerwoningen, niet zijn toegestaan.
f. andere agrarisch ~~bedrijfen~~ bedrijven dan ~~glastuinbouwbedrijfven~~ glastuinbouwbedrijven zijn toegestaan, waarbij Artikel 6.42, eerste lid onderdeel b tot en met i van overeenkomstige toepassing is, met dien verstande dat de extra bedrijfswoning zoals bedoeld in onderdeel h niet is toegestaan.
g. niet-agrarische bedrijfsactiviteiten als onderdeel van een agrarisch bedrijf, niet zijnde een glastuinbouwbedrijf, zijn toegestaan, waarbij Artikel 6.42, tweede lid van overeenkomstige toepassing is en aangetoond wordt dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de omvang en de bruikbaarheid van het werkingsgebied Glastuinbouwconcentratiegebied voor glastuinbouw.
h. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;
   1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel; en
   2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig glastuinbouwbedrijf betreft;
i. niet-agrarische bedrijfsactiviteiten als onderdeel van glastuinbouwbedrijfven zijn toegestaan indien:
   1. deze functies noodzakelijk zijn voor het primaire productieproces glastuinbouw;

Concept

2. deze functies aantoonbaar bijdragen aan de verduurzaming van het primaire glastuinbouwbedrijf; of
3. deze functies gericht zijn op zaadveredeling, plantenveredeling, scholing en onderzoek ten behoeve van de glastuinbouw

j. Niet-agrarische bedrijfsactiviteiten zijn als zelfstandig bedrijf toegestaan, indien:
1. het een uitbreiding van een bestaand agrarisch aanverwant bedrijf betreft waarbij de omvang van het bouwperceel na uitbreiding ten hoogste 2 hectare bedraagt;
2. deze primair gericht zijn op de verduurzaming van aanwezige glastuinbouwbedrijven en het verduurzamingsdoel niet in dezelfde mate bereikt kan worden door vestiging buiten het glastuinbouwconcentratiegebied en aangetoond wordt dat geen aantasting plaatsvindt van de structuur en de bruikbaarheid van het glastuinbouwconcentratiegebied voor glastuinbouw.

SS

Artikel 6.59a wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.59a Activiteiten in Beschermd landschap

1. Een omgevingsplan ter plaatse van het werkingsgebied Beschermd landschap maakt niet mogelijk:
   a. een ontwikkeling van meer dan 25 woningen;
   b. ~~een ontwikkeling van overige stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van meer dan 500 m².~~
   nieuwe bebouwing van meer dan 500 m² ten behoeve van stedelijke functies.

2. Het omgevingsplan kan een andere ontwikkeling dan de in het eerste lid, onder a en b, genoemde ontwikkelingen mogelijk maken, mits deze ontwikkeling de voorkomende kernkwaliteiten niet aantast.

3. In afwijking van het tweede lid kan het omgevingsplan de volgende ontwikkelingen die leiden tot een aantasting van de kernkwaliteiten mogelijk maken:
   a. een ontwikkeling van maximaal 25 woningen per kern of dorpslint, mits:
      1. de ontwikkeling bijdraagt aan het behoud of versterking van de leefbaarheid, vitaliteit of het voorzieningenniveau van de kern of het dorpslint;
      2. de ontwikkeling past binnen en bijdraagt aan de afgesproken kwalitatieve woningbouwopgave van de gemeente;
      3. de ontwikkeling moet voldoen aan de realisatie van minimaal 30% sociale huur bij nieuwbouw doordat de ontwikkeling zelf voor 30% uit sociale huurwoningen bestaat of doordat de woningvoorraad op het niveau van de betreffende kern of dorpslint reeds bestaat uit 30% sociale huurwoningen of doordat de woningvoorraad op gemeenteniveau reeds bestaat uit minimaal 30% aan sociale huurwoningen of dat de sociale huurwoningen op gemeenteniveau binnen twee jaar in een ander project worden gecompenseerd;
      4. de kernkwaliteit habitat voor weidevogels niet wordt aangetast;
      5. de aantasting van de overige kernkwaliteiten zoveel mogelijk wordt beperkt;
      6. in de planuitwerking zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de kernkwaliteiten, in combinatie met de ruimtelijke kwaliteitseis als bedoeld in Artikel 6.70;
      7. de ontwikkeling natuurinclusief wordt gebouwd;
      8. de afname van water, groen en biodiversiteit proportioneel en kwalitatief wordt gecompenseerd, voor zover mogelijk in de uitwerking van het betreffende plan en de resterende afname op een locatie elders in de gemeente; en
      9. Gedeputeerde Staten worden geïnformeerd over de locatie en het aantal woningen.
   b. uitbreiding van een agrarisch bouwperceel tot maximaal twee hectare;
   c. nieuwe bebouwings- en gebruiksmogelijkheden op grond van Artikel 6.42, eerste lid onder g en h en Artikel 6.42, tweede lid en Artikel 6.42, derde lid.

4. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder b en het tweede lid, kan het omgevingsplan een ontwikkeling die de kernkwaliteiten aantast, mogelijk maken, indien:
   a. er sprake is van groot openbaar belang;
   b. er geen reële alternatieven zijn; en
   c. de aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt en de overblijvende aantasting wordt gecompenseerd.

Concept

5. In afwijking van het eerste en tweede lid kan het omgevingsplan voorzien in woningbouw overeenkomstig de afspraken tussen Rijk, provincie en betrokken gemeenten met betrekking tot de Pilot Waterland.

6. In artikel 6.8 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de wijze van compensatie als bedoeld in het derde lid, onder a, onderdeel 7 en vierde lid, aanhef en onderdeel c.

TT

Artikel 6.66 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.66 Toepassingsbereik

Deze subparagraaf is van toepassing op geluidsbronnen en activiteiten in het werkingsgebied ~~stiltegebieden~~ Stiltegebieden waardoor de ervaring van de natuurlijke geluiden in een stiltegebied kan worden verstoord.

UU

Artikel 6.87 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.87 Projectbesluiten provincie

1. Afdeling 6.2 is van overeenkomstige toepassing op een projectbesluit dat wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

2. Als de uitvoering van een projectbesluit dat wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten onevenredig wordt belemmerd door regels als bedoeld in het eerste lid, kunnen die regels bij het projectbesluit om dringende redenen buiten toepassing worden gelaten.

VV

Na artikel 6.91 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 6.91a Peilbesluit in Veenpolderlandschappen

1. In het werkingsgebied Veenpolderlandschappen leidt een nieuw peilbesluit of een wijziging van een peilbesluit niet tot een toename van de broeikasgasuitstoot in het betreffende peilgebied ten opzichte van de broeikasgasuitstoot die het gevolg was van het geldende peilbesluit op het moment van de inwerkingtreding ervan. Broeikasgasuitstoot wordt berekend op basis van de drooglegging en perceelsomstandigheden.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op peilgebieden die voor minder dan 10% van de oppervlakte veengrond bevatten.

3. Bij de motivering van de gevolgen van een nieuw peilbesluit of een wijziging daarvan voor de broeikasgasuitstoot als bedoeld in het eerste lid, hoeft geen rekening te worden gehouden met de volgende locaties:
   a. talud of berm van infrastructuur;
   b. waterkering;
   c. verharde percelen.

4. Gedeputeerde Staten kunnen op aanvraag van het dagelijks bestuur van het waterschap ontheffing verlenen als bedoeld in artikel 2.32, eerste lid van de Omgevingswet, van het eerste lid.

5. Op een ontheffing als bedoeld in het vierde lid is Artikel 6.11, tweede lid tot en met vierde lid, van overeenkomstige toepassing.

WW

Concept

Na artikel 10.4 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10.5 Toezichthouders provinciale wegen en vaarwegen

1. Gedeputeerde Staten wijzen toezichthouders aan voor het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens:
   a. Afdeling 4.9, de Wegenverkeerswet 1994 en de Wegenwet; en
   b. Afdeling 4.8, de Scheepvaartverkeerswet en de Wrakkenwet.

Concept

XX

Bijlage 1 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Bijlage 1 Begripsbepalingen

afhaalpunt ten behoeve van internethandel	voorziening ten behoeve van de levering aan en retourne-ring door consumenten van vooraf elders bestelde goede-ren, waarbij geen verkoop, productadvisering of uitstalling plaatsvindt
agrarisch aanverwant bedrijf	een bedrijf dat gebruik maakt van landbouwwerktuigen, landbouwapparatuur of agrarisch loonwerk en hoofdzake-lijk is gericht op het leveren van goederen en diensten aan agrarische bedrijven of het leveren van goederen en diensten ten behoeve van aanleg en onderhoud van ~~groene~~ natuur, water of recreatieve gebieden voor publie-ke doeleinden of natuurlijke of landschappelijke waarden in het Landelijk gebied
agrarisch bedrijf	een bedrijf gericht op het voortbrengen van producten door het telen van gewassen of het houden van dieren, daaronder begrepen een productiegerichte paardenhou-derij, houtteelt, zaadveredeling en de teelt van waterge-bonden organismen als planten, algen, weekdieren, schelpdieren en vissen
agrarisch bouwperceel	een aaneengesloten stuk grond waarop bebouwing met een hoofdgebouw en bijbehorende gebouwen van een agrarisch bedrijf is toegestaan
bebouwde kom	gebied gelegen binnen de grenzen als bedoeld in artikel 20a van de Wegenverkeerswet 1994
bebouwing	één of meerdere gebouwen of bouwwerken geen gebou-wen zijnde
bedrijfsmatige exploitatie	het via een bedrijf, stichting of andere rechtspersoon voeren van een zodanig beheer of exploitatie, dat in de verblijfsrecreatieve functie daadwerkelijk sprake is van kort verblijf met als focus toeristische overnachtingsmo-gelijkheden
bedrijfswoning	een woning die gezien ligging en functie bedoeld is voor de huisvesting van personen wier aanwezigheid gelet op de bestemming van een gebouw of terrein noodzakelijk is
bedrijventerrein	een terrein van minimaal 1 ha bruto grondoppervlak dat gelet op het omgevingsplan bedoeld en geschikt is voor gebruik door handel, nijverheid, commerciële en niet-commerciële dienstverlening en industrie. Onder de be-schrijving vallen daarmee ook (delen van) bedrijventerrei-nen die gedeeltelijk, maar niet overwegend, bedoeld en geschikt zijn voor kantoorgebouwen. Ook vallen daaronder de zeehaventerreinen welke met laad en/ of loskade langs diep vaarwater toegankelijk zijn voor grote zeeschepen. De volgende terreinen vallen hier niet onder: terrein voor grondstoffenwinning, olie- en gaswinning, terrein voor waterwinning, terrein voor agrarische doeleinden, terrein voor afvalstort
BIJ12	uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke provincies, zijnde onderdeel van de Vereniging Interprovinciaal Overleg
boskern	een min of meer aaneengesloten houtsopstand met in totaal een oppervlakte vanaf circa vijf hectare bos

Concept

dorpslint	een langgerekte lijn van bebouwing in het landelijk gebied langs wegen of waterlopen overwegend ten behoeve van wonen, waarbij de bebouwing aaneengesloten of op korte afstand van elkaar gelegen is en daarmee een eenheid vormt. Het kan voorkomen dat een dorpslint aan één zijde van de weg voorkomt. De overzijde wordt dan niet tot het dorpslint gerekend.
duurzame ontwikkeling	ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder de mogelijkheden voor toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen
gebruiksgerichte paardenhouderij	een voorziening gericht op het bedrijfsmatig houden van paarden waarbij het rijden met of mennen van paarden primair gericht is op gebruik door de ruiter, amazone of menner, niet zijnde een manege
gedenkteken	niet aard- en nagelvast voorwerp zonder verkeersfunctie dat dient ter nagedachtenis aan één of meerdere dodelijke slachtoffers van een verkeersongeval dat op de weg heeft plaatsgevonden
geitenhouderij	een bedrijf of een onderdeel daarvan waar geiten worden gehouden
gesloten stortplaats	Gesloten stortplaats als bedoeld in artikel 8.47, eerste lid, onder b, van de wet milieubeheer
glastuinbouwbedrijf	een agrarisch bedrijf waarbij de teelt van assimilerende organismen onder invloed van licht in een kas plaatsvindt onder gecontroleerde omstandigheden
havengebonden activiteiten	bedrijfsmatige activiteiten die zich blijvend richten op het vervoer van goederen en personen over water of die onlosmakelijk zijn verbonden met de afwikkeling van schepen en het daarmee verbonden personen- en vrachtverkeer en vanwege hun aard direct aan kadeterrein moeten worden gesitueerd
havengerelateerde activiteiten	bedrijfsmatige activiteiten die zich blijvend richten op de dienstverlening aan havengebonden activiteiten en afhankelijk zijn van: a. de binding met havengebonden activiteiten; en b. de nabijheid van havengebonden activiteiten
helikoptervlucht van maatschappelijk belang	een Helicopter Emergency Medical Service (HEMS)-vlucht of een politievlucht zoals bedoeld in de vrijstellingsregeling Besluit luchtverkeer 2014 of een daarmee verband houdende vlucht gericht op het innemen van brandstof of een vlucht gericht op opleiding en training die nodig zijn voor de veilige uitvoering van een dergelijke vlucht
intensieve veehouderij	een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf dat slacht-, fok-, leg-, pels- of melkdieren houdt, zonder of nagenoeg zonder weidegang of vrije uitloop, met uitzondering van veehouderij waarin producten worden vervaardigd die gecertificeerd zijn volgens in Nederland geldende regelgeving van de Europese Unie voor biologische producten en met uitzondering van viskwekerij
kern	een gebied met aaneengesloten of op korte afstand van elkaar gelegen bebouwing met een samenhangende structuur en een duidelijk herkenbaar stratenpatroon, ten behoeve van overwegend wonen en andere stedelijke functies. Wanneer meerdere kleinere historische kernen of dorpslinten aan elkaar zijn gegroeid tot een aaneengesloten gebied, beschouwen we deze als één kern of dorpslint.
kort verblijf	een verblijf met een duur van maximaal zes maanden

Concept

Concept

kwaliteitscriteria vergunningverlening, toezicht en handhaving	de in landelijke samenwerking tussen bevoegde gezagen ontwikkelde en beschikbaar gestelde vigerende kwaliteitscriteria vergunningverlening, toezicht en handhaving inzake de beschikbaarheid en de deskundigheid van organisaties die met de uitvoering en handhaving van de betrokken wetten zijn belast
kwetsbare gewassen	Bedrijfsmatige teelt in open grond van groentegewassen (vollegrondsgroenteteelt), akkerbouw, weidebouw, veehouderij, pluimveehouderij, tuinbouw - daaronder begrepen fruitteelt en het kweken van bomen, bloemen en bloembollen - en elke andere vorm van bodemcultuur in Nederland, met uitzondering van weide-, hooi- of graszaadpercelen waarvan het grasgewas minimaal zes maanden oud is en granen en graszaad vanaf afrijping (vanaf 1 juni)
landbouw	akkerbouw, weidebouw, veehouderij, pluimveehouderij, tuinbouw - daaronder begrepen fruitteelt en het kweken van bomen, bloemen en bloembollen - en elke andere vorm van bodemcultuur in Nederland
landschappelijke waarden	de essentiële elementen en kenmerken van landschappen
logiesactiviteit	In gebruik hebben of houden van een bouwwerk ten behoeve van bedrijfsmatig tijdelijk verblijf of verschaffen van tijdelijk onderdak aan personen die elders hun hoofdverblijf hebben
maaiveldcriterium	het oppervlak van een gebied dat buiten beschouwing kan worden gelaten bij de berekening van de kans op een overstroming
milieugebruiksruimte	milieugevolgen van activiteiten van bedrijven, welke milieugevolgen zijn toegestaan op basis van een vergunning, algemene regel of andere toestemming van overheidswege
milieugevoelig object	een geluidsgevoelig object, een beperkt kwetsbaar object, een kwetsbaar object, een geurgevoelig object, een minder geurgevoelig object of een overig geurgevoelig object
natuurinclusief	ruimte voor biodiversiteit creëren op, aan of in het gebouw of de omgeving, zodat er meer diverse planten- en diersoorten kunnen leven.
nautisch beheer	de overheidszorg gericht op de afwikkeling van een veilig en vlot scheepsvaartverkeer op vaarwegen
nautisch beheerder	bevoegd gezag als bedoeld in artikel 2 van de Scheepvaartverkeerswet
nazorgmaatregelen	de voorzieningen ter bescherming van het milieu, bedoeld in artikel 8.49, eerste en tweede lid, van de Wet milieubeheer
oever (vaarweg)	de langs een vaarweg aanwezige natuurlijke overgang van water naar land of de aangebrachte oevervoorziening met inbegrip van de daarvoor benodigde verankering
onderhoudsplichtige (vaarwegen)	de natuurlijke of rechtspersoon, die op grond van de wet of enige andere wet, concessie, eigendom, overeenkomst of anderszins de verplichting heeft ervoor te zorgen dat de vaarweg en daarbij behorende oever en werk onderhouden wordt
opschalen	vervanging van een windturbine door een windturbine met een aanzienlijk groter opgesteld vermogen
opstelling voor zonne-energie	een samenstel van bouwwerken op het maaiveld, ten behoeve van het opwekken van elektriciteit of warmte door het opvangen van de straling van de zon

preventieve maatregelen	maatregelen die kunnen worden ingezet om de in het geding zijnde belangen te beschermen zonder de betrokken dieren te doden of te verwonden
provinciaal beschermde structuur	stads- of dorpsgezicht, ten aanzien waarvan is besloten tot opname in het provinciaal erfgoedregister
provinciaal monument	Monument of archeologisch monument waaraan in het omgevingsplan of de omgevingsverordening de functie-aanduiding provinciaal monument is gegeven
recreatiepark	een locatie waar sprake is van verblijfsrecreatie in meerdere gebouwen
RES 1.0	Regionale Energiestrategieën Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid 1.0
schade aan gewassen	schade aan bedrijfsmatige teelt van landbouwgewassen
schuilstal	een bouwwerk waarin dieren kunnen schuilen voor weersomstandigheden
staat van bedrijfsactiviteiten	indeling van bedrijven in categorieën overeenkomstig of vergelijkbaar met de Handreiking Bedrijven en Milieuzonering, uitgebracht door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten
stedelijke functies	functies die verband houden met wonen, bedrijven, voorzieningen, stedelijk water en stedelijk groen
stoffen	chemische elementen, verbindingen daarvan dan wel mengsels van die elementen of verbindingen
strokenbord	bord langs de weg met verwijzing naar een toeristische, recreatieve of andere bestemming.
terreinbeherende organisatie	publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie die het beheer van natuur- of recreatiegebieden in haar statuten als doelstelling heeft opgenomen
uitweg	een constructie ter ontsluiting van een kadastraal perceel
vaarwegbeheer	de overheidszorg gericht op de instandhouding, bruikbaarheid en bescherming van een vaarweg en bijbehorende werken
vaarwegbeheerder	het bevoegde bestuursorgaan van het overheidslichaam dat met het vaarwegbeheer is belast of waaraan de uitvoering van het vaarwegbeheer in medebewind is opgedragen
vaarwegprofiel	de minimale breedte, diepte en vrije doorvaarthoogte van de vaarweg
verblijfsrecreatie	een bedrijfsactiviteit die enkel of in hoofdzaak is gericht op het tegen vergoeding verstrekken van recreatief nachtverblijf
verwaarloosbaar bodemrisico	een situatie als bedoeld in de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming waarin door een goede afstemming van bodembeschermende voorzieningen en bodembeschermende maatregelen de kans op een verandering van de bodemkwaliteit, ten gevolge van een immissie van een stof, verwaarloosbaar is gemaakt
volumineuze detailhandel	vormen van detailhandel waarvan de winkelformules een assortiment voeren van overwegend ruimte vergende goederen, waaronder bouwmarkten, tuincentra, woninginrichtingszaken, auto-, boten- en caravanbedrijven mede worden begrepen
volwaardig agrarisch bedrijf	een agrarisch bedrijf dat tenminste aan één volledige arbeidskracht een inkomen verschaft

Concept

watersporttoestel	een toestel of vaartuig dat voor één of meerdere personen is gebouwd of ingericht ten behoeve van een glijdende beweging door of over het water
weg	de openbare weg zoals bedoeld in artikel 1 van de Wegenverkeerswet 1994
wegbeheer	de publiekrechtelijke zeggenschap en de verantwoordelijkheid voor de weg, met inbegrip van de plicht tot onderhoud en de bevoegdheid tot het treffen van maatregelen en het al dan niet toestaan van handelingen van derden of gedogen van situaties die van invloed zijn op de toestand of het gebruik van de weg
werk	gesloten stortplaatsen: een werk als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit vaarweg en wegen: alle door menselijk toedoen ontstane of te maken constructies met toebehoren, boven, op, in, onder of langs een weg of vaarweg gelegen
windturbine	een turbine voorzien van rotorbladen geplaatst op een verticale mast, waarmee de bewegingsenergie van de lucht (wind) wordt omgezet in rotatie-energie voor het opwekken van elektriciteit, inclusief de bij dit bouwwerk behorende (infrastructurele) voorzieningen, met uitzondering van traditionele windmolens of replica's hiervan
winkelgebied	een gebied dat gelet op het omgevingsplan bedoeld en geschikt is voor meerdere vestigingen van detailhandel, eventueel in samenhang met andere consumentgerichte functies zoals horeca, ambachten en baliefuncties
winkelvloeroppervlak	de voor het publiek toegankelijke en zichtbare vloeroppervlakte in het winkelpand, bedoeld voor de verkoop en uitstalling van goederen, waaronder publieksruimte, etalage of vitrine, toonbank en kassaruimte, schappen, paskamers, winkelwagens en pakruimten voor de consument
zaadveredelingsbedrijf	een bedrijf gericht op het verbeteren van erfelijke eigenschappen van cultuurgewassen en de gecertificeerde vermeerdering van plantaardig uitgangsmateriaal, zoals zaden en stekken

Concept

YY

Bijlage II wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Bijlage II Overzicht Informatieobjecten

10-5 risicocontour amsterdam heliport	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioc777509c-0c3a-481e-a5d9-5a0233bf2d68/nld@2024-06-26;435
10-5 risicocontour luchthaven hilversum	/join/id/regdata/pv27/2024/22giode08908b-8bd6-43a2-b102-220b96d94eac/nld@2024-06-26;434
10-5 risicocontour luchthaven texel	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio326f7eb5-6afd-434a-95ed-f09cf2bfd4bb/nld@2024-06-26;433
10-6 risicocontour amsterdam heliport	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio2b381818-6b12-4ebd-9aae-9b34eb224887/nld@2024-06-26;439
10-6 risicocontour luchthaven hilversum	/join/id/regdata/pv27/2024/22giobcf5c32f-1b81-4c65-91ef-ad7d17790c9c/nld@2024-06-26;438
10-6 risicocontour luchthaven loodswezen ijmuiden	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio0b44f46a-47f2-4695-85aa-4a1bb40d519e/nld@2024-06-26;437
10-6 risicocontour luchthaven texel	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio09af709e-aed3-45a0-95ba-5d4a25c32393/nld@2024-06-26;436
48 db(a) geluidscontour amsterdam heliport	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio1f029ddc-287f-41de-88c0-91029cfbe59a/nld@2024-06-26;446
48 db(a) geluidscontour luchthaven hilversum	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio95d3bfbf-e33d-4d45-9531-cea2089992ea/nld@2024-06-26;441
48 db(a) geluidscontour luchthaven loodswezen ijmuiden	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio6a809098-4371-41c9-a541-06acd91a999e/nld@2024-06-26;444
48 db(a) geluidscontour luchthaven texel	/join/id/regdata/pv27/2024/22giodbea809a-70fa-4636-aae7-fc05b9389893/nld@2024-06-26;442
56 db(a) geluidscontour amsterdam heliport	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio727c35b6-74cb-4685-b5a9-ab428ae29331/nld@2024-06-26;447
56 db(a) geluidscontour luchthaven hilversum	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio03d664f8-3021-4238-92ef-6ceb3e99a936/nld@2024-06-26;443
56 db(a) geluidscontour luchthaven loodswezen ijmuiden	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio96963fd7-08e0-4c7f-8af6-552345625fea/nld@2024-06-26;445
56 db(a) geluidscontour luchthaven texel	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio070db28b-8e7f-4368-91e4-e90233835c3a/nld@2024-06-26;449
70 db(a) geluidscontour amsterdam heliport	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioca510404-9b23-4028-958c-bd6e0b84b445/nld@2024-06-26;448
agrarische bedrijven	/join/id/regdata/pv27/2025/gio1e82d5b2-ddd4-4bad-a58f-c7693a76a1ce/nld@2025-03-11;898
beoordeling veehouderij en ammoniak	/join/id/regdata/pv27/2024/22giocfc9cc2b-afe6-4eba-97ad-81b4d1e7d06b/nld@2024-06-26;481
beperkingengebied provinciale wegen	/join/id/regdata/pv27/2025/giof621132c-69f0-4f39-b558-d873bc4ababe/nld@2025-03-11;927
beperkingengebied regionale waterkeringen	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioaae67c40-05a9-41bc-abdd-3d6c2c17986f/nld@2024-06-26;479
beschermd landschap	/join/id/regdata/pv27/2025/gioc51a5ac7-f772-4c71-9b44-dfbf3918c2fb/nld@2025-06-30;947
beschermingszone stortplaatsen wet milieubeheer	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio2d7b84e7-1d19-47d0-aeb4-8d1a3856ea88/nld@2024-06-26;484

Concept

Concept

bestaand zaadveredelingsbedrijf	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio827acd9a-4114-461e-8252-3d8b6846b34f/nld@2024-06-26;483
cultureel erfgoed - provinciaal beschermde structuur	/join/id/regdata/pv27/2024/22giod0d4d0a0-762f-4e21-9364-c2a2532a534c/nld@2024-06-26;521
cultureel erfgoed - provinciale monumenten	/join/id/regdata/pv27/2025/giod5e63d78-2399-4e45-9377-e34dda41df61/nld@2025-03-11;925
datacenter clustering toegestaan	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio7754f80a-aef2-4c91-aa70-37ed15e655e5/nld@2024-06-26;783
datacenters uitgesloten	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioc1dfc190-cf63-4703-bff1-e0adbceff204/nld@2024-06-26;782
erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioe7e6e830-71f2-4b03-8fad-84d2dce09a65/nld@2024-06-26;792
foerageergebieden	/join/id/regdata/pv27/2024/22giof17ce966-5918-4ef5-84a1-7d12ad905a82/nld@2024-06-26;524
gebiedsakkoord oostelijke vechtplassen	/join/id/regdata/pv27/2024/gioa75ee6d5-be5d-4d34-9354-09a08d533865/nld@2024-12-18;784
glastuinbouwconcentratiegebied	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio134c8c65-43cb-4ec9-a1d2-aa006898fb24/nld@2024-06-26;836
grondbewerkingen voor permanente bollenteelt toegestaan	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio8dc43e8c-0473-43ce-9b73-53a5ec7b14ca/nld@2024-06-26;808
grondbewerkingen voor permanente bollenteelt uitgesloten	/join/id/regdata/pv27/2025/gio91e1695e-fc30-4412-8230-a4a159c90383/nld@2025-03-11;893
grondwaterbeschermingsgebied	/join/id/regdata/pv27/2024/22giof36bd731-1634-4e0f-b1ba-55468bda2907/nld@2024-06-26;530
hoogtebeperkingen amsterdam heliport	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioe14fb734-5732-4f1b-8068-649644f3d0be/nld@2024-06-26;528
hoogtebeperkingen luchthaven hilversum	/join/id/regdata/pv27/2024/22giof9fdde7d-4787-433e-87a0-148494304846/nld@2024-06-26;532
hoogtebeperkingen luchthaven loodswezen ijmuiden	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio2f6ce8c5-de3e-477a-a62d-5ad605ecd192/nld@2024-06-26;531
hoogtebeperkingen luchthaven texel	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio2e1d2431-0882-485b-9de3-008ee513509a/nld@2024-06-26;522
industrieterrein met provinciale geluidproductieplafonds	/join/id/regdata/pv27/2024/22giofa9cc1e3-37a5-4e94-bce4-04deb2b3c206/nld@2024-06-26;865
industrieterrein van provinciaal belang	/join/id/regdata/pv27/2025/gioae28593d-62e0-47ca-8112-c28c88922f43/nld@2025-03-11;919
landelijk gebied	/join/id/regdata/pv27/2025/giodb81b4b4-b910-43de-a532-37b42933c292/nld@2025-06-30;943
lib 5 zone schiphol	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio9aac2a9c-e4f7-4307-bd19-8ffc73efabd1/nld@2024-06-26;588
luchthavengebied loodswezen ijmuiden	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio754b3f7b-150b-4eda-ae70-7f5ad314bd0f/nld@2024-06-26;584
luchthavengebied luchthaven amsterdam heliport	/join/id/regdata/pv27/2025/gio07632cf9-4740-465e-a05c-d1d9a9726e96/nld@2025-03-11;896
luchthavengebied luchthaven hilversum	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio0ffeae80-96b7-4639-8eab-3b7ee138f15b/nld@2024-06-26;585
luchthavengebied luchthaven texel	/join/id/regdata/pv27/2024/22giodc354d41-a2fa-496d-b088-591b9119cbe5/nld@2024-06-26;587
milieucontour industrieterrein van provinciaal belang	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioe2875015-d954-4fd5-959e-c47fa825d5b8/nld@2024-06-26;591

concept

natura2000	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio9e47acd3-1d3d-4911-ac79-6841a78b4ca3/nld@2024-06-26;620
natura2000-bufferzone	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio79829d54-7503-4d53-bfe7-fc1bac6d2930/nld@2024-06-26;623
natuurnetwerk nederland	/join/id/regdata/pv27/2025/gio6a7a680e-8501-44eb-b68e-00c0d30978e8/nld@2025-06-30;945
natuurverbindingen	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio70cfb3f2-c78b-47af-93de-0c1743a16570/nld@2024-06-26;790
nautisch beheer - aalsmeer	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio37fbd64c-8475-4765-a56d-afaaacd420cf/nld@2024-06-26;618
nautisch beheer - agv	/join/id/regdata/pv27/2024/22giofb43c410-3647-4076-a7db-b03d78482bea/nld@2024-06-26;831
nautisch beheer - amsterdam	/join/id/regdata/pv27/2024/gio34f4ca48-b950-42a0-ba7b-6dc851877e50/nld@2024-12-18;869
nautisch beheer - castricum	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio5592437a-65d3-4182-ac6e-3e5a5c9cc221/nld@2024-06-26;614
nautisch beheer - hhnk	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioc1953b84-af66-44b5-8d4b-288a3bbdf418/nld@2024-06-26;622
nautisch beheer - pnh	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio74820f23-f0fe-452f-9e29-56a677c025d8/nld@2024-06-26;810
nautisch beheer - rijnland	/join/id/regdata/pv27/2024/22giof06c00bc-413c-4f08-aa58-b2fe0de6774e/nld@2024-06-26;617
nautisch beheer - uitgeest	/join/id/regdata/pv27/2024/22giof170e698-9cff-44c8-bdae-b915b28b81c4/nld@2024-06-26;625
nautisch beheer - wijdemeren	/join/id/regdata/pv27/2025/gio41626a3a-9340-4d66-aef3-a91354ae6dc7/nld@2025-03-11;913
nautisch beheer - zaanstad	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioa199822a-0204-4001-8ec4-97d2425600ce/nld@2024-06-26;611
noord-holland noord	/join/id/regdata/pv27/2024/22giob1b63a5c-d61f-4923-ad72-abeb3467f7d3/nld@2024-06-26;635
noord-holland noord - landelijk gebied	/join/id/regdata/pv27/2024/22giodd205838-c22f-4d47-afa1-903df165aac1/nld@2024-06-26;845
omgevingswaarde wateroverlast	/join/id/regdata/pv27/2024/22giod4a4ee9f-dc87-4871-b7ca-4824cbd6da6b/nld@2024-06-26;627
ontgrondingen	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio7d05e1b3-3f4a-4bb3-82d4-7038e7f11411/nld@2024-06-26;871
oude bosgroeiplaatsen	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio09ab8ecf-cf29-441d-8629-517a62983981/nld@2024-06-26;632
peilbesluit	/join/id/regdata/pv27/2025/gio4b81efda-360f-4577-abeb-bedb57d7e976/nld@2025-03-11;890
regionale verdringingsreeks amstel gooi en vecht	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioe34856da-9029-4570-a4cf-8d35911cb44c/nld@2024-06-26;781
regionale verdringingsreeks regio ijsselmeergebied	/join/id/regdata/pv27/2024/22giodfc59fb1-4a6e-464e-a435-065f1699bc59/nld@2024-06-26;780
~~*regionale waterkeringen*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio93d11deb-0e0b-47e9-b20a-2c10fe5c401f/nld@2024-06-26;645~~
regionale waterkering klasse i	/join/id/regdata/pv27/2025/gio324c5ed5-efb3-458e-8afc-4b0b38de1cdb/nld@2025-10-13;652
~~*stiltegebieden*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2025/gio54c5ca75-44cf-4548-9678-a0197a6e436e/nld@2025-03-11;931~~

regionale waterkering klasse ii	/join/id/regdata/pv27/2025/gioe52dfdaf-6ba5-4b1b-9447-eeac0ad711c5/nld@2025-10-13;650
~~stortplaatsen wet milieubeheer~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio2cfdb2af-a69c-4c77-9595-82a67ed601c8/nld@2024-06-26;648~~
regionale waterkering klasse iii	/join/id/regdata/pv27/2025/gio490ee448-9bd7-4d78-8d32-26d160c4d34f/nld@2025-10-13;644
~~strandzonering - natuurstrand~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22giof6e5652a-1eeb-41c7-900a-39ea962cb6c4/nld@2024-06-26;816~~
regionale waterkering klasse iv	/join/id/regdata/pv27/2025/gio3e5e4bfa-0694-4020-b956-1ed33b10f810/nld@2025-10-13;649
~~strandzonering - seizoenstrand~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio6ec711f4-c303-4173-bbb1-1f852fe5ec40/nld@2024-06-26;815~~
regionale waterkering klasse v	/join/id/regdata/pv27/2025/gio607ae82b-5144-44ba-ba63-4a895acc9934/nld@2025-10-13;643
~~transformatiegebied industrieterrein van provinciaal belang~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio02c88236-8c82-4a38-9703-f3fa06cfd17c/nld@2024-06-26;663~~
regionale waterkering klasse vi	/join/id/regdata/pv27/2025/gioe2fbe120-1f66-4501-b9cd-c0e933b92b6c/nld@2025-10-13;647
~~tuinbouwconcentratiegebied~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio46e77f8b-63d8-4d1c-ac18-8a0add40d786/nld@2024-06-26;859~~
regionale waterkeringen	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio93d11deb-0e0b-47e9-b20a-2c10fe5c401f/nld@2024-06-26;645
~~vaarwegbeheer - beheer agv~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22giof1d3c2eb-40bd-4525-8376-0ad7bc9da937/nld@2024-06-26;832~~
stiltegebieden	/join/id/regdata/pv27/2025/gio54c5ca75-44cf-4548-9678-a0197a6e436e/nld@2025-03-11;931
~~vaarwegbeheer - beheer gemeente~~	~~/join/id/regdata/pv27/2025/gio498aef39-d61a-422d-bae9-3a1bd5df4c4c/nld@2025-03-11;933~~
stortplaatsen wet milieubeheer	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio2cfdb2af-a69c-4c77-9595-82a67ed601c8/nld@2024-06-26;648
~~vaarwegbeheer - beheer hhnk~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio7f8a1d72-701e-444f-b499-2ebd14d0581c/nld@2024-06-26;667~~
strandzonering - natuurstrand	/join/id/regdata/pv27/2024/22giof6e5652a-1eeb-41c7-900a-39ea962cb6c4/nld@2024-06-26;816
~~vaarwegbeheer - beheer pnh~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gioab590f5f-fbf9-4481-8d70-8f0a15a29d63/nld@2024-06-26;806~~
strandzonering - seizoenstrand	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio6ec711f4-c303-4173-bbb1-1f852fe5ec40/nld@2024-06-26;815
~~vaarwegbeheer - beheer recreactieschap alkmaarder- en uitgeestermeer~~	~~/join/id/regdata/pv27/2025/gio4c4d47ee-7f17-468e-a9d9-d066b32c829e/nld@2025-03-11;670~~
transformatiegebied industrieterrein van provinciaal belang	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio02c88236-8c82-4a38-9703-f3fa06cfd17c/nld@2024-06-26;663
~~vaarwegbeheer - beheer rijnland~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio83214f88-f664-4780-9189-a227c832e6d1/nld@2024-06-26;668~~
tuinbouwconcentratiegebied	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio46e77f8b-63d8-4d1c-ac18-8a0add40d786/nld@2024-06-26;859
~~vaarwegbeheer - profiel en bediening~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio8d8a2418-4874-4213-b7ea-97ace5761683/nld@2024-06-26;835~~
vaarwegbeheer - beheer agv	/join/id/regdata/pv27/2024/22giof1d3c2eb-40bd-4525-8376-0ad7bc9da937/nld@2024-06-26;832

concept

concept

~~*vaarwegbeheer - rechtstreeks werkende regel*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2025/gioaa027008-40f6-46d1-81b2-6bb42b19f711/nld@2025-03-11;918~~
vaarwegbeheer - beheer gemeente	/join/id/regdata/pv27/2025/gio498aef39-d61a-422d-bae9-3a1bd5df4c4c/nld@2025-03-11;933
~~*veiligheidsgebieden luchthaven hilversum*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio7d52645a-1652-46ca-9fe6-a6dfe4084a09/nld@2024-06-26;676~~
vaarwegbeheer - beheer hhnk	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio7f8a1d72-701e-444f-b499-2ebd14d0581c/nld@2024-06-26;667
~~*veiligheidsgebieden luchthaven texel*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio0780cb07-6643-4e56-adb3-63d7635f52bf/nld@2024-06-26;665~~
vaarwegbeheer - beheer pnh	/join/id/regdata/pv27/2024/22gioab590f5f-fbf9-4481-8d70-8f0a15a29d63/nld@2024-06-26;806
~~*waterwingebied*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22giofad5fec8-c384-481b-9805-be88e0e4e5e5/nld@2024-06-26;689~~
vaarwegbeheer - beheer recreatieschap alkmaarder- en uitgeestermeer	/join/id/regdata/pv27/2025/giof0af4f7d-a924-4e5f-b118-27b7257f6cde/nld@2025-10-13;938
~~*wegen met provinciale geluidproductieplafonds*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2025/gio5499b3ee-60f0-4e61-939c-3dfb585b722e/nld@2025-03-11;929~~
vaarwegbeheer - beheer rijnland	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio83214f88-f664-4780-9189-a227c832e6d1/nld@2024-06-26;668
~~*zaadveredelingsconcentratiegebied*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio1698216a-6f4a-49f1-9fde-bddae8c5e495/nld@2024-06-26;698~~
vaarwegbeheer - profiel en bediening	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio8d8a2418-4874-4213-b7ea-97ace5761683/nld@2024-06-26;835
~~*zoekgebieden wind en wind en zon res*~~	~~/join/id/regdata/pv27/2024/22gio162f9091-504a-4b66-9688-41dd4fc07bbd/nld@2024-06-26;875~~
vaarwegbeheer - rechtstreeks werkende regel	/join/id/regdata/pv27/2025/gioaa027008-40f6-46d1-81b2-6bb42b19f711/nld@2025-03-11;918
veiligheidsgebieden luchthaven hilversum	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio7d52645a-1652-46ca-9fe6-a6dfe4084a09/nld@2024-06-26;676
veiligheidsgebieden luchthaven texel	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio0780cb07-6643-4e56-adb3-63d7635f52bf/nld@2024-06-26;665
waterwingebied	/join/id/regdata/pv27/2024/22giofad5fec8-c384-481b-9805-be88e0e4e5e5/nld@2024-06-26;689
wegen met provinciale geluidproductieplafonds	/join/id/regdata/pv27/2025/gio5499b3ee-60f0-4e61-939c-3dfb585b722e/nld@2025-03-11;929
zaadveredelingsconcentratiegebied	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio1698216a-6f4a-49f1-9fde-bddae8c5e495/nld@2024-06-26;698
zoekgebieden wind en wind en zon res	/join/id/regdata/pv27/2024/22gio162f9091-504a-4b66-9688-41dd4fc07bbd/nld@2024-06-26;875

ZZ

Binnen bijlage 7 wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

Beschermd Landschap

Het Beschermd Landschap (BL) is het regime voor bescherming en waar mogelijk versterking en ontwikkeling van gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BL is beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) en Provinciale Monumenten hebben een eigen regime en vallen daarom buiten het BL-regime.

In het BL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van ontwikkelingen van meer dan 25 woningen en nieuwe bebouwing met een oppervlak van meer dan 500 m² ten behoeve van stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies, toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie. In de ruimtelijke onderbouwing van een bestemmingsplan dat een ontwikkeling in het BL mogelijk maakt, moet worden gemotiveerd dat de ter plaatse geldende kernkwaliteiten niet worden aangetast.

In lijn met de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn de kernkwaliteiten beschreven aan de hand van drie provinciale kernwaarden:
- Landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
- Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
- Ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen.

Hieronder staan de beschrijvingen van de BL gebieden. De kaarten en pdf-versie van elke beschrijving per gebied vindt u via de viewer Beschrijvingen beschermingsregimes Omgevingsverordening NH2022.

AAA

Binnen bijlage 11 wordt het volgende opschrift op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 5 Regionale afspraken woningbouwontwikkelingen en nieuwe stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies met een bebouwd oppervlak van meer dan 500m2

BBB

Binnen bijlage 11 wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 5

Algemeen

De ~~regeling over de~~ regionale afspraken ~~nieuwe stedelijke ontwikkeling is bedoeld als aanvulling op de Ladder voor duurzame verstedelijking (Ladder), zoals is opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). De provinciale aanvulling op de Ladder is gericht op het voeren van regionale afstemming~~ gaan over nieuwe ~~ruimtelijke ontwikkelingen. De regionale afspraken betreffen nieuwe~~ stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies van woningbouw, bedrijventerreinen en kantoorlocaties, detailhandel en overige stedelijke voorzieningen. Voor het borgen van het provinciale hoofdbelang van duurzaam ruimtegebruik worden aan de regionale afspraken via nadere regels inhoudelijke en procedurele voorwaarden gesteld. Deze regels zorgen er voor dat vooraf duidelijk is waaraan de regionale afspraken moeten voldoen.

Doel van deze afdeling

Deze nadere regels van Gedeputeerde Staten stellen eisen aan de regionale afstemming in de vorm van regionale afspraken. Het doel van het laten maken van regionale afspraken is dat gemeenten gezamenlijk werken aan een sterke(re) regio en dat wordt voorkomen dat gemeenten individueel een koers varen die de kracht van buurgemeenten en/of de regio niet ten goede komt of aantast. De essentie van de regeling:
a. De te maken regionale afspraken voor woningbouw, bedrijventerreinen en kantoren en detailhandel moeten zijn gebaseerd op de regionale visies en waarbij deze visies moeten zijn gebaseerd op het provinciaal beleid en op de door de provincie vastgestelde prognoses en behoefteramingen.
b. De regionale afspraken moeten expliciet minimaal de instemming hebben van de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten in de regio. ~~'Ladderproof'~~ Er staan geen regels in de omgevingsverordening over het aantonen van nut en noodzaak en het benutten van binnenstedelijke mogelijkheden. De regionale afspraken moeten wel nut en noodzaak aantonen en inzicht geven in de binnenstedelijke (on)mogelijkheden voordat uitleglocaties aan de orde

Concept

concept

kunnen komen. De regionale afspraken en de daaruit voortvloeiende omgevingsplannen moeten namelijk voldoen aan de wet (in casu met name artikel 5.129g van het Bkl), dat wil zeggen 'Ladderproof' zijn. Evenals de Ladder gaat de provincie uit van een 'ja, mits' voor nieuwe stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies. Verantwoordelijkheid en afwegingsruimte ligt bij de regio. De gemeenten in de regio moeten het gezamenlijk eens worden over de gemeentegrens overschrijdende nieuwe stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies. De verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte liggen bij de regio. Dit is in lijn met de gedachte van de Omgevingswet, waarbij de verantwoordelijkheid zo decentraal mogelijk wordt belegd. De regionale afspraken worden bij voorkeur op visie- en programmaniveau gemaakt, zodat wordt voorkomen dat pas in een laat planstadium, bijvoorbeeld bij het voorontwerp van een omgevingsplan duidelijk wordt of wordt voldaan aan de wetgeving.

Geen instemming door Gedeputeerde Staten

Bij het uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte binnen het omgevingsplanspoor bij de regio ligt, past geen expliciete goedkeuring van, of instemming met, de uitkomsten van het proces in een vorm van een afrondend besluit door Gedeputeerde Staten. De samenwerkende gemeenten zijn er zelf verantwoordelijk voor dat de regionale afspraken voldoen aan de inhoud en bedoelingen van het Bkl, de omgevingsverordening en nadere regels. Gedeputeerde Staten gaan er vanuit dat gemeenten op een zorgvuldige manier de afspraken tot stand laten komen, daarbij de provinciale regels in acht nemen en rekening houden met het provinciale beleid. De betrokken gemeenten hebben hier ook belang bij, omdat afspraken die niet voldoen aan de omgevingsverordening of andere provinciale regelgeving leiden tot een afbreukrisico bij de projecten die worden gebaseerd op die afspraken. Gedeputeerde Staten willen de verantwoordelijkheid voor de afspraken ook bij de gemeenten laten en niet overnemen door het nemen van een instemmingsbesluit. Een dergelijke manier van werken past goed in het stelsel van de Omgevingswet. Het ontbreken van een juridisch besluit door Gedeputeerde Staten over de regionale afspraken betekent uiteraard niet dat Gedeputeerde Staten niet betrokken wil zijn op bestuurlijk en ambtelijk niveau bij de totstandkoming van de regionale afspraken. Gedeputeerde Staten gaan er vanuit dat dergelijk overleg wordt gevoerd en door de betrokken medeoverheden de waarde van deze beleidsafstemming en samenwerking wordt ingezien. Aandachtspunt is de kenbaarheid van gemaakte afspraken, ook voor derden. Gedeputeerde Staten gaan ervan uit dat de gemeenten gemaakte regionale afspraken beschikbaar zullen stellen op hun websites. Bij omgevingsplannen waarbij gebruik wordt gemaakt van de regionale afspraken, zal in de toelichting ook inzicht moeten worden geboden in de inhoud en totstandkoming van deze afspraken. Ook de betrokkenheid van burgers (ondernemers, omwonenden, belangengroepen) en de gemeenteraden is een belangrijk aspect bij het maken van de regionale afspraken. Dit is de verantwoordelijkheid van de betrokken colleges van burgemeester en wethouders, die hier door hun gemeenteraden zo nodig op kunnen worden aangesproken. De manier waarop deze betrokkenheid wordt vormgegeven, zal per situatie kunnen verschillen. Zonder deze betrokkenheid bestaat het risico dat de afspraken onvoldoende draagvlak hebben, hetgeen bijvoorbeeld bij de besluitvorming over concrete projecten tot discussies kan leiden.

Handreiking

Ter bevordering van een goede toepassing van de Ladder en regionale afspraken is een Handreiking regionale afspraken beschikbaar op de provinciale website.

~~*Begripsbepalingen Regio*~~

~~Bij de Ladder wordt onder de regio verstaan het 'marktgebied' of 'verzorgingsgebied' van de betreffende nieuwe stedelijke ontwikkeling. Voor het bepalen van de behoefte waarin een nieuwe stedelijke ontwikkeling voorziet is de marktregio van belang. De inhoudelijke onderbouwing van nieuwe stedelijke ontwikkelingen moet zich dus richten op het markt- of verzorgingsgebied. De marktregio kan echter per stedelijke ontwikkeling verschillen. Om te voorkomen dat voor elk individueel ruimtelijk plan dat gemeentegrensoverschrijdende effecten heeft een overleg moet worden ingesteld tussen de betrokken gemeenten kunnen gemeenten al bestaande regionale overlegverbanden hiervoor benutten. Bij de regio indeling is het vooral een zoeken van een balans tussen een goede inhoudelijk gerichte indeling van marktgebieden en het zoveel mogelijk aansluiten op efficiënte (bestaande) bestuurlijke overlegverbanden. Zie de bijlage voor een overzicht van een al bestaande regio indeling.~~

~~*Regio- en provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke ontwikkelingen*~~

~~Bij nieuwe stedelijk ontwikkelingen die de grens van een regio overschrijden heeft de provincie de rol van intermediair tussen de regio's. Dat geldt ook voor provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke ontwikkelingen.~~

Begripsbepalingen Regio

Bij de Ladder wordt onder de regio verstaan het 'marktgebied' of 'verzorgingsgebied' van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Voor het bepalen van de behoefte waarin een nieuwe stedelijke ontwikkeling voorziet is de marktregio van belang. De inhoudelijke onderbouwing van nieuwe stedelijke ontwikkeling moet zich dus richten op het markt- of verzorgingsgebied. De marktregio kan echter per stedelijke ontwikkeling verschillen.

Voor de begripsbepaling van 'de regio' bij nieuwe stedelijke functies als bedoeld in artikel 6.13 van de Omgevingsverordening NH2022, wordt aangesloten bij het bovenstaande.

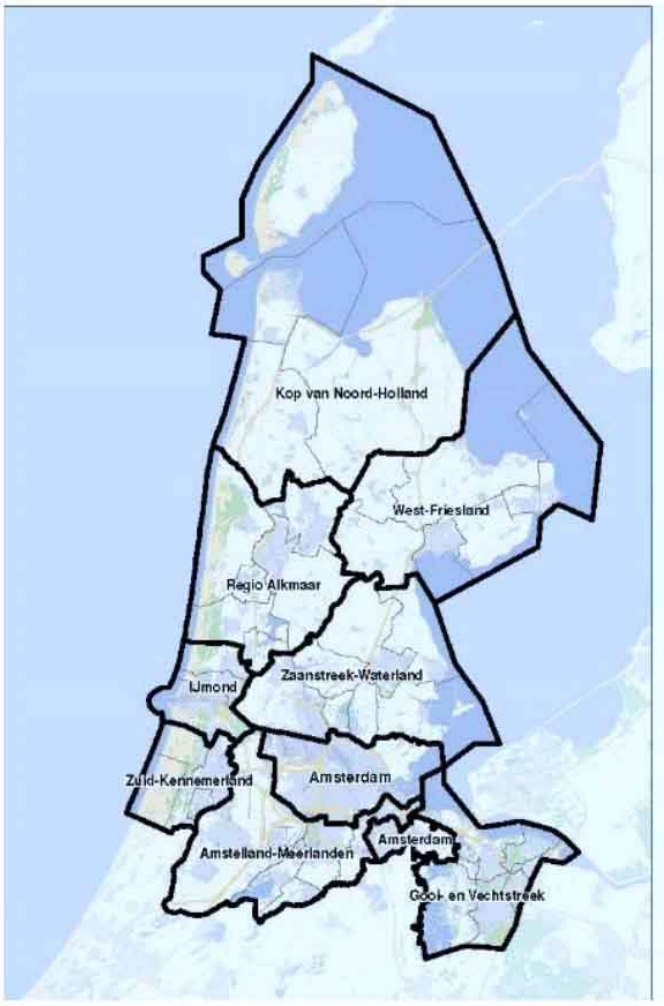
Om te voorkomen dat voor elk individueel ruimtelijk plan dat gemeentegrensoverschrijdende effecten heeft een overleg moet worden ingesteld tussen de betrokken gemeenten kunnen gemeenten al bestaande regionale overlegverbanden hiervoor benutten. Bij de regio indeling is het vooral een zoeken van een balans tussen een goede inhoudelijk gerichte indeling van marktgebieden en het zoveel mogelijk aansluiten op efficiënte (bestaande) bestuurlijke overlegverbanden. Zie de bijlage voor een overzicht van een al bestaande regio indeling.

Regio- en provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies

Bij nieuwe stedelijke functies die de grens van een regio overschrijden heeft de provincie de rol van intermediair tussen de regio's. Dat geldt ook voor provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies.

Concept

Concept

Kaart bestuurlijke regio indeling

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 5.2

~~Artikel 6.14 van de verordening is geformuleerd als een 'kunnen' bepaling, om aan te geven dat het maken van de regionale afspraken een verantwoordelijkheid is van de gemeenten in de regio zelf. Het maken van regionale afspraken is geen verplichting, maar dergelijke afspraken zijn wel nodig om nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk te maken.~~ Regionale afspraken over woningbouw kunnen in ~~meerdere~~ verschillende documenten worden vastgelegd. In de praktijk ontwikkelen gemeenten in regioverband doorgaans de volgende producten die op elkaar aansluiten:

1. een regionale woonvisie voor 10 jaar met een doorkijk;

2. een regionaal woonakkoord als uitvoeringsagenda voor 5 jaar; en,

3. een regionale woningbouwprogrammering voor 5 tot 10 jaar met een methodiek om nieuwbouw en transformatieplannen af te wegen en een projectenlijst. De woningbouwprogrammering kan al dan niet onderdeel uitmaken van het woonakkoord. De producten worden indien gewenst tussentijds bijgesteld en zijn onderwerp van monitoring.

Regionale afspraken

De regionale afspraken hebben betrekking op woonakkoorden en de regionale woningbouwprogrammering.

Concept

Woonakkoorden

De regio's in Noord-Holland stellen als uitwerking van het provinciaal woonbeleid regionale woonakkoorden op. De woonakkoorden dienen in overeenstemming te zijn met de provinciale Omgevingsvisie en de uitgangspunten, speerpunten, richtinggevende principes van de provinciale Woonagenda. In een woonakkoord tussen provincie en regio worden tenminste afspraken over potentiële bouwlocaties in landelijk gebied opgenomen, zodat gemeenten aan de voorkant duidelijkheid hebben of er provinciale ruimtelijke beschermingsregimes op de locatie aan de orde zijn. De betreffende locaties in landelijk gebied worden op een kaart aangegeven. Het opnemen van deze locaties in een woonakkoord gaat vooraf aan de toets aan de Ladder voor duurzame verstedelijking, waarbij wordt getoetst of realisatie binnen bestaand stedelijk gebied mogelijk is.

Programmering

De regionale woningbouwprogrammering blijft een regionaal-gemeentelijke verantwoordelijkheid en zien we als bijlage bij de te sluiten woonakkoorden. Dit deel van de 'regionale afspraken' wordt door de regio zelf vastgesteld en bevat afspraken over de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwprogrammering voor de komende 5 jaar met een doorkijk naar 10 jaar. Hierbij kan tevens worden afgesproken vanaf welke omvang binnenstedelijke woningbouwontwikkelingen in de betreffende Woonakkoord-regio regionaal afgestemd worden of alleen opgenomen in de programmering, zonder deze eerst regionaal af te stemmen. De programmering moet inzicht geven in de te ontwikkelen, transformeren en herstructureren locaties in kwantiteit, kwaliteit en tijdsfasering per gemeente (oftewel een projectenlijst).

Prognoses

De regionale woningbouwprogrammering is gebaseerd op de regionale indicatieve woningbehoefte uit de door de provincie vastgestelde bevolkingsprognose. Er kan gemotiveerd worden afgeweken van de prognoses, als bijvoorbeeld de uitkomst van de monitoring daarvoor aanleiding geeft.

Artikel 5.3

~~Het artikel is geformuleerd als een 'kunnen' bepaling, om aan te geven dat het maken van de regionale afspraken een verantwoordelijkheid is van de gemeenten in de regio zelf. Het maken van regionale afspraken is geen verplichting, maar dergelijke afspraken zijn wel nodig om nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk te maken.~~ De markt van bedrijventerreinen en kantoorlocaties is een regionale markt. Daarom staat regionale samenwerking en afstemming centraal in het provinciaal bedrijventerreinen- en kantorenbeleid.

Hoewel in Artikel 5.3 onderscheid wordt gemaakt in enerzijds regionale afspraken over ontwikkeling, transformatie en herstructurering en anderzijds het opstellen van een regionale visie, kunnen beide onderdelen samengevoegd zijn in één document. Basis voor zowel de visie als de afspraken is de door provincie in samenwerking met gemeenten en bedrijfsleven opgestelde behoefteraming. Daarin worden vraag en aanbod aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties in kaart gebracht. Daarbij gaat het niet alleen om omvang in hectaren, dan wel vloeroppervlakte, maar ook om kwalitatief te onderscheiden locaties die invulling geven aan de vraag van bepaalde marktsegmenten. Transformatie biedt mogelijkheden om overaanbod aan bedrijventerreinen en kantorenlocaties te verminderen. Echter, voorkomen moet worden dat daardoor bedrijven in problemen komen doordat zij gedwongen worden zich te verplaatsen terwijl er voor deze bedrijven onvoldoende alternatieve vestigingsmogelijkheden zijn, dan wel dat er onvoldoende uitbreidingsmogelijkheden zijn. Regionale afstemming over transformatieplannen is dan ook essentieel. De herstructurering van verouderde bedrijventerreinen en kantorenlocaties is een middel om efficiënter gebruik van bestaande terreinen te maken en de toekomstvastheid en kwaliteit van bedrijventerreinen te behouden. Daarom is het ook onderdeel van een regionaal bedrijventerreinen- en kantorenbeleid.

Artikel 5.4

~~Het artikel is geformuleerd als een 'kunnen' bepaling, om aan te geven dat het maken van de regionale afspraken een verantwoordelijkheid is van de gemeenten in de regio zelf. Het maken van regionale afspraken is geen verplichting, maar dergelijke afspraken zijn wel nodig om nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk te maken.~~ Bij detailhandel zijn de regionale afspraken gebaseerd op regionale detailhandelsvisies. Omgevingsplannen die voorzien in detailhandel met een regionale impact (> 1500 ~~m2~~ m²), evenals de regionale detailhandelsvisies, worden voorgelegd aan de regionale adviescommissie detailhandel (RAC). Er zijn twee RAC's ingesteld, het RAC Noord-Holland Noord en de Adviescommissie Detailhandel Zuid (ADZ). In de omgevingsplannen moet worden

toegelicht of advies van een RAC is ingewonnen en hoe dit advies luidde. De RAC brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan gedeputeerde staten. De detailhandelsstructuur is één geheel en uitbreidingen kunnen niet los van elkaar worden gezien. Alle plannen groter dan 1.500 ~~m2~~ m² moeten worden afgestemd (sub 2 i) met uitzondering van plannen voor ontwikkelingen in winkelgebieden die reeds groter zijn dan 25.000 ~~m2~~ m² wvo (sub b 2 ii). Voor deze grote winkelcentra moeten detailhandelsplannen groter dan 3.000 ~~m2~~ m² voor advisering aan de regionale adviescommissies worden voorgelegd. Deze grote winkelcentra zijn alle hoofdwinkelcentra, te weten de binnenstadcentra van Alkmaar, Amstelveen, Amsterdam, Beverwijk, Bussum, Den Helder, Haarlem, Heerhugowaard, Hilversum, Hoofddorp, Hoorn, Purmerend, Schagen en Zaandam en de grote ondersteunende centra welke ook groter zijn dan 25.000 ~~m2~~ m² wvo, te weten Amsterdam Buikslotermeerplein en Amsterdam Amsterdamse Poort. De genoemde grootte van winkelplannen (1.500 ~~m2~~ m² en 3.000 ~~m2~~ m²) geldt voor de totale ontwikkeling in een winkelgebied (en dus niet per winkel) en voor een tijdsperiode van twee jaar. Deze periode is gekozen om te voorkomen dat grote plannen in kleinere delen worden opgeknipt om verplichte advisering te omzeilen.

Artikel 5.5

In het bestuurlijk overleg Noord-Holland Noord hebben Gedeputeerde Staten op 31 augustus 2016 toegezegd dat de regio's zelf in de gelegenheid worden gesteld om werkafspraken te maken over de wijze van regionale afstemming bij 'overige stedelijke voorzieningen', zoals bijvoorbeeld een crematorium, bioscoop of theater. Het gaat hierbij dus om stedelijke voorzieningen, niet zijnde woningbouw, bedrijventerreinen, kantoorlocaties of detailhandel. ~~Het artikel is geformuleerd als een 'kunnen' bepaling, om aan te geven dat het maken van de regionale~~ Regionale afspraken ~~een verantwoordelijkheid is van de gemeenten in de regio zelf. Het maken van regionale afspraken is geen verplichting, maar dergelijke afspraken zijn wel nodig om nieuwe stedelijke ontwikkelingen~~ zijn vereist om nieuwe stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van meer dan 500 m² mogelijk te maken.

CCC

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.58 Aanwijzing vergunningsvrije gevallen

Artikel 5.1 van de Omgevingswet bepaalt dat het verboden is om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten. Paragraaf 16.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) bevat een regeling van de gevallen waarin geen omgevingsvergunning nodig is voor ontgrondingsactiviteiten waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Dit zijn ontgrondingsactiviteiten op land, in regionale wateren en in het winterbed van rivieren die in beheer bij het Rijk zijn. Artikel 16.7 van het Bal wijst de vergunningvrije gevallen aan. Artikel 16.9 van het Bal bepaalt dat in de omgevingsverordening een aanvullend verbod of vergunningvrij geval kan worden gesteld, als dat doelmatig en doeltreffend is.

In Artikel 4.58 zijn twee aanvullende vergunningvrije gevallen aangewezen. In het eerste lid gaat het om ontgrondingen voor een waterput, reservoir, bassin, vijver, poel of een daarmee vergelijkbare voorziening. Op grond van het Bal geldt als een van de voorwaarden hierbij dat niet meer dan 1.000 m³ wordt ontgraven. In Artikel 4.58, eerste lid, is dit verruimd tot 10.000 m³. Dit komt overeen met de bestaande provinciale regeling. Het is in de praktijk gebleken dat het belang van de bescherming van de fysieke leefomgeving met deze ruimere vrijstelling niet is geschonden. Het is daarom doelmatig en doeltreffend om voor deze ontgrondingsactiviteiten een ruimere vrijstelling te handhaven.

In het tweede lid gaat het om een verruiming van de vergunningvrije gevallen van artikel 16.7, onder g, onder 2°, van het Bal. Het gaat hier om ontgrondingen voor het treffen van een maatregel uit een omgevingsplan, projectbesluit of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, voor zover het gaat om het aanleggen, veranderen of verwijderen van een plein, weg, spoorweg of luchthaven. Het is doelmatig en doeltreffend om aan deze categorie vrijgestelde ontgrondingsactiviteiten toe te voegen het aanleggen, veranderen of verwijderen van een haven, industrieterrein, bouwterrein, sportterrein, park of plantsoen. Dit zijn vergelijkbare activiteiten als die in het Bal worden genoemd, en daarom ligt het voor de hand om hiervoor ook een vrijstelling op te nemen. Dit sluit ook aan bij de bestaande provinciale regelingen praktijk. Voor de hier vrijgestelde

Concept

activiteiten gaat de onderbouwing op die in de toelichting bij het Bal bij categorie g wordt gegeven om geen ontgrondingsvergunning te verlangen. Deze toelichting luidt: *"[het betreft] ontgrondingen waarover al expliciete besluitvorming heeft plaatsgevonden in verhouding tot het vaststellen van het omgevingsplan, het afwijken daarvan bij een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit of een projectbesluit. In dat geval heeft al een brede belangenafweging plaatsgevonden in dat spoor. Zoals toegelicht in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving heeft het ontgrondingsspoor in dat geval een beperkte betekenis. De vergunning zal vooral betrekking hebben op de veiligheid en stabiliteit van de ontgronding, omdat deze aspecten geen rol spelen in het kader van het omgevingsplan. Gaat het om het aanleggen, onderhouden, wijzigen of opruimen van een weg, spoorweg, plein, parkeerterrein of luchthaven of het aanleggen, wijzigen of opruimen van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder, dan mag worden aangenomen dat de initiatiefnemer voor het werk bovengenoemde aspecten al afdoende meeweegt bij zijn beslissingen, zodat het niet nodig is ter zake een publiekrechtelijke afweging te laten plaatsvinden. Verzakkingen zouden immers ook het aan te leggen werk ernstig beschadigen. Die ontgrondingen zijn dan ook volledig vergunningvrij."*

In het derde lid is geregeld dat voor bodemsaneringen waarbij wordt gegraven in de bodem, geen omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit nodig is. Door de rijksoverheid zijn regels gesteld voor bodemsaneringen, onder andere in paragraaf 4.121 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze regels voorzien in een meldplicht en een informatieplicht voorafgaand aan de activiteit. Er zijn twee standaard saneringsaanpakken:

1. het aanbrengen van een afdeklaag en

2. het verwijderen van de verontreiniging door de grond te ontgraven.

In beginsel heeft een initiatiefnemer de keuze welke saneringsaanpak wordt gevolgd. Soms verplicht een maatwerkregel in het omgevingsplan van de gemeente waar de sanering plaatsvindt tot het uitvoeren van de saneringsaanpak verwijderen van de verontreiniging door de grond te ontgraven. Een toetsing vanuit het kader van een ontgrondingsvergunning voegt hier niets aan toe. Met andere woorden: als de saneringsaanpak verwijderen wordt gevolgd, wordt de ontgrondingsvergunning altijd verleend. Van oudsher gold bij bodemsaneringen daarom een vrijstelling van de verplichting om een ontgrondingsvergunning te hebben. Het is doelmatig en doeltreffend om deze situatie – die bij de invoering van de Omgevingswet en de Omgevingsverordening 2022 onbedoeld is gewijzigd – te herstellen.

DDD

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.63 Omgevingsvergunningplichtige activiteiten - beschermingszone stortplaatsen

EEE

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.77 Omgevingsvergunningplichtige activiteiten

Dit artikel bevat de omgevingsvergunningplichtige activiteiten met betrekking tot de vaarwegen. Bij vergunningverlening gelden de beoordelingsregels zoals opgenomen in Artikel 4.80. Het verbod geldt niet voor activiteiten ten behoeve van onderhoud door of namens Gedeputeerde Staten. Dit regelt Artikel 4.73, tweede lid.

Verder geldt het verbod niet voor aangewezen werken op de oevers langs een vaarweg, die naar verwachting geen impact hebben op de instandhouding, bruikbaarheid of bescherming van de vaarwegen. Het gaat hier om verkeersborden, tuin- of straatmeubilair, zoals bijvoorbeeld prullenbakken of bankjes.

De categorie andere werken, niet bedoeld als afmeervoorziening, van geringe omvang en met een verankering of fundering minder diep dan 50 cm in de bodem betreft een restcategorie voor werken die geen risico vormen voor de instandhouding, bruikbaarheid en bescherming van de vaarwegen. Hieronder vallen niet afmeervoorzieningen, zoals bijvoorbeeld steigers en bolders. De eisen die

Concept

worden genoemd zijn cumulatief, met andere woorden: aan alle eisen moet zijn voldaan, voordat het werk vergunningsvrij is.

FFF

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 4.113 Aanwijzing vergunningsvrije open bodemenergiesystemen

De provincie is verantwoordelijk voor een drietal specifieke categorieën van grondwateronttrekkingen en -infiltraties. Het betreft open bodemenergiesystemen, de openbare drinkwatervoorziening en onttrekkingen van meer dan 150.000 ~~m^3~~ m3 per jaar voor industriële toepassingen. Onttrekkingen en infiltraties voor andere doeleinden kunnen worden gereguleerd door de waterschappen. Artikel 2.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving biedt de mogelijkheid om open bodemenergiesystemen tot 10 ~~m^3~~ ^{3} per uur vrij te stellen van de vergunningplicht. Met Artikel 4.113 wordt voor zover gelegen buiten ~~zogeheten interferentiegebieden~~ door gemeenten aangewezen gebieden, gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Hiermee worden onnodige bestuurlijke lasten voorkomen en wordt administratieve lastendruk voor bedrijven en burgers tegengegaan. Wel geldt voor deze systemen op grond van artikel 4.1149 van het Besluit activiteiten leefomgeving een meldplicht en op grond van Artikel 4.114 een aanvullende meldplicht. Voor ~~interferentiegebieden~~ door gemeente aangewezen gebieden blijft de vergunningplicht wel gelden. In het bij deze gebieden behorende vastgestelde beleid, ~~door gemeente of provincie aangewezen gebieden~~ vaak uitgewerkt in (bodem)energie(transitie)plannen, ~~met een hoge dichtheid aan~~ is aangegeven waar en op welke diepte verschillende typen bodemenergiesystemen kunnen ~~bodemenergiesystemen elkaar beïnvloeden~~ worden gerealiseerd, en onder welke voorwaarden. ~~Dit kan leiden tot~~ Bij het aanvragen van een ~~onacceptabele rendementsafname. Met~~ vergunning en bij het beoordelen van een ~~vergunningplicht~~ aanvraag moet hiermee rekening worden gehouden, zodat negatieve onderlinge beïnvloeding tussen systemen wordt voorkomen en ~~vergunningsvoorwaarden kan dit worden voorkomen~~ de ondergrond optimaal wordt gebuikt.

GGG

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.11 Ontheffingsbevoegdheid

Deze ontheffingsbevoegdheid is gebaseerd op artikel 2.32, eerste lid, van de Omgevingswet. ~~Kern~~ De kern van deze regeling is dat ~~in bijzondere gevallen het onverkort toepassen~~ een ontheffing alleen wordt verleend als de uitoefening van de ~~provinciale regels kan leiden~~ taak of bevoegdheid waarvoor ontheffing wordt gevraagd onevenredig wordt belemmerd in verhouding tot ~~een onevenredig nadeel bij~~ het belang dat wordt gediend met de ~~verwezenlijking van gemeentelijk beleid~~ regel waarvan ontheffing is gevraagd. ~~Zie ook het criterium~~ Dit is terug te vinden in artikel 2.32, vijfde lid, van de Omgevingswet. Zoals toegelicht in de algemene toelichting van Afdeling 6.2 is deze regeling ook van toepassing op omgevingsvergunningen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. ~~De~~ Een ontheffing die wordt verleend maakt onderdeel uit van het (gemeentelijke) ruimtelijke besluit waarvoor de ontheffing nodig is ~~altijd gekoppeld aan~~ . Om van te voren duidelijkheid te hebben over de in te zetten rechtsmiddelen tegen een ~~omgevingsplan~~ verleende of geweigerde ontheffing is het wenselijk om bij de aanvraag van de ontheffing te weten welke voorbereidingsprocedure van toepassing is op het (gemeentelijk ruimtelijk besluit waarvoor de ontheffing is aangevraagd. De procedure bepaalt namelijk het in te zetten rechtsmiddel. Participatie over het gemeentelijk project vindt plaats in het kader van de gemeentelijke procedure. Om te voorkomen dat een ontheffing blijft bestaan, zonder dat er sprake is van een gemeentelijk besluit om het project mogelijk te maken binnen een redelijke termijn, is in lid 4 geregeld dat de ontheffing komt te vervallen indien niet binnen 2 jaar een omgevingsplan is vastgesteld.

HHH

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Concept

Concept

Artikel 6.13 Regionale afspraken nieuwe stedelijke functies

In dit artikel is een verplichting opgenomen tot regionale afstemming in het geval een nieuwe stedelijke functie wordt mogelijk gemaakt.

Lid 1

Nieuwe stedelijke functies, zoals woningbouw, bedrijventerreinen en kantoorlocaties, detailhandel en overige stedelijke voorzieningen, moeten passen binnen de daarover binnen de regio gemaakte afspraken. Op deze regel gelden twee uitzonderingen. Over binnenstedelijke woningbouwontwikkelingen van maximaal 25 woningen (onderdeel a) hoeven geen regionale afspraken te worden gemaakt. Ook nieuwe stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van minder dan 500 m2 hoeven niet regionaal te worden afgestemd (onderdeel b).

De verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte liggen bij de regio

De gemeenten in de regio moeten het gezamenlijk eens worden over de nieuwe stedelijke functies. De verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte liggen bij de regio. Dit is in lijn met de gedachte van de Omgevingswet, waarbij de verantwoordelijkheid zo decentraal mogelijk wordt belegd. De regionale afspraken worden bij voorkeur op visie- en programmaniveau gemaakt, zodat wordt voorkomen dat pas in een laat planstadium, bijvoorbeeld bij het voorontwerp van een omgevingsplan duidelijk wordt of wordt voldaan aan de wetgeving. De regionale afspraken en de daaruit voortvloeiende omgevingsplannen of omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten horen, voor zover de ladder voor duurzame verstedelijking van toepassing is, uiteraard 'ladderproof' te zijn.

Wat is de regio?

Onder de regio wordt verstaan het 'marktgebied' of 'verzorgingsgebied' van de betreffende nieuwe stedelijke ~~ontwikkeling~~ functie. De inhoudelijke onderbouwing van een nieuwe stedelijke ~~ontwikkeling~~ functie moet zich dus richten op het markt- of verzorgingsgebied. De gemeenten overleggen in de regio over bovenlokale of regionale stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies en maken daar bestuurlijke afspraken in regionaal verband over.

Regio- en provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies

Bij nieuwe stedelijk functies die de grens van een regio overschrijden heeft de provincie de rol van intermediair tussen de regio's. Dat geldt ook voor provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies.

Naast Artikel 6.13 zijn ook andere artikelen van de omgevingsverordening van belang. De regionale afspraken moeten dus voldoen aan de vereisten van de Ladder, voor zover deze van toepassing is, maar ook aan de andere artikelen van de omgevingsverordening. Als er geen binnenstedelijke mogelijkheden zijn in de marktregio of het verzorgingsgebied dan kan in Landelijk gebied naar een locatie worden gezocht. Echter, niet elke uitbreidingslocatie in het Landelijk gebied is mogelijk door bijvoorbeeld de regels over beschermd landelijk gebied (Paragraaf 6.2.5).

Lid 2

Voor het borgen van het provinciale hoofdbelang van duurzaam ruimtegebruik worden aan de regionale afspraken via regels van GS inhoudelijke en procedurele voorwaarden gesteld. Deze regels zijn opgenomen in afdeling 5 van Bijlage 11.

III

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Concept

Artikel 6.18a Woningbouw in of aan een kern of dorpslint

~~De locatie van nieuwe woningbouwontwikkelingen in het werkingsgebied Landelijk gebied moet zijn gelegen in/aan een kern of in/aan een dorpslint. Wat onder beide begrippen moet worden verstaan is opgenomen in Bijlage 1 Begripsbepalingen.~~

Onder voorwaarden willen we in deze provincie buitenstedelijk mogelijkheden creëren voor woningbouw in aansluiting op bestaande bebouwing. Daarom bieden we ruimte aan initiatieven aan de randen van bebouwing van dorpen en kernen.

Deze regel bepaalt dat nieuwe woningbouwontwikkelingen in het werkingsgebied Landelijk gebied moeten zijn gelegen in of aansluitend op bestaande kernen, of in of in het verlengde van

dorpslinten. Het doel van deze regel is om woningbouw in het landelijk gebied te laten aansluiten op de bestaande bebouwde omgeving, ter voorkoming van incidentele woningbouw en nieuwe solitair gelegen woningbouwlocaties in het Landelijk gebied. Wat wordt verstaan onder de begrippen kern en dorpslint is opgenomen in Bijlage 1 Begripsbepalingen.

Woningbouw in een dorpslint betekent een verdichting van bestaande bebouwing in het dorpslint, passend bij de opbouw en kenmerken van het dorpslint, waarbij de eenheid van het lint

behouden blijft (zie ook de begripsbepaling). Onder woningbouw in het verlengde van het dorpslint wordt verstaan bebouwing die in lengterichting aan een zijde van het dorpslint wordt toegevoegd, op een afstand en locatie die passend zijn bij de opbouw en kenmerken van het dorpslint en die aansluiten op de eenheid van het dorpslint (zie ook de begripsbepaling). De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie biedt handvatten voor ontwikkelingen in of in het verlengde van een dorpslint.

Doorgaans zal eenvoudig te bepalen zijn of een locatie in een kern ligt. Of een locatie aansluit op een bestaande kern kan onder andere worden bepaald op basis van de afstand en ligging ten opzichte van de bestaande bebouwing én de wijze waarop de locatie aansluit op de bebouwing in de kern. De bedoeling is immers te voorkomen dat solitair in het landelijk gebied gelegen woningbouwlocaties ontstaan.

JJJ

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.18b Transformatie stedelijke functies naar wonen in Landelijk gebied

~~Dit artikel bevat een mogelijkheid om, onder voorwaarden, maximaal 2 burgerwoningen toe te staan bij transformatie van bestaande stedelijke voorzieningen in het Landelijk gebied die niet (meer) passen in het Landelijk gebied. Bijvoorbeeld een timmermansbedrijf of een garagebedrijf. Een tweede burgerwoning vinden wij aanvaardbaar als er meer dan 1.000m² aan bedrijfsbebouwing op het bouwperceel wordt gesloopt. De verstening op het perceel neemt dan immers af. De aanwezigheid van een bedrijfswoning is hier niet een noodzakelijke voorwaarde. Anders dan bij voormalige agrarische bedrijven hebben niet-agrarische, stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied vaak niet meerdere bouwpercelen op verschillende locaties tot hun beschikking maar 1 hoofdvestiging. Het is dan ook slechts deze hoofdvestiging die voor transformatie in aanmerking komt. De Leidraad landschap en cultuurhistorie is bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen van toepassing~~

Dit artikel is een afwijking van het verbod uit Artikel 6.13 en Artikel 6.18a. Dit artikel bevat namelijk de mogelijkheid om maximaal 3 reguliere woningen toe te staan bij de transformatie van bestaande stedelijke functies naar wonen in het werkingsgebied Landelijk gebied, ook als de locatie niet is gelegen in of aan een dorpslint of kern. Ook geldt voor deze woningen het vereiste van regionale afstemming niet. Met een bestaande stedelijke functie bedoelen we bijvoorbeeld een timmermansbedrijf of een garagebedrijf. Het doel van dit artikel is om ervoor te zorgen dat bij de transformatie van de bestaande functie naar wonen de omgevingskwaliteit verbetert.

Wanneer is het toegestaan om een bestaande stedelijke functie te transformeren naar een woonfunctie?

concept

Om het perceel te transformeren naar woningen, moet aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Het uitgangspunt is om maximaal 3 woningen toe te staan. Als wordt voldaan aan de voorwaarden van het eerste lid kunnen 2 woningen worden gerealiseerd. Om 3 woningen te realiseren moet zowel aan de voorwaarden van het eerste als aan die van het tweede lid zijn voldaan.

Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het eerste lid?

Om 2 woningen te realiseren moet zijn voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het eerste lid. Wat deze voorwaarden zijn, staat hieronder.

a. Aanwezigheid van een bedrijfswoning

Voor het transformeren van een stedelijke functie naar wonen is het een voorwaarde dat er een bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is op het perceel. Met rechtmatig aanwezig wordt bedoeld dat er feitelijk een bedrijfswoning op het perceel aanwezig is en dat hiervoor een vergunning is verleend of de omgevingsplanregels de bedrijfswoning toestaan. Als er geen rechtmatige bedrijfswoning op het perceel aanwezig is, mag de bestaande stedelijke functie niet worden omgezet naar wonen. Het omzetten van de bedrijfswoning naar een reguliere woning is mogelijk door de bedrijfswoning te slopen en er een nieuwe woning voor in de plaats te bouwen. Ook mag de al bestaande bedrijfswoning de functie van een reguliere woning krijgen. Indien er 2 bedrijfswoningen aanwezig zijn mogen deze beide worden omgezet naar een reguliere woning als is voldaan aan de genoemde voorwaarden. Beide woningen tellen wel mee voor het toegestane maximum van 3 woningen.

b. en c. Beëindigen van het bedrijf en het slopen van de bedrijfsbebouwing

Naast de voorwaarde dat er een bedrijfswoning aanwezig is op het perceel, moet ook de bestaande stedelijke functie geheel worden beëindigd. Daarnaast moet alle bedrijfsbebouwing worden gesloopt. De provincie verwacht dat in het omgevingsplan of de eerstvolgende wijziging daarvan (of met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit) herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk wordt gemaakt. Deze voorwaarden zijn gesteld om de openheid van het landschap een belangrijke kwaliteit vinden.

Er zijn 3 uitzonderingen op de sloopeis van onderdeel c. De volgende bedrijfsbebouwing mag op het perceel blijven staan.

- De bestaande bedrijfswoning hoeft niet te worden gesloopt. In dit lid wordt namelijk gesproken over ‘overige bedrijfsbebouwing.’ Daarmee wordt de bebouwing bedoeld die niet de bedrijfswoning is;
- Ook bebouwing die volgens de bestaande vergunningsvrijregels mag worden gerealiseerd, hoeft niet te worden gesloopt. Het is namelijk niet wenselijk om bebouwing die na realisatie van de woningen zou mogen worden herbouwd, te slopen.
- Het kan voorkomen dat bepaalde aanwezige bedrijfsbebouwing wordt gezien als een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Dergelijke bebouwing mag blijven bestaan. Het is aan de gemeente om te motiveren dat sprake is van een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Alle bijgebouwen die blijven staan moeten een ondergeschikte functie hebben aan de woningen. Dit betekent dat de gebouwen ondersteunend moeten zijn aan de woningen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een schuur of garage.

d en e Bebouwingsvrij en verhardingsvrij

De voorwaarden zijn opgesteld om de openheid van het landschap te beschermen en te verbeteren. Daarom is opgenomen dat na de herinrichting van het perceel een substantieel deel hiervan vrij blijft van bebouwing en verharding. Er is hiervoor geen percentage opgenomen. De invulling hiervan is onder andere afhankelijk van de hoeveelheid te slopen bebouwing en de omgeving waarin de nieuwe woningen liggen.

f. Verbetering van de omgevingskwaliteit

Verder moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren bij de herinrichting van het perceel. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is invulling geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland.

Ook is ‘De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen’ van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap.

Concept

g. Omliggende agrarische bedrijven mogen niet worden beperkt

Agrarische bedrijven in de buurt mogen geen last hebben van de nieuwe reguliere woningen. De bedrijven moeten door kunnen gaan met hun bedrijfsvoering en gewenste ontwikkeling.

Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het tweede lid?

Om een derde reguliere woning te kunnen realiseren is in het tweede lid een aanvullende voorwaarde opgenomen.

a. 1.000m² bedrijfsbebouwing wordt gesloopt

Naast de voorwaarden uit het eerste lid moet er voor een derde woning minstens 1.000m² aan bedrijfsbebouwing worden gesloopt. Als op het perceel dus minder bebouwing aanwezig is, kan een derde woning niet worden gerealiseerd. Het gaat om feitelijk te slopen bedrijfsbebouwing. De juridisch-planologisch toegestane bebouwing die niet is gerealiseerd, telt dan ook niet mee. Ook de bedrijfsbebouwing die een nieuwe functie krijgt en niet wordt gesloopt, wordt niet bij het te slopen oppervlak meegenomen.

Het derde lid biedt meer mogelijkheden voor karakteristieke en beeldbepalende bebouwing

Het is vanuit landschap en cultuurhistorie wenselijk om een mogelijkheid te bieden om karakteristieke en beeldbepalende (stolp)boerderijen te behouden. Zulke panden zijn vaak te groot om maar 1 of 2 woningen in te realiseren. Het derde lid maakt het daarom mogelijk om meerdere woningen te realiseren in een dergelijke boerderij. Dit kunnen er dus meer dan 3 zijn. Er is bewust voor gekozen om 'karakteristieke boerderij' niet te definiëren als begripsbepalingen. Het kan om een monument gaan, maar het kan ook om een ander beeldbepalend pand gaan. Het is aan de betrokken gemeente om in de concrete situatie te bepalen en te motiveren of sprake is van een karakteristieke of beeldbepalende (stolp)boerderij. Om de karakteristieke boerderij te behouden wordt bewoning van bijbehorende bouwwerken niet direct uitgesloten. Dit bijgebouw moet dan wel onderdeel uitmaken van de boerderij of een bijdrage leveren aan het karakter van de boerderij.

Ook moet worden voldaan aan de voorwaarden van het eerste en tweede lid.

Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen. Dit staat opgenomen in het vierde lid van dit artikel en artikel 6.1a van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022.

KKK

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.19a Voormalige agrarische bouwpercelen

~~Dit artikel bevat de mogelijkheid om voormalige agrarische bedrijfsbebouwing te gebruiken voor kleinschalige, niet-agrarische activiteiten. Het moet gaan om legale, fysiek aanwezige, bebouwing. Deze zogenoemde 'VAB-regeling' is opgenomen vanuit het belang om het platteland vitaal te houden en verloedering tegen te gaan. Het moet gaan om agrarische bebouwing die niet meer geschikt is voor de agrarische sector. Vanuit ons belang om het landschap zoveel mogelijk open te houden, verrommeling tegen te gaan, vinden wij het onwenselijk dat de nieuwe activiteiten plaatsvinden in kassen. Daarom kunnen deze kassen op het voormalige agrarische bouwperceel niet worden gebruikt voor de nieuwe activiteiten. Bij het realiseren van een gebruiksgerichte paardenhouderij is het aanvullend mogelijk om te voorzien in een paardenbak.~~

~~Dit artikel biedt tevens de mogelijkheid om een burgerwoning toe te staan op het voormalige agrarische bouwperceel. Dit kan gaan om de omzetting van de bestemming van fysiek aanwezige bedrijfswoning naar burgerwoning danwel de nieuwbouw van een burgerwoning binnen het bestaande bouwperceel na sloop van de agrarische bedrijfswoning.~~

~~Wanneer er meer dan 1.000 m2 aan bebouwing op het bouwperceel wordt gesloopt dan kan er een tweede burgerwoning worden toegestaan. Het gaat hier om bebouwing die legaal aanwezig is. Bebouwing die juridisch-planologisch mogelijk is maar feitelijk niet is gebouwd komt dus niet in aanmerking (wat er niet is, kun je ook niet slopen). Een voorwaarde is verder de aanwezigheid van een fysiek aanwezige bedrijfswoning op het bouwperceel. Wij stellen dit vereiste omdat wij het van belang achten dat de burgerwoning op een locatie wordt gerealiseerd waar bewoning ruimtelijk al~~

concept

~~wenselijk wordt geacht. Agrarische bedrijven hebben vaak meerdere percelen in het landelijk gebied. Het is niet de bedoeling dat deze bouwpercelen waar slechts schuren of stallen staan maar bewoning is uitgesloten in aanmerking komen voor transformatie naar burgerwoning(en).~~

~~Een derde burgerwoning is slechts toegestaan indien kan worden gemotiveerd dat deze derde burgerwoning noodzakelijk is voor een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op het perceel. Deze uitzondering is pas dan mogelijk nadat er eerst 1.000 m2 aan bedrijfsbebouwing op het perceel wordt gesloopt. Bij een verbetering van de omgevingskwaliteit kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een substantiële afname van de verstening op het perceel.~~

In dit artikel wordt het mogelijk gemaakt om voormalige agrarische bouwpercelen te transformeren. Deze percelen kunnen onder voorwaarden worden gebruikt voor een aantal nieuwe kleinschalige stedelijke functies of voor het realiseren van maximaal 3 woningen. Deze mogelijkheden zijn een afwijking van de artikelen 6.13, 6.14a en 6.18a. Het doel van dit artikel is om het platteland vitaal te houden en verrommeling van voormalige agrarische bouwercelen tegen te gaan.

Dit artikel wordt de 'VAB-regeling' genoemd.

Wat wordt bedoeld met het eerste lid?

Niet alle stedelijke functies zijn toegestaan bij de transformatie van voormalige agrarische bouwpercelen. In het eerste lid zijn de toegestane functies genoemd. Het mag alleen gaan om kleinschalige vormen van:

- Huisvesting
- Werken
- Recreatie
- Horeca
- Gebruiksgerichte paardenhouderij
- Zorgactiviteiten

Voor toepassing van dit lid moet de bestaande bebouwing gebruikt worden voor de nieuwe functies. Het gaat dan om rechtmatige en fysiek aanwezige bebouwing. De bebouwing mag niet worden uitgebreid. Niet gerealiseerde bebouwing die juridisch planologisch wel mogelijk is, telt niet mee.

Verder worden in het eerste lid onder a tot en met g de voorwaarden genoemd voor het transformeren. Deze voorwaarden spreken voor zich en zullen niet verder worden uitgelegd in deze toelichting.

Niet elk soort bebouwing kan worden gebruikt voor de nieuwe functie

Onwenselijk is dat kassen worden gebruikt voor de nieuwe functie van het perceel.

Lid 2 stelt voorwaarden aan het realiseren van nieuwe bebouwing

De bestaande bebouwing op een agrarisch bouwperceel is niet altijd geschikt voor de nieuwe kleinschalige stedelijke functies die genoemd zijn in dit artikel. Daarom wordt ook de mogelijkheid geboden om deze functies in nieuwe bebouwing te realiseren. De voorwaarden waaronder nieuwe bebouwing is toegestaan, luiden als volgt:

a. *Voorwaarden a tot en met g van het eerste lid*

   Ten eerste is het van belang dat de voorwaarden die in het eerste lid zijn gesteld ook van toepassing zijn als het gaat om het realiseren van nieuwe bebouwing. De voorwaarden uit het tweede lid zijn dan ook een aanvulling op het eerste lid.

b. *Slopen van de bedrijfsbebouwing*

   De bestaande bedrijfsbebouwing moet worden gesloopt. Een bedrijfswoning is uitgezonderd van deze sloopeis. Er kan voor worden gekozen om de bedrijfswoning te laten staan. Als de initiatiefnemer de bedrijfswoning ook wil slopen en wil herbouwen als onderdeel van de nieuwe activiteit, kan dat ook. Wel is het belangrijk om te vermelden dat de bedrijfswoning op basis van dit artikel niet mag worden gebruikt als reguliere woning. Ook niet als deze bedrijfswoning niet wordt gesloopt. Het gebruik als bedrijfswoning kan wel worden voortgezet als wordt voldaan aan de voorwaarden die daarvoor gelden. Daarnaast moet het omgevingsplan herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk maken.

c. *Oppervlakte na herinrichting van het perceel*

concept

De voorwaarde onder c. bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste mag de oppervlakte van de nieuwe bebouwing niet groter zijn dan de te slopen bebouwing. Ten tweede mag de oppervlakte van de nieuwe bebouwing niet groter zijn dan 500m². Dit betekent dat (als er nieuwe bebouwing op het perceel komt) het kan voorkomen dat de oppervlakte van de totale nieuwe bebouwing kleiner is dan in de oude situatie. Als we het hier hebben over de bestaande bebouwing gaat het om rechtmatige (legale) en fysiek aanwezige bebouwing. Het maakt dan niet uit dat er juridisch-planologische nog bouwmogelijkheden zijn die niet zijn gebruikt. Deze ongebruikte bouwmogelijkheden tellen niet mee.

d. *Verbetering van de omgevingskwaliteit*

Bij nieuw te bouwen beouwing moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren. Bij de herinrichting van het perceel moet hier dus rekening mee worden gehouden. De nieuwe bebouwing hoeft dus niet op dezelfde plek terug te komen. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is bijvoorbeeld door invulling te geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland. Ook is 'De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen' van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap.

In lid 3 wordt een aanvulling gegeven op het eerste lid

Bij een gebruiksgerichte paardenhouderij is het aanvullen mogelijk om een paardenbak te realiseren.

In lid 4 en 5 worden mogelijkheden geven om woningen te realiseren

Om voormalige agrarische bouwpercelen te transformeren naar woningen, hebben wij voorwaarden gesteld. Het doel van deze voorwaarden is om bij het realiseren van woningen de omgevingskwaliteit te verbeteren door vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing te slopen. Ook wordt de openheid van het landschap op deze manier verbeterd. Er kunnen maximaal 3 woningen worden gerealiseerd. Als wordt voldaan aan de voorwaarden van het vierde lid kunnen 2 woningen worden gerealiseerd. Om 3 woningen te realiseren moet zowel aan de voorwaarden van het vierde als van het vijfde zijn voldaan.

In lid 4 wordt de mogelijkheid gegeven om woningen te realiseren

Om 2 woningen te realiseren moet zijn voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het vierde lid van dit artikel. Wat deze voorwaarden inhouden staat hier onder.

a. Aanwezigheid van een bedrijfswoning

Voor het transformeren van een voormalig agrarisch bouwperceel naar wonen is het een voorwaarde dat er een bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is op het perceel. Met rechtmatig aanwezig wordt bedoeld dat er feitelijk een bedrijfswoning op het perceel aanwezig is en dat hiervoor een vergunning is verleend of de omgevingsplanregels de bedrijfswoning toestaan. Als er geen rechtmatige bedrijfswoning op het perceel aanwezig is, mag de bestaande stedelijke functie niet worden omgezet naar wonen. Het omzetten van de bedrijfswoning naar een reguliere woning is mogelijk door de bedrijfswoning te slopen en een nieuwe woning in de plaats te bouwen. Ook mag de al bestaande bedrijfswoning een nieuwe bestemming krijgen. Indien er 2 bedrijfswoningen aanwezig zijn mogen deze beide worden omgezet naar een reguliere woning als is voldaan aan de genoemde voorwaarden.

b en c Beëindigen van het agrarische bedrijf en het slopen van de bedrijfsbebouwing

Naast de voorwaarden dat er een bedrijfswoning aanwezig is op het perceel, moet ook het agrarische bedrijf geheel worden beëindigd. Daarnaast moet alle bedrijfsbebouwing worden gesloopt. De provincie verwacht dat in het omgevingsplan of de eerstvolgende wijziging daarvan (of met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit) herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk wordt gemaakt. Deze voorwaarden zijn gesteld om de openheid van het landschap een belangrijke kwaliteit vinden.

Er zijn 3 uitzonderingen op de sloopeis van onderdeel c. De volgende bedrijfsbebouwing mag op het perceel blijven staan:

- De bestaande bedrijfswoning hoeft niet te worden gesloopt. In dit lid wordt namelijk gesproken over 'overige bedrijfsbebouwing.' Daarmee wordt de bebouwing bedoeld die niet de bedrijfswoning is;

- Ook bebouwing die volgens de bestaande vergunningsvrijregels mag worden gerealiseerd, hoeft niet te worden gesloopt. Het is namelijk niet wenselijk om bebouwing die na realisatie van de woningen zou mogen worden herbouwd te slopen.
- Het kan voorkomen dat bepaalde aanwezige bedrijfsbebouwing wordt gezien als een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Dergelijke bebouwing kan blijven bestaan. Het is aan de gemeente om te motiveren dat sprake is van een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk.

Alle bijgebouwen die blijven staan moeten een ondergeschikte functie hebben aan de woningen. Dit betekent dat de gebouwen ondersteunend moeten zijn aan de woningen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een schuur of garage.

d. en e. Bebouwingsvrij en verhardingsvrij

De voorwaarden zijn opgesteld om de openheid van het Noord-Hollandse landschap te beschermen en te verbeteren. Daarom is opgenomen dat na de herinrichting van het perceel een substantieel deel hiervan vrij blijft van bebouwing en verharding. Er is hiervoor geen percentage opgenomen. De invulling hiervan is onder andere afhankelijk van de hoeveelheid te slopen bebouwing en de omgeving waarin de nieuwe woningen liggen.

f. Verbetering van de omgevingskwaliteit

Verder moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren bij de herinrichting van het perceel. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Dit is vrij aan de initiatiefnemer. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is bijvoorbeeld door invulling te geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland. Ook is De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap.

g. Omliggende agrarische bedrijven mogen niet worden beperkt

Ook mogen agrarische bedrijven in de buurt geen last hebben van de nieuwe reguliere woningen. De bedrijven moeten door kunnen gaan met hun bedrijfsvoering en gewenste ontwikkeling.

Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het vijfde lid?

Om een derde reguliere woning te kunnen realiseren is in het vijfde lid een aanvullende voorwaarde opgenomen.

a. 1.000m² bedrijfsbebouwing wordt gesloopt

Naast de voorwaarden uit het vierde lid moet er voor een derde woning minstens 1.000m² aan bedrijfsbebouwing worden gesloopt. Als op het perceel dus minder bebouwing aanwezig is, kan een derde woning niet worden gerealiseerd. Het gaat om feitelijk te slopen bedrijfsbebouwing. De juridisch-planologisch toegestane bebouwing die niet is gerealiseerd, telt dan ook niet mee. Ook de bedrijfsbebouwing die een nieuwe functie krijgt en niet wordt gesloopt, wordt niet bij het te slopen oppervlak meegenomen.

Het zesde lid biedt meer mogelijkheden voor karakteristieke en beeldbepalende bebouwing

Het is vanuit landschap en cultuurhistorie wenselijk om een mogelijkheid te bieden om karakteristieke en beeldbepalende (stolp)boerderijen te behouden. Zulke panden zijn vaak te groot om maar 1 of 2 woningen in te realiseren. Het zesde lid maakt het daarom mogelijk om meerdere woningen te realiseren in een dergelijk pand. Dit kunnen er dus meer dan 3 zijn. Er is bewust voor gekozen om 'karakteristieke boerderij' niet te definiëren als begripsbepalingen. Het kan om een monument gaan, maar het kan ook om een ander beeldbepalend pand gaan. Het is aan de betrokken gemeente om in de concrete situatie te bepalen en te motiveren of sprake is van een karakteristieke of beeldbepalende (stolp)boerderij. Om de karakteristieke boerderij te behouden wordt bewoning van bijbehorende bouwwerken niet direct uitgesloten. Dit bijgebouw moet dan wel onderdeel uitmaken van de boerderij of een bijdrage leveren aan het karakter van de boerderij.

Ook moet worden voldaan aan de voorwaarden van het vierde en vijfde lid.

~~Indien~~ **In het zevende lid wordt de mogelijkheid gegeven om meer woningen te realiseren** ~~ruimtelijke plannen~~

Concept

Van het vierde en vijfde lid kan worden afgeweken als de woningen worden gerealiseerd met toepassing van een (inter)gemeentelijk vereveningsfonds ~~is afwijking van het aantal burgerwoningen of te slopen oppervlakte mogelijk~~. Het vereveningsfonds is een financieel fonds onder het beheer van de gemeente(n). Het fonds kan door 1 of door meerdere gemeenten (intergemeentelijk) worden opgezet en beheerd. ~~Een dergelijk~~ Zo een fonds maakt het mogelijk om locaties te verevenen: indien de bouw van enkele woningen op de saneringslocatie ruimtelijk ongewenst of onvoldoende mogelijk is en er een negatief exploitatieresultaat is, dan kan er toch worden gesaneerd. Het tekort op de exploitatie wordt door de gemeente(n) uit het (inter)gemeentelijk vereveningsfonds) aan de initiatiefnemer ~~vergoedt~~ vergoed. Is er op een andere locatie vanuit landschappelijk en stedenbouwkundig oogpunt wel ruimte om enkele woningen te realiseren en levert dit een plus op de exploitatie opzet op, dan moet de initiatiefnemer het overschot storten in het gemeentelijk fonds.

Uitgangspunt is altijd de (ruimtelijke) kwaliteitsverbetering op het perceel. De ruimtelijke kwaliteitseisen zijn bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen dan ook van ~~toepassing.Bij~~ toepassing. Bij een vereveningsfonds dient de gemeente uiteraard rekening te houden met de regels voor publiekrechtelijk kostenverhaal uit de Omgevingswet.

~~Het vijfde lid is specifiek bedoeld voor stolpboerderijen of andere karakteristieke boerderijen. Deze panden zijn vaak te groot om daarin maar 1 woning te realiseren (of 2 woningen indien andere opstallen kunnen worden gesloopt). Het is vanuit landschap en cultuurhistorie wenselijk om een mogelijkheid te bieden de karakteristieke boerderij te behouden en hiervoor een nieuwe functie te kunnen vinden. Dit lid maakt het mogelijk om meerdere woningen te realiseren in een dergelijke boerderij. Er is bewust voor gekozen om 'karakteristieke boerderij' niet te definiëren als begripsbepalingen. Dit kan om een monument gaan, maar het kan ook om een ander beeldbepalend pand gaan. Het is aan de betrokken gemeente om in de concrete situatie te bepalen of sprake is van een karakteristieke boerderij. Ten behoud van de karakteristieke boerderij wordt bewoning van bijbehorende bouwwerken die al dan niet onderdeel uitmaken, dan wel bijdragen aan het behoud van het karakter van de karakteristieke boerderij niet uitgesloten, mits andere provinciale belangen niet geschaad worden.~~

Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen

Dit staat opgenomen in het achtste lid van dit artikel en artikel 6.2 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022.

LLL

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.22 Detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties

Dit artikel richt zich op alle nieuwe detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties~~, ongeacht of deze detailhandel ook kwalificeert als een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Indien een ruimtelijke ontwikkeling van detailhandel ook kwalificeert als een nieuwe stedelijke ontwikkeling, zal ook voldaan moeten worden aan de instructieregels over nieuwe stedelijke ontwikkelingen (met name de regionale afspraken).~~

Met lid 1 worden beperkingen gesteld aan het mogelijk maken van detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Met lid 2 wordt de vestiging van detailhandel in het landelijk gebied voorkomen. Dit is om ruimtelijk relevante leegstand in winkelgebieden te voorkomen. Een van de hoofddoelstellingen van het provinciale detailhandelsbeleid is een detailhandelsstructuur die uitgaat van duurzaam ruimtegebruik. Leegstand in een bestaand winkelgebied en tegelijkertijd nieuwe detailhandelsmeters toevoegen op bedrijventerreinen, kantorenlocaties of in het landelijk gebied is geen duurzaam gebruik van de schaarse ruimte. Winkelgebieden zijn namelijk toekomstbestendiger naarmate het winkelaanbod completer is. Als winkelgebieden niet een zo gevarieerd mogelijk aanbod van een zekere omvang hebben, zijn consumenten eerder geneigd hun aankopen in een ander winkelgebied of online te doen. Dit trekt een wissel op een winkelgebied waardoor de winkelvloerproductiviteit/omzet onder druk komt te staan en de leegstand stijgt, de kans op verpaupering van een gebied toeneemt en het ondernemersklimaat verslechtert. Het beleid is dan ook gericht op clustering van detailhandel in winkelgebieden. Voor een aantal in het artikel omschreven vormen van detailhandel is daarbij een uitzondering gemaakt op het verbod zoals aangegeven in lid 1, juist omdat bij deze vormen van detailhandel clustering in winkelgebieden ongewenst is. Daarnaast zorgt dit verbod ervoor dat bedrijventerreinen worden gevrijwaard van veel consumentenverkeer. Bedrijventerreinen zijn ont-

worpen voor vrachtverkeer en kennen vaak veel vrachtverkeer maar zijn minder goed ingericht voor consumentenverkeer, zeker voor lopende of fietsende consumenten. Juist de bestaande winkelgebieden zijn hier wel goed op ingericht. Ook kennen veel bedrijventerreinen milieucontouren waardoor detailhandel niet mogelijk is op dezelfde locatie door b.v. geluidshinder of stankcirkels.

MMM

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.26 Tijdelijke regel transformatie recreatieparken

Dit artikel hoort bij de 'Regionale spelregels transformatie vakantieparken' en biedt de mogelijkheid om bestaande recreatieparken in het landelijk gebied Noord-Holland Noord te transformeren naar een permanente stedelijke voorziening zoals een woongebied of tijdelijke stedelijke voorziening als tussenstap naar sanering. Deze mogelijkheid is een tijdelijke regeling tot 1 januari 2027. De regeling is in tijd begrensd om het geen ontwikkelmodel van recreatie naar wonen of andere stedeijke voorziening te laten zijn. Om het aanbod in de verblijfsrecreatie te ontzien, geldt dit alleen voor parken die aantoonbaar geen toekomst (meer) hebben in de verblijfsrecreatie. De afweging van de nieuwe (woon-)functie houdt rekening met bestaande situaties, waarbij de locatie een gegeven is en opstallen vaak blijven staan en zo de aard en omvang en de uitstraling op de omgeving van het park gelijk blijft. Als aard en omvang van het park wijzigt, is tijdelijk een stedelijke functie toegestaan, mits dat nodig is om daarna op de locatie een niet-stedelijke functie te vestigen. Dit is bedoeld als een oplossing voor de sanering van bestaande niet meer levensvatbare recreatieparken, waar de eigenaar de kosten van moet dragen. Volgt er geen sanering, dan is er sprake van een ~~Nieuwe~~ nieuwe stedelijke ~~ontwikkeling (NSO)~~ functie, die regionaal moet worden afgestemd als sprake is van een toename van het bebouwd oppervlak met meer dan 500m^2 .

Het artikel bevat genoemde twee opties voor transformatie. De eerste (lid 1 en lid 2) is een definitieve transformatie. De tweede (lid 3 en 4) betreft een transformatie naar een niet-stedelijke voorziening, waarbij een tussenstap wordt gezet om de transformatie economisch uitvoerbaar te maken. Dat betreft sloop van het park en het inrichten en gebruiken van de locatie voor een niet-stedelijke voorziening, bijvoorbeeld natuur of agrarisch. Lid 1 respectievelijk lid 3 bevat steeds de criteria waaraan moet worden voldaan. Lid 2 en 4 bevat vervolgens de artikelen in deze verordening waarvan mag worden afgeweken. De overige artikelen van deze verordening blijven van toepassing.

NNN

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.32 Toepassingsbereik Datacenters

De Datacenterstrategie Noord-Holland ~~2022~~ 2025 ~~2024~~ 2027 richt zich op datacenters van de in dit artikel opgenomen minimale omvang en elektrisch aansluitvermogen. Datacenters die een kleinere omvang hebben worden niet geraakt door de regels in deze subparagraaf. Het betreft cumulatieve criteria. We willen hierbij benadrukken dat het de gemeente blijft die besluit of zij medewerking wil verlenen aan een initiatief. Het betreft een instructieregel aan gemeenten. Indien een gemeente een datacenterinitiatief op een locatie onaanvaardbaar vindt, dan betekent een opname in het werkingsgebied 'datacenters toegestaan' niet dat het initiatief toch doorgang kan vinden.

OOO

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.32a Datacenter ~~clustering~~ toegestaan

We stellen strenge voorwaarden voor het vestigen ~~van nieuwe~~ en ~~uitbreiding~~ uitbreiden van ~~bestaande~~ datacenters ~~in plaats van ze gewoonweg te verbieden~~. Dit doen we omdat we inzetten op een stevige basis voor een groeiende digitale economie. Een goede digitale infrastructuur is hiervoor een belangrijke vestigingsvoorwaarde. Toenemende digitalisering is een ~~autonome~~ ontwikkeling die je niet tegenhoudt, maar wel zo goed mogelijk in de juiste banen kan leiden.

Concept

Concept

Datacenters ~~vormen een essentieel onderdeel van die digitale infrastructuur maar~~ hebben ~~een flinke~~ impact op het landschap, het watersysteem en gebruiken veel energie. Nieuwvestiging en uitbreiding van datacenters ~~wordt~~ worden toegestaan ~~op bedrijventerreinen~~ in het werkingsgebied 'Datacenter toegestaan'. Bij dit werkingsgebied wordt uitgegaan van een clustering in drie gemeenten ~~waar al datacenterclusters aanwezig zijn~~ , namelijk: de gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon. ~~We~~ Verder staan ~~dit~~ we het vestigen van datacenters alleen toe op of aangrenzend aan bedrijventerreinen ~~om zo geen kostbare natuur of landbouwgrond te gebruiken~~. Daarnaast stellen we ook het ~~gebruik~~ opstellen van een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan verplicht (die in de praktijk vaak gecombineerd worden in 1 document), zodat aan het ruimtelijk ontwerp van het gebouw en de directe omgeving uitvoerig aandacht wordt besteed. Het gaat dan om de impact van een datacenter op de wijdere omgeving qua volume en hoogte van het gebouw en de inrichting van de ruimte. Maar ook om het gebouw en aangrenzende terrein meerdere doelen te laten dienen. Bijvoorbeeld door op het terrein rondom een datacenter aandacht te hebben voor biodiversiteit. Naast deze ruimtelijke beperking worden er ook voorwaarden aan de vestiging van datacenters verbonden waardoor de impact van datacenters op de omgeving wordt geminimaliseerd. Dit zijn voorwaarden om datacenters energiezuinig te laten opereren. Maar ook bijvoorbeeld met zo beperkt mogelijk waterverbruik. ~~Met~~ Samen met de gemeenten ~~gaan we overleggen hoe deze voorwaarden landen in het gemeentelijk beleid.~~

~~Deze voorwaarden zijn geconcretiseerd in~~ waar datacenters zijn toegestaan en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is daarvoor de ~~richtlijn~~ 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden ~~datacenters~~ Noord-Holland' opgesteld, die ~~de provincie gaat vaststellen en~~ door de ~~drie clustergemeenten Hollands Kroon, Haarlemmermeer~~ gemeenten en ~~Amsterdam verwerken in hun gemeentelijk beleid~~ Omgevingsdienst gehanteerd wordt bij vestiging van datacenters.

PPP

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.32b Datacenter uitgesloten

~~Onderdeel van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 is dat de vestiging of uitbreiding van datacenters in andere gemeenten dan de drie gemeenten waar nieuwe of uitbreidingen van datacenters nog zijn toegestaan, worden uitgesloten. Dit artikel bevat hiertoe een instructieregel aan gemeenten. De instructieregel richt zich op het toestaan van datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m² en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. De instructieregel richt zich ook op niet gerealiseerde mogelijkheden in het omgevingsplan, de zogenoemde onbenutte plancapaciteit. Specifiek voor deze onbenutte plancapaciteit is voorzien in een uitvoeringstermijn (zie de toelichting op artikel 6.32c). Voor een aantal lopende initiatieven in de gemeenten Diemen en Haarlem is in lid 2 een uitzondering opgenomen. Deze initiatieven zijn opgenomen in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024. Om gebruik te maken van de uitzondering dient uiterlijk 31 december 2025 een ontwerpbesluit ter inzage te worden gelegd.~~

Dit artikel bevat een instructieregel. De instructieregel richt zich op het uitsluiten van datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. De instructieregel richt zich ook op niet gerealiseerde mogelijkheden in het omgevingsplan, de zogenoemde onbenutte plancapaciteit.

De Datacenterstrategie Noord-Holland 2025-2027 stelt dat de vestiging of uitbreiding van datacenters in andere gemeenten dan de drie cluster-gemeenten wordt uitgesloten. De beschikbare ruimte voor nieuwe datacenters binnen de bestaande clusters raakt echter op. De Provincie Noord-Holland ziet het belang van de datacenters voor het behouden van innovatie- en concurrentiekracht van Nederland. Om de vestiging van datacenters ook in de toekomst mogelijk te blijven maken en daarmee hun toegevoegde waarde op lange termijn te borgen, is het nodig ruimte te zoeken buiten de bestaande clusters.

Gedeputeerde Staten kunnen gebruik maken van de bevoegdheid zoals genoemd in Artikel 13.3 van de Omgevingsverordening om een werkingsgebied te wijzigen. In uitzonderlijke gevallen kunnen zij toe staan om buiten het werkingsgebied 'datacenter toegestaan' en in het werkingsgebied 'datacenter uitgesloten' een datacenter te ontwikkelen. Een gemeente kan een verzoek doen aan Gedeputeerde Staten om van deze bevoegdheid gebruik te maken. Om over te gaan tot het wijzigen van de werkingsgebieden zoals genoemd in de Artikel 6.32a en Artikel 6.32b van de Omgevingsverordening moet zijn voldaan aan enkele voorwaarden. In aanvulling op de voorwaarden zoals genoemd in Artikel 6.32a van de Omgevingsverordening, moet de volgende voorwaarden worden voldaan:

a. De datacenterontwikkeling voldoet aan de gemeentelijke ruimtelijke en strategische doelstellingen en ambities, en;
b. De datacenterontwikkeling heeft een positieve impact op het energiesysteem, waarover wordt geadviseerd door de netbeheerder, voor een periode van minimaal 15 jaar, en;
c. De datacenterontwikkeling draagt aantoonbaar bij aan een brede welvaart, en;
d. De provincie beoordeelt nieuwe datacenterinitiatieven op basis van de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland'.

In het verzoek van de gemeente aan Gedeputeerde Staten om over te gaan tot het wijzigen van de relevante werkingsgebieden dient onderbouwd te worden in hoeverre aan deze voorwaarden is voldaan.

QQQ

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.42 Agrarische bedrijven

In het artikel is de ruimtelijke inpassing van het agrarisch bouwperceel een leidend principe. Alle bebouwing dient te worden geconcentreerd op het bouwperceel. Bij niet-agrarische bedrijfsactiviteiten is geregeld welke activiteiten zijn toegestaan. Een bedrijf met schuurkassen wordt beschouwd als een regulier agrarisch bedrijf. Met betrekking tot het toestaan van nieuwe bouwpercelen, uitbreiding van glastuinbouwbedrijven en het niet-agrarische bedrijfsactiviteiten als zelfstandig bedrijf, zijn regels opgesteld. In lid 1 onder d wordt de nieuwvestiging van een bedrijf op een nieuw bouwperceel uitsluitend toegestaan als het aantoonbaar niet mogelijk is om te vestigen op een locatie van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) of het niet mogelijk is om bestaande percelen te combineren tot één bedrijf. Deze regel heeft tot doel de openheid van het landelijk gebied te beschermen en leegstand te beperken. Het combineren van bedrijven maakt schaalvergroting mogelijk met behoud van ruimtelijke kwaliteit.

Landbouw is één van de belangen die de gemeenten moeten meewegen in het kader van een goede omgevingskwaliteit. In de Omgevingsvisie is het landbouwbelang geborgd in de beweging 'Natuurlijk en vitaal landelijke omgeving'. Indien de belangen van de landbouw (zoals de agrarische structuur of het landbouwareaal) onevenredig worden geschaad, kan de provincie op basis hiervan de gemeente hierop aanspreken of actie ondernemen.

Glastuinbouwbedrijven die niet zijn gelegen in een tuinbouw- of glastuinbouwconcentratiegebied kunnen uitbreiden tot een perceeloppervlakte van maximaal 2 ha. Daarboven is uitbreiding alleen mogelijk na verplaatsing naar een glastuinbouwconcentratiegebied. Een uitzondering wordt gemaakt voor bedrijven die kunnen aantonen dat zij op hun huidige locatie, in aansluiting op en in samenhang met een stedelijk gebied, duurzaam kunnen ontwikkelen met behoud van de ruimtelijke kwaliteit. Indien aan deze voorwaarden is voldaan, is er sprake van enerzijds locatiespecifieke omstandigheden die aanleiding geven om op de bestaande locatie uit te breiden (grondgebonden teelt, synergie met aangrenzende stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies) èn wordt anderzijds zo veel mogelijk voldaan aan de achterliggende belangen van het concentratiebeleid. Dit betreft het behoud van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied (ligging aansluitend aan bestaand stedelijk gebied, niet grenzend aan andere glastuinbouwbedrijven) en verduurzaming (uitbreiding leidt tot verbeterde duurzame bedrijfsvoering, aantoonbare duurzame synergie met aangrenzende stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies).

Een eerste bedrijfswoning is standaard toegestaan. Bij een tweede bedrijfswoning dient een afweging plaats te vinden of deze extra bedrijfswoning noodzakelijk is in verband met het toezicht op en de daarvoor noodzakelijke directe nabijheid bij primaire productieproces van het bedrijf. Hiertoe behoren niet de agrarische nevenactiviteiten, deze activiteiten zijn immers ondergeschikt.

Het scheuren van grasland is een agrarische activiteit waarbij de graszoden worden omgeploegd, dan wel vernietigd. Deze activiteit kan inklinking van de bodem en erosie (~~CO_2~~ CO2 uitstoot) tot gevolg hebben. Veenpolderlandschappen zijn landschappelijk kwetsbare gebieden en cultuurhistorisch waardevol. Om inklinking in deze gebieden te voorkomen en vanwege de ruimtelijke kwaliteit, is in deze gebieden een verbod voor het scheuren van grasland opgenomen. Hiervan kan worden afgeweken indien dit bijdraagt aan de biodiversiteit van het grasland en wordt onderbouwd dat bodemerosie en extra CO_2 -uitstoot wordt vermeden.

Concept

Niet-agrarische activiteiten kunnen een onderdeel uitmaken van het verdienmodel van een agrariër. ~~Lid 2 geeft aan welke activiteiten zijn toegestaan op het agrarisch bedrijf als nevenactiviteit, waarbij de primaire agrarische functie de hoofdactiviteit blijft.~~

~~In lid 3 wordt de vestiging van agrarisch aanverwante bedrijven in het landelijk gebied mogelijk gemaakt, mits wordt voldaan aan de genoemde voorwaarden. Agrarisch aanverwante bedrijven, als agrarische loonbedrijven, hebben vanwege hun agrarische machines een verbondenheid met het landelijk gebied. Qua verkeersveiligheid kan het wenselijk zijn om deze bedrijven in het landelijk gebied te vestigen en de verkeersbewegingen van de grote landbouwmachines daarmee te beperken.~~

Lid 2 geeft aan welke activiteiten zijn toegestaan op het agrarisch bedrijf als nevenactiviteit, waarbij de primaire agrarische functie de hoofdactiviteit blijft. Voor nevenactiviteiten onder b geldt dat naast eigen agrarische producten ook agrarische producten van andere bedrijven uit de nabije omgeving bewerkt, verwerkt of vergist kunnen worden. Collectieve vergisting waarbij geen eigen agrarische producten worden verwerkt is niet toegestaan als neventak op een agrarisch bouwperceel. Het bewerken en verwerken van meststoffen kan mer-(beoordelings)plichtig zijn zoals omschreven in bijlage V van het Omgevingsbesluit. Het is daarom van belang dat bij de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit een eigenstandige en locatiespecifieke onderbouwing van de relevante milieuaspecten wordt opgesteld. Uitgangspunt voor deze nevenactiviteiten is dat deze wat betreft aard en schaal ondergeschikt blijven.

In lid 3 wordt de vestiging van agrarisch aanverwante bedrijven in het landelijk gebied mogelijk gemaakt, mits wordt voldaan aan de genoemde voorwaarden. Agrarisch aanverwante bedrijven, als agrarische loonbedrijven, hebben vanwege hun agrarische machines een verbondenheid met het landelijk gebied. Qua verkeersveiligheid kan het wenselijk zijn om deze bedrijven in het landelijk gebied te vestigen en de verkeersbewegingen van de grote landbouwmachines daarmee te beperken. Voor nieuwe agrarisch aanverwante bedrijven op een vrijkomend agrarisch bouwperceel geldt dat deze, zoals bij elke nieuwe ontwikkeling in het landelijk gebied, ook voldoen aan de ruimtelijke kwaliteitseis als bedoeld in Artikel 6.70.

RRR

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.54 Activiteiten in natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen

Met dit artikel wordt invulling gegeven aan artikel 7.8, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden zijn, behoudens een aantal hieronder nader toegelichte uitzonderingen, niet toegestaan.

Het artikel ziet alleen op nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten. Dat betekent dat activiteiten en ontwikkelmogelijkheden, die zijn opgenomen in een vigerend ruimtelijk plan, kunnen worden voortgezet respectievelijk in stand blijven. Met andere woorden, de verordening respecteert wat in geldende ruimtelijke plannen is toegestaan (eerbiedigende werking). Zie in dit verband ook de definitie van het begrip bestaand, zoals opgenomen in de begrippenlijst bij de omgevingsverordening en de toelichting op dit begrip in de Algemene toelichting op de Omgevingsverordening. Slechts in het geval van een activiteit die niet past binnen het vigerende ruimtelijke plan, is het huidige artikel van toepassing.

Lid 1

In het eerste lid onder a tot en met c zijn de uitzonderingen opgenomen waarvoor het verbod op activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden, niet geldt.

~~Uitzondering a: groot openbaar belang, geen reële alternatieven en mitigerende maatregelen~~

~~Onder de cumulatieve voorwaarden die in a zijn opgenomen, mag een omgevingsplan wel nieuwe activiteiten mogelijk maken die leiden tot een significante aantasting van het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Deze voorwaarden zijn:~~

~~1. er is sprake van een groot openbaar belang;~~

Concept

~~2. er zijn geen reële alternatieven, en;~~

~~3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig en tijdig gecompenseerd.~~

~~Wat onder groot openbaar belang moet worden verstaan staat allereerst in de Algemene toelichting op de omgevingsverordening. De vraag of een ontwikkeling van windturbines of zonnepark in NNN van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn, moet worden bezien vanuit de bovenregionale opgave en mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, zou deze van groot openbaar belang kunnen zijn. Onder meer de Regionale Energiestrategieën (RES'en) kunnen duidelijkheid bieden voor de vraag of een dergelijke ontwikkeling van groot openbaar belang is en of er ergens anders geen reële andere mogelijkheden zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Opname van een locatie in een RES betekent echter niet per definitie dat de ontwikkeling van windturbines of een zonnepark op deze locatie van groot openbaar belang is en dat daarvoor geen reële alternatieven bestaan.~~

~~Op grond van Artikel 6.57, aanhef en onder b, hebben Gedeputeerde Staten regels over de onder c. genoemde compensatie gesteld. Deze regels zijn te vinden in Bijlage 11.~~

~~Uitzondering b: de meerwaardebepaling~~

~~Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Hiervoor moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan. De meerwaardebepaling is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit. Dit volgt uit het tweede lid van dit artikel.~~

~~De cumulatieve voorwaarden voor toepassing van de meerwaardebepaling zijn:~~

~~1. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd;~~

~~2. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang;~~

~~3. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven;~~

~~4. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Beschermd landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Beschermd landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast;~~

~~5. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 382 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b.~~

Uitzondering a: groot openbaar belang, geen reële alternatieven en mitigerende maatregelen

Concept

Onder de cumulatieve voorwaarden die in a zijn opgenomen, mag een omgevingsplan wel nieuwe activiteiten mogelijk maken die leiden tot een significante aantasting van het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Deze voorwaarden zijn:

1. er is sprake van een groot openbaar belang;

2. er zijn geen reële alternatieven, en;

3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig en tijdig gecompenseerd.

Wat onder groot openbaar belang moet worden verstaan staat allereerst in de Algemene toelichting op de omgevingsverordening. De vraag of een ontwikkeling van windturbines of zonnepark in NNN van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn, moet worden bezien vanuit de bovenregionale opgave en mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, zou deze van groot openbaar belang kunnen zijn. Onder meer de Regionale Energiestrategieën (RES'en) kunnen duidelijkheid bieden voor de vraag of een dergelijke ontwikkeling van groot openbaar belang is en of er ergens anders geen reële andere mogelijkheden zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Opname van een locatie in een RES betekent echter niet per definitie dat de ontwikkeling van windturbines of een zonnepark op deze locatie van groot openbaar belang is en dat daarvoor geen reële alternatieven bestaan.

Op grond van Artikel 6.57, aanhef en onder b, hebben Gedeputeerde Staten regels over de onder c. genoemde compensatie gesteld. Deze regels zijn te vinden in Bijlage 11.

Uitzondering b: de meerwaardebepaling

Binnen het NNN geldt in beginsel een verbod op ruimtelijke ontwikkelingen. De meerwaardebepaling biedt echter ruimte voor uitzondering, mits een aantoonbare meerwaarde voor het NNN wordt gerealiseerd. Het is niet eenvoudig om een meerwaarde te realiseren voor het NNN. Bij de toepassing van de meerwaardebepaling ligt de focus niet op het mogelijk maken van ruimtelijke ontwikkeling, maar op de bescherming, instandhouding, ontwikkeling en verbetering van NNN.

Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen.

Om de robuustheid van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te versterken werken we voortdurend aan het realiseren en het versterken van natuur. Hierbij is het noodzakelijk om reeds gerealiseerde natuur met rust te laten zodat deze zich kan ontwikkelen om uiteindelijk de volle potentie te kunnen bereiken. Bij ontwikkelingen in reeds gerealiseerde natuur of in moeilijk vervangbare natuur is er in beginsel geen sprake van aantoonbare meerwaarde. Dit geldt ook voor ontwikkelingen midden in een NNN-gebied, omdat dit de samenhang en ecologische functie van het NNN negatief beïnvloedt.

De ecologische kwaliteit van het NNN-gebied waar de ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt (planlocatie) bepaalt niet per se hoe eenvoudig het is om elders (compensatielocatie) een meerwaarde te realiseren. Zelfs gebieden met een lage huidige kwaliteit kunnen een hoge potentiële waarde hebben die nog niet is benut; bijvoorbeeld omdat er sprake is van achterstallig onderhoud of oneigenlijk gebruik. Bij het kwantificeren/beoordelen van de aantasting ten gevolge van de ruimtelijke ontwikkeling moet niet alleen de huidige, actuele waarde van het NNN worden meegenomen, maar ook de potentiële waarde.

Om de aantasting van de ontwikkeling te compenseren vereist de meerwaardebepaling een aanzienlijke bijdrage in de vorm van een versterking van de natuur met aantoonbare meerwaarde voor het NNN (bijvoorbeeld door natuurontwikkeling). Aantoonbare meerwaarde houdt in dat de ecologische waarde van het NNN merkbaar toeneemt en een blijvende verrijking van het NNN betekent voor de kwaliteit en samenhang hiervan. Deze natuurcompensatie dient op een geschikte (compensatie-)locatie gerealiseerd te worden.

Concept

Bij het toepassen van de meerwaardebepaling moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan. De meerwaardebepaling is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit. Dit volgt uit het tweede lid van dit artikel.

De cumulatieve voorwaarden voor toepassing van de meerwaardebepaling zijn:

1. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd;

2. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang;

3. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven;

4. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Beschermd landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Beschermd landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast.

5. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11 Regels Gedeputeerde Staten. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b.

Uitzondering c: beperkte toevoeging of wijziging van bestaande activiteiten

Met deze uitzondering wordt mogelijk gemaakt dat een omgevingsplan een beperkte toevoeging van een nieuwe activiteit aan een reeds bestaande activiteit of een beperkte wijziging van een reeds bestaande activiteit mogelijk maakt ondanks het feit dat dit leidt tot nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk Nederland of een natuurverbinding. Voorwaarde hiervoor is dat deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande, reeds aanwezige activiteit. Het gaat hier om kleine wijzigingen of toevoegingen die duidelijk ondergeschikt zijn aan de bestaande activiteiten, bijvoorbeeld de aanleg van extra parkeerplaatsen voor een bezoekers- of informatiecentrum.

Van deze uitzondering kan bovendien alleen gebruik worden gemaakt wanneer nadelige gevolgen worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd.

Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering c.

Lid 2

In het tweede lid is vastgelegd dat uitzondering b, de meerwaardebepaling, niet van toepassing is op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit, en plaatsvinden op, of aansluitend aan, dezelfde locatie. Voor deze activiteiten kan dus geen uitzondering worden gemaakt op het verbod om activiteiten mogelijk te maken die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen de NNN-gebieden en natuurverbindingen.

Ondergeschikt wil zeggen dat er sprake moet zijn van een duidelijk aantoonbare ondergeschiktheid aan de andere bedrijfsactiviteit, bijvoorbeeld in arbeidsbehoefte, inkomsten en ruimtebeslag. Als voorbeeld: een mini-camping als nevenactiviteit bij een agrarisch bedrijf wordt gezien als een ondergeschikte vorm van verblijfsrecreatie. Ten behoeve van deze ontwikkeling kan, mits wordt voldaan aan de voorwaarden, de meerwaardebepaling dus worden toegepast.

SSS

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Subparagraaf 6.2.5.2 Beschermd landschap

Artikel 6.59 heeft als doel om het Beschermd landschap (BL) in Noord-Holland te beschermen en waar mogelijk te versterken en te ontwikkelen. Het BL omvat gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BL is zo concreet mogelijk beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) heeft een eigen regime. NNN en BL sluiten wel naadloos op elkaar aan. Op deze manier bestaat er geen overlap tussen NNN en BL-gebied, maar vormen zij samen met de Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (Artikel 6.62) een robuust beschermd landelijk gebied. Tussen BL en Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde kan wel overlap bestaan.

De Provincie Noord-Holland heeft in de Omgevingsvisie NH2050 het benoemen, behouden en versterken van de unieke kwaliteiten van landschap en cultuurhistorie als ambitie benoemd. Het daarbij behorende ontwikkelprincipe geeft aan dat 'ontwikkelingen en beheer moeten passen bij de waarden, de karakteristiek en het draagvermogen van het landschap'. In het BL staat het behoud en versterken van de landschappelijke waarden en de betekenis van het landschap voor het aangrenzende stedelijk gebied centraal. In het BL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van ~~nieuwe~~ een ontwikkeling van meer dan 25 woningen en een ontwikkeling van overige stedelijke ~~ontwikkelingen~~ functies met een bebouwd oppervlak van meer dan 500 m², toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie.

De afweging of er een aantasting is van de kernkwaliteiten aan de hand van de beschrijvingen van de kernkwaliteiten, ligt (in de geest van de Omgevingswet) bij de gemeente. In de ruimtelijke onderbouwing van een omgevingsplan dat een ontwikkeling in het BL mogelijk maakt, moet worden gemotiveerd dat aan de voorwaarden van de regels wordt voldaan.

In lijn met de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn de kernkwaliteiten beschreven aan de hand van drie provinciale kernwaarden:

- Landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen;
- Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten;
- Ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen.

De beschrijving van de kernkwaliteiten van het BL is opgenomen in Bijlage 7 bij deze omgevingsverordening. Per BL-deelgebied wordt een algemene kenschets gegeven, de begrenzing en context worden weergeven, er is een toelichting op de ontstaansgeschiedenis van het betreffende landschap en de kernkwaliteiten zijn uiteengezet. Aan de beschrijving van de kernkwaliteiten zijn indicatieve themakaarten ter verduidelijking toegevoegd.

De voormalige regimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn als uitgangspunt gebruikt voor de totstandkoming van de begrenzing van het BL en hierin opgegaan. Daarnaast volgt de BL-begrenzing waar mogelijk en zinvol een landschappelijke logica. Om tot een logische begrenzing en beschrijving van de kernkwaliteiten te komen zijn het Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050, de Cultuurhistorische Waardenkaart en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie geraadpleegd. Het Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 is in december 2017 door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) aan GS aangeboden. Het is in een uitvoerig interactief proces met vele stakeholders tot stand gekomen. De waardering van de landschappen in het Kwaliteitsbeeld heeft plaatsgevonden op basis van archeologisch onderzoek (RAAP), historisch geografisch onderzoek (Bureau Landview) en een selectie van gegevens over historische stedenbouw (Monumentenzorg & archeologie provincie NH, Rijksdienst voor Monumentenzorg) in opdracht van de provincie Noord-Holland in 2001. Locaties van hoge tot zeer hoge waarde, grenzend aan of in de nabijheid van een bestaand beschermingsregime zijn veelal opgenomen in het BL. Tot slot zijn grenscorrecties doorgevoerd op basis van gesprekken met gemeenten en een ambtelijk deskundigenoordeel.

Concept

Concept

Relatie met de beschermingsregimes die zijn opgegaan in Beschermd landschap

Bufferzones

In de Structuurvisie Noord-Holland 2040 (2010) staat het doel van de bufferzones in Noord-Holland. Zij dienen gevrijwaard te blijven van verdere verstedelijkingen zich verder te kunnen ontwikkelen tot relatief grootschalige groene gebieden. De bufferzones zijn een belangrijk onderdeel van de metropolitane landschappen. Het landschap en het groen in de bufferzones vormen een randvoorwaarde voor de leefbaarheid in de metropoolregio. In de Omgevingsvisie NH2050 heeft dit een plek gekregen met ontwikkelprincipe: 'Versterken van het landschap als onderdeel van het metropolitaan systeem'. Het veiligstellen van de groene leefomgeving waar de stedelijke druk hoog is, het behouden van openheid en het borgen van (de nabijheid van) het buitengebied voor de recreant zijn motieven voor de opname van de bufferzones in het Beschermd landschap.

Aardkundig Monument

Belangrijke componenten van het landschap zijn de bodem en het reliëf, als tastbaar bewijs van de ontstaansgeschiedenis van het Noord-Hollandse landschap. Het aardkundig monument betreft niet zozeer de toplaag maar de dieper gelegen abiotische waarden van de bodem (vanaf 1m diepte en 0,5m diepte rond het Alkmaardermeer). De bodemopbouw en -eigenschappen bepalen mede het 'zichtbare' landschap erboven. Het behoud van de leesbaarheid van de ontstaansgeschiedenis vindt Provincie Noord-Holland van groot belang. De provincie heeft zestien aardkundige monumenten aangewezen vanwege de unieke en best bewaarde aardkundige waarden. Deze monumenten zijn nu, afhankelijk van hun locatie, opgegaan in het BL of het NNN. De met de specifieke aardkundige monumenten samenhangende waarde, maakt onderdeel uit van de kernkwaliteiten van het BL of de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN en is als zodanig opgenomen in de beschrijvingen van de deelgebieden van het BL of NNN.

Weidevogelleefgebied

Nederland heeft een internationale verplichting tot het beschermen van weidevogels. Weidevogels gedijen goed in het open (veen)weidelandschap. Het gaat minder goed met de weidevogels. Door verstedelijking en intensieve landbouw is er verlies van geschikt leefgebied. De provincie vindt zowel de weidevogels als het karakteristieke cultuurlandschap waarin zij verblijven belangrijk. Daarom beschermt zij deze landschappen tegen inbreuken op de openheid en verstoring van de rust. Het beschermingsregime Weidevogelleefgebied in de PRV had als doelstelling leefgebieden voor weidevogels en open landschap te beschermen. De weidevogelleefgebieden in de PRV overlapten deels met het beschermingsregime NNN. In 2015 heeft de provincie in het Natuurbeheerplan een kerngebiedenbeleid ingezet, waarmee subsidie voor weidevogelbeheer is geconcentreerd in de meest kansrijke gebieden, met als doel deze gebieden optimaal in te richten en te beheren ten behoeve van weidevogels ("meer doen in minder gebieden"). Het Natuurbeheerplan is van betekenis voor natuurbeleid en subsidies, maar heeft geen planologische werking. Daarom zijn de weidevogelleefgebieden ook opgenomen in de PRV. Met de Omgevingsverordening is voor een andere aanpak gekozen. De weidevogelkerngebieden die binnen NNN liggen, vallen nog steeds onder het NNN beschermingsregime. Buiten het NNN hebben wij ervoor gekozen de kerngebieden vanwege de ecologische waarde en kwaliteit van het landschap te laten opgegaan in het BL met de kernkwaliteit 'habitat voor weidevogels'. Ook zijn er delen van het voormalig weidevogelleefgebied uit de PRV, die niet onder de kerngebieden vallen, opgenomen in het BL wanneer er ter plaatse andere kernkwaliteiten aanwezig zijn die wij willen beschermen. Voormalige weidevogelleefgebieden die niet vallen onder het nieuwe kerngebiedenbeleid en geen andere kernkwaliteiten hebben die wij willen beschermen, vallen in de Omgevingsverordening niet meer onder een beschermingsregime.

De Leidraad Habitat voor Weidevogels ([hyperlink]) biedt hulp bij het beoordelen of een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling de kernkwaliteit Habitat voor Weidevogels aantast.

Relatie met het Kwaliteitsbeeld landschap Noord-Holland 2050

Het Kwaliteitsbeeld landschap Noord-Holland 2050 is een onderzoek en voorzet van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) voor een samenhangend verhaal over de toekomst van het Noord-Hollandse landschap ten behoeve van de omgevingsvisie. De landschappelijke kwaliteiten van Noord-Holland zijn in samenspraak met belanghebbenden voor de lange termijn (op hoofdlijnen) in kaart gebracht. Uit het ruimtelijk onderzoek komt naar voren dat de huidige wijze van ontwikkelen leidt tot een nivellering van de landschapskwaliteit. Daarnaast staat de provincie voor grote, urgente opgaven die veel impact op het landschap zullen hebben. Het Kwaliteitsbeeld stelt dat om de kwa-

Concept

liteiten van het landschap te behouden en (ook in de toekomst) van meerwaarde te laten zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving en het vestigingsklimaat van Noord-Holland, een actieve strategie nodig is om ontwikkelingen bij te laten dragen aan het behoud en de versterking van de landschapskwaliteit. In het Kwaliteitsbeeld ligt de focus op de vraag 'waar' deze ontwikkelingen, in relatie tot de landschappelijke kwaliteiten van de provincie, bij voorkeur wel of niet een plek kunnen krijgen. Het zet in op het bundelen en samenbrengen van programma's en opgaven met de specifieke kenmerken en kwaliteiten van de verschillende landschappen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in 'prachtlandschappen' en 'krachtlandschappen'. Prachtlandschappen zijn de gebieden die het waard zijn om te behouden, vanwege de hoge tot zeer hoge cultuurhistorische waarde, vanwege de relatie met en betekenis voor de stad en het leef- en vestigingsklimaat van de regio. Krachtlandschappen zijn de gebieden waar in principe goede mogelijkheden zijn om grote opgaven en ontwikkelingen op te vangen. De Prachtlandschappen en de waardering van de cultuurhistorische waarde van deze landschappen in het Kwaliteitsbeeld zijn gebruikt om te komen tot een logische begrenzing van het BL en het beschrijven van de kernkwaliteiten.

Relatie met het werkingsgebied landelijk gebied

Gelet op het feit dat de gronden binnen BL tevens zijn gelegen in het werkingsgebied landelijk gebied, moeten nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het BL niet alleen aan de regels voor BL voldoen, maar moeten deze ook voldoen aan de regels voor landelijk gebied.

TTT

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6.87 Projectbesluiten provincie

Dit artikel regelt dat de instructieregels voor gemeentelijke omgevingsplannen van overeenkomstige toepassing zijn op projectbesluiten die door Gedeputeerde Staten worden genomen. Het ligt voor de hand dat bij de ingrepen die Gedeputeerde Staten kan realiseren via een projectbesluit dezelfde regels gelden als voor het gemeentelijk omgevingsplan. Er is wettelijk niet voorzien in een ontheffingsmogelijkheid voor ~~GS~~ Gedeputeerde Staten indien bij een concreet projectbesluit de toepassing van dit artikel tot een conflict leidt. ~~Indien dit~~ Het is aan de ~~orde is, ligt het voor de hand dat Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten zullen voorleggen~~ Provincies zelf om ~~de verordening aan~~ een keuze te ~~passen. Ook kunnen Gedeputeerde Staten in dit geval mogelijk gebruik~~ maken ~~van de door Provinciale Staten aan hen gedelegeerde wijzigingsbevoegdheden~~ om hiervoor een afwijkingsmogelijkheid op te nemen.

Gemeenten en Waterschappen hebben ook de mogelijkheid om in incidentele gevallen ontheffing van de instructieregels te krijgen. Daarnaast is van belang dat onder het oude recht bij een provinciaal inpassingsplan (de voorloper van het projectbesluit) eveneens de mogelijkheid bestond om in bijzondere gevallen af te wijken van de instructieregels. Om die reden voorziet het tweede lid in een vergelijkbare mogelijkheid voor het afwijken van de instructieregels bij de vaststelling van een provinciaal projectbesluit.

Om gebruik te kunnen maken van de afwijkingsbevoegdheid dient bij de uitvoering van een projectbesluit sprake te zijn van een onevenredige belemmering door de instructieregels van Afdeling 6.2, dan kunnen die regels buiten toepassing worden gelaten. In het projectbesluit dient gemotiveerd te worden dat sprake is van dringende redenen. Het buiten toepassing laten van de instructieregels mag er niet toe leiden dat strijd ontstaat met internationale verplichtingen of met instructieregels van het Rijk.

UUU

Na sectie 6.91 wordt een sectie ingevoegd, luidende:

Artikel 6.91a Peilbesluit in Veenpolderlandschappen

Door een grotere drooglegging komt er zuurstof bij het veen en oxideert het veen, waardoor broeikasgasuitstoot ontstaat en de bodem steeds verder daalt. Door bij nieuwe peilbesluiten te voorkomen dat de drooglegging toeneemt, en daarmee de toename van broeikasgasuitstoot wordt voorkomen, blijft het watersysteem in de toekomst beheersbaar, veilig en gezond. Tevens is het

concept

voorkomen van de toename van broeikasgasuitstoot en daarmee het vertragen van de bodemdaling een middel om negatieve effecten op water, milieu, ruimtelijke ontwikkelingsopgaven en stijgende kosten voor het waterbeheer tegen te gaan.

Binnen de provincie is de vermindering van broeikasgasuitstoot (uit veenweidegebieden) beleidsmatig opgenomen in de Korte Termijn Agenda, de Veenweidestrategie 1.0 en de Startversie PPLG Buitengewoon Noord Holland. In de Korte Termijn Agenda ligt de focus op vermindering van de broeikasgasuitstoot. Op de middellange en lange termijn komt de nadruk, naast vermindering uitstoot broeikasgassen, ook te liggen op het tegengaan van bodemdaling.

De huidige instructieregel voorkomt dat de drooglegging wordt vergroot om toename van de uitstoot van broeikasgassen daarmee te voorkomen.

Methode

De broeikasgasuitstoot binnen een peilgebied kan worden aangetoond middels de methodiek van SOMERS 2.0. De modelberekening op basis van de drooglegging uit het oude peilbesluit (peildatum: ingangsdatum peilbesluit) en het nieuwe peilbesluit kan bij de toelichting op het peilbesluit worden gevoegd. Link: https://www.nobveenweiden.nl/dashboard/

Indien de berekening volgens de methode van SOMERS 2.0 moeilijk kan worden gemaakt, kunnen de waterschappen kiezen om op een andere manier (of in tekst of in berekeningen) te onderbouwen dat de uitstoot gelijk blijft of vermindert (bijvoorbeeld vanwege de zakkingsclausule).

Wanneer in een vigerend peilbesluit is opgenomen dat het waterpeil (en daarmee de drooglegging) de bodemdaling kan volgen - door middel van toepassing van peilindexatie, ofwel zakkingsclausule - gaan we ervanuit dat de broeikasgasuitstoot van de situatie na toepassing van de peilindexatie overeenkomt met de situatie ten tijde van de ingangsdatum van het peilbesluit. Dit omdat de drooglegging door de toepassing van de peilindexatie niet groter wordt en omdat drooglegging bepalend is voor de broeikasgasuitstoot. Op een zeker moment zal het waterschap het peilbesluit echter moeten actualiseren door de toegepaste peilindexatie daarin te verwerken. Omdat het berekenen van de uitstoot van broeikasgassen in deze situatie soms niet mogelijk is, kan worden volstaan met een tekstuele onderbouwing, waarom de uitstoot niet toeneemt.

Werkingsgebied

Het werkingsgebied van artikel 6.91a omvat de veengronden zoals weergegeven op de bodemkaart 1:50000 (BRO Bodemkaart, Wageningen Environmental Research: 2024). Alleen veengronden binnen landelijk gebied worden meegenomen.

Bij de motivering van de gevolgen van een nieuwe peilbesluit voor de broeikasgasuitstoot als bedoeld in het eerste lid, hoeft geen rekening te worden gehouden met de volgende locaties:
- Talud en bermen van infrastructuur;
- Waterkeringen;
- Verharde percelen.

Reden van uitzondering is dat we geen maatregelen op talud, bermen en waterkeringen kunnen uitoefenen vanwege de veiligheidsregels. Verharde percelen zijn afgedekt waardoor geen broeikasgasuitstoot plaatsvindt.

Bij de volgende situaties geldt de instructieregel niet omdat het effect hiervan op de broeikasgasuitstoot nog niet berekend kan worden met de methode SOMERS:
- Gebieden waarin sprake is van kwel (>0.8 mm/d);
- Gebieden waar de drooglegging tussen de 0 en 20 cm beneden maaiveld zit.

Verder geldt dat wanneer de instructieregel niet kan worden toegepast dit onderbouwd wordt uitgelegd.

VVV

Na sectie 10.3 wordt een sectie ingevoegd, luidende:

Artikel 10.5 Toezichthouders provinciale wegen en vaarwegen

Met dit artikel wordt voorzien in een centrale grondslag voor Gedeputeerde Staten om toezichthouders aan te wijzen. Het gaat om toezicht op de naleving van bestuursrechtelijke regels in genoemde regelgeving ten aanzien van de wegen en vaarwegen waarvan Gedeputeerde Staten wegbeheerder of vaarwegbeheerder is.

Concept

Provincie Noord-Holland

2025

PROVINCIAAL BLAD

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 14 oktober 2025, nr. 2400698/2439105, tot wijziging bijlagen van de Omgevingsverordening NH2022 (vierde herziening)

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op:

- Artikelen 6.13, 6.58 en 13.4 van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022;
- Artikelen 6.1, 6.8 en 13.3 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening Noord-Holland 2022.

Besluiten:

ARTIKEL I

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 komt te luiden zoals is aangegeven in Bijlage A.

ARTIKEL II

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 wordt als volgt gewijzigd:

A

In Bijlage 7 Kernkwaliteiten Beschermd landschap provincie Noord-Holland wordt ‘nieuwe stedelijke ontwikkelingen’ vervangen door:

‘ontwikkelingen van meer dan 25 woningen en nieuwe bebouwing met een oppervlak van meer dan 500 m² ten behoeve van stedelijke functies’

B

In Bijlage 7 wordt ‘bollenconcentratiegebied’ steeds vervangen door ‘werkingsgebied Grondbewerkingen voor permanente bollenteelt toegestaan’.

C

De titel van Afdeling 5 van Bijlage 11 komt te luiden:

Afdeling 5 Regionale afspraken woningbouwontwikkelingen en nieuwe stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van meer dan 500m²

D

De algemene toelichting op Afdeling 5 van Bijlage 11 komt te luiden:

Algemeen
De regionale afspraken gaan over nieuwe stedelijke functies van woningbouw, bedrijventerreinen en kantoorlocaties, detailhandel en overige stedelijke voorzieningen. Voor het borgen van het provinciale hoofdbelang van duurzaam ruimtegebruik worden aan de regionale afspraken via nadere regels inhoudelijke en procedurele voorwaarden gesteld. Deze regels zorgen er voor dat vooraf duidelijk is waaraan de regionale afspraken moeten voldoen.

Doel van deze afdeling
Deze nadere regels van Gedeputeerde Staten stellen eisen aan de regionale afstemming in de vorm van regionale afspraken. Het doel van het laten maken van regionale afspraken is dat gemeenten gezamenlijk werken aan een sterke(re) regio en dat wordt voorkomen dat gemeenten individueel een koers varen die de kracht van buurgemeenten en/of de regio niet ten goede komt of aantast. De essentie van de regeling:

a. De te maken regionale afspraken voor woningbouw, bedrijventerreinen en kantoren en detailhandel moeten zijn gebaseerd op de regionale visies en waarbij deze visies moeten zijn gebaseerd op het provinciaal beleid en op de door de provincie vastgestelde prognoses en behoefteramingen.
b. De regionale afspraken moeten expliciet minimaal de instemming hebben van de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten in de regio. Er staan geen regels in de omgevingsverordening over het aantonen van nut en noodzaak en het benutten van binnenstedelijke mogelijkheden. De regionale afspraken moeten wel nut en noodzaak aantonen en inzicht geven in de binnenstedelijke (on)mogelijkheden voordat uitleglocaties aan de orde kunnen komen. De regionale afspraken en de daaruit voortvloeiende omgevingsplannen moeten namelijk voldoen aan de wet (in casu met name artikel 5.129g van het Bkl), dat wil zeggen 'Ladderproof' zijn. Evenals de Ladder gaat de provincie uit van een 'ja, mits' voor nieuwe stedelijke functies. Verantwoordelijkheid en afwegingsruimte ligt bij de regio. De gemeenten in de regio moeten het gezamenlijk eens worden over de gemeentegrens overschrijdende nieuwe stedelijke functies. De verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte liggen bij de regio. Dit is in lijn met de gedachte van de Omgevingswet, waarbij de verantwoordelijkheid zo decentraal mogelijk wordt belegd. De regionale afspraken worden bij voorkeur op visie- en programmaniveau gemaakt, zodat wordt voorkomen dat pas in een laat planstadium, bijvoorbeeld bij het voorontwerp van een omgevingsplan duidelijk wordt of wordt voldaan aan de wetgeving.

Geen instemming door Gedeputeerde Staten
Bij het uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte binnen het omgevingsplanspoor bij de regio ligt, past geen expliciete goedkeuring van, of instemming met, de uitkomsten van het proces in een vorm van een afrondend besluit door Gedeputeerde Staten. De samenwerkende gemeenten zijn er zelf verantwoordelijk voor dat de regionale

afspraken voldoen aan de inhoud en bedoelingen van het Bkl, de omgevingsverordening en nadere regels. Gedeputeerde Staten gaan er vanuit dat gemeenten op een zorgvuldige manier de afspraken tot stand laten komen, daarbij de provinciale regels in acht nemen en rekening houden met het provinciale beleid. De betrokken gemeenten hebben hier ook belang bij, omdat afspraken die niet voldoen aan de omgevingsverordening of andere provinciale regelgeving leiden tot een afbreukrisico bij de projecten die worden gebaseerd op die afspraken. Gedeputeerde Staten willen de verantwoordelijkheid voor de afspraken ook bij de gemeenten laten en niet overnemen door het nemen van een instemmingsbesluit. Een dergelijke manier van werken past goed in het stelsel van de Omgevingswet. Het ontbreken van een juridisch besluit door Gedeputeerde Staten over de regionale afspraken betekent uiteraard niet dat Gedeputeerde Staten niet betrokken wil zijn op bestuurlijk en ambtelijk niveau bij de totstandkoming van de regionale afspraken. Gedeputeerde Staten gaan er vanuit dat dergelijk overleg wordt gevoerd en door de betrokken medeoverheden de waarde van deze beleidsafstemming en samenwerking wordt ingezien. Aandachtspunt is de kenbaarheid van gemaakte afspraken, ook voor derden. Gedeputeerde Staten gaan ervan uit dat de gemeenten gemaakte regionale afspraken beschikbaar zullen stellen op hun websites. Bij omgevingsplannen waarbij gebruik wordt gemaakt van de regionale afspraken, zal in de toelichting ook inzicht moeten worden geboden in de inhoud en totstandkoming van deze afspraken. Ook de betrokkenheid van burgers (ondernemers, omwonenden, belangengroepen) en de gemeenteraden is een belangrijk aspect bij het maken van de regionale afspraken. Dit is de verantwoordelijkheid van de betrokken colleges van burgemeester en wethouders, die hier door hun gemeenteraden zo nodig op kunnen worden aangesproken. De manier waarop deze betrokkenheid wordt vormgegeven, zal per situatie kunnen verschillen. Zonder deze betrokkenheid bestaat het risico dat de afspraken onvoldoende draagvlak hebben, hetgeen bijvoorbeeld bij de besluitvorming over concrete projecten tot discussies kan leiden.

Handreiking
Ter bevordering van een goede toepassing van de Ladder en regionale afspraken is een Handreiking regionale afspraken beschikbaar op de provinciale website.

Begripsbepalingen Regio
Bij de Ladder wordt onder de regio verstaan het 'marktgebied' of 'verzorgingsgebied' van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Voor het bepalen van de behoefte waarin een nieuwe stedelijke ontwikkeling voorziet is de marktregio van belang. De inhoudelijke onderbouwing van nieuwe stedelijke ontwikkeling moet zich dus richten op het markt- of verzorgingsgebied. De marktregio kan echter per stedelijke ontwikkeling verschillen.
Voor de begripsbepaling van ‘de regio’ bij nieuwe stedelijke functies als bedoeld in artikel 6.13 van de Omgevingsverordening NH2022, wordt aangesloten bij het bovenstaande.
Om te voorkomen dat voor elk individueel ruimtelijk plan dat gemeentegrensoverschrijdende effecten heeft een overleg moet worden ingesteld tussen de betrokken gemeenten kunnen gemeenten al bestaande regionale overlegverbanden hiervoor benutten. Bij de regio indeling is het vooral een zoeken van een balans tussen een goede inhoudelijk gerichte indeling van marktgebieden en het zoveel mogelijk aansluiten op efficiënte (bestaande) bestuurlijke overlegverbanden. Zie de bijlage voor een overzicht van een al bestaande regio indeling.

Regio- en provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies
Bij nieuwe stedelijke functies die de grens van een regio overschrijden heeft de provincie de rol

van intermediair tussen de regio's. Dat geldt ook voor provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies.

E

De toelichting op Artikel 5.2 van Bijlage 11 komt te luiden:

Regionale afspraken over woningbouw kunnen in verschillende documenten worden vastgelegd. In de praktijk ontwikkelen gemeenten in regioverband doorgaans de volgende producten die op elkaar aansluiten:
1. een regionale woonvisie voor 10 jaar met een doorkijk;
2. een regionaal woonakkoord als uitvoeringsagenda voor 5 jaar; en,
3. een regionale woningbouwprogrammering voor 5 tot 10 jaar met een methodiek om nieuwbouw en transformatieplannen af te wegen en een projectenlijst.
De woningbouwprogrammering kan al dan niet onderdeel uitmaken van het woonakkoord. De producten worden indien gewenst tussentijds bijgesteld en zijn onderwerp van monitoring.

F

De toelichting op Artikel 5.3 van Bijlage 11 komt te luiden:

De markt van bedrijventerreinen en kantoorlocaties is een regionale markt. Daarom staat regionale samenwerking en afstemming centraal in het provinciaal bedrijventerreinen- en kantorenbeleid.
Hoewel in Artikel 5.3 onderscheid wordt gemaakt in enerzijds regionale afspraken over ontwikkeling, transformatie en herstructurering en anderzijds het opstellen van een regionale visie, kunnen beide onderdelen samengevoegd zijn in één document. Basis voor zowel de visie als de afspraken is de door provincie in samenwerking met gemeenten en bedrijfsleven opgestelde behoefteraming. Daarin worden vraag en aanbod aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties in kaart gebracht. Daarbij gaat het niet alleen om omvang in hectaren, dan wel vloeroppervlakte, maar ook om kwalitatief te onderscheiden locaties die invulling geven aan de vraag van bepaalde marktsegmenten. Transformatie biedt mogelijkheden om overaanbod aan bedrijventerreinen en kantorenlocaties te verminderen. Echter, voorkomen moet worden dat daardoor bedrijven in problemen komen doordat zij gedwongen worden zich te verplaatsen terwijl er voor deze bedrijven onvoldoende alternatieve vestigingsmogelijkheden zijn, dan wel dat er onvoldoende uitbreidingsmogelijkheden zijn. Regionale afstemming over transformatieplannen is dan ook essentieel. De herstructurering van verouderde bedrijventerreinen en kantorenlocaties is een middel om efficiënter gebruik van bestaande terreinen te maken en de toekomstvastheid en kwaliteit van bedrijventerreinen te behouden. Daarom is het ook onderdeel van een regionaal bedrijventerreinen- en kantorenbeleid.

G

De toelichting op Artikel 5.4 van Bijlage 11 komt te luiden:

Bij detailhandel zijn de regionale afspraken gebaseerd op regionale detailhandelsvisies. Omgevingsplannen die voorzien in detailhandel met een regionale impact (> 1500 m²), evenals

de regionale detailhandelsvisies, worden voorgelegd aan de regionale adviescommissie detailhandel (RAC). Er zijn twee RAC's ingesteld, het RAC Noord-Holland Noord en de Adviescommissie Detailhandel Zuid (ADZ). In de omgevingsplannen moet worden toegelicht of advies van een RAC is ingewonnen en hoe dit advies luidde. De RAC brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan gedeputeerde staten. De detailhandelsstructuur is één geheel en uitbreidingen kunnen niet los van elkaar worden gezien. Alle plannen groter dan 1.500 m² moeten worden afgestemd (sub 2 i) met uitzondering van plannen voor ontwikkelingen in winkelgebieden die reeds groter zijn dan 25.000 m² wvo (sub b 2 ii). Voor deze grote winkelcentra moeten detailhandelsplannen groter dan 3.000 m² voor advisering aan de regionale adviescommissies worden voorgelegd. Deze grote winkelcentra zijn alle hoofdwinkelcentra, te weten de binnenstadcentra van Alkmaar, Amstelveen, Amsterdam, Beverwijk, Bussum, Den Helder, Haarlem, Heerhugowaard, Hilversum, Hoofddorp, Hoorn, Purmerend, Schagen en Zaandam en de grote ondersteunende centra welke ook groter zijn dan 25.000 m² wvo, te weten Amsterdam Buikslotermeerplein en Amsterdam Amsterdamse Poort. De genoemde grootte van winkelplannen (1.500 m² en 3.000 m²) geldt voor de totale ontwikkeling in een winkelgebied (en dus niet per winkel) en voor een tijdsperiode van twee jaar. Deze periode is gekozen om te voorkomen dat grote plannen in kleinere delen worden opgeknipt om verplichte advisering te omzeilen.

H

De toelichting op Artikel 5.5 van Bijlage 11 komt te luiden:

In het bestuurlijk overleg Noord-Holland Noord hebben Gedeputeerde Staten op 31 augustus 2016 toegezegd dat de regio's zelf in de gelegenheid worden gesteld om werkafspraken te maken over de wijze van regionale afstemming bij 'overige stedelijke voorzieningen', zoals bijvoorbeeld een crematorium, bioscoop of theater. Het gaat hierbij dus om stedelijke voorzieningen, niet zijnde woningbouw, bedrijventerreinen, kantoorlocaties of detailhandel. Regionale afspraken zijn vereist om nieuwe stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van meer dan 500 m² mogelijk te maken.

ARTIKEL III
Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na publicatie in het Provinciaal Blad.

Haarlem, 14 oktober 2025

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Leidraad Habitat voor Weidevogels

Introductie / Context

'Habitat voor weidevogels', is één van de kernkwaliteiten van het Beschermd Landschap (BL) beschreven in de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022). Het is daarmee een opgave voor de gemeente om ervoor te zorgen dat bij activiteiten of ruimtelijke ontwikkelingen de kernkwaliteit 'habitat voor weidevogels' binnen de gemeente niet wordt aangetast. Deze leidraad 'habitat voor weidevogels' faciliteert de gemeenten bij de uitvoering van deze taak. Het document geeft informatie voor het beoordelen, toetsen en inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap, zoals bebouwing, agrarische bedrijven, infrastructuur of vormen van energieopwekking in relatie tot het 'habitat voor weidevogels'. De leidraad is een hulpmiddel en toelichting en is daarom aanvullend op de OV NH2022. Hetgeen in de verordening staat is leidend. Aan de uitleg in dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

Omgevingsverordening NH2022
De Provincie Noord-Holland heeft al haar regels op het gebied van natuur, milieu, mobiliteit, erfgoed, ruimte en water in de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022) opgenomen. In de OV NH2022 zijn gebieden benoemd waar uitgebreid omschreven staat welke activiteiten mogelijk zijn en onder welke voorwaarden. Op de kaart van het Omgevingsloket (regels op kaart) is per locatie zichtbaar welke regels er gelden. De werkingsgebieden worden actueel gehouden.

De provincie wil met de verordening ontwikkelingen, zoals woningbouw en de energietransitie, mogelijk maken en gelijktijdig zorgen voor het beschermen van mooie en bijzondere gebieden in Noord-Holland, waaronder de belangrijkste gebieden van waarde voor weidevogels. Deze zijn gelegen binnen de beschermingsregimes Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Beschermd Landschap (BL). De planologische bescherming via de Omgevingsverordening helpt om deze gebieden open te houden en verstoring te voorkomen.

Weidevogelbeleid
De bescherming van weidevogels is provinciaal beleid, maar komt ook voort uit een nationale en internationale/nationale verplichting. Noord-Holland is één van de provincies met de hoogste weidevogeldichtheid in Europa en dat geeft een grote verantwoordelijkheid voor deze soorten. Deze zorg is vastgelegd in nationale wet- en regelgeving die voortkomt uit internationale verdragen en uit de Europese Vogelrichtlijn.

De Europese Commissie (EC) heeft in 2024 geconcludeerd dat Nederland haar internationale verplichtingen ten aanzien van de Vogelrichtlijn niet nakomt. Op basis hiervan heeft de EC besloten een inbreukprocedure – een juridische procedure vanwege het vermeend niet naleven van Europese wetgeving – te starten tegen de Nederlandse overheid.
Om te kunnen voldoen aan de Vogelrichtlijn en dus te voldoen aan de internationale wetgeving, is een forse uitbreiding van de gruttopopulatie in Nederland nodig. De gewenste uitbreiding komt neer op ongeveer een verdubbeling van de huidige populatie. Voor een uitbreiding van de populatie is voldoende geschikt leefgebied nodig.

Beschermd Landschap
Met het BL worden de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland beschermd, voor zover deze geen onderdeel zijn van het NNN. In Noord-Holland zijn 32 gebieden aangewezen als 'Beschermd Landschap'. Dit zijn landschappen waarop de provincie extra zuinig is vanwege de bijzondere eigenschappen en waarde voor mens en dier, waaronder weidevogels. Per landschap is aangegeven welke landschappelijke, cultuurhistorische of aardkundige waarden aanwezig zijn. Deze

waarden zijn aangeduid als ‘kernkwaliteiten’ van het landschap. Eén van de Noord-Hollandse kernkwaliteiten is het ‘habitat voor weidevogels’. De weidevogel habitats zijn daarmee ruimtelijk beschermd.

De bescherming van het BL is planologisch geregeld en beschreven in artikel 6.57 van de OV NH2022. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk in BL, zolang het geen stedelijke ontwikkelingen zijn én ze de kernkwaliteiten niet aantasten. Hierop zijn enkele uitzonderingen mogelijk. De belangrijkste is de uitzondering voor nieuwe stedelijke ontwikkeling of andere nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, indien:

1. er sprake is van een groot openbaar belang;
2. er geen reële alternatieven zijn; en
3. de aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt en de aantasting wordt gecompenseerd

Uitvoering van een plan kan derhalve doorgang vinden als het van groot openbaar belang is en als er kan worden aangetoond dat er geen andere mogelijkheden zijn. De schade aan het BL moet dan worden gecompenseerd.

Voor woningbouw geldt ook een uitzondering in BL. Er mogen in of aan een kern of dorpslint maximaal 25 woningen onder voorwaarden worden gebouwd, ook met aantasting van de kernkwaliteiten. Met het oog op onze nationale en internationale verplichtingen is de kernkwaliteit habitat voor weidevogels hiervan is uitgesloten. Deze kernkwaliteit mag dus voor de bouw van woningen nog steeds niet worden aangetast.

Werken met kernkwaliteiten
Toetsing van de effecten van een project gebeurt dus op basis van de kernkwaliteiten. Een gemeente moet bij een nieuwe ontwikkeling, niet passend binnen het bestaand gemeentelijk beleid, beoordelen of aantonen (in het geval van de kernkwaliteit habitat voor weidevogels) dat de kernkwaliteiten niet worden aangetast. De kernkwaliteiten staan beschreven in de gebiedsbeschrijvingen van het BL die een bijlage vormen van OV NH2022. De 32 kernlandschappen en bijbehorende kernkwaliteiten zijn eveneens te vinden op onze website ‘Beschermd Landschap’. De grenzen van het BL zijn in de OV NH2022 vastgelegd en te raadplegen via de viewer van het Omgevingsloket. De habitat voor weidevogels is een kernkwaliteit binnen het BPL en heeft derhalve geen eigen werkingsgebied of begrenzing in de Omgevingsverordening. Wel zijn er binnen de gebiedsbeschrijvingen indicatieve kaarten opgenomen.

Naast de Omgevingsverordening, die de ruimtelijke bescherming borgt van de habitat binnen BL en NNN, is in het Natuurbeheerplan van de provincie Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, 2022) aangegeven hoe wij werken aan de instandhouding het weidevogelleefgebied in Noord-Holland. Ook hierin vindt u kaartmateriaal. Dit kan u informatie geven over de locatie van de gebieden maar maakt geen onderdeel uit van de omgevingsverordening.

Habitat voor weidevogels
Het ideale habitat voor weidevogels bestaat uit een combinatie van de volgende sleutelfactoren;
- omvangrijke aaneengesloten gebieden gekenmerkt door openheid
- het ontbreken van verstoring (door opgaande elementen, zoals bebouwing, beplanting en masten en door infrastructuur en activiteiten die geluiden en onrust veroorzaken)
- de aanwezigheid van micro reliëf, kruidenrijk graslandareaal en een relatief hoog waterpeil.

De aanwezigheid van deze combinatie van factoren in het BL is onvervangbaar. Kwetsbare weidevogelsoorten keren bij verstoring doorgaans niet terug.

De begrenzing van het 'Habitat voor weidevogels' is gebaseerd op de aanwezigheid van de sleutelfactoren i.c.m. weidevogeldichtheden. De provincie monitort sinds 1987 jaarlijks een groot deel van de provincie op de aanwezigheid van weidevogels. In een cyclus van drie tot zes jaar worden alle weidevogelgebieden gemonitord, de data zijn te vinden op de provinciale Weidevogel viewer. Deze viewer bevat als hulpmiddel voor een analyse op perceelsniveau ook een kaart met weidevogelleefgebieden die kan worden geraadpleegd. Deze kaart geeft, op basis van tellingen en aanwezige (potentiële) sleutelfactoren aan waar het weidevogelhabitat ligt. De weidevogelviewer dient als hulpmiddel en heeft geen formele status.

Aantasting
Ruimtelijke ontwikkelingen die de habitat voor de weidevogels verkleinen vormen een aantasting van de kernkwaliteit habitat voor weidevogels. Weidevogels houden van een rustig en open landschap. Hoge elementen (masten, windturbines), infrastructuur, zoals wegen, fietspaden, wandelpaden, bebouwing, bosschages of bomenrijen zorgen voor verstoring van weidevogels. In de directe omgeving van dergelijke elementen zullen weinig tot geen weidevogels gaan broeden. Een fietspad dat dwars door een weiland wordt aangelegd, zal een enorm verstorend effect hebben op de weidevogels die daar broeden. Verstoring of het toevoegen van opgaande elementen die leiden tot een verkleining van de habitat, of ruimtelijke ontwikkelingen die een verslechtering van sleutelfactoren tot gevolg hebben zijn eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke ontwikkelingen die niet leiden tot een extra verstoring van het habitat en waarbij de verstoring valt binnen de verstoringszone van bestaande elementen zoals bijvoorbeeld gebouwen en wegen, verkleinen het habitat niet. Ze worden daarom niet als aantasting van de kernkwaliteit beschouwd.

Wel of geen aantasting van het BL?

Om inzicht te krijgen of een ontwikkeling in of nabij het BL wel of niet leidt tot een aantasting van de habitat voor weidevogels , moet worden vastgesteld of de (voorgenomen) ontwikkeling wel of niet binnen de habitat voor weidevogel valt.
Bij een ontwikkeling is er niet alleen sprake van aantasting van het BL als de ontwikkeling tot verstoring op *aanwezige* weidevogels leidt, maar ook als er sprake is van een verstoring van de openheid en rust van het (potentiële) leefgebied van de weidevogels, de habitat.

De habitat voor weidevogels in brede zin dient onaangetast te blijven omdat er voor de weidevogelpopulatie, en met name de grutto, een forse uitbreidingsdoelstelling geldt. Om die uitbreiding mogelijk te maken, moet het habitat ruimer beschermd worden dan een minimale verstoringsafstand tot op dat moment aanwezige weidevogels.

Een voornemen tot ruimtelijke ontwikkeling wordt daarom getoetst op de locatie waar deze plaatsvindt. Valt deze locatie binnen de kernkwaliteit, wordt er geen ruimtelijke ontwikkeling toegestaan. Daarbuiten zijn ontwikkelingen, binnen de regels van de verordening, wel toegestaan. Als hulpmiddel voor deze toetsing op perceelsniveau kan de weidevogelleefgebiedenkaart in de Weidevogel viewer gebruikt worden.

Compensatie
Compensatie van weidevogelleefgebied is complex en praktisch niet mogelijk. Het voorkomen van de juiste combinatie van sleutelfactoren in het landelijk gebied is dermate uniek dat we deze moeten beschermen en behouden. Dit is belangrijk onder andere om aan de gewenste groeidoelstelling voor

de gruttopopulatie te kunnen voldoende. Hoe we dit doen, staat beschreven in het Actieplan Boerenlandvogels Noord-Holland dat in 2025 wordt vernieuwd. De kaart met weidevogelleefgebied zal elke 2 jaar herzien worden waarbij (delen van) weidevogelleefgebieden die onomkeerbaar zijn verslechterd , van de kaart af worden gehaald.

Extra verstoring?
In het rapport (Oosterveld et al. 2014) wordt uitgebreid ingegaan op het aspect verstoring en het belang van openheid van het landschap voor weidevogels. Meer informatie over verstoringsafstanden en de minimale, gemiddelde en maximale verstoringsafstanden zijn te vinden in het rapport Onderbouwing verstoringsafstanden (L.W. Bruinzeel, A.G.M. Schotman 2011). Verstoring treedt op als een vogel ten gevolge van menselijk handelen niet toekomt aan z'n natuurlijke gedrag. In z'n meest milde vorm is dat een kortstondigs onderbreking van het natuurlijke gedrag, in z'n meest ingrijpende vorm leidt het tot de dood van een individu of tot permanente ongeschiktheid van het leefgebied. Verstoring kan worden bekeken vanuit het oogpunt van de biologie van de weidevogels (hoeveel en welke soorten worden beïnvloed), maar ook vanuit een leefgebiedenbenadering (hoeveel hectares leefgebied wordt beïnvloed of gaat verloren).

Bebouwing en opgaande elementen hebben een sterk negatief effect op de openheid en daarmee vestiging, nestsucces en reproductie van weidevogels. In het geval van opgaande elementen is er sprake van een combinatie van twee factoren, namelijk openheid als voorkeurshabitat (voorkeur voor openheid) en predatiedruk. De meeste weidevogels hebben zich in hun biologie aangepast aan een open landschap. Zo speelt hun baltsgedrag zich over grote afstanden af. Daarnaast 'ontsluiten' bijvoorbeeld nieuwe beplantingselementen (bosjes, houtsingels, erfbeplanting) het open gebied extra voor predatoren. Ze gebruiken opgaande begroeiing om in te nestelen, als uitkijkpost tijdens het foerageren of als dekking om hun prooien te verrassen. Kortom, hoe opener het landschap, hoe minder predatoren aanwezig zijn (Oosterveld 2007b, van der Vliet et al. 2008).

Wat kan een gemeente nog meer doen voor weidevogels?
Naast het toetsen van ruimtelijke plannen en ontwikkelingen in navolging van de gestelde regels in de OV NH2022 kan de gemeente een positieve en actieve bijdrage leveren aan het behouden en ondersteunen van weidevogels in het buitengebied van de gemeente. Weidevogels zijn in Noord-Holland talrijk in voorjaar aanwezig maar helaas lopen de aantallen om diverse redenen wel terug. Veel inwoners hechten waarde aan de aanwezigheid van weide- en boerenlandvogels in het landschap en zijn bereid zich hiervoor in te zetten. Overal in de provincie Noord-Holland zijn boeren, terreinbeheerders en vrijwilligers in de weer om weidevogels een goed leefgebied te bieden. Gemeenten kunnen hierbij een rol spelen door letterlijk en figuurlijk ruimte te bieden aan weidevogels in het gemeentelijk ruimtelijk beleid. Dit is enerzijds een verplichting vanuit de OV NH2022, maar het staat gemeenten ook vrij aanvullende regels te stellen. Daarnaast kunnen gemeenten een bijdrage leveren door mensen in het buitengebied te stimuleren om te werken aan een optimaal habitat en door verstorende activiteiten in of in de directe nabijheid van het habitat tegen te gaan.

Aanbevelingen:

1. Stimuleer samenwerking

Binnen een gemeente zijn diverse partijen betrokken bij weidevogelbeheer. Gemeente kunnen vanuit het gemeentelijk groen of biodiversiteitsbeleid samenwerking tussen deze partijen stimuleren en (financieel) ondersteunen om bijdragen te leveren aan het weidevogelbeheer. De volgende partijen zijn verbonden met weidevogelbeheer.

- Diverse agrariërs zijn lid van een agrarische natuurvereniging (collectief). Deze agrarische natuurvereniging spelen een coördinerende rol bij het weidevogelbeheer,
- Terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland of particulier natuurbeheerders beheren natuurterreinen, vaak zijn de graslanden verpacht aan boeren.
- Vrijwilligers die tellingen verrichten, nesten zoeken en boeren een handje helpen bij het uitvoeren van beschermende activiteiten.
- Wildbeheereenheid, de vos kan een bedreiging zijn voor grondbroeders. Tijdens het broedseizoen van de weidevogels mogen vossen daarom worden gedood, daarvoor geldt een ontheffing.

2. Zorg voor weidevogelbeheer op gemeentelijke grond

Gemeenten hebben grond in eigendom en verpachten die aan derden. Voor deze gronden kan aandacht voor weidevogelbescherming worden opgenomen in de pachtvoorwaarden of in de pachtprijs.

3. Financiële middelen

Gemeenten kunnen pachters en weidevogelbeschermers (via collectief of weidevogelwerkgroep) ondersteunen bij het onderhoud en aanschaf van middelen om het 'habitat voor weidevogels' te optimaliseren. Er zijn diverse gemeenten in Noord-Holland die de aanschaf van vossenrasters mogelijk hebben gemaakt en daarmee een actieve rol spelen bij de bescherming van weidevogels. Ook de inzet van plas-dras pompen is een aangetoonde goede aanbreng.

4. Ruimtelijk beleid

Houd bij de ruimtelijke beleid rekening met de waarde van de provincie Noord-Holland voor weidevogels. Laat bij ruimtelijke plannen de waarden van het 'habitat voor weidevogels' meewegen. Ook bij de aanleg van recreatieve voorzieningen en onderhoud van groenstructuren of waterpartijen speelt de gemeente een belangrijke rol. Het verwijderen van bosjes of opgaande begroeiing of laanbeplanting heeft een gunstig effect op het habitat van de weidevogels, ontwikkelingen van recreatieve ontwikkelingen die verstorend werk in het broedseizoen zijn ongewenst.

5. Voorlichting bewoners

Bewoners kunnen betrokken worden natuurbeheer en weidevogelbeheer in het bijzonder. Vrijwilligers zijn onmisbaar voor de natuur. In Noord-Holland zijn ongeveer 11.000 vrijwilligers actief in het groen. Bewoners kunnen een belangrijke rol spelen bij weidevogelvriendelijk beheer, door agrariërs en natuurbeheerders te ondersteunen bij het inventariseren van de vogels en lokaliseren van nesten. Door rekening te houden met het broedseizoen bij het organiseren van buiten-activiteiten kan onnodig verstoring van de aanwezige broedvogels voorkomen worden. Voor kattenbezitters is het is een kleine moeite om weidevogelkuikens te beschermen: 's nachts de kat binnen te houden.

Provincie Noord-Holland

Nota van beantwoording

Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

Kenmerk 2400698/2440068

Inhoudsopgave

1. Algemene reactie 3
1.1 Inleiding 3
1.2 Proces 3
1.3 Uitkomsten terinzagelegging 4
2.1 Overzicht wijzigingen per categorie 4
Categorie A: ter inzage gelegde wijzigingen die wij doorvoeren conform het ontwerpbesluit . 5
Categorie B: ter inzage gelegde wijzigingen die wij in aangepaste vorm doorvoeren 17
Categorie C: ambtshalve wijzigingen 30
2.2 Toelichting op de wijzigingen in de vierde herziening van de OV NH2022 35
Beleidsrijke wijzigingen 35
Beleidsarme wijzigingen 38
Ambtshalve wijzigingen 41
3. Beantwoording van de zienswijzen 42
3.1 Lijst met indieners zienswijzen 42
3.2 Beantwoording zienswijzen 43

1. Algemene reactie

1.1 Inleiding

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022) vertaalt provinciaal beleid in regelgeving. De OV NH2022 is door Provinciale Staten vastgesteld op 23 mei 2022 en is op 1 januari 2024 in werking getreden, tegelijk met de Omgevingswet.[1] De Provincie Noord-Holland past de inhoud van de artikelen en bijbehorende toelichtingen van de OV NH2022 aan door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces. Wij wijzigen de OV NH2022 elk jaar, voor zover nodig, gericht op inwerkingtreden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Dit is de vierde keer dat de OV NH2022 wordt aangepast.

De vierde herziening van de OV NH2022 bestaat uit wijzigingen in de artikelen, toelichtingen, werkingsgebieden en/of bijlagen in relatie tot de volgende onderwerpen:

- Wonen in landelijk gebied (beleidsrijk)
- Transformatie agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie (beleidsrijk)
- Datacenters (beleidsrijk)
- Peilbesluiten in veenpolderlandschappen (beleidsrijk)
- Open bodemenergiesystemen (beleidsarm)
- Bodemsaneringen (beleidsarm)
- Vaarwegen (beleidsarm)
- Provinciale wegen (beleidsarm)
- Faunabeheer (beleidsarm)
- Ontheffingen (beleidsarm)
- Stedelijke functie (beleidsarm)
- Agrarische bedrijven (beleidsarm)
- Natuurnetwerk Nederland (beleidsarm)
- Weidevogels (beleidsarm)
- Functiewijzigingen in bestaande bebouwing (beleidsarm)
- Projectbesluiten (beleidsarm)

Het betreft de volgende soorten wijzigingen:

- Wijzigingen die nieuw beleid of aanscherpingen en verduidelijkingen van bestaand beleid in de OV NH2022 verankeren;
- Wijzigingen die onderdelen van het coalitieakkoord ‘Verbindend vooruit!’ in de OV NH2022 verankeren;
- Technische, tekstuele of redactionele wijzigingen en correcties.

Paragraaf 2.1 van deze Nota van Beantwoording bevat een overzicht van de wijzigingen. Paragraaf 2.2 bevat per onderwerp een toelichting op de wijzigingen, inclusief de aanleiding en waar relevant de afstemming en participatie met belanghebbenden.

1.2 Proces

Het ontwerp van de vierde herziening van de Omgevingsverordening NH2022 is op 28 mei 2025 zes weken ter inzage gelegd. Zienswijzen konden tot en met 8 juli 2025 ingediend worden. Hiermee zijn belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om hun visie te geven op de voorgestelde wijzigingen voordat wij hier een definitief besluit op nemen.

De vierde herziening wordt bekend gemaakt gericht op inwerkingtreden op 1 januari 2026.

1.3 Uitkomsten terinzagelegging

Deze terinzagelegging bestond uit 3 documenten:
1. Ontwerp wijzigingsbesluit vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
2. Ontwerp vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (was/wordt tabel)
3. Toelichting op de wijzigingen in de vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

Er zijn 22 zienswijzen ingediend. Hoofdstuk 3 van deze nota bevat de beantwoording van de zienswijzen. In verband met privacy zijn alleen de namen van organisaties weergegeven en niet de namen van individuele indieners.

De meeste zienswijzen hebben betrekking op de onderwerpen wonen in landelijk gebied, transformatie agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie, datacenters en peilbesluiten in veenpolderlandschappen.

Naar aanleiding van de zienswijzen is een aantal kleine wijzigingen en verduidelijkingen aangebracht ten opzichte van het ontwerp van de vierde herziening, zoals beschreven in de was/wordt tabel in deze Nota van Beantwoording (paragraaf 2.1, categorie B). Hieronder gaan wij per onderwerp kort in op de belangrijkste wijzigingen.

<u>Wonen in landelijk gebied & transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie</u>
Aan de hand van de zienswijzen hebben we de nummering en verwijzingen in artikel 6.18b en 6.19a gecorrigeerd. Artikel 6.19a lid 7 is aangepast om voldoende ruimte te bieden aan de toepassing van een (inter)gemeentelijk vereveningsfonds. Daarnaast hebben we een verduidelijking opgenomen door het woord ‘maximaal’ toe te voegen aan 6.18b lid 2, 6.19a lid 4 en lid 5. Verder passen wij de toelichting op artikel 6.18b en artikel 6.19a aan om ook de omgevingsvergunning voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteit toe te staan als instrument bij de voorwaarde dat herbouw onmogelijk wordt gemaakt.

<u>Datacenters</u>
Naar aanleiding van de zienswijzen is in Artikel 6.32b Datacenter ‘uitgesloten lid 2 (uitzonderingspositie gemeente Diemen)’ opnieuw toegevoegd. Hiermee herstellen wij een omissie. Er is voor de ontwikkeling op het Vattenfall terrein nog geen ontwerpbesluit ter inzage gelegd en daarmee bestaat de uitzonderingspositie voor de gemeente Diemen nog. Aangaande het verlengen van de termijn heeft de provincie, na overleg met de gemeente Diemen, besloten om de termijn met één jaar te verlenen tot 31 december 2027. De bedrijven en de gemeente Diemen, die betrokken zijn bij dit project, voorzien een efficiënter en succesvoller proces als zij nog gebruik kunnen maken van de uitzonderingspositie. Daarnaast is in de toelichting van artikel 6.32b (Datacenter uitgesloten) voorwaarde d aangepast, omdat juridisch niet voldaan kan worden aan een Richtlijn.

<u>Peilbesluiten in veenpolderlandschappen</u>
Naar aanleiding van de zienswijzen is een tweede lid toegevoegd aan artikel 6.91a, met de strekking dat het eerste lid niet van toepassing is op peilgebieden die voor minder dan 10% van de oppervlakte veengrond bevatten. Daarnaast is het werkingsgebied ‘veenpolderlandschap’ toegevoegd aan artikel 6.42 lid 1 sub j.

2. Overzicht wijzigingen

2.1 Overzicht wijzigingen per categorie

In onderstaande tabellen wordt per categorie een overzicht van de wijzigingen gegeven. Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen (A) ter inzage gelegde wijzigingen die wij doorvoeren

conform het ontwerpbesluit; (B) ter inzage gelegde wijzigingen die wij in aangepaste vorm doorvoeren n.a.v. de terinzagelegging; en (C) wijzigingen die wij ambtshalve doorvoeren.

Categorie A: ter inzage gelegde wijzigingen die wij doorvoeren conform het ontwerpbesluit

Wij besluiten de volgende ter inzage gelegde wijzigingen door te voeren in de OV NH2022 conform het ontwerpbesluit:

A1: Beleidsarme wijzigingen

	Was	Wordt
Artikel		
4.76 **Specifieke zorgplicht**	1. Degene die een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een vaarweg verricht en redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in Artikel 4.74, is verplicht: a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen; b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd. 2. De zorgplicht houdt in ieder geval in dat: a. geen stoffen of voorwerpen in het beperkingengebied worden gebracht die schade toebrengen aan de vaarweg of het veilig en doelmatig gebruik van de vaarweg; b. alle passende maatregelen worden genomen om hinder voor het scheepvaartverkeer te voorkomen; en c. houtgewas, bomen of takken van bomen worden geplaatst of onderhouden zodat deze geen hinder voor het scheepvaartverkeer kunnen veroorzaken.	1. Degene die een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een vaarweg verricht en redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in Artikel 4.74, is verplicht: a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen; b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd. 2. De zorgplicht houdt in ieder geval in dat: a. geen stoffen of voorwerpen in het beperkingengebied worden gebracht die schade toebrengen aan de vaarweg of het veilig en doelmatig gebruik van de vaarweg; b. alle passende maatregelen worden genomen om hinder voor het scheepvaartverkeer te voorkomen; en c. houtgewas, bomen of takken van bomen worden geplaatst of onderhouden zodat deze geen hinder voor het scheepvaartverkeer of op de instandhouding, bruikbaarheid en bescherming van de vaarwegen kunnen veroorzaken.
4.77 **Omgevingsvergunningplichtige activiteiten**	1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een vaarweg de volgende activiteiten te verrichten in het beperkingengebied met betrekking tot die vaarweg: a. een andere vaarweg op deze vaarwegen aan te sluiten; b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, de diepte te wijzigen of op andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen; of c. een werk boven, op, in, over, onder of langs een vaarweg te maken, te behouden, te veranderen of te verwijderen.	1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een vaarweg de volgende activiteiten te verrichten in het beperkingengebied met betrekking tot die vaarweg: a. een andere vaarweg op deze vaarwegen aan te sluiten; b. een vaarweg te verleggen, te versmallen, de diepte te wijzigen of op andere wijze te veranderen dan wel buiten gebruik te stellen; of c. een werk boven, op, in, over, onder of langs een vaarweg te maken, te behouden, te veranderen of te verwijderen.

	2. Het is verboden zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit te verrichten met betrekking tot een vaarweg door op, in, over, onder of langs een vaarweg vaste stoffen of voorwerpen te storten, te plaatsen of neer te leggen of deze te laten staan of liggen.	2. Het verbod bedoeld in het eerste lid, onder c, geldt niet voor het maken, behouden, veranderen of verwijderen van: a. een verkeersbord; b. gemeentelijk straatmeubilair; c. losstaand tuinmeubilair of d. andere werken, niet bedoeld als afmeervoorziening, van geringe omvang en makkelijk verplaatsbaar langs een vaarweg. 3. Het is verboden zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit te verrichten met betrekking tot een vaarweg door op, in, over, onder of langs een vaarweg vaste stoffen of voorwerpen te storten, te plaatsen of neer te leggen of deze te laten staan of liggen.
4.90 **Beoordelingsregels omgevingsvergunning**	1. De omgevingsvergunning wordt in ieder geval geweigerd als: a. verlening van de omgevingsvergunning in strijd is met het veilig en doelmatig gebruik van provinciale infrastructuur overeenkomstig de functie daarvan voor het openbaar verkeer; b. verlening van de omgevingsvergunning in strijd is met het belang van de bescherming van de provinciale infrastructuur, met inbegrip van wegbeheer en wegonderhoud; of c. de aanvraag betrekking heeft op een nieuwe uitweg op een provinciale weg. 2. In afwijking van het eerste lid, onder c, kan de omgevingsvergunning worden verleend, als: a. de uitweg ontsluit op een gebiedsontsluitingsweg of een erftoegangsweg; b. er geen andere uitwegmogelijkheid beschikbaar is dan wel er sprake is van een groot openbaar belang waarbij er geen reële alternatieven beschikbaar zijn en de uitweg aantoonbaar zo verkeersveilig mogelijk is; c. verlening van de omgevingsvergunning niet in strijd is met de belangen, bedoeld in Artikel 4.86; en d. de aanvraag betrekking heeft op de eerste uitweg van het perceel of een tweede uitweg, als deze bijdraagt aan een verbetering van de verkeersveiligheid.	1. De omgevingsvergunning wordt in ieder geval geweigerd als: a. verlening van de omgevingsvergunning in strijd is met het veilig en doelmatig gebruik van provinciale infrastructuur overeenkomstig de functie daarvan voor het openbaar verkeer; b. verlening van de omgevingsvergunning in strijd is met het belang van de bescherming van de provinciale infrastructuur, met inbegrip van wegbeheer en wegonderhoud; of c. de aanvraag betrekking heeft op een nieuwe uitweg op een provinciale weg. 2. In afwijking van het eerste lid, onder c, kan de omgevingsvergunning worden verleend, als: a. de uitweg ontsluit op een gebiedsontsluitingsweg of een erftoegangsweg; b. er geen andere uitwegmogelijkheid beschikbaar is dan wel er sprake is van een groot openbaar belang waarbij er geen reële alternatieven beschikbaar zijn en de uitweg aantoonbaar zo verkeersveilig mogelijk is; c. verlening van de omgevingsvergunning niet in strijd is met de belangen, bedoeld in Artikel 4.86; en d. De aanvraag betrekking heeft op de eerste uitweg van het perceel of een tweede uitweg, als deze bijdraagt aan een verbetering van de verkeersveiligheid. Een perceel wordt in dit verband gezien als een samenhangend geheel van stukken grond. Bij beoordeling van de aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt dan ook gekeken naar het gebruik van het perceel als samenhangend geheel, waarbij dit perceel kan bestaan uit meerdere kadastrale percelen.
4.113 **Aanwijzing vergunningsvrije open bodemenergiesystemen**	Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit voor een open bodemenergiesysteem als bedoeld in artikel 3.19 van het Besluit activiteiten leefomgeving is buiten interferentiegebieden niet vereist voor bodemenergiesystemen met een pompcapaciteit die niet meer bedraagt dan tien kubieke meter per uur.	1. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit voor een open bodemenergiesysteem als bedoeld in artikel 3.19 van het Besluit activiteiten leefomgeving is buiten door gemeenten in omgevingsplan of interferentieverordening aangewezen gebieden niet vereist voor

		bodemenergiesystemen met een pompcapaciteit die niet meer bedraagt dan tien kubieke meter per uur. 2. In door gemeenten in een omgevingsplan of interferentieverordening aangewezen gebieden, dient bij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit voor een open bodemenergiesysteem als bedoeld in artikel 3.19 van het Besluit activiteiten leefomgeving en het beoordelen daarvan rekening te worden gehouden met het op deze gebieden van toepassing zijnde bodemenergiebeleid en de bijbehorende beleidsregels.
6.2 **Toepassingsbereik**	[Gereserveerd]	Deze paragraaf gaat over faunabeheerplannen van een faunabeheereenheid.
6.26 **Tijdelijke regel transformatie recreatieparken**	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Noord-Holland Noord - Landelijk gebied kan het voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een stedelijke voorziening, indien: a. het betreffende omgevingsplan wordt vastgesteld voor 1 januari 2027; b. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat voortzetting van het recreatief gebruik onvoldoende economisch draagvlak heeft; c. de fysieke uitstraling van de locatie op de omgeving naar aard en omvang gelijkwaardig blijft, waarbij het toegestane bebouwde oppervlak in ieder geval niet mag toenemen; en d. sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. 2. Bij toepassing van het eerste lid kan worden afgeweken van Artikel 6.18b. 3. Het omgevingsplan kan voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een tijdelijke stedelijke voorziening, indien: a. het betreffende omgevingsplan wordt vastgesteld voor 1 januari 2027; b. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat voortzetting van het recreatief gebruik onvoldoende economisch draagvlak heeft; c. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat de realisatie van de tijdelijke stedelijke voorziening noodzakelijk is voor de economische uitvoerbaarheid van de omzetting naar een niet-stedelijke voorziening; d. het een tijdelijke stedelijke voorziening betreft met een instandhoudingstermijn van ten hoogste 10 jaar; e. het omgevingsplan borgt dat het recreatiepark na deze termijn wordt omgezet in een niet-stedelijke voorziening; en f. sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Noord-Holland Noord - Landelijk gebied kan het voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een stedelijke voorziening, indien: a. het betreffende omgevingsplan wordt vastgesteld voor 1 januari 2027; b. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat voortzetting van het recreatief gebruik onvoldoende economisch draagvlak heeft; c. de fysieke uitstraling van de locatie op de omgeving naar aard en omvang gelijkwaardig blijft, waarbij het toegestane bebouwde oppervlak in ieder geval niet mag toenemen; en d. sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. 2. Bij toepassing van het eerste lid kan worden afgeweken van Artikel 6.18a en Artikel 6.18b. 3. Het omgevingsplan kan voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een tijdelijke stedelijke voorziening, indien: a. het betreffende omgevingsplan wordt vastgesteld voor 1 januari 2027; b. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat voortzetting van het recreatief gebruik onvoldoende economisch draagvlak heeft; c. in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat de realisatie van de tijdelijke stedelijke voorziening noodzakelijk is voor de economische uitvoerbaarheid van de omzetting naar een niet-stedelijke voorziening; d. het een tijdelijke stedelijke voorziening betreft met een instandhoudingstermijn van ten hoogste 10 jaar; e. het omgevingsplan borgt dat het recreatiepark na deze termijn wordt omgezet in een niet-stedelijke voorziening; en f. sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

	4. Het omgevingsplan kan voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een tijdelijke stedelijke voorziening, indien: het betreffende omgevingsplan wordt vastgesteld voor 1 januari 2027; in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat voortzetting van het recreatief gebruik onvoldoende economisch draagvlak heeft; in de motivering van het omgevingsplan wordt onderbouwd dat de realisatie van de tijdelijke stedelijke voorziening noodzakelijk is voor de economische uitvoerbaarheid van de omzetting naar een niet-stedelijke voorziening; het een tijdelijke stedelijke voorziening betreft met een instandhoudingstermijn van ten hoogste 10 jaar; het omgevingsplan borgt dat het recreatiepark na deze termijn wordt omgezet in een niet-stedelijke voorziening; en sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. 5. In Artikel 6.4 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de toepassing van dit artikel.	4. Bij toepassing van het derde lid kan worden afgeweken van Artikel 6.13, Artikel 6.18a, Artikel 6.18b en Artikel 6.59a, eerste lid. 5. In Artikel 6.4 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de toepassing van dit artikel.
6.59a **Activiteiten in Beschermd landschap**	1.Een omgevingsplan ter plaatse van het werkingsgebied Beschermd landschap maakt niet mogelijk: a. een ontwikkeling van meer dan 25 woningen; b. een ontwikkeling van overige stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van meer dan 500 m^2	1.Een omgevingsplan ter plaatse van het werkingsgebied Beschermd landschap maakt niet mogelijk: a. een ontwikkeling van meer dan 25 woningen; b. nieuwe bebouwing van meer dan 500 m^2 ten behoeve van stedelijke functies.
6.87 **Projectbesluiten provincie**	Afdeling 6.2 is van overeenkomstige toepassing op een projectbesluit dat wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten.	1. Afdeling 6.2 is van overeenkomstige toepassing op een projectbesluit dat wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten. 2. Als de uitvoering van een projectbesluit dat wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten onevenredig wordt belemmerd door regels als bedoeld in het eerste lid, kunnen die regels bij het projectbesluit om dringende redenen buiten toepassing worden gelaten.
Toelichting		
4.77 **Omgevingsvergunningplichtige activiteiten**	Dit artikel bevat de omgevingsvergunningplichtige activiteiten met betrekking tot de vaarwegen. Bij vergunningverlening gelden de beoordelingsregels zoals opgenomen in Artikel 4.80. Het verbod geldt niet voor activiteiten ten behoeve van onderhoud door of namens Gedeputeerde Staten. Dit regelt Artikel 4.73, tweede lid.	Dit artikel bevat de omgevingsvergunningplichtige activiteiten met betrekking tot de vaarwegen. Bij vergunningverlening gelden de beoordelingsregels zoals opgenomen in Artikel 4.80. Het verbod geldt niet voor activiteiten ten behoeve van onderhoud door of namens Gedeputeerde Staten. Dit regelt Artikel 4.73, tweede lid. Verder geldt het verbod niet voor aangewezen werken op de oevers langs een vaarweg, die naar verwachting geen impact hebben op de instandhouding, bruikbaarheid of bescherming van de vaarwegen. Het gaat hier om verkeersborden, tuin- of straatmeubilair, zoals bijvoorbeeld prullenbakken of bankjes. De categorie andere werken, niet bedoeld als afmeervoorziening, van geringe omvang en met een verankering of fundering minder diep dan 50 cm in de bodem betreft een restcategorie voor werken die geen risico vormen voor de instandhouding, bruikbaarheid en bescherming van de vaarwegen. Hieronder vallen niet afmeervoorzieningen, zoals bijvoorbeeld steigers en bolders. De eisen die worden genoemd zijn cumulatief, met andere woorden: aan alle eisen moet zijn voldaan, voordat het werk vergunningvrij is.
4.113 **Aanwijzing vergunningsvrije open**	De provincie is verantwoordelijk voor een drietal specifieke categorieën van grondwateronttrekkingen en -infiltraties. Het betreft open bodemenergiesystemen, de openbare drinkwatervoorziening en onttrekkingen van meer dan 150.000	De provincie is verantwoordelijk voor een drietal specifieke categorieën van grondwateronttrekkingen en -infiltraties. Het betreft open bodemenergiesystemen, de openbare drinkwatervoorziening en onttrekkingen van meer dan 150.000

bodemenergiesystemen	m3 per jaar voor industriële toepassingen. Onttrekkingen en infiltraties voor andere doeleinden kunnen worden gereguleerd door de waterschappen. Artikel 2.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving biedt de mogelijkheid om open bodemenergiesystemen tot 10 m3 per uur vrij te stellen van de vergunningplicht. Met Artikel 4.113 wordt buiten zogeheten interferentiegebieden gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Hiermee worden onnodige bestuurlijke lasten voorkomen en wordt administratieve lastendruk voor bedrijven en burgers tegengegaan. Wel geldt voor deze systemen op grond van artikel 4.1149 van het Besluit activiteiten leefomgeving een meldplicht en op grond van Artikel 4.114 een aanvullende meldplicht. Voor interferentiegebieden blijft de vergunningplicht wel gelden. In deze, door gemeente of provincie aangewezen gebieden, met een hoge dichtheid aan bodemenergiesystemen kunnen bodemenergiesystemen elkaar beïnvloeden. Dit kan leiden tot een onacceptabele rendementsafname. Met een vergunningplicht en vergunningsvoorwaarden kan dit worden voorkomen.	m3 per jaar voor industriële toepassingen. Onttrekkingen en infiltraties voor andere doeleinden kunnen worden gereguleerd door de waterschappen. Artikel 2.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving biedt de mogelijkheid om open bodemenergiesystemen tot 10 m3 per uur vrij te stellen van de vergunningplicht. Met Artikel 4.113 wordt voor zover gelegen buiten door gemeenten aangewezen gebieden, gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Hiermee worden onnodige bestuurlijke lasten voorkomen en wordt administratieve lastendruk voor bedrijven en burgers tegengegaan. Wel geldt voor deze systemen op grond van artikel 4.1149 van het Besluit activiteiten leefomgeving een meldplicht en op grond van Artikel 4.114 een aanvullende meldplicht. Voor door gemeente aangewezen gebieden blijft de vergunningplicht wel gelden. In het bij deze gebieden behorende vastgestelde beleid, vaak uitgewerkt in (bodem)energie(transitie)plannen, is aangegeven waar en op welke diepte verschillende typen bodemenergiesystemen kunnen worden gerealiseerd, en onder welke voorwaarden. Bij het aanvragen van een vergunning en bij het beoordelen van een aanvraag moet hiermee rekening worden gehouden, zodat negatieve onderlinge beïnvloeding tussen systemen wordt voorkomen en de ondergrond optimaal wordt gebuikt.
6.11 **Ontheffingsbevoegdheid**	Deze ontheffingsbevoegdheid is gebaseerd op artikel 2.32, eerste lid, van de Omgevingswet. Kern van deze regeling is dat in bijzondere gevallen het onverkort toepassen van de provinciale regels kan leiden tot een onevenredig nadeel bij de verwezenlijking van gemeentelijk beleid. Zie ook het criterium in artikel 2.32, vijfde lid, van de Omgevingswet. Zoals toegelicht in de algemene toelichting van Afdeling 6.2 is deze regeling ook van toepassing op omgevingsvergunningen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. De ontheffing is altijd gekoppeld aan een omgevingsplan. Participatie over het gemeentelijk project vindt plaats in het kader van de gemeentelijke procedure. Om te voorkomen dat een ontheffing blijft bestaan, zonder dat er sprake is van een gemeentelijk besluit om het project mogelijk te maken binnen een redelijke termijn, is in lid 4 geregeld dat de ontheffing komt te vervallen indien niet binnen 2 jaar een omgevingsplan is vastgesteld.	Deze ontheffingsbevoegdheid is gebaseerd op artikel 2.32, eerste lid, van de Omgevingswet. De kern van deze regeling is dat een ontheffing alleen wordt verleend als de uitoefening van de taak of bevoegdheid waarvoor ontheffing wordt gevraagd onevenredig wordt belemmerd in verhouding tot het belang dat wordt gediend met de regel waarvan ontheffing is gevraagd. Dit is terug te vinden in artikel 2.32, vijfde lid, van de Omgevingswet. Zoals toegelicht in de algemene toelichting van Afdeling 6.2 is deze regeling ook van toepassing op omgevingsvergunningen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Een ontheffing die wordt verleend maakt onderdeel uit van het (gemeentelijke) ruimtelijke besluit waarvoor de ontheffing nodig is. Om van te voren duidelijkheid te hebben over de in te zetten rechtsmiddelen tegen een verleende of geweigerde ontheffing is het wenselijk om bij de aanvraag van de ontheffing te weten welke voorbereidingsprocedure van toepassing is op het (gemeentelijk ruimtelijk besluit waarvoor de ontheffing is aangevraagd. De procedure bepaalt namelijk het in te zetten rechtsmiddel. Participatie over het gemeentelijk project vindt plaats in het kader van de gemeentelijke procedure. Om te voorkomen dat een ontheffing blijft bestaan, zonder dat er sprake is van een gemeentelijk besluit om het project mogelijk te maken binnen een redelijke termijn, is in lid 4 geregeld dat de ontheffing komt te vervallen indien niet binnen 2 jaar een omgevingsplan is vastgesteld.
6.13 **Regionale afspraken nieuwe stedelijke functies**	In dit artikel is een verplichting opgenomen tot regionale afstemming in het geval een nieuwe stedelijke functie wordt mogelijk gemaakt. Lid 1 Nieuwe stedelijke functies, zoals woningbouw, bedrijventerreinen en kantoorlocaties, detailhandel en overige stedelijke voorzieningen, moeten passen binnen de daarover binnen de regio gemaakte afspraken. Op deze regel gelden twee uitzonderingen. Over binnenstedelijke woningbouwontwikkelingen van maximaal 25 woningen (onderdeel a) hoeven geen regionale afspraken te worden gemaakt. Ook nieuwe stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van minder dan 500 m2 hoeven niet regionaal te worden afgestemd (onderdeel b). De verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte liggen bij de regio	In dit artikel is een verplichting opgenomen tot regionale afstemming in het geval een nieuwe stedelijke functie wordt mogelijk gemaakt. Lid 1 Nieuwe stedelijke functies, zoals woningbouw, bedrijventerreinen en kantoorlocaties, detailhandel en overige stedelijke voorzieningen, moeten passen binnen de daarover binnen de regio gemaakte afspraken. Op deze regel gelden twee uitzonderingen. Over binnenstedelijke woningbouwontwikkelingen van maximaal 25 woningen (onderdeel a) hoeven geen regionale afspraken te worden gemaakt. Ook nieuwe stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van minder dan 500 m2 hoeven niet regionaal te worden afgestemd (onderdeel b). De verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte liggen bij de regio

	De gemeenten in de regio moeten het gezamenlijk eens worden over de nieuwe stedelijke functies. **De verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte liggen bij de regio.** Dit is in lijn met de gedachte van de Omgevingswet, waarbij de verantwoordelijkheid zo decentraal mogelijk wordt belegd. De regionale afspraken worden bij voorkeur op visie- en programmaniveau gemaakt, zodat wordt voorkomen dat pas in een laat planstadium, bijvoorbeeld bij het voorontwerp van een omgevingsplan duidelijk wordt of wordt voldaan aan de wetgeving. De regionale afspraken en de daaruit voortvloeiende omgevingsplannen of omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten horen, voor zover de ladder voor duurzame verstedelijking van toepassing is, uiteraard 'ladderproof' te zijn. **Wat is de regio?** Onder de regio verstaan het 'marktgebied' of 'verzorgingsgebied' van de betreffende nieuwe stedelijke ontwikkeling. De inhoudelijke onderbouwing van een nieuwe stedelijke ontwikkeling moet zich dus richten op het markt- of verzorgingsgebied. De gemeenten overleggen in de regio over bovenlokale of regionale stedelijke ontwikkelingen en maken daar bestuurlijke afspraken in regionaal verband over. **Regio- en provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies** Bij nieuwe stedelijk functies die de grens van een regio overschrijden heeft de provincie de rol van intermediair tussen de regio's. Dat geldt ook voor provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies. Naast Artikel 6.13 zijn ook andere artikelen van de omgevingsverordening van belang. De regionale afspraken moeten dus voldoen aan de vereisten van de Ladder, voor zover deze van toepassing is, maar ook aan de andere artikelen van de omgevingsverordening. Als er geen binnenstedelijke mogelijkheden zijn in de marktregio of het verzorgingsgebied dan kan in Landelijk gebied naar een locatie worden gezocht. Echter, niet elke uitbreidingslocatie in het Landelijk gebied is mogelijk door bijvoorbeeld de regels over beschermd landelijk gebied (Paragraaf 6.2.5). Lid 2 Voor het borgen van het provinciale hoofdbelang van duurzaam ruimtegebruik worden aan de regionale afspraken via regels van GS inhoudelijke en procedurele voorwaarden gesteld. Deze regels zijn opgenomen in afdeling 5 van Bijlage 11.	De gemeenten in de regio moeten het gezamenlijk eens worden over de nieuwe stedelijke functies. **De verantwoordelijkheid en de afwegingsruimte liggen bij de regio.** Dit is in lijn met de gedachte van de Omgevingswet, waarbij de verantwoordelijkheid zo decentraal mogelijk wordt belegd. De regionale afspraken worden bij voorkeur op visie- en programmaniveau gemaakt, zodat wordt voorkomen dat pas in een laat planstadium, bijvoorbeeld bij het voorontwerp van een omgevingsplan duidelijk wordt of wordt voldaan aan de wetgeving. De regionale afspraken en de daaruit voortvloeiende omgevingsplannen of omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten horen, voor zover de ladder voor duurzame verstedelijking van toepassing is, uiteraard 'ladderproof' te zijn. **Wat is de regio?** Onder de regio wordt verstaan het 'marktgebied' of 'verzorgingsgebied' van de betreffende nieuwe stedelijke functie. De inhoudelijke onderbouwing van een nieuwe stedelijke functie moet zich dus richten op het markt- of verzorgingsgebied. De gemeenten overleggen in de regio over bovenlokale of regionale stedelijke functies en maken daar bestuurlijke afspraken in regionaal verband over. **Regio- en provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies** Bij nieuwe stedelijk functies die de grens van een regio overschrijden heeft de provincie de rol van intermediair tussen de regio's. Dat geldt ook voor provinciegrensoverschrijdende nieuwe stedelijke functies. Naast Artikel 6.13 zijn ook andere artikelen van de omgevingsverordening van belang. De regionale afspraken moeten dus voldoen aan de vereisten van de Ladder, voor zover deze van toepassing is, maar ook aan de andere artikelen van de omgevingsverordening. Als er geen binnenstedelijke mogelijkheden zijn in de marktregio of het verzorgingsgebied dan kan in Landelijk gebied naar een locatie worden gezocht. Echter, niet elke uitbreidingslocatie in het Landelijk gebied is mogelijk door bijvoorbeeld de regels over beschermd landelijk gebied (Paragraaf 6.2.5). Lid 2 Voor het borgen van het provinciale hoofdbelang van duurzaam ruimtegebruik worden aan de regionale afspraken via regels van GS inhoudelijke en procedurele voorwaarden gesteld. Deze regels zijn opgenomen in afdeling 5 van Bijlage 11.
6.22 **Detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties**	Dit artikel richt zich op alle nieuwe detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties, ongeacht of deze detailhandel ook kwalificeert als een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Indien een ruimtelijke ontwikkeling van detailhandel ook kwalificeert als een nieuwe stedelijke ontwikkeling met een bebouwd oppervlak van meer dan 500m2, zal ook voldaan moeten worden aan de instructieregels over nieuwe stedelijke ontwikkelingen (met name de regionale afspraken). Met lid 1 worden beperkingen gesteld aan het mogelijk maken van detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Met lid 2 wordt de vestiging van detailhandel in het landelijk gebied	Dit artikel richt zich op alle nieuwe detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Met lid 1 worden beperkingen gesteld aan het mogelijk maken van detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Met lid 2 wordt de vestiging van detailhandel in het landelijk gebied voorkomen. Dit is om ruimtelijk relevante leegstand in winkelgebieden te voorkomen. Een van de hoofddoelstellingen van het provinciale detailhandelsbeleid is een detailhandelsstructuur die uitgaat van duurzaam ruimtegebruik. Leegstand in een bestaand winkelgebied en tegelijkertijd nieuwe detailhandelsmeters toevoegen op bedrijventerreinen, kantorenlocaties of in het landelijk gebied is geen duurzaam

	voorkomen. Dit is om ruimtelijk relevante leegstand in winkelgebieden te voorkomen. Een van de hoofddoelstellingen van het provinciale detailhandelsbeleid is een detailhandelsstructuur die uitgaat van duurzaam ruimtegebruik. Leegstand in een bestaand winkelgebied en tegelijkertijd nieuwe detailhandelsmeters toevoegen op bedrijventerreinen, kantorenlocaties of in het landelijk gebied is geen duurzaam gebruik van de schaarse ruimte. Winkelgebieden zijn namelijk toekomstbestendiger naarmate het winkelaanbod completer is. Als winkelgebieden niet een zo gevarieerd mogelijk aanbod van een zekere omvang hebben, zijn consumenten eerder geneigd hun aankopen in een ander winkelgebied of online te doen. Dit trekt een wissel op een winkelgebied waardoor de winkelvloerproductiviteit/omzet onder druk komt te staan en de leegstand stijgt, de kans op verpaupering van een gebied toeneemt en het ondernemersklimaat verslechtert. Het beleid is dan ook gericht op clustering van detailhandel in winkelgebieden. Voor een aantal in het artikel omschreven vormen van detailhandel is daarbij een uitzondering gemaakt op het verbod zoals aangegeven in lid 1, juist omdat bij deze vormen van detailhandel clustering in winkelgebieden ongewenst is. Daarnaast zorgt dit verbod ervoor dat bedrijventerreinen worden gevrijwaard van veel consumentenverkeer. Bedrijventerreinen zijn ontworpen voor vrachtverkeer en kennen vaak veel vrachtverkeer maar zijn minder goed ingericht voor consumentenverkeer, zeker voor lopende of fietsende consumenten. Juist de bestaande winkelgebieden zijn hier wel goed op ingericht. Ook kennen veel bedrijventerreinen milieucontouren waardoor detailhandel niet mogelijk is op dezelfde locatie door b.v. geluidshinder of stankcirkels.	gebruik van de schaarse ruimte. Winkelgebieden zijn namelijk toekomstbestendiger naarmate het winkelaanbod completer is. Als winkelgebieden niet een zo gevarieerd mogelijk aanbod van een zekere omvang hebben, zijn consumenten eerder geneigd hun aankopen in een ander winkelgebied of online te doen. Dit trekt een wissel op een winkelgebied waardoor de winkelvloerproductiviteit/omzet onder druk komt te staan en de leegstand stijgt, de kans op verpaupering van een gebied toeneemt en het ondernemersklimaat verslechtert. Het beleid is dan ook gericht op clustering van detailhandel in winkelgebieden. Voor een aantal in het artikel omschreven vormen van detailhandel is daarbij een uitzondering gemaakt op het verbod zoals aangegeven in lid 1, juist omdat bij deze vormen van detailhandel clustering in winkelgebieden ongewenst is. Daarnaast zorgt dit verbod ervoor dat bedrijventerreinen worden gevrijwaard van veel consumentenverkeer. Bedrijventerreinen zijn ontworpen voor vrachtverkeer en kennen vaak veel vrachtverkeer maar zijn minder goed ingericht voor consumentenverkeer, zeker voor lopende of fietsende consumenten. Juist de bestaande winkelgebieden zijn hier wel goed op ingericht. Ook kennen veel bedrijventerreinen milieucontouren waardoor detailhandel niet mogelijk is op dezelfde locatie door b.v. geluidshinder of stankcirkels.
6.26 **Tijdelijke regel transformatie recreatieparken**	Dit artikel hoort bij de 'Regionale spelregels transformatie vakantieparken' en biedt de mogelijkheid om bestaande recreatieparken in het landelijk gebied Noord-Holland Noord te transformeren naar een permanente stedelijke voorziening zoals een woongebied of tijdelijke stedelijke voorziening als tussenstap naar sanering. Deze mogelijkheid is een tijdelijke regeling tot 1 januari 2027. De regeling is in tijd begrensd om het geen ontwikkelmodel van recreatie naar wonen of andere stedelijke voorziening te laten zijn. Om het aanbod in de verblijfsrecreatie te ontzien, geldt dit alleen voor parken die aantoonbaar geen toekomst (meer) hebben in de verblijfsrecreatie. De afweging van de nieuwe (woon-)functie houdt rekening met bestaande situaties, waarbij de locatie een gegeven is en opstallen vaak blijven staan en zo de aard en omvang en de uitstraling op de omgeving van het park gelijk blijft. Als aard en omvang van het park wijzigt, is tijdelijk een stedelijke functie toegestaan, mits dat nodig is om daarna op de locatie een niet-stedelijke functie te vestigen. Dit is bedoeld als een oplossing voor de sanering van bestaande niet meer levensvatbare recreatieparken, waar de eigenaar de kosten van moet dragen. Volgt er geen sanering, dan is er sprake van een Nieuwe stedelijke ontwikkeling (NSO), die regionaal moet worden afgestemd als sprake is van een toename van het bebouwd oppervlak met meer dan 500m2.. Het artikel bevat genoemde twee opties voor transformatie. De eerste (lid 1 en lid 2) is een definitieve transformatie. De tweede (lid 3 en 4) betreft een transformatie naar een niet-stedelijke voorziening, waarbij een tussenstap wordt gezet om de transformatie economisch uitvoerbaar te maken. Dat betreft sloop van het park en het inrichten en gebruiken van de locatie voor een niet-stedelijke voorziening, bijvoorbeeld natuur of agrarisch. Lid 1 respectievelijk lid 3 bevat steeds de criteria	Dit artikel hoort bij de 'Regionale spelregels transformatie vakantieparken' en biedt de mogelijkheid om bestaande recreatieparken in het landelijk gebied Noord-Holland Noord te transformeren naar een permanente stedelijke voorziening zoals een woongebied of tijdelijke stedelijke voorziening als tussenstap naar sanering. Deze mogelijkheid is een tijdelijke regeling tot 1 januari 2027. De regeling is in tijd begrensd om het geen ontwikkelmodel van recreatie naar wonen of andere stedelijke voorziening te laten zijn. Om het aanbod in de verblijfsrecreatie te ontzien, geldt dit alleen voor parken die aantoonbaar geen toekomst (meer) hebben in de verblijfsrecreatie. De afweging van de nieuwe (woon-)functie houdt rekening met bestaande situaties, waarbij de locatie een gegeven is en opstallen vaak blijven staan en zo de aard en omvang en de uitstraling op de omgeving van het park gelijk blijft. Als aard en omvang van het park wijzigt, is tijdelijk een stedelijke functie toegestaan, mits dat nodig is om daarna op de locatie een niet-stedelijke functie te vestigen. Dit is bedoeld als een oplossing voor de sanering van bestaande niet meer levensvatbare recreatieparken, waar de eigenaar de kosten van moet dragen. Volgt er geen sanering, dan is er sprake van een nieuwe stedelijke functie, die regionaal moet worden afgestemd als sprake is van een toename van het bebouwd oppervlak met meer dan 500m2. Het artikel bevat genoemde twee opties voor transformatie. De eerste (lid 1 en lid 2) is een definitieve transformatie. De tweede (lid 3 en 4) betreft een transformatie naar een niet-stedelijke voorziening, waarbij een tussenstap wordt gezet om de transformatie economisch uitvoerbaar te maken. Dat betreft sloop van het park en het inrichten en gebruiken van de locatie voor een niet-stedelijke voorziening, bijvoorbeeld natuur of agrarisch. Lid 1 respectievelijk lid 3 bevat steeds de criteria

	waaraan moet worden voldaan. Lid 2 en 4 bevat vervolgens de artikelen in deze verordening waarvan mag worden afgeweken. De overige artikelen van deze verordening blijven van toepassing.	waaraan moet worden voldaan. Lid 2 en 4 bevat vervolgens de artikelen in deze verordening waarvan mag worden afgeweken. De overige artikelen van deze verordening blijven van toepassing.
6.54 **Activiteiten in natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen**	Uitzondering b: de meerwaardebepaling Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Hiervoor moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan. De meerwaardebepaling is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit. Dit volgt uit het tweede lid van dit artikel. De cumulatieve voorwaarden voor toepassing van de meerwaardebepaling zijn: 1. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd; 2. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 3. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven 4. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Beschermd landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Beschermd landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast; 5. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 382 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b.	Uitzondering b: de meerwaardebepaling Binnen het NNN geldt in beginsel een verbod op ruimtelijke ontwikkelingen. De meerwaardebepaling biedt echter ruimte voor uitzondering, mits een aantoonbare meerwaarde voor het NNN wordt gerealiseerd. Het is niet eenvoudig om een meerwaarde te realiseren voor het NNN. Bij de toepassing van de meerwaardebepaling ligt de focus niet op het mogelijk maken van ruimtelijke ontwikkeling, maar op de bescherming, instandhouding, ontwikkeling en verbetering van NNN. Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Om de robuustheid van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te versterken werken we voortdurend aan het realiseren en het versterken van natuur. Hierbij is het noodzakelijk om reeds gerealiseerde natuur met rust te laten zodat deze zich kan ontwikkelen om uiteindelijk de volle potentie te kunnen bereiken. Bij ontwikkelingen in reeds gerealiseerde natuur of in moeilijk vervangbare natuur is er in beginsel geen sprake van aantoonbare meerwaarde. Dit geldt ook voor ontwikkelingen midden in een NNN-gebied, omdat dit de samenhang en ecologische functie van het NNN negatief beïnvloedt. De ecologische kwaliteit van het NNN-gebied waar de ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt (planlocatie) bepaalt niet per se hoe eenvoudig het is om elders (compensatielocatie) een meerwaarde te realiseren. Zelfs gebieden met een lage huidige kwaliteit kunnen een hoge potentiële waarde hebben die nog niet is benut; bijvoorbeeld omdat er sprake is van achterstallig onderhoud of oneigenlijk gebruik. Bij het kwantificeren/beoordelen van de aantasting ten gevolge van de ruimtelijke ontwikkeling moet niet alleen de huidige, actuele waarde van het NNN worden meegenomen, maar ook de potentiële waarde. Om de aantasting van de ontwikkeling te compenseren vereist de meerwaardebepaling een aanzienlijke bijdrage in de vorm van een versterking van de natuur met aantoonbare meerwaarde voor het NNN (bijvoorbeeld door natuurontwikkeling). Aantoonbare meerwaarde houdt in dat de ecologische waarde van het NNN merkbaar toeneemt en een blijvende verrijking van het NNN betekent voor de kwaliteit en samenhang hiervan. Deze natuurcompensatie dient op een geschikte (compensatie-)locatie gerealiseerd te worden. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan. De meerwaardebepaling is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit. Dit volgt

		uit het tweede lid van dit artikel. De cumulatieve voorwaarden voor toepassing van de meerwaardebepaling zijn: 1. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd; 2. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 3. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven; 4. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Beschermd landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Beschermd landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast. 5. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b.
Subparagraaf 6.2.5.2 **Beschermd landschap**	Artikel 6.59 heeft als doel om het Beschermd landschap (BL) in Noord-Holland te beschermen en waar mogelijk te versterken en te ontwikkelen. Het BL omvat gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BL is zo concreet mogelijk beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) heeft een eigen regime. NNN en BL sluiten wel naadloos op elkaar aan. Op deze manier bestaat er geen overlap tussen NNN en BL-gebied, maar vormen zij samen met de Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (Artikel 6.62) een robuust beschermd landelijk gebied. Tussen BL en Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde kan wel overlap bestaan. De Provincie Noord-Holland heeft in de Omgevingsvisie NH2050 het benoemen, behouden en versterken van de unieke kwaliteiten van landschap en cultuurhistorie als ambitie benoemd. Het daarbij behorende ontwikkelprincipe geeft aan dat ‘ontwikkelingen en beheer moeten passen bij de waarden, de karakteristiek en het draagvermogen van het landschap’. In het BL staat het behoud en versterken van de landschappelijke waarden en de betekenis van het landschap voor het aangrenzende stedelijk gebied centraal. In het BL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van nieuwe stedelijke ontwikkelingen, toegestaan wanneer de beschreven	Artikel 6.59 heeft als doel om het Beschermd landschap (BL) in Noord-Holland te beschermen en waar mogelijk te versterken en te ontwikkelen. Het BL omvat gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BL is zo concreet mogelijk beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) heeft een eigen regime. NNN en BL sluiten wel naadloos op elkaar aan. Op deze manier bestaat er geen overlap tussen NNN en BL-gebied, maar vormen zij samen met de Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (Artikel 6.62) een robuust beschermd landelijk gebied. Tussen BL en Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde kan wel overlap bestaan. De Provincie Noord-Holland heeft in de Omgevingsvisie NH2050 het benoemen, behouden en versterken van de unieke kwaliteiten van landschap en cultuurhistorie als ambitie benoemd. Het daarbij behorende ontwikkelprincipe geeft aan dat ‘ontwikkelingen en beheer moeten passen bij de waarden, de karakteristiek en het draagvermogen van het landschap’. In het BL staat het behoud en versterken van de landschappelijke waarden en de betekenis van het landschap voor het aangrenzende stedelijk gebied centraal. In het BL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van een ontwikkeling van meer dan 25 woningen en een ontwikkeling van overige

	kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie. (...) **Weidevogelleefgebied** Nederland heeft een internationale verplichting tot het beschermen van weidevogels. Weidevogels gedijen goed in het open (veen)weidelandschap. Het gaat minder goed met de weidevogels. Door verstedelijking en intensieve landbouw is er verlies van geschikt leefgebied. De provincie vindt zowel de weidevogels als het karakteristieke cultuurlandschap waarin zij verblijven belangrijk. Daarom beschermt zij deze landschappen tegen inbreuken op de openheid en verstoring van de rust. Het beschermingsregime Weidevogelleefgebied in de PRV had als doelstelling leefgebieden voor weidevogels en open landschap te beschermen. De weidevogelleefgebieden in de PRV overlapten deels met het beschermingsregime NNN. In 2015 heeft de provincie in het Natuurbeheerplan een kerngebiedenbeleid ingezet, waarmee subsidie voor weidevogelbeheer is geconcentreerd in de meest kansrijke gebieden, met als doel deze gebieden optimaal in te richten en te beheren ten behoeve van weidevogels (“meer doen in minder gebieden”). Het Natuurbeheerplan is van betekenis voor natuurbeleid en subsidies, maar heeft geen planologische werking. Daarom zijn de weidevogelleefgebieden ook opgenomen in de PRV. Met de Omgevingsverordening is voor een andere aanpak gekozen. De weidevogelkerngebieden die binnen NNN liggen, vallen nog steeds onder het NNN beschermingsregime. Buiten het NNN hebben wij ervoor gekozen de kerngebieden vanwege de ecologische waarde en kwaliteit van het landschap te laten opgegaan in het BL met de kernkwaliteit ‘habitat voor weidevogels’. Ook zijn er delen van het voormalig weidevogelleefgebied uit de PRV, die niet onder de kerngebieden vallen, opgenomen in het BL wanneer er ter plaatse andere kernkwaliteiten aanwezig zijn die wij willen beschermen. Voormalige weidevogelleefgebieden die niet vallen onder het nieuwe kerngebiedenbeleid en geen andere kernkwaliteiten hebben die wij willen beschermen, vallen in de Omgevingsverordening niet meer onder een beschermingsregime.	stedelijke functies met een bebouwd oppervlak van meer dan 500 m², toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie. (...) **Weidevogelleefgebied** Nederland heeft een internationale verplichting tot het beschermen van weidevogels. Weidevogels gedijen goed in het open (veen)weidelandschap. Het gaat minder goed met de weidevogels. Door verstedelijking en intensieve landbouw is er verlies van geschikt leefgebied. De provincie vindt zowel de weidevogels als het karakteristieke cultuurlandschap waarin zij verblijven belangrijk. Daarom beschermt zij deze landschappen tegen inbreuken op de openheid en verstoring van de rust. Het beschermingsregime Weidevogelleefgebied in de PRV had als doelstelling leefgebieden voor weidevogels en open landschap te beschermen. De weidevogelleefgebieden in de PRV overlapten deels met het beschermingsregime NNN. In 2015 heeft de provincie in het Natuurbeheerplan een kerngebiedenbeleid ingezet, waarmee subsidie voor weidevogelbeheer is geconcentreerd in de meest kansrijke gebieden, met als doel deze gebieden optimaal in te richten en te beheren ten behoeve van weidevogels (“meer doen in minder gebieden”). Het Natuurbeheerplan is van betekenis voor natuurbeleid en subsidies, maar heeft geen planologische werking. Daarom zijn de weidevogelleefgebieden ook opgenomen in de PRV. Met de Omgevingsverordening is voor een andere aanpak gekozen. De weidevogelkerngebieden die binnen NNN liggen, vallen nog steeds onder het NNN beschermingsregime. Buiten het NNN hebben wij ervoor gekozen de kerngebieden vanwege de ecologische waarde en kwaliteit van het landschap te laten opgegaan in het BL met de kernkwaliteit ‘habitat voor weidevogels’. Ook zijn er delen van het voormalig weidevogelleefgebied uit de PRV, die niet onder de kerngebieden vallen, opgenomen in het BL wanneer er ter plaatse andere kernkwaliteiten aanwezig zijn die wij willen beschermen. Voormalige weidevogelleefgebieden die niet vallen onder het nieuwe kerngebiedenbeleid en geen andere kernkwaliteiten hebben die wij willen beschermen, vallen in de Omgevingsverordening niet meer onder een beschermingsregime. De Leidraad Habitat voor Weidevogels ([hyperlink]) biedt hulp bij het beoordelen of een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling de kernkwaliteit Habitat voor Weidevogels aantast.
6.87 **Projectbesluiten provincie**	Dit artikel regelt dat de instructieregels voor gemeentelijke omgevingsplannen van overeenkomstige toepassing zijn op projectbesluiten die door Gedeputeerde Staten worden genomen. Het ligt voor de hand dat bij de ingrepen die Gedeputeerde Staten kan realiseren via een projectbesluit dezelfde regels gelden als voor het gemeentelijk omgevingsplan. Er is niet voorzien in een ontheffingsmogelijkheid voor GS indien bij een concreet projectbesluit de toepassing van dit artikel tot een conflict leidt. Indien dit aan de orde is, ligt het voor de hand dat Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten zullen voorleggen om de verordening aan te passen. Ook kunnen Gedeputeerde Staten in dit geval mogelijk gebruik maken van de door Provinciale Staten aan hen gedelegeerde wijzigingsbevoegdheden.	Dit artikel regelt dat de instructieregels voor gemeentelijke omgevingsplannen van overeenkomstige toepassing zijn op projectbesluiten die door Gedeputeerde Staten worden genomen. Het ligt voor de hand dat bij de ingrepen die Gedeputeerde Staten kan realiseren via een projectbesluit dezelfde regels gelden als voor het gemeentelijk omgevingsplan. Er is wettelijk niet voorzien in een ontheffingsmogelijkheid voor Gedeputeerde Staten indien bij een concreet projectbesluit de toepassing van dit artikel tot een conflict leidt. Het is aan de Provincies zelf om een keuze te maken om hiervoor een afwijkingsmogelijkheid op te nemen. Gemeenten en Waterschappen hebben ook de mogelijkheid om in incidentele gevallen ontheffing van de instructieregels te krijgen. Daarnaast is van belang dat onder het oude recht bij een

		provinciaal inpassingsplan (de voorloper van het projectbesluit) eveneens de mogelijkheid bestond om in bijzondere gevallen af te wijken van de instructieregels. Om die reden voorziet het tweede lid in een vergelijkbare mogelijkheid voor het afwijken van de instructieregels bij de vaststelling van een provinciaal projectbesluit. Om gebruik te kunnen maken van de afwijkingsbevoegdheid dient bij de uitvoering van een projectbesluit sprake te zijn van een onevenredige belemmering door de instructieregels van Afdeling 6.2, dan kunnen die regels buiten toepassing worden gelaten. In het projectbesluit dient gemotiveerd te worden dat sprake is van dringende redenen. Het buiten toepassing laten van de instructieregels mag er niet toe leiden dat strijd ontstaat met internationale verplichtingen of met instructieregels van het Rijk.

A2: Beleidsrijke wijzigingen

	Was	Wordt
Artikel		
6.32 **Toepassingsbereik Datacenters**	Deze subparagraaf gaat over datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m^2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.	Deze subparagraaf gaat over datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m^2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.
6.32a **Datacenter clustering**	**Artikel 6.32a Datacenter clustering** **1.** Een omgevingsplan kan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied Datacenter clustering toegestaan voorzien in een nieuw datacenter met een bruto-vloeroppervlak van meer dan 2.000 m^2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA of in de uitbreiding van een bestaand datacenter tot een bruto-vloeroppervlak van meer dan 2.000 m^2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA als: a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld. **2.** Het omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in een nieuw datacenter of in een uitbreiding van een bestaand datacenter als daar voorwaarden aan verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en gericht zijn op: **a.** De impact op de directe en wijdere omgeving waarbij het bouwvolume en de inrichting van de ruimte om het gebouw worden betrokken; **b.** Multifunctioneel ruimtegebruik; **c.** Borging van het stedenbouwkundig plan en of het beeldkwaliteitsplan; **d.** Energievoorwaarden gericht op maximale energiebesparing, energievoorziening, duurzaam inkopen van stroom, opwekken van duurzame energie, duurzame back-up energiesystemen, gebruik van energie-efficiënte koeling en afkoppelmogelijkheden voor het gebruik van restwarmte; en **e.** Watervoorwaarden gericht op beperking van de hoeveelheid voor koelwater benodigd (drink)water, het gebruik van oppervlaktewater, hemelwater en zo mogelijk van bronnen als	**Artikel 6.32a Datacenter toegestaan** **1.** Een omgevingsplan kan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied Datacenter toegestaan voorzien in een nieuw datacenter met een bruto-vloeroppervlak van meer dan 2.000 m^2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA of in de uitbreiding van een bestaand datacenter tot een bruto-vloeroppervlak van meer dan 2.000 m^2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA als: a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld. **2.** Het omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in een nieuw datacenter of in een uitbreiding van een bestaand datacenter als daar voorwaarden aan verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en gericht zijn op: **a.** De impact op de directe en wijdere omgeving waarbij het bouwvolume en de inrichting van de ruimte om het gebouw worden betrokken; **b.** Multifunctioneel ruimtegebruik; **c.** Borging van het stedenbouwkundig plan en of het beeldkwaliteitsplan; **d.** Energievoorwaarden gericht op maximale energiebesparing, energievoorziening, duurzaam inkopen van stroom, opwekken van duurzame energie, duurzame back-up energiesystemen, gebruik van energie-efficiënte koeling en afkoppelmogelijkheden voor het gebruik van restwarmte; en **e.** Watervoorwaarden gericht op beperking van de hoeveelheid voor koelwater benodigd (drink)water, het gebruik van oppervlaktewater, hemelwater en zo mogelijk van bronnen als

	hergebruik effluent ten behoeve van koeling, het waar mogelijk vermijden van het onttrekken van grondwater, het bij voorkeur gebruiken van ondergronds opgeslagen hemelwater en het rekening houden met het niet gegarandeerd zijn van waterbeschikbaarheid (in droge zomers).	hergebruik effluent ten behoeve van koeling, het waar mogelijk vermijden van het onttrekken van grondwater, het bij voorkeur gebruiken van ondergronds opgeslagen hemelwater en het rekening houden met het niet gegarandeerd zijn van waterbeschikbaarheid (in droge zomers).
Toelichting		
6.32 **Toepassingsbereik Datacenters**	De Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 richt zich op datacenters van de in dit artikel opgenomen minimale omvang en elektrisch aansluitvermogen. Datacenters die een kleinere omvang hebben worden niet geraakt door de regels in deze subparagraaf. Het betreft cumulatieve criteria. We willen hierbij benadrukken dat het de gemeente blijft die besluit of zij medewerking wil verlenen aan een initiatief. Het betreft een instructieregel aan gemeenten. Indien een gemeente een datacenterinitiatief op een locatie onaanvaardbaar vindt, dan betekent een opname in het werkingsgebied 'datacenters toegestaan' niet dat het initiatief toch doorgang kan vinden.	De Datacenterstrategie Noord-Holland 2025-2027 richt zich op datacenters van de in dit artikel opgenomen minimale omvang en elektrisch aansluitvermogen. Datacenters die een kleinere omvang hebben worden niet geraakt door de regels in deze subparagraaf. We willen benadrukken dat het de gemeente is die besluit of zij medewerking wil verlenen aan een initiatief. Het betreft een instructieregel aan gemeenten. Indien een gemeente een datacenterinitiatief op een locatie onaanvaardbaar vindt, dan betekent een opname in het werkingsgebied 'datacenters toegestaan' niet dat het initiatief toch doorgang kan vinden.
6.32a **Datacenter clustering**	**Artikel 6.32a Datacenter clustering** We stellen strenge voorwaarden voor het vestigen van nieuwe en uitbreiding van bestaande datacenters in plaats van ze gewoonweg te verbieden. Dit doen we omdat we inzetten op een stevige basis voor een groeiende digitale economie. Een goede digitale infrastructuur is hiervoor een belangrijke vestigingsvoorwaarde. Toenemende digitalisering is een autonome ontwikkeling die je niet tegenhoudt maar wel zo goed mogelijk in de juiste banen kan leiden. Datacenters vormen een essentieel onderdeel van die digitale infrastructuur maar hebben een flinke impact op het landschap, het watersysteem en gebruiken veel energie. Nieuwvestiging en uitbreiding van datacenters wordt toegestaan op bedrijventerreinen in drie gemeenten waar al datacenterclusters aanwezig zijn. We staan dit alleen toe op of aangrenzend aan bedrijventerreinen om zo geen kostbare natuur of landbouwgrond te gebruiken. Daarnaast stellen we ook het gebruik van een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan verplicht (die in de praktijk vaak gecombineerd worden in 1 document) zodat aan het ruimtelijk ontwerp van het gebouw en de directe omgeving uitvoerig aandacht wordt besteed. Het gaat dan om de impact van een datacenter op de wijdere omgeving qua volume en hoogte van het gebouw en de inrichting van de ruimte. Maar ook om het gebouw en aangrenzende terrein meerdere doelen te laten dienen. Bijvoorbeeld door op het terrein rondom een datacenter aandacht te hebben voor biodiversiteit. Naast deze ruimtelijke beperking worden er ook voorwaarden aan de vestiging van datacenters verbonden waardoor de impact van datacenters op de omgeving wordt geminimaliseerd. Dit zijn voorwaarden om datacenters energiezuinig te laten opereren. Maar ook bijvoorbeeld met zo beperkt mogelijk waterverbruik. Met gemeenten gaan we overleggen hoe deze voorwaarden landen in het gemeentelijk beleid. Deze voorwaarden zijn geconcretiseerd in de richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters die de provincie gaat vaststellen en de drie clustergemeenten Hollands Kroon, Haarlemmermeer en Amsterdam verwerken in hun gemeentelijk beleid.	**Artikel 6.32a Datacenter toegestaan** We stellen strenge voorwaarden voor het vestigen en uitbreiden van datacenters. Dit doen we omdat we inzetten op een stevige basis voor een groeiende digitale economie. Een goede digitale infrastructuur is hiervoor een belangrijke vestigingsvoorwaarde. Toenemende digitalisering is een ontwikkeling die je niet tegenhoudt, maar wel zo goed mogelijk in de juiste banen kan leiden. Datacenters hebben impact op het landschap, het watersysteem en gebruiken veel energie. Nieuwvestiging en uitbreiding van datacenters worden toegestaan in het werkingsgebied 'Datacenter toegestaan'. Bij dit werkingsgebied wordt uitgegaan van een clustering in drie gemeenten, namelijk: de gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon. Verder staan we het vestigen van datacenters alleen toe op of aangrenzend aan bedrijventerreinen. Daarnaast stellen we ook het opstellen van een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan verplicht (die in de praktijk vaak gecombineerd worden in 1 document), zodat aan het ruimtelijk ontwerp van het gebouw en de directe omgeving uitvoerig aandacht wordt besteed. Het gaat dan om de impact van een datacenter op de wijdere omgeving qua volume en hoogte van het gebouw en de inrichting van de ruimte. Maar ook om het gebouw en aangrenzende terrein meerdere doelen te laten dienen. Bijvoorbeeld door op het terrein rondom een datacenter aandacht te hebben voor biodiversiteit. Naast deze ruimtelijke beperking worden er ook voorwaarden aan de vestiging van datacenters verbonden waardoor de impact van datacenters op de omgeving wordt geminimaliseerd. Dit zijn voorwaarden om datacenters energiezuinig te laten opereren. Maar ook bijvoorbeeld met zo beperkt mogelijk waterverbruik. Samen met de gemeenten waar datacenters zijn toegestaan en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is daarvoor de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden Noord-Holland' opgesteld, die door de gemeenten en Omgevingsdienst gehanteerd wordt bij vestiging van datacenters.

Categorie B: ter inzage gelegde wijzigingen die wij in aangepaste vorm doorvoeren

Wij besluiten de volgende ter inzage gelegde wijzigingen in gewijzigde vorm door te voeren in de OV NH2022 (n.a.v. de terinzagelegging):

	Was in ontwerp	Wordt
Artikel		
6.18b **Transformatie stedelijke functies naar wonen in Landelijk gebied**	1. In afwijking van Artikel 6.13, eerste lid en Artikel 6.18a kan een omgevingsplan dat betrekking heeft op het werkingsgebied Landelijk gebied voorzien in maximaal twee reguliere woningen op een locatie waar sprake is van rechtmatig aanwezige bebouwing voor een andere stedelijke voorziening, als: a. op de locatie ten minste één bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. sprake is van volledige beëindiging van het bedrijf; c. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt, met uitzondering van: i. de bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen, ii. karakteristieke of beeldbepalende bebouwing d. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel bebouwingsvrij is en blijft; e. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel vrij is en blijft van verharding; f. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie, en; g. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperkt. 2. In afwijking van het eerste lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van drie reguliere woningen, als: a. de te slopen bedrijfsbebouwing als bedoeld in onderdeel c van het derde lid ten minste 1.000 m² bedraagt, en; b. wordt voldaan aan de onderdelen a. tot en met g. van het eerste lid. 3. In aanvulling op het eerste en tweede lid kan een omgevingsplan voorzien in het toestaan van meerdere reguliere woningen, indien deze worden gerealiseerd in een bestaande karakteristieke boerderij en geen afbreuk wordt gedaan aan het oorspronkelijke karakter	1. In afwijking van Artikel 6.13, eerste lid en Artikel 6.18a kan een omgevingsplan dat betrekking heeft op het werkingsgebied Landelijk gebied voorzien in maximaal twee reguliere woningen op een locatie waar sprake is van rechtmatig aanwezige bebouwing voor een andere stedelijke voorziening, als: a. op de locatie ten minste één bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. sprake is van volledige beëindiging van het bedrijf; c. de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt, met uitzondering van: i. de bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen, ii. karakteristieke of beeldbepalende bebouwing d. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel bebouwingsvrij is en blijft; e. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel vrij is en blijft van verharding; f. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie, en; g. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperkt. 2. In afwijking van het eerste lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van maximaal drie reguliere woningen, als: a. de te slopen bedrijfsbebouwing als bedoeld in onderdeel c van het eerste lid ten minste 1.000 m² bedraagt, en; b. wordt voldaan aan de onderdelen a. tot en met g. van het eerste lid. 3. In aanvulling op het eerste en tweede lid kan een omgevingsplan voorzien in het toestaan van meerdere reguliere woningen, indien deze worden gerealiseerd in een bestaande karakteristieke boerderij en geen afbreuk wordt gedaan aan het oorspronkelijke karakter

	van de bebouwing. 4. In Artikel 6.1a van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten nadere regels kunnen stellen over de voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in het eerste en tweede lid.	van de bebouwing. 4. In Artikel 6.1a van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten nadere regels kunnen stellen over de voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in het eerste en tweede lid.
6.19a **Voormalige agrarische bouwpercelen**	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het, in afwijking van artikel 6.13, eerste lid en artikel 6.14a, voorzien in de mogelijkheid dat de rechtmatig aanwezige bebouwing op een voormalig agrarisch bouwperceel, inclusief de agrarische bedrijfswoning(en) en uitgezonderd kassen, wordt gebruikt voor kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij of zorgactiviteiten, indien: a. sprake is van volledige beëindiging van het agrarisch bedrijf; b. deze activiteiten de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperken; c. er geen buitenopslag buiten het bouwperceel plaatsvindt; d. deze activiteiten aantoonbaar geen onevenredige verkeersaantrekkende werking hebben en er sprake is van een acceptabele verkeerssituatie; e. benodigde parkeerplaatsen op het eigen bouwperceel worden gerealiseerd; f. in geval van bijzondere huisvesting uitsluitend sprake is van afhankelijke woonruimten of woningen als onderdeel van zorgactiviteiten; en g. in geval van verblijfsrecreatie permanente bewoning wordt verboden. 2. In afwijking van artikel 6.13, eerste lid, en artikel 6.14a, kan een omgevingsplan dat van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied, op een voormalige agrarisch bouwperceel voorzien in nieuwe bebouwing ter vervanging van de rechtmatig aanwezige bebouwing, inclusief de agrarische bedrijfswoning, voor kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij of zorgactiviteiten, als: a. wordt voldaan aan de voorwaarden als genoemd in het eerste lid onder a. tot en met g.; b. alle bedrijfsbebouwing wordt gesloopt, met uitzondering van de bedrijfswoning; c. na herinrichting van het perceel de oppervlakte van de nieuwe bebouwing: i. niet groter is dan de oppervlakte van de rechtmatig aanwezige bebouwing; en ii. ii. niet groter is dan 500 m2, exclusief de oppervlakte van een	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het, in afwijking van artikel 6.13, eerste lid en artikel 6.14a, voorzien in de mogelijkheid dat de rechtmatig aanwezige bebouwing op een voormalig agrarisch bouwperceel, inclusief de agrarische bedrijfswoning(en) en uitgezonderd kassen, wordt gebruikt voor kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij of zorgactiviteiten, indien: a. sprake is van volledige beëindiging van het agrarisch bedrijf; b. deze activiteiten de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperken; c. er geen buitenopslag buiten het bouwperceel plaatsvindt; d. deze activiteiten aantoonbaar geen onevenredige verkeersaantrekkende werking hebben en er sprake is van een acceptabele verkeerssituatie; e. benodigde parkeerplaatsen op het eigen bouwperceel worden gerealiseerd; f. in geval van bijzondere huisvesting uitsluitend sprake is van afhankelijke woonruimten of woningen als onderdeel van zorgactiviteiten; en g. in geval van verblijfsrecreatie permanente bewoning wordt verboden. 2. In afwijking van artikel 6.13, eerste lid, en artikel 6.14a, kan een omgevingsplan dat van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied, op een voormalige agrarisch bouwperceel voorzien in nieuwe bebouwing ter vervanging van de rechtmatig aanwezige bebouwing, inclusief de agrarische bedrijfswoning, voor kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij of zorgactiviteiten, als: a. wordt voldaan aan de voorwaarden als genoemd in het eerste lid onder a. tot en met g.; b. alle bedrijfsbebouwing wordt gesloopt, met uitzondering van de bedrijfswoning; c. na herinrichting van het perceel de oppervlakte van de nieuwe bebouwing: i. niet groter is dan de oppervlakte van de rechtmatig aanwezige bebouwing; en

	eventueel aanwezige bedrijfswoning. d. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie. 3. In aanvulling op het eerste lid kan bij een gebruiksgerichte paardenhouderij worden voorzien in een paardenbak, indien deze wordt gerealiseerd binnen het voormalige agrarisch bouwperceel. 4. Het omgevingsplan kan, in afwijking van artikel 6.18a voorzien in twee reguliere woningen, als: a. op het voormalig agrarisch bouwperceel ten minste één agrarische bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. sprake is van volledige beëindiging van het agrarisch bedrijf; en c. de overige bedrijfsbebouwing op het voormalig agrarisch bouwperceel wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt, met uitzondering van: i. de bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen, ii. karakteristieke of beeldbepalende bebouwing; d. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel bebouwingsvrij is en blijft; e. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel vrij is en blijft van verharding; f. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie, en; g. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperkt. 5. In afwijking van het derde lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van drie reguliere woningen, als: a. de te slopen bedrijfsbebouwing als bedoeld in onderdeel c van het derde lid ten minste 1.000 m² bedraagt, en; b. wordt voldaan aan de onderdelen a. tot en met g. van het derde lid. 6. In aanvulling op het derde en vierde lid kan een omgevingsplan voorzien in het toestaan van meerdere reguliere woningen, indien deze worden gerealiseerd in een bestaande karakteristieke boerderij en geen afbreuk wordt gedaan aan het oorspronkelijke karakter van de bebouwing. 7. Afwijking van het in het derde en vierde lid genoemde aantal woningen en het in het vierde lid genoemde oppervlakte aan te slopen bedrijfsbebouwing is mogelijk, als toepassing wordt gegeven aan een gemeentelijk of intergemeentelijk vereveningsfonds.	ii. ii. niet groter is dan 500 m2, exclusief de oppervlakte van een eventueel aanwezige bedrijfswoning. d. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie. 3. In aanvulling op het eerste en tweede lid kan bij een gebruiksgerichte paardenhouderij worden voorzien in een paardenbak, indien deze wordt gerealiseerd binnen het voormalige agrarisch bouwperceel. 4. Het omgevingsplan kan, in afwijking van artikel 6.18a voorzien in maximaal twee reguliere woningen, als: a. op het voormalig agrarisch bouwperceel ten minste één agrarische bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. sprake is van volledige beëindiging van het agrarisch bedrijf; en c. de overige bedrijfsbebouwing op het voormalig agrarisch bouwperceel wordt gesloopt, met uitzondering van: i. de bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen, ii. karakteristieke of beeldbepalende bebouwing; d. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel bebouwingsvrij is en blijft; e. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel vrij is en blijft van verharding; f. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie, en; g. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperkt. 5. In afwijking van het vierde lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van maximaal drie reguliere woningen, als: a. de te slopen bedrijfsbebouwing als bedoeld in onderdeel c van het vierde lid ten minste 1.000 m² bedraagt, en; b. wordt voldaan aan de onderdelen a. tot en met g. van het vierde lid.

	8. In artikel 6.2 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten nadere regels kunnen stellen over de aard en omvang van de activiteiten bedoeld in het eerste lid en de voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in het derde en vierde lid.	6. In aanvulling op het vierde en vijfde lid kan een omgevingsplan voorzien in het toestaan van meerdere reguliere woningen, indien deze worden gerealiseerd in een bestaande karakteristieke boerderij en geen afbreuk wordt gedaan aan het oorspronkelijke karakter van de bebouwing. 7. Afwijking van het in het in het vierde lid genoemde aantal woningen en de voorwaarden onder sub d, e en f, en het in het vijfde lid genoemde aantal woningen en genoemde oppervlakte te slopen bedrijfsbebouwing is mogelijk, als toepassing wordt gegeven aan een gemeentelijk of intergemeentelijk vereveningsfonds. 8. In artikel 6.2 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten nadere regels kunnen stellen over de aard en omvang van de activiteiten bedoeld in het eerste lid en de voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in het vierde en vijfde lid.
6.32b **Datacenter uitgesloten**	Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied datacenters uitgesloten, voorziet het niet in nieuwe datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied datacenters uitgesloten, voorziet het niet in nieuwe datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. 2. Het eerste lid is niet van toepassing op het project in de gemeente Diemen op het Vattenfall-terrein indien hiervoor uiterlijk op 31 december 2027 een ontwerpbesluit ter inzage is gelegd.
6.42 **Agrarische bedrijven**	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied agrarische bedrijven kan het voorzien in agrarische bedrijven, waarbij geldt dat: a. Nieuwe glastuinbouwbedrijven niet zijn toegestaan; b. nieuwe zaadveredelingsbedrijven niet zijn toegestaan; c. bebouwing wordt geconcentreerd in een bouwperceel, waarbij de omvang van het bouwperceel ten hoogste 2 hectare bedraagt; d. bij het toestaan van een nieuw bouwperceel wordt gemotiveerd waarom niet op bestaande bouwpercelen in de behoefte kan worden voorzien, waarbij ingegaan wordt op de mogelijkheden tot hergebruik van bouwpercelen die niet meer voor agrarische activiteiten worden benut en op het combineren van agrarische activiteiten op bestaande bouwpercelen; e. in afwijking van onderdeel c een omvang van het bouwperceel van meer dan 2 hectare is toegestaan, indien de uitbreiding noodzakelijk is voor het agrarisch productieproces en het geen glastuinbouwbedrijf betreft; f. in afwijking van onderdeel c een omvang van het bouwperceel voor een glastuinbouwbedrijf van meer dan 2 hectare	1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied agrarische bedrijven kan het voorzien in agrarische bedrijven, waarbij geldt dat: a. Nieuwe glastuinbouwbedrijven niet zijn toegestaan; b. nieuwe zaadveredelingsbedrijven niet zijn toegestaan; c. bebouwing wordt geconcentreerd in een bouwperceel, waarbij de omvang van het bouwperceel ten hoogste 2 hectare bedraagt; d. bij het toestaan van een nieuw bouwperceel wordt gemotiveerd waarom niet op bestaande bouwpercelen in de behoefte kan worden voorzien, waarbij ingegaan wordt op de mogelijkheden tot hergebruik van bouwpercelen die niet meer voor agrarische activiteiten worden benut en op het combineren van agrarische activiteiten op bestaande bouwpercelen; e. in afwijking van onderdeel c een omvang van het bouwperceel van meer dan 2 hectare is toegestaan, indien de uitbreiding noodzakelijk is voor het agrarisch

	is toegestaan, indien het bedrijf grenst aan bestaand stedelijk gebied, niet grenst aan andere glastuinbouwbedrijven, sprake is van grondgebonden teelt en sprake is van aantoonbare duurzame synergie met aangrenzende stedelijke functies; g. per volwaardig agrarisch bedrijf ten hoogste één bedrijfswoning kan worden toegestaan; h. in afwijking van onderdeel g een extra bedrijfswoning kan worden toegestaan, indien dit noodzakelijk is voor het toezicht op de bedrijfsvoering; i. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien; i. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel; en ii. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft: j. indien het agrarisch bedrijf is gelegen in veenpolderlandschap, het omgevingsplan een verbod bevat op het scheuren van grasland. 2. Niet-agrarische bedrijfsactiviteiten zijn als onderdeel van een agrarisch bedrijf toegestaan, waarbij geldt dat: a. uitsluitend kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, gebruiksgerichte paardenhouderij, detailhandel en zorgactiviteiten zijn toegestaan; b. voor activiteiten die betrekking hebben op het bewerken, verwerken, vergisten van mest of andere agrarische producten geldt dat deze als nevenactiviteit zijn toegestaan als deze ten dienste staan van of verband houden met de agrarische activiteiten van het agrarisch bedrijf; en c. de omvang past binnen de op basis van het eerste lid bepaalde omvang van het bouwperceel. 3. Agrarisch aanverwante bedrijven zijn als zelfstandig bedrijf toegestaan: a. indien het een uitbreiding van een bestaand agrarisch aanverwant bedrijf betreft; b. indien het een verplaatsing van een bestaand agrarisch aanverwant bedrijf betreft en gemotiveerd wordt waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in de regio in de verplaatsing kan worden voorzien en waarom hergebruik van percelen die niet meer voor de agrarische functie worden benut niet mogelijk is; c. indien de omvang van een bouwperceel na toepassing van onderdeel a of onderdeel b ten hoogste 2 hectare bedraagt; en d. op een vrijkomend agrarisch bouwperceel.	productieproces en het geen glastuinbouwbedrijf betreft; f. in afwijking van onderdeel c een omvang van het bouwperceel voor een glastuinbouwbedrijf van meer dan 2 hectare is toegestaan, indien het bedrijf grenst aan bestaand stedelijk gebied, niet grenst aan andere glastuinbouwbedrijven, sprake is van grondgebonden teelt en sprake is van aantoonbare duurzame synergie met aangrenzende stedelijke functies; g. per volwaardig agrarisch bedrijf ten hoogste één bedrijfswoning kan worden toegestaan; h. in afwijking van onderdeel g een extra bedrijfswoning kan worden toegestaan, indien dit noodzakelijk is voor het toezicht op de bedrijfsvoering; i. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien; iii. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel; en iv. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft: j. indien het agrarisch bedrijf is gelegen in het werkingsgebied veenpolderlandschap, het omgevingsplan een verbod bevat op het scheuren van grasland. 2. Niet-agrarische bedrijfsactiviteiten zijn als onderdeel van een agrarisch bedrijf toegestaan, waarbij geldt dat: a. uitsluitend kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, gebruiksgerichte paardenhouderij, detailhandel en zorgactiviteiten zijn toegestaan; b. voor activiteiten die betrekking hebben op het bewerken, verwerken, vergisten van mest of andere agrarische producten geldt dat deze als nevenactiviteit zijn toegestaan als deze ten dienste staan van of verband houden met de agrarische activiteiten van het agrarisch bedrijf; en c. de omvang past binnen de op basis van het eerste lid bepaalde omvang van het bouwperceel. 3. Agrarisch aanverwante bedrijven zijn als zelfstandig bedrijf toegestaan: a. indien het een uitbreiding van een bestaand agrarisch aanverwant bedrijf betreft; b. indien het een verplaatsing van een bestaand agrarisch aanverwant bedrijf betreft en gemotiveerd wordt waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in de regio in de verplaatsing kan worden voorzien en waarom hergebruik van percelen die niet

		meer voor de agrarische functie worden benut niet mogelijk is; c. indien de omvang van een bouwperceel na toepassing van onderdeel a of onderdeel b ten hoogste 2 hectare bedraagt; en d. op een vrijkomend agrarisch bouwperceel.
6.91a **Peilbesluit in Veenpolderlandschappen**	1. In het werkingsgebied Veenpolderlandschappen leidt een nieuw peilbesluit of een wijziging van een peilbesluit niet tot een toename van de broeikasgasuitstoot in het betreffende peilgebied ten opzichte van de broeikasgasuitstoot die het gevolg is van het peilbesluit ten tijde van de ingangsdatum van dit geldende peilbesluit. Broeikasgasuitstoot wordt berekend op basis van de drooglegging en perceelsomstandigheden. 2. Bij de motivering van de gevolgen van een nieuw peilbesluit voor de broeikasgasuitstoot als bedoeld in het eerste lid, hoeft geen rekening te worden gehouden met de volgende locaties: a. talud of berm van infrastructuur; b. waterkering; c. verharde percelen. 3. Gedeputeerde Staten kunnen op aanvraag van het dagelijks bestuur van het waterschap ontheffing verlenen als bedoeld in artikel 2.32, eerste lid van de Omgevingswet, van het eerste lid. 4. Op een ontheffing als bedoeld in het tweede lid is artikel 6.11, lid 2 tot en met 4 van overeenkomstige toepassing.	1. In het werkingsgebied Veenpolderlandschappen leidt een nieuw peilbesluit of een wijziging van een peilbesluit niet tot een toename van de broeikasgasuitstoot in het betreffende peilgebied ten opzichte van de broeikasgasuitstoot die het gevolg was van het geldende peilbesluit op het moment van de inwerkingtreding ervan. Broeikasgasuitstoot wordt berekend op basis van de drooglegging en perceelsomstandigheden. 2. Het eerste lid is niet van toepassing op peilgebieden die voor minder dan 10% van de oppervlakte veengrond bevatten. 3. Bij de motivering van de gevolgen van een nieuw peilbesluit of een wijziging daarvan voor de broeikasgasuitstoot als bedoeld in het eerste lid, hoeft geen rekening te worden gehouden met de volgende locaties: a. talud of berm van infrastructuur; b. waterkering; c. verharde percelen. 4. Gedeputeerde Staten kunnen op aanvraag van het dagelijks bestuur van het waterschap ontheffing verlenen als bedoeld in artikel 2.32, eerste lid van de Omgevingswet, van het eerste lid. 5. Op een ontheffing als bedoeld in het vierde lid is artikel 6.11, lid 2 tot en met 4 van overeenkomstige toepassing.
Toelichting		
6.18b **Transformatie stedelijke functies naar wonen in Landelijk gebied**	Dit artikel is een afwijking van het verbod uit de artikelen 6.13 en 6.18a. Dit artikel bevat namelijk de mogelijkheid om maximaal 3 reguliere woningen toe te staan bij de transformatie van bestaande stedelijke functies naar wonen in het werkingsgebied Landelijk gebied, ook als de locatie niet is gelegen in of aan een dorpslint of kern. Ook geldt voor deze woningen het vereiste van regionale afstemming niet. Met een bestaande stedelijke functie bedoelen we bijvoorbeeld een timmermansbedrijf of een garagebedrijf. Het doel van dit artikel is om ervoor te zorgen dat bij de transformatie van de bestaande functie naar wonen de omgevingskwaliteit verbetert. **Wanneer is het toegestaan om een bestaande stedelijke functie te transformeren naar een woonfunctie?** Om het perceel te transformeren naar woningen, moet aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Het uitgangspunt is om maximaal 3 woningen toe te staan. Als wordt voldaan aan de voorwaarden van het eerste lid kunnen 2 woningen worden	Dit artikel is een afwijking van het verbod uit de artikelen 6.13 en 6.18a. Dit artikel bevat namelijk de mogelijkheid om maximaal 3 reguliere woningen toe te staan bij de transformatie van bestaande stedelijke functies naar wonen in het werkingsgebied Landelijk gebied, ook als de locatie niet is gelegen in of aan een dorpslint of kern. Ook geldt voor deze woningen het vereiste van regionale afstemming niet. Met een bestaande stedelijke functie bedoelen we bijvoorbeeld een timmermansbedrijf of een garagebedrijf. Het doel van dit artikel is om ervoor te zorgen dat bij de transformatie van de bestaande functie naar wonen de omgevingskwaliteit verbetert. **Wanneer is het toegestaan om een bestaande stedelijke functie te transformeren naar een woonfunctie?** Om het perceel te transformeren naar woningen, moet aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Het uitgangspunt is om maximaal 3 woningen toe te staan. Als wordt voldaan aan de voorwaarden van het eerste lid kunnen 2 woningen worden

	gerealiseerd. Om 3 woningen te realiseren moet zowel aan de voorwaarden van het eerste als aan die van het tweede lid zijn voldaan. **Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het eerste lid?** Om 2 woningen te realiseren moet zijn voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het eerste lid. Wat deze voorwaarden zijn, staat hieronder. *a. Aanwezigheid van een bedrijfswoning* Voor het transformeren van een stedelijke functie naar wonen is het een voorwaarde dat er een bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is op het perceel. Met rechtmatig aanwezig wordt bedoeld dat er feitelijk een bedrijfswoning op het perceel aanwezig is en dat hiervoor een vergunning is verleend of de omgevingsplanregels de bedrijfswoning toestaan. Als er geen rechtmatige bedrijfswoning op het perceel aanwezig is, mag de bestaande stedelijke functie niet worden omgezet naar wonen. Het omzetten van de bedrijfswoning naar een reguliere woning is mogelijk door de bedrijfswoning te slopen en er een nieuwe woning voor in de plaats te bouwen. Ook mag de al bestaande bedrijfswoning de functie van een reguliere woning krijgen. Indien er 2 bedrijfswoningen aanwezig zijn mogen deze beide worden omgezet naar een reguliere woning als is voldaan aan de genoemde voorwaarden. Beide woningen tellen wel mee voor het toegestane maximum van 3 woningen. *b. en c. Beëindigen van het bedrijf en het slopen van de bedrijfsbebouwing* Naast de voorwaarde dat er een bedrijfswoning aanwezig is op het perceel, moet ook de bestaande stedelijke functie geheel worden beëindigd. Daarnaast moet alle bedrijfsbebouwing worden gesloopt. In het omgevingsplan van de gemeente wordt herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk gemaakt. Deze voorwaarden zijn gesteld om de openheid van het landschap een belangrijke kwaliteit vinden. Er zijn 3 uitzonderingen op de sloopeis van onderdeel c. De volgende bedrijfsbebouwing mag op het perceel blijven staan. - De bestaande bedrijfswoning hoeft niet te worden gesloopt. In dit lid wordt namelijk gesproken over ‘overige bedrijfsbebouwing.’ Daarmee wordt de bebouwing bedoeld die niet de bedrijfswoning is; - Ook bebouwing die volgens de bestaande vergunningsvrijregels mag worden gerealiseerd, hoeft niet te worden gesloopt. Het is namelijk niet wenselijk om bebouwing die na realisatie van de woningen zou mogen worden herbouwd, te slopen. - Het kan voorkomen dat bepaalde aanwezige bedrijfsbebouwing wordt gezien als een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Dergelijke bebouwing mag blijven bestaan. Het is aan de gemeente om te motiveren dat sprake is van een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Alle bijgebouwen die blijven staan moeten een ondergeschikte functie hebben aan de woningen. Dit betekent dat de gebouwen ondersteunend moeten zijn aan de woningen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een schuur of garage. *d en e Bebouwingsvrij en verhardingsvrij*	gerealiseerd. Om 3 woningen te realiseren moet zowel aan de voorwaarden van het eerste als aan die van het tweede lid zijn voldaan. **Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het eerste lid?** Om 2 woningen te realiseren moet zijn voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het eerste lid. Wat deze voorwaarden zijn, staat hieronder. *a. Aanwezigheid van een bedrijfswoning* Voor het transformeren van een stedelijke functie naar wonen is het een voorwaarde dat er een bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is op het perceel. Met rechtmatig aanwezig wordt bedoeld dat er feitelijk een bedrijfswoning op het perceel aanwezig is en dat hiervoor een vergunning is verleend of de omgevingsplanregels de bedrijfswoning toestaan. Als er geen rechtmatige bedrijfswoning op het perceel aanwezig is, mag de bestaande stedelijke functie niet worden omgezet naar wonen. Het omzetten van de bedrijfswoning naar een reguliere woning is mogelijk door de bedrijfswoning te slopen en er een nieuwe woning voor in de plaats te bouwen. Ook mag de al bestaande bedrijfswoning de functie van een reguliere woning krijgen. Indien er 2 bedrijfswoningen aanwezig zijn mogen deze beide worden omgezet naar een reguliere woning als is voldaan aan de genoemde voorwaarden. Beide woningen tellen wel mee voor het toegestane maximum van 3 woningen. *b. en c. Beëindigen van het bedrijf en het slopen van de bedrijfsbebouwing* Naast de voorwaarde dat er een bedrijfswoning aanwezig is op het perceel, moet ook de bestaande stedelijke functie geheel worden beëindigd. Daarnaast moet alle bedrijfsbebouwing worden gesloopt. De provincie verwacht dat in het omgevingsplan of de eerstvolgende wijziging daarvan (of met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit) herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk wordt gemaakt. Deze voorwaarden zijn gesteld om de openheid van het landschap een belangrijke kwaliteit vinden. Er zijn 3 uitzonderingen op de sloopeis van onderdeel c. De volgende bedrijfsbebouwing mag op het perceel blijven staan. - De bestaande bedrijfswoning hoeft niet te worden gesloopt. In dit lid wordt namelijk gesproken over ‘overige bedrijfsbebouwing.’ Daarmee wordt de bebouwing bedoeld die niet de bedrijfswoning is; - Ook bebouwing die volgens de bestaande vergunningsvrijregels mag worden gerealiseerd, hoeft niet te worden gesloopt. Het is namelijk niet wenselijk om bebouwing die na realisatie van de woningen zou mogen worden herbouwd, te slopen. - Het kan voorkomen dat bepaalde aanwezige bedrijfsbebouwing wordt gezien als een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Dergelijke bebouwing mag blijven bestaan. Het is aan de gemeente om te motiveren dat sprake is van een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Alle bijgebouwen die blijven staan moeten een ondergeschikte functie hebben aan de woningen. Dit betekent dat de gebouwen ondersteunend moeten zijn aan de woningen.

	De voorwaarden zijn opgesteld om de openheid van het landschap te beschermen en te verbeteren. Daarom is opgenomen dat na de herinrichting van het perceel een substantieel deel hiervan vrij blijft van bebouwing en verharding. Er is hiervoor geen percentage opgenomen. De invulling hiervan is onder andere afhankelijk van de hoeveelheid te slopen bebouwing en de omgeving waarin de nieuwe woningen liggen. *f. Verbetering van de omgevingskwaliteit* Verder moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren bij de herinrichting van het perceel. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is invulling geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland. Ook is 'De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen' van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap. *g. Omliggende agrarische bedrijven mogen niet worden beperkt* Agrarische bedrijven in de buurt mogen geen last hebben van de nieuwe reguliere woningen. De bedrijven moeten door kunnen gaan met hun bedrijfsvoering en gewenste ontwikkeling. **Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het tweede lid?** Om een derde reguliere woning te kunnen realiseren is in het tweede lid een aanvullende voorwaarde opgenomen. *a. 1.000m2 bedrijfsbebouwing wordt gesloopt* Naast de voorwaarden uit het eerste lid moet er voor een derde woning minstens 1.000m2 aan bedrijfsbebouwing worden gesloopt. Als op het perceel dus minder bebouwing aanwezig is, kan een derde woning niet worden gerealiseerd. Het gaat om feitelijk te slopen bedrijfsbebouwing. De juridisch-planologisch toegestane bebouwing die niet is gerealiseerd, telt dan ook niet mee. Ook de bedrijfsbebouwing die een nieuwe functie krijgt en niet wordt gesloopt, wordt niet bij het te slopen oppervlak meegenomen. **Het derde lid biedt meer mogelijkheden voor karakteristieke en beeldbepalende bebouwing** Het is vanuit landschap en cultuurhistorie wenselijk om een mogelijkheid te bieden om karakteristieke en beeldbepalende (stolp)boerderijen te behouden. Zulke panden zijn vaak te groot om maar 1 of 2 woningen in te realiseren. Het derde lid maakt het daarom mogelijk om meerdere woningen te realiseren in een dergelijke boerderij. Dit kunnen er dus meer dan 3 zijn. Er is bewust voor gekozen om 'karakteristieke boerderij' niet te definiëren als begripsbepalingen. Het kan om een monument gaan, maar het kan ook om een ander beeldbepalend pand gaan. Het is aan de betrokken gemeente om in de concrete situatie te bepalen en te motiveren of sprake is van een karakteristieke of beeldbepalende (stolp)boerderij. Om de karakteristieke boerderij te behouden wordt bewoning van bijbehorende bouwwerken niet direct uitgesloten. Dit bijgebouw moet dan wel onderdeel uitmaken van de boerderij of een bijdrage leveren aan het karakter van de boerderij. Ook moet worden voldaan aan de voorwaarden van het eerste en tweede lid.	Denk hierbij bijvoorbeeld aan een schuur of garage. *d en e Bebouwingsvrij en verhardingsvrij* De voorwaarden zijn opgesteld om de openheid van het landschap te beschermen en te verbeteren. Daarom is opgenomen dat na de herinrichting van het perceel een substantieel deel hiervan vrij blijft van bebouwing en verharding. Er is hiervoor geen percentage opgenomen. De invulling hiervan is onder andere afhankelijk van de hoeveelheid te slopen bebouwing en de omgeving waarin de nieuwe woningen liggen. *f. Verbetering van de omgevingskwaliteit* Verder moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren bij de herinrichting van het perceel. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is invulling geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland. Ook is 'De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen' van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap. *g. Omliggende agrarische bedrijven mogen niet worden beperkt* Agrarische bedrijven in de buurt mogen geen last hebben van de nieuwe reguliere woningen. De bedrijven moeten door kunnen gaan met hun bedrijfsvoering en gewenste ontwikkeling. **Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het tweede lid?** Om een derde reguliere woning te kunnen realiseren is in het tweede lid een aanvullende voorwaarde opgenomen. *a. 1.000m2 bedrijfsbebouwing wordt gesloopt* Naast de voorwaarden uit het eerste lid moet er voor een derde woning minstens 1.000m2 aan bedrijfsbebouwing worden gesloopt. Als op het perceel dus minder bebouwing aanwezig is, kan een derde woning niet worden gerealiseerd. Het gaat om feitelijk te slopen bedrijfsbebouwing. De juridisch-planologisch toegestane bebouwing die niet is gerealiseerd, telt dan ook niet mee. Ook de bedrijfsbebouwing die een nieuwe functie krijgt en niet wordt gesloopt, wordt niet bij het te slopen oppervlak meegenomen. **Het derde lid biedt meer mogelijkheden voor karakteristieke en beeldbepalende bebouwing** Het is vanuit landschap en cultuurhistorie wenselijk om een mogelijkheid te bieden om karakteristieke en beeldbepalende (stolp)boerderijen te behouden. Zulke panden zijn vaak te groot om maar 1 of 2 woningen in te realiseren. Het derde lid maakt het daarom mogelijk om meerdere woningen te realiseren in een dergelijke boerderij. Dit kunnen er dus meer dan 3 zijn. Er is bewust voor gekozen om 'karakteristieke boerderij' niet te definiëren als begripsbepalingen. Het kan om een monument gaan, maar het kan ook om een ander beeldbepalend pand gaan. Het is aan de betrokken gemeente om in de concrete situatie te bepalen en te motiveren of sprake is van een karakteristieke of beeldbepalende (stolp)boerderij. Om de karakteristieke boerderij te behouden wordt bewoning van bijbehorende bouwwerken niet direct uitgesloten. Dit bijgebouw moet dan wel onderdeel uitmaken van de boerderij of een bijdrage leveren aan het karakter van de boerderij.

	Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen. Dit staat opgenomen in het vierde lid van dit artikel en artikel 6.1a van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022.	Ook moet worden voldaan aan de voorwaarden van het eerste en tweede lid. Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen. Dit staat opgenomen in het vierde lid van dit artikel en artikel 6.1a van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022.
6.19a **Voormalige agrarische bouwpercelen**	In dit artikel wordt het mogelijk gemaakt om voormalige agrarische bouwpercelen te transformeren. Deze percelen kunnen onder voorwaarden worden gebruikt voor een aantal nieuwe kleinschalige stedelijke functies of voor het realiseren van maximaal 3 woningen. Deze mogelijkheden zijn een afwijking van de artikelen 6.13, 6.14a en 6.18a. Het doel van dit artikel is om het platteland vitaal te houden en verrommeling van voormalige agrarische bouwercelen tegen te gaan. Dit artikel wordt de 'VAB-regeling' genoemd. **Wat wordt bedoeld met het eerste lid?** Niet alle stedelijke functies zijn toegestaan bij de transformatie van voormalige agrarische bouwpercelen. In het eerste lid zijn de toegestane functies genoemd. Het mag alleen gaan om kleinschalige vormen van: - Huisvesting - Werken - Recreatie - Horeca - Gebruiksgerichte paardenhouderij - Zorgactiviteiten Voor toepassing van dit lid moet de bestaande bebouwing gebruikt worden voor de nieuwe functies. Het gaat dan om rechtmatige en fysiek aanwezige bebouwing. De bebouwing mag niet worden uitgebreid. Niet gerealiseerde bebouwing die juridisch planologisch wel mogelijk is, telt niet mee. Verder worden in het eerste lid onder a tot en met g de voorwaarden genoemd voor het transformeren. Deze voorwaarden spreken voor zich en zullen niet verder worden uitgelegd in deze toelichting. **Niet elk soort bebouwing kan worden gebruikt voor de nieuwe functie** Onwenselijk is dat kassen worden gebruikt voor de nieuwe functie van het perceel. **Lid 2 stelt voorwaarden aan het realiseren van nieuwe bebouwing** De bestaande bebouwing op een agrarisch bouwperceel is niet altijd geschikt voor de nieuwe kleinschalige stedelijke functies die genoemd zijn in dit artikel. Daarom wordt ook de mogelijkheid geboden om deze functies in nieuwe bebouwing te realiseren. De voorwaarden waaronder nieuwe bebouwing is toegestaan, luiden als volgt: a. *Voorwaarden a tot en met g van het eerste lid* Ten eerste is het van belang dat de voorwaarden die in het eerste lid zijn gesteld ook van toepassing zijn als het gaat om het realiseren van nieuwe bebouwing. De voorwaarden uit het tweede lid zijn dan ook een aanvulling op het eerste lid.	In dit artikel wordt het mogelijk gemaakt om voormalige agrarische bouwpercelen te transformeren. Deze percelen kunnen onder voorwaarden worden gebruikt voor een aantal nieuwe kleinschalige stedelijke functies of voor het realiseren van maximaal 3 woningen. Deze mogelijkheden zijn een afwijking van de artikelen 6.13, 6.14a en 6.18a. Het doel van dit artikel is om het platteland vitaal te houden en verrommeling van voormalige agrarische bouwercelen tegen te gaan. Dit artikel wordt de 'VAB-regeling' genoemd. **Wat wordt bedoeld met het eerste lid?** Niet alle stedelijke functies zijn toegestaan bij de transformatie van voormalige agrarische bouwpercelen. In het eerste lid zijn de toegestane functies genoemd. Het mag alleen gaan om kleinschalige vormen van: - Huisvesting - Werken - Recreatie - Horeca - Gebruiksgerichte paardenhouderij - Zorgactiviteiten Voor toepassing van dit lid moet de bestaande bebouwing gebruikt worden voor de nieuwe functies. Het gaat dan om rechtmatige en fysiek aanwezige bebouwing. De bebouwing mag niet worden uitgebreid. Niet gerealiseerde bebouwing die juridisch planologisch wel mogelijk is, telt niet mee. Verder worden in het eerste lid onder a tot en met g de voorwaarden genoemd voor het transformeren. Deze voorwaarden spreken voor zich en zullen niet verder worden uitgelegd in deze toelichting. **Niet elk soort bebouwing kan worden gebruikt voor de nieuwe functie** Onwenselijk is dat kassen worden gebruikt voor de nieuwe functie van het perceel. **Lid 2 stelt voorwaarden aan het realiseren van nieuwe bebouwing** De bestaande bebouwing op een agrarisch bouwperceel is niet altijd geschikt voor de nieuwe kleinschalige stedelijke functies die genoemd zijn in dit artikel. Daarom wordt ook de mogelijkheid geboden om deze functies in nieuwe bebouwing te realiseren. De voorwaarden waaronder nieuwe bebouwing is toegestaan, luiden als volgt: a. *Voorwaarden a tot en met g van het eerste lid* Ten eerste is het van belang dat de voorwaarden die in het eerste lid zijn gesteld ook van toepassing zijn als het gaat om het realiseren van nieuwe bebouwing. De voorwaarden uit het tweede lid zijn dan ook een aanvulling op het eerste lid.

	b. *Slopen van de bedrijfsbebouwing* De bestaande bedrijfsbebouwing moet worden gesloopt. Een bedrijfswoning is uitgezonderd van deze sloopeis. Er kan voor worden gekozen om de bedrijfswoning te laten staan. Als de initiatiefnemer de bedrijfswoning ook wil slopen en wil herbouwen als onderdeel van de nieuwe activiteit, kan dat ook. Wel is het belangrijk om te vermelden dat de bedrijfswoning op basis van dit artikel niet mag worden gebruikt als reguliere woning. Ook niet als deze bedrijfswoning niet wordt gesloopt. Het gebruik als bedrijfswoning kan wel worden voortgezet als wordt voldaan aan de voorwaarden die daarvoor gelden. Daarnaast moet het omgevingsplan herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk maken.	b. *Slopen van de bedrijfsbebouwing* De bestaande bedrijfsbebouwing moet worden gesloopt. Een bedrijfswoning is uitgezonderd van deze sloopeis. Er kan voor worden gekozen om de bedrijfswoning te laten staan. Als de initiatiefnemer de bedrijfswoning ook wil slopen en wil herbouwen als onderdeel van de nieuwe activiteit, kan dat ook. Wel is het belangrijk om te vermelden dat de bedrijfswoning op basis van dit artikel niet mag worden gebruikt als reguliere woning. Ook niet als deze bedrijfswoning niet wordt gesloopt. Het gebruik als bedrijfswoning kan wel worden voortgezet als wordt voldaan aan de voorwaarden die daarvoor gelden. Daarnaast moet het omgevingsplan herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk maken.
	c. *Oppervlakte na herinrichting van het perceel* De voorwaarde onder c. bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste mag de oppervlakte van de nieuwe bebouwing niet groter zijn dan de te slopen bebouwing. Ten tweede mag de oppervlakte van de nieuwe bebouwing niet groter zijn dan 500m2. Dit betekent dat (als er nieuwe bebouwing op het perceel komt) het kan voorkomen dat de oppervlakte van de totale nieuwe bebouwing kleiner is dan in de oude situatie. Als we het hier hebben over de bestaande bebouwing gaat het om rechtmatige (legale) en fysiek aanwezige bebouwing. Het maakt dan niet uit dat er juridisch-planologische nog bouwmogelijkheden zijn die niet zijn gebruikt. Deze ongebruikte bouwmogelijkheden tellen niet mee.	c. *Oppervlakte na herinrichting van het perceel* De voorwaarde onder c. bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste mag de oppervlakte van de nieuwe bebouwing niet groter zijn dan de te slopen bebouwing. Ten tweede mag de oppervlakte van de nieuwe bebouwing niet groter zijn dan 500m2. Dit betekent dat (als er nieuwe bebouwing op het perceel komt) het kan voorkomen dat de oppervlakte van de totale nieuwe bebouwing kleiner is dan in de oude situatie. Als we het hier hebben over de bestaande bebouwing gaat het om rechtmatige (legale) en fysiek aanwezige bebouwing. Het maakt dan niet uit dat er juridisch-planologische nog bouwmogelijkheden zijn die niet zijn gebruikt. Deze ongebruikte bouwmogelijkheden tellen niet mee.
	d. *Verbetering van de omgevingskwaliteit* Bij nieuw te bouwen bebouwing moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren. Bij de herinrichting van het perceel moet hier dus rekening mee worden gehouden. De nieuwe bebouwing hoeft dus niet op dezelfde plek terug te komen. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is bijvoorbeeld door invulling te geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland. Ook is 'De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen' van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap.	d. *Verbetering van de omgevingskwaliteit* Bij nieuw te bouwen bebouwing moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren. Bij de herinrichting van het perceel moet hier dus rekening mee worden gehouden. De nieuwe bebouwing hoeft dus niet op dezelfde plek terug te komen. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is bijvoorbeeld door invulling te geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland. Ook is 'De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen' van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap.
	In lid 3 wordt een aanvulling gegeven op het eerste lid Bij een gebruiksgerichte paardenhouderij is het aanvullend mogelijk om een paardenbak te realiseren.	**In lid 3 wordt een aanvulling gegeven op het eerste lid** Bij een gebruiksgerichte paardenhouderij is het aanvullend mogelijk om een paardenbak te realiseren.
	In lid 4 en 5 worden mogelijkheden geven om woningen te realiseren	**In lid 4 en 5 worden mogelijkheden geven om woningen te realiseren**

	Om voormalige agrarische bouwpercelen te transformeren naar woningen, hebben wij voorwaarden gesteld. Het doel van deze voorwaarden is om bij het realiseren van woningen de omgevingskwaliteit te verbeteren door vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing te slopen. Ook wordt de openheid van het landschap op deze manier verbeterd. Er kunnen maximaal 3 woningen worden gerealiseerd. Als wordt voldaan aan de voorwaarden van het vierde lid kunnen 2 woningen worden gerealiseerd. Om 3 woningen te realiseren moet zowel aan de voorwaarden van het vierde als van het vijfde zijn voldaan. **In lid 4 wordt de mogelijkheid gegeven om woningen te realiseren** Om 2 woningen te realiseren moet zijn voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het vierde lid van dit artikel. Wat deze voorwaarden inhouden staat hier onder. a. *Aanwezigheid van een bedrijfswoning* Voor het transformeren van een voormalig agrarisch bouwperceel naar wonen is het een voorwaarde dat er een bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is op het perceel. Met rechtmatig aanwezig wordt bedoeld dat er feitelijk een bedrijfswoning op het perceel aanwezig is en dat hiervoor een vergunning is verleend of de omgevingsplanregels de bedrijfswoning toestaan. Als er geen rechtmatige bedrijfswoning op het perceel aanwezig is, mag de bestaande stedelijke functie niet worden omgezet naar wonen. Het omzetten van de bedrijfswoning naar een reguliere woning is mogelijk door de bedrijfswoning te slopen en een nieuwe woning in de plaats te bouwen. Ook mag de al bestaande bedrijfswoning een nieuwe bestemming krijgen. Indien er 2 bedrijfswoningen aanwezig zijn mogen deze beide worden omgezet naar een reguliere woning als is voldaan aan de genoemde voorwaarden. *b en c Beëindigen van het agrarische bedrijf en het slopen van de bedrijfsbebouwing* Naast de voorwaarden dat er een bedrijfswoning aanwezig is op het perceel, moet ook het agrarische bedrijf geheel worden beëindigd. Daarnaast moet alle bedrijfsbebouwing worden gesloopt. In het omgevingsplan van de gemeente wordt herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk gemaakt. Deze voorwaarden zijn gesteld om de openheid van het landschap een belangrijke kwaliteit vinden. Er zijn 3 uitzonderingen op de sloopeis van onderdeel c. De volgende bedrijfsbebouwing mag op het perceel blijven staan: - De bestaande bedrijfswoning hoeft niet te worden gesloopt. In dit lid wordt namelijk gesproken over ‘overige bedrijfsbebouwing.’ Daarmee wordt de bebouwing bedoeld die niet de bedrijfswoning is; - Ook bebouwing die volgens de bestaande vergunningsvrijregels mag worden gerealiseerd, hoeft niet te worden gesloopt. Het is namelijk niet wenselijk om bebouwing die na realisatie van de woningen zou mogen worden herbouwd te slopen. - Het kan voorkomen dat bepaalde aanwezige bedrijfsbebouwing wordt gezien als een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Dergelijke bebouwing kan blijven bestaan. Het is aan de gemeente om te	Om voormalige agrarische bouwpercelen te transformeren naar woningen, hebben wij voorwaarden gesteld. Het doel van deze voorwaarden is om bij het realiseren van woningen de omgevingskwaliteit te verbeteren door vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing te slopen. Ook wordt de openheid van het landschap op deze manier verbeterd. Er kunnen maximaal 3 woningen worden gerealiseerd. Als wordt voldaan aan de voorwaarden van het vierde lid kunnen 2 woningen worden gerealiseerd. Om 3 woningen te realiseren moet zowel aan de voorwaarden van het vierde als van het vijfde zijn voldaan. **In lid 4 wordt de mogelijkheid gegeven om woningen te realiseren** Om 2 woningen te realiseren moet zijn voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het vierde lid van dit artikel. Wat deze voorwaarden inhouden staat hier onder. a. *Aanwezigheid van een bedrijfswoning* Voor het transformeren van een voormalig agrarisch bouwperceel naar wonen is het een voorwaarde dat er een bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is op het perceel. Met rechtmatig aanwezig wordt bedoeld dat er feitelijk een bedrijfswoning op het perceel aanwezig is en dat hiervoor een vergunning is verleend of de omgevingsplanregels de bedrijfswoning toestaan. Als er geen rechtmatige bedrijfswoning op het perceel aanwezig is, mag de bestaande stedelijke functie niet worden omgezet naar wonen. Het omzetten van de bedrijfswoning naar een reguliere woning is mogelijk door de bedrijfswoning te slopen en een nieuwe woning in de plaats te bouwen. Ook mag de al bestaande bedrijfswoning een nieuwe bestemming krijgen. Indien er 2 bedrijfswoningen aanwezig zijn mogen deze beide worden omgezet naar een reguliere woning als is voldaan aan de genoemde voorwaarden. *b en c Beëindigen van het agrarische bedrijf en het slopen van de bedrijfsbebouwing* Naast de voorwaarden dat er een bedrijfswoning aanwezig is op het perceel, moet ook het agrarische bedrijf geheel worden beëindigd. Daarnaast moet alle bedrijfsbebouwing worden gesloopt. De provincie verwacht dat in het omgevingsplan of de eerstvolgende wijziging daarvan (of met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit) herbouw van de gesloopte bedrijfsbebouwing onmogelijk wordt gemaakt. Deze voorwaarden zijn gesteld om de openheid van het landschap een belangrijke kwaliteit vinden. Er zijn 3 uitzonderingen op de sloopeis van onderdeel c. De volgende bedrijfsbebouwing mag op het perceel blijven staan: - De bestaande bedrijfswoning hoeft niet te worden gesloopt. In dit lid wordt namelijk gesproken over ‘overige bedrijfsbebouwing.’ Daarmee wordt de bebouwing bedoeld die niet de bedrijfswoning is; - Ook bebouwing die volgens de bestaande vergunningsvrijregels mag worden gerealiseerd, hoeft niet te worden gesloopt. Het is namelijk niet wenselijk om bebouwing die na realisatie van de woningen zou mogen worden herbouwd te slopen. - Het kan voorkomen dat bepaalde aanwezige bedrijfsbebouwing wordt gezien als een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Dergelijke bebouwing

	motiveren dat sprake is van een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Alle bijgebouwen die blijven staan moeten een ondergeschikte functie hebben aan de woningen. Dit betekent dat de gebouwen ondersteunend moeten zijn aan de woningen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een schuur of garage. *d. en e. Bebouwingsvrij en verhardingsvrij* De voorwaarden zijn opgesteld om de openheid van het Noord-Hollandse landschap te beschermen en te verbeteren. Daarom is opgenomen dat na de herinrichting van het perceel een substantieel deel hiervan vrij blijft van bebouwing en verharding. Er is hiervoor geen percentage opgenomen. De invulling hiervan is onder andere afhankelijk van de hoeveelheid te slopen bebouwing en de omgeving waarin de nieuwe woningen liggen. *f. Verbetering van de omgevingskwaliteit* Verder moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren bij de herinrichting van het perceel. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Dit is vrij aan de initiatiefnemer. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is bijvoorbeeld door invulling te geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland. Ook is De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap. *g. Omliggende agrarische bedrijven mogen niet worden beperkt* Ook mogen agrarische bedrijven in de buurt geen last hebben van de nieuwe reguliere woningen. De bedrijven moeten door kunnen gaan met hun bedrijfsvoering en gewenste ontwikkeling. **Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het vijfde lid?** Om een derde reguliere woning te kunnen realiseren is in het vijfde lid een aanvullende voorwaarde opgenomen. *a. 1.000m2 bedrijfsbebouwing wordt gesloopt* Naast de voorwaarden uit het vierde lid moet er voor een derde woning minstens 1.000m2 aan bedrijfsbebouwing worden gesloopt. Als op het perceel dus minder bebouwing aanwezig is, kan een derde woning niet worden gerealiseerd. Het gaat om feitelijk te slopen bedrijfsbebouwing. De juridisch-planologisch toegestane bebouwing die niet is gerealiseerd, telt dan ook niet mee. Ook de bedrijfsbebouwing die een nieuwe functie krijgt en niet wordt gesloopt, wordt niet bij het te slopen oppervlak meegenomen. **Het zesde lid biedt meer mogelijkheden voor karakteristieke en beeldbepalende bebouwing** Het is vanuit landschap en cultuurhistorie wenselijk om een mogelijkheid te bieden om karakteristieke en beeldbepalende (stolp)boerderijen te behouden. Zulke panden zijn vaak te groot om maar 1 of 2 woningen in te realiseren. Het zesde lid maakt het daarom mogelijk om meerdere woningen te realiseren in een dergelijk pand. Dit kunnen er dus meer dan 3 zijn. Er is bewust voor gekozen om 'karakteristieke boerderij' niet te definiëren als begripsbepalingen. Het kan om een monument gaan, maar het kan ook om een ander beeldbepalend pand gaan. Het is aan de	kan blijven bestaan. Het is aan de gemeente om te motiveren dat sprake is van een karakteristiek of beeldbepalend bouwwerk. Alle bijgebouwen die blijven staan moeten een ondergeschikte functie hebben aan de woningen. Dit betekent dat de gebouwen ondersteunend moeten zijn aan de woningen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een schuur of garage. *d. en e. Bebouwingsvrij en verhardingsvrij* De voorwaarden zijn opgesteld om de openheid van het Noord-Hollandse landschap te beschermen en te verbeteren. Daarom is opgenomen dat na de herinrichting van het perceel een substantieel deel hiervan vrij blijft van bebouwing en verharding. Er is hiervoor geen percentage opgenomen. De invulling hiervan is onder andere afhankelijk van de hoeveelheid te slopen bebouwing en de omgeving waarin de nieuwe woningen liggen. *f. Verbetering van de omgevingskwaliteit* Verder moet de omgevingskwaliteit substantieel verbeteren bij de herinrichting van het perceel. Het is mogelijk om deze verbetering op verschillende manieren in te vullen. Dit is vrij aan de initiatiefnemer. Een voorbeeld van een substantiële verbetering is bijvoorbeeld door invulling te geven aan de groenblauwe dooradering van Noord-Holland. Ook is De Leidraad landschap en cultuurhistorie bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het Landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen van toepassing. Deze leidraad is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap. *g. Omliggende agrarische bedrijven mogen niet worden beperkt* Ook mogen agrarische bedrijven in de buurt geen last hebben van de nieuwe reguliere woningen. De bedrijven moeten door kunnen gaan met hun bedrijfsvoering en gewenste ontwikkeling. **Wat bedoelen we met de voorwaarden uit het vijfde lid?** Om een derde reguliere woning te kunnen realiseren is in het vijfde lid een aanvullende voorwaarde opgenomen. *a. 1.000m2 bedrijfsbebouwing wordt gesloopt* Naast de voorwaarden uit het vierde lid moet er voor een derde woning minstens 1.000m2 aan bedrijfsbebouwing worden gesloopt. Als op het perceel dus minder bebouwing aanwezig is, kan een derde woning niet worden gerealiseerd. Het gaat om feitelijk te slopen bedrijfsbebouwing. De juridisch-planologisch toegestane bebouwing die niet is gerealiseerd, telt dan ook niet mee. Ook de bedrijfsbebouwing die een nieuwe functie krijgt en niet wordt gesloopt, wordt niet bij het te slopen oppervlak meegenomen. **Het zesde lid biedt meer mogelijkheden voor karakteristieke en beeldbepalende bebouwing** Het is vanuit landschap en cultuurhistorie wenselijk om een mogelijkheid te bieden om karakteristieke en beeldbepalende (stolp)boerderijen te behouden. Zulke panden zijn vaak te groot om maar 1 of 2 woningen in te realiseren. Het zesde lid maakt het daarom mogelijk om meerdere woningen te realiseren in een dergelijk pand. Dit kunnen er dus meer dan 3 zijn. Er is bewust voor gekozen om 'karakteristieke boerderij' niet te definiëren als begripsbepalingen. Het kan om een monument gaan, maar het

	betrokken gemeente om in de concrete situatie te bepalen en te motiveren of sprake is van een karakteristieke of beeldbepalende (stolp)boerderij. Om de karakteristieke boerderij te behouden wordt bewoning van bijbehorende bouwwerken niet direct uitgesloten. Dit bijgebouw moet dan wel onderdeel uitmaken van de boerderij of een bijdrage leveren aan het karakter van de boerderij. Ook moet worden voldaan aan de voorwaarden van het vierde en vijfde lid. **In het zevende lid wordt de mogelijkheid gegeven om meer woningen te realiseren** Van het vierde en vijfde lid kan worden afgeweken als de woningen worden gerealiseerd met toepassing van een (inter)gemeentelijk vereveningsfonds. Het vereveningsfonds is een financieel fonds onder het beheer van de gemeente(n). Het fonds kan door 1 of door meerdere gemeenten (intergemeentelijk) worden opgezet en beheerd. Zo een fonds maakt het mogelijk om locaties te verevenen: indien de bouw van enkele woningen op de saneringslocatie ruimtelijk ongewenst of onvoldoende mogelijk is en er een negatief exploitatieresultaat is, dan kan er toch worden gesaneerd. Het tekort op de exploitatie wordt door de gemeente(n) uit het (inter)gemeentelijk vereveningsfonds) aan de initiatiefnemer vergoed. Is er op een andere locatie vanuit landschappelijk en stedenbouwkundig oogpunt wel ruimte om enkele woningen te realiseren en levert dit een plus op de exploitatie opzet op, dan moet de initiatiefnemer het overschot storten in het gemeentelijk fonds. Uitgangspunt is altijd de (ruimtelijke) kwaliteitsverbetering op het perceel. De ruimtelijke kwaliteitseisen zijn bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen dan ook van toepassing. Bij een vereveningsfonds dient de gemeente uiteraard rekening te houden met de regels voor publiekrechtelijk kostenverhaal uit de Omgevingswet. **Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen** Dit staat opgenomen in het achtste lid van dit artikel en artikel 6.2 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022.	kan ook om een ander beeldbepalend pand gaan. Het is aan de betrokken gemeente om in de concrete situatie te bepalen en te motiveren of sprake is van een karakteristieke of beeldbepalende (stolp)boerderij. Om de karakteristieke boerderij te behouden wordt bewoning van bijbehorende bouwwerken niet direct uitgesloten. Dit bijgebouw moet dan wel onderdeel uitmaken van de boerderij of een bijdrage leveren aan het karakter van de boerderij. Ook moet worden voldaan aan de voorwaarden van het vierde en vijfde lid. **In het zevende lid wordt de mogelijkheid gegeven om meer woningen te realiseren** Van het vierde en vijfde lid kan worden afgeweken als de woningen worden gerealiseerd met toepassing van een (inter)gemeentelijk vereveningsfonds. Het vereveningsfonds is een financieel fonds onder het beheer van de gemeente(n). Het fonds kan door 1 of door meerdere gemeenten (intergemeentelijk) worden opgezet en beheerd. Zo een fonds maakt het mogelijk om locaties te verevenen: indien de bouw van enkele woningen op de saneringslocatie ruimtelijk ongewenst of onvoldoende mogelijk is en er een negatief exploitatieresultaat is, dan kan er toch worden gesaneerd. Het tekort op de exploitatie wordt door de gemeente(n) uit het (inter)gemeentelijk vereveningsfonds) aan de initiatiefnemer vergoed. Is er op een andere locatie vanuit landschappelijk en stedenbouwkundig oogpunt wel ruimte om enkele woningen te realiseren en levert dit een plus op de exploitatie opzet op, dan moet de initiatiefnemer het overschot storten in het gemeentelijk fonds. Uitgangspunt is altijd de (ruimtelijke) kwaliteitsverbetering op het perceel. De ruimtelijke kwaliteitseisen zijn bij de herontwikkeling van bouwpercelen in het landelijk gebied naar nieuwe voorzieningen dan ook van toepassing. Bij een vereveningsfonds dient de gemeente uiteraard rekening te houden met de regels voor publiekrechtelijk kostenverhaal uit de Omgevingswet. **Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen** Dit staat opgenomen in het achtste lid van dit artikel en artikel 6.2 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022.
6.32b **Datacenter uitgesloten**	Dit artikel bevat een instructieregel. De instructieregel richt zich op het uitsluiten van datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m^2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. De instructieregel richt zich ook op niet gerealiseerde mogelijkheden in het omgevingsplan, de zogenoemde onbenutte plancapaciteit. De Datacenterstrategie Noord-Holland 2025-2027 stelt dat de vestiging of uitbreiding van datacenters in andere gemeenten dan de drie cluster-gemeenten wordt uitgesloten. De beschikbare ruimte voor nieuwe datacenters binnen de bestaande clusters raakt echter op. De Provincie Noord-Holland ziet het belang van de datacenters voor het behouden van innovatie- en concurrentiekracht van Nederland. Om de vestiging van datacenters ook in de toekomst mogelijk te blijven maken en	Dit artikel bevat een instructieregel. De instructieregel richt zich op het uitsluiten van datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m^2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. De instructieregel richt zich ook op niet gerealiseerde mogelijkheden in het omgevingsplan, de zogenoemde onbenutte plancapaciteit. De Datacenterstrategie Noord-Holland 2025-2027 stelt dat de vestiging of uitbreiding van datacenters in andere gemeenten dan de drie cluster-gemeenten wordt uitgesloten. De beschikbare ruimte voor nieuwe datacenters binnen de bestaande clusters raakt echter op. De Provincie Noord-Holland ziet het belang van de datacenters voor het behouden van innovatie- en concurrentiekracht van Nederland. Om de vestiging van datacenters ook in de toekomst mogelijk te blijven maken en

	daarmee hun toegevoegde waarde op lange termijn te borgen, is het nodig ruimte te zoeken buiten de bestaande clusters. Gedeputeerde Staten kunnen gebruik maken van de bevoegdheid zoals genoemd in artikel 13.3 van de Omgevingsverordening om een werkingsgebied te wijzigen. In uitzonderlijke gevallen kunnen zij toe staan om buiten het werkingsgebied 'datacenter toegestaan' en in het werkingsgebied 'datacenter uitgesloten' een datacenter te ontwikkelen. Een gemeente kan een verzoek doen aan Gedeputeerde Staten om van deze bevoegdheid gebruik te maken. Om over te gaan tot het wijzigen van de werkingsgebieden zoals genoemd in de artikelen 6.32a en 6.32b van de Omgevingsverordening moet zijn voldaan aan enkele voorwaarden. In aanvulling op de voorwaarden zoals genoemd in artikel 6.32a van de Omgevingsverordening, moet de volgende voorwaarden worden voldaan: a. De datacenterontwikkeling voldoet aan de gemeentelijke ruimtelijke en strategische doelstellingen en ambities, en; b. De datacenterontwikkeling heeft een positieve impact op het energiesysteem, waarover wordt geadviseerd door de netbeheerder, voor een periode van minimaal 15 jaar, en; c. De datacenterontwikkeling draagt aantoonbaar bij aan een brede welvaart, en; d. De ontwikkeling voldoet aan de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland'. In het verzoek van de gemeente aan Gedeputeerde Staten om over te gaan tot het wijzigen van de relevante werkingsgebieden dient onderbouwd te worden in hoeverre aan deze voorwaarden is voldaan.	daarmee hun toegevoegde waarde op lange termijn te borgen, is het nodig ruimte te zoeken buiten de bestaande clusters. Gedeputeerde Staten kunnen gebruik maken van de bevoegdheid zoals genoemd in artikel 13.3 van de Omgevingsverordening om een werkingsgebied te wijzigen. In uitzonderlijke gevallen kunnen zij toe staan om buiten het werkingsgebied 'datacenter toegestaan' en in het werkingsgebied 'datacenter uitgesloten' een datacenter te ontwikkelen. Een gemeente kan een verzoek doen aan Gedeputeerde Staten om van deze bevoegdheid gebruik te maken. Om over te gaan tot het wijzigen van de werkingsgebieden zoals genoemd in de artikelen 6.32a en 6.32b van de Omgevingsverordening moet zijn voldaan aan enkele voorwaarden. In aanvulling op de voorwaarden zoals genoemd in artikel 6.32a van de Omgevingsverordening, moet de volgende voorwaarden worden voldaan: a. De datacenterontwikkeling voldoet aan de gemeentelijke ruimtelijke en strategische doelstellingen en ambities, en; b. De datacenterontwikkeling heeft een positieve impact op het energiesysteem, waarover wordt geadviseerd door de netbeheerder, voor een periode van minimaal 15 jaar, en; c. De datacenterontwikkeling draagt aantoonbaar bij aan een brede welvaart, en; d. De provincie beoordeelt nieuwe datacenterinitiatieven op basis van de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland'. In het verzoek van de gemeente aan Gedeputeerde Staten om over te gaan tot het wijzigen van de relevante werkingsgebieden dient onderbouwd te worden in hoeverre aan deze voorwaarden is voldaan.

Categorie C: ambtshalve wijzigingen

Wij besluiten de volgende wijzigingen ambtshalve door te voeren in de OV NH2022:

	Was	Wordt

Artikel		
4.58 Aanwijzing vergunningsvrije gevallen	1. In het werkingsgebied Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in afwijking van artikel 16.7, onder a, onder 2°, van het Besluit activiteiten leefomgeving, niet voor de activiteiten, bedoeld in artikel 16.7, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving, als niet meer dan 10.000 m3 wordt ontgraven. 2. In het werkingsgebied Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in aanvulling op artikel 16.7, onder g, onder 2°, van het Besluit activiteiten leefomgeving, niet voor zover het gaat om het aanleggen, veranderen of verwijderen van een haven, industrieterrein, bouwterrein, sportterrein, park of plantsoen. 3. In het werkingsgebied Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in aanvulling op artikel 16.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving, niet voor zover het gaat om het saneren van de bodem, als ten minste 25 m3 grond is verontreinigd boven de interventiewaarde bodemkwaliteit, bedoeld in bijlage IIA van het Besluit activiteiten leefomgeving.	1. In het werkingsgebied Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in afwijking van artikel 16.7, onder a, onder 2°, van het Besluit activiteiten leefomgeving, niet voor de activiteiten, bedoeld in artikel 16.7, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving, als niet meer dan 10.000 m3 wordt ontgraven. 2. In het werkingsgebied Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in aanvulling op artikel 16.7, onder g, onder 2°, van het Besluit activiteiten leefomgeving, niet voor zover het gaat om het aanleggen, veranderen of verwijderen van een haven, industrieterrein, bouwterrein, sportterrein, park of plantsoen. 3. In het werkingsgebied Ontgrondingen geldt het verbod om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, in aanvulling op artikel 3.48h van het Besluit activiteiten leefomgeving, als sprake is van de saneringsaanpak verwijderen van de verontreiniging door de grond te ontgraven als bedoeld in artikel 4.1242 van het Besluit activiteiten leefomgeving.
6.18a Woningbouw in of aan een kern of dorpslint	Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het uitsluitend voorzien in een woningbouwontwikkeling als het gaat om een locatie die is gelegen in of aan een kern dan wel in of aan een dorpslint.	Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het uitsluitend voorzien in een woningbouwontwikkeling als het gaat om een locatie die is gelegen in of aansluitend op een kern dan wel in of in het verlengde van een dorpslint.
(Nieuw) 10.5 Toezichthouders provinciale wegen en vaarwegen		Gedeputeerde Staten wijzen toezichthouders aan voor het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens: a. Afdeling 4.9, de Wegenverkeerswet 1994 en de Wegenwet; b. Afdeling 4.8, de Scheepvaartverkeerswet en de Wrakkenwet.
Toelichting		

4.58 Aanwijzing vergunningsvrije gevallen	Artikel 5.1 van de Omgevingswet bepaalt dat het verboden is om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten. Paragraaf 16.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) bevat een regeling van de gevallen waarin geen omgevingsvergunning nodig is voor ontgrondingsactiviteiten waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Dit zijn ontgrondingsactiviteiten op land, in regionale wateren en in het winterbed van rivieren die in beheer bij het Rijk zijn. Artikel 16.7 van het Bal wijst de vergunningvrije gevallen aan. Artikel 16.9 van het Bal bepaalt dat in de omgevingsverordening een aanvullend verbod of vergunningvrij geval kan worden gesteld, als dat doelmatig en doeltreffend is. In Artikel 4.58 zijn drie aanvullende vergunningvrije gevallen aangewezen. In het eerste lid gaat het om ontgrondingen voor een waterput, reservoir, bassin, vijver, poel of een daarmee vergelijkbare voorziening. Op grond van het Bal geldt als een van de voorwaarden hierbij dat niet meer dan 1.000 m3 wordt ontgraven. In Artikel 4.58, eerste lid, is dit verruimd tot 10.000 m3. Dit komt overeen met de bestaande provinciale regeling. Het is in de praktijk gebleken dat het belang van de bescherming van de fysieke leefomgeving met deze ruimere vrijstelling niet is geschonden. Het is daarom doelmatig en doeltreffend om voor deze ontgrondingsactiviteiten een ruimere vrijstelling te handhaven. In het tweede lid gaat het om een verruiming van de vergunningvrije gevallen van artikel 16.7, onder g, onder 2°, van het Bal. Het gaat hier om ontgrondingen voor het treffen van een maatregel uit een omgevingsplan, projectbesluit of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, voor zover het gaat om het aanleggen, veranderen of verwijderen van een plein, weg, spoorweg of luchthaven. Het is doelmatig en doeltreffend om aan deze categorie vrijgestelde ontgrondingsactiviteiten toe te voegen het aanleggen, veranderen of verwijderen van een haven, industrieterrein, bouwterrein, sportterrein, park of plantsoen. Dit zijn vergelijkbare activiteiten als die in het Bal worden genoemd, en daarom ligt het voor de hand om hiervoor ook een vrijstelling op te nemen. Dit sluit ook aan bij de bestaande provinciale regelingen praktijk. Voor de hier vrijgestelde activiteiten gaat de onderbouwing op die in de toelichting bij het Bal bij categorie g wordt gegeven om geen ontgrondingsvergunning te verlangen. Deze toelichting luidt: “[het betreft] ontgrondingen waarover al expliciete besluitvorming heeft plaatsgevonden in verhouding tot het vaststellen van het omgevingsplan, het afwijken daarvan bij een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit of een projectbesluit. In dat geval heeft al een brede belangenafweging plaatsgevonden in dat spoor. Zoals toegelicht in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving heeft het ontgrondingsspoor in dat geval een beperkte betekenis. De vergunning zal vooral betrekking hebben op de veiligheid en stabiliteit van de ontgronding, omdat deze aspecten geen rol spelen in het kader van het omgevingsplan. Gaat het om het aanleggen, onderhouden, wijzigen of opruimen van een weg, spoorweg, plein, parkeerterrein of luchthaven of het aanleggen, wijzigen of opruimen van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder, dan mag worden aangenomen dat de initiatiefnemer voor het werk bovengenoemde aspecten al afdoende meeweegt bij zijn beslissingen, zodat het niet nodig is ter zake een publiekrechtelijke afweging te laten plaatsvinden. Verzakkingen zouden immers ook het aan te leggen werk ernstig beschadigen. Die ontgrondingen zijn dan ook volledig vergunningvrij”.	Artikel 5.1 van de Omgevingswet bepaalt dat het verboden is om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten. Paragraaf 16.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) bevat een regeling van de gevallen waarin geen omgevingsvergunning nodig is voor ontgrondingsactiviteiten waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Dit zijn ontgrondingsactiviteiten op land, in regionale wateren en in het winterbed van rivieren die in beheer bij het Rijk zijn. Artikel 16.7 van het Bal wijst de vergunningvrije gevallen aan. Artikel 16.9 van het Bal bepaalt dat in de omgevingsverordening een aanvullend verbod of vergunningvrij geval kan worden gesteld, als dat doelmatig en doeltreffend is. In Artikel 4.58 zijn drie aanvullende vergunningvrije gevallen aangewezen. In het eerste lid gaat het om ontgrondingen voor een waterput, reservoir, bassin, vijver, poel of een daarmee vergelijkbare voorziening. Op grond van het Bal geldt als een van de voorwaarden hierbij dat niet meer dan 1.000 m3 wordt ontgraven. In Artikel 4.58, eerste lid, is dit verruimd tot 10.000 m3. Dit komt overeen met de bestaande provinciale regeling. Het is in de praktijk gebleken dat het belang van de bescherming van de fysieke leefomgeving met deze ruimere vrijstelling niet is geschonden. Het is daarom doelmatig en doeltreffend om voor deze ontgrondingsactiviteiten een ruimere vrijstelling te handhaven. In het tweede lid gaat het om een verruiming van de vergunningvrije gevallen van artikel 16.7, onder g, onder 2°, van het Bal. Het gaat hier om ontgrondingen voor het treffen van een maatregel uit een omgevingsplan, projectbesluit of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, voor zover het gaat om het aanleggen, veranderen of verwijderen van een plein, weg, spoorweg of luchthaven. Het is doelmatig en doeltreffend om aan deze categorie vrijgestelde ontgrondingsactiviteiten toe te voegen het aanleggen, veranderen of verwijderen van een haven, industrieterrein, bouwterrein, sportterrein, park of plantsoen. Dit zijn vergelijkbare activiteiten als die in het Bal worden genoemd, en daarom ligt het voor de hand om hiervoor ook een vrijstelling op te nemen. Dit sluit ook aan bij de bestaande provinciale regelingen praktijk. Voor de hier vrijgestelde activiteiten gaat de onderbouwing op die in de toelichting bij het Bal bij categorie g wordt gegeven om geen ontgrondingsvergunning te verlangen. Deze toelichting luidt: “[het betreft] ontgrondingen waarover al expliciete besluitvorming heeft plaatsgevonden in verhouding tot het vaststellen van het omgevingsplan, het afwijken daarvan bij een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit of een projectbesluit. In dat geval heeft al een brede belangenafweging plaatsgevonden in dat spoor. Zoals toegelicht in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving heeft het ontgrondingsspoor in dat geval een beperkte betekenis. De vergunning zal vooral betrekking hebben op de veiligheid en stabiliteit van de ontgronding, omdat deze aspecten geen rol spelen in het kader van het omgevingsplan. Gaat het om het aanleggen, onderhouden, wijzigen of opruimen van een weg, spoorweg, plein, parkeerterrein of luchthaven of het aanleggen, wijzigen of opruimen van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder, dan mag worden aangenomen dat de initiatiefnemer voor het werk bovengenoemde aspecten al afdoende meeweegt bij zijn beslissingen, zodat het niet nodig is ter zake een publiekrechtelijke afweging te laten plaatsvinden. Verzakkingen zouden immers ook het aan te leggen werk ernstig beschadigen. Die ontgrondingen zijn dan ook volledig vergunningvrij”.

		In het derde lid is geregeld dat voor bodemsaneringen waarbij wordt gegraven in de bodem, geen omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit nodig is. Door de rijksoverheid zijn regels gesteld voor bodemsaneringen, onder andere in paragraaf 4.121 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze regels voorzien in een meldplicht en een informatieplicht voorafgaand aan de activiteit. Er zijn twee standaard saneringsaanpakken: 1. het aanbrengen van een afdeklaag en 2. het verwijderen van de verontreiniging door de grond te ontgraven. In beginsel heeft een initiatiefnemer de keuze welke saneringsaanpak wordt gevolgd. Soms verplicht een maatwerkregel in het omgevingsplan van de gemeente waar de sanering plaatsvindt tot het uitvoeren van de saneringsaanpak verwijderen van de verontreiniging door de grond te ontgraven. Een toetsing vanuit het kader van een ontgrondingsvergunning voegt hier niets aan toe. Met andere woorden: als de saneringsaanpak verwijderen wordt gevolgd, wordt de ontgrondingsvergunning altijd verleend. Van oudsher gold bij bodemsaneringen daarom een vrijstelling van de verplichting om een ontgrondingsvergunning te hebben. Het is doelmatig en doeltreffend om deze situatie – die bij de invoering van de Omgevingswet en de Omgevingsverordening 2022 onbedoeld is gewijzigd – te herstellen.

6.18a Woningbouw in of aan een kern of dorpslint	De locatie van nieuwe woningbouwontwikkelingen in het werkingsgebied Landelijk gebied moet zijn gelegen in/aan een kern of in/aan een dorpslint. Wat onder beide begrippen moet worden verstaan is opgenomen in Bijlage 1 Begripsbepalingen.	Onder voorwaarden willen we in deze provincie buitenstedelijk mogelijkheden creëren voor woningbouw in aansluiting op bestaande bebouwing. Daarom bieden we ruimte aan initiatieven aan de randen van bebouwing van dorpen en kernen. Deze regel bepaalt dat nieuwe woningbouwontwikkelingen in het werkingsgebied Landelijk gebied moeten zijn gelegen in of aansluitend op bestaande kernen, of in of in het verlengde van dorpslinten. Het doel van deze regel is om woningbouw in het landelijk gebied te laten aansluiten op de bestaande bebouwde omgeving, ter voorkoming van incidentele woningbouw en nieuwe solitair gelegen woningbouwlocaties in het Landelijk gebied. Wat wordt verstaan onder de begrippen kern en dorpslint is opgenomen in Bijlage 1 Begripsbepalingen. Woningbouw in een dorpslint betekent een verdichting van bestaande bebouwing in het dorpslint, passend bij de opbouw en kenmerken van het dorpslint, waarbij de eenheid van het lint behouden blijft (zie ook de begripsbepaling). Onder woningbouw in het verlengde van het dorpslint wordt verstaan bebouwing die in lengterichting aan een zijde van het dorpslint wordt toegevoegd, op een afstand en locatie die passend zijn bij de opbouw en kenmerken van het dorpslint en die aansluiten op de eenheid van het dorpslint (zie ook de begripsbepaling). De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie biedt handvatten voor ontwikkelingen in of in het verlengde van een dorpslint. Doorgaans zal eenvoudig te bepalen zijn of een locatie in een kern ligt. Of een locatie aansluit op een bestaande kern kan onder andere worden bepaald op basis van de afstand en ligging ten opzichte van de bestaande bebouwing én de wijze waarop de locatie aansluit op de bebouwing in de kern. De bedoeling is immers te voorkomen dat solitair in het landelijk gebied gelegen woningbouwlocaties ontstaan.
10.5 Toezichthouders provinciale wegen en vaarwegen		Met dit artikel wordt voorzien in een centrale grondslag voor Gedeputeerde Staten om toezichthouders aan te wijzen. Het gaat om toezicht op de naleving van bestuursrechtelijke regels in genoemde regelgeving ten aanzien van de wegen en vaarwegen waarvan Gedeputeerde Staten wegbeheerder of vaarwegbeheerder is.
Bijlagen		
Bijlage 1	Dorpslint - Een lijn van bebouwing in het landelijk gebied langs wegen of waterlopen overwegend ten behoeve van wonen, waarbij de bebouwing aaneengesloten of op korte afstand van elkaar gelegen is en daarmee een eenheid vormt. Het kan voorkomen dat een dorpslint aan één zijde van de weg of waterloop voorkomt. De overzijde wordt dan niet tot het dorpslint gerekend.	Dorpslint - Een langgerekte lijn van bebouwing in het landelijk gebied langs wegen of waterlopen overwegend ten behoeve van wonen, waarbij de bebouwing aaneengesloten of op korte afstand van elkaar gelegen is en daarmee een eenheid vormt. Het kan voorkomen dat een dorpslint aan één zijde van de weg of waterloop voorkomt. De overzijde wordt dan niet tot het dorpslint gerekend.

2.2 Toelichting op de wijzigingen in de vierde herziening van de OV NH2022

Hieronder wordt per onderwerp toegelicht wat de wijzigingen zijn, inclusief de aanleiding en waar relevant de afstemming en participatie met belanghebbenden. Hiermee wordt voldaan aan de motiveringsplicht participatie bij de Omgevingsverordening (zie artikel 10.3b van het Omgevingsbesluit).

Beleidsrijke wijzigingen
Een aantal wijzigingen in deze herziening is ingegeven door nieuw of gewijzigd beleid. Het gaat daarbij om onderstaande wijzigingen.

Wonen in landelijk gebied

Artikel 6.18b OV NH2022 (Transformatie stedelijke functies naar wonen in Landelijk gebied) en bijbehorende toelichting; Artikel 6.1a (Transformatie stedelijke functies naar wonen in Landelijk gebied) Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022

Deze wijziging betreft de transformatie van voormalige (agrarische) bedrijfsbebouwing naar wonen in het landelijk gebied. Hiermee worden ondernemers gestimuleerd om leegstaande of leegkomende bedrijfsbebouwing op te ruimen in ruil voor de realisatie van maximaal 3 woningen. De wijziging betreft het vervangen van de sloopeis van 1000m2 door kwalitatieve voorwaarden over de inrichting van het perceel. Het beoogde effect van de wijziging is dat de omgevingskwaliteit van het landelijk gebied verbetert, doordat er meer leegstaande of leegkomende bedrijfsbebouwing kan worden opgeruimd. Door in de instructieregels van de Omgevingsverordening meer ruimte te bieden voor de transformatie van bedrijfsbebouwing naar wonen, komen er meer percelen in aanmerking en geven we gemeenten meer ruimte om zelf te bepalen wat een wenselijke ontwikkeling is.

Er zijn in een vroegtijdig stadium gesprekken gevoerd met 8 gemeentelijke organisaties verdeeld over Noord-Holland, met de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en met Landschap Noord-Holland. Deze gesprekken gingen over de werkbaarheid, risico's en casuïstiek van de voorgestelde aanpassing van de regels. Hierin zijn onder andere een gemeentelijk vereveningsfonds, de invulling van kwalitatieve voorwaarden, ruimte voor andere functies dan wonen en aandacht voor karakteristieke of beeldbepalende bebouwing besproken. De opgehaalde inbreng is verwerkt in het eindresultaat van de gewijzigde regel.

Daarnaast wordt het delegatiebesluit met betrekking tot dit artikel aangepast. Hiermee kunnen Gedeputeerde Staten desgewenst nadere regels stellen over de voorwaarden waaronder woningen worden toegestaan bij transformatie van een stedelijke functie naar wonen in Landelijk gebied. Deze nadere regels kunnen een uitwerking van de gestelde voorwaarden bevatten en kunnen gemeenten handvatten bieden bij het beoordelen of aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Tot slot is er een redactionele correctie doorgevoerd in de toelichting op dit artikel. Deze wijziging ziet op de verwijdering van de zin 'De aanwezigheid van een bedrijfswoning is hier niet een noodzakelijke voorwaarde'. Deze zin staat haaks op een voorwaarde uit artikel 6.18b.

Transformatie agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie

Artikel 6.19a OV NH2022 (Voormalige agrarische bouwpercelen) en bijbehorende toelichting; Artikel 6.2 (Voormalige agrarische bouwpercelen) Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022

De wijziging betreft het mogelijk maken van nieuwe bebouwing bij de transformatie van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing naar kleinschalige vormen van huisvesting, werken,

recreatie, horeca, gebruiksgerichte paardenhouderij en zorgactiviteiten. Dit kon al plaatsvinden binnen de bestaande bebouwing en dat blijft zo. Toegevoegd wordt dat nu ook de bestaande bebouwing mag worden gesloopt en maximaal 500 m2 mag worden teruggebouwd. Hierdoor wordt het bijvoorbeeld mogelijk dat glas buiten glastuinbouwconcentratiegebied gesloopt wordt en er een nieuwe functie voor in de plaats kan komen. Zo wordt onder andere tegemoetgekomen aan het verzoek van de gemeente Aalsmeer om hiervoor ruimte te maken in de verordening.

Daarnaast wordt het delegatiebesluit met betrekking tot dit artikel aangepast. Hiermee kunnen Gedeputeerde Staten desgewenst nadere regels stellen over de aard en omvang van de activiteiten die op een voormalig agrarisch bouwperceel worden toegestaan en de voorwaarden waaronder woningen zijn toegestaan. Deze nadere regels kunnen een uitwerking bevatten van de gestelde voorwaarden voor de toegestane activiteiten en de toegestane woningen. Ze kunnen gemeenten handvatten bieden bij het beoordelen of aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Datacenters

Artikel 6.32 OV NH2022 (Toepassingsbereik Datacenters); Artikel 6.32a OV NH2022 (Datacenter toegestaan); Artikel 6.32b OV NH2022 (Datacenter uitgesloten) met bijbehorende toelichtingen

Deze wijziging betreft het mogelijk maken van nieuwe solitaire datacenters buiten de huidige clustergebieden (gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon) onder strenge voorwaarden. De wijziging van dit artikel geeft uitvoering aan de herijkte Datacenterstrategie NH 2025-2027, die op 3 februari 2025 door Provinciale Staten is vastgesteld.

De herijkte Datacenterstrategie is een uitwerking van het coalitieakkoord ‘Verbindend Vooruit!’, waarin wordt aangegeven dat we ten aanzien van datacenters nadrukkelijk onze rol als ruimtelijke regisseur pakken en voorwaarden stellen aan vestiging van datacenters. De vestiging van nieuwe initiatieven voor hyperscale-datacenters is deze collegeperiode niet toegestaan.

De kern van de voorgaande Datacenterstrategie blijft overeind: in deze geactualiseerde datacenterstrategie continueert de provincie het clusterbeleid. De basis voor deze herijkte Datacenterstrategie is ook ongewijzigd: Noord-Holland is een aantrekkelijke vestigingslocatie voor datacenters en datacenters leveren een belangrijke bijdrage aan de provinciale, nationale en internationale economie en digitale infrastructuur. Wij willen de noodzakelijke ontwikkelingen mogelijk maken, mits er voldoende oog is voor het effect van datacenters op het landschap, het energiesysteem, het watergebruik en het benutten van de restwarmte. De omstandigheden voor verdere ontwikkeling van datacenters in Noord-Holland zijn echter veranderd: de beschikbare planologische ruimte voor nieuwe datacenters binnen de bestaande clusters raakt op.

In de herziene Datacenterstrategie wil de provincie in uitzonderlijke gevallen kunnen besluiten om van de clusterbepaling af te wijken en solitaire vestiging van datacenters buiten de drie clustergemeenten toe te staan. Dit betreft geen nieuwe hyperscale-datacenters, want die zijn sowieso niet toegestaan, zoals aangegeven in het coalitieakkoord ‘Verbindend vooruit’. Wij maken dit mogelijk door de werkingsgebieden ‘Datacenter toegestaan’ en ‘Datacenter uitgesloten’ op verzoek aan te passen, zoals beschreven in de aangepaste toelichting van artikel 6.32b. Afwijken van de clusterbepaling doet de provincie dan onder voorwaarden dat de desbetreffende datacenterontwikkeling voldoet aan a) de gemeentelijke ruimtelijke en strategische doelstellingen en ambities, b) een positieve impact op het energiesysteem, waarover wordt geadviseerd door de netbeheerder, voor een periode van minimaal 15 jaar, c) aantoonbaar bijdraagt aan een brede welvaart (zie Brede Basismonitor Noord-Holland) en d) voldoet aan de ‘Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland’. Door het stellen van scherpe voorwaarden wordt verwacht dat dit niet leidt tot ongebreidelde groei buiten de clusters.

Voor het opstellen van de nieuwe Datacenterstrategie heeft brede afstemming met medeoverheden, de datacentersector, de nutsvoorzieningensector en diverse andere stakeholders plaatsgevonden. Op basis van het vooronderzoek, verschillende consultatietafels, interviews en verschillende review rondes, is de Datacenterstrategie 2025-2027 opgesteld. Gemeenten gaven hierbij aan de aanpassing te steunen, omdat het huidige artikel hun soms belemmert om nieuwe ontwikkelingen te onderzoeken die een oplossing zouden kunnen bieden voor een maatschappelijk probleem (zoals de energietransitie of de netcongestie). Nu is dit juridisch niet

mogelijk buiten de clustergebieden. Met deze aanpassing creëren we de mogelijkheid om onder voorwaarden een nieuw initiatief buiten de clustergebieden mogelijk te maken.

Naast de aanpassing van de artikelsgewijze toelichting zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd in de artikelen met betrekking tot datacenters, namelijk:

In artikel 6.32 vindt een aanpassing plaats voor welke datacenters het beleid geldt. Op dit moment wordt gesproken over datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. Dit wordt aangepast naar datacenters met een bruto-vloeroppervlakte van meer dan 2.000 m2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. Hiermee wordt voorkomen dat datacenters met een relatief klein bruto vloeroppervlakte, maar met een hele grote stroomaanvraag, zich buiten de clusters vestigen.

In artikel 6.32a wordt de naam van het werkingsgebied veranderd van ‘Datacenter clustering toegestaan’ in ‘Datacenter toegestaan’, omdat met de mogelijkheid tot afwijken van de clusters er sprake kan zijn van een solitaire ontwikkeling en geen clustering.

In artikel 6.32b is de uitzonderingspositie voor de datacenterontwikkelingen in Diemen en Haarlem weggehaald, omdat voor beide datacenters een ontwerpbesluit is ingediend. Tevens kunnen zij worden ingedeeld in de voorwaarden waaronder afwijken van de clustergemeenten mogelijk is, mocht de ontwikkeling vertraging oplopen.

Peilbesluiten in veenpolderlandschappen

<u>NIEUW Artikel 6.91a (Peilbesluit in Veenpolderlandschappen) met bijbehorend werkingsgebied en toelichting</u>

Deze wijziging betreft het opnemen van een instructieregel voor de waterschappen, ten behoeve van het verminderen van broeikasuitstoot in de veenpolderlandschappen. Broeikasgasuitstoot als gevolg van veenoxidatie kan onder andere worden verminderd door de drooglegging te verkleinen. Door hierop te anticiperen en de drooglegginsnorm aan te passen blijft het watersysteem in de toekomst beheersbaar, veilig en gezond.

Met voorgestelde wijziging in de OV NH2022 zet de provincie Noord-Holland de eerste stap richting strakkere regelgeving om de broeikasgasuitstoot in veenpolderlandschappen gelijk te houden of te verminderen. In het klimaatakkoord is een doelstelling van 1 Mton vermindering van de broeikasgasuitstoot in de veenweidegebieden afgesproken. Deze doelstelling is voor Noord-Holland vertaald in een reductieopgave van 0,09 Mton CO2-equivalenten. Tevens zit in de EU-natuurherstelverordening een hectare-opgave voor het behoud van landbouwveengronden.

Door een grotere drooglegging komt er zuurstof bij het veen en oxideert het veen. Als gevolg van de oxidatie ontstaat er broeikasgasuitstoot. Het uiteindelijke gevolg is dat de bodem steeds verder daalt. Door bij nieuwe peilbesluiten te voorkomen dat er meer broeikasgasuitstoot ontstaat blijft het watersysteem in de toekomst beheersbaar, veilig en gezond. Het vertragen van de bodemdaling is een middel om negatieve effecten op water, milieu, ruimtelijke ontwikkelingsopgaven en stijgende kosten voor het waterbeheer tegen te gaan.

Binnen de provincies is de vermindering van broeikasgasuitstoot (uit veenweidegebieden) beleidsmatig opgenomen in de Korte Termijn Agenda, de Veenweidestrategie 1.0 en de Startversie PPLG Buitengewoon Noord Holland. In de Korte Termijn Agenda ligt de focus op vermindering van de broeikasgasuitstoot. Op de middellange en lange termijn komt de nadruk ook te liggen op het tegengaan van bodemdaling.

Met artikel 6.91a in de Omgevingsverordening krijgen waterschappen de taak rekening te houden met broeikasgasuitstoot. Dit is nieuw, omdat het een maatschappelijke opgave betreft die de provincie kan opleggen. De instructieregel zorgt voor een ‘stand still’, zodat de uitstoot niet verder toeneemt. Om de Klimaatdoelen te halen, zijn in de toekomst extra stappen nodig. Daarover zal later het gesprek worden voortgezet. Er zal gekeken worden hoe eventuele

maatregelen bijdragen, hoe ze worden vormgegeven, per wanneer invoering reëel is en welke flankerende maatregelen gewenst zijn.

De nieuwe instructieregel, en het daarbij horende werkingsgebied, is afgestemd met de drie waterschappen. Het Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en agrarische natuurverenigingen zijn via reguliere gremia geïnformeerd over de aanpassing. Tot slot vindt begin mei een gesprek plaats met de Agrarische Jongeren. Als gevolg van de participatie is het initiële voorstel aangepast, zodat het beoogde resultaat beter haalbaar is.

De instructieregel is van toepassing op het nieuwe werkingsgebied Veenpolderlandschappen. Dit werkingsgebied is zichtbaar in de volgende viewer:

https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWeb/Viewer/?app=183befad6b514daaa748e7d6ec4b882a

Beleidsarme wijzigingen
Deze herziening bevat ook wijzigingen waaraan geen nieuw of gewijzigd beleid ten grondslag ligt, zoals verduidelijkingen van bestaand beleid, tekstuele wijzigingen, technische wijzigingen, redactionele wijzigingen en correcties. Het gaat daarbij om onderstaande wijzigingen.

Open bodemenergiesystemen

Artikel 4.113 OV NH2022 (Aanwijzing vergunningsvrije open bodemenergiesystemen) met bijbehorende toelichting

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen gemeenten geen (nieuwe) interferentieverordening meer vaststellen, maar kunnen zij het energiebeleid effectueren via het omgevingsplan. Het beleid van de provincie blijft ongewijzigd, bij vergunningverlening wordt rekening gehouden met het gemeentelijk energiebeleid. Dit is nu explicieter benoemd in artikel 4.113 en uitgelegd in de toelichting. Afstemming over de wijziging van dit artikel heeft plaatsgevonden met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en met de gemeenten Amsterdam, Hilversum en Amstelveen.

Bodemsaneringen

NIEUW lid 3 Artikel 4.58 OV NH2022 (Aanwijzing vergunningsvrije gevallen) en bijbehorende toelichting

In de Omgevingsverordening NH2020 waren ontgrondingen als gevolg van bodemsaneringen vrijgesteld van vergunning. Deze vrijstelling is per abuis niet overgenomen in de OV NH2022, wat de uitvoerende partij (de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied) veel extra werk geeft. Daarom wordt aan Artikel 4.58 nu een vergunningsvrij geval toegevoegd, namelijk ontgrondingen voor bodemsaneringen. Deze wijziging wordt doorgevoerd op verzoek van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en dient ter verbetering van de uitvoerbaarheid.

Vaarwegen

Artikel 4.76 OV NH2022 (Specifieke zorgplicht); Artikel 4.77 OV NH2022 (Omgevingsvergunningplichtige activiteiten) met bijbehorende toelichting

De wijziging van artikel 4.76 betreft een tekstuele verduidelijking van de belangen waarop dit artikel toeziet.

De wijziging van artikel 4.77 betreft een nadere nuancering voor werken op de oever waar geen vergunning voor nodig is. In ronde 2024-II van de Wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2022 hebben Gedeputeerde Staten het werkingsgebied 'Vaarwegbeheer rechtstreeks werkende regel' grotendeels verbreed, zodat artikel 4.77 ook gelding op de oevers heeft. Het is echter onnodig belastend (voor inwoners, gemeenten en de provincie zelf) om voor werken die de belangen van de vaarwegen niet schaden een vergunningsplicht in te stellen (denk hierbij aan een prullenbak, verkeersbord etc.). Met deze aanpassing beperken wij het aantal vergunningaanvragen, omdat wordt geregeld dat er geen vergunningplicht geldt voor werken waarbij de vaarwegbelangen niet in het geding zijn. In de vaarwegen willen we wel alle werken beoordelen, daarom ziet de beperking alleen op specifieke werken op de oevers.

Provinciale wegen

Artikel 4.90 Beoordelingsregels omgevingsvergunning

Het betreft een verduidelijking van de regels voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor een uitweg op onze provinciale wegen. In het artikel staat dat een eerste of tweede uitweg van een perceel kan worden aangevraagd. Ons beleid is dat een particulier of een bedrijf alléén een tweede uitweg kan aanvragen als dit de verkeersveiligheid verbetert. In de praktijk lopen we er echter tegenaan dat een bedrijf dat meerdere aaneengesloten kadastrale percelen heeft ook meerdere uitwegen wil, per kadastraal perceel. Dit is niet in lijn met de bedoeling van het beleid. Met deze wijziging van het artikel ontstaat er duidelijkheid over de voorwaarden voor het verkrijgen van maximaal een tweede uitweg, ook als een bedrijf meerdere kadastrale percelen bezit langs een provinciale weg.

Faunabeheer

Artikel 6.2 (toepassingsbereik)

Dit artikel is momenteel ten onrechte leeg en deze wijziging herstelt dit. Door aanpassing van de originele vastgestelde tekst van 'de' naar 'een' faunabeheerplan wordt het misverstand voorkomen dat er slechts één faunabeheerplan kan zijn. Dat is namelijk niet het geval, er kunnen meerdere faunabeheerplannen gemaakt worden voor de verschillende onderwerpen.

Ontheffingen

Toelichting bij Artikel 6.11 OV NH2022 (Ontheffingsbevoegdheid)

Het betreft een correctie en verduidelijking van de toelichting. In de huidige toelichting staat dat de ontheffing altijd gekoppeld is aan een omgevingsplan. De gemeente kan echter ook vooruitlopend op een ruimtelijke procedure een ontheffing aanvragen. Dit wordt met deze aanpassing verduidelijkt.

In de huidige toelichting staat ook nog dat sprake moet zijn van een bijzonder geval. Met deze wijziging wordt de toelichting in lijn gebracht met huidige regelgeving, namelijk dat een ontheffing van een regel in de OV NH2022 alleen kan worden verleend als de uitoefening van de taak of bevoegdheid van de gemeente waarvoor ontheffing wordt gevraagd onevenredig wordt belemmerd in verhouding tot het belang dat wordt gediend met de provinciale regel waarvan ontheffing is gevraagd.

Stedelijke functie

Artikel 6.26 OV NH2022 (Tijdelijke regel transformatie recreatieparken); Toelichting bij Artikel 6.13 OV NH2022 (Regionale afspraken nieuwe stedelijke functie); Toelichting bij Artikel 6.22 OV NH2022 (Detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties); Toelichting bij Artikel 6.26 OV NH2022 (Tijdelijke regel transformatie recreatieparken); Toelichting bij Artikel 6.42 OV NH2022 (Agrarische bedrijven); Toelichting bij Subparagraaf 6.2.5.2 (Beschermd landschap); Bijlage 7 Kernkwaliteiten Beschermd landschap provincie Noord-Holland; Bijlage 11 en Toelichting bij Bijlage 11 Regels Gedeputeerde Staten

In de derde herziening van de OV NH2022 (die op 1 januari 2025 in werking trad) is een wijziging doorgevoerd waarbij de term ‘stedelijke ontwikkeling’ is gewijzigd naar ‘stedelijke functie’. Uit deze wijziging van terminologie vloeien ook aanpassingen van de toelichting voort, die nu worden doorgevoerd. Daarnaast zijn er redactionele correcties doorgevoerd in Artikel 6.26 lid 4.

Agrarische bedrijven

Artikel 6.42 OV NH2022 (Agrarische bedrijven) met bijbehorende toelichting

De aanpassing betreft het uitbreiden van de mogelijkheden van niet-agrarische activiteiten (nevenactiviteiten) bij agrarische bedrijven en het toestaan van nieuwe agrarisch aanverwante bedrijven op vrijkomende agrarische bouwpercelen. Door beperkt (meer) ruimte te bieden kunnen we op dit moment verduurzaming, coöperatie en het onderhoud en beheer van het landelijk gebied meer kansen geven. Het betreft een aanpassing waardoor de huidige regel in de OV NH2022 beter aansluit op bestaand beleid.

In een vroegtijdig stadium van het totstandkomingsproces van dit voorstel tot wijziging van de verordening zijn verschillende gemeenten benaderd en een tweetal brancheorganisaties die belangen vertegenwoordigen van verschillende ondernemers in het Landelijk gebied, namelijk de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en Cumela.

Natuurnetwerk Nederland

Toelichting artikel 6.54 OV NH2022 (Activiteiten in natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen)

Deze wijziging betreft een verduidelijking van bestaand beleid door middel van enkele tekstuele aanpassingen in de toelichting. Er wordt verduidelijkt wanneer er wel of geen sprake is van een “meerwaarde” voor het NNN bij het gebruik van de meerwaardebepaling.

Weidevogels

Toelichting op sub-paragraaf 6.2.5.2 Beschermd Landschap

Om bij een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling aantasting op de kernkwaliteit 'habitat voor weidevogels' te voorkomen, is de Leidraad Habitat voor Weidevogels ontwikkeld (zie de bijlage). Met behulp van deze Leidraad kunnen gemeenten beoordelen of hun voorgenomen ontwikkeling het leefgebied voor weidevogels, en daarmee de kernkwaliteit, aantast. De verwijzing naar de Leidraad nemen we op in de toelichting op sub-paragraaf 6.2.5.2. Het toevoegen van de verwijzing naar de Leidraad heeft betrekking op de uitvoering van motie M116-2020, waarin Provinciale Staten het college van Gedeputeerde Staten verzoeken om met een voorstel te komen voor een Leidraad Habitat voor Weidevogels voor gemeenten. De Leidraad is apart door Gedeputeerde Staten vastgesteld.

Functiewijzigingen in bestaande bebouwing

Artikel 6.59a OVNH2022 (Activiteiten in Beschermd landschap)

Als gevolg van de wijzigingen van de omgevingsverordening per 1 januari 2025 is niet alleen nieuwe bebouwing van meer dan 500 m2 verboden in BL, maar zijn ook functiewijzigingen in bestaande bebouwing van meer dan 500 m2 in BL niet meer toegestaan. Dat was voorheen niet het geval en het is nooit de bedoeling geweest om dit te wijzigen. Een functiewijziging van bestaande bebouwing leidt immers niet tot een aantasting van de kernkwaliteiten van BL. Met deze wijziging wordt dit gecorrigeerd door de verbodsbepaling zodanig te formuleren dat een functiewijziging in bestaande bebouwing in BL weer mogelijk is.

Projectbesluiten

Artikel 6.87 OV NH2022 (Projectbesluiten provincie) met bijbehorende toelichting

Het betreft een wijziging van artikel 6.87, waarmee Gedeputeerde Staten (GS) de mogelijkheid krijgen om af te wijken van de instructieregels van de OV NH2022 bij het nemen van een projectbesluit. GS hebben nu geen mogelijkheid om af te wijken van de instructieregels in de OV NH2022. Ook is wettelijk niet voorzien in een ontheffingsmogelijkheid voor GS. Het is aan de provincies zelf om een keuze te maken om hiervoor een afwijkingsmogelijkheid in de verordening op te nemen. Gemeenten en Waterschappen hebben wel de mogelijkheid om in incidentele gevallen ontheffing van de instructieregels van GS te krijgen. Daarnaast is van belang dat onder het oude recht bij een provinciaal inpassingsplan (de voorloper van het projectbesluit) ook de mogelijkheid bestond om in bijzondere gevallen af te wijken van de instructieregels. Het huidige artikel 6.87 zou in concrete situaties onnodig belemmerend kunnen zijn, waardoor het projectbesluit minder mogelijkheden biedt dan het oude PIP.

Het projectbesluit is één van de kerninstrumenten van de Omgevingswet die de provincie tot haar beschikking heeft om provinciaal beleid te realiseren. De inzet van het instrument is onder de huidige wetgeving voorbehouden aan GS. Het is bedoeld voor complexe projecten in de fysieke leefomgeving met een publiek belang, zoals de aanleg van een provinciale weg, windparken van een bepaalde omvang, of nieuwe natuur. Voor het vaststellen van een projectbesluit geldt de projectprocedure van afdeling 5.2 van de Omgevingswet. Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan van gemeente(n) met regels die nodig zijn voor het uitvoeren, in werking hebben of in stand houden van het project.

In de OV NH2022 is in artikel 6.87 bepaald dat alle instructieregels ten aanzien van gemeentelijke omgevingsplannen (afdeling 6.2 OV NH2022) ook gelden voor een projectbesluit dat wordt vastgesteld door GS. Dit artikel kan in concrete situaties waarin gewerkt met een projectbesluit onnodig belemmerend zijn. Wanneer een projectbesluit strijdig is met de instructieregels in de OV NH2022 zal namelijk eerst een wijziging door Provinciale Staten (PS) van die regels of een wijziging van het werkingsgebied door GS nodig zijn alvorens het projectbesluit kan worden vastgesteld. Dit wijzigingsproces kost in de regel minimaal 6 tot 9 maanden, hetgeen tot een onwenselijk vertraging van het project kan leiden. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat een (structurele) wijziging van de regel(s) dan wel het werkingsgebied in het geheel niet gewenst is, maar enkel een incidentele uitzondering voor enkel het strijdige aspect benodigd is. Dit is op dit moment onder de huidige regelgeving niet mogelijk. Met deze wijziging wordt een incidentele uitzondering voor enkel het strijdige aspect wel mogelijk gemaakt.

Ambtshalve wijzigingen

Deze herziening bevat, in aanvulling op bovenstaande wijzigingen die ter inzage zijn gelegd, ook een aantal ambtshalve wijzigingen. Alle ambtshalve wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.1, categorie C van deze nota. Hieronder lichten wij deze wijzigingen nader toe.

Aanpassing grondslag toezichthouders (NIEUW artikel 10.5 met bijbehorende toelichting)
Deze wijziging betreft de toevoeging van een processuele bepaling. Met dit nieuwe artikel 10.5 wordt voorzien in een centrale grondslag voor Gedeputeerde Staten om toezichthouders aan te wijzen. Het gaat om toezicht op de naleving van bestuursrechtelijke regels in genoemde regelgeving ten aanzien van de wegen en vaarwegen waarvan Gedeputeerde Staten wegbeheerder of vaarwegbeheerder is. De (vaar-)weginspecteurs zien toe op de naleving van een aantal wetten, waaronder een aantal behoorlijk oude wetten. Een centrale grondslag zorgt voor eenduidigheid.

Aanwijzing vergunningsvrije gevallen (ontgronding) (artikel 4.58 met bijbehorende toelichting)
Het artikel wordt aangepast op verzoek van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Voor saneren geldt er geen ondergrens van 25m3 in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). De ondergrens wordt daarom uit het oorspronkelijke wijzigingsvoorstel gehaald.

Verduidelijking ‘kern’ en ‘dorpslint’ (Artikel 6.18a met bijbehorende toelichting en begripsbepaling)

Sinds de derde herziening van de OV NH2022 (die in werking is getreden per 1 januari 2025) krijgen wij veel vragen en casuïstiek van gemeenten over de toepassing van de instructieregel 6.18a over bouwen aan een kern of dorpslint. Wij willen de regel en de beoogde toepassing daarvan daarom verduidelijken, zonder dat deze inhoudelijk wijzigt ten opzichte van de oorspronkelijk beoogde werking.

Wat betreft de dorpslinten gaan veel vragen over ‘wanneer er sprake is van een dorpslint’ en wanneer bouw je ‘aan een lint’. Door de toevoeging van het woord ‘langgerekt’ in de begripsbepaling wordt duidelijker dat een lint gaat over een lange aaneenschakeling van bebouwing.

In de regel zijn enkele woorden toegevoegd om te verduidelijken dat woningbouw kan plaatsvinden ‘in het verlengde van’ het lint. In de toelichting is verduidelijkt hoe woningbouw kan aansluiten op de huidige vorm en opbouw van het lint.

Uit de casuïstiek en vragen van gemeenten blijkt dat het gewenst is om de ligging van nieuwe woningbouw ten opzichte van de bestaande kern te verduidelijken. In plaats van ‘aan een kern’ wijzigen wij de tekst in de regel naar ‘aansluitend op een kern’. In de toelichting op de regel wordt verduidelijkt hoe gemeenten kunnen beoordelen of nieuwe woningbouw aansluit op de bestaande kern.

Tekstuele wijzigingen in verschillende hoofdstukken van de OV NH2022
Naar aanleiding van een interne juridisch-redactionele evaluatie zijn in verschillende hoofdstukken kleine tekstuele wijzigingen en correcties van verwijzingen doorgevoerd ter verbetering van de leesbaarheid van de OV NH2022.

3. Beantwoording van de zienswijzen

3.1 Lijst met indieners zienswijzen

ZW-01	Gemeente Waterland
ZW-02	Gemeente Amsterdam
ZW-03	Veiligheidsregio Kennemerland
ZW-04	Daan ter Avest Architecten B.V.
ZW-05	Cumela Nederland

ZW-06	Stichting Werkgroep Fort Kudelstaart
ZW-07	LTO Noord
ZW-08	Boerderij Spoorzicht Camping Le Maire
ZW-09	PWN
ZW-10	Gemeente Uithoorn
ZW-11	Catch Legal B.V.
ZW-12	Fietsersbond
ZW-13	Vattenfall Power Generation Netherlands BV
ZW-14	Stichting Landschap Noord-Holland
ZW-15	Stichting Eilandraad Marken
ZW-16	Gemeente Aalsmeer
ZW-17	Gemeente Hollands Kroon
ZW-18	Gemeente Amstelveen
ZW-19	Hoogheemraadschappen van Rijnland en Hollands Noorderkwartier en waterschap Amstel Gooi en Vecht
ZW-20	Kennemerland Beheer B.V. & Combinatiebouw Kennemerland B.V.
ZW-21	Gemeente Ouder-Amstel
ZW-22	Catch Legal B.V. namens Datacenter Diemen BV

3.2 Beantwoording zienswijzen

ZW	Indiener	Tekst zienswijzen (per onderdeel)	Beantwoording zienswijze
ZW-01	Gemeente Waterland	Geacht College, Vanaf 28 mei ligt het ontwerp van de vierde herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 ter inzage (verder het ontwerpbesluit). De inhoud van het ontwerpbesluit heeft ons doen besluiten een zienswijze in te dienen. Alvorens in te gaan op het ontwerpbesluit vermelden wij dat wij het zeer op prijs stellen dat wij ambtelijk gehoord zijn ter voorbereiding van het voorliggende ontwerpbesluit m.b.t. de zogenoemde VAB-regeling. Deze vorm van 'participatie aan de voorkant' is wat ons betreft voor herhaling vatbaar. 1. Zienswijze op artikel 6.19a lid 4 (e.v.) Voormalige agrarische bouwpercelen (Vab) Wij hebben vol verwachting uitgekeken naar de aangekondigde versoepeling van de regeling voor voormalige agrarische bouwpercelen. In het voorliggende, enigszins teleurstellende, ontwerpbesluit zien wij echter een zeer marginale versoepeling en daarom stellen wij u de hieronder volgende aanvulling van het ontwerpbesluit voor. De aanvulling stelt meer agrariërs in staat gebruik te maken van de	Hartelijk dank voor uw uitvoerige zienswijze en overzichtelijke voorstel voor aanpassing. U vraagt om in plaats van maximaal drie woningen, vier woningen toe te staan vanwege een tekort aan woningen. Deze regeling is niet primair bedoeld om een bijdrage te leveren aan het woningtekort. Het gaat ons om de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in het Landelijk Gebied. Dit in combinatie met de ruimere mogelijkheden voor woningbouw in Beschermd Landschap aan kernen en dorpslinten, leidt ertoe dat ook in de gemeente Waterland meer mogelijkheden zijn om woningen toe te voegen. Wij houden daarom vast aan het maximum aantal van drie woningen.

		regeling en heeft ten opzichte van het ontwerpbesluit meer positieve effecten op het landschap. Voorstel: Wij stellen u voor het ontwerpbesluit als volgt aan te vullen (aanvullingen zijn vet en cursief weergegeven): Artikel 6.19 a: Lid 4. Het omgevingsplan kan, in afwijking van artikel 6.18a voorzien in twee reguliere woningen, als: a. op het voormalig agrarisch bouwperceel ten minste één agrarische bedrijfswoning rechtmatig aanwezig is; b. sprake is van volledige beëindiging van het agrarisch bedrijf; en c. de overige bedrijfsbebouwing op het voormalig agrarisch bouwperceel wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt, met uitzondering van: 1. de bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen, 2. karakteristieke of beeldbepalende bebouwing; d. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel bebouwingsvrij is en blijft; e. na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel vrij is en blijft van verharding; f. de herinrichting van het perceel leidt tot een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie, en; g. de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven niet beperkt. In afwijking van het vierde lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van drie reguliere woningen, als: a. de te slopen bedrijfsbebouwing als bedoeld in onderdeel c van het vierde lid ten minste 1.000 m^ bedraagt, gf; b. het oorspronkelijke agrarisch bouwperceel met ten minste 25% wordt verkleind en de vrijkomende gronden onverhard in beheer worden gegeven aan een lokale agrariër of een natuurorganisatie; c. . wordt voldaan aan de onderdelen a, b, c, f en g van het vierde lid. In afwijking van het vierde en vijfde lid kan het omgevingsplan voorzien in het toestaan van vier reguliere woningen als het oorspronkelijke agrarisch bouwperceel met ten minste 50% wordt verkleind en de vrijkomende gronden	

		onverhard in beheer worden gegeven aan een lokale agrariër of een natuurorganisatie; a. wordt voldaan aan de onderdelen a, b, c, f en g. van het derde lid. In aanvulling op het vierde, vijfde en zesde lid kan een omgevingsplan voorzien in het toestaan van meerdere reguliere woningen, indien deze worden gerealiseerd in een bestaande karakteristieke boerderij en geen afbreuk wordt gedaan aan het oorspronkelijke karakter van de bebouwing. Afwijking van het in het vierde, vijfde en zesde lid genoemde aantal woningen en het in het vijfde lid genoemde oppervlakte aan te slopen bedrijfsbebouwing is mogelijk, als toepassing wordt gegeven aan een gemeentelijk of intergemeentelijk vereveningsfonds. In artikel 6.2 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten nadere regels kunnen stellen over de aard en omvang van de activiteiten bedoeld in het eerste lid en de voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in het vierde, vijfde en zesde lid. Toelichting Met het ontwerpbesluit worden grote agrarische bouwpercelen volledig omgezet naar een woonfunctie. Dit heeft tot gevolg dat er percelen met een woonfunctie tot ca. 2.5ha^ ontstaan in het agrarische landelijke gebied. Die woonpercelen reiken tot diep in het agrarische landschap. Dat vinden wij niet gewenst. De sloopeis van ten minste 1000m2 voor een derde woning vormt in ons gebied een hoge drempel, omdat potentiële agrarische transformatielocaties in ons Waterlandse gebied over minder bedrijfsbebouwing beschikken dan de agrarische bedrijven in andere regio's, o.m. de regio Noord-Holland Noord waar onder meer sprake is van grote kassencomplexen waar de regeling van oorsprong voor was bedoeld. Inmiddels zijn twee initiatieven volgens het Waterlandse beleid, met verkleining van het oorspronkelijke agrarische bouwperceel, herbestemd. In onderstaande afbeeldingen is de verkleining van de oorspronkelijke agrarische bouwpercelen, het nieuwe vlak met de woonfunctie (geel) en de herbestemming van de overige gronden van het oorspronkelijk agrarische bouwperceel in beeld gebracht. Ons voorstel leidt tot meer positieve effecten dan het	

		ontwerpbesluit. Een significante verkleining van de grote agrarische bouwpercelen leidt namelijk tot minder afname van gronden met een agrarische functie en een kans op meer gronden met een natuurfunctie. Daarnaast maakt ons voorstel op een zeer verantwoorde wijze één woning meer mogelijk dan het ontwerpbesluit (maximaal 4 i.p.v. 3 (inclusief de voormalige bedrijfswoning die omgezet wordt naar 'burgerwoning'). Het behoeft geen betoog dat er een enorme behoefte is aan woningen en dat elke extra woning bijdraagt aan de oplossing van het woningtekort. Als laatste is met ons aanvullende voorstel een extra woning niet meer alleen afhankelijk van de sloop van ten minste lOOOm^ aan overige bedrijfsbebouwing waardoor meer agrariërs gebruik kunnen maken van de regeling.® Tot slot Wij complimenteren u met de kwaliteit van de stukken en wij wensen u veel succes met de verdere procedure. Met vriendelijke groet, burgemeester en wethouders,	
ZW-02	Gemeente Amsterdam	Geacht college van Gedeputeerde Staten, De gemeente Amsterdam maakt met deze brief gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het ontwerp 2025 ‘Vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022’. Het ontwerpbesluit gaat over de wijziging van verschillende onderwerpen in de Omgevingsverordening. Deze zienswijze ziet op de onderwerpen ‘wonen in landelijk gebied’ en ‘transformatie agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie’. Met de wijzigingen wordt beoogd meer ruimte te bieden voor transformatie van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing naar wonen of een niet-woonfunctie. In deze brief lichten we onze zienswijze toe aan de hand van de voorgenomen wijzigingen in regels van de omgevingsverordening. Samengevat betreft het zienswijzen van meer technische aard, waarin wordt verzocht om op een aantal punten de regeling aan te passen en/of te verduidelijken, zodat deze goed toepasbaar is. Voorwaarden transformatie van agrarisch naar wonen in het Landelijk Gebied Artikel 6.19a bevat een regeling voor de	Hartelijk dank voor uw uitvoerige zienswijze op de voorgestelde wijzigingen. Hieronder gaan wij puntsgewijs in op uw zienswijze. 1. U vraagt naar de voorwaarden voor transformatie van agrarisch naar wonen, waarbij het aantal woningen niet toeneemt. Deze zijn hetzelfde als bij de transformatie naar twee woningen. Om dit te verduidelijken passen wij de regel aan. 2. U vraagt om verduidelijking over de nieuwe regel dat bedrijfsbebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen, uitgezonderd is van de sloopplicht. Tevens wilt u weten welk type bouwwerken behouden kan blijven. Binnen de aangepaste regels hebben wij het mogelijk gemaakt om aanwezige bebouwing te behouden als deze bebouwing in de nieuwe situatie als vergunningsvrij kan worden aangemerkt. Dit hebben wij op deze manier opgenomen om te voorkomen dat bebouwing die in goede staat verkeert en nog gebruikt kan worden, moet worden gesloopt om te voldoen aan de sloopeis terwijl deze bebouwing in de nieuwe situatie weer opgericht zou mogen worden. Wij zullen dit in de toelichting verduidelijken. Overigens zijn de instructieregels van de OV NH2022

		transformatie van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing naar niet-woonfuncties en wonen. Het beoogde effect van transformatie is dat de omgevingskwaliteit van het landelijk gebied verbetert, doordat leegstaande of leegkomende bedrijfsbebouwing wordt opgeruimd. De ontwerpwijziging schrapt het derde lid van artikel 6.19a waarin op dit moment de voorwaarden staan voor het toestaan van één burgerwoning. Lid 4 en verder van de ontwerpwijziging lijken van toepassing op twee of meer woningen. Verzocht wordt toe te lichten of er voorwaarden gelden bij transformatie van agrarisch naar wonen, waarbij het aantal woningen niet toeneemt? Sloopeis voormalige bedrijfsbebouwing bij transformatie van agrarisch naar wonen in het Landelijk Gebied Artikel 6.18b is de regeling voor de transformatie van voormalige stedelijke functies naar wonen in het landelijk gebied. Artikel 6.19a bevat een regeling voor de transformatie van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing naar niet-woonfuncties en wonen. In de ontwerpwijziging zijn in artikel 6:18b, eerste lid, sub c en 6.19a, tweede lid, sub b en c en nieuwe bepalingen opgenomen over sloop van bebouwing. In de geldende regeling in de omgevingsverordening is al opgenomen dat ‘overige bedrijfsbebouwing’ moet worden gesloopt. De ontwerpregeling beoogt dat verder te specificeren door toe te voegen dat alleen ‘vergunningvrije bebouwing’ en ‘karakteristieke of monumentale bebouwing’ van sloop mogen worden uitgezonderd. Verzocht wordt om het artikel anders te formuleren omdat de voorgestelde toevoeging onduidelijk is en ervoor kan zorgen dat de mogelijkheden voor eigenaren erg verschillen. Er wordt verzocht om ‘vergunningvrij’ weg te laten of te vervangen door een andere omschrijving, bijvoorbeeld in de toelichting omschrijven welke bijbehorende bouwwerken zijn toegestaan. De regelgeving voor vergunningvrij bouwen onder de Omgevingswet ligt deels op landelijk en deels op gemeentelijk niveau. Daarnaast zijn in een beschermd stads- en dorpsgezicht de mogelijkheden doorgaans beperkt. De mogelijkheden voor vergunningvrij bouwen kunnen daardoor van locatie tot locatie verschillen. Hierdoor is onduidelijk wat in de	kaderstellend voor gemeentelijke omgevingsplannen, gemeenten mogen strenger zijn als zij bepaalde ontwikkelingen niet wenselijk vinden. Overkappingen en andere bijgebouwen kunnen worden aangemerkt als vergunningvrije bouwwerken. Welke gebouwen als vergunningvrij worden aangemerkt is aan het Rijk en de gemeente. 3. U vraagt of er maatwerk mogelijk is in gevallen waarin twee bestaande bedrijfswoningen aanwezig zijn, maar er geen 1.000 m2 bedrijfsbebouwing beschikbaar is. De voorgestelde regel biedt geen ruimte om een derde reguliere woning te realiseren bij minder dan 1000m2 sloop. Wij zien geen ruimte om hier maatwerk voor te leveren. De herziene regeling is ten opzichte van de eerdere versie van de Omgevingsverordening een verruiming. Verdere afwijking of verruiming achten wij niet wenselijk. Daarbij komt dat deze regeling niet is opgesteld met het oog om meer woningen mogelijk te maken. Het gaat erom dat de omgevingskwaliteit verbetert. Wij zien dan ook geen reden om van deze sloopeis af te wijken. 4. U wijst terecht op een verschrijving in artikel 6.19a, vijfde lid. Dit wordt gecorrigeerd.

		omgevingsverordening met het gebruik van 'vergunningvrij' wordt bedoeld en beoogd en hoe dit straks op perceelsniveau uitpakt. Daarnaast wordt gevraagd toe te lichten welk type bebouwing behouden zou kunnen blijven naast de bestaande bedrijfswoning. De ontwerpregeling en toelichting wekken de suggestie dat bestaande bijgebouwen en overkappingen bij de bedrijfswoning moeten worden gesloopt. De vraag is of deze bijgebouwen en overkappingen ten behoeve van de bedrijfswoning uitgezonderd blijven, omdat deze geen onderdeel zijn van 'overige bedrijfsbebouwing'? Sloopeis bij derde woning bij transformatie van agrarisch naar wonen in het Landelijk Gebied Artikel 6.19a bevat een regeling voor de transformatie van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing naar niet-woonfuncties en wonen. Artikel 6.19a lid 5 biedt de mogelijkheid om meerdere woningen te realiseren. De beoogde wijziging houdt in dat nu ook een derde woning mag worden gerealiseerd als er voldoende wordt gesloopt. De opgenomen eis van sloop van 1.000 m2 bedrijfsbebouwing zorgt dat gevallen buiten de boot vallen, waardoor de wijziging van agrarisch naar wonen niet altijd van de grond zal komen. Verzocht wordt toe te lichten wat de mogelijkheden zijn voor maatwerk in gevallen waar twee bestaande bedrijfswoningen aanwezig zijn, maar er geen 1.000 m2 bedrijfsbebouwing beschikbaar is. Verder lijkt artikel 6.19a, vijfde lid een verschrijving te bevatten. Er wordt verwezen naar het 'derde lid', maar wordt 'vierde lid' bedoeld? Wij wensen u succes bij het verwerken van de zienswijzen. Namens het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam, Hoogachtend,	
ZW-03	Veiligheidsregio Kennemerland	Geacht college, Eerder stuurde ik een zienswijze, dit was een versie die nog niet gereed was om te verzenden. Ik verzoek u deze eerdere zienswijze te vervangen door de onderhavige. Op de website van de Provincie Noord-Holland wordt de mogelijkheid geboden om tot 8 juli 2025 zienswijze te leveren op de 'Vierde herziening Omgevingsverordening Provincie NH 2022'. Hierbij ontvangt u een zienswijze namens	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U stelt inhoudelijke aanvullingen voor van artikelen 6.26, 6.28 en 6.54 ten behoeve van een betere borging van de brandveiligheid. Deze voorgestelde wijzigingen gaan verder dan hetgeen in ontwerp ter inzage ligt. De (ontwerp)wijziging van artikel 6:26 betreft slechts een redactionele wijziging om een eerdere fout te herstellen. Voor de artikelen 6.28 en 6.54 liggen in deze herziening van de verordening geen wijzigingen voor.

		de Veiligheidsregio Kennemerland. De Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) bestaat o.a. uit de GGD (waaronder de Ambulancezorg), Brandweer Kennemerland, Crisisbeheersing Kennemerland en de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening in de Regio) en werkt voor de negen gemeenten in de regio. Eén van de doelen van de Omgevingswet is het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit [artikel 1.3 Omgevingswet]. Wij brengen het belang van een veilige en gezonde leefomgeving onder de aandacht waarmee wij veiligheid en gezondheid een prominente plek in het afwegingskader van de fysieke leefomgeving willen geven. Zienswijze van de VRK • De GGD heeft geen opmerkingen, • De GHOR heeft geen opmerkingen, • Brandweer Kennemerland wil de volgende zienswijze inbrengen: 1. Zienswijze met betrekking tot artikel 6.26 Tijdelijke regel transformatie recreatieparken In Artikel 6.26 lid 1d. wordt het mogelijk gemaakt dat mensen voor een periode van ten hoogste 10 jaar tijdelijk wonen op een recreatiepark. De voorwaarde die hier onder andere aan gesteld wordt is dat er sprake is van een “aanvaardbaar woon- en leefklimaat”. Vanuit het perspectief van een veilige leefomgeving stel ik de volgende aanvulling voor: • de tekst in Artikel 6.26 lid d. te wijzigen in “sprake is van een veilig en aanvaardbaar woon- en leefklimaat”. • een extra voorwaarde toe te voegen aan Artikel 6.26: e. er wordt voldaan aan een voldoende bereikbaarheid en bestrijdbaarheid van calamiteiten op het bedrijventerrein door de hulpdiensten. 2. Zienswijze met betrekking tot artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerrein In Artikel 6.28 wordt het mogelijk gemaakt dat mensen voor een periode van ten hoogste 10 jaar wonen of tijdelijk verblijven (overnachten) op een bedrijventerreinen. De voorwaarde die hier onder andere aan gesteld wordt is dat er sprake is van een “aanvaardbaar woon- en	Wij nemen geen nieuwe wijzigingsvoorstellen in behandeling die via zienswijzen worden ingediend. Voor nieuwe wijzigingen kunt u een voorstel indienen via de webpagina van de Omgevingsverordening: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet#Omgevingsverordening-NH2022

		leefklimaat". Vanuit het perspectief van een veilige leefomgeving stel ik de volgende aanvulling voor: • de tekst in Artikel 6.28. te wijzigen in: 1. Een omgevingsplan kan alleen logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers op een bedrijventerrein mogelijk maken indien: de logiesactiviteiten zien op kort verblijf; op de locatie kan worden voorzien in een veilig en aanvaardbaar leef-/verblijfklimaat,... . • Een extra voorwaarde toe te voegen aan Artikel 6.28 lid 3 Het omgevingsplan kan voorzien in de transformatie van een rechtmatig aanwezig recreatiepark naar een tijdelijke stedelijke voorziening, indien: e. er wordt voldaan aan een voldoende bereikbaarheid en bestrijdbaarheid van calamiteiten op het bedrijventerrein door de hulpdiensten. Toelichting bij 1 en 2: (tijdelijk) wonen op recreatieparken of (tijdelijk)wonen/overnachten op bedrijventerreinen kan het risico op slachtoffers vergroten bij een brand of calamiteit, omdat mensen tijdens hun slaap minder zelfredzaam zijn (minder alert zijn op gevaar en minder snel kunnen vluchten). Dit vormt een probleem wanneer de bereikbaarheid van de verblijfslocaties en omgeving voor de hulpdiensten onvoldoende is. Dit is bijvoorbeeld het geval indien er sprake is van slechts één ontsluitingsweg en er geen extra vluchtroute is. Ook wanneer de ontsluitingsweg te lang en te smal is voor de hulpdiensten om te kunnen passeren kan de bereikbaarheid onvoldoende zijn. De bestrijdbaarheid van een calamiteit (denk hierbij aan een ongeval met gevaarlijke stoffen of grote brand) voor de hulpdiensten is soms beperkt vanwege onvoldoende bluswatervoorzieningen en/of opstelplaatsen voor de hulpdiensten in of nabij de recreatieparken of bedrijventerreinen. Dit is het geval wanneer de regels voor voldoende bereikbaarheid en bluswatervoorzieningen niet worden nageleefd. Dan neemt het risico toe dat een calamiteit een onbeheersbare omvang aanneemt met alle gevolgen van dien voor de mens, de leefomgeving, (vitale) infrastructuur en bebouwing. De Handreiking Bluswatervoorzieningen en bereikbaarheid 2019, van het Nederlands Instituut voor Publieke Veiligheid (NIPV) te Arnhem geeft regels omtrent een goede bereikbaarheid voor de hulpdiensten	

		en voldoende bluswatervoorzieningen. Zie: 20200117-BRWNL-Handreiking-Bluswatervoorziening-en-Bereikbaarheid-2019.pdf , geraadpleegd 24-06-2025. Voor recreatieparken en bedrijventerreinen geldt tevens dat er bij de transformatie naar een tijdelijke stedelijke voorziening (wonen logiesfunctie) rekening gehouden dient te worden met de aandachtsgebieden voor omgevingsveiligheid. 3. Zienswijze met betrekking tot artikel 6.54 Activiteiten in natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen Mijn verzoek is om verblijfsrecreatie niet toe te staan in gebieden van natuurnetwerk Nederland, ook niet voor een tijdelijke periode en ook niet via een uitzondering. Verblijfsrecreatie is ongewenst vanuit het perspectief van natuurbrandrisicobeheersing, omdat verblijfsrecreatie het risico op een natuurbrand met schade en slachtoffers kan doen toenemen. Het tweede lid van artikel 6.54 luidt maakt verblijfsrecreatie via een uitzondering nu wel mogelijk, indien er een beroep wordt gedaan op de meerwaarde bepaling: “2. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang;” De meerwaardebepaling is niet van toepassing op activiteiten die verblijfsrecreatie mogelijk maken, tenzij het gaat om activiteiten die ondergeschikt zijn aan een andere bedrijfsactiviteit. Dit volgt uit het tweede lid van dit artikel. Mijn verzoek is deze uitzondering (de tekst ‘tenzij…’) te schrappen en verblijfsrecreatie niet toe te staan in gebieden van natuurnetwerk Nederland. Toelichting: Verblijfsrecreatie in NNN gebieden kan het natuurbrandrisico vergroten. Vanuit de verblijfsrecreatie kan een brand ontstaan die overslaat op het omliggende NNN-gebied. Daarnaast kan een natuurbrand overslaan op de verblijfsrecreatie, hetgeen de veiligheid van bewoners en bezoekers in gevaar brengt. De bereikbaarheid en bestrijdbaarheid voor de hulpdiensten van een natuurbrand in NNN	

		gebieden is vaak onvoldoende vanwege een beperkte ontsluiting van de gebieden voor de hulpdiensten en onvoldoende bluswatervoorzieningen. Hierdoor neemt het risico toe dat een natuurbrand zich kan ontwikkelen tot een onbeheersbare brand met alle gevolgen van dien voor de natuur, mens, leefomgeving, (vitale) infrastructuur en bebouwing. Door een verhoogd risico op een natuurbrand kan tevens de bescherming en instandhouding van het NNN gebied in gevaar komen . Afsluiting Wij hopen u met deze zienswijze een nuttige aanvulling te hebben geboden om de verordening aan te scherpen. Graag vernemen wij uw besluit met betrekking tot deze zienswijze. Ook in het vervolgtraject denken wij als GGD/GHOR, Crisisbeheersing en Brandweer graag integraal mee over de inrichting van de leefomgeving t.b.v. de gezondheid en veiligheid. Voor nadere vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met de opstellers van deze zienswijze, via ondergetekende. Met vriendelijke groet,	
ZW-04	Daan ter Avest Architecten B.V.	DE HUIDIGE AANGETROFFEN SITUATIE Het te herstructureren en te ontwikkelen gebied is op dit moment gedeeltelijk bebouwd. Het gebied tussen de plangrenzen is grotendeels verhard en verdicht. DE INITIATIEFNEMERS Voor de initiatiefnemers was het belangrijk deze vervallen plek uit het gebied van de Uiterweg aan te pakken en op te schonen. Dit met visie en een plan. Een plan voor een kleinschalige programmatische invulling die ook voor de omgeving economische mogelijkheden biedt. Echter de hoofd opzet van dit plan dient te voorzien in het herstel van de natuur en het herstel van het karakter van het zo kenmerkende Aalsmeerse gebied. Dit plan heeft meerdere belangen. Het belang van opschonen van het gebied en het terugbrengen van de natuurlijke karakteristiek. Er wordt voorzien in kleinschalige functies, welke een economische impact voor het gebied en zijn omgeving hebben. Conform gesteld aan het bestemmingsplan voor dit gebied van de	Hartelijk dank voor uw zienswijze. De door u ingediende zienswijze heeft geen betrekking op een van de wijzigingen die onderdeel uitmaken van deze herziening van de Omgevingsverordening. Uw zienswijze ziet op een concrete ontwikkeling. Het beoordelen van concrete ontwikkelingen is in beginsel een bevoegdheid van gemeenten. Zij passen de (gewijzigde) instructieregels toe wanneer deze in werking treden.

		gemeente Aalsmeer. DE STEDEBOUWKUNDIGE VISIE VOOR HET GEBIED Het plangebied vult een het gedeelte van een kenmerkende 'landjes' structuur aan de Uiterweg. Dit plan gedeelte blokkeert op dit moment het doorgaande groene karakter wat zo eigen is aan de landstroken. Tevens is het uitzicht over de linten water geblokkeerd. Kortom een onoverzichtelijk geheel zonder karakter met een zeer vervallen uitstraling. Ons plan voorziet in het terugbrengen van de zichtbare en herkenbare groene structuur. Het doorgaande groen van de landstrook aan de Uiterweg wordt hersteld. Tevens zal het water in zijn karakteristiek zichtbaar worden vanuit de Uiterweg, door het weghalen van schuttingen en obstakels. Zo ontstaat een gebiedseigen ingreep met alle karaktereigenschappen van de Aalsmeerse 'landjes' -structuur alsof dit gebied altijd al in deze vorm aanwezig was. DE PROGRAMMATISCHE VISIE VOOR HET GEBIED Van een terrein, waar sowieso geen activiteiten meer plaatsvinden, naar een gebied voor kleinschalige recreatie. Voor toeristen, passanten en Aalsmeerders. Het plan voorziet in een kleinschalig programma. De totale ingreep zorgt ervoor dat de natuur voorrang krijgt en aansluit bij het karakter van de 'landjes', door op te gaan in de omringende aanwezige groene structuur. Voor het toeristisch, recreatie en watersport gerelateerde programma zijn de volgende programma's mogelijk. De wandelaar is vrij het gebied te betreden. De fietsster kan er komen uitrusten en genieten van de centrale rust in het gebied als tussen stop. De centrale schuur kan meerdere activiteiten huisvesten op verschillende tijdstippen. Winkeltje, stoelverhuur, kapsalon, massage en beauty. Ook te denken valt aan yoga en cursussen, teambuiding en coaching. Rondom het water, fluisterboten 'to go' . Seizoensgebonden activiteiten kunnen plaats vinden rondom de seringen teelt. Te denken valt aan rondvaar tochtjes tussen de seringenvelden door. En zijn er passanten plekken voor de watersport op	

		kleinschalig niveau. Deze passanten plekken kunnen ook overnachtingsmogelijkheden krijgen in de vorm van kleine lodges/natuurhuisjes. Deze lodges/natuurhuisjes zijn door buitenstaanders te huren wel of niet watersport gerelateerd. Fluitersbootjes zijn hiervoor ook te huur. Om de kleinschaligheid serieus te nemen wordt er voorzien in slechts 3 lodges/natuurhuisjes. DATA Huidig Bebouwd 1100m2 50% Verhard /verdicht 879m2 40% Groen/water 221 m2 10% Totaal 2200 m2 100% Nieuw Bebouwd 187 m2 8,5% Semi verhard 408m2 18,5% Groen/water 1605 m2 73% Totaal 2200 m2 100% HET RESULTAAT Het resultaat voorziet in een grotendeels groengebied wat goed aansluit bij zijn omgeving alsof het altijd al één geheel geweest is. Programmatisch is er meer bebouwing gepland dan sec gerealiseerd mag worden met de gestelde eisen voor dit gebiedsgedeelte indien de agrarische activiteit niet meer plaatsvindt. Het plan heeft een minimale impact op het geheel, waar groen en water de boventoon voeren. SLOT WOORD Er zal aanzienlijk worden geïnvesteerd in het terugbrengen van groen en ruimtelijke kwaliteiten op dit grotendeels bebouwde en verharde terrein. Dit plan wint voor de natuur door het vergroenen en terug te brengen natuurlijke karakter van het gebied. Wij vragen om uw medewerking om niet alleen zuiver rekenmatig naar deze ingreep te kijken maar juist ook naar het gerealiseerde programma, in het verlengde van het bestemmingsplan. Tevens de impact voor de natuur en nu aangeheelde, verbonden en doorlopende groenstructuren te bezien voor dit karakteristieke gebied in Aalsmeer. Met zicht herstel op de zo karakteristieke water patronen.	

ZW-05	Cumela Nederland	Geachte heer, mevrouw, Op 28 mei 2025 is het ontwerp van de vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 ter inzage gelegd. Namens de leden, zijnde cumelabedrijven, van Cumela Nederland die in provincie Noord-Holland zijn gevestigd en de leden die in provincie Noord-Holland werkzaam zijn, wordt een zienswijze ingediend in relatie tot de herziening van het omgevingsbeleid. In deze zienswijze wordt na de motivatie als belanghebbende nader ingegaan op de inhoudelijke zienswijze. Op 13 november 2024 heeft Cumela met de provincie een eerste overleg gevoerd met de heren [redacted], [redacted] over de inhoud van deze herziening met het oog op onze sector. Vervolgens hebben we een goed contact gehad met de heer [redacted] over de nadere uitwerking. Wij zijn uw provincie zeer erkentelijk voor opnemen van de wijzigingen en het meedenken hier naar toe. Desondanks zien wij reden om deze zienswijze in te dienen. Op 19 februari 2025 hebben wij u reeds een verzoek toegestuurd om de omgevingsverordening te wijzigen om meer mogelijkheden te creëren voor onze leden. Dit verzoek, als bijlage opgenomen bij deze zienswijze, is onderdeel van deze zienswijze en dient hier als herhaald en ingelast te worden beschouwd. 1. Wie is Cumela en wat zijn en doen cumelabedrijven? Cumela Nederland is de brancheorganisatie voor bedrijven in de groen-, grond-en infrasector. Eén van de kerntaken van Cumela Nederland is het behartigen van de belangen van de bedrijven in deze sector in de breedste zin van het woord. Omdat er binnen de bedrijven vaak sprake is van een diversiteit aan werkzaamheden noemen wij de bedrijven cumelabedrijven. De werkzaamheden van deze bedrijven bestaan onder andere uit (agrarisch) loonwerk, grondwerkzaamheden, cultuurtechnische werkzaamheden, infrastructurele projecten, activiteiten met rneststoffen, compostering en onderhoud van groenvoorzieAingen, natuurgebieden en oppervlaktewater.	Hartelijk dank voor uw zienswijze. Op het verzoek om te bevestigen of deze activiteiten passen binnen de voorgestelde definitie kunnen wij niet aangeven of dit altijd passend is. Dit blijft casus- en contextafhankelijk en is afhankelijk van de exacte motivatie en (ruimtelijke) onderbouwing en valt daarom niet op voorhand te generaliseren. Het zijn geen activiteiten die per definitie op voorhand worden uitgesloten of toegestaan. Toepassing van de begripsbepaling en bijbehorende instructieregel is in eerste instantie een taak van de gemeente.

		In de provincie Noord-Holland zijn 162 leden van Cumela Nederland gevestigd. Ruim 95% van deze cumelabedrijven zijn met hun bedrijfslocatie gevestigd in het landelijk gebied. Daarnaast zijn er leden van Cumela Nederland die niet in provincie Noord-Holland zijn gevestigd maar daar wel werkzaam zijn. Om de belangen van al deze cumelabedrijven te behartigen sturen wij u deze zienswijze, 2. Maatschappelijke uitdagingen en verantwoordelijkheden van de cumelasector De cumelasector speelt met haar dienstverlening een belangrijke rol bij veel maatschappelijke uitdagingen waarvan de meeste direct of indirect een positieve bijdrage leveren aan: De verbetering van lucht- en water- en bodemkwaliteit; De verbetering van waterveiligheid; Ecologisch verantwoord beheer van de groene ruimte; Bestendigen van duurzame landbouw en voedselproductie; Het creëren van korte circulaire stromen waarbij minder afval ontstaat; Het verbeteren van de verkeersveiligheid; Het versnellen van de energietransitie; Het versterken van het landschap en natuur; Het behouden en versterken van werkgelegenheid en participatie in plattelandsgemeenten. 3. Hoe dragen cumelabedrijven bij aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en wat hebben ze daarvoor nodig. Cumelabedrijven dragen bij aan deze maatschappelijke opgaven vanuit hun technologische kennis, hun natuurlijke drang om te innoveren en hun mentaliteit om altijd hard te willen werken en probleemoplossend bezig te zijn. Hieronder zijn de belangrijkste pijlers voor cumelabedrijven weergegeven. 3.1 Vakbekwaam en qoed opgeleid personeel De basis voor ieder cumelabedrijf is gemotiveerd en goed opgeleid en getraind personeel. Maatschappelijke ontwikkelingen verlangen een steeds bredere en diepere vakkennis van de ondernemer en diens	

		medewerkers. Ze moeten niet alleen kunnen uitleggen wat ze doen, maar ook waarom ze dit doen. Ondernemers doen dit door hun vakkrachten voortdurend op te leiden, te trainen en bij te scholen. Naast persoonlijke opleidingen en trainingen maakt ook procescertificering op bedrijfsniveau hier onderdeel van uit. Bovendien hebben cumelabedrijven door hun jarenlange ervaring zeer nuttige regio-specifieke gebiedskennis waardoor zij hun werkzaamheden effectief en rendabel realiseren. 3.2 lnnovatief machinepark Naast vakbekwame mensen is het moderne machinepark de tweede belangrijke pijler voor een cumelabedrijf. Cumelabedrijven onderhouden hun machines zorgvuldig, maken optimaal gebruik van technologische mogelijkheden en innovaties en staan regelmatig zelf aan de wieg van nieuwe ontwikkelingen. Oplossingen die zij voor de maatschappelijke uitdagingen bedenken zijn zeer divers. 3.3 Moderne bedriifslocaties, lokaal in het landelijk werkgebied Cumelabedrijven onderzoeken bij bestaande en nieuwe bedrijfslocaties steeds de mogelijkheden om de impact op de omgeving te minimaliseren en hun bedrijfsprocessen optimaal in te richten. Keuzes op het gebied van bovengenoemde maatschappelijke doelen worden weloverwogen gemaakt. Bij cumelabedrijven c.q. loonbedrijven heeft er de laatste jaren inherent aan de ontwikkelingen van het landelijk gebied in brede zin, een herverdeling van werkvelden plaatsgevonden. Niet enkel de agrariërs zijn beheerder van het landelijk gebied of opdrachtgever voor het uitvoeren van werken. De feitelijke activiteiten en de aard van de cumelabedrijven op de bedrijfslocatie, zijn de afgelopen jaren beperkt gewijzigd. De ruimte van het bedrijfsterrein van een cumelabedrijf wordt hoofdzakelijk gebruikt voor: Stalling van landbouwmachines, motorrijtuigen met beperkte snelheid, transportvoertuigen, werktuigen, land- en bosbouwmachines en overige hulpmiddelen (zwaar rijdend materieel). Onderhoud en reparatie aan eigen materieel. Ruimte t.b.v. een strategische werkvoorraad (op-/overslag) van grond- en circulaire stoffen, welke primair vrijkomen bij eigen werkzaamheden en	

		weer lokaal toegepast kunnen worden (hoofdzakelijk groen en grond). Voldoende manoeuvreerruimte om veilig te kunnen werken. Tot slot is de beschikbaarheid van een bedrijfswoning essentieel in de organisatie van de cumelabedrijven. Door de platte organisatie is een korte lijn tussen directie en uitvoering zowel bedrijfsmatig als economisch van groot belang. Cumelabedrijven zijn hoofdzakelijk actief in het landelijk gebied. Het is derhalve essentieel dat deze bedrijven centraal in het werkgebied zijn gelegen met de bedrijfslocatie. Het is van groot belang dat deze positie van deze specifieke bedrijfstak in én voor het landelijk gebied (in brede zin) erkend wordt en behouden blijft. Door de inzet van langzaamrijdend (land)bouwverkeer, alsmede factoren als specifieke gebiedskennis, bijdrage aan lokale duurzame kringloop, etc. is én blijft het essentieel dat de bedrijven als 'een spin in het web' kunnen blijven functioneren en ontwikkelen, zodat deze bedrijven met inachtneming van de omgevingswaarden de bijdrage kunnen blijven leveren (continu)'teit) voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving. 3.4 Veiligheid In relatie tot 'veiligheid' wijst Cumelii Nedt1rland in dit kader op de aspecten '(land)bouwverkeer' en 'criminaliteit'. Aangaande de inzet en gebruik van (land)bouwverkeer c.q. langzaarnrijdend verkeer zet Cumela Nederland zich al enkele decennia in voor een betere positie van het (land)bouwverkeer op de wegen. Denk hierbij aan het ontwikkelen van provinciale routenetwerken van doorgaand (land)bouwverkeer en het eenvoudig verkrijgbaar maken van ontheffingen om met groot materieel de werklocatie te bereiken. De invoering van de kentekenplicht is hierbij een essentieel onderdeel. Cumela Nederland erkent ook in relatie tot 'veiligheid' de risico'svan toenemende criminaliteit in het buitengebied. De afgelopen jaren hebben veel curnelabedrijven last gehad	

		van een toename van criminaliteit door inbraken. 3.5 Erkenning, waardering en acceptatie Cumelabedrijven streven naar een voortdurende positieve bijdrage aan de maatschappelijke opgaven. Dat kunnen zij uitsluitend als zij door de maatschappij, overheid en opdrachtgevers, met wie zij deze uitdaging samen willen aangaan, worden erkend, gewaardeerd en geaccepteerd. 4. Zienswijze Vierde herziening Omgevingsverordening Noord Holland 2022 De voorgestelde wijzigingen in de Vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 bieden meer mogelijkheden voor onze leden om zich te vestigen en uit te breiden in het landelijk gebied. Op voorhand kunnen wij ons hierin vinden. Toch zien wij reden om een zienswijze in te dienen. In de begripsbepalingen wordt een aangepaste definitie voor agrarisch aanverwante bedrijven voorgesteld. Deze definitie zou van toepassing moeten zijn op vrijwel al onze leden die met hun bedrijfslocatie in het landelijk gebied gevestigd zijn. Bestaande definitie: een bedrijf dat gebruik maakt van landbouwwerktuigen, landbouwapparatuur of agrarisch loonwerk en hoofdzakelijk is gericht op het leveren van goederen en diensten aan agrarische bedrijven of het leveren van goederen en diensten ten behoeve van aanleg en onderhoud van groene of recreatieve gebieden voor publieke doeleinden. Nieuwe definitie in Vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 : een bedrijf dat gebruik maakt van landbouwwerktuigen, landbouwapparatuur of agrarisch loonwerk en hoofdzakelijk is gericht op het leveren van goederen en diensten aan agrarische bedrijven of het leveren van goederen en diensten ten behoeve van aanleg en onderhoud van natuur, water of recreatieve gebieden voor publieke doeleinden of natuurlijke of landschappelijke waarden in het Landelijk gebied.	

		Onze reactie: Voor onze leden is het van groot belang dat zij zich veelal in het landelijk gebied met hun bedrijfslocatie bevinden of zich daar willen vestigen. Vanuit hun bedrijfslocatie verrichten zij een breed scala aan werkzaamheden die gericht zijn op de aanleg, het onderhoud en het beheer van de fysieke leefomgeving. Deze activiteiten worden uitgevoerd voor uiteenlopende opdrachtgevers, zoals particulieren, bedrijven, waterschappen, natuurorganisaties en overheden. Het is essentieel dat deze werkzaamheden mogelijk blijven en dat er toekomstperspectief is op de bedrijfslocatie. Daarbij is het van belang dat onze leden worden erkend als agrarisch aanverwante bedrijven. Dit standpunt hebben wij ook in gesprekken met uw provincie naar voren gebracht. Toch vinden wij dat de huidige formulering van de definitie ruimte laat voor interpretatie, waardoor anderen - bij het lezen of beoordelen ervan - tot een andere, mogelijk nadelige conclusie kunnen komen voor onze sector of voor individuele bedrijven. Het brede scala aan werkzaamheden die onze sector uitvoert kan bestaan uit de volgende activiteiten (niet uitputtend} met inzet van machines en materieel. De machines en materieel die daarbij worden ingezet zijn zeer divers, dit zijn niet alleen landbouwwerktuigen, landbouwapparatuur, maar zijn ook motorrijtuigen met beperkte snelheid (zoals tractoren, hakselaars}, transportvoertuigen, werktuigen, land- en bosbouwmachines en overige hulpmiddelen (zwaar rijdend materieel). De werkzaamheden kunnen enkel per activiteit zijn, maar veelal ook combinaties van activiteiten worden uitgeoefend door een bedrijf. 1. (Agrarisch) loonwerk; 2. Grondwerkzaamheden; 3. Cultuurtechnische werkzaamheden; 4. Infrastructurele projecten; 5. Boomverzorging; 6. Biomassa (opslag, afvoer, aanleveren, bewerking); 7. Onderhoud van (openbare} groenvoorzieningen; 8. Onderhoud van oppervlaktewater;	

		9. Onderhoud van natuurgebieden; 10. Hovenierswerkzaamheden; 11. Mestopslag, mestdistributie en mestaanwending; 12. Be- en verwerken van meststoffen; 13. Compostering; 14. Berm- en slootonderhoud; 15. Transport (als onderdeel van de activiteiten genoemd onder 1 t/m 14). Wij verzoeken u te bevestigen dat deze activiteiten passen binnen de definitie van een agrarisch aanverwant bedrijf. Conclusie Wij verzoeken u deze zienswijze gegrond te verklaren en met inachtneming van onderhavige zienswijze de invulling / uitwerking van de herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 te heroverwegen en aan ons verzoek tegemoet te komen. Tevens wordt verzocht om samen met ons als belangrijke sector in het landelijk gebied te kijken naar reële mogelijkheden voor de cumelasector. Graag denken we mee in de nadere uitwerking van de tekst in de omgevingsverordening. Indien nadere informatie of een toelichting gewenst is, dan zijn wij uiteraard meer dan bereid om daaraan te voldoen. U en uw medewerkers zijn van harte welkom om bij enkele van onze cumelabedrijven een beter inzicht te krijgen in de uitdagingen en verantwoordelijkheden die onze leden elke dag weer aangaan. Volledigheidshalve wordt het recht voorbehouden om deze zienswijze, op enig moment, mondeling en/ of schriftelijk, aan te vullen. Voor (inhoudelijke) vragen, toelichting e.d. wordt verzocht u te wenden tot ondergetekende, Met vriendelijke groet, Juridisch adviseur Omgevingsrecht	
ZW-06	Stichting Werkgroep Fort Kudelstaart	Geacht College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Onze Stichting Werkgroep Fort Kudelstaart zet zich actief in voor het behoud en verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving van bewoners	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U geeft aan dat u zich zorgen maakt over toekomstige veranderingen. Deze veranderingen maken geen onderdeel uit van de stukken die nu ter visie hebben gelegen. Wij raden u aan om met de

		rond het Fort bij Kudelstaart. De Stichting, opgericht voor en door bewoners woonachtig rondom het Fort, is daarmee direct belanghebbende betreffende wijzigingen in de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) die betrekking hebben op het gebied in de omgeving rond het Fort bij Kudelstaart. Met de vierde herziening van de OV NH2022 wordt een wijziging voorgesteld in artikel 6.19a, Transformatie van agrarische bedrijfsbebouwing naar een andere functie. Tevens heeft de gemeente Aalsmeer bij de Provincie Noord-Holland het verzoek neergelegd om de begrenzing van het glastuinbouwconcentratiegebied aan te passen. Het betreft het gebied A2.2 zoals weergegeven in de gebiedsvisie Kudelstaart (bijlage 1). Het gebied, aangeduid met A2.2, betreft de inundatiegebieden bij het Fort bij Kudelstaart, Stelling van Amsterdam, onderdeel van het UNESCO Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies'. Het Fort bij Kudelstaart is uniek in de Stelling van Amsterdam, vanwege de vooruitgeschoven positie ten opzichte van de verdedigingslinie. Oftewel, de inundatiegebieden liggen tussen de Geniedijk (Liniedijk Uithoorn-Kudelstaart) en het Fort. Dit betekent dat ontwikkelingen in het gebied A2.2 in de eerste plaats moeten voldoen aan de regels uit de OV NH2022, die voorschrijven dat de UNESCO kernkwaliteiten moeten worden behouden of versterkt, maar dat het ook essentieel is om de samenhang tussen Fort, inundatiegebieden, fortsluis en liniedijk te versterken. In de Technical Review van ICOMOS (het officiële adviesorgaan van UNESCO) van juli 2022 staat te lezen: ”It is therefore advised that the entire project for Fort bij Kudelstaart be reconsidered and reconceptualised to align it with the maintenance of the Outstanding Universal Value of this property, as should be done for any other future redevelopment project of the forts and inundation areas of this property.” Door het predicaat glastuinbouwconcentratiegebied voor het gebied A2.2 te laten vervallen en/of artikel 6.19a van de OV NH2022 te wijzigen, is er sprake van een (her)ontwikkeling van de inundatiegebieden. Dit biedt een grote kans om de ontwikkeling van het Fort bij Kudelstaart samen met het omliggende	gemeente in gesprek te blijven over de toekomst van het gebied. De wijziging van artikel 6.19a van de Omgevingsverordening maakt het mogelijk dat verspreid glas transformeert naar wonen of een kleinschalige andere functie. Deze regeling is niet van toepassing in het Glastuinbouwconcentratiegebied. Het gebied rond Fort Kudelstaart is onderdeel van het Glastuinbouwconcentratiegebied, waardoor glas op deze plek geen gebruik kan maken van de regeling zoals opgenomen in artikel 6.19a. Op dit moment is geen sprake van een wijziging van het Glastuinbouwconcentratiegebied. Sowieso blijven artikelen 6.60- 6.62 op het UNESCO-werelderfgoed onverkort van toepassing. Over de ontwikkelingen van dit gebied lopen aparte gesprekken.

		gebied van inundatiegebieden, fortsluis en Geniedijk, integraal aan te pakken, zoals wordt geadviseerd door UNESCO en de Provincie Noord-Holland. Verrommeling van het gebied, zoals nu plaatsvindt door illegale bedrijfsmatige stalling van caravans e.d. wat al jaren wordt gedoogd en waar niet adequaat op wordt gehandhaafd, conflicteert met het schrijven van ICOMOS en de uitgangspunten van UNESCO. Het toestaan van andere bedrijfsactiviteiten dan glastuinbouw zal een ongewenste precedentwerking voor het hele gebied veroorzaken. Dit zal afbreuk doen aan de integriteit, herkenbaarheid en beleefbaarheid van de inundatiegebieden, en zorgen voor aantasting van de UNESCO kernkwaliteiten. Echter, aantasting van UNESCO kernkwaliteiten is niet toegestaan: In de Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies voor het gebied Stelling van Amsterdam Zuid, van de Provincies Noord-Holland en Utrecht, november 2022, wordt uiteengezet dat de inundatiegebieden onderdeel zijn van de UNESCO kernkwaliteit 'strategisch landschap'. Op pagina 34 wordt aangegeven dat kernkwaliteiten niet mogen worden aangetast. Bovenstaand vertaalt zich naar beleid in de OV NH2022, Bijlage 8 Kernkwaliteiten erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (UNESCO), Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam Zuid, 5.1 Algemeen, 'Uitgangspunten voor ontwikkeling'. Ook wordt hierin aangegeven wat aantasting van de kernkwaliteiten inhoudt: “1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit. Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinieselementen. Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn [...] . 2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen	

		en zo mogelijk verzilverd. Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken [...] .” Dit betekent dat woningbouw in de inundatiegebieden, zoals wijziging van artikel 6.19a en/of aanpassing van de begrenzing glastuinbouwconcentratiegebied beoogd, niet kan plaatsvinden. Bijlage 8 van de OV NH2022 geeft bij 5.2 Schaalniveau 1: Hollandse Waterlinies als geheel, 'Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Waterlinies als geheel' aan: “– Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied. – Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar. – De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie. – Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde). – Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone. – Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is. – Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is. – Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken. – Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken. – Behoud de herkenbaarheid van het watermanagement.” Het gebied A2.2 uit de gebiedsvisie Kudelstaart (de inundatiegebieden) is gelegen in de verboden kring rond het Fort bij Kudelstaart en maakt onderdeel uit van de schootsvelden. Het vormt de verbinding tussen hoofdweerstandslijn (Liniedijk Uithoorn-Kudelstaart) en het Fort bij Kudelstaart. Dit betekent dat woningbouw in dit gebied, zoals wijziging van artikel 6.19a	

		en/of aanpassing van de begrenzing glastuinbouwconcentratiegebied beoogd, niet kan plaatsvinden. Ook zou het toestaan van andere bedrijfsvoering dan de huidige glastuinbouw niet mogelijk gemaakt moeten worden, aangezien dit geen versterking van de herkenbaarheid of kwaliteit van dit waardevolle gebied inhoudt. Bovendien zal dit, zoals hierboven reeds betoogd, een ongewenste precedentwerking veroorzaken. Hiertoe het volgende: In uw brief van 4 maart 2025 aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Aalsmeer (bijlage 2) geeft u uw reactie op de gebiedsvisie Kudelstaart en uitgangspuntennotitie Schinkelpolder. U schrijft hierin onder meer: “Regie in de ruimte is van belang. Het niet optreden bij verrommeling of het toestaan van andere functies in glastuinbouwconcentratiegebieden kan financieel gunstig zijn voor individuele partijen, maar brengt zittende glastuinbouwbedrijven in de knel, beperkt de economische kansen voor glastuinbouw en geeft het risico dat overheden wel de kosten, maar niet de baten delen.” En: “In uw gebiedsvisie voor Kudelstaart wordt over het deel Kudelstaartseweg, Cactuslaan, Bachlaan (gebied A2.2 uit de visie) gesteld dat glastuinbouw hier niet kansrijk is. Wij kunnen dit standpunt voor dit deel van het gebied volgen en past ook binnen de afspraken van het traject 'Van Meer naar Beter'. De visie biedt echter nog onvoldoende aanknopingspunten om de begrenzing van het glastuinbouwconcentratiegebied in de omgevingsverordening aan te passen. Hiervoor is een meer uitgediepte visie nodig voor het glastuinbouwgebied van Kudelstaart, met een goede inventarisatie van bedrijven in het gebied, een visie op de toekomst voor stoppers, bedrijven die wel blijven ondernemen in het gebied en opnieuw toe te voegen functies.” In de conclusie van uw brief van 4 maart verzoekt u het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Aalsmeer om de visies verder uit te werken, “waarbij de motivering, benodigde vervolgstappen én de consequenties voor zittende bedrijven gedetailleerder aan bod komen. Deze visies alsook de aanpassingen van de begrenzing van	

		de glastuinbouwconcentratiegebieden dienen in overeenstemming te zijn met het hiervoor genoemde regionale traject 'Van Meer naar Beter'.” Het is ons inziens van belang om niet alleen de consequenties voor de bedrijven in dit gebied mee te nemen. Ook zouden aanpassingen niet enkel in overeenstemming moeten zijn volgens afspraken van het door u genoemde regionale traject 'Van Meer naar Beter'. Aanpassingen aan de begrenzing van het glastuinbouwconcentratiegebied in de inundatievelden van het Fort bij Kudelstaart, onderdeel van het UNESCO werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies', hebben namelijk niet alleen gevolgen voor bedrijven, maar bovenal voor het UNESCO werelderfgoed. Ook zullen aanpassingen aan de OV NH2022 gevolgen hebben voor omwonenden, die juist vanwege de beschermde kernkwaliteiten in of nabij het UNESCO werelderfgoed zijn gaan wonen, of zijn blijven wonen. Uit jurisprudentie volgt, dat de individuele belangen van burgers die in de onmiddellijke nabijheid van een UNESCO werelderfgoed wonen zijn verweven met het algemene belang van bescherming van landschappelijke en cultuurhistorische waarden (ECLI:NL:RVS:2021:933). Omwonenden hebben dan ook belang bij behoud van een goede kwaliteit van hun directe leefomgeving. Die is niet geborgd bij het mogelijk maken van woningbouw en/of het toestaan van andere bedrijfsvoering dan glastuinbouw in de inundatiegebieden. De gevolgen voor het UNESCO werelderfgoed en omwonenden dienen goed in kaart gebracht te worden, zoals ook wordt geadviseerd door ICOMOS in haar Technical Review van juli 2022. Voor zover ons bekend, is dit nog niet gebeurd. Conclusie De Stichting Werkgroep Fort Kudelstaart pleit voor een integrale visie voor het Fort bij Kudelstaart, fortsluis, inundatiegebieden en liniedijk, waarbij de cultuurhistorische waarde van de Stelling van Amsterdam wordt versterkt. Echter, door het mogelijk maken van woningbouw, of andere bedrijfsvoering dan glastuinbouw in de inundatiegebieden en schootsvelden rond het Fort bij Kudelstaart, zal de cultuurhistorische waarde van dit gebied juist verslechteren.	

		Het belang van het UNESCO werelderfgoed dient te prevaleren in deelgebied A2.2 van de gebiedsvisie Kudelstaart. Het belang van omwonenden is hiermee verweven. Kassen, die niet meer gebruikt worden voor glastuinbouw, kunnen verdwijnen, zodat het verhaal van het Fort bij Kudelstaart en de Stelling van Amsterdam beter in samenhang kan worden ervaren. Door het gebied tussen hoofdweerstandslijn (Liniedijk Uithoorn-Kudelstaart) en het Fort bij Kudelstaart weer zoveel mogelijk open veld te maken worden de UNESCO kernkwaliteiten versterkt, en de beleefbaarheid vergroot. Onze Stichting verzoekt u dan ook om in de inundatiegebieden en schootsvelden rond het Fort bij Kudelstaart geen woningbouw en geen andere bedrijfsvoering dan de huidige glastuinbouw mogelijk te maken. Met vriendelijke groet,	
ZW-07	LTO Noord	Geacht College, LTO Noord heeft met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit tot wijziging van de Omgevingsverordening NH2022 (vierde herziening). Dit ontwerpbesluit geeft ons aanleiding tot het kenbaar maken van de volgende zienswijze. Peilbesluit in veenpolderlandschappen In de vierde wijziging van de Omgevingsverordening is een nieuw artikel 6.91 toegevoegd: Peilbesluit in veenpolderlandschappen. Dit artikel moet bewerkstelligen dat een nieuw peilbesluit, of de wijziging van een bestaand peilbesluit, in het werkingsgebied Veenpolderlandschappen niet leidt tot een toename van de broeikasgasuitstoot in het betreffende peilgebied. Voor de (toekomstige) ontwikkeling van de agrarische sector in het werkingsgebied Veenpolderlandschappen is het van eminent belang dat het waterpeil blijvend kan worden aangepast aan de bodemdaling. Als deze peilaanpassing niet meer kan plaatsvinden zal de agrarische activiteit in de veenweidegebieden eindig zijn. Met alle gevolgen van dien voor de aldaar gevestigde agrarische bedrijven maar ook voor het karakteristieke veenweidelandschap en de natuur. Om bovengenoemde redenen is in de bestaande peilbesluiten in de veenweidegebieden veelal opgenomen dat het waterpeil de bodemdaling kan volgen door middel van peilindexatie (zakkingsclausule).	Hartelijk dank voor uw zienswijze. De beoordeling van uw verzoek met betrekking tot de zakkingsclausule heeft meer tijd nodig. Wij zullen onderzoeken of we deze uitzondering in een volgende fase toevoegen.

		Deze zakkingsclausule moet in artikel 6.91 geborgd worden! Dat betekent dat het aanpassen van het waterpeil aan de bodemdaling uitgesloten moet worden van de verplichting dat het nemen van een nieuw peilbesluit, of wijziging van een bestaand peilbesluit, alleen kan plaatsvinden als de broeikasgasuitstoot niet toeneemt. Wij verzoeken u derhalve om aan artikel 6.91 een nieuw lid toe te voegen met de volgende strekking: 'de motivering van de gevolgen van een nieuw peilbesluit, of de wijziging van een bestaand peilbesluit, voor de broeikasgasuitstoot als bedoeld in het eerste lid, is niet vereist indien sprake is van peilindexatie (zakkingsclausule)'. Hoogachtend,	
ZW-08	Boerderij Spoorzicht Camping Le Maire	Hierbij geef ik graag als belanghebbende mijn zienswijze. 1. Graag zou ik meer aandacht zien voor waarborgen omtrent verkeer; luchtkwaliteit, waterkwaliteit, natuur, flora, fauna, licht, geluid, landschap, historie, woonkwaliteit, leefbaarheid en goede ruimtelijke ordening. 2. Punt van grote zorg voor mij is grootschalige gangbare bloembollenteelt en langdurige tekortkomingen in de agrarische structuur waaronder op direct naastgelegen percelen. 3. Ik stel mij op het algemene standpunt dat het wenselijk is om te komen tot een spoedige herinrichting van de bloembollenteelt waartoe er in de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen een algemeen kavelruilonderzoek door STIVAS zou moeten worden uitgevoerd en verkeersontsluiting en kansen voor natuurontwikkeling en vermindering van de milieubelasting zouden hierin moeten worden meegenomen. 4. Om kansen te scheppen voor natuur, woningbouw, recreatie, waterberging en andere vanuit mijn belang en bedrijfsvoering gewenste activiteiten zouden ongelukkig gesitueerde bloembollenbedrijven zoals het bedrijf naast mij gelegen moeten verplaatsen of stoppen. Ik ben zoals bij de Provincie bekend niet de enige omwonende die last heeft van naastgelegen belastende activiteiten en daarom zou hier structureel meer aandacht voor moeten komen in de omgevingsverordening. 5. Ik vraag aandacht voor het toepassen van de KPI-systematiek zoals momenteel wordt uitgewerkt via Boerenkpi.nl en vind dat ook	Hartelijk dank voor uw zienswijze. Deze gaat niet over de onderwerpen die in deze ronde worden aangepast in de Omgevingsverordening. Om die reden kan uw zienswijze in dit proces niet worden meegenomen. Wel hebben wij uw reactie ter kennisgeving doorgestuurd naar de collega's die werken aan de herijking van de Omgevingsvisie. Wilt u meedenken over de Omgevingsvisie? Kijk dan op: https://jouwnoord-holland.nl/jouwruimte/.

		landbouw en vrachtverkeer hier een belangrijke rol in moeten spelen. 6. De recreatieschappen zouden weer deels in Provinciale handen moeten komen en geconserveerd gelet op hun grote maatschappelijke waarde. 7. Graag verwijs ik volledigheidshalve naar eerdere correspondentie gericht aan de Provincie, de Omgevingsdienst en de gemeente, welke u als ingelast moge beschouwen. 8. Waar ik word geraakt in mijn particuliere of zakelijke belangen behoud ik mij graag het recht voor om met een nadere aanvulling te komen. Met behoud van alle rechten en weren,	
ZW-09	PWN	Geachte mevrouw, meneer, De vier (drink-) waterbedrijven hechten veel waarde aan de bescherming van hun vitale infrastructuur. Zij hebben in 2024 bij de derde herziening van de Omgevingsverordening provincie Nood-Holland een verzoek tot wijzing ingediend, welke destijds is afgewezen. De vier (drink)waterbedrijven van Noord-Holland hebben binnen de termijn voor het aanmelden van externe wijzigingsvoorstellen voor de vierde herziening wederom een verzoek tot wijziging ingediend. Dit verzoek tot wijziging is niet opgenomen in de herziening van de Omgevingsverordening. De (drink) waterbedrijven zijn onaangenaam verrast dat hun laatste verzoek tot wijziging niet in behandeling is genomen. Navraag leert dat de ambtelijke argumentatie voor het niet in behandeling nemen is dat het verzoek tot wijziging vorig jaar ook is ingediend en destijds beargumenteerd is afgewezen. Wij zijn van mening dat deze redenen zowel juridisch als inhoudelijk niet juist zijn. Juridisch In artikel 10.3b van het Omgevingsbesluit is bepaald dat bij het vaststellen van een omgevingsverordening dient te worden aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn. Hoewel drinkwaterbedrijven hun belang kenbaar hebben gemaakt, is dat belang (voor zo ver bij ons bekend) niet gedocumenteerd en ook inhoudelijk niet meegenomen in de resultaten van het participatietraject. Hierdoor lijkt niet te zijn voldaan aan het bovengenoemde artikel van het Omgevingsbesluit. Ze zien dan ook graag dat	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U vraagt namens de (drink)waterbedrijven dat wij uw eerdere wijzigingsvoorstel voor de vierde herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022) opnieuw te behandelen. Het gaat om het opnemen van een instructieregel ter bescherming van de vitale drinkwaterinfrastructuur. Wij hebben dit voorstel afgewezen, omdat het inhoudelijk overeenkomt met uw eerdere voorstel voor de derde herziening uit 2024, dat destijds ook is afgewezen. U stelt in uw zienswijze dat er drie aanscherpingen zijn ten opzichte van uw eerdere voorstel. 1. Verwijzing naar Zuid-Holland 2022 In Zuid-Holland bestaat al een instructieregel ter bescherming van de vitale drinkwaterinfrastructuur. U verzoekt om dit voorbeeld te volgen. 2. Focus op bestaande leidingen Het verzoek gaat uitsluitend over bescherming van reeds aanwezige leidingen, dus zonder nieuwe ruimteclaims. Volgens u heeft de provincie het argument van mogelijke waardedaling onvoldoende onderbouwd. 3. Zichtbaarheid leidingen versnelt processen Duidelijke en zichtbare ligging van leidingen zou ruimtelijke ontwikkelingen sneller en goedkoper maken, omdat kaders vooraf helder zijn. Reactie op uw drie aanscherpingen 1. Voorbeeld Zuid-Holland Voor de instructieregel is in Zuid-Holland eerst een beleidsambitie vastgelegd in het RWP. In Noord-Holland ontbreekt die nog. De aanstaande verkenning naar onze rol bij vitale nutsinfrastructuur (zie ook hieronder) is de

		het verzoek tot wijziging voor de vierde herziening opnieuw op zijn merites wordt beoordeeld. Inhoudelijk Het verzoek tot wijziging voor de vierde herziening is in onze ogen inhoudelijk niet gelijk aan het verzoek tot wijziging voor de derde herziening. Op basis van de vorige afwijzing is het huidige ingediende verzoek aangescherpt op de volgende punten: • Verwijzing naar de instructieregel zoals geldend in Zuid-Holland (ter indicatie dat in een andere provincie een instructieregel geldt, die wij in Noord-Holland ook bepleiten) • Benadrukt dat het gaat om reeds aanwezige leidingen (dus geen nieuwe ruimte claims, het argument van mogelijke waardedaling is niet uitgewerkt door de provincie) • Benadrukt dat zichtbare leidingen leidt tot vlottere totstandkoming van ontwikkelingen, omdat kaders helder zijn (gezamenlijk belang om ontwikkeling te faciliteren tegen laagst maatschappelijke kosten) Koppeling aan actualisatie provinciale Omgevingsvisie In de zienswijze juli 2024 hebben de (drink)waterbedrijven verzocht om, vanuit de zorgplicht voor drinkwater, de vitale (drink-)waterinfrastructuur een plek te geven in betreffende beleidsstukken. In de Nota van beantwoording Derde herziening Omgevingsverordening NH2022 2243616/2318991 stelt de provincie op pagina 83/84 'dat de regels in onze verordening voortvloeien uit ons beleid en de keuzes die wij hierin hebben gemaakt. Momenteel hebben wij geen beleid opgesteld over (de borging van) de drinkwaterleidingen.' Vervolgens wordt het Regionaal Waterprogramma (RWP)Noord-Holland 2027- 2032 genoemd als mogelijkheid. Echter, de bescherming van vitale (drink) waterinfrastructuur is eerder een ruimtelijk vraagstuk dan een watervraagstuk. Aangezien de provincie momenteel werkt aan de actualisatie van de provinciale Omgevingsvisie zien de drinkwaterbedrijven een passende mogelijkheid om de vitale (drink-)waterinfrastructuur een plek te geven in een relevant beleidsstuk. Samenvattend • De (drinkwaterbedrijven zien graag dat het	eerste stap richting beleidsvorming. 2. Bestaande leidingen De voorgestelde instructieregel leidt toch tot nieuwe ruimteclaims als gevolg van beschermingszones aan weerszijden van een enkele drinkwaterleiding en van minimaal tien meter bij een dubbele leiding. Gelet hierop kan waardevermindering ontstaan en mogelijke compensatieclaims voor de provincie. 3. Zichtbaarheid leidingen Dit kan ook zonder instructieregel, bijvoorbeeld via een beleidsambitie of door opname in de Signaalkaart Water & Bodem. De Signaalkaart is een instrument dat bestaat uit digitale kaarten over de thema's Bodem, Water en Klimaatadaptie, en kan als informatiebron dienen bij het werken aan ruimtelijke opgaven. Participatie In uw zienswijze geeft u aan dat uw belang niet is meegenomen en dat daarom volgens u niet is voldaan aan artikel 10.3b van het Omgevingsbesluit (over participatie in het kader van de Omgevingsverordening). Dit is niet juist. Participatie gaat over het proces rond de totstandkoming van specifieke wijzigingen in dit besluit. Dat betekent niet dat alle inbreng automatisch wordt overgenomen, maar wel dat belanghebbenden de kans krijgen om betrokken te worden. In dit geval is er geen sprake van een wijziging, waardoor deze vorm van participatie niet van toepassing is. Wij benadrukken, los van het participatievraagstuk, dat uw belang wel is meegenomen in de besluitvorming. In de voorbereiding van de vorige herziening hebben wij alle argumenten zorgvuldig afgewogen. Daarbij zijn wij tot de conclusie gekomen dat er, gezien de omstandigheden, nu onvoldoende aanleiding is om uw wijzigingsvoorstel over te nemen. Besluit en vervolg Wij handhaven de afwijzing van uw wijzigingsvoorstel. Net als eerder aangegeven, volgen wij hierin de beleidscyclus. Eerst wordt de provinciale rol beleidsmatig vastgelegd in de Omgevingsvisie of een programma, pas daarna worden geschikte instrumenten erbij gekozen. Dit hoeven niet per definitie instructieregels te zijn. Er zijn ook andere instrumenten om beleid tot uitvoering te brengen.

		verzoek tot wijzing voor de vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 alsnog inhoudelijk in behandeling wordt genomen. • Op grond van huidige beleidsdocumenten werd voorheen geen ingang gevonden om de bescherming van vitale (drink)waterinfrastructuur op te nemen. Echter, nu de actualisatie van de provinciale Omgevingsvisie loopt is die ingang er wel. Wij verzoeken u daarom om toe te zeggen dat in de geactualiseerde provinciale Omgevingsvisie ruimte en bescherming wordt opgenomen voor de vitale (drink-)waterinfrastructuur, zodat een verzoek tot wijziging bij de eerstvolgende herziening van de Omgevingsverordening kans van slagen heeft. Hoogachtend,	Er is op dit moment nog geen beleid over het beschermen van drinkwaterleidingen. Het huidige Regionaal Waterprogramma (RWP) richt zich alleen op grondwaterbeschermings- en waterwingebieden. Dit najaar starten wij een beleidsverkenning vitale nutsinfrastructuur waarin drinkwaterleidingen expliciet worden meegenomen. De uitkomsten worden gebruikt voor de herziening van de Omgevingsvisie en toekomstige beleidsprogramma's, waaronder het nieuwe RWP (gepland in 2027). De opzet van de beleidsverkenning is nu nog niet bekend. Wij kunnen ons voorstellen dat de drinkwaterbedrijven in Noord-Holland betrokken worden in de uitvoering van deze verkenning. Op dit moment kunnen wij geen toezeggingen doen over de opname van een instructieregel over drinkwaterleidingen in de OV NH2022.
ZW-10	Gemeente Uithoorn	Geachte Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Met deze brief geven wij u onze zienswijze op het ontwerp van de 'Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022'. Het ontwerp ligt tot en met 8juli 2025 ter inzage, waarbij eenieder de mogelijkheid heeft om een zienswijze te geven op de voorgestelde wijzigingen. De Omgevingsverordening Noord–Holland 2022 vertaalt provinciaal beleid in regelgeving. De Provincie Noord-Holland past de inhoud van de artikelen en bijbehorende toelichtingen van de OV NH2022 aan door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces. U wijzigt de Omgevingsverordening elk jaar, voor zover nodig, gericht op in werking treden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Dit is de vierde keer dat de OV NH2022 wordt aangepast. Wij als gemeente Uithoorn onderschrijven dit proces van jaarlijkse wijzingen van de Omgevingsverordening. De vierde herziening bevat wijzigingen op verschillende onderwerpen. Onze zienswijze ziet toe op de volgende onderwerpen: Wijziging van artikelen - 1.2 Beleidsrijke Wijzigingen van Artikelen – artikel 6.19a Voormalige agrarische bouwpercelen Wijzigingen in Toelichting - artikel 6.19a Wijziging van artikel 6.32b (datacenters) Hieronder wordt de zienswijze nader toegelicht: Artikel 6.19a en toelichting artikel 6.19a 1. Verwijzingen in leden kloppen niet in het	Hartelijk dank voor uw uitvoerige zienswijze op de voorgestelde wijzigingen. Hieronder gaan wij puntsgewijs in op uw zienswijze. *Artikel 6.19a en toelichting artikel 6.19a* 1. U wijst terecht op verschrijvingen in artikel 6.19a. Dit wordt gecorrigeerd. 2; U vraagt of het beter zou zijn om lid 1, 2 en 3 van artikel 6.19a te splitsen van de overige leden in dit artikel, omdat deze over de transformatie naar niet-woonfuncties gaan. Wij zien geen reden om de door u genoemde leden te splitsen. De regels zien op de mogelijkheden voor het omzetten en bebouwen van voormalige agrarische bouwpercelen. Deze regels hebben voldoende samenhang om een artikel te vormen. 3. U uit zorgen over de uitzondering op de sloopplicht voor bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen. Deze regel hebben we opgenomen om hergebruik van bestaande bebouwing mogelijk te maken. De instructieregels van de OV NH2022 zijn kaderstellend voor gemeentelijke omgevingsplannen, gemeenten mogen strenger zijn als zij bepaalde ontwikkelingen niet wenselijk vinden. Daarnaast moet het gaan om (bij)bebouwing die na het realiseren van de nieuwe ontwikkeling vergunningsvrij is. Het gaat dus niet om bebouwing die vergunningsvrij is bij de bestaande situatie. Dit zal verduidelijkt worden in de toelichting. 4. U vraagt of de voorwaarden in artikel 6.19a, lid 4, sub d en e opgenomen kunnen worden als

		gehele artikel. 2. Wij vragen ons af of het niet beter is om lid 1, 2 en 3 in een apart artikel op te nemen omdat hier de bedrijfswoning niet omgezet mag worden naar wonen. Het gaat daar niet over wonen maar omzetten naar een andere stedelijke kleinschalige functie. In lid 4 t/m 8 gaat het juist wel over omzetten naar wonen. Dit is verwarrend. 3. In lid 4 onder c, i is een regel opgenomen waar de bebouwing die past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen wordt uitgezonderd van de sloopverplichting. Dit is kennelijk gedaan om bebouwing mee te nemen naar het nieuwe plan als deze nog een functie kan vervullen. Het lijkt ons een beetje een vreemde overbodige regel die voorverwarring kan zorgen. Als een nieuwe woning gerealiseerd is kan blijken dat wat voorheen een vergunningvrij bouwwerk was, dat opeens niet meer is vanwege bijv. de positionering van de woning. En bovendien is het niet wenselijk dat nieuwe plannen geleid worden door vergunningvrije bouwwerken te hergebruiken. 4. In lid 4, onder d en e zijn regels opgenomen over het vrijhouden van bebouwing van het perceel en vrijhouden van verharding van het perceel. Het woord substantieel zorgt hiervoor verwarring en waarover de toelichting geen nadere informatie geeft. Het lijkt de gemeente beter om deze leden onder te brengen bij de toelichting van lid f dat toeziet op algehele verbetering van de omgevingskwaliteit. De afwijkingen die lid 7 benoemt gaan bovendien niet in op afwijken van lid 4, onder d en e. Ter verduidelijking, bij projecten die de gemeente Uithoorn uitvoert met een vereveningsfonds kan het zijn dat de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse toelaat dat meerdere woningen gerealiseerd worden. Dat betekent dan wel dat er relatiefveel bebouwing en verharding aanwezig is in de nieuwe situatie. Denk daarbij aan het opruimen van een bedrijf dat aan openteelt doet dat wordt opgeruimd met deze regel. Artikel 6.32b De wijziging van artikel 6.32b maakt het mogelijk dat Gedeputeerde Staten een uitzondering kan maken ten behoeve van de vestiging van datacenters buiten de drie aangewezen clusters. Hiervoor zijn verschillende voorwaarden opgesteld. Naar inzicht van de gemeente zijn	toelichting op de voorwaarde in artikel 6.19a, lid 4, sub f. Wij kiezen ervoor om deze voorwaarden apart op te nemen in de regel omdat de verbetering van de omgevingskwaliteit een extra inspanning moet zijn bovenop de afname van bebouwing en verharding bij de herinrichting van een perceel. 5. U geeft aan dat de afwijkingsmogelijkheid in artikel 6.19a, lid 7 niet ingaat op de voorwaarden in artikel 6.19a, lid 4, sub d en e. Wij passen de regel aan om dit mogelijk te maken. *Artikel 6.32b* 1/2. U schrijft dat het lastig is om aan de eerste voorwaarde van artikel 6.32b (datacenters) te voldoen, omdat datacenters in alle gemeenten buiten de aangewezen clusters zijn uitgesloten. Wij zijn er ons van bewust dat gemeenten nu geen ruimtelijke en strategische doelstellingen en ambities opstelt op basis van de aanwezigheid van datacenters in hun gemeente. Wij bedoelen met dit punt dat de datacenterontwikkeling mogelijke uitdagingen of ambities van de gemeente ondersteunt of haalbaar maakt. 3. Aangaande het punt van het advies van de netbeheerder klopt het dat zij ook een belang hebben. Wij achten het echter noodzakelijk als provincie dat er een onderbouwing komt van de bijdrage en invloed van de nieuwe datacenterontwikkeling op het net- en energiesysteem in de regio. 4. Voor een bijdrage aan brede welvaart verwijzen wij naar onze Brede Basismonitor. In deze monitor wordt de ontwikkelingen van 69 indicatoren weergeven. Tevens wordt hier de trend van de ontwikkeling van de 69 indicatoren belicht. De bijdrage aan welvaart wordt beoordeeld op basis van de 69 indicatoren. 5. Tot slot schrijft u over het voldoen aan de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland'. Wij geven u gelijk dat het moeilijk is om aan een richtlijn te voldoen waarin de opgesomde maatregelen invloed op elkaar kunnen hebben, waardoor de toepassing altijd maatwerk betreft. Wij passen deze voorwaarde aan naar: "De provincie beoordeelt nieuwe datacenterinitiatieven op basis van de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland".

		deze voorwaarden niet haalbaar en/of niet toetsbaar. Voorwaarde a. stelt dat de datacenterontwikkeling voldoet aan de gemeentelijke ruimtelijke en strategische doelstellingen en ambities. In de basis is deze voorwaarde lastig te voldoen aangezien datacenters in alle gemeenten buiten de aangewezen clusters zijn uitgesloten. Wil dit passend worden gemaakt moet het bijdragen aan bredere ambities. Voorwaarde b. stelt dat het datacenter een positieve impact heeft op het energiesysteem, hierover wordt geadviseerd door de netbeheerder. Een datacenter kan restwarmte leveren als bron voor een warmtenet. Echter de netbeheerder heeft hierbij ook een belang. Het is aan de overheid om het totaal belang af te wegen. Uiteraard kan de netbeheerder hierover adviseren. Echter daarnaast zien wij ook de complexiteit van de opgave rondom netcongestie en de rol die datacenters hierin spelen en daarbij moet het wel uitlegbaar blijven richting ondernemers en inwoners. Voorwaarde c. stelt dat de datacenterontwikkeling aantoonbaar bijdraagt aan een brede welvaart. Dit begrip is dusdanig breed dat deze niet getoetst kan worden. Indien de CBS definitie wordt gehanteerd dan dient de datacenterontwikkeling bij te dragen aan de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de volgende generaties en mensen in andere landen. Dit is niet toetsbaar. Voorwaarde d. stelt dat de ontwikkeling voldoet aan de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland'. Hier staan richtlijnen in over water terwijl nieuwe datacenters hiervoor andere technieken gebruiken. Daarnaast is het niet mogelijk om volledig te voldoen aan deze richtlijn. Het is tenslotte een richtlijn, geen voorwaarde. Wij zien uw reactie met interesse tegemoet en zijn beschikbaar om nadere toelichting te geven indien gewenst, Hoogachtend, Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Uithoorn, namens deze,	

ZW-11	Catch Legal B.V.	Geacht college, Van 28 mei tot en met 8 juli 2025 ligt het ontwerp van de 'Vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' (hierna: de herziening) ter inzage met de mogelijkheid voor het indienen van zienswijzen. Van die mogelijkheid maken wij hierbij gebruik. Onze zienswijze beperkt zich tot de voorgestelde aanpassingen naar aanleiding van de Datacenterstrategie 2025-2027. Wij zijn verheugd dat het actuele datacenterbeleid is beoogd door te voeren in de herziening, maar zien wel verbeterpunten in de wijze waarop dit nu in de herziening wordt voorgesteld. Om deze reden maken wij graag gebruik van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze. Op grond van artikel 6.32a van de Omgevingsverordening NH2022 mag een omgevingsplan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'Datacenter clustering toegestaan' voorzien in een nieuw datacenter met een bruto-vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 of een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. Verwerking Datacenterstrategie Op 2 februari 2025 hebben Provinciale Staten van Noord-Holland de Datacenterstrategie Noord-Holland 2025-2027 (hierna: datacenterstrategie) vastgesteld. In de datacenterstrategie staat, voor zover relevant, dat datacenters in bijzondere gevallen buiten het werkingsgebied 'Datacenter clustering toegestaan' zijn toegestaan. Deze voorwaarden zijn: 1. Het initiatief past binnen de gemeentelijke ruimtelijke en strategische doe/stellingen en ambities; 2. Dat de datacenterontwikkeling een positieve impact heeft op het energiesysteem en aantoonbaar bijdraagt aan brede welvaart. 3. De ontwikkeling moet voldoen aan de 'Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarde n datacenters NoordHolland'. 1 In de datacenterstrategie is ook opgenomen dat Provinciale Staten een datacenter buiten het werkingsgebied 'Datacenter clustering toegestaan' in uitzonderingsgevallen kunnen toestaan door een afwijkingsbepaling op te nemen in de Omgevingsverordening. 2 In de herziening is geen afwijkingsbepaling opgenomen. In de herziening worden de regels	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U geeft aan dat er sprake is van rechtsonzekerheid, omdat enkel in de toelichting van de Omgevingsverordening is aangegeven wanneer de provincie meewerkt aan het wijzigen van de werkingsgebieden en niet in de regels zelf een afwijking is opgenomen. Het wijzigen van een werkingsgebied betreft een al bestaande bevoegdheid van Gedeputeerde Staten (GS) waarvoor geen inhoudelijk afwegingskader is opgenomen. Wij kiezen ervoor om in de toelichting aan te geven onder welke omstandigheden het werkingsgebied kan worden gewijzigd ten behoeve van datacenters, omdat deze wijze een bepaalde mate van flexibiliteit met zich meebrengt. Er kunnen verschillende manieren zijn waarop invulling gegeven kan worden aan de uitgangspunten zoals gegeven in de toelichting. Dit geeft ruimte voor innovatie van initiatiefnemers. Wij laten de invulling van deze uitgangspunten dan ook bij de initiatiefnemer om samen tot het gewenste resultaat te komen. Het is daarom niet wenselijk om strenge voorwaarden op te nemen waaronder een datacenter wel of niet buiten het werkingsgebied gevestigd kan worden. Wij zijn het met u eens dat de toelichting op zichzelf niet bindend is. Wij zijn het niet met u eens dat dit een rechtsonzekere situatie creëert. Er wordt verwezen naar de wijze waarop kan worden voldaan aan de gestelde uitgangspunten. Zo verwijzingen wij naar de Datacenterstrategie en de Brede basismonitor Noord-Holland. Verder voert u aan dat deze wijziging van de toelichting onvoldoende rechtsbescherming zou bieden. Tegen het besluit tot het wijzigen van een werkingsgebied bestaat geen mogelijkheid tot bezwaar of beroep. Mocht er echter bezwaar zijn tegen de komst van een datacenter of het niet kunnen vestigen van een datacenter, kan wel tegen de gemeentelijke vergunning (of de weigering daarvan) bezwaar of beroep worden ingesteld. Als er sprake zou zijn van een afwijkingsmogelijkheid van de instructieregel in de Omgevingsverordening zou dat ook de enige rechtsbescherming zijn. Ook een ontheffing is alleen voor bezwaar en beroep vatbaar als deze wordt geweigerd. Bij verlening van een ontheffing maakt deze ook onderdeel uit van het (gemeentelijke) vergunningendossier.

		over het toestaan van een datacenter buiten het werkingsgebied 'Datacenter clustering toegestaan' überhaupt niet gewijzigd, enkel de toelichting. In de toelichting bij artikel 6.326 van de herziening staat Gedeputeerde Staten kunnen gebruik maken van de bevoegdheid zoals genoemd in artikel 73.3 van de Omgevingsverordening om een werkingsgebied te wijzigen. In uitzonderlijke gevallen kunnen zij toe staan om buiten het werkingsgebied 'datacenter toegestaan' en in het werkingsgebied 'datacenter uitgesloten' een datacenter te ontwikkelen. Een gemeente kan een verzoek doen aan Gedeputeerde Staten om van deze bevoegdheid gebruik te maken. Wij leggen de toelichting zo uit dat een gemeentebestuur Gedeputeerde Staten verzoeken om met toepassing van artikel 13.3 van de Omgevingsverordening de begrenzing te wijzigen van de werkingsgebieden 'datacenter uitgesloten' naar 'datacenter toegestaan'. Daarmee zou, althans dat lijkt ons de bedoeling, een datacenter zijn toegestaan op een locatie waar dat nu niet mag. Het op deze manier vertalen van de datacenterstrategie is rechtsonzeker en biedt onvoldoende rechtsbescherming. Bovendien is dit in strijd met de werkwijze zoals is opgenomen in de datacenterstrategie. Wij lichten dit toe. Rechtsonzeker Ten eerste bevat artikel 13.3 van de Omgevingsverordening NH2022 geen inhoudelijk afwegingskader. Er staat slechts dat Gedeputeerde Staten de begrenzing van een werkingsgebied kunnen wijzigen. Weliswaar volgt uit de toelichting van artikel 6.32b van het ontwerpbesluit dat het gebied kan worden gewijzigd als wordt voldaan aan de criteria van artikel 6.32a van de Omgevingsverordening NH2022 en de criteria uit de datacenterstrategie, maar dit betreft slechts een niet-bindende toelichting. Zoals uit vaste rechtspraak blijkt zijn enkel de regels en de verbeelding juridisch bindend.3 De toelichting is dit niet Zowel de provincie, als de gemeente, initiatiefnemers en burgers hebben er in het kader van de rechtszekerheid belang bij dat in de regels van omgevingsverordening duidelijk is opgenomen aan welke criteria datacenters buiten clustergemeenten worden getoetst, en dat dit	Het afwegingskader voor het verlenen van een ontheffing is vastgelegd in de Omgevingswet. Er is enkel een algemene ontheffingsregeling van de instructieregel mogelijk als deze regel gemeentelijk beleid belemmert. Het is dus aan de gemeente om aan te dragen dat er sprake is van een belemmering van beleid. Aan dit afwegingskader kan geen verdere invulling worden gegeven specifiek voor datacenters. De mogelijkheid om een ontheffing te verlenen is een algemene bevoegdheid van GS. De bevoegdheid blijft ook onder de deze herziening van de Omgevingsverordening bestaan. Dit betekent dat de mogelijkheid tot het aanvragen van een ontheffing ook nog steeds bestaat. Tegen de weigering daarvan kunnen rechtsmiddelen worden ingezet.

		beperkt blijft tot de criteria uit het beleid. Onvoldoende rechtsbescherming Ten tweede biedt een aanvraag om een werkingsgebied te wijzigen onvoldoende rechtsbescherming. Zeker in vergelijking tot een ontheffingsbevoegdheid als bedoeld in artikel 2.32 van de Omgevingswet. In de ontwerptoelichting staat dat de gemeente een verzoek tot wijziging van het werkingsgebied moet doen bij Gedeputeerde Staten. Wanneer Gedeputeerde Staten dit verzoek afwijzen, staan de gemeente en een eventuele initiatiefnemer met lege handen. Een besluit tot het al dan niet wijzigen van een werkingsgebied is geen appellabel besluit. Dit wordt bevestigd in de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 26 maart 2025, ECLI:NL:RVS:2025:1282. In deze uitspraak bevestigde de Afdeling dat een besluit tot wijziging van een werkingsgebied van een provinciale verordening een algemeen verbindend voorschrift is.4 Op grond van artikel 8:3, aanhef en onder a, van de Algemene wet bestuursrecht kan geen beroep worden ingesteld tegen een besluit, inhoudende een algemeen verbindend voorschrift. In tegenstelling tot het wijzigen van het werkingsgebied, is de weigering een ontheffing te verlenen wél appellabel op grond van 16.85, in samenhang gelezen met artikel 16.32 van de Omgevingswet. Ook gelet op de rechtsbescherming zien wij aanleiding om een expliciete ontheffingsmogelijkheid op te nemen in de herziening. Afwijken werkwijze datacenterstrategie Bovendien is deze werkwijze een afwijking van de werkwijze die Provinciale Staten hebben voorgeschreven in de datacenterstrategie, namelijk dat voor datacenters buiten clustergemeenten een afwijkingsbepaling zou worden opgenomen in de Omgevingsverordening. Alternatief Als alternatief zou ook gekeken kunnen worden naar artikel 6.14a, derde lid, van de Omgevingsverordening NH2022. In dat geval geldt het verbod voor datacenters niet, indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Deze beoordeling is aan het gemeentebestuur. Verzoek Op grond van het bovenstaande verzoeken wij	

		Provinciale Staten om voor het toestaan van datacenters buiten het werkingsgebied een duidelijkere en meer afgebakende bevoegdheid op te nemen, zoals een ontheffingsbevoegdheid. In deze ontheffingsbevoegdheid kunnen Provinciale Staten de relevante toetsingscriteria geven. Als alternatief kan ook een uitzondering op het verbod op het vestigen van datacenters worden gegeven, vergelijkbaar met artikel 6.14a, derde lid, van de Omgevingsverordening NH2022. Een dergelijke afwijkingsbevoegdheid is in lijn met de werkwijze zoals voorgeschreven in de datacenterstrategie. Wij zijn uiteraard bereid tot een nadere toelichting op deze zienswijze.	
ZW-12	Fietsersbond	Geacht College, U wijzigt jaarlijks de Omgevingsverordening. Het fietsnetwerk van de provincie speelt een cruciale rol in de doelstellingen van de provincie en dient daarom beschermd te worden. Op dit moment bedreigen plannen voor natuurontwikkelingen het recreatieve fietsnetwerk in de duinen. De provincie Zuid-Holland heeft het recreatief fietsnetwerk opgenomen in de Omgevingsverordening. Concreet verzoeken wij u het provincie-brede hoofdfietsnetwerk te verankeren met als stelregel dat ruimtelijke ontwikkelingen het hoofdfietsnetwerk moeten versterken en verbeteren, en ten minste niet mag verslechteren. Dit geldt ook voor het recreatieve fietsnetwerk in de duinen. We verzoeken u daarom -het belang van recreatie en recreatief fietsen te beschrijven, evenals fietsen in het algemeen. -de onaantastbaarheid van het recreatief netwerk in de duinen vast te leggen, [LF routes icoonroutes, Eurovelo en knooppuntennetwerk] ieder fietspad vrij te houden van zand- en wateroverlast, zie de petitie van de Fietsersbond en de motie van de gemeente Bergen. -iedere ingreep die een fietspad kan bedreigen te verbieden Wij vragen ook behoud van tracés en de kwaliteit van belangrijke utilitaire routes die kernen met elkaar verbinden, waaronder doorfietsroutes. Met vriendelijke groet Fietsersbond, Provinciale Kerngroep	Hartelijk dank voor uw zienswijze. Deze gaat niet over de onderwerpen die in deze ronde worden aangepast in de Omgevingsverordening. Om die reden kan uw zienswijze in dit proces niet worden meegenomen. Voor nieuwe wijzigingen kunt u een voorstel indienen via de webpagina van de Omgevingsverordening: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet#Omgevingsverordening-NH2022

ZW-13	Vattenfall Power Generation Netherlands BV	Geacht college, Van 28 mei tot en met 8 juli 2025 ligt het ontwerp van de 'Vierde herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' (hierna: de herziening) ter inzage met de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Middels deze brief doet Vattenfall Power Generation Netherlands BV u haar zienswijze daarop toekomen. De herziening ziet op meerdere onderwerpen. Deze zienswijze beperkt zich tot de voorgestelde aanpassing van artikel 6.32b van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (hierna: Omgevingsverordening NH2022). Op grond van het huidige artikel 6.32b van de Omgevingsverordening NH2022 mag een omgevingsplan, kort gezegd, geen datacenters toestaan in het werkingsgebied 'datacenters uitgesloten'. Op grond van het tweede lid van artikel 6.32b zijn enkele concrete lopende initiatieven uitgezonderd van deze regel, waaronder een datacenter op het Vattenfall-terrein in de gemeente Diemen. Voor dit concrete initiatief geldt dat uiterlijk 31 december 2026 een (ruimtelijk) ontwerpbesluit ter inzage moet liggen. Herstel omissie Met de voorgestelde herziening van artikel 6.32b van de Omgevingsverordening NH2022 komt het tweede lid te vervallen. Daardoor geldt geen uitzondering meer voor een datacenter op het Vattenfall-terrein. Volgens de toelichting bij de herziening is voor de datacenters die genoemd worden in het tweede lid een ontwerpbesluit ingediend en zou de uitzondering daarom niet meer nodig zijn. Dit is feitelijk onjuist. Voor het datacenter op het Vattenfall-terrein is nog geen aanvraag ingediend en dus ook geen ontwerpbesluit ter inzage gelegd. De uitzonderingspositie voor een datacenter op het Vattenfall-terrein blijft dus noodzakelijk voor de uitwerking van dit lopende initiatief. Wij vermoeden dat het een misverstand betreft en verzoeken u om dit te herstellen. Wij benadrukken dat niet ter discussie staat dat nog altijd sprake is van een lopend initiatief. Dat blijkt ook uit de Datacenterstrategie 2025-2027 waar in tabel 1 in paragraaf 3.2.1 door Provinciale Staten nog eens expliciet naar het lopende initiatief in Diemen wordt verwezen. Ook verwijst de Datacenterstrategie 2025-2027 naar de afspraken die voor Diemen zijn gemaakt	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U geeft aan dat er sprake is van een omissie ten aanzien van het indienen van een ontwerpbesluit. Wij zien reden om de voorgenomen wijziging aan te passen naar aanleiding van uw zienswijze. Er is inderdaad voor het datacenter op het Vattenfall-terrein nog geen aanvraag ingediend en dus ook geen ontwerpbesluit ter inzage gelegd. Artikel 6.32b, tweede lid, zal niet worden verwijderd in deze herziening van de OV NH22 en zal dus worden behouden. Wij passen het artikel wel aan, want de ontwikkeling in Haarlem is in de tussentijd wel gestart, dus de uitzonderingspositie van Haarlem vervalt. Aangaande het verlengen van de termijn heeft de provincie, na overleg met de gemeente Diemen, besloten om de termijn met één jaar te verlenen tot 31 december 2027. U geeft zelf aan op basis van actuele inzichten nog 9 tot 12 maanden met de voorbereidingen bezig te zijn. Wij achten het realistisch, en dit is ook met de gemeente Diemen besproken, dat uw aanvraag binnen één jaar na indiening wordt behandeld met als resultaat dat er een ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd. De verlenging van de termijn wordt opgenomen in Artikel 6.32b, lid 2.

		in de Samenwerkingsovereenkomst. Hier valt het ontwikkelen van een datacenter onder. Er valt dan ook niet in te zien waarom er met de herziening afgedaan wordt aan de uitzonderingsbepaling met eerbiedigende werking voor dit lopende initiatief en waarom het overgangsrecht waarin artikel 6.32b, tweede lid, van de Omgevingsverordening NH2022 voorzag niet behouden kan blijven. Termijn Wij verzoeken u de termijn waarbinnen een (ruimtelijk) ontwerpbesluit gepubliceerd moet zijn te verlengen met twee jaar, tot en met 31 december 2028. Met het verlengen van de termijn ontstaat de benodigde ruimte voor het zorgvuldig voorbereiden van de benodigde aanvragen en toestemmingen en het bestuurlijke besluitvormingsproces. Dit lichten wij toe. Inmiddels heeft Vattenfall in samenwerking met Datacenter Diemen de voorbereidingen van het initiatief opnieuw opgepakt. Dit is gedaan naar aanleiding van de door Vattenfall in oktober 2024 met een zestal overheden gesloten overeenkomst over de verduurzaming van het Diemen-net (zoals genoemd in de datacenterstrategie), alsmede de door Vattenfall met de gemeente opgestelde intentieverklaring. Inmiddels is het ecologisch onderzoek al geruime tijd gaande en is ook gestart met architectonisch, stedenbouwkundig en landschappelijk ontwerp. Er zijn diverse overleggen met de gemeente Diemen gevoerd, een overeenkomst kostenverhaal planvorming is in voorbereiding en een eerste overleg met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied heeft plaatsgevonden. Kortom, er zijn concrete stappen gezet in de ontwikkeling van het datacenter met restwarmte uitkoppeling. In de praktijk blijkt dat een zorgvuldige voorbereiding inclusief participatie de nodige tijd vraagt. Dit is ook mede het gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, waarmee - logischerwijs - nog niet veel ervaring is opgedaan en die dus tot de nodige extra vraagstukken leidt. Vattenfall en Datacenter Diemen verwachten op basis van actuele inzichten nog 9-12 maanden met de voorbereidingen bezig te zijn. Nadien kan het besluitvormingsproces bij het bevoegd gezag worden opgestart. We verwachten dat de behandeling van een dergelijk verzoek, mede gelet op de raadsverkiezingen in 2026 en de	

		Omgevingswet de nodige tijd zal vergen. In theorie kan er dan eind 2026 een ontwerpbesluit voorliggen, maar wij kunnen ons voorstellen dat dit voor de bevoegde gezagen een krap tijdpad is. Om de nodige flexibiliteit in de procedures te behouden, verzoeken wij u om de termijn te verlengen tot en met 31 december 2028. Geen gelijkwaardig alternatief Wij gaan ervan uit dat de genoemde omissie wordt hersteld en het overgangsrecht voor het lopende initiatief als zodanig in de Omgevingsverordening NH2022 gehandhaafd blijft. Voor de volledigheid merken wij op dat de in de toelichting genoemde werkwijze geen gelijkwaardig alternatief biedt om een lopend initiatief te eerbiedigen. Uit de toelichting bij de herziening blijkt dat bij eventuele vertraging van een project dat genoemd werd in het tweede lid van artikel 6.32b van de Omgevingsverordening NH2022, het werkingsgebied 'datacenters toegestaan' gewijzigd kan worden, waarmee een datacenter buiten de clustergemeenten alsnog kan worden toegestaan. Allereerst merken wij op dat de mogelijkheid om af te wijken van artikel 6.32a en artikel 6.32b, eerste lid, van de Omgevingsverordening NH2022 niet in de Omgevingsverordening NH2022 zelf staat. De mogelijkheid om af te wijken staat in de (niet-juridisch bindende) toelichting op de Omgevingsverordening NH2022 en in de Datacenterstrategie 2025-2027, paragraaf 2.2. De mogelijkheid tot het afwijken van de clusterbepaling zou in de voorschriften van de Omgevingsverordening NH2022 zelf opgenomen moeten worden. Dit staat ook in de Datacenterstrategie 2025-2027: "Wij handhaven de clusterbepaling in Noord-Holland, maar in uitzonderlijke gevallen wil de provincie kunnen besluiten om hiervan af te wijken. Dit wil de provincie mogelijk maken door een afwijkingsbepaling op te nemen in de Omgevingsverordening". Een dergelijke afwijkingsbepaling ontbreekt nu. Voorts geldt dat de wijziging van een werkingsgebied een complex(er) traject is, waarbij slechts tweemaal per jaar het werkingsgebied wordt gewijzigd, waarmee de ontwikkeling van het datacenter op het Vattenfall-terrein via deze procedure vertraging zal oplopen. Daarbij zijn de toetsingskaders voor het wijzigen van het	

		werkingsgebied ten behoeve van dit lopende initiatief rechtsonzeker, omdat deze slechts in de niet-juridisch bindende toelichting zijn opgenomen. Een mogelijke route via het wijzigen van de werkingsgebieden is dus allerminst een gelijkwaardig alternatief waarmee het lopende initiatief in Diemen overgangsrechtelijk wordt beschermd. Om die reden verzoeken wij u het overgangsrecht voor het lopende initiatief te handhaven. Verzoek Op grond van het bovenstaande verzoeken wij u om de uitzondering voor het lopende initiatief voor een datacenter op het Vattenfall-terrein, zoals genoemd in het tweede lid van artikel 6.32b van de huidige Omgevingsverordening NH2022 te behouden. Tevens verzoeken wij u de termijn voor het publiceren van een ontwerpbesluit met twee jaar te verlengen (tot en met 31 december 2028). Wij zijn uiteraard bereid tot een nadere toelichting op deze zienswijze. Hoogachtend,	
ZW-14	Stichting Landschap Noord-Holland	Geachte heer, mevrouw, Hierbij wil de Stichting Landschap Noord-Holland een zienswijze indienen over het “Ontwerp vierde herziening Omgevingsverordening NH2022”. Zoals u zelf aangeeft op blz 2 van de “Toelichting op de wijzigingen in de vierde herziening Omgevingsverordening Noord–Holland 2022 (ontwerp)”, heeft er een gesprek plaatsgevonden met Landschap Noord-Holland over de aanpassing van de regels over bebouwing van voormalige agrarische bouwpercelen. In dit gesprek hebben we onze zorg uitgesproken over een verdere verstening van het landschap. De regels voor bebouwing op voormalige agrarische bouwpercelen zijn de laatste jaren al behoorlijk verruimd. Onze organisatie is van mening dat een volgende verruiming niet gewenst is, en wil voorstellen om de huidige regels te behouden. Op dit moment is de bouw van een tweede woning alleen toegestaan indien er meer dan 1.000 vierkante meter aan bebouwing wordt gesloopt. Volgens de nieuwe regels mag er altijd een tweede woning worden gebouwd, ook als er maar een kleine schuur wordt gesloopt. In ruil voor het verwijderen van een kleine hoeveelheid bebouwing verschijnen er straks drie woningen	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U geeft aan dat u zich zorgen maakt dat de verstening van de provincie Noord-Holland verder toe zal nemen door de voorgestelde wijziging. Het doel van de regels is om juist te zorgen dat er minder bebouwing komt. Er is opgenomen dat bij de transformatie van vrijkomende (agrarische) bedrijfsbebouwing "*na herinrichting van het perceel een substantieel deel van het perceel bebouwingsvrij is en blijft*". Er mogen maximaal drie woningen worden gebouwd onder bepaalde voorwaarden, niet vier, zoals door u gesteld. Wij nemen kennis van uw zorg dat ontwikkelaars agrarische percelen gaan opkopen en ontwikkelen naar drie grote reguliere woningen en het effect hiervan op de agrarische grondprijzen, mogelijke bedrijfsopvolging en nieuwe agrarische ondernemers. Er wordt door u voorgesteld om de sloopeis van 1000m2 terug te brengen voor de realisatie van maximaal twee reguliere woningen, en een extra voorwaarde op te nemen voor de realisatie van een derde reguliere woning. De voorgestelde regels beogen om percelen met minder dan 1000m2 bedrijfsbebouwing ook in aanmerking te laten komen voor transformatie. Zo kan er meer vrijkomende agrarische bebouwing in het

		in het landschap: de oude agrarische bedrijfswoning en de twee nieuwe “compensatiewoningen”. Onderdeel van het ontwerp-herziening is de mogelijkheid om voortaan drie woningen te bouwen in ruil voor het slopen van 1.000 vierkante meter agrarische bebouwing. Op dit moment is het al mogelijk om een derde woning te bouwen, mits “deze derde burgerwoning noodzakelijk is om een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie mogelijk te maken.” Gedeputeerde Staten stelt nu voor om deze verplichting te vervangen door een kwantitatieve norm: indien er meer dan 1.000 vierkante meter aan bedrijfsbebouwing wordt gesloopt, is het voortaan toegestaan om drie woningen te realiseren. In combinatie met de bestaande bedrijfswoning zijn er dan vier woningen aanwezig, met de bijbehorende parkeerplaatsen en bijgebouwen zoals garages. Er is geen bovengrens gesteld aan de omvang van de nieuwe reguliere woningen. In principe mogen de nieuwe woningen net zo groot worden als de nieuwe bewoners wensen. Daarnaast is het volgens gemeentelijke regels vaak ook mogelijk om grote bijgebouwen te realiseren voor bijvoorbeeld een atelier of een logeergelegenheid. Landschap Noord-Holland vreest dat op landschappelijk aantrekkelijke locaties als de binnenduinrand, of de veenweiden rond Amsterdam, agrarische bedrijven voor een hoog bedrag worden opgekocht waarna de aanwezige bedrijfsgebouwen worden gesloopt, en er twee of drie grote vrijstaande woningen met bijgebouwen worden gebouwd. In de oude “ruimte voor ruimteregeling” was nog een bepaling opgenomen waardoor speculatie werd afgeremd. De taxatiewaarde van de nieuwe woningen mocht niet hoger zijn dan de landbouwkundige waarde van het aangekochte perceel, aangevuld met de sloop- en nieuwbouwkosten. In het huidige voorstel is er geen relatie meer tussen de grondwaarde van het perceel, en de hoeveelheid of de omvang van de “compensatiewoningen”. In de praktijk worden hierdoor naar alle waarschijnlijkheid landbouwbedrijven nabij Amsterdam of de duinen voor veel geld opgekocht. De nieuwe regels hebben hierdoor een averechts effect. Er is geen sprake van het saneren van leegstaande	landschap worden opgeruimd. Verder vraagt u naar de mogelijkheid om nieuwe reguliere woningen elders te realiseren bij de sloop van vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing. Het klopt dat de voorgestelde regels deze ruimte niet bieden, maar indien een gemeente dit wenselijk acht kunnen zij dit middels een verevingsfonds doen, conform artikel 6.19a lid 7. <u>6.91a Peilbesluit in Veenpolderlandschappen</u> Bestrijding van bodemdaling levert een belangrijke bijdrage aan het terugdringen van CO2emissies. Als functionele overheid heeft een waterschap geen expliciete CO2reductie taak. Het beperken of tegengaan van bodemdaling (en daarmee de broeikasgasemissies) kan het waterschap alleen nastreven als dit mede is te verantwoorden op basis van de genoemde doelen van het watersysteembeheer. Als bodemdaling ertoe leidt dat het steeds moeilijker (en duurder) wordt om de waterbeheertaak goed en doelmatig uit te voeren, is dat een belangrijke reden om het tot dan gevoerde beheer te wijzigen. Het tegengaan van bodemdaling kan het waterschap niet alleen, het waterschap is daarbij afhankelijk van de provincie en gemeenten. Het terugdringen van de broeikasgasemissies uit veenoxidatie en het tegengaan van bodemdaling vraagt om een samenwerking van overheden en andere betrokken partijen. De concrete aanpak in bodemdaling van het waterschap moet onder de regie en sturing van de provincie plaatsvinden om een gedragen verandering met benodigde ondersteuning van de algemene democratie door te kunnen voeren. De provincie heeft instrumenten in handen om (indien nodig) te sturen richting de gemeente en het waterschap. Provincies en gemeenten maken keuzes hoe het buitengebied wordt ingericht en functioneert. Als in een gebied lastige keuzes moeten worden gemaakt die effect hebben op het landgebruik (vanwege de vernatting van de percelen), moeten overheden gezamenlijk die keuze maken. Het is aan de provincie als ruimtelijke ordeningspartij om hier regie te nemen en te sturen op de afgesproken doelen op het gebied van CO2reductie en tegengaan van bodemdaling in veenweidegebieden. De ruimtelijke ordening

		agrarische bebouwing, maar van het verhogen van de agrarische grondprijs. Boerderijen met bijbehorende bedrijfsbebouwing worden straks niet meer voor de agrarische waarde verkocht, maar voor de waarde van de twee of drie grote vrijstaande woningen welke na sloop van de bedrijfsbebouwing mogen worden gebouwd. Het zal hierdoor voor een bedrijfsopvolger of een startende agrarische ondernemer moeilijker worden om een agrarisch bedrijf op een landschappelijk aantrekkelijke locatie over te nemen. Landschap Noord-Holland wil dan ook voorstellen om de huidige regels te behouden, en aan Artikel 6.19a lid 4 de volgende regel toe te voegen: (als) meer dan 1.000 m^2 grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogelijk wordt gemaakt. Indien de provincie dit onwenselijk acht, willen we voorstellen om een minimale oppervlakte aan te slopen bedrijfsbebouwing in de omgevingsverordening op te nemen. Volgens het huidige voorstel mogen er al twee woningen worden gebouwd zodra er een schuurtje van 100 vierkante meter wordt gesloopt. De stap van 1.000 vierkante meter in de huidige regels naar nul vierkante meter is wel erg groot. Om verdere verstening van het landschap door de bouw van drie compensatiewoningen te voorkomen, willen we voorstellen om lid 5 te schrappen, en te vervangen door de huidige regel: het omgevingsplan kan voorzien in een derde burgerwoning indien in de motivering wordt onderbouwd dat deze derde burgerwoning financieel noodzakelijk is om een substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit op de betreffende locatie mogelijk te maken. Waarbij uiteraard de overige voorwaarden zoals de sloop van minimaal 1.000 vierkante meter bedrijfsbebouwing randvoorwaardelijk is. Door de initiatiefnemer aan te laten tonen dat de bouw van een derde woning nodig is om substantiële verbetering van de omgevingskwaliteit mogelijk te maken, wordt het prijsopdrijvend effect grotendeels voorkomen. In vrijwel alle gevallen is de waarde van twee compensatiewoningen voldoende om de aanwezige bedrijfsbebouwing te verwijderen. In de zeldzame gevallen waar drie woningen nodig zijn, bijvoorbeeld om vervuilde grond te	geeft de belangrijkste instrumenten om ingrijpende keuzes in het landgebruik door te kunnen voeren (denk bijvoorbeeld aan het veranderen van functies). Het waterschap kan vervolgens zijn instrumenten inzetten ter ondersteuning van deze keuzes. Het beheren van de drooglegging is een specifieke functie van het waterschap. De rol van de provincie, zit zoals hierboven geschetst op ruimtelijke ordening en het terugdringen van broeikasgasuitstoot. Daarom blijft in de instructieregel gesproken worden over broeikasgasuitstoot in plaats van drooglegging. Uw zienswijze aangaande het Peilbesluit in Veenpolderlandschappen heeft wel aanleiding gegeven tot aanpassing van artikel 6.42. In het eerste lid, onderdeel j, van dit artikel wordt "het werkingsgebied" ingevoegd. Op deze manier krijgt het scheurverbod van grasland hetzelfde werkingsgebied als het nieuw toegevoegde artikel 6.91a.

		verwijderen, maakt bovenstaande regels maatwerk mogelijk. In andere provincies worden de “ruimte voor ruimte-woningen” niet op dezelfde locatie gebouwd, maar elders in de gemeente. Door de nieuwe woningen geconcentreerd in een nieuwe nederzetting te bouwen, neemt de verstening van het landschap af. In Noord-Holland is het niet toegestaan om de compensatiewoningen elders te realiseren. Om de kwaliteit van het landschap te verbeteren, kan het in een aantal gevallen wenselijk zijn om de nieuwe woningen op een andere locatie te realiseren. Landschap Noord-Holland wil dan ook voorstellen om de volgende regel toe te voegen aan Artikel 6.19a Voormalige agrarische bouwpercelen: indien het voor het substantieel verbeteren van de omgevingskwaliteit wenselijk is om de overige bedrijfsbebouwing na sloop niet te vervangen door nieuwe bebouwing, is het toegestaan om de reguliere woningen elders in dezelfde gemeente te realiseren. Er dient hierbij sprake te zijn van een verbetering van de omgevingskwaliteit op het schaalniveau van de gemeente. In de nieuwe regels zijn geen grenzen opgenomen over de omvang van de nieuwe reguliere woningen en bijbehorende bijgebouwen. Om verbetering van de ruimtelijke kwaliteit mogelijk te kunnen maken, stelt Landschap Noord-Holland voor om een bovengrens op te nemen over de grondoppervlakte van de reguliere woningen en de bijgebouwen, en de nokhoogte van de nieuwbouw. Het lijkt ons reëel dat de nieuwe reguliere woningen niet veel groter en hoger mogen worden dan de huidige agrarische woning. Landschap Noord-Holland stelt dan ook voor om de volgende regel toe te voegen aan Artikel 6.19a Voormalige agrarische bouwpercelen: de grondoppervlakte van de reguliere woningen mag niet groter zijn dan de grondoppervlakte van de rechtmatig aanwezige bedrijfswoning, waarbij een toename van 25% is toegestaan. De nokhoogte van de reguliere woningen mag niet hoger zijn dan de nokhoogte van de rechtmatig aanwezige bedrijfswoning. De grondoppervlakte van de bijgebouwen mag niet groter zijn dan 50 vierkante meter per reguliere woning.	

		6.91a Peilbesluit in Veenpolderlandschappen In de ontwerp-herziening wordt een nieuw artikel opgenomen, waardoor de drooglegging in veenpolderlandschappen niet mag toenemen: In het werkingsgebied Veenpolderlandschappen leidt een nieuw peilbesluit of een wijziging van een peilbesluit niet tot een toename van de broeikasgasuitstoot in het betreffende peilgebied ten opzichte van de broeikasgasuitstoot die het gevolg is van het peilbesluit ten tijde van de ingangsdatum van dit geldende peilbesluit. In de praktijk is dit bij de meeste waterschappen al bestaand beleid. Zo is dit principe al opgenomen in de Nota Peilbeheer AGV uit 2019. Wij willen voorstellen om de bestaande regels uit de waterschapsverordeningen over te nemen, waardoor er meer duidelijkheid ontstaat over de gewenste koers. AGV heeft in haar verordening opgenomen dat er geen sprake mag zijn van een drooglegging in veengebieden groter dan 60 centimeter. Landschap Noord-Holland wil voorstellen om dit principe ook in de provinciale omgevingsverordening op te nemen, door het toevoegen van het volgende voorschrift: In het werkingsgebied Veenpolderlandschappen mag een nieuw peilbesluit of een wijziging van een peilbesluit niet leiden tot een drooglegging ten opzichte van het maaiveld welke groter is dan 60 centimeter. In de huidige verordening is onder artikel 6.42 het volgende opgenomen: 1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied agrarische bedrijven kan het voorzien in agrarische bedrijven, waarbij geldt dat: J. indien het agrarisch bedrijf is gelegen in veenpolderlandschap, het omgevingsplan een verbod bevat op het scheuren van grasland. Landschap Noord-Holland wil voorstellen om dit verbod op het scheuren van grasland ook toe te voegen aan artikel 6.91. Het verbod op scheuren is immers ingesteld om de uitstoot van broeikasgassen te beperken. Door artikel 6.91 te wijzigen in “verminderen uitstoot broeikasgasuitstoot in veenpolderlandschappen” en hier vervolgens de maatregelen gericht op het verminderen van de uitstoot in op te nemen, ontstaat er een coherent overzicht van de provinciale regels om dit doel te bereiken.	

		Indien u hier niet voor kiest, stellen we voor om het woord “werkingsgebied” toe te voegen aan artikel 6.42: 1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied agrarische bedrijven kan het voorzien in agrarische bedrijven, waarbij geldt dat: J. indien het agrarisch bedrijf is gelegen in het werkingsgebied veenpolderlandschappen, het omgevingsplan een verbod bevat op het scheuren van grasland. Door de ligging van het ruimtelijk begrip “veenpolderlandschap” nader te definiëren als “het werkingsgebied veenpolderlandschappen”, is het voor een initiatiefnemer mogelijk om de ligging op de kaart van het werkingsgebied op te zoeken. Hierdoor ontstaat rechtszekerheid. Hopelijk wilt u bovenstaande voorgestelde wijzigingen in de vierde herziening van de Omgevingsverordening NH2022 overnemen. Met vriendelijke groet,	
ZW-15	Stichting Eilandraad Marken	Geacht college van Gedeputeerde Staten, Op 4 juni 2025 heeft de Gemeente Waterland een zienswijze ingediend ten aanzien van de vierde herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. De Stichting Eilandraad Marken ondersteunt deze zienswijze (met kenmerk 12244-2025) en wil ter aanvulling ook haar eigen zienswijze indienen. De Stichting Eilandraad Marken is een onafhankelijke stichting welke al decennialang actief is in de gemeente Waterland met als doel de leefbaarheid op Marken te bewaken en te bevorderen. De contacten met onze gemeente zijn goed en zij brachten ons dan ook op de hoogte van het indienen van hun zienswijze met het advies om, gezien het unieke karakter van Marken, ook een eigen zienswijze in te dienen. Wij zijn van mening dat de situatie op Marken een specifieke benadering behoeft en de argumenten hiertoe dragen wij uit in deze brief. Uniek karakter van Marken Marken is een belangrijke toeristische trekpleister in Noord-Holland. We zijn altijd zuinig geweest op ons prachtige dorp, daardoor is de karakteristieke bouwstijl van de houten huizen behouden en zijn landschapselementen zoals onze terpen onaangetast. We hebben op Marken het hoogste aantal panden met een monumentenstatus binnen de gemeente Waterland en is in het geheel als ‘bescherm	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U vraagt de ons om een uitzondering te maken op art. 6.18b / 6.19a voor een aantal locaties op Marken vanwege de dringende woningbouwopgave op het eiland. De voorgestelde regels zijn niet bedoeld om meer woningbouw mogelijk te maken, maar om de omgevingskwaliteit te verbeteren door het opruimen van leegstaande bedrijfsbebouwing. Onder de voorgestelde regels komen ook percelen met minder dan 1000m2 vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing in aanmerking voor transformatie naar maximaal twee reguliere woningen onder bepaalde voorwaarden. Per 1 januari 2025 is de mogelijkheid om te bouwen aan de rand van kernen en dorpslinten in Beschermd Landschap verruimd. Er is geen aanleiding om op Marken meer ruimte te bieden dan elders in Noord-Holland bij transformatie van agrarische percelen.

		dorpsgebied' aangemerkt. De keerzijde hiervan is dat het op Marken ontbreekt aan locaties waar substantiële aantallen woningen gerealiseerd kunnen en ook mogen worden. Woningen noodzakelijk voor een leefbaar Marken Voor uitbreiding van het woningaanbod dient gekeken te worden naar inbreilocaties waar, op particulier initiatief, een aantal woningen gerealiseerd kan worden. Dit is echter in de huidige situatie qua provinciale regelgeving zo goed als onmogelijk voor het buitengebied van Marken. De percelen en opstallen met agrarische bestemming in het buitengebied van Marken zijn veel kleiner dan elders in Noord-Holland. En de eigenaren en bewoners van deze betreffende percelen hebben geen enkele behoefte tot het starten van (kleinschalige) agrarische activiteiten, nu en in de nabije toekomst. Marken heeft daarnaast veel last van individuen of partijen die woningen opkopen voor recreatie of als beleggingsobject. Dit veroorzaakt leegstand en in veel gevallen ook verkrotting, doordat deze objecten niet bewoond en slecht onderhouden worden. Deze leegstand en verkrotting is een groot probleem voor de leefbaarheid op Marken. Het neemt momenteel dusdanige vormen aan dat de recente uitbreiding van het woningaanbod met ongeveer 100 nieuwbouwwoningen op de voormalige voetbalvelden op Marken bijna voor de helft weer teniet gedaan wordt door deze leegstaande en vervallen woningen. Wat betekent dit voor Marken? Dit heeft tot gevolg dat jongeren en starters die graag op Marken willen (blijven) wonen geen kans krijgen op de woningmarkt. Wij zien veel Marker jongeren noodgedwongen vertrekken en dit levert, in combinatie met de toenemende vergrijzing, een terugloop in het aantal inwoners op. En u zult begrijpen dat dit een ongunstig effect heeft op de voorzieningen en leefbaarheid op Marken. Samenvattend: • Aantasting van de leefbaarheid, een dak boven het hoofd is één van de meest essentiële punten van leefbaarheid en iets dat in de huidige situatie voor Marker jongeren en	

		starters bijna niet meer te realiseren is; • Met als gevolg het vertrek van onze jongeren. Tel hier de vergijzing bij op en u begrijpt de forse consequenties voor het voorzieningenniveau op Marken; • Instandhouding van een basisschool wordt elk jaar moeilijker en het blijven leveren van lokale medische zorg staat onder druk.. • Ook de verbindende eigenschap van de verschillende (sport)verenigingen komt in het gedrang door teruglopende ledenaantallen. Iets dat in kleine kernen, zoals Marken, van immens belang is. • En het rendabel houden van een supermarktvoorziening is onzeker en het is allerminst zeker of Marken in de toekomst lijnen aan openbaar vervoer kan behouden Ons beroep richting onze Provincie Als Stichting Eilandraad Marken begrijpen we dat de Provincie Noord-Holland met de Omgevingsverordening 2022 één regeling opstelt die zoveel mogelijk plekken in Noord-Holland de ruimte biedt voor, onder andere, woningbouw, met behoud van hun unieke karakter. En wij zijn er ook van overtuigd dat Marken één van die Noord-Hollands unieke plekken is waar een specifieke benadering benodigd is. Het is daarom van essentieel belang om onze gemeente Waterland de ruimte te bieden om af te wijken van de Omgevingsverordening 2022, of om via de Provincie hier uitzonderingen op mogelijk te maken. Ontwikkeling van locaties voor woningbouw zal op Marken altijd gebeuren met in achtneming van het karakter en de stijl van ons mooie schiereiland. Specifiek verwijzen we dan naar Art. 6.18b en 6.19a. uit de Omgevingsverordening 2022. Wij vragen de Provincie om voor Marken een uitzondering te maken, om het mogelijk te maken burgerwoningen te bouwen op (voormalige) agrarische bouwpercelen. Dit betreft aanpassen van het maximum te bouwen burgerwoningen van 2 naar 3 en de minimale grondoppervlakte van het perceel van 1.000 m^2 los te laten. Dit omdat de perceelgrootte van de betreffende percelen op Marken dusdanig klein is dat met de huidige verordening het bouwen van voldoende nieuwe woningen onmogelijk is. Deze uitzondering vragen we voor drie locaties op Marken, te weten: 1. Kruisbaakweg 6, te Marken;	

		2. Moeniswerverpad 1, te Marken; 3. Moeniswerf 1, te Marken. Er zijn op het moment van schrijven van deze brief nog voor twee andere locaties plannen in ontwikkeling. Deze zijn nog niet zo concreet als bovenstaande locaties, maar zullen ook te maken krijgen met dezelfde beperkingen. Dit brengt ons verzoek voor uitzondering op de Omgevingsverordening 2022 op een aantal van in totaal vijf locaties. Voor uitgebreide informatie over de genoemde locaties verwijzen wij naar de informatie in de bijlagen van deze zienswijze. De Stichting Eilandraad Marken wenst u veel succes met de procedure en ziet met belangstelling uw reactie op haar zienswijze tegemoet. Met vriendelijke groet, Bestuur Stichting Eilandraad Marken	
ZW-16	Gemeente Aalsmeer	Geacht college, Al geruime tijd wijst gemeente Aalsmeer op de negatieve consequenties van de uitzonde- ring van kassen van de VAB regeling. Hierdoor zijn er binnen onze gemeente nauwelijks transformatiemogelijkheden voor het verouderd en verspreid glas buiten de glastuinbouwconcentratiegebieden. Een groot deel van de gebieden met verouderd glas in onze gemeente liggen immers in gebieden waar woningbouw niet mogelijk is vanwege de beperkingen van het Luchthavenindelingbesluit Schiphol. De mogelijkheden die de provincie biedt voor kleinschalige woningbouw in het landelijke gebied brengen daarom voor de problematiek van oud glas in Aalsmeer geen op- lossing. Tegelijkertijd is het oude en verspreide glas in Aalsmeer grotendeels gelegen in wat we de ruggengraat van de Westeinderscheg noemen. Hier hebben we als regio een gezamenlijke ambitie met de regio en provincie om in te zetten op behoud en versterking van landschap en natuur met een bijbehorend netwerk van groene, blauwe, natuur- en recreatieve ver- bindingen. Woningbouw is daarom ook niet altijd een gewenste ontwikkelingsrichting in deze gebieden. We zijn hier juist op zoek naar kleinschalige nieuwe functies die ondernemers perspectief bieden op nieuwe verdienmodellen ondersteunend aan landschap en na- tuur.	Hartelijk dank voor uw positieve zienswijze op de voorgestelde regels in de vierde herziening van de OV NH2022.

		De uitzondering van kassen van de VAB regeling zet het gebied op slot en maakt het on- mogelijk voor voormalig glastuinbouwbedrijven naar nieuwe verdienmodellen over te scha- kelen. Daarmee staan verloedering en verrommeling van het gebied op de loer en laten we kansen liggen om herontwikkelingen te faciliteren die aan de ambities van de Westeinderscheg bij kunnen dragen. Vanzelfsprekend delen wij de gedachte dat oud en verspreid glas dient te worden opgeruimd. Wij hebben daarom gevraagd om een sloop-nieuwbouwregeling te introduceren, zodat kassen kunnen worden vervangen door gebouwen ten behoeve van nieuwe kleinschalige stedelijke functies, niet zijnde wonen. Wij zijn verheugd dat onze zorg over het gebrek aan perspectief voor ons verouderd kassengebied nu ter harte is genomen. De voorgestelde wijziging van de verordening conform het nieuwe artikel 6.19a, lid 2 geeft de mogelijkheid om kleinschalig te transformeren van glas naar andere functies, niet zijnde wonen. Wij verwachten dat dit ons zal helpen om onze gebieden met verouderd en verspreid glas vitaal en aantrekkelijk te houden en sa- men met u de doelstellingen van de Westeinderscheg te bereiken. Hoogachtend, Burgemeester en wethouders van de gemeente Aalsmeer, namens dezen,	
ZW-17	Gemeente Hollands Kroon	Geacht College van Gedeputeerde Staten, Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hollands Kroon maakt hierbij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het voornemen tot wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022), specifiek de artikelen 6.32, 6.32a en 6.32b. De wijzigingen volgen uit de herijkte Datacenterstrategie 2025–2027. Wij verzoeken u om de formulering waar nodig aan te passen en in de definitieve toelichting op de artikelen 6.32 t/m 6.32b expliciet te vermelden: a. dat Agriport A7 door het Rijk als clusterlocatie is aangewezen voor de vestging van hyperscale datacenters; b. dat de planologisch verankerde locaties (waaronder deelgebied B1 en de Tussenweg)	Hartelijk dank voor uw zienswijze. Als provincie zien wij aangaande punt a geen meerwaarde om uw tekstvoorstel te vermelden in de toelichting, aangezien dit reeds door het Rijk is vastgelegd. Voor punt b geldt dat op de locaties deelgebied B1 en Tussenweg al reeds hyperscale zijn gevestigd of lopende ontwikkelingen plaatsvinden. Hierdoor hoeft ons inziens geen aparte vermelding te worden gemaakt dat deze ontwikkelingen niet onder het verbod op nieuwe hyperscale vallen. Ook staat in de Datacenterstrategie NH 2025-2027 vermeld dat lopende ontwikkelingen niet onder het verbod vallen. Ten aanzien van punt c is de gemeente Hollands Kroon als cluster aangewezen waar datacenterontwikkelingen mogen plaatsvinden. De gemeente Hollands Kroon kan om die reden zelf nieuwe initiatieven voor kleinere of grotere

		niet onder het verbod op nieuwe hyperscales vallen; c. dat gemeente, provincie en het Rijk eventuele nieuwe initiatieven voor kleinere of grotere (hyperscale) datacenters samen moeten afwegen op basis van vigerend beleid en juridische kaders waaronder de Omgevingswet; d. ook verzoeken wij u de verwijzingen naar het provinciale coalitieakkoord in de toelichting te schrappen. Hoewel wij de provinciale wens begrijpen om nieuwe initiatieven buiten de clusters te beperken, benadrukken wij dat Agriport A7 is aangewezen als clusterlocatie voor hyperscaledatacenters. Wij verzoeken u dan ook om in de toelichting op artikel 6.32b expliciet te bevestigen dat Agriport A7 niet onder het "verbod" op nieuwe hyperscales valt. U noemt in de toelichting als reden voor de beperking van nieuwe hyperscale datacenters alleen het coalitieakkoord van de provinciale bestuurscoalitie en u koppelt het besluit ook aan die periode. Het doorvoeren van eventuele functiewijzigingen binnen het grondgebied van de gemeente, waaronder het gebied Agriport A7, is primair een aangelegenheid van de gemeenteraad. Binnen de kaders van de gemeentelijke Omgevingsvisie Hollands Kroon is het aan de raad om te bepalen of en hoe functies zoals datacenters of andere functies passen binnen de ruimtelijke en maatschappelijke ambities van de gemeente. Daarbij hoort het afwegen van alle belangen op korte en lange termijn en niet alleen een coalitieakkoord of bestuursperiode. Wij ondersteunen het uitgangspunt dat gemeenten, in samenspraak met provincie en Rijk een regierol vervullen bij het beoordelen van nieuwe functies en daarmee ook van eventuele nieuwe datacenterinitiatieven, ongeacht de omvang. De mogelijkheid om onder voorwaarden af te wijken van de clusterbepaling achten wij positief, mits dit niet leidt tot herinterpretatie van bestaande, al aangewezen locaties zoals Agriport A7. Met vriendelijke groet, Burgemeester en wethouders,	datacenterontwikkelingen in behandeling nemen. Wij werken natuurlijk graag samen met de gemeente Hollands Kroon aangaande nieuwe datacenterontwikkelingen. Als laatste, punt d kunnen wij niet aanpassen, omdat in de Omgevingsverordening nergens een verwijzing wordt gemaakt naar het provinciale coalitieakkoord. Zowel in de verordering als in de toelichting staat dit nergens vermeld. Dit is wel vermeld in de Datacenterstrategie NH 2025-2027, dus wellicht dat hier de verwarring is ontstaan.
ZW-18	Gemeente Amstelveen	Graag maken we gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op de 4e wijziging van de Omgevingsverordening NH2022. Allereerst delen wij het voorstel de regels voor transformatie van stedelijke en agrarische functies (bebouwing) aan te passen. Door	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U wijst terecht op een verschrijving in artikel 6.18b lid 2, dit wordt aangepast. Wij zijn blij te lezen dat u de Leidraad Habitat voor Weidevogels als een positief hulpmiddel ervaart en zijn ons bewust dat het realiseren van doelen en ambities zonder extra middelen een

		anders om te gaan met de kwantitatieve voorwaarde van een verplichtte sloop van minimaal 1000 m2 en meer in te zetten op kwalitatieve voorwaarden kan sneller en beter de beoogde omgevingskwaliteit worden bereikt. Het Amstelveense landelijke gebied is voor een groot deel gelegen binnen beschermd landschap de Amstelscheg. Het regime binnen het beschermd landschap is ook grotendeels kwalitatief ingestoken. Nu de regels binnen landelijk gebied ook meer dat karakter krijgen is er meer ruimte voor maatwerk en kunnen de beoogde doelen beter bereikt worden. De term 'substantieel' geeft ruimte voor beleidsvrijheid voor de gemeenten. Hier zullen wij nadere invulling aan geven. Een afname van verharding op een te transformeren perceel heeft overigens geen tot nauwelijks invloed op de mate van openheid van het landschap. Dit zou een heel ander oogmerk hebben; te denken valt aan klimaatadaptatie. Dit zou in de toelichting kunnen worden aangegeven. Artikel 6.18b lid 2 regelt in afwijking van het 1e lid de mogelijkheid voor het toestaan van 3 reguliere woningen. De voorwaarde onder a. luidt: 'de te slopen bedrijfsbebouwing als bedoeld in onderdeel c van het derde lid' ten minste 1.000 m^2 bedraagt'. Het derde lid heeft geen sub c. Klaarblijkelijk moet hier worden verwezen naar sub c. van het eerste lid waarin de sloop van bedrijfsbebouwing wordt aangehaald. Verzocht wordt de verwijzing juist op te nemen. Gemeente Amstelveen is blij met het beschikbaar stellen van de Leidraad Habitat voor Weidevogels als hulpmiddel voor het beoordelen van de aantasting van deze habitat bij voorgenomen ontwikkelingen. In de leidraad wordt geconcludeerd dat een forse uitbreiding van de gruttopopulatie in Nederland nodig is om aan de Vogelrichtlijn te kunnen voldoen. Dit zal ongetwijfeld ook voor de Amstelscheg gelden. De inspanningen van agrariërs in bijvoorbeeld de Bovenkerkerpolder hebben geresulteerd in een populatie die meer dan gemiddeld is. De vraag is dan ook hoeveel rek hier nog in zit zonder een aanzienlijke toename van beschikbare middelen. De Gemeente Amstelveen blijft hierover graag in gesprek.	uitdaging is. Gelet hierop, alsook op het actueel houden van ons beleid, blijven wij graag in gesprek.
ZW-19	Hoogheemraadschappen van Rijnland en	Geacht college, Op 28 mei 2025 heeft uw college het	Hartelijk dank voor uw zienswijze. Wij zijn blij te horen dat u instemt met de instructieregel. Uiteraard wordt u bij de verdere invulling aan de

	Hollands Noorderkwartier en waterschap Amstel Gooi en Vecht	ontwerpbesluit voor de vierde herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 ter inzage gelegd, waarbij u de gelegenheid heeft gegeven voor het indienen van een zienswijze. Van die gelegenheid maken wij als gezamenlijke Noord-Hollandse waterschappen via deze weg gebruik. Wij ondersteunen de voorgestelde wijziging met betrekking tot peilbesluiten in veenpolderlandschappen (art. 6.91a). De voorgestelde wijziging past binnen de kaders waar de waterschappen op dit moment mee werken. Daarbij realiseren wij ons dat dit een eerste stap is richting de doelstelling uit het Klimaatakkoord. Wanneer de provincie verdere invulling geeft aan de uitvoering van het Klimaatakkoord verwachten wij dat de waterschappen daar tijdig bij worden betrokken. T.a.v. de toelichting op Artikel 6.91 Peilbesluit wordt een toelichting op Artikel 6.91a Peilbesluit in Veenpolderlandschappen (p 25-26) pleiten wij ervoor duidelijk op te nemen dat gebieden die voor minder dan 10% uit veengrond bestaan worden ontzien van de instructieregel. De motivatie daarvoor is dat in deze gebieden de uitstoot minimaal is en dat daarmee de administratieve last kan worden beperkt. We stellen daarom wij de volgende aanvulling (vet cursief) voor: Bij de motivering van de gevolgen van een nieuwe peilbesluit voor de broeikasgasuitstoot als bedoeld in het eerste lid, hoeft geen rekening te worden gehouden met de volgende locaties: - Peilgebieden die voor minder dan 10% van de oppervlakte veengrond bevat - Talud en bermen van infrastructuur; - Waterkeringen; - Verharde percelen. Wij zien uw reactie op onze zienswijze graag tegemoet. Met vriendelijke groet, het dagelijks bestuur van waterschap Amstel Gooi en Vecht; het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hollands Noorderkwartier; het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland.	uitvoering van het Klimaatakkoord met betrekking tot de vermindering van de broeikasgasuitstoot tijdig betrokken. De vervolgstappen worden in gezamenlijkheid opgepakt. Uw zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van de regel met betrekking tot de door u genoemde locaties. Er is een nieuw lid toegevoegd, zie het nieuwe tweede lid van artikel 6.91a.

ZW-20	Kennemerland Beheer B.V. & Combinatiebouw Kennemerland B.V.	Geachte leden van Gedeputeerde Staten, Ik treed op namens mijn opdrachtgevers Kennemerland Beheer B.V. en Combinatiebouw Kennemerland B.V. en dien deze zienswijze in namens hen. Nederhorst Den Berg - Noord Mijn opdrachtgevers zijn eigenaar van drie agrarische percelen aansluitend aan de noordkant van de kern Nederhorst Den Berg in de gemeente Wijdemeren. Deze percelen liggen in de Horn en Kuijerpolder, die circa 190 hectare groot is. De omvang van de drie percelen samen is ongeveer 8 hectare en dat betreft ongeveer 4% van het totale oppervlakte van de polder. Omgevingsvisie Wijdemeren 2040 De raad van Wijdemeren heeft in 2019 de Omgevingsvisie Wijdemeren 2040 vastgesteld. Daarin staat de locatie Nederhorst Den Berg - Noord benoemd als beoogde uitbreidingslocatie voor woningbouw. Mijn opdrachtgevers hebben op basis daarvan op verzoek van het toenmalige college een plan gemaakt, waarmee een woonbuurt van 150 woningen, een groene afronding van het dorp en een fors plasdrasgebied voor weidevogels mogelijk gemaakt zou worden (zie bijlage 1). De gemeenteraad heeft in 2022 daarvoor uiteindelijk geen conceptverklaring van geen bedenkingen willen afgeven. Redenen daarvoor waren vooral gelegen in de destijds terechte zorg dat de provincie niet in zou gaan stemmen met de voor deze ontwikkeling benodigde aanpassingen van de begrenzing van het Beschermd Provinciaal Landschap én de begrenzing van het Weidevogelleefgebied. Beschermd Landschap In de Omgevingsverordening NH2022 is de locatie onderdeel van het Beschermd Landschap (BL) Vechtstreek Zuid. Eén van de daarin beschreven kernkwaliteiten is dat het een belangrijke habitat voor weidevogels is. In de Omgevingsverordening zijn regels voor woningbouw in Beschermd Landschap opgenomen. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om de begrenzing van het werkingsgebied Beschermd Landschap aan te passen. Zij kunnen de begrenzing aanpassen om een woningbouwlocatie mogelijk te maken. Het	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U vraagt de provincie of de begrenzing van de kernkwaliteit habitat voor weidevogels binnen het Beschermd Landschap op de door u beschreven percelen kan worden aangepast. Wij nemen geen verzoeken tot wijziging van begrenzingen via zienswijzen in behandeling. Wij kunnen dus niet ingaan op uw verzoek. Elke 2 jaar worden gebieden binnen de kernkwaliteit habitat voor weidevogels ecologisch geanalyseerd op hun potentiële geschiktheid als habitat voor weidevogels. Op basis van deze beoordeling kunnen eventueel grenzen van de kernkwaliteit habitat voor weidevogels worden gewijzigd.

		proces voorafgaand aan ontgrenzen is beschreven in de 'Notitie uitgangspunten en werkwijze ten behoeve van woningbouwlocaties in Beschermd Landschap.', vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 17 december 2024. Leidraad Habitat voor Weidevogels In 2020 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen om een Leidraad Habitat voor Weidevogels op te stellen. Deze Leidraad is pas recent gereedgekomen. Op 22 mei 2025 hebben Gedeputeerde Staten besloten 'De Leidraad Habitat voor Weidevogels' toe te voegen aan de toelichting van de Omgevingsverordening. De Leidraad heeft tot doel om gemeenten een handvat te bieden hoe om te gaan met ruimtelijke ontwikkelingen en de kernkwaliteit habitat voor weidevogels binnen (voorheen) het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), sinds 2025 Beschermd Landschap (BL). De Leidraad is als verwijzing meegenomen in de nu voorliggende vierde herziening van de Omgevingsverordening. In de Leidraad staat de volgende passage: 'De habitat voor weidevogels in brede zin dient onaangetast te blijven omdat er voor de weidevogelpopulatie, en met name de grutto, een forse uitbreidingsdoelstelling geldt. Om die uitbreiding mogelijk te maken, moet het habitat ruimer beschermd worden dan een minimale verstoringsafstand tot op dat moment aanwezige weidevogels. Een voornemen tot ruimtelijke ontwikkeling wordt daarom getoetst op de locatie waar deze plaatsvindt. Valt deze locatie binnen de kernkwaliteit, wordt er geen ruimtelijk ontwikkeling toegestaan.' Iets verderop in de Leidraad staat onder het kopje 'Compensatie' het volgende: 'Compensatie van weidevogelleefgebied is complex en praktisch niet mogelijk. Het voorkomen van de juiste combinatie van sleutelfactoren in het landelijk gebied is dermate uniek dat we deze moeten beschermen en behouden. Dit is belangrijk onder andere om aan de gewenste groeidoelstelling voor de gruttopopulatie te kunnen voldoende. Hoe we dit doen, staat beschreven in het Actieplan Boerenlandvogels Noord-Holland dat in 2025	

		wordt vernieuwd. De kaart met weidevogellE?efgebied zal elke 2 jaar herzien worden waarbij (delen van) weidevogelleefgebieden die onomkeerbaar zijn verslechterd, van de kaart af worden gehaald.' In de laatste zin ligt de basis voor deze zienswijze. De provincie heeft voorafgaand aan het toewijzen van weidevogelleefgebieden in 2018 in een toelichting weidevogelleefgebieden criteria opgesteld waaraan een weidevogelleefgebied moest voldoen. Daartoe heeft de provincie in 2009, 2012, 2015 en 2018 tellingen gedaan. Op basis daarvan voldeed de Horn en Kuijerpolder niet aan de criteria die de provincie zichzelf destijds had opgelegd. Desondanks is de Horn en Kuijerpolder toen toch een weidevogelleefgebied geworden. Mijn opdrachtgevers hebben in 2019 (zie bijlage 2) en 2022 (zie bijlage 3) verschillende inventarisaties uit laten voeren naar weidevogels. Ook daaruit is gebleken dat er geen aanleiding is om de gehele Horn en Kuijerpolder aan te wijzen als weidevogelleefgebied. In belangrijke delen van de polder werden geen of slechts incidenteel weidevogels gemeld. Alleen in het noorden van de polder was een zekere concentratie van weidevogels aanwezig. Uit het onderzoek uit 2019 bleek dat er geen broedparen op de beoogde woningbouwlocatie voorkwamen. In het verstoringsgebied van 250 meter rondom het gebied zijn in 2018 twee broedparen aangetroffen. Het projectgebied heeft feitelijk gezien daarom geen betekenis voor weidevogels. Dit werd opnieuw bevestigd in het actualiserend onderzoek uit 2022. De beoogde woningbouw ontwikkeling biedt juist kansen om aangrenzend aan het gebied een bijdrage te leveren aan een verbetering van het weidevogelleefgebied. Daartoe is een plasdras gebied ten westen van de woningbouw bedacht, waarbij het beheer op eenzelfde wijze zal worden vormgegeven als in de Bovenkerkerpolder onder Amstelveen. Daar is de weidevogelstand als één van de weinige plekken in de provincie wel gegroeid door te variëren in de waterstand en het maairegime. Zienswijze	

		Onze zienswijze betreft niet de vraag of woningbouw op deze locatie wenselijk is, want daarvoor kan de gemeente het stappenplan in de 'Notitie uitgangspunten en werkwijze ten behoeve van woningbouwlocaties in Beschermd Landschap' volgen, waarin zowel gemeente als provincie hun eigen verantwoordelijkheden hebben. Onze zienswijze betreft het verzoek om conform de Leidraad Habitat voor Weidevogels de begrenzing van het weidevogelleefgebied aan te passen zodanig dat in ieder geval het noordelijke deel van de Horn en Kuijerpolder daar geen onderdeel meer van uitmaakt. Voorts is ons verzoek om in het Beschermd Landschap Vechtstreek Zuid de kernkwaliteit habitat voor weidevogels met betrekking tot de Horn en Kuijerpolder aan te passen of te schrappen. Dit verzoek komt niet voort uit een onomkeerbare verslechtering van dit weidevogelleefgebied, maar uit het simpele feit dat uit eigen telingen van de provincie en uit de tellingen die in opdracht van mijn opdrachtgevers zijn uitgevoerd is gebleken dat over een zeer lang periode (2009 tot en met 2022) het aantal weidevogels dusdanig miniem is, dat het nooit aan de provinciale criteria voor een weidevogelleefgebied heeft voldaan en dat het daarom in dit specifieke gebied niet planologisch beschermd hoeft te worden. Ik verneem graag uw reactie op onze zienswijze. Hoogachtend, Namens Kennemerland Beheer B.V. en Combinatiebouw Kennemerland B.V.,	
ZW-21	Gemeente Ouder-Amstel	Geacht college, Uw college heeft bekend gemaakt dat het ontwerp van de 'Vierde herziening Omgevingsverordening NH2022' ter inzage ligt. Het ontwerp is aanleiding voor de gemeente Ouder-Amstel om een zienswijze in te dienen. Artikel 6.18b van de vierde herziening De herziening bevat een toegevoegd artikel 6.18b (transformatie stedelijke functies naar wonen in landelijk gebied). Met dit nieuwe artikel wordt het mogelijk gemaakt om onder voorwaarden op voormalige bedrijfslocaties in het buitengebied een extra woning te realiseren, zonder dat daar een minimaal oppervlakte aan	Hartelijk dank voor uw zienswijze. U vraagt of een gemeente kan voldoen aan de voorwaarde dat herbouw onmogelijk wordt gemaakt in het bestemmingsplan met een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA). Uit artikel 8.ob, eerste lid, aanhef en onder b van het Bkl blijkt dat bij de beoordeling van de aanvraag voor een BOPA de instructieregels die worden gesteld over Omgevingsplannen van overeenkomstige toepassing zijn op BOPA's. Echter, wij zien naar aanleiding van uw zienswijze reden om deze regeling te wijzigen. Met een BOPA-procedure kan namelijk herbouw niet onmogelijk worden gemaakt. Het onmogelijk maken van herbouw kan enkel met een wijziging van het

		bedrijfsbebouwing voor gesloopt hoeft te worden. De gemeente Ouder-Amstel is zeer verheugd met deze nieuwe instructieregel en ziet kansen om met toepassing van deze regel de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied verder te vergroten. Graag vragen wij wel aandacht voor de formulering van de genoemde voorwaarde in lid 1, onder c, van het artikel. De formulering 'de overige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt en herbouw in het omgevingsplan onmogeliik wordt gemaakt. met uitzondering van' roept de vraag op of voldaan kan worden aan deze voorwaarde als een transformatie van een stedelijke functie naar wonen, mogelijk wordt gemaakt met een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA). Het omgevingsplan wordt in dat geval niet direct aangepast, waarmee de te slopen (en mogelijk de te herbouwen) bedrijfsopstallen ook niet direct onmogelijk worden gemaakt in het omgevingsplan. Ten behoeve van de BOPA-procedure worden in de af te sluiten privaatrechtelijke overeenkomst ook afspraken gemaakt over (onder andere) de sloop en eventuele herbouw van de bedrijfsopstallen. Tevens wordt een onherroepelijke BOPA binnen 5jaar verwerkt in het omgevingsplan. Wij vragen u om de betreffende regeling aan te scherpen en te verduidelijken, zodat duidelijk wordt dat het voeren van een BOPA-procedure ook mogelijk is met de nieuw toegevoegde instructieregel (artikel 6.18b) van de verordening. Verzoek Op grond van artikel 8.ob van het Besluit kwaliteit leefomgeving dienen BOPA's ook getoetst te worden aan de instructieregels uit de provinciale verordening. Door de formulering van de gestelde voorwaarden in artikel 6.18b, lid 1 onder c, en artikel 6.19a, lid 4 onder c, van de voorgestelde Vierde herziening van de Omgevingsverordening NH2022 kan geconcludeerd worden dat ontwikkelingen, welke mogelijk wordt gemaakt met een BOPA, niet in overeenstemming zijn met de instructieregels.	Omgevingsplan. Wij gaan er vanuit dat met de BOPA-procedure de sloopeis wordt nageleefd. Vervolgens moet wel in de eerstvolgende wijziging van het omgevingsplan de herbouw onmogelijk worden gemaakt. In de toelichting bij de Omgevingsverordening zal dit worden uitgelegd.

		We verzoeken u de formulering van artikel 6.18b, lid 1 onder c, en artikel 6.19a, lid 4 onder c aan te scherpen en te verduidelijken, zodat duidelijk wordt dat het voeren van een BOPA-procedure ook onder de reikwijdte van deze instructieregels valt. Met vriendelijke groet, Namens de gemeente Ouder-Amstel	
ZW-22	Catch Legal B.V. namens Datacenter Diemen BV	Geacht college, Van 28 mei tot en met 8 juli 2025 ligt het ontwerp van de 'Vierde herziening Omgevingsverordening Noord- Holland 2022' (hierna: de herziening) ter inzage met de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Namens de besloten vennootschap Datacenter Diemen maken wij van deze mogelijkheid gebruik. De herziening ziet op meerdere onderwerpen. Deze zienswijze beperkt zich tot de voorgestelde aanpassing van artikel 6.32b van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (hierna: Omgevingsverordening NH2022). Op grond van het huidige artikel 6.32b van de Omgevingsverordening NH2022 mag een omgevingsplan, kort gezegd, geen datacenters toestaan in het werkingsgebied 'datacenters uitgesloten'. Op grond van het tweede lid van artikel 6.32b zijn enkele concrete lopende initiatieven uitgezonderd van deze regel, waaronder een datacenter op het Vattenfall-terrein in de gemeente Diemen. Voor dit concrete initiatief geldt dat uiterlijk 31 december 2026 een (ruimtelijk) ontwerpbesluit ter inzage moet liggen. Herstel omissie Met de voorgestelde herziening van artikel 6.32b van de Omgevingsverordening NH2022 komt het tweede lid te vervallen. Daardoor geldt geen uitzondering meer voor een datacenter op het Vattenfall-terrein. Volgens de toelichting bij de herziening is voor de datacenters die genoemd worden in het tweede lid een ontwerpbesluit ingediend en zou de uitzondering daarom niet meer nodig zijn. Dit is feitelijk onjuist. Voor het datacenter op het Vattenfall-terrein is nog geen aanvraag ingediend en dus ook geen ontwerpbesluit ter inzage gelegd. De uitzonderingspositie voor een datacenter op het Vattenfall-terrein blijft dus noodzakelijk voor de uitwerking van dit lopende initiatief. Wij	Hartelijk dank voor uw zienswijze. In uw zienswijze geeft u aan dat er sprake is van een omissie ten aanzien van het indienen van een ontwerpbesluit. Wij geven u gelijk, omdat er inderdaad voor het datacenter op het Vattenfall-terrein nog geen aanvraag is ingediend en dus ook geen ontwerpbesluit ter inzage is gelegd. Artikel 6.32b, tweede lid, zal niet worden verwijderd in deze herziening van de OV NH22 en zal dus worden behouden. Wij passen het artikel wel aan, want de ontwikkeling in Haarlem is in de tussentijd wel gestart, dus de uitzonderingspositie van Haarlem vervalt. Aangaande het verlengen van de termijn heeft de provincie, na overleg met de gemeente Diemen, besloten om de termijn met één jaar te verlengen tot 31 december 2027. U geeft zelf aan op basis van actuele inzichten nog 9-12 maanden met de voorbereidingen bezig te zijn. Wij achten het realistisch, en dit is ook met de gemeente Diemen besproken, dat uw aanvraag binnen één jaar na indiening wordt behandeld, met als resultaat dat er een ruimtelijke ontwerp ter inzage wordt gelegd. De verlenging van de termijn wordt opgenomen in Artikel 6.32b, lid 2.

		vermoeden dat het een misverstand betreft en verzoeken u om dit te herstellen. Wij benadrukken dat niet ter discussie staat dat nog altijd sprake is van een lopend initiatief. Dat blijkt ook uit de Datacenterstrategie 2025-2027 waar in tabel 1 in paragraaf 3.2.1 door Provinciale Staten nog eens expliciet naar het lopende initiatief in Diemen wordt verwezen. Ook verwijst de Datacenterstrategie 2025- 2027 naar de afspraken die voor Diemen zijn gemaakt in de Samenwerkingsovereenkomst. Hier valt het ontwikkelen van een datacenter onder. Er valt dan ook niet in te zien waarom er met de herziening afgedaan wordt aan de uitzonderingsbepaling met eerbiedigende werking voor dit lopende initiatief en waarom het overgangsrecht waarin artikel 6.32b, tweede lid, van de Omgevingsverordening NH2022 voorzag niet behouden kan blijven. Termijn Wij verzoeken u de termijn waarbinnen een (ruimtelijk) ontwerpbesluit gepubliceerd moet zijn te verlengen met twee jaar, tot en met 31 december 2028. Met het verlengen van de termijn ontstaat de benodigde ruimte voor het zorgvuldig voorbereiden van de benodigde aanvragen en toestemmingen en het bestuurlijke besluitvormingsproces. Dit lichten wij toe. Inmiddels heeft Vattenfall in samenwerking met Datacenter Diemen de voorbereidingen van het initiatief vervolgd. Dit is gedaan naar aanleiding van de door Vattenfall in oktober 2024 met een zestal overheden gesloten overeenkomst over de verduurzaming van het Diemen-net (zoals genoemd in de datacenterstrategie), alsmede de door Vattenfall met de gemeente opgestelde intentieverklaring. Inmiddels is het ecologisch onderzoek al geruime tijd gaande en is ook gestart met architectonisch, stedenbouwkundig en landschappelijk ontwerp. Er zijn diverse overleggen met de gemeente Diemen gevoerd, een overeenkomst kostenverhaal planvorming is in voorbereiding en een eerste overleg met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied heeft plaatsgevonden. Kortom, er zijn concrete stappen gezet in de ontwikkeling van het datacenter met restwarmte uitkoppeling. In de praktijk blijkt dat een zorgvuldige voorbereiding inclusief participatie de nodige tijd vraagt. Dit is ook mede het gevolg van de	

		inwerkingtreding van de Omgevingswet, waarmee - logischerwijs - nog niet veel ervaring is opgedaan. Vattenfall en Datacenter Diemen verwachten op basis van actuele inzichten nog 9- 12 maanden met de voorbereidingen bezig te zijn. Nadien kan het besluitvormingsproces bij het bevoegd gezag worden opgestart. We verwachten dat de behandeling van een dergelijk verzoek, mede gelet op de raadsverkiezingen in 2026 en de Omgevingswet de nodige tijd zal vergen. In theorie kan er dan eind 2026/in de loop van 2027 een ontwerpbesluit voorliggen, maar wij kunnen ons voorstellen dat dit voor de bevoegde gezagen een krap tijdpad is. Om de nodige flexibiliteit in de procedures te behouden, verzoeken wij u om de termijn te verlengen tot en met 31 december 2028. Geen gelijkwaardig alternatief Wij gaan ervan uit dat de genoemde omissie wordt hersteld en het overgangsrecht voor het lopende initiatief als zodanig in de Omgevingsverordening NH2022 gehandhaafd blijft. Voor de volledigheid merken wij op dat de in de toelichting genoemde werkwijze geen gelijkwaardig alternatief biedt om een lopend initiatief te eerbiedigen. Uit de toelichting bij de herziening blijkt dat bij eventuele vertraging van een project dat genoemd werd in het tweede lid van artikel 6.32b van de Omgevingsverordening NH2022, het werkingsgebied 'datacenters toegestaan' gewijzigd kan worden, waarmee een datacenter buiten de clustergemeenten alsnog kan worden toegestaan. Allereerst merken wij op dat de mogelijkheid om af te wijken van artikel 6.32a en artikel 6.32b, eerste lid, van de Omgevingsverordening NH2022 niet in de Omgevingsverordening NH2022 zelf staat. De mogelijkheid om af te wijken staat in de (niet-juridisch bindende) toelichting op de Omgevingsverordening NH2022 en in de Datacenterstrategie 2025-2027, paragraaf 2.2. De mogelijkheid tot het afwijken van de clusterbepaling zou in de voorschriften van de Omgevingsverordening NH2022 zelf opgenomen moeten worden. Dit staat ook in de Datacenterstrategie 2025-2027: "Wij handhaven de clusterbepaling in Noord-Holland, maar in uitzonderlijke gevallen wil de provincie kunnen besluiten om hiervan af te	

		wijken. Dit wil de provincie mogelijk maken door een afwijkingsbepaling op te nemen in de Omgevingsverordening". Een dergelijke afwijkingsbepaling ontbreekt nu. Voorts geldt dat de wijziging van een werkingsgebied een complex(er) traject is, waarbij slechts tweemaal per jaar het werkingsgebied wordt gewijzigd, waarmee de ontwikkeling van het datacenter op het Vattenfall-terrein via deze procedure vertraging zal oplopen. Daarbij zijn de toetsingskaders voor het wijzigen van het werkingsgebied ten behoeve van dit lopende initiatief rechtsonzeker, omdat deze slechts in de niet-juridisch bindende toelichting zijn opgenomen. Een mogelijke route via het wijzigen van de werkingsgebieden is dus allerminst een gelijkwaardig alternatief waarmee het lopende initiatief in Diemen overgangsrechtelijk wordt beschermd. Om die reden verzoeken wij u het overgangsrecht voor het lopende initiatief te handhaven. Verzoek Op grond van het bovenstaande verzoeken wij u om de uitzondering voor het lopende initiatief voor een datacenter op het Vattenfall-terrein, zoals genoemd in het tweede lid van artikel 6.32b van de huidige Omgevingsverordening NH2022 te behouden. Tevens verzoeken wij u de termijn voor het publiceren van een ontwerpbesluit met twee jaar te verlengen (tot en met 31 december 2028). Wij zijn uiteraard bereid tot een nadere toelichting op deze zienswijze.	

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 8 december 2025, nr. 2439120, tot wijziging van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 14 oktober 2025 met kenmerk 2400698/2439120;

Gelet op artikel 2.8 van de Omgevingswet;

Overwegende dat de wijzigingen in de Omgevingsverordening NH2022 leiden tot een aantal wijzigingen van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022;

Besluiten het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 als volgt te wijzigen:

ARTIKEL I

Artikel 6.1 komt te luiden:

Artikel 6.1 Stedelijke functies

Gedeputeerde Staten stellen regels over schriftelijke afspraken binnen de regio over nieuwe stedelijke functies bedoeld in Artikel 6.13 Regionale afspraken nieuwe stedelijke functies, eerste lid, van de Omgevingsverordening NH2022.

ARTIKEL II

Na artikel 6.1 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 6.1a Transformatie stedelijke functies naar wonen in Landelijk gebied

Gedeputeerde Staten kunnen regels stellen over de voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in artikel 6.18b, eerste en tweede lid, van de Omgevingsverordening NH2022.

ARTIKEL III

Artikel 6.2 komt te luiden:

Artikel 6.2 Voormalige agrarische bouwpercelen

Gedeputeerde Staten kunnen regels stellen over de aard en omvang van de activiteiten bedoeld in artikel 6.19a, eerste lid, en over de voorwaarden voor reguliere woningen als bedoeld in artikel 6.19a, derde en vierde lid, van de Omgevingsverordening NH2022.

ARTIKEL IV

Artikel 6.5 wordt als volgt gewijzigd:

“artikel 6.36 lid 2 en artikel 6.37 lid 2” wordt gewijzigd in “artikel 6.36 en artikel 6.37”.

ARTIKEL V

Artikel 6.8, onder b, wordt als volgt gewijzigd:

“onderdeel 7” wordt gewijzigd in “onderdeel 8”.

ARTIKEL VI

Dit besluit treedt op 1 januari 2026 in werking.

Haarlem, 8 december 2025

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Stand van zaken moties Omgevingsverordening NH2022, per oktober 2025

In dit overzicht geven wij een update van de stand van zaken van nog openstaande moties die zijn ingediend in relatie tot de Omgevingsverordening.

M115-2020, Weidevogels Zijpe + M148-2020, Heroverweging Zijpe- en Hazepolder
De analyses van de weidevogelgebieden is in uitvoering maar nog niet afgerond. Dit zal op z'n vroegst eind 2025 afgerond zijn, waarna wij een voorstel tot afdoening zullen doen.

M116-2020, Leidraad weidevogels
Deze motie is afgedaan in de Provinciale Staten vergadering van 30 juni 2025.

M53-2022 Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)
Op dit moment onderzoeken wij de mogelijkheid voor het starten van een pilot huisvesting aandachtsgroepen. Ook in de ontwerp-regel voor VAB wordt voorzien in een verruiming, maar niet op de manier zoals in de motie is omgeschreven.

M61-2022 Natte weilanden bij de Oeverlanden in NNN opnemen
De motie is in behandeling. De onderhandelingen met de grondeigenaar liggen stil. Pas nadat de realisatiestrategie NNN door GS is vastgesteld en dit is vertaald in een programmering kan worden bepaald of het opnemen van de percelen bij Oeverlanden in het NNN past binnen de opgave, de daarbij gehanteerde uitgangspunten en het beschikbare budget.

M151-2024 Goede ruimtelijke kwaliteit opstellingen zonne-energie

Deze motie is opgenomen in de bundel moties met betrekking tot de RES, waarvoor GS op 7 oktober jl. een afdoeningsvoorstel hebben gedaan (besluit met het kenmerk 2441775/2441778).

M152-2024 Meer ruimte voor wonen onder voorwaarden

Wij zijn onlangs van start gegaan met de uitvoering van deze motie.

M153-2024 Waar mogelijk kernkwaliteiten compenseren

Wij zijn onlangs van start gegaan met de uitvoering van deze motie.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 08-12-2025
Commissie Ruimte
Datum commissievergadering 17-11-2025

1 december 2025

Onderwerp: advies commissie Ruimte Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

Advies van de commissie Ruimte van 17 november 2025
Betreft: Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022

Gedeputeerde Staten stellen de vierde herziening van de Omgevingsverordening NH2022 in eindconcept vast. De vierde herziening heeft betrekking op verschillende onderwerpen, waaronder wonen in landelijk gebied, datacenters en peilbesluiten in veenpolderlandschappen. De voorgestelde wijzigingen hebben van 28 mei t/m 8 juli 2025 ter inzage gelegen en worden nu aan Provinciale Staten ter vaststelling aangeboden. Tijdens de bespreking zijn de volgende kernpunten aan bod gekomen:

- de transformatie van agrarische percelen, de risico's, maatwerk, en de rol van de provincie versus gemeenten.
- datacenters en de werking van het toets systeem voor brede welvaart
- veenweidebeleid, actieve CO_2-reductie en het afwachten van de resultaten van het zakkingsclausule-onderzoek
- de bereikbaarheid van hulpdiensten bij recreatiepark-woningen

Toezeggingen college: Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe het schriftelijke antwoord voor de PS vergadering toe te sturen over: -bereikbaarheid voor hulpdiensten op recreatieparken. - draagvlaktoetsing van datacenters. - is maatwerk mogelijk wanneer er twee bedrijfswoningen zijn maar te weinig sloopmeters voor een derde woning.

Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe begin 2026 bij PS terug te komen met een voorstel over de uitvoering van de motie-SP over het onderzoek naar starters-, jongeren- en zorgwoningen in vrijkomende agrarische bebouwing.

Moties/amendementen aangekondigd: -GL en D66 willen eerdere moties over kernkwaliteiten en compensatie ook laten gelden voor 25-woningenregeling. - PvdD mist in het stuk de eerder aangenomen motie 'Uitbreiding areaal alleen biologisch. De fractie is voornemens hierover een amendement in te dienen.

Namens de commissie Ruimte
M. Poot
commissievoorzitter

Vraag	Antwoord
D66 – toegang voor hulpdiensten op recreatieparken	Dit is buiten de scope van de huidige wijzigingsronde. Wij zijn voornemens in gesprek te gaan met de veiligheidsregio om te verkennen in hoeverre de belangen van veiligheid geborgd kunnen worden in de Omgevingsverordening.
VOLT – vraagt welke rol PS dan speelt bij datacenterplannen en hoe GS de vinger aan de pols houdt bij de beoordeling van dit draagvlak.	Het is aan de gemeente om participatie te verrichten, want de gemeente doet het verzoek aan de PNH om het werkingsgebied aan te passen. Gemeenten beslissen over concrete initiatieven en staan dus aan de lat voor de participatie daarvoor. PS worden door GS geconsulteerd bij een wijziging van het werkingsgebied datacenters op verzoek van de gemeente (als onderdeel van de reguliere wijzigingscyclus van de Omgevingsverordening).
CDA – mogelijkheden maatwerk gemeenten V(A)B : in sommige situaties staan er twee bedrijfswoningen, maar zijn er net te weinig sloopmeters om een derde woning mogelijk te maken. Zonder die derde woning wordt het bedrijf echter niet gesloopt.	Het doel van de nieuwe regel is niet om meer woningbouw mogelijk te maken, maar om stoppende bedrijven te motiveren de vrijkomende bebouwing op te ruimen, voor de verbetering van de landschappelijke kwaliteit. 2 reguliere woningen zijn voldoende bij minder dan 1000m2 te slopen bebouwing. Specifiek de zienswijze van Amsterdam; bij 2 bedrijfswoningen en minder dan 1000m2 mogen beide woningen transformeren naar regulier wonen.

M133/PS08-12-2025

AANGENOMEN

JA21

Motie: compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter behandeling van agendapunt 8, Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022.

Constaterende dat:

- Noord-Holland grote woningbouwplannen heeft, waarvan een deel gerealiseerd wordt door transformatie van bestaande bedrijventerreinen;
- Bedrijfsfuncties soms (deels) plaats moeten maken om deze plannen mogelijk te maken;
- De Omgevingsverordening Zuid-Holland een compensatieregel kent (Artikel 7.52 lid 7[1]), waarin bedrijfsfuncties alleen kunnen worden getransformeerd bij een zwaarwegend algemeen belang, als er geen realistisch alternatief is en als compensatie van de toegedeelde functies van het bedrijventerrein is verzekerd;
- Noord-Holland het instrument van een Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) kent, maar deze niets regelt voor bedrijventerreinen en industriegebieden die niet als IPB zijn aangemerkt.
- Een compensatieregel een goede aanvulling op het Noord-Hollands instrumentarium is voor behoud van voldoende ruimte voor bedrijvigheid en tevens zorgt dat er bij eventueel benodigde bedrijfsverplaatsingen alternatieve locaties geboden kunnen worden.

Overwegende dat:

- Een goede ruimtelijke afweging van ons vraagt dat we naast het belang van woningen ook kijken naar het belang van werkgelegenheid en industrie;
- Naar verwachting voor de ontwikkeling van een circulaire economie eerder meer dan minder ruimte voor bedrijvigheid nodig zal zijn
- Transformatie van bedrijventerreinen naar een andere functie daarom alleen verantwoord is wanneer sprake is van een zwaar algemeen belang, én er een goed en realistisch alternatief wordt geboden;
- Een dergelijke compensatieregel helpt om economische functies te behouden en tegelijkertijd ruimte te geven aan zwaarwegende maatschappelijke opgaven;
- Een regeling zoals in Zuid-Holland een mooie aanvulling is op het IPB en bedrijven meer zekerheid geeft dat voldoende ruimte behouden blijft..

Verzoeken GS:

- In aanvulling op het Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) een voorstel voor compensatie bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB uit te werken. Vervolgens het voorstel met nut en noodzaak en voor- en nadelen voor te leggen aan PS in aanloop naar de eerstvolgende concept-herziening van de Omgevingsverordening NH2022.

---

[1] *Een omgevingsplan dat betrekking heeft op een bedrijventerrein kan bij uitzondering een andere ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maken indien sprake is van een zwaarwegend algemeen belang, er geen reële andere mogelijkheid is en compensatie van de toegedeelde functies van het bedrijventerrein is verzekerd.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Willemien Koning CDA	Joost van Gilse VVD	Aletta den Boer BBB	Ivo Mantel JA21

M130/PS08-12-2025

VERWORPEN

Motie

Duidelijkheid over beoordelingscriterium “brede welvaart”

Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 8 december 2025 in Haarlem ter behandeling van de vierde herziening Omgevingsverordening NH2022, voordracht 48-2025;

constateren dat:

- datacentra kunnen worden toegestaan buiten de vastgestelde clusters indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, waaronder dat de datacenter ontwikkeling aantoonbaar moet bijdragen aan brede welvaart;

overwegen dat:

- brede welvaart een begrip is dat veel omvat en daardoor onduidelijkheid met zich mee kan brengen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- om bij gemeenten en marktpartijen te inventariseren of er behoefte bestaat aan een leidraad die nadere duiding geeft aan het criterium brede welvaart bij datacenter ontwikkelingen;
- en, indien die behoefte duidelijk aanwezig is, een dergelijke leidraad op te stellen en voor eind 2026 te publiceren;

en gaan over tot de orde van dag.

Laurien Berkvens,
D66

Jaap Hollebeek,
PvdD

M131/PS08-12-2025

INGETROKKEN

Motie

Plan van aanpak voor broeikasreductie in veenweidegebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 8 december 2025 in Haarlem ter behandeling van de vierde herziening Omgevingsverordening NH2022, voordracht 48-2025;

constateren dat:

- Het veen in de veengebieden oxideert en stoot broeikasgassen uit met als gevolg dat de bodem daalt;
- De provincie Noord-Holland moet bijdragen uit de opgaven uit het nationale klimaatakkoord, en zich heeft gecommitteerd aan 0,09 Mton broeikgasreductie uit de veenweidegebieden in 2030;

overwegen dat:

- in de omgevingsverordening bij peilbesluiten nu een '*standstill*' wordt afgesproken waarbij nieuwe peilbesluiten niet mogen leiden tot extra broeikasgassen;
- deze maatregel wat tijd koopt, maar dat er meer nodig zal zijn in de veenweidegebieden om verdere bodemdaling en broeikasgasuitstoot tegen te gaan;
- de opgave van de veenweidegebieden ook samenhangt met andere opgaven waaronder waterkwaliteit en biodiversiteit;
- de provincie nog maar vier jaar heeft de doelstelling van 0,09 Mton te halen;
- het college in gesprek is met gebiedseigenaren maar er nog geen duidelijkheid is over het verdere vervolg;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- een plan van aanpak op te stellen waarin wordt uitgewerkt w elke maatregelen nodig zijn om de broeikasgasreductie van 0,09 Mton in 2030 te halen;
- daarbij expliciet de samenhang met andere gebiedsopgaven (zoals waterkwaliteit en biodiversiteit) mee te nemen;
- in het plan inzicht te geven in de benodigde middelen, inclusief financiële consequenties;
- dit plan uiterlijk in Q2 2026 aan Provinciale Staten toe te zenden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Laurien Berkvens,
D66

M132/PS08-12-2025

INGETROKKEN

Motie: compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter behandeling van agendapunt 8, Vaststelling vierde herziening Omgevingsverordening NH2022.

Constaterende dat:

- Noord-Holland grote woningbouwplannen heeft, waarvan een deel gerealiseerd wordt door transformatie van bestaande bedrijventerreinen;
- Bedrijfsfuncties soms (deels) plaats moeten maken om deze plannen mogelijk te maken;
- De Omgevingsverordening Zuid-Holland een compensatieregel kent (Artikel 7.52 lid 7[1]), waarin bedrijfsfuncties alleen kunnen worden getransformeerd bij een zwaarwegend algemeen belang, als er geen realistisch alternatief is en als compensatie van de toegedeelde functies van het bedrijventerrein is verzekerd;
- Noord-Holland het instrument van een Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) kent, maar deze niets regelt voor bedrijventerreinen en industriegebieden die niet als IPB zijn aangemerkt.
- Een compensatieregel een goede aanvulling op het Noord-Hollands instrumentarium is voor behoud van voldoende ruimte voor bedrijvigheid en tevens zorgt dat er bij eventueel benodigde bedrijfsverplaatsingen alternatieve locaties geboden kunnen worden.

Overwegende dat:

- Een goede ruimtelijke afweging van ons vraagt dat we naast het belang van woningen ook kijken naar het belang van werkgelegenheid en industrie;
- Naar verwachting voor de ontwikkeling van een circulaire economie eerder meer dan minder ruimte voor bedrijvigheid nodig zal zijn
- Transformatie van bedrijventerreinen naar een andere functie daarom alleen verantwoord is wanneer sprake is van een zwaar algemeen belang, én er een goed en realistisch alternatief wordt geboden;
- Een dergelijke compensatieregel helpt om economische functies te behouden en tegelijkertijd ruimte te geven aan zwaarwegende maatschappelijke opgaven;
- Een regeling zoals in Zuid-Holland een mooie aanvulling is op het IPB en bedrijven meer zekerheid geeft dat voldoende ruimte behouden blijft..

Verzoeken GS:

- In aanvulling op het Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) een regeling voor compensatie bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB, vergelijkbaar met de regeling in de Omgevingsverordening Zuid-Holland (Artikel 7.52 lid 7), uit te werken en op te nemen in de eerstvolgende concept-herziening van de Omgevingsverordening NH2022;
- Daarbij vast te leggen dat een andere ruimtelijke ontwikkeling op een bedrijventerrein alleen kan wanneer sprake is van een zwaarwegend algemeen belang én er een goed, realistisch alternatief wordt geboden.

[1] *Een omgevingsplan dat betrekking heeft op een bedrijventerrein kan bij uitzondering een andere ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maken indien sprake is van een zwaarwegend algemeen belang, er geen reële andere mogelijkheid is en compensatie van de toegedeelde functies van het bedrijventerrein is verzekerd.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Willemien Koning	Joost van Gilse
CDA	VVD

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier dhr. R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. Zweers
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143573
jeroen.zweers@noord-holland.nl

Verzenddatum
30 OKT. 2025

Kenmerk
2351701/2451813

Uw kenmerk

Betreft: Laatste begrotingswijziging 2025

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Laatste begrotingswijziging (LBW) 2025.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Voordracht Laatste begrotingswijziging 2025
- Laatste begrotingswijziging 2025

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2025 | 51

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 oktober 2025

Onderwerp: Laatste begrotingswijziging 2025

Kenmerk: 2351701/2451812

Bijlagen: Laatste begrotingswijziging 2025

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de laatste begrotingswijziging 2025 aan. De laatste begrotingswijziging is onderdeel van de Noord-Hollandse planning- en controlcyclus die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarstukken.

In deze begrotingswijziging worden de geraamde inkomsten en uitgaven in de begroting 2025 bijgesteld op basis van een aantal autonome ontwikkelingen en de actuele verwachtingen. Deze actualisatie is noodzakelijk om een realistisch beeld van de financiële positie te behouden.

De laatste begrotingswijziging is overwegend technisch van aard en daardoor niet altijd eenvoudig te doorgronden. Deze complexiteit onderstreept het belang van verdere doorontwikkeling van de presentatie en vorm van dergelijke stukken.

Het is wenselijk om in toekomstige begrotingsdocumenten meer aandacht te besteden aan de toegankelijkheid en overzichtelijkheid, zonder daarbij te diep in de technische details te treden. Op die manier wordt het makkelijker om inzicht te krijgen in de hoofdlijnen en achterliggende keuzes.

In deze voordracht stellen wij u het volgende voor:

- **De laatste begrotingswijziging 2025 vast te stellen:**
  Met de vaststelling van deze begrotingswijziging worden de geraamde inkomsten en uitgaven voor 2025 aangepast aan de meest recente verwachtingen en beleidskeuzes (inclusief de septembercirculaire; gepubliceerd september 2025).

  Dit is een standaardonderdeel van de planning- en controlcyclus en zorgt ervoor dat de financiële kaders actueel en realistisch blijven.

- **De gewijzigde lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling vast te stellen:**
  Subsidies buiten de uitvoeringsregeling zijn subsidies die niet vallen onder gestandaardiseerde regelingen maar specifiek worden toegekend, bijvoorbeeld voor innovatieve of unieke projecten. Het vaststellen van de gewijzigde lijst betekent dat deze subsidies worden geactualiseerd, afgestemd op de beleidsdoelen, en voorzien van een goedkeuring.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De laatste begrotingswijziging is een vast onderdeel van de Noord-Hollandse planning- en controlcyclus en biedt Provinciale Staten de mogelijkheid om het budgetrecht uit te oefenen. Hieronder worden de doelstellingen en evaluatiecriteria van deze begrotingswijziging toegelicht.

Doelstellingen

- **Actualisering van de begroting:** De begroting wordt bijgesteld op basis van actuele inzichten over inkomsten en uitgaven, zodat deze aansluit bij de meest recente verwachtingen en beleidsontwikkelingen.
- **Mogelijkheid tot uitoefening van het budgetrecht:** Provinciale Staten krijgen de gelegenheid om wijzigingen in de begroting goed te keuren of af te wijzen, waarmee hun controlerende en sturende rol wordt gewaarborgd.
- **Bevordering van transparantie en verantwoording:** De wijzigingen bieden een helder overzicht van de aanpassingen en de impact daarvan op het beleidsuitvoeringsproces.

Evaluatiecriteria

Bij de beoordeling van de laatste begrotingswijziging worden de volgende criteria gehanteerd:

- **Beleidsmatige aansluiting:** Sluiten de voorgestelde wijzigingen aan bij de vastgestelde beleidsdoelen?
- **Financiële haalbaarheid:** Zijn de aanpassingen financieel verantwoord en passen ze binnen de beschikbare middelen?
- **Transparantie en onderbouwing:** Zijn de wijzigingen voldoende gemotiveerd en helder toegelicht?

De genoemde doelstellingen en criteria bieden een kader om de wijzigingen in de begroting zorgvuldig te beoordelen en te toetsen aan de provinciale beleidsdoelen en financiële kaders.

3. Toelichting

Financiële ontwikkelingen

Bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting voor 2025 werd uitgegaan van een positief begrotingssaldo van € 14,5 miljoen. In de eerste begrotingswijziging is dit saldo met € 0,8 miljoen naar beneden bijgesteld en in de tweede wijziging nam het saldo met € 27,9 miljoen toe. In de tweede begrotingswijziging zijn tevens de financiële effecten uit de kaderbrief 2026 opgenomen voor zover deze betrekking hebben op de jaarschijf 2025 (€ 11,3 miljoen).

De mutaties in deze laatste begrotingswijziging resulteren per saldo in een bijstelling van het begrotingsresultaat met € 27,9 miljoen.

Rekening houdend met alle opgenomen mutaties in deze laatste begrotingswijziging, inclusief de effecten uit de kaderbrief, wordt het verwachte begrotingssaldo voor 2025 bijgesteld naar een resultaat van € 58,2 miljoen.

Saldo van lasten en baten per programma (x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
1 Bestuur	28.498	-354	28.144
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	72.142	-16.316	55.826
3 Ruimte en Wonen	22.618	-2.569	20.049
4 Bereikbaarheid	311.348	-30.524	280.824
5 Natuur en landelijk gebied	158.957	-7.309	151.648
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	53.060	-11.687	41.373
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-530.892	-30.141	-561.033
Totaal saldo van lasten en baten	**115.731**	**-98.900**	**16.832**
Stortingen	304.374	41.890	346.264
Onttrekkingen	-450.422	29.108	-421.314
Totaal mutaties reserves	**-146.049**	**70.998**	**-75.051**
Begrotingsresultaat	**-30.318**	**-27.902**	**-58.219**

De Laatste Begrotingswijziging (LBW) 2025 bevat circa 200 samengevoegde mutaties (oorspronkelijk 557 mutatieregels in de begroting) en 53 mutaties in de capaciteitsbegroting. Doel is het bijstellen van de begroting op basis van voortschrijdend inzicht over uitgaven, inkomsten en voortgang van projecten.

Begrotingsresultaat

Het eerder vastgestelde begrotingssaldo voor 2025 bedroeg € 30,3 miljoen. Met de laatste begrotingswijziging wordt dit saldo met € 27,9 miljoen bijgesteld, waardoor het nieuwe verwachte resultaat uitkomt op € 58,2 miljoen.

Lasten

In de oorspronkelijke begroting 2025 waren de totale lasten geraamd op € 743 miljoen. Gedurende het jaar is deze raming drie keer bijgesteld:

- Eerste Begrotingswijziging (EBW): toename van € 52 miljoen, voornamelijk door hogere uitgaven voor onder andere OV-concessies en specifieke uitkeringen (SPUK's) .
- Tweede Begrotingswijziging (TBW): een verdere toename van € 30 miljoen, onder meer door hogere kosten voor faunaschade, OV-subsidies en indexaties .
- Laatste Begrotingswijziging (LBW): een afname van € 72 miljoen, vooral door vertragingen in OV-projecten, lagere subsidies infrastructuur en minder bestedingen binnen het Natuur Netwerk Nederland.

Na verwerking van deze drie wijzigingen komt de totale lastenschatting voor 2025 uit op € 752 miljoen, wat € 9 miljoen hoger is dan in de oorspronkelijke begroting (€ 743).

Baten

In de oorspronkelijke begroting 2025 waren de totale baten geraamd op € 644 miljoen. Ook deze raming is gedurende het jaar drie keer aangepast:

- Eerste Begrotingswijziging (EBW): toename van € 42 miljoen, mede door hogere bijdragen uit het provinciefonds, hogere opbrengsten motorrijtuigenbelasting en enkele SPUK's .
- Tweede Begrotingswijziging (TBW): een toename van € 24 miljoen, vooral door extra opbrengsten uit het provinciefonds, grondverkopen en dividend .
- Laatste Begrotingswijziging (LBW): een verdere toename van € 26 miljoen, vooral door hogere ramingen provinciefonds en motorrijtuigenbelasting.

Na deze drie bijstellingen komt de totale batenschatting voor 2025 uit op € 735 miljoen, wat € 91 miljoen hoger is dan in de oorspronkelijke begroting (€ 644).

Belangrijkste mutaties

De LBW bevat meerdere mutaties die het begrotingssaldo substantieel beïnvloeden. De meest significante effecten zijn:

- Lagere lasten op infrastructuurprojecten door schuiven in de uitvoering naar latere jaren, met vrijval van middelen en bijstellingen van baten en lasten voor derden binnen programma 4 Bereikbaarheid (circa € 30,5 miljoen).
- Een bijstelling binnen programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving (circa € 16,3 miljoen), vooral door vertraging in projecten voor de energietransitie en gezonde leefomgeving.
- Hogere opbrengsten en lagere lasten binnen programma 7 Algemene middelen en organisatie (circa € 30,1 miljoen), waaronder meevallers op de motorrijtuigenbelasting en opcenten, correcties in de raming en lager gebruik van stelposten.

De neerwaartse bijstellingen hangen samen met enkele beleidsmatige intensiveringen die alsnog in 2025 worden uitgevoerd, een overschrijding van de faunaschaderegeling (circa € 14,6 miljoen) en herschikkingen van middelen. Deze worden echter ruimschoots opgevangen door de hiervoor genoemde effecten.

Reserves

Ten aanzien van de reserves is per saldo sprake van een lagere onttrekking van € 71 miljoen, waardoor de totale inzet uit reserves in 2025 uitkomt op € 75 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door vervallen of vertraagde projecten en aanvullende stortingen vanuit vrijvallende middelen .

Beleidskader en samenhang met Kaderbrief

De bijstelling van de begroting 2025 in deze Laatste Begrotingswijziging vormt het sluitstuk van de begrotingscyclus en sluit aan op de Tweede Begrotingswijziging (TBW) 2025 en de Kaderbrief 2026. In de TBW zijn reeds enkele financiële effecten uit de Kaderbrief verwerkt voor zover deze betrekking hadden op de jaarschijf 2025; de LBW actualiseert dit beeld op basis van de meest recente inzichten.

Het begrotingssaldo in deze LBW is grotendeels het gevolg van incidentele meevallers, lagere uitgaven door vertraging in de uitvoering van projecten en technische bijstellingen. Deze onderbesteding weerspiegelt vooral verschuivingen in tijd en niet het wegvallen van beleidsdoelen. Hoewel de uitvoering van de ambities onverminderd doorgang vindt, blijft de realisatie van de bijbehorende uitgaven achter. De verantwoordelijke sectoren en portefeuillehouders worden hier actief op gewezen, zodat zij kunnen sturen op een tijdige en doelmatige besteding van de

beschikbare middelen. Daarmee staat de bijstelling los van de structurele bezuinigingsopgave zoals geformuleerd in de Kaderbrief 2026.

In de Kaderbrief wordt deze ontwikkeling verklaard vanuit de noodzaak tot realistischer ramen en het verminderen van planningsoptimisme. De structurele financiële uitdagingen, zoals de stijgende kosten voor faunaschade, de effecten van inflatie en de druk op de begrotingsruimte blijven onverminderd bestaan. Het saldo in deze LBW dient daarom te worden beschouwd als incidenteel en tijdelijk. De provincie blijft inzetten op realistische ramingen, doelmatige besteding van middelen en het borgen van een solide, toekomstbestendig financieel beleid.

Beleidsmatige duiding & aandachtspunten

- Planningsoptimisme & onderbesteding: Een aanzienlijk deel van de bijstellingen is het gevolg van vertragingen in de uitvoering en het doorschuiven van middelen naar latere jaren. Dit vergroot de onzekerheid over de realisatie van de beleidsdoelen binnen het lopende begrotingsjaar.
- Koppeling doel-middel: Bij diverse regelingen ontbreekt een eenduidige samenhang tussen beleidsdoelen, ingezette instrumenten en bijbehorende begrotingsmiddelen (onder meer bij de BIKKER-gelden voor het openbaar vervoer). Dit leidt tot herhaaldelijke bijstellingen gedurende het jaar en bemoeilijkt de sturing op doelbereik.
- Structurele opgave: De huidige bijstelling betreft een incidentele aanpassing en draagt niet bij aan de structurele taakstellingen zoals opgenomen in de Kaderbrief 2026.
- Meerjarige gevolgen: Bepaalde bijstellingen, zoals lagere afschrijvingslasten door uitgestelde investeringen, hebben structurele gevolgen. Deze dienen in de meerjarenraming te worden verwerkt om een realistisch financieel beeld te behouden.
- Risico realisatie 2026: Het doorschuiven van omvangrijke budgetten naar latere jaren vergroot het risico op hernieuwde onderbesteding en kan leiden tot ophoping van werkdruk en uitvoeringsdruk in 2026.

Deze LBW 2025 laat een hoge bijstelling van het saldo zien, maar dit komt grotendeels voort uit uitstel en incidentele meevallers, niet uit structurele veranderingen. Het is raadzaam om deze ruimte te zien als tijdelijk en de focus te houden op realisatie van beleidsdoelen, verbetering van planningsbetrouwbaarheid en het structureel borgen van een realistisch, toekomstbestendig begrotingsbeleid.

Hieronder is het overzicht opgenomen van de mutaties in deze begrotingswijziging die een effect hebben op het begrotingsresultaat. In hoofdstuk 3 van de LBW 2025 wordt op programmaniveau een uitgebreidere specificatie van de voorgestelde wijzigingen in de begroting 2025 gegeven.

Ontwikkeling	**Financieel effect op het Begrotingsresultaat (x € 1.000)**	**Voordelig (V) / Nadelig (N)**
Begrotingsresultaat voor laatste begrotingswijziging	**-30.300**	**V**
Financiële ontwikkelingen met impact groter dan € 200.000		
P1 IPO actualisatie tussenrapportage 2025 IPO/BIJ12	450	N
P2ET-Energie-infrastructuur	-550	V
P2Klimaatbeleid coördinatie en monitoring	-456	V
P2 ET Duurzame opwek	-427	V
P2Uitvoering WABO	-600	V

P2 Omgevingsdiensten Milieutaken	-3.777	V
P2 Omgevingsdiensten Groen	-609	V
P2 Gezonde leefomgeving	-300	V
P2 Wateractiviteit - Oprengsten	260	N
P3 Vrijval Reserve Klimaatadaptatie	-346	V
P4 Openbaar vervoer concessies	-2.792	V
P4 OV concessie Proceskosten	225	N
P4 Vast onderhoud wegen	-400	V
P4 Ontwikkeling prov. infrastructuur Wegen	-719	V
P4 Gebiedscontracten wegen vast onderhoud	-714	V
P4 Beheer vaarwegen	-550	V
P4 Gebiedscontracten vaarwegen vast onderhoud	-460	V
P4 Stelpost programma Bereikbaarheid	-2.462	V
P5 Onderzoek en advies groen	216	N
P5 Natuur- en Landschapsbeheer	-300	V
P5 Wet Natuurbescherming	-300	V
P5 Faunafonds	14.568	N
P5 Europese landbouw projecten	-293	V
P7 Renteresultaat	-1.500	V
P7 Provinciefonds	-8.529	V
P7 Motorrijtuigenbelasting	-12.815	V
P7 Dividendopbrengsten	-752	V
P7 Voorziening dubieuze debiteuren	500	N
P7 Voorziening verlofsparen	457	N
P7 Verkoop onroerend goed	-1.400	V
P7 Doorschuif btw	300	N
P7 Afrek.Versch. TV 2.1 Landwegen	-422	V
P7 Afrek.Versch. TV 4.6 Duurzaamheid	-228	V
P7 Afrek.Versch. TV 6.2 Logistiek	-263	V
Overige saldo mutaties < € 200.000	-2.914	V
Totaal effect laatste begrotingswijziging 'Niet budget neutrale wijzigingen'	**-27.900**	**V**

Uitgestelde Intenties, provinciefonds en bedrijfsvoering

Uitgestelde Intenties

In 2025 is een aantal middelen die oorspronkelijk in de begroting was opgenomen, doorgeschoven naar volgende jaren. Deze zogenoemde *uitgestelde intenties* ontstaan wanneer projecten vertraging oplopen of wanneer uitvoering op een later moment logischer of efficiënter is. Het bijbehorende budget blijft beschikbaar via een bestemmingsreserve, zodat de middelen alsnog voor het oorspronkelijke doel worden ingezet.

Voor 2025 betreft dit in totaal € 10,2 miljoen, verdeeld over meerdere programma's. Grote posten zijn onder meer het restbedrag voor het coalitieakkoord asielbeleid (€ 3,0 miljoen), versterking energiebeleid en regionale energiestrategieën (€ 1,8 miljoen), de maatwerkaanpak en het milieubeleidsplan Tata Steel (€ 2,3 miljoen) en onderdelen van de Wet Natuurbescherming, zoals stikstofaanpak en het verbeterprogramma Vogelhabitatrichtlijn (€ 0,9 miljoen).

Provinciefonds

Daarnaast leidt de septembercirculaire tot een bijstelling van de algemene uitkering uit het provinciefonds en de opbrengsten uit opcenten. Het bedrag van € 18,8 miljoen in 2025 wordt vooral veroorzaakt door een hogere raming van de opcenten. Dit komt doordat elektrische voertuigen vanaf 2025 nog maar 75% vrijstelling hebben van motorrijtuigenbelasting (voorheen 100%), en zeer zuinige voertuigen nog 75% (voorheen 100%). Deze aanpassing vergroot de opbrengst aan opcenten; de hogere aftrek in het provinciefonds valt daarbij lager uit dan de opbrengststijging.

Ook zorgt ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds voor een hogere algemene uitkering. Tegelijkertijd wordt in 2025 een correctie verwerkt, omdat de Belastingdienst in 2024 en 2025 enkele maanden een foutieve berekening maakte van de af te dragen opcenten. De te hoge eerdere uitkering wordt in de periode juni–december 2025 gecorrigeerd via lagere ontvangsten.

Bedrijfsvoering

In paragraaf Bedrijfsvoering is een aantal generieke mutaties opgenomen in de capaciteitslasten, met effect op alle programma's. Het gaat om € 6 miljoen aan budgetneutrale wijzigingen, grotendeels door inzet van programmabudgetten voor extra inhuur. Het besluit om de brugbediening te insourcen leidt tot een verschuiving van circa € 0,2 miljoen, volledig gecompenseerd door lagere uitbestedingskosten. Daarnaast is in de capaciteitsbegroting 2025 rekening gehouden met specifieke Rijksvergoedingen voor capaciteit, die naar verhouding over de programma's zijn verdeeld op basis van de inzet

Tot slot is naar aanleiding van de accountantscontrole 2023 de verdeelsleutel voor toerekening van capaciteit aan programma's geactualiseerd. Deze herziening, goedgekeurd door de accountant, is ook voor 2025 toegepast. Het betreft een administratieve correctie, zonder feitelijke wijziging in de inzet, en volledig budgettair neutraal. Dit zorgt voor een actuele, correcte en transparante verdeling in lijn met de geldende richtlijnen.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 51-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 oktober 2025;

besluiten:

1. De laatste begrotingswijziging 2025 met een begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen vast te stellen;

2. De bij deze laatste begrotingswijziging mutaties van de begroting 2025 vast te stellen;

3. De gewijzigde lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

2025 | 51

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 oktober 2025

Onderwerp: Laatste begrotingswijziging 2025

Kenmerk: 2351701/2451812

Bijlagen: Laatste begrotingswijziging 2025

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de laatste begrotingswijziging 2025 aan. De laatste begrotingswijziging is onderdeel van de Noord-Hollandse planning- en controlcyclus die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarstukken.

In deze begrotingswijziging worden de geraamde inkomsten en uitgaven in de begroting 2025 bijgesteld op basis van een aantal autonome ontwikkelingen en de actuele verwachtingen. Deze actualisatie is noodzakelijk om een realistisch beeld van de financiële positie te behouden.

De laatste begrotingswijziging is overwegend technisch van aard en daardoor niet altijd eenvoudig te doorgronden. Deze complexiteit onderstreept het belang van verdere doorontwikkeling van de presentatie en vorm van dergelijke stukken.

Het is wenselijk om in toekomstige begrotingsdocumenten meer aandacht te besteden aan de toegankelijkheid en overzichtelijkheid, zonder daarbij te diep in de technische details te treden. Op die manier wordt het makkelijker om inzicht te krijgen in de hoofdlijnen en achterliggende keuzes.

In deze voordracht stellen wij u het volgende voor:

- **De laatste begrotingswijziging 2025 vast te stellen:**
  Met de vaststelling van deze begrotingswijziging worden de geraamde inkomsten en uitgaven voor 2025 aangepast aan de meest recente verwachtingen en beleidskeuzes (inclusief de septembercirculaire; gepubliceerd september 2025).

  Dit is een standaardonderdeel van de planning- en controlcyclus en zorgt ervoor dat de financiële kaders actueel en realistisch blijven.

- **De gewijzigde lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling vast te stellen:**
  Subsidies buiten de uitvoeringsregeling zijn subsidies die niet vallen onder gestandaardiseerde regelingen maar specifiek worden toegekend, bijvoorbeeld voor innovatieve of unieke projecten. Het vaststellen van de gewijzigde lijst betekent dat deze subsidies worden geactualiseerd, afgestemd op de beleidsdoelen, en voorzien van een goedkeuring.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De laatste begrotingswijziging is een vast onderdeel van de Noord-Hollandse planning- en controlcyclus en biedt Provinciale Staten de mogelijkheid om het budgetrecht uit te oefenen. Hieronder worden de doelstellingen en evaluatiecriteria van deze begrotingswijziging toegelicht.

Doelstellingen

- **Actualisering van de begroting:** De begroting wordt bijgesteld op basis van actuele inzichten over inkomsten en uitgaven, zodat deze aansluit bij de meest recente verwachtingen en beleidsontwikkelingen.
- **Mogelijkheid tot uitoefening van het budgetrecht:** Provinciale Staten krijgen de gelegenheid om wijzigingen in de begroting goed te keuren of af te wijzen, waarmee hun controlerende en sturende rol wordt gewaarborgd.
- **Bevordering van transparantie en verantwoording:** De wijzigingen bieden een helder overzicht van de aanpassingen en de impact daarvan op het beleidsuitvoeringsproces.

Evaluatiecriteria

Bij de beoordeling van de laatste begrotingswijziging worden de volgende criteria gehanteerd:

- **Beleidsmatige aansluiting:** Sluiten de voorgestelde wijzigingen aan bij de vastgestelde beleidsdoelen?
- **Financiële haalbaarheid:** Zijn de aanpassingen financieel verantwoord en passen ze binnen de beschikbare middelen?
- **Transparantie en onderbouwing:** Zijn de wijzigingen voldoende gemotiveerd en helder toegelicht?

De genoemde doelstellingen en criteria bieden een kader om de wijzigingen in de begroting zorgvuldig te beoordelen en te toetsen aan de provinciale beleidsdoelen en financiële kaders.

3. Toelichting

Financiële ontwikkelingen

Bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting voor 2025 werd uitgegaan van een positief begrotingssaldo van € 14,5 miljoen. In de eerste begrotingswijziging is dit saldo met € 0,8 miljoen naar beneden bijgesteld en in de tweede wijziging nam het saldo met € 27,9 miljoen toe. In de tweede begrotingswijziging zijn tevens de financiële effecten uit de kaderbrief 2026 opgenomen voor zover deze betrekking hebben op de jaarschijf 2025 (€ 11,3 miljoen).

De mutaties in deze laatste begrotingswijziging resulteren per saldo in een bijstelling van het begrotingsresultaat met € 27,9 miljoen.

Rekening houdend met alle opgenomen mutaties in deze laatste begrotingswijziging, inclusief de effecten uit de kaderbrief, wordt het verwachte begrotingssaldo voor 2025 bijgesteld naar een resultaat van € 58,2 miljoen.

Saldo van lasten en baten per programma (x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
1 Bestuur	28.498	-354	28.144
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	72.142	-16.316	55.826
3 Ruimte en Wonen	22.618	-2.569	20.049
4 Bereikbaarheid	311.348	-30.524	280.824
5 Natuur en landelijk gebied	158.957	-7.309	151.648
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	53.060	-11.687	41.373
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-530.892	-30.141	-561.033
Totaal saldo van lasten en baten	**115.731**	**-98.900**	**16.832**
Stortingen	304.374	41.890	346.264
Onttrekkingen	-450.422	29.108	-421.314
Totaal mutaties reserves	**-146.049**	**70.998**	**-75.051**
Begrotingsresultaat	**-30.318**	**-27.902**	**-58.219**

De Laatste Begrotingswijziging (LBW) 2025 bevat circa 200 samengevoegde mutaties (oorspronkelijk 557 mutatieregels in de begroting) en 53 mutaties in de capaciteitsbegroting. Doel is het bijstellen van de begroting op basis van voortschrijdend inzicht over uitgaven, inkomsten en voortgang van projecten.

Begrotingsresultaat

Het eerder vastgestelde begrotingssaldo voor 2025 bedroeg € 30,3 miljoen. Met de laatste begrotingswijziging wordt dit saldo met € 27,9 miljoen bijgesteld, waardoor het nieuwe verwachte resultaat uitkomt op € 58,2 miljoen.

Lasten

In de oorspronkelijke begroting 2025 waren de totale lasten geraamd op € 743 miljoen. Gedurende het jaar is deze raming drie keer bijgesteld:

- Eerste Begrotingswijziging (EBW): toename van € 52 miljoen, voornamelijk door hogere uitgaven voor onder andere OV-concessies en specifieke uitkeringen (SPUK's) .
- Tweede Begrotingswijziging (TBW): een verdere toename van € 30 miljoen, onder meer door hogere kosten voor faunaschade, OV-subsidies en indexaties .
- Laatste Begrotingswijziging (LBW): een afname van € 72 miljoen, vooral door vertragingen in OV-projecten, lagere subsidies infrastructuur en minder bestedingen binnen het Natuur Netwerk Nederland.

Na verwerking van deze drie wijzigingen komt de totale lastenschatting voor 2025 uit op € 752 miljoen, wat € 9 miljoen hoger is dan in de oorspronkelijke begroting (€ 743).

Baten

In de oorspronkelijke begroting 2025 waren de totale baten geraamd op € 644 miljoen. Ook deze raming is gedurende het jaar drie keer aangepast:

- Eerste Begrotingswijziging (EBW): toename van € 42 miljoen, mede door hogere bijdragen uit het provinciefonds, hogere opbrengsten motorrijtuigenbelasting en enkele SPUK's .
- Tweede Begrotingswijziging (TBW): een toename van € 24 miljoen, vooral door extra opbrengsten uit het provinciefonds, grondverkopen en dividend .
- Laatste Begrotingswijziging (LBW): een verdere toename van € 26 miljoen, vooral door hogere ramingen provinciefonds en motorrijtuigenbelasting.

Na deze drie bijstellingen komt de totale batenschatting voor 2025 uit op € 735 miljoen, wat € 91 miljoen hoger is dan in de oorspronkelijke begroting (€ 644).

Belangrijkste mutaties

De LBW bevat meerdere mutaties die het begrotingssaldo substantieel beïnvloeden. De meest significante effecten zijn:

- Lagere lasten op infrastructuurprojecten door schuiven in de uitvoering naar latere jaren, met vrijval van middelen en bijstellingen van baten en lasten voor derden binnen programma 4 Bereikbaarheid (circa € 30,5 miljoen).
- Een bijstelling binnen programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving (circa € 16,3 miljoen), vooral door vertraging in projecten voor de energietransitie en gezonde leefomgeving.
- Hogere opbrengsten en lagere lasten binnen programma 7 Algemene middelen en organisatie (circa € 30,1 miljoen), waaronder meevallers op de motorrijtuigenbelasting en opcenten, correcties in de raming en lager gebruik van stelposten.

De neerwaartse bijstellingen hangen samen met enkele beleidsmatige intensiveringen die alsnog in 2025 worden uitgevoerd, een overschrijding van de faunaschaderegeling (circa € 14,6 miljoen) en herschikkingen van middelen. Deze worden echter ruimschoots opgevangen door de hiervoor genoemde effecten.

Reserves

Ten aanzien van de reserves is per saldo sprake van een lagere onttrekking van € 71 miljoen, waardoor de totale inzet uit reserves in 2025 uitkomt op € 75 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door vervallen of vertraagde projecten en aanvullende stortingen vanuit vrijvallende middelen .

Beleidskader en samenhang met Kaderbrief

De bijstelling van de begroting 2025 in deze Laatste Begrotingswijziging vormt het sluitstuk van de begrotingscyclus en sluit aan op de Tweede Begrotingswijziging (TBW) 2025 en de Kaderbrief 2026. In de TBW zijn reeds enkele financiële effecten uit de Kaderbrief verwerkt voor zover deze betrekking hadden op de jaarschijf 2025; de LBW actualiseert dit beeld op basis van de meest recente inzichten.

Het begrotingssaldo in deze LBW is grotendeels het gevolg van incidentele meevallers, lagere uitgaven door vertraging in de uitvoering van projecten en technische bijstellingen. Deze onderbesteding weerspiegelt vooral verschuivingen in tijd en niet het wegvallen van beleidsdoelen. Hoewel de uitvoering van de ambities onverminderd doorgang vindt, blijft de realisatie van de bijbehorende uitgaven achter. De verantwoordelijke sectoren en portefeuillehouders worden hier actief op gewezen, zodat zij kunnen sturen op een tijdige en doelmatige besteding van de

beschikbare middelen. Daarmee staat de bijstelling los van de structurele bezuinigingsopgave zoals geformuleerd in de Kaderbrief 2026.

In de Kaderbrief wordt deze ontwikkeling verklaard vanuit de noodzaak tot realistischer ramen en het verminderen van planningsoptimisme. De structurele financiële uitdagingen, zoals de stijgende kosten voor faunaschade, de effecten van inflatie en de druk op de begrotingsruimte blijven onverminderd bestaan. Het saldo in deze LBW dient daarom te worden beschouwd als incidenteel en tijdelijk. De provincie blijft inzetten op realistische ramingen, doelmatige besteding van middelen en het borgen van een solide, toekomstbestendig financieel beleid.

Beleidsmatige duiding & aandachtspunten

- Planningsoptimisme & onderbesteding: Een aanzienlijk deel van de bijstellingen is het gevolg van vertragingen in de uitvoering en het doorschuiven van middelen naar latere jaren. Dit vergroot de onzekerheid over de realisatie van de beleidsdoelen binnen het lopende begrotingsjaar.
- Koppeling doel-middel: Bij diverse regelingen ontbreekt een eenduidige samenhang tussen beleidsdoelen, ingezette instrumenten en bijbehorende begrotingsmiddelen (onder meer bij de BIKKER-gelden voor het openbaar vervoer). Dit leidt tot herhaaldelijke bijstellingen gedurende het jaar en bemoeilijkt de sturing op doelbereik.
- Structurele opgave: De huidige bijstelling betreft een incidentele aanpassing en draagt niet bij aan de structurele taakstellingen zoals opgenomen in de Kaderbrief 2026.
- Meerjarige gevolgen: Bepaalde bijstellingen, zoals lagere afschrijvingslasten door uitgestelde investeringen, hebben structurele gevolgen. Deze dienen in de meerjarenraming te worden verwerkt om een realistisch financieel beeld te behouden.
- Risico realisatie 2026: Het doorschuiven van omvangrijke budgetten naar latere jaren vergroot het risico op hernieuwde onderbesteding en kan leiden tot ophoping van werkdruk en uitvoeringsdruk in 2026.

Deze LBW 2025 laat een hoge bijstelling van het saldo zien, maar dit komt grotendeels voort uit uitstel en incidentele meevallers, niet uit structurele veranderingen. Het is raadzaam om deze ruimte te zien als tijdelijk en de focus te houden op realisatie van beleidsdoelen, verbetering van planningsbetrouwbaarheid en het structureel borgen van een realistisch, toekomstbestendig begrotingsbeleid.

Hieronder is het overzicht opgenomen van de mutaties in deze begrotingswijziging die een effect hebben op het begrotingsresultaat. In hoofdstuk 3 van de LBW 2025 wordt op programmaniveau een uitgebreidere specificatie van de voorgestelde wijzigingen in de begroting 2025 gegeven.

Ontwikkeling	Financieel effect op het Begrotingsresultaat (x € 1.000)	Voordelig (V) / Nadelig (N)
Begrotingsresultaat voor laatste begrotingswijziging	-30.300	V
Financiële ontwikkelingen met impact groter dan € 200.000		
P1 IPO actualisatie tussenrapportage 2025 IPO/BIJ12	450	N
P2ET-Energie-infrastructuur	-550	V
P2Klimaatbeleid coördinatie en monitoring	-456	V
P2 ET Duurzame opwek	-427	V
P2Uitvoering WABO	-600	V

P2 Omgevingsdiensten Milieutaken	-3.777	V
P2 Omgevingsdiensten Groen	-609	V
P2 Gezonde leefomgeving	-300	V
P2 Wateractiviteit - Oprengsten	260	N
P3 Vrijval Reserve Klimaatadaptatie	-346	V
P4 Openbaar vervoer concessies	-2.792	V
P4 OV concessie Proceskosten	225	N
P4 Vast onderhoud wegen	-400	V
P4 Ontwikkeling prov. infrastructuur Wegen	-719	V
P4 Gebiedscontracten wegen vast onderhoud	-714	V
P4 Beheer vaarwegen	-550	V
P4 Gebiedscontracten vaarwegen vast onderhoud	-460	V
P4 Stelpost programma Bereikbaarheid	-2.462	V
P5 Onderzoek en advies groen	216	N
P5 Natuur- en Landschapsbeheer	-300	V
P5 Wet Natuurbescherming	-300	V
P5 Faunafonds	14.568	N
P5 Europese landbouw projecten	-293	V
P7 Renteresultaat	-1.500	V
P7 Provinciefonds	-8.529	V
P7 Motorrijtuigenbelasting	-12.815	V
P7 Dividendopbrengsten	-752	V
P7 Voorziening dubieuze debiteuren	500	N
P7 Voorziening verlofsparen	457	N
P7 Verkoop onroerend goed	-1.400	V
P7 Doorschuif btw	300	N
P7 Afrek.Versch. TV 2.1 Landwegen	-422	V
P7 Afrek.Versch. TV 4.6 Duurzaamheid	-228	V
P7 Afrek.Versch. TV 6.2 Logistiek	-263	V
Overige saldo mutaties < € 200.000	-2.914	V
Totaal effect laatste begrotingswijziging 'Niet budget neutrale wijzigingen'	**-27.900**	**V**

Uitgestelde Intenties, provinciefonds en bedrijfsvoering

Uitgestelde Intenties

In 2025 is een aantal middelen die oorspronkelijk in de begroting was opgenomen, doorgeschoven naar volgende jaren. Deze zogenoemde *uitgestelde intenties* ontstaan wanneer projecten vertraging oplopen of wanneer uitvoering op een later moment logischer of efficiënter is. Het bijbehorende budget blijft beschikbaar via een bestemmingsreserve, zodat de middelen alsnog voor het oorspronkelijke doel worden ingezet.

Voor 2025 betreft dit in totaal € 10,2 miljoen, verdeeld over meerdere programma's. Grote posten zijn onder meer het restbedrag voor het coalitieakkoord asielbeleid (€ 3,0 miljoen), versterking energiebeleid en regionale energiestrategieën (€ 1,8 miljoen), de maatwerkaanpak en het milieubeleidsplan Tata Steel (€ 2,3 miljoen) en onderdelen van de Wet Natuurbescherming, zoals stikstofaanpak en het verbeterprogramma Vogelhabitatrichtlijn (€ 0,9 miljoen).

Provinciefonds

Daarnaast leidt de septembercirculaire tot een bijstelling van de algemene uitkering uit het provinciefonds en de opbrengsten uit opcenten. Het bedrag van € 18,8 miljoen in 2025 wordt vooral veroorzaakt door een hogere raming van de opcenten. Dit komt doordat elektrische voertuigen vanaf 2025 nog maar 75% vrijstelling hebben van motorrijtuigenbelasting (voorheen 100%), en zeer zuinige voertuigen nog 75% (voorheen 100%). Deze aanpassing vergroot de opbrengst aan opcenten; de hogere aftrek in het provinciefonds valt daarbij lager uit dan de opbrengststijging.

Ook zorgt ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds voor een hogere algemene uitkering. Tegelijkertijd wordt in 2025 een correctie verwerkt, omdat de Belastingdienst in 2024 en 2025 enkele maanden een foutieve berekening maakte van de af te dragen opcenten. De te hoge eerdere uitkering wordt in de periode juni-december 2025 gecorrigeerd via lagere ontvangsten.

Bedrijfsvoering

In paragraaf Bedrijfsvoering is een aantal generieke mutaties opgenomen in de capaciteitslasten, met effect op alle programma's. Het gaat om € 6 miljoen aan budgetneutrale wijzigingen, grotendeels door inzet van programmabudgetten voor extra inhuur. Het besluit om de brugbediening te insourcen leidt tot een verschuiving van circa € 0,2 miljoen, volledig gecompenseerd door lagere uitbestedingskosten. Daarnaast is in de capaciteitsbegroting 2025 rekening gehouden met specifieke Rijksvergoedingen voor capaciteit, die naar verhouding over de programma's zijn verdeeld op basis van de inzet

Tot slot is naar aanleiding van de accountantscontrole 2023 de verdeelsleutel voor toerekening van capaciteit aan programma's geactualiseerd. Deze herziening, goedgekeurd door de accountant, is ook voor 2025 toegepast. Het betreft een administratieve correctie, zonder feitelijke wijziging in de inzet, en volledig budgettair neutraal. Dit zorgt voor een actuele, correcte en transparante verdeling in lijn met de geldende richtlijnen.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 51-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 oktober 2025;

besluiten:

1. De laatste begrotingswijziging 2025 met een begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen vast te stellen;
2. De bij deze laatste begrotingswijziging mutaties van de begroting 2025 vast te stellen;
3. De gewijzigde lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling vast te stellen.

Haarlem, 8 december 2025

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Laatste begrotingswijziging 2025

Inhoudsopgave

Laatste begrotingswijziging 2025 1
Inhoudsopgave 2
1 Inleiding en leeswijzer 3
2 Financieel overzicht 5
3 Overzicht per programma 13
Programma 1 Bestuur 14
Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving 18
Programma 3 Ruimte en Wonen 24
Programma 4 Bereikbaarheid 28
Programma 5 Natuur en landelijk gebied 35
Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur 45
Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie 51
4 Bedrijfsvoering 57
5 Overzicht begrote mutaties reserves 58
6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 61

1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Voor u ligt de Laatste Begrotingswijziging (LBW) 2025. Deze wijziging vormt het sluitstuk van de begrotingsaanpassingen in onze planning- en controlcyclus, die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, de tussentijdse wijzigingen en de jaarstukken.

De LBW is een belangrijk moment om de begroting bij te stellen op basis van de meest actuele inzichten. Dit betreft zowel financiële mutaties met een direct effect op het begrotingssaldo als budgettair neutrale bijstellingen en technische correcties. Daarmee is de LBW niet alleen een cijfermatige afronding van het begrotingsjaar, maar ook een moment van reflectie op onze financiële koers: hoe verhouden incidentele meevallers zich tot structurele opgaven en hoe benutten we de beschikbare ruimte zorgvuldig . Een groot deel van het begrotingssaldo wordt veroorzaakt door incidentele meevallers en vertragingen, terwijl de structurele financiële uitdagingen uit de Kaderbrief onverminderd aanwezig blijven. Dit vraagt om zorgvuldige afwegingen: hoe benutten we deze tijdelijke ruimte voor het versterken van beleid, het verkleinen van risico's en het borgen van een toekomstbestendig begrotingsbeleid.

Het resultaat van deze LBW laat een aanzienlijke verhoging van het begrotingssaldo zien ten opzichte van eerdere ramingen. Deze bijstelling wordt veroorzaakt door een mix van hogere inkomsten, waaronder afrekeningsverschillen en bijstellingen van opcenten en lagere uitgaven op diverse programma's. Tegelijkertijd blijft het van belang om deze incidentele ruimte niet te zien als structureel, en vast te houden aan een solide financiële koers.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een financieel overzicht met een samenvatting van alle relevante financiële ontwikkelingen die zijn opgenomen in deze tweede begrotingswijziging.

Hoofdstuk 3 geeft per begrotingsprogramma een overzicht van de financiële wijzigingen. Voor elk programma is een financiële tabel opgenomen waarop het budgetrecht van uw Staten van toepassing is. Onder deze tabellen worden de wijzigingen toegelicht per beleidsdoel, inclusief het effect op het begrotingsresultaat. Financiële mutaties groter dan € 100.000 per beleidsdoel worden afzonderlijk toegelicht.

Hoofdstuk 4 gaat in op de bedrijfsvoering. Hierin wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen en aandachtspunten rondom de interne organisatie.

Hoofdstuk 5 bevat een overzicht van de begrote mutaties in de reserves. Hierbij wordt inzicht gegeven in de verwachte toevoegingen en onttrekkingen, inclusief de effecten op de stand van de algemene en bestemmingsreserves.

Hoofdstuk 6 bevat een overzicht van alle subsidies buiten de uitvoeringsregeling 2025, inclusief de voorgestelde wijzigingen.

Financiële terminologie

In de begrotingswijziging staan veel financiële begrippen. Hieronder staan de definities van verschillende termen.

Lasten: De begrote kosten voor de provincie Noord-Holland. Meestal een positief bedrag (+): Dit geeft aan dat het een door PS toegekend budget is dat uitgegeven mag worden voor het doel, of dat er sprake is van nadeel voor de provinciale exploitatie. Bijvoorbeeld: Lasten voor project XYZ € 35.000 N', dan betekent dit dat er € 35.000 aan budget beschikbaar is voor project XYZ. De 'N' staat voor "Nadelig" ten opzichte van de beschikbare provinciale financiën.

Baten: De begrote opbrengsten van de provincie Noord-Holland. Dit is een min-bedrag (V = Voordelig) omdat er minder ten laste van de provinciale middelen komt.
Stortingen: Toevoegingen aan de reserves ten laste van het rekeningresultaat.
Onttrekkingen: Onttrekkingen aan de reserves ten gunste van het rekeningresultaat.
Incidenteel: Budget met een duidelijke einddatum door PS, bedoeld voor een incidenteel doel
Structureel: Budget zonder einddatum bedoeld voor doorlopend beleid en structureel meerjarig in de begroting opgenomen.
Positief bedrag (+): Dit geeft aan dat het een uitgave is of dat er sprake is van nadeel. Bijvoorbeeld: € 5.000 betekent dat er € 5.000 is uitgegeven.
Negatief bedrag (-): Dit geeft aan dat het een ontvangen bedrag is of dat er sprake is van voordeel. Bijvoorbeeld: -€ 10.000 betekent dat er € 10.000 is ontvangen.

Niet-budgetneutrale wijzigingen (NBN)

Niet-budgetneutrale wijzigingen zijn mutaties die rechtstreeks van invloed zijn op het begrotingsresultaat. Het betreft uitgaven of inkomsten die niet binnen de bestaande budgettaire kaders kunnen worden opgevangen, en die dus leiden tot een verslechtering of verbetering van het saldo. Deze wijzigingen zijn relevant voor de beoordeling van de financiële ruimte en maken inzichtelijk in hoeverre beleidskeuzes of externe factoren het begrotingsresultaat beïnvloeden.

De mutaties zijn in de toelichting aangeduid met het kenmerk '**NBN**'.

Begrotingsneutrale wijzigingen

Begrotingsneutrale wijzigingen zijn mutaties die geen effect hebben op het begrotingssaldo. Per saldo tellen deze wijzigingen altijd op tot nul. Hoewel ze het totaal aan baten en lasten per programma beïnvloeden, blijft het begrotingsresultaat zelf ongewijzigd.

Omdat het budgetrecht van uw Staten ook van toepassing is op wijzigingen binnen programma's, leggen wij deze mutaties hierbij aan u voor. Het gaat vaak om verschuivingen van lasten tussen verschillende begrotingsprogramma's of om aanpassingen in specifieke baten, zoals bijdragen van derden, waarbij tegenover elke bate een even hoge last staat.

Begrotingsneutrale mutaties groter dan € 0,1 miljoen worden in deze begrotingswijziging afzonderlijk toegelicht en zijn herkenbaar aan het kenmerk '**BN**'.

Reserves

Veel provinciale uitgaven vertonen aanzienlijke jaarlijkse fluctuaties en worden gedekt vanuit bestemmingsreserves. Omdat deze uitgaven uit reserves worden gefinancierd, hebben mutaties hierin geen effect op het begrotingssaldo. Op basis van geactualiseerde lasten en baten, onder andere als gevolg van bijgestelde verwachtingen voor 2025, zijn in diverse programma's de uitgaven uit de reserves aangepast (verhoogd of verlaagd). Daarnaast vinden overhevelingen plaats tussen verschillende reserves. Deze overhevelingen zijn zogenoemde technische mutaties.

Alle wijzigingen in uitgaven vanuit reserves, stortingen in reserves en overhevelingen tussen reserves die geen invloed hebben op het begrotingsresultaat, zijn in deze toelichting aangeduid met het kenmerk '**RESV**'.

2 Financieel overzicht

2.1 Verloop begroting 2025

In deze laatste begrotingswijziging worden de geraamde inkomsten en uitgaven voor het jaar 2025 bijgesteld op basis van de meest actuele inzichten en verwachtingen. Deze actualisatie is noodzakelijk om een realistisch beeld van de financiële positie te behouden.

Bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting voor 2025 werd uitgegaan van een positief begrotingssaldo van € 14,5 miljoen. In de eerste begrotingswijziging is dit saldo met € 0,8 miljoen naar beneden bijgesteld en in de tweede wijziging nam het saldo met € 27,9 miljoen toe. In de tweede begrotingswijziging zijn tevens de financiële effecten uit de kaderbrief 2026 opgenomen voor zover deze betrekking hebben op de jaarschijf 2025 (€ 11,3 miljoen).

De mutaties in deze laatste begrotingswijziging leiden per saldo tot een bijstelling van het begrotingsresultaat met € 27,9 miljoen.

Rekening houdend met alle opgenomen mutaties in deze laatste begrotingswijziging, inclusief de effecten uit de kaderbrief, wordt het verwachte begrotingssaldo voor 2025 bijgesteld naar een resultaat van € 58,2 miljoen.

Verloop begroting 2025 (x € 1.000)	**Saldo**
Begroting 2025	-14.457
Eerste begrotingswijziging 2025	795
Kaderbrief 2026	11.342
Tweede begrotingswijziging 2025	-27.998
Laatste begrotingswijziging 2025	-27.902
Begroting totaal na Laatste begrotingswijziging	**-58.219**

2.2 Laatste begrotingswijziging in één oogopslag

Saldo van lasten en baten per programma (x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
1 Bestuur	28.498	-354	28.144
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	72.142	-16.316	55.826
3 Ruimte en Wonen	22.618	-2.569	20.049
4 Bereikbaarheid	311.348	-30.524	280.824
5 Natuur en landelijk gebied	158.957	-7.309	151.648
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	53.060	-11.687	41.373
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-530.892	-30.141	-561.033
Totaal saldo van lasten en baten	**115.731**	**-98.900**	**16.832**
Stortingen	304.374	41.890	346.264
Onttrekkingen	-450.422	29.108	-421.314
Totaal mutaties reserves	**-146.049**	**70.998**	**-75.051**
Begrotingsresultaat	**-30.318**	**-27.902**	**-58.219**

Bovenstaande tabel biedt een integraal overzicht van de financiële effecten van de Laatste Begrotingswijziging 2025 op het begrotingssaldo per programma en de bijbehorende mutaties in de reserves .

In totaal leiden de lasten en baten gezamenlijk tot een bijstelling van het saldo met € 98,9 miljoen. De grootste wijziging treedt op binnen programma 4, Bereikbaarheid, waar het saldo met € 30,5 miljoen wordt bijgesteld. Dit komt met name door lagere projectlasten door verschuivingen in uitvoering, vrijval van middelen en bijstellingen van baten en lasten voor derden.

In programma 2, Klimaat en gezonde leefomgeving, wordt een verlaging van € 16,3 miljoen verwacht. Dit hangt samen met het doorschuiven van uitgaven voor projecten op het gebied van de energietransitie en gezonde leefomgeving naar latere jaren.

Binnen programma 7, Overzicht algemene middelen en organisatie, wordt het saldo met € 30,1 miljoen bijgesteld. Onder meer dankzij hogere inkomsten uit motorrijtuigenbelasting en opcenten, correcties in de raming en lager gebruik van stelposten .

Ten aanzien van de reserves is per saldo sprake van een lagere onttrekking van € 71 miljoen, waardoor de netto inzet uit reserves in 2025 daalt naar € 75 miljoen. Dit wordt verklaard door het vervallen of vertragen van projecten en aanvullende stortingen vanuit vrijval van middelen .

Rekening houdend met alle lasten, baten en reservebewegingen resulteert de Laatste Begrotingswijziging in een bijstelling van het begrotingsresultaat met € 27,9 miljoen. Hierdoor komt het geraamde begrotingssaldo voor 2025 uit op € 58,2 miljoen.

2.3 Samenvatting Laatste begrotingswijziging

In hoofdstuk 3 van de Laatste Begrotingswijziging 2025 wordt op programmaniveau een specificatie gegeven van de voorgestelde wijzigingen in de begroting 2025. De Laatste Begrotingswijziging (LBW) 2025 bevat circa 200 samengevoegde mutaties (oorspronkelijk 557 mutatieregels in de begroting) en 53 mutaties in de capaciteitsbegroting. Doel is het bijstellen van de begroting op basis van voortschrijdend inzicht over uitgaven, inkomsten en voortgang van projecten. Een aantal specifieke mutaties die in meerdere programma's voorkomen wordt hieronder toegelicht.

Begrotingsresultaat

Niet-budgetneutrale wijzigingen zijn mutaties in de begroting die het begrotingsresultaat direct beïnvloeden. Het begrotingssaldo voor 2025, zoals vastgesteld vóór deze laatste begrotingswijziging, bedroeg € 30,3 miljoen.

Met deze laatste wijziging neemt het saldo met € 27,9 miljoen toe. Het nieuwe begrotingssaldo komt daarmee uit op € 58,2 miljoen voordelig.

Lasten

In de oorspronkelijke begroting 2025 waren de totale lasten geraamd op € 743 miljoen. Gedurende het jaar is deze raming drie keer bijgesteld:

- Eerste Begrotingswijziging (EBW): toename van € 52 miljoen, voornamelijk door hogere uitgaven voor onder andere OV-concessies en specifieke uitkeringen (SPUK's) .
- Tweede Begrotingswijziging (TBW): een verdere toename van € 30 miljoen, onder meer door hogere kosten voor faunaschade, OV-subsidies en indexaties .
- Laatste Begrotingswijziging (LBW): een afname van € 72 miljoen, vooral door vertragingen in OV-projecten, lagere subsidies infrastructuur en minder bestedingen binnen het Natuur Netwerk Nederland.

Na verwerking van deze drie wijzigingen komt de totale lastenschatting voor 2025 uit op € 752 miljoen, wat € 9 miljoen hoger is dan in de oorspronkelijke begroting (€743).

Baten

In de oorspronkelijke begroting 2025 waren de totale baten geraamd op € 644 miljoen. Ook deze raming is gedurende het jaar drie keer aangepast:

- Eerste Begrotingswijziging (EBW): toename van € 42 miljoen, mede door hogere bijdragen uit het provinciefonds, hogere opbrengsten motorrijtuigenbelasting en enkele SPUK's .
- Tweede Begrotingswijziging (TBW): een toename van € 24 miljoen, vooral door extra opbrengsten uit het provinciefonds, grondverkopen en dividend .
- Laatste Begrotingswijziging (LBW): een verdere toename van € 26 miljoen, vooral door hogere ramingen provinciefonds en motorrijtuigenbelasting.

Na deze drie bijstellingen komt de totale batenschatting voor 2025 uit op € 735 miljoen, wat € 91 miljoen hoger is dan in de oorspronkelijke begroting (€ 644).

Belangrijkste mutaties

De LBW bevat meerdere mutaties die het begrotingssaldo substantieel beïnvloeden. De meest significante effecten zijn:

- Lagere lasten op infrastructuurprojecten door schuiven in de uitvoering naar latere jaren, met vrijval van middelen en bijstellingen van baten en lasten voor derden binnen programma 4 Bereikbaarheid (circa € 30,5 miljoen).

- Een bijstelling binnen programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving (circa € 16,3 miljoen), vooral door vertraging in projecten voor de energietransitie en gezonde leefomgeving.
- Hogere opbrengsten en lagere lasten binnen programma 7 Algemene middelen en organisatie (circa € 30,1 miljoen), waaronder meevallers op de motorrijtuigenbelasting en opcenten, correcties in de raming en lager gebruik van stelposten.

De neerwaartse bijstellingen hangen samen met enkele beleidsmatige intensiveringen die alsnog in 2025 worden uitgevoerd, een overschrijding van de faunaschaderegeling (circa € 14,6 miljoen) en herschikkingen van middelen. Deze worden echter ruimschoots opgevangen door de hiervoor genoemde effecten.

Reserves

Ten aanzien van de reserves is per saldo sprake van een lagere onttrekking van € 71 miljoen, waardoor de totale inzet uit reserves in 2025 uitkomt op € 75 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door vervallen of vertraagde projecten en aanvullende stortingen vanuit vrijvallende middelen .

Beleidskader en samenhang met Kaderbrief

De bijstelling van de begroting 2025 in deze Laatste Begrotingswijziging vormt het sluitstuk van de begrotingscyclus en sluit aan op de Tweede Begrotingswijziging (TBW) 2025 en de Kaderbrief 2026. In de TBW zijn reeds enkele financiële effecten uit de Kaderbrief verwerkt voor zover deze betrekking hadden op de jaarschijf 2025; de LBW actualiseert dit beeld op basis van de meest recente inzichten.

Het begrotingssaldo in deze LBW is grotendeels het gevolg van incidentele meevallers, lagere uitgaven door vertraging in de uitvoering van projecten en technische bijstellingen. Deze onderbesteding weerspiegelt vooral verschuivingen in tijd en niet het wegvallen van beleidsdoelen. Hoewel de uitvoering van de ambities onverminderd doorgang vindt, blijft de realisatie van de bijbehorende uitgaven achter. De verantwoordelijke sectoren en portefeuillehouders worden hier actief op gewezen, zodat zij kunnen sturen op een tijdige en doelmatige besteding van de beschikbare middelen. Daarmee staat de bijstelling los van de structurele bezuinigingsopgave zoals geformuleerd in de Kaderbrief 2026.

In de Kaderbrief wordt deze ontwikkeling verklaard vanuit de noodzaak tot realistischer ramen en het verminderen van planningsoptimisme. De structurele financiële uitdagingen, zoals de stijgende kosten voor faunaschade, de effecten van inflatie en de druk op de begrotingsruimte blijven onverminderd bestaan. Het saldo in deze LBW dient daarom te worden beschouwd als incidenteel en tijdelijk. De provincie blijft inzetten op realistische ramingen, doelmatige besteding van middelen en het borgen van een solide, toekomstbestendig financieel beleid.

Beleidsmatige duiding & aandachtspunten

- Planningsoptimisme & onderbesteding: Een aanzienlijk deel van de bijstellingen is het gevolg van vertragingen in de uitvoering en het doorschuiven van middelen naar latere jaren. Dit vergroot de onzekerheid over de realisatie van de beleidsdoelen binnen het lopende begrotingsjaar.
- Koppeling doel–middel: Bij diverse regelingen ontbreekt een eenduidige samenhang tussen beleidsdoelen, ingezette instrumenten en bijbehorende begrotingsmiddelen (onder meer bij de BIKKER-gelden voor het openbaar vervoer). Dit leidt tot herhaaldelijke bijstellingen gedurende het jaar en bemoeilijkt de sturing op doelbereik.

- Structurele opgave: De huidige bijstelling betreft een incidentele aanpassing en draagt niet bij aan de structurele taakstellingen zoals opgenomen in de Kaderbrief 2026.
- Meerjarige gevolgen: Bepaalde bijstellingen, zoals lagere afschrijvingslasten door uitgestelde investeringen, hebben structurele gevolgen. Deze dienen in de meerjarenraming te worden verwerkt om een realistisch financieel beeld te behouden.
- Risico realisatie 2026: Het doorschuiven van omvangrijke budgetten naar latere jaren vergroot het risico op hernieuwde onderbesteding en kan leiden tot ophoping van werkdruk en uitvoeringsdruk in 2026.

Deze LBW 2025 laat een hoge bijstelling van het saldo zien, maar dit komt grotendeels voort uit uitstel en incidentele meevallers, niet uit structurele veranderingen. Het is raadzaam om deze ruimte te zien als tijdelijk en de focus te houden op realisatie van beleidsdoelen, verbetering van planningsbetrouwbaarheid en het structureel borgen van een realistisch, toekomstbestendig begrotingsbeleid.

Niet Budgettair Neutrale wijzigingen (NBN)

Hieronder is het overzicht opgenomen van de mutaties in deze begrotingswijziging die een effect hebben op het begrotingsresultaat. In hoofdstuk 3 wordt op programmaniveau een uitgebreidere specificatie van de voorgestelde wijzigingen in de begroting 2025 gegeven.

Ontwikkeling	Financieel effect op het Begrotingsresultaat (x €1.000)	Voordelig (V) / Nadelig (N)
Begrotingsresultaat voor laatste begrotingswijziging	**-30.300**	**V**
Financiële ontwikkelingen met impact groter dan € 200.000		
P1 IPO actualisatie tussenrapportage 2025 IPO/BIJ12	450	N
P2ET-Energie-infrastructuur	-550	V
P2Klimaatbeleid coördinatie en monitoring	-456	V
P2 ET Duurzame opwek	-427	V
P2Uitvoering WABO	-600	V
P2 Omgevingsdiensten Milieutaken	-3.777	V
P2 Omgevingsdiensten Groen	-609	V
P2 Gezonde leefomgeving	-300	V
P2 Wateractiviteit - Oprengsten	260	N
P3 Vrijval Reserve Klimaatadaptatie	-346	V
P4 Openbaar vervoer concessies	-2.792	V
P4 OV concessie Proceskosten	225	N
P4 Vast onderhoud wegen	-400	V
P4 Ontwikkeling prov. infrastructuur Wegen	-719	V
P4 Gebiedscontracten wegen vast onderhoud	-714	V
P4 Beheer vaarwegen	-550	V
P4 Gebiedscontracten vaarwegen vast onderhoud	-460	V
P4 Stelpost programma Bereikbaarheid	-2.462	V
P5 Onderzoek en advies groen	216	N
P5 Natuur- en Landschapsbeheer	-300	V
P5 Wet Natuurbescherming	-300	V
P5 Faunafonds	14.568	N
P5 Europese landbouw projecten	-293	V
P7 Renteresultaat	-1.500	V
P7 Provinciefonds	-8.529	V
P7 Motorrijtuigenbelasting	-12.815	V
P7 Dividendopbrengsten	-752	V
P7 Voorziening dubieuze debiteuren	500	N
P7 Voorziening verlofsparen	457	N
P7 Verkoop onroerend goed	-1.400	V
P7 Doorschuif btw	300	N
P7 Afrek.Versch. TV 2.1 Landwegen	-422	V
P7 Afrek.Versch. TV 4.6 Duurzaamheid	-228	V
P7 Afrek.Versch. TV 6.2 Logistiek	-263	V
Overige saldo mutaties < € 200.000	-2.914	V
Totaal effect laatste begrotingswijziging 'Niet budget neutrale wijzigingen'	**-27.900**	**V**

Uitgestelde Intenties (UI)

Uitgestelde intenties (UI) zijn middelen die in de begroting 2025 waren opgenomen, maar waarvan de besteding is doorgeschoven naar een volgend jaar. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer projecten vertraging oplopen of uitvoering op een later moment logischer of efficiënter is. Het bijbehorende budget wordt via een bestemmingsreserve behouden, zodat de provincie deze middelen alsnog kan inzetten voor het oorspronkelijke doel.

Onderstaande tabel toont per programma de uitgestelde intenties en het bedrag dat hiervoor wordt overgeheveld.

Uitgestelde intentie	Omvang (Bedrag x €1.000)
P1 Restbedrag coalitieakkoord asielbeleid	-3.009
P2 Toekomstbestendig maken energiebeleid	-741
P2 Regionale energiestrategieën	-1.055
P2 Versterking vergunningverlening maatwerkaanpak Tata Steel	-2.036
P2 Milieubeleidsplan Tata Steel	-298
P2 Gezonde leefomgeving - Luchtmeetnetten	-500
P4 Informatiebeveiliging - Cybersecurity	-125
P5 Wet Natuurbescherming - Stikstof	-730
P5 Wet Natuurbescherming - Verbeterprogramma Vogelhabitatrichtlijn	-127
P5 Wet Natuurbescherming - Natuurherstelverordening	-70
P5 Duurzame landbouw - Erfcoaches	-200
P5 Recreatievoorziening - Bezoekersmanagement, Recreatie en Toerisme	-235
P6 Havencomplexen - Projectbureau NZKG	-30
P6 NHW – Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam West	-1.000
Totaal effect Uitgestelde Intenties	**-10.156**

Bijstelling provinciefonds

De septembercirculaire leidt tot een bijstelling van de algemene uitkering uit het provinciefonds en de opbrengsten uit opcenten.

Het bedrag van €18,8 miljoen hiervan in 2025 wordt veroorzaakt door het feit dat de raming van de opcenten naar boven is bijgesteld. Dit wordt verklaard vanwege het feit dat in de geactualiseerde raming rekening is gehouden met het feit dan elektrische auto's in 2025 geen 100% vrijstelling meer hebben op de motorrijtuigenbelasting maar 75%. De vrijstelling voor zeer zuinige auto's is ook met 25% verlaagd. De toename van de opbrengst aan opcenten zorgt ook voor een hogere aftrek in het provinciefonds maar die is lager dan de toename van de opbrengst aan opcenten.

Daarnaast zorgt toevoeging van de verwachte ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds voor een hogere algemene uitkering.

Omdat de Belastingdienst in 2024 en 2025 een aantal maanden een foutieve berekening heeft gemaakt van de af te dragen opbrengst opcenten, wordt hiervoor in 2025 een correctie doorgevoerd. Omdat in eerste instantie teveel is uitgekeerd zorgt deze correctie nu voor een lagere opbrengst aan opcenten. De correctie vindt plaats in de maanden juni t/m december 2025.

Paragraaf bedrijfsvoering

In deze begrotingswijziging is een paragraaf bedrijfsvoering opgenomen vanwege generieke mutaties in de capaciteitslasten die effect hebben op alle begrotingsprogramma's.

In totaal betreft het € 6 miljoen aan budgettair neutrale mutaties. Het grootste deel hiervan komt voort uit het inzetten van programmabudgetten om capaciteitskosten te verhogen ten behoeve van extra inhuur. Deze mutaties vinden plaats binnen hetzelfde beleidsdoel. Daarnaast is het besluit genomen om de brugbediening te insourcen, wat leidt tot een mutatie van circa € 0,2 miljoen voor dit jaar. Deze hogere lasten worden volledig gecompenseerd door het wegvallen van kosten voor uitbesteding .

Verder is in de capaciteitsbegroting 2025 rekening gehouden met verwachte baten vanuit het Rijk. Deze vergoedingen zijn specifiek bedoeld voor capaciteit en zijn in deze LBW verwerkt volgens het principe van procentuele verdeling over de programma's, zodat de middelen evenwichtig bijdragen aan de benodigde inzet in alle beleidsdomeinen .

Actualisatie verdeelsleutel

In aansluiting op de accountantscontrole van de jaarrekening 2023 is de verdeelsleutel voor de toerekening van capaciteit aan de programma's geactualiseerd. Deze methodiek is in 2024 herzien en door de accountant goedgekeurd. Voor 2025 is dezelfde methodiek toegepast. Het betreft een administratieve correctie op een eerder verouderde verdeelsleutel, zonder wijziging in de feitelijke inzet van capaciteit. Deze herverdeling is volledig budgettair neutraal .

Deze mutaties hebben geen directe invloed op het begrotingsresultaat, maar zorgen ervoor dat de capaciteitsinzet en verdeling actueel, correct en transparant is, in lijn met de geldende richtlijnen.

3 Overzicht per programma

Programma 1 Bestuur

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
	Lasten			
1.1	Faciliteren van het provinciaal bestuur	16.787	-975	15.812
1.2	Werken aan gemeenten en sterke regio's	5.100	-306	4.794
1.3	Verzekeren van Openbare orde en veiligheid	1.497	12	1.509
1.4	Belangen van de provincie behartigen op landelijk en Europees niveau	5.173	915	6.088
	Baten			
1.1	Faciliteren van het provinciaal bestuur	-59	0	-59
	Saldo van baten en lasten	28.498	-354	28.144
	Onttrekkingen			
1.4	Reserve Cofinanciering Europese projecten	-1.366	-723	-2.089
	Totaal mutaties reserves	-1.366	-723	-2.089
	Programma Resultaat	**27.132**	**-1.077**	**26.055**

1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
In de septembercirculaire 2025 van het provinciefonds werd een decentralisatie uitkering voor de Spreidingswet ontvangen.	BN	2.164 N				2.164 N
Lagere kosten wachtgelden oud-leden GS. Voor de oud-leden van GS zijn bedragen gereserveerd voor wachtgelden e.d. De kosten voor 2025 vallen lager uit.	NBN	-140 V				-140 V
Uitgestelde intentie met betrekking tot Spreidingswet (decembercirculaire 2024 € 845.000 en septembercirculaire 2025 € 2,1 miljoen, zie hierboven). Voor de in december 2024 ontvangen middelen geldt bovendien dat de middelen niet geheel tot besteding zijn gekomen door onderuitputting op de Uitvoeringsregeling Realisatie Asielopvang 2025 en proceskosten. De middelen voor 2025 komen door het tijdstip van ontvangen niet meer tot besteding in 2025. De middelen zullen in overleg met de Provinciale Regietafel Asielzaken alsnog worden ingezet in 2026.	UI	-3.009 V				-3.009 V
In de capaciteitskosten zijn verwerkt: programmagelden ingezet voor capaciteit en de verwachte baten vanuit het Rijk. Omdat deze wijzigingen beter te beoordelen zijn in samenhang, is na programma 7 een paragraaf bedrijfsvoering opgenomen met een nadere toelichting op de capaciteitskosten.	CAP	103 N				103 N
Overige mutaties < € 100.000.	NBN	-93 V				-93 V

1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Geodatavoorzieningen: Doordat er minder onderzoeken zijn uitbesteed en de migratie naar een andere cloudprovider is uitgesteld is minder besteed.	NBN	-200 V				-200 V
Er zijn in 2025 minder aanvragen voor de Uitvoeringsregeling Versterken bestuurskracht ingediend dan verwacht. Ook startten de besluitvormingsprocedures bij de deelnemers aan het samenwerkingsverband in Noord-Holland Noord later dan gedacht, waardoor de daaruit voortvloeiende opdrachten zijn opgeschoven naar 2026.	NBN	-140 V				-140 V
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	34 N				34 N

1.3 Verzekeren van Openbare orde en veiligheid

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	12 N				12 N

1.4 Belangen van de provincie behartigen op landelijk en europees niveau

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Aan de hand van de Tussenrapportage IPO/BIJ12 is de begroting voor IPO bijgesteld.	NBN	450 N				450 N
Hogere lasten met dekking reserve Cofinanciering Europese projecten.*	RESV	430 N			-430 V	0
Technische correctie cofinanciering Europese projecten (mutatie begroting 2025) in evenwicht met de reserve op Beleidsdoel 5.6.	RESV				-293 V	-293 V
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	35 N				35 N

Toelichting

* Voor de cofinanciering van Europese projecten staan een tweetal meerjarige uitvoeringsregelingen (UVR) open tot en met 2026. Het betreft de UVR ondersteuning aanvragen Europese projectsubsidie Noord-Holland 2023 en de UVR Cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland. De aanvragen vallen naar verwachting € 550.000 hoger uit dan de in de begroting opgenomen ramingen. Deze hogere uitgaven passen binnen de beschikbare dekking in de reserve en de bestaande meerjarige subsidieplafonds.

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
	Lasten			
2.1	Bijdragen aan de energietransitie	22.608	-2.942	19.666
2.2	Bevorderen gezonde leefomgeving	58.057	-7.684	50.373
	Baten			
2.1	Bijdragen aan de energietransitie	-4.808	-2.967	-7.775
2.2	Bevorderen gezonde leefomgeving	-3.715	-2.723	-6.438
	Saldo van baten en lasten	72.142	-16.316	55.826
	Stortingen			
2.1	Reserve Energietransitie	100	0	100
2.1	Reserve Duurzame Elektriciteit	0	-900	-900
2.1	Reserve Warmtetransitie	3.317	-2.615	702
2.2	Reserve Bodemsanering	126	0	126
	Onttrekkingen			
2.1	Reserve Energietransitie	-2.092	2.446	354
2.1	Reserve Warmtetransitie	-1.332	454	-878
2.1	Reserve Subsidies Warmtetransitie	-2.539	1.500	-1.039
2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	-710	0	-710
2.2	Reserve Bodemsanering	-3.106	2.002	-1.104
	Totaal mutaties reserves	-6.236	2.887	-3.349
	Programma Resultaat	**65.906**	**-13.429**	**52.477**

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Voor uitvoering klimaatbeleid was vanuit de SPUK € 279.000 geraamd. Hiervan wordt dit jaar € 79.000 gebruikt. De overige kosten ten laste van SPUK CDOKE zijn capaciteitskosten.	BN	-200 V	200 N			0
Voor de inhuur op het CDOKE infra budget wordt € 953.000 geraamd. Deze lasten worden gedekt uit de SPUK CDOKE Infra.	BN	953 N	-953 V			0
Maatschappelijk vastgoed, SPUK C86 ontzorgingsprogramma RVO. De verwachting is dat we dit jaar € 1,24 miljoen gaan uitgeven vanuit deze SPUK (inclusief capaciteit). Vandaar dat het budget met € 456.000 wordt opgehoogd.	BN	456 N	-456 V			0
De doorbelaste rentelasten worden naar beneden bijgesteld op basis van een actualisatie van de rentelasten op het vreemd vermogen en de rentebaten van tegoeden bij de Schatkist. Dit is neutraal met de mutatie op het renteresultaat op beleidsdoel 7.1.	BN	-75 V				-75 V
Vanwege minder verwachte uitgaven wordt het budget van klimaat met € 456.000 naar beneden bijgesteld. Dit komt doordat de klimaatbeleidscyclus voor het eerst wordt doorlopen. Er is daarbij minder gebruik gemaakt van budgetten gereserveerd voor dwarsdoorsnijdende thema's dan verwacht omdat de werkwijze meer interne inbedding vraagt.	NBN	-456 V				-456 V
Voor de uitvoeringsregeling regie transformatorstations en tracés zijn dit jaar minder aanvragen binnengekomen dan verwacht. Daarom wordt dit budget met € 350.000 verlaagd.	NBN	-350 V				-350 V
Voor de uitvoeringsregeling Stimuleringsprogramma Energiehubs zijn dit jaar minder aanvragen binnengekomen dan verwacht. Daarom wordt dit budget met € 200.000 verlaagd.	NBN	-200 V				-200 V
Bij de uitvoeringsregeling ondersteuning energie coöperaties zijn minder aanvragen binnen gekomen dan verwacht, daarom wordt het budget met € 427.000 verlaagd.	NBN	-427 V				-427 V

Lager vastgestelde subsidiebeschikking(en) voorgaande jaren. Daarom wordt een bedrag van € 706.000 terugontvangen.	NBN	-706 V			706 N	0
Volgens de BBV regels moeten subsidies van meer dan € 1,5 miljoen overgeheveld worden naar een aparte subsidiereserve. Voor de subsidie op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling Ontwikkelfonds Opwek, die dit jaar wordt aangevraagd, wordt € 1,5 miljoen overgeheveld uit de reserve Duurzame elektriciteit (€ 900.000) en de reserve Warmtetransitie (€ 600.000) naar de reservesubsidie Warmtetransitie. De lasten met betrekking tot deze subsidie worden de komende jaren in de begroting opgenomen.	RESV			-1.500 V	1.500 N	0
Bij de uitvoeringsregeling Warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau worden er meer aanvragen gedaan dan verwacht, daarom is het plafond in 2025 met € 180.000 verhoogd. De lasten worden gedekt uit de reserve Warmtetransitie.	RESV	180 N			-180 V	0
Bij de uitvoeringsregeling verduurzamingsinitiatieven woningbouwcoöperaties zijn er minder aanvragen binnen gekomen dan verwacht, daarom wordt het budget met € 126.000 verlaagd. Omdat de lasten worden gedekt uit de reserve Warmtetransitie wordt de geraamde onttrekking verlaagd.	RESV	-126 V			126 N	0
Voor de uitvoeringsregeling Natuur en biodiversiteit energieprojecten zijn dit jaar minder aanvragen binnengekomen dan verwacht. Daarom wordt dit budget met € 233.000 verlaagd. Omdat de lasten worden gedekt uit de reserve Warmtetransitie wordt de geraamde onttrekking verlaagd.	RESV	-233 V			233 N	0
Vanuit de reserve warmtetransitie is € 275.000 onttrokken in 2025 voor Energie neutraal maken eigen organisatie (waarvan € 60.000 voor capaciteit). Dit had onttrokken moeten worden uit de reserve Energietransitie. Daarom wordt dit budget overgeheveld naar de reserve Energietransitie vanuit de reserve Warmtetransitie.	RESV			-275 V	275 N	0
De overheveling van reserve Energietransitie naar reserve Warmtetransitie wordt teruggedraaid. Dit vloeit voort uit de doorlichting van de reserves.	RESV			-1.740 V	1.740 N	0
In de meicirculaire 2025 van het Provinciefonds heeft de provincie een decentralisatie uitkering ontvangen voor Toekomstbestendig maken energiebeleid. Deze decentralisatie uitkering wordt in 2026 door middel van subsidies uitgekeerd aan gemeenten.	UI	-741 V				-741 V

De decentralisatie uitkering uit het Provinciefonds voor Regionale energiestrategieën wordt doorgeschoven naar 2026. Dit is noodzakelijk omdat de lopende aanbesteding voor inzet van projectcapaciteit voor gemeenten niet is afgerond in 2025.	UI	-1.055 V				-1.055 V
Voor de inzet van personeel op het CDOKE infra budget wordt € 1,7 miljoen geraamd als baten vanuit de SPUK die de provincie hiervoor van het Rijk heeft ontvangen. Omdat de wijzigingen in capaciteitskosten beter te beoordelen zijn in samenhang, is na programma 7 een paragraaf bedrijfsvoering opgenomen met een nadere toelichting op de capaciteitskosten.	CAP		-1.743 V			-1.743 V
Overige mutaties < €100.000.	BN	15 N	-15 V			0
Overige mutaties < €100.000.	CAP	23 N				23 N

Dit jaar is er een duidelijke onderbenutting te zien bij meerdere opengestelde uitvoeringsregelingen, met name op het gebied van energie, klimaat en biodiversiteit.
Het aantal ontvangen subsidieaanvragen blijft achter bij de prognoses die bij de start van het jaar zijn opgesteld.

Mogelijke verklaringen zijn:

- vertraagde voorbereidingstrajecten bij gemeenten en initiatiefnemers;
- onzekerheid over regelgeving of cofinanciering;
- marktcapaciteit en stijgende kosten bij uitvoerende partijen.

We verwachten dat deze trend gevolgen kan hebben voor het tempo waarin onze beleidsdoelen worden gehaald. Daarom analyseren we in de komende maanden per regeling de oorzaken. De uitkomsten gebruiken we om het bestedingsplan 2026 tijdig aan te passen, zodat beschikbare middelen zo effectief mogelijk worden ingezet. Hierbij kijken we ook naar het aanpassen van regelingen, verbeterde communicatie en het eventueel herprioriteren van budgetten.

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Voor een aantal SPUK's bodemsanering nemen we de lasten op die in 2025 verwacht worden. Daar tegenover staan even grote baten uit de SPUK. Dit betreft voornamelijk lasten van waterbodemsaneringen die door het waterschap Amstel, Gooi en Vecht worden uitgevoerd (€ 2,2 miljoen) en de bodemsanering CINDU (€ 177.000).	BN	2.363 N	-2.363 V			0
Van het Rijk is er een SPUK schone lucht akkoord ontvangen. In 2025 wordt hiervan € 20.000 gebruikt.	BN	20 N	-20 V			0
De bijdrage aan de omgevingsdiensten worden met ingang van 2025 geïndexeerd. Hiervoor is bij de tweede begrotingswijziging budget beschikbaar gesteld. Indexatie is pas nodig vanaf 2026.	NBN	-1.412 V				-1.412 V
Als resultaat van de afrekening van de uitvoeringsovereenkomst 2024 heeft de provincie € 3,1 miljoen terugontvangen van omgevingsdienst NZKG. Deze teruggave vermindert de lasten in de realisatie.	NBN	-3.126 V				-3.126 V
Lagere lasten door onderbesteding op de post gezonde leefomgeving.	NBN	-300 V				-300 V
Voor Stiltegebieden is € 100.000 beschikbaar gesteld. Dit budget wordt dit jaar niet gebruikt.	NBN	-100 V				-100 V
Aanpassing van de baten van leges op basis van de gerealiseerde cijfers tot nu toe : de opbrengsten Leges bouw activiteit worden verhoogd met € 600.000 en de opbrengsten leges wateractiviteiten worden verlaagd met € 260.000.	NBN		-340 V			-340 V
Lagere lasten leiden tot een € 2 miljoen lagere onttrekking aan de reserve Bodemsanering.*	RESV	-2.002 V			2.002 N	0
Bij de Kaderbrief 2025 hebben we incidenteel budget ontvangen van € 525.000 voor Tata Steel. Hiervan gaat € 298.000 mee in de uitgestelde intentie naar 2026.	UI	-298 V				-298 V

In de meicirculaire 2024 is een decentrale uitkering van het provinciefonds ontvangen voor Versterking vergunningverlening maatwerkaanpak. Door vertraging bij het aanvragen van vergunningen door Tata Steel, zijn de beoogde werkzaamheden nog niet uitgevoerd door de omgevingsdienst in 2025. De werkzaamheden zullen plaatsvinden in de jaren 2026-2030.	UI	-2.036 V				- 2.036 V
Voor vervanging van apparatuur van de provinciale luchtmeetstations was € 500.000 begroot met dekking vanuit de reserve gezonde leefomgeving. Uitsluitend de GGD Amsterdam kan vervanging van de apparatuur op deze stations verzorgen. De installatie van de nieuwe instrumenten in de meetstations kan door de beperkte beschikbaarheid van deskundig personeel bij de GGD Amsterdam niet in 2025 worden gerealiseerd. Dit gaat in 2026 gebeuren. Daarom wordt € 500.000 meegenomen in de uitgestelde intentie naar 2026.	UI	-500 V				-500 V
In de anterieure overeenkomst met Tata Steel voor projectbesluit Heracless-Groen Staal is afgesproken dat het deel van het budget dat we hiervoor ontvangen bestemd is voor capaciteit. Omdat de wijzigingen in capaciteitskosten beter te beoordelen zijn in samenhang, is na programma 7 een paragraaf bedrijfsvoering opgenomen met een nadere toelichting op de c paciteitskosten.	CAP	-350 V				-350 V
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	57 N				57 N

Toelichting

RESV: Lagere lasten bodemsanering: *

- Overheveling van bodemtaken naar de omgevingsdienst(en)	- € 640.000
- Minder beroep op de subsidieregeling voor diffuus lood	- € 560.000
- Subsidies saneringen Gasfabriek Zaanstad, Navos en BIO Masterplan 't Gooi	- € 625.000
- Projecten (o.a. schietterrein Zeeweg Overveen en BIO Ilperveld)	- € 177.000
Totaal	- € 2.002.000

Programma 3 Ruimte en Wonen

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
	Lasten			
3.1	Regie voeren ruimtelijke ordening	9.304	-425	8.879
3.2	Versnellen en programmeren woningbouw	11.316	-2.315	9.001
3.3	Beschermen tegen overstromingen en bijdrage aan klimaatadaptatie	6.177	-3.250	2.927
	Baten			
3.1	Regie voeren ruimtelijke ordening	-616	203	-413
3.2	Versnellen en programmeren woningbouw	-293	-52	-345
3.3	Beschermen tegen overstromingen en bijdrage aan klimaatadaptatie	-3.270	3.270	0
	Saldo van baten en lasten	22.618	-2.569	20.049
	Stortingen			
3.2	Reserve Woningbouw subsidies	0	25.000	25.000
3.2	Reserve Woningbouw	50	0	50
	Onttrekkingen			
3.2	Reserve Woningbouw	-3.000	-15.188	-18.188
3.2	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten	-1.330	-7.400	-8.730
3.2	Reserve subsidies OD 3.4.1	-688	0	-688
3.2	Reserve Woningbouw subsidies	-571	0	-571
3.3	Reserve Klimaatadaptatie	-650	-346	-996
3.3	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-672	0	-672
	Totaal mutaties reserves	-6.861	2.066	-4.795
	Programma Resultaat	**15.757**	**-503**	**15.254**

3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Het budget van de Samenwerkingsovereenkomst Ontwikkelperspectief wordt met € 150.000 verlaagd. Dit budget ontvangen we van externe partijen, waardoor de baten ook met € 150.000 worden verlaagd. Het proces om samen met 17 gemeenten, provincie en waterschap een gezamenlijk koersdocument te ontwikkelen gaat iets langzamer dan verwacht. De provincie zet het budget pas in wanneer partijen klaar zijn voor de volgende stap. Deze uitgaven zullen in 2026 plaatsvinden.	BN	-150 V	150 N			0
Bij ruimtelijke ontwikkeling en omgevingsvisie wordt het budget met € 100.000 naar beneden bijgesteld. Vooraf was de verwachting dat de provincie veel onderzoeken extern zou laten uitvoeren, maar in de praktijk hebben we veel zelf gedaan.	NBN	-100 V				-100 V
Lagere lasten op de post luchtvaart.	NBN	-200 V				-200 V
In de capaciteitskosten zijn verwerkt: programmagelden ingezet voor capaciteit en de verwachte baten vanuit het Rijk. Omdat deze wijzigingen beter te beoordelen zijn in samenhang, is na programma 7 een paragraaf bedrijfsvoering opgenomen met een nadere toelichting op de capaciteitskosten.	CAP	105 N				105 N
Overige mutaties afzonderlijk < € 100.000.	BN	-72 V	72 N			0
Overige mutaties afzonderlijk < € 100.000.	NBN	-8 V	-19 V			-27 V

3.2 Versnellen en programmeren woningbouw

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Investeringskader/ OV knooppunten. De subsidie op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 'Gemeente Haarlem, Knooppuntontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid' (€ 21 miljoen) wordt in 2025 verleend. Volgens de BBV regels moeten subsidies van meer dan € 1,5 miljoen overgeheveld worden naar een aparte subsidiereserve. Hiervoor wordt vanuit de Reserve Woningbouw € 13 miljoen gestort in de Reserve Woningbouw subsidies en vanuit de Reserve OV knooppunten € 8 miljoen. De lasten met betrekking tot deze subsidie worden in de komende jaren genomen.	RESV			21.000 N	-21.000 V	0
Investeringskader/ OV knooppunten. De subsidie op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 'Gemeente Hilversum, stationsgebied' wordt in 2025 verleend. Volgens de BBV regels moeten subsidies van meer dan € 1,5 miljoen overgeheveld worden naar een aparte subsidiereserve. Hiervoor wordt vanuit de reserve Woningbouw € 4 miljoen gestort in de Reserve Woningbouw subsidies. De lasten met betrekking tot deze subsidie worden in de komende jaren genomen.	RESV			4.000 N	-4.000 V	0
Voor diverse subsidies op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling voor de Ketenreis wordt in totaal € 220.000 aan aanvragen verwacht dit jaar. Daardoor wordt het budget verlaagd met € 600.000. Doordat de lasten gedekt worden uit de reserve OV-fonds wordt ook de onttrekking uit de reserve verlaagd.	RESV	-600 V			600 N	0
Investeringskader/Reserve Woningbouw. Voor de proceskosten worden lagere kosten geraamd. Verwachting was dat er meer mensen ingehuurd zouden worden. Maar in plaats daarvan zijn er meer mensen in vaste dienst aangenomen, waardoor de kosten lager uit zijn gevallen. Ook zit het onderwerp gebiedsontwikkeling nu in de opstartfase, waardoor er	RESV	-500 V			500 N	0

minder kosten zijn gemaakt dan verwacht. Doordat de lasten gedekt worden uit de reserve Woningbouw wordt ook de onttrekking uit de reserve verlaagd.						
De subsidie aan de toenmalige gemeente Weesp voor de Bloemendalerpolder die verleend is in 2022 was € 2,1 miljoen. Nu blijkt dat de provinciale bijdrage lager uitvalt. Hierdoor ontvangt de provincie een bedrag van € 1,3 miljoen terug die teruggestort wordt in de Reserve Woningbouw.	RESV	-1.312 V			1.312 N	0
Overige mutaties afzonderlijk < € 100.000.	CAP	45 N				45 N
Overige mutaties afzonderlijk < € 100.000.	BN	52 N	-52 V			0

3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

Financiële ontwikkeling	**Mutatie**	**Lasten**	**Baten**	**Storting**	**Onttrekking**	**Resultaat**
Markermeerdijken: fietswandelverbinding Hoorn-Amsterdam De subsidie van de Vervoerregio Amsterdam voor het fietspad was geraamd voor 2025, maar de inschatting is nu dat de eindvaststelling van deze subsidie pas in 2027 kan plaatsvinden. De lasten die tegenover de baten waren begroot, schuiven ook door naar 2027.	BN	-3.270 V	3.270 N			0
Bij de doorlichting bestemmingsreserves is besloten om de reserve Klimaatadaptatie eind 2025 op te heffen. In 2025 worden voor € 650.000 aan lasten verwacht. Omdat het saldo per 1-1-2025 € 996.000 bedroeg, kan een bedrag van € 346.000 vrijvallen.	NBN				-346 V	-346 V
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	20 N				20 N

Programma 4 Bereikbaarheid

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
	Lasten			
4.1	Realiseren perspectief mobiliteit	59.487	-14.813	44.674
4.2	Openbaar vervoer waarborgen	84.565	-9.433	75.132
4.3	Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken	46.847	1.350	48.197
4.4	Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	127.297	-1.429	125.868
	Baten			
4.1	Realiseren perspectief mobiliteit	100	-5.489	-5.389
4.3	Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken	-1.637	-153	-1.790
4.4	Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	-5.311	-557	-5.868
	Saldo van baten en lasten	311.348	-30.524	280.824
	Stortingen			
4.1	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	70.723	0	70.723
4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	205	0	205
4.1	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	23.712	0	23.712
4.2	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	67	2.691	2.758
4.4	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	1.200	0	1.200
4.4	Reserve Groot Onderhoud Wegen	21.224	-1.150	20.074
4.4	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	7.154	0	7.154
4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	478	0	478

	Onttrekkingen			
4.1	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	-8.365	-7.363	-15.728
4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-1.614	0	-1.614
4.1	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-51.919	27.371	-24.548
4.2	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-8.213	4.113	-4.100
4.4	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	-709	0	-709
4.4	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-69.658	846	-68.812
4.4	Reserve Groot Onderhoud Wegen	-26.459	-5.500	-31.959
4.4	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-5.985	0	-5.985
4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	-304	0	-304
4.4	Reserve Kapitaallasten OV	-69	0	-69
4.4	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-2.401	300	-2.101
	Totaal mutaties reserves	-50.934	21.308	-29.626
	Programma Resultaat	**260.414**	**-9.216**	**251.199**

4.1 Realiseren perspectief Mobiliteit

Financiële ontwikkeling	**Mutatie**	**Lasten**	**Baten**	**Storting**	**Onttrekking**	**Resultaat**
Opname van baten en lasten in de begroting gerelateerd aan de MRA-e. Het zijn grotendeels personeelslasten welke worden bekostigd met inkomsten vanuit SPUK van het Rijk voor de regionale aanpak laadinfrastructuur 2023-2030.	BN	5.489 N	- 5.489 V			0

Lagere lasten bij het Amsterdam Logistics Programma en de IPO-bijdrage in verband met CROW subsidie.	NBN	-214 V				-214 V
De reserve Mobiliteitsbeleid wordt opgeheven in 2026. Structurele activiteiten worden per 2026 vanuit exploitatie gefinancierd. Een deel van het saldo kan daarmee nu vrijvallen.	NBN				-105 V	-105 V
Bij de werkzaamheden rondom Actieve Mobiliteit en data-analyse verkeersveiligheid worden minder kosten gemaakt. Doordat de lasten worden gedekt uit de Reserve Mobiliteitsbelei wordt ook de onttrekking verlaagd.	RESV	-105 V			105 N	0
Een aantal uitvoeringsregelingen 2025 worden afgeraamd, waarvan de grootste Verkeersveiligheid(€ 3,8 miljoen) en Haltetoegankelijkheid (€ 672.000) betreffen. De lasten worden gedekt door de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid door derden.	RESV	-4.552 V			4.552 N	0
De subsidielast voor de Zaanbrug wordt afgeraamd van € 1,1 miljoen tot nihil in 2025, omdat de het laatste deel pas in 2026 wordt beschikt. Daarnaast wordt een hogere opbrengst van € 440.000 vanuit het Rijk ontvangen. In 2024 is reeds teveel onttrokken uit de reserve waardoor in 2025 dit deel wordt teruggestort in de reserve. De lasten worden gedekt door de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid door derden.	RESV	-1.560 V			1.560 N	0
De subsidiebeschikking voor N9 Kogendijk (€ 3,6 miljoen) was beoogd voor 2025. Een aanzienlijk deel van de lasten (€ 3,0 miljoen) wordt in later stadium beschikt en gerealiseerd.	RESV	-3.010 V			3.010 N	0
Een aantal subsidies voor infrastructurele projecten zijn niet verleend in 2025. Dit zijn onder andere Fietstunnel Velsertraverse, Verbindingsweg Wijckerpoort en Doorfietsroutes. De lasten worden gedekt door de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid door derden.	RESV	-8.809 V			8.809 N	0
De werkzaamheden voor de onbewaakte spoorwegovergang Heiloo worden niet in 2025 uitgevoerd. De lasten worden gedekt door de Reserve Verleende Subsidies.	RESV	-2.077 V			2.077 N	0
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	25 N				25 N

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Aframing concessiegelden 2025 welke terugvloeien naar de algemene middelen.	NBN	-2.650 V				-2.650 V
Met behulp van Bikker-gelden € 4,1 miljoen wordt een tariefstijging voorkomen in de bestaande concessies. Deze worden gedekt door de Reserve OV-Projecten.	RESV	-4.113 V			4.113 N	0
Bikker-gelden die de Provincie ontvangen heeft van het Rijk zijn in 2025 in de exploitatie geboekt, dit had in de reserve gestort moeten worden omdat nog niet duidelijk is in welk jaar dit besteed zal worden.	RESV	-2.691 V		2.691 N		0
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	21 N				21 N

4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Op een aantal onderwerpen binnen het beleidsdoel is verschuiving van begrotingsruimte nodig om de taken uit te kunnen voeren. Zie de toelichting onder de tabel voor de specificatie. Budgetneutraal met Beleidsdoel 4.4.	BN	390 N				390 N
Lagere energielasten voor de provinciale infrastructuur (openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, bruggen, sluizen en tunnels) van in totaal € 400.000.	NBN	-400 V				-400 V
Hogere baten vanuit de samenwerking Regionaal Tactisch Team en Regionaal Datateam van € 200.000, hogere legesinkomsten wegen van € 87.500, lagere legesinkomsten vaarwegen van € 10.000 en lagere baten van gemeenten voor verkeerskundig beheer van € 125.000.	NBN		-153 V			-153 V
Voor onderhoud aan de tunnels is € 1,15 miljoen nodig vanwege het nieuwe onderhoudscontract. Dit is ook voor volgende jaren het geval. De primair begrote storting	RESV	1.150 N				1.150 N

in de reserve Groot Onderhoud wegen voor onderhoud aan de tunnels van € 1,15 miljoen op beleidsdoel 4.4. wordt daarom met hetzelfde bedrag verlaagd. Per saldo is dit budgetneutraal.						
In de capaciteitskosten zijn verwerkt: programmagelden ingezet voor capaciteit en de verwachte baten vanuit het Rijk. Omdat deze wijzigingen beter te beoordelen zijn in samenhang, is na programma 7 een paragraaf bedrijfsvoering opgenomen met een nadere toelichting op de capaciteitskosten.	CAP	210 N				210 N

Toelichting

De volgende mutaties worden budgetneutraal voorgesteld:

- Lagere lasten Regionaal Tactisch Team, Regionaal Datateam en ambities regieteam	- 300 V
- Verhoging lasten onderhoud steunpunten:	400 N
- Hogere lasten dienstauto's weginspecteurs	124 N
- Lagere lasten elektra	- 854 V
- Hogere lasten incidentmanagement	1.000 N
- Overige kleinere bijstellingen	20 N
Totaal	390N

4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Bijstelling van het kasritme van het project werken voor derden HOV Beverwijk en aansluiting A9 Heiloo. Omdat PNH deze lasten zelf door middel van een subsidie ten laste van de reserve Mobiliteitsbeleid derden betaalt, zijn baten van gelijke omvang opgenomen.	BN	1.250 N	-1.250 V			0
De doorbelaste rentelasten worden naar beneden bijgesteld op basis van een actualisatie van de rentelasten op het vreemd vermogen en de rentebaten van tegoeden bij de Schatkist. Dit is neutraal met de mutatie op het renteresultaat op beleidsdoel 7.1.	BN	-1.197 V				-1.197 V
De baten en lasten gerelateerd aan de SPUK NGF-TBL (Nationaal Groeifonds onderdeel Toekomstbestendige Leefomgeving) worden naar beneden bijgesteld. Volgend jaar wordt invulling gegeven aan de te behalen doelen.	BN	-523 V	523 N			0
Voor de SPUK Schoon en emissie loos bouwen hebben we lasten gemaakt in 2025. Deze worden gedekt door baten uit de SPUK.	BN	130 N	-130 V			0
Op een aantal onderwerpen binnen het beleidsdoel is verschuiving van begrotingsruimte nodig om de taken uit te kunnen voeren. Zie de toelichting onder de tabel voor de specificatie. Budgetneutraal met Beleidsdoel 4.3.	BN	-400 V				-400 V
Het resterende saldo uit de stelpost Bereikbaarheid is niet nodig gebleken voor kapitaallasten en wordt daarom afgeboekt.	NBN	-2.462 V				-2.462 V
Het ligplaatsenbeleid is nog niet geïmplementeerd. Er waren al wel baten en lasten begroot. Deze worden met uitzondering van € 60.000 aan kosten afgeraamd.	NBN	-240 V	300 N			60 N
Lagere lasten voor beheer wegen (€ 1.174.000), beheer vaarwegen (€ 550.000) en studiekosten vervangingsinvesteringen (€ 200.000).	NBN	-1.924 V				-1.924 V
Vanwege krapte op de arbeidsmarkt zijn minder studies uitgevoerd dan verwacht. Daarom deze aframing van het budget studiekosten voor uitbreidingsinvesteringen. Een deel van	NBN	-719 V			171 N	-548 V

het budget was overgeheveld vanuit de stelpost. Dit deel valt vrij tegen de algemene middelen.						
Lagere storting in de reserve Groot Onderhoud wegen in verband met het overzetten naar begrotingsruimte voor onderhoud aan de tunnels op Beleidsdoel 4.3. Dit is per saldo budgetneutraal.	RESV			-1.150 V		-1.150 V
Vanwege het al in dit jaar kunnen realiseren van groot onderhoud (onder andere aan de N247) zijn de lasten voor groot onderhoud € 5,2 miljoen hoger. Daar tegenover staat een even grote onttrekking aan de reserve Groot Onderhoud wegen.	RESV	5.500 N			-5.500 V	0
De werkzaamheden voor verbinding A8/A9 zijn gestopt en de kosten voor de kleine infrastructurele werken vallen lager uit, waardoor het budget hiervoor naar beneden kan worden bijgesteld. De lasten worden gedekt door de Reserve OPI.	RESV	-675 V			675 N	0
In 2025 verwachten we minder lasten voor Innovatieve projecten in de infrastructuur. Daardoor ook een lagere onttrekking aan de reserve Innovatieve projecten mobiliteit.	RESV	-300 V			300 N	0
Bij de kaderbrief 2026 is budget beschikbaar gesteld in 2025 voor informatiebeveiliging (cybersecurity). Hiervan is slechts een deel in 2025 uitgevoerd. Daarom het voorstel om € 125.000 door te schuiven naar 2026.	UI	-125 V				-125 V
In de capaciteitskosten zijn verwerkt: programmagelden ingezet voor capaciteit en de verwachte baten vanuit het Rijk. Omdat deze wijzigingen beter te beoordelen zijn in samenhang, is na programma 7 een paragraaf bedrijfsvoering opgenomen met een nadere toelichting op de capaciteitskosten.	CAP	256 N				256 N

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
	Lasten			
5.1	Beschermen en ontwikkelen van natuur	71.764	-21.604	50.160
5.2	Beheren van natuur	70.514	13.226	83.740
5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	18.756	-3.106	15.650
5.4	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water	4.592	-804	3.788
5.5	Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied	17.026	-1.823	15.203
5.6	Versterken kansrijke landbouw	11.664	-3.879	7.785
	Baten			
5.1	Beschermen en ontwikkelen van natuur	-15.527	3.702	-11.825
5.2	Beheren van natuur	-2.533	-300	-2.833
5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	-4.811	3.811	-1.000
5.4	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water	-1.096	18	-1.078
5.5	Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied	-7.442	-500	-7.942
5.6	Versterken kansrijke landbouw	-3.950	3.950	0
	Saldo van baten en lasten	158.957	-7.309	151.648
	Stortingen			
5.1	Reserve Groen	117.173	779	117.952
5.1	Reserve Groene Uitweg	3.797	0	3.797
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	4.058	0	4.058

5.1	Reserve subsidies Groene Uitweg	0	1.730	1.730
5.1	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1	0	3.273	3.273
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	1.000	0	1.000
5.4	Reserve Waterrecreatie	2.000	0	2.000
5.5	Reserve PPLG	4.900	0	4.900
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	2.900	0	2.900
	Onttrekkingen			
5.1	Reserve Groen	-44.987	6.107	-38.880
5.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-91	0	-91
5.1	Reserve Groene Uitweg	-8.820	2.608	-6.212
5.1	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1	-5.392	-1.000	-6.392
5.1	Reserve Laag Holland	-100	0	-100
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-10.981	5.746	-5.235
5.1	Reserve subsidies Groene Uitweg	0	-900	-900
5.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	-253	0	-253
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-1.804	-696	-2.500
5.4	Reserve Waterrecreatie	-2.693	793	-1.900
5.5	Reserve PPLG	-4.900	2.400	-2.500
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	-4.000	-341	-4.341
	Totaal mutaties reserves	51.807	20.499	72.306
	Programma Resultaat	**210.764**	**13.190**	**223.954**

5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Lagere lasten en baten voor SPUK L33 (Programma Natuur 2e fase). Zoals al aangegeven bij de Tweede Begrotingswijziging 2025 waren de subsidies voor de Uitvoeringsregeling subsidie programma natuur Noord-Holland 2025 nog niet beschikt. Het was daarom nog onduidelijk welke subsidies onder bijvoorbeeld de zogenaamde B-regeling verstrekt zouden worden. Inmiddels is daar meer duidelijkheid over en kunnen we de lasten met € 3,6 miljoen verlagen en de daaraan gekoppelde baten ook op aanpassen. Van de openstelling van € 62 miljoen is er volgens de huidige inzichten een bedrag van € 61,2 miljoen beschikt. Omdat hier zowel subsidies tussen zitten die onder de B-regeling vallen en subsidies van meer dan € 1,5 miljoen komt volgens de bijbehorende BBV-regels de raming voor 2025 uit op een bedrag van € 4,3 miljoen.	BN	-3.645 V	3.645 N			0
In de septembercirculaire van het provinciefonds wordt een decentralisatie uitkering ontvangen voor bestrijding van invasieve exoten. Dit geld wordt gestort in de reserve Groen.	BN			181 N		181 N
Bij de afronding van het project Voltooiing Groene Schakel doet zich een btw-nadeel voor dat voortvloeit uit de uittreding van de provincie uit het Goois Natuurreservaat.	NBN	216 N				216 N
Voor een aantal groenprojecten is de voortgang minder dan verwacht. Daardoor worden de lasten in totaal met € 994.000 verlaagd. Dit betreft vooral faunapassage Maxisweg. De lasten van de aanleg van deze passage worden eerst ten laste van de SPUK L35 gebracht. Er is daarom in 2025 geen geld uit de reserve Groen nodig voor de Maxisweg. Daarnaast € 153.000 lagere lasten op schil Naardermeer vanwege teruggaaf van btw. Daarnaast verwachten we vanwege btw-teruggave geen baten van € 153.000 voor project schil Naardermeer, maar juist lagere lasten. Dat zetten we nu juist in de begroting. Per saldo een lagere onttrekking aan de reserve Groen van € 841.000.	RESV	-994 V	153 N		841 N	0

Een aantal subsidies voor de Groene Uitweg leiden in 2025 niet meer tot lasten. Dat gaat in totaal om een bedrag van € 3,4 miljoen. Dat betreft voornamelijk de subsidies voor de Integrale aanpak Muiden Noordwest (€ 2,4 miljoen), de subsidieregelingen voor agrarische verduurzaming, verbreding en structuurverbetering (samen € 350.000) en de subsidie voor aanlegplaatsen trekvaart Muiden (€ 270.000). Daarnaast € 900.000 lagere lasten omdat de subsidie Trompenburgh onttrokken wordt aan de subsidiereserve en niet aan de reserve Groene Uitweg. Voor 2025 verwachten we circa € 150.000 lagere lasten voor het project agrarische structuurverbetering Gooi- en Vechtstreek. Per saldo een lagere onttrekking aan de reserve Groene Uitweg van € 3,4 miljoen.	RESV	-4.338 V			4.338 N	0
Voor de subsidie Trompenburgh is geld in de subsidiereserve gestort. Dit jaar wordt naar verwachting € 900.000 verstrekt. Dit bedrag onttrekken we aan de reserve Subsidies Groene Uitweg.	RESV	900 N			-900 V	0
Ontvangst financiële compensatie NNN en Bijzonder Provinciaal Landschap voor reconstructie spoortraject Alkmaar - Amsterdam door ProRail. Storting van dit bedrag in de reserve Groen	RESV		-598 V	598 N		0
Bij de afronding van het project Voltooiing Groene Schakel doet zich een lagere btw-opbrengst voor. Daarom een hogere onttrekking aan de reserve Groen.	RESV		311 N		-311 V	0
De verwachte uitgaven met dekking vanuit de Reserve Groen m.b.t. NNN worden met € 8,9 miljoen verlaagd. Zie onderstaande toelichting met de voornaamste oorzaken hiervan.	RESV	-8.850 V			8.850 N	0
Volgens de BBV regels moeten subsidies van meer dan € 1,5 miljoen overgeheveld worden naar een aparte subsidiereserve. Deze overheveling vanuit de reserve Groen naar de reserve Verleende subsidies OD 5.1.1 heeft betrekking op een subsidie aan Natuurmonumenten van € 1,7 miljoen voor het project 't Hol en een subsidie van € 1,6 miljoen aan Natuurmonumenten vanuit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2025.	RESV			3.273 N	-3.273 V	0

Voor de subsidie vanuit de UVR Herstelmaatregelen vinden er ook al werkzaamheden in 2025 plaats van € 1 miljoen waardoor de lasten en de onttrekking uit de reserve Verleende subsidies OD 5.1.1 aangepast worden.	RESV	1.000 N			-1.000 V	0
Volgens de BBV regels moeten subsidies van meer dan € 1,5 miljoen overgeheveld worden naar een aparte subsidiereserve. Deze overheveling vanuit de reserve Groene Uitweg naar de reserve subsidies Groene Uitweg heeft betrekking op de gemeente Gooise Meren verleende subsidie voor Muiden Noord West fase 2. De lasten met betrekking tot deze subsidie worden de komende jaren in de begroting opgenomen.	RESV			1.730 N	-1.730 V	0
De lasten voor het programma Oostelijke Vechtplassen en de onttrekking aan de reserve OVP worden naar beneden bijgesteld. Omdat er binnen het programma met verschillende partners wordt gewerkt zijn de lasten en de baten voor PNH afhankelijk van de kosten die de partners maken. De begroting wordt jaarlijks aangepast aan de voortgang. Het restant budget wordt verdeeld over de jaren.	RESV	-5.937 V	191 N		5.746 N	0
Mutaties afzonderlijk < € 100.000.	CAP	48 N				48 N
Mutaties afzonderlijk < € 100.000.	BN	-4 N				-4 N

Toelichting

Reserve Groen

Lagere Proceskosten van € 1 miljoen, sommige opdrachten zijn uit andere budgetten betaald, bijvoorbeeld uit de reserve PPLG of uit een SPUK.

Lagere inrichtingskosten van € 1,5 miljoen, van diverse projecten was de planning om in 2025 te starten, maar door verschillende oorzaken starten deze pas in 2026. Zo is er vertraging bij de inrichting van het project Noorderveen omdat de benodigde onderzoeken en het opstellen van een inrichtingsplan langer duren dan gedacht (€ 400.000). Ook hebben geplande uitgaven voor het uitwerken van hydrologische maatregelen op Texel vertraging opgelopen en bleek de inventarisatie van exoten in de duinen (nog) niet nodig. Voor opknappen verwilderde percelen (€ 280.000) was het niet mogelijk om de offerte goed te keuren voor het seizoen waarin de beheer werkzaamheden moesten plaatsvinden.

Lagere uitgaven subsidies van € 2,9 miljoen, het budget was geraamd op de opengestelde subsidieplafonds, maar in de praktijk is een deel van de beschikking pas een jaar later. Zo zijn er bijvoorbeeld voor de Uitvoeringsregeling subsidie pachtafkoop en aankoop NNN-terreinen Noord-Holland met een subsidieplafond van € 1,5 miljoen medio september nog

geen aanvragen ontvangen. Daarnaast wordt er één subsidie verstrekt uit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2025 van meer dan € 1,5 miljoen die volgens de BBV regels moet worden overgeheveld wordt naar een subsidiereserve. Dit betreft een bedrag van € 1.573.000. Anderzijds zal, om alle aanvragen te kunnen beschikken, het subsidieplafond 2025 voor de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap Noord-Holland met € 1,4 miljoen verhoogd worden.

De geraamde ruimte van € 650.000 voor over programmering voor het Programma Natuur zal dit jaar niet nodig zijn.

Lagere uitgaven grondkosten van € 2,2 miljoen. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn het niet doorgaan van de ontpachting in het Westelijke Tuinbouwgebied in Zuid-Kennemerland door het ontbreken van een integraal plan. Daarnaast zijn de werkzaamheden rondom grondaankopen stil gelegd, omdat tot vaststelling van de Kaderbrief en de NNN-realisatiestrategie niet duidelijk was of er voldoende middelen zouden zijn om aan de slag te gaan met volledige schadeloosstelling.

Lagere uitgaven Masterplan Biodiversiteit van € 788.000, onder andere omdat de Subsidieregeling Soortenbeleid (€ 420.000) nader moet worden uitgewerkt. De inwerkingtreding, en daarmee ook de lasten, schuiven door naar Begrotingsjaar 2026. Daarnaast schuift een aantal geplande opdrachten door naar 2026.

5.2 Beheren van natuur

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
In het provinciefonds is een decentralisatie uitkering ontvangen voor het Verbeterprogramma Vogelhabitatrichtlijn.	BN	127 N				127 N
Extra budget Faunaschade. Zie onderstaande toelichting.	NBN	14.568 N				14.568 N
De bijdrage in de uitvoeringskosten voor IPO en BIJ12 valt dit jaar lager uit dan in de IPO begroting opgenomen. Waardoor de lasten met € 300.000 naar beneden kunnen worden bijgesteld.	NBN	-300 V				-300 V
Aanpassing leges opbrengsten Natura 2000 activiteiten. Deze aanpassing is gebaseerd op de analyse van de afgelopen maanden, waarin is gekeken naar de verstrekte leges voor Natura 2000 activiteiten per maand, en in vergelijking met de aantallen uit 2024. Er worden meer leges ontvangen dan oorspronkelijk begroot, waardoor de baten hoger uitvallen. Dit is vergelijkbaar met de situatie van vorig jaar.	NBN		-300 V			-300 V

Stikstof: Een bedrag van € 730.000 via de UI over te hevelen naar 2026. Zie onderstaande toelichting.	UI	-730 V				-730 V
Verbeterprogramma Vogelhabitatrichtlijn: Een bedrag van € 127.000 via de UI over te hevelen naar 2026. Zie onderstaande toelichting.	UI	-127 V				-127 V
Bezoekersmanagement, Recreatie en Toerisme: Een bedrag van € 235.000 via de UI over te hevelen naar 2026. Zie onderstaande toelichting.	UI	-235 V				-235 V
Overige mutaties afzonderlijk < € 100.000.	CAP	-7 V				-7 V
Overige mutaties afzonderlijk < € 100.000.	UI	-70 V				-70 V

Toelichting

Stikstof

Bij de Kaderbrief 2023 zijn voor de jaren 2023 t/m 2025 extra middelen beschikbaar gesteld voor de Aanpak Stikstofopgave. Deze middelen zijn in 2026 niet geheel besteed, omdat een deel van de inzet van de benodigde capaciteit (provincie breed) kon worden gedekt binnen de reeds beschikbare formatie en een ander deel is gedekt vanuit de door het Rijk beschikbaar gestelde SPUK middelen voor het landelijk gebied.

Inmiddels zijn er in Noord-Holland convenantafspraken gemaakt tussen provincie en de landbouwsector voor de stikstofaanpak en is gewerkt aan de realisatiestrategie voor de NNN die randvoorwaardelijk is voor het natuurherstel in de focusgebieden, gericht op de stikstofopgave. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 730.000 van de tranche 2025 door te schuiven naar 2026 ten behoeve van de inzet op het stikstof-dossier.

Verbeterprogramma Vogelhabitatrichtlijn

In de Meicirculaire Provinciefonds 2025 zijn aan PNH voor de jaren 2025 t/m 2027 extra middelen beschikbaar gesteld voor natuurmonitoring in het kader van het 'Verbeterprogramma Vogelhabitatrichtlijn (VHR)'. Rijk en provincies werken hier gezamenlijk aan. Het verbeterprogramma heeft als doel om een uniform en landelijk natuurmonitoringssysteem te ontwikkelen. De provincies hebben gezamenlijk geïnventariseerd wie welke taken oppakt in het verbeterprogramma en hoeveel capaciteit zij daarvoor kunnen leveren. In 2025 is doorgewerkt aan het verbeterprogramma vanuit de bestaande capaciteit en worden voorbereidingen getroffen om extra inzet binnen provincie Noord-Holland middels inhuur vorm te geven. Inhuur extra capaciteit is voorzien vanaf 1 januari 2026. Voorgesteld wordt om de tranche 2025 (€ 127.000) door te schuiven naar 2026.

Bezoekersmanagement, Recreatie en Toerisme

In 2025 wordt een platform voor routealliantie Noord-Holland gelanceerd waardoor we gezamenlijk kunnen inzetten op de spreiding van de bezoekers in tijd en ruimte, maar ook inzichten kunnen verwerven over druk en draagkracht. De doorontwikkeling van dit platform is vertraagd en zal doorlopen in 2026. Voorgesteld wordt om een deel (€ 235.000) van de bij de Kaderbrief 2022 incidenteel beschikbaar gestelde middelen voor Bezoekersmanagement, recreatie en toerisme van de tranche 2025 door te schuiven naar 2026.

Faunaschade

Hogere lasten van € 14,6 miljoen. Het beschikbare budget van € 29,3 miljoen voor Faunaschade in 2025 blijkt onvoldoende te zijn. Het Faunafonds heeft aangegeven dat de schade in het schadejaar 2025 op € 42,6 miljoen gaat uitkomen. Hiernaast moeten we de niet geboekte lasten van de eindfactuur over 2024 uit dit budget betalen en de subsidie aan de Faunabeheereenheid voor aanvullend beheer. De hogere faunaschade wordt in belangrijke mate veroorzaakt door houtduiven en grauwe ganzen. De belangrijkste factor voor de stijging is het feit dat er steeds meer aanvragen voor een tegemoetkoming worden ingediend. In de groenteteelt is er sprake van een stijging van het aantal schade-aanvragen van 68%. Ook op grasland zien we een stijging van het aantal aanvragen van 24%, wat kan worden verklaard door een rechtbankuitspraak waardoor voor meer percelen nu een tegemoetkoming kan worden ontvangen. Er zijn geen aanwijzingen dat de aantallen schadeveroorzakende dieren is toegenomen. De stijging betreft in belangrijke mate al bestaande schade die door het toegenomen aantal taxaties nu voor het eerst zichtbaar wordt. Opgemerkt dient te worden dat in de actualisatie van de schade nog een zekere mate van onzekerheid zit. Nog niet alle schade is getaxeerd, het schadeseizoen is nog niet ten einde en agrariërs kunnen na taxatie nog bezwaar en beroep aantekenen.

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Het bestedingsritme van SPUK L10 Impuls Veenweiden is geactualiseerd. De bestedingstermijn van deze SPUK-regeling is met drie jaar verlengd, waardoor de uitgaven over meerdere jaren kunnen worden verspreid.	BN	-3.811 V	3.811 N			0
De verwachte uitgaven met dekking vanuit de Reserve Cofinanciering Waddenzee wordt met € 696.000 verhoogd. Dit komt voornamelijk door de extra verstrekte subsidie Buiten UVR aan Landschap Noord-Holland/Groninger Landschap voor cultuurlandschappen.	RESV	696 N			-696 V	0
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	9 N				9 N

5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
De verwachte uitgaven met dekking vanuit de Reserve Waterrecreatie worden met € 793.000 verlaagd. De voornaamste oorzaak hiervan is dat planvorming van waterrecreatie voorzieningen op drie locaties is vertraagd. Dit komt door onvoldoende capaciteit bij partners en afhankelijkheden in het vergunningstraject en de ontwerpfase.	RESV	-793 V			793 N	0
Mutaties afzonderlijk < € 100.000.	CAP	7 N				7 N
Mutaties afzonderlijk < € 100.000.	BN	-18 V	18 N			0

5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
De baten en lasten zijn geactualiseerd voor de KTA-projecten die uit SPUK Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (L35) worden gedekt.	BN	500 N	-500 V			0
De raming is geactualiseerd voor de KTA-projecten die uit de Reserve PPLG worden gedekt.	RESV	-2.400 V			2.400 N	0
Overige mutaties < € 100.000.	CAP	77 N				77 N

KTA staat voor Korte Termijnagenda Landelijk gebied 2025-2027. De KTA is in april 2025 door PS vastgesteld. De KTA bevat alle maatregelen en projecten die de komende jaren worden uitgevoerd. De projecten zijn gegroepeerd op thema (of PPLG-doelen). Hiervan zijn Landbouw, Natuur, Stikstof en Water de grootste.

In de KTA staat voor welke projecten een specifieke uitkering (SPUK) is aangevraagd uit de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml). Daarnaast is in de KTA vastgelegd welke projecten uit de Reserve PPLG mogen worden gefinancierd. De Reserve PPLG is ingesteld om de € 35 miljoen uit het Coalitieakkoord 2023 te bestemmen. In de KTA is uit deze reserve € 32,6 miljoen toebedeeld aan een twintigtal doelen/projecten. Bij de behandeling van de KTA hebben PS Motie 40 aangenomen, waarna € 2,4 miljoen is herverdeeld.

De financiële consequenties van alle KTA-projecten worden begroot en verantwoord op Beleidsdoel 5.5. Voor elk project worden de ramingen over de jaren minimaal 2x per jaar geactualiseerd.

5.6 Versterken kansrijke landbouw

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
SPUK Regeling provinciale maatregelen PAS-melders (L37): Als gevolg van de ontwikkelingen op dit dossier worden dit jaar geen bestedingen verwacht ten laste van deze SPUK.	BN	-3.950 V	3.950 N			0
Er is een correctie nodig op de onttrekking aan de reserve Europese Landbouwsubsidies. De mutatie is budgetneutraal met (de reserve op) Beleidsdoel 1.4. Daarnaast is een correctie nodig om de lasten voor Europese Landbouwsubsidies weer te laten aansluiten op de onttrekkingen.	RESV NBN	 -293 V			293 N	293 N -293 V
Het bestedingsplan van de reserve Europese landbouwsubsidies is geactualiseerd. Uit de reserve worden zowel de cofinanciering als de uitvoeringskosten van RVO gedekt. De ramingen voor de programma's POP3 en NSP (onderdeel van het GLB, gemeenschappelijk landbouwbeleid) zijn bijgesteld op basis van de openstellingen en binnengekomen aanvragen. De uitvoeringskosten zijn naar boven bijgesteld op basis van nieuwe prestatieovereenkomsten van RVO.	RESV	634 N			-634 V	0
In de Kaderbrief 2023 is € 600.000 voor coaching beschikbaar gesteld. Deze middelen waren bedoeld voor 2023-2025, maar de activiteiten kenden in 2023 een opstartperiode. Een deel van het budget schuift door naar 2026.	UI	-200 V				-200 V
Overige mutaties < € 100.000	CAP	-70 V				-70 V

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
	Lasten			
6.1	Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	32.610	-7.774	24.836
6.2	Behouden kwaliteit van erfgoed	18.397	-3.917	14.480
6.3	Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	8.308	-129	8.179
	Baten			
6.1	Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	-5.955	133	-5.822
6.2	Behouden kwaliteit van erfgoed	-300	0	-300
	Saldo van baten en lasten	53.060	-11.687	41.373
	Stortingen			
6.1	Reserve MKB innovatie-instrumenten	4.971	0	4.971
6.1	Reserve Circulaire Economie	1.255	0	1.255
6.1	Reserve subsidies regionale economie	0	1.550	1.550
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	9.080	0	9.080
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	25	0	25
	Onttrekkingen			
6.1	Reserve Circulaire Economie	-1.354	564	-790
6.1	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	-1.353	1.119	-234
6.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	0	-43	-43
6.1	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-8.441	3.946	-4.495

6.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	-880	0	-880
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	-5.466	0	-5.466
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-3.466	92	-3.374
6.3	Reserve Verleende subsidies beleidsdoel bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	-2.540	2.540	0
	Totaal mutaties reserves	-8.169	9.768	1.599
	Programma Resultaat	**44.891**	**-1.919**	**42.972**

6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Vanuit de SPUK K2 Netten op Zee wordt € 187.000 opgenomen in de begroting voor het opstellen van het regioplan voor de 1e en 2e tranche, in samenwerking met de regionale partners, inclusief procesbegeleiding.	BN	187 N	-187 V			0
Er is een raming gemaakt van de subsidieverleningen in het kader van de SPUK-regelingen MKB.	BN	137 N	-137 V			0
Duurzaamheidscoaches ervaren dat het lastig is om de juiste deelnemers te vinden. Hierdoor is meer tijd nodig. De inzet van duurzaamheidscoaches wordt gedekt uit de SPUK Herstructurering bedrijventerreinen.	BN	-245 V	245 N			0
De facilitators die worden ingezet in het kader van de SPUK Herstructurering bedrijventerreinen zijn later begonnen.	BN	-670 V	670 N			0
De doorbelaste rentelasten zijn geactualiseerd. Deze mutatie is neutraal met de mutatie op beleidsdoel 7.1.	BN	-80 V				-80 V
Voor het koopstromen onderzoek is meer budget nodig omdat de provincie ook het onderzoek laat doen voor de provincies Utrecht en Zuid-Holland. Beide provincies betalen hun deel van het onderzoek.	BN	211 N	-211 V			0
In verband met de vaststelling van een nieuwe Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie en een aantal openstaande vacatures, is later gestart met de uitvoering van een aantal acties. Hierdoor verschuift de besteding van een deel van de middelen naar 2026. Doordat de kosten gedekt worden uit de reserve Circulaire economie wordt ook de onttrekking uit de reserve verlaagd.	RESV	-564 V			564 N	0
De beoordelingen van de subsidieaanvragen van de MIT-regeling R&D-projecten 2025 vraagt meer tijd, waardoor de verleningen niet meer in dit jaar zullen plaatsvinden, maar in	RESV	-2.999 V			2.999 N	0

2026. Doordat de kosten gedekt worden uit de reserve MKB wordt ook de onttrekking uit de reserve verlaagd.						
Voor de overige subsidieregelingen van het MIT zijn minder aanvragen gedaan dan het subsidieplafond. Doordat de kosten gedekt worden uit de reserve MKB wordt ook de onttrekking uit de reserve verlaagd.	RESV	-947 V			947 N	0
De subsidieverlening voor de Binnenvaartkade gemeente Velsen vindt niet meer in 2025 plaats. Doordat de kosten gedekt worden uit de reserve Ontwikkeling Havencomplexen wordt ook de onttrekking uit de reserve verlaagd.	RESV	-1.000 V			1.000 N	0
Volgens de regels van de Financiële Verordening worden de lasten voor 2026 en 2027 van de subsidieverlening voor de regiodeal gestort in een reserve subsidieverlening regionale economie.	RESV	-1.550 V		1.550 N		0
Van het Rijk hebben we in 2024 een DU ontvangen voor NOVEX. € 30.000 daarvan wordt ingezet in 2026 voor projectbureau NZKG.	UI	-30 V				-30 V
Betreft inzet medewerkers op SPUK MIT	CAP	-252 V				-252 V
Overige mutaties < 100.000.	CAP	56 N	-87 V			-31 V
Overige mutaties < 100.000.	RESV	-119 V			119 N	0
Overige mutaties < 100.000.	BN	160 N	-160 V			0
Overige mutaties < 100.000.	NBN	-69 V			-43 V	-112 V

6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
De doorbelaste rentelasten zijn geactualiseerd. Deze mutatie is neutraal met de mutatie op beleidsdoel 7.1.	BN	-12 V				-12 V
In afwachting van de nieuwe kaders die de geactualiseerde Omgevingsvisie gaat bieden zijn er minder opdrachten uitgezet.	NBN	-170 V				-170 V
Artis ontvangt een subsidie totaal € 12,7 miljoen. Hiervan is in eerdere jaren € 10,2 miljoen als last genomen. Bij de tweede begrotingswijziging 2025 was de verwachting dat de vaststelling van de subsidie in 2025 zou gaan plaatsvinden (en daarmee het resterende deel van de subsidie als last zou worden genomen), maar dat is niet meer de verwachting. De lasten schuiven daarom door. De betreffende lasten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve subsidies kwaliteit cultuur en voorziening in beleidsdoel 6.3.	RESV	-2.540 V				-2.540 V
Om de aanleg van Geniepark mogelijk te maken moeten ruimtelijke regels in de Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam West (onderdeel van de provinciale Omgevingsverordening) aangepast worden. Om de bijdrage van de provincie mogelijk te maken, wordt deze als Uitgestelde Intentie-post opgevoerd.	UI	-1.000 V				-1.000 V
Overige mutaties < 100.000.	RESV	-92 V			92 N	0
Overige mutaties < 100.000.	CAP	38 N				38 N
Overige mutaties < 100.000.	NBN	-141 V				-141 V

6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Artis ontvangt een subsidie totaal € 12,7 miljoen. Hiervan is in eerdere jaren € 10,2 miljoen als last genomen. Bij de tweede begrotingswijziging 2025 was de verwachting dat de vaststelling van de subsidie in 2025 zou gaan plaatsvinden (en daarmee het resterende deel van de subsidie als last zou worden genomen), maar dat is niet meer de verwachting. De lasten in beleidsdoel 6.2 schuiven daarom door. De betreffende lasten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve subsidies kwaliteit cultuur en voorziening in beleidsdoel 6.3.	RESV				2.540 N	2.540 N
Overige mutaties < € 100.000.	NBN	-138 V				-138 V
Overige mutaties < € 100.000.	NBN	9 N				9 N

Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2025 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2025 na laatste wijziging
	Lasten			
7.1	Algemene dekkingsmiddelen	8.340	1.433	9.773
7.2	Overhead	107.058	-1.539	105.519
7.3	Vennootschapsbelasting	41	0	41
7.5	Overige	1.969	-1.725	244
	Baten			
7.1	Algemene dekkingsmiddelen	-637.529	-27.599	-665.128
7.2	Overhead	-271	-11	-282
7.5	Overige	-10.500	-700	-11.200
	Saldo van baten en lasten	-530.892	-30.141	-561.033
	Stortingen			
7.1	Reserve Coalitieakkoord	14.177	0	14.177
7.2	Reserve Bedrijfsvoering	1.420	0	1.420
7.5	Algemene Reserve	1.485	11.532	13.017
7.5	Reserve waardevermindering grond groen	7.777	0	7.777
	Onttrekkingen			
7.1	Reserve Coalitieakkoord	-20.900	0	-20.900
7.2	Reserve Bedrijfsvoering	-9.260	3.661	-5.599
7.2	Reserve Huisvesting	-782	0	-782
7.5	Algemene Reserve	-118.207	0	-118.207
	Totaal mutaties reserves	-124.290	15.193	-109.097
	Programma Resultaat	**-655.182**	**-14.948**	**-670.130**

7.1 Algemene dekkingsmiddelen

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
In de septembercirculaire 2025 zijn een aantal decentralisatie uitkeringen (DU's) opgenomen die neutraal zijn met de lasten op de beleidsdoelen waar het geld wordt uitgegeven. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de extra informatie onderaan deze tabel.	BN		-3.848 V			-3.848 V
De actualisatie van de doorbelaste rentelasten zorgt voor een mutatie op het renteresultaat. Dit is neutraal met de mutaties op de diverse overige programma's.	BN	1.560 N				1.560 N
De raming van de opcenten wordt naar boven bijgesteld op basis van een actuele raming uit de septembercirculaire van het provinciefonds. De toename wordt verklaard vanwege het feit dat elektrische auto's en PHEV's zwaarder belast worden in 2025. Daar was in de oude raming nog geen rekening mee gehouden.	NBN		-27.020 V			-27.020 V
De raming van de opcenten wordt naar beneden bijgesteld als gevolg van een eerder gemaakte fout bij de Belastingdienst waarbij in een aantal maanden van 2024 en 2025 te veel opcenten zijn overgemaakt aan de provincies. Deze fout is naar voren gekomen naar aanleiding van vragen van provincies over de omvang van de uitbetaalde opcenten in 2024. U bent hier eerder over geïnformeerd in de Jaarrekening 2024.	NBN		14.205 N			14.205 N
De algemene uitkering van het provinciefonds wordt op basis van de septembercirculaire 2025 geactualiseerd. De per saldo hogere uitkering wordt veroorzaakt door : - een hogere uitkering als gevolg van toevoeging van de geschatte ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds ; - een lagere uitkering als gevolg van een hogere geraamde opbrengst aan opcenten.	NBN		-6.013 V			-6.013 V
De dividendopbrengsten van Bank Nederlandse Gemeenten en Life Sciences Fund Amsterdam worden naar boven bijgesteld. De verklaring hiervoor is een hogere gerealiseerde winst in 2024 bij deze deelnemingen.	NBN		-694 V			-694 V

Een aantal DU's valt vrij naar de algemene middelen. Het gaat hierbij om de DU SNL Monitoring, Uitvoeringskosten LBV en LBV-plus.	NBN		-2.857 V			-2.857 V
Op basis van een actualisatie van de liquiditeitsprognose worden de rentelasten op het vreemd vermogen naar beneden bijgesteld.	NBN	-500 V				-500 V
Op basis van een actualisatie van de liquiditeitsprognose worden de rentebaten van de uitzettingen bij de Schatkist naar boven bijgesteld.	NBN		-1.000 V			-1.000 V
Overige mutaties < € 100.000	CAP	373 N	-372 V			1 N

Toelichting

In de septembercirculaire 2025 zijn een aantal nieuwe DU's opgenomen. Het gaat hierbij om de volgende DU's:

- Agrarisch natuur en landschapsbeheer (ANLb) ad €1.824.000. Hiervan valt €448.000 vrij in het resultaat en wordt het restant ad €1.376.000 gestort in de algemene reserve. Dit is neutraal met Beleidsdoel 7.5.
- Spreidingswet ad € 2.164.000. Dit is neutraal met Beleidsdoel 1.1
- Invasieve exoten ad € 181.000. Dit is neutraal met Beleidsdoel 5.1
- Verbeterprogramma Vogelhabitatrichtlijn ad € 127.000. Dit is neutraal met Beleidsdoel 5.2
- Versterking vergunningverlening maatwerk ad € 2.068.000. Dit valt vrij naar de algemene middelen.
- Versterking omgeving veiligheidsdiensten ad € 176.000. Dit valt vrij naar de algemene middelen.
- SNL monitoring ad € 153.000.Dit valt vrij naar de algemene middelen.
- Uitvoeringskosten LBV en LBV-plus ad € 12.000. Dit valt vrij naar de algemene middelen.

7.2 Overhead

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
De doorbelaste rentelasten zijn geactualiseerd. Deze mutatie is neutraal met de mutatie op beleidsdoel 7.1.	BN	-49 V				-49 V
In verband met verschillende faillissementen wordt er rekening gehouden met een bedrag aan oninbare vorderingen. Daarvoor vindt een storting plaats in de Voorziening dubieuze debiteuren.	NBN	500 N				500 N
Door het personeel zijn meer verlofdagen bijgekocht dan dat er zijn opgenomen. Daardoor wordt er extra gestort in de voorziening verlofsparen.	NBN	457 N				457 N
Voor programma BVS (vernieuwing van het belangrijkste bedrijfsvoeringssysteem) is er minder externe expertise en capaciteit nodig dan initieel is ingeschat. Mede doordat er meer interne capaciteit is ingezet en doordat er minder ondersteuning nodig bleek. Daarnaast is een deel van de externe capaciteit goedkoper ingekocht dan begroot. Doordat de kosten gedekt worden uit de reserve bedrijfsvoering wordt ook de onttrekking verlaagd.	RESV	-1.600 V			1.600 N	0
Voor de vernieuwing van de ICT-basisdiensten verloopt de transitie trager dan begroot in verband met vertraging in het opleveren van een nieuwe cloud omgeving. Hierdoor schuiven ook andere programmawerkzaamheden door in de tijd. Daarnaast vallen de implementatiekosten voor het project SIEM/SOC lager uit en is gekozen voor een gefaseerde implementatie, waardoor een deel van de werkzaamheden en kosten doorschuiven naar 2026-2028. Doordat de kosten gedekt worden uit de reserve bedrijfsvoering wordt ook de onttrekking uit de reserve verlaagd.	RESV	-1.886 V			1.886 N	0
Het project 'vernieuwing regiekamer en statenzaal' wordt doorgeschoven naar 2026. Doordat de kosten gedekt worden uit de reserve bedrijfsvoering wordt ook de onttrekking verlaagd.	RESV	-175 V			175 N	0

De inzet van personeel op diverse SPUK's leidt tot extra toegerekende overheadkosten.	CAP	1.044 N				1.044 N
Overige mutaties < 100.000.	CAP	348 N				348 N
Overige mutaties < 100.000.	NBN	-178 V	-11 V			-189 V

7.5 Overige

Financiële ontwikkeling	Mutatie	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
In het provinciefonds is een decentralisatie uitkering Agrarisch natuur en landschapsbeheer ontvangen. Deze middelen worden gestort in de algemene reserve en ingezet ter dekking van beheerkosten in de jaren 2026-2028.	BN			1.376 N		1.376 N
De doorbelaste rentelasten worden naar beneden bijgesteld op basis van een actualisatie de rentelasten op het vreemd vermogen en de rentebaten op tegoeden bij de Schatkist. Dit is neutraal met de mutatie op het renteresultaat op beleidsdoel 7.1.	BN	-133 V				-133 V
De doorschuif BTW wordt bijgesteld vanwege het feit dat de BTW die door Recreatieschappen wordt doorgeschoven lager uit zal vallen dan verwacht.	NBN	300 N				300 N
In de begroting ramen we op basis van ervaringscijfers over de afgelopen jaren een bedrag aan verwachte opbrengsten van de verkoop van onroerende goederen. Op basis van de in 2025 reeds verkochte onroerende goederen en de nog te verwachten verkopen, stellen we de geraamde verkoopopbrengsten bij.	NBN		-700 V			-700 V
In de begroting ramen we op basis van ervaringscijfers over de afgelopen jaren een bedrag aan verwachte bijkomende kosten voor de verkoop van onroerende goederen. Evenals van de af te boeken boekwaarden van deze onroerende goederen. Op basis van de in 2025 reeds verkochte onroerende goederen en de nog te verwachten verkopen, stellen we de betreffende kosten bij.	NBN	-700 V				-700 V
Afrekeningsverschillen : In de jaarrekening 2024 zijn voor een aantal posten kosten opgenomen op basis van een raming. In 2025 zijn facturen voor lagere bedragen binnen gekomen. Dit leidt tot een financieel voordeel in het huidige jaar.	NBN	-1.192 V				-1.192 V
De vrijgevallen middelen van de uitgestelde intenties (UI) worden gestort in de algemene reserve.	UI			10.156 N		10.156 N

4 Bedrijfsvoering

Totale capaciteitskosten Bedragen in € miljoen	TBW	Mutaties	LBW	Verdeling
Programma 1 - Bestuur	11,2	0,2	11,4	7%
Programma 2 - Klimaat en gezonde leefomgeving	8,1	1,5	9,6	5%
Programma 3 - Ruimte en Wonen	10,4	0,5	10,9	6%
Programma 4 - Bereikbaarheid	33,0	1,3	34,3	20%
Programma 5 - Natuur en landelijk gebied	13,7	0,3	13,9	8%
Programma 6 - Economie, leefbaarheid en cultuur	6,3	0,2	6,5	4%
Programma 7 - Overzicht Algemene middelen en organisatie	71,9	1,9	73,8	43%
Naar Investeringen	13,0		13,0	7%
Totale capaciteitskosten	167,6	5,9	173,4	100%

Er is bijna 6 miljoen gemuteerd in de capaciteitsbegroting. De meeste mutaties betreffen het inzetten van programmageld om daarmee capaciteitskosten te verhogen ten behoeve van inhuur. Dit zijn budget-neutrale mutaties.

Het besluit om de brugbediening te "insourcen" heeft tot een mutatie geleid van een kleine 2 ton voor dit jaar. De toegenomen lasten vallen weg tegen de kosten van de uitbesteding.

In de capaciteitsbegroting 2025 is rekening gehouden met verwachte baten vanuit het Rijk. Deze vergoedingen zijn specifiek bedoeld voor capaciteit. In deze LBW is dit verwerkt volgens het principe van de procentuele verdeling over de programma's.

5 Overzicht begrote mutaties reserves

BD	Reserve	Mutatie	BGR 2025	EBW 2025	TBW 2025	LBW 2025	Totaal
1.4	Reserve Cofinanciering Europese projecten	Onttrekking	-1.366	0	0	-723	-2.089
		Storting	0	0	0	0	0
2.1	Reserve subsidie warmtetransitie	Onttrekking	-765	-1.774	0	1.500	-1.039
		Storting	0	0	0	0	0
2.1	Reserve energietransitie	Onttrekking	-2.092	0	0	2.446	354
		Storting	100	0	0	0	100
2.1	Reserve duurzame elektriciteit	Onttrekking	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	-900	-900
2.1	Reserve warmtetransitie	Onttrekking	0	-426	-906	454	-878
		Storting	1.740	0	1.577	-2.615	702
2.2	Reserve gezonde leefomgeving	Onttrekking	0	-710	0	0	-710
		Storting	0	0	0	0	0
2.2	Reserve bodemsanering	Onttrekking	-3.917	0	811	2.002	-1.104
		Storting	445	0	-319	0	126
3.1	Reserve subsidie Bloemendalerpolder	Onttrekking	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	0	0
3.2	Reserve OV-knooppunten	Onttrekking	0	-1.330	0	-7.400	-8.730
		Storting	0	0	0	0	0
3.2	Reserve woningbouw subsidies	Onttrekking	-571	0	0	0	-571
		Storting	0	0	0	25.000	25.000
3.2	Reserve woonbeleid	Onttrekking	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	0	0
3.2	Reserve woningbouw	Onttrekking	-25.500	22.200	300	-15.188	-18.188
		Storting	0	50	0	0	50
3.2	Reserve subsidies OD 3.4.1	Onttrekking	-688	0	0	0	-688
		Storting	0	0	0	0	0
3.3	Reserve klimaatadaptatie	Onttrekking	-650	0	0	-346	-996
		Storting	0	0	0	0	0
3.3	Reserve subsidie meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	Onttrekking	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	0	0
3.3	Reserve meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	Onttrekking	-672	0	0	0	-672
		Storting	0	0	0	0	0
4.1	Reserve mobiliteitsbeleid	Onttrekking	-855	-670	-89	0	-1.614
		Storting	205	0	0	0	205
4.1	Reserve uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden	Onttrekking	-29.408	-3.606	-18.905	27.371	-24.548

		Storting	11.482	0	12.230	0	23.712
4.1	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	Onttrekking	0	-7.530	-835	-7.363	-15.728
		Storting	4.750	4.200	61.773	0	70.723
4.2	Reserve openbaar vervoer projecten	Onttrekking	-5.453	-6.900	4.140	4.113	-4.100
		Storting	67	0	0	2.691	2.758
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	Onttrekking	-5.307	0	-678	0	-5.985
		Storting	7.152	0	2	0	7.154
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	Onttrekking	-2.224	0	-177	300	-2.101
		Storting	0	0	0	0	0
4.4	Reserve groot onderhoud wegen	Onttrekking	-23.714	0	-2.745	-5.500	-31.959
		Storting	23.548	0	-2.324	-1.150	20.074
4.4	Reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur	Onttrekking	-6.031	-4.200	-59.427	846	-68.812
		Storting	1.950	-750	0	0	1.200
4.4	Reserve kapitaallasten wegen (programma: 4)	Onttrekking	-317	0	13	0	-304
		Storting	3.724	0	-3.246	0	478
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma: 4)	Onttrekking	-69	0	0	0	-69
		Storting	0	0	0	0	0
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	Onttrekking	-691	0	-18	0	-709
		Storting	0	0	0	0	0
5.1	Reserve groen	Onttrekking	-84.478	27.587	11.904	6.107	-38.880
		Storting	12.461	0	104.712	779	117.952
5.1	Reserve groene Uitweg	Onttrekking	-2.780	50	-6.090	2.608	-6.212
		Storting	107	3.797	-107	0	3.797
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	Onttrekking	-7.184	-3.797	0	5.746	-5.235
		Storting	4.058	0	0	0	4.058
5.1	Reserve Laag Holland	Onttrekking	0	-200	100	0	-100
		Storting	0	0	0	0	0
5.1	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1	Onttrekking	-5.392	0	0	-1.000	-6.392
		Storting	0	0	0	3.273	3.273
5.1	Reserve kapitaallasten groen	Onttrekking	-101	0	10	0	-91
		Storting	0	0	0	0	0
5.1	Reserve subsidies groene uitweg	Onttrekking	0	0	0	-900	-900
		Storting	0	0	0	1.730	1.730
5.3	Reserve subsidie Cofinanciering Waddenzee	Onttrekking	-3.305	0	3.052	0	-253
		Storting	0	0	0	0	0
5.3	Reserve cofinanciering Waddenzee	Onttrekking	-790	-1.213	199	-696	-2.500
		Storting	1.000	0	0	0	1.000
5.3	Reserve landschap	Onttrekking	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	0	0
5.4	Reserve waterrecreatie	Onttrekking	-2.693	0	0	793	-1.900
		Storting	2.000	0	0	0	2.000

5.5	Reserve PPLG	Onttrekking	-4.900	0	0	2.400	-2.500
		Storting	4.900	0	0	0	4.900
5.6	Reserve Europese landbouwprojecten	Onttrekking	-2.772	0	-1.228	-341	-4.341
		Storting	2.900	0	0	0	2.900
6.1	Reserve herstructurering bedrijventerreinen	Onttrekking	0	0	0	-43	-43
		Storting	0	0	0	0	0
6.1	Reserve mkb innovatie-instrumenten	Onttrekking	-4.922	-2.999	-520	3.946	-4.495
		Storting	4.922	0	49	0	4.971
6.1	Reserve circulaire economie	Onttrekking	-1.255	-50	-49	564	-790
		Storting	1.255	0	0	0	1.255
6.1	Reserve ontwikkeling havencomplexen	Onttrekking	0	-1.050	-303	1.119	-234
		Storting	0	0	0	0	0
6.1	Reserve subsidies regionale economie	Onttrekking	0	0	0	0	0
		Storting	0	0	0	1.550	1.550
6.2	Reserve monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	Onttrekking	-4.512	0	-954	0	-5.466
		Storting	4.126	0	4.954	0	9.080
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	Onttrekking	0	-2.332	-1.134	92	-3.374
		Storting	0	0	25	0	25
6.2	Reserve subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	Onttrekking	0	-880	0	0	-880
		Storting	0	0	0	0	0
6.3	Reserve verleende subsidies beleidsdoel bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	Onttrekking	0	0	-2.540	2.540	0
		Storting	0	0	0	0	0
7.1	Reserve coalitieakkoord	Onttrekking	-4.900	0	-16.000	0	-20.900
		Storting	14.177	0	0	0	14.177
7.2	Reserve huisvesting	Onttrekking	-782	0	0	0	-782
		Storting	0	0	0	0	0
7.2	Reserve bedrijfsvoering	Onttrekking	-2.828	0	-6.432	3.661	-5.599
		Storting	1.420	0	0	0	1.420
7.2	Algemene reserve	Onttrekking	-617	-15.023	-102.567	0	-118.207
		Storting	0	0	1.485	10.332	11.817
7.5	Reserve Waardevermindering grond groen	Onttrekking	0	0	0	0	0
		Storting	22.505	-11.805	-2.923	0	7.777

6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

Programma 1 Bestuur

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
1.2	Amsterdam InChange (voorheen Amsterdam Smart City) Subsidie om als grote partner deel te kunnen nemen aan het kennisnetwerk Amsterdam InChange(voorheen Amsterdam Smart City)	€ 100.000	
1.3	Ondermijningscentrum Midden Nederland (RIEC Midden Nederland) Oprichting van een gezamenlijke trainingslocatie waar de expertise op de aanpak van ondermijning vergroot kan worden.	€ 75.000	
1.3	Bestuurlijk Interventie Team West-Friesland (Gem.Hoorn) Oprichting van een bestuurlijk interventie team (BIT). In dit team werken de 6 West-Friese gemeenten samen aan complex integraal toezicht en handhaving op ondermijnende criminaliteit en complexe handhavingsvraagstukken.	€ 100.000	

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
2.1	Greenport Aalsmeer Energieconsultant Greenport.	€ 150.000	
2.1	Natuur en milieufederatie Noord-Holland, Participatie coalitie, energieregio's.	€ 150.000	
2.1	Vattenfall Windpark Wieringermeer B.V., obstakel verlichting.	€ 300.000	
2.1	WP energiek BV, obstakel verlichting.	€ 36.000	
2.1	ASR Windpark Wieringermeer B.V., obstakel verlichting.	€ 192.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
2.1	ECN Wind Energy Facilities B.V., obstakel verlichting.	€ 94.800	
2.1	Gemeente Amstelveen, CDOKE-E-Infra In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	~~€ 65.000~~ € 130.000	Gewijzigd
2.1	Gemeente Hoorn, CDOKE-E-Infra In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	~~€ 130.000~~ € 260.000	Gewijzigd
2.1	Gemeente Hollands Kroon, CDOKE-E-Infra In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	~~€ 130.000~~ € 260.000	Gewijzigd
2.1	Gemeente Haarlemmermeer In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	~~€ 65.000~~ € 130.000	Gewijzigd
2.1	Regio Gooi en Vechtstreek, CDOKE-E-Infra In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	~~€ 65.000~~ € 130.000	Gewijzigd
2.1	Gemeente Dijk en Waard, CDOKE-E-Infra In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	~~€ 130.000~~ € 260.000	Gewijzigd
2.1	Gemeente Amsterdam, CDOKE-E-Infra In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	~~€ 65.000~~ € 130.000	Gewijzigd
2.1	OD IJmond, CDOKE-E-Infra	~~€ 65.000~~	Gewijzigd

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	€ 130.000	
2.1	Gemeente Zaanstad, CDOKE-E-Infra In de decembercirculaire heeft de provincie budget ontvangen voor 3 fte per RES regio. Dit wordt door middel van een subsidie doorgezet naar de gemeenten die hier aanspraak op kunnen maken.	~~€ 65.000~~ € 130.000	Gewijzigd
2.1	Actienetwerk GasTerug, energiebesparing in Noord-Holland Actienetwerk GasTerug is een organisatie die zich inzet voor energiebesparing, klimaatrechtvaardigheid, netcongestie en energie-armoede. Zij voeren pilots en projecten uit en leveren daarbij een bijdrage aan energiebesparing in Noord-Holland. Hun missie is om in 2024 – 2030 50% energiebesparing voor huishoudens, MKB en overheidsgebouwen in 30 gemeenten in Noord-Holland en Flevoland te realiseren.	€ 80.000	
2.1	Stichting Energy Challenges, Energy challenges basis en voortgezet onderwijs Energy Challenges is een project waar gedrag en techniek samenkomen en jongeren het verschil maken! Jongeren op basis- en voortgezet onderwijs worden uitgedaagd om op eigen wijze campagne te voeren voor energiebesparing en duurzaamheid op hun school! Doel daarbij is jongeren bewust te maken van de energietransitie, hun eigen rol hierin en de rol van hun omgeving.	€ 25.000	
2.1	New Energy Coalition (NEC), Aanjagen waterstofontwikkelingen in Noord-Holland De NEC wordt gevraagd om waterstofprojecten in Noord-Holland te helpen ontwikkelen door inzet te plegen op het binnenhalen van (Europese) subsidies, door bedrijven(terreinen) op project/pilot basis te begeleiden in de verduurzamingsopgave, door kennis hierover te delen binnen de provincie en hierin de samenwerking op te zoeken met het Ontwikkelingsbedrijf NHN en het Programmabureau NZKG.	€ 150.000	
2.1	Ontwikkelfonds Opwek, Ontwikkelfonds met Energie Samen Nederland en het Nationaal Groenfonds (GRF), grootschalige energie opwek projecten van wind- of zonne-energie.	€ 1.500.000	
2.1	Energie Samen Noord-Holland (ESNH), Verbinden en kennis ontwikkelen voor energiegemeenschappen en gemeenten Energie Samen Noord-Holland zet zich in als koepelorganisatie voor energiegemeenschappen in Noord-Holland, waarbij zij een verbindende en adviserende rol hebben. Ook speelt ESNH een rol bij het verspreiden en ontwikkelen van kennis voor	€ 60.000	Nieuw

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	energiegemeenschappen en gemeenten. De provincie Noord-Holland wil graag ESNH ondersteunen in de bovenstaande rollen en doelen.		
2.2	Gemeente Hilversum – Huydecopersweg, aanleg pijpleiding voor afvoer van overtollig water bij piekbelasting. Vanwege tegenvallers in de uitvoering is met samenwerkingspartners afgesproken de kosten naar rato te verdelen.	~~€ 154.200~~ € 235.000	Gewijzigd
2.2	Hoogheemraadschap Rijnland, - Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout fase 2.	€ 2.195.600	

Programma 3 Ruimte en Wonen

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
3.2	Gemeente Haarlem, knooppuntontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid Als provincie dragen we € 13 miljoen extra bij aan de ontwikkeling van het knooppunt Haarlem Nieuw Zuid. Dit komt bovenop de 8 miljoen die we al eerder hebben toegezegd vanuit het OV-fonds. De kosten voor de aanleg van het busstation zijn behoorlijk gestegen. Daar waar die eerst geraamd werden op € 75 miljoen bedragen deze inmiddels 110 miljoen ex BTW. Afgesproken is dat de regio 50% van de kosten voor haar rekening neemt en het Rijk de andere 50%. De regionale bijdrage bedraagt dus € 55 miljoen waarvan wij in totaal € 21 miljoen voor onze rekening nemen. Dit is inclusief een indirecte bijdrage van de Vervoerregio Amsterdam van € 5 miljoen.	€ 21.000.000	
3.2	Alkmaar, ketenreismiddelen.	€ 50.000	
3.2	Zaanstad. ketenreismiddelen.	€ 70.000	
3.2	Hoorn, ketenreismiddelen.	€ 200.000	
3.2	Schagen, ketenreismiddelen.	€ 75.000	
3.2	Uitgeest, ketenreismiddelen.	€ 275.000	
3.2	Gemeente Dijk en Waard, ketenreismiddelen	€ 150.000	Nieuw

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	Bijdrage is bedoeld voor het verbeteren van de verbinding vanaf het station naar het Oosterdelgebied, het aanbrengen van bewegwijzering en bebording op het station t.b.v. de Buitenpoort.		
3.2	MRA-ASRE opleiding.	€ 80.000	
3.2	MRA, huisvesting aandachtsgroepen.	€ 100.000	
3.2	Alkmaar, huisvesting aandachtsgroepen.	€ 21.000	Nieuw
~~3.2~~	~~Stichting Stadmakersfonds, levendige en inclusieve stad~~	~~€ 75.000~~	Verwijderd
~~3.2~~	~~Stichting Stadmakersfonds, levendige en inclusieve stad~~ ~~Het bedrag dat de provincie verleent aan het Stadmakersfonds wordt revolverend ingezet in de vorm van leningen om zo bij te dragen aan de financiering van sociaal maatschappelijke initiatieven in de provincie, die bijdragen aan levendige en inclusieve steden.~~	~~€ 925.000~~	Verwijderd
3.2	Gemeente Velsen, inhuur versnelling woningbouw Bijdrage externe inhuur ten behoeve van woningbouw in relatie tot stedelijke vernieuwing.	€ 240.000	
3.2	Gemeente Hilversum, inhuur versnelling woningbouw Bijdrage externe inhuur ten behoeve van OV-knooppuntontwikkelingen Stationsgebied en Sportpark.	€ 350.000	
3.2	Uitvoeringsorganisatie Building Balance, biobased bouwmateriaal De provincie werkt met haar partners aan het stimuleren van de vraag naar biobased bouwmaterialen. Dat doet de provincie via de Nationale Aanpak Biobased Bouwen en door aan te sluiten bij bestaande initiatieven op dit gebied. De Rijksoverheid heeft voor de nationale aanpak Building Balance aangewezen voor de uitvoering.	€ 100.000	
3.2	C-creators bouwprogramma C-creators richt zich op het ondersteunen van gemeenten en corporaties. Voor 2025 wordt de subsidie o.a. besteed aan het leertraject "Het Nieuwe Normaal" – dit is een afspraak uit woondeal.	€ 100.000	
3.2	Gemeente Hoorn, Poort van Hoorn	€ 3.000.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	Integrale ontwikkeling van het stationsgebied van Hoorn met o.a. verplaatsing van het busstation naar de noordzijde, de aanleg van een nieuwe traverse over het spoor, een nieuwe parkeergarage van 550 plekken en de bouw van twee nieuwe fietsenstallingen (aan noord - en zuidzijde). Daarnaast worden er 1000 woningen in de directe omgeving gebouwd inclusief (maatschappelijke) voorzieningen.		
3.2	Gemeente Hilversum, stationsgebied Integrale ontwikkeling van het stationsgebied van Hilversum centraal met o.a. aanleg van een nieuw busstation, bouw ondergrondse fietsenstalling en de realisatie van een paar honderd woningen en voorzieningen.	€ 4.000.000	
3.2	Vervoerregio, planuitwerkingsfase Guisweg Aanleg ongelijkvloerse spoorwegovergang ten noorden van station Zaandijk Zaanse Schans. In de toekomst komen hier (veel) meer treinen te rijden. Dat maakt dat de huidige gelijkvloerse spoorwegovergang een nog groter knelpunt gaat vormen in de doorstroming en veiligheid van auto en fietsverkeer. Een ongelijkvloerse oplossing moet zorgen voor een betere doorstroming en veiligheid.	€ 510.000	
3.2	MRA, flexibele schil Er is overeengekomen om de MRA een subsidie te verlenen van € 750.000 voor extra gemaakte kosten voor inhuur bij Noord-Hollandse gemeenten voor versnelling woningbouw vanuit de flexibele schil (2018 -2023).	€ 750.000	
3.2	Gemeente Ouder-Amstel, Bijdrage flexwoningbouw PBus Ouder-Amstel Bijdrage vanuit het Investeringskader Versnellen Woningbouw & Duurzame Bereikbaarheid (categorie projecten) aan de realisatie van 330 flexwoningen.	€ 700.000	Nieuw
3.2	Gemeente Haarlemmermeer, Bijdrage Hyde Park /Spoorzone Blok 30 Bijdrage vanuit het Investeringskader Versnellen Woningbouw & Duurzame Bereikbaarheid (categorie projecten) aan de realisatie van 19 extra woningen als gevolg van een duurdere planoptimalisatie.	€ 150.000	Nieuw
~~3.3~~	~~HHNK, programmaplan ruimtelijke adaptatie NK.~~	~~€ 44.000~~	Verwijderd
3.3	Provincie Zuid-Holland, onderzoek naar de gevolgen peilopzet veenweidegebied Deze bijdrage komt uit de SPUK L10 Veenweide.	€ 75.000	
~~3.3~~	~~Wageningen University & Research, WWW.veiligheidslandschappen (Waarderijke, Waterrijke en Waterveiligheidslandschappen).~~	~~€ 120.000~~	Verwijderd

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
3.3	Stichting Deltares, SMARTER. Ontwikkelen en inzet van kennis ten behoeve van concrete toepassingen voor integrale en sector overschrijdende oplossingen voor klimaatbestendigheid. Deze worden uitgewerkt in regionale demonstratieprojecten in onder andere in de kop van Noord-Holland, samen met regionale en lokale partners.	€ 100.000	Nieuw

Programma 4 Bereikbaarheid

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
4.1	~~Gemeente Gooise Meren: OV SAAL inpassingsgelden: herontwikkeling locatie fietsenstalling~~ ~~Bijdrage aan herontwikkeling van locatie ten oosten van station Naarden-Bussum vanuit het Rijksbudget OV SAAL. De provincie treedt op als beheerder van dit budget namens het Rijk.~~	~~€ 2.000.000~~	vervallen
4.1	~~Gemeente Gooise Meren: OV SAAL inpassingsgelden: stationsweg aanpassen~~ ~~Bijdrage aan de herinrichting van de Stationsweg nabij station Naarden-Bussum~~.	~~€ 500.000~~	vervallen
4.1	Gemeente Hilversum: OV SAAL inpassingsgelden: fietsenstalling station Hilversum Bijdrage aan realisatie ondergrondse fietsenstalling op Hilversum Centraal.	€ 2.750.000	
4.1	Gemeente Hilversum: OV SAAL inpassingsgelden: Kleine Spoorbomen Subsidie voor het verbeteren van de verkeersveiligheid/doorstroming van de gelijkvloerse spoorwegovergang ten westen van station Hilversum.	€ 1.000.000	
4.1	~~Gemeente Haarlem: Fietsfilevrij. Stimuleren gebruik fietsroute F200~~ ~~Subsidie voor evaluatie, monitoring en/of fietsstimulering F200, de doorfietsroute Haarlem-Amsterdam.~~	~~€ 159.441~~	vervallen
4.1	Stichting Breikers: Werkgeversaanpak Metropoolregio Amsterdam Werkgevers adviseren/ondersteunen om woon-werkverkeer te verduurzamen/verminderen/buiten spits reizen.	€ 1.100.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
4.1	Stichting Breikers: Werkgeversaanpak regio Noord-holland-Noord Werkgevers adviseren/ondersteunen om woon-werkverkeer te verduurzamen/verminderen/buiten spits reizen.	€ 200.000	
4.1	Omgevingsdienst IJmond: Werkgeversaanpak IJmond Bereikbaar Werkgevers adviseren/ondersteunen om woon-werkverkeer te verduurzamen/verminderen/buiten spits reizen.	€ 200.000	
4.1	Stichting CROW: CROW-KpVV bijdrage 2026 Met deze subsidie ontwikkelt CROW collectieve kennis op het gebied van mobiliteit, door middel van het programma Kennisplatform Verkeer en Vervoer (KpVV).	€ 160.000	
4.1	Gemeente Velsen: Velsertraverse fietsonderdoorgang Subsidie voor het gemeentelijk deel van de aanleg van de fietsverbinding onder de Velsertraverse, tussen station Beverwijk en Velsen Noord.	€ 2.800.000	
4.1	Gemeente Heiloo: Fietsverbinding Heilooërbos subsidie verbetering fietsverbinding Heilooërbos. Het gaat het om een provinciale cofinancieringsbijdrage aan een samenwerkingsproject van ProRail en gemeente en de realisatie van een doorgaande fietsverbinding tussen de Meerweg Alkmaar en de Westerweg in Heiloo.	€ 2.238.000	
4.1	Gemeente Bergen: Kustbus bijdrage 2024-2025 Subsidie aan gemeente voor het laten rijden van een touringcar naar de kust door gebrek aan personeel bij Connexxion.	€ 80.000	
4.1	Gemeente Castricum: Kustbus bijdrage 2024-2025 Subsidie aan gemeente voor het laten rijden van een touringcar naar de kust door gebrek aan personeel bij Connexxion.	€80.000	
4.1	Gemeente Schagen: Kustbus bijdrage 2025 Subsidie aan gemeente voor het laten rijden van een touringcar naar de kust door gebrek aan personeel bij Connexxion.	€ 40.000	
4.1	Gemeente Den Helder: Mobipunten Noord-Holland-Noord Aanpassen van de hubs in de landelijke huisstijl ten behoeve van de herkenbaarheid (i.e. gaat met name om aanbrengen uniforme stijl voor wat betreft bebording en bewegwijzering).	€ 36.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
4.1	Gemeente Den Helder: Hub Julianadorp Inrichten van de hub, inclusief aanleg parkeerplaatsen voor auto en fiets en plaatsing abri's.	€ 200.000	
4.1	Gemeente Den Helder: Hub Nieuw Den Helder Inrichten van de hub, inclusief realisatie fietsparkeerplaatsen.	€ 45.000	
4.1	Gemeente Den Helder: Nieuwe bushaltes Aanleggen van een aantal nieuwe bushaltes in het kader van het nieuwe Vervoerplan 2024 van Connexxion.	€ 135.000	
4.1	Gemeente Den Helder: Buurtbus Buurtbus initiatief vanuit Julianadorp.	€ 200.000	
4.1	Gemeente Den Helder: stationsomgeving Den Helder Verbeteren stationsomgeving m.b.t. betere overstap op bus, o.a. richting Texelse boot, verbeteren sociale veiligheid en toegankelijkheid fietsenstalling.	€ 200.000	
4.1	Gemeente Hollands Kroon: promotie Hoenderdaal Laten rijden van een pendelbussen tussen Hoenderdaal en het station van Anna Paulowna.	€ 100.000	
4.1	Gemeente Hollands Kroon: Fietsenstalling bushalte Wieringerwerf Uitbreiden van fietsenstalling bij de bushalte Wieringerwerf.	€ 9.000	
4.1	~~Gemeente Hollands Kroon: Hub Middenmeer~~ ~~Inrichten van de hub, inclusief plaatsing abri's en aanleg auto- en fietsparkeerplaatsen~~.	~~€ 90.000~~	vervallen
4.1	Gemeente Hollands Kroon: Fietskluizen Bijplaatsen fietskluizen op stations Den Helder Zuid, Anna Paulowna en Schagen.	~~€ 100.000~~ € 50.000	gewijzigd
4.1	P.T.A Groot: Kosten sanering aanleggen uitweg N510	€ 5.445	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	Eigenaren hebben subsidie gekregen voor het aanpassen van hun uitweg. Tijdens realisatie bleek dat er binnen het provinciaal areaal vervuilde grond aanwezig was, Voor deze verwerking zijn extra kosten gemaakt , 90% van die kosten wordt door de Provincie vergoedt.		
4.1	Gemeente Velsen: Doorfietsroute Kennemerland, trajectdeel Hagelingerweg Verbetering fietsverbinding Hagelingerweg (deel 2) in Santpoort-Noord.	€ 209.634	
4.1	Gemeente Oostzaan: Verbeteren (door)fietsroutes project AVANT In beheer nemen fietsbrug Thorbeckeweg en fietstunnel Verlengde Stellingweg.	€ 4.233.000	
4.1	Goois Natuurreservaat: Strekken toerit fietstunnel La Place Uitvoeren van een project om de toerit naar de fietstunnel veiliger te maken.	€ 230.000	
4.1	Gemeente Landsmeer: Pont Ilpendam 2025 en 2026 Instandhouding van de pont Ilpendam volgens bestuurlijke afspraak uit 2022.	€ 234.340	
4.2	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer: Bijdrage 2025 Inhuur van een onafhankelijk voorzitter en secretaris.	€ 50.000	
4.1	Gemeente Wijdemeren: Bijdrage Vechtplasexpress Laten rijden van een express naar vechtplassen door gebrek aan personeel transdev.	€ 100.000	
4.1	Gemeente Hoorn: Corridor Amsterdam-Hoorn fietsenstallingen station Kersenboog Fietsenstallingen bij station kersenboor	€ 300.000	
4.1	Gemeente Alkmaar: Bijdrage project N9 Kogendijk Subsidie voor het verbeteren van de verkeersveiligheid/doorstroming van de N9 Kogendijk en aanleg van een fietstunnel	~~€ 3.500.000~~ € 3.623.000	gewijzigd
4.1	Gemeente Beverwijk: Busbaan Wijckermolen Subsidie voor project HOV Beverwijk	€ 260.000	
4.1	Gemeente Beverwijk: Verbindingsweg Wijckerpoort	€ 1.840.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	Subsidie voor project HOV Beverwijk		
4.1	Gemeente Beverwijk: Spooraanpassing Beverwijk Subsidie voor project HOV Beverwijk	€ 6.200.000	
4.4	Stichting CROW, Kennisprogramma Beheer en Bouw Infrastructuur (KpBBI).	€ 95.000	

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
5.1	Gebiedscoöperaties Noord Holland Zuid U.A., Integrale aanpak stikstofreductie Ronde Hoep.	~~€ 750.000~~ € 245.000	Gewijzigd
5.1	~~Water, Land en Dijken, Bodem- en vegetatieverbetering natuurgronden bij natuurboeren.~~	~~€ 200.000~~	Verwijderd
5.1	Recreatieschap Geestmerambacht, inrichten van 13ha moerasnatuur.	€ 1.028.823	
5.1	Gemeente Haarlemmermeer, duurzaam watersysteem in Park 21.	€ 5.697.359	
5.1	Gemeente Haarlemmermeer, recreatieve verbindingen.	€ 2.070.000	
5.1	Gemeente Gooise Meren, aanlegplaatsen trekvaart Muiden.	€ 280.000	
5.1	Natuurmonumenten, Horstermeer landschapsbeleving.	€ 63.910	
5.1	Gemeente Gooise Meren, Muiden Noord-West fase 2	€ 2.441.000	
5.1	Regio Gooi en Vechtstreek, vaarnetwerk.	€ 142.500	
5.1	Gemeente Diemen: Strandje tweede Diem	€ 188.000	
5.1	Regio Gooi en Vechtstreek, strategie veenweidegebied.	€ 80.000	Nieuw

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	Opstellen van een strategie die leidraad vormt voor de diverse opgaven in het veengebied, zoals vitale landbouw, bodemdaling, natuurontwikkeling.		
5.1	Gemeente Gooise Meren, Entree Muiden Zuid West.	€ 115.000	
5.1	Stichting Muiderslot	€ 200.000	
5.1	Natuurmonumenten, natuurinrichtings- en herstelmaatregelen in het Hol.	€ 1.720.000	
5.1	Landschap Noord-Holland, gebiedsperspectief Ilperveld.	€ 100.000	
5.1	Gemeente Den Helder, Streepjesberg. De gemeente Den Helder ontwikkelt een voormalig sportcomplex tot natuur direct aan het N2000 gebied Grafelijkheidsduinen. De bijzondere hydrologie in het gebied wordt benut om een interessant landschap te creëren met hoge natuurwaarden. De provincie draagt 36% van de totale projectkosten bij; de gemeente financiert de overige 64%.	€ 235.000	Nieuw
5.1	Agrarisch Collectief NHZ, Agrarische erven. Het versterken van het weidelandschap, de ruimtelijke kwaliteit en de biodiversiteit door erfbeplanting met inheemse soorten.	€ 70.000	Nieuw
5.2	Stichting Natuurcollectief Noord-Holland, begeleiding kleine natuurbeheerders.	~~€ 35.000~~ € 10.000	Gewijzigd
5.2	UvB, begeleiding kleine natuurbeheerders.	€ 10.000	
5.2	Natuurcollectief Water, Land en Dijken, begeleiding kleine natuurbeheerders. Toelichting: bedrag verlaagd	~~€ 15.000~~ € 10.000	Gewijzigd
5.2	Natuurmonumenten, beheer vaarland vochtig en hellinghakhout.	€ 6.100	
5.2	Stichting Fietsplatform, coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken fietsen 2024.	€ 47.500	
5.2	Recreatie Noord-Holland N.V.: boerenlandpaduitvoering/-beheer 2024.	€ 100.000	
5.2	Stichting Wandelnet, coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken wandelen 2025.	€ 55.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
~~5.2~~	~~Gemeente Haarlemmermeer: bossenstrategie recreatieve voorzieningen bij de via de UVR Boscompensatie 2023 gesubsidieerde bosparken.~~	~~€ 100.000~~	Verwijderd
5.2	Faunabeheereenheid, faunabeleid van de provincie Noord-Holland.	€ 1.270.000	
5.2	Faunabeheereenheid, uitvoering gecoördineerd beheer, door de FBE Noord-Holland. Uitvoering en voorbereiding gecoördineerd beheer, en uitvoering ganzenplan.	€ 500.000	Nieuw
5.2	BoerenNatuur, ICT systeem	€ 305.000	
5.2	Agrarisch Natuur-en Landschapsvereniging de Lieuw, In afwachting van een toegesneden Anlb-pakket wordt het tuinwallenbeheer tijdelijk via de BUVR vergoed.	€ 275.000	
5.2	Agrarisch collectief Noord- Holland Zuid , Organisatiekosten implementatie agrarisch natuurbeheer. Toelichting: De betreffende organisatiekosten zouden eerst deels via een opdracht worden vergoed. Omdat deze mogelijkheid niet meer haalbaar is wordt er voor gekozen deze kosten nu aan de subsidie buiten uitvoering toe te voegen.	€ 23.000	
5.3	Landschap Noord-Holland, uitvoering programma 'Betrekken bij Groen'. Vanuit het Masterplan Biodiversiteit en gericht op biodiversiteit versterken buiten NNN, wordt het groenblauwe gemeenten netwerk voortgezet. Dit netwerk wordt onderhouden door de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland in samenwerking met de Stichting Steenbreek. Dit netwerk is nu ondergebracht in dit programma Betrekken bij Groen om meer synergie te bereiken.	~~€ 608.000~~ € 658.000	Gewijzigd
5.3	Nationaal Park Zuid-Kennemerland, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan.	€ 160.789	
5.3	Nationaal Park Zuid-Kennemerland, project Beleidsprogramma Nationale Parken.	~~€ 150.000~~ € 128.000	Gewijzigd
5.3	Nationaal Park Duinen van Texel, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan.	€ 166.530	
5.3	Nationaal Park Duinen van Texel, project Beleidsprogramma Nationale Parken.	~~€ 150.000~~ € 128.000	Gewijzigd
5.3	FME, Green Shipping Schip.	€ 180.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
5.3	Stichting Wageningen Research, Wijs met Wormen.	€ 100.000	
5.3	Agrarische Natuurvereniging Noord-Holland Zuid, Polderproces Keverdijksepolder, tegengaan broeikasgassen veenweide en andere opgaven.	€ 435.000	
5.3	Agrarische Natuurvereniging Noord-Holland Zuid, Polderprocessen van onderop, tegengaan broeikasgassen veenweide in een integrale aanpak om ook andere PPLG-doelen te realiseren.	€ 670.000	
5.3	Veenweide innovatiecentrum, JUMP; Innovatie voor nieuwe business concepten voor veen.	€ 312.000	
5.3	Veenweide Innovatiecentrum (VIC), Samenwerkingsovereenkomst Veen- innovatieprogramma KIEM. De zes veenweideprovincies ondersteunen het innovatieprogramma KIEM ter voorbereiding op een groot innovatieprogramma genaamd JUMP. Noord-Holland draagt een bedrag van €33.857 bij.	€ 33.857	Nieuw
5.3	Wij &Wadvogels/ Vogelsand als onderdeel van fase 1.	€ 30.800	Nieuw
5.3	Vogelbescherming Nederland, Wij & Wadvogels fase 2: 2023-2026	€ 215.000	
5.3	Visit Wadden, Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee, gastheerschap.	€ 563.000	
5.3	Landschap Noord-Holland, programma cultuurlandschappen.	€ 700.000	
5.3	HHNK, Koepelkosten. Ruim Baan voor Vissen II,	€ 20.000	
5.3	NHL/provincie Fryslân , project Wad. Inzameling plastic	€ 600.000	Nieuw
5.3	Stichting Zoete Toekomst, Project Zoete Toekomst. Toelichting: Onze bijdrage is bedoeld voor een te ontwikkelen plan voor integraal waterbeheer op Texel.	€ 12.500	Nieuw
5.4	Acacia, Zoete Toekomst, fase 2.	€ 310.000	
5.4	Acacia, Zoete Toekomst, fase 2.	€ 206.250	
5.4	Acacia, Zoete Toekomst, fase 1.	€ 62.500	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
5.4	PWN, ondergrondse drinkwaterberging.	€ 1.500.000	
5.4	HHNK, Antiverziltingsmaatregelen	€ 500.000	
5.4	HHNK, Stimuleren Spaarwatermaatregelen. Toelichting: zoetwater besparende maatregelen.	€ 150.000	Nieuw
5.4	Salta, Zoet-Zout Knooppunt (ZZK). Toelichting: landbouwcoach beheersgebied van HHNK.	€ 80.000	Nieuw
5.4	PWN, Onderzoek inzet grondwater PWN Zuid-Kennemerland. Toelichting: PWN heeft een verzoek gedaan tot cofinanciering 'onderzoek inzet grondwater PWN Zuid-Kennemerland'. Hierover wordt positief geadviseerd omdat de uitkomst van het project wordt gebruikt voor het grondwaterbeleid van de provincie.	€ 1.563.000	Nieuw
5.4	Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht, Haalbaarheidsstudie en Educatie en voorlichting. Toelichting: Het gaat om een subsidieaanvraag van stichting Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht voor het Project Haalbaarheidsstudie en Educate en Voorlichting. Rosan Kocken heeft in een werkbezoek toegezegd om een eenmalige subsidie uit te keren voor het uitvoeren van hun taken. Dit omdat we als PNH in principe geen structurele subsidie verlenen.	€ 9.000	Nieuw
5.4	Gemeente Den Helder, Aquapunctuurpunt watersport Huisduinen. Toelichting: Bijdrage ontwikkeling nieuw aquapunctuurpunt Huisduinen. Realisatie van verschillende watersportvoorzieningen.	€ 250.000	Nieuw
5.5	Collectief Water, Land en Dijken: Ondersteuning boeren met coaching en studiegroepen voor kennis en inzicht in mogelijkheden emissiereductie op gebied van stikstof.	€ 401.991	
5.5	Gemeente Haarlemmermeer, Klimaat (Bossenstrategie & Groenblauwe dooradering)	€ 4.200.000	
5.5	Stivas, Kavelruil.	€ 500.00	
5.6	Greenport Aalsmeer/programmabureau. Samenwerkingsverband glastuinbouw regio Aalsmeer. Toelichting: bedrag was € 172.000	€ 177.000	Gewijzigd
5.6	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma. Projecten op gebied van ruimtelijke clustering, versterking en verduurzaming glastuinbouw.	€ 100.000	
5.6	Greenport Noord-Holland Noord /programmabureau. Samenwerkingsverband agrosector regio Noord-Holland Noord. Toelichting: Eénmalig verhoging van € 15.000 i.v.m. correctie 2024.	~~€ 165.000~~ € 180.000	Gewijzigd

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
5.6	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma: Projecten op gebied van versterking en verduurzaming agrosector.	€ 100.000	
5.6	Greenports Nederland/programma, landelijk samenwerkingsverband agrosector.	€ 95.000	
5.6	Stichting Voedsel Verbindt/programmabureau, faciliteren van het regionaal organiserend vermogen op voedselvraagstukken.	€ 125.000	
5.6	Stichting Voedsel Verbindt/uitvoeringsagenda, stimuleren van regionale korte keten projecten.	€ 150.000	
5.6	Stichting Foodvalley/programmabureau TPC, stimuleren van de eiwittransitie van dierlijk naar plantaardig.	€ 20.000	
5.6	Aeres Hogeschool/lectoraat bodem, het brengen en verbinden van bodemkennis naar de boerenpraktijk.	€ 50.000	
5.6	LTO Noord/Ondernemerscoaches. Toelichting: bedrag was € 150.000	~~€ 150.000~~ € 200.000	Gewijzigd
5.6	Collectief Noord-Holland Zuid/project GreenBASE 2.0 Haarlemmermeer, vergroening en verduurzaming van de Bermen, Akkers, Sloten en Erven in de Haarlemmermeer.	€ 100.000	
5.6	Stichting Urgenda/project 1001 hectare, aanjagen met de agrarische sector van bloeiende akkerranden en kruidenrijk grasland in Noord-Holland.	€ 50.000	
~~5.6~~	~~BioNext, Bio-ondernemerscoach, landbouwsubsidie.~~	~~€ 50.000~~	Verwijderd

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
6.1	Techlands, Herinrichting PPS Arbeidsmarkt & Onderwijs Zaanstreek-Waterland Toelichting: versterken verbinding Arbeidsmarkt en Onderwijs in en voor de regio.	€ 217.000	
6.1	Gemeente Haarlem / Realisatie talentfonds Toelichting: t.b.v. leven lang ontwikkelen arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland & IJmond	€ 100.000	Nieuw

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
6.1	Gemeente Zaanstad / Realisatie talentfonds Toelichting: leven lang ontwikkelen arbeidsmarktregio Zaanstreek/Waterland	€ 100.000	Nieuw
6.1	Gemeente Ameland / Regio Deal De Waddeneilanden 2023-2027 Toelichting: Bijdrage aan de uitvoering van de Regio Deal De Waddeneilanden “Waardevol leven in een kwetsbare omgeving”.	€ 2.325.000	Gewijzigd
6.1	Gemeente Den-Helder, regionale detailhandelsvisie Kop van NH Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Kop van NH.	€ 10.000	
6.1	Gemeente Alkmaar, regionale detailhandelsvisie omgeving Alkmaar Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie omgeving Alkmaar.	€ 10.000	
6.1	Gemeente Hilversum, regionale detailhandelsvisie Gooi & Vechtstreek Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Gooi & Vechtstreek.	€ 10.000	
6.1	Gemeente Beverwijk, regionale detailhandelsvisie IJmond Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie IJmond.	€ 10.000	
6.1	Gemeente Haarlem, regionale detailhandelsvisie Zuid-Kennemerland. Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Zuid-Kennemerland.	€ 10.000	
6.1	Innovatiefonds Noord-Holland VFFNH BV Toelichting: deze subsidie is voor opzetten van het VFF fonds 2025.	€ 1.600.000	
6.1	Groene Chemie, Nieuwe Economie Toelichting: deelname provincie aan het netwerk Groene Chemie Nieuwe Economie (GCNE) en financiële bijdrage aan het programma 2024-2026. Het platform GCNE richt zich op het versnellen van de duurzame en circulaire transitie in de chemische maakindustrie.	€ 40.000	
6.1	Circulair West Toelichting: bijdrage van voor de versterking van het circulaire ondernemersnetwerk en het uitvoeren van circulaire ketenprojecten.	€ 35.000	
6.1	Gemeente Velsen, binnenvaartkade Grote Hout vervangen door Zeekade	€ 1.000.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	Toelichting: de Grote Hout is een havengebonden en deels kadegebonden bedrijventerrein in Velsen Noord met 2 kades: een zeekade en een binnenvaartkade. De binnenvaartkade is in slechte staat en buiten gebruik gesteld. De gemeente Velsen is voornemens de binnenvaartkade te vervangen door een zeekade zodat kan worden ingespeeld worden op de vraag naar kaderuimte voor het onderhouden van windparken op zee.		
~~6.1~~	~~Gemeente Velsen, Tweede pont Velsen~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 11.060.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Beverwijk, Dubbellaags ZOAB (stil asfalt) op A22 en A208~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 2.370.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Velsen, Vergroenings- , en klimaatadaptieve maatregelen Velsen~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 355.500~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Beverwijk, Vergroenings- , en klimaatadaptieve maatregelen Beverwijk~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 355.500~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Heemskerk, Vergroenings- , en klimaatadaptieve maatregelen Heemskerk~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 79.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Velsen, Projectbudget Stedelijke Vernieuwing IJmond~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~	~~€ 2.370.000~~	Verwijderd

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
	~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~		
6.1	~~Gemeente Velsen, Project Pont tot Park~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 3.950.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Velsen, Versterking maatschappelijke en sociale voorzieningen Velsen~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 1.185.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Beverwijk, Versterking maatschappelijke en sociale voorzieningen Beverwijk~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 1.106.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Heemskerk, Versterking maatschappelijke en sociale voorzieningen Heemskerk~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 790.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Beverwijk, Gebiedsfonds Wijk aan Zee~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 474.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Velsen, Revitaliseren haven Grote Hout kade in Velsen~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 2.370.000~~	Verwijderd

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
6.1	~~Gemeente Beverwijk, Revitaliseren haven De Pijp in Beverwijk~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 5.530.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Heemskerk, Realiseren warmtenetten~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 3.950.000~~	Verwijderd
6.1	~~Gemeente Zaanstad, Verbetering openbare ruimte (vergroening en duurzaamheid) Zaanstad aan NZK~~ ~~Toelichting: Netten op Zee~~ ~~Het budget (uit de SPUK) is voor de uitvoering van de gebiedsinvesteringen Netten op Zee om de leefkwaliteit in de omgeving van de aan landlocaties te verbeteren.~~	~~€ 1.185.000~~	Verwijderd
6.1	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied, Novi/NOVEX gebied Noordzeekanaalgebied Door het Rijk zijn 16 NOVEX-gebieden waar de komende decennia een grote transitieopgave gerealiseerd moet worden. Voor de NOVEX Noordzeekanaalgebied is het Programmabureau Noordzeekanaalgebied gevraagd de lead te nemen om met Rijk, regio en partners te komen tot drie producten: een ontwikkelperspectief, een uitvoeringsagenda en een regionale investeringsagenda. De eerste twee producten zijn respectievelijk in 2023 en 2024 opgeleverd en vastgesteld. Momenteel wordt onder leiding van het Programmabureau NZKG in gezamenlijkheid gewerkt aan een regionale investeringsagenda. Daarnaast wordt dit jaar de monitoring van de uitvoeringsagenda vormgegeven en geagendeerd.	€ 114.153	Nieuw
6.2	~~Regio Gooi- en Vechtstreek, nieuwe werken nieuwe Hollandse waterlinie~~ ~~Doelstelling is het bevorderen van de bekendheid en leesbaarheid van de late periode van de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en dit te verbinden aan recreatieve, cultuurhistorisch en ecologische doelstellingen.~~ Toelichting: Aanvraag voor 2025 is komen te vervallen.	~~€ 432.000~~	Vervallen
6.2	Recreatie Noord-Holland, Fort benoorden Spaarndam Voor restauratie en herontwikkeling van het Fort.	€ 1.000.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
6.2	Staatsbosbeheer, Fort bij Edam Het betreft een reservering van € 250.000 aan Staatsbosbeheer voor restauratie van de loods en mogelijk het fort om een nieuwe economische functie (waarschijnlijk horeca) mogelijk te maken.	€ 250.000	
6.2	~~Stichting uiteraard Uitermeer, restauratie plofhuisjes. Het betreft een reservering van € 250.000 aan de Stichting Uiteraard Uitermeer voor de restauratie van een aantal plofhuisjes op het terrein van het fort. Deze plofhuisjes worden onder andere gebruikt voor culturele activiteiten.~~ Betreft een regeling van 2024.	~~€ 250.000~~	Vervallen
6.2	Fort Pampus, nieuw entreegebouw/paviljoen Pampus Een reservering van extra € 250.000 voor de bouw van een duurzaam nieuw entreegebouw van Pampus.	€ 250.000	
6.2	Landschap Noord-Holland, herstel van liniedijken Het betreft een reservering voor herstel en verbetering van de recreatieve benutting van liniedijken van LNH en Beverwijk.	~~€ 400.000~~ € 234.000	Gewijzigd
6.2	Gemeente Uithoorn, herstel van liniewal Uithoorn Toelichting: Het betreft een reservering voor herstel en verbetering van de recreatieve benutting van de liniewal Uithoorn (Vuurlinie).	€ 164.850	
6.2	Gemeente Gooise Meren, groepsschuilplaats Doelstelling is deze groepsschuilplaats en kazemat zichtbaar te maken en een unieke beleving te geven voor bezoekers aan Muiden	€ 175.000	Nieuw
6.2	Sluizencomplex Het betreft restauratie en het veiligstellen van Sluizencomplex Fort bij Aalsmeer.	€ 300.000	Nieuw
6.2	Gemeente Haarlemmermeer, Geniepark Inrichting Provinciale kavel grond ten noorden van Geniedijk Haarlemmermeer tot Geniepark.	€ 1.000.000	Nieuw
6.2	Rijksmonument Artis-aquarium Ter uitvoering van Motie M187. Instandhouding en verduurzaming Artis, bijdragen in de opgave op voorwaarde van sluitende begroting.	€ 12.700.000	

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2025	Gewijzigd
6.2	D.S Groen, Project Cronenburg Restauratie en herbestemming provinciaal monument Cronenburg.	€ 200.000	Nieuw
6.3	Plein C Uitvoering programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028.	~~€750.000~~ € 775.000	Gewijzigd
6.3	Probiblio Uitvoering van de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel.	~~€ 3.970.000~~ € 4.173.000	Gewijzigd
6.3	Molenfederatie Projectsubsidie voor het organiseren van onder andere de Molencontactdag.	€ 15.000	
6.3	Noord-Hollands Archief / verhalenplatform Oneindig Noord-Holland. Voor een breed publiek ontsluiten van cultuurhistorische verhalen uit Noord-Holland via verhalenplatform Oneindig Noord-Holland.	~~€124.000~~ € 128.000	Gewijzigd
6.3	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Via Dorpswerk worden initiatieven ondersteund op het gebied van leefbaarheid en sociale samenwerking.	€ 110.000	
6.3	Plein C De provincie stimuleert talent-ontwikkeling binnen cultuur. Via Plein C worden bovenregionale activiteiten in NH ondersteund voor versterking van de infrastructuur en kennisdeling rond cultuurbeoefening.	€ 175.000	Nieuw
6.3	Stichting De Toneelschuur De provincie stimuleert ontwikkeling van toptalenten binnen de podiumkunsten. Via het programma Startende Makers. Dit betreft de eerste drie jaren lees €150.000 per jaar.	€ 450.000	Nieuw

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. 08-12-2025
Commissie Ruimte
Datum commissievergadering 17-11-2025

27 november 2025

Onderwerp: advies commissie Ruimte laatste begrotingswijziging 2025

Advies van de commissie Ruimte van 17 november 2025
Betreft: laatste begrotingswijziging 2025

De laatste begrotingswijziging 2025 is in alle vier de commissies behandeld. In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2026 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2025. Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de begroting bespreekt. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie. In de commissie Ruimte zijn de onderwerpen besproken die betrekking hebben op de portefeuille van deze commissie: Ruimte, Wonen & Mobiliteit.

Tijdens de bespreking zijn de volgende kernpunten aan bod gekomen:

- Er zijn zorgen geuit over onderbesteding, vooral bij infrastructuurprojecten
- Er zijn zorgen geuit over de voortgang van de woningbouwversnelling en de vertraging bij subsidieverlening.

Toezeggingen college: Gedeputeerde Beemsterboer erkent het probleem van vertraging. Hij zegt toe om een schriftelijke toelichting per vertraagd project inclusief oorzaken aan te leveren.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Ruimte
L. Berkvens
Vervangend commissievoorzitter

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
C. Borst
AD/STG

Tbv Statenvergadering d.d. 08-12-2025
Commissie Ruimte
Datum commissievergadering 17-11-2025

27 november 2025

Onderwerp: advies commissie Landelijk Gebied laatste begrotingswijziging 2026

Advies van de commissie Landelijk Gebied van 17 november 2025
Betreft: laatste begrotingswijziging 2026 als Bespreekstuk te agenderen op de PS vergadering van 8 december 2025.

De commissie Landelijk Gebied heeft de onderdelen van de Laatste Begrotingswijziging 2025 besproken die betrekking hebben op het landelijk gebied. De commissie constateert dat de begrotingswijziging een realistisch beeld geeft van de huidige financiële stand van zaken, maar dat de uitvoering op diverse onderdelen achterblijft. Dit leidt tot substantiële onderbesteding binnen meerdere programma's.

Tijdens de bespreking zijn de volgende kernpunten aan bod gekomen:

- Er zijn zorgen geuit over de grote onderbesteding binnen natuur, gebiedsprocessen en NNN-realisatie; het realisatietempo blijft achter.
- Er is brede zorg over de sterk stijgende kosten voor faunaschade; meerdere fracties vragen om een diepgaandere analyse van oorzaken, regelingstoegang en preventiemogelijkheden.
- Er zijn vragen gesteld over de inzet van vrijgevallen stikstofmiddelen; de commissie vraagt om duidelijkheid over welke inspanningen nog resteren en hoe deze middelen in 2026 worden besteed.
- Meerdere fracties zien risico's in het ontbreken van actueel zicht op de uitvoeringscapaciteit; er wordt gepleit voor versterking van capaciteit bij natuur- en gebiedsuitvoering.
- Er is aandacht gevraagd voor de relatie tussen vertragingen en afhankelijkheid van gebiedspartners; de commissie vindt voorspelbaarheid en stabiliteit in uitvoering belangrijk.
- Verschillende fracties signaleren dat middelen voor klimaatadaptatie elders vrijvallen; zij vragen om koppeling met de opgaven in het landelijk gebied.

- Er is gepleit voor betere monitoring, bijvoorbeeld via halfjaarlijkse rapportages over voortgang en bestedingen in het landelijk gebied.

Toezeggingen college: GS zullen nader inzicht geven in de besteding van de stikstofmiddelen (onder andere de 730.000 euro) en de onderliggende activiteiten.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Landelijk Gebied
C. Vonk
Commissievoorzitter

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**8-12-2025**
Commissie Bestuur	
Datum commissievergadering	**24-11-2025**

1 december 2025

Onderwerp: Advies voordracht Laatste Begrotingswijziging 2025

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de *Voordracht Laatste begrotingswijziging 2025*
als **bespreekstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 8 december 2025.

Kernpunten uit de bespreking:

- Kritische inbreng over het positieve saldo van €58,2 mln in relatie tot de eerder vastgestelde kaderbrief en begroting 2025.
- Brede nadruk op de noodzaak van realistisch ramen, betere onderbouwing en het tegengaan van structureel planningsoptimisme.
- Meer inzicht gevraagd in de oorzaken van onderbesteding, uitgestelde intenties en meevallers uit het Provinciefonds.
- Opnieuw gesproken over oorzaken als faunaschade en onderbesteding bij NNN, klimaat, bereikbaarheid en woningbouw.
- GS benadrukt dat het positieve saldo deels reeds is bestemd en dat onderbesteding oorzaken heeft variërend van capaciteit tot externe beperkingen.

Naar aanleiding van de besprekging zal portefeuillehouder zorgen voor

- Bezien van mogelijkheid om een extra kolom met het verloop t.o.v. de oorspronkelijke begroting toe te voegen in begrotingstabellen.
- Een extra overzicht van uitgestelde intenties (tijdstip volgt). En nader te onderzoeken of dit overzicht kan worden gekoppeld aan beleidsdoelen.
- Schriftelijk antwoord over het effect van minder externe inhuur op uitvoering motie 109-2025.
- Schriftelijke beantwoording stikstof-overzicht vóór PS-vergadering 8 december (in overleg met gedeputeerde Beemsterboer) dit i.v.m. uitgestelde intentie van 730.000 euro.

Toezeggingen gedeputeerden:

- bij kaderbrief 2027 benutten beschikbare ruimte voor gezamenlijke ambities bezien;
- gesprek aangaan met GS en ambtelijke organisatie over verantwoording onderbesteding en het voorkomen ervan.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31235144628
boheemenm@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **8-12-2025**
Commissie Leefomgeving
Datum commissievergadering **24-11-2025**

4 december 2025

Onderwerp: Advies Voordracht 51-2025 Laatste Begrotingswijziging 2025

De laatste begrotingswijziging 2025 omvat een bijstelling van de begroting 2025 en is in alle vier de vakcommissies behandeld. De bespreking vanuit financiële invalshoek heeft plaatsgevonden in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie.
In de commissie Leefomgeving zijn de onderwerpen besproken die betrekking hebben op de portefeuilles Gezondheid, Milieu, Klimaat en Energie.

Kernpunten uit de bespreking:

- Meerdere fracties spreken zorgen uit over onderbesteding binnen energie-, klimaat- en leefomgevingsprogramma's, vooral door vertragingen en lage deelname aan regelingen.
- Er wordt gevraagd om een effectievere inzet van middelen, meer aandacht voor uitvoerbare initiatieven en het betrekken van relevante partners zoals bedrijven en netbeheerders.
- Enkele fracties zijn kritisch over het verlagen van budgetten en vragen de middelen beschikbaar te houden voor dezelfde doelen in volgende jaren.
- Er zijn zorgen over de uitvoeringkracht van de provincie: middelen zijn beschikbaar maar worden deels niet benut door complexiteit, externe afhankelijkheden en beperkte capaciteit.

Gedeputeerde Gielen erkent de ongewenste onderbesteding en er zal goed naar gekeken worden in 2026. Niet-bestede middelen kunnen begrotingstechnisch niet worden meegenomen naar volgende jaren. Externe factoren, zoals netcongestie en afhankelijkheid van partners, bemoeilijken de uitvoering.

Toezeggingen gedeputeerde:
Er volgt een schriftelijk antwoord op de vraag welke projecten binnen Klimaat en Gezonde Leefomgeving vertraging oplopen.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Leefomgeving

T.K. van Wijnen
commissievoorzitter

Commissievergadering Leefomgeving 24-11-2025

Beantwoording vraag A. Van der Helm-Chandansingh 50Plus

Vraag:

Welke specifieke projecten bij klimaat en energie lopen de grootste vertraging op door het niet besteden van de middelen?

Antwoord:

De niet uitgegeven middelen worden voor het grootste gedeelte veroorzaakt doordat subsidie-aanvragen binnen opengestelde uitvoeringsregelingen niet of niet op tijd zijn aangevraagd. We rapporteren hier inhoudelijk over bij de jaarstukken. De middelen die verkregen zijn via de SPUK en de decentralisatie uitvoering zullen volgend jaar alsnog worden besteed. Verder zal komende begrotingsjaar kijken we hoe we de middelen nog directer in uitvoeringsprojecten kunnen besteden.

Commissievergadering Bestuur 24-11-2025

Beantwoording vraag A. Van der Helm-Chandansingh 50Plus

Vraag:

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) herinnert aan haar eerdere vraag over mogelijke spanning tussen het terugschroeven van externe inhuur en het gebrek aan interne capaciteit. Zij vraagt specifiek of dit niet gaat conflicteren met de uitvoering van motie 109-2025, die gericht is op het versnellen van vergunningverlening, onder meer bij woningbouw.

Antwoord:

Nee, de lagere besteding is niet strijdig met de motie en brengt vergunningverlening niet in gevaar. De afschaling van de kosten heeft namelijk geen betrekking op vergunningverlening (dat zit bij de omgevingsdienst) maar het zijn middelen voor het investeringskader. Deze middelen worden ingezet voor voorbereiding van projecten (door gemeenten).
De kosten vallen lager uit omdat de externe inhuur inmiddels vervangen is door eigen medewerkers die het werk overnemen.

A44/PS08-12-2025

INGETROKKEN

Volt Noord-Holland

Amendement: Reserve Klimaatadaptatie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter behandeling van agendapunt 9. Laatste begrotingswijziging,

Constaterende dat:

- De reserve Klimaatadaptatie wordt opgeheven
- Er hierdoor een bedrag van n €346.000 wordt overgeheveld naar de algemene reserve
- De taken voor het toewerken naar een klimaatadaptieve provincie, nog niet voltooid zijn

Overwegende dat:

- Bij de bespreking van het PLG bleek dat er voor veel doelen geen budget is
- Er ook klimaatadaptatie-doelen niet kunnen worden gerealiseerd door het gebrek aan budget

Besluiten derhalve Voordracht 51-2025 Laatste begrotingswijziging 2025 te amenderen door:

- Besluit 1: 'De laatste begrotingswijziging 2025 met een begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen vast te stellen;'

Te wijzigen in:

- Besluit 1: 'De laatste begrotingswijziging 2025 met een begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen vast te stellen, met dien verstande dat het bedrag van €346.000 niet terug zal vloeien naar de algemene reserve, maar besteed wordt aan klimaatadaptiemaatregelen in het PLG conform hoofddoel 3 - Een klimaatadaptief en gezond water- en bodemsysteem.'

En gaan over tot de orde van de dag.

Julia Schneemann
Volt

M134/PS08-12-2025

INGETROKKEN

Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland | SP | Christen Unie | D66 noord-holland

Motie Ontwerp een bijdrageregeling voor preventieve maatregelen tegen faunaschade voor akkerbouwers

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december '25, ter behandeling van agendapunt 9 Laatste Begrotingswijziging 2025,

constaterende dat:

- faunaschade-uitkering in 2025 uitkomt op 42,6 miljoen euro, tegenover 29 miljoen euro in 2024;
- de provincie de verwachting heeft uitgesproken volgend jaar op een bedrag van 70 miljoen euro uit te komen;

overwegende dat:

- dit vooral komt doordat steeds meer aanvragen voor een tegemoetkoming worden ingediend, niet door toename van het aantal schadeveroorzakende dieren;
- het in de groenteteelt gaat om 68 procent meer aanvragen en bij grasland om 24 procent;
- in de groenteteelt preventieve maatregelen kunnen worden getroffen, zoals vliesdoek om ingezaaide en opkomende gewassen te beschermen tegen vraat, zo nodig in combinatie met andere maatregelen;
- dit investeringen vergt, zo zijn de kosten van vliesdoek ongeveer €10.000/hectare, maar deze is wel meerdere jaren te gebruiken[1];
- preventieve maatregelen nu niet worden vergoed, terwijl gewasschade wel wordt vergoed, wat opmerkelijk genoemd kan worden;
- preventieve maatregelen mogelijk minder geld kosten dan de tot tonnen en zelfs miljoenen schadevergoeding die naar individuele telers gaat. Als voorbeeld 4,9 miljoen euro schadevergoeding bloemkoolteelt naar 1 teler en 1,8 miljoen euro schadevergoeding broccoliteelt naar 1 teler[2];
- preventie daarnaast ook als voordelen heeft dat minder dieren worden gedood en de opbrengst in voedselgewas groter is, omdat kwetsbare plantjes niet worden aangevreten en kunnen uitgroeien tot een bloemkool, broccoli, overige kool, sla etc.[3];

gehoord de discussie,

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- zo snel mogelijk een juridisch houdbare financiële bijdrageregeling te ontwerpen voor akkerbouwers om preventieve niet-dodelijke maatregelen te kunnen treffen om faunaschade te voorkomen (en daarnaast faunaschade conform wet- en regelgeving te blijven vergoeden);
- de dekking te halen uit het programma 5.2 Beheren van natuur waaruit faunaschade wordt vergoed;

---

[1] Duiven - Maatregelen vanaf november 2024 - BIJ12

[2] Bronbestand Monitor Faunaschade: Monitor Faunaschade – BIJ12

[3] BIJ12-cijfers-faunaschade-schadejaar-2024.pdf

en gaan over tot de orde van de dag.

Ilona Haas	Remine Alberts	Michel Klein	Sijmen Mulder
Partij voor de Dieren	SP	ChristenUnie	D66

M135/PS08-12-2025

VERWORPEN

Volt Noord-Holland

Motie: Beperken Faunaschade versnellen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter behandeling van agendapunt 8 Laatste begrotingswijziging,

Constaterende dat:

- Tijdens de Statenvergadering van 3 november Motie 117-2025, “Grip op Faunaschade” is aangenomen;
- In deze motie is verzocht om
  - Inzichtelijk te maken welke mogelijkheden er zijn om de kostenpost faunaschade te beperken;
  - Een overzicht van de verschillende mogelijkheden met PS te delen, waarin effectiviteit en eventuele andere gevolgen van de mogelijke maatregelen wordt meegenomen;
  - Dit te rapporteren voor de bespreking van de kaderbrief 2027
- Deze motie is gesteund door een groot deel van de Provinciale Staten

Overwegende dat:

- Tijdens commissie Bestuur van 24 november 2025 bleek dat de faunaschade in 2026 waarschijnlijk oploopt tot een bedrag van 70 miljoen euro in Noord-Holland
- Dit 9% is van de totale begroting van Noord-Holland in 2026
- De Kaderbrief van 2027 te laat komt om bij te sturen

vraagt Gedeputeerde Staten om:

- Motie 117-2025 eerder uit te voeren
- Bij de Eerste Begrotingswijziging hier al op terug te komen

En gaan over tot de orde van de dag.

Julia Schneemann
Volt

M136/PS08-12-2025

INGETROKKEN

BBB Motie Winterrust grauwe ganzen

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, kennisgenomen hebbende van de toenemende schade die wordt veroorzaakt door de uit de hand gelopen populatie van met name de grauwe gans;

Overwegende dat:

- Onze provincie geconfronteerd wordt met enorme (en sterk toenemende) faunaschades ten gevolge van uit de hand gelopen aantallen grauwe ganzen;
- De ganzenpopulatie snel binnen aanvaardbare grenzen moet worden gebracht om de schade aan natuur en landbouwgronden omlaag te brengen;
- De verjaag acties, schadebestrijding en ruivangsten op standganzen onvoldoende resultaat hebben gehad.
- De inzet is om deze populatie standganzen via het faunaplan gans de komende 3 jaar fors te reduceren;
- De populatie grauwe ganzen in de winter nog groter is dan in de zomer, terwijl het beleid zich alleen richt op de standganzen;
- Schade aan natuur, gewassen en gras ook in de winter optreedt door bijvoorbeeld verslemping van de grond, aanvreten en ontlasting van de vele ganzen;
- De populatie grauwe ganzen in de winter 200% van de gunstige referentie populatie is.
- Andere provincies verjagend afschot hebben van grauwe ganzen in de winter.
- Een periode van winterrust dus niet voor alle provincies geldt; als gevolg waarvan er migratie van grauwe ganzen tussen provincies kan plaatsvinden.
- In Noord-Holland zogenaamde ganzenrustgebieden zijn aangewezen waar de trekganzen zich gedurende de winterperiode kunnen verblijven; buiten de ganzenrustgebieden moet schadebestrijding mogelijk zijn.
- Ons coalitieakkoord besloten heeft tot afschaffing van de winterrust als proef.

Roept GS op,

- De pilot voor het afschaffen van de winterrust conform het coalitieakkoord vorm te geven in bijvoorbeeld de Beemster en in de Schermer polder en te starten in oktober 2026.
- PS uiterlijk maart 2026 te informeren over de opzet en planning van deze pilot.

En gaan over tot de orde van de dag,

Ondertekening,

BBB,

Ingrid de Sain

Ja21,

Ivo Mantel

VVD,

Laura ouderkerken

CDA,

Willemien Koning

FvD,

Johan Dessing

PVV

Daniel de Moel

M137/PS08-12-2025

INGETROKKEN

Motie: Tijdelijke overgangsregeling houtduivenschade

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter behandeling van agendapunt 9, Laatste Begrotingswijziging 2025.

Constaterende dat:

- De houtduif in 2023 na een uitspraak van de Raad van State van de landelijke vrijstellingslijst is gehaald, waardoor de houtduif nu veel schade aan landbouwgewassen toebrengt;
- Voor beheer van de houtduif in Noord-Holland eerst een nieuw faunabeheerplan nodig is;
- De verwachting is dat dit faunabeheerplan circa februari 2026 gereed is;
- Het afschot van houtduiven dan weer wordt toegestaan[1];
- Daarmee de huidige schadecompensatie direct stopt;
- Vorig jaar de provincie Noord-Holland € 8,5 miljoen aan houtduivenschade toegekend heeft, en de verwachting is dat de schade dit jaar ruim € 10 miljoen wordt[2].

Overwegende dat:

- De populatie houtduiven groot is en waarschijnlijk niet direct zal afnemen zodra afschot weer wordt toegestaan;
- De houtduiven in 2026 nog steeds flinke schade kunnen toebrengen aan landbouwgewassen, doordat de populatie niet meteen is gereduceerd;
- Een tijdelijke overgangsregeling van één jaar nodig is om deze periode te overbruggen totdat bejaging echt effect heeft;
- Een overgangsregeling recht doet aan de schade die tuinders nog steeds zullen oplopen;
- Tuinders en hun jagers moeten aantonen dat zij preventieve maatregelen nemen en dat het beheer van houtduiven in 2026 bewijsbaar goed wordt opgestart, voordat zij voor de overgangsregeling in aanmerking kunnen komen;
- Voor de overgangsregeling een schade plafondbedrag van € 5 miljoen realistisch lijkt;
- In de begroting van 2026 is uitgegaan van schadevergoeding voor schade door houtduiven;
- Wanneer het faunabeheerplan ingaat deze schadevergoeding vervalt;
- De overgangsregeling gedekt kan worden door (een deel) van dit bedrag te gebruiken.

Verzoeken GS:

- Bij Programma 5 – Natuur en landelijk gebied het budget voor faunaschade zodanig vorm te geven, dat een overgangsregeling van één jaar voor houtduivenschade kan worden uitgevoerd;
- Voor de € 5 miljoen benodigd voor deze overgangsregeling ruimte vrij te maken binnen het bestaande budget voor faunaschade in de begroting 2026;
- Deze overgangsregeling uiterlijk in de eerste begrotingswijziging 2026 voor te leggen aan PS, voorzien van dekking binnen het beschikbare budget of (indien niet mogelijk) te dekken uit het te verwachten rekeningresultaat 2025.

---

[1] https://www.noordhollandsdagblad.nl/uitgelicht/noord-hollandse-boeren-mogen-houtduiven-weer-gaan-verjagen/107930139.html?utm_medium=referral&utm_campaign=share

[2] https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2025/November_2025/Houtduiven_boeren_kunnen_weer_actie_ondernemen

En gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen	Ivo Mantel
CDA	JA21

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
E. Gehring
CZ/CID/BKA

Telefoonnummer +31235143999
ellen.gehring@noord-holland.nl

Verzenddatum

16 OKT. 2025

Kenmerk
2447198/2447204

Uw kenmerk

Betreft: Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerp-Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

2 bijlage(n)

-Statenvoordracht

Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2025 | 47

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 14 oktober 2025

Onderwerp:
aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

Kenmerk: 2447198/2447200

Bijlagen: Ontwerp-Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

1. Inleiding

Op 1 januari 2026 treedt de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (hierna: Wmebv) in werking. Met deze wet wordt onder meer afdeling 2.3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) gewijzigd. Afdeling 2.3 regelt het elektronisch bestuurlijk verkeer tussen de overheid en burgers en bedrijven. Elektronisch bestuurlijk verkeer kan bijdragen aan de vermindering van administratieve lasten van burgers en bestuurlijke lasten van bestuursorganen. De Wmebv neemt belemmeringen weg en stelt enkele randvoorwaarden aan de modernisering en digitalisering van de werkprocessen binnen de publieke sector.

Recht elektronisch inzenden door burger
De Wmebv geeft eenieder het recht om zogenoemde officiële berichten – dat wil zeggen berichten die deel uitmaken van een procedure over een besluit, klachten, of andere krachtens wettelijk voorschrift voorgeschreven berichten - elektronisch naar een bestuursorgaan te sturen. Burgers en bedrijven krijgen hiermee het recht om officiële berichten, zoals bijvoorbeeld aanvragen voor vergunningen, subsidies, verzoeken in het kader van de Wet open overheid (Woo) en het indienen van een bezwaarschrift elektronisch aan het bestuursorgaan te zenden.

Verplichting bestuursorgaan aanwijzing kanaal
De Wmebv verplicht elk bestuursorgaan - ieder voor zover het zijn eigen bevoegdheid betreft – elektronische kanalen aan te wijzen die burgers en bedrijven voor deze officiële berichten moeten gebruiken.

Voor de provincie gaat het om de volgende bestuursorganen: het college van gedeputeerde staten (GS), provinciale staten, de commissaris van de Koning, de inspecteur en de ontvanger der provinciale belastingen.
Een voorbeeld van een kanaal is een webformulier of een e-mail.
Ook voor niet-officiële berichten - de zogenaamde “overige berichten” - en voor berichten die op verzoek van de provincie worden ingediend, is een kanaal aangewezen zodat burgers en bedrijven altijd bij de provincie terecht kunnen.
Veruit de meeste officiële berichten zijn bestemd voor GS. Bij officiële berichten voor PS gaat het bijvoorbeeld om klachten, Woo verzoeken of bezwaarschriften. Deze komen overigens zelden voor.

Het college van GS wijst ook de kanalen aan voor de officiële berichten van de omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied, IJmond, Noord-Holland Noord en Flevoland & Gooi en Vechtstreek. Omdat de vier omgevingsdiensten de besluiten van het college van GS in mandaat uitvoeren, blijft het vaststellen van een kanaalaanwijzingsbesluit een verantwoordelijkheid van GS.
Bij wettelijk voorschrift kan voor bepaalde typen berichten een specifiek kanaal worden aangewezen. Zo bepaalt de Omgevingswet dat vergunningaanvragen via het DSO (Omgevingsloket) moeten geschieden. Dit blijft ongewijzigd. Dit betekent dat de meeste aanvragen die bestemd zijn voor de omgevingsdiensten na de inwerkingtreding van de Wmebv nog steeds via het Omgevingsloket worden afgehandeld.

Papieren weg blijft open
Tot slot: er blijft altijd de mogelijkheid om per post met de overheid te communiceren; de Awb geeft burgers en bedrijven de keuze tussen de papieren of de digitale weg.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De Wmebv verplicht bestuursorganen ertoe de elektronische kanalen voor hun dienstverlening bij besluit aan te wijzen. Met het vaststellen van dit besluit wordt aan deze wettelijke verplichting voldaan. Het vaststellen van een aanwijzingsbesluit is in feite slechts een juridische formaliteit. Van belang is dat de website van de provincie op orde is en dat burgers gemakkelijk digitaal toegang tot de provinciale diensten hebben. Daar is in de afgelopen periode hard aan gewerkt. Hiermee is aan de bedoeling van de Wmebv voldaan.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

N.v.t.

4. Proces en procedure

Het aanwijzingsbesluit wordt door álle bestuursorganen van de provincie vastgesteld. Na vaststelling wordt het besluit gepubliceerd in het Provinciaal Blad. Daarna treedt het besluit in werking.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 47-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 14 oktober 2025;

gelet op artikel 2:13, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluiten vast te stellen het bijgaand:
Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland voor zover dit besluit ziet op de dienstverlening van Provinciale Staten.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

Artikel 1 Definitie
In dit besluit wordt verstaan onder:
a. Bericht: een bericht als bedoeld in artikel 2:13, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht;
b. Kanaal: een aangewezen wijze van elektronisch verzenden van berichten als bedoeld in artikel 2:13, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2 Aanwijzing kanaal berichten
Voor de verschillende categorieën berichten wordt het specifieke daarvoor bestemde webformulier als kanaal aangewezen, te vinden op de provinciale website www.noord-holland.nl/loket.

Artikel 3 Kanaal Omgevingswet
Voor berichten die daartoe bij of krachtens de Omgevingswet zijn aangewezen, wordt het Omgevingsloket als bedoeld in artikel 20.21 van die wet als kanaal gebruikt.

Artikel 4 Overige berichten
Voor overige berichten zoals bedoeld in artikel 2:14 van de Algemene wet bestuursrecht wordt het algemeen webformulier als kanaal aangewezen, te vinden op de provinciale website www.noord-holland.nl/loket.

Artikel 5 Berichten op verzoek
Voor berichten die op verzoek van de provincie worden ingediend, wordt de in de uitnodiging aangewezen wijze van verzenden als kanaal gebruikt.

Artikel 6 Citeertitel
Dit besluit wordt aangehaald als: Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland.

Artikel 7 Inwerkingtreding
Deze regeling treedt in werking op 1 januari 2026.

Provinciale Staten

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

griffier
R. van der Laan

datum

Gedeputeerde Staten

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

datum

commissaris van de Koning
A.Th.H. van Dijk

datum

Inspecteur der provinciale belastingen
W. Kegel

datum

Ontvanger der provinciale belastingen
H.J.A. Riesthuis
datum

Provincie Noord-Holland

2025 | 47

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 14 oktober 2025

Onderwerp:
aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

Kenmerk: 2447198/2447200

Bijlagen: Ontwerp-Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

1. Inleiding

Op 1 januari 2026 treedt de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (hierna: Wmebv) in werking. Met deze wet wordt onder meer afdeling 2.3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) gewijzigd. Afdeling 2.3 regelt het elektronisch bestuurlijk verkeer tussen de overheid en burgers en bedrijven. Elektronisch bestuurlijk verkeer kan bijdragen aan de vermindering van administratieve lasten van burgers en bestuurlijke lasten van bestuursorganen. De Wmebv neemt belemmeringen weg en stelt enkele randvoorwaarden aan de modernisering en digitalisering van de werkprocessen binnen de publieke sector.

Recht elektronisch inzenden door burger
De Wmebv geeft eenieder het recht om zogenoemde officiële berichten - dat wil zeggen berichten die deel uitmaken van een procedure over een besluit, klachten, of andere krachtens wettelijk voorschrift voorgeschreven berichten - elektronisch naar een bestuursorgaan te sturen. Burgers en bedrijven krijgen hiermee het recht om officiële berichten, zoals bijvoorbeeld aanvragen voor vergunningen, subsidies, verzoeken in het kader van de Wet open overheid (Woo) en het indienen van een bezwaarschrift elektronisch aan het bestuursorgaan te zenden.

Verplichting bestuursorgaan aanwijzing kanaal
De Wmebv verplicht elk bestuursorgaan - ieder voor zover het zijn eigen bevoegdheid betreft - elektronische kanalen aan te wijzen die burgers en bedrijven voor deze officiële berichten moeten gebruiken.

Voor de provincie gaat het om de volgende bestuursorganen: het college van gedeputeerde staten (GS), provinciale staten, de commissaris van de Koning, de inspecteur en de ontvanger der provinciale belastingen.
Een voorbeeld van een kanaal is een webformulier of een e-mail.
Ook voor niet-officiële berichten - de zogenaamde "overige berichten" - en voor berichten die op verzoek van de provincie worden ingediend, is een kanaal aangewezen zodat burgers en bedrijven altijd bij de provincie terecht kunnen.
Veruit de meeste officiële berichten zijn bestemd voor GS. Bij officiële berichten voor PS gaat het bijvoorbeeld om klachten, Woo verzoeken of bezwaarschriften. Deze komen overigens zelden voor.

Het college van GS wijst ook de kanalen aan voor de officiële berichten van de omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied, IJmond, Noord-Holland Noord en Flevoland & Gooi en Vechtstreek. Omdat de vier omgevingsdiensten de besluiten van het college van GS in mandaat uitvoeren, blijft het vaststellen van een kanaalaanwijzingsbesluit een verantwoordelijkheid van GS.
Bij wettelijk voorschrift kan voor bepaalde typen berichten een specifiek kanaal worden aangewezen. Zo bepaalt de Omgevingswet dat vergunningaanvragen via het DSO (Omgevingsloket) moeten geschieden. Dit blijft ongewijzigd. Dit betekent dat de meeste aanvragen die bestemd zijn voor de omgevingsdiensten na de inwerkingtreding van de Wmebv nog steeds via het Omgevingsloket worden afgehandeld.

Papieren weg blijft open
Tot slot: er blijft altijd de mogelijkheid om per post met de overheid te communiceren; de Awb geeft burgers en bedrijven de keuze tussen de papieren of de digitale weg.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De Wmebv verplicht bestuursorganen ertoe de elektronische kanalen voor hun dienstverlening bij besluit aan te wijzen. Met het vaststellen van dit besluit wordt aan deze wettelijke verplichting voldaan. Het vaststellen van een aanwijzingsbesluit is in feite slechts een juridische formaliteit. Van belang is dat de website van de provincie op orde is en dat burgers gemakkelijk digitaal toegang tot de provinciale diensten hebben. Daar is in de afgelopen periode hard aan gewerkt. Hiermee is aan de bedoeling van de Wmebv voldaan.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

N.v.t.

4. Proces en procedure

Het aanwijzingsbesluit wordt door álle bestuursorganen van de provincie vastgesteld. Na vaststelling wordt het besluit gepubliceerd in het Provinciaal Blad. Daarna treedt het besluit in werking.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

2025 | 47

Besluit

Nr. 47-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 14 oktober 2025;

gelet op artikel 2:13, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluiten vast te stellen het bijgaand:
Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland voor zover dit besluit ziet op de dienstverlening van Provinciale Staten.

Haarlem, 8 december 2025

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

Artikel 1 Definitie
In dit besluit wordt verstaan onder:
a. Bericht: een bericht als bedoeld in artikel 2:13, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht;
b. Kanaal: een aangewezen wijze van elektronisch verzenden van berichten als bedoeld in artikel 2:13, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2 Aanwijzing kanaal berichten
Voor de verschillende categorieën berichten wordt het specifieke daarvoor bestemde webformulier als kanaal aangewezen, te vinden op de provinciale website www.noord-holland.nl/loket.

Artikel 3 Kanaal Omgevingswet
Voor berichten die daartoe bij of krachtens de Omgevingswet zijn aangewezen, wordt het Omgevingsloket als bedoeld in artikel 20.21 van die wet als kanaal gebruikt.

Artikel 4 Overige berichten
Voor overige berichten zoals bedoeld in artikel 2:14 van de Algemene wet bestuursrecht wordt het algemeen webformulier als kanaal aangewezen, te vinden op de provinciale website www.noord-holland.nl/loket.

Artikel 5 Berichten op verzoek
Voor berichten die op verzoek van de provincie worden ingediend, wordt de in de uitnodiging aangewezen wijze van verzenden als kanaal gebruikt.

Artikel 6 Citeertitel
Dit besluit wordt aangehaald als: Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland.

Artikel 7 Inwerkingtreding
Deze regeling treedt in werking op 1 januari 2026.

Provinciale Staten

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

griffier
R. van der Laan

datum

Gedeputeerde Staten

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

datum

commissaris van de Koning
A.Th.H. van Dijk

datum

Inspecteur der provinciale belastingen
W. Kegel

datum

Ontvanger der provinciale belastingen
H.J.A. Riesthuis
datum

Besluit van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning en de inspecteur en de ontvanger der provinciale belastingen van de provincie Noord-Holland tot aanwijzing van elektronische kanalen voor het indienen van berichten als bedoeld in artikel 2:13, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland)

Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning van de provincie Noord-Holland;

de inspecteur en de ontvanger der provinciale belastingen van de provincie Noord-Holland;

ieder bestuursorgaan voor zover het zijn of haar bevoegdheden betreft;

overwegende dat in het kader van de herziening van afdeling 2.3 van de Algemene wet bestuursrecht (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer), eenieder een bericht dat deel uitmaakt van een procedure over een besluit of een klacht of een ander krachtens wettelijk voorschrift voorgeschreven bericht elektronisch aan het bestuursorgaan kan zenden;

gelet op artikel 2:13, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluiten vast te stellen het:
Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland

Artikel 1 Definitie
In dit besluit wordt verstaan onder:
a. Bericht: een bericht als bedoeld in artikel 2:13, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht;
b. Kanaal: een aangewezen wijze van elektronisch verzenden van berichten als bedoeld in artikel 2:13, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2 Aanwijzing kanaal berichten
Voor de verschillende categorieën berichten wordt het specifieke daarvoor bestemde webformulier als kanaal aangewezen, te vinden op de provinciale website www.noord-holland.nl/loket.

Artikel 3 Kanaal Omgevingswet
Voor berichten die daartoe bij of krachtens de Omgevingswet zijn aangewezen, wordt het Omgevingsloket als bedoeld in artikel 20.21 van die wet als kanaal gebruikt.

Artikel 4 Overige berichten
Voor overige berichten zoals bedoeld in artikel 2:14 van de Algemene wet bestuursrecht wordt het algemeen webformulier als kanaal aangewezen, te vinden op de provinciale website www.noord-holland.nl/loket.

Artikel 5 Berichten op verzoek
Voor berichten die op verzoek van de provincie worden ingediend, wordt de in de uitnodiging aangewezen wijze van verzenden als kanaal gebruikt.

Artikel 6 Citeertitel
Dit besluit wordt aangehaald als: Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening provincie Noord-Holland.

Artikel 7 Inwerkingtreding
Deze regeling treedt in werking op 1 januari 2026.

Provinciale Staten

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

griffier
R. van der Laan

datum

Gedeputeerde Staten

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

datum

commissaris van de Koning
A.Th.H. van Dijk

datum

Inspecteur der provinciale belastingen
W. Kegel

datum

Ontvanger der provinciale belastingen
H.J.A. Riesthuis

datum

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J.Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
jescafaber@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **8-12-2025**
Commissie Bestuur
Datum commissievergadering **24-11-2025**

1 december 2025

Onderwerp: Advies voordracht Ontwerp Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de *Voordracht Ontwerp Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening* als **hamerstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 8 december 2025.

Kernpunten uit de bespreking:

- Breed draagvlak voor het besluit;
- Fracties benadrukken belang van behoud papieren communicatie voor minder digitaal vaardigen; Dit blijft een mogelijkheid.
- Meerdere fracties vroegen aandacht voor digitale toegankelijkheid, begrijpelijke webformulieren en duidelijke vindbaarheid;
- Twee fracties vroegen om laagdrempelige toegang via social media of chatbots, maar GS gaf aan dat formele berichten alleen via aangewezen kanalen kunnen worden ingediend;
- GS lichtte toe dat omgevingsdiensten eigen digitale kanalen behouden, die formeel worden aangewezen; wel loopt er een separaat traject gericht op de ontwikkeling van 1-loket;

Toezeggingen gedeputeerden: geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

M138/PS08-12-2025

AANGENOMEN

Motie Monitoring digitale communicatie en kanalen

Constaterende, dat

- Noord-Holland ihkv de wet modernisering electronisch bestuurlijk verkeer digitale kanalen heeft aangewezen voor formele communicatie met bewoners.
- Noord-Holland ook via diverse sociale media en telefoon met bewoners communiceert.
- het kan gebeuren dat mensen via sociale media of telefoon met zaken komen die alleen via de route van een webformulier in behandeling genomen kunnen worden, bv als er adresgegevens nodig zijn.
- Er in principe ondersteuning is voor mensen die dat ingewikkeld vinden

Van mening, dat

- Mensen zo laagdrempelig mogelijk met de provincie moeten kunnen communiceren
- Het belangrijk is om voor onszelf zeker te weten dat mensen niet afhaken als ze van het ene naar het andere (digitale) medium worden doorverwezen

Roept GS op

- Gedurende een jaar te monitoren of mensen die via sociale media/telefoon worden doorverwezen naar een webformulier, daar ook gebruik van gaan maken.

GroenLinks	Volt.	PvdD.	PvdA
TK. van Wijnen.	Julia Schneemann.	Marieke van Aesch.	Fatima Oulad Hadj

Mondelinge vragen fractie Volt voor Vragenuur PS 8 december 2025 over taxatie faunaschade

In de besluitenlijst van GS van 22 november 2025, is te lezen dat GS BIJ12 vraagt om te organiseren dat grondgebruikers kosteloos een taxatie van faunaschade kunnen aanvragen voor soorten waarvoor geen tegemoetkoming meer wordt verleend omdat bestrijding mogelijk is. Zo wordt goed zicht gehouden op het schadebeeld. Het resultaat van deze taxaties evalueren GS na twee jaar.

De fractie van Volt heeft daarover de volgende vragen:

1. Waarom vindt GS het noodzakelijk om een totaaloverzicht van alle faunaschade te hebben, terwijl die schade geen provinciale verantwoordelijkheid is?

2. Wat beoogt GS te doen met de inzichten na de taxaties na twee jaar?

3. Hoe worden de kosten van de extra, kosteloze, taxaties gedekt? Heeft Bij12 hier extra middelen voor nodig?

Julia Schneemann
Volt

Aanvraag 2-minutendebat PS-vergadering 8 december 2025

inzake het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PLG), voordracht 49-2025

De Statenfractie van D66 Noord-Holland vraagt een twee-minutendebat aan over het uitgestelde Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PLG).
Hoewel het PLG in de commissie landelijk gebied van 17 november besproken is en toen is besloten dat het pas als A-stuk wordt behandeld in Provinciale Staten (PS) na vaststelling van de ontbrekende nieuwe voedselstrategie, ontbreekt er volgens d66 nog een duidelijk kader op een aantal cruciale punten. Dit is belangrijk voor een toekomstbestendig beleid en verschaft meer duidelijkheid voor de betrokken stakeholders. Door het uitstel is biedt het twee-minutendebat de mogelijkheid het college aanvullende opdrachten mee te geven vanuit PS en deze nog te verwerken in het definitieve PLG.

Er worden moties overwogen uitgaande van de volgende constateringen en overwegingen:

- het PLG moet de integrale aanpak van alle opgaven in het landelijk gebied bevatten (inclusief de voedselvisie);
- het PLG weinig concrete maatregelen bevat voor natuurherstel, weinige voor versnellen van de gebiedsprocessen, en ook te weinig voor het behalen van de stikstofdoelen;
- het PLG niet alle kansen benut om maatregelen te treffen zoals zonering van landgebruik, waterbeheer en spuitvrije zones zoals die in andere provincies wel getroffen worden;
- maatregelen uit dit PLG nog steeds niet vertaald kunnen worden naar de omgevingsverordening omdat ze niet concreet genoeg zijn;
- de op 17 november voorgestelde voordracht een 70% versie (b)lijkt te zijn en derhalve nog veel lacunes bevat.

Deze zullen resulteren in drie voorstellen met de volgende dictums:

1. aan het PLG toe te voegen gericht peilbeleid te gaan uitvoeren. Dit betekent waterpeilbesluiten aanpassen om de doelen van het PLG te behalen;
2. aan het PLG toe te voegen om per gebied emissiedoelen voor stikstofreductie te stellen;
3. het college te verzoeken actieve kavelruil en grondbeleid als instrument te gaan inzetten om de doelen van het PLG te halen.

De nader gepreciseerde teksten worden in de concept-moties verwerkt en zijn voor PS bij de aangekondigde moties gepubliceerd.

Sijmen Mülder

M142/PS08-12-2025

AANGENOMEN

Volt Noord-Holland

Motie: Drijvende Wetlands in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter behandeling van agendapunt 11. 2 minuten debat PLG.

Constaterende dat:

- De waterkwaliteit en biodiversiteit in Noord-Holland verbeterd moet worden;
- Een proef in Portugal met floating treatment wetlands liet zien dat zowel de waterkwaliteit verbeterde als de biodiversiteit toenam, in een wateropvang gevoed door onder andere regenwater en landbouw afvalwater (Pereira & Calheiros, 2024);
- De drijvende planteneilanden leefruimte bieden voor insecten, amfibieën, vissen en vogels, en daarmee een directe bijdrage leveren aan de biodiversiteit én aan de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (Lane et al., 2016; Calheiros et al., 2025).

Overwegende dat:

- Initiatieven zoals drijvende wetlands kunnen bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit;
- het toepassen van drijvende wetlands kan helpen bij het behalen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water;
- Hiermee twee belangrijke vraagstukken, waterkwaliteit en biodiversiteit, elkaar kunnen versterken;
- De positieve resultaten uit Portugal laten zien dat dit type innovatie ook binnen Noord-Holland kansrijk kan zijn.
- Ook andere provincies, zoals Noord-Brabant, Drenthe en Groningen deze innovatie onderzoeken

Verzoekt het College van Gedeputeerde Staten:

- Samen met waterschappen en natuurorganisaties te onderzoeken of de resultaten van deze proef toepasbaar zijn binnen Noord-Holland;
- De Provinciale Staten hierover te informeren in Q2 van 2026

Julia Schneemann
Volt

Bronnenlijst

De Souza Batista, G., Rocha, E.G., De Lacerda, M.C., Barros Filho, M.N.M., Coutinho Calheiros, C.S. (2025). *Applications of floating treatment wetlands for remediation of rainwater and polluted waters: a systematic review and bibliometric analysis*. Wetlands Ecology and Management. 33(27). https://link.springer.com/article/10.1007/s11273-025-10042-7.

Lane Jr, John W., Martin A. Briggs, Pradip K. Maurya, Eric A. White, Jesper B. Pedersen, Esben Auken, Neil Terry, Burke Minsley, Wade Kress, Denis R. LeBlanc, Ryan Adams, Carole D. Johnson. (2016). Characterizing the diverse hydrogeology underlying rivers and estuaries using new floating transient electromagnetic methodology. *Science of The Total Environment*. 740. https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.140074.

Pereira, S.; Calheiros, C. (2024). *Floating Wetland Islands as a water treatment technology*, Gepresenteerd tijdens het 8e International Electronic Conference on Water Sciences, 14–16 October 2024, MDPI: Basel, Switzerland. https://sciforum.net/paper/view/19081.

INGETROKKEN
M139/PS08-12-2025

Motie
Noord-Holland is duidelijk over de toekomst van het waterpeil

Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 8 december 2025 te Haarlem, ter bespreking van het twee-minuten debat programma landelijk gebied (PLG)

constateren dat:

- waterpeilverhoging in veenweidegebieden essentieel is om bodemdaling, CO_2-uitstoot en verzilting tegen te gaan;
- het PLG Noord-Holland deze opgave slechts globaal benoemt en geen gebiedsgerichte peildoelen bevat;
- de provincie Utrecht in haar ontwerp-UPLG per landschap concrete wateropgaven en maatregelen uitwerkt, inclusief gewenste grondwaterstanden, hydrologische maatregelen en peilbeheer, waarmee gebiedsprocessen duidelijke richting krijgen;

overwegen dat:

- de provincie Noord-Holland zonder uitgewerkte peildoelen achterblijft in het behalen van KRW-doelen en veenweideopgaven;
- agrarische ondernemers behoefte hebben aan helder perspectief op de toekomstige waterhuishouding;
- andere provincies, zoals Utrecht, laten zien dat gebiedsgerichte waterpeilsturing uitvoerbaar en effectief is;
- het rijk in *Water en Bodem Sturend* aangeeft dat het gewenste waterpeil in veengebieden idealiter tussen –20 en –40 cm onder maaiveld ligt om verdere bodemdaling en oxidatie te beperken;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- voor alle veenweidegebieden in Noord-Holland gebiedsgerichte waterpeildoelen voor 2030 en 2040 vast te leggen, waarbij wordt uitgegaan van een streefpeil tussen –20 en –40 cm onder maaiveld, in lijn met *Water en Bodem Sturend*;
- per gebied een uitgewerkte strategie op te stellen met de benodigde hydrologische maatregelen, zoals peilbeheer, waterconservering en het verhogen van zomerpeilen;
- deze strategie op te nemen in de eerstvolgende actualisatie van het PLG en uiterlijk in Q2 2026 aan Provinciale Staten voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Sijmen Mülder, D66
Julia Schneemann, Volt
Ilona Haas, PvdD

INGETROKKEN
M140/PS08-12-2025

Motie
Noord Holland geeft duidelijkheid over stikstof voor de specifieke gebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 8 december 2025 te Haarlem, ter bespreking van het twee-minuten debat programma landelijk gebied (PLG)

constateren dat:

- het huidige PLG Noord-Holland werkt met generieke stikstofdoelen zonder gebiedsgerichte differentiatie;
- de provincie Utrecht in haar Ontwerp-UPLG wél gebiedsgerichte emissiesturing toepast, waaronder:
  - 250-meterzones rondom stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden,
  - een maatwerkaanpak voor stalemissies,
  - per gebied afgestemde provinciale emissienormen;
- de provincie Gelderland eveneens werkt met gebiedsgerichte emissiedoelen en -reductiepaden, waardoor gebiedsprocessen meer duidelijkheid en uitvoerbaarheid krijgen;
- Utrecht en Gelderland hierdoor sneller zicht hebben op natuurherstel en vergunningsruimte dan Noord-Holland;

Overwegen dat:

- de stikstofdruk sterk verschilt per gebied en gebiedsgerichte reductie daarom logischer en effectiever is;
- agrariërs en gebiedsprocessen behoefte hebben aan helderheid over toekomstige emissiedoelen;
- de provincie Noord-Holland door het ontbreken van gebiedssturing risico loopt achter te raken op natuurdoelen, vergunningverlening en KRW-verplichtingen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- voor alle Natura 2000-invloedsgebieden en veenweiden in Noord-Holland concrete stikstofreductiedoelen per gebied op te stellen, naar voorbeeld van de gebiedsgerichte aanpak in Utrecht en Gelderland;
- per gebied een maatregelenpakket te formuleren (zoals emissienormen per bedrijfstype, vergroeningsmaatregelen en extensivering) dat realisatie van deze doelen uiterlijk in 2035 haalbaar maakt;
- deze gebiedsgerichte stikstofdoelen te verwerken in de aangescherpte stikstofparagraaf van het PLG en uiterlijk in Q1 2026 aan Provinciale Staten voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Sijmen Mülder,	Julia Schneemann	Ilona Haas
D66	Volt	PvdD

Christen Unie

Provinciale Staten Noord-Holland

M141/PS08-12-2025

INGETROKKEN

Duidelijkere doelen en geborgde paden in het PLG

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter behandeling van agendapunt 11, Twee-minutendebat over het PLG,

constaterende dat:

- het PLG moet bijdragen aan het realiseren van de doelen in het Landelijk gebied;
- natuurherstel en het een toekomstperspectief voor de landbouwsector belangrijke doelen zijn;
- er vanwege het “stikstofslot” grote urgentie is om stappen vooruit te zetten, zodat het onder andere mogelijk wordt om PAS-melders te legaliseren en de vergunningsverlening weer op gang te brengen;
- maatschappelijke en belangenorganisaties vragen om duidelijkheid en daadkracht,

overwegende dat:

- de concept versie van het PLG dat besproken is in de commissie Landelijk Gebied vooral een prioriteitenlijst is, maar nog niet voldoende helder maakt welke keuzes de provincie maakt om de doelen in het landelijke gebied te realiseren;
- daarmee onvoldoende zicht is op het opstarten van de vergunningsverlening;
- de provincie Utrecht recent haar concept UPLG heeft gepresenteerd met daarin een aantal duidelijke doelen en afspraken om die te realiseren,

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- in het PLG concrete doelen en keuzes op te nemen die duidelijk maken hoe de provincie alle ambities in het landelijk gebied wil realiseren;
- daarbij afdwingbare afspraken te maken over hoe en wanneer die doelen bereikt gaan worden;
- daarvoor – zo nodig – in overleg te treden met haar Utrechtse collega’s,

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

M143/PS08-12-2025

INGETROKKEN

Volt Noord-Holland

Motie: Uitwerken van provinciale verantwoordelijkheden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter behandeling van agendapunt 11. 2 minuten debat PLG.

Constaterende dat:

- Het PLG zegt prioriteiten te stellen omdat niet alle doelstellingen tegelijk uitgewerkt kunnen worden
- Hierbij wordt uitgegaan van twee aspecten: provinciaal eigenaarschap en de urgentie
- Bij de 'donkerblauw' aangemerkte doelen de provincie hoofdverantwoordelijkheid draagt

Overwegende dat:

- Er bij veel van de 'donkerblauwe' doelen nog geen uitwerking is, ook als de urgentie wel hoog is
- Dit gaat om de doelen 1.2, 3.2, 4.2, 5.3, 6.1, 6.2, 7.2
- Voor doelstelling 1.1, NNN-realisatie, wel een helder uitvoeringsplan beschikbaar is

vraagt Gedeputeerde Staten om:

- In ieder geval voor de doelstellingen waar de provincie hoofdverantwoordelijk is, de 'donkerblauwe' doelen, met een helder uitvoeringsplan te komen
- Bij eventuele financiele bottlenecks inzichtelijk te maken welk bedrag nog ontbreekt
- Dit te verwerken in de eerstvolgende versie van het PLG

En gaan over tot de orde van de dag.

Julia Schneemann
Volt

M144/PS08-12-2025

INGETROKKEN

Motie: Herstel en Bescherming van de Natuur in het Twiske

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 december 2025, ter bespreking van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PLG), voordracht 49-2025 (2-minuten-debat)

Constaterende dat:

- Het Twiske een van de vijf focusgebieden is binnen de Realisatiestrategie *NNN 2025*;
- De natuur in het Twiske volgens deze strategie hersteld móét worden;
- Europa van Nederland – en dus van de Provincie – verlangt dat natuurgebieden daadwerkelijk worden beschermd en verbeterd;
- Recreatie Noord-Holland NV en Recreatie Twiske Waterland juist steeds meer recreatie toestaan;
- Landschap Noord-Holland heeft aangegeven bereid te zijn het Twiske te beheren, mits de Provincie haar koers wijzigt naar échte natuurbescherming.

Overwegende dat:

- Het Twiske primair een natuurgebied is, waar recreatie slechts kan plaatsvinden zolang het geen schade toebrengt;
- De huidige koers richting méér commerciële recreatie haaks staat op de wettelijke verplichting tot natuurherstel.

Verzoekt het College van Gedeputeerde Staten:

1. Het Twiske te behandelen als volwaardig natuurgebied binnen het NNN, met natuurherstel als eerste prioriteit;
2. Samen met Landschap Noord-Holland en gemeenten een plan op te stellen dat voldoet aan de Europese natuurverplichtingen;
3. De Provinciale Staten voor het zomerreces te informeren over de te nemen maatregelen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Remine Alberts